R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
8 M
44 D
12

Digitized by Google

B. 44. D. 12

Digitized by Google

Digitized by Google

VERITATES PRACTICÆ,

EX VITA DOMINI IESV, SANCTORVMQVE GESTIS IN SINGVLOS ANNI DIES.

LEGENDÆ, CONSIDERANDÆ, PRÆDICANDÆ.

OPVS QVADRIPERTITVM.

PARS SECVNDA, PARS VERNA.

A Dominica Septuageſimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis.

Authore P. JVLIANO HAYNEVFVE, Societatis IESV Sacerdote.

ROTHOMAGI,
Sumptibus RICHARDI LALLEMANT, Illuſtriſſimi Archiepiſcopi & Collegij Societatis IESV Typographi.

M. DC. LII.
CVM PRIVILEGIO REGIS, ET APPROBATIONE DOCTORVM.

Digitized by Google

Priuilegium Regis, Approbatio Doctorum, & Facultas Superiorum habentur in prima parte, post Præfationem.

Digitized by Google

INDEX VERITATVM
IN SINGVLOS DIES, SECVNDÆ PARTIS.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ. De otiosis operariis in vineam missis.

Sicut nemo otiosus operatur in vinea, sic nemo benè operatur, nisi otiosus. 1.

Nullus est labor, nisi sit in vinea Domini, & in vinea Domini nullus est labor. 5.

An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?

Qua parte peccator à se timorem Dei excutit, eadem Deus peccatori timorem magis incutit. 6.

Multi sunt vocati, pauci verò electi.

Quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est cur ex illis forte non sis. 9.

Aliæ his affines veritates indicantur. 16.

Hac hebdomade inchoatur historia Passionis Domini, à concilio Iudæorum contra Iesum; in eaque pergitur, vsque ad illum sermonem quem peractâ cænâ Dominus cum Discipulis suis habuit.

FERIA 2. De consilio Iudæorum contra Dominum, vbi Iudas proditionem suam aperuit.

Quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? *Eccles.* 17. 19.

FERIA 3. De cæna Paschalis Agni secundùm legem moremque Iudæorum, qui de lege violata Christum indesinenter accusabant.

Voluntatis eiusdem est, nolle afferre scandalum: & sufferrē

Digitized by Google

velle, ſi quando prauè accipitur.

FERIA 4. De lotione pedum.

Qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur. 29.

FERIA 5. De inſtitutione ſanctiſſimi Sacramenti.

Ingratus eſt tanti beneficij, qui ſe tantùm ex parte immolat, ſe totum immolante Chriſto. 34.

FERIA 6. De proditione Iudæ manifeſtata à Chriſto Domino.

Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat. 1. *Cor.* 10. 39.

SABBATO. De contentione honoris inter Apoſtolos orta.

Licet obtineres quod ambis, non eſſet contendendum: at verò licet contendas, non obtinebis. 44.

DOMINICA SEXAGESIMÆ. De parabola ſeminis ſeminati in terram, cuius tres partes ſunt infructuoſæ. SEMEN EST VERBVM DEI.

Niſi verbum Dei te conuertat, tu peruertes verbum Dei. 49.

De primo impedimento verbi Dei.

Quæ pæna timenda eſt in non ſeruato depoſito, hæc eſt timenda in verbo Dei ſecus viam expoſito. 54.

De ſecundo impedimento verbi Dei.

Qui ad tempus credunt, nullo credunt tempore.

Qui temporales ſunt, nullius ſunt temporis. 58.

De tertio impedimento Diuini verbi.

Inordinatæ ſolicitudines ita nociuæ ſunt, vt illud ipſum Chriſti verbum quo dicuntur alia Dei verba ſuffocare, ſuffocent. 61.

De patientia, quæ ita neceſſaria eſt ad ferendum fructum, vt nullus alioquin feratur.

Digitized by Google

Qui timent pruinam, irruet ſuper eos nix. Iob. 6. *Id eſt*, qui timent laborem in audiendo Dei verbo, incident in maiorem : quantóque minus pati voluerint, vt referant fructum, tantò magis patientur ex defectu fructus. 65.
Aliæ conformes Euangelio veritates producuntur. 69.
Hac hebdomade, de Sermone Domini poſt cænam cum diſcipulis habito, ad eos roborandos in aduerſis.
Feria 2. De futuro Petri lapſu, à Chriſto Domino prænuntiato.
Nimia firmitas, infirmitas. 71.
Feria 3. De cauenda perturbatione animi in aduerſis.
Quod Chriſtus ſemel ſuis, hoc in omni ſemper caſu, tibi dicit, NON turbetur cor tuum. 74.
Feria 4. De Chriſto D. vt eſt exemplar conſtantiæ, & via vera ad perfectionem.
Melius eſt in via claudicare, quàm præter viam fortiter ambulare. S. Aug. 78.
Feria 5. De charitate ſimul & conſtantia coniungendis ad tolerantiam aduerſitatum.
Sic charitas & conſtantia ſimul iunctæ conſtant, vt niſi ſint ſimul iunctæ, non ſibi conſtent. 83.
Feria 6. De præuidendis aduerſitatibus.
Quantùm obeſt aduerſitas improuiſa, tantùm præuiſa prodeſt. 87.
Sabbato. De oratione in nomine Saluatoris facienda, ad petendum ſubſidium in aduerſis.
Nulla in aduerſis conquerendi eſt ratio, aut nulla erit conquerentis oratio. 91.

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ. De caco

Digitized by Google

illuminato à Christo D. post colloquium de sua passione habitum cum discipulis.

Cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Christus patiens. 95.

Contra impietatem temporis. GLADIVM EVAGINAVERVNT PECCATORES.

Quibus armis impietas hoc tempore propugnatur, iisdem expugnatur. 100.

Nihil vnquam Christiana Religio passa est grauius, quàm quod à Christianis modò patitur. 111.

Nonnullæ aliæ designantur consimiles veritates. 119.

Hac hebdomade veritates eruentur ex illa oratione quam Christus D. ad Patrem habuit in cænaculo, & quæ refertur Ioan. 17. ad præparandos affectus qui frequentius occurrunt exercendi meditando passionem Domini.

FERIA 2. De zelo clarificandi Christi Domini. CLARIFICA FILIVM TVVM.

Scientia sine zelo, arma sine milite: zelus sine scientia, miles sine armis. 120.

FERIA 3. De nostra subiectione sub potestate Christi. DEDISTI EI POTESTATEM OMNIS CARNIS.

Quo magis Christo subiicimur, eò magis erigimur. 124.

FERIA 4. QVAE EST CINERVM. *De perfecta imitatione Christi Domini in adimplenda Dei voluntate, sicut ille fideliter eam consummauit :* OPVS CONSVMMAVI.

Non quidquid Christus egit, sed quomodo.

Pro Feria Quadragesimali. NOLITE THESAVRIZARE VOBIS THESAVROS IN TERRA.

Digitized by Google

Memento homo quia puluis es, & in puluerem reuerteris.
Mortificandis concupiſcentiis opportuna mortis memoria. 133.
Quæ viuenti res fuit gratior, hæc fiet morienti grauior. 139.
Vt vita mortem ordinat, ſic mors vitam. 141.
Cum ieiunatis nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.
Magis modò peccant, qui ne boni appareant hominibus, non ieiunant; quàm olim triſtes hypocritæ qui vt boni apparerent, ieiunabant. 146.
Feria 5. De cauendo mundo, pro quo Chriſtus non orat.
Quà latè patet Mundus, nihil eſt vſpiam ita contemnendum & cauendum, quàm quod intus in te vno latet, *Nempe* concupiſcentia quæ facit mundum. 153.
Ad Euangelium Feriæ, de commendata Centurionis fide, ac ſanato eius ſeruo. 157.
Feria 6. De vera ſanctitate quam ſuis Chriſtus orat. Sanctifica eos in veritate.
Qui te à ſanctitate acquirenda excuſas, ex aliis acquiſitis bonis te condemnas. 158.
Ad Euangelium Feriæ. De diligendis inimicis, & de iuſtitia noſtra non facienda coram hominibus. 164.
Sabbato. De efficaci deſiderio & cura ſalutis per media ordinata, ſicut illam deſiderauit & curauit Chriſtus mediator noſter, qui propterea dicebat Patri, Pater quos dedisti mihi, volo vt vbi svm ego, et illi sint mecvm, &c.
Si ordinatis ad ſalutem mediis non vteris, mediatore Chriſto abuteris. 163.

Digitized by Google

Ad Euangelium Feriæ, de discipulis laborantibus in remigando. 169.

DOMINICA 1. QVADRAGESIMÆ.

De solitudine, ieiunio & tentationibus Domini. De his tribus seorsim, nec non de triplici tentatione, quâ impetitus fuit Christus à dæmone, multa conuenienter producuntur. 171. *In quibus, quæ contra tentationes maximè generalis & singulariter opportuna est Veritas, declaratur fusiùs.*

Si tentatorem permiseris ingredi, non se permittet egredi. Facilius excluditur quàm eiicitur. 174.

Hac hebdomade de internis Christi doloribus quos in monte oliuarum vehementius ipse in animo suo concitauit.

FERIA 2. *De tristitia Domini.*

Qui cum Christo dolente non dolet, nec cum ipso gaudente gaudet. 178.

Ad Euangelium Feriæ, de extremo iudicio, ac de operibus misericordiæ. 182.

FERIA 3. *De timore, anxietate, & agonia Domini.*

Ab imitando Christo excusantis humanam infirmitatem infirma est & nulla excusatio. 183.

Ad Euangelium Feriæ. De Domini ingressu in ciuitatem & in templum, vnde vendentes eiecit. 187.

FERIA 4. *De compassione Christi erga homines, & de nostra erga ipsum.*

Frustra te Christi miseret, nisi te tui priùs misereat. 188.

Ad Euangelium Feriæ. De scribis petentibus signum è cælo, quibus Niniuitæ opponuntur, &c. 192.

FERIA

Digitized by Google

Plate 1. The Holy Family and Saints Elizabeth, John the Baptist and Zacharias
Plate 2. The Holy Family with Saints Elizabeth and John the Baptist
Plate 3. The Holy Family with Saints Elizabeth and John the Baptist
Plate 4. The Holy Family with Saints Elizabeth and John the Baptist
Plate

Si dum adeſt occaſio, virtus abeſt : vix vnquam virtus adeſt. 215.

Ad Euangelium Feriæ. IN PECCATO VESTRO MORIEMINI.

FERIA 3. Suauitas & manſuetudo Domini proditorem ſuum alloquentis.

Quò quis eſt mitior, eò eſt generoſior. 219.

Ad Euangelium Feriæ. SVPER CATHEDRAM MOYSIS SEDERVNT SCRIBAE, &c.

FERIA 4. Procedit Ieſus obuiam ſuis inimicis, eoſque proſternit.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia. *Id eſt*, qui ſic paratus eſt pati & mori, vt Dominus; ſic ſibi mortem & aduerſa quæque ſubſternit, ſicut ille ſuos proſtrauit inimicos. 226.

Ad Euangelium Feriæ, de Matre filiorum Zebedæi. 230.

FERIA 5. Gladio ſe defendi vetat Chriſtus, cùm ſit paratus bibere calicem ſibi à patre datum.

QVO in cælis corona gloriæ ſumetur vultu, hoc in terris calix ſumendus eſt. 232.

Ad Euangelium Feriæ. De diuite Epulone, & de mendico Lazaro. 236.

FERIA 6. Scripturas adimplendas verbo & exemplo docet Chriſtus.

Si propter ſcripturas ſunt aduerſa toleranda, ſunt libenter toleranda. 237.

Ad Euangelium Feriæ. De parabola vineæ locatæ malis agricolis. 240.

Digitized by Google

Sabbato. Sinit se Christus capi & ligari.
Sicut ex necessitate virtus, ita ex virtute necessitas. 241.
Ad Euangelium Feriæ. De filio prodigo. 246.
DOMINICA 3. QVADRAGESIMÆ.
De Christo eiiciente dæmonium.
Post multas ad vnamquamque partem Euangelij productas veritates, hæc ad verba Christi, QVI NON EST MECVM, CONTRA ME EST, fusiùs declaratur.
Quod difficillime crederes, te contra Christum esse; hoc est facillimum creditu, si Christo credis.
Hac hebdomade, considerantur quæcumque gesta sunt per totam noctem apud Pontifices, vsque ad matutinum diei sequentis, quo Christus ad Pilatum est adductus.
Feria 2. Christus alapam infligenti mira mansuetudine loquitur.
Quantùm fas est in ira loqui, tantùm ex ira nefas. 253.
Ad Euangelium Feriæ. De prima Christi D. prædicatione in ciuitate Nazareth habita. 256.
Feria 3. Christus falsò accusatus nihil respondet.
Qui loquendo vinceréris, silendo vincis. 257.
Ad Euangelium Feriæ. De correctione fraterna & remittendis semper iniuriis. 260.
Feria 4. Christus adiuratus à Caypha, profitetur se filium Dei.
Qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs Superiori loquetur. 262.
Ad Euangelium Feriæ, De lauando corde potius quàm manibus. 266.

Digitized by Google

FERIA 5. *Christus tota nocte apud Pontificem, iniuriis exponitur.*
Cæteræ pugnant virtutes, sola vincit perseuerantia. 267.
Ad Euangelium Feriæ, De socru petri periclitante, sanata à Christo Domino. 270.
FERIA 6. *Christus negantem se Petrum benignè respicit.*
Læsi amoris ira, quò est suauior, eò est potentior. 271.
Ad Euangelium Feriæ. De Samaritana. 274.
SABBATO. *De Iuda proditore, miserrimè pereunte: & de miro Christi silentio circa huius interitum.*
Qui ruinâ gaudet inimici, ruinam eius in se trahit. 275.
Ad Euangelium Feriæ. De Muliere adultera. 278.
DOMINICA 4. QVADRAGESIMÆ. *De quinque panibus multiplicatis, &c.*
Multis Euangelij partibus multæ subjiciuntur veritates, quas inter, quòd Christus se volentes Regem facere, fugerit; hæc singulariter declaratur.
Qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, à Christo fugit ad mundum. 280.
Hac hebdomade, quidquid Christus D. passus est, ex quo deductus fuit à Iudæis ad Pilatum, vsque ad eius condemnationem: vbi de ferendis præsertim opprobriis agitur.
FERIA 2. *Christus Pilato à Iudæis præsentatus & accusatus.*
Qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit. 283.
Ad Euangelium Feriæ. De eiectis è templo venditoribus & nummulariis. 287.

Digitized by Google

FERIA 3. *Christus ab Herode spretus.*
Quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet. 288.
Ad Euangelium Feriæ. IAM die festo mediante, ascendit Iesus in templum & docebat. 292.
FERIA 4. *Christus Barrabæ comparatus & postpositus.*
Quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior est in Christi ordine. 294.
Ad Euangelium Feriæ, de cæco nato. 297.
FERIA 5. *Christus flagellatus.*
Quæ duo infidelem à Christo auocant, dolor & ignominia, fidelem ad Christum vocant. 298.
Ad Euangelium Feriæ. De Adolescente mortuo suscitato in ciuitate Naim. 302.
FERIA 6. *Christus per ludibrium Rex & homo dictus.*
Sic prudenter cauendum, ne vituperetur ministerium tuum; vt si nimis id caues, non satis caueas. 302.
Ad Euangelium Feriæ. De Lazaro infirmo, mortuo & suscitato. 306.
SABBATO. *Christus à Pilato, ex humano respectu, condemnatus ad mortem.*
Humanus respectus, inhumanus Christi despectus. 306.
Ad Euangelium Feriæ. EGO SVM LVX MVNDI, &c. 310.
DOMINICA PASSIONIS. VEXILLA REGIS PRODEVNT.
Nemo cum Christo candidus, nisi sit simul rubicundus.
Nemo effectu candidus, nisi sit affectu rubicundus.
Nemo actu satis purus, nisi actum puritatis suo sit paratus tueri sanguine, contra quoduis peccatum. 312.

Digitized by Google

Circa Euangelium, (QVIS EX VOBIS ARGVET ME DE PECCATO.) *Multæ ſunt aliæ veritates.* 315.
Hac hebdomade, quicquid à prætorio Pilati vſque ad crucifixionem in Caluaria monte geſtum eſt.
FERIA 2. *Chriſtus oblatam à Iudæis crucem accipit.*
Non quæſitæ cruces ſunt magis exquiſitæ. 317.
Huic aliæ quædam ſubnectuntur. 320.
Et ad Euangelium Feriæ. QVAERETIS *me & non inuenietis.* 321.
FERIA 3. *Chriſtus impoſitam tollit crucem: & depoſitam ſinit Simoni poſt ſe tollendam.*
Qui ſibi ſuas ſolus aptat cruces, vix vnquam aptas efficiet. 322.
Ad Euangelium Feriæ. DIXERVNT *ad Ieſum fratres eius, tranſi hinc, & vade in Iudæam, &c.* 326.
FERIA 4. *Chriſtus ad ſe ſequentes & ſe plangentes conuerſus, futuras denuntiat pœnas non pœnitentibus.*
Crux interdum quidem à corpore, ſed nunquam ab animo deponenda. 327.
Ad Euangelium Feriæ. QVOVSQVE *animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam, &c. De quibus Chriſti.* 332.
FERIA 5. *Quatuor dimenſiones Chriſti crucis & noſtræ.*
Qui à cruce ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe ſuam crucem. 333.
Ad Euangelium Feriæ, de Muliere peccatrice, ſeu Magdalena pœnitente. 337.
FERIA 6. *Chriſtus cruci affigitur.*

Digitized by Google

Quod petenti Christo iuxta crucem non negasses, hoc à te semper petit, hoc illi semper debes, hoc illi nunquam negandum. 338.

Ad Euangelium Feriæ. De Iudæorum concilio contra Dominum: EXPEDIT vobis, vt vnus moriatur homo pro populo. 342.

SABBATO. Christus in cruce illusus.

Quod nouo negatur homini contra veterem: hoc indulgetur veteri contra nouum. 343.

Euangelium Feriæ. De celeberrimo illo ingressu Domini in ciuitatem Ierusalem, DE quo iam suprà, & sequenti Dominica commodiùs.

Hac sancta hebdomada, de septem Christi verbis in cruce prolatis, ad perfectam omnium renuntiationem.

DOMINICA PALMARVM. De illustri palma & triumpho, quem Christus Dominus refert ex inimicis, & qui exprimitur in primo verbo in cruce prolato, PATER DIMITTE ILLIS.

Illustrior de inimicis palma est, mori pro eis ne moriantur, quàm ipsis perditis triumphare. 347.

Quæ de hodierno ingressu & triumpho Domini possunt alia memorari. 351.

Præsertim verò, duo hæc, declarantur expressiùs.

Lachryma, passionis Christi vicaria. 353.

Hoc sacrum tempus Crisis est æternitatis. 356.

FERIA 2. De secundo Christi verbo ad Latronem. HODIE MECVM ERIS IN PARADISO. Et de ea renuntiationis specie quæ spectat vsum suæ potestatis.

Digitized by Google

Impietatis genus est, pietatis cultoribus nimis commune, plura quàm possint velle facere ; & quæ possint, non facere. 363.

Ad Euangelium. De cœna in Bethania, ANTE *sex dies Paschæ, vel quiduis aliud sancto tempori opportunum.* 366.

FERIA 3. De tertio Christi verbo. ECCE FILIVS TVVS, ECCE MATER TVA.

Et de perfecta renuntiatione inordinati affectus erga parentes aut alias personas charas.

Qui nimis suos diligit, non satis diligit. 367.

FERIA 4. De quarto Christi verbo: DEVS MEVS, DEVS MEVS, VT QVID DERELIQVISTI ME?

Et de voluntaria renuntiatione cuiuslibet sensibilis consolationis.

Beatius est carere omni sensibili consolatione, quàm ea abundare. 371.

FERIA 5. De quinto Christi Verbo. SITIO.

Et de interna renuntiatione desiderij cuiuslibet inordinati etiam spiritualis.

Sic pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata ; vt qua ratione sunt ardentia, eâdem sint & temperata. 375.

Quæ plura de desideriis, de cœna Domini, de sanctissimo Sacramento, seu etiam de communione, desiderari possint. 378.

FERIA 6. QVAE PARASCEVE DICITVR. *De sexto Christi verbo.* CONSVMMATVM EST.

Et de absoluta consummatione omnium quæ supersunt in hac

Digitized by Google

in hac vita, vt consummemur cum Christo.

Aut nihil hodie ages, aut sic semper ages. 378.

Item ad illa S. Apostoli verba: QVI viuunt, iam non sibi viuant: vel, *NON estis vestri, empti enim estis pretio magno.*

Nihil est in vitæ nostræ vsu minus nostrum, quàm ipse vitæ vsus. 382.

Vberiùs verò ad hæc S. Petri. IESVM Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, affigentes interemistis.

Vel ad ista S. Pauli. RVRSVM crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes.

Grauius est Christo pati à peccato, quàm pro peccato. 392.

Vbi tota Dominicæ Passionis series percurritur.

Ad hæc etiam, aut similia: CVRRAMVS ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Iesum.

Sic est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, vt qui vel vnam deserat, totius militiæ sit desertor. 419.

SABBATO SANCTO. De septimo Christi verbo, PATER in manus tuas commendo spiritum meum. De descensu ad inferos, de corporis sepultura. Et de postrema renuntiatione, quæ est libertatis.

Nemo liberior, quàm qui minùs est liber.

DOMINICA RESVRRECTIONIS.

Nemo cum Christo mortuus, qui cum ipso non resurgat:
Nemo cum Christo resurgit, nisi qui cũ ipso sit mortuus. 436.

Hac hebdomade, dotes corporis, seu glorioſa vita Christi atque animæ no-

Digitized by Google

ſtræ ſimul cum eo reſurgentis qualitates proponuntur, indeque veritates practicæ paradoxæque omnes eruuntur.

FERIA 2. *De Immortalitate glorioſæ vitæ Chriſti, atque animæ cum eo reſurgentis.*

In morte immortalitas.

Ad Euangelium Feriæ, De duobus peregrinis euntibus in caſtellum Emmaus. 455.

FERIA 3. *De Impaſſibilitate Corporis Chriſti D. & animæ noſtræ ſimul cum eo reſurgentis.*

In patientia impaſſibilitas. 456.

Ad Euangelium Feriæ, de diſcipulis congregatis in cænaculo, quibus apparuit Chriſtus, ianuis clauſis. 460.

FERIA 4. *De ſubtilitate corporis Chriſti, & animæ noſtræ ſimul cum eo reſurgentis.*

In infirmitate virtus, in impotentia potentia. 460.

Ad Euangelium Feriæ. De ſeptem diſcipulis piſcantibus. 465.

FERIA 5. *De agilitate corporis Chriſti D. & animæ noſtræ cum eo reſurgentis.*

In tarditate agilitas. 465.

Ad Euangelium Feriæ. De Maria Magdalena quærente Dominum in ſepulchro. 469.

FERIA 6. *De claritate glorioſi corporis Chriſti D. & animæ noſtræ cum eo reſurgentis.*

In tenebris claritas.

Ad Euangelium Feriæ. De nobiliſſima omnium apparitione Domini, facta in monte Galilææ. 473.

SABBATO. *De plagis in corpore Chriſti reſeruatis ad per-*

Digitized by Google

petuam memoriam.
In obliuione memoria. 474.
Ad Euangelium Feriæ. De Petro & Ioanne currentibus ad ſepulchrum. 477.
DOMINICA IN ALBIS. De iiſdem Chriſti D. plagis ad remedium infirmitatum noſtrarum reſeruatis.
In plagis ſanitas. 478.
De iiſdem rurſus plagis, ad hæc Prophetæ verba; HAVRIETIS aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.
Quantò eſt de peccato maior triſtitia, tantò eſt peccatori maius gaudium de fontibus Saluatoris. 482.
Ad hæc verba Epiſtolæ quæ hoc die legitur. HÆC eſt victoria quæ vincit mundum, fides noſtra.
Quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere; tanta modò eſt ignominia, vinci à mundo. 485.
Ad hæc verba, quæ ex S. Petro vſurpat Eccleſia. QVASI modò geniti infantes, rationabiles, ſine dolo.
Infantes eſſe oportet vel bonâ vel malâ infantiâ. 491.
Hac hebdomade & tribus ſequentibus, Charitatis proprietates quæ ab Apoſtolo referuntur, ſic ad myſteria ſiue apparitiones Chriſti reſurgentis reuocantur, vt his certiſſimis notis vera Charitas diſcerni poſſit ab amore proprio ſeu zelo falſo & adumbrato.
FERIA 2. Apparet Chriſtus D. Beatiſſimæ Virgini Matri, in quâ item apparet prima Charitatis proprietas: CHARITAS PATIENS EST.
Quàm verè Charitas includit in ſe patientiam, tam verè impatiens excludit à ſe charitatem.
FERIA 3. Apparet Chriſtus Mariæ Magdalenæ, vbi &

Digitized by Google

apparet ſecunda Charitatis proprietas : CHARITAS BENIGNA EST.

Si quid Charitas negat, tam benigna negando eſt, quàm concedendo. 501.

FERIA 4. Apparet Chriſtus aliis mulieribus : & alium ſuæ benignæ charitatis effectum illis confert.

Sæpe videtur in nobis eſſe Charitas, & eſt magis carnalitas. 505.

FERIA 5. Antequam Chriſtus appareat omnibus diſcipulis ſuis, in his apparet, quòd CHARITAS NON AEMVLATVR.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras. 508.

FERIA 6. Duo ex diſcipulis Petrus & Ioannes currentes ad ſepulchrum, oſtendunt Charitatem, QVAE NON AGIT PERPERAM. *Id eſt, inordinate.*

Minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior eſt maximâ quauis inordinatione huius mundi. 512.

SABBATO. Apparet Chriſtus ſeorſim Petro & Iacobo : & in his duobus Apoſtolis apparet charitas, QVAE NON INFLATVR.

Humilitati tuendæ tutius eſt vix de ſe quàm vel humiliter loqui. 517.

DOMINICA 2. POST PASCHA. EGO SVM PASTOR BONVS.

ANIMAM MEAM PONO PRO OVIBVS MEIS.

Nihil æſtimatione ſpeculatiua pretioſius anima noſtra : ſed practicâ nihil vilius. 522.

Digitized by Google

Hac hebdomada, dum Apparet Christus D. duobus discipulis peregrinantibus, apparet Charitas, QVÆ NON EST AMBITIOSA.

Feria 2. Christus apparens peregrinis in habitu peregrini, ostendere incipit Charitatem minimè ambitiosam.

Sicut vinum nouum, sic nouus honor maximè temperandus. 527.

Feria 3. De familiari colloquio Christi D. cum peregrinis.

Hic ascendit ad summos, qui descendit ad infimos. 531.

Feria 4. Christus de opprobriis suæ passionis libenter audit & loquitur.

Quæ sunt ambitioso detrimenta, hæc sunt humili lucra. 535.

Feria 5. Christus scripturas quæ de ipso erant, peregrinis interpretatur.

Quo gressu Charitas nobilem fugit suggestum, eodem petit ignobilem. 539.

Feria 6. Christo loquente peregrinis, inardescunt eorum corda.

Colloquendo de diuinis, quantò magis luces quàm ardes, tantò minùs in te diuina lucet charitas. 542.

Sabbato. Christus Dominus rogantibus se peregrinis vt secum maneat, acquiescit.

In dubio certius est, & rationi conformius, aliorum rationi te conformare quàm propriæ. 547.

DOMINICA 3. POST PASCHA. De tristitia & gaudio Apostolorum, ex absentia & præsentia Domini.

Tres præcipuæ distinguuntur Euangelij partes, ad quas

Digitized by Google

hæ distinctæ referuntur veritates. MODICVM *& iam non videbitis me.*

Nihil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cum nil tamen sit tam credibile. 552.

Tale est pretium huius modicæ vitæ, vt quantò maioris vitam hanc æstimes, tantò minoris facias illius pretium. 558.

Ex modico illo quo viuis tempore, plus etiam vitæ perdis quàm viuas. 560.

Amen dico vobis quia plorabitis & flebitis vos : Mundus autem gaudebit, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Vt fur de furto, sic mundus de mundo gaudet. 567.

Non te contristes contristatus, & ipsa tua tristitia iam vertetur in gaudium. 569.

Quæ à Christo est tristitia, magis iucunda est, quàm quæ à mundo iucunditas. 573.

Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

De Christo nos vidente plus esse debet gaudij, quàm de nobis Christum videntibus. 575.

Quantò felicius est illud gaudium quod nemo à te potest tollere, tantò tu infelicior qui hoc à te tollis. 577.

FERIA 2. *Christo Domino apparente discipulis simul congregatis apparet charitas,* QVAE *non quærit quæ sua sum.*

Charitas non quærendo sua, meliùs inuenit quàm si quæreret, tantò ditior quantò pauperior. 580.

FERIA 3. *Apparet iterum Christus discipulis simul congregatis præsente Thoma, simulque apparet charitas,*

Digitized by Google

QVAE non irritatur.
Esto appareant aliquæ iraſcendi cauſæ, multò tamen plures ſunt & validiores, ne iraſcaris. 585.
FERIA 4. Apparet Chriſtus ſeptem diſcipulis de nocte piſcantibus; vbi & apparet charitas, QVAE NON COGITAT MALVM.
Si charitas cogitaret malum, malum de charitate cogitari poſſet. 592.
FERIA 5. Chriſtus D. Petro ſuas paſcendas oues concredit, ſimulque demonſtrat charitatem, QVAE NON GAVDET SVPER INIQVITATE.
Gaudere ſuper iniquitate, plerumque eſt iniquius quàm ipſam iniquitatem committere. 598.
FERIA 6. Chriſtus D. mittens ſuos in vniuerſum mundum, & promittens ſe miraculis confirmaturum quæ prædicarent, oſtendit charitatem, QVAE congaudet veritati.
Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum, aut non amanda charitas, QVÆ congaudet veritati. 602.
SABBATO. De miraculis ſpiritualibus quæ Charitas Domini quotidie operatur, vt oſtendat ſe congaudere veritati.
Sapienter ille qui maluit liber peccato poſſideri à dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare poſſeſſos. 606.
DOMINICA 4. POST PASCHA. De neceſſario Chriſti diſceſſu, & in eius vicem venturo Spiritu ſancto qui mundum arguat de peccato.

Digitized by Google

Vado ad eum qui misit me.
Sicut à Deo, sic ad Deum.
Cui veritati multæ affines adiunguntur. 615.
Expedit vobis vt ego vadam.
Duæ iam alibi propositæ veritates huc referuntur. 616.
Si non abiero, paraclitus non veniet ad vos.
Inordinata quæuis affectio, licet parum sit mala, non est tamen paruum malum. *ibid.*
Huic multæ conformes aliæ producuntur. 620.
Nec non ad illa, quæ ibidem declarantur; CVM venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de Iudicio. 621.
FERIA 2. Apparet quingentis Dominus in monte Galilææ; vbi & apparet Charitas, QVÆ omnia credit.
Non est priùs intelligendum, vt credas; sed primò credendum est, vt pòst intelligas. 624.
FERIA 3. De potestate quam sibi Christus datam dicit, vnde est illa charitas, QVÆ omnia sperat.
Vera fiducia confidenti nunquam infida. 628.
FERIA 4. De integra obseruatione mandatorum quam Christus suis commendat, & de illa Charitate quæ idcirco, OMNIA suffert, & omnia sustinet.
Aut nulla, aut tota est Charitas in agendis, sicut fides in credendis. 632.
FERIA 5. De charitate quæ non excidit, & quæ apparet in Christo remanente nobiscum, sicut promisit: ECCE ego vobiscum sum.
Melius erat viam Iustitiæ non introisse, quàm retroisse. 638.
FERIA 6. De eadem charitate Christi Domini, quâ nobiscum

Digitized by Google

biſcum ſemper manet in ſanctiſſimo Sacramento.

Quàm glorioſum eſt Sacramento, multa in nos poſſe, ſi velimus: tam ignominioſum eſt pauca poſſe quod nolimus. 643.

SABBATO. De eadem charitate Chriſti, quà conſtanter nobiſcum manet per ſuperiores & directores.

Quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. 648.

DOMINICA 5. POST PASCHA. De orationis efficacia, frequentia, & aliis proprietatibus. SI QVID petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.

Ne dicas te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere. 653.

Plures huic annectuntur Veritates. 657.

Quàm verè autem vnuſquiſque ſibi poſſit illud Chriſti applicare. VSQVE MODO NON PETISTIS QVIDQVAM, patet ex ipſa Oratione Dominica, cuius ſeptem petitionibus cùm ſeptem opponantur vitia, quæ dicuntur Capitalia, niſi ea quiſque reprimat, nihil petit: quod ſic paucis expreſſum fusè declaratur.

Qui ſibi non contradicit in ſuis malis deſideriis, ſibi contradicit in bonis. 658.

Hac hebdomade, conformes myſterio Aſcenſionis Domini conſiderationes & veritates ex primo capite Actuum Apoſtolorum eruuntur, atque his velut ſtimulis & motiuis excitantur corda noſtra, VT QVÆ ſurſum ſunt, quærant & ſapiant, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens.

FERIA 2. IN ROGATIONIBVS. De primo motiuo cæleſtis deſiderij, quod in cælo nobis promiſſum ſit Regnum

Dei, de quo Christus cum discipulis loquebatur.

Quantam in te vim habet desiderium Regni Cælestis, tantam tibi vim facies. 666.

Ad Euangelium de Rogationibus, multa proponuntur quæ singulis tridui Feriis possint deseruire, & his tribus Euangelicis verbis accommodari, PETITE, *quærite, pulsate.* 670.

FERIA 3. *De secundo motiuo excitandi in cælum desiderij: quod ibi omnia nostra desideria compleantur.*

Quâ ratione terrena tantùm & non cælestia desideras, eâdem necesse est vt cælestia tantùm & non terrena desideres. 672.

FERIA 4. QVAE EST VIGILIA ASCENSIONIS DOMINI. *De tertio motiuo desiderij sursum ferendi, quod illuc suspirare nos faciat, qui in nobis habitat Spiritus sanctus.*

Lachrymarum descensus, ascensus est: quo est descensus celerior, eò & ascensus velocior. 677.

FERIA 5. ASCENSIO DOMINI.. *De quarto motiuo cælestis desiderij, quòd Christus in cælum ascenderit, ibique regnet.*

Nemo veriùs ascendentis Christi Mysterium assequitur, quàm qui veriori desiderio ascendentem Christum sequitur. 684.

Huic roborandæ veritati sequens adjungitur.

Tanti cuiusque refert se à terra retrahere, quanti ad cælum trahi. 688.

Referuntur & aliæ multæ conformes, quarum quæ postrema est, fusè declaratur;

Ex his Apostoli verbis: VIDETE *ne recusetis loquentem.*

Digitized by Google

Sedentem in cælo Christum, & inde nobis loquentem non audire, periculosius est, quàm dum in terris loqueretur. 691.

Feria 6. De quinto motiuo excitandi in cælum desiderij, quòd tam iustè debitum sit hoc desiderium, vt iniusti simus & indigni cælo consequendo, nisi cælum desideremus.

Sic dignum est cælum nostris desideriis, vt nisi cælum desideres, cælo sis indignus. 699.

Sabbato. De sexto motiuo acuendi in cælum desiderij; quod inde gaudium spirituale redundet.

Spes cæli, cælum est. 703.

DOMINICA INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS. Cvm venerit paraclitus, &c. De Aduentu sancti spiritus, & de aduersis tolerandis multa congeruntur. 709.

Explicatur verò latiùs, quæ est huius loci maximè propria veritas.

Vel nulla Christi recoletur memoria, vel nulla erit in eius cultu querimonia. 711.

Hac hebdomada, quæ in Actis Apostolorum narrantur fecisse discipuli Domini, dum ab eius Ascensione ad Pentecosten expectarent Spiritum sanctum, referuntur ad sex virtutes seu veritates, quæ nos ad eumdem pleniùs recipiendum disponant.

Feria 2. De continuata per decem dies recollectione Apostolorum: Et de nostra instituendâ, ad recipiendum cum eis Spiritum sanctum.

Nulli magis necessariò secedendum, quàm qui minùs necessarium sibi putat secessum. 716.

Digitized by Google

Feria 3. De moderanda cura noſtri officij, ad Exemplum principis Apoſtolorum ſancti Petri.

Sic internis externa ſunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè ſibi cedat. 722.

Feria 4. De perfecta obedientia quam cæteri omnes congregati S. Petro præſtiterunt: & de noſtra reddenda ſuperioribus.

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit ſuæ inobedientiæ. 728.

Feria 5. De vnanimi conſenſu diſcipulorum in Electione duodecimi Apoſtoli: Et de noſtro ſimiliter procurando.

Qui ſenſu ſuo priuato ſaniorem ſe aliis putat, ſano ſe priuat ſenſu. 732.

Feria 6. De feruenti oratione diſcipulorum: & de noſtra conſimili ad petendum lumen in dubiis.

Erranti in dubiis & non oranti, nulla eſt erroris excuſatio. 736.

Sabbato. In vigilia Pentecostes. De perfecta diſcipulorum, & noſtra reſignatione, ad recipiendum Spiritum ſanctum.

Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla ſibi danda, æquè paratus eſt. 740.

Hac ſequenti hebdomada, ſic pergitur in hiſtoria Actuum Apoſtolorum, vt inde diebus ſingulis manifeſtetur vnum è ſeptem ſpiritus ſancti donis, cui ſua conformetur veritas.

DOMINICA PENTECOSTES. De miſſione Spiritus ſancti, & de dono Sapientiæ.

Digitized by Google

Humana ſapientia ſic diuinæ opponitur, ſicut humanæ ſtultitia. 745.

Eodem die, in illud Apoſtoli. NOLITE *contriſtare Spiritum ſanctum Dei.*

Quod nos magis lætificat, hoc magis contriſtat Spiritum ſanctum. 751.

Item. De peccato in Spiritum ſanctum.

Peccati contra Spiritum ſanctum malignitas ſic eſt ſingularis, vt multis tamen peccatoribus iam ſit communis. 755.

Qui peccant in Spiritum ſanctum, vix peccant quin blaſphement. 762.

His adiunguntur alia quæ generatim ſpectant Spiritum ſanctum. 766.

FERIA 2. De prima prædicatione S. Petri ad Iudæos: & de dono intellectùs.

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui. 767.

FERIA 3. De primo viuendi genere naſcentis Eccleſiæ, & de dono ſcientiæ.

Qui eminentior eſt in hac eminenti ſcientia, minùs inter homines eminere cupit. 772.

FERIA 4. De primo miraculo quod refertur ab Apoſtolis factum, & de dono conſilij.

Qui cum affectu incompoſito Deum conſulit, non Deum ſed Deo conſulit.

Non à Deo conſilium petere, ſed Deo dare velle videtur. 776.

FERIA 5. De prima perſecutione Apoſtolorum, & de dono fortitudinis.

Qui non ſatis audet in magnis, nimis audet in paruis. 781.

FERIA 6. De prima oratione publica Eccleſiæ, & de

Digitized by Google

dono pietatis.
Sicut pietas valet ad omnia, sic omnia valent ad pietatem. 786.
Sabbato. De prima quæ refertur in Ecclesia, perpetrata culpa, sequentique pœna: & de dono timoris.
Amori potius ab amore timendum est, quàm à timore. 791.
Die 24. Februarii. De sancto Mathia Apostolo.
Sicut in manu Domini, sors nostra est: sic in sorte nostra manus est Domini. 798.
Die 19. Martii. De sancto Iosepho. In 1. parte.
Die 20. Martii. De S. Ioachimo Patre B. Virginis.
Affinitas sanctitatis cum B. Virgine, magis æstimanda quàm sanguinis. 803.
Die 21. Martii. De S. Benedicto. Inter benedictos benedicetur. Eccl. 24.
Inter benedictos benedicetur, non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior. 808.
Die 25. Martii. In Festo Annuntiationis B. Mariæ Virginis. Missus est Angelus Gabriel à Deo, &c.
Sui quisque cultus ac pietatis in B. Virginem sæpe fidem facit maiorem, in paruis quàm in magnis. 813.
Aue gratia plena.
Quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet, est eius sanctitas: non quàm sit sancta, sed quàm tota sit sancta. 818.
Ecce concipies in vtero, & paries filium.
Non tam sibi quàm nobis, Christus elegit Matrem. 827.
Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco!
Frustra Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa, quod ignoras. 834.
Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

Digitized by Google

Qui dicunt se non posse quod iubentur, non possunt id dicere sine iniuria Virginis Matris. 839.

Ecce ancilla Domini, &c.

Talis superbi fastus est, vt ne quidem Matrem Dei veneretur. 845.

Tunc præcepit & dixit mihi Creator omnium; & qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi, in Iacob inhabita. Eccles. 24.

Qui præcepit & dixit B. Virgini, vt inhabitaret in Iacob, tibi simul præcepit & dixit, vt quantùm velles illam in te inhabitare, tantùm esse velles alter Iacob. 851.

Die 2. Aprilis. De S. Francisco de Paula.

Hic erit verè maximus, qui verè est minimus. 856.

Die 25. Aprilis. De sancto Marco Euangelista. Qui similis factus est Leoni in operibus suis.

Fortioris est animi non vinci à bonis blandientibus, quàm ipsa vincere mala terrentia. 860.

Die 1. Maii. De sanctis Philippo & Iacobo Apostolis. Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me.

Si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam respicies. 865.

Die 3. Maii. Inuentio sanctæ Crucis.

Si quid fortè asperius inueniatur de quo conquereris, de inuenta cruce conquereris.

Inuentæ cruci tantùm quis detrahit, quantùm in pœnis murmurat. 870.

Considerationes & Veritates communes omnibus statibus.

Prima consideratio. Non sine Deo statum esse deligendum.

Digitized by Google

Præcipitatio animi in ſtatu vitæ deligendo, præcipitium eſt animæ. 875.

Secvnda consideratio. De non differenda ſtatus ſeu vocationis cognitæ acceptatione.

Non euitat præcipitium ſed mutat, qui ne nimis ſit præceps, nimis eſt lentus. 878.

Tertia consideratio. Quo die ſuſcipitur adminiſtratio ſtatus, vt perfectè ſecundum Deum expleatur. Vel, quocunque die de officio ritè adminiſtrando cogitetur.

Sicut à Domino quærendum eſt officium : ita in officio quærendus eſt Dominus. 883.

Qvarta consideratio. De ordinando ſtatu, ſi forte ſit inordinatus.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ ſuæ non obſequi, peius eſt, quàm primò vocanté ne erraret, non ſequi. 888.

Qvinta consideratio. Quo die Pontifex conſecratur.

Dum conſecratur Pontifex, ſic affectus eſſe debet, vt omnes affectus habeat conſecratos.

Sexta consideratio. Quo die ſacri ſuſcipiũtur Ordines.

In qua ſanctitate Ordinandus debet eſſe, debet Ordinatus ſemper eſſe.

Septima consideratio. Quo die primum celebratur Sacrum.

Sacerdos ſic cum Chriſto ſacrificet, vt ſit ipſe ſicut Chriſtus ſacrificans & ſacrificium.

Octava consideratio. Quo die Religioſus ſumitur habitus.

Non eſt in nouo habitu nouum cordis gaudium, ſed in nouo corde.

FINIS.

Digitized by Google

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

DE OTIOSIS OPERARIIS IN VINEAM MISSIS.

Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Sicut nemo otiosus operatur in vinea; sic nemo bene operatur nisi otiosus.

RATIO quoad postremam partem quæ sola difficultatem habet, hæc est, quòd nemo bene operetur nisi consideratè operetur.
Sed nemo consideratè operatur nisi otiosus.
Ergo nec bene; ac propterea quàm diligenter Operario malum otium est vitandum: tam bonum est illi procurandum.

I. PVNCTVM.

SIMILE est regnum cœlorum homini Patri-familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Vide reliquum parabolæ; & ex multis interpretationibus vineæ, applica tibi illam quæ statui tuo magis conueniet, vt in eo discas fructuosiùs operari. Quæcumque enim interpretationes afferantur,

ſiue Eccleſiam intelligas, ſiue Clericalem ſtatum, ſiue Inſtitutum religioſum, ſiue Sacerdotale miniſterium, ſiue Concionandi aut Confeſſiones audiendi Munus, ſiue Officij cuiuſlibet administrationem, ſiue animæ propriæ ſalutem & perfectionem, ſiue aliquam familiæ aut proximorum curam, aut quidquid demum ſimile interpreteris, eò tandem referri poteſt Parabola & ſimilitudo vineæ, vt ſicut ad fructum colligendum aut mercedem promerendam, neceſſariò colenda eſt vinea, & labor impendendus: ita in illa certa vocatione tua, aut illo tuo munere, tibi eſt fideliter laborandum. Tua hæc eſt colenda vinea, aut potius tua hæc eſt pars & portio vineæ Domini excolendæ. Sic te cogitare debes ſingulariter vocatum & miſſum à Deo in hanc tui officij partem & ſortem, ſicut Operarium à Patre-familias in vineam ſuam; cui proinde laboris impenſi rationem reddas, & à quo recipias operæ bene poſitæ iuſtum & condignum præmium. O quale præmium tantillæ operæ!

Sicut verò cauendum eſt illud malum otium, quod labori neceſſario directè opponitur; ita planè aliud quod laborem valde iuuat & promouet eſt procurandũ. Atque hinc orta eſt Veritas plurimùm expendenda. *Vt ſicut nemo otioſus operatur in vinea: ſic nemo bene operetur niſi otioſus, bono illo videlicet otio quod eſt magnum negotium.* Ratio pertacilis; Nemo enim bene operatur, niſi conſideratè operetur, id eſt, niſi agendo præuideat, & præordinet, quidquid habet agendum, prout apertè monet Sapiens:

Eccleſ. 37. *Cor boni conſilij ſtatue tecum: non eſt enim tibi aliud pluris illo: In omnibus deprecare Altiſſimum vt dirigat in veritate viam tuam. Ante omnia opera tua verbum verax præcedat te*, Id eſt recta rei agendæ notio, *& ante omnem actum tuum, Conſilium ſtabile.* Itémque

Prou. 4. in Prouerbiis; *Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant greſſus tuos, dirige ſemitam pedibus tuis, & omnes viæ tuæ ſtabilientur.*

Ibid. 19 Et rurſum: *Vbi non eſt ſcientia animæ, non eſt bonum: & qui feſtinus eſt pedibus, offendet.*

Hæc ſcientia animæ ipſa eſt Conſideratio, vt fusè ſanctus Ber-

Lib. 1. de Conſid. c. 7. nardus ſcriptis de hoc argumento quinque libris ad Eugenium Papam; vnde ſunt illa Propoſitioni noſtræ aptiſſima: *Quid tam ad omnia valens, quàm quæ ipſius actionis partes benigna quadam præſumptione ſuas facit, præagendo quodammodo, & præordinando quæ agenda ſunt. Neceſſariò ſanè ne fortè ea quæ & præuiſa & præmedi-*

Digitized by Google

tata poterant esse proficuo, præcipitata magis periculo fiant. Et primum quidem, ipsum fontem suum, id est, mentem de qua oritur purificat Consideratio, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat: postremò diuinarum pariter & humanarum rerum scientiam confert. Hæc est quæ confusa disterminat, hiantia cogit, sparsa colligit, secretarimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat, vt in mente nihil resideat aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est.

Satinne patet ex istis quantùm Consideratio valeat ad rectè operandum: & quòd nemo bene alioquin operetur, nisi considerate, seu nisi considerationem præmiserit operi, tamquam facem in tenebris operanti? Itáne verò tibi prospicis? itáne agenda præuides?

II. PVNCTVM.

SED nemo considerate operatur, nisi otiosus.

Id est, nisi ante per otium, quà secum meditando, quà cum aliis consulendo, considerationem adhibuerit, quæ ad rectè operandum est necessaria. Hoc est otium, quod à Viris magnis dicitur *magnum negotium*, quo scilicet negotia diligenti & attenta consideratione, nec non singulari cum Deo communicatione priùs expenduntur, quàm expediantur. Tum quisquis ita sibi vacat, numquam minùs est otiosus, quàm cùm otiosus: sic enim vel ante opus præcogitando quid & quomodo fieri debeat, rationem quodammodo suis impertit operibus: vel post opus recogitando quid actum sit, ex ipso suo opere rationem elicit & disciplinam, quâ illud ipsum opus alias perfectiùs operetur. Sic aptè sanctus Gregorius explicando illud Sapientis: *Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, vt postea ædifices domum tuam. SVNT nonnulla*, inquit, *cogitationis acumina, quæ ex operatione nascuntur; sicut ab animo opus sumitur, ita ab opere animus eruditur: Mens imperat bona quæ fiant, sed postquam fieri imperata cæperint, ipsa suis exercitata actionibus discit cùm imperare bona inchoauerat, quantum minus videbat.*

S. Greg. Nazian.

Prou. 24.

10. Mor. 16.

Ad hæc autem quis non videt opus esse otio, siue vt singula diligentius pertractentur, siue vt intricata explicentur, siue vt difficilia explanentur, *siue vt obscura & incerta illustrentur? Quò illud Christi Domini referas;* Luc. 14. *Quis ex vobis volens turrim ædificare, non priùs sedens cogitat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei dicentes; quia hic homo cæpit ædificare, & non potuit consummare.* Nonne tu sic aliquando te illudendum præbuisti? Nonne sic sæpe inchoasti quæ non perfeciſti? Nonne sic idcirco non perfeciſti, quia non sedens & otiosè cogitaueras sumptus, qui erant necessarij ad perficiendum?

III. PVNCTVM.

SICVT ergo nemo otiosus operatur in vinea, ita nemo bene operatur nisi otiosus: Quia nemo bene operatur nisi considerate, & nemo considerate nisi otiosus, nisi in otio, nisi in secessu, nisi in oratione, nisi cum Deo à quo est omnis rerum agendarum intelligentia, *& illa bonorum directrix operum Sapientia, quam* Sap. 9. *Sapiens tantoperè expetebat: Mitte illam de cœlis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret, & sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia & intelligit, & deducet me in operibus sobrie, & custodiet me in sua potentia, & erunt accepta opera mea.* Quasi diceret, nec aliter erunt accepta: sic enim antè præmiserat; *Nam etsi quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit sapientia tua, in nihilum computabitur.* Hæc autē Sapientia *trahitur de occultis,* vt est in libro Iob; Iob. 8. id est, non in publico, non in foro; non in ipso externo opere nisi priùs in recessu, in occulta Commoratione, & intimaa meditandi curā. *Vacate & videte.* Psal. 45. *STATVE tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam.* Ier. 31. *Vsquequo deliciis dissoluêris filia vaga?* Eccles. 39. *Sapientia scribæ,* inquit Sapiens, *in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, Sapientiam percipiet.* Ibid. 51. Ibidémque aptissime; *Operamini opus vestrum ante tempus, id est ante ipsum opus cogitate de opere, & dabit vobis mercedem in tempore suo.*

Sic grauiter & luculentè sanctus Ambrosius. *Ne quid turpe* 1. Offic. 6. *atque indecorum sentiamus, duo hæc, id est, & tempus & diligen-*

Digitized by Google

tiam ad considerationem rerum, examinandi gratia conferre debemus. Vide quàm parum hæc duo conferas, & audi sanctum Bernardum. *Audi quid redarguam, quid suadeam: si quod vivis & sapis, totum das actioni, considerationi nihil; laudo te, in hoc non laudo: puto quod & nemo qui à Salomone audierit,* Qui minoratur *actu, percipiet sapientiam:* & quæ plura ibi habet. 1. de Consid. 5. Itemque paulò pòst egregiè, *vt in operando considerationem serues, sume,* inquit, *exemplum de summo omnium Patre, Verbum suum emittente & retinente. Verbum tuum, consideratio tua; quæ si procedit, non recedat; sic progrediatur vt non egrediatur, sic exeat vt non deserat.* 2. de Consid. 3.

O te inconsultum & inconsideratum qui nec antè, nec in ipso tibi attendas opere; hîc te iterum plange, hîc dole & geme quod est in Canticis: *Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiui. EGO loci huius occasione me ipsum reprehendere soleo,* inquit idem sanctus Bernardus, *quòd animarum susceperim curam, qui meam non sufficerem custodire. Quibus ergo lachrymis rigabo sterilitatem vineæ meæ: omnes palmites eius aruerunt præ inopia. Iacent sine fructu eo quod non habeant humorem,* id est, otiosæ considerationis affectum & effectum. Propone tibi praxim quam diligentius serues cum gratia. Cant. 1. Serm. 30. in Cant.

EODEM DIE,

IN EADEM VERBA:

Ite & vos in vineam meam. Matth. 20.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Nullus est labor nisi sit in vinea Domini: Et in vinea Domini nullus est labor.

SENSVS & Ratio est, quia cùm labor in vinea Domini sit ille omnis labor qui rectè & secundum Deum ordinatus est, in quacumque tandem vocatione suscipiatur; profectò si quis sit alius labor non sic recte ordinatus, nullus cenſeri debet, quia

Digitized by Google

Sap. 3. *erit infructuoſus inutilis, & vanus labor.* Et labores ſine fructu, & inutilia opera eorum.

Sed ille tamen labor qui rectè & ſecundum Deum ordinatur, eſt tam facilis & amabilis, vt pene nullus ſentiatur. Videte

Eccleſ. 51. oculis veſtris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem.

Ergo nullus eſt labor niſi ſit in vinea Domini; Et in vinea Domini nullus eſt labor.

QVÆ quidem Veritas attente conſiderata, hunc habet inter alios fructum, vt relicto labore inutili, fructuoſus ſuſcipiatur. Et cùm laboris vtilitas & inutilitas à rectè ordinato fine pendeat, curandum eſt vt recte ſemper ille ordinetur finis, quemadmodum in prima parte generatim demonſtratur. Vide ibi Verbo *finis, Intentio, Labor.* Particulatim vero prima Propoſitio fatis fuſe probatur, Sabbato Dominicæ ſecundæ poſt Epiphaniam.

Secunda item Propoſitio declaratur in hac ſecunda parte, Dominica infra Octauas Aſcenſionis: Et alibi ſatis frequenter. Vide Verbo *Difficultas, Labor, Chriſtus, amor.*

EODEM DIE,

AD HÆC EVANGELICI PATRISFAMILIAS VERBA:

An oculus tuus nequam eſt, quia Ego bonus ſum? Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Qua parte Peccator à ſe timorem Dei excutit: eadem Deus peccatori timorem magis incutit.

RATIO EST, Quia peccator ea parte magis à ſe timorem

Digitized by Google

Dei excutit, quod bonus ſi Deus. Etenim quia non profertur cito contra malos ſententia, abſque timore vllo filij hominum perpetrant mala. Eccle. 8.

Sed ex illa parte, ſeu ex illo nomine, Deus peccatori timorem magis incutit.

NAM primò hinc Peccator arguitur quod abutatur Bonitate diuina, & quod ille abuſus maiorem denotet malitiam, & ingratitudinem, atque ex conſequenti grauiores accerſat pœnas. *Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor.* Vide locum valde hîc aptum, & ibidem Capite decimo ſexto vbi præcipuè perpendenda ſunt Verba quæ Iuſtitiam Diuinam eò ſeueriorem dicunt quò maior præceſſerit miſericordia. *Sicut qui paulatim arcum intendit*, inquit ſanctus Hieronymus, *tempus dat alteri vt fugiat, qui ſi fugere nolit, tanto fortius ſagitta emiſſa configitur: quanto maiori tempore intenſio arcus fuit facta; Sic Deus qui laneos habet pedes, ſed ferreas manus, Tarditatem ſupplicij grauitate compenſat.* Eccleſi. 5.

Deinde vero Peccator abutitur voce Bonitatis in prauum ſenſum, quaſi Deus ſit hoc ſenſu bonus vt peccatis indulgeat, nec ita moueatur ad pœnam inferendam, ſicut timidi ſibi perſuadent. Quod certe dum Peccator cogitat, non leuem Deo facit iniuriam, nec leuiter diuinam accendit iram. *Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis: arguam te & ſtatuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiſcimini Deum: nequando rapiat & non ſit qui eripiat. PROPTER quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde ſuo: Non requiret.* Quaſi diceret, longe eſt alia mens Dei, qui quanto magis eſt bonus, tanto magis malitiam deteſtatur & punit: ac nihil eſt quod illum magis prouocet ad puniendum, quàm ſi quis ſibi forte impunitatem promittat. Nam cùm ſciat inde audaciores fieri peccatores, hanc vt audaciam coerceat, timoremque oppoſitum incutiat, tum maxime pœnas expoſcit à peccatore qui minus eas timet: *Vt quicumque audierit, tinniant ambæ aures eius. O QVAM bonus & ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus, ait Sapientia*, ſed quid inde infert? *Ideoque eos qui exerrant, corripis & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine.* Hoc eſt ſcilicet eſſe bonum, exerrantes cor- Pſ. 49. Pſ. 9. 4. Reg. 21. Sap. 12.

Digitized by Google

ripere. Vnde qui aliter sentit de bonitate, suo illam damno correptionem sentiet, & correptus non corrigetur.

Denique, licet nullas à Deo cogitaremus immitti pœnas, & Bonitatem eius interpretaremur solam Beneficentiam, hac etiam parte timorem Deus magis incuteret. Nam quo esset beneficentior, majora bona conferret, cùm vero, *Nihil sit melius quàm timor Dei, & nihil dulcius quàm respicere in mandatis Domini,*
Eccles. 23. vt ait expresse Sapiens, profecto vel non esset bonus Deus, vel Timor non esset melius bonum, vel illud daret Deus. Vnde idem
Ibid. 25. apte Sapiens: *Quàm magnus qui inuenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominum. Timor Dei super omnia se superposuit. Beatus homo cui donatum est habere timorem Dei. Qui tenet illum cui assimilabitur?*

Vnde tandem concluditur quod longe à vero & bono, peccator errat, quando minus timet Deum, quia bonus est Deus: & quam vere sit dictum, *Quâ parte peccator à se timorem Dei excutit, eâdem Deus peccatori timorem incutiat.* Nam si peccator idcirco bonum esse Deum interpretetur, quia non infligit malum, errat, & hoc ipso magis illi Deus infliget, vt hoc errore sanetur: aut si bonum hoc sensu intelligat quasi benefaciat: non minus errat excutiendo à se timorem, cùm nulla re magis benefaciat Deus
Ps. 118. quam donando timorem Dei, vnde apte Dauid: *Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ*, qui videlicet illud negant quod affruunt: & quod negant, affirmant; quod volunt nolunt, & quod nolunt volunt. Qui dicunt Deum sibi valde beneuolum, & beneficentissimum: & tamen nolunt eius beneficentiam, quâ
Tob. 4. nulla major est quàm timor Domini. *Multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus benè.*

Vide in 1. parte Feriam 3. Dominicæ 4. post Epiph. In hac secunda, Sabbatum post Pentecosten: In 3. parte Dominicam nonam post Pentecosten. In quarta, Feriam secundam & tertiam post Dominicam decimam octauam, vbi hæc Parabola rursum proponitur. Vide & Verbo *Timor, Bonitas. Præsumptio. Inuidia. Labor.*

EODEM DIE,

AD HÆC CHRISTI DOMINI VERBA:

Multi

Digitized by Google

Multi ſunt vocati, Pauci vero electi. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Quæ cauſa eſt cur pauci ſalui ſint, hæc in te cauſa eſt, cur ex illis forte non ſis.

RATIO EST, Quia cauſa præcipua & magis immediata cur pauci ſalui ſint, Concupiſcentia eſt quam pauci reprimunt.

Sed in te qui concupiſcentiam non ſatis forte reprimis, hæc cauſa reperitur.

Ergo quæ cauſa eſt cur pauci ſalui ſint, hæc in te cauſa eſt, cur ex illis forte non ſis. Quod quàm ſit expaueſcendum niſi videas, argumentum eſt euidens tibi propoſitæ Veritatis.

I. PVNCTVM.

QVAM ſint reuera pauci electi & ſalui, iam Chriſtus aliis locis manifeſte declarauerat, tùm quæ Chriſtum tempore præceſſerunt in veteri teſtamento: & quæ in nouo ſequutæ ſunt vel Scripturæ vel ſanctorum Patrum ſententiæ valde confirmant.

Sic porro Chriſtus Dominus Matthæi ſeptimo: *Intrate per anguſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam. Quàm anguſta porta & arcta via eſt quæ ducit ad vitam! & pauci ſunt qui inueniunt eam!* Itemque Lucæ decimo tertio, quærenti cuidam ſi pauci ſunt qui ſaluentur, ſic reſpondit: *Contendite intrare per anguſtam portam, quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Non eſt ſenſus vt rectè notat Eſtius, quod multi quærent intrare per anguſtam portam quam multi potius fugiunt, ſed cum quæſitum fuiſſet à Domino an multi ſaluarentur, primo admonuit eos qui aderant vt contenderent intrare per anguſtam portam, tum directe reſpondit multos fore qui vellent intrare ad ſalutem, & non poſſe: quod ſcilicet alia via quàm arcta, aut alia quàm anguſta portâ vellent intrare; Sic ſanctus Auguſtinus, cuius hæc

De Verbis Domini. ſunt Verba: *Dominus indicat paucos ſaluari, pauci enim intrant per angustam portam.*

Quæ autem in veteri teſtamento præceſſerunt figuræ & prophetiæ mirum quàm aperte paucitatem illam adumbrent. In
1. Pet. 3. diluuio cunctis pereuntibus, *pauci*, vt ait expreſſè ſanctus Petrus, *id eſt, octo animæ ſaluæ factæ ſunt.* In pentapolitano incendio ſolus
Gen. 18. cum liberis Lothus eripitur, neque decem inueniuntur quorum conſideratione Deus cæteris parcat. Sexcenta erant Iſraelitarum millia quæ ex Ægypto in Palæſtinam vocabantur, ex quibus tamen ſoli duo Ioſue & Caleb promiſſam illam terram ingreſſi
1. Cor. 10. ſunt. Quo exemplo Apoſtolus magnifice vtitur ad rem noſtram illuſtrandam: *Sed non in pluribus eorum*, inquit, *beneplacitum eſt Deo, nam proſtrati ſunt in deſerto. Hæc autem in figura facta ſunt noſtri, vt non ſimus concupiſcentes malorum, ſicut & illi concupierunt.* Et poſt multa de illorum concupiſcentiis, & pœnis conſequentibus; *Hæc autem*, inquit, *omnia in figura contingebant illis: Scripta ſunt autem ad correptionem noſtram, in quos fines ſæculorum deuenerunt. Itaque qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Quaſi diceret, niſi aduertamus, idem nobis prorſus continget.

Cum poſtea vero terram illam deſiderabilem inhabitarunt, viuente quidem Ioſue, Deum ſatis fideliter coluerunt, ſed illo mortuo quamdiu putas in vero Dei cultu perſtiterunt? *Cito*, in-
Iud. 2. quit Scriptura, *deſeruerunt viam per quam ingreſſi fuerant Patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria. Cumque Dominus Iudices ſuſcitaret, in diebus eorum flectebatur miſericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de manu vaſtantium. Poſtquam autem mortuus eſſet Iudex, reuertebantur & multò faciebant pejora quàm fecerant Patres eorum, ſequentes Deos alienos, ſeruientes eis & adorantes illos. Non dimiſerunt adinuentiones ſuas & viam duriſſimam per quam ambulare conſueuerunt. Iratuſque eſt furor Domini in Iſrael.* Quid quod Dauidis tempore, quo certe cultus Dei vigebat religioſius, audet ipſe Dauid affirmare: *Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis: Non eſt qui faciat*
Pſ. 13. *bonum, non eſt vſque ad vnum. Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videat ſi eſt intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt, non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.*

Tum de ſequentibus ſæculis, audiendi eorum Prophetæ: *Niſi*

Digitized by Google

Dominus exercituum reliquisset nobis semen, ait Isaias, *quasi Sodoma* Is. 1.
fuissemus, & quasi Gomorrha similes essemus. OMNES conuersi sunt Ier. 8.
ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium, inquit Ieremias. Denique quo vno Micheæ dicto cætera continentur:
Qui optimus in eis est, quasi palliurus: & qui rectus, quasi spina de sepe. Mich. 7.

Certe cum irent omnes ad vitulos aureos quos Ieroboam fecerat Rex Israel, dicitur de seniore Tobia, *quod solus fugiebat* Tob. 1.
consortia omnium. Et Babylone cùm Nabuchodonosor ipsos captiuos detineret Iudæos, suamque auream statuam omnibus adorandam proponeret, soli tres illi Viri dicuntur restitisse qui propterea in ardentem conjecti fornacem, stupendo ad omnem memoriam miraculo, liberi & illæsi permanserunt. Dan. 3.

Non est quidem Canonicus quartus Esdræ liber, sed non minoris saltem est fidei, quàm ex historicis illis vnus, aut Patribus Ecclesiasticis: quorum nomine nostra probantur dicta. Sic autem paucitas Saluandorum illo in libro describitur: *Hoc sæculum fecit* 4. Esd. 8.
Altissimus propter multos, futurum autem propter paucos. Quomodo autem interrogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile, paruum autem puluerem vnde aurum fit: Sic & actus præsentis sæculi. Multi quidem creati sunt, pauci autem saluabuntur. Sed ne quid dubij restet, propter incertam Authoris fidem: Propheta certus Isaias vnum hoc idem prolixius, diuersa licet similitudine nobis depingit. *Hæc erunt*, inquit, *in medio* Is. 24.
terræ, in medio populorum, quomodo si pauca oliuæ quæ remanserunt, excutiantur ex olea; & racemi, cùm fuerit finita vindemia. Videsne disparem eorum fructuum numerum, qui plena manu carpuntur ex quauis planta, vel qui relinquuntur? Nonne quàm multi possunt colligi colliguntur: & quàm pauci possunt deseri, deseruntur? O vere stupendam paucitatem!

NEQVE minus stupendè qui post Christum vixerunt & scripserunt, Apostoli, cæterique Patres de hac Saluandorum paucitate loquuntur. *Iustus vix saluabitur*, inquit sanctus Petrus, 1. Pet. 4.
impius & peccator vbi parebunt? Cui conformiter Apostolus: 1. Cor. 9.
Nescitis quod ij qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium: sic currite vt comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet; & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur

ſic curro, non quaſi in incertum, ſic pugno non quaſi aërem verberans: ſed caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo, ne forte cùm aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar.

In quibus Apoſtoli Verbis, multa conglobantur quæ per ſe ſingula rem de qua hic agitur ita probant, vt ſimul iuncta, magis ac magis illam confirment. Primum eſt, Ipſa comparatio ſaluandorum cum iis qui brauium accipiunt, vt quemadmodum hi pauci ſunt, ita & illi. Secundum eſt, quod ſicut ij qui ſic currunt vt brauium accipiant, ab omnibus ſe abſtinent, ita nos vt ſalutem conſequamur. At quàm pauci ſunt qui ſic ſeſe abſtinent, cùm tamen pro æterna & incorrupta corona longe magis vnicuique abſtinendum eſſet. Tertium eſt, quod ſe in exemplum huius continentiæ ſtatuit, affirmans ſe proinde caſtigare corpus ſuum & cohibere omnes ſenſus ſuos, vt cum paucis quĩ ſe ita continent, ſalutem conſequatur: quaſi diceret, quod niſi ſe ita contineret, quantumuis eſſet Apoſtolus & Doctor gentium, ſaluus tamen non eſſet. Vnde & addit, quod quartum eſt præ cæteris valde ſtupendum, tantum abeſſe vt de ſe mortificando remittat aliquid quòd ſit Apoſtolus & Prædicator, quin potius inde magis timeat & ſibi vacet, ne forte prædicando aliis, vel negligentiæ, vel ſuperbiæ, vel alicuius demùm culpæ fiat obnoxius, & ſe perdat: diſcantque omnes tali exemplo non eſſe tantum conſilij ſed præcepti ſed neceſſitatis ad ſalutem, *vt cum metu eam & tremore operentur.* Quàm pauci vero ſint qui hoc ſibi perſuadent, quis non videt?

Phil. 2.

Neque minus ad rem noſtram confirmandam efficax illud eſt quod ait alibi: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & in deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Quod eſt vno Verbo dicere, *perierunt, nec tales vmquam ſalutem conſequuntur.* At quinam illi ſunt de quibus loquitur? *Qui volunt*, inquit, *diuites fieri*; Non dicit qui ſunt diuites, nec qui abutuntur diuitiis: ſed hoc vnum qui volunt diuites fieri. Iã vero ſi quod ait, tales ſint perituri quis non aperte videat quàm pauci ſint qui ſaluentur cùm pauci ſint & certe pauciſſimi qui non velint diuites fieri? Ac propterea ſanctus Ioannes Chryſoſtomus: *Quot eſſe exiſtimaſtis*, inquit, *in hac*

1. Tim. 6.

ciuitate nostra qui salui fiant? Erat autem Antiochia Ciuitas tum totius orbis florentissima, & numero Christianorum celeberrima. Pòst vero pergens; *Infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen; Non inuenientur inter tot millia, centum, quin & de iis dubito.* Tum affert plurimas rationes quas ad vnam primariam contrahimus, vt facilius quisque intelligat quam sit sibi timendum, si hanc in se causam perditionis omnium, & tam raræ salutis, inueniat. *Hom. 40. pop. ant.*

Est nempe illa Cupiditas quam radicem malorum omnium vocat Apostolus, non quidem in se, cum nec ipsa sit peccatum in Christianis, sed in effectu quem producit nisi diligenter cohibeatur, quod est paucis in vsu. Cùm verò multi praui sint & damnosi effectus quos producit, tum hîc eum maxime intelligimus, qui est proximus perditioni & damnationi sempiternæ, nempe Impœnitentia seu mors in peccato. Sicut enim certum est quod si quem vere pœniteret suorum criminum, quantumcumque reus esset, salutem consequeretur: ita nisi pœniteat, licet vel vnius peccati noxam contraxerit, de illius salute actum est. Vix autem eum pœnitet quem humanis rebus affixum tenet Concupiscentia, cùm pœnitere nihil aliud sit quàm hunc affectum reuocare, & tam difficile sit hunc reuocare affectum quem semel rebus humanis inordinate affixeris, vt propterea dicatur: *Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, quia omnes conuersi sunt ad cursum suum.* Et hi sunt vniuersim quibus à Domino dicitur: *In peccato vestro moriemini.* Nempe inquit, *Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris.* O verba, verba ponderanda! nam esse de mundo nihil aliud est quam affici rebus mundi ex inordinata concupiscentia: sicut alibi frequenter & fusius est demonstratum. *Ier. 8.* *Ioan. 8.*

Vide in 1. parte, Dominicam 1. & 3. Aduentus. Totam hebdomadam infra Dominicam tertiam post Epiphaniam, & in Indice Verbo *Pœnitentia, Concupiscentia, Mors &c.* Abunde vero hæc declarantur in opusculo, *Via lata quæ ducit ad perditionem*, In 1. parte.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED in te qui Concupiscentiam non satis forte reprimis, hæc causa reperitur.

Tibi quidem relinquitur dijudicandum, an quantum satis est, Concupiscentiam reprimas, sed ne tibi palpes in re tam seria, tres regulæ seu notæ offeruntur, quibus agnoscas te minus forte quàm par esset, huic vacare studio.

Prima est, quod volenti euitare grauiores & mortales lapsus necessarium est cauere leuiores quos vocant veniales, *Nam*, vt
Tract. 2. in Ioan. ait sanctus Augustinus, *peccata minima si negligantur, occidunt*, id est, mortalia fiunt, id est, à veniali procliuior est lapsus in
1. 2. q. 88. a. 3. mortale, *Voluntas humana facillime dispònitur ab vno in aliud*, ait sanctus Thomas: vnde tu qui non satis aduigilas præcauendis illis leuicularibus culpis, quæ circa res amatas vel concupitas frequentius contrahuntur, non potes dici satis vacare huic studio, quod est ponendum in Concupiscentia reprimenda: & potest
Iob. 33. de te dici quod est apud Iobum: *Appropinquauit corruptioni anima eius: & vita illius, mortiferis.*

Secunda regula est, vt quia opus est maxima gratia quam multi sæpe causantur sibi deesse, in quibusdam difficilioribus: tunc se fidelem quisque præbeat in facilioribus quæ agenda occurrunt; sic enim fiet vt primis gratiis mereatur secundas & sequentes necessarias. Aut certe qui hanc fidelitatem non seruat in minimis & facilioribus, ne miretur se laborare in difficillimis,
Luc. 16. nec tam defectum accuset gratiæ, quàm fidelitatis suæ. *Nam qui fidelis est in minimo, & in minori fidelis est: Et qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est.* Si cogitationes impuras non ita potes, vt velles, reprimere, non aliunde est quam quia non vis
Iob. 31. oculos continere sicut posses. *Pangendum fœdus cum oculis vt non de virgine cogites.* An illud fœdus pepigisti? An pactum fideliter seruas?

Tertia denique regula est, vt quæ sunt præcepti melius fiant, fiant ea quæ sunt Consilij. Hoc est enim quod multos decipit dum se dicunt non adstrictos ad ea quæ sunt perfectionis & consilij: satisque sibi esse si quod præcipitur aut vetatur, efficiant. Omnino sane sit ita: sed non efficient nisi plerumque consiliis

Digitized by Google

adhæreant. Non deſinent peierare, niſi iurare deſinant, neque iurare deſinent, niſi præcaueant iram, niſi primos naturæ motus reprimant, niſi linguam moderentur, niſi affectus regant. Sic eruendus eſt oculus ſi præbet ſcandalum : alioquin qui parcis oculo, non parcis animæ : qui conſilium de continendo non ſeruas oculo, nec ſeruabis præceptum de continendo corde. *Non ſunt opera tua plena coram Deo.* *Matth. 5.* *Apoc. 3.*

Vide in 3. parte, Feria 2. infra hebdomadam quintam, vbi hæc expreſſa declaratur Veritas : *Qui non ſeruat Conſilia, quia non ſunt præcepta : nec ipſa etiam præcepta ſeruabit.*

III. PVNCTVM.

QVAE eſt ergo cauſa cur pauci ſalui ſint, hæc in te forte eſt, cur ex illis non ſis. Quia cauſa illa proxima eſt, Concupiſcentia motus inordinatus, quem qui non ſatis reprimunt, ita peccatis aſſueſcunt, vt in his viuant atque in his moriantur.

TV vero ſi te probe noſti, non ſatis tuos illos naturalis concupiſcentiæ motus ſoles reprimere : Ac proinde quid ſequitur niſi vt eiuſdem cauſæ ſit idem prorſus effectus ? *Numquid colligunt de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus? NVM QVID poteſt ficus vuas facere, aut vitis ficus ? ſic neque ſalſa dulcem poteſt facere aquam.* *Matth. 6.* *Iac. 3.* Quaſi diceret, ſicut fructus pendet ab arbore, & arbor à radice: ita mors à vita, & vita ex affectibus. Non poſſunt deprauati affectus vitam probatam producere, neque vita corrupta, mortem aduehit incorruptam. Ratum fixumque eſt, *Caro & Sanguis regnum Dei poßidere non poſſunt, neque corruptio incorruptelam poßidebit. NO LITE errare, Deus non irridetur. Quæ enim ſeminauerit homo, hæc & metet : Quoniam qui ſeminat in carne ſua : de carne & metet corruptionem.* *1. Cor. 15.* *Gal. 6.*

Nempe illi valde errant, qui cùm ex parte tantum & non omnino concupiſcentiæ reprimendæ vacent, ſibi tamen non timent nec præcauent ; Et quidem in tribus errant. Primo quod alios vi deant nequiores, tùm ſe ſatis bonos putant ſi non ſint peſſimi : contra quos expreſſe Chriſtus Dominus, poſtquam retulit infœlicem quorumdam exitum : *Putatis*, inquit, *quia hi præ omnibus peccatores fuerint, quia talia paſſi ſunt? Non, dico vobis, ſed niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis.* *Luc. 13.* Secundum in quo

errant eſt, quod habendæ pœnitentiæ ſatis ſibi eſſe putant, ſi confeſſi faciant aut dicant quod ſibi iuſſum fuerit, nec de extirpandis prauis affectibus, aut auertendo corde à peccati obiectis ſerio cogitant, vnde ſemper manent praue affecti, & numquam illos vere pœnitet, vt ſupra eſt demonſtratum. *Colligata eſt iniquitas Ephraim: abſconditum peccatum eius. Dolores parturientis venient ei. Ipſe filius non ſapiens: nunc enim non ſtabit in contritione filiorum.* Notanda valde Prophetæ Verba. *Oſee 13.*

Tertium denique, quod ſi forte nullum in ſe apertum agnoſcant peccatum, ſe propterea quaſi tutos & ſecuros habeant, nec ſatis humiles & pauidi ad perfectiora ſe extendant: *Quaſi gens quæ iuſtitiam fecerit, & iudicium Dei ſui non dereliquerit.* Quibus apte ſanctus Gregorius; *Conſideremus*, inquit, *quia nec hoc quidem ſine aliquo reatu noſtro eſt, quod laudabiliter geſſimus, ſi remota pietate iudicemur. Quis enim noſtrum vitam præcedentium Patrum valeat vel ſuperare vel aſſequi? Et tamen Dauid dicit, ne intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Paulus cum diceret, nihil mihi conſcius ſum, cautè ſubiunxit, ſed non in hoc iuſtificatus ſum. Iacobus dicit, in multis enim offendimus omnes. Ioannes dicit: ſi dixerimus quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. Quid ergo facient tabulæ, ſi tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia ſtabunt, ſi huius pauoris turbine etiam cedri quatiuntur?* Reſponde: Et illud ſancti Anſelmi ſæpe reuolue, *ſi vis eſſe de numero ſaluatorum, eſto de numero paucorum*; Et ſicut quanto de paucorum numero fueris, tanto ſecurior de numero ſaluatorum eris; ita quanto magis ab eorum diſcedes numero qui pauci ſunt, tanto à ſalutis ſecuritate diſcedes longius. O quanta vtrimque diſtantia! ô quantus inde metus & tremor! *Iſ. 58.* *24. Mor. 18.*

Videri poſſunt hæ affines Veritates, ex aliis locis.

Sicut non eſt habenda ſolicitudo anxia & ſcrupuloſa de peccatis remiſſis: ita rationabilis non eſt deponenda.

In 1. parte, Feria 3. infra hebdomadam 4. poſt Epiphaniam.

Quanto teipſum negligis, quaſi non eſſes cum cæteris periturus,

Digitized by Google

perituras, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris.

In hac 2. parte, Feria 5. infra hebdomadam primam Quadrageſimæ.

Præcipitatio animi in ſtatu vitæ deligendo, præcipitium eſt animæ.

Non euitat præcipitium, ſed mutat, qui ne nimis ſit præceps, nimis eſt lentus.

In hac 2. parte, in fine vbi de ſtatibus, prima & ſecunda Conſideratione.

Qui ſibi palpat, quod non longe erret, periculoſius ſæpe errat, quàm qui aberrat longiùs.

In 3. parte, Dominica 3. poſt Pentecoſten.

Qua ratione fit vt plures dici poſſint malæ, quam bonæ arbores: eadem prorſus fiet, ni caueas, vt mala potius quam bona ſis arbor.

In eadem parte, Dominica 7.

Sicut prima & puerilis ætas index eſt ſecuturæ vitę præſentis: ita hæc vita præſens indicium eſt futuræ pòſt æternitatis.

In eadem parte. In Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ.

Verendum ne quod tibi deeſt ad perfectionem, deſit etiam ad ſalutem.

In 4. parte, Feria 2. infra hebdomadam 17.

CVM hinc ad vſque Paſcha, Veritates deſumantur ex Conſideratione Paſſionis Domini noſtri : HAC HEBDOMADE initium ducitur à Conſilio Iudæorum contra Ieſum , vbi Iudas proditionem ſuam aperuit. Tùm in his pergitur , quæ Euangelica refert hiſtoria, vſque ad ſermonem Domini, peractâ cœnâ cum diſcipulis habitum ; & eò præcipuè referuntur Conſiderationes , vt agnoſcas Bonitatem Domini Ieſu oppoſitam malitiæ Iudæorum , ſícque eius exemplo diſcas malum in bono vincere.

FERIA SECVNDA.

DE CONSILIO IVDÆORVM CONTRA DOMINVM IESVM: ET DE CONSILIO DOMINI IESV, PRO SALVTE IVDÆORVM, ET NOSTRA.

Dixit IESVS *diſcipulis ſuis : ſcitis quia poſt biduum Paſcha fiet ; & filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati ſunt Principes Sacerdotum , & ſeniores Populi in atrium Principis Sacerdotum , qui dicebatur Caïphas : & conſilium fecerunt , vt* IESVM *dolo tenerent , & occiderent.* Matth. 26.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? *Eccles.* 17.

VERBA sunt Ecclesiastici, quæ non modo aptè quadrant in Iudam & Iudæos, qui de perdendo Iesu consilium iniuerunt: quâ quidem impietate nihil nequius: sed in ipsas vniuersim cogitationes humanas, quæ sunt cogitationes Carnis & Sanguinis, & quæ nisi coerceantur, in eandem cum Iuda & Iudæis conspirant nequitiam, vt Dominum Iesum perdant. Ac proinde sic absolutè Veritas enuntiari potest:

Nihil nequius, quàm quod excogitat caro & sanguis.

RATIO EST, Quia nihil nequius, quàm de perdendo nobis Iesu cogitare.

Sed quod excogitat Caro & Sanguis, eò tendit, vt perdat in nobis Iesum.

Ergo nihil nequius, quàm quod excogitat Caro & Sanguis. Quod non tantùm de impuris aut apertè prauis cogitationibus intelligas, sed de aliis inordinatis, quæ à quouis procedunt homine, qui Caro & Sanguis dicitur à Christo Domino: *Caro & Sanguis non reuelauit tibi*, id est, vllus homo: & ab Apostolo: *Non acquieui Carni & Sanguini*, id est, nulli homini. *Matth. 16.* *Galat. 1.*

I. PVNCTVM.

SVPRADICTIS verbis de facto à Iudæis consilio contra Dominum, addenda sunt quæ Idem sanctus Euangelista scribit de Proditore Iuda. *Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad Principes Sacerdotum, & ait illis; Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos, & exinde quærebat opportunita-*

tem, vt eum traderet. O quale consilium! quales nundinæ! qualis mercatura! vbi agitur de prodendo & vendendo Iesu! quale probrum sic vendi ab vno è suis! sic vendi aduersariis! sic vendi tàm vili pretio!

Quàm longè aliud eodem tempore cum suis Dominus inibat consilium, quo imminens suæ passionis tempus illis indicabat! quid nequius consilio Iudæorum, qui de prodendo Iesu deliberant? quid sanctius consilio Domini Iesu, qui de redimendis hominibus sermonem habet, & diem statuit? Nonne hoc est bonitate cum malitia decertare? O quoties idem nobiscum agitur! ô quoties caro, quoties ista pars animalis sua init consilia cum vitiis & concupiscentiis, quibus profecto in nobis periret Iesus, nisi bonus Iesus consilia illa destrueret, & meliora ipse statueret de salute nostra! O quam verè Sapiens, *Quid nequius, quàm quod excogitauit Caro & Sanguis*; cùm eò tendant eæ cogitationes vt Iesum perdant.

Hoc modò est expendendum; ac primò illud quàm sit nequam & impium supra omnem nequitiam & impietatem, de perdendo nobis Iesu cogitare! Nam præterquam quod tantæ est dignitatis, vt sit *Rex Regum, & Dominus dominantium:* Tantæ est insuper Bonitatis, vt ipsa sit Bonitas, nec alia in nobis vera possit esse bonitas, nisi per ipsum, *Qui*, vt ait Apostolus, *factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia & sanctificatio & redemptio. DE cuius plenitudine nos omnes accepimus: quia lex per Moysem data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. QVI propter nos egenus factus est cùm esset diues, vt illius inopiâ diuites essemus. QVI dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sæculo nequam, secundum voluntatem Dei, & Patris nostri. PER quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. IN quo ipse Deus benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus. QVI est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ: quoniã in ipso condita sunt vniuersa in cœlis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates; omnia per ipsum & in ipso creata sunt: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est Caput corporis Ecclesiæ, qui est Principium, primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in*

Apoc. 19.
1. Cor. 1.
Ioan. 3.
2. Cor. 8.
Gal. 1.
Rom. 5.
Eph. 1.
Coloss. 1.

Digitized by Google

ipſum, pacificans per ſanguinem crucis eius, ſiue quæ in terris, ſiue quæ in cœlis ſunt.

Satiſne hinc agnoſcis qualis quantúſque ſit Ieſus ? Satíſne hinc intelligis qualis ſit ea cogitatio, quæ de illo perdendo formabitur, & quàm verè nihil illâ iniquius & nihil nequius ?

II. PVNCTVM.

SED quod excogitat caro; eò tendit vt perdat in nobis Ieſum. Quidquid enim excogitat caro, niſi ratione temperetur & gratiâ, totum carnale eſt, penè totum vitioſum & inordinatum. *Cuncta*, inquit Scriptura, *cogitatio cordis intenta eſt ad malum, omni tempore.* Gen. 6. Quod & ipſe Apoſtolus in ſe ſentiens; *Ego*, inquit, *carnalis ſum, venundatus ſub peccato. Non enim quod volo bonum, hoc ago; ſed quod odi malum, illud facio. Scio enim quia non habitat in me, hoc eſt in carne mea, bonum. Inuenio legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet: Condelector enim legi Dei ſecundum interiorem hominem; video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis.* Rom. 7. Et alibi vniuerſim de nobis omnibus; *Caro*, inquit, *concupiſcit aduersùs ſpiritum, ſpiritus autem aduersùs carnem: hæc enim ſibi inuicem aduerſantur*; Gal. 5. Vnde euidenter patet, quòd quidquid ſola caro excogitat, tam verè malum eſt, quàm verè repugnat bono.

Quò verò tēdat illud malum, vbinam terminentur illæ carnis cogitationes, audi ex eodem Apoſtolo: *Prudentia carnis mors eſt, Sapientia carnis inimica eſt Deo: legi enim Dei non eſt ſubiecta.* Rom. 8. Quænam eſt enim illa prudentia aut Sapientia carnis, niſi eiuſdem cogitatio, & illa præcipue de qua loquimur quæ excogitat commoda, lucra, & emolumenta ſua ? Quomodo autem mors eſt, niſi quia perdit Ieſum, qui eſt vita noſtra, & qui quamdiu viuit in corde, mors abſit neceſſe eſt; aut ſi mors adſit, tam verè is pereat, quàm certum eſt vitam ſimul & mortem non poſſe conſiſtere ? licèt enim non omnis cogitatio carnis lethalis ſit, ac proinde non ita Ieſum ab anima fuget, quin per gratiam ſanctificantem ibi remaneat: tamen de cogitatione carnis ſicut de concupiſcentia, & de concupiſcentia ſicut de igne ſentiendum eſt, *qui numquam dicit, ſufficit*, vt eſt in Prouerbiis. Sic *concupiſ-* Prou. 30.

Digitized by Google

centia quasi ignis exardescit, inquit Ecclesiasticus. Et rursum, *A*
Eccles. 9. *scintilla vna, augetur ignis*; id est, ab vna leui & veniali cogitatione facilis est progressus ad lethalem, qui sic à sancto Ia-
Ibid. 11. cobo describitur: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua,*
Iac. 1. leui scilicet carnis cogitatione, *abstractus & illectus: deinde concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum*, primò quidem veniale, tum quando consummatum fuerit, facillimè transit in mortale, & generat mortem. Sic ordinaria dispositio à veniali
1. 2. q. 88. ad mortale peragitur, vt expresse docet sanctus Thomas, sa-
4. 3. tisque esset ad nostræ propositionis euidentiam, vt sicut primæ carnis cogitationes tendunt in mortiferas, ita eo tendunt vt perdant in nobis IESVM.

Addo illud verò, quòd cùm permittitur carni vt excogitet quæ sibi sunt cõmoda & opportuna, totus in his cogitationibus sic homo viuit, & occupatur, vt vetus ille homo viuat & regnet cum suis actibus, qui Nouo repugnat & contradicit. Quid autem nouo est repugnare homini, nisi tot eius impedire vitales actus, quot Dominus Iesus in nobis exercuisset, nisi vetus homo Illi repugnasset? O quæ perditio! quæ iactura! Vide infrà Feria sexta & Sabbato Hebdomadæ Passionis; tum vero maxime in die Paraseues, Vbi quomodo per peccatum venundetur Christus, aperte declaratur. Interim vero hoc mirare, sic Iudam sibi paulatim Dominũ perdidisse. Neque enim cùm primò Eum prodidit, & Iudæis vendidit, sic arbitrabatur condemnandum & crucifigendum, sicut pòst accidit. Cogitabat miser de vna pecunia sibi comparanda, putabat se ludificaturum Iudæos, tradendo illis Dominum, quem nouerat satis potentem, vt se, cùm vellet, ab eorum manibus eriperet, sicut iam ante pluries, se ab eis eduxerat. Vnde cùm postea vidit rem aliter
Matth. 27. agi, ac reuera Christo parari Crucem & necem, *tunc pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos*, vt dicetur suo loco, quasi doleret factum quod futurum non putabat, quo dolore ita exarsit,
Serm 11. de Pass. vt, quod ait sanctus Leo, *insurrexerit in semetipsum non iudicio pœnitentis, sed furore pereuntis, vt qui vitæ Authorem Interfectoribus vendidisset, in augmentum damnationis suæ, etiam moriendo peccaret.*

Sic porro IESVS sensim perditur, cùm quasi joco, aut non quasi maleuolo animo, nonnihil indulgentius sibi quis primo

Digitized by Google

permittit, vnde eò tandem abripitur quò se lapsurum numquam putasset. Sic cum Isaaco fratre ludebat Ismael: sed ludus ille vocatur persecutio: jubeturque Ancilla & filius ejici, ne forte Mater & hæres Filius ab eis extrudantur, vt præclarè Apostolus, ad rem nostram. *Gen. 21. Gal. 4.*

III. PVNCTVM.

QVID nequius igitur, quàm quod excogitauit Caro & Sanguis; Cùm totum illud eò tendat, vt perdat in nobis Iesum, perueudo Gratias, seu quas vocant habituales, seu actuales, quibus in nobis habitat, & nobiscum viuit. Quâ proditione & perditione quid damnosius? quid nequius? *Nonne hoc est maius damnum, quàm si totum perderes mundum*, inquit pius ille author qui de Imitatione Christi est, qui & pergens in tam suaui materia: *Quid potest*, inquit, *mundus conferre sine IESV? Esse sine IESV, grauis est infernus, & esse cum IESV, dulcis est paradisus. Si fuerit tecum IESVS, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit IESVM, inuenit thesaurum bonum, imo bonum super omne bonum, & qui perdit IESVM, perdit nimis multum, & plusquam totum mundum.* *Lib. 2. c. 8.*

Defle hanc jacturam quam toties incurristi. Vide quibus lachrymis absentiam Filij Tobiæ, Mater deplorabat: *Heu Heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, Lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ: omnia simul in te vno habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* Numquid maior est IESVS Tobia? Quia vero propter debitam aliquam pecuniam recuperandam, missus erat domo à patre filius, audi iterum matrem, vt in illam pecuniam inuehatur: *Numquam fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti eum: sufficiebat enim paupertas nostra, vt diuitias computaremus hoc quod videbamus filium nostrum.* Sic planè tibi in rem quæ causa peccati est, & per peccatum excluſi Iesu, sic tibi exardescendum & dicendum: Nunquam fuisset ista superbia, numquam iracundia, pro qua Iesus à nobis dimissus est! ô insensate à quo Iesus est ita proscriptus! *Tob. 10. Ibid. 50. Gal. 3.*

Caue deinceps diligentiùs quidquid à carne est, etiamsi leue appareat. Perpende quòd in nobis, velut in templo Christus inhabitet; & sicut in templo immundum nihil tolerari debet, ita

Digitized by Google

nec in corde tuo, quod tanti hospitis offendat oculos. Hinc enim non leue censendum est; vnde Apostolus, *Quis consensus templo Dei cum idolis? vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus: quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeretis, & ego recipiam vos.* O qualis illa benignitas, vt qui toties à nobis eiectus est, sic nos velit recipere! *Tenui eum nec dimittam.*

2. Cor. 6.

Cant. 3.

FERIA TERTIA.

DE COENA PASCHALIS AGNI, SECVNDVM LEGEM MOREMQVE IVDAEORVM, A CHRISTO DOMINO, CVM DISCIPVLIS FACTA.

Euntes parate nobis Pascha, vt manducemus. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Voluntatis eiusdem est, nolle afferre scandalum: & sufferre velle, si quando praue accipitur.

ID EST,

QVA ex causa & ratione non est afferendum aliis scandalum, eadem prorsus est sufferendum, si forte alij praue & iniquè accipiant. Nullos oportet offendere & scandalizare, quantùm in nobis est: At si sua sponte se ipsi scandalizent, non oportet propterea nos offendi.

RATIO *est, quia vera causa, cur non est afferendum scandalum, est Charitas.*

Sed

Digitized by Google

Sed illa ipſa Charitas exigit vt ſufferatur ſi prauè & iniquè accipitur.

Ergo quâ ex cauſâ & ratione non eſt afferendum aliis ſcandalum, eadem prorſus eſt ſufferendum ſi forte alij prauè & iniquè accipiunt. Ac voluntatis eiuſdem eſt illud nolle, & hoc velle. Quæ tamen voluntas paucorum eſt.

I. PVNCTVM.

VT Bonitatem Domini Ieſu oppoſitam malitiæ Iudæorum clariùs hîc videas & conſtantiùs imiteris, qui eſt præcipuus huius hebdomadæ finis: obſerua Iudæos id imprimis obieciſſe Chriſto, quòd non obſeruaret legem; *Propterea perſequebantur Iudæi Ieſum*, ait ſanctus Ioannes, *quia hæc faciebat in Sabbato.* Malitia planè exerranda, cùm nullus inter eos vmquam extiterit tam religioſus obſeruator vniuerſæ legis. Huic verò malitiæ oppoſita Bonitas & Sapientia Domini Ieſu hîc elucent, quòd diſceſſurus ex hoc mundo ad Patrem, quidquid præſcriptum erat de Agno Paſchali comedendo, perfectiſſimè voluerit à ſe ſuiſque obſeruari: idque apud nobilem Ieroſolymitanum Ciuem, qui ſpectator & probatus eſſet teſtis huius legalis obſeruantiæ. *Euntes*, inquit Petro & Ioanni, *parate nobis Paſcha vt manducemus. At illi dixerunt, vbi vis paremus? Et dixit ad eos; ecce introeuntibus vobis ciuitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans; ſequimini eum in domum, in quam intrat, & dicetis Patri-familias domus: Dicit tibi magiſter, vbi eſt diuerſorium, vbi Paſcha cum diſcipulis meis manducem? Et ipſe oſtendet vobis cœnaculum magnum ſtratum, & ibi parate. Euntes autem inuenerunt ſicut dixit illis, & parauerunt Paſcha. Et cum facta eſſet hora, diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo, & ait illis: deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar.* O deliderio Domini Ieſu quàm ſunt ardentia! quàm vera! quàm efficacia! Luc. 22.

Et tamen non deſtiterunt Iudæi eum ſemper accuſare legis infractæ, & violatæ religionis: nec aliud grauius contra eum obiecerunt Pilato, *quàm quòd legem haberent, & ſecundum legem deberet mori.* Quod certè ſcandaloſum, infame, & duriſſimum Ioan. 19.

Chriſto fuit. Sed qui omni modo præcauerat ne ſcandalum & offenſiones daret, voluit hoc ſcandalum ſibi impactum & hanc offenſionem ſuo inuſtam nomini ſuſtinere, vt nos pleniùs edoceret eiuſdem eſſe voluntatis, nolle afferre ſcandalum, & ſufferre velle, ſi quando prauè & iniquè accipitur: atque vt omnes intelligant qua ex cauſa non eſt aliis inferenda offenſio, ex illa ipſa eſſe ferendam ſi nobis inferatur.

Ratio eſt prorſus eadem, nam quænam eſt cauſa cur non ſit
Rom. 12. afferendum ſcandalum, niſi Charitas, cuius eſt *prouidere bona non*
Ibid. 14. *tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus*: Illudque maximè cauet, *ne ponatur offendiculum fratri vel ſcandalum? ſi enim propter cibum frater tuus contriſtatur ſeu offenditur, iam non ſecundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo*
Ibid. 15. *Chriſtus mortuus eſt. Non ergo blaſphemetur bonum noſtrum: ITAQVE quæ pacis ſunt ſectemur, & quæ ædificationis ſunt, inuicem cuſtodiamus.* Itémque paulò pòſt: *Vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo*
1. Cor. 8. *placeat in bonum ad ædificationem.* Rurſúmque alibi grauiter; *Videte ne fortè hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis; & peribit infirmus in tua conſcientia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt? ſic autem peccantes in fratres, & percutientes conſcientiam eorum infirmam, in Chriſtum peccatis. Quapropter ſi eſca ſcandaliſat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum*
2. 2. q. 43. *ſcandaliſem.* Quæ quo ſenſu ſint intelligenda, & quomodo Charitati repugnent, fusè Diuus Thomas, & alij: Tu vide quid hic pecces: & an illud Apoſtoli religiosè colas, *Nemini dantes vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium noſtrum, ſed in*
2. Cor. 6. *omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros in multa patientia, in Charitate non ficta.*

II. PVNCTVM.

SED illa ipſa Charitas exigit vt ſufferatur ſcandalum ſi prauè & inique accipitur.

Tunc dicitur iniquè accipi, quando non ex infirmitate vel ignorantia, ſed ex certa malitia ſeu inuidia bonum opus prauè detorquetur, aut quæ ſapienter dicta ſunt, in prauum ſenſum accipiuntur. Sic Phariſæi ſæpius ſcandaliſabantur de Chriſto Domino, cui inuidebant, & quem dolebant ſuis diuinis operibus

Digitized by Google

agnoſci, & coli à populo : quod quidem ſcandalum non erat datum ſed acceptum, & iniquè acceptum contra æquitatem & veritatem. Atque hinc fit vt quoties ſic iniqui de bonis detrahunt, & quæ hi probè dicunt aut faciunt in tam peruerſum illi adducunt ſenſum, vt ſe etiam ſcandaliſari & offendi affirment ; hoc eorum ſcandalum dicatur Phariſaicum & iniquum, quod tamen eſt ex illa charitate ſufferendum, *quæ eſt patiens & benignà, quæ non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, & non irritur, ſed omnia ſuffert, omnia ſuſtinet.* 1. Cor. 13.

Sic ſupra iam viſum eſt, vt qua lege non eſſent inferendæ iniuriæ, eâdem prorſus ſi inferrentur, eſſent ferendæ. Sic Chriſtus Dominus & verbo & exemplo ; vnde Apoſtoli tam ſæpe & graviter illud inculcant: *Hæc eſt enim gratia ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias patiens iniuſtè : Quæ eſt enim gratia ſi peccantes & colaphiſati ſuffertis ? ſed ſi bene facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum : in hoc enim vocati eſtis, quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum vt ſequamini veſtigia eius, qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur.* Et paulò pòſt, *Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, ſed è contrario benedicentes, quia in hoc vocati eſtis, vt benedictionem hæreditate poſſideatis.* In 1. p. die 16. Ianuar. 1. Pet. 2. Ibid. 3.

Quæ dum ſincerè præſtantur, ſicut certum eſt eſſe Charitatis affectus ; ſic niſi ſincerè præſtantur, manifeſti ſunt Charitatis defectus. Ac proinde patet ex hac Charitate ferendum eſſe illud ſcandalum, quod iniquè accipitur. Durum eſt quidem, ſed durius, non exercere Charitatem : Aut certè quæ ſuauis & blanda eſt Charitas, hoc quodcumque eſt durum emollit & complanat.

III. PVNCTVM.

QVA ergo ex cauſa & voluntate non eſt afferendum ſcandalum, eâdem eſt ferendum ſi iniquè accipitur. Nempe ex Charitate quæ perinde violatur, ſi afferas, aut ſi non feras tale ſcandalum, quod nullâ tuâ culpâ ſibi alij accipiunt, & de te innocenti murmurant. Quod quia difficilius eſt in praxi & rarius quàm aliud de non afferendo ſcandalo quod nolles, ne Charitatem læderes ; Idcirco hîc teipſum ex teipſo vrge & argue, ſi non æquo feras animo illa iniqua ſcandala & murmura. Cur enim non

Digitized by Google

æquè times violare Charitatem, si non feras accepta scandala; sicut timeres eam violare si afferres, aut illam dares offensionem, cùm non minùs ex vno Charitas violari possit, quàm ex alio? Hinc fortè dictum à Sapiente, *Qui peccauerit in vno, multa bona perdet*: Seu, vt alij vertunt, *bonitatem perdet*, quæ est ipsa Charitas. Adde, quod est valde notandum ad clariorem propositæ Veritatis intelligentiam & firmiorem praxim, si fortè tu qui pietati vacas & perfectioni acquirendæ non feras patienter quod ex Charitate ferendum est, sed contra excandescas & frendeas nonne Pusilli & in virtute infirmi poterunt inde scandalisari? At verò iam non erit acceptum inique scandalum, sed erit à te imprudenti & peccanti datum, quod ex prima propositione certissimum est pugnare contra Charitatem: iámque ille eris cui obiiciebat Apostolus, *Et peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est*; nempe offendetur, quod tu sacerdos, tu religiosus, tu pietatis studiosus sic commouearis contra pietatem & perfectionis studium quod profiteris! Aut fortè inde etiam tuo exemplo erit liberior ad similes impatientis animi motus; quod certe est offendiculum & scandalum infirmis ponere, quod quidem nolles; sed neque aliud etiam velis, vnde illud facillimè sequitur. Esto, illi iniquè tecum agant teque innocentem diuexent: at illi iniqui sunt; Tu vero æquitatis & virtutis professor, non modo nihil iniquè debes reddere, sed ipsam iniquitatem tam placidè ferre, quàm verè profiteris virtutem; aut certè professioni tuæ maculam & scandalum infers.

Eccles. 9.

1. Cor. 8.

Quidquid porro vltrà deprauatus appetitus possit suggerere, aut fortè etiam ratio proponere ad conseruationem tui iuris & nominis, planè dilutum & solutum habes in his sancti Petri Verbis. *Et quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis? timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe; sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonam, vt in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem. Melius est enim benefacientes, si voluntas Dei velit, pati; quàm malefacientes.* Quod & antè iam dixerat pene iisdem verbis: *Conuersationem vestram inter gentes habentes bonam, vt in eo quod detrectant de vobis tamquam de malefacto-*

1. Pet. 3.

Ibid. 2.

Digitized by Google

ribus, ex bonis operibus vos conſiderantes glorificent Deum. Vide quæ hic plura proſequitur ſanctus Petrus; Et quæ Thomas à Kempis libro tertio capite triceſimo ſexto, quod totum eſt de hoc argumento. *Quis tu, vt timeas à mortali homine? Deum time & hominum terrores non expaueſces. Quod ſi ad præſens vidêris ſuccumbere, & confuſionem pati quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.*

Charitas non quærendo ſua, melius inuenit quam ſi quæreret.

Eſto, appareant aliquæ iraſcendi cauſæ: multò tamen plures ſunt, & validiores, ne iraſcaris.

Aut amandus tui Contemptus, & te contemnenti congaudendum; aut non amanda Charitas quæ congaudet Veritati.

Hæ tres Veritates habentur infra in hac parte, Feria 2. 3. & ſexta eiuſdem hebdomadæ quæ eſt tertia poſt Paſcha.

FERIA QVARTA.

DE LOTIONE PEDVM.

Et cœpit lauare pedes diſcipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. Ioan. 13.

VERITAS PRACTICA.

Qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur.

RATIO EST, Quia qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, ſe contra Chriſtum exaltat.

Digitized by Google

Sed qui se contra Christum exaltat: exemplo Dæmonis humiliabitur.

Ergo & qui se Christi exemplo non humiliat. Quod certe est expauescendum & ad praxim efficax.

I. PVNCTVM.

QVAM longè errarent Iudæi, qui de Regni ambitione Christum Dominum accusabant, timebántue ne se supra omnes efferret, satis patet ex hac eius humilitate, quá se ad pedes discipulorum, atque ipsius etiam Iudæ, abiecit: O quàm diuersæ Iesu & Iudæorum cogitationes! nihil isti de Iesu nisi superbiam; Et Iesus præter humilitatem nihil cogitat!

Legendus Euangelii textus, expendenda sunt singula Christi Domini verba & facta: tam stupendum humilitatis exemplum singulari consideratione colendum, atque alte animo imprimendum. Quantùm nobis hanc virtutem commendet Dominus, obseruandum accurate ex his eus verbis: *Scitis quid fecerim vobis: vos me vocatis Magister, & Domine, & bene dicitis, sum etenim: si ergo laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Quod de quibuslibet humilitatis actibus æquè est intelligendum, & iis præcipuè qui sunt magis necessarij, & in quibus magis laboramus. Idcirco enim suum præsertim proponit exemplum circa hanc Vitutem, quia difficilior videtur, & ratiùs exercetur. Vt verò etiam magis hoc exemplum ad praxim valeat, additur in proposita Veritate, quod iam attente consideretur: *Qui se exemplo Christi non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur.* Quod licet exemplum vulgare sit: ex certis tamen circumstantiis singulare est, vt videbitur.

Res porrò plana est & facilis ad intellectum. Nam qui se non humiliat, cùm id præcipuè quadam necessitate exigitur, sese contra Christum exaltat; cur enim tùm ille non se humiliat, nisi quia vel negat id sibi esse necessarium: vel quantumuis necesse sit ad salutem & perfectionem, id negligit & fastidit; quæ quidem fieri nequaquam possunt nisi superbiat, & exaltetur

animus, quasi se satis tutum & saluum putet sine his humilitatis actibus. Tales sunt porro actus, qui exiguntur ad obediendum Deo, Ecclesiæ, & superioribus; quando videlicet confitenda sunt rite peccata, quando paupertas, defectus ingenij, & alia quæ nos coram hominibus humiliant, nobis contigerint; quando arguemur de culpis; quando de nobis detrahetur; quando erit aliis cedendum; quando inuidia comprimenda; quoties denique peccaretur, nisi te humiliares: tum humilitas tam necessaria est, quàm est omnino necessarium non peccare. Iam verò qui se in his necessariis non humiliet, nonne se contra Christum exaltet, qui hæc ita ordinauit vt essent necessaria, & vt nobis euenirent ad praxim & exercitium humilitatis? *Quis est Dominus, vt audiam vocem eius.* Numquid tibi Rex Pharao ita loquens, se contra Dominum exaltare videtur? At putasne solius huius Iactabundi voces sic se efferre? Audi quid ipse Deus de quouis superbo corde dicat: *Anima*, inquit, *quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, quoniam aduersus Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo: Verbum enim Domini contempsit, & præceptum illius fecit irritum.* Videsne superbiam esse rebellionem aduersus Dominum? Et quod peccatur humilitatis defectu, non minus graue censeri quam ipsum Dei contemptum? Exod. 5.

II. PVNCTVM.

SED *qui se contra Christum exaltat, exemplo Dæmonis humiliabitur.* Est enim lata pridem sententia, *quòd qui se exaltauerit, humiliabitur.* Atque huius humiliationis exemplum in primo illo rebelli Angelo statutum est, qui se humiliare noluit, cùm illi humilitatis præceptum est datum. *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo: in cælum conscendam, similis ero altissimo? veruntamen ad infernum detraheris, in profundum laci.* Tum verò paulò pòst in eodem capite, quod est valde obseruandum, sic idem Propheta: *Hoc Consilium quod cogitaui super omnem terram, & hæc est manus extensa super vniuersas gentes. Dominus enim exercitium decreuit, & quis poterit infirmare? & manus eius extenta, & quis auertet eam?* Quasi diceret, perinde omnes qui se exaltauerint humiliabuntur, sicut ille superbus Isa. 14. Ibid.

Digitized by Google

Iob. 41. qui propterea dicitur, *Rex esse super vniuersos filios superbiæ, quòd eos scilicet præcedat culpâ & pœnâ.* Quod & confirmat S. Augu-
Ps. 88. stinus, ad hunc psalmi verticulum, *Tu humiliasti sicut vulneratum superbum.* Vulneratum, inquit intellige diabolum, *non penetratæ carne quam non habet, sed percusso corde vbi superbus est.*

Quasi diceret, primò quidem Dæmon superbus, humiliatus est tamquam vulneratus, tamquam debilitatus, tamquam accepto vulnere victus & exarmatus: tum deinde superbi omnes, eius exemplo.

Atque hinc Christus Dominus arguendum mundum dicebat, id est, mundanos & superbos, *quòd princeps huius mundi iam iudi-*
Ioan. 16. *catus esset.* Denique nimis exultantes discipulorum animos, &
Luc. 10. in quandam elationem se se efferentes sic repressit: *Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem. ELATIONEM eorum comprimens*, inquit sanctus Gregorius, *exemplo magistri elationis.* O qualem magistrum! qualis humiliatio! & quale exemplum!

III. PVNCTVM.

QVI *se igitur exemplo Christi non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur*; quia ille videlicet sicut dæmon se exaltat contra Dominum, & in omnes qui se vniuersim ita exaltant, ea-
Sap. 1. dem humiliationis pœna est denuntiata. *Nam*, sicut ait Sapientia, *quòd imitantur Diabolum qui sunt ex parte illius:* sic vere dici potest, quòd qui imitantur illum in culpa, sunt ex parte illius in
2. Pet. 2. pœna. Sic aptè sanctus Petrus; *Quibus iudicium iam olim non cessat, & perditio eorum non dormitat. Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reseruari:* Et paulò pòst: *Vbi Angeli fortitudine & virtute cùm sint maiores, non portant aduersum se execrabile iudicium:* Quasi diceret; licèt Angeli multo plura haberent quàm homines, vnde gloriari & se exaltare posse viderentur, punita tamen eorum est exaltatio; quanto magis homo punietur, qui cùm sit puluis & cinis longè inferior Angelo, se se
Eccles. 18. exaltare voluerit. *Quid superbit terra & cinis?* Vt vero, quantum sibi humiliationis, cinis superbus timere debeat, sic idem fusè Sapiens, eodem capite, pergit disserere: *Initium superbiæ hominis apostatare à Deo: quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius; quo-*

niam

Digitized by Google

niam initium omnis peccati est superbia : qui tenuerit illam adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit Dominus conuentus malorum, & destruxit eos vsque in finem. Sedes ducum superborum detruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus.

Neque hæc putes tantùm in insigniores dici superbos, aut te ex illis vnum non esse : Quis enim te discernit ? an id certò affirmare ausis quod de te sentis ? Nonne sunt alia Dei de nobis & nostra iudicia ? *Qui iudicat me Dominus est*, inquiebat Apostolus: vnde ipsius iudicio stare debemus non nostro. At certè si Domini spectes Iudiciũ, multi actus superbiæ non modò in Pharisæis, sed in Apostolis, velut graues condemnantur, qui leues alioquin viderentur. 1. Cor. 4.

Adeône graue erat, quòd inter se disputassent Apostoli, *quis eorum videretur esse maior*, vt propterea audiuerint à Christo Domino, *Nisi conuersi fueritis*, ab hac scilicet ambitione, *& efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum* ? Itáne regnum cælorum nunquam essent ingressi propter illud peccatum ? Ita sanè quia sic Christus dixit ; quòd tamen non est ita intelligendum, quasi peccatum illud esset lethale, vel quasi quis arceatur illo regno propter peccatum non lethale : sed quod nisi conuersi fuissent ab illo ambitionis affectu, grauiùs inde peccassent in aliis occasionibus, sicque tandem interijssent velut Iudas, qui primò quidem leuiter affectu auaritiæ peccare potuit, tum vero grauiùs, iuxta illud sapientis, *qui spernit modica, paulatim decidet.* Marci 9. Matth. 18. Eccles. 19.

Certè qui gemunt in inferno, *Quid nobis profuit superbia*, non semper hoc lethali peccarunt peccato, sed vnum extitisse inter multa venialia mortale sufficit : Atque illi, qui spernit tamquam modica, quæ quotidie peccat venialia, facillimum est incidere in aliquod graue & mortale, quod confessione non expiabitur ; imò quod in ipsa confessione perpetrabit. *Sicut enim est confusio adducens peccatum :* ita & illius est propria hæc confusio, qui non omnem exuit superbiam, nec se libenter humiliat ; & inde peccatum manifestum adducitur, cùm inde reticetur aliquid in confessione, vel aliter declaratur, quàm reuera est coram Deo. At quale putas illud peccatum ? qualis huius peccati pœna ? qualis humiliatio ! quale futurum iudicium ? Sap. 5. Eccles. 4.

Sic sancti quique à leuibus quibuscumque in hac materia sibi cauebant, vtque etiam sibi cauerent attentiùs, extrema quæque inde futura damna & supplicia sibi proponebant. Non deerant illis alia humilitatis motiua, neque ignorabant alias, quàm æternas esse humiliationes, quas pro suis culpis in hac vita metuebant, quales in Dauide & Ezechia commemorantur; sed hac præterea se cogitatione armabant, qualem ipse Apostolus de se refert; *Ne forte cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Auderésne tu præfidere, vbi timet Apostolus? Auderesne respuere quasi minùs à te remotum quod Vir tantus non à se ducit alienum. *Itaque quod*, ait Sapiens, *memento iræ, quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis.*

1. Reg. 24.
4. Reg. 20.
2. Par. 32.
1. Cor. 9.
Eccles. 7.

Vide in 3. parte, Dominica 10. & Feria 5. hebdomadæ duodecimæ, vbi hæ duæ satis affines habentur Veritates.

Omnes insipientes & infœlices supra modum animæ superbi. *Sapient.* 15.

Superbo maxime formidandum diuini tribunal Iudicij.

FERIA QVINTA.

DE INSTITVTIONE SANCTISSIMI SACRAMENTI.

Accipite & manducate: Hoc est corpus meum. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Ingratus est tanti beneficij, qui se tantùm ex parte immolat, se totum immolante Christo.

RATIO EST, Quia ille Ingratus est, qui gratitudinem non

Digitized by Google

reddit Benefactori, quam debet, quam poteſt, & quam ſcit eſſe reddendam.

Atqui Ille talis eſt, qui ſe tantùm ex parte immolat.

Ergo eſt ingratus; aut ne tale incurras probrum, omnino te totum debes immolare cum Chriſto.

I. PVNCTVM.

IN qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens fregit, & dixit, accipite & manducate; hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. Nihil hic non ſtupendendum ſupra omnem admirationem, ſed illud imprimis cum Apoſtolo pondera, quod *quâ nocte tradebatur*, id eſt, quo tempore cogitabant homines de eo perdendo & è vita tollendo, Ipſe cogitabat de admirabili illo modo ſui relinquendi, & ſe totum donandi omnibus & ſingulis hominibus. Nonne eſt Bonitas oppoſita malitiæ & impietati Iudæorum? Perge porro de hac bonitate cæteriſque admirandis huius Sanctiſſimi Sacramenti, quantum feret affectus, meditari; Tùm ad gratitudinem tanto reddendam Beneficio deuenies; cùmque aliud quod aptius reddas inueniri non poſſit, quàm vt te totum immoles cum Chriſto ſe totum immolante, ſic te gratum hoc modo exhibebis, vt niſi hanc reddas gratitudinem, ingratum te prorſus & indigum tanto beneficio ſentias, quidquid aliud præſtes. 1. Cor. 11.

Ratio quæ hic multùm expendi debet, hæc eſt, quòd ille ingratus ſit omnium iudicio, qui quam debet, quam poteſt, & quam probè ſcit eſſe redendam Benefactori gratitudinem & animi teſtificationem, non tamen reddit. Nonne illum condemnabis? quid enim illum impedit à reddenda gratitudine, quàm peruerſa voluntas? Talis autem voluntas nonne mera eſt ingratitudo? nam ſi non deberet talem gratitudinem, ſi neſciret ſe debere, aut ſi non poſſet, certè eſſet excuſandus. Sed cùm hæc tria ſimul concurrant, quæ ad effectionem cuiuſlibet operis plurimũ valent, vt debeat, vt ſciat, & poſſit reddere quod petitur, nec tamen vſquam reddit; planè ingratus eſt & maxime vitioſa eius ingratitudo, cùm ſola illi deſit voluntas, in qua

Digitized by Google

vna poſita eſt gratitudo vel ingratitudo. Velléſne tibi aliquem aut te alicui ſic eſſe ingratum? Nonne vel hoc nomen ingratitudinis execratur animus? Poſſéſne huius vitij ſuſtinere probrum à Patre factum, vel ab aliquo inſigni Benefactore? An te his velles comprehenſum verbis, quibus de ingratis ſic queritur Deus: *Filios enutriui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me!*

Iſ. 1.

II. PVNCTVM.

ATQVI ille qui cum Chriſto ſeipſum immolante, ſe tantum ex parte immolat, non reddit illam gratitudinem quam debet, quam poteſt, & quam probè ſcit eſſe reddendam.

Quatuor hîc ſigillatim ſunt expendenda; Primum eſt, quòd ſe Chriſtus Dominus totum immolet in hoc Sacramento & Sacrificio; quod quidem non fit ſemel ſicut in cruce pro omnibus hominibus, ſed quotidie pro te vno. *O verbum omni gladio ancipiti penetrabilius*, Pro te vno quotidie ſe immolat in altari, ſicut ſemel pro omnibus! Audi Authorem libri de Imitatione Chriſti: *Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus peragis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videre debet, cùm celebras aut miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus primùm in vterum Virginis deſcendens homo factus eſſet: aut in cruce pendens pro ſalute hominum pateretur, & moreretur.*

Hebr. 4.

4. de Imit. Chr. 2.

Secundũ quod perpendas eſt, tantam huic beneficio deberi gratudinem, quantam alteri cuícumque; vt autem debita gratitudo reddatur, ipſa debet dari vita, non ex parte ſed tota. Nam ſi paritas aliqua quærenda eſt inter beneficiũ & gratitudinem, non poteſt hic alia reperiri, quàm vt des ei ſaltem ſemel vitam tuam, qui ſuam toties pro te dat, dicat, & conſecrat. Erit quidem adhuc longè magna diſparitas, cùm vita tua longiſſimè ſit inferior vitâ Chriſti; quia tamen nihil ſupra vitam dare potes, tuâ illâ qualiſcumque ſit, contentus eſt: ſed niſi eam integrè dones & immoles, non putes ei ſatisfactum, quidquid aliud agas & offeras. *Quidquid præter teipſum das*, ait ipſe Dominus, vbi poſt Euangelium apertius loquitur, *nihil curo, quia non quæro datum tuum ſed te. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis præter*

4. de Imit. Ch. 8 & 9.

Digitized by Google

me, ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis te non oblato. Vide ibi plura.

Tertium, Nihil à te petit quod non possis dare, cum eius gratia quã ex eo ipso potes intelligere tibi offerri, quando petit à te quod non potes dare nisi te adiuuet. Neque verò aliud à te exigit, quàm ne quidquam ex sensuali motu liberè agas, aut loquaris; sed omnia in spiritu & veritate; seu ex ratione & gratia. Quid facilius homini rationali adiuto gratiâ, quàm ex ratione & gratia viuere? quid tibi liberius, quàm tua libertas? quid tam tuum, quàm tua voluntas quæ non vult aliquid nisi quia vult illud? *Non est hîc impendium, non est hîc labor, non est hîc temporis exercitatio: sufficit velle & totum factum est*, ait sanctus Ioannes Chrysostomus. Idémque alibi; *Magna vis est voluntatis, quâ efficitur nos posse quod volumus, & non posse illa quæ nolumus.* *Hom. 16. ad Popul.* *de Zacch.*

Quartum denique, nonne id probè scis te debere & posse quod quæritur, aut certè ignorare non debes, cùm tot nominibus ei vitam debeas, à quo eam accepisti? Nonne ipse est Creator tuus, Conseruator tuus, Redemptor, Iustificator, & Glorificator tuus? At nonne propterea te totum illi debes? Nouissimè autem cùm te nouo obstringit beneficio, quo se totum tibi quotidie immolat, & quo à te repetit quod iampridem illi debes, an ignorabis te debere? An ignoras quod ait Apostolus, *vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est?* An quod ipse Christus tam apertè, *sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me?* *2. Cor. 5.* *Ioan. 6.*

III. PVNCTVM.

INGRATVS es igitur tanti beneficij si te non immoles, vel si non nisi ex parte te immoles, dum se totum Christus immolat; quia non reddis quod debes, quod potes, & quod scis esse reddendum: vnde illud Sapientis tibi non immerito possit objici: *Bona Repromissoris sibi ascribit peccator, & Ingratus sensu derelinquit liberantem se*, vel quod est apud Iobum: *Quasi nihil posset facere omnipotens æstimabant eum; cùm ille implesset domos eorum, bonis.* Adde quod sic Ille in Sacramento & Sacrificio se immolat, vt te modum tui simul cum ipso immolandi per- *Eccles. 29.* *Iob. 22.*

Digitized by Google

fectè doceat. Vide quomodo illic viuit & mortus est simul. Reuera viuit eodem in corpore quo dum ageret inter homines vixit, iidem sunt oculi, eædem aures, idem os & lingua, manus & pedes cæteraque corporis membra : sed quomodo iis vtitur? perinde ac si mortuus esset ; non enim iis vtitur corporali modo sed spirituali. Sic tu planè viuens morieris, & mortuus viues, si non aliter oculis cernas, auribus audias, ore loquàris, & toto te moueas corpore atque animo, quàm pure ex motu gratiæ & rationis, non ex appetitu vel concupiscentia. *Si spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis,* ait Apostolus ; quod & antè dixerat: *si mortui sumus cum Christo, credimus quod simul etiam viuemus cum Christo. Existimate vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius ; sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viuentes, & membra vestra arma iustitiæ Deo.* Quem in sensum & vsum plurimæ submittrantur in 3. parte Veritates, primis quidem duabus integris hebdomadis; Tùm Feria 5. 6. & Sabbato decimæ tertiæ hebdomadæ. Atque hæc imprimis quæ infrà declaratur Feria 6. quartæ post Pascha hebdomadæ:

Rom. 8.
Ibid. 6.

Quam glorioſum eſt Sacramento multa in nos poſſe ſi velimus, tam ignominioſum eſt pauca poſſe quòd nolimus.

FERIA SEXTA.

DE PRODITIONE IVDÆ MANIFESTATA A CHRISTO DOMINO.

Amen dico vobis quia vnus vestrũ me traditurus est. Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit: numquid ego sum, Rabbi? Ait illi, tu dixisti. Matth. 26.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Qui se existimat stare, videat ne cadat. 1. *Cor.* 10.

RATIO EST, Quia stanti in lubrico & vndique ab aduersariis concusso, videndum diligenter ne cadat.

Sed quicumque se existimat stare, non aliter stat, quàm in lubrico & inter aduersarios.

Ergo illi semper videndum ne cadat.

I. PVNCTVM.

FIERINE potuit quod factum est? Potuitne Iudas cogitare quod exequutus est? Quis credidisset Apostolum eo vmquam perfidiæ deuenturum? O Iudicia Dei! ô infirmitatem hominis! Malitia quidem Dæmonis est, qui sic hominem tentauit, vt proderet Dominum suum, sed hominis culpa & crimen est, quòd se ita tentari passus sit. Et quod magis mirere, putabat Proditor ita dolosè & clandestine se posse tegere facinus suum, vt omnes lateret; Ipsi etiam Iudæi consilium cum eo fecerant vt Iesum dolo tenerent. At non ita bonus Iesus, non ita dissimulanter & fictè cum suis agit; aperit latentes dolos, denudat crimen, proditorem innuit vt se agnoscat & resipiscat. Vide quid non fecerit miserator & misericors Dominus, vt perditum hominem reuocaret.

Primò quidem denuntiat omnibus Apostolis, vnum ex ipsis esse à quo sit prodendus; Deinde Apostoli multum solliciti & territi quærunt inter sese de homine, qui hoc facinus audere posset; Tum quærenti ipsi de se ipso Iudæ respondet Dominus, *Tu dixisti.* Nonne hæc ad emolliendum ferreum quodcumque pectus sufficiebant? At verò cùm nihil ille propterea moueretur, tum Christus ipse Dominus horrore sceleris semetipsum turbat, vultum mutat, oculos in altum tollit, suspirat, & alia commoti animi signa dat, & protestatur; *Væ homini illi per quem Filius hominis trádetur, bonum erat ei si natus non fuisset homo ille.* Quid vltra! Benignitatem etiam & quasdam veluti blanditias minis ad- Ioan. 13. Matth. 26.

iungit, intinctum panem porrigit proditori; quod facit, vt faciat citius, monet; ac denique permittit Satanæ, vt cum buccella introeat in eum, & ita concutiat hominem, vt ſui pudeat & tædeat. O iterum pauenda Dei iudicia! ô rurſus, incredibilem hominum infirmitatem!

Quàm verè & ſapienter pronuntiatur ab Apoſtolo Paulo; *Itaque qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Quis enim non ſibi caueret, qui in lubrico ſuâ ipſe infirmitate vacillans & nutans ſtaret, ac præterea multis vndique & validis concuteretur aduerſariis, ad certum caſum & ad ruinam proximam? Subiice tibi rem oculis, expende omnia & explora animum miſerandi illius hominis, qui ſic ſtaret; inquire quid de ſe ſentiat, quid de ſuo ſtatu, de ſua ſecuritate vel periculo; an ſibi vigilet, ſibi attendat, ſibi à ſe ipſo caueat, à loco, ab hoſtibus, & aliis periculoſis circumſtantiis quibus cingitur? *Horrenda via*, inquit ſanctus Auguſtinus ad illum Pſalmi verſum, *fiat via illorum, tenebræ & lubricum, & Angelus Domini perſequens eos.* HORRENDA *via! Tenebras ſolum quis non horreat? Lubricum ſolum quis non caueat? In tenebris & lubrico quà is? Vbi pedem figis?*

Pſ. 34.

II. PVNCTVM.

SED quicumque ſe exiſtimat ſtare, non aliter ſtat, quam in tali lubrico, & medios inter aduerſarios qui eum ad ruinam impellant.

Nihil notius & nihil frequentius in Scripturis & Patribus quàm deſcriptiones talis ſtatus. Iam audiuiſti Prophetam regium non tam optantem quàm prædicentem ita fore. Licet enim dicat *fiat via illorum*, & quæ pergit: *Hæc eis futura prædixit*, inquit ibi ſanctus Auguſtinus, *non quaſi vt euenirent optauit. Quamquam, & Propheta in ſpiritu Dei ſic ea dicat, quomodo illa Deus facit, certo iudicio, bono, iuſto, ſancto, tranquillo, non perturbatus ira, non amaro zelo, non animo inimicitiarum exercendarum, ſed iuſtitia vitiorum puniendorum: verumtamen Prophetia eſt.* Id eſt, prædicit & deſcribit quid nouiſſimis illis temporibus futurum ſit de quibus Apoſtolus, *diſcedent quidam à fide, attendentes ſpiritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum.* Et rurſum: *Erunt homines ſe ipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quam Dei.* Tunc nihil niſi

1. Tim. 4.
2. Tim. 3.

tenebræ

Digitized by Google

tenebræ & lubricum. Quod totidem pene verbis Ieremias, aut ipse per Prophetam Dominus: *In domo mea inueni malum eorum, ait Dominus: Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris, impellentur enim & corruent in ea.* Ier. 23.

Neque vero longa est interpretatione opus, ad declarandum quid sit illud lubricum in tenebris, & quinam illi aduersarij ac impulsores. Quis enim nescit quod aiunt tam frequentes Scripturæ, & quod nostro damno nimis experimur, *mundum totum in maligno positum esse. CREATVRAS Dei, in odium factas & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium. SENSVM ipsum & cogitationem humani cordis in malum prona esse ab adolescentia sua?* 1. Ioan. 5. Sap. 14. Gen. 8.

Quis nescit non esse nobis tantùm, *colluctationem aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum.* Id est, qui regnant & qui plurima valent arte ac potestate in illo lubrico, densisque tenebris vbi versamur, & rotamur quodammodo ad eorum nutum & imperium, vt de peccato in peccatum præcipites circumuoluamur; nisi nobis cum Deo diligenter inuigilemus & timeamus. Ephes. 6.

Etenim multa nobis munitione opus est, inquit diserte sanctus Ioannes Chrysostomus, *quia multa sunt vndique insidiæ, sicut Salomon admonens dicebat: Agnosce quod in medio laqueorum transis, & super propugnaculis vrbium ambulas. Non dixit, aspice, sed agnosce. Obumbratus est, inquit, laqueus, neque manifesta clades, sed vndique obtecta adiacet: propterea dixit agnosce; sicut enim pueri terra laqueos, sic Diabolus vitæ voluptatibus peccata contexit. Sed agnosce perscrutans diligenter:* Et nonnullis interiectis quæ tertio post commodiùs puncto reseruantur, sic pergit aptissime: *Si enim vnus tantum & duo laquei forent, facilis esset custodia, nunc autem ipsorum multitudinem ostendere volens Salomon, quomodo dicit, audias: Agnosce quod in medio laqueorum pertransis. Non dixit, iuxta laqueos pertransis, sed in medio laqueorum. Vtrimque nobis voragines, vtrimque doli. Processit quispiam in forum, vidit inimicum, exarsit ex aspectu solo: vidit amicum laudem consequentem, inuidit: vidit pauperem, contempsit & despexit: Diuitem, & inuidit. Vidit speciosam mulierem, captus est. Vidisti quot laquei? Ideo dicit, agnosce quod in medio laqueorum transis. Et in domo laquei, & in mensa laquei, & in concionibus laquei.* Hom. 15. ad pop. ant. Eccl. 9.

L. de fuga sæculi c. 1. Quod & sanctus Ambrosius sic paulò strictius exprimebat: *Quis inter tot passiones corporis, inter tantas illecebras huius sæculi tutum atque intemeratum seruare potest vestigium? Respexit oculus, & sensum mentis euertit. Audiuit auris & intentionem inflexit. Inhalauit odor & cogitationem impediuit. Os libauit & crimen reddidit. Tactus contigit & ignem adoleuit.* Nonne hoc est stare in lubrico, nonne hoc est in mediis versari periculis? Nonne hoc est cadenti propius, quam stanti similem esse?

III. PVNCTVM.

QVI *se ergo existimat stare, videat ne cadat*; & eò magis videat & vigilet, quo se magis existimat stare: ne forte præsumat, & præsumptionis suæ pœnas miserando casu luat. Hinc Prou. 28. aptè Sapiens, *Beatus homo qui semper est pauidus: qui verò mentis est duræ, corruet in malum.* Itemque alibi: Eccles. 27. *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.* Quod & fusè Apostolus; *Tu fide stas, noli altum sapere, sed time; si enim Deus naturalibus* Rom. 11. *ramis non pepercit, né forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei; in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem; in te autem, bonitatem Dei, si permanseris in bonitate: alioquin & tu excidêris.* 2. Cor. 9. Vnde & Idem de se ipso, iam compluries audiuisti quàm serio fateretur se timere, se pugnare, se corpus suum castigare, & constringere, ne cùm saluaret alios ipse periret. Quod & sanctus Petrus suos omnes quamtumcumque prouectos & sanctos 2. Pet. 3. admonebat: *Vos igitur, fratres, præscientes custodite, ne insipientium errore traducti excidatis à propria firmitate.*

Sancti quoque Patres in idipsum omnes consentiunt. *Hac sanctis causa tremendi ac metuendi*, inquit sanctus Leo, *ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ.* Rursúmque; *Nemo est*, ait, *tanta firmitate suffultus, vt de sua stabilitate debeat esse securus.* Sanctus Gregorius pene totus est in hoc argumento, nec ita pridem auditus est vbi columnas tremere, & Cedros monstrat pauore concuti. Vide Dominicam proxime præcedentem.

In medit. De his porro Cedris copiosè sanctus Augustinus; *Vidimus multos Domine ex patribus nostris, quod vtique sine magno tremore non recolo, sine multo timore non confiteor, ascendisse primitus quo-*

Digitized by Google

dammodo vsque ad cœlos, & inter sydera nidum suum collocasse, postmodum autem cecidisse vsque ad abyssos: Vidimus stellas de cœlo cecidisse ab impetu ferientis cauda draconis; Et quæ plura prosequitur, quæ contracta reperies capite decimo quarto libri tertij de Imitatione Christi; *Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis quid præsumo?* Idem vero S. Augustinus in psalmum, *super flumina Babylonis*, timori cautelam sic adiungendam docet: *Flumina Babylonis*, inquit, *sunt omnia quæ hîc amantur & transeunt. Attende quà fluit, attende quà labitur: & si attendas quà fluit & labitur, caue quia trahit, vno naufragio nudus exibis, & recte te planges in flumine Babylonis quia noluisti sedere & flere super flumina Babylonis. O Sancta Sion, vbi totum stat, & nihil fluit, quis nos in istâ præcipitauit? Ecce inter fluentia & labentia constituti, vix quisquam raptus à flumine, si tenere lignum potuerit, euadet.* Psf. 136.

Sanctus autem Chrysostomus quibus & quomodo distincte ac particulatim cauendis vnusquisque inuigilet, atque ad praxim qui se stare existimat, vt videat ne forte cadat: *Si lucrum*, inquit, *occurrerit, ne lucrum aspicias solum, sed scrutare diligenter ne forte mors & peccatum intra lucrum sit absconditum*; *& si videris, refuge. Rursus cum delectatio & voluptas occurrerit, ne voluptatem solum respicias, sed ne fortè iniquitas aliqua in voluptatis profundo obumbrata sit, diligenter considera, & si inueneris, resilito. Siue consulat quispiam, siue aduletur, siue obsequatur, siue honores polliceatur, siue quodcumque aliud, omnia cum diligentia examinemus & vndique consideremus ne forte damnum aliquod, ne fortè periculum aliquod ex consilio, vel honore, vel obsequio, nobis eueniat; & ne celeriter & inconsideratè accurramus.* Hom. 15. pop. ant.

Denique, quanta hæc fide ac cura sint in praxim quotidianam aduocanda recte his adiungetur Tridentinum, vbi agit de perseuerantiæ munere. *Quod quidem aliunde*, inquit, *haberi non potest, nisi ab eo qui potens est eum qui stat statuere vt perseueranter stet, & eum qui cadit restituere: Nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: Tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere: Veruntamen QVI SE EXISTIMANT STARE, VIDEANT NE CADANT, & cum timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus & oblationibus, in ieiuniis &* Sess. 6. c. 13.

Digitized by Google

castitate. FORMIDARE *enim debent scientes quod in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt de pugna quæ superest cum carne, cum mundo, cum Diabolo, in qua victores esse non pos-*
Rom. 8. *sunt nisi cum gratia, Apostolo obtemperent dicenti: Debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.*

SABBATO

DE CONTENTIONE HONORIS INTER APOSTOLOS ORTA.

Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Luc. 22.

Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam. Phil. 2.

VERITAS PRACTICA.

Licet obtineres quod ambis, non esset contendendum: At vero licet contendas, non obtinebis.

RATIO postremæ partis quæ hic magis probanda videtur, hæc est, quia quod maximè quæritur & ambitur per contentionem simul ac inanem gloriam, est humana opinio quâ benè de nobis alij sentiant & loquantur.

Sed illa humana opinio seu existimatio non obtinetur per contentionem, neque per inanem gloriam.

Ergo licet contendas, non obtinebis quod ambis: Ac proinde non omnino contendendum: cum vel licet obtineres, non esset ta-

Digitized by Google

men contendendum; quantò minus contendas oportet, cùm nihil tua contentione proficias.

I. PVNCTVM.

QVAM verè sanctus Bernardus; *Ambitio subtile malum, secretum virus, pestis occulta!* En Apostolos derepente inuadit, & eo tempore quo minimè vnquam hoc inordinato motu moueri debuissent. Quid enim magis alienum ab illo exemplo humilitatis quod eorum Magister & Dominus iam iam ediderat in lauandis eorum pedibus? quid magis aduersum præcepto, quod addiderat de se imitando? quid denique magis intempestiuum, quam dum eorum vnus auaritiâ trahitur ad Iesum perdendum, ipsi superbiâ moueantur ad augendam eius offensionem & mœstitiam. O iterum ambitio subtile malum! quis sibi ab eo non caueat vbique, & semper, cùm ita penetret Apostolica pectora recenti etiam corporis Christi communione roborata! *In Ps. 90.*

Verùm ne vltra progrederetur malum, occurrit bonus IESVS, & quod iam pridem illis commendarat, iterum repetit & inculcat; longè aliam sibi esse mentem, longe aliam inter eos contentionem velle se instituere, quâ scilicet de minori potiùs gradu contendant, quàm de maiori. *Reges gentium*, inquit, *dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur: vos autem non sic, sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor; & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.* *Matth 20* *Luc. 22.*

Quæ dum attentè reuolueris, vide quàm aptè Apostolus dixerit; *Nihil per contentionem neque per inanem gloriam; sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes.* Quæ quidem Apostoli verba non modo significant nihil esse agendum per contentionem, neque per inanem gloriam: sed licet sic ageres, licet contenderes & inaniter te efferres, nihil tamen obtineres: quo in sensu potissimum considerata sunt vt inde Veritas efficacior formaretur. Quid enim aptius ad contentionem & inanem gloriam reprimendam, quàm si probè intelligatur, nihil eorum quæ ambias sic obtineri? *Phil. 2.*

Digitized by Google

Sic autem demonstratur; Nam quid quæritur ista honorum contentione, quid ambitur, quid prætenditur? hoc vnum est scilicet, coli ab aliis, æstimari, prædicari, esse in opinione, in sermone, monstrari digito, & dicier *hic est*. Nonne illud est præcipue quod contenditur & ambitur? Sanctus Augustinus hunc ambitionis affectum, hoc esse interpretatur quod timeri & amari velle ab hominibus, quo maxime impelluntur à Dæmone qui sibi satis non cauent. *Nobis*, inquit, *quoniam propter quædam humanæ Societatis officia necessarium est amari & timeri ab hominibus, instat Aduersarius veræ Beatitudinis nostræ, vbique spargens in laqueis*, EVGE EVGE, *vt dum auide colligimus, incaute capiamur, & à veritate tua*, Deum alloquitur, *gaudium nostrum deponamus, atque in hominum fallacia ponamus, libeatque nos amari & timeri, non propter te, sed pro te*, id est loco tui, *atque isto modo sui similes factos secum habeat non ad concordiam Charitatis sed ad consortium supplicij, qui statuit sedem suam ponere in aquilonem*: Quis crederet se his humanis affectibus & contentionibus sic immiscere Dæmonem, sic nos inescare, sic nos decipere? *L. 10. Confess. c. 36.*

II. PVNCTVM.

SED neque obtinetur illa opinio quæ quæritur per contentionem aut inanem gloriam.

Hoc enim ipso quo quis noscitur ambitiosus & superbus, dejicitur humanâ opinione & æstimatione, adeò etiam apud, *homines odibilis est superbia*, vt ait Sapiens, vt longè magis videas honorari humiles & alienos ab istis contentionibus, quàm ipsos contentiosos: Vnde idem Sapiens, *Honor est homini, qui separat se à contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis.* Sicut ergo diuino & humano testimonio constat, nullam viam esse certiorem ad opinionem sibi etiam nolenti conciliandam, quàm si humilitatem profitearis aut præ te feras: ita planè certum est nihil esse procliuius ad humiliationem & infamiam, quàm si quis altiùs se efferat, & si propterea contendat & dimicet. Tunc Deus & homines veluti conspiratione factâ conueniunt ad illum deprimendum & abiiciendum. Sic enim passim scriptura, *Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus. CONTRITIONEM præcedit superbia, & ante* *Prou. 16.* *Ibid. 20.* *Eccles. 10.*

Digitized by Google

ruinam exaltatur spiritus. QVI altam facit domum suam, quærit ruinam. SICVT eructant præcordia fœtentium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt capra in laqueum, sic & cor superborum. Prou. 16. Ibid. 17. Eccles. 11.

Denique, vt ait sanctus Augustinus, *Nulla fere pagina est sanctorum librorum, in qua non sonet: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam,* Vbi & sanctus Ambrosius; *Tamquam suæ,* inquit, *contumeliæ propulsator veluti quoddam suscepit aduersus superbiam, speciale certamen, tamquam dicat, meus iste aduersarius est qui me lacessit, mihi debetur ista congressio.* Dicitur autem præcipuè lacessi Deus per contentionem & honorem seu ambitionem, quòd Dei sit ordinare, disponere, & vnicuique dare prout voluerit, non prout appetitus inordinatus ambierit. *Per me,* inquit, *Reges regnant, per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.* Vnde ipse se opponit ambienti, vel impediendo ne obtineat gradum quem pretendit, vel in eo gradu honorem quem maxime quærit. *O Ambitio, Ambientium crux,* ait apte sanctus Bernardus, quâ videlicet maxime cruciantur, dum se minus honorari vident, quàm vellent. 3. de Doct. Chr. c. 13. In Ps. 118. Prou. 8. l. 3. de Consid.

III. PVNCTVM.

LICET ergo contendas, non obtinebis quod contendis. Nihil gloriæ, nihil glorioſæ opinionis obtinebis apud homines; ac proinde nihil contentiosè & superbè agas, cum ob id vnum contendatur, vt humana gloria comparetur. Certè sunt alia motiua præstantiora quæ expendi possunt, & illud præcipuè, quòd hic à Christo Domino proponitur; Sed homini contentioso & inani hoc repræsentatum est, vt si dignitate & vtilitate virtutis oppositæ non mouetur; vilitate & inutilitate sui vitij deterreatur. Sic porrò vtrumque breuiter est complexus S. Cyprianus: *Ille qui præsumit & contumax est, vir sui iactans, nihil omnino proficiet, qui dilatauit tamquam infernus animam suam: Exaltatio & inflatio non de Christi magisterio, qui humilitatem docet, sed de Antichristi spititu nascitur cui exprobrat per Prophetam Dominus: Tu autem dixisti in animo tuo, in cœlum ascendam, super stellas cœli ponam sedem meam, &c. VERE inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima,* non modo quia, *à vera trahit gloriâ, & cœlesti spoliat gratiâ,* vt ait Gerson, sed quia promissam sibi hominum opinio- Ep. 3. lib. 1 Isa. 14. Lib. 3. c. 40

Digitized by Google

nem non possidet, aut etiamsi possideat, rem valde inanem & vacuam possidet, qualis est hominum opinio.

Psal. 4. *Filij hominum, vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* Quasi diceret, vt interpretatur S. Augustinus: *Saltem vsque in aduentum filij Dei, vester error duraverit, quid ergo vltra graues corde estis? Quando habituri finem fallaciarum si Veritate præsente non habetis. Quid vultis beati esse de infimis? Sola Veritas facit beatos ex qua vera sunt omnia: nam vanitas est vanitatum, & omnia vanitas. Quæ abundantia homini in omni labore suo quo ipse laborat sub sole? Vt quid ergo temporalium rerum amore detinemini? Vt quid tamquam prima, extrema sectamini, quod est vanitas, & mendacium? Cupitis enim permanere vobiscum quæ omnia transeunt tamquam vmbra.*

DOMINICA

Digitized by Google

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

DE PARABOLA SEMINIS SEMINATI IN TERRAM, CVIVS TRES PARTES SVNT INFRVCTVOSAE.

Semen eſt Verbum Dei. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Niſi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei.

RATIO EST, Quia niſi Verbum Dei te conuertat, manifeſte videbis te repugnare Verbo Dei.

Sed tu potius peruertes Verbum Dei, quàm manifeſte velis videre te illi repugnare.

Ergo niſi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei. Quod certe crimen vt auertas, nonne te potius conuerti expedit?

I. PVNCTVM.

CVM turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad Ieſum dixit per ſimilitudinem: Exiit qui ſeminat ſeminare ſemen ſuum. Vide in textu Euangelij parabolam integram. Eſt enim valde inſignis & fru-

ctuoſa, quam cùm Dominus ſit ipſe interpretatus de Verbo Dei, multæ hinc formantur Veritates Practicæ, quæ hîc breuiter indicatæ poterunt facillime dilatari.

Prima eſt vniuerſim de Verbo Dei ſic attente audiendo & vtiliter retinendo, vt inde prorſus conuertaris, & te totum illi conformes. Nam alioquin vide quò incidas: *Niſi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei.* Velleſne hoc tantum nefas! Sic autem facile demonſtratur: Nam niſi Verbum Dei te conuertat vt iam dicetur, tu manifeſte videbis te repugnare Verbo Dei. Tu quis es qui hæc legis vel audis? Aut valde perfectus es, quod non eſt de te præſumendum, aut erit aliquis in te defectus cui Verbum Dei opponitur. Nonne aliquid reſtat iræ, vel ſuperbiæ, vel inuidiæ, vel negligentiæ, vel alicuius demum vitij perfectius edomandi? Quem teipſum facis? non forte ſicut cæteros hominum, ó caue hanc præſumptionem.

Qualecumque autem ſit illud vitium, nonne habet oppoſitum aliquod Dei Verbum, aut generatim, aut particulatim in Scriptura ſacra denuntiatum? Vere enim S. Auguſtinus, *Quid-*
l. 2. Doct. Ch. c. 42. *quid homo extrà didicerit, ſi noxium eſt, ibi damnatur: ſi vtile eſt, ibi inuenitur; & cùm ibi quiſque inuenerit omnia quæ vtiliter alibi didicit, multo abundantius inueniet ea quæ nuſquam omnino alibi, ſed in illarum tantummodo Scripturarum mirabili altitudine, & mirabili humilitate diſcuntur.* Quorſum autem putas illud Dei Verbū
Oſee 14. ſic denuntiatum niſi vt te ab illo conuertat vitio? *Tollite vobiſcum verba, & conuertimini ad Dominum,* inquit Propheta. Hoc eſt enim quod dicimus conuerti Verbo Dei, quaſi diceretur, per auditum Dei Verbum deponere vitium aliquod, quo appoſito ſicut peruertitur animus, ita eo depoſito conuertitur & ſanatur.
Pſ. 106. *Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos.* Niſi vero deponatur, nonne manifeſte videbis quod quantùm tali vitio, cui conſentis, Verbum Dei opponitur, tantùm te illi repugnare Verbo? Conſenſus ille eſt, qui facit vitium; Conſenſus ille eſt, cui verbum opponitur; Conſenſus ille eſt denique quo repugnas Dei Verbo. Quid clarius.
Matth. 26. *Conuerte gladium tuum in locum ſuum. Quomodo implebuntur ſcripturæ, quia ſic oportet fieri?* Quaſi diceret Dominus Petro: dum pro me Petre ſic pugnas ne capiar ab inimicis, repugnas Scripturis quæ dicunt me capiendum. Dum pro me te opponis

Digitized by Google

contra Scripturas; tu te mihi opponis qui loquor in Scripturis. Nisi conuertas gladium in locum suum, tu illum in me conuertis, dum sic mihi repugnas, repugnando verbis meis. Sic plane tibi superbe & iracunde, sic tibi manifeste fit, quod nisi Verbum Dei te ab illo tuo conuertat vitio, quoties illud diuinum audies Verbum, toties manifeste videbis te illi repugnare Verbo; seu quod idem est, tibi Verbum illud repugnare, sicut Pharizæi cum audirent Christum: *Cognouerunt*, inquit Sacer textus, *quod de ipsis diceret, & quærentes eum tenere, timuerunt turbas.* Matth. 21.

II. PVNCTVM.

SED tu potius peruertes Verbum Dei, quàm manifestè velis videre te illi Verbo repugnare.

Quod enim Conscientiam manifestè lædit, & animi tranquillitatem euertit, quis nisi peruersus velit? quis vero nisi infidelis non sentiat suam lædi Conscientiam & animi tranquillitatem agitari, si manifeste videat se Verbo Dei repugnare? Quid est enim Verbum Dei nisi Veritas, nisi salus æterna, nisi gratia, nisi Dei intellectus & voluntas, nisi Deus ipse se suo Verbo manifestans? Ac proinde repugnare Verbo Dei quid est quam repugnare Veritati, saluti suæ, Diuinæ Gratiæ, diuino Intellectui, Diuinæ voluntati, ac ipsi Deo? Possesne vero manifeste cognoscere te ita Deo toti repugnare, nec turbari, nec angi, nec cruciari? Poterisne porro diutius in illo viuere cruciatu? Non poteris, non patieris, non ita viues. *Iucunditas cordis hæc est vita hominis*, inquit Sapiens; Qui tollit jucunditatem, tollit vitam. Tollit vero jucunditatem, qui tollit Conscientiam, id est qui tollit à se Veritatem, qui tollit à se gratiam, & Diuinam voluntatem quæ in Verbo Dei continetur. Eccles. 30.

Ac proinde hoc vnum supereſt, vt qui verbo Dei conuerti non vis, Verbum Dei peruertas, id est, aliter interpreteris quàm intelligitur. Nam è tribus vnum necessario est eligendum, aut conuerti verbo, aut habere verbum sibi oppositum, aut negare illud verbum seu verum eius sensum, & alium affingere qui placeat & nobis palpet. Duo prima non vis, non vis conuerti, nec vis habere verbum oppositum, quid ergo supereſt nisi te aut illud negare esse Verbum Diuinum, aut tuo deprauare sensu

2. Pet. 3. quemadmodum hæretici, schismatici & alii non recte sentientes, *deprauant Scripturas*, inquit sanctus Petrus, *ad suam ipsorum perditionem*? Nam vt ait Tertullianus, *tantum Veritati obstrepit adulter sensus, quantum corruptor stylus.* Alludit ad dictum Apo-

1. de præscript. c. 17.

2. Cor. 2. stoli: *Non sumus sicut plurimi adulterantes seu cauponantes Verbum Dei*, qua loquendi forma, plurimum confirmantur quæ dicta sunt; Nam sicut corrupto vino permiscentur à Caupone aliqua quæ vini vitium tegant, & gustum acuant ad bibendum; ita plane qui scripturas deprauat, quia sibi amaras sentit, suum illis

Apoc. 22. corruptum immiscet sensum vt dulciores faciat. *Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri Prophetiæ huius, auferet Deus partem eius de libro vitæ.*

III. PVNCTVM.

QVAM satius igitur cedendum esset Veritati! Quàm satius Verbo Dei conuertendus esses! Nam aperte vides quod nisi Verbum Dei te conuertat, Tu verbum Dei peruertes, tu tibi finges sensum quo non erit tibi oppositum Verbum vt sic tranquille viuas, & sic tibi cauteriatam facias Conscientiam, de qua fusè dictum est in prima parte: sicquè sensim eo deuenies vt vel aperte accuses Deum qui tibi contradicit, vel te falso excuses, fingendo te aliter audiuisse & accepisse quod dixit.

Ps. 128. Sic apte sanctus Augustinus in illud Psalmi: *Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. QVARE expugnauerunt*, inquit, *quia non potuerunt mihi: quid est non potuerunt mihi, non illis consensi ad malum. Omnis enim malus ideo prosequitur bonum quia non illi consentit bonus ad malum.* SONAT VERBVM, SONAT SERMO CONTRADICTOR LIBIDINIS, *At ille amicus libidinis suæ, & inimicus sermoni contradicenti amicæ suæ, infestus est & odit Sermonem Dei. Facta est amica auaritia, inimicus Deus. Contradicit enim Deus auaritiæ.* Et post nonnulla, *Cum odisse cæperit, quæ scilicet iubet Deus, incipit velle criminari eos à quibus audit bona præcepta, & velle per suspiciones suas crimina quærere seruorum Dei. Qui nobis ista dicunt, & ipsi non faciunt ista, Nos quid respondemus? Noli me attendere, sermonem istius attende, ipse tibi loquitur per quemlibet, huic tu inimi-*

Digitized by Google

eus es. Concorda cum aduerſario tuo cùm es cum eo in via. ADVERSARIVM TVVM SERMONEM DEI FECISTI. *Noli attendere quia ille tibi loquitur : malus eſt per quem tibi loquitur, ſed non eſt malus qui tibi loquitur, Sermo Dei. Accuſa Deum, accuſa ſi potes. Creditis fratres, huc vſque peruenisſe eos de quibus dicitur, ſæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, vt etiam ipſum Deum accuſare non dubitent.*

Nolles quidem id apertè, ſed vide tamen quid ſentias de his aut ſimilibus ſcripturæ locis, quæ tuos premunt inordinatos affectus. *Væ cum benedixerint vobis homines. VAE vobis qui ridetis nunc. Væ vobis quia diligitis primas cathedras. NISI conuerſi fueritis & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum Cælorum. VOS autem non ſic,* vbi ſcilicet agitur de honore, non ſic ſicut ſentitur & agitur. *Regnum meum non eſt de hoc mundo. SI in viridi ligno hæc faciunt; in arido, quid fiet? QVIA tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.*

Luc. 6. *Ibid. 11.* *Matth. 18.* *Luc. 22.* *Ioan. 18.* *Luc. 23.* *Apoc. 3.*

Certe niſi de tuo corrupto ſenſu his Chriſti Domini Verbis affingas, habes in illis quod videas tibi oppoſitum, ſeu præiudicatum, & quod in illa timeas oppoſitione. Si vero quid affingas, longe magis habes quod timeas. *Non poteſt ſolui Scriptura.* *Ioan. 10.*

Vide in 4. parte, Feria ſecunda infra hebdomadam decimam quintam:

Quod niſi ſe quiſquis Chriſto conformet, ſibi Chriſtum conformabit.

EODEM DIE,

DE PRIMO IMPEDIMENTO VERBI DEI:

Et dum ſeminat, aliud cecidit ſecus viam, & conculcatum eſt, & volucres cœli comederunt illud. Hi ſunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit Verbum de corde eorum, ne credentes ſalui fiant. Luc. 8.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Quæ pœna timenda eſt in non ſeruato depoſito, hæc eſt timenda in Verbo Dei, ſecus viam expoſito.

RATIO EST, Quia pœna grauior quæ eſt timenda in non ſeruato depoſito, prouenit ab ea culpa quæ dicitur lata uel latiſſima.

Sed eadem culpa interuenit in Verbo Dei, ſecus viam expoſito.

Ergo & quæ pœna timenda eſt in non ſeruato depoſito, hæc eſt timenda in Verbo Dei ſecus viam expoſito.

I. PVNCTVM.

AVDITORVM Verbi Diuini quadruplex eſſe genus deſignat Dominus per ſimilitudinem quadruplicis terræ, cuius tres partes non ſunt aptæ ad referendum fructum.

Prima pars ſeu ſpecies terræ in qua ſemen perit, terra eſt ſecus viam, id eſt, extrema illa campi pars eſt quæ viæ iungitur & à viatoribus perinde teritur, & calcatur ac ipſa via, vnde fit vt ſemen ibi iactum, ſit magis expoſitum ſiue vt conculcetur & diſpergatur à trāſeuntibus, ſiue vt à volucribus auferatur, quia non latet intra glebas vel ſulcos, ſed patet extrà, & aues ad ſe allicit tamquam ad eſcam, & facile ab eis carpitur.

Hi ſunt autem homines qui audiunt quidem Verbum Dei, ſed oſcitanter, nulla cum attentione, nulla vel Intellectus vel voluntatis applicatione ad res quas audiunt; vel alia omnia cogitant, illo ipſo quo audiunt tempore: vel tametſi audiuerunt, tam parum auditis afficiuntur & mouentur ac ſi nihil audiuiſſent. Longe alia mens illis eſt, Toti ſunt in nugis, & in his captandis mundi reculis quæ primò incurrunt obuiæ, quo in ſtatu nihil prorſus proficiunt ex audito Dei Verbo.

Quia vero multi tales ſunt qui nec quantam inde jacturam faciant, nec quantam propterea incurrant culpam & pœnam, recogitant, idcirco propoſita Veritate admonentur vt reſipiſcant & audiant, *Quod quæ pœna timenda eſt in non ſeruato depoſito, hæc*

eſt timenda in verbo Dei ſecus viam expoſito, Id eſt, ſic audito verbo ſicut ab his auditur hominibus qui ſunt ſimiles terræ ſecus viam poſitæ, quæ nullum accepti ſeminis fructum refert.

Ratio petitur ex illa Doctrinæ moralis parte quæ de iure agit & de Iuſtitia, vbi quæſtiones de Depoſito & de Commodato proponuntur, an ſi pereant culpâ illius apud quos deponuntur, pœnam is incurrat reſtituendæ rei perditæ. Reſpondentque vno prorſus ore iuris Interpretes, quod ſi culpa ſit leuis, nullam incurri pœnam, ſi vero ſit culpa grauis & quam ipſi vocant latam, id eſt ex aperta & patenti negligentia proficiſcentem, tunc aſtringi Depoſitarium ad jacturam reparandam. Dicitur vero patens & aperta negligentia quando non ea eſt diligentia quam vulgo ſolent homines eiuſdem ſtatus & conditionis adhibere in rebus ſuis eiuſmodi obſeruandis, vt ſi quis depoſitam pecuniam in obſerata non ſeruaret arca; ſed eam foris exponeret; Neque enim *Prou. 2.* ſolet pecunia ſic exponi, vnde Sapiens monet ſic quærendam & ſeruandam ſapientiam ſicut ſeruari ſolet pecunia. Mereretur certe Sapientia diligentius obſeruari, neque tamen ita colitur & obſeruatur ſicut pecunia: ſic ſunt homines rerum internarum & ſpiritualium praui æſtimatores!

II. PVNCTVM.

SED eadem culpa interuenit in Verbo Dei ſecus viam expoſito.

Id eſt eiuſdem culpæ & negligentiæ reus eſt ille, qui ſe non aliter exhibet ad Verbum Dei audiendum quàm ſe illa terra exhibeat ad recipiendum ſemen quæ eſt vicina viæ, vt dictum eſt. Sic expreſſe Tirinus interpretatur moraliter illa verba *ſecus viam*, negligendo, & apertis periculis exponendo Verbum Dei, quaſi diceretur, hoc ipſum peccando quod peccat qui exponit furto rem commodatam aut ſibi concreditam, ac depoſitam; lata eſt vtrobique negligentia, par in vtroque culpa.

Cur enim peccat qui exponit depoſitum, niſi quia non eam adhibet diligentiam quæ ad illud ſeruandum eſſet adhibenda? Nonne vero ille auditor oſcitans, & peruius quibuſcumque recipiendis cogitationibus animum aliò diſtrahentibus, nonne idem prorſus peccat? Nonne tamquam depoſitum accipit Dei Verbum? Nonne acceptum tenetur tam diligenter cuſtodire vt

Digitized by Google

ipsius non pereat negligentia ? Nonne deest suo huic officio, dum nulla custodia seruat cor suum , nullis spinis sepit aures suas, nulla lege continet oculos, nullo fræno linguam moderatur ? Nonne hoc intendebat Apostolus, cum diceret ; *O Timothee depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates , & oppositiones falsi nominis scientiæ , quam quidam promittentes , circa fidem exciderunt* ; Quasi diceret, serua tam diligenter incorruptum illud Dei Verbum quod à me accepisti , vt ne quidem loquendo de diuinis rebus, noua quædam vsurpes nomina , quæ præ se ferunt aliquid singulare & eximium. Quod in sequenti epistola ad eundem sic aperte explanat : *Formam habe sanorum verborum quæ à me audisti in fide & in dilectione in Christo Iesu ? Bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis.* Id est non vulgari, non mundana, & humana, quantumuis solicita custodia seruandum est hoc depositum, sed spirituali, sed diuina, sed quali Spiritus ipse sanctus illud custodit : nihil plane committendo quod sit oppositum, nihil prorsus omittendo quod sit appositum.

1. Tim. 6.

2. Tim. 1.

Poteratne fingi aliquid altius ad illam diligentiam commendandam ? Poteratne dici quidquam apertius ad oppositam illius manifestandam negligentiam & latam culpam , *Qui*, vt ait sanctus Matthæus, *secus viam seminatus est.*

Matth. 13.

III. PVNCTVM.

QVAE pœna igitur timenda est in non seruato deposito, hæc est timenda in Verbo Dei secus viã exposito, Quia pari culpæ par pœna respondet ; par autem culpa est vbi par negligentia reperitur, in re consimili, quæ aperte omnem exigebat cautionem & diligentiam. *Serue male & piger! INVTILEM seruum ejicite in tenebras exteriores.*

Matth. 25.

Certe si quæ est culpæ disparitas, in eo potissimum est, quod quàm longe pretiosius est re quauis humana, Verbum Dei: maior sit etiam illius hominis qui Verbum Dei accipit, obligatio vt illud seruet, & maior proinde negligentia si eius culpa pereat : vnde non dubitauit sanctus Augustinus affirmare tantam huius esse culpæ grauitatem, quanta esset si Corpus ipsum Christi Domini, per cuiusquam incuriam, forte in terram caderet.

Verba eius referuntur in 3. parte, Feria secunda infra octauam.

Digitized by Google

uam hebdomadam: satis modò hîc grauis pœna colligitur inde luenda, quod qui negligit Verbum Dei, non minus sit reus, nec minori pœnæ obnoxius, quam qui neglecti & perditi depositi reus esset. Cum enim talis reus teneatur restituere depositum perditum, siue aliquid æquiualens reddere; quis non videat quales se in angustias redigat qui negligit, & qui sua negligentia perdit Verbum Dei? Quid enim æquale reddet perdito Dei Verbo! Quid æquale reddet tot donis & tot gratiis quæ simul cũ Verbo Dei paratæ erant sese in te effundere? Quid æquale reddes diuino Sanguini qui pro illis fusus est gratiis? Quid æquale reddes diuinæ Gloriæ quæ inde sequutura erat? Quid æquale saluti & æternitati, cuius perit bonum cum Verbo pereunte?

Ah si scires donum Dei, & quis est qui loquitur tecum! Ah si scires fraudem Diaboli, & quis est qui te auertit ab illo audiendo? *Abjiciet eos Deus meus, quia non audierunt eum: & erunt vagi in nationibus.* Quod primo fit culpæ, fiet pœnæ; culpa eorum est quod nimis vagentur animo per res vniuersas, nec se satis contineant audiendo Dei Verbo: at eorum etiam erit pœna quod sic deinceps vagentur, vt cùm velint se continere, non ita possint, vt poterant. *Tom. 4. Osee 9.*

DE SECVNDO IMPEDIMENTO VERBI DEI.

Et aliud cecidit super petram, & natum aruit, quia non habebat humorem.

Qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt Verbum: & hi radices non habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Luc. 8.

Non habet in se radicem, sed est temporalis. Facta autem tribulatione & persecutione propter Verbum, continuò scandalizatur. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Qui ad tempus credunt, nullo credunt tempore.
Qui temporales ſunt, nullius ſunt temporis.

RATIO EST, Quia nullo hi credunt tempore nec vllius ſunt temporis, quantum ad virtutis ſpectat exercitium, qui non exercent fidem aut aliam virtutem, quo debet exerceri tempore.

Sed qui ad tempus credunt, & qui ſunt temporales, non exercent fidem aut virtutem, quo debet exerceri tempore.

Ergo nec vllo credunt tempore, nec vllius ſunt temporis aut virtutis.

Quod certe frequens eſt & valde lugendum.

I. PVNCTVM.

SECVNDVM genus eorum qui ſine fructu Verbum Dei audiunt, hi ſunt velut terra petroſa quæ recipit quidem ſemen in ſe iactum, & ex eo producit nonnullam herbam, ad aliquod tempus vireſcentem; ſed vbi ſol incaluerit, & calore terra cæperit æſtuare; tunc areſcit illa viriditas, & elanguens herba, ipſo pene quo apparet, diſparet die. Sic illi plane, ſatis libenter & attente de diuinis audiunt, & auditis videntur affici, atque etiam de ſe excitare ſpem aliquam futuri fructus; ſed quando virtutis exercendæ ſeſe offert occaſio, ſi quid difficultatis in illa exercenda ſentiant, difficultati cedunt, & ab omni diſcedunt Virtute. Propterea dicuntur temporales ſeu temporarij qui quo tempore nihil eſt operoſum, mira videntur operari; ſed ſi opus ſit humile, ſi tantiſper arduum vel non probatum mundo, timeantque ſuæ famæ, ſuis ſtudiis & ſuis commodis, tunc vel ad vnum joculare verbum quo ſe lædi putent, ſeipſos lædunt & conficiunt ſua leuitate & inconſtantia.

Quod quam ſit infrugiferum & damnoſum, ſic breuius & facilius ex propoſita patebit Veritate, *Qui nempe ſunt temporales ad Virtutem, nullius ſunt temporis & virtutis.*

Digitized by Google

Id eſt, nullo exercent virtutem tempore.

Rationes multæ ſunt quæ id demonſtrent, vt patet infra, in ſecunda Feria, poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ, vbi conformis Veritas agitatur; Quæ vero hic affertur Ratio præſupponit quod ait Sapiens: *Tempus & reſponſionem cor ſapientis intelligit. Omni negotio & omni Virtuti tempus eſt & opportunitas.* Eccl. 8. Omne quidem tempus virtuti eſt opportunum, ſed non omnis virtus eſt opportuna tempori. *Tempus eſt dilectionis & tempus odij, ſicque ſuis ſpatiis tranſeunt vniuerſa ſub cælo.* Ibid. 3. Atque inde fit vt quæ actio facta ſuo tempore virtus eſſet, fiat vitium ſi fiat alieno: Vnde illud Eccleſiaſtici: *Ex ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicit illam in tempore ſuo.* Eccleſ. 20. Nonne & ipſe Deus, *Tempore, inquit, accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te? Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* 2. Cor. 6. Nempe huic modò tempori ſua eſt virtus, & huic virtuti ſua eſt gratia, quæ nec alteri tempori, nec virtuti eſſet opportuna, *Tranſiit meſſis, finita eſt æſtas, & nos ſaluati non ſumus.* Ier. 8. Id eſt, non aduertimus ad illud tempus quo ſaluandi eramus, ſicque miſeri perierunt illo ipſo tempore quo ſaluari poterant, ſi aduertiſſent.

II. PVNCTVM.

SED temporales non exercent Virtutem quo debet exerceri tempore. Tēpus enim virtutis exercendæ, tempus illud eſt quo virtutem deſerunt, *Tempus eſt tentationis in quo recedunt*, vt ait Dominus, tempus eſt quod ad probationem virtutis, à Deo erat ordinatum: tempus eſt quo gratia præſens aderat: tempus eſt quo ſuam probare fidelitatem debuerant: tempus eſt quo præterita malè acta redimenda erant, & futuris conſulendum. Tempus denique eſt vitandæ culpæ, quo tempore tam neceſſaria virtus erat vt nullo tempore ſit magis neceſſaria, quia nihil eſt in omni genere neceſſitatis, & in omni temporis latitudine tam neceſſarium quàm non peccare, cui neceſſitati cætera cedant oportet omnia. *Nemini mandauit impie agere, & nemini dedit ſpatium peccandi: non enim concupiſcit multitudinem filiorum infidelium & inutilium.* Eccleſ. 15. Quaſi diceret Sapiens: ſatis multi ſe filios & cultores Dei præberent, ſi colendo Deo ſatis eſſet virtutem aliquando exercere, quando videlicet nulla eius exercendæ eſt dif-

Digitized by Google

ficultas: ſed tales filij prorſus ſunt infideles & inutiles, qui quò potiſſimum tempore probanda eſt eorum fidelitas & opera, tunc diſcedunt & deficiunt. At vero Deus tales non admittit, & mauult paucos fideles atque vtiles, quàm multitudinem infidelium & inutilium. *Non enim neceſſarij ſunt ei homines impij,* cùm videlicet ſuam Deo non nauent operam, quando præcipue neceſſitas exigeret in vitandis culpis, Deus illorum operam non exigit in aliis quæ forte vellent reddere miniſteriis & obſequiis.

Ibid.

Matth. 5. *Domine, Domine, aperi nobis. Amen dico vobis: neſcio vos.*

III. PVNCTVM.

Sap. 5. *QVI ſunt ergo temporales ad virtutem exercendam, nullius ſunt ad virtutem temporis nec vllius virtutis. VIRTVTIS,* inquiunt, *nullum ſignum valuimus oſtendere: in malignitate autem noſtra conſumpti ſumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt.* Non ſic loquebantur in terra, cum ſibi fingerent eſſe virtutem, quod erat mere naturale & politicum: quando virtutem duntaxat exercebant vbi nulla eſſet difficultas, nec honoris aut bonorum iactura. Sed iam in inferno de bonis & de malis huius vitæ longe aliter ſentiunt & iudicant, quia ſuo ibi damno vident quàm decepti fuerint, dum aliquoties tantum & non ſemper, & non eo præſertim tempore virtutem exercere voluerunt, quo ſcilicet exercenda erat, quo vitandæ culpæ vel minimæ, quo erant ferendæ potius injuriæ quam inferendæ: quo erat potius moriendum quam peccandum. *Agonizare pro anima tua, & vſque ad mortem certa pro Iuſtitia.* Quid autem iuſtius quàm non peccare? Hoc eſt in quo deficiunt temporales, & in quo proficiunt æterni Verbi Cultores.

Eccleſ. 4.

DE TERTIO ET POSTREMO IMPEDIMENTO DIVINI VERBI.

Et aliud cecidit inter ſpinas, & ſimul exortæ ſpinæ ſuffocauerunt illud.

Hi ſunt qui audierunt, & à ſolicitudinibus & diui-

Digitized by Google

tiis, & voluptatibus vitæ, euntes ſuffocantur, & non referunt fructum. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Inordinatæ ſolicitudines ita nociuæ ſunt, vt illud ipſum Chriſti Verbum quo dicuntur alia Dei Verba ſuffocare, ſuffocent.

RATIO quæ id demõſtrat hæc eſt, quòd tunc ſolicitudines ſuffocare Verbum Diuinum dicuntur, quando impediunt eius fructum.
Sed inordinatæ ſolicitudines impediunt fructum huius Verbi quo eas Chriſtus dicit alia Dei Verba ſuffocare.
Ergo & illud ipſum Chriſti Verbum ſuffocant. Vnde & facile eſt colligere quàm ſint nociuæ & cauendæ.

I. PVNCTVM.

TERTIVM & poſtremum illud impedimentum Verbi diuini quod proponitur, tria præ cæteris habet incommoda, quibus difficile curatu redditur. Primum eſt, quod ſit magis vniuerſale & commune, vix enim vllus eſt mortalium qui non nimis afficiatur erga diuitias & voluptates huius vitæ, quique propterea plus æquo non angatur & ſolicitetur.

Secundum eſt, quod hæc diuitiarum ſolicitudo longe pluribus modis quàm alia impedimenta fructum ſpiritualem impediat; nempe his quatuor modis quibus ſpinæ poſſint nocere ſemini. Primo enim obſtant ne ſemen in terram penetret; Deinde ne ſol lucem & calorem infundat; Tertiò ne terra ſufficientem ſuccum ſubminiſtret alendo ſemini, cùm ipſæ ſpinæ bonam terræ partem exſuccent; Denique ſi ſemen pullulet, illud ſuffocant. Sic prorſus illæ ſolicitudines, & auocant animum ne audiat Verbum Dei: & ſeſe quodammodo diuinis opponunt luminibus: & meliorem animæ partem ad ſe retrahunt, vt vix vacet audito Dei verbo ſecum reuoluendo: & ſi quid demum ex auditis vellet proficere, profectum ſtatim ſuffocant.

Tertium vero incommodum eſt, quòd ſicut ſpinæ ſunt aculeatæ & pungentes, ita & illæ diuitiarum curæ ac ſolicitudines mentem excrucient & dilanient, eóque etiam animo Chriſtus hanc ſimilitudinem propoſuerit vt perſpecta hac ſenſibili acerbitate conjunctim cum aliis detrimentis ſpiritualibus, magis moueremur ad has curas excidendas. Vix tamen propterea vllus moueatur, vix vllus Chriſto cedat, vix vllus credat, vix vnus reuera ſentiat quod diuitiæ ſint velut ſpinæ, nec aliunde defectus iſte fidei proueniat quam ex ipſis ſolicitudinibus, quæ ita mentem humanam faſcinant & dementant, vt quod eſt apud Iob; *eſſe ſub ſentibus delicias computet.* *Iob. 30.*

Atque hinc eruta Veritas qua manifeſte pateat, Quàm ſint nociuæ & cauendæ ſolicitudines, *vt quæ ipſum Chriſti Verbum quo dicuntur alia Dei Verba ſuffocare, ſuffocent.*

Ratio quæ affertur rem totam paucis explicat, dum primo ſuggerit ſuffocari Diuinum Verbum nihil aliud eſſe quam impediri fructum eius. Hoc eſt enim intentum parabolæ vt vniuerſim aperiat quibus modis impediatur fructus Euangelij ſeu Diuini Verbi: Cumque hoc vnum ex impedimentis afferatur quod ſolicitudo diuitiarum velut ſpinæ ſuffocent verbum, non alia profecto mente id dictum eſt, quam vt ſignificetur ſic impediri fructum eius. Sicut enim ſuffocatum ſemen redditur infructuoſum ſic & Verbum Dei ſi humano in corde opprimatur & veluti ſuffocetur, ſuo priuatur fructu. Et ſicut dicuntur ea præcipue ſuffocari quæ aliquam habent vitam ſeu vegetantem ſeu ſenſitiuam, ac proinde quæ reſpiratione quadam egent, quæ ſi tollitur, eorum vita tollitur: Sic Diuinum Verbum vitale eſt, & vitæ ſpiritualis ac æternæ non modo ſemen, ſed quoddam velut initium cui ſua ſunt propria quædam cælitus reſpirandi ſpatia, quæ ſi arctius conſtringantur & opprimantur, tunc plane intereat neceſſe eſt; ſicque interire Verbum Dei, hoc ipſum eſt quod eſſe irritum & ſine fructu. *Et irritum feciſtis mandatum Dei.* *Matth. 15.* ET NON REFERVNT FRVCTVM, ait Dominus. *Luc. 8.*

II. PVNCTVM.

SED inordinatæ diuitiarum ſolicitudines impediunt fructum illius verbi, quo Chriſtus Dominus eas dicit alia Dei Verba ſuffocare.

Nam fructus illius verbi eſt, vt cum homines illud audiuerint

Digitized by Google

& crediderint, tum inordinatum diuitiarum affectum vnde procreantur illæ ſolicitudines, deponant, aut temperent. Hoc intendebat imprimis Chriſtus Dominus, hoc premebat, hoc vrgebat; *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra. NON poteſtis Deo ſeruire & mammonæ. Ideo dico vobis ne ſoliciti ſitis, NON grauentur corda veſtra curis huius vitæ.* Quod vt perſuaderet, nihil aptius dici poterat quam ſi diceretur, non modo infructuoſas illas eſſe curas, ſed & graues, damnoſas & lethiferas. Hoc eſt autem quod Chriſtus dixit cum dixit eas eſſe velut ſpinas quarum vel ipſa ſpecies fœda eſt, onus graue, & contactus tam moleſtus vt ſit intolerandus. Velleſne ſpinis carne nuda circumdari? Poſſetne vero Cor humanum ſpina tangi & non lædi, & non mori? *Matth. 6. Luc. 21.*

Quis autem fructus huius Chriſti ſermonis? Quis ſæcularium non ſic amet diuitias? non ſic eis Cor apponat ſuum; non ſic inde ſolicitetur & ſatagat, perinde ac ſi Chriſtus Dominus nihil eſſet contrà loquutus? Quis eorum credat ſuas de habendis diuitiis curas eſſe velut ſpinas, cùm nihil ſuauius ſibi eſſe putet quam in talibus verſari curis? *Si promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Si oues eorum fœtoſæ, abundantes in egreſſibus ſuis, ſi boues eorum craſſæ,* Nonne beatum, vt olim, antequam veniret Chriſtus, dixerunt populũ cui hæc ſunt? Dicat quãtumuis diuites miſeros Chriſtus: Illi beatos ſemper prædicant. Dicat quãtumuis amaras opum congregandarum curas: Illi delicias ſuas affirmabunt. Sed Chriſtus eſt qui loquitur, & qui mentiri non poteſt Deus, Deus ipſe eſt qui ſæculares curas ait eſſe ſpinas. Verùm id viri ſæculares non recogitant, non id ſapiunt, non id ſibi dictum putant; Sic ſuis inuoluuntur curis & toti occupantur ſolicitudinibus huius vitæ, vt nihil ſuperſit otij, nihil vigoris, nihil ingenij, nihil facultatis ad memorandum Chriſti Verbum. *Pſ. 143.*

At nonne ſentiunt ipſos ſpinarum aculeos, ipſas curarum moleſtias, ipſas moleſtiarum moles & amaritudines: ſentirent ſane niſi ſenſum obtunderent, & niſi ſuis inebriarentur amaritudinibus? *Inebriauit me abſynthio*, dicebat in eorum perſona Ieremias, vt recte notauit ſanctus Gregorius: *nam ebrius quiſque quod patitur neſcit, qui vero abſynthio inebriatur, & hoc quod ſumpſit amarum eſt, & tamen non intelligit eandem amaritudinem qua repletur. Humanum igitur genus recto Dei iudicio in voluptatibus ſuis ſibi dimiſſum, atque per eaſdem voluptates ſpontaneis tribulatio-* *Thren. 3. 20. Mor. 15.*

nibus traditum, absynthio est ebrium, quia & amara sunt quæ pro huius vitæ amore tolerat: & tamen eandem amaritudinem, cæcitate cupiditatis quasi insensibilitate ebrietatis ignorat. Mundi enim gloriam sitiens, dum multas pro ea tribulationes reperit, amarum est quod bibit; sed quia hoc nimis inhianter sumpsit, eiusdem amaritudinis
Ps. 106. *malum discernere, iam præ ipsa ebrietate non sufficit.* TVRBATI *sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est.* Sic nempe absorbent animum inordinatæ solicitudines.

III. PVNCTVM.

ERGO *& quàm nociuæ sint & quàm cauendæ patet, cùm illud ipsum Christi verbum quo dicuntur alia Dei verba suffocare, suffocent, & sine vllo fructu efficiant*; Nam hic erat eius fructus vt persuaderet illas solicitudines esse velut spinas: quod cùm sibi persuasum non habeant ipsi etiam Christiani, qui plus æquo se his humanis dedunt curis: quis non videat sic suffocari Verbum istud, & hoc ipsum agi modo quod olim apud Iudæos de quibus
Ezech. 33. Dominus ad Propetam: *Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus, & audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt illos, & auaritiam suam sequitur cor eorum.*

Expende hæc prostrema Verba non dicit præcisè auaritiã, sed *auaritiam suam*, id est, affectum qualemcumque habent inordinatum ad res terrenas; In hoc autẽ vel maxime apparet inordinatus, cùm ita interstrepit Verbo Dei, vt vel non audiatur vel non credatur. Sic expresse habes in Euangelio, quod inter Christi auditoIuc. 16. res Illi præcipuè *qui erant auari, deridebant illum*, quia hic terrenorum affectus quem maxime Christus insectabatur, Christo
Matth. 19. etiam vel maxime resistebat. En Adolescens tam castus & innocens vt omnia Dei mandata obseruarit, vnumq; sibi deesse audit à Christo Domino, vt vẽdat quæ habet & pauperibus distribuat, ac certò speret se thesaurum in cœlo habiturum; abit tristis nec Christo credit, quia scilicet suis nimiùm erat affectus rebus. Spinam gerebat in corde, vnde illa tristitia suborta est: Et quam spinam voluisset Christus verbo suo auellere, ipsa potius verbum Christi auulsit; Adeo verum est quod diuitiæ velut spinæ suffocant Verbum Dei, & illud præcipue verbum quod contra ipsas

profertur

Digitized by Google

profertur diuitias, vnde ad reliqua Verba Dei audienda vel credenda nulli minus idonei, nulli minus parati, minus bene affecti quam qui plus æquo affecti ſunt ſuis rebus.

Illud eſt denique obſeruandum quod hîc dicitur: *Euntes ſuffocari*, quaſi diceretur illos tantum ſuffocari & perire qui ſequuntur ſuas cupiditates; Vel potius phraſis eſt hebræa & loquendi modus, quo ſignificatur nonniſi pedetentim & progreſſu temporis euenire detrimenta illa quæ commemorata ſunt; Vnde illud etiam accedit incommodi vt ea minus aduertantur, & quò illi magis eunt, magis ſuffocantur & pereunt; Quò illi magis progrediuntur, minus regredientur; Quo illi ætate procedent longius, ita & cupiditate quæ ſemper magis ac magis incaleſcit, roboratur & induratur, vt fuſe demonſtratur in opuſculo: *Lata via perditionis. TV autem, ô homo Dei, hæc fuge, ſectare velò iuſtitiam, Pietatem, Fidem, Charitatem, Patientiam, Manſuetudinem.* 1. Tim. 6.

DE PATIENTIA QVÆ ITA NECESSARIA EST AD FERENDVM FRVCTVM, VT NVLLVS ALIOQVIN FERATVR.

Quod autem in bonam terram, hi ſunt qui in corde bono & optimo, audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Qui timent pruinam, irruet ſuper eos nix. *Iob* 6.

SENSVS eſt quod qui modicum illum timent laborem qui in audiendo Dei Verbo neceſſarius eſt, incident in maiorem: quantóque minus pati voluerint, vt referant fructum, tantò magis patientur ex defectu fructus.

RATIO EST, quia tantò ij magis patientur in aduerſis, quantò minùs habebunt virtutis ad ea quæ occurrent toleranda.

Sed qui metu laboris non audierint Verbum Dei, minùs habebunt virtutis ad huiusmodi tolerantiam.

Ergo ij tantò magis patientur, quantò minus laborare & pati voluerint: ac proinde ex iis erunt de quibus Iob: Qui timent pruinam, irruet super eos nix. Quod cùm sit ridiculum & insipiens, longe satius est laborem illum suscipere, qui in audiendo fructuosè Dei Verbo requiritur.

I. PVNCTVM.

QVI qui seminat seminare semen suum, & dum seminat, aliud cecidit secus viam & conculcatum est.

Legenda iterum esset & acuratius expendenda tota parabola, quæ tota est illustris, tota mirabilis, tota frugifera, tota saluberrima. Nec refugias laborem qui in legendo & meditando necessarius est; hinc enim primo incipit perditio & iactura Verbi Dei, quod si attentè considerares, omnia alia impedimenta disceres remouere. Quamobrem in id præsertim modò est laborandum, vt agnoscas laborem illum, qui in audiendo & considerando fructuosè Dei verbo desideratur, nullo modo esse fugiendum. Quid enim prodesset hunc fugere, cùm in alium grauiorem incideres, tantoque postea magis patereris ex non audito Dei verbo, quanto minùs pati voluisses in eo audiendo?

Ratio quæ id demonstrat est euidens: Nam in confesso est apud omnes, quòd tanto magis vnusquisque patitur in aduersis, quanto minus habet virtutis & gratiæ ad illa toleranda. Sicut enim vnicuique virtuti hoc est maximè proprium, vt cum diuina gratia, animum nostrum corroboret contra difficultates quæ occurrunt in obiecto, circa quod illa versatur: ita planè si desit virtus, deerit etiam illud animi robur, quod præstabat; ac proinde debilior ac longè impar eris difficultati tolerandæ; sicque magis patieris, seu in externis illis aduersis quæ occurrunt, seu in internis animi commotionibus quæ à vitio virtuti oppositio excitantur. *Vbi est Timor tuus, Fortitudo tua, Patientia tua, & Perfectio viarum tuarum?* Nonne id tunc tibi veriùs, quàm olim Iobo diceretur? *Iob. 4.*

Hoc est certè quod quotidianâ patet experientiâ in tam diuer-

ſo ſtatu hominum, qui aduerſis premuntur. Vnde enim fieri putas, vt vnus alio magis laboret in calumnia vel probro aliquo tolerando, niſi quia minus eſt humilis? Vndenam alius paupertatis difficultatē minùs libenter ſuffert, niſi quia minus eſt amans paupertatis? ſic de aliis virtutibus cogita, quarū defectu ita augeturlabor, vt hoc pene vno laboret animus in aduerſis, quòd virtute careat, qua aduerſa illa facile & iucunde ſuſtineret. Hinc orabat Apoſtolus, *vt det vobis ſecundùm diuitias gloriæ ſuæ, virtute corroborari, per ſpiritum eius in interiori homine*, Et alibi, *In omni virtute confortati ſecundùm potentiam claritatis eius.* O quàm ſæpe de creaturis querimur, quæ iuſtiùs de nobis quererentur, cùm ſi virtus adeſſet, nulla creatura obeſſet; & cùm virtus deeſt, vix vlla creatura prodeſt. *Epheſ. 3.* *Coloſſ. 1.*

II. PVNCTVM.

SED qui metu laboris non audierint aut non conſideraverint Verbum Dei, minus habebunt virtutis ad huiuſmodi tolerantiam.

Nam cùm potiſſimus Verbi Diuini fructus ſit ipſa virtus, aut quidquid ad eam ducit aut mouet; profectò is ſe virtute denudat, qui ſe tali fructu priuant. Sic enim de Verbo diuino, quod de Sapientia Sapiens; *Labores huius magnas habent virtutes; ſobrietatem enim & prudentiam docet & iuſtitiam & virtutē*, (id eſt fortitudinem,) *quibus vtilius nihil eſt in vita hominibus.* Sicut igitur qui ſe priuaret Sapientia, priuaret ſe eius fructu qui ſunt virtutes commemoratæ, ſic qui ſe priuat fructu Diuini Verbi. *Sap. 8.*

Neque verò Verbum Diuinum virtutes tantùm docet ſicut Sapientia, ſed cum diuina gratia mouet etiam voluntatem ad earum exercitium. Vnde dicitur *ignitum Dei eloquium vehementer.* Et, *Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?* Eſt præterea gladius ille, qui virtuti obſtantia quæque perrumpit, de quo Apoſtolus, *Et gladius ſpiritus quod eſt Verbum Dei. VIVVS eſt enim Sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti.* Hoc ita vtebantur ſancti, ſicut expreſsè refert S. Hieronymus de ſancta Paula, vt ad vnamquamque occaſionem virtutis exercendæ, paratam haberent Scripturæ diuinæ ſententiā, aut Verbum aliquod quo veluti ipſo Deo iubente vel monente mouerentur, ſicque Chypeo fidei & Gladio ſpiritus ſimul armati contra ſpiritualia nequitiæ, inuicti *Pſ. 118.* *Luc. 24.* *Epheſ. 6.* *Heb. 4.*

Digitized by Google

ſtabant. Hic eſt itaque Verbi Diuini fructus, *virtutem diſcere & exercere*; vnde certe eo erit virtus minor, quo minor Diuini verbi fructus. Ah qualis jactura, & quam deploranda! Videſne damnum? ſentiſne quam graue ſit?

III. PVNCTVM.

QVI timent ergo pruinam, irruet ſuper eos nix. Id eſt, qui paruum timent laborem qui in percipiendo Dei Verbo neceſſarius eſt, incident in maiorem: quantoque minùs pati voluerint vt referant fructum, tanto magis patientur ex defectu fructus quo ſe priuant; quia ſcilicet ſe virtute ſpoliant & illis armis, quibus qui denudantur, nihil ſibi ſupereſſe ſentiunt, niſi vinci & pati. Quàm longè igitur ille prudentior, qui non parcit labori debito ad fructum illum colligendum, ſeu ex meditatione
Prou. 14. ſeu ex lectione, ſeu ex piis aliis exercitiis. Et quàm bene ait Sapiens, *Impatiens operabitur ſtultitiam*: Et paulò pòſt, *Qui patiens eſt multâ gubernatur prudentiâ, qui autem impatiens eſt exaltat ſtultitiam ſuam.* Nam dupliciter errat impatiens; primò quidem, quòd dum ſe putat laborem fugere, incidit in grauiorem; deinde verò, quòd hic labor in quem incidit, non modo ſit grauior quantùm ad pœnam corporis ſeu temporale damnum: ſed etiam quantùm ad ſpiritualem animi iacturam, quæ inde multis
Prou. 19. modis incurritur. Vnde idem diſerte Sapiens: *Qui impatiens eſt ſuſtinebit damnum: & cùm rapuerit, aliud apponet.* Nam ſi ſaltem magis laborando, magis merereris, tolerabilis eſſet labor; ſed ipſo maiori labore minus mereri, quis non deploret?

Quis non agnoſcat miſerandum illum laborem, quem damnati ſic deplorant, *laſſati ſumus in via iniquitatis & perditionis, &*
Sap. 5. *ambulauimus vias difficiles.* Tum poſt multa concludunt, *Et virtutis nullum ſignum valuimus oſtendere, in malignitate autem noſtra conſumpti ſumus.* Verè malignitas, nolle exiguum illum laborem ſumere, qui in meditando aut legendo requiritur ad fructum referendum, & in grauiorem incidere cum periculo ſalutis aut perfectionis. Quis ex duobus laboribus non eligeret eum, qui
Eccleſi. 20. minor eſt & fructuoſior: quis nollet is eſſe qui *multa redimat modico pretio?* Denique audi alium Sapientem, quàm præclare & apte ad hæc omnia confirmanda de Doctrina Chriſti, pronun-
Ibid. 6. tiet: *Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & vſque ad canos inue-*

Digitized by Google

nies Sapientiam: Quaſi is qui arat & ſeminat, accede ad eam & ſuſtine bonos fructus illius. Injice pedem tuum, in compedes illius, & in torques illius collum tuum: Subjice humerum tuum & porta illam, & ne acedieris vinculis eius. Inueſtiga illam & manifeſtabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam. In nouiſſimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & baſes virtutis, & torques illius in ſtolam gloriæ: decor enim vitæ eſt in illa, & vincula illius alligatura ſalutaris. Quibus prope ſimilia in fine libri repetit ſelectis quibuſdam & exquiſitis verbis, *Colluctata eſt anima mea in illa, & in faciendo eam, confirmatus ſum. Manus meas extendi in altum, & inſipientiam eius luxi. Animam meam direxi ad illam, & in agnitione inueni eam. Poſſedi cum ipſa cor ab initio: propter hoc non derelinquar.* Ib. 51.

Videri poſſunt quæ ibi plura proſequitur: necnon hæ Veritates & aliæ conſimiles, quas ex aliis partibus ad Euangelicam parabolam referri eſt facile.

Sicut diſcurſum noſtri intellectus ſtatim ſequi debet affectus voluntatis: ita & affectum effectus ſeu exequutio.

In 1. parte, die 29. Decembris.

Si quid nos reuocat à Doctrina Chriſti, vel ob id maximè recipienda eſt.

In 1. parte, Feria 6. infra hebdomadam 2. poſt Epiphaniam.

Verbum Dei non redit vacuum: aut proſit neceſſe eſt recipienti vel obſit.

In 3. parte, Feria 2. infra octauam hebdomadam.

Qui non audit, non audietur.

Quibus nos attentiores eſſe oporteret, in his magis obſurdeſcimus.

In 3. parte, Dominica vndecima.

Quod te imparatum magis reddit ad ferendum fructum, hoc te paratiorem deberet reddere.

Quantò minùs puniri timet infructuoſus, tantò iam magis punitus eſt.

In 3. parte, in fine, vbi de renouatione votorum.

HAC HEBDOMADE, Materia Conſiderationum & Veritatum comprehendetur illo Sermone, quem Chriſtus Dominus habuit ſtatim à cœna cum diſcipulis facta, vſque ad Orationem quam ibidem in cœnaculo fudit ad Patrem, prout refertur à ſancto Ioanne. Et quia illo toto ſermone, hoc pene vnum verſat argumentum, vt fortes ſint Apoſtoli in perſecutionibus tolerandis, eò etiam præcipue ſpectabunt Veritates, & iiſdem motiuis, quæ proponuntur à Chriſto Domino, innitentur ad hunc finem, vt diſcamus conſtantiam in aduerſis.

c. 13. 14. 15, & 16.

FERIA SECVNDA.

DE FVTVRO PETRI LAPSV, A CHRISTO DOMINO PRÆENVNTIATO.

Quò ego vado, non potes me modò ſequi, ſequêris autem poſtea. Dicit ei Petrus: quare non poſſum

Digitized by Google

te ſequi modo? animam meam pro te ponam? Reſpondit ei Ieſus; Animam tuam pro me pones? Amen, Amen dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges. Ioan. 13.

VERITAS PRACTICA.

Nimia firmitas, infirmitas.

SENSVS & RATIO eſt, quia vbi eſt nimia firmitas, ibi eſt præſumptio animi, ſeu præſumpta quædam ſecuritas, quaſi nullum ſit periculum, aut quaſi non ſis periturus in periculo.

Sed vbi eſt talis præſumptio, ibi eſt infirmitas.

Ergo nimia firmitas infirmitas: ac proinde ſibi diligenter cauendum, & non in ſe, ſed in Domino confidendum.

I. PVNCTVM.

PERACTA cœna, & iis dictis quæ præcedenti hebdomada conſiderata ſunt; ipſo etiam proditore Iuda egreſſo, ad ſuum facinus exequendum: Dominus Ieſus, Diuinum hunc cæpit habere ſermonem cum ſuis diſcipulis, cuius initium eſt: *Nunc clarificatus eſt filius hominis, & Deus clarificatus eſt in eo.* Et paucis interiectis, cùm de inſtanti ſuo diſceſſu nihil tale cogitantes monuiſſet, ac de mutua dilectione nouum mandatum dediſſet; *Tum dicit ei, Simon Petrus: Domine quo vadis? Reſpondit ei Ieſus, quò ego vado*; & quæ ſupra referuntur, vbi quanta videtur Petri firmitas, tanta ſpectatur eius infirmitas. Quid firmius, quàm quod ille Chriſto dicit, *Animam meam pro te ponam?* Sed quid infirmius, quàm quod illi à Chriſto dicitur; *Non cantabit gallus, donec ter me neges?* Numquid fortè nimia fuit eius firmitas, vnde talis infirmitas? Certè id videtur innuere S. Auguſtinus, qui cùm vniuerſim dixiſſet; *Audeo dicere ſuperbis eſſe vtile cadere in aliquod apertum, manifeſtúmque peccatum, vnde ſibi diſpliceant, qui iam ſibi placendo ceciderant:* tùm addit particu-

Ioan. 13.

l. 14. Ciuit. c. 13.

latim de hoc Apoſtolo: *Salubriùs enim Petrus ſibi diſplicuit, quàm ſibi placuit, quando præſumpſit.* Ex quibus ſancti Patris verbis non modò elicitur Veritas propoſita, *quòd nimia firmitas ſit infirmitas*, ſed & eius allata Ratio ſubiungitur, quod vbi eſt nimia firmitas, ibi ſit præſumptio: atque vbi præſumptio, ibi infirmitas, ibi caſus & interitus. Hoc primum ſit contra occurrentia mundi pericula & aduerſitates monitum.

Hanc porro Rationem ſic expende accuratè, vt iam non Petro, ſed tibi applices. Eſt autem ita euidens quoad primam partem, vt nimia firmitas & præſumptio, pene vnum atque idem ſub diuerſis nominibus videantur intelligi. Neque enim vllus aliter nimis eſt firmus, quàm quòd malè præſumit; neque vllus malè præſumit, quàm quòd opinione ſua nimis eſt firmus, id eſt, ſupra quàm debet, inordinatè, ſine vllo timore, & diffidentia ſui, ſine
2. Pet. 2. vllo reſpectu ad ordinem, & Prouidentiam Dei; *Audaces, ſibi placentes.* Sic apertè ſanctus Thomas: *Præſumptio eſt nimia quædam & immoderata fiducia ſeu ſpei exceſſus, non modò circa proprias vires, ſed etiam circa diuinam potentiam & miſericordiam, quatenus*
2. 2. q. 21. a. 1. & ſequentibus. *aliud aut aliter atque Deus ordinauit, homo contendit. FACIAMVS & ipſi nobis nomen, & eamus pugnare aduerſus gentes. Ipſi autem non*
1. Macch. 5 *erant de ſemine virorum illorum, per quos ſalus facta eſt in Iſrael. In die illa ceciderunt Sacerdotes in bello, dum volunt fortiter facere:*
Eccleſi. 37. *dum ſine conſilio exunt in prælium? O PRAESVMPTIO nequiſſima vnde creata es cooperire aridam malitiâ & doloſitate.*

II. PVNCTVM.

SED vbi eſt talis præſumptio, ibi eſt infirmitas.

Primò quidem quæ putatur audacia & firmitas animi, mera eſt infirmitas; cùm ſi quis animo firmus & conſtans eſſet, ſibi magis attenderet, nec ita vanè præſumeret. Deinde verò ſtatim atque præſumit, ſibi relinquitur, diminuuntur Gratiæ, lumina,
Iob. 13. & diuina quæuis auxilia, quibus deſtitutus homo, quid eſt *niſi folium quod vento rapitur, niſi ſtipula ſicca*, niſi mera infirmitas, niſi prona in lapſum, & ad omne genus peccati ruitura indoles,
Iudith. 6. vnde numquam emergat? Sic Deus dicitur, *præſumentes de ſe, & de ſua virtute gloriantes humiliare.*

Adde, quod qui præſumit, quantumcumque auxilij & diuinæ gratiæ

gratiæ cœlitus offeratur, vix ad illud attendit, ſiue vt in eo fidat, ſiue vt fideliter ei cooperetur & adhæreat: Sed quaſi ſecurus de rei exitu, cætera negligit, & in negligentiæ ſuæ pœnas infirmitatem illam refert, quam de ſe & de aliis deplorat Dauid: *Infirmata eſt in paupertate virtus mea; INFIRMATI ſunt, nec fuit qui adiuuaret.* O vere deplorandam infirmitatem! Pſ. 30. & 106.

III. PVNCTVM.

NIMIA *ergo firmitas, infirmitas:* Quia ſic præſumptio caſtigatur, vt qui nimis ſe poſſe audet, minus poſſit. *Audiuimus ſuperbiam Moab: ſuperbus eſt valde: ſuperbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius, pluſquam fortitudo eius.* Vnde & concludit Propheta, *Et relinquetur paruus & modicus, nequaquam multus.* Hinc apte pſaltes Regius: *Poſuiſti firmamentum eius, formidinem*; id eſt, in quo vanè firmabatur, & nimis præfidebat, illud ipſum eſt quo formidandum in modum periit: illud ipſum eſt quod eſſe debet cauſa formidinis, ne deinceps ſic vanè efferatur. Illud denique ipſum eſt, quod erit firmamentum eius, ſi bene formidet & timeat, prout ait Scriptura: *Oculi Domini ſuper timentes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculum meridiani, deprecatio offenſionis, & adiutorium caſus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans ſanitatem, & vitam & benedictionem.* Et alibi breuiùs, *In timore Domini fiducia fortitudinis.* Iſ. 16. Pſ. 88. Eccleſi. 34. Prou. 14.

Vide ergo vt ſic formidinem & timorem Domini ponas firmamentum tuum: ne ſi firmamentum tuum in alio ſtatuas, vel in ipſo Domino, non ſeruatis ſeruandis, *Ipſe ponat firmamentum tuum formidinem*, id eſt, vertat in ruinam, quod ad ſalutem eſſe firmius præſumebas. *Quoniam obtriuit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis proſperum in ea.* Vide in 3. parte, Dominica 10. & Sabbato infra hebdomadam 14. Ier. 2.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

DE CAVENDA PERTVRBATIONE ANIMI IN ADVERSIS.

AD HAEC CHRISTI DOMINI VERBA:

Non turbetur cor veſtrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo patris mei, manſiones multæ ſunt: ſi quo minus dixiſſem vobis, quia vado parare vobis locum. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Quod Chriſtus ſemel ſuis, hoc in omni ſemper caſu, tibi dicit, *Non turbetur cor tuum.*

RATIO EST, Quia cum Dominus dixit ſuis ne turbarentur, idcirco dixit propter tria quæ ſubiungit, ſedandæ perturbationis animi motiua potentiſſima.

Sed illa ipſa tria motiua concurrunt in omni caſu, vt te pariter moueant ad ſedandam animi perturbationem, vndecumque ortam.

Ergo quod Chriſtus ſemel ſuis, hoc in omni caſu dicit, non turbetur cor tuum, *Quod certe eſt potentiſſimum in aduerſis ſubſidium.*

I. PVNCTVM.

NON ſemel quidem hoc præceptum ſiue conſilium de cauenda perturbatione animi in aduerſis, propoſuit ſuis diſcipulis Chriſtus Dominus. Iam enim illis ante præceperat, *Videte ne turbemini:* &, *Nolite terreri.* Tum verò hic

Matth. 24. *Luc. 21.*

Digitized by Google

etiam in eodem suo sermone bis repetit; *Non turbetur cor vestrum*; *NON turbetur cor vestrum neque formidet.* Nec sanè frustra sic toties; nam cùm perturbatio animi plerumque soleat impedire fructum, qui ex aduersitate colligi potest, grauius est & damnosius perturbari, quàm quæuis aduersa perpeti: proindéque diligenter præcauenda talis perturbatio; neque semel tantùm, sed pluries inculcandum fuit monitum. At nihilominus in Veritate proposita, dicitur semel dictum à Domino, quia scilicet pro vno & eodem accipitur totum illud quod dixit & fecit dum viueret, sicut ipse ait Patri: *Opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam.* Ioan. 14. Ioan. 17.

QVOD itaque semel Christus suis, hoc in omni semper casu tibi dicit, NON TVRBETVR COR TVVM. Est enim eadem prorsus ratio, cur ita sit semper verum & semper efficax in omni aduerso casu ad sedandam commoti cordis perturbationem, sicut cùm dixit Christus suis. Atque hæc ratio non vna sed triplex est, quæ deducitur ex ipsis Christi Domini verbis, quæ supra relata sunt, & quæ hîc modò sunt expendenda. *Creditis in Deum*, inquit, *& in me credite*, quasi diceret, Nonne creditis Diuinam Prouidentiam? Nonne creditis nihil prorsus aduersi vobis posse contingere, nisi Deo ac meipso permittente & volente? Ego autem non permittam vobis quidquam accidere quod noceat, imò quod non prosit, si mecum aduigilare vultis. Quapropter ne turbetur cor vestrum, quia vobiscum sum, & me præsente, nihil erit damni & detrimenti. Sicut cùm in mari & in exorta tempestate illis dixit, *habete fiduciam, ego sum, nolite timere.* Matth. 14. O quis tum diffidat? quis turbetur? *Obmutui & non aperui os meum*, inquit Psaltes, *quoniam tu fecisti.* Ps. 38. Atque hæc prima ratio, quæ petitur à diuina prouidentia.

Secunda continetur his verbis: *In domo patris mei mansiones multæ sunt.* Et horum sensus est ad perturbationem animi in aduersis validè reprimendam multùm idoneus & efficax; Ne turbemini, quasi aduersum vobis aliquid acciderit, non enim est illud aduersum quod mansionem vestram in domo Patris mei parat: & cum multæ sint, eæque variæ mansiones, multa etiam & varia ab vnoquoq; sunt tolerãda, vt eò tandem perueniat, quò per illas tolerantias disponitur. *O si vidisses sanctorum in cœlo coronas perpetuas! O si tibi hæc saperent, & profunde ad cor transirent,*

FERIA TERTIA.

DE CAVENDA PERTVRBATIONE ANIMI IN ADVERSIS.

AD HAEC CHRISTI DOMINI VERBA:

Non turbetur cor veſtrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo patris mei, manſiones multæ ſunt: ſi quo minus dixiſſem vobis, quia vado parare vobis locum. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Quod Chriſtus ſemel ſuis, hoc in omni ſemper caſu, tibi dicit, *Non turbetur cor tuum.*

RATIO EST, Quia cum Dominus dixit ſuis ne turbarentur, idcirco dixit propter tria quæ ſubiungit, ſedandæ perturbationis animi motiua potentiſſima.

Sed illa ipſa tria motiua concurrunt in omni caſu, vt te pariter moueant ad ſedandam animi perturbationem, vndecumque ortam.

Ergo quod Chriſtus ſemel ſuis, hoc in omni caſu dicit, non turbetur cor tuum, *Quod certe eſt potentiſſimum in aduerſis ſubſidium.*

I. PVNCTVM.

NON ſemel quidem hoc præceptum ſiue conſilium de cauenda perturbatione animi in aduerſis, propoſuit ſuis diſcipulis Chriſtus Dominus. Iam enim illis ante præceperat, *Videte ne turbemini:* &, *Nolite terreri.* Tum verò hic

Matth. 24. *Luc. 21.*

Digitized by Google

etiam in eodem ſuo ſermone bis repetit; *Non turbetur cor veſtrum*; *NON turbetur cor veſtrum neque formidet.* Nec ſanè fruſtra ſic toties; nam cùm perturbatio animi plerumque ſoleat impedire fructum, qui ex aduerſitate colligi poteſt, grauius eſt & damnoſius perturbari, quàm quæuis aduerſa perpeti: proindéque diligenter præcauenda talis perturbatio; neque ſemel tantùm, ſed pluries inculcandum fuit monitum. At nihilominus in Veritate propoſita, dicitur ſemel dictum à Domino, quia ſcilicet pro vno & eodem accipitur totum illud quod dixit & fecit dum viueret, ſicut ipſe ait Patri: *Opus conſummaui quod dediſti mihi vt faciam.* Ioan. 14. Ioan 17.

QVOD itaque ſemel Chriſtus ſuis, hoc in omni ſemper caſu tibi dicit, NON TVRBETVR COR TVVM. Eſt enim eadem prorſus ratio, cur ita ſit ſemper verum & ſemper efficax in omni aduerſo caſu ad ſedandam commoti cordis perturbationem, ſicut cùm dixit Chriſtus ſuis. Atque hæc ratio non vna ſed triplex eſt, quæ deducitur ex ipſis Chriſti Domini verbis, quæ ſupra relata ſunt, & quæ hîc modò ſunt expendenda. *Creditis in Deum*, inquit, *& in me credite*, quaſi diceret, Nonne creditis Diuinam Prouidentiam? Nonne creditis nihil prorſus aduerſi vobis poſſe contingere, niſi Deo ac meipſo permittente & volente? Ego autem non permittam vobis quidquam accidere quod noceat, imò quod non proſit, ſi mecum aduigilare vultis. Quapropter ne turbetur cor veſtrum, quia vobiſcum ſum, & me præſente, nihil erit damni & detrimenti. Sicut cùm in mari & in exorta tempeſtate illis dixit, *habete fiduciam, ego ſum, nolite timere.* O quis tum diffidat? quis turbetur? *Obmutui & non aperui os meum*, inquit Pſaltes, *quoniam tu feciſti.* Atque hæc prima ratio, quæ petitur à diuina prouidentia. Matth. 14. Pſ. 38.

Secunda continetur his verbis: *In domo patris mei manſiones multæ ſunt.* Et horum ſenſus eſt ad perturbationem animi in aduerſis validè reprimendam multùm idoneus & efficax; Ne turbemini, quaſi aduerſum vobis aliquid acciderit, non enim eſt illud aduerſum quod manſionem veſtram in domo Patris mei parat: & cum multæ ſint, eæque variæ manſiones, multa etiam & varia ab vnoquoq; ſunt tolerãda, vt eò tandem perueniat, quò per illas tolerantias diſponitur. *O ſi vidiſſes ſanctorum in cælo coronas perpetuas! O ſi tibi hæc ſaperent, & profunde ad cor tranſirent,*

quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Hæc & plura libro tertio de Imitatione Christi, capite quadragesimo septimo, & quadragesimo octauo.

Tertia denique ex his deducitur, *quia vado vobis parare locum*, nempe per passionem & crucem. Sic enim patiendo & moriendo parauit nobis locum in cœlo; licet enim *prædestinando parauerit mansiones, tamen etiam operando parat*, inquit sanctus Augustinus; Quæ consideratio certe plurimùm potest in aduersis: nam si Christo sic patiendum fuit, vt mihi locum pararet, quanto id mihi satius, ne parato excidam loco? Vnde aptè Apostolus, *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes.* Nonne est ita?

Heb. 12.

II. PVNCTVM.

SED illa ipsa tria motiua concurrunt in omni casu, vt te pariter moueant ad sedandam animi perturbationem, vndecumq; ortam. Quid enim horum deesset? An quidquam potest tibi euenire sine Diuina Prouidentia? Responde. An verò illud, quod Deo permittente sic tibi accidit, aliud esse potest, quàm quod prosit cælo promerendo? quamuis vel peccatum esset, si inde profectum qui capi potest capias, proderit ad salutem; *diligentibus enim Deum omnia cooperantur in bonum*, inquit Apostolus. *NEQVE*, vt ait sanctus Hieronymus, *bonus Deus mala permitteret, nisi esset aquè ōmnipotens, vt ex his bona faceret.*

Rom. 8.

Denique nonne exemplum Christi æquè valet ad hunc particularem casum, atque ad alios? Quid tibi est in hac aduersitate tua, quod Christus non præuiderit, & quod si alteri euenisset, non idem atque tu contrà posset objicere? Quod si verò sic liberum esset omnibus suos quosque sensus particulares obtendere, quis tandem libens volens pateretur, & quis esset cui non diceret Deus, *An condemnabis me, vt te iustifices? Interrogabo te, & indica mihi, numquid irritum facies iudicium meum,*

Iob 40.

Digitized by Google

& condemnabis me vt tu iustificeris? Attende ad hoc, quidquid te in illo tuo casu contradicentem facit, & conturbat, mera est contradictio naturalis appetitus, quam nisi reprimas, foues vt iustam, quam si iustam putas, iniustum facis Deum: Deum accusas & condemnas. O qualis illa impietas!

III. PVNCTVM.

QVOD *Christus igitur semel suis, hoc in omni semper casu tibi dicit*, NON TVRBETVR COR TVVM. Nam si valet in aliquo, valet in omni casu propter rationes allatas, quæ sic vniuersim concludunt non esse permittendam cordi perturbationem, vt in particulari quolibet casu sit ita concludendum. Aut si casus esset, in quo id negaretur, vix id affirmari posset de alio: vix ad vllam calamitatis speciem non turbareris, si non ad omnem sis paratus, & nisi dicas cum Dauide, *quoniam ego in flagella paratus sum.* Quidquid contrà opponat ap- *Ps. 37.*
petitus in praxi, perinde rejiciendum existima, sicut si vniuersim persuadere vellet, nihil tibi omnino esse patiendum.

Vellésne nihil omnino pati in hac vita? Non auderes affirmare, quia tot testimoniis contrà conuincerere, vt te puderet non id velle, quod volendum tam apertè videres. Cùm igitur natura corrupta non ausit vniuersim contra omnes aduersitates proclamare, fingit se habere tantùm, quod isti particulari opponat; sed mera fictio est & deceptio. Sic enim, vt dixi, de vnaquaque singillatim dicet, quod non audet de omnibus, & sic numquam in praxi & actu vellet pati. Quamobrem audi Dominum, & tum tibi potissimum loquentem audi, cùm obloquitur appetitus; *Quid est quod loqueris fili? cessa conqueri, consideratâ meâ & aliorum sanctorum passione; Nondum vsque ad sanguinem restitisti: parum est quod tu pateris in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.* Vide reliqua, libro tertio de Imitatione Christi, capite decimo nono. Et quæ tota hebdomade, imo & tota quadragesima sequuntur Veritates huic conformes.

Ex prima vero parte huc transferri possunt hæ quatuor.

Non contristabit iustum quidquid ei acciderit.

Digitized by Google

Die decima Ianuarij.

Non quia mala sunt, perturbamur in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt.

Dominica 4. post Epiphaniam.

Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera bene paratus es.

Feria sexta hebdomadæ quintæ post Epiphaniam.

Quanto minùs murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino: tantò altiùs altissimum eius Dominium prædicamus.

Feria 2. hebd. 6. Vide in aliis, verbo *Aduersitas.*

FERIA QVARTA.

DE CHRISTO DOMINO

VT EST EXEMPLAR CONSTANTIAE ET VIA VERA AD PERFECTIONEM.

Ego sum via, & veritas, & vita. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Melius est in via claudicare, quàm præter viam fortiter ambulare.

Verba sunt sancti Augustini de Christo Domino expressè agentis, vt infra videbitur.

SENSVS autem verborum, & Veritatis propositæ hic est, quòd sicut melius est pedetentim incedere per veram viam, quàm si aliâ viâ minùs certâ & verâ festines, quia sic tandem certiùs quò tēditur peruenitur: sic planè melius est, imperfecto quodammodo & lento gradu per Imitationem & Considerationem

Digitized by Google

Chriſti Domini ad perfectionem tendere, quàm ſi alio motiuo vtereris, quod ſublimius & perfectius videretur. Quidquid enim aliud cogites, ſiue Dei præſentiam, ſeu Diuinas perfectiones, ſeu cœleſtem beatitudinem, ſeu rerum humanarum vanitatem, ſeu mortem inſtantem, ſeu particulare aut vniuerſale iudicium, ſeu ipſam inferorum æternitatem, aut quoduis denique aliud quod crebro cogitatum mouere poſſit ad ſalutem & perfectionem conſequendam; non ita promouebit, quàm vnius Chriſti Domini cogitatio; quia Ille videlicet vera eſt ad ſalutem & perfectionem Via, & aliter incedere dici poteſt quodammodo, præter viam ambulare.

Hoc itaque manet demonſtrandum, quod quidquid eſt in vna via præ aliis, vt ſit viatori aptiſſima, hoc eſt in vno Chriſto Domino præ omnibus mediis & motiuis ad perfectionem.

RATIO EST, quia quod eſt magis conſiderandum in via, viatori, ad hæc tria refertur, vt ſit via certa, breuis, & facilis.

Sed hæc tria ſimul in Chriſto ſic aptè reperiuntur, vt nullibi aptius.

Ergo vna via eſt aptiſſima, & medium magis opportunum ad perfectionem, in quo tenendo, Melius eſt claudicare, quam præter viam fortiter ambulare.

I. PVNCTVM.

CVM Dominus Ieſus ſic pergeret in ſermone ſuo, *Quò ego vado ſcitis, & viam ſcitis; dicit ei Thomas: Domine neſcimus quo vadis, & quomodo poſſumus viam ſcire? Dicit ei Ieſus: Ego ſum via & veritas & vita*, quæ quidem verba in vernacula Meditatione ad Conſtantiam in aduerſis tranſtulimus, ſed hìc extendenda videntur vlteriùs ad omnem virtutem ſeu ad ipſam perfectionem. Sic enim inter alios de his vniuerſim & aptè S. Auguſtinus, *Quà vis ire? Ego ſum via. Quò vis ire? Ego ſum veritas. Vbi vis permanere? Ego ſum vita. Veritatem & vitam omnis homo capit, etiam Philoſophi Deum eſſe vitam quandam & veritatem viderunt; viam non omnis inuenit. Verbum ergo Dei quod apud patrem eſt Veritas & Vita, aſſumendo hominem, factum eſt Via; ambula per hominem & peruenies ad Deum*; Melius eſt in via clau-

De verbis Dom ſer. 4

Digitized by Google

Serm 2 de ieunio. dicare, quam præter viam fortiter ambulare. Quod præclarè item Sanctus Leo, *Melior eſt gradus lentior per iter rectum, quàm velocitas feſtina per deuium.*

Sic igitur nobis proponendus eſt Chriſtus Dominus vt Via, non modò per fidem ad ſalutem, ſed per imitationem ad perfectionem: ſícque intelligendus eſt ad perfectam vitam eſſe via, vt licèt alia media conſiderari & vſurpari poſſint, Ille tamen via ſit, & veritas, & vita, id eſt, vt communiter ex Hæbreo omnes *Apud Maldon.* interpretantur, Via vera & vitalis, quaſi diceretur, Via vnica & præ omnibus ſeligenda. Nam cùm tres præcipuè ſpectentur notæ ſeu conditiones, quibus vna præ aliis via ſeligitur: ſi vno in Chriſto ſingulariter quadrent, profectò nihil reſtare poteſt dubij, quin ſit aliis omnibus mediis præferendus.

Hæc ſunt autem tria, quæ maximè Viatori conſiderantur, in viæ delectu. Primum, vt ſit certa ſeu recta & tuta, ne ſi occurrant anfractus, dubitet & deuiet: nec à prædonibus ſibi timeat. Secundum eſt vt ſit breuis, ne itineris moleſtiâ fatigetur. Tertium denique vt ſit plana & facilis, ne per abrupta montium, aut concaua vallium periclitetur.

Atque hæc quidem per ſe notiſſima: tantum hîc iuuerit meminiſſe nos, quamdiu viuimus, peregrinos eſſe & aduenas, at- *Hom. 11. in Euang.* que vt ait ſanctus Gregorius, *In præſenti vita quaſi in via ſumus, quâ ad patriam pergimus. Maligni autem ſpiritus iter noſtrum quaſi quidam latrunculi obſident.* Sanctus quoque Bernardus, *Quàm multi ex hoc,* inquit, *à recto tramite periculoſiſſimè aberrarunt, ignorantes aſtutias ſatanæ.* Multæ videlicet ſe viæ oſtendunt ad ſalutem & perfectionem, nec minùs nobis eſt timendum, quàm viatori, ne qua incerta aut periculoſa teneatur. Hinc aptè Sa- *Prou. 12.* piens: *Via ſtulti recta in oculis eius: qui autem Sapiens eſt, audit conſilia.* *Ibid. 16.* Itémque paulò pòſt. *Eſt via quæ videtur homini recta, & nouiſſima eius ducunt ad mortem.* Tene aliquando perſpexiſti, quâ *Pſ. 85.* tandem viâ incederes? *Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua.*

II. PVNCTVM.

SED illæ tres viæ conditiones in Chriſto ſic aptè reperiuntur, vt nullibi aptiùs.

Primò

Digitized by Google

Primò quidem ſecuritas & certitudo in eo maxime eſt poſita, vt Deo grata ſit & accepta illa praxis. Quid autem poteſt eſſe illi gratius, quàm vt de Verbo cogites, cuius vnius cogitationem habet ? Quid gratius Deo Patri, quàm cogitare quod cogitat ? quid acceptius Filio, quàm ſic tecum habitare, cuius deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum ? Quid Spiritui ſancto iucundius, qui vt iam in prima parte viſum eſt, idcirco miſſus eſt, vt Filium vbique notificet, & in mentibus noſtris præcipuè clarificet ? *Deus qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris ad illuminationem ſcientiæ claritatis Dei in facie Chriſti Ieſu.* IPSE EST quem propoſuit Pater omnibus ; adeo vt nullus dubitare poſſit de eius acceptione. Ipſe eſt *flos campi, & lilium conuallium,* quò omnes accedere tutò poſſint. Non ſic porrò in cæteris, quæ pendent à varia hominum conditione, & de quibus dicitur, *Non omnia omnibus expediunt, & non omni animæ omne genus placet.*

Feria 4. primæ Hebd. in Adu. *2. Cor. 4.* *Cant. 2.* *Eccleſi. 37.*

Secundò breuitas viæ ; Iampridem dictum eſt, *longum eſſe iter per præcepta, breue per exempla* ; ſi quod autem exemplum valet, maximè Chriſti Domini, qui quod fecit & paſſus eſt, in exemplum noſtrum ordinauit, vt ſequamur veſtigia eius, non quòd illa ipſa quæ fecit faciamus, ſed quæ in noſtra vocatione ſunt facienda, exemplo eius qui longè plura & grauiora fecit, exequamur ; *Eſt enim verbum abbreuiatum, & verbum conſummans & abbreuians,* Id eſt, quidquid in aliis omnibus mediis & motiuis continetur, ipſe ita comprehendit, vt audito ſolo nomine IESV aut CHRISTI, ſtatim intellectus & voluntas moueantur ad credendum, & id omne efficiendum quod occurrit. *Liber eſt ſcriptus intus & foris,* quia quod docet exterius verbo & exemplo, hoc Ipſe ſuo ſpiritu ſeu gratiâ promouet in animis noſtris. Vnde ſi de quodam Sextio dixit, qui eum legit, *In quacumque poſitione mentis ſum, cùm lego ſextium, libet omnes caſus prouocare, libet exclamare, quid ceſſas fortuna ! Congredere !* quanto magis de Chriſto, qui eſt veritas *& ſolutio omnis difficultatis,* vt ait quidam, contra omnia dubia intellectus, & qui eſt vita contra omnes repugnantias, & metus voluntatis. Legendus eſſet diuus Bernardus qui de hoc argumento ſuauiter æque ac potenter agit, locis notatis.

Seneca. *Iſ. 10.* *Rom. 9.* *Apoc. 5.* *Sen.* *Serm. 15. & 20. in Cantica.*

Tertiò deniq; facilitas viæ ; quid facilius cogitatione Chriſti?

at sola eius cogitatio via & motiuũest ad quemlibet virtutis actũ.

Num. 21. Serpẽs est æneus tantùm aspiciendus in cruce & sola cogitatione sibi repræsentãdus, vt serpentis æmuli ignita iacula extinguãtur. Nec timeri potest imaginationis aut capitis læsio, sicut in aliis, cùm sit aliquid corporeum quod facile concipi potest. Vidésne quanta sit motio animorum, sacro die parasceues, quo Passionis & Mortis eius memoria recolitur? Quam facile omnes omnia. Sic planè, quoties sic eum religiose ad mentem reuocares. *O si Iesus Crucifixus in cor nostrum veniret, quàm cito & sufficienter docti essemus!* Et idcirco inter alias rationes Deus factus est homo, vt haberet homo quem facilè & securè posset sequi; Vnde sanctus Augustinus; *Sequendus Deus erat qui videri non poterat, sequendus homo non erat qui videri poterat: Deus factus est homo quem sequeretur homo.* VEREBVNTVR *filium meum*, dicebat Pater æternus, quasi diceret: Habent certè quem vereantur, & cuius respectu & consideratione moueantur. Nonne id ita? at verò, itáne moueris hoc exemplo? *Bene verecundari potes inspectâ vitâ Iesu Christi, quia nec dum magis illi te conformare studuisti.*

l. 1. de Imit. Chr. c. 25.

Serm. de Nat. Ch.

Matth. 21.

l. 1. Imit. Ch. c. 25.

III. PVNCTVM.

QVID QVID *est igitur in via præ aliis, vt sit viatori aptissima, hoc est in vno Christo Domino præ omnibus mediis & motiuis ad perfectionem:* Ac proinde melius est in illa via claudicare, quàm præter illam fortiter ambulare, quia sic tandem certiùs & feliciùs quò contendis, peruenies. Ad hoc vnum cogitandum pene alia omnia reducunt Apostoli: *Christo in carne passo, & vos eâdem cogitatione armamini.* RECOGITATE *eum*, id est cogitate non semel sed iterum, & quoties opus erit ad virtutem, reuocate tantùm in mentem vestram, vestrum Christum Iesum. *Omnia in te vno habentes, te non debuimus dimittere à nobis*, dicebant de Tobia filio, parentes eius: quanto magis nos de Christo Domino. *O Veritas Deus, fac me vnum tecum in Charitate perpetua. Tædet me sæpe multa legere & audire, in te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes doctores, sileant vniuersæ creaturæ in conspectu tuo, tu mihi loquere solus.* Caput est nostrum; *Et sapientis oculi in capite eius*, vt ait Sapiens.

1 Pet. 4. Heb. 12.

Tob. 10.

l. 1. de Imit. Chr. c. 3.

Eccles. 2.

Digitized by Google

Denique, *crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum & connexum est. SICVT ergo accepistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide, sicut & didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.* Ephes. 4. Colos. 2.

Obserua quàm rectè simul duo hæc coniungantur, *radicati & superædificati*; Vnum enim sine alio mancum esset & deficiens. Nam quod est radicatum crescit quidem, sed facile euellitur. Quod est autem ædificatum non facile conuellitur, sed non crescit. At vbi duo hæc coniunguntur, & firmitas ædificij & incrementum radicis, tum præclare sunt omnia. Quamobrem sic in Christo semper crescendum, vt firmiter hæreas; & sic hærendum firmiter, vt semper in illo crescas. Vide plura, verbo *Christus*, & hanc præcipuè Veritatem.

Exemplo suo Christus nos magis vrget quàm Imperio.

In prima parte. Die 13. Ianuarij.

FERIA QVINTA.

DE CHARITATE SIMVL ET CONSTANTIA CONIVNGENDIS AD TOLERANTIAM ADVERSITATVM.

Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos: manete in dilectione mea. Ioan. 15.

VERITAS PRACTICA.

Sic Caritas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent.

RATIO EST, Quia Caritas & Constantia non sibi constant, si frangantur ab oppositis difficultatibus.

Sed ſi non ſint ſimul iunctæ, franguntur ab oppoſitis difficultatibus quas ſimul iunctæ frangerent.

Ergo ſic Caritas & Conſtantia ſimul iunctæ conſtant, vt niſi ſint ſimul iunctæ, non ſibi conſtent: ac proinde ſimul iungendæ ſunt nec vmquam ſeparandæ.

I. PVNCTVM.

CVM ſermo ille Domini, qui hac hebdomade ſuſcipitur conderandus, ſit multò longior, quàm vt totus conſiderari poſſit, multáque ex eo veniant in Euangelia Dominicarum poſt Paſcha, quæ tum commodius expendentur: ſeligenda modò ſunt aliqua, quæ iuxta præfixum hebdomadi finem, tolerantiam in aduerſis corroborent. Sunt autem illa præcipuè, quæ Chriſtus Dominus de Caritate habet, quæ poſtquam in textu legeris; Vide quàm arctè ſimul Caritas & Conſtantia cohæreant, quámque illa ſit certa & neceſſaria Veritas quæ proponitur; *Quòd ſicut hæ duæ virtutes ſimul iunctæ fortiter conſtant in aduerſis, ità niſi ſint ſimul iunctæ, non omnino ſibi conſtent.*

Ratio eſt facilis quoad illam primam partem quâ dicitur, Caritatem & Conſtantiam non conſtare ſibi, ſi frangantur ab oppoſitis difficultatibus. Sicut enim conſtare ſibi nihil aliud eſt quàm conſtanter reſiſtere contrariis, & nulla eorum vi frangi: ſic planè non conſtare hoc eſt, ſi non reſiſtant, aut quantumcumque reſiſtant, ſi frangantur. *Va diſſolutis corde! Va his qui perdiderunt ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas! Et quid facient cum inſpicere caperit Dominus?* quaſi diceret, non erit quò fugiant, non erit quod excuſent: & quia noluerunt reſiſtere aduerſantibus ſibi, cùm commode poſſent & deberent pro ſalute animæ, tunc & ſi vellent, non commodè poterunt.

Eccleſi. 2.

II. PVNCTVM.

SED ſi Caritas & Conſtantia non ſint ſimul iunctæ, franguntur ab oppoſitis difficultatibus, quas ſimul iunctæ frangerent.

Sicut enim Caritati in his quæ ſpectant ad Dei vel proximi

Digitized by Google

dilectionem, multæ occurrunt difficultates: sic Constantiæ suis in obiectis plurimæ obuersantur: & quemadmodum Caritas oppositis frangeretur difficultatibus, nisi constans esset, aut nisi constantiâ iuuaretur; sic planè Constantia infrigetur, nisi Caritate roboretur. Hinc aptè Apostolus, primò dixit, *Caritas* 1. Cor. 13. *patiens est*, vt ostenderet Caritati opus esse constantiâ, tum verò pòst iunxit, *Caritas omnia suffert, omnia sustinet*; vt indicaret non minùs necessariam esse constantiæ Caritatem, quàm Caritati constantiam. Nec frustra repetit, *omnia suffert, omnia sustinet:* sic enim Apostolus duo illa significat, quæ in Propositione nostra continentur; primò quidem, quod Constantia deficeret sine Caritate, *quæ omnia suffert*; deinde verò, quòd numquam deficiat, si caritati iungatur *quæ omnia sustinet*. Quod postremum sic disertè confirmat S. Augustinus: *Nihil est tam durum atq; ferreũ,* 1. de Mo Eccl. c. 28. *quod non amoris igne vincatur; quò enim se anima rapit in Deũ, super omnem carnificinam libera & admiranda volitabit pennis pulcherrimis & integerrimis, quibus ad Dei complexum amor castus innititur. Nisi vero amatores auri, amatores laudis, amatores fœminarum, amatoribus suis Deus faciat esse fortiores, cùm ille non amor, sed congruentiùs cupiditas vel libido nominetur. In qua tamen apparet quantus sit impetus animi, ad ea quæ diliguntur, indefesso cursu per immania quæque tendentis, argumentoque nobis est, quàm sint omnia perferenda, ne deseramus Deum, si tanta illi, vt deserant, perferunt.*

His conformiter Thomas à Kempis, *Magna*, inquit, *res est* l. 3. c. 5. *amor, magnum omnino bonum, quod solum leue facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce & sapidum efficit.* Vide quæ plura refert toto illo capite; aut si mauis, breue illud sancti Bernardi dictum reuolue: *Opus meum vix est vnius horæ: & si plus, præ amore non* Serm. 14. in Cant. *sentio.* Itáne tecum agitur? Hinc explora vtrum verè diligas Deum, an non. Sic enim vere est de Charitate: omne onus exonerat, tuque si aliter sentis, manifestè contradicis Veritati Caritatis, seu Caritati veritatis, de qua Apostolus, postquam de iis qui pereunt, egit: *Eo quod*, inquit, *Caritatem Veritatis non recepe-* 2. Thess. 2. *runt, vt salui fierent.* Quasi diceret, propter difficultates perierunt, quas si superassent salui fuissent; illas autem verè superassent, si veram Caritatem habuissent, quæ nihil reperit difficile quod non perrumpat.

III. PVNCTVM.

SIC ergo Caritas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent; Quia cum disiunctæ sunt, franguntur illis difficultatibus quas simul iunctæ fregissent. *Si venis* Iudith 4. *mecum, vadam; si nolueris venire mecum, non pergam.* Sic Barac Israelitarum Dux dicebat Debboræ: sic nos Caritati, non verbo sed reipsa iungamur necesse est, si fortiter & fœliciter dimicare volumus contra occurrentes difficultates. Alioquin vel pugnam detrectabimus, & cedemus turpiter: vel in conflictu periclitabimur, & damnosè cademus, sicut illi, *qui sine consilio & contra Charitatem exierunt in prælium*, & inde fusi fugatique redierunt 2. Mach. 12 cum magna suorum iactura, vt est in primo libro Machabæorum. Longè alius fuit aliorum exitus, qui, vt ibidem dicitur, ex Charitate *pugnantes, conualuerunt animis: non solum homines sed & bestias ferocissimas, & muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti, de cœlo habentes Adiutorem, & miserantem super eos Dominum. Leonum autem more, impetu irruentes in hostes, prostrauerunt ex eis multa millia*, quæ ibi recensentur distinctius.

1. Ioan. 4. O quanta vis Charitatis! ô quantum interest, bene vel malè cum ea conuenire! sicut enim *Deus Charitas est*, ita Deum vnusquisque habet adiuuantem aut repugnantem, prout bene vel malè cum Charitate conuenit.

Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadæ nonæ, vbi hæc proponitur Veritas: *Affectum probat effectus.*

FERIA SEXTA.

DE PRÆVIDENDIS ADVERSITATIBVS.

Hæc locutus sum vobis, vt cùm venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. Ioan. 16.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Quantum obeſt aduerſitas improuiſa, tantum præuiſa prodeſt.

RATIO EST, Quia idcirco aduerſitas improuiſa obeſt, quòd cum afferat maiorem doloris ſenſum, minus tamen meritum cauſet.

Sed è contra ſic præuiſa prodeſt, vt cùm minorem cauſet doloris ſenſum, maius tamen afferat meritum.

Ergo quantùm obeſt aduerſitas improuiſa, tantum præuiſa prodeſt; ac proinde ſolerter præuidenda.

I. PVNCTVM.

REPETENDA ſunt ex ſuperiori capite decimo-quinto Euangelij ſancti Ioannis, quæ Dominus prædixit ſuis ventura mala: Sunt autem hæc inter alia: *ſi mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat, diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mementote ſermonis mei quem ego dixi vobis; non eſt ſeruus maior Domino ſuo, ſi me perſecuti ſunt & vos perſequentur.* Quæ & alia huiuſmodi, ibidem commemorata, cur illis ſic diſtinctè enarraret, rationem addit: *hæc locutus ſum vobis, vt cum venerit hora eorum, reminiſcamini quia ego dixi vobis:* quaſi diceret, ne vos imparatos iſta mala inuoluant, idcirco præmoneo. Multùm enim intereſt ad malorum tolerantiam, ſi improuiſa aut præuiſa obueniant; *Nam quantùm obeſt aduerſitas improuiſa, tantùm præuiſa prodeſt.*

Hoc eſt modò expendendum, inueſtigando primùm accuratè, vndénam aduerſitas improuiſa obſit, nempe ex hoc duplici capite, quod cum maiorem afferat doloris ſenſum, minus tamen meriti apud Deum cauſet. Nonne hoc eſt luctuoſum & miſerandum? Nam ſi ſaltem cum minori merito minus mali patereris, malum eſſet tolerandum: aut ſi cum grauiori malo meritum creſceret, ſolatium eſſet aliquod mali tolerati: ſed ſimul

Digitized by Google

multùm pati, & parum mereri, certe hoc eſt geminum auerſitatis damnum deplorandum. Atque hoc vtrumque eſt damnum, quod ſecum infert aduerſitas improuiſa: Nam primò quidem de doloris ſenſu certum eſt, eo eſſe vehementiorem, quo nos minùs cogitantes adoritur, vnde multi repentino dolore ſic deficiunt, vt propè tum enecentur.

Deinde verò cùm animus ita dolet & angitur, vt ſuum vnum dolorem ſentiat, ſuam vnam calamitatem cogitet & deploret, tam longè ſe retrahit ab eo ſtatu, qui ad virtutem exercendam & meritum inde referendum requiritur, quàm ſe in mœrorem & lamenta profundè abdit. Quod vtrumque damnum ſic breuiter Sapiens complectitur, dum ait: *à triſtitia feſtinat mors; & cooperit virtutem*, id eſt, ita obruit & opprimit hominem, vt vix vlla virtus in illa mortali triſtitia exerceatur. Quale autem meritum ſine virtute, cùm quanta fuerit virtus, tale ſit meritum?

Eccl. 39.

II. PVNCTVM.

SED è contra ſic aduerſitas præuiſa prodeſt, vt cùm minorem cauſet doloris ſenſum, maius tamen affert meritum.

Nam primò quidem de minori doloris ſenſu, patet ipsâ quotidianâ experientiâ quod ſcripſit ſanctus Gregorius; *Iacula præuiſa minus feriunt, & nos tolerabiliùs mundi mala ſuſcipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeum munimur.* Itémque fuſiùs in moralibus ad hæc Scripturæ verba de equo, *procul odoratur bellum*, ſic ad rem noſtram, *Malum*, inquit, *quod conſilio præueuitur, decertanti contra ſe animo ex ratione ſubjicitur; quia tanto quiſque minùs aduerſitate vincitur, quanto contra illam præſciendo paratus inuenitur. Sæpe enim graue timoris pondus vſu leuigatur, ſæpe mors ipſa, ſicut inopinata perturbat, ita deliberatione præuenta lætificat. Vnde & recte de hoc equo ſubiungitur, procul odoratur bellum, ac ſi apertius dicatur, idcirco quodlibet certamen exſuperat, quia mentem certamini ante certamen parat: bellum quippe procul odorari eſt, aduerſa quæque longe adhuc poſita cogitando prænoſcere, ne fortaſſe valeant improuiſa ſuperare.* Hoc ipſum egregiè Seneca: *Niſi quidquid fieri poteſt pro futuro habeas, das in te vires rebus aduerſis, quas infregit quiſquis prior vidit. Præcogitati mali mollis ictus venit: Sapiens aſſueſcit futuris malis, & quæ alij diu patiendo lenia faciunt, vir*

Hom. 35. in Euang.

Iob. 39. 31. Mor. 16.

v. lib. de Conſ. ad Marc. c. 9.

vir ſapiens leuia facit diu cogitando.

Paratus ſum & non turbatus, ait cum Dauide quiſquis mala præuidit, & liberando ſe à preturbatione animi, maiorem pœnæ partem ſuſtulit. *Pſ.* 118.

DEINDE verò, quod aliud eſt propoſitæ quæſtionis caput, qui ſic minus patitur, ſuum tamen inde meritum vehementer auget, quia libentiùs & conſtantiùs patitur; quod ad meriti virtutem & augmentum facit vel plurimùm. Cùm enim ad patiendum ſeſe præparauerit, ſeſe obtulerit, & occaſionem libens volénſque expectârit, mirum quanto ardore ad illam accedat, dicátque cum ſancto Andrea: *ô bona Crux diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens venio ad te.*

Adde, quod cum ſit imperturbatus animo & ſibi præſens, liberè poteſt cum gratià quoſuis actus virtutum exercere, à quibus retardatur imparatus & perturbatus animus: *Nam non eſt ſenſus vbi eſt amaritudo.* *Eccleſi.* 21.

Denique cum præuidendo aduerſa, ſeſeque ad ea muniendo, ſibi nobiliora quæque motiua propoſuerit, quale eſt Chriſti exemplum & prouidentia quæ ſic nos regit, tum facile recordabitur & exequetur quod hîc ab eo commendatur, *vt cùm venerit hora eorum, reminiſcamini.* Quod quidem vires non modò addit, ſed & meritum eo auget ampliùs, quo memoria & amor Chriſti erit præſentior: Atque eo quidem erit præſentior, quo ſtudioſius præuiſa fuerit aduerſitas, & animi præparatio diligentiùs abhibita. *Quia propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis: ſed in his omnibus ſuperamus propter eum qui dilexit nos. Certus ſum enim quod neque mors.* Noſti cætera, ſed te ipſum in his noſce, quàm ſis diſſimilis. Et vide hanc in cæteris ſecundæ quadrageſimalis hebdomadæ, Veritatem: *Rom.* 8.

Quo quis eſt mitior, eo eſt generoſior.

III. PVNCTVM.

QVANTVM ergo aduerſitas improuiſa obeſt, tantùm præuiſa prodeſt; Quia quod improuiſa damnum infert, vt maioris pœnæ minus ſit meritum; hoc præuiſa lucrum oppoſitum affert, vt minoris pœnæ maius ſit meritum. Non enim ſemper in

merito ſpectatur pœnæ grauitas, quando illa præcipue grauitas ex culpa, ſeu ex defectu Virtutis prouenit: neque etiam pœnæ leuitas quidquam de merito tollit, quando illa leuitas ex virtute & diligentia eſt comparata. Sic enim perfectiores quique minùs laborant in ſuis frangendis cupiditatibus, quàm imperfecti; neque minùs tamen merentur, imò eo magis, quo ſunt perfectiores & quo perfectiori animo & ex motiuo nobiliori operantur. Hinc ſanctus Ambroſius, *perfectorum eſt corona; non patiuntur an-*
1. *Offic.* 16. & 30. *guſtias niſi imperfecti.* Quamobrem, vt idem luculentè monet; *Præparandus eſt animus, exercenda mens, ſtabilienda ad conſtantiam, vt nullis perturbari animus poſſit terroribus, nullis frangi moleſtiis,*
Ibid. c. 38. *nullis ſuppliciis cedere. FORTIS eſt viri non diſſimulare, cùm aliquid immineat, ſed prætendere & tamquam explorare de ſpecula quadam mentis, & obuiare cogitatione prouidâ rebus futuris, ne fortè dicatur poſtea, ideo in iſta incidi, quia non arbitrabar poſſe euenire.*

Eccleſ. 2. Sic Author Eccleſiaſtici totò pene ſecundo capite, ad hoc ipſum hortatus; *Præpara*, inquit, *animam tuam ad tentationem: deprime cor tuum & ſuſtine: ſuſtine ſuſtentationes Dei.* Sic in ſuis
Epheſ. 6. paſſim Apoſtolus Epiſtolis, ſed in illa præcipue, vbi omnibus armis nos inſtruens: *Accipite*, ait, *armaturam Dei, vt poſſitis reſiſtere*
Act. 2. *in die malo, & in omnibus perfecti ſtare.* Sic eidem Apoſtolo, *Spiritus ſanctus per omnes ciuitates proteſtabatur, dicens, quoniam vin-*
Ibid. 23. *cula & tribulationes Ieroſolymis ipſum manerent.* Et de nocte *aſſiſtens ei Dominus, ait, conſtans eſto: ſicut enim teſtificatus es de me in Ieruſalem, ſic te oportet & Romæ teſtificari.* O quale motiuum conſtantiæ, ſic præmoneri à Domino! ſic pro Domino laborare! At nonne tu ſic toties præmoneris? Nonne ſic laborandi pro Do-
2. *Tim.* 1. mino ſe multæ offerunt cauſæ? Itáne verò libenter & conſtanter
Eccleſ. 4. laboras, ſicut bonus miles Chriſti Ieſu? Vide iterum in quo deficias: vbi, quando, & quomodo acriùs decertandum. Agonizandum pro anima, & vſque ad mortem certandum pro iuſtitia.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia.

Vide Feria 4. hebdomadæ 2. in quadrageſima.

Digitized by Google

SABBATO.

DE ORATIONE IN NOMINE SALVATORIS FACIENDA, AD PETENDVM SVBSIDIVM IN ADVERSIS.

Amen, Amen dico vobis, ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vſque modò non petiſtis quidquam in nomine meo, petite & accipietis, vt gaudium veſtrum ſit plenum. Ioan. 16.

VERITAS PRACTICA.

Nulla in aduerſis conquerendi eſt ratio, aut nulla erit Conquerentis oratio.

RATIO EST, Quia nulla erit oratio, ſi non ſit facta in nomine Saluatoris.

Sed ſi ſit ratio conquerendi in aduerſis, non erit oratio conquerentis facta in nomine Saluatoris.

Ergo aut nulla eſt in aduerſis conquerendi ratio, aut nulla erit Conquerentis oratio. Quod certè eſt ad comprimendas in aduerſis querelas opportunum.

I. PVNCTVM.

QVAM ſit neceſſaria in aduerſis oratio, tam clare patet, quàm clarum eſt in aduerſis neceſſarium eſſe ſubſidium Dei, quod per orationem maximè impetratur. *Inuoca me in die tribulationis.* Pſ. 49.

Vt autem oratio ſit Deo gratior, & nobis efficacior, hîc admonemur à Domino faciendam eſſe in eius Nomine, prout infra explicatur.

At verò ſi ſic fiat oratio in Nomine Domini, tunc planè ceſſandum eſt à querelis: Et modò agnoſcendum, *Nullam prorſus eſſe in aduerſis conquerendi rationem, aut nullam Conquerentis futuram orationem.* *Tract. 102. in Ioan.*

Nulla eſt enim oratio, ſi non ſit in nomine Saluatoris: id eſt, vt interpretatur ſanctus Auguſtinus, ſi non ſit ex ratione noſtræ ſalutis. *Non enim ſonum literarum*, inquit, *ac ſyllabarum, ſed quod ſonus ipſe ſignificat, & quod eo ſono recte ac veraciter intelligitur, hoc accipiendus eſt dicere, cum dicit*, IN NOMINE MEO. Quaſi diceret, cùm hoc ſanctum Ieſu & Saluatoris Nomen ad integram ſalutis noſtræ rationem & ſignificationem exprimendam ſit inſtitutum; hinc fit vt quidquid petitur in hoc nomine, ad hanc ſalutis rationem ſpectare debeat, aut nihil alioquin ad nomen Saluatoris ſpectabit, ſicque non erit oratio in eius nomine.

Iam verò quòd nulla ſit oratio, ſi non ſit in nomine Saluatoris, ſeu ex ratione noſtræ ſalutis, perinde verum eſt, ac cùm dicitur, nihil quicquam aliter in oratione peti. Nam vnum & idem eſt nihil peti, & nullam eſſe petitionem ſiue orationem. Quod autem nihil petatur, niſi petatur in nomine Saluatoris, & niſi ſit de ratione ſalutis, patet ex verbis Domini; *Vſque modò non petiſtis quicquam*: Quæ ſic expreſsè declarat idem S. Auguſtinus; *Quidquid aliud petitur, nihil petitur: Non quia nulla omnino res eſt, ſed quia in tanta rei comparatione, quidquid aliud concupiſcitur, nihil eſt.* *Ibid.*

Velléſne Deum non orare? velleſne orando nihil petere, nihil proficere, nihil referre? Vſque modò non petiſti quidquam, ſi non petiſti in nomine Saluatoris.

II. PVNCTVM.

SED ſi eſſet ratio conquerendi in aduerſis, non eſſet oratio Conquerentis facta in nomine Saluatoris.

Sibi enim contradiceret Conquerens in oratione ſua, & in ratione conquerendi. Nam cùm aduerſa ſint de ratione ſalutis, quoties oraret in nomine Saluatoris, toties aduerſa peteret

Digitized by Google

prout Deus quem orat, cognosceret ipsi aduersa prodesse ad salutem. Quando vero in aduersis rationem conquerendi produceret, tùm vel negaret aduersa sibi prodesse ad salutem, vel tametsi prodessent, negaret se illa velle; quod est manifestè sibi contradicere, & Nomini Saluatoris non leuem inferre iniuriam, quasi non comprehenderet quidquid ad salutem nostram spectat, aut licet comprehendat, tu tamen negligas. *Et peribit nomen eius? Irritat aduersarius nomen tuum! VAE duplici corde, & labiis scelestis.* Hoc est videlicet duplex habere cor, & labia scelesta, cum aliud corde & aliud ore profiteris, aut cùm illud ipsum quod orasti, negas te velle. *Purificate corda, duplices animo.* *Ps. 73. Eccles. 2. Iac. 4.*

III. PVNCTVM.

NVLLA est igitur in aduersis conquerendi ratio, aut nulla est conquerentis oratio: Nam vel oras in nomine Saluatoris, vel non oras. Si hoc secundũ, nulla est oratio tua, quæ aliud præter salutem aut contra Dei voluntatem petit: si primum, nulla est in aduersis conquerendi ratio; quia non est ratio contra Diuinam Prouidentiam & contra rationem salutis; hæc est autem Domini voluntas, & hæc tuæ salutis ratio, vt aduersis exercearis. Quod ex eo vel maximè patet, quòd post factam in Nomine Domini orationem quæ suum semper effectum obtinet, hæc aduersa remaneant. *Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.* Si sic dictum Apostolo, qui ter rogauerat Dominum, vt à se tolleret Angelum Satanæ, à quo colophisabatur: an negabis tibi sufficere eandem gratiam tuis in inaduersis? an dolebis te habere, quod tu ipse orasti, si vmquam in nomine Saluatoris orasti? *Quid murmurauit homo viuens, vir pro peccatis suis? QVI impatientiam suam & improperium murmurationis contra Dominum protulerunt, exterminati sunt. OMNIA facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, vt sitis sine querela & simplices filij Dei.* *2. Cor. 12. Thren. 3. Iudith. 8. Phil. 2.*

Huic affines sunt istæ Veritates, ex aliis petendæ locis.

Ne dicas te petere in Nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere.

In hac 2. parte. Dominica 5. post Pascha.

Digitized by Google

Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla ſibi danda, æquè paratus eſt.

In eadem parte, Sabbato ſeu Vigilia Pentecoſtes.

Niſi diligenter aduertas, quod petis à Deo iuſtiùs, hoc eſt quod petis iniuſtiùs.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ ſeptimæ.

Quò ſæpe vehementiùs aliquid Deum oras, ore quidem illi aſtas propiùs, ſed corde diſtas longiùs.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ quartæ.

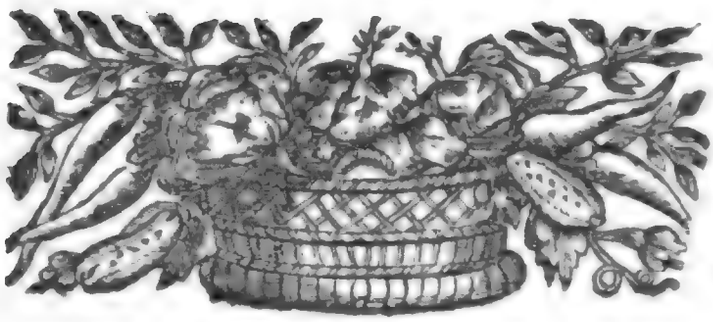

Digitized by Google

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

DE CÆCO ILLVMINATO A CHRISTO DOMINO, POST COLLOQVIVM DE SVA PASSIONE HABITVM CVM DISCIPVLIS.

Domine vt videam. Luc. 18.

VERITAS PRACTICA.

Cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Chriſtus patiens.

RATIO EST, Quia cæcutientes in via perfectionis illi ſunt, qui ignorant, aut qui ſe ſcire diſſimulant quid in triplici gradu vel ſtatu perfectionis ſit agendum.

Sed his ignaris lux tam perfecta Chriſtus eſt patiens, vt inde non modò illuſtrentur intellectu ad cognoſcendum; ſed etiam accendantur affectu ad volendum.

Ergo cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Chriſtus patiens: ac proinde tam diligenter vnicuique conſiderandus eſt, quam vehementer velit non cæcutire, nec errare in via perfectionis.

I. PVNCTVM.

ASSVMPSIT *Iesus duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis: tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint, occident eum: & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.*

Factum est autem, cùm appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans. Vide quæ plura narrantur de hoc cæco illuminato à Christo Domino. Tum expende quàm apte duo ista concurrant: Colloquium Christi de passione sua: & illuminatio Cæci sedentis in via. Sic enim apertè innuitur quod habet proposita veritas, *Cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Christus est patiens.* Quod certe est plurimâ consideratione dignissimum; nam de triplici statu hominum seu de triplici gradu viæ, quæ spectatur in progressu perfectionis hic agitur; quandoquidem illi non aliter cæcutiunt in via perfectionis, quàm quod ignorant, aut se scire dissimulant quid sibi sit agendum in vnoquoque gradu.

S. 25. 2. 2. q. 24. c. 9. Hic ergo primò quod sæpe aliàs audiuisti, ad mentem reuoca, tres esse status hominum qui ad perfectionem tendant, nempe Inchoantium, Proficientium, & Perfectorum: seu quod eodem recidit, triplicem esse perfectionis viam ac vitam, nempe Purgatiuam, Illuminatiuam, & Vnitiuam.

Deinde verò accuratè considera, quòd status Incipientium seu Via Purgatiua in eò maxime sistat, vt graue peccati odium concipiatur, & ab eo sese purget integerrimè quisquis serio velit incipere. Status autem Proficientium seu Vita illuminatiua in eo sit, quòd proficiens virtutem sic æstimet, vt vnicum suum bonum quo ad summum bonum tendit, sitque totus in ea excolenda, de Virtute in Virtutem progrediendo per singulos vitæ actus. Status denique Perfectorum, seu Vita vnitiua id exigat, vt non modo spectetur quid ex necessitate, vel obligatione sit agendum; sed vltra voluntariè, libenter, vltro, & feruenter quid-

quid

quid perfectius & ex perfectiori motiuo fieri poteſt, fiat cumulatè & conſtanter vſque ad mortem. *Vt abundetis magis.* 1. Theſſ. 4.

Quibus ita perpenſis, iam illud facile eſt capere quod prima Propoſitione dicitur Cæcutientes in via perfectionis illos eſſe qui ignorant aut qui ſcire diſſimulant, quid in vnoquoque viæ gradu ſit agendum. Neſciunt videlicet aut minimè curant grauitatem peccati, ſicut ſcire & curare oporteret Incipientes, & viam incedentes purgatiuam. Virtuti pretium non illud ponunt, quale agnoſcunt ponendum Proficientes in via quam terunt illuminatiua. Nec debitum denique Perfectioni ſtudium adhibent, aut quæ ſit vita vnitiua non capiunt. Hoc eſt cæcutire, hoc eſt ignorare eâ cæcitate & ignorantiâ, quam Scripturæ paſſim arguunt in iis præcipuè qui ſe diuino cultui mancipant; *Quis cæcus niſi ſeruus meus? Quis cæcus niſi ſeruus Domini? Qui vides multa, nonne cuſtodies? AVDI populè ſtulte qui non habes cor, qui habentes oculos non videtis; & aures, & non auditis. ET neſcis quia tu es cæcus & nudus.* Hæc eſt tua fortè duplicata cæcitas, cæcum eſſe, & neſcire, nec clamare, *Domine vt videam.* Iſ. 42. Ier. 5. Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

SED his ignaris lux tam perfecta Chriſtus eſt patiens, vt inde non modò illuſtrentur intellectu ad cognoſcendum, ſed etiam accendantur affectu ad volendum.

Primò quidem pro vita purgatiua, de grauitate peccati, quid ſit cogitandum nullibi meliùs diſces, quam in Chriſto patiente. Ecce enim vel pro vno mortali peccato in rigore iuſtitiæ expiando, oportet vnicum Dei filium, tam indigna pati! *Propter ſcelus populi mei percuſſi eum. Agnoſce*, inquit ſanctus Bernardus, *quàm grauia ſint vulnera peccatorum, pro quibus neceſſe fuit Chriſtum Dominum vulnerari!* Sed quod magis ſtupendum, licèt extrema ſint illa quæ paſſus eſt, longe ſe tamen magis pati queritur & deplorat ex vno ſolo peccato, quàm ex ſuis quantumcumque atrocibus pœnis. Vide infra in die paraſceues vbi hæc Veritas fuſiſſime pertractatur, quæ in hæc modò pauca, ſic poſſet contrahi. Certè cùm in mortali corpore pateretur, libens volenſque pro patris gloria & noſtra ſalute patiebatur: at modò cùm per peccatum offenditur, ſimul ab vno peccatore omnia Iſ. 53. Ser. 3. de Natiuit.

renouantur illi tormenta, quæ nullo modo poteſt velle. Simul proditur & negatur: ſimul conſpuitur & alapis cæditur: ſimul accuſatur & condemnatur: ſimul creaturæ comparatur & poſtponitur, ſimul illuditur, crucifigitur, & moritur. *Sanè moritur nobis, ſi à noſtra anima ſeparatur,* inquit ſanctus Ambroſius, & rurſum Idem, ac ſancti Auguſtinus & Bernardus, prout infra dicto loco referuntur, conformiter his memorandis Apoſtoli verbis: *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filiũ Dei, & oſtentui habentes.*

L. de fuga ſeculi c. 2.

Hebr. 6.

Atque hinc duplex ratio, cur de culpa magis doleat, quàm de pœna: Primò quia culpa eſt offenſa Dei, Deum autem qui offenditur magis amat Chriſtus, quàm ſuum corpus quod lædebatur. Deinde cùm læderetur in corpore, ſe tantùm lædi videbat vt hominem; *ſi enim cognouiſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixent*: at peccato ſic læditur, prout iam à peccatore cognoſcitur, nempe Deus & Dominus gloriæ, quem toties ſic offendit, vt dictum eſt, quoties peccat. O quoties his præſertim diebus, & quàm dolendum!

SECVNDO, pro ſtatu proficientium in virtute. Quid videbis in Chriſto patiente niſi virtutes? & vbinam illas apertiùs videbis, quàm in Chriſto patiente? Percurre ſtationes vniuerſas, vbi dum pateretur, tantiſper ſtetit, ſiue in horto, ſiue apud Pontifices, ſiue coram Pilato & Herode, ſiue in Columna & Prætorio, ſiue in Caluaria & in Cruce, ſic vbique virtus relucet, vt nihil præter virtutem appareat. Nullæ illic diuitiæ, nullæ facultates, nulli fauores, nihil eorum planè quæ ſuis mundus offert, aut quæ cupiditas naturalis deſiderat, ſed omnia potiùs illis oppoſita, plagæ cruciatus, opprobria, in quibus conſtanter ferendis totus eſt, & in eo totæ virtutes. *Hæc eſt ſupereminens magnitudo virtutis eius: hæc operatio potentiæ virtutis eius*, de qua ſanctus Apoſtolus.

Epheſ. 1.

Reuolue etiam ſeptem poſtrema eius Verba, & ex vnoquoque prominentem intuere Virtutem contra vnumquodque ex ſeptem vitiis capitalibus. *Pater dimitte illis, neſciunt quid faciunt,* Manſuetudo eſt contra iram. *Hodie mecum eris in paradiſo*; Charitas eſt contra inuidiam. *Ecce filius tuus: ecce mater tua*: Illuſtriſſima eſt Caſtitatis commendatio. *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* admiranda prorſus Humilitas. *Sitio*, ſingularis Temperantia. *Conſummatum eſt*: Perfecta diligẽtia quæ eſt acediæ

oppoſita. Habentur infra per totam hebdomadam de his Virtutibus Meditationes integræ: ſatis hic fuerit delibaſſe, vt videas quanta ſit cæcitas mundi, qui pro vna vanitate aut voluptate Virtutes omnes prodigit: quantáque ſit in Chriſto patiente, huius cæcitatis illuminatio, cùm Chriſtus omnia ſua tradat pro vna Virtute exercenda & docenda. *Sicut ſol lucet in virtute ſua.* Apoc. 1.

TERTIO denique pro ſtatu Perfectorum; expende quod non quilibet Virtutum actus à Domino patiente exerceantur, ſed perfectiores, ſublimiores, & longè plures, quàm ad noſtram ſalutem viderentur eſſe neceſſarii, vt eſſet copioſa redemptio, & vt eſſet exemplar luculentiſſimum Virtutis non conſtringendæ intra fines & terminos ſtrictæ cuiuſdam obligationis, ſed vltra & vlteriùs extendendæ, quantum ſe quidem offert Gratia: Nam alioquin, *declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.* Pſ. 124.

Hoc eſt ſcilicet quod vehementiùs orabat Apoſtolus, *vt poſſitis comprehendere cum omnibus ſanctis, quæ ſit latitudo & longitudo, & ſublimitas & profundum: ſcire etiam ſupereminentem ſcientiæ Charitatem Chriſti, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei.* Epheſ. 3.

LATITVDO virtutis Chriſti patientis eſt, omne genus virtutum. LONGITVDO eſt continuatus & numquam intermiſſus Virtutis actus. SVBLIMITAS eſt pura Charitas ſeu obedientia Charitatis. PROFVNDVM eſt ſtupenda illa exinanitio, quâ ſe velut peccatorem & tamquam omnium peccatorum reum exhibet pro peccatis immolandum. Poſſétne aliquid amplius ad perfectionis intelligentiam & amorem eius excitandum deſiderari? *Quid eſt quod debuit vltra facere, & non fecit?* Quid vero eſt quod tu debueris, & feceris? Iſ. 5.

III. PVNCTVM.

CAECVTIENTIBVS igitur in via perfectionis lux perfecta Chriſtus eſt patiens, cùm ſic vnumquemque ſuo in ſtatu illuminet & accendat, nullus vt iam ignorare poſſit quid ſit ſibi præſtandum, nec dubitare quin illud omni modo præſtare teneatur. Sic per Prophetam ipſe Dominus olim prædixerat: *Ducam cæcos in viam quam neſciunt, & in ſemitis quas ignorauerunt, ambulare faciam: ponam tenebras coram eis in lucem, & praua in recta:* Iſ. 42.

Digitized by Google

hæc verba feci eis, & non dereliqui eos. Sed pauendum quod ſequitur: *Conuerſi ſunt retrorſum.* Neque plura his addantur, ſed hæc ſerio cogita, tibique toties retrorſum conuerſo applica, & in
Epheſ. 5. viam lucis ſic redi, ne retrò vnquam reſpicias. *Vt filij lucis ambulate: fructus enim lucis eſt in omni bonitate & iuſtitia, & veritate, probantes quid ſit beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuoſis tenebrarum, magis autem arguite.*

Luc. 11. Quod ſi te ſatis illuminatum putas: *Vide ne lumen quod in te eſt,*
Ioan. 9. *tenebræ ſint:* Et ne ex illis ſis quibus aiebat Dominus: *ſi cæci eſſetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus: peccatum veſtrum manet.* Id eſt, vt interpretatur ſanctus Auguſtinus. Si vos agnoſceretis ignorantes, & vos à me doceri velletis, non haberetis peccatum infidelitatis, tunc in me facile crederetis: ſed cum vos ſatis doctos ex lege & Prophetis arbitremini, neque à me putetis eſſe docendos, idcirco peccatum veſtræ infidelitatis manet, & perſeuerat in vobis. Sic plane multis doctrina eſt occaſio grauioris peccati; vel dum non faciunt quod ſciunt; vel dum ſe ſatis ſcire putant, cum ſe tamen ignorent.

IN EADEM DOMINICA.

SIVE IN SEQVENTIBVS FERIIS:

CONTRA IMPIETATEM TEMPORIS.

Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum ſuum. Pſ. 36.

VERITAS PRACTICA.

Quibus armis impietas hoc tempore propugnatur, iiſdem expugnatur.

VEL SIC

Quibus armis hoc tempore Pietas impugnatur, iiſdem propugnatur.

RATIO EST, Quia triplex armorum genus eſt quo pietas

Digitized by Google

modo impugnatur : Nempe sic ferunt tempora : sic vniuersim agit mundus : sic videntur exigere prope aduertantes esuriales feriæ.

Sed hoc ipso triplici armorum genere, Pietas propugnatur.

Ergo quibus armis hoc tempore Pietas impugnatur, iisdem propugnatur. Quod certe est & plurima dignum consideratione, & opportuna proxi perutile.

I. PVNCTVM.

SICVT nullum iustius est bellum quàm quo Supremus Aliquis rebellantes coercet subditos, sic nulla est glorioſior pugna & victoria, quàm quæ talem hostem, aut quemuis alium suis expugnat armis. *Fac Domine, vt gladio proprio eius superbia amputetur.* Sic Iudith Deo qui Supremus est omnium Dominus quem Holofernes armis impetebat; sicque reuera factum est, vt hic Dei hostis suo perierit gladio. Sic puer Dauid in Domino, vel in Dauide puero Dominus famosum illum Gygantem non alio confecit ense quàm proprio. Ac cùm iste puer, Rex factus est, & prælia Domini præliabatur, hoc vel maxime precabatur, vt Dei hostes suis expugnarentur armis. *Gladium,* inquit, *euaginauerunt peccatores : Gladius eorum intret in corda ipsorum.* Iudith. 9. 1. Reg. 17. Ps 39.

Hi nempe sunt conjurati contra Deum hostes qui peccatis ipsum offendunt, tumque apertius gladium euaginant quando liberius & impudentius peccant. Quemadmodum hoc solet fieri tempore, quando rationes sui peccati propalant & ratione simul ac peccatis cum Deo certant. Hic est videlicet euaginatus peccatorum gladius; sed hic eorum gladius intret in corda ipsorum, id est, illo ipso armorum genere, aut illis ipsis rationibus quas in Deum conjiciunt, dejiciantur.

Certe posset Deus vel nullos habere hostes, vel statim vt insurgunt deprimere, quis hoc ignoret? posset peccatores quo ipso peccant momento extirpare, proterere, & æternis addicere suppliciis? Quis contra obsit? Sed quandoquidem illos tolerat, quandoquidem se ab eis impugnari patitur, quandoquidem ipse

cum illis pugnam inire non detrectat, nihil erat vel Deo gloriosius, vel peccatori vtilius, quàm vt suis peccator armis & rationibus reuinceretur: *Iudicemur simul. Narra si quid habes vt iustificeris.* O Bonitatem ineffabilem: & tamen prædicandam!

Isa. 43.

Hoc est quod modò agitur. Hæc est veritas quæ modo proponitur expendenda, siue vt magis innotescat peruersitas peccatoris, quæ tam perfracte & impiè rationes peccati sui audet obtendere; siue vt clarius appareat Diuina Bonitas, quæ eo vsque se demittit ad impios, vt obtentas eorum rationes audire velit: siue vt denique facilius resipiscant, cum viderint se suis ipsos expugnari armis & rationibus.

Age ergo quid proponunt, quid effutiunt, quid præ se ferunt rationis, qua se in peccatum liberius efferri posse contendant? *Ecce loquentur in ore suo, & gladius in labiis eorum:* Ecce quod loquuntur, ecce quo gladium exacuunt & inferunt: NEMPE sic obtinuerunt tempora, sic Mundus agit vniuersus, sic videntur exigere quæ propediem expectantur, grauiora ieiunia.

Ps. 58.

Hoc est scilicet triplex armorum genus quo impietas pietatem impetit; *Dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus*; Triplex acies quam Dæmon modo instruit. Sicut olim tres Chaldæorum turmas contra Iobum, vt in Deum ipse acrius & vehementius pugnet. Hoc omne tempus est in tres suas diuisum differentias, quo se peccator tueri vellet suo in peccato. Præteritum nempe profert cùm ait sic obtinuerunt tempora: Præsens producit, cùm sic mundus agere dicitur vniuersus: ac denique Futurum aduocat cum futuri ieiunij grauitatem causatur.

Ps. 56. Iob 1.

Hæ sunt adinuentiones peruersitatis humanæ, de quibus Scripturæ passim vniuersæ. *Non dimiserunt adinuentiones suas & viam durissimam per quam ambulare consueuerunt. DA illis secundum opera eorum & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. ET irritauerunt eum in adinuentionibus suis, & multiplicata est in eis ruina.*

Iud. 2. Ps. 27. Ps. 105.

Ingemisce ad hæc: & suspira cum Dauide: *vsquequò peccatores Domine, vsquequò peccatores gloriabuntur? Effabuntur, & loquentur iniquitatem, loquentur omnes qui operantur iniustitiam*; nisi videlicet comprimatur, nisi obstruatur, nisi contradicatur.

Ps. 93.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED hoc ipso triplici armorum genere Pietas propugnatur: his ipsis armis expugnatur impietas: his ipsis rationibus peccato potius resistendum est quam cedendum.

Primo quidem ostendetur nullam esse in fauorem peccati, rationem propositam: Deinde vero perpendetur, inde potius concludi Pietatem hoc tempore magis esse colendam.

Quod itaque primum emittitur, *quia sic obtinuerunt tempora*, verum id quidem, ratione facti vt dicitur, sed falsum, ratione iuris. Neque enim ius vllum vlli vmquam tempori fuit, vt peccatum non esset malum, non esset vetitum, non esset puniendum, de hoc enim nunc agimus, de hoc decertamus; dantur quidem à Sapiente, sua cuique rei tempora; *Suis*, inquit, *spatiis transeunt* Eccl. 3. *vniuersa, Tempus ridendi, tempus flendi*, Perge cum illo quantum velis, nullum ibi reperies tempus peccandi. Hoc vnum Scriptura excipit; *Nemini dedit spatium peccandi. DISCANT timere me* Eccles. 15. *omni tempore. CAVE ne aliquando peccato cõsentias. NON æmuletur* Deut. 4. Tob. 4. *cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die.* Quid cla- Prou. 23. rius aut apertius? An putas contra Deum posse præscribi? An putas contra diuina, posse præualere humana? Vbi hæ voces, *aumquam* aut *semper*, diuinitus enuntiantur: nihil humanitùs contra pronuntiati potest.

Sunt affirmatiua quædam præcepta quæ non semper hoc sensu obligant, vt non quouis ea tempore & momento sint seruanda, quia sunt suis astricta tẽporibus; sed quę dicuntur *negatiua* sic omni sunt tempore obseruanda, vt nullum prorsus sit tempus quo non debeant obseruari. *Formicatio, immunditia, impu-* Gal. 5. *dicitia, luxuria, ebrietates, commessationes, & his similia quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. HOC scitote intelligentes quod omnis fornicator aut im-* Ephes. 5. *mundus non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis*, fingendo videlicet tempus quo hæc minus vetentur.

Sicut enim nullo licet loco peccare: sic neque vllo tempore: sicut Deus vbique est qui peccatũ spectet & puniat; sic ille semper sanctus, qui semper peccatum oderit & insectetur. *Deus enim il-* Iudith 5.

lorum odit iniquitatem.

Neque ab illa vmquam vllus hominum diſpenſare quemquam poteſt, cùm & ipſe Deus non poſſit. Quæ quidem impotentia non eſt defectus potentiæ, ſed potius ſumma Dei perfectio vt qui tam ſanctus & tam ſanctè perfectus ſit, vt non modo non poſſit peccare, ſed nec peccato conſentire. Nullum eſt enim peccatum quod non ſit inordinatio, nulla inordinatio quæ non ſit contra vel præter legem Dei, nihil porrò præter Dei legem poteſt probare Deus, cùm ipſe ſibi contradiceret; & qui malum vetaret, malum approbaret, mali eſſet author & iudex, *quo ſacrilegio*, inquit ſanctus Auguſtinus, *nihil deteſtabilius mihi occurrit.*

l. 1. de ordine.

Iudith 7. Putabant Bethulitæ poſt quinque ſeruatos obſidionis dies: *1. Reg. 13.* Saul poſt ſeptem quibus expectauit Samuelem: Iſraelitæ poſt *Exodi 32.* quadraginta quibus Moſes ab illis abfuit; putabant inquam illi, ſolutos ſe ea lege poſt elapſum tempus quo ſe illa teneri credebant, ſed male illis ceſſit. *Stulte egiſti, nec cuſtodiſti mandatum Dei tui, nequáquam regnum tuum vltra conſurget*, ait Sauli Samuel. Velleſne de his peccatis numquam confiteri, numquam pœnitere, numquam ne in morte quidē meminiſſe? Nolles profecto, ne in peccato morereris, vnde apparet quàm ſit ficta & ſimulata ratio quæ à tempore petitur, & quam vere à Propheta dictum, *agnitio vultus eorum reſpondit eis.* Ex ipſo vultu apparet quàm aliter ſentiant ac loquantur.

1. Reg. 13.

Iſ. 3.

SED quia tamen ita præualent tempora vt hoc ſibi aſſumant quod non poſſunt. Eſto ſane vt dicunt impij, hoc eſt præſumptū tempus peccandi; ſic fingitur; ſic euulgatur; ſic perſuadetur: An idcirco nil timendum? an laxiores proptèrea ſunt habenæ ſoluendæ cupiditati? ô quam longe erras qui hoc putes? Numquam magis ſibi timendum quàm modò; numquam maior adhibenda eſt ſui cuſtodia quam hoc periculoſo tempore. Nam quò tempus eſt liberius, & procliuius ad peccatum inducendum, eò certe præſentius & euidentius eſt peccandi periculum: at quo euidentius apparet tale periculū, nonne oportet eſſe cautiorem & magis ſolicitum ad illud euitandum? Nonne qui ſe manifeſte exponit peccandi periculo, peccat: iuxta illud Sapientis, *qui amat periculum in illo peribit?* at nonne eſt ſe exponere periculo, ſe exponere periculoſo tempori ſine vllo metu, ſine vlla cautione & tutela?

Eccleſi. 3.

Digitized by Google

tutela? ſicut tempore peſtis aut belli qui ſe temere morbo vel hoſtibus ingereret ſine vllo præſidio, ſine vllis armis, merito cenſeretur inconſultus & temerarius. Sic planè modo qui viuit ſine metu, ſine cautela, ſine attentiore ſui cuſtodia, temeritatis aut negligentiæ notam & pœnas non effugiet.

Periclitamur quidem omni tempore, ſemperque verſamur inter hoſtes quibuſcum nobis tam aſſidua eſt concertatio, vt vita ipſa dicatur militia & tentatio ſuper terram. Sed tamen certa *Iob. 7.* ſunt quædam tempora quibus hoſtes ſunt acriores, & militia ſæuior, vnde & oportet eſſe magis inſtructum & paratum ab omnibus, prout crebro nos mouent Scripturæ: *Fili conſerua* *Eccleſ. 4.* *tempus, & deuita à malo. SAPIENS in omnibus metuet, & in die-* *Ibid. 18.* *bus delictorum attendet.* Expende Verba. Sic & noſter Apoſto- *Epheſ. 6.* lus. *Accipite armaturam Dei vt poſſitis reſiſtere in die malo.* Quid eſt, *die malo* niſi periculoſo, niſi procliui ad peccandum, quale tu ipſe agnoſcis eſſe hoc tempus: Tunc accipienda eſt armatura Dei, tunc induenda eſt armatura robuſtior; ſic enim ille bis repetit; tanti refert hoc præceptum; ſic galeam ſalutis vult aſſumi, loricam fidei, ſcutum & gladium ſpiritualem quo poſſimus ſtare incolumes & infracti, tantis obſeſſi periculis.

Alioquin certe quod monuerat Sapiens, *ſicut piſces hamo ca-* *Eccl. 9.* *piuntur, & aues laqueo: ſic homines in tempore malo. INVOCAVI* *Dominum*, aiebat Eccleſiaſticus, *exaudita eſt oratio mea, liberaſti* *Eccleſ. 51.* *me de perditione, & eripuiſti me de tempore iniquo.* Quaſi diceret, hoc inter accepta numero beneficia tamquam ſingulare & eximium, quod me iniqui temporis periculo liberauerit Dominus; & vnicuique ſum author vt tum fideliter ipſum oret, quia protectio diuina quærenda eſt, & oratione quærenda eſt.

Sic plane docent omnes Doctores, tam neceſſariam in quouis periculo eſſe orationem, vt qui tum minime oret, non minime peccet, quia medium eſt diuinitus ordinatum ad promerendum illud auxilium quod eſt tali periculo magis opportunum. Ac propterea videtis hoc tempore publicas indici preces, quibus indulta quæ vocant plenaria, conjunguntur, vt ſic prouocemur ad remedium periculi comparandum.

Certe quando nulla eſſet alia cauſa non omittendæ pietatis, quàm participatio bonorum ſpiritualium quæ abundantius modo conferuntur, non eſſet negligenda occaſio, ſed cum oratio-

nis & Sacræ Communionis propoſita ſit illa cauſa quæ à periculo temporis petitur, non poteſt omitti talis Communio niſi remedium periculi omittatur. Extremis malis extrema ſunt adhibenda remedia. Extremum malum eſt peccare impudenter, ſicut peccatur hoc tempore. Extremum vero ſiue ſummum remedium, Sacra eſt Communio: tum quia ſic eſt inſtitutum hoc Sacramentum, *vt à peccatis mortalibus præſeruemur*, ſicut expreſſe habet Concilium Tridentium: tum quia ſic eſt ab Eccleſia particulatim his diebus propoſita eius Communio, vt per eam ſingulariter hoc tempore protegamur à peccati periculis. Vnde illud eſt valde conſiderandum, quod tametſi Sacra Menſa non haberet ex ſe vt nos ſemper præſeruaret à peccatis, haberet illud tamen hoc tempore, quia ſic ab Eccleſia proponitur, cuius intentione & fine quidquid operamur, ſortitur efficacius ſuum effectum.

Seſſ.13.c.2.

Quamobrem vt concludamus hanc primam partem, aperte patet tantum abeſſe vt ratione temporis ſolutiores ſimus in peccatum, quin potius ipſa conclamante Eccleſia, quæ tamquam Chriſti vox audiri debet, hoc vel maxime tempore pietati vacemus, pericula caueamus, remedia conquiramus, & quantum ſaluti proſpectum volumus, tantum *Timori Altiſſimi demus locum.*

Eccleſ. 19.

SECVNDVM quod objiciebatur pro ſolutiore & liberiore vita, *Mundus eſt vniuerſus ſic viuens.* Validū ſane ac potens motiuum quam ſe cumque in partem dedat Mundus! quis enim non audeat agere quod tam multi faciunt? Imo quis audeat non agere quod pene omnes agunt? Et certe fateor cum ſancto Auguſtino multos inde ſua in improbitate roborari hoc tempore: ſic enim ille ſcribit, *Si cui intueri vacat quæ faciant, quæue patiantur: inueniet tam indecora honeſtis, tam indigna liberis, tam diſſonantia ſanis, vt nemo dubitaturus fuerit, furere eos ſi cum paucioribus furerent; Sanitatis patrocinium eſt inſanientium turba.* Non quod reuera ſit legitimum inſaniæ patrocinium, ſed quod ſe illo tueantur inſani, vt à ſua ſe inſania quoquo modo tutos præſtent.

L.6. Ciuit. Dei c.10.

At vero vt manifeſte videant, nullum eſſe in peccatis tale Mundi patrocinium, dicant ipſi, an putent mendacium, iuramentum, detractionem, & ſimilia quædam peccata, minus eſſe reipſa & coram Deo peccata, quia vulgaria ſunt & communia

Mundo pene vniuerſo?

An tu minus mentiris, aut mentiendo minus peccas, quia ſic omnes vendendo vel emendo mentiuntur? An auaritiæ, fornicationis, aut gulæ vitium minus eſt vitium, quia multorum eſt & pene omnium? An tu putas ex numero vel qualitate peccantium detrahi aliquid ex peccati malitia, vel peccatoris pœna? Num legiſti quod ait Sapiens: *Non ſubtrahet perſonam cuiuſquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiuſquam, quoniam puſillum & magnum ipſe fecit? VNVM QVEMQVE*, inquit, *iuxta vias ſuas iudicabo. VNVS QVISQVE noſtrum pro ſe rationem reddet Deo. VNVS QVISQVE onus ſuum portabit. Referet vnuſquiſque propria corporis prout geſſit ſiue bonum, ſiue malum. NE accipias perſonam vt delinquas.* Quorum Scripturæ Verborum hic vnus ſenſus eſt, ne putes alienis peccatis tua excuſari. Sap. 6. Ezech. 18. Rom. 14. Gal. 6. 2. Cor. 5. Eccleſi. 42.

NVLLA eſt itaque ratio cur hoc tempore liberius pecces quia ſic libere Mundus peccat, imo eſt ratio cur non pecces, quia ſic mundus peccat. Hæc eſt enim lata via perditionis quam multi terunt, & quo plures in ea ſunt, tanto magis via dignoſcitur & tantò magis fugienda deſignatur. Deinde, quo plures ſunt qui ſimul peccant, peccatum ſæpe augetur, maiori perpetratur audacia, mutuam ſibi communicant omnes malitiam, ex ſingulorum peccato fit vnum quoddam grauius quo magis irritatur Deus ad pœnas inferendas. Sic ipſe ad Prophetam: *Iniquitas domus Iſrael & Iuda, magna eſt nimis valde, & repleta eſt terra ſanguinibus*, id eſt peccatis, *& ciuitas repleta eſt auerſione: dixerunt enim*, Id eſt, quaſi dixiſſent, *dereliquit Dominus terram & Dominus non videt. Igitur & meus non parcet oculus neque miſerebor: viam eorum ſuper caput eorum reddam.* Vnde & Sapiens: *Non ſemines mala in ſulcis iniuſtitiæ, & non metes ea in ſeptuplum.* Matth. 7. Ezech. 9. Eccleſi. 7.

Denique tùm potiſſimùm ſuos probat Deus, cùm inter multos peccantes, ſe à peccatis continent; cùm inter Sodomitas Lothus eſt caſtus: Inter profanos Iob religioſus: Inter idololatras fidelis Tobias ſenior: Inter murmurantes temperatus Caleb & Ioſue: vnde cùm aliquando Ieroſolymis pene omnes effuſius in peccata ruerent, miſſus eſt Vir, *qui tranſiret per mediam ciuitatem & ſignaret Tau ſuper frontes virorum gementium & dolentium, ſuper cunctis abominationibus quæ fiebant in medio eius.* Hoc eſt ſcilicet ſe probare fidelem ſeruum, tum ſeruire magis Deo quando Ezech. 9.

Digitized by Google

minus ab aliis colitur.

2. Reg. 16. *Hæc est gratia tua ad amicũ tuum,* dicebat Absalon Chusai quem putabat deseruisse partes patris sui Dauidis tùm exulantis: Quasi diceret, Itane te fidelem probas, vt in aduersis amicum deseras? Hæc est gratia quam reddis amicitiæ, quam reddis Amici meritis? Quid responderes Christo sic conquerenti?

REDITVRVM te scilicet cum illo in amicitiam, ad proxime sequentes ferias quæ ieiuniis & pœnitentiæ consecrantur. Nunc vero quia molestiores instant illi dies, diluenda est liberiori gaudio molestia, & lautius excipienda sunt jeiuniorum tempora. Hoc est nempe postremum quod obijciunt & quod suis peccatis obtendunt qui hoc tempore liberiores sunt in peccando.

Sed nihil poterat dici absurdius, nihil iniquius, nihil magis alienum à lege.

Primo enim quid absurdius quàm se liberius illi vitio mancipare cuius oppositam velis exercere virtutem? quid absurdius quam idcirco superbum esse quia velis esse humilis: idcirco iracundum quia te ad mansuetudinem paras; idcirco intemperantem vt sis postea sobrius? *Non est per temulentiam aditus ad jeiunium*, inquit sanctus Basilius, *nec ad Iustitiam iter per fraudem, nec ad sobrietatem per lasciuiam, nec per malitiam ad Virtutem.*

In regulis fusius disp.

Deinde quid iniquius & magis impium quàm idcirco audacius Deum offendere quia tempus instat expiandarum offensionum, quasi præteritæ non sufficerent, quasi per impudentiam aut infirmitatem peccauisse parum esset, nisi ex mera malitia certoque studio peccata peccatis cumularemus? *Non est iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram excitet.*

Iudith. 8.

Denique quid magis alienum & à lege & à fine instituti jeiunij, quàm se vltrò peccatis implicare; quæ meliorem jeiunij partem exhauriunt, & vim bonorum operum elidunt potentiorem. *Numquid tale est jeiunium quod elegi, dicit Dominus.*

Is. 58.

O quam diuersa sentiunt de jeiunio Deus & peccator! Deus ait non placet mihi jeiunium in peccato: Peccator verò, non placet mihi jeiunium nisi in peccato. Deus ait, relinquendum peccatum vt jeiunes; Ego vero, inquit peccator, idcirco peccabo vt jeiunem. Deus ait, nõ aspiciam illud jeiunium quod peccato infectum est:

Digitized by Google

Peccator contra, non ſuſcipiam aliud jeiunium niſi quod peccato ſit infectum. Poſſentne contradictoria dici magis oppoſita? Poſſentne vero excuſari apud Deum quæ ſic Deo contradicunt? Nonne hæc verior à proximis jeiuniorum feriis peti debet concluſio: En inſtat tempus acceptabile quo, ſi rectè affecti ſumus, magna nobis comparandæ ſalutis ſubminiſtrantur media: ſic nos igitur rectè affectos eſſe conuenit: ſic nos igitur his peruerſis diebus cauere decet ne peruertamur. Sic nobis igitur præcipuo cultu pietati vacandum eſt: Sic apte Sapiens: *Qui timent Dominum, inquirent quæ bene placita ſunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege illius. Qui timent Dominum præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas.* Itemque paulo pòſt: *Sapiens cor & intelligibile abſtinebit ſe à peccatis, & in operibus iuſtitiæ ſucceſſus habebit.* Eccleſi. 2. Ibid. 3.

III. PVNCTVM.

QVIBVS ergo armis hoc tempore pietas expugnatur, iiſdem propugnatur; Et quibus rationibus Impij ſibi perſuadent ſiberiorem peccandi licentiam, iiſdem non modo diſſuadentur, ſed contrà potius conuincuntur & vrgentur, vt majori cautione adhibita refrænent illam ſuam libertatem quæ vel à Tempore, vel à Mundo, vel ab inſtantibus Ieiuniis emendicatur. Nam ſi quid inde rectum, ſi quid ſanum, ſi quid rationabile deduci poteſt, totum pietati fauet & militat. *De ore tuo te iudico, ſerue nequam*, Non eſt autem genus iudicij ad condemnationem potentius, *Ex verbis tuis condemnaberis.* Vnde & Daniel cum adhuc eſſet puer ſic Suſannam falſo accuſatam liberauit, cùm ex vtriuſque Accuſatoris reſponſo conuicit ipſum mendacij, *Recte mentitus eſt in caput tuum.* Statimque populus in duos illos Iudices qui ſe falſos præbauerāt accuſatores, inſurrexit & lapidibus obruit: *Conuicerat enim eos Daniel ex ore ſuo falſum dixiſſe teſtimonium.* Quaſi diceret Scriptura, non eſt mirum quod de illis tam ſubitæ ſint pœnæ ſumptæ, nam nihil reſtat dubij quando quis ex ore proprio conuictus eſt. *Sic ſtultus cæditur labiis. SIC qui mittit in altum lapidem, ſuper caput eius cadet.* Id eſt, qui contra cœlum, contra Veritatem, contra pietatem ratione pugnare voluerit, ſua ſecum ratione pugnat. Luc. 19. Matth. 12. Dan. 13. Prou. 10. Eccleſi. 27.

Atque hinc duo illa Sacra Prouerbia, quæ videntur sibi opponi, facillime conciliantur, *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Respondе stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur.* Non est ita quippe respondendum quasi assentiaris & adhæreas eius dictis: Sed ita potius respondendum, vt & ipse suis reuincatur sermonibus, & ad saniorem mentem reuocetur.

Prou. 26.

Hoc est autem quod ad praxim his diebus nobis proponitur: *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam*; Caue assentiaris, caue putes aliquid culpæ quantumcumque leuicularis, magis licere hoc tempore, quàm quouis alio. *Respondе stulto iuxta stultitiam suam:* quidquid audieris quo in sua sibi libertate blandiri videatur impius, tu ne sinas impune verbum labi, *cadatur labiis suis stultus*, suo iudicetur ore, suo petimatur gladio, suo ipse dicto reuincatur impietatis & stultitiæ. Non est silendum vbi silentio roboratur impietas: roboratur autem silentio, quando adumbratis in sui patrocinium rationibus nemo contradicit. Non est Christiani, non est tolerare incorreptam blasphemiam. Blasphemum vero est, Rationem peccato conjungere. Iniuria est non modo rationis Diuinæ, quasi erret vetando malum, sed & rationis humanæ, quasi peccato patrocinetur. Si ratio esset peccati, iam non esset peccatum, aut esse ratio desineret. Tanta est vtriusque naturalis pugnantia, vt vno posito destruatur aliud necesse est. Nihil glorioſius peccato posset accidere, quã vt rationi jungeretur: Nihil ignominioſius Rationi posset contingere, quam si cum peccato conueniret. *Nec ratio, nec prudentia erunt apud inferos quo tu properas*, dicebat Sapiens: essent vero, ibi essent, & ratio & prudentia, si hic esset aliqua peccandi ratio. Cum enim omne prorsus peccatum illic puniatur, ratio esset cur non puniretur, quia ratio fuerat cur peccaretur. Ac proinde, ô impietatem, ô blasphemiam inauditam proinde sequeretur, iniquum fuisse Dei iudicium, iniustè damnatos esse peccatores, iniquum & iniustum Deum qui æterna puniat pœna quod cum ratione & æquitate factum est; sequeretur reuocandam esse sententiam, appellandum in jus ipsum supremum Iudicem, & vno verbo nullas fore peccatorum pœnas, quia nullus peccator est qui rationem peccato suo non adumbret.

Eccl. 9.

Digitized by Google

Hoc fateatur neceſſe eſt qui ſe profitetur peccato ſuo rationem adiungere. Tanta vero hæc eſt blaſphemia, vt ne ipſi damnati quorum eſt blaſphemare vita, ne quidem auſint in hanc erumpere: ſed quidquid grauius de pœnis gemant & expoſtulent, fatentur tamen omnes & profitentur, *ſe in malignitate ſua eſſe conſumptos.* Id eſt, ſe ſua dignos pœna, nullam ſibi eſſe rationem contra Deum, rationem eſſe ſuæ pœnæ, quia nulla fuit ratio ſuæ culpæ. Sap. 5.

Eant nunc impij quò ſua feruntur libidine, ſuas in concupiſcentias toti deuoluantur, ſi ratione & pietate non poſſunt retrahi, liberum illis quidem eſt qua libertate poſſunt peccare: Sed ne dicant ſibi eſſe liberum qua libertate numquam licet peccare. Ne Chriſtiani hoc tolerent quod ne profani probarent. Non eſt ſatis modò, non eſt Chriſti ſeruo ſatis, non peccare liberius; ſed ne quis audeat, toto debet anniſu contendere, tota debet contentione prohibere. *Nolite communicare operibus infructuoſis tenebrarum, magis autem redarguite.* Quaſi diceret, non tantum non eſt idem committendum quod illi Tenebriones audent, ſed ne audeant eſt annitendum. Quod ſi vero impedire facta non poſſis, at ſaltem quod tu potes, eorum dicta potenter argue. Si ne peccent impediri non poſſunt, impediantur peccando blaſphemare, impediantur dicere ſibi modo id eſſe licitum. Contra conclametur, contra contendatur; ne ſi forte tu ſilueris, ille tuo ſilentio ſe innocentem putet, & tu illius culpæ ſis reus. Epheſ. 5.

ADIVNGENDA PRÆCEDENTI VERITAS PRACTICA: VEL SEORSIM, HIS DIEBVS PROPONENDA.

Nihil vmquam Chriſtiana Religio paſſa eſt grauius quàm quod à Chriſtianis modò patitur.

RATIO EST, Quia nihil eſt grauius quod paſſa ſit Religio Chriſtiana, quam quod magis vergebat ad animarum interitū. Sed nihil vmquam paſſa eſt quod magis vergeret ad animarum interitum, quam quod modo patitur.

Ergo & nihil vmquam passa est grauius. Ac proinde merito indicuntur preces publicæ tamquam in publica calamitate ad diuinum subsidium postulandum, siue vniuersim, siue particulatim.

I. PVNCTVM.

AD primam propositionem, cùm sint varia & prope innumera persecutionum genera quæ Christiana Religio pene semper sustinuit, tùm vero triplex est magis generale & commune ad quod cætera omnia referuntur. Primum est cùm ei restitit Mundus ne reciperetur, ne crederetur, ne prædi-
Act. 5. caretur. *Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in Nomine isto.* Hoc primum quod est Religioni oppositum, Ne diuulgetur, ne dilatetur.

Secundum est grauius, cùm non modo non permittitur Religio dilatari, sed eius etiam prohibetur professio, minæ intentantur omnibus Christianis, bonorum publicatio, catenæ, carceres, exilia, verbera, scorpiones, equulei, cataſtæ, plũbata, rotæ, quidquid demum ad terrorem & cruciatum corporis excogitari possit, totum hoc per multos annos, per vniuersum terrarum orbem, per potentissimos quosque Prineipes impenditur: & esse Christianum nihil est aliud quam esse victimam propediem
Ioan. 16. immolandam. *Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Grauis sane vexatio.

Sed grauior tamen in tertio quodam genere quo non corpora sed animæ sempiterno morituræ interitu petebantur. Cum enim viderent Imperatores infensissimi religionis hostes adeo non cedere tormentis Christianos vt potius roborarentur in dies: nec religionem inde minus sed magis crescere, hoc excogitarunt
Niceph. l. 10. c. 4. ad religionis perniciem, vt promissis, & blanditiis, pecunia & voluptatibus, gloria & propositis magistratibus, Christianorũ animos demulcerent. Sic de Iuliano apostata singulariter, Commen-
l. 18. c. 51. tator librorum sancti Augustini de Ciuitate Dei, non tam ferro inquit & armis agebant quam blanditiis & dolis. Quo in persecutionis genere tria inerant supra quoduis aliud grauissima:

Primum quod licet morte obita perirent in terris Christiani, viuebant

viuebant tamen in cœlo: vitam non perdebant sed mutabant, meliore sui parte, quæ est anima, seruabantur. At dum à fide deficiebant per voluptates, viuebant quidem in terris, sed moriebantur cœlo, viuebant corpora sed interibant animæ: quantaque est corporum & animarum differentia, tanto grauitatis & malignitatis interuallo, distabat ab aliis hæc persecutio quæ animas perimebat.

Secundum est, quod tamet metu pœnarum deficerent aliqui, non tam multi tamen quam per voluptates inescati, nec illorum defectio deficientibus ita erat pernicioſa quam istorum. Neque enim erat tam voluntaria, tam interna, tam vera defectio fidei quæ per metum extorquebatur, quàm quæ ex voluptate & blanditiis eliciebatur. Peccabant illi quidem metu mortis quantumuis acerbissimæ, at certe non ita grauiter quam qui amore vitæ & blandioris vitæ se inescari sinebant. Nam præterquam quod hi à fide toti deficerent, dabant se etiam impuris voluptatibus quibus implicati numquam emergebant. Vix aliquos metus mortis terruerat & à corde fidem extorserat, quin paulo post ad se reuersi, fidem reuocarint & resipuerint. Vix vnus ex his vero qui blanditiis emollitus fuerit, ad meliorem mentem se receperit, sed peruicaci omnes animo sua in defectione perierunt. Quod certe est ad perniciem grauissimum.

Tertium denique, defectio fidei quæ metu ab inuitis excidebat, non ita probro vertebatur religioni, quàm quæ sponte prodibat à deliciis. Quid enim vilius breui voluptate? quid caducis istis rebus fragilius? Et tamen hæc præferre cœlo! præferre Christo! ah probrum! ah perfidiam! *Secuti viam Balaam ex Bosor, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, & fornicari.* *Num. 22. 2. Pet. 2. Apoc. 2.*

II. PVNCTVM.

SED nihil vmquam passa est Religio quod magis vergeret ad hunc probrosum animarum interitum, quàm quod à Christianis modo patitur.

Quod antequam demonstretur, declarandum paucis est, quàm recte quidquid modo sibi liberius indulgent peccatores, nomen persecutionis Ecclesiæ seu Religionis Christianæ sibi attrahat.

Digitized by Google

Primo enim sic omne illud appellatur quod ad vitium quodcumque inducit, siue id metu, siue voluptate fiat. Sic enim aperte Apostolus ait, Ismaelem persecutum fuisse Isaacum, cùm tamen in alio scripturæ loco talis persecutio ludus dicatur, vt iam alibi notatum est ex Genesi vigesimo primo, & ad Galatas quarto; nempe ludo isto procax Ismael innocentem & reluctantem Isaacum pelliciebat in aliquod prauum vitium quod est Apostolo teste, ac reipsa persequi. Ac proinde cùm modo Christiani sic pelliciantur ad vitium, cur non persecutionis tempus dicatur? Deinde vero quia forte dices de fide & de Christo præsertim agi oportere, vbi de persecutionis nomine agitur, responderi facile potest, neque hoc deesse huic temporis libertati. Nam articulus fidei est Ecclesiam esse sanctam, id est nihil falsum, nihil iniquum prorsus & prauum docere. Hic autem articulus his diebus disceptatur, peruertitur, violatur. Fingunt videlicet sibi hoc tempore nonnulla licere peccata quæ nollent alias admittere, neque enim liberius peccant, quam quod laxiorem putent peccandi libertatem, quod qui credit, non credit sanctam esse Ecclesiam ac puram religionem Christianam, quæ si aliquo tempore peccatum permitteret, certe nec sancta nec pura esset.

Gen. 21. *Gal. 4.*

Quod & Christo Domino non potest non esse iniurioſum multis modis. Nam cùm ipse sit Author Religionis, & Caput Ecclesiæ, si quid Religio non sanctum non castum non illæsum admitteret, redundaret in eius Authorem & Caput à quo regitur & docetur. Quid porro magis alienum à mente Christi quam peccatum, qui vt peccatum in suo mystico corpore destrueret, suum naturale corpus destrui voluit, *vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.* Sed quomodo sancta & immaculata si aliquod modò permittat peccatum? aut quomodo Christum & Ecclesiam non impugnet qui se modo peccare posse contendat, quod non auderet alias.

Ephes. 5.

Addo, quod est præcipuè obseruandum ad persecutionis nomen, quidquid hoc tempore sibi à quoquam indulgetur, certa quadam & peculiari ratione dici potest in odium Christi & Christianæ religionis sic indulgeri. Cur enim potius hoc tempore quàm alio? quia scilicet instant longiora ieiunia, recurritque celebranda Memoria passi olim Christi, quæ cùm sint mæsta

Digitized by Google

tempora, lugubria, & pauenda, solatium aliquod quæritur quo mitigetur asperitas illius venturi temporis. Nam si non esset passus Christus, aut si eius recolendæ passioni non immineret Sacrati dies, cessaret ista peccandi licentia, nemo sibi modo largius indultum vellet; Vnus est Christus passus propter quem quadragesimale iubetur jeiunium, & propter quem bacchanales instituuntur dies; Longe quidem diuersus est finis & status vtriusque tẽporis, sed tamen ex eodem fonte ac capite deriuatur, quidquid modo proponitur laxius, & quidquid deinde arctius? Vnde quàm apte & congruenter persecutionis nomen huic competat Tempori manifeste patet, restatque illud vt demonstretur quantum in animarum perniciem atque interitum hæc persecutio sæuiat, supra illas etiam omnes quas olim passa est Christiana Religio.

TRIA sunt autem quæ id euidenter manifestent, primum est quod tanto certior & grauior sit animarum interitus quanto est minus præuisus & agnitus, *Velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.* Sic se habent vero tempora hæc comparata priscis temporibus, vt quæ olim patebant. & cernebantur pericula, nunc plane lateant & ignorentur. Quando Persecutor erat apertus religionis hostis, licet blandiretur, licet mira promitteret, quis ab eo tamen sibi non cauisset? Sed quando persecutor est Christianus, quando ipse est ciuis, ipse contubernalis, ipse amicus, ipse frater, quando hoc idem omnes agunt, quis sibi timeat? Sic itaque modo tanto plures & certius pereunt animæ, quanto minus certa patent pereundi pericula, *vt pisces capiuntur hamo, sic homines in tempore malo.* Vnde & Propheta Deo permittenti latens periculum sic aiebat: *Et facies*, inquit, *homines quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem. Totum in hamo subleuauit*, Nempe hostis, ***traxit illud in sagena sua, & congregauit in rete suum. Super hoc lætabitur & exultabit. Propterea immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus eius electus.*** Quasi diceret, erit tempus quo se immergent in omnem homines voluptatem, & erunt quasi pisces maris: Dæmon vero quasi piscator qui *totum* id est vniuersos illo viuentes tempore in hamo & sagena congregabit; tantique faciet illud tempus, quanti rem omnium desideratissimam vt qui nihil auidius desideret,

Trem. 7.

Eccle. 9.

Hab. 1.

quàm animarum interitum.

Dices fortè, quidquid ſit ſiue perſecutionis ſiue periculi, paucorum dierum eſt malum, quod vel etiam proximè conſequenti jeiunio facillime diluitur & expiatur. Reſpondetur & hac reſponſione ſecundum declaratur quo manifeſta ſit maior æternæ ſalutis jactura quàm putetur. Non eſt, vt putas peccator, non eſt paucorum iſta dierum perſecutio, non ſunt vnius aut alterius menſis pericula, ſed totius vitæ; toto quo viuis tempore, viuunt hæc in te tempora; mutantur in te dies, tu nullis in diebus mutaris; diuerſa ſibi ſuccedunt agendorum ſpatia, tu vnus & idem hoc ſemper agis quod modo agis. Reuolue præteritos annos, fuitne vnus ex quo agnouiſti tempus hoc, tempus eſſe libertatis, fuitne vel vnus annus quo non te huic permiſeris tempori, non
Iſ. 56. te præteritæ libertati tradideris? *Et erit ſicut hodie ſic & cras & multo amplius*, vt eſt in Propheta: ſic cæteri conſequentur anni; ſic ſemper credes hoc peccare tempore, minus eſſe vetitum quàm alio; quidquid confitearis & quantumcumque communices, manet illa in te ſemper hæreſis, dicamne an infidelitas, an deceptio, an faſcinatio, quod non aliter ſit viuendum hoc tempore quàm viuitur. Quæ mens, quæ voluntas ſic viuendi quamdiu manet in animo, tamdiu viuunt in te hæc tempora, tamdiu
Oſee 13. latet periculum, latet peccatum, latet interitus. *Colligata eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum eius.* Quidquid videlicet hoc peccas tempore, colligatum eſt & inuolutum in ea voluntate quæ in te manet eiuſdem ſemper tenendi vitæ curſus quem
Ier. 9. modò tenes. *Habitatio tua in medio doli.* Dolus eſt & fraudulenta cogitatio te poſſe aliter peccatum deponere niſi deponatur voluntas non modo non peccandi, ſed ne ipſius rei attingendæ, cui peccatum annexum eſt. Quæ voluntas cum vix aut ne vix deponatur, manet in illa ſemper velut in radice peccatum idem, atq;
Luc. 19. idem ſalutis periculum, animæque interitus. *O ſi cognouiſſes & tu! Nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis,* quæ Sapiens olim præ-
Eccleſi. 3. uidit: *Frutex peccati radicabitur in illis, & non intelligetur.*

Tertio denique quia hæc dicuntur abſcondita, quia non putantur ita eſſe periculoſa vt dicuntur, quia latent & ignorantur, vix vllus eſt qui non ſibi fingat quod quantumcumque eſſet periculum & peccatum, non tamen eius eſſet reus quia neſcit, quia non putat ſe peccare, non putat eſſe peccatum ſic largius viuere;

Digitized by Google

Quamobrem inde deducitur grauius esse periculum. Ignorantia est affectata qua certè nihil est pernicioſius. Nam ex ignorantia te putas excusatum, & tamen non excusatur talis ignorantia, quia poteras & debebas scire ac credere quod modo edoceris. Poteras quidem quia idcirco publicæ denuntiantur preces & Conciones quibus id singulariter intelligatur; debebas verò quia tua res vel maxime agitur, nec vllo vmquam debito strictiori deuincimur quàm procurandæ salutis animæ. *Ne ponas animæ tuæ scandalum, & à filiis tuis caue, & à domesticis tuis attende. In omni opere suo, crede ex fide animæ tuæ.* Id est, Caue periclitaris de anima, quam debes rebus omnibus & personis præferre. Quidquid excusabis, nullum erit, quia nihil à salutis cura & negotio potest excusare. *Nonne anima plusquam esca? Noli propter escam destruere opus Dei.* Eccles. 32. Rom. 14.

III. PVNCTVM.

NIHIL ergo vmquam Christiana Religio passa est grauius, quàm quod à Christianis modo patitur. Quia quod modo patitur plurimum vergit ad sempiternum animarum interitum, quo quidem animarum interitu nihil grauius pati potest Religiò, quando præsertim conjungitur, vt supra visum est, cum ipsius religionis ac Christi probrosa iniuria, vnde genus illud persecutionis emergit quod specie quidem videtur mollius, sed reipsa durius & acerbius.

Emersit nouum genus cladis, aiebat sanctus Cyprianus, *& quasi parùm persecutionis procella sæuierit, accessit ad cumulum sub titulo misericordiæ, malum fallens, & blanda pernicies.* Nempe dum Christiani metu pœnarum lapsi, & resipiscentes facilius reciperentur, nec nisi blande & molliter cum illis ageretur, multi fidem deserebant spe illa sustentati, quod rursus nullo negotio reuocarentur & admitterentur in cætum fidelium: eratque nouum cladis genus & noua persecutio, quæ quo blandiorem habebat faciem, magis erat deploranda, videbaturque quasi cumulus aliarum omnium vexationum, quia videlicet magis exponebatur salus animæ, dum in spem veniæ & misericordiæ sic facilius peccabatur. Serm. 1. de lapsis.

At nonne hoc ipsum est quod his peccatur diebus? nonne

Digitized by Google

hoc ipsum sub titulo misericordiæ malum est fallens, & blanda pernicies? Nonne quia bonus & misericors fuit Dominus nos redimendo, nunc idcirco, vt diximus, geniales agimus dies? Nonne quia bonus est & misericors, patiendo toleranter quæ agimus, minus timemus & peccamus audacius? Nonne quia bonus & misericors Deus nos breui pœnitentes statim recipiet, minus propterea peccati damna metuimus? Hic est *Titulus misericordiæ* quo malum præsens fallit, & blanda perdit pernicies. Hic est Titulus quo peccandi licentia, vocatur honesta libertas: quo laxiores epulæ dicuntur mundi leges: quo luxus, ludus, & quidquid concupiscentiæ libeat, appellatur ius temporis; Hic est Titulus quo virtus exulat: quo pietas inimica iucundæ societatis abigitur: quo timor peccati, debilitas animi creditur: quo salutis monita, sunt mentis tormenta. Hoc titulo nihil modo peccatur: aut si quid peccatur, nihil punitur. Hoc denique Titulo, nunc Misericordiæ cætera Diuinitatis inscribuntur attributa, dicta & facta; Si iustitiam, si potentiam, si præsentiam, si minas, si scripturas, si iudicia, si quidquid demum de Deo dixeris ad continendum peccatorem; Vnum proferet Titulum Misericordiæ quo se contra omnia tutum putabit.

Itane vero ille Titulus quo nullus est potentior ad puriores quosque concitandos affectus, sit ille Titulus quo nostri deprauentur appetitus? Suntne hi bone IESV fructus tuæ Crucis? Suntne hæ Bonitatis illius expectationes quàm moriens exhibuisti? Siccine bonum te esse oportebat vt nos essemus mali! sic te nobis misericordem, vt in te atroces essemus! sic te nobis pium, vt in te essemus impij! Tanta certe me tenet huius impietatis ignominia, vt nihil satis infame & pudendum cogitare possim, quod non subirem libens ad hanc reparandam iniuriam Bonitati tuæ nunc illatam.

Quis mihi det vt pro te moriar, Diuina bonitas, quæ Deum meum pro me mori voluisti! quis mihi det ferali constrictum fune per vniuersam trahi vrbem, capite pedibusque nudum, facem præferre, qua cuncto spectante populo confitear, nimis esse iniurioſam hanc nostram licentiam qua sub *Titulo misericordiæ*, libentius nobis indulgemus. Agnosco capitale crimen! agnosco supremæ maiestatis læsæ iniuriam! agnosco perduellionis humani nefas. Abjuro facinus, detestor audaciam &

Digitized by Google

contra quosuis impugnantes, profiteor hodie tali cultu semper nobis esse obseruandam Dei Bonitatem ac Misericordiam, vt sit duplicare peccatum, sub hoc peccare Titulo, & quo magis nobis patet Diuina Bonitas, tanto minus peccare liceat, tanto magis peccantes oporteat arguere, & ne grauiores pœnas luant, tantò Deum magis precari & placare.

Huic affinis est illa Veritas quæ habetur Feria sexta Parasceues:

Grauius est Christo iam à peccato pati, quam quod olim pro peccato est passus.

Apte conueniunt Verba Euangelij: *Ecce ascendimus Ierosolymam*: Et quæ sequuntur, Vnde in tres partes tota Christi passio diuiditur, cuius quoddam compendium opportunè in hos dies traduci posset.

Videnda sunt etiam ex Indicibus quæ alibi de Cæcitate Concupiscentiæ referuntur; & de defectu fidei, præsertim Dominica quæ in Albis dicitur, vbi hæc sancti Ioannis leguntur verba, *Hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra*, Et quæ inde formatur Veritas, hodierno Euangelio atque his diebus non incongrua.

Vide & in 3. parte, Feria sexta hebdomadæ 14. In 4. parte: Feria sexta, & Sabbato hebdomadæ 18. Feria 4. & sequentibus hebdom 19. Feria 5. hebdom. 20. Feria 3. hebdom. 21. Feria 5. hebdom. 24.

HAC HEBDOMADE Veritates eruentur ex illa Oratione quam Christus Dominus ad Patrem habuit, & quæ refertur Ioannis capite decimo septimo. Cúmque illa Oratio variis abundet affectibus, sex præcipui seligentur qui frequentiùs occurrunt exercendi in meditatione Passionis Domini, sicque ad eos in sequentibus mysteriis faciliùs efformandos, cum gratia disponemur.

FERIA SECVNDA.

DE ZELO CLARIFICANDI CHRISTI DOMINI:

AD HAEC PRIMA EIVS VERBA:

Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Scientia ſine Zelo, arma ſine milite: Zelus ſine ſcientia, miles ſine armis.

SENSVS eſt quod ſicut arma ſine milite, aut miles ſine armis, nihil in bello efficiunt: ita ſcientia ſine Zelo, aut Zelus ſine ſcientia nihil contra hoſtes ſalutis, aut inimicos Chriſti proſunt: ac proinde quàm neceſſarius eſt horum vſus, tam neceſſariò ſimul iungi debent.

RATIO eſt, quia quando ad aliquem effectum duo ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat, ſimul illa iungi debent tam neceſſariò, quàm verè talis effectus prætenditur.

Sed Chriſto Domino clarificando, Zelus & ſcientia ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat.

Ergo ſimul iungi debent, aut nihil ages pro Chriſto.

I. PVNCTVM.

MVLTA hic fructuosè conſiderari poſſunt ante ipſam propoſitæ Veritatis conſiderationem. Primum eſt quod dicit ſanctus Auguſtinus de vniuerſa hac Chriſti Domini oratione, *Ita ſe*, inquit, *Patri exhibere voluit precatorem, vt meminiſſet*

Tract. 104. in Ioan.

meminiſſet noſtrum ſe eſſe doctorem: proinde eam quam fecit orationem pro nobis, notam fecit & nobis, quoniam tanti Magiſtri non ſolùm ad ipſos ſermocinatio, ſed etiam ipſius pro ipſis ad patrem oratio, diſcipulorum eſt ædificatio: & ſi illorum qui hæc dicta aderant audituri, profecto & noſtra qui fueramus conſcripta lecturi.

Deinde verò contemplare quo cultu, quâ reuerentia cùm internâ tum externâ Chriſtus Dominus oraret Patrem. *Hæc loquutus eſt IESVS*, ait Euangeliſta, *& ſublevatis oculis in cœlum, dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet Te.*

Tertiò perpende quomodo paſſionem ſuam vocet clarificationem ſuam, nempe, vt dicit ſanctus Hilarius, *Clarificat Pater deficiente ſole, tremente terra, proclamante Centurione.*

Et verò etiam tot Chriſti patientis Virtutes elucent, vt inde multùm clarificari poſſit.

Quartò aduerte diligenter quòd, ſi quam Chriſtus petat clarificationem, non aliter eam expetit, quam vt Patrem clarificet, quod eſt ſummæ fidelitatis argumentum. Sic autem in ea ipſa filij paſſione Pater clarificatur, cùm Diuina eius attributa, Bonitas, Miſericordia, Sapientia, Iuſtitia, & alia innoteſcunt. O qualis Iuſtitia cum ſumma Bonitate coniuncta.

Denique ſic perſuaſum habe, quod quantum de Chriſto bene mereri optas, tantùm à te clarificandum oporteat, quibus omnino modis & perſonis ipſum notificare poſſis contra obſiſtentes quoſque aduerſarios. Ad hoc autem tam eximium & tam diuinum Opus operandum, Scientia & Zelus ſunt ita neceſſaria, vt niſi vtrumque adſit, nihil prorſus efficias. Atque hinc ratio & motiuum efficax ſimul illa duo coniungendi deſumitur, quia quando ad vnum effectum duo quædam ſunt ita neceſſaria, vt vnum quidem ſine alio nihil efficiat, efficiant verò ſimul iuncta, tunc ſimul illa iungi debent tam neceſſariò, quàm verè & efficaciter talis effectus prætenditur. Quod quidem in propoſita ſimilitudine armorum & militis tam clarè patet, vt nihil euidentius videatur. Quid enim Miles ſine armis, aut arma ſine milite? ac proinde ſi bellum eſt gerendum, nonne oportet militem armis eſſe inſtructum? ſic planè de cæteris vniuerſim quæ mutuam à ſe exigunt operam, vt ſi quid videre velis, cum non poſſis ſine lumine & oculis, nonne vtrumque adhibes? ſi quid audire optas, cùm non aliter fieri poſſit quàm per ſonum & aurem, nónne alteri

alterum iungis? Hinc illa ſapiens Sapientis exprobratio in pi-
Prou. 20. grum jacta. *Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur illi*; quaſi diceret cùm non aliter vitæ ſubſidia ſubminiſtrentur à terra, quàm dum excolitur & aratur; ſi quis terram non arat, non modò nihil ſibi ad vitam colliget, ſed neque ab aliis meretur quidquam accipere, quod in re tam clarâ cæcutiat, & duo illa tam neceſſariò ſimul adiungenda neglexerit.

O quàm multo plures ſic æternæ vitæ ſibi ſubſidia denegant, quam huius temporalis & caducæ! vix vllus eſt qui ſuum non colat agrum, & vix vllus eſt qui ſuum excolat animum.

II. PVNCTVM.

SED Chriſto Domino clarificando, Zelus & ſcientia ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat, ſimul autem iuncta plurimum poſſint.

Nam primò quid efficiet ſcientia ſine Zelo, cùm ſit hoc Zeli proprium ſcientiam acuere, excitare, & in medium producere vt ſe ipſa prodat ad opus externum, quæ alioquin non ſic excita-
Eccleſi. 20. & 41. ta lateret & otiaretur. Hinc Sapiens ſemel & iterum, *ſapientia abſconſa & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque? MELIOR eſt qui celat inſipientiam ſuam, quàm homo qui abſcondit ſapientiam*
In Pſ. 118. *ſuam. ANGELI quoque*, inquit ſanctus Ambroſius, *ſine Zelo nihil ſunt, & ſubſtantiæ ſuæ amittunt prærogatiuam, niſi eam Zeli ardore ſuſtentent.* Tum paulò pòſt, *Et quid miramur ſi Angeli eum habent; Ipſe Deus Pater ait, Zelans Zelabo Ieruſalem Zelo magno. Quia Deus magnus, ideo & Zelus magnus eſt, & pro vniuſcuiuſque qualitate, ita & Zelus aut mediocris, aut magnus eſt. Zelo vindicatur Ieruſalem, Zelo Eccleſia congregatur, Zelo fides acquiritur, Zelo prudentia poſſidetur. Dominus quoque Ieſus ait, Zelus domus tuæ comedit me.* Et nonnullis interiectis. *Zelus vtilis in Sacerdote præcipuè, ne negligens ac remiſſus ſit.* Ac denique Zelum vocat Dei vitam, quaſi diceret, Zeli miniſterio Deum in illis viuere quibus prædicatur.

Quòd vero etiam Zelo Scientia ſit adiungenda, dupliciter intelligi poteſt; primò quidem vt per ſcientiam intelligatur Diſcretio & Prudentia. Deinde verò etiam peritia ſeu intelligen-

Digitized by Google

tia eorum, quæ ſpectant ad cognitionem Domini Ieſu. Quid enim doceas quod ignores; aut quomodo fructuosè doceas, niſi prudenter diſcernas, quid, quibus, vbi, quando? Quod præclarè ſanctus Gregorius in hæc verba Iob, *Quis dedit gallo intelligentiam? GALLO*, inquit, *intelligentia deſuper tribuitur, quia Doctori veritatis Virtus diſcretionis, vt nouerit quibus, quid, quando, vel quomodo inferat, diuinitùs miniſtratur. Non enim vna eadémque cunctis exhortatio conuenit, quia nec cunctos par morum qualitas aſtringit. Sæpe enim aliis officiunt, quæ aliis proſunt.* Vide quæ plura proſequitur. Quem in ſenſum rectè etiam ſanctus Bernardus, *facillimè Zelo tuo ſpiritus illudet erroris, ſi ſcientiam negligas : nec habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quàm ſi efficere poſſit vt in ea incautè & non cum ratione ambuletur.* Itémque alibi, *Importabilis*, ait, *abſque ſcientia eſt Zelus, vbi ergo vehemens æmulatio, ibi maximè diſcretio eſt neceſſaria quæ eſt ordinatio Charitatis. Semper quidem Zelus abſque ſcientia minùs efficax, minúſque vtilis inuenitur, plerumque autem & pernicioſus valde ſentitur.* Hoc eſt denique quod Apoſtolus de Iudæis dicebat, *Æmulationem quidem Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam.* Non eſt hoc æmulari Deum, ſed ſeipſum.

Iob. 38. 3. Mor. 5. & 6. Serm. 19. in Cant. Serm. 49. Rom. 10.

III. PVNCTVM.

SIC ergo Scientia & Zelus coniungi debent ad clarificandum Dominum Ieſum, vt niſi ſimul coniungas, nihil efficias. Sic defectu ſcientiæ corrigitur ille cui dicitur, *Quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Defectu autem Zeli arguuntur ij, quibus Apoſtolus, *Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrum qui hoc opus fecit!* Ab vtroque verò ſimul coniuncto præclare commendatur celebris ille Apoſtoli diſcipulus Apollo nomine, de quo ſic in actis Apoſtolorum: *Hic erat edoctus viam Domini, & feruens ſpiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ ſunt Ieſu.* Expende accuratè quænam ea ſint quæ ſunt Ieſu: an illa probe teneas, an loquaris feruenter, & communices quibus oporteret, ſeu ex officio, ſeu ex Charitate? Si quidem ita eſt, dic cum Apoſtolo, *Deo gratias qui ſemper triumphat nos in Chriſto Ieſu, & odorem notitiæ ſuæ manifeſtat per nos in omni loco, quia Chriſti bonus odor ſumus Deo, in iis qui*

Oſee 4. 1. Cor. 5. Act. 18. 2. Cor. 2.

Digitized by Google

Isf. 6. *salui fiunt, & in iis qui pereunt.* Si verò deficis, geme cum Propheta: *Va mihi quia tacui*; accendatur velut ignis Zelus tuus. Frequenter illud repete quod Christus Dominus, coniunctimque cum illo vehementer obsecra; *Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te.* Innotescat toti mundo, Scythis & Barbaris, Cannadensibus, & quibusuis gentibus, populis, linEcclesi. 36. guis, & nationibus; *Innoua signa, & immuta mirabilia. Glorifica manum & brachium dextrum. Suscita prædicationes quas loquuti sunt Propheta priores:* Sic quondam Sapiens, à quo illud postreIbid. 42. mum audies, *Eris eruditus in omnibus, & probabilis in conspectu omnium virorum.*

Vide in 1. parte, hanc inter alias, Veritatem.

Nemo minus sibi Christum seruat, quam qui magis sibi soli seruat.

FERIA TERTIA.

DE NOSTRA SVBIECTIONE SVB POTESTATE CHRISTI.

AD HAEC EIVS VERBA:

Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Quò magis Christo subjicimur, eò magis erigimur.

RATIO EST, Quia eò magis erigimur, quo propiùs ad finem nostrum supernaturalem accedimus.

Sed eò propiùs accedimus, quò Christo magis subjicimur.

Ergo & eo magis erigimur. Et tamen non vis subjici!

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

NON est dubium quin Potestas Christi Domini, sit potestas diuina, & proinde vniuersalis, & quanta potest esse maxima & perfecta. Cogitari tamen hîc potest certa quædam potestas, quam sibi vt homini datam, ait à Patre, *vt omne quod dederit ei, det eis vitam æternam*; nempe potestas regendi animas, ad beatam illam vitam, & ducendi vnamquamque ad finem suum supernaturalem; per media siue gratias quas illi ordinat & præscribit. Sic enim vt Redemptor & Saluator animarum de singulis particulatim disponit, sicut Architectus de lapidibus quos parat & exæquat ad ædificium. Sic sanctus Augustinus explicans illud Psalmistæ, *Aedificans Ierusalem Dominus, dispersiones Israel congregabit. ILLO*, inquit, *sanguine collegit dispersiones Israel, collecti sunt dispersi vt in manu artificis ad ædificium formarentur.* Ps. 146.

Et verò Natura nostra deprauata illi resistit potestati, resistendo gratiis quibus nos regit & dirigit ad gradum perfectionis, quò ipse nos destinauit; Neque id tantum in sensualibus, sed & etiam in spiritualibus nisi aduertamus, diuinæ eius Directioni nos ipsos opponimus, quoties eius ductum non sequimur meditando, communicando, loquendo, aut quidquis aliud operando; sed potiùs impulsu quodam humano & particulari ad ea ferimur, vel ad eum modum illa tractandi quem fortè nollet, *Vsquequo non vis subjici mihi?* Exodi 10.

Ad hanc Subiectionem promouendam opportuna est Veritas modò expendenda, quâ monemur nostram vnicam perfectionem sic in ea subiectione consistere, vt quo magis Christo subjicimur, eo magis erigamur. Et ratio est manifesta ex ante dictis; nam eo magis erigimur, quo propiùs ad finem nostrum supernaturalem accedimus; Est enim Finis vniuscuiusque rei, sua postrema perfectio, suum complementum & quod postremum desiderare possit: vnde Finis & Summum Bonũ conuertuntur, vt quod est summum bonum alicui sit eius finis, & quod est finis, sit summum bonum. Sic etiam dicitur finis prima esse inter alias causas, quia scilicet eas mouet ad agendum, & quidquid agunt, totum est propter finem, *quo sublato*, vt ait sanctus Tho- ἐνδελέχια

mas, *neceſſe eſt alias omnes ſubſtrahi.* Sic enim expreſſis ille verbis: *Cauſarum ad inuicem ordinatarum ſi prima ſubtrahatur, neceſſe eſt alias ſubtrahi: prima autem eſt cauſa finalis.* Atque hinc nobile eſt illud Effatum quod *finis cognitio, vitæ humanæ eſt ordinatio*, ſi videlicet tamquam ſagittarij, aliquid quod ſpectemus habeamus. Hinc tam multi præcipue de fine diſputant quem tamen pauci conſequuntur; quia forte magis de fine diſputant cognoſcendo, quam aſſequendo.

2.2.q.1.a.2

Ex 1.Eth.2

II. PVNCTVM.

SED eò propiùs ad finem noſtrum accedimus, quò magis Chriſto ſubiicimur.

Nam cum finis noſter proximus & immediatus ſit ille gradus perfectionis & gloriæ, quò nos Dominus deſtinauit, cumque ad illum gradum non aliter prouehamur, quàm per gratiam quâ nos ipſe Chriſtus eò ducit, atque ex conſequenti per ſubiectionem quam illi gratiæ reddimus; profectò hinc ſequitur, quòd eo propiùs finem noſtrum attingemus, quo magis Chriſto ſubiiciemur. Nam illa eſt Chriſti ſubiectio ſeu gratia cui ſubiicimur, quæ nos eò vehit, *ſicut aquila non modo prouocans pullos ſuos ad volandum, ſed & eos portans & fouens in volatu.* Hoc eſt illud *deſtinatum bravium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu*, quod tantopere perſequebatur Apoſtolus. Hæc eſt operatio Chriſti ſecundùm quam certare ſe Idem teſtatur, dum ait, vt *exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Ieſu, in quo & laboro, certando ſecundum operationem eius, quam operatur in me, in virtute.* Hæc eſt *menſura regulæ quâ menſus eſt nobis Deus*; Hæc *menſura donationis Chriſti, ſecundùm quam vnicuique noſtrum data eſt gratia.* Hæc denique *ſobrietas ad quam oportet ſapere, ne ſapiamus pluſquam oportet ſapere: Vnicuique*, inquit, *ſicut Deus diuiſit menſuram fidei, ſicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto; ſinguli autem alter alterius membra, habentes donationes ſecundum gratiam quæ data eſt nobis differentes.* Vide quænam eſt tua ſingularis, quomodo te ei ſubiicias vel reſiſtas, & an tibi loquatur Apoſtolus: *Inflatus ſenſu carnis tuæ non tenes caput, ex quo totum corpus.*

Deut. 32.

Phil. 3.

Coloſſ. 1.

2. Cor. 10.

Eph. 4.

Rom. 12.

Coloſſ. 2.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

HINC igitur patet, quòd eo magis erigimur in virtutem, in perfectionem, in gratiam & gloriam, quo magis Chriſto ſubiicimur; Quia magis attingimus noſtrum finem in quo vno adepto tota noſtra prouectio & beatitudo conſiſtit. Sic aptè ſanctus Auguſtinus explicans quomodo Chriſtus Dominus ab Apoſtolo *finis legis dicatur: Quoniam*, inquit, *quidquid agimus ad illum referimus, & cum ad eum peruenerimus, vltra quod quæramus non habebimus. Dicitur enim finis qui conſumit & dicitur finis qui perficit. Aliter quippe intelligimus cum audimus, finitus eſt cibus qui manducabatur: & aliter intelligimus cum audimus, finita eſt veſtis quæ texebatur. In vtroque audimus, finitum eſt, ſed cibus vt iam non eſſet: veſtis vt perfecta eſſet. Finis ergo noſter perfectio noſtra eſſe debet, perfectio noſtra Chriſtus eſt: In illo enim perficimur quia ipſius capitis membra ſumus.* Sic ad praxim egregie ſanctus Paulinus Nolanus, *Ergo*, inquit, *Illum amemus, quem amare debitum eſt; Illum oſculemur, quem oſculari caſtitas eſt; Illi ſubiiciamur, ſub quo iacere, ſupra mundum ſtare eſt; propter Illum deiiciamur cui cadere reſurrectio eſt; Illi commoriamur in quo vita eſt.* Vtrumque etiam Apoſtolus videtur eſſe complexus his verbis, quibus & nos creſcere ſimul & ſubiici Chriſto velut capiti membra nos admonet; *Creſcamus in illo*, inquit, *per omnia qui eſt Chriſtus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam ſubminiſtrationis, ſecundùm operationem in menſuram vniuſcuiuſque membri, augmentum corporis facit in ædificationem ſui in Charitate.* Quale monſtrum & portentum, ſi membra corporis nollent regi à capite, ſeſéque illi opponerent! Tale tu monſtrum efficeris Anime, ſi Chriſto repugnas. *Verumtamen illi ſubiecta eſto anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea. Quia ipſe Deus meus, & ſaluator meus, adiutor meus, non emigrabo.* Id eſt, inquit ſanctus Auguſtinus, *quamuis hoſtes inſidientur vbi poſſunt, calumnientur vbi poſſunt, verumtamen Deo ſubjicietur anima mea, ſic ſubiicietur, ſic erigetur. Venit dolor meus, veniet & requies mea: Venit tribulatio mea, venict & purgatio mea. Numquid lucet aurum in fornace aurificis? In menili lucebit, in ornamento lucebit. Patiatur tamen fornacem vt purgatum à ſordibus veniat ad lucem. Quod vult aurifex facio: vbi me*

Rom. 10.

In Pſ. 54.

Ep. 4. ad Sener.

Eph. 4.

Pſ. 61.

ponit artifex tolero: iubeor tolerare, nouit ille purgare. Ardeat licet palea ad incendendum me, & quasi consumendum me, illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo, quia Deo subiicietur anima mea.

Vide de hac subiectione Christo debita, in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ nonæ: & Dominica 14. fusiùs. Expendi etiam potest Veritas quæ habetur in eadem parte, Feria 2. hebdomadæ vndecimæ:

Quod vel inimico numquam negares, sæpissimè recusas Christo.

FERIA QVARTA,
QVÆ EST CINERVM.

DE PERFECTA IMITATIONE CHRISTI DOMINI, IN ADIMPLENDA DEI VOLVNTATE, SICVT ILLE FIDEDITER EAM CONSVMMAVIT.

AD HAEC EIVS VERBA:

Ego te clarificaui super terram, opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Non quidquid Christus egit, sed quomodo.

SENSVS est, quòd ad perfectam Christi Imitationem non est ita spectandum quid egerit, quàm quomodo illud egerit: vt sic, quæ sunt officij nostri conemur perfectè agere, sicut ille suum opus consummauit.

RATIO est, Quia perfecta Christi imitatio in vna Dei Voluntate

tate fideliter adimplenda consistit.

Atqui ad hanc Dei Voluntatem fideliter adimplendam, ex parte nostra sicut Christus adimpleuit, non ita spectandum est quid egerit, quàm quomodo quidquid egerit.

Ergo & ad eius imitationem hoc præcipue spectandum est: ac proinde inexcusabiles sumus, nisi Eum studeamus imitari, cùm hoc vnum sit agendum quod agimus, dum bene illud, sicut Christus suum peregit opus, peragamus.

I. PVNCTVM.

TRIA hîc diligentissime sunt obseruanda; primum quòd Christus Dominus de tota vita sua suisque omnibus & singulis rebus gestis loquitur, tãquam de Opere siue Negotio sibi commisso, quasi nihil ex se ageret, diceretue, quod non sibi præscriptum esset: Sic enim ipse apertissimè iam dixerat, *Ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar: quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.* Certe hoc mirum! Ioan. 12.

Secundum obseruatu dignum est, quòd illud omne quod tota vita gessit & dixit, vnum opus vocat; *Opus*, inquit, *quod dedisti mihi*; quasi hoc vnum habuisset agendum, vt voluntatem patris impleret, quasi hoc vnum spectasset in sua infantia, in suis miraculis, in suis sermonibus, in suis quibusuis aliis operibus; *Vt faciam*, inquit, *voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius.* Ioan. 4. Et proximus Passioni; *Vt cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Hoc est profectò diligere. Ibid. 15.

Tertium denique quòd sicut dixit, sic perfectissimè opus sibi datum consummauit, ne syllabâ quidem aut apice vno desiderato. Quod maxime patet in eius passione, vbi omnia ad Patrem refert, & idcirco libentissimè & plenissimè complet, donec omnibus absolutis dicat, *CONSVMMATVM est, & inclinato capite spiritum tradat.* O verè obedientem filium, qui ne perderet obedientiam, perdidit vitam. Ibid. 19. S. Bernard.

Sic nobis imitandus modò proponitur, vt habet Veritas, non

in iis præcisè quæ fecit, sed in obedientia quam Patri reddidit, vt sicut ille, sic & nos fideliter nobis commissa & præscripta faciamus. Quod vt distinctiùs videas, expende illud primò, quàm verum sit quod est in declaratione positum, perfectam Christi Imitationem in vna Dei voluntate adimplenda consistere. Nam cùm Ipse hoc vnum opus se peregisse dicat, & idcirco dicat, vt intelligamus quid in ipso sit propriè imitandum; certè nó potest dubitari, quin perfecta eius imitatio in vna Dei voluntate adimplenda consistat, quam ille in suis omnibus dictis factisque tamquam vnicum vitæ scopum & finem spectauit. Atque hinc Apostolus vno verbo quæcumque de Christo sunt, commendare volens, hoc vnicè vrget: *Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset &c. Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis:* Vnde & paucis interiectis concludit, *Itaque Charissimi mei, sicut semper obedistis, non vt in præsentia mea tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus & hæsitationibus, vt sitis sine querela & simplices filij Dei.* Hoc est verè obedire, & hoc est fortè quod minus facis. *Si subtraxerit se non placebit animæ meæ.*

Phil. 2.

Hebr. 10.

II. PVNCTVM.

ATQVI ad hanc Dei voluntatem perfectè adimplendam ex parte nostra, sicut Christus adimpleuit, non ita spectandum est quid egerit, quàm quomodo illud egerit.

Manifestum est enim, quòd quæ omnia Christus gessit, non à nobis gerenda velit Deus. *Numquid Paulus crucifixus est pro vobis,* aiebat idem Paulus, tam perfectus imitator Christi, vt nos sui imitatores vellet, sicut & ipse Christum imitabatur. Et tamen quàm multum abest, vt ea omnia fecerit aut passus sit, quæ Christus Dominus? Est ergo Christus exemplar vniuersalissimum, vnde singuli exprimere debeant quod sibi sit proprium & singulare. Sic egregiè sanctus Gregorius Nyssenus: *Suæ quisque vitæ pictor est, artifex huius operis est voluntas, colores sunt virtutes, exemplar Christus.* Sic & sanctus Bonauentura; *Refulgent*

1. Cor. 1.

Ibid. 11.

Ep. 2.

In Apol.

Digitized by Google

à Christo, sicut à totius nostræ salutis exemplari & originali principio, actus multiformes: In his quæ sunt seueritatis, & diuinitatis est Præsidentiũ & Prælatorum; in his quæ condescensionis, est infirmorum. Paup. p. art. 2. art. 3.

Quid autem à singulis velit Deus, hoc illis declarat, in suo cuique officio seu vacatione in qua vocatus est: vnde & toties idem Apostolus postquam dixit, *Volo omnes vos esse sicut meipsum*, statim addit, *sed vnusquisque proprium donum habet ex Deo; alius quidem sic, alius verò sic*; Et post nonnulla, *vnicuique*, inquit, *sicut diuisit Deus, vnumquemque sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus ecclesijs doceo; Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium: In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur; Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed obseruatio mandatorum Dei. Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.* Vbi duo hæc simul confirmantur, & quod maxime spectari debeat voluntas Dei, & quod in vocatione propria potissimum dignoscatur. Quid agimus anime? quid hic hæres diutiùs? non est quod te excuses de ignorata voluntate Dei: cum in his omnibus vbi frequentius peccas, non ignores quid de te velit Deus. *Quod notum est Dei, manifestum est in te.* 1. Cor. 7. Rom. 1.

III. PVNCTVM.

NON quidquid igitur Christus egit, sed quomodo quidquid egerit, id spectandum est ad perfectam eius imitationem, vt in his potius quæ sunt nostri officij, quàm in ipsis Christi operibus, quomodo egerit, sic nos agamus: cùm in his quotidianis nostris actionibus longè manifestior sit Diuina Voluntas, in qua vna perfecte adimplenda, vt dictum est, tota consistit Imitatio Christi: Cuius etiam exemplo plurimũ excitamur ad illam in nostro statu Diuinam penitus exequendam Voluntatem: quod proinde Deus proponit vt intueamur assidue, tamquam Exemplar luculentissimum quod imitemur. Si enim Filius æqualis Patri, sic ei obediens fuit in opere tam arduo & difficili, quid nos seruos præstare conuenit in quotidianis nostris obsequiis, quæ sunt tam facilia, vt præ facilitate & exiguitate rei, vix credamus vllius esse meriti. Et tamen si perfectè & integre complererentur, ita Deo placent, itáque valent ad sanctitatem nostram; vt quantùm in illis fideles & perfecti fuerimus, tantum perfectionis & san-

Digitized by Google

ctitatis assecuturi simus : quia Christo Domino similiores erimus , & in eo genere similitudinis & perfectionis quod maximè placet Deo , & maximè valet ad meritum , nempe in diuina eius voluntate facienda. Vide in 3. parte de Obedientiæ voto , vbi hæc tractatur Veritas satis opportuna huic loco :

Quam glorioſa eſt ſimilitudo Chriſti, tam glorioſa eſt Obedientia.

Heb. 13. Hoc est quod potissimum nobis optabat Apostolus dicens, *Deus pacis aptet vos in omni bono , vt faciatis eius voluntatem , faciens in vobis quod placeat coram se , per Iesum Christum.* Quidquid verò sit quod impediat tantum bonum , vide quam breue sit & *Ps. 89.* euanidum ; *Tamquam dies hesterna quæ præteriit* , sic planè omnia *1. Ioan. 2.* transeunt , & tu cum eis pariter. *Et mundus transit & concupiscentia eius , qui autem facit voluntatem Dei , manet in æternum* , ait di- *Eccles. 14.* lectus discipulus. Sic & aptè Sapiens , *Omne opus corruptibile deficiet, & qui illud operatur ibit cum illo.*

Hoc est quod profitemur hodie in Cinerum aspersione ; hoc *Math. 6.* est quod in Euangelio Missæ auditur , *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra; thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo.*

Ingredere teipsum hodie penitiùs ; *Conuertere seriò ad Dominum* , vt ait Sapiens , *& relinque peccata tua ; precare ante faciem* *Eccles. 17.* *Domini, & minue offendicula. Reuertere ad Dominum & auertere ab iniustitia tua , & nimis odito execrationem , & cognosce iustitias & iudicia Dei , & sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei.*

Ps. 39. *DEVS meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*

IN EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

AD EVANGELICAM LECTIONEM, ET CINERVM IMPOSITIONEM.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. Matt. 16.
Memento homo quia puluis es , & in puluerem reuertéris.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Mortificandis Concupiſcentiis opportuna Mortis memoria.

RATIO EST, Quia mortificandis Concupiſcentiis opportuna eſt illa memoria quæ rei concupitæ Veritatem ſeu vilitatem repræſentat.

Sed mortis memoria præcipue Veritatem ſeu vilitatem rei concupite repræſentat.

Ergo mortificandis concupiſcentiis opportuna mortis memoria, proindeque ſimul apte hodie conjunguntur illa duo, quibus homo admonetur vt & nolit theſaurizare in terra, & meminerit ſe eſſe terram, vereque Deo poßit dicere, Et in puluerem mortis deduxiſti me. *pſ.* 21.

I. PVNCTVM.

HÆC eſt ſanctorum omnium Patrum Sententia, Tempus hoc Quadrageſimalis Ieiunij, ſic ordinatum eſſe præſertim refrænandæ gulæ, vt tamen omnibus vniuerſim vitiis reſecandis impenderetur. Sic inter alios grauiter S. Leo: *Quod ergo, dilectiſſimi, in omni tempore vnumquemque conuenit facere Chriſtianum, id nunc ſolicitius eſt & deuotius exequendum, vt Apoſtolica Inſtitutio quadraginta dierum jeiuniis impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, ſed priuatione maxime vitiorum. Nam cum ad hoc caſtigatio iſta ſumatur vt carnalium deſideriorum fomites ſubtrahantur: Nullum magis ſectandum eſt continentiæ genus, quàm vt ſemper ſimus ab iniuſta voluntate ſobrij; & ab inhoneſta actione jeiuni, Quæ deuotio non omittit ægros, non ſecernit inualidos, quia etiam in languido atque inutili corpore poteſt animi integritas reperiri, ſi vbi fuit ſedes prauitatis, ibi confirmentur fundamenta virtutis.* Serm 6. de Quadrag.

Ex quibus ſancti Papæ verbis non id ſolum habetur quod vitiis omnibus ſit modo abſtinendum, cum id omni tempore iu-

Digitized by Google

beatur, ſed ita nobis eſſe temperandũ, vt ad ipſam vitiorum ſtirpem euellendã, & confirmanda in reliquos vitæ dies fundamenta virtutis, intendamus; quod non aliter efficacius efficitur quàm ſi quæ radix eſt malorum omnium Concupiſcentia ſic continuò refrænari diſcatur, vt quæ inde permanant vitia, contineantur.

Ser. 4. Quod idem aperte alibi ſic declarat, *Ingreſſuri dies myſticos & purificandis animis atque corporibus ſacratius inſtitutos, præceptis Apoſtolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac ſpiritus, vt caſtigatis colluctationibus quæ ſunt inter vtramque ſubſtantiam, animus quem ſub Dei gubernaculis conſtitutum, corporis ſui decet eſſe rectorem, dominationis ſuæ obtineat dignitatem.*

Quamobrem in hunc finem congruenter proponuntur illa hodie Domini Verba: *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra*, id eſt, nolite affici rebus huius mundi, nolite mundum diligere, nolite terrena concupiſcere; Quod non tantũ de terrenis & temporalibus quæ fortunæ dicuntur, bonis intelligas, ſed de honorũ ambitu, de carnis voluptatibus; ac vno Verbo de triplici Concupiſcentia, de qua tam ſæpe ex ſancto Ioanne auditur, *Omne*

1. Ioan. 2. *quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ.*

Hi ſunt theſauri qui theſaurizantur in terra. Hi ſunt quibus humana figuntur corda; ſeu potius ipſa ſunt humana corda, triplici quodam nexu, rebus affixa perituris, quæ ſunt ita modò reuocanda, vt deinceps oderint quod nimis amant, & fugiant quod auidius proſequuntur, ac ſenſim perfectius mortificari diſcant. Opportune verò Mortis memoria quæ per impoſitos Cineres renouatur, opportune inquam, mortificandis illis Concupiſcentiis nobis offertur, vt habet Veritas, nunc expendenda.

Nam cum in res illas humanas non ferantur Concupiſcentiæ niſi prout apparent vel jucundæ, vel vtiles, vel honorificæ, quæ ſunt tres boni ſpecies; profecto nihil æque poteſt Concupiſcentias à conſectandis inordinate rebus auocare, quàm quod apparentem illam rerum ſpeciem denudabit, veramque earum faciem & naturam ſtatuet, & quàm ſint potius viles, caducæ, infirmæ & Chriſtiano indignæ, repræſentabit.

Sic olim cum Iudæi tam florentes & beatos ſe putabant vt

Digitized by Google

nullis poſſent hoſtium viribus appeti, Propheta Ieremias iu- *Ier. 18.*
bente Domino, lagunculam figuli teſteam coram illis in valle Topheth confregit ac in minutiſſimas contriuit partes, vt hoc facto docerentur, ſuam illam quam putabant ſecuram ſorcem ita breui conterendam, ne vt vmquam reſurgeret, ſicque iam ante diſcerent quam parum illi fiderent. *Hæc dicit Dominus exercituum, ſic conteram populum iſtum, & ciuitatem iſtam, ſicut conteritur vas figuli quod non poteſt vltra inſtaurari.*

O ſi talis rerum quas cócupiſcimus imago nobis exhiberetur!

II. PVNCTVM.

SED Mortis memoria rerum illarum quas proſequuntur Concupiſcentiæ, veritatem & vilitatem imprimis repræſentat.

Tres enim Corporis mortui conſiderari poſſunt ſtatus, in quorum vno vnaquæque Concupiſcentia ſuum illud obiectum quod tantopere deperit, quale ſit in veritate, & quam vile ſit in ſubſtantia, facile poſſit intueri. Tres illi ſtatus à Chriſto Domino nobis exhibentur in tribus illis Mortuis quos duntaxat ſuſcitaſſe memoratur. Prima illa puella eſt, Tabittha nomine quæ iam- *Matth. 9.*
iam defuncta, lecto adhuc ſuo detinebatur exaniminis, & domeſticum eiulatũ circumfuſo luridi vultus horrore concitabat.

Hic eſt primus Mortis character, hæc prima eius effigies, & exanimati corporis primus ſtatus, in quo vide vt ſtatim atque diuulſa eſt anima, quæ pars hominis reliqua ſupereſt quàm ſit fœda! quàm indecora, quam tota expers omnis ſenſus & membrorum vſus! quam aliena quouis humano conſortio! quàm manca! quam abiecta, quàm nulla: Vnde Sapiens, *Melior eſt canis viuus leone mortuo*, id eſt, nullum tam vile eſt animal dum ſit viuum quod non præſtet alteri mortuo, quantumcumque ſit præſtans & illuſtre.

In hoc autem ſtatu Concupiſcentia quæ carnis dicitur, habet quod diſcat, quidnam amet, quando carnem amat & carnalia conſectatur. Sic præclare ſanctus Gregorius ad illa Iobi verba, *Iob 24. 16. Mor. 5.*
Dulcedo illius vermis. POTEST, inquit, *apertius vermis nomine, caro deſignari. Vnde & ſuperius dicitur: Homo putredo, & filius hominis vermis. Luxurioſi igitur cuiuſlibet atque carnis voluptatibus dediti, quanta ſit cæcitas demonſtratur, cùm dicitur: Dul-*

cedo illius vermis. Quid namque caro, niſi putredo ac vermis eſt? Et quiſquis carnalibus deſideriis anhelat, quid aliud quàm vermem amat? Quæ enim ſit carnis ſubſtantia, teſtantur ſepulchra. Quis parentum, quis amicorum fidelium quamlibet dilecti ſui tangere carnem ſcaturientem vermibus poteſt? Caro itaque cùm concupiſcitur, penſetur quid ſit exanimus, & intelligitur quid amatur. Nil quippe ſic ad edomandum deſideriorum carnalium appetitum valet, quàm vt vnuſquiſque hoc quod viuum diligit, quale ſit mortuum penſet. Conſiderata etenim corruptione carnali, citius cognoſcitur, quia cùm illicitè caro concupiſcitur, tabes deſideratur. Bene ergo de luxurioſi mente dicitur: dulcedo illius vermis, quia is qui in deſiderio carnalis corruptionis æſtuat, ad fœtorem putredinis anhelat.

Quibus ſancti Patris verbis nihil videtur addi poſſe ad rem
Eccle. 7. noſtram illuſtrius exponendam, niſi forte illud Sapientis: *Melius eſt ire ad domum luctus quàm ad domum conuiuij: In illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum ſit.*

SECVNDVS ſtatus in illo demonſtratur Adoleſcente
Luc. 7. qui iam poſitus in ferali loculo ferebatur in ſepulchrum. Diues multarum erat opum & plurima clarus parentela, ſed quid tandem ex omnibus ſecum refert? Linteolum quo ſepeliatur. Nihilne præterea? Nihilne pecuniæ? nihil ſupellectilis & tanti cul-
Iob 1. tus quem ita ſtudioſè conquiſiuit? Nihil prorſus. *Nudus egreſ-*
Pſ. 48. *ſus eſt de vtero matris ſuæ, & nudus reuertetur illuc. RELINQVENT alienis diuitias ſuas, & ſepulchra eorum domus illorum in æternum.* En quò recidit tandem quidquid Concupiſcentia oculorum de terrenis rebus ſibi tam auide attrahit. En quod expendat accuratè quiſquis opibus potius quam bonis operibus cumulandis
1. Tim. 6. vacat. *Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quod nec auferre quid poſſumus.*

Sic Chriſtus Dominus hanc concupiſcentiam refrænabat,
Luc. 12. *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem paraſti, cuius erunt? Sic eſt omnis qui ſibi theſaurizat, & non eſt in Deum di-*
Ser. 104. *ues.* Quo de Chriſti ſermone ſanctus Petrus Chryſologus tantum ad rem noſtram momenti deriuabat, vt diceret: *Quotiens Diues iſte venit in medium, quem tot ſæculis, orbe toto, die omni, clamor diuinæ vocis accuſat; totiens diuitiarum fallax fugatur illecebra, totiens cupiditatũ furens flamma reſtinguitur, auaritia totiens*

rabies

Digitized by Google

rabies veſana mitigatur. Quia videlicet quàm ſint euanida & nulla terrena omnia, cum hic euidenter à morte pateat, facile deſpuuntur.

TERTIVS eſt ſtatus Lazari quadrituò iam iacentis in ſepulchro. Poſtrema domus hæc eſt humani corporis, & funeſta illa hæreditas quam cum ſerpentibus habitat, vbi vix aliquot hæſit diebus cum ecce paulatim in tabem, in puluerem, in cineres, & in horrendum penè nihilum quidquid erat reducitur. *Detracta eſt ad Inferos ſuperbia tua, concidit cadauer tuum, ſubter te ſternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes.* *Ioan. 11.* *Iſ. 14.*

Sic ſuperbia vitæ deprimitur, ſic illa Concupiſcentia quæ animos effert ſublimius, habet quò ſe abjiciat & contundat, dum vno vili puluiſculo ſe ita conſtrictam intuetur, vt ne vltra cineres, & infima quæque terræ ſegmenta poſſit emergere.

Diceres Deum ſuperbiæ noſtræ Cinerem, quo tumorem eius infringeret, velut intumeſcenti mari arenam appoſuiſſe, & hoc ipſum nobis morituris quod Iobo dicere: *Circumdedi mare terminis meis, & poſui vectem & oſtia, & dixi, vſque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos.* Et quod per Ieremiam: *Poſui arenam terminum mari, præceptum ſempiternum quod non præteribit, & intumeſcent fluctus eius, & non tranſibũt.* *Iob. 38.* *Ier. 5.* Ita plane ſuperbis hominibus, quantumcumque ſe in ſublime tollant, illic tandem in ſepulchro fixus eſt puluis & cinis exiguus quo tota illa ſublimitas detumeſcat & deficiat, vnde iam illis dicitur, *Quid ſuperbis terra & cinis?* Sic veſiculam gutturis & plumas auium immolandorum, quæ ſunt ſuperbiæ ſymbola, ſacerdos ſacrificaturus proiicere iubebatur, *prope altare ad orientem plagam, in loco in quo cineres effundi ſolent*, inquit Scriptura, quaſi diceret, vbi ſuperbus ſuos aliquando fore cineres cogitabit, ibi ſuam deponet & ſacrificabit ſuperbiam. *Quia gloria eius ſtercus & vermis eſt: hodie extollitur, & cras non inuenietur: quia conuerſus eſt in terram ſuam, & cogitatio eius periit.* *Eccleſ. 10* *Leuit. 1.* *1. Macch. 2.*

III. PVNCTVM.

MORTIFICANDIS *igitur concupiſcentiis opportuna mortis memoria*, quæ rerum vilitatem quas appetunt Concupiſ-

Digitized by Google

centiæ, dum demonſtrat; tam facile appetitum earum retundit, quam facile eſt cum Dei Gratia quæcumque ſunt vilia & abiecta
1. Reg. 12. non concupiſcere. *Nolite declinare poſt vana quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana ſunt*; adde quia ſunt vilia, fœda, indecora, fallacia, ſcelerata, noxia, perniciosiſſima quæ peccatum & æternam inuehunt perniciem. Et tamen his conſectandis rebus, his nutriendis concupiſcentiis, his appetitionibus ſuſtentandis tota Mortalium vita tranſmittitur! *O vere terra inanis & vacua!* ô vere *vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerſo labore ſuo quo laborat ſub ſole?* id eſt, quid aliud agit & laborat homo, quam ſic vanitatem conſectari? *Verè mendacium poſſederunt Patres noſtri, vanitatem quæ eis non profuit.* Reſipiſcamus ab hac inſania. Ecce nunc tempus cùm cineres imponuntur nobis, quaſi iam eo redacti ſimus, quaſi iam de carne noſtra dicatur quod aliquando dicendum eſt:
Gen. 8. Hæccine eſt illa quæ corrupit viam ſuam? Hæccine eſt illa quæ ſui curam in deſideriis volebat fieri? Hæccine eſt illa quæ concu-
4. Reg. 9. piuit aduerſus ſpiritum? Hæccine eſt illa Iezabel!

Perge per omnes corporis & vitæ partes, tibi ac aliis vehementius objicere, quanto interuallo ſtatus diſcedant à ſeipſis, qui ſuis olim vixerunt concupiſcentiis, & qui modo in ſepulchris iacent.

Bar. 3. *Vbi ſunt principes Gentium? vbi ſunt qui argentum theſaurizant & aurum in quo confidunt homines? Exterminati ſunt & ad inferos deſcenderunt, & alij loco illorum ſurrexerunt.*

Exædificentur quantumuis ampla & magnifica monumenta: ſtatuantur obeliſci, pyramides, & ad omnem poſteritatis memoriam tranſmittendam, incidatur Cedro, vel æri, memoratum illud HIC IACET, fallacia tantùm eſt, vmbra eſt, puluis eſt,
Dan. 2. Cinis eſt, hoc vnum iacet in ſepulchro. Mors tamquam *abſciſſus lapis de monte ſine manibus, percuſſit ſtatuam in pedibus eius ferreis & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita ſunt pariter ferrum, teſta, æs, argentum & aurum, & redacta ſunt quaſi in fauillam æſtiuæ areæ, quæ rapta ſunt vento.* Denique *Memoria veſtra comparabitur cinori, & redigentur in lutum ceruices veſtræ.* Quibus Iobi
Iob 13. verbis declarandis apte concludet ſanctus Gregorius: *Omnes*
L. 11. Mor. c. 17. *qui cogitatione terrena huic ſæculo conformantur, per omne quod agunt, huic mundo relinquere ſui memoriam conantur. Alij bellorum*

Digitized by Google

titulis, alij altis ædificiorum mœnibus, alij deſertis doctrinarum ſæcularium libris inſtanter elaborant, ſibique memoriæ nomen ædificant, ſed cùm ipſa ad finem celerius vita percurrat, quid in ea fixum ſtabit, quando & ipſa celeriter mobilis pertranſit? Aura etenim cinerem rapit, ſicut ſcriptum eſt: Non ſic impij non ſic, ſed tamquam puluis Pſalm. 1. *quem projicit ventus à facie terræ. Rectè ergo ſtultorum memoria cineri comparatur: quia illic ponitur, vbi ab aura rapiatur, quantumlibet enim quiſque pro facienda gloria ſui nominis elaboret, memoriam ſuam quaſi cinerem ponit, quia hanc citius ventus mortalitatis rapit: quo contrà de juſto ſcriptum eſt: In memoria æterna erit iu-* Pſ. 111. *ſtus. Eo ipſo enim quo facta ſua ſolius Dei oculis imprimit, nomen ſuæ memoriæ in æternitate figit.*

Tùm vero pergens explanare quod in ſacro ſequitur textu. *Et redigentur in lutum ceruices veſtræ.* SICVT, inquit, *per oculum viſus, ſic per ceruicem ſolet ſuperbia deſignari. Ceruix itaque in lutum redigitur, cùm ſuperbus quiſque humiliatur in morte, & elata caro tabeſcit in putredine. Intueamur enim qualia in ſepulchris iaceant diuitum cadauera, quæ illa in extincta carne ſit imago mortis, quæ tabes corruptionis, & certè ipſi erant qui extollebantur honoribus, habitis rebus tumebant, deſpiciebant cæteros, & quaſi ſolos ſe eſſe gaudebant: & dum non perpenderent quo tendebant, neſciebant quid erant. Sed in lutum ceruix redacta eſt: quia deſpecti iacent in putredine, qui tumebant in vanitate. In lutum ceruix redigitur, quia quantum carnis potentia valeat, tabes corruptionis probat.*

ANNEXA PRÆCEDENTI, AD INORDINATOS RERVM AFFECTVS, MEMORIA MORTIS, ORDINANDOS.

VERITAS PRACTICA.

Quæ viuenti res fuit gratior, hæc fiet morienti grauior.

RATIO eſt non ſolum quia grauius eſt morienti relinquere quod viuenti fuit gratius: verum quod hìc vel maxime conſiderandum eſt; Hæc cenſenda eſt morienti res grauior quæ infæ-

licem mortem poteſt inuehere.

Sed quæ viuenti res fuit gratior, hæc infœlicem mortem poteſt inuehere.

Ergo & hæc manifeſte fiet morienti grauior; ac proinde diligenter ordinandæ rei prouidendum ipsâ propoſitâ mortis memoriâ.

REM valde ponderoſam continet prima propoſitio, ſed minimè dubiam aut intellectu difficilem.

Secunda ex antedictis in 1. parte, Dominica 4. Aduentus: & in 2. parte, Dominica Septuageſimæ, ſat fuſe probari poteſt ſic procedendo: Mors infœlix illa cenſenda eſt, quæ in peccato accidit; ſed mors plerumq; talis accidit ab illa re quæ viuēti fuit gratior, inordinate ſcilicet concupita, ſeu quæ fuerit *Immunditia, impudicitia, luxuria*, ſeu quiuis prauus & impurus amor triplicis illius concupiſcentiæ de qua ſupra; *Vnde & etiam inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comeſſationes & his ſimilia quæ prædico vobis*, inquit Apoſtolus, *ſicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.* Quid eſt regnum Dei non conſequentur, niſi quod in peccato moriantur? Cur autem in illo peccato moriantur? Nonne poſſunt confiteri? Sed non conterentur, non rite confitebuntur, non eos vere pœnitebit. Hoc certe neceſſe eſt ex verbis inferre Apoſtoli: nam ſicut ſi rite confitèrentur aut contererentur, regnū Dei conſequerentur, ita plane ſi quod affirmat Apoſtolus, regnum Dei non conſequantur, neque illi conterentur, neque illos vere pœnitebit. Cur porrò non illos pœnitebit? Quia, vt locis ſupra indicatis differitur, non eſt vera pœnitentia, niſi exuatur non tantum peccati, ſed & rei affectus quæ plus nimio colebatur; vix autem illi exuunt talem affectum moriendo quem viuendo nimium nutrierunt. Hoc eſt *cor durum quod habebit male in nouiſſimo: ET omnis qui ceciderit ſuper illum lapidem, conquaſſabitur*, ait Dominus, *ſuper quem autem ceciderit, comminuet illum. OSSA eius implebuntur vitiis adoleſcentiæ, & cum eo in puluere dormient.* Hæc pridem ex Iobo, dicta ſunt, ſed non iſta quæ ſunt valde illuſtria. *Pauit*, inquit Beatus Iob de peccatore, *pauit ſterilem & quæ non parit, & viduæ bene non fecit:* Vbi Diuus Gregorius: *Quæ hoc loco ſterilis niſi Caro nominatur?*

Gal. 5.

Eccleſi. 3.

Luc. 20.

Iob 20.

Ibid. 24.

Digitized by Google

quæ dum ſola præſentia appetit, bonas gignere cogitationes neſcit. Quæ autem vidua, niſi anima nuncupatur? quam quia ſibi Conditor conjungere voluit, ad thalamum vteri virginalis venit, Pſalmiſta atteſtante, qui ait: Et ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo: Pſalm. 18. *quæ rectè vidua dicitur: quia eius vir pro ea mortem pertulit, & nunc in cœli penetralibus ab eius oculis occultus, quaſi in parte alterius regionis viuit.*

Iniquus ergo ſterilem paſcit, & viduæ benefacere negligit, quia carnis deſideriis ſeruiens, curam animæ vitamque contemnit. Tota namque intentione omnique ſtudio cogitat, quomodo ſine vllis neceſſitatibus caro moritura ſubſiſtat, & curare animæ vitam deſpicit, quæ vel in morte vel in beatitudine procul dubio in perpetuum viuit.

Rectè autem cùm diceretur. Pauit ſterilem: protinus adjungitur: Et quæ non parit. Quaſdam namque ex Sacra Hiſtoria fœminas nouimus ſteriles extitiſſe, & tamen in tempore extremo peperiſſe. Caro autem non ſolum ſterilis, ſed etiam quæ non parit dicitur: quia ſuo ſenſu bonas cogitationes gignere, nec in vltimis valet. A vigore enim iam proprio deficit, & tamen adhuc tranſitoria concupiſcere non deſiſtit: iamque à priſtino robore laſſata, penè ab ipſo quem diligit mundo repellitur, & tamen adhuc anniſu improbo obtinere temporalia conatur. Agere iam peruerſa non ſufficit, ſed tamen cogitare vel quæ non agit nequaquam deſiſtit.

Rectè ergo non ſolum ſterilis, ſed etiam non pariens dicitur: quia ſuo ſenſu, vt diximus, ad bonæ cogitationis prolem, nec cùm infirmata fuerit, fœtatur.

Ex quibus, quàm manifeſta ſit Veritas ſat liquido patet; ſed vrgenda eſt acrius, & quoties illa incus, dicendo ad populum, tundenda obuenerit, non eſt parcendum ſermoni, nec timenda repetitio quia hoc vnum cùm alias, tum hoc agendæ pœnitentiæ tempore, comprimis inculcandum. *Conuertimini ad me in toto* Ioel. 2. *corde veſtro, in ieiunio, & fletu & planctu, & ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra.*

ET VERO, IN EVNDEM FINEM, ALITER VERITAS ITA POSSET ENVNTIARI.

Vt Vita mortem ordinat, ſic Mors vitam.

Digitized by Google

SENSVS & Ratio eſt quod tunc vita mortem dicitur ordinare quando bene eſt ipſa ordinata vita. Nihil hîc dubij.

SED vt bene ordinetur vita, facit imprimis attenta Mortis Conſideratio, vnde facile eſt intelligere quod ſicut vita mortem ordinat, ſic mors vitam, hoc ſenſu vt mortis recordatio ſit vitæ ordinatio.

Gen. 2. Certe hoc vno videtur Deus voluiſſe primum hominem ſuo in officio continere: *In quocumque die comederis*, inquit, *morte morieris*, id eſt, morti eris obnoxius; Quod ita quidem homo ſibi alte impreſſerat, vt cùm primum à Serpente moueretur ad eſum vetitum, hoc ſe vno verbo tutatus ſit, *Ne forte moriamur.* Tum vero fraudulentus hoſtis cùm animaduerteret quantas iam haberet vires in humanis animis, ad vitã recte ordinandam, iſta mortis Cogitatio, cæpit omnibus machinis illam conuellere, *Nequaquam*, inquit, *morte moriemini*, qua perſuaſione facta, mox hominem facilè de ſuo dejicit ſtatu. Ac tum præcipue dicitur miſer ille homo peccati pœnitudinem ſenſiſſe ſui, cum Abelem vidit enecatum. Vidit quid eſſet corpus ſine anima, quam fœdum & horrendum! quid anima ſine corpore, quam infœlix & deſtituta, niſi dum vixiſſet fœlicitati ſuæ comparandæ vacaſſet!

Sic humani generis Reparator Dominus, nos totos voluit in *Luc. 12.* ea mortis cogitatione, cum nos in quouis vitæ momento ita ſuccinctos & paratos voluit quaſi iam iam morituri eſſemus: nec aliter vitam traheremus quam vt Gubernator ex puppi quæ eſt *2. Cor. 4.* poſtrema pars nauis, nauigium ducit; ſic nos à morte vitam regere diſceremus, & cum Apoſtolo diceremus: *Mors in nobis operatur.* Ad quæ verba S. Ambroſius: *Certe Apoſtoli moueor authoritate* *1. de bono mortis c. 5.* *dicẽtis, Ergo mors in nobis operatur*, Tum tuſe narrans quamobrem ſic à morte vita dirigitur & inordinatur. *Sæpe*, inquit *fallimur viſu, & aliter pleraq; quàm ſunt videmus: fallimur etiam auditu, & ideo non contemplemur illa quæ videntur, ſed quæ non videntur, ſi nolumus falli. Quando igitur anima noſtra non fallitur? quando ſolium veritatis attingit, niſi quando ſe ab iſto ſecernit corpore?* Et quæ plura proſequitur, quorum ſenſus eſt, Quod ſicut ad vitam recte ordinãdam oportet rectum de rebus humanis iudiciũ ſibi formare: ſic ad rectum hoc formandum iudicium, oportet aduocare ſenſum mortis non vitæ: oportet de rebus id ſentire & iudicare quod in-

Digitized by Google

stante morte sentiemus, quia tunc anima non fallitur sicut in vita, cui sensus illudunt; ac proinde rectius & sanius sentit.

Quod & sanctus Gregorius sic apertius dilucidat: *Qui consi-* 13. Mo. 15.
derat, qualis erit in morte, semper sit timidus in operatione, atque vnde in oculis suis iam quasi non viuit, inde veraciter in oculis sui Conditoris viuit. Nil quod transeat appetit, cunctis præsentis vitæ desideriis contradicit, & penè mortuum se considerat qui moriturum minime ignorat. PERFECTA enim vita est mortis Imitatio, *quam dum Iusti solicitè peragunt, culparum laqueos euadunt; Vnde* Eccles. 7. *scriptum est:*

In omnibus operibus tuis, memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Cuius quidem diuinæ Sententiæ tamquam Veritatis admodum practicæ, vel coniunctim cum aliis, vel separatim, posset hæc reddi Ratio & fructosè perpendi.

Cum vix aut ne vix aliter pecces quam cupiditate boni, vel timore mali; si hæc duo sustuleris, non peccabis.

Sed memorare nouissima tua, nec difficulter hæc duo tolles.

Ergo non peccabis.

AD primam propositionem, explicandum esset ex aliis sparsim locis, quod sicut vita naturalis vnde omnes humani actus procedunt, duobus duntaxat cordis motibus consistit qui dicuntur Diastole & Systole, seu dilatatio & contractio, quibus spiritum siue aërem Cor animantis vel extrudit vel attrahit, vnde pulsus efficitur: sic illa vita quæ dicitur in homine sensualis vnde cuncta emanant vitia, duobus hisce præcipuis agitatur affectibus, Complacentia seu Cupiditate rei sensibilis, & displicentia seu Timore mali oppositi.

Sic Aristoteles in Ethicis: *Quod in cogitatione affirmatio &* 6. Eth. 3. *negatio, hoc in appetitu, persecutio & fuga.* Sic sanctus Augustinus in Psalmis. *Omnia peccata duæ res faciunt in homine, cupiditas &* In Ps 79. *timor. Cogitate, discutite, interrogate corda vestra, perscrutamini Conscientias, videte vtrum possint esse peccata, nisi aut cupiendo aut timendo.* Vide quæ plura prosequitur in prima parte, die 2. Decembris. Sic & sanctus Gregorius: *Duobus modis ad culpam* 6. Mor. 33. *vnusquisque pertrahitur: aut enim delectatione perducitur, aut timore superatur.*

Digitized by Google

Fieri posset inductio per vniuersas peccatorum species. Vnde enim Auaritia nisi ex cupiditate bonorum temporalium, vel metu paupertatis? vnde Acedia nisi ex nimia quietis cupiditate vel laboris metu? vnde Ira nisi ex cupiditate vindictæ, & proprij timore damni. Sic perge in aliis, & aduerte quod est valde deplorandum, sic horum alterutro Cor humanum esse affixum, vt si vnum superet, superetur ab alio, nisi cum Diuina Gratia diligenter aduertat, & vtatur mediis ordinatis, quorum vnum est præstantissimum, *Memorare nouissima tua.* Sic enim vtrumque temperatur, & cupiditas boni sensualis & timor mali, quæ secunda erat propositio, & quæ satis euidenter ipsa comprobatur experientia.

Nam cum memorata nouissima repræsentent cupiditati majus bonum quam quod peccato quæritur, & timori majus malum quam quod, nisi peccet, timetur: profecto sicut naturale est præferre majus bonum aut malum minori, sic bene juuante Domino, facillimum erit omnem cupiditatem, vel inordinatum metum reprimere, propositis illis vel majoribus bonis vel malis quæ in futurum expectantur.

In Ps. 79. Sic apte sanctus Augustinus: *Amabas terram, ama vitam æternam, timebas mortem, time gehennam. Quidquid tibi iniquo promiserit mundus, numquid potest dare quantum dabit iusto Deus? quidquid tibi iusto minatus fuerit mundus, numquid potest facere quod facit iniquo Deus? Vis audire quid daturus est Deus si iuste vixeris: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Vis audire quid facturus est impiis: Ite in ignem æternum qui paratus est Diabolo & angelis eius. Bene quidem tu nihil aliud vis quam vt tibi bene sit: Nam in eo quod amas, vis vt benè tibi sit: & in eo quod times, non vis vt malè tibi sit: sed non in ea regione quæris in qua quærendum est. Festinas, nam & sine indigentia vis esse, & sine molestia. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis vt assequaris quod vis.*

Sic Christus Dominus in hodierno Euangelio, vt dehortetur à thesauris thesaurizandis in terra, thesauros in cœlo proponit qui & merito & dignitate terrestres superent. *Nam & Corporum pulchritudo,* inquit Diuus Chrysostomus, *quoad pulchrius non deprehenditur, in admiratione habetur: cùm vero aliud præstantius apparuerit, illa prior despicitur.*

Hom. 66. in Ioan.

Sic

Sic sanctus Eucherius in sua paræneticaquod Nepoti hoc nobis. *Amantes*, inquit, *vitam, hortamur ad vitam: vera ratio est persuadendi, cum id poscitur vt impetremus à vobis quod concupiscitis, pro vita quam diligitis legatione apud vos fungimur: & sane quam omnes exiguam amatis, insinuamus vt ametis æternam, quam quo pacto amemus nescio, si non hanc quam amamus esse quam speciosissimam cupimus. Itaque istud quod & cum actum sit placet, placeat magis si potest esse perpetuum, & quod apud nos pretium habet cum finem habeat, sit nobis supra pretium si potest esse sine fine.*

Neque dicas, præsentia nos longe magis afficere quam futura, non est enim vsquequaque verum: & manifeste apparet in multis naturalibus ac humanis rebus, quantum futuris demus potius quam præsentibus. Cum semen terræ mandas, cum pecuniam credis Mercatori, cum mari merces exponis, quid hoc aliud est quam præ futuris præsentia spernere?

Et licet humana deessent exempla, nonne in contemptu præsentium ac futurorum expectatione, tota nostra versatur Christiana Religio? Nonne hæc sunt Fidei, nonne Spei & Caritatis maxime propria munia, credere quod non vides, sperare quod non adest, & quod abest diligere? *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur; quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quamobrem quantum æterna credes commoda vel incommoda longe his esse temporalibus grauiora; tantum necesse est vt in vtrorumque contentione cedant minora maioribus; ac proinde cum illa bonorum & malorum huius vel futuræ vitæ contentio tunc interueniat quando in occursu peccati nouissima memorantur: Nonne vides quam vere sit & sapienter dictum vt illa memoreris, & non peccabis? 2. Cor. 4.

Qua de re, quantum ad praxim, sic iterum sancti Patres. *Nihil sic retinet homines à peccato*, inquit sanctus Augustinus, *quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* Et rursum, *si diem mortis suæ homines cogitare vellent, animum suum ab omni cupiditate vel malitia cohiberent.* Sic cohærenter sanctus Ambrosius de futuro Iudicio, *Si mente cernerent peccatores quale iudicium imminet mundo, sensus humanus non dispergeretur vanitate sæculari, si non infidelitate grauaretur.* Frænum hoc animæ peccatricis vocat sanctus Basilius. Cassianus vero generaliter hoc esse ait omnium vitiorum L. 1. de Gen. cõtra man. c. 28. Serm. 3 de Innoc. L. ad Virg. lapsc. 8. In Ps. 33. Collat. 10.

Fieri posset inductio per vniuersas peccatorum species. Vnde enim Auaritia nisi ex cupiditate bonorum temporalium, vel metu paupertatis? vnde Acedia nisi ex nimia quietis cupiditate vel laboris metu? vnde Ira nisi ex cupiditate vindictæ, & proprij timore damni. Sic perge in aliis, & aduerte quod est valde deplorandum, sic horum alterutro Cor humanum esse affixum, vt si vnum superet, superetur ab alio, nisi cum Diuina Gratia diligenter aduertat, & vtatur mediis ordinatis, quorum vnum est præstantissimum, *Memorare nouissima tua.* Sic enim vtrumque temperatur, & cupiditas boni sensualis & timor mali, quæ secunda erat propositio, & quæ satis euidenter ipsa comprobatur experientia.

Nam cum memorata nouissima repræsentent cupiditati majus bonum quam quod peccato quæritur, & timori majus malum quam quod, nisi peccet, timetur: profecto sicut naturale est præferre majus bonum aut malum minori, sic bene juuante Domino, facillimum erit omnem cupiditatem, vel inordinatum metum reprimere, propositis illis vel majoribus bonis vel malis quæ in futurum expectantur.

In Ps. 79. Sic apte sanctus Augustinus: *Amabas terram, ama vitam æternam, timebas mortem, time gehennam. Quidquid tibi iniquo promiserit mundus, numquid potest dare quantum dabit iusto Deus? quidquid tibi iusto minatus fuerit mundus, numquid potest facere quod facit iniquo Deus? Vis audire quid daturus est Deus si iuste vixeris: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Vis audire quid facturus est impiis: Ite in ignem æternum qui paratus est Diabolo & angelis eius. Bene quidem tu nihil aliud vis quam vt tibi bene sit: Nam in eo quod amas, vis vt benè tibi sit: & in eo quod times, non vis vt malè tibi sit: sed non in ea regione quæris in qua quærendum est. Festinas, nam & sine indigentia vis esse, & sine molestia. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis vt assequaris quod vis.*

Sic Christus Dominus in hodierno Euangelio, vt dehortetur à thesauris thesaurizandis in terra, thesauros in cœlo proponit qui & merito & dignitate terrestres superent. *Nam & Corporum pulchritudo,* inquit Diuus Chrysostomus, *quoad pulchrius non deprehenditur, in admiratione habetur: cùm vero aliud præstantius apparuerit, illa prior despicitur.*

Hom. 66. in Ioan.

Sic

Sic sanctus Eucherius in sua paræneticâ, quod Nepoti hoc nobis. *Amantes*, inquit, *vitam, hortamur ad vitam: vera ratio est persuadendi, cum id poscitur vt impetremus à vobis quod concupiscitis, pro vita quam diligitis legatione apud vos fungimur: & sane quam omnes exiguam amatis, insinuamus vt ametis æternam, quam quo pacto amemus nescio, si non hanc quam amamus esse quam speciosissimam cupimus. Itaque istud quod & cum actum sit placet, placeat magis si potest esse perpetuum, & quod apud nos pretium habet cum finem habeat, sit nobis supra pretium si potest esse sine fine.*

Neque dicas, præsentia nos longe magis afficere quam futura, non est enim vsquequaque verum: & manifeste apparet in multis naturalibus ac humanis rebus, quantum futuris demus potius quam præsentibus. Cum semen terræ mandas, cum pecuniam credis Mercatori, cum mari merces exponis, quid hoc aliud est quam præ futuris præsentia spernere?

Et licet humana deessent exempla, nonne in contemptu præsentium ac futurorum expectatione, tota nostra versatur Christiana Religio? Nonne hæc sunt Fidei, nonne Spei & Caritatis maxime propria munia, credere quod non vides, sperare quod non adest, & quod abest diligere? *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur; quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quamobrem quantum æterna credes commoda vel incommoda longe his esse temporalibus grauiora; tantum necesse est vt in vtrorumque contentione cedant minora maioribus; ac proinde cum illa bonorum & malorum huius vel futuræ vitæ contentio tunc interueniat quando in occursu peccati nouissima memorantur: Nonne vides quam vere sit & sapienter dictum vt illa memoreris, & non peccabis? 2. Cor. 4.

Qua de re, quantum ad praxim, sic iterum sancti Patres. *Nihil sic retinet homines à peccato*, inquit sanctus Augustinus, *quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* Et rursum, *si diem mortis suæ homines cogitare vellent, animum suum ab omni cupiditate vel malitia cohiberent.* Sic cohærenter sanctus Ambrosius de futuro Iudicio, *Si mente cernerent peccatores quale iudicium imminet mundo, sensus humanus non dispergeretur vanitate sæculari, si non infidelitate grauaretur.* Frænum hoc animæ peccatricis vocat sanctus Basilius. Cassianus vero generaliter hoc esse ait omnium vitiorum L. 1. de Gen. cõtra man. c. 28. Serm. 3. de Innoc. L. ad Virg. lapsc. c. 8. In Ps. 33. Collat. 10.

peremptorium; Sanctus Hieronymus de ſe paſſim profitetur, contra rebellantes cupiditates his præſertim pugnaſſe armis. Sanctus denique Proſper, poſtquam multa ſane horrenda de futuræ vitæ ſuppliciis commemorauit; *Hæc*, inquit, *& ſimilia multa cogitare, nihil eſt aliud quam vitiis omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrænare.*

l. 3. de vita contẽp. c. 12.

Sicque opportunè hoc ineunte tempore quò peccato debellando potiſſimum aperitur campus, Mortis memoria, tamquam armatura potentior exhibetur. *MEMENTO homo quia pulvis es. MEMORARE nouiſſima tua. INDVITE vos armaturam Dei.*

Epheſ 6.

IN EADEM FERIA.

AD HÆC VERBA EVANGELII:

Cum jeiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, &c.
Matth. 6.

VERITAS PRACTICA.

Magis modo peccant qui ne boni appareant hominibus, non jeiunant: quàm olim triſtes hypocritæ qui vt boni apparerent, jeiunabant.

RATIO eſt, quia magis peccant qui peccata multiplicant quam qui vnum duntaxat peccant. Cæteris ſcilicet paribus. Vnde Sapiens, *Non ſemines mala in ſulcis iniuſtitiæ, & non metes ea in ſeptuplum.* Ac paulo poſt: *Neque alliges duplicia peccata, nec enim in vno eris immunis.* Hæc ſunt plana.

Eccleſ. 7.

SED qui ne boni appareant hominibus, non jeiunant, peccata multiplicant, cum triſtes hypocritæ tantum vno peccent. Præſupponitur, quod eſt ſatis certum & euidens, multos modo eſſe, qui propterea non jeiunant, aut qui certe parati ſunt non jeiunare, ſiue jeiunium ſoluere, quando quid humanum verebuntur; ne ab aliis ſcilicet dicto notentur aliquo.

Digitized by Google

Tanta eſt humani reſpectus inhumanitas & prope dixerim Immanitas, vt ſic multorum appetat Conſcientiam & prorſus enecet. Ducebatur honori quondam Pietas, vnde vt ſibi famam colligerent, ſe videri pios ac jeiunantes geſtiebant hypocritæ: quod erat certe impium. At modò pietas quaſi probroſa eſſet & indecora ſic à pleriſque deſpicitur, vt ne ipſi deſpiciantur, nolunt videri pij & jeiunantes. Quod tanto magis eſt impium quo plura in vno colliguntur peccata. Vide & exhorreſce. Primo non jeiunant, quod eſt illi capitale qui præcepto tenetur, *Nam,* vt ait ſanctus Auguſtinus, *aliis diebus jeiunare remedium eſt, aut præmium: In quadrageſima non jeiunare, peccatum eſt.* Secundo, nō jeiunant contra Conſcientiam: quia jeiunarent, niſi hoc reſpectu prohiberentur, quod ſatis vident non eſſe legitimum impedimentum, ſed tamen ita validum ſentiunt vt illi cedant. Qua in re non ſibi ſolis injuriam faciunt ſed religioni ſed Chriſto, cuius obſequium ita poſtponunt mundo, vt dum coram hominibus apparere jeiunantes erubeſcunt, erubeſcant ſeruire Chriſto. *Serm 61. de temp.*

Dicent ſe vanam fugere gloriam; Sed vanum illud eſt quod dicent, & glorioſum effugium: Nam conſtans illa teneri debet Veritas, quæ tertia parte declaratur: *Sicut humanæ aſpectu gloriæ non eſt opus ponendum, ita nec eius deſpectu deponendum.* Siue laudent, ſiue vituperent homines, Chriſto ſeruiendum erat, præcepto parendum erat, nec propter hominem Deus deſerendus. *Ne accipias perſonam vt delinquas.* *Fer. 6. Hebd. 4.* *Eccleſ. 42.*

Adde id quod expendi multum deberet ad peccatorum cumulum facilius agnoſcendum. Libertas hæc ita ſoluendi jeiunij ex humano metu ſiue reſpectu, vix vmquam abeſt à ſcandalo, quod & probis & improbis datur. Probis quidem, quia vident eum quem alioquin ſatis probatæ norunt vitæ, ſic turpiter mundo cedere, vt non auſit profiteri ſe Chriſti ſeruum ac eius Eccleſiæ filium. *Væ illi per quem hoc ſcandalum venit.* Improbis vero quia ſic indurantur in ſua prauitate, nec putant id habere locum præcepti quod tam facile ſoluitur ab iis etiam qui minus ſoluti ſunt. *Confortaſtis manus impij vt non reuerteretur à via ſua mala.* O ter geminum malum! Et peccare non jeiunando! Et non jeiunare metu quodam humano! Et ſic ſoluto jeiunio, ſolutiores nonnullos alios reddere! O quam vere dictum: *Humanus reſpectus, Inhumanus Chriſti deſpectus.* Vide infra Sabbato Hebdomadæ Paſſionis. *Matth 18.* *Ezech. 13.*

QVIA tamen vox illa *hypocriſis*, & quam in ſe complectitur malignitatem plus aliquid ſemper horroris infert ad deteſtationem vitij quam quidquid diximus contra eos qui ex humano reſpectu non jeiunant, Age videamus hoc etiam nomine quàm illi grauiter ſupra quam triſtes hypocritæ peccent: Et hæc propterea præcedenti adiungatur

VERITAS PRACTICA.

Non eſt minus hypocrita qui ne appareat hominibus, non jeiunat: quam qui jeiunat vt appareat.

RATIO eſt facilis, vt quæ ex ipſa hypocriſis notione & natura petitur. Quid eſt enim eſſe hypocritam niſi eſſe diſſimulantem, & ſua diſſimulatione affectantem apud homines aliquam gloriam? Nonne hoc vnum eſt quo illi triſtes hypocritæ arguuntur qui jeiunando ſuas exterminant facies, vt appareant hominibus jeiu-
Matth.23. nantes, & inde rumuſculos aucupentur? *Væ vobis hypocritæ qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis.*

Sed qui ne appareant hominibus, non jeiunant, ſic diſſimulanter agunt, & ſua diſſimulatione ſic affectant apud homines aliquam gloriam.

Primo quidem diſſimulatores ſunt, nam dum nolunt apparere jeiunando quales ſint, apparent non jeiunando quales non ſint; apparent enim id agere ex animo quod ex humano duntaxat agunt intuitu: apparent id probare intus vel improbare quod foris tantum præ ſe ferunt; apparent denique ſic conuiuantes ſine timore quaſi nullam ieiunij legem ac religionem crederent,
3 Reg 14. quod eſt omnino falſum & ſimulatum. *Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te eſſe ſimulas? Ego autem miſſus ſum ad te durus nuntius.*

Quod vero vanam inde venentur gloriam, ipſe humanus reſpectus, ad quod vnum mouentur mobile, ſatis aperte indicat. Neque refert quod forte dicunt ſe non tam quærere gloriam, quàm contemptum fugere; nam eiuſdem ſuperbiæ prorſus eſt ſi pecces ne contemnaris, ac ſi pecces vt lauderis. Fac peccatum abſit dum contemni fugies, ſic effugies ſuperbiæ notam: ſed malle peccare non ieiunando ne contemnaris, quàm contemni ieiunando; plane ſuperbi eſt, non minus execrandi quàm qui ieiunet vt prædi-

Digitized by Google

cetur. Hoc eſt enim vt dictum eſt, Chriſtum erubeſcere, ſi non audes profiteri quando Religione teneris; teneris autem, quando peccas niſi ieiunes, peccas vero ſi ex ſolo humano reſpectu ieiunij legem violas.

Si voluntarium eſſet ieiunium & non præceptum, forte aliquando ex occurrenti & non præuiſo quorumdam congreſſu hominum ſolui poſſet: ſed dum ſolennes hi ieiuniorum aguntur dies, non eſt Chriſtiani timere mundum irridentem, non eſt Catholici ſe alium fingere quam quis eſſe vellet, niſi timeret. *Væ duplici corde. Væ diſſolutis corde. Væ his* iterum *qui perdiderunt ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cùm inſpicere cœperit Dominus?* Nonne hæc illos Scriptura tangit? Eccleſ. 2.

Tangit & acriter inter alios Patres, ſanctus Baſilius in ſuo hexameron, vbi de natiuis quorundam animalium proprietatibus. *Non ſilebo,* inquit, *polipi dolos ac furacitatem: Is cuicunque ſaxo adhæſerit, illius colorem ſubit, atque adeo vt piſcium complures ad ipſum de improuiſo nantes, tamquam ad ſaxum appellant, paratamque ſe prædam illi offerant. Tales ſunt qui ſobrietatem cum ſobriis laudant, INTEMPERANTES ſunt cum INTEMPERANTIBVS, atque ad id quod cuique placet, ſuam omnino ſententiam vertunt.* Hom. 7.

Quod & idem expreſſius alibi: *Hypocrita dicitur hiſtrio qui in theatro perſonam ſuſtinet alienam. Sæpe Heri cum ſit ſeruus, aut Regis cum ſit priuatus. Itidem in hac vita plerique vitam ſuam veluti è proſcenio ad oſtentationem componunt, aliud in corde gerentes, aliud in ſpecie, hominum oculis præ ſe ferentes.* Hom. 7. de ieiunio.

Cui conformiter S. Auguſtinus: *Sunt hypocritæ ſimulatores, tamquam pronuntiatores alienarum perſonarum, ſicut in theatricis fabulis, ſic in omni vita quiſquis ſe vult videri quod non eſt, hypocrita eſt.*

Ac proinde ſi hoc ita nomen infame eſt, vt ab honeſto quoquam ſuſtineri nequeat, quomodo non confundetur potius hoc nomine qui confuſionem metuit viri ieiunantis? *Confuſi ſunt, quia abominationem fecerunt, quin potius confuſione non ſunt confuſi, & erubeſcere neſcierunt; quamobrem cadent inter ruentes, in tempore viſitationis ſuæ corruent, dicit Dominus.* Vide locum Scripturæ. Ier. 6.

Digitized by Google

QVÆ vero plures de Ieiunio proponi possent Veritates, in hanc commode incident, qua grauius & damnosius esse intelligetur quam putetur, peccatum non seruati ieiunij.

Vix aliud peccatum est minus solubile, quàm soluti ieiunij.

RATIO est, *quia peccatum illud est minus solubile, cuius est rarior pœnitentia, seu cuius peccatorem rarius pœnitet*; Vnde si nulla est peccatoris pœnitentia, nulla est prorsus peccati solutio.

Ep. 48. *Nec quemquam putes*, inquit sanctus Augustinus, *ab errore ad Veritatem, vel à quocumque seu magno seu paruo peccato ad correctionem, sine pœnitentia posse transire.*

Sed rarius huiusmodi peccatorem pœnitet sui soluti ieiunij Quadragesimalis. Vix enim vmquam talis emendatur, & quantumcumque peccatum confiteatur, vix emendationem proponet ex animo. Certum est autem nullam esse peccati pœnitentiam, nullam eius Confessionem aut solutionem, nisi firmum emendationis propositum adiungatur. Sic idem sanctus Augustinus:

Serm. 7. de Temp. *pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati, & amor Dei, quando sic pœnitet, vt tibi amarum sapiat in animo, quod antè dulce fuit in vita.* Sic in sacris Conciliis vbi explicantur partes pœnitentiæ, semper adiungitur Contritioni vel Attritioni, *propositum non peccandi de cætero.* Expressa sunt Tridentini verba:

Sess. 14. c. 4 Si quis forte vno aut altero ieiunii die peccasset, certe is puto quantocyus in ipsa etiam Quadragesima confiteretur, & confitendo proponeret resipiscentiam: sed qui nullos vel paucos dies inexcusati abstinent, & pro more suo sibi quod volunt totis indulgent esurialibus Feriis, iamque ad annuam accessuri synaxim de Confessione cogitant; confitentur quidem se non ieiunasse, nec ignorant esse peccatum, sed an verè de peccato doleant & ita resipiscant, ac proponant se totam deinceps ieiunaturos Quadragesimam, sicut omnino necesse est vt proponant & id verè velint, valde est rarum, & vix vmquam verum. *Canes impudentißimi, nesciernnt saturitatem. Omnes in viam suam declinauerunt.*

Is. 56.

Vnde huius defectu propositi, nulla prorsus est pœnitentia, nulla peccati solutio, nulla vel vnius peccati remissio: Neque enim vno mortali retento, soluuntur alia. Vel nullum vel om-

Digitized by Google

mia Confeſſione ſimul dimittuntur. Ex hac porro manca Confeſſione quid ſequitur niſi ſacrilega Communio, niſi vita ſcelerata, niſi mors impia, ſeu peſſima mors impiorum? Nam in illa poſtrema vitæ deficientis tempora reſeruare propoſitum ſeruandæ Quadrageſimalis inediæ, quis non videat ridiculum?

PATET igitur euidenter, non modo vix aliud peccatum eſſe minus ſolubile quam ſoluti ieiunij, ſed quanta inde ſalutis pericula, quanta inde futura importentur exitia, & æterna damna! Nec iam miror ſanctos Patres tot grauibus, ſacrum hoc commendaſſe ieiunium, verbis ac ſententiis, cum optimè noſſent, quanta in hoc eſſet multorum licentia, & quanta inde pernicies.

Audi ſanctum Ambroſium, qui totus alioquin eſt melleus: *Quiſquis Chriſtianus ieiunando non impleuerit Quadrageſimam; prauaricationis & contumaciæ reus tenebitur.* Et rurſum, *Non leue peccatum eſt fideliter indictam Quadrageſimam à Domino, non ieiunare.* Neque id temerè dictum putes, & non certa ſcientia: nam tametſi abeſſent illa damna & exitia quæ peccatum, vt vidimus, conſequuntur, in ipſo etiam peccati actu non vna quædam eſt malitia, ſed multiplex & robuſta quædã improbitas, non tantum ex graui numero repetiti per tot dies actus, ſed multo magis ex peruicacitate quadam animi qua tanto tempore, contra tot mentis ſtimulos, obſtinatè peccator perſtitit in ſua vitæ intemperantis licentia. Itane ventris ingluuies tam expreſſo præualeat & præcepto, & tam certo ſalutis periculo? *Si ignorans Ionathas*, inquit idem ſanctus Ambroſius, *indictum à Patre ieiunium quia reſoluerit, morti addicitur, qui ſciens à Chriſto indictum reſoluit, quid meretur?* quaſi diceret, quæ Ionathan excuſabat ignorantia, nullum eorum excuſat qui non ieiunant, quia vel probe id ſciunt ſe teneri, vel id ſcire poſſunt: & ſi malint ignorare ne ſciant ſe obligatos, non minus ignari peccant non ieiunando quam ſi ſcirent quod ignorant. Præterea vero Ionathas ſemel tantum peccauit; at illi quoties? Ionatas vnam duntaxat mellis guttam in ſummitate Virgæ delibauit, at illi quibus ſe tradunt epulis? Ionathas in ſua ſingulari neceſſitate id præſtitit; Illi vero mera ex voluptate.

Ser. 34. *Ep. ad Marcel.* *Ser. 29.* *1. Reg. 14.*

Dicent forte, non id ex gula ſibi aſſumere, nec ſe pluribus onerare cibis quam ſi ex lege ieiunii victitarent; ſed his legibus

Digitized by Google

non posse se deuincire, non posse non facere sibi liberum quo libebit tempore, sibi quid indulgere. Sic plane est vt dicunt, tanta est ieiunij facilitas vt vix à solita discrepet mensa: sed tanta est illorum viuendi libertas, vt licet exile fit quod ieiunando exigitur, nolint omnino tamen; non quod illis sit molestum, non quod operosum aut difficile: sed quia nolunt, quia non placet, non placet libertatem suam constringere, volunt esse liberi: ieiunabunt si forte placet, aut si non placet, non abstinebunt. O peruicacem mentem, ô verè rebellem animum, cui
Ier. 2. pridem à Domino dictum: *Confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiam.*

Hoc est scilicet se manifestè subtrahere à Christi cultu & mancipio. Hoc est sibi non Christo viuere: siue vt ait Apostolus, hoc
Rom. 16. est non Christo, sed suo ventri seruire. Hoc est totum Euangelium eiurare, quod totum est in se abnegando & ferenda cruce, non quam sibi quis imponit, sed quam habemus Christi lege impositam. Hoc est à Deo denique de industria recedere, nam mera puta malitia est, pura mera peccandi libertas, cum ex ipsis qui non ieiunant multi non tam ieiunij lege teneantur quàm opinione suâ, de qua si vellent instrui aut de modo ieiunandi, tunc immunes à peccato, castè sanctéque viuerent: sed tam alieni sunt à subeundo Christi iugo, vt neque astringi velint ad hoc ipsum discendum, quo teneantur: Et siue obstringantur, siue non: siue peccent, siue non peccent: hoc vnum satagunt vt liberè viuant, vt sui iuris sint & non diuini. *Quoniam,* inquiunt, *hæc*
Sap. 2. *est pars nostra, & hæc est sors.* Quamobrem licet reuera, vel ab officio, vel à negotiis, vel à naturali temperamento possent habere, quo ne ieiunarent, excusarentur: reipsa tamen non excusantur, & pari cum aliis pœnâ punientur, quia non excusationem à lege, sed à seipsis; non immunitatem ab auctoritate legitima sed à sua libertate sibi vindicant & addicunt. O diuitias Bonitatis & patientiæ, & longanimitatis Dei! quamdiu feres hanc peccandi licentiam, quamdiu patieris tam effrænem viuendi libertatem? Itane sint illi filij Belial, id est, absque iugo, qui se ser-
Iud. 19. uos dicunt tuos? Numquamne constringes illos tuis præ-
Iob 11. ceptorum vinculis? semperne vt pullos onagri se liberos natos putabunt?

Ah miseram & damnosam libertatem! ô diuinam in hac mi-

sera

ſera libertate iuſtitiam ! Iam agnoſco, quod dolebamus initio, cur ſua in prauitate ſic indureſcant, nullo vt tempore quantumuis ſacro, nullâ vt Confeſſione, nulla vt Cõmunione reſipiſcant, aut induci ſe vmquam patiantur ad exoluendum ieiunium. Hæc eſt ſcilicet pæna libertatis quam ſibi aſſumunt, hoc eſt ſupplicium voluntariæ rebellionis, quâ in legem inſurgunt: vt qui ſupremâ lege duci nolunt, eâdem deſerantur. Et qui ſuæ ſe viæ duces habere voluerunt, ſui ſint duces interitus, ac tandem illud Sapientiæ compleatur: *Comedent igitur fructus viæ ſuæ, ſuiſque* Prov. 1. *conſiliis ſaturabuntur.*

FERIA QVINTA.

DE CAVENDO MVNDO, PRO QVO CHRISTVS NON ORAT.

Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, ſed pro his quos dediſti mihi, quia tui ſunt. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Quà latè patet Mundus, nihil eſt vſpiam ita contemnendum & cauendum, quàm quod intus in te vno latet.

RATIO EST, quia nihil eſt ita cauendum in vniuerſo mundo, quàm quod mundum peruerſum & odioſum Deo facit.

Sed quod mundum peruerſum & odioſum Deo facit, intus in te vno latet, nempe Concupiſcentia.

Ergo quà latè patet mundus, nihil eſt vſpiam ita contemnendum & cauendum, quàm illa Concupiſcentia quæ intus in te vno latet: Quod certe eſt valde expendendum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CONSIDERARI possunt hæc antecedentia Christi Domini ad Patrem Verba: *Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem meum seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia quæ dedisti mihi abs te sunt, quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis, & ipsi acceperunt & cognouerunt verè quia tu me misisti.* EGO PRO EIS ROGO, NON PRO MVNDO ROGO.

In his porro postremis verbis, magis hærendum, quia plurimùm valent ad persuadendum mundi contemptum, aut certe, valde disponunt cum Diuina gratia ad hunc affectum & effectum ex sequentibus Passionis Christi Mysteriis eliciendum. Quid enim funestius, & quid magis tremendum, quàm sacrarum omnium, quas Christus fudit, orationum participatione semoueri & excludi, nulla cum illo meritorum communicatione iungi, nullam cum eo habere Societatem & partem: ac denique velut anathematisatum & excommunicatum esse à Christo Domino? Hoc enim volunt illa verba: NON PRO MVNDO ROGO. Quamobrem in his etiam atque etiam consistendum, ne quid animis nostris de mundo tam odioso prorsus adhæreat. Quem in finem opportuna videtur propositæ Veritatis Consideratio quæ radicem totius mundanæ peruersitatis attingit, nempe Concupiscentiam, in qua vna Mundus ille sistit pro quo Christus non orat.

Hoc itaque primum expende quod in expositione Veritatis præmittitur, nihil ita esse cauendum in vniuerso mundo, quàm quod peruersum facit mundum, & odiosum Deo reddit. Nam in mundo, aliud est, esse; & aliud, peruersum esse: Sicut de homine ait S. Augustinus: *Quasi duæ res sunt, homo & peccator. Quod audis, homo, Deus fecit: quod audis, peccator, ipse homo fecit.* Sic de mundo planius, duæ res omnino sunt, mundus, & mundus peruersus. Atque ita quando in propositione dicitur nihil esse in Mundo contemnendum seu cauendum quam quod illum peruersum reddit; manifeste patet primò Mundum accipi pro rerum vniuersa vastitate quæ nec peruersa nec odiosa Deo est; Deinde vero significari esse aliquid in illa rerum mole quod mo-

Tract. 12. in Ioan.

Digitized by Google

talem peruerſitatem in mundum inducat, & quod propterea ſit cauendum. Sic aliud profecto eſt, eſſe in mundo; & aliud eſt, eſſe de mundo. Omnes enim & ipſe etiam Chriſtus Dominus, *in mundo erat* ſed non de mundo. *Sicut Ille eſt & nos ſumus in mundo*, ait dilectus Diſcipulus. At vero Dominus: *Ego non ſum de hoc mundo.* Nempe eſt aliquid ſingulare quod mundum peruertit, & de quo peruerſo mundo nō eſt Chriſtus nec verus Chriſti diſcipulus. 1. Ioan. 4. Ioan. 8.

Res quidem omnes terrenæ & humanæ, ita fluxæ & caducæ ſunt, vt qui ſapit numquam iis afficiatur & inhæreat: ſed non ita tamen ex ſe peruerſæ ſunt & odioſæ, vt oderit eas Deus, & odio à nobis haberi velit. *Diligis omnia quæ ſunt*, ait Deo Sapiens, *& nihil odiſti eorum quæ feciſti.* Quod ſi ipſemet dicit, *Creaturas Dei in odium factas, & in tentationem animabus hominum, & in muſcipulam pedibus inſipientium*; Id vitium eſt inſipientium hominum, non creaturarum, quibus ſi benè homines vterentur, & ipſi ſapientes eſſent, & bonæ ipſis eſſent creaturæ; ſicut ait Apoſtolus, *Omnis creatura Dei bona eſt, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.* Et rurſum, *Omnia munda mundis, coinquinatis autem & infidelibus, nihil eſt mundum.* Sic & Sapiens fuſiùs, *Bona bonis creata ſunt ab initio, ſic nequiſſimis bona & mala. Initium neceſſariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, & ferrum, ſal, lac &c. hæc omnia ſanctis in bona, ſic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur. Omnia opera Domini bona, & omne opus, hora ſua ſubminiſtrabit*; *Non eſt dicere hoc illo nequius eſt, omnia enim in tempore ſuo comprobabuntur.* Sap. 11. Ibid 14. 1. Tim 4. Tit. 1. Eccleſi. 39.

Ex quibus apertè patet aliquid aliud eſſe à creaturis, & à mundo in ſe conſiderato, vnde vitium & peruerſitas influat; & illud præcipuè indagandum eſſe & extirpandum. Intus eſt hoſtis, in te vno latet; *Mors in olla: PERDITIO tua Iſrael, tantummodo in me auxilium tuum.* 4. Reg. 4.

II. PVNCTVM.

SED ſola concupiſcentia eſt, quæ facit hanc mundi peruerſitatem. Ipſa eſt ſancti Auguſtini interpretatio verborum Chriſti Domini, NON pro mundo rogo, *id eſt*, inquit, *non pro iis qui viuunt ſecundùm mundi concupiſcentiam.* Non eſt autem alia mundi concupiſcentia, quàm ipſa innata nobis cupiditas, quæ

1. Tim 6. 1. Ioan. 2. authore Apostolo, Radix est malorum omnium; & de qua dicitur à sancto Ioanne, *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Quasi diceret, obiecta quidem concupiscentiæ seu res concupiscibiles sunt in mundo, sunt nempe honores, voluptates, & diuitiæ; sed quod propriè facit mundum peruersum, & hominem de illo mundo, est ipsa mundi concupiscentia, seu ille appetitus inordinatus quo res humanas homo concupiscit; quia facit eum nimis adhærere mundo seu mundanis rebus, quæ si ordinatè diligerētur, neque res ipsæ malæ essent, vt dictum est, neque homo eas possidens & diligens, malus aut peruersus esset. *In omnibus talibus,* ait sanctus Augustinus, *non vsus rerum, sed libido vtentis in culpa est*; quando scilicet est inordinata, quando est nimia seu vehementior, seu non directa in bonum finem.

3. Doct. Chr. 11.

Nam neque ipsa præcisè libido naturalis seu concupiscentia per se est mala, sed tantùm prona est in malum, & in affectum inordinatum inducens hominem, qui si velit cum gratia resistere naturali inclinationi, adeo non erit peruersus ex praua sua concupiscentia, vt maximè bonus & sanctus inde existat. Tota itaque peruersitas in eo est, quod homo concupiscentiæ consentiat, quòd eam sequatur in desideriis honorum, voluptatum, diuitiarum, & sic fiat de mundo. Vnde ipso statim initio mundi conditi, Deus homini dixit, *Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius.* Tum Sapiens, *Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.* Et rursum: *Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. ALIVD est enim concupiscere,* inquit sanctus Ambrosius, *& aliud post concupiscentias ire.* Sic denique Apostolus, *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius.*

Gen. 4. Eccles. 5. Ibid. 18. Rom. 6.

Ah quoties iis obediuisti? *sufficit præteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam, his qui ambulauerunt in luxuriis, desideriis,* & quæ fusiùs prosequitur sanctus Petrus.

1. Pet. 4.

III. PVNCTVM.

QVA ergo latèpatet mundus, nihil est vspiam ita contemnendum & cauendum, quàm quod intus in te vno latet, nempe Concupiscentia quæ te facit de illo peruerso mundo pro quo Chri-

Digitized by Google

ſtus non orat. *Munda prius quod intus eſt.* Certe oportet malignam hanc eſſe peruerſitatem mundi ſeu mundani affectus, pro quo Chriſtus ſe non orare profitetur! Sic planè eſt, quando ſemel humanus animus ſe illi permittit, ita in dies induratur, ita creſcunt concupiſcentiæ & mutuis hominum colloquiis, moribus, & ſenſibus inualeſcunt, vt non ſit animus magis in vitio induratus, & minùs capax deuotionis, pœnitentiæ, conuerſionis, & cuiuſuis tandem virtutis, quàm mundanus, qui omnem gratiam ac pietatis ſenſum expellit, ſi quo modo ille ſenſus repugnet concupiſcentiæ vel mundano reſpectui. Hæc eſt terra petroſa ſine fructu, homo ſcilicet temporalis, *qui propter verbum continuò ſcandalizatur*; QVID diceretur, ſtatim ille obiiciet, & hoc dicto, quidquid hominum dictis opponitur, quantumcumque pium & ſanctum ſit, ſtatim repellitur; *Væ mundo à ſcandalis.* *Matth. 23.* *Ibid. 18.*

Hoc eſt peccatum de quo dicebat Iudæis, *In peccato veſtro moriemini*; Audi & treme; *Vos de mundo hoc eſtis, ego non ſum de hoc mundo, dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis veſtris:* O pauendum *quia.* Non eſt in tota Scriptura verbum terribilius, & proinde ad mundi contemptum ſeu ad reprimendam concupiſcentiam aptius & efficacius. Vide in 4. parte, decimam-nonam hebdomadam, & præcipuè Feria 5. Vbi alia Veritas ex illis verbis proponitur. *Ioan. 8.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de ſanato Centurionis ſeruo. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Maioris eſt animi ſe Diuinæ Fidei ſupponere, quàm ſe illi opponere.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ ſeptimæ. Vbi de hoc Centurione expreſſa eſt Conſideratio.

Aliæ de fide plures paſſim habentur.

Digitized by Google

Et cum illa Centurionis quæ à Domino laudatur fides non sit tantum Virtus qua credidit, sed qua vniuersim sua in militari Vocatione laudabiliter vixit, huc commodè transferri posset hæc Veritas.

Salutis animæ nulla est certior certitudo, quàm in certo vocationis gradu attingendo.

In 1. parte. Feria 2. hebdomadæ 5. post Epiphaniam.

FERIA SEXTA.

DE VERA SANCTITATE QVAM SVIS CHRISTVS ORAT.

Sanctifica eos in Veritate. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Qui te à sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis te condemnas.

RATIO EST, Quia quidquid sit quo te excusas, si nullum id esse, aut tibi etiam esse oppositum ex aliis tuis factis indicas, tu teipsum condemnas.

Sed ex aliis acquisitis bonis tamquam ex aliis tuis factis, nullum id esse, aut etiam tibi esse oppositum indicas, quod excusas.

Ergo tu teipsum condemnas. Quod cùm sit extremæ dementiæ in re præsertim tam seria & necessaria qualis est vera sanctitas, certe id aduertendum, & excutienda omnis excusatio.

Digitized by

I. PVNCTVM.

MVLTA hîc conſiderari poſſunt quæ breuiter indicata, perpendes acuratius. Primum, quàm nobilis, quàm generoſus, & magnificus in nos fuerit Chriſti Domini animus qui nobis optet & impetret veram Sanctitatem. Magnifica hunc Chriſti animum & ei gratias exhibe.

Secundo, quanta eius Humilitas, qui cùm poſſet ipſe nobis impertiri quod vellet, aut ſi quid promerendum erat à Patre, cum id ſatis ſuperque ſuis operibus eſſet promeritus: voluit tamen ſuis meritis hanc orationem adiungere qua coràm profitetur id à Patre prouenire. O vere Patrem luminum à quo eſt omne donum! O vere Filium lucis qui ad eum refert à quo ſunt omnia.

Tertio, quàm ſit prudenter diſcernenda vera Sanctificatio à falſis Sanctitatibus quas vel Dæmon obiicit, vel mundus fingit, vel Caro etiam ſimulat. Dæmon in quibuſdam Paganis & Hæreticis format quandam Sanctitatem, tegendo lupos veſtimentis ouium, & per blandos ſermones miſcendo virus ſuum. *Attendite ab his falſis Prophetis.* Mundus ſuam fingit, dum quod eſt pietatis exterius & apparens, rite quidem exequendum docet, ſed quod intus eſt, negligitur. *Væ vobis hypocritæ quia mundatis quod deforis eſt, intus autem pleni eſtis rapina & immunditia, Similes eſtis Sepulchris dealbatis quæ aforis parent hominibus ſpecioſa, intus vero plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitia: ſic & vos aforis paretis quidem hominibus iuſti, intus autem pleni eſtis hypocriſi & iniquitate.* Caro denique quæ eſt natura deprauata ſuam ſimulat Sanctitatem, quando ſic tenero & ſenſibili pietatis adhæret ſenſui, vt in eo vno ponatur pietas: vel ſi quod bonum opus eſt faciendum, non ex alieno ductu fiat ſed proprio, non quod commune eſt aliis, ſed quod ſingulare; non quod à pura Charitate vel obedientia proueniat, ſed quod iudicij proprij & propriæ voluntatis lepra ſit infectum, vt fuſe proſequitur ſanctus Bernardus ex Propheta: *Ecce in die jeiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra: Numquid tale eſt jeiunium quod elegi?* Quæ ſit autem vera Sanctitas patebit in progreſſu.

Matth. 7.

Ibid. 23.

Serm. 3. in Reſurrect. Dom. & 71. in Cant.

Quarto, quod eſt valde obſeruandum: ſic petiit Chriſtus no-

Iſ. 58.

Digitized by Google

bis & obtinuit veram Sanctificationem, vt tamen ex parte nostra nonnihil sit agendum quo talis dicitur perfici Sanctificatio. Sic
2. Cor. 7. enim aperte Apostolus: *Has ergo habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & Spiritus, perficientes Sanctificationem in timore Dei.* O certe dignum opus quod vnusquisque perficiat.

Quinto, quàm pauci tamen id curant, quàm multi vel omnem Sanctitatem negligunt, vel veram non inquirunt, vel à vera se excusant, quasi sit sublimior quàm vt eò possint attingere, quasi sint indigni qui de illa comparanda cogitent, aut quidquid tandem excusent, audi si tu ex illis es, *Qui te in Sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis te condemnas.*

Ratio est tam aperta quoad primam partem, vt sit satis scire quod excusatio nihil aliud sit quam prætenta Ratio quâ legitime aliquid facimus, vnde si vel verbo vel facto destruimus illam rationem, tunc ex consequenti excusationem impetimus, expugnamus, & nos ipsos condemnamus; sicut si ab alio quopiam erroris aut fallitatis argueremur. Hinc apte Apostolus; *Propter*
Rom. 2. *quod inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quæ iudicas:* Quasi diceret, non potest subsistere ratio qua vel alium peccantem iudicas, vel qua te excusas, idem peccando: nam si valet in alium, contra te etiam valet, & quo iudicio peccantem iudicas, teipsum arguis & condemnas. Aut certe si cum aliquid peccas, te excuses, & alium idem peccando iudices, tu illo ipso iudicio quo alium iudicas, excusationem tuam accusas, arguis, conuincis, & teipsum condemnas.

Sic sancti Patres, illos Concionatores qui non concordant
In 5. Mat. facta dictis, asserunt *sui ipsorum esse condemnatores*, Verba sunt sancti Ioannis Chrysostomi, quibus hæc sunt sancti Gregorij
L. 2. Mor. c. 27. plane similia, *Ipsi damnationis suæ aliquo modo præcones fiunt, quia dum ea quæ agere respuunt, prædicantes insinuant, suis se vocibus damnatos clamant. Conuersi sunt in arcum prauum, in se quippe sagittas figunt.* Audi *qui alium doces, & teipsum non doces, qui in lege gloriaris, & per præuaricationem legis, Deum inhonoras!*
Rom. 2.

II. PVN-

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED ex aliis acquisitis bonis, tamquam ex aliis tuis factis nullum esse, aut etiam tibi oppositum esse indicas, quod excusas, in sanctitate acquirenda.

Quod enim excusas, imprimis est Impotentia tua, quasi non eò vocatus sis vt sis sanctus; quasi tu pauciori contentus gratia & gloria, sanctitatem relinquas aliis. Itane vero sanctitatem omnem ablegasti? sed nisi sanctus fueris quomodo saluus, quomodo beatus eris? Nam *sine sanctimonia nemo Deum videbit*, inquit Apostolus? *Hebr. 12.* An velles viuere in peccato mortali? An nolles esse in gratia quæ vocatur sanctificans & quæ sola nos gratos Deo facit? Nullamne virtutem, nullumne opus conforme vocationi tuæ velles exercere? Hoc est enim vere esse sanctum, esse extra statum & affectum peccati; siue esse in Gratia sanctificanti, quæ concomitantem habet Charitatem & actuales quas vocant gratias, quibus adiutus velis & possis vacare virtutibus exercendis & acquirendis, quæ sunt conformes tuo statui. Vnde si sanctitati renuntias, renuntias illis Gratiis, illis virtutibus, & illi tuo statui ac demùm sempiternæ tuæ Beatitudini. Quod certe nolles, nec velle debes; ac proinde nec refugere sanctitatem, tuo in ordine, tuo in gradu & statu comparandam. *Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra.* *1. Thess. 4.* *SECVNDVM eum qui vocauit vos sanctum, & ipsi in omni conuersatione sancti sitis.* *1. Pet. 1.*

Iam verò quod id possis cum Diuina Gratia, & id magis possis quam quoduis aliud, dubitare non potes nisi de salute desperes. Quid enim spei ad salutem, nisi possis quæ sunt ad salutem necessaria? Sic propterea de Deo dicitur, *qui potens est ædificare & dare hæreditatem in sanctificatis omnibus.* *Act. 20.* Et de nobis etiam: *Qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.* *1. Ioan. 3.* Non est præsumptionis dicere, volo esse sanctus, sed potius temeritatis apertæ non dicere, seu nolle esse quod per Gratiam & Voluntatem Dei debes & potes.

Et tu ergo, inquit sanctus Bernardus exponens Apostoli verba: DILIGENTIBVS DEVM OMNIA COOPERANTVR IN BONVM: *Si posueris in corde tuo, declinare à malo & facere bonum, tenere quod accepisti, & proficere semper in melius: sed &* *Rom. 8.*

si quid aliquando minus rectè egeris, vt est humana fragilitas, non in eo persistere, sed pœnitere, & corrigere quantum potes: eris sine dubio sanctus, sed cui interim clamare necesse sit · Custodi animam meam, quia sanctus sum. Ex quibus sancti Patris Verbis manifeste vides non quæri à te nisi quæ pendent à tua voluntate cum illa Gratia qua tu velis quod debes, & qua tu possis quod velis.

Hom 8. & 26. ad pop. *Sufficit velle, & totum factum est*, inquit sæpe sanctus Chrysostomus. Non sic in aliis, non sic. Non sic à te pendet esse doctum, esse sanum, esse diuitem, esse eloquentem; non sic dici potest te ad illa bona naturalia comparanda tam certam habere gratiam, quàm ad salutem & Sanctitatem tuam. Sic tamen acquirendæ vacas doctrinæ, sic vacas acquirendis diuitiis, sanitati, & aliis bonis quæ minus à te pendent & quæ minus possint acquiri quam Sanctitas, vt vix ab his acquirendis vmquam quiescas. Et cùm hæc etiam bona tibi comparaueris, audebis dicere te non sic vacare Sanctitati quia non sic potes eam acquirere? audebis excusare impotentiam tuam in re quam potes tam certo quam certũ est te habere propterea Gratiam, & te omnia posse cum Gratia? O te audacem & impium! Agnosce saltem vel ex teipso, vel ex tuo ipsius studio, quo circa dotes alias acquirendas afficeris, quàm sit nullum, quàm sit tibi oppositum & aduersarium quod excusas à Sanctitate non acquirenda.

Quod si deinde dicas, & excusas non esse quidem impossibilem sanctitatem, sed tantis esse implicatam difficultatibus, vt vix te illis expedire possis; quæro abs te, an nullæ sint in aliis bonis comparandis difficultates? An si illæ ipsæ quæ in virtute exercenda occurrunt, sese objicerent, nùm propterea desisteres vacare sanitati, scientiæ, diuitiis aut aliis naturæ bonis? Cur ergo propterea desistis à sanctitate? cur difficultatem in hoc potius bono acquirendo excusas, quàm in aliis? aut cur saltem non vi-

Ier. 2. des nihil esse quod excusas? *Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te.*

Nec objicias necessitatem bonorum naturalium, vtilitatem, excellentiam, & iucunditatem, quasi nil simile esset in Virtute & Sanctitate. Nam inde potius vel maxime conuinceris te tibi sic opponi & contradicere. Quid sunt enim humana omnia nisi caduca & fluxa, imo vanitas vanitatum nisi sint cum virtute & cum sanctitate coniũcta? sola autem sanctitas, ipsius est Diuini-

Digitized by Google

tatis participatio, Christi Domini similitudo, inchoata fœlicitas, summum hominis bonum, VNVM DENIQVE ILLVD NECESSARIVM siue quo nulla reliqua, & quod solum sine aliis bonum & beatum hominem reddit. *Nescit homo pretium eius*, ait Iob, *excelsa & eminentia non memorabuntur in comparatione eius. INFINITVS enim thesaurus est hominibus*, inquit Sapiens, *quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati. LABORES huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet & Iustitiam, & virtutem*, id est, fortitudinem, *quibus vtilius nihil est in vita hominibus.* Iob. 28. Sap. 7. & 8.

Ac proinde si te Boni præstantia mouet ad sui cultum & studium, quid excusare potes à non colendo illo Bono quod præstat cæteris? quid excusare potes quod non ex teipso intelligas tecum pugnare? Væ animæ audaci quæ neglecta sanctitate sperauit se aliquid melius inuenturam!

III. PVNCTVM.

QVI *te igitur à sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis vel acquirendis te condemnas*, quia quidquid excusas hoc ipso in te retorquetur ad manifestam tui condemnationem, quo illud ipsum & grauius fateri cogeris in illis naturalibus inesse bonis, quæ non propterea deseris sicut Virtutem & Sanctitatem. *Et pro eis sanctifico meipsum*, aiebat Dominus, *vt sint & ipsi sanctificati in Veritate.* O Verba! Verba sancta, & sanctificantia! quasi diceret, Tanti Ego facio Sanctitatem illam quam meis opto, vt propterea non dubitem me præparare ad mortem, & me in ea subeunda totum immolare. Ioan. 17.

Poteratne efficacius indicare quanto illam haberet in pretio? potuitne vero sic loqui, sic orare, sic affici, & nobis quantùm ex sua parte est, non obtinere quod orabat & quod volebat? Itane pro cæteris bonis semetipsum sanctificat & immolat? Itane pro mihi commendanda & impetranda scientia, sanitate, diuitiis, & quibuslibet naturalibus donis? Et cùm hæc ita pateant, tu impotentiam tuam excusabis! tu difficultatem objicies! & tu tamquam alienum aliquid, Sanctitatem repelles, & aliud quodcumque bonum tamquam nobilius, tamquam vtilius, & facilius conquires & ab acquirendo non desistes! O Christi sensa

Digitized by Google

quàm longe ſunt à noſtris diſſita!

Sed quod addit Dominus, non minus eſt expendendum: *Vt ſint & ipſi Sanctificati in Veritate*, Id eſt, non fruſtra velim hæc mea eſſe dicta & facta! non ſine ſuo fructu & fine: Finem hunc autem mihi propoſui, vt ſint & ipſi Sanctificati in Veritate, vt quod in ipſis eſt faciant, ſicut ego quod meum eſt, non omitto: vt ſeipſos etiam propterea immolent ſicut ego, vt nulli propterea parcant labori, nullis ſumptibus, nullis ſtudiis, nullis curis. Toti denique ſint in vna Sanctitate mecum colenda, conquirenda, comparanda. Hoc eſt ſe Sanctificare in Veritate, ſe propterea totum immolare, ſeſe totum huic dare ſtudio; neque in bonis alia ducere niſi quantum nobis Sanctificandis proſunt, ac proinde ſi quæ huic fini obſunt, tantum illa in malis habere quantum Sanctitati obſunt. *Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius Sanctificabunt animas ſuas. HAEC omnia Sanctis in bona, ſic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur.*

Eccleſi. 2.

Ibid. 39.

Vide in 1. Parte, Dominica 3. poſt Epiphaniam: vbi hæc declaratur Veritas: *Non dixeris, per Deum abeſt.*

Vide & in Indicibus Verbo, *Sanctitas.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de diligendis inimicis: Et de Iuſtitia noſtra non facienda coram hominibus. Matth. 5.

VERITATES PRACTICÆ.

Si quid videtur difficile quod dixit Chriſtus, hoc ipſo redditur facile quod Chriſtus dixit.

Si naturæ humanæ durum eſt obedire Chriſti præcepto, longe eſt durius Gratiæ, naturam humanam non obedire Chriſto.

Digitized by Google

Qui ſuam Iuſtitiam facit vt videatur, maximam quæ fieri poteſt iniuſtitiam videtur facere.

In 3. Parte, Feria 5. 6. & Sabbato Hebdomadæ quintæ.

Ex 1. Parte, poſſent nonnullæ huc aliæ reuocari.

Iniuriam infert Gratiæ maximam, qui pro ferenda iniuria non certat fortiter.

In die ſancti Stephani.

Inimici noſtri magis prodeſſe poſſent odio, quàm profuiſſent obſequio.

In die ſanctorum Innocentium.

Iniurioſum eſt Chriſto, ſi nulli quidem velis inferre iniuriam, nolis autem illatam ferre.

Die 16. Ianuarij.

Ex hac 2. parte, quamplurimæ his affines occurrent in ſequentibus Quadrageſimæ hebdomadis, ſingulis pene feriis quæ legendo percurri poſſunt, acipſa etiam Dominica Palmarum.

Necnon rurſus ex 3. parte, quæ de Beatitudinibus exhibentur.

SABBATO.

DE EFFICACI DESIDERIO, ET CVRA SALVTIS PER MEDIA ORDINATA, SICVT ILLAM DESIDERAVIT ET CVRAVIT CHRISTVS MEDIATOR NOSTER.

AD HAEC EIVS VERBA.

Pater, quos dediſti mihi, Volo vt vbi ſum ego, & illi ſint mecum, vt videant claritatem meam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Si ordinatis ad salutem Mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

RATIO EST, Quia tunc Mediatore Christo abuteris, quando frustra tibi de illo promittis.

Sed si ordinatis ad salutem mediis non vteris, frustra tibi de illo promittis.

Ergo & sic Mediatore Christo abuteris; Quod certe est expauescendum.

I. PVNCTVM.

ADMIRANDA Vox illa quâ Christus vtitur loquens Patri, VOLO, *Volo,* inquit, *vt illi sint mecum.* Nec certè videretur esse vox propria orantis & supplicantis Christi, qui, vt ait Apostolus, *pro sua reuerentia exauditus est*, nisi aliquid mysticum & singulare esset in illa voce. Sic ergo est, sic expressè loquitur, sic sapienter ait se velle, vt intelligamus quod à nobis intelligi maxime cupit, in quo positum sit verum desiderium seu voluntas efficax procurandæ salutis nostræ; nempe in his omnibus perfectè adimplendis quæ ordinata sunt ad illam salutem procurandam. Cùm enim proximus passioni ac morti suæ sic loquitur de saluandis, *volo, pater, vt sint mecum*, perinde est ac si diceret, en paratus sum facere & pati quidquid pro eorum salute à te est ordinatum. Vis me tradi & vendi ab vno è discipulis meis? Volo. Vis me tamquam latronem ligari, & trahi ad tribunalia iudicandum? Volo. Vis me illic accusari, & condemnari velut reum? Volo. Vis me flagellis vt vile mancipium cædi? Volo. Vis me in purpurea veste, & corona spinea velut ridiculum regem ludibrio ad omnem prorsus infamiam, ostentari? Volo. Vis me crucis supplicio coudemnari, crucem propriis baiulare humeris, inter latrones crucifigi, atque in cruce per tres horas languere, derelinqui, & mori? Volo.

Hebr. 5.

Hoc est scilicet efficaciter velle, sic velle media ordinata quæ-

Digitized by Google

cumque tandem illa ſint. Hoc eſt quod ab ipſo Incarnationis exordio ad extremum vſque vitæ terminum non deſitit profiteri, quod regius Pſaltes prædixerat: *In capite libri ſcriptum eſt* Pſ. 39. *de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem* Hebr. 10. *tuam in medio cordis mei.* Hoc eſt denique quod non modo ſibi, ſed & nobis ait incumbere, vt ſi velimus efficaciter cum ipſo eſſe in gloria, velimus etiam cum ipſo eſſe in mediis obſeruandis, quæ à Deo ſunt ordinata ad illam gloriam conſequendam. Quod quidem iam antè paucis dixerat ſed efficacibus verbis; *Si quis mihi miniſtrat me ſequatur, & vbi ſum ego, illic & miniſter* Ioan. 12. *meus erit*; Nempe erit mecum in patria, ſi fuerit mecum in via; Erit mecum in gloria, ſi fuerit mecum in ignominia; Erit mecum in fine conſequendo, ſi fuerit mecum in mediis ad eum ordinatis. Neque enim ego aliter ſalutis humanæ ſum Mediator, quàm obſeruando media ſalutis promerendæ; ſic neque vllus aliter ſalutem conſequetur, nec vlla ſpes in Chriſto alia, quàm ſeruatis ſeruandis.

Quod vt perpendas diligentiùs, & intelligas quanti ſit ad ſalutem momenti: ſic de re tota cogita, ſicut propoſitá Veritate proponitur, *Si ordinatis ad ſalutem mediis non vteris, Mediatore Chriſto abuteris.*

Eſt enim illud tantopere formidandum, vt ſi certò perſuaſum haberes te abuti Chriſto, certè id nolles, & reſipiſceres. Hoc eſt autem perſuaderi facillimum, cùm abuti Chriſto Mediatore nihil ſit aliud, quàm ſibi fruſtra de illo promittere, vel peccatorum veniam, vel gratias, vel quidquid demum ſpectat ad ſalutem. Sic Hæretici & qui liberiori vitæ licentiâ Libertini nuncupantur, ſic dicuntur abuti Chriſto, quando ſic eius meritis fidunt, vt ſibi tam certò ſalutem ſuam ab illo polliceantur, vt ne quidem dubitare poſſint. *O præſumptio nequiſſima*, ò vana ſpes Eccleſ. 37. impiorum, *quæ tamquam lanugo eſt quæ à vento tollitur, & tamquam ſpuma gracilis quæ à procella diſpergitur, & tamquam fumus* Sap. 5. *qui à vento diffuſus eſt!*

II. PVNCTVM.

SED ſi ordinatis ad ſalutem mediis non vteris, fruſtra tibi de Illo ſic promittis.

Digitized by Google

Quid enim tibi ab illo promittis, nisi quod ipse promisit se daturum? At quomodo & quâ conditione id promisit? Nonne vt ordinata quædam media obseruares? Nonne tibi opus est Fide & Charitate? Nonne Sacramentis & bonis operibus? An te putares sine Baptismo vel Pœnitentia fore saluandum? Et vbi vox illa Christi: *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* *Luc. 13.* *Matth. 18.* *NISI conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Nonne hæc sunt media ordinata? Nonne hæc sunt obseruanda? Nonne is præsumat qui aliter speret; cùm præsumptio nihil sit aliud, *quàm inordinata spes*, neque aliter spes sit inordinata, quàm quia non seruat ordinata? *2. 2. q. 21. a. 3.*

III. PVNCTVM.

SI ordinatis igitur ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris; quia videlicet tibi de illo frustra promittis, quod non assequéris: & dum interea vanè confidis in eius Nomine, quia Mediator est, quia Saluator est; hoc sacro nomine tam verè abuteris, quàm vere tibi nihil proderit, sicut nihil eis profuit quibus Apostolus, *Ecce*, inquit, *ego Paulus dico vobis, quoniam si circumdamini, Christus vobis nihil proderit: Euacuati estis à Christo, à Gratia excidistis.* *Gal. 5.*

Quis hic animi tui sensus! quænam sunt tibi Media ordinata ad salutem, & perfectionem? Nam præter generalia & communia omnibus, quædam sunt vnicuique particularia, vt pati & humiliari in certis quibusdam casibus, qui à diuina prouidentia procurantur; Quoniam, vt ait Sapiens, *In igne probatur aurum, & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis.* *Eccles. 2.* Quænam sunt tuæ probationes & humiliationes? quomodo in his te geris? an tùm putas agi de salute tua, quando hæ occurrunt occasiones tui palàm humiliandi & probandi? Num audiuisti quid acciderit Mosi, quid Saüli, quid multis aliis, qui grauiora sibi intulerunt damna, quàm putassent, ex non obseruatis quibusdam obseruandis? *Num. 20.* *1. Reg 13. 15.*

Si Petro modestè recusanti, sibi à Christo pedes ablui, tam certò affirmauit Dominus; *si non lauero te, non habebis partem mecum*: quid de aliis ab eodem tibi ordinatis credendum est, quæ *S. Petro.* *Ioan. 13.*

longè

Quæ ratio tam Illum, quam Nos in errore Cælo-Centrico
Ptolemaico, & Tychonico, ut Ipse ait,

Videri & debet quæ de hoc Euangelio magis expressa habetur Consideratio, vbi ex occasione Petri ambulantis supra mare & in illud dilabentis, proponitur hæc valde Practica Veritas:

Res aduersæ non possent quemquam deiicere, nisi se his prius vellet subiicere.

In 3. Parte, Feria 4. hebdomadæ 13.

Digitized by Google

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

DE SOLITVDINE, IEIVNIO, ET TENTATIONIBVS DOMINI.

Tunc Ieſus ductus eſt in deſertum à ſpiritu, vt tentaretur à Diabolo. Et cùm ieiunaſſet Quadraginta diebus, & Quadraginta noctibus, poſtea eſuriit. Et accedens Tentator dixit ei, ſi Filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Matth. 4.

TRIA hic nobis exhibentur de Chriſto Domino. *Solitudo, Ieiunium, & Tentatio.*

DE PRIMO, ſiue de Solitudine, quantum ad praxim, hæ tres aliunde poſſunt produci Veritates.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

In 1. parte. Die 14. Ianuarij.

Nulli magis neceſſariò ſecedendum, quàm qui minùs neceſſarium ſibi putat ſeceſſum.

In hac 2. parte, Feria 2. infra Octauam Aſcenſionis.

Sic internis externa ſunt temperanda, Vt neutrum

Videri & debet quæ de hoc Euangelio magis expreſſa habetur Conſideratio, vbi ex occaſione Petri ambulantis ſupra mare & in illud dilabentis, proponitur hæc valde Practica Veritas:

Res aduerſæ non poſſent quemquam deiicere, niſi ſe his prius vellet ſubiicere.

In 3. Parte, Feria 4. hebdomadæ 13.

Digitized by Google

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

DE SOLITVDINE, IEIVNIO, ET TENTATIONIBVS DOMINI.

Tunc Ieſus ductus eſt in deſertum à ſpiritu, vt tentaretur à Diabolo. Et cùm ieiunaſſet Quadraginta diebus, & Quadraginta noctibus, poſtea eſuriit. Et accedens Tentator dixit ei, ſi Filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Matth. 4.

TRIA hic nobis exhibentur de Chriſto Domino. *Solitudo, Ieiunium, & Tentatio.*

DE PRIMO, ſiue de Solitudine, quantum ad praxim, hæ tres aliunde poſſunt produci Veritates.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

In 1. parte. Die 14. Ianuarij.

Nulli magis neceſſariò ſecedendum, quàm qui minùs neceſſarium ſibi putat ſeceſſum.

In hac 2. parte, Feria 2. infra Octauam Aſcenſionis.

Sic internis externa ſunt temperanda, Vt neutrum

eorũ importune, & vtrumque opportunè ſibi cedat.

Ibidem, Feria ſequenti tertia.

DE SECVNDO, quod eſt Quadrageſimale Ieiunium iam ſuprà ſatis dictum eſt, Feria 4. Cinerum. Quia tamen, *ecce nunc Tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis, in quibus exhibeamus nos, ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſsitatibus*, & aliis quibuſcumque piis operibus, ac virtutibus exercendis quæ ab Apoſtolo recenſentur, & quæ Exemplo ſeruati à Domino Ieiunij nobis commendantur; ad hanc ſingularem per hos dies bonorum operum obſeruantiam, magis ac magis commendandam, poſſent hæ tres etiam conferre Veritates.

Quò minus potes reddere quæcumque debes, eò magis debęs reddere quæcumque potes.

In 3. parte, Feria 2. primæ hebdomadæ.

Non tam ſpectandum eſt quid Deo dones, quàm quid non dones.

In eadem parte, Feria 6. hebdomadæ octauæ.

Ne dicas, ſufficiens mihi ſum.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ tertiæ poſt Epiphaniam, vbi de Neceſsitate Directoris agitur, ad intelligenda bona opera quæ cuiuis ſunt facienda.

DE TERTIO, ſiue de Tentationibus, quod eſt præcipuum Caput: ſi vniuerſim conſiderentur, hæ tres opportunæ videntur Veritates.

Nemo periculosè magis tentatur, quam qui ſe non putat tentatum.

In 1. parte, Die 15. Ianuarij.

Quod monet Sapiens: Eris eruditus in omnibus, aut eris contra Dæmonem, rudis in omnibus.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ quintæ.

Niſi diligenter aduertas, tunc minus obſeruas Cuſto-

Digitized by Google

dem Angelum, cùm magis eſſet obſeruandus.

In eadem parte. Die prima Octobris.

SI VERO particulatim vnaquæque Tentatio perpendatur, tam poſſent facile ſingulis adhiberi Veritates, quàm poſſent commodè paſſim educi contra triplicem Concupiſcentiam, ad quam refertur quæuis earum Tentationum, quas Chriſtus Dominus ſufferre voluit, vt nobis eſſet Exemplo ſic pugnandi & vincendi. Sic enim nos Tentator aggreditur per tres illas Concupiſcentias, ſed cum hac differentia, quod vt notat ſanctus Gregorius tota Diabolica Tentatio foris, non intus in anima, nec in carne Chriſti fuerit, ſicut in nobis accidit.

Prima itaque Tentatio circa gulam verſatur quæ ſpectat carnis delectationem, *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Contra quam hæc inter alias habetur Veritas Practica:

Sibi non Domino viuit, qui temperatè non viuit.

In 1. parte, Dominica quarta Aduentus.

Secunda Tentatio ſpectat Vanitatem & ſuperbiam: *Mitte te deorſum,* Nempe vt admirationem ſui excitet, & inde gloriétur. Contrà verò quamplurimæ ſeſe paſſim objiciunt Veritates, quales ſunt iſtæ:

Nulla re homo quantumuis glorioſa gloriari poteſt.
Nulla res eſt in humanis verè glorioſa.

In 1. parte, Feria 2. & 3. ſecundæ hebdomadæ Aduentus.

Quæ ſunt Ambitioſo detrimenta, hæc ſunt humili lucra.

Vel ſic aptius.

Quæ ſunt Ambitioſo lucra, hæc ſunt humili detrimenta.

In 2. parte, Feria quarta hebdomadæ ſecundæ poſt Paſcha.

Claritas quæ ab hominibus accipitur, mera eſt obſcuritas.

In 3. parte, Feria ſexta hebdomadæ duodecimæ.

Tertia Tentatio pecuniam, ſeu commoditates temporales ſuggerit de quibus contemnendis decem proponuntur Veritates in vna quarta parte, & vna Feria quæ eſt quinta hebdomadæ decimæ octauæ. Hæc aliunde deducta modò ſufficiat:

Omnis copia quæ Deus non eſt, egeſtas cenſenda eſt.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 4. in Aduentu.

PRÆTER iſtas autem quæ ſuis magis propriè delarantur locis, & quæ particularem attingunt materiam, hæc videtur contra Tentationes maxime generalis, & ſingulariter tamen opportuna.

VERITAS PRACTICA.

Si Tentatorem permiſeris ingredi, non ſe permittet egredi.

Facilius excluditur, quàm eiicitur.

RATIO EST, quia cùm Tentator vires in nos ampliores acquiſiuit, non ſic ſe ſinit vinci & egredi, ſicut ſi tantas vires non haberet.

Sed cùm permiſſus eſt ingredi, majores in nos acquirit vires, quàm ſi non eſſet permiſſus.

Ergo ſi permiſeris ingredi, non ſe ſinet, non ſe permittet egredi. Tunc non ita facile deiicietur quàm potuiſſes arcere ingredientem aut tentantem. Quapropter Principiis eſt obſtandum.

I. PVNCTVM.

OBSERVANDVM imprimis, quod hîc aït ſanctus Gregorius, & paſſim Omnes, tribus agi modis Tentationem: Suggeſtione, delectatione, & conſenſu. Quæ tria mihi quidem aptiſſime ſic Kampenſis explanauit: *Primo occurrit menti ſimplex cogitatio, deinde fortis imaginatio: Poſtea delectatio, & motus prauus & aſſenſio: ſicque paulatim ingreditur hoſtis*

l. 1. de Imit. Chr. c. 13.

Digitized by Google

malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio: & quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

Iamne his vides expressis verbis quàm aperte non tantum proposita liqueat Veritas, sed & subiecta ratio, cur si Tentatorem permiseris per suggestionem & delectationem in animum tuum ingredi, non se permittet egredi quin Consensum eliciat; quia videlicet cum Tentator in nos vires ampliores acquisiuit, non sic permittit se vinci, sicut si tantas non haberet. Nam cùm in nos atroci superbiâ & malitiâ sæuiat: superbia tanto magis eum facit audacem quò est potentior: malitia vero sic illum semper indurat; vt quantùm omnino potest, tantùm noceat. Sicut videre est in libro Iob. Neque enim cicuratur, nec placatur, nec miseretur, nec fatigatur, nec dormitat, nec de potestate quidquam remittit. *Væ, væ, væ habitantibus in terra. VÆ terræ & mari quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.* Iob 40. & 41. Apoc 8. & 12.

II. PVNCTVM.

SED cùm permissus est ingredi, majores in nos acquirit vires.

Sic enim primo fit naturaliter, vt inflammata per suggestionem concupiscentia semper crescat velut ignis, *qui numquam dicit sufficit.* Deinde verò supernaturaliter sic permittente Deo in pœnam facilitatis seu ignauiæ, quâ permissus est à nobis Tentator ingredi. *Seruies*, inquit, *inimico tuo quem immittet tibi Dominus, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conteret.* Et certè quis nesciat ingressos in vrbem vel domum hostes longè magis posse in perniciem ciuium, quàm dum extra muros essent. Hinc illæ lachrymæ & lamentationes: *Vide Domine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus: manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. VENATIONE ceperunt me quasi auem inimici mei gratis. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt Lapidem super me. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi, perij.* Prou. 30. Deut. 28. Thren. 1. & 3.

Aptissimum illud est etiam quod ait Dauid, *Eripe me de luto, vt non infigar; libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aquæ: neque absorbeat me profundum, neque vrgeat super me puteus os suum.* Vide enim vt gradatim ma- Psal. 68.

Digitized by Google

iores tentationis vires & damna exprimat. Primò petit ne tempeſtate demergatur quod eſt certe pernicioſum; ſed deinde quod eſt pernicioſius, ne abſorbeatur profundo: ac denique quod eſt pernicioſiſſimum, ne ita inuoluatur & includatur puteo ſeu Abyſſo, vt nullus ſit emergendi exitus. Sic paulatim procedit tentatio & tentator roboratur: Vnde egregiè ſanctus Hieronymus ſub alia ſimilitudine, *Diabolus*, inquit, *ſerpens lubricus eſt, cuius ſi capiti hoc eſt primæ ſuggeſtioni non reſiſtitur, totus intima cordis dum non ſentitur, illabitur. Tentationum diabolicarum initia, flagitia ſunt.* Itáne ſentis? itane expaueſcis?

III. PVNCTVM.

Si ergo Tentatorem permiſeris ingredi, non ſe ſinet, non ſe permittet egredi; Quia per ingreſſum vires ampliores obtinet, quibus confiſus, ſit audacior, & obſtinatior: *Et propterea*, inquit ſanctus Gregorius, *rectè Myrmicaleon, id eſt, leo & formica dicitur; formicis enim leo eſt; volatilibus formica; quia nimirum antiquus hoſtis ſicut contra conſentientes fortis eſt, ita contra reſiſtentes debilis. Si enim eius ſuggeſtionibus aſſenſus præbetur, quaſi leo tolerari nequaquam poteſt: ſi autem reſiſtitur, quaſi formica atteritur.*

5. Mor. 17.

Nonne hoc eſt potens motiuum reſiſtendi? Videſne quantum ſit diſcrimen inter formicam & leonem; ac proinde quale periculum & quale ſit damnum, ſi quem vt formicam facilè ſuperandum habuiſſes, eum habeas vt inuictum leonem? Si de ſolo naturali affectu coercendo ageretur, ſic ſtatim vt ſentitur, eſſet continendus; Quia, vt ipſe vidit & ſcripſit Seneca, *non obtinebis vt deſinat, ſi incipere permiſeris. Imbecillis eſt primò omnis affectus, deinde ipſe ſe concitat, & vires dum procedit parat; Excluditur faciliùs, quam expellitur*; *Ergo intrantibus reſiſtamus.* Quanto verò id magis obſeruandum, cùm ſe affectui Tentator iungit, & cùm ad hunc quantocyus oppugnandum ſacris oraculis admonemur. En vt loquuntur: *Nolite locum dare diabolo. RESISTITE diabolo & fugiet à vobis, appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. DEVS pacis conterat Satanam ſub pedibus veſtris velociter.* Nota illud *velociter*, ne ſi detur illi mora, te ipſe conterat. Totum certaminis pondus in illa eſt velocitate. Aut te oportet habere Satanam contritum ſub pedibus tuis, aut ille ſibi te conteret: Vter altero

Ep. 116.

Eph. 4. Iac. 4. Rom. 16.

Digitized by Google

altero fuerit velocior, sic erit superior. *Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem*, Si præsens Apostolis hoc Christus dixit, quanto magis tibi? Vide Dominicam tertiam in Quadragesima. Matth. 26.

Si quis forte inchoatos de Passione Christi Domini discursus nolit interrumpere, hanc nobilem, & cœlo delapsam Veritatem sibi proponat contra tentationes.

In hoc Signo Vinces.

Ratio est, quia tentatio cognita facillime cum gratia superatur.

Sed ex repræsentatâ sibi Cruce & Christo Domino patiente, facillimè cognosci potest tentatio, indeque gratia deriuatur.

Ergo & sic tentatio superatur, quod est in signo & vexillo crucis vincere; ac proinde comparanda facilitas repræsentandi sibi Crucifixi.

Huius figura præcessit in serpente æneo, quem qui percussi à serpentibus aspicerent, sanabantur. Sic Moses longè ante Christum, eius tamen aspectu sibi proposito, dicitur maluisse *affligi eum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem.* Sic passim Apostoli: *Christo in carne passo, & vos eâdem cogitatione armamini. ASPICIENTES in authorem Fidei, & Consummatorem Iesum.* Sic & luculentè liber de Imitatione Christi, locis hîc notatis. Num. 21. Ioan. 3. Hebr 11. 1. Pet. 4. Hebr. 12. l. 1. c. 25. l. 2. c. 1.

HAC HEBDOMADE, de internis doloribus quos Christus Dominus in Passione sustinuit, atque in horto seu monte oliuarum vehementiùs Ipse in animo suo concitauit.

FERIA SECVNDA.

DE TRISTITIA DOMINI IESV.

Tristis est anima mea vsque ad mortem. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Qui cum Chriſto dolente non dolet, nec cum Ipſo gaudente gaudet.

RATIO EST, Quia non dolere cum Chriſto, eſt non habere eundem ſenſum circa res diuinas & humanas quem habet Chriſtus.

Sed qui non habet hunc eundem ſenſum cum Chriſto, non poteſt cum ipſo gaudere.

Ergo is qui non dolet cum Chriſto, nec gaudebit cum eo. Et miraris vnde tam modicæ conſolationes diuinæ!

I. PVNCTVM.

Luc. 22. INITA oratione quã Chriſtus Dominus in cœnaculo ad Patrem habuit: *Egreſſus ibat ſecundũ conſuetudinem in montem oliuarum, ſecuti ſunt autem illum & diſcipuli,* vſque ad *Matth. 26.* villam quæ dicitur Gethſemani, quibus tum dixit, *ſedete hîc, donec vadam illuc & orem. Et aſſumpto Petro & duobus Filiis Zebedæi, cæpit contriſtari, & mæſtus eſſe; Tunc ait illis, triſtis eſt anima mea vſque ad mortem, ſuſtinete hîc & vigilate mecum.*

Sic Euangeliſtæ omnes, vnde apparet, primum Chriſti dolorem internum fuiſſe triſtitiam, quam permiſit appetitui ſuo concitare, ex repræſentatione malorum omnium, quæ tunc adduxit in mentem ſuam ſiue præterita eſſent, ſiue præſentia, ſiue futura. Cogitabat immenſam illam multitudinem hominum, qui à mundo condito perierant, & peccati ſui pœnas luebant. Verſabat animo horribilem illam peccatorum molem & maſſam, quæ omnes homines ita infecerat, vt vix vnus aut certè pauci in via ſalutis eſſent. Proponebat ſibi ſtatum præſentem mundi, in quo ſoli Iudæi Deum agnoſcebant, ex Iudæis autem pene omnes excæcati, iam-iamque in ſuam vniuerſi mortem conſpiraturi. Cernebat Proditorem Diſcipulum; periurum alium, fugaces reliquos, ſe ſolum velut agnum in medio luporum deſerendum, diſcerpendum, dilaniandũ. O qui tum dolores animi!

Digitized by Google

At saltem qui post passionem futuri erant homines si saluarentur, si prodesset omnibus Sanguis ille fundendus! Sed illud erat vel maximè quo dolor augebatur, quòd in sequentes annos tot etiam peccata cõmitterentur, totque perirent homines, perinde ac si non esset passus, imò eò magis peccarent & punirentur, quò esset passus, atque adeo ipse inter omnes electus & dilectus populus in sua esset prauitate periturus. *Et peribunt reliquiæ Iuda!* Ier. 40.

Hæc ita simul conglobata sic animum eius contristabant, vt præ doloris vehementia viuere non potuisset nisi virtute diuinâ vitam sustentâsset. O mi Iesu, numquid ex his vnus eram, quos cernebas in peccato, & quorum aspectu angebaris? Etiam fili, teipsum in mente habebam, & quod de te mihi magis dolebat, insensibilitas est illa tua, quâ tam parum moueris ad perfectam emendationem. Ad hoc anime quid respondes? Disce hodie saltem tristari & dolere, vt discas simul, quando & quomodo gaudeas. In his enim duobus affectibus, vel maximè peccas; & vnus ita pendet ab alio, vt nisi cum Christo doleas seu tristeris, non possis cum ipso gaudente gaudere, nec proinde vllo vnquam vero & legitimo gaudio gaudere.

Ratio est vniuersalis & valde expendenda, quia videlicet nisi tristeris cum Christo, non habes eundem sensum circa res diuinas & humanas quem ille habet. Nam cùm omnis tristitia sit ex malo sibi repræsentato, tam diuersa erit tristitia, quàm diuersus mali sensus, seu quàm diuersa opinio circa res illas quæ contristant; vnde fit vt tristitia sæculi sit tantum de malo huius 2. Cor. 7.
vitæ, de pœnis, de paupertate, de contemptu, de inuidia, & similibus, quia sæculares hæc tantum æstimant mala. At vero tristitia secundum Deum, de peccatis est, de Deo offenso, de suo proximique damno spirituali; sicque apparet ex diuerso rerum sensu, siue æstimatione & affectu, diuersam esse tristitiam: ac proinde hæc duo se simul consequuntur, seséque mutuò probant, vt qui diuersum habet à Christo sensum, diuersam ab eo etiam habeat tristitiam, vel qui non tristatur cum eo, siue de re ipsa quâ tristatur, diuersum ostendat se habere sensum. O quàm præclarè Apostolus; *hoc sentite in vobis quod & in Christo* Phil. 2.
Iesu! Videbat quippe acutius, ex illo sensu, affectus omnes nostros dependere. Itáne sentis cum illo?

II. PVNCTVM.

SED qui eundem cum Chriſto ſenſum & affectum non habet, non poteſt gaudere cum illo.

Nam ſicut triſtitia, ita & gaudium prorſus diuerſum eſt pro diuerſitate ſenſus, ſiue æſtimationis & affectus, quem habemus de bono quod eſt obiectum gaudij; vnde qui vanè & malè gaudent, idcirco ita gaudent, quiâ quæ vana ſunt & mundana bona nimiùm æſtimant & ſapiunt, ac proinde eorum poſſeſſione lætantur, cùm tamen alij qui non idem ſentiunt, non ita gaudeant, etiam ſi eadem bona poſſideant. Hinc Propheta, *Confuſum eſt gaudium à filiis hominum:* Id eſt, ſicut varij ſunt ſenſus hominum, ita & varium ac diuerſum eorum gaudium, quod eſt cum ſenſu coniunctum & confuſum. Eccl. 1.

Quiſquis propterea non idem ſentiat de rebus quod ipſe Chriſtus, certè non eodem etiam gaudio gaudebit quo ille; quia vt dictum eſt, ex diuerſitate ſenſus, diuerſum eſt gaudium, ac proinde quamdiu diuerſa ſenties, ſic diuersè gaudebis; & quàm verum erit & ſolidum Chriſti gaudium, tam falſum & euanidum hoc tuum erit quod eſt illi oppoſitum.

O miſerandum hominem, qui numquam eſt miſerior quàm cùm magis gaudet! Nam quo magis gaudes falſo tuo gaudio, eo magis diuerſus es à Chriſto Ieſu; & non eſt maior miſeria, quàm ſic diuerſum eſſe à Chriſto!

III. PVNCTVM.

SIC ergo qui cum Chriſto dolente non dolet, nec cum ipſo gaudente gaudere poterit: Non modò quia non meretur conſolationes illas, quæ non dantur niſi ſecundum multitudinem dolorum, vt ait Propheta & Apoſtolus, ſed quia non eundem cum ipſo habet ſenſum. Si enim idem ſentires cum Chriſto, quidquid illum affligit, te ſimul contriſtaret; vnde è conuerſo ſi non te idem contriſtat, non eundem cum ipſo habes ſenſum, ac proinde nec ſimul cum ipſo gaudere potes. *Non gaudebit inimicus meus ſuper me*, quia ſcilicet oppoſitum meo ſenſum habet. Pſ. 93. 2. Cor. 1. Pſ. 40.

Quod quia valde odioſum eſt & expaueſcendum, corrigen-

Digitized by Google

dus est sensus tuus, siue iudicium illud quod formas de bono & malo, vnde procedunt affectus tristitiæ & gaudij; atque à Christo Domino discendum quid verè malum sit & deplorandum. Ipse est enim Emmanuel, qui probè *scit reprobare malum & eligere bonum.* Iam audiuisti quid eum contristaret, nempe Dei offensa & hominum perditio; hoc ergo disce verum esse malum, hoc disce deplorare cum Christo, vt cum ipso etiam gaudeas de Diuinis Perfectionibus, de Dei notitia prædicata, de hominum salute & perfectione, cæterisque similibus veris bonis. *Isai. 7.*

Mundus gaudebit, vos vero contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. *Ioan. 16.*

Quod si Passionis & mortis iam iam instantis Cogitatio nonnihil etiam Christum contristauit; at certè vide quomodo se in illa sua tristitia gerit. Disce tristitiam quæ ex corporis aut animi malis percipitur, non tam malum esse, quàm qui concitantur inde motus inordinati. Nullos vero tales in Christo perspicies; Nihil illo quietius etiam in mediis illis tristitiæ fluctibus, nihi ordinatius, nihil suauius & religiosius.

En vt supplex adit Patrem, vt illum pronus orat, vt opportune redit ad discipulos somnolentos, vt eos quietè excitat, vt blandè monet, vt omnia denique tranquillè peragit!

Sic est tristitia in virtutem conuertenda, sic toleranda benignè, sicut & ipsa mala, quæ illam excitant, quandoquidem ipsa est naturæ nostræ malum tam patienter ferendum quam quoduis aliud malum, quando aliter curari non potest. Sic aptè Sapiens, *Ne festines in tempore obductionis, sustine sustentationes Dei, coniungere Deo & sustine. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe.* Iunge cor tuum cordi Christi, vt quod ille amat, tu ames: quod odit & deplorat, tu ipse oderis & deplores! Denique sicut dicebat Rex Iehu ad Ionadab: *Numquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo?* Sic tecum Christus: Tu quid illi? *Eccles. 2.* *4. Reg. 10.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de extremo Iudicio, ac de operibus misericordiæ. Matth. 25.

Digitized by Google

VERITATES PRACTICÆ.

Qui nimis humana timet iudicia, non ſatis reuereturDiuina.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ ſextæ poſt Epiphaniam.

Numquam melius ſibi prouidet fidelis Dei ſeruus quàm cùm nihil ſibi retinens; totum ſe Domino, ſuaquè omnia conſecrat.

In eadem 1. parte, In Feſto ſancti Nicolai.

Si quid Charitas negat, tam benigna negando eſt, quàm concedendo.

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ primæ poſt Paſcha.

Beati miſericordes.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ tertiæ.

Videnda ſeptima Dominica, de defectu bonorum operum quàm ſit vnicuique timendus.

Qui ſe interrogat ante judicium, interrogatus in judicio ſecurius reſpondebit.

In eadem 3. parte, Dominica octaua.

Affectum probat effectus.

In eadem 3. parte, Fer. 2. hebdomadæ nonæ.

Si vis curari, cura.

In eadem 3. parte, Dominica 12.

Nemo ſui boni vel mali bonus Iudex.

In ead. 3. p. Feria 3. hebdomadæ 14.

Denique, de extremo Iudicio diſtinctius, videnda Dominica vltima quartæ partis, ac Sabbatum ſequens; necnon Dominica prima Aduentus.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

DE TIMORE, ANXIETATE, ET AGONIA DOMINI IESV.

Et cæpit pauere, & tædere. Et factus in agonia prolixiùs orabat. Marci 14. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Ab imitando Christo, excusantis humanam infirmitatem, infirma est & nulla excusatio.

RATIO EST, quia nulla est excusatio, si Christus assumpsit humanam infirmitatem.

Sed humanam Christus assumpsit infirmitatem.

Ergo à Christo imitando, excusantis infirmitatem humanam, infirma valde est & nulla excusatio.

I. PVNCTVM.

SICVT à timore anxietas, sic ab anxietate processit agonia; quantum quidem cogitari potest accidisse hoc modo, qui attente & pie reuoluendus.

Permisit Christus imaginationi suæ sibi repræsentare tormentorum atrocitatem, quæ moriendo passurus esset, & concessit appetitui sensitiuo inde concipere mortis timorem & horrorem, quàm magnus & sensibilis concipi poterat; Cùm verò Voluntas superior liberrime acceptaret illa tormenta, & consentiret in mortem subeundam, hinc anxietas quædam orta est in eius animo, *quid nempe potiùs ageret ex duobus sibi propositis?* AN MORTEM ACCEPTARE? AN DIFFERRE? Differre suadebat timor, acceptare amor; Quid faciat? *Anxiatus est super* Ps. 141

1 par. 11. 2. Reg. 24. *eum ſpiritus eius, turbatum eſt in eo cor eius*, vt poſſet dicere, *Ex omni parte me anguſtiæ premunt, Coarctor nimis.*

Sed tempus vrget, hora inſtat, adſunt hoſtes, concludendum quid fiat; tunc fit agonia, id eſt, extremum certamen inter timorem & amorem; Vter vtri cedat; Et cùm timorem vicerit amor, hinc factum eſt vt ſanguis qui ex timore circa cor ſe effuderat, retractus fuerit ab amore, & in omnes corporis partes tantâ vehementiâ dilatatus, vt ipſam carnem pertranſierit, sicque ſanguinis guttæ defluxerint; Luc. 22. *Et factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* O amor, eò magis admirandus, quo impugnari voluit à timore, vt ſe ſe facilius in exemplum mihi præberet. Nec enim timuiſſet niſi voluiſſet, & idcirco voluit, vt timorem meum vinceret vincendo ſuum. Nam ſuo illo timore & pauore cùm apertè indicauerit humanam aſſumpſiſſe infirmitatem, planè abſtulit omnem illorum excuſationem, qui ab ipſo imitando in quotidianis vitæ actionibus ſe retrahunt, ſuamque propterea allegant imbecillitatem.

Quid enim dicunt, quid excuſant? Quidquid ſit, hoc nullum planè eſt, ſi Chriſtus humanam induerit infirmitatem; non enim aliud dicunt, quàm quod Chriſtus Deus eſſet, nos autem homines; & cùm longiſſimè diſtent natura Dei & hominum, hinc concludunt non id à nobis fieri poſſe, quod Ipſe fecit.

Sed errant & quidem vehementer neſcientes ſcripturas & virtutem Dei, atque infirmitatem Chriſti. Nam ſi nihil obſtaret Diuinitas, quo minus æquè ac quiuis hominum infirmus eſſet Chriſtus, quid tu homo excuſas infirmitatem tuam? Adde præterea, quod eſt valde obſeruandum, ſi nihil obeſt humana tua infirmitas quo minus æquè ac ipſe Chriſtus Dominus, potens ſis & validus ad id omne præſtandum eius exemplo, quod iuberis, quid eſt quod te ab eo imitando retrahas, & excuſes quod ille fuerit potens & validus? Vbi enim paria fuerint omnia, nulla eſt imparitatis excuſatio.

II. PVNCTVM.

SED Chriſtus Dominus humanam planè aſſumpſit infirmitatem. Id eſt, ita timuit, ita exhorruit, & id omne ſenſit humanitus quod tu naturaliter ſentis in malis ſenſibilibus tolerandis.

Sic

Digitized by Google

LIBER PRIMVS.

cusationem vestram quòd fuerit Deus, cùm simul fuerit homo similis nobis. Sicut enim quod fuerit Deus, non impedit quin simul fuerit homo; sic neque obstat quin fuerit homo infirmus; ac proinde tantum abest vt possis inde te excusare ab eo imitando, quòd Deus esset & te fortior, quin potius ex hoc ipso quod Deus esset & maxime fortis, habes efficacissimum eius imitandi motiuum; tum quod ipse Tantus se tantillum fecerit, vt te prouocaret ad se sequendum, tum quòd te, tantillus cùm sis, talem & tantum fecerit, vt possis eum sequi si velis. O quantum debemus tuæ fortitudini bone Iesu, sed non minus Infirmitati; nam si fortitudo tua nos creauit, Infirmitas tua nos recreauit, sic patiendo pro nobis, sicque nos ad patientiam tuam excitando.

S. Aug. Tract. 15. in Ioan.

Modum autem in aduersis propiùs imitandi Christi, fusè docet sanctus Augustinus variis in locis: Primò quidem in illa Domini Verba: *Nunc anima mea turbata est. Quid est hoc*, inquit, *quomodo sequi iubes animam meam, si turbari video animam tuam? Quomodo sufferam quod graue tanta firmitas sentit? Quale fundamentum quæram si petra succumbit. Sed videor audire in cogitatione mea respondentem Dominum, & quodammodo dicentem, magis sequeris, quia sic me interpono vt sufferas. Audisti ad te, vocem fortitudinis meæ, audi in me vocem infirmitatis tuæ. Vires suggero vt curras, nec reprimo quod acceleras, sed transfero in me quod trepidas, & substerno quà transeas.* Et post pauca, sic ad praxim aptissime: *Sicut autem hîc dixit, Nunc anima mea turbata est, ita etiam vbi dicit Tristis est anima mea vsque ad mortem, & Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste, ostendit hominis susceptii infirmitatem, vt doceat sic contristatum & conturbatum quod sequitur dicere, Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Sic enim homo ab humanis in diuina dirigitur, cùm voluntati humanæ diuina præponitur.* Et in hæc Psalmi trigesimi secundi verba: *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio. QVI sunt recti? qui dirigunt cor secundum voluntatem Dei. Et si eos perturbat humana fragilitas, diuina consoletur æquitas. Quamuis autem corde mortali priuatim aliquid velint, quo suæ interim causæ, vel negotio vel præsenti necessitati conueniat: vbi intellexerint & cognouerint aliud Deum velle, præponunt voluntatem melioris voluntati suæ, & voluntatem Dei voluntati hominis. Quantum enim Deus distat ab homine, tantùm voluntas*

Tr. 52. in Ioan.

Dei à voluntate hominis. Vnde gerens hominem Christus, & regulam nobis proponens, docens nos viuere, & præstans nobis viuere, ostendit hominis quandam priuatam voluntatem, in qua suam figurauit & nostram. Pater, inquit, *si fieri potest, transeat à me calix iste. Hæc humana voluntas erat, proprium aliquid & tamquam priuatum volens. Sed quia recto corde voluit esse hominem, vt quidquid in illo aliquantũ curuum esset, ad illum dirigeret qui semper est rectus: Verùm non quod ego volo*, ait, *sed quod tu, Pater. Ecce vide*, inquit, *te in me, quia potes aliquid proprium velle, vt aliud Deus velit. Conceditur hoc humanæ fragilitati; conceditur humanæ infirmitati, aliquid proprium velle, difficile est vt non tibi contingat: sed statim cogita qui sit supra te. Illum supra te, te infra illum: Illum Creatorem, te creaturam: Illum Dominum, te seruum: Illum omnipotentem, te infirmum cogita corrigens te, subiungensque voluntati eius, ac dicens: verum non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Quomodo disiunctus es à Deo, qui iam hoc vis quod Deus?*

Itemque alibi: *Vt si cui eorum inter humanas tentationes contristari & dolere contingeret, non ideo se ab eius gratia putaret alienũ, & non esse ista peccata, sed humanæ infirmitatis indicia, tamquam voci præmissæ concinens chorus, ita corpus eius ex ipso suo capite addisceret.* Quod & breuius repetens sanctus Papa Gregorius: *Vt cum hoc*, inquit, *imminet, quod fieri nolumus, sic per infirmitatem petamus vt non fiat, quatenus per fortitudinem parati simus vt voluntas Conditoris nostri contra voluntatem nostram fiat.*

In Ps. 87.

l. 12. Mor. c. 8.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Domini Ingressu in Ciuitatem, & in templum.

VERITATES PRACTICÆ.

Ad hæc commotæ Ciuitatis verba de Christo Domino, *Quis est hic?*

Affectu potius quam studio Christus cognoscitur.

Digitized by Google

In 1. parte, Feria 2. hebdomadæ tertiæ in Aduentu.

Quidquid de Christo se scire dicant Impij, Christum nescire dicendi sunt.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 19.

Dum è templo vendentes ejicere consideratur Dominus, considerandum venit quod in 1. parte habetur in Dedicatione Ecclesiæ: *Pauete ad Sanctuárium meum.*

Sic sæpè etiam Dominus res nostras euertit vt se summum ostendat Dominum: Tunc autem QVANTO minus murmuramus, aut quanto magis tacemus, tanto altiùs altissimum Eius Dominium prædicamus.

In 1. parte, Feria 2. hebdomadæ sextæ post Epiphaniam.

De hoc porro Ingressu Ierosolymitano, plura in Dominica Palmarum; & Dominica nona post Pentecosten, ac tota hebdomada 26. quartæ partis.

FERIA QVARTA.

DE COMPASSIONE CHRISTI DOMINI ERGA HOMINES: ET DE NOSTRA ERGA IPSVM.

In misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit Redemptor tuus Dominus. Is. 54.

VERITAS PRACTICA.

Frustra te Christi miseret, nisi te tui priùs misereat.

RATIO EST, Quia frustra te Christi miseret, nisi à te tollas quod Christum affligit.
Sed nisi te tui misereat, non illud tolles.

Digitized by Google

Ergo te fruſtra Chriſti miſeret, niſi te tui priùs miſereat. Id eſt, niſi te miſerum & miſerabilem ſcias.

I. PVNCTVM.

DE hoc interno Chriſti dolore prout à triſtitia eſt diſtinctus, tria hæc perpendi poſſunt. Primum eſt, hunc dolorem fuiſſe præcipue de ſpiritualibus miſeriis humani generis, quas Chriſtus Dominus ſibi repræſentauit cum ſenſibili compaſſione, & quibus ſuâ Paſſione remedium afferre voluit. Secundum eſt, hanc ſenſibilem Compaſſionem fuiſſe dolorem vehementiſſimum, ſupra quàm etiam paſſa fuerit Beatiſſima Virgo, dum iuxta crucem ſtaret, cruci affixo Filio compatiens. Nam cùm hæc duo ſint quæ compaſſionem excitent, amor compatientis, & miſeriâ eius cui compatitur: Certè quo hæc duo maiora ſunt, eo etiam maior eſt compaſſionis dolor. Atqui maior erat Chriſti amor ergo nos, quàm Beatæ Virginis erga Filium: maiorem etiam Ipſe Chriſtus Dominus reputabat noſtram miſeriam, quàm ſuas pœnas, quia ſcilicet in miſeria noſtra videbat offenſam Dei, & æternam animæ noſtræ damnationem, quæ duo mala ſuis pœnis grauiora cenſebat, cùm vt illa mala tolleret, ſua libenter toleraret, vnde apertè patet quàm grauis eſſet illa Compaſſio. *Veritatem dico in Chriſto, non mentior, teſtimonium mihi perhibente Conſcientia mea in ſpiritu ſancto, quoniam triſtitia mihi magna eſt, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis,* & quæ plura profert Apoſtolus ex hoc Compaſſionis affectu. Qui quantus fuerit, tam longe ſemper inferior affectu Chriſti fuit, quam longe Paulus infra Chriſtum. Rom. 9.

Tertium eſt, quòd licèt toto vitæ tempore non deſiterit bonus Paſtor & Saluator nobis compati, tamen accedente paſſionis & mortis horâ, hunc maximè concitauit affectum, vt tanto magis voluntariè pateretur, quantò magis compateretur. O quanta fuit miſeratio Chriſti Domini, ſi quanta eſſet humani generis miſeria, tanta eſſet Chriſti Domini commiſeratio! O quantis dignus gemitibus Chriſti dolor, qui meis ita doloribus ingemere voluit! ſed fruſtra ploras animè te plorantem, niſi te primo deplores. *Fruſtra te Chriſti miſeret, niſi te tui prius miſereat.*

Ratio est euidens, neque hîc opus multis verbis, vbi de facto agitur. Quid est enim quòd te Christi misereat, si dum posses eum solari, tollendo à te quod ipsum affligit, mauis ipsum affligere illud retinendo, quàm consolari tollendo? Nonne hoc
Ps. 68. est propterea quod queritur, *Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur & non inueni?* Itáne nullum inueniat se consolantem? Ita planè nullum, si quicumque simulant
Iob 16. eum consolari, magis ipsum affligunt. *Consolatores onerosi omnes vos estis*, dicebat iis Iob qui se venerant consolaturi, à quibus tamen magis affligebatur. Sic planè tibi Christus Dominus, nisi tollas id à te quod in te videre non potest sine mœrore, quidquid dicas ad solatium, solatium est onerosum.

II. PVNCTVM.

SED non illud tolles quo se Christus affligi queritur, nisi te tui prius misereat.

Nempe cum sit peccatum tuum & illud maximè peccatum tuũ quo magis delectaris, & quo te beatiorem putas dum magis peccas, quomodo illud tolles nisi mentem mutes, & nisi miseriam reputes, quod beatitudinem credis? quamdiu enim bonum & beatum aliquid dices, illud semper amabis & coles, vnde si quid à te tolli oporteat, oportet illud priùs agnosci non vt bonum
Ier. 2. sed malum, non vt beatum sed miserum. *Scito & vide quia malum & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, & non esse timorem mei apud te, dicit Dominus exercituum.*

Nec dicas te nullo delectari peccato; satis enim est ad delectationem peccati si cupitis rebus ita delectaris, vt cupiditas vel delectatio sit peccatum: satis est ad peccatum superbiæ vel vanitatis, si honorem auidiùs cupis, si plus æquo laudibus delectaris. *Nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis*
Iac. 4. *maligna est*, ait sanctus Iacobus. Hoc est itaque illud peccatum tuum quo delectaris, & quo Christus affligitur; hoc est quod dicitur à te tollendum, nisi desinat delectari: neque verò vnquam desinet, nisi miseriam potiùs quæ in illo peccato latet
Apoc. 3. concipias, & sic tui misereat. *Nescis quia tu es miser & miserabilis*: & idcirco *collyrio inunge oculos tuos vt videas*. En tibi aptum
Luc. 6. Collyrium: *Va cùm benedixerint vobis homines. VAE vobis quia di-*

Digitized by Google

ligitis primas cathedras. Nonne hoc eſt miſerum ſic maledici à Chriſto Domino? nonne ille eſt miſer, quem miſerum Chriſtus dicit? & nonne is maledictus quem Dominus maledictum denuntiat? *lb. 11.*

III. PVNCTVM.

FRVSTRA *te igitur Chriſti miſeret, niſi te tui priùs miſereat*; quia niſi te tui miſereat, peccatum tuum non tolles, neque hoc niſi ſublato, Chriſtum poteris conſolari, ſed magis affliges, & vt ait ſanctus Bernardus, afflicto afflictionem addes. Hoc eſt enim vnum quo maximè affligitur, hoc eſt vnum quo vehementiùs dolet, & quod à te magis doleri vult, *Nolite*, inquit, *flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete*; ita ſcilicet vt quantum in vobis eſt illud flendo tollatis, quod mihi & vobis flendi cauſas miniſtrat. Sic aptè Sapiens, *Miſerere animæ tuæ placens Deo, & contine*; quaſi dicat, ſi vis placere Deo, ſi vis illum placare & ſolari, miſerere animæ, agnoſce miſeriam tuam, & quantum potes depone, *Quid enim miſerius miſero non miſerante ſeipſum*, ait ſanctus Auguſtinus. At verò ſanctus Cyprianus miſeriam quæ in vano laudis appetitu latet, ſic inter alios planiſſimè aperit: *Virtutum ſudoribus laus importuna ſe ingerit, & ſubtiliſſimis aculeis penetrans animam, dum extollit, emollit, & pungit dum vngit: virtutem in hypocriſim vertit, & ſimpliciter inchoata peruertit, quaſi tinea quod integrum erat, rodit & occupat, & ſanctitatis fundamenta euellit & diſſipat. Mens hoc veneno imbuta in miſeriis deliciatur, & occupata hac ſcabie, in vlceribus gloriatur. Religio fit ſuperſtitio, & ſuccedit ei ambitio ſubornata: extincto ſpiritu, quadriduano cadaueri ſolum ſuperſunt exuuiæ, virtutis ſpecies exanimis, & ſimulachrum ſanctitatis.* Luc. 23. Eccleſi 30 *Lib. de Cardin. Chriſti oper.*

Satínne hæc ad miſeriam tuam declarandam, qui totus es in illis vlceribus, totus viuis in illa ſcabie?

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium de Scribis potentibus ſignum, &c.
Matth. 12.

Digitized by Google

Magister, volumus à te signum videre.

VERITATES PRACTICÆ.

Nisi diligenter aduertas, quod petis à Deo justius, hoc est quod petis iniustiùs.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ septimæ; vbi hæc ipsa scribarum petitio declaratur opportune suo loco.

AD hæc Christi verba: *Generatio mala & adultera signum quærit*, contra eos qui non vtuntur mediis ad salutem ordinatis, hæc proponi potest Veritas:

Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

In hac 2. parte, Sabbato præcedentis hebdomadæ.

DE viris Niniuitis pœnitentibus ad prædicatiorem Ionæ: Quam sit necessaria & rara pœnitentia.

Licet omni peccatori sit necessario pœnitendum, vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus.

De Recidiuo contra quod consequenter hîc agitur, vide Dominica 3. Quadragesimæ.

Denique de Obedientia Charitatis in qua est perfectio, & de qua possunt intelligi Verba Domini; *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.*

In 1. parte, Sabbato hebdomadæ 4. post Epiphaniam.

FERIA QVINTA.

DE DOLORE CHRISTI EX PERIVRIS ET DAMNANDIS HOMINIBVS, PRO QVIBVS

QVIBVS FRVSTRA PASSVRVS ERAT ET MORITVRVS.

In vacuum laboraui, ſine cauſa & vane fortitudinem meam conſumpſi. Iſ. 49.

VERITAS PRACTICA.

Quantò teipſum negligis quaſi non eſſes cum cæteris periturus, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris.

RATIO EST, quia quantò teipſum negligis, tantò indicas te minùs reſpondere amori & curis quas ſingulares de te Chriſtus habuit.

Sed hoc eſt quod amanti tantò dolet quantò videt amatum minus reſpondere ſuis curis.

Quanto igitur teipſum negligis quaſi non eſſes cum cæteris periturus, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris.

I. PVNCTVM.

CVM Chriſtus Dominus dederit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus, vt diſertè affirmat Apoſtolus; neque tamen omnes, imò pauci ſaluentur, & multi ſuâ culpâ damnentur, vt patet ex Euangelio: dubitari non poteſt, quin inde Dominus ſingulari dolore doluerit, quod ſcilicet tale pretium, quale nouerat ſuum eſſe ſanguinem, offerret pro gratiis quæ iam perditæ aut perdendæ erant. Nullus enim ex damnatis adultus fuit, qui non habuerit gratiam, pro qua demerenda oportuit Chriſtum pati & mori. At certè ſi vel pro ſaluandis ſic pati & mori durum eſſet, quantò magis pro damnandis, quibus nihil prodeſſet paſſio, nec mors, nec ſanguis. *Nam*, vt ait ſanctus Thomas, *priuatio finis ſemper eſt grauior, quàm ipſa mediorum iactura quæ impenduntur ad finem.*

1. Tim. 2.

Matth. 7.

Luc. 13.

Digitized by Google

Magister, volumus à te signum videre.

VERITATES PRACTICÆ.

Nisi diligenter aduertas, quod petis à Deo justius, hoc est quod petis iniustiùs.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ septimæ; vbi hæc ipsa scribarum petitio declaratur opportune suo loco.

AD hæc Christi verba: *Generatio mala & adultera signum quærit*, contra eos qui non vtuntur mediis ad salutem ordinatis, hæc proponi potest Veritas:

Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

In hac 2. parte, Sabbato præcedentis hebdomadæ.

DE viris Niniuitis pœnitentibus ad prædicatiorem Ionæ: Quam sit necessaria & rara pœnitentia.

Licet omni peccatori sit necessario pœnitendum, vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus.

De Recidiuo contra quod consequenter hîc agitur, vide Dominica 3. Quadragesimæ.

Denique de Obedientia Charitatis in qua est perfectio, & de qua possunt intelligi Verba Domini; *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.*

In 1. parte, Sabbato hebdomadæ 4. post Epiphaniam.

FERIA QVINTA.

DE DOLORE CHRISTI EX PERITVRIS ET DAMNANDIS HOMINIBVS, PRO QVIBVS

QVIBVS FRVSTRA PASSVRVS ERAT ET MORITVRVS.

In vacuum laboraui, ſine cauſa & vane fortitudinem meam conſumpſi. Iſ. 49.

VERITAS PRACTICA.

Quantò teipſum negligis quaſi non eſſes cum cæteris periturus, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris.

RATIO EST, quia quantò teipſum negligis, tantò indicas te minùs reſpondere amori & curis quas ſingulares de te Chriſtus habuit.

Sed hoc eſt quod amanti tantò dolet quantò videt amatum minus reſpondere ſuis curis.

Quanto igitur teipſum negligis quaſi non eſſes cum cæteris periturus, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris.

I. PVNCTVM.

CVM Chriſtus Dominus dederit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus, vt diſertè affirmat Apoſtolus; neque tamen omnes, imò pauci ſaluentur, & multi ſuâ culpâ damnentur, vt patet ex Euangelio: dubitari non poteſt, quin inde Dominus ſingulari dolore doluerit, quod ſcilicet tale pretium, quale nouerat ſuum eſſe ſanguinem, offerret pro gratiis quæ iam perditæ aut perdendæ erant. Nullus enim ex damnatis adultus fuit, qui non habuerit gratiam, pro qua demerenda oportuit Chriſtum pati & mori. At certè ſi vel pro ſaluandis ſic pati & mori durum eſſet, quantò magis pro damnandis, quibus nihil prodeſſet paſſio, nec mors, nec ſanguis. *Nam*, vt ait ſanctus Thomas, *priuatio finis ſemper eſt grauior, quàm ipſa mediorum iactura quæ impenduntur ad finem.*

1. Tim. 2.

Matth. 7.

Luc. 13.

Quid quod videbat damnatas aut perituras animas non modò nihil ex suâ passione fructus reportaturas, sed & propterea magis damnandas & cruciandas, quòd pro ipsis passus esset, & quod illis gratias promeruisset & obtulisset quas neglexissent: Certe hoc illi erat peracerbum. *Sic lapis offensionis* dictus est & *Petra scandali*: Sic *positus in ruinam multorum & in signum cui contradiceretur*; quia videlicet inde magis in Christum & Christianam religionem efferati fuerint, quod Christus cruci esset affixus; *hoc erat Iudæis scandalum & gentibus stultitia*, vnde & ipsi *accipient damnationem maiorem*, vt est in Euangelio.

1. Pet. 2. Luc. 2. 1. Cor. 1. Luc. 20.

Adde his hæreticos & liberioris vitæ homines qui se à Christo passo & mortuo sic iactitant esse saluatos, vt nihil sibi laborandum, nihil sibi persuadeant esse patiendum! Quin ex ipsis etiam Christianis & religiosis qui omnes carnem suam cum vitiis & concupiscentiis deberent crucifigere, quàm pauci tales, qui paupertatem, humilitatem, patientiam, cæteràsque Christi virtutes sibi proponunt imitandas! quàm multi contrà vel prorsus negligunt, vel impossibiles aut nimis difficiles, vel non sibi aptas causantur! Quæ cùm omnia probè nosset, & velut præsentia cerneret Dominus, *In vacuum laboraui*, aiebat gemens & dolens, *sine causa & vane fortitudinem meam consumpsi: Ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo.*

Is. 49.

Tu porrò qui hæc legis aut meditaris, an te ex his vnum esse putas, quem Christus maximè doluit? Non putas forsan, quia non times te vnum esse ex perituris, vnde & teipsum negligis ac paulo liberiorem vitam agis, quàm si magis timeres. At verò hinc timere disce, Disce *quod quanto te ipsum negligis, quasi non esses periturus, tantò te Christus doluit præ aliis perituris.* Sic enim apertè indicas te non respondere amori & curis quas de te Christus Dominus singulares habuit. Cùm enim te videas tot præuentum gratiis & affectum beneficiis, vt de salute tua longè potius sperandum tibi videatur quàm timendum, nonne habes quod fatearis te singulari amatum affectu ab eo esse, qui te tot præuenit gratiis? At quorsum illæ gratiæ, quorsum ille amor singularis nisi vt redames amantem, & quantum vult à te diligi, tantum dilectionis impendas? Itáne verò sic diligis quantum diligeris? apparet ex negligentia illa tua quàm longe sis ab illa

Digitized by Google

reciproca dilectione. Sicut enim qui diligit, & *qui timet Deum nihil negligit*, ſic qui negligit, non diligit. Eccleſi. 7.

II. PVNCTVM.

SED hoc eſt quod amanti tanto magis dolet, quantò videt amatum ſuo minùs reſpondere amori ſuiſque curis.

Dolor enim ex amore naſcitur, vt ſupra viſum eſt, & quantus eſt amor, tantus ſit dolor neceſſe eſt, ſi amori non ſatisfit: Numquam autem ſatisfactum ſibi putat amor, niſi amore reciproco; neque verò verbis verus amor reciprocatur, ſed re & opere: Vnde quando deſunt illa opera, tunc amor in amato deeſſe creditur, & hinc tantus in amante dolor ſentitur, quantus erat amor, quantóque minùs illi ab amato reſpondetur. *Licèt plus vos diligens minus diligar*, aiebat Corinthiis Apoſtolus; quaſi diceret, licet hoc mihi ſit peracerbum & graue, ſic minùs à vobis diligi, quos plus diligo; non deſinam tamen vos diligere, quamquam is dilectioni dolor ſemper miſcebitur, quod ab iis minus diligar, quos magis diligo. 2. Cor. 12.

Nonne tu hoc ipſe ſentis? nonne id experiris ſi quem amas? quis animi dolor ſi à dilecto non diligeris? nonne id vehementius dolet, quàm à cæteris quos minus amas, non amari? Sic ſentiebat, ſic loquebatur Dominus: *Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique: Tu vero homo vnanimis, qui ſimul mecum dulces capiebas cibos!* pſ. 54.

III. PVNCTVM.

QVANTO igitur te ipſum negligis, quaſi non eſſes cum cæteris perituris, tantò te Chriſtus doluit præ cæteris perituris; quia te magis diligens minùs diligitur. Licèt enim fortè magis diligatur, quàm à quibuſdam perituris qui vix eum norunt, minùs ſe tamen reputat à te diligi, quòd minùs reſpondeas eius amori, quàm illi reſponderint; Minùs illi videlicet dilecti ſunt, minus gratiæ & facultatis habuerunt ad eum redamandum, quàm tu habueris: minùs denique ſe ab illis quam à te diligi voluit; vnde iure conqueritur ſe magis de te dolere quàm de illis, quia ex maiori amore maior eſt dolor. *Doleo ſuper te, frater mi Ionatha, deco-* 2. Reg. 1.

Digitized by Google

re nimis & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater vnicum amat filium suum, ita ego te diligebam. Sic amori dolor ex æquo loquitur & respondet.

Itane cogitaueras te vnum ex grauissimis Christi tortoribus extitisse? te illum fuisse, quem maximè doluit, quando suas doluit perire gratias, quando sua doluit virtutum exempla tam parum iis proficere, quibus vel maxime voluisset? Iam verò cùm id noris, pergesne illi esse grauis & molestus? pergesne in negligentia tui profectus & salutis? vnde habes te non perituru[m]? vnde ista præsumptio, quæ tantæ est parens negligentiæ, vt à quotidianis tuis delictis non resurgas, non expauescas? *Nolite*
1. Cor. 15. *seduci*, ait Apostolus, *corrumpunt mores bonos colloquia mala. Euigilate iusti, & nolite peccare: Ignorantiam enim Dei quidam habent; ad reuerentiam vobis loquor.* Id est, pudendum certè Christiano sic viuere, quasi Deum ignoraret vel quasi ignoraret Deo displicere peccata illa, quæ non satis cauet quòd leuiora sint, & à sa-
Eccles. 19. lute non excludant. Caue *& da locum timori Altissimi.*

Vide etiam in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ quartæ.

Quod sicut non est habenda solicitudo anxia de peccatis remissis, ita rationabilis non est deponenda.

Et in 2. parte, Dominica Septuagesimæ.

Quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est, cur ex illis forte non sis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cananæa. Matth. 15.

Tota refertur narratio & illi conformis Veritas, in 3. parte Sabbato hebdomadæ 14. Et quæ de fide vel fiducia plures adiungi possunt, facile est ex aliis locis petere.

Digitized by Google

FERIA SEXTA.

DE CONFVSIONE CHRISTI, PROPTER INIQVITATEM OMNIVM NOSTRVM, QVAM DEVS IN EO POSVIT.

Vere langores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit, nos quaſi oues errauimus, & poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum. Iſ. 53.

VERITAS PRACTICA.

Quæ in malo bona eſt Confuſio, in bono mala eſt.

SENSVS & RATIO eſt, quòd in malo ſeu peccato committendo Confuſio ſeu Verecundia bona eſt, quia ſic animus indicat ſe peccatum auerſari.

Sed in bono agendo ſi talis adeſſet Confuſio quæ illud bonum auerſaretur & refugeret, tunc mala eſſet.

Ergo quæ in malo bona eſt Confuſio, in bono mala eſt ſeu mala eſſe poteſt, niſi diligenter caueatur.

I. PVNCTVM.

MANIFESTE diſtinctus eſt iſte dolor ab aliis. Ad eum autem intelligendum duo ſunt præſupponenda. Primum eſt, Chriſtum Dominum innocentiſſimum agnum ſic à peccato fuiſſe alienum, non modò vt nullum vmquam potuerit committere, ſed vt nullum à quocumque commiſſum ſu-

Digitized by Google

stinere potuerit, quin maximè abhorreret. Alterum est, quod non obstante illo naturali peccatorum horrore, omnia tamen omnium hominum peccata sic in se transtulit, aut sibi à Deo impositа sustinuit, vt se velut omnium delictorum reum intueretur, itáque coram Deo appareret.

Is. 53. Hoc est videlicet quod ait Propheta, *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostram*, seu vt habet alia versio, transire fecit in eum omnem iniquitatem. Hoc item est quod scribit Apo-
1. Cor. 5. stolus, *Eum qui non nouerat peccatum, fecit peccatum pro nobis*, id est, victimam quæ esset velut onerata omnium & vniuscuiusque peccato, atque eius pœnas persolueret; sicut passer ille
Leuit. 16. de quo est in Leuitico, qui dicitur peccata populi portare. In hūc
1. Pet. 2. etiam sensum sic apertè sanctus Petrus: *qui peccatum non fecit, peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum.* Quod non meliùs explicari potest, quàm si repræsentetur Spōsor seu Fideiussor, qui se pro alio constituit, licèt ille nullum culpæ aut pecuniæ debitum contraxerit, tamen perinde soluit, atque si esset reus aut debitor; sic Christus Dominus se Vadem & Sponsorem nostrum constituit, sícque in se omnem prorsus iniquitatem
Ps. 68. transferens, debitas ei pœnas persoluit. *Quæ non rapui, tunc exoluebam. Non peccaui & pœnas dabam.* Sic de Christo sanctus Augustinus.

Hinc autem nata Confusio, & verecundi sensus ille pudoris quo anima Christi se coram Deo velut indutam & opertam peccatis omnibus vidit, vidítque Deum simul illis offensum grauissimè, & valde iratum; cúmque à se omnium pœnas exigeret, sibi quodammodo cernebat iratum, cùm irasci in Deo nihil aliud sit, quàm pœnas exigere aut inferre; sic autem pœnas in-
Is. 53. ferebat Filio Pater, quasi si peccator aut peccatum esset; *Propter*
Ps. 67. *scelus populi mei percussi eum. IN me transierunt iræ tuæ.* Quo certè in statu Christus non poterat non confundi & non dolere vehementissimè, sicut cùm in columna nudus apparuit coram populo, aut in veste alba vel purpurea deridendus, quis dubitat tum eius vultum pudore & confusione suffusum? Sic suo modo interiùs coram Deo, cui soli est notum quàm sit peccatum hor-
Ps. 68. rendum & abominabile. Propterea sic filius Patri; *Tu scis*, inquit, *improprium meum & confusionem meam, & reuerentiam meam*; quasi diceret, nemo scit alius, neque id explicari po-

Digitized by Google

test; potest tamen conjici ex hoc Prophetæ loco, qui Christo adaptatur, *Ostendit mihi Dominus Iesum Sacerdotem magnum stantem coram Angelo Domini, & Iesus erat indutus vestimentis sordidis.* Zacch. 3. Quænam sunt illa vestimenta sordida nisi peccata? & quid est sic operiri Christum peccatis nostris, nisi sic confundi & erubescere, sicut nobilissimus & delicatissimus adolescens sordidas vestes abhorreret, & iis indutus confunderetur?

Hoc est scilicet esse Redemptorem, hoc est esse Iesum & Salvatorem, nihil quidquam omittere eorum, quæ ad salutem nostram pertineant, licet confusione & rubore plena. Si quid enim nos ab officio auocare solet, metus est maxime confusionis & pudoris; sed bonum Iesum nihil tale auertit quin omnia sustineret, vt nos doceret in malis quidem Verecundiam esse bonam & laudabilem, at in bonis malam & culpabilem. Age Christo gratias, & quod monet Sapiens, *Gratiam Fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim pro te animam suam.* Eccles. 11.

Tum quid sit quod verecundia sit laudabilis in malo, Vide & quàm sit verum; Quia scilicet quod verecundamur & erubescimus, indicamus nos nolle; nolle autem malum quis non videt esse laudabile? Præclarè admodum sanctus Bernardus de hac verecundia, *Lampas est*, inquit, *pudicæ mentis iugiter lucens, vt nihil in ea turpe vel indecorum residere attentet, quod non illa illicò prodat. Ita expuntrix malorum & propugnatrix puritatis innatæ, specialis gloriæ conscientiæ, & famæ custos, vitæ decus, virtutis sedes.* Serm. 86. Cantica.

Itáne erubescis, & metuis in occursu mali, & peccati periculo? In honore oblato, in laude audita, in aspectu fœminæ, & similibus huius virtutis obiectis? an potiùs *frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere?* Ier. 3.

II. PVNCTVM.

SED in bono agendo si talis confusio adesset vt auersaretur propterea illud bonum, nec vellet facere, tunc mala esset & culpabilis.

Quis enim hoc non videat? Nam præter quàm quod bonum deseritur, sic bonum deserere pro tam leui causa, qualis est sensus ille verecundiæ vel confusionis, certè id auget culpam. Si tantùm esset sensus vel primus motus absque illo affectu quo deseritur bonum, tolerari posset; nec enim est in nostra potestate:

Digitized by Google

aut si alia de causa bonum minime imperatum omitteretur, id fieri posset sine culpa. Sed illa duo simul iuncta reddunt hanc verecundiam valde culpabilem & reprehensibilem, nempe omittere bonum vel committere malum propterea solùm quòd confusio coram hominibus timeatur; Hic enim manifestus est respectus humanus, hoc est scandalizari de Christo, hoc est ipsum erubescere, hic *est lapis offensionis & hæc petra scandali super quam qui ceciderit confringetur, super quem verò ceciderit conteret eum*, vt ait Dominus.

Matth. 21.

Pleni sunt sacri Codices, & antiquorum patrum Monimenta grauibus inuectiuis contra huiusmodi pudorem noxium & praua verecundiam. *Christus*, inquit Tertullianus, *confusioni confusionem comminatur: Qui me confusus fuerit coram hominibus, & ego confundar eum coram patre meo qui in cœlis est*; *sciebat enim à confusione vel maximè formari negationem, mentis statum in fronte consistere, priorem esse pudoris quàm corporis plagam.*

In Gnostic.

Marci 8.

Sanctus Gregorius, *Quid rogo, iste faceret in dolore pœnarum, qui Christum erubuit inter flagella verborum?* Sanctus Augustinus: *Ille non est Christi seruus, sed subsannator & irrisor, qui eius se seruum dicit, cui seruire dissimulat.* Idémque alibi, *Quid facies quando dicet tibi, erubuisti de humilitate mea, non eris in claritate mea.* Ac rursus, *Discedat mala verecundia, accedat salubris impudentia, si impudentia dicenda est.*

Lib. 19. Mor. 6.

III. PVNCTVM.

ERGO quæ in malo bona est confusio, in bono mala est. Quæ quidem Veritas, tota est sancti Gregorij, quique eam fusiùs sic declarat, *Sicut verecundia laudabilis est in malo, ita reprehensibilis est in bono. Erubescere enim malum, sapientia est; bonum verò erubescere, fatuitatis*; *vnde Scriptum est*; *Est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam. Qui enim erubescit pœnitendo mala quæ facit, ad vitæ libertatem peruenit*; *qui verò erubescit bona facere, à statu rectitudinis cadit, atque ad damnationem tendit, sicut per Redemptorem dicitur*; *qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.*

Hom. 10. in Ezech.

Eccles. 4.

Luc. 9.

Nota verbum *fatuitatis*, quo sanctus Pater vtitur, nempe fatuitas aperta est, timere confusionem humanam, nec timere diuinam,

uinam, seu eam quæ à Deo verè timenda est. Nam si ex illa confusione humana, non vereris offendere Deum, cōfundet te Deus, confusione longe grauiori; Et nonne hoc est esse fatuum, euitare minus malum, vt incidas in grauius? *Cadent & infirmi erunt*, ait Propheta, *quia non intellexerunt opprobrium sempiternum.* Atque idem rursus: *Dabo eos in opprobrium sempiternum, & in ignominiam æternam, quæ numquam obliuione delebitur.* Ier. 20. Ibid. 23.

Et tamen quàm multi sunt sic fatui, & quod peius est, qui numquam melius sibi sapere videntur, quàm cum sic fatui sunt. Caue offendas ad hunc lapidem. Serua libertatem vbique & semper, *Noli erubescere testimonium Domini nostri. Non confundaris confiteri peccata tua.* De qua Confusione imprimis cauenda sic aptè sanctus Bernardus. *O verecundia expers rationis, inimica salutis, totius ignara honoris & honestatis; hæc planè illa, quam Sapiens loquitur, confusio adducens peccatum. Itáne verecundum est homini vinci à Deo, & probro ducitur humiliari sub potenti manu altissimi? O peruersitas! Non pudet inquinari, & ablui pudet!* 2. Tim. 1. Eccles. 4. Ep. 185.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Sanato Paralytico in Piscina. Ioan. 5.

VERITATES PRACTICÆ.

Vis sanus fieri? Quod videris tibi velle, velles quidem, sed verè non vis.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ duodecimæ. Vbi tota hæc abundè refertur historia.

DOMINE, hominem non habeo. De Necessitate Directoris & vsu directionis, In 1. parte, tota hebdomadà tertia post Epiphaniam, & præcipue 1. & 2. Feria.

SVRGE, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Quam sint hæc apta ad exprimendum perfectionis progressum, in eadem 1. parte habetur, vbi à Christo alius simili modo sanatur para-

lyticus : tota quarta hebdomada poſt Epiphaniam.

IESVS autem declinauit à turba conſtituta in loco : poſtea inuenit eum Ieſus in templo. Cur ſic à turba declinauerit, curue paulò poſt ſe ſpectandum in templo dederit, fuſe declaratur ſuprà dicto loco tertiæ partis, vnde eſt hæc Veritas valde practica :

Hæc eſt maxime laudabilis Humilitas, quæ ſic laudes fugit vt laudanda non omittat.

SABBATO.

DE DOLORE CONTRITIONIS QVEM CHRISTVS DOMINVS VALDE SENSIBILEM HABVIT.

Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra. Iſ. 53.

VERITAS PRACTICA.

Vera Contritio dolorem ſenſibilem nec includit nec excludit.

RATIO EST, quia vera contritio in vna eſt deteſtatione peccati propter Deum offenſum.

Sed illi deteſtationi neque neceſſarius eſt neque contrarius dolor ſenſibilis.

Ergo vera contritio dolorem hunc ſenſibilem nec includit nec excludit ; vnde nec nimis anxie eſt quærendus ſi deſit : nec ſi adſit, eſt repellendus.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CONFVSIONI cæterisque doloribus animi & corporis quos sustinere voluit Christus, accessit Contritio de peccatis hominum, qui dolorum omniũ cumulus & aliquod veluti complementum fuit. Sic enim pleniùs & copiosiùs satisfaciebat pro peccatis nostris, cùm de his etiam doleret animo, non quidem vt nos qui de propriis dolemus, cum proposito emendationis, sed quo ille modo poterat, quem postea multi sunt imitati sancti, dolentes de peccatis hominum tantâ doloris vehementiâ, vt pene disrumperentur.

Verùm in Christo Domino multa erant, quæ longè supra quoslibet homines siue de propriis siue de alienis peccatis pœnitentes dolorem illum exaggerabant. Primum, clara cognitio grauitatis peccati; Nouerat enim quid esset Deus, quid Deus offensus, quid offensus ab homine, à tot hominibus, tanto tempore, tot offensis. Deinde vt erat ardentissimus Diuini honoris læsi, & reparandi zelator, nihil omittebat eorum quæ sciret ad id conferre; cumque in appetitum naturalem id omne posset quod vellet, quis dubitet Christum non sibi peperciſſe, & seipsum excitásse ad dolorem illum sensibilem quantùm posset concipiendum? Quod si verò potentiam suam exeruit, vt quidquid posset, id vellet; quò tandem doloris perueniſſe dicenda illa erit Contritio, ad quam excitandam tria illa Christi Domini tam infinita quàm Diuina, simul concurrebant, *Scientia, Potestas, & Voluntas?* Si quid enim in nostris deest, id ex alterutro eorum trium prouenit, vel quia nescimus quid sit peccatum, vel quia non possumus appetitum inferiorem sensibiliter excitare, aut quia non sicut velle oporteret, volumus. In Christo autem nihil horum deerat, vt dictum est, sicque vehementissimus ex omni parte dolor fuit, & aliorum animi tum corporis dolorum quidam velut excitator & promotor, cùm ex dolore interno, satisfactio exterior eò sequatur maior, quo maior est dolor. *Magna est velut mare Contritio tua*; Cæterorum quidem sanctorum vt fluuij vel riuuli; sed Christi velut ipsum mare, *Ossa mea*, inquit per Psalmistam, *sicut cremium aruerunt*; *sicut in frixorio confixa sunt*, ita legit sanctus Augustinus in Psalmis. *Tren. 2.* *Ps. 101.*

O si sciremus quid sit peccatum! quid sit Deus offensus! dic potiùs anima mea dic potius, ô si saltem quantùm scio, aut quantum scire possum quid sit peccatum, & quàm velit Deus à me doleri & expiari, ita dolerem & diuinam detestaret offensam!

Et verò cùm dupliciter hìc errare possis; Primò quidem si dolorem sensibilem & lachrymas nimis violenter extorqueas; deinde si fortè sensibiliter moueatis, sensum illum & motum pietatis repellas; audienda Veritas, quâ statuitur in vera Contritione dolorem illum sensibilem *nec includi, nec excludi.*

Sess. 14 c. 4 Ratio petitur à vera veræ Contritionis definitione, quæ à Concilio Tridentino dicitur esse *animi dolor ac detestatio cum proposito non peccandi de cætero.* Quibus in verbis tres differentiæ temporis comprehenduntur; præteriti quidem dum veteris vitæ odium requiritur; præsentis verò, dum cessandum esse à peccato declaratur; futuri denique, dum vitæ nouæ propositum & inchoatio præcipitur iuxta illud Ezæchielis; *Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum.*

Ez. 18.

Ps. 50. Hoc in me, Domine, cor mundum crea, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

II. PVNCTVM.

SED illi peccatorum detestationi nec necessarius est, nec contrarius sensibilis dolor.

Primò quidem quòd non sit necessarius, ex eo patet, quòd non sit in nostra potestate, cùm multi hunc dolorem vehementer desiderent, & à Deo petant, nec tamen obtineant. Nihil autem à nobis necessariò requiritur, quod non possimus cum gratia, & ad quod exequendum gratia denegetur. Sic enim vniuersim de omnibus, quod de vno affirmatur, *Mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, nec supra te est, neque procul positum: sed iuxta te est sermo valde, in ore tuo, & in corde tuo vt facias illum.*

Deut. 30.

Quòd verò etiam non sit contrarius, ex approbatis sanctorum lachrymis liquet, qui cum Dauide dicunt, *laboraui in gemitu meo: lauabo per singulas noctes lectum meum.* Itémque cum Ezechia, *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.*

Ps. 6.

Is. 38.

Digitized by Go

Audereſne tu repellere quod tam ſancti viri ſuſceperunt?

III. PVNCTVM.

VERA *ergo Contritio dolorem illum ſenſibilem nec includit nec excludit*; Cùm vera Contritio in vera peccatorum deteſtatione conſiſtat, quæ ſic formari poteſt ſine dolore ſenſibili, vt cum eo etiam formari poſſit. *Sicut fuit ſenſus veſter vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum.* Hoc eſt verè conteri & pœnitere; tum verò bene ſperandum quod dicitur: *Dominus bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum ſuorum, & non imputabit eis quod minùs ſanctificati ſunt.* Bar. 4. 2. Par. 3.

Expende illud *in toto corde*, ſic enim totum in hoc toto corde reponitur, vt ſi quidem adſit, nihil ad veram deſit pœnitentiam; ſi quid vero deſit de toto, tunc abſit totum quod requiritur, nec niſi forte in mendacio reuerti dicitur, qui non in toto corde reuertitur. Hoc certe indicat ipſum nomen Contritionis quæ quaſi quædam eſt totius cordis in minutiſſimas partes ſciſſio, ſicque Scriptura ſæpius, *Scindite corda veſtra.* Vnde & dicitur Sacrificium, ac ipſum holocauſtum quod eſt præſtantius, & quod Deo totum immolatur. *In animo contrito & ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur: ſicut in holocauſto arietum & taurorum, & ſicut in millibus agnorum pinguium, ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo.* Sic in fornace Babylonica tres illi Viri qui ſe interno incendebant igne, ſuaque Deo mactabant corda, dum in externis flammis ſua videbant ſpirare corpora. Sic apte S. Auguſtinus in Pſalmum quinquageſimum: *In te habes quod offeras: habes in te quod occidas: Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non ſpernit.* Ier. 3. Ioel. 2. Dan. 3. Pſ. 50.

Egregium porro ſermonem habet ſanctus Bernardus de cordis Contritione qui totam eius formam ad hæc præcipua refert; *Deum cogita factorem tuum, cogita & benefactorem, cogita patrem; cogita Dominum. Ad omnia reus es, plange per ſingula. Quanam fronte attollo iam oculos ad vultum patris tam boni, tam malus filius? Confundor, confundor audire: ſi ego pater, vbi eſt honor meus? ſed etſi pater non eſſet, obrueret me beneficiis.* Serm. 16. in Cant.

Et quæ plura pergit, quæ tantò erunt validiora, quanto erunt

magis vnita Cordi Contrito Chriſti Ieſu, qui hoc ipſum quod doles peccatum ita doluit vt dolere numquam deſinat, quia doloris eius meritum numquam exhauritur, ſicque modò tam poteſt eſſe efficax quàm dum ipſo doleret actu, ſi quod tuum eſt modo facias, & quoties dolendum erit, ſic cum ipſo perfectè doleas.

Quàm autem id frequenter ſit exercendum, habes inferius in hebdomada Paſſionis, Feria quarta, vbi hæc proponitur Veritas.

Crux interdum à corpore, ſed numquam ab animo deponenda.

Euangelium Feriæ, prorſus idem ac ſequentis Dominicæ.

DOMINICA II. QVADRAGESIMÆ.

DE TRANSFIGVRATIONE DOMINI.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem Fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

Cur tamdiu distulerit Dominus sic transfigurari: cur ante tam paucos transfiguratus est: cur ante hos tres præsertim, non ante alios; Abnegationis nostræ est, reuereri potius quidquid est factum, quam cur ita sit, velle discutere.

Nihil est, autem, in Abnegatione rationabilius, quàm quod in illa videtur minus rationabile.

Habetur hæc Veritas in 4. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ quintæ.

ET resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

Hæc sunt videlicet insignia Beatæ animæ; sic nos aliquando beati, sic aliquando similes ei erimus: sic Ille reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Quam vt spem & expectationem in nobis excitaret; sic apparere, sic resplendere voluit. De hac autem spe & cœlesti desiderio, tota est

1. Ioan. 3. Phil. 3.

Digitized by Google

Aſcenſionis Domini hebdomada, in hac 2. parte, ſingulis feriis, ac præſertim Sabbato, cuius eſt hæc Veritas:

Spes cœli, cœlum eſt.

ET ecce apparuerunt illis Moyſes & Elias cum eo loquentes.

Cur illi duo Prophetæ præ cæteris? Hæc inter alias ratio redditur, quòd illi vehementius Deum ſeu Chriſtum videre deſiderauerint: Vide Exodi 33. & 3. Regum 19. Sic ſe his Chriſtus qui ſe magis deſiderant, magis communicat, vnde ſi tam rara eſt familiaris eius Communicatio, non aliunde eſt quàm quod rari ſunt, qui ſe ad illam veris deſideriis ex diuina conceptis gratia paratos velint. Hoc certe mirum!

Vix vllus eſt qui non ſe verè putet deſiderare Chriſtū;
Et vix vllus eſt qui Eum verè deſideret:

In 1. parte, Feria 5. prima Aduentus hebdomadæ.

RESPONDENS autem Petrus dixit ad Ieſum, Domine, bonum eſt nos hìc eſſe; ſi vis, faciamus hìc tria tabernacula, Tibi vnum Moyſi vnum, & Eliæ vnum. Addit S. Marcus: *Non enim ſciebat quid diceret.*

Si nec in ipſo cœleſti guſtu ſiſtendum eſt, longè minus in ſenſuali.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ decimæ quintæ.

Quò etiam ſpectare poſſunt hæ duæ Veritates.

Beatius eſt magis carere omni ſenſibili conſolatione, quàm ea abundare.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ Sanctæ.

Si quid interdum ſenſibus licite indulgetur, non vt ſenſuale

ſuale eſt, ſed vt eſt licitum, accipiendum eſt.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 5. poſt Epiphaniam.

Et ecce vox de nube dicens: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipſum audite.

Nullus eſt Chriſtianus qui non credat Chriſtum eſſe filium Dei: Et vix eſt vllus Chriſtianus qui hoc verè credat.

Stupenda hæc Veritas ſæpius inculcanda. Declaratur in 3. parte. In Feſto Transfigurationis, ſexto Auguſti.

ET deſcendentibus illis de monte præcepit eis Ieſus dicens: Nemini dixeritis viſionem, donec Filius hominis à mortuis reſurgat.

Humilitati tuendæ tutius eſt, vix de ſe quàm vel humiliter loqui.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 1. poſt Octauam Paſchæ.

HÆC ſunt quæ aliunde hûc transferri poſſint, & fructuoſe ſingillatim conſiderari. Sed quemadmodum in ſolemnioribus regni Comitiis, quid potiſſimum pertractetur, inquiritur; Ita in ſingulari hoc Conuentu vbi ex omni pene hominum ſtatu, adſunt Viri delecti cum Chriſto Domino; quid ſimul tractent, quid conferant, quid loquantur, hoc imprimis videtur exquirendum & perpendendum. Sic autem ſanctus Lucas refert:

Et dicebant exceſſum eius quem completurus erat in Ieruſalem. Luc. 9.

Id eſt, ſalutiferam Paſſionem, ait ſanctus Cyrillus. Quod certe mirum, cùm hæc duo Myſteria tantopere diuerſa ſint, atque inter ſe diſcrepantia. Sed propterea ſic ſapienter à Domino factum eſt iſtud, vt inde MODERATIONEM ANIMI, quæ non minus rara eſt inter homines, quàm illis eſt neceſſaria,

Digitized by Google

diſceremus. Sic itaque mutuam quæ inter vtrumque Myſterium, intereſt, oppoſitionem ſpectare conuenit, vt quæ inde praxis ad illam Moderationem in quocumque ſtatu, proſpero vel aduerſo retinendam, elicitur; vel maxime perpendamus. Quem in finem, hæc viſa eſt magis opportuna VERITAS PRACTICA quæ ad alias adjiceretur, & ſingulari ſtudio penſitaretur:

In die bona niſi memores mala, non erit dies bona.
Et in die mala ſi memores bona, non erit dies mala.

RATIO EST, Quia diem eſſe bonam aut malam non aliter cenſeri debet, quàm ſi dies in profectum animi, vel defectum cadat.

Sed non aliter dies in profectum aut defectum cadet, quàm ſi in die bona memores mala: aut in die mala memores bona.

Ergo nec aliter erit dies bona, vel mala. Ac proinde ex ſapientis conſilio & exemplo Chriſti Domini, In die bonorum ne immemor ſis malorum: & in die malorum ne immemor ſis bonorũ.

Eccleſi. 11.

I. PVNCTVM.

CVM oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant; erit operæ pretium hîc ante omnia ſic inter ſe conferre duo illa Sacra Myſteria Transfiguratio-nis & Paſſionis Chriſti Domini, vt quæ apparebit euidens oppoſitio, lucem & ſplendorem vtrique augeat. Primum igitur expende oppoſitionem.

Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9. De Transfiguratione dicitur, *Reſplenduit facies eius ſicut ſol, & veſtitus eius albus & refulgens; & qui cum eo erant euigilantes viderunt maieſtatem eius:* De Paſſione verò, *Non eſt ei ſpecies neque decor, quoniam abſconditus eſt vultus eius & deſpectus, vnde nec reputauimus eum.* Iſ. 53. In Transfiguratione, ſic Pater auditur de Filio, *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*; In Paſſione verò ſic Filius auditur de Patre, *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquiſti me?* Matth. 27. In Transfiguratione reſplendet medius inter duos inſigniores Prophetas, qui & ipſi videntur in maieſtate; In Paſſione verò medius inter duos latrones qui crucifixi ſunt cum eo. In

Digitized by Google

Transfiguratione, *Bonum eſt nos hic eſſe*, clamant Apoſtoli; In Paſſione verò, *omnes eo relicto fugerũt.* In Transfiguratione beatitudo animæ redundat in corpus & veſtimenta; In Paſſione tormenta corporis in ipſam refluunt animam; & quoad partem inferiorem, omni priuant ſolatio.

DEINDE vero quantum à ſe inuicem eluceſcant, intuere; Transfigurationi quidem confert Paſſio, quòd in illa nihil niſi de morte Chriſti agatur: Quæ res omnium quæ tractari poſſent cùm ſit grauiſſima, non mediocrem Myſterio dignitatem affert. Paſſioni autem Transfiguratio multùm deſeruit, quia ex Transfiguratione magis apparet, quantùm honoris & beatitudinis Chriſtus Dominus ſibi detraxerit vt pati poſſet: niſi enim ſplendorem illum retinuiſſet, vt corpus ſuum paſſibile redderet, ſic ſemper & vbique fulgere poterat vt in monte Thabor. O quàm diuerſi ſunt ſenſus Chriſti & hominum! conquirunt vndique homines ſubſidia corpori ne patiatur; at Chriſtus quam habet impaſſibilitatem ſuo denegat corpori, vt pati poſſit!

Sed cur eo præcipue tempore, quo corpori debitam permittebat lætitiam & beatitudinem, de acerba morte ſermo ingeritur? Cur tam lætis, tam triſtia: tam iucundis tam amara immiſcentur? Vt ſcilicet, *In die bonorum non ſit immemor malorum*; ſicut in Cruce de Paradyſo loquitur cũ latrone, *ne in die malorum ſit immemor bonorum.* O præclarum documentum ad æqualitatem animi in tanta rerum varietate conſeruandam! Non egebat quidem Chriſtus hac cautione, vt ſe in ea contineret, cùm non eſſet mutabilitati & inconſtantiæ ſubiectus ſicut cæteri homines; ſed cùm eſſet noſtrum Exemplar, ſic nos efformare voluit, vt à bonis & malis euentibus caueremus. Non eſt autem aptior cauendi modus, quàm ſi in die bonorum non ſimus immemores malorum; nec in die malorum obliuiſcamur bona. Neque ad hanc memoriam excitandam videtur aliquid fore opportunius, quàm ſi id plenè perſuaſum habuerimus quod hic proponitur, diem bonorum non eſſe alioquin bonam diem, niſi ſimul mala memorentur: aut diem malorum non eſſe malam, ſi bona pariter memorentur. *Luc. 23.*

Sic autem facilè perſuadetur Chriſtiano, qui nihil in bonis aut malis ducere debet, quàm quod in protectum animi vel defectum cadit; ſeu quod idem eſt, nihil bonum homini, niſi quo-

Digitized by Google

verè bonus & beatus eſt: nihil verè malum, niſi qui malus & miſer efficitur in omnem æternitatem: Hoc eſt enim vnum neceſſarium, cui quantùm proſunt aut obſunt cætera, tantùm verè bona vel mala ſunt. *Quid enim proficit homo, ſi lucretur vniuerſum mundum, ſe autem perdat, & detrimentum ſui faciat? HAEC omnia ſanctis in bona*, inquit Sapiens, *ſic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur.* Cui conformiter Apoſtolus, *Omnia munda mundis; coinquinatis autem & infidelibus nihil eſt mundum*; quaſi dicerent; In tantum quælibet bona vel mala ſunt, in quantum his homo bene vel malè vtitur; In quantum bonus vel malus ex eorum vſu efficitur. O ſi hac horâ, ſi hac conſideratione bene vteretis, quàm tibi bona eſſet!

Luc. 9.
Eccleſi. 39.
Titi 1.

II. PVNCTVM.

SED non aliter dies in profectum tuum ſpiritualem aut defectum cadet, quam ſi in die bonorum memores mala; aut in die malorum memores bona.

Tria hic diſtinctè reuoluenda: Primum eſt, diem bonam ſiue bonorum dici, quando eueniunt quæ proſpera dicuntur, diem autem malam aut malorum, quando quæ aduerſa putantur, incidunt. Secundò tunc eſſe profectum ſpiritualem, quando animus in proſperis aut aduerſis ſe ita continet, vt neque nimis exultet & efferatur, nec nimis ſe abjiciat & deprimatur; ſed æquâ lance omnia perpendendo, vnum in omnibus ſpectet Deum. E contrà verò tunc eſſe defectum, quando in alterutrum horum extremorum animus rapitur. *In quantam tribulationem deueni, & in quos fluctus triſtitiæ, qui iucundus eram & dilectus in poteſtate mea.*

1. Macch. 6

Tertiò denique non aliter meliùs animum contineri in proſperis aut aduerſis, quàm recordatione contrariorum: Sic enim continetur ne ſe totum dedat lætitiæ vel triſtitiæ, quod eſt vnicum medium euitandi exceſſus, & peccati cuiuſlibet in alterutro fortunæ flantis aut reflantis ſtatu; Quod fuſe & egregie ſanctus Gregorius docet, in illa verba Iob, *qui fecit ventis pondus, & aquas appendit in menſura.*

Iob 28.
l. 19. Mor. c. 5. & 6.

Sicut enim propterea excedit animus gaudendo vel mœrendo, quia in occaſione gaudij vel mœroris totum ſe abiicit in il-

Digitized by Google

los affectus inordinatos, nullamque aliam ſuſcipit cogitationem quàm eis conformem & agnatam; ſic planè ſi reuocetur ab illo æſtu & impetu, in quem ſe totum rapi ſinit, remedium malo afferetur. Reuocatur autem per memoriam & repræſentationem bonorum in die malorum, vt è contra: ſic enim animus inordinatus diuerſa cogitando diuiditur, & diuiſus facillimè temperatur, ad eámque moderationem redit, in qua virtus eſt poſita. Quis enim quantumuis lætus & gaudens, ſi extrema vitæ recogitet, ſi mortem, ſi iudicium, non illicò lætitiæ modum ponat? quis animo mœrens & abiectus aliquam mœroris ſui partem futura Beatitudinis recordatione non ſentiat euaneſcere vel mitigari? *Memento*, inquit Idem Sapiens, *paupertatis in die abundantiæ, & neceſsitatum paupertatis in die diuitiarum.* Itáne meminiſti? *Fili recordare quia recepiſti bona in vita tua.* O tùm infauſta, & infrugifera recordatio, ſed modò vtilis & opportuna! Eccleſi. 11. Luc. 16.

III. PVNCTVM.

IN die igitur bona niſi memores mala, non erit dies bona: & in die mala, ſi memores bona, non erit dies mala; Quia videlicet non eſt bona nec mala dies, niſi cùm inde boni aut mali ſumus, niſi cùm inde meliores aut peiores euadimus: Vix autèm poſſumus eſſe meliores in die bonorum, niſi aduerſa memoremus, quibus animus à nimia effuſione contineatur, & in virtute ſubſiſtat: neque etiam peiores in die malorum, ſi bona quædam & proſpera reuocentur in mentem, quibus ipſa mens ſuſtentetur ne in extremam ruat triſtitiam, & inordinatos alios motus; ac proinde ſicut iam ſupra viſum eſt, ſic vtrumque ſemper eſt temperandum, vt nec pura proſperitas, nec meta obuerſetur aduerſitas.

Videte itaque, inquit Apoſtolus, *quomodo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes ſed vt ſapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt, propterea nolite fieri imprudentes, ſed intelligentes quæ ſit voluntas Dei*; quaſi dicat, in hoc apparebit Sapiens ab Inſipiente, ſi cautè & prudenter ambulet: tunc verò caute ambulare cenſebitur, ſi ex quotidianis euentibus proficiat, cùm alioquin dies mali ſint niſi ſic proſint; ac denique vt ſic fructuoſe proficiat, attendat neceſſe eſt ad diuinam Prouidentiam & vo-

Digitized by Google

luntatem, quæ ſic ſpectari debet in aduerſis & in proſperis vt aduerſa omnia velimus quia ſic Deus illa vult, nec vlla velimus proſpera niſi quia ſic ille vult. *Si bona ſuſcepimus de manu Dei, mala quare non ſuſcipiamus.* Sicque viciſſim ſentiendum & dicendum: ſi mala ſuſcepimus de manu Dei, bona quare non ſuſcipiamus? Vbi tamen aduerte, quod quanto facilius eſt de bonis dicere quod ea de manu Dei ſuſcipimus, tanto difficilius eſt id vere ſentire: Cum enim naturali affectu erga bona propendeamus, vix illum affectum ita purgamus vt non magis bona diligamus, quia nobis bona ſunt, quàm quia Deus illa vult. Quamobrem in id præcipuè vigilandum: *ſicut Domino placuit, ita factum eſt. SICVT fuerit voluntas in cœlo, ſic fiat.* Vide in 1. parte, diem 9. 10. 11. & 12. Ianuarij.

Iob 2.

Iob 1.

2. Macch. 3.

Si quid porro deſideres amplius huic vniuerſim confirmandæ Veritati, recole hiſtoriam quæ à Taulero refertur de homine mendico, cui cum Theologus quidam precaretur proſperum diem, reſpondit ſe nullam vmquam aduerſam habuiſſe, cum à Deo cuncta ſe accipere ſemper cogitaret: qua de re fuſiſſimum inter eos habitum eſt colloquium. Refert & Cornelius à lapide in caput 12. ad Romanos.

Videri etiam poteſt Dominica 4. poſt Pentecoſten in 3. parte, Vbi hæc habetur Veritas:

Niſi te humilies in proſperis, proſpera te humiliabunt.

HAC HEBDOMADE, Quidquid in Oliuarum horto, dum capitur à Iudæis Dominus, geſtum aut dictum fuit, recenſetur.

FERIA SECVNDA.

DISCIPVLIS A SOMNO EXCITATIS, APPROPINQVANTEM PASSIONIS HORAM ET TRADITOREM CHRISTVS DENVNTIAT.

Digitized by Google

Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum: ſurgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradet. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Si dum adeſt occaſio, virtus abeſt: vix vmquam virtus aderit.

SENSVS eſt, quod Vix vlla ſecuritas virtutis vmquam exercendæ, niſi dum ſe offert occaſio, exerceatur.

RATIO eſt, quia non eſt ſecuritas virtutis exercendæ, niſi exerceatur quando vult Deus.

Sed niſi ſemper exerceatur quando ſeſe offert occcaſio, vix dici poterit quod vmquam exerceatur quando velit Deus.

Ergo nec eſt ſecuritas virtutis vmquam exercendæ, niſi dum ſe offert occaſio, exerceatur.

I. PVNCTVM.

DVM internos illos dolores, de quibus dictum eſt, patiebatur animo Chriſtus, Iudæi, duce Iuda proditore, parabant illi externos quibus eius cruciarent corpus. En Conſcripti milites, & turba ex omni hominum genere conſtata iam iam in montem atque ipſum hortum vbi orabat Dominus, ad ipſum capiendum armata venit. *Ecce*, inquit Euangeliſta, *ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & fuſtibus, miſſi à principibus ſacerdotum, & ſenioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit eis ſignum dicens, quemcumque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum, & ducite cautè.* Matth. 26.

Proh qualis diſcipulus! qualis ſermocinatio! qualis exercitus contra Dominum exercituum? Hos omnes Chriſtus videbat aduentantes, audiebat colloquentes, & ſentiebat inteſtinis odiis in ſe furentes. Quamobrem iterum adit diſcipulos etiam nunc dormientes; quibus excitatis, *Ecce*, inquit, *appropinquauit hora*; quaſi diceret, iam non eſt retrocedendum, iam non eſt locus Luc. 21. Ioan. 7.

miraculis illis quibus per medios hostes & milites tutus incedebam, aut quibus ipsi ad me capiendum missi, re infecta discedebant, quia nondum venerat hora mea, sed ecce iam modò venit, modò capiendus sum, modò tradendus sum: ecce appropinquauit qui me tradet.

Aptissimus certe ad virtutem excercendam stimulus, vt cum sese offert occasio, nunquam recusetur. Tunc enim natura deprauata solet refugere vel cunctari, & conquirere rationes differendi bonum opus. Sed contrà, hoc stimulo acuatur; *Aut numquam exercenda est Virtus, aut modo est exercenda.* Vix enim bona mens in id consentiet, vt numquam virtutem exerceat; vnde si persuasum id habet, aut modo, aut nunquam: certe cum gratia stimulabitur.

Ratio autem quæ id persuadet, hæc est, quod si quæ sit securitas & certitudo in hac vita, virtutis exercitæ vel exercendæ, in eo maxime est vt intelligatur ita tunc Deum velle à nobis: nam sicut quando cognoscitur eius Voluntas tunc certus quiuis esse potest quod sit tempus virtutis exercendæ; sic nisi cognoscatur eius voluntas, dubitare quiuis potest vtrum eam exercere debeat, vtrum quod agit sit vera virtus aut ficta, ex amore proprio vel aliquo humano motu aut etiam diabolico inducatur. Quantæ enim sunt huius infensissimi hostis circumuentiones? quæ certe eo peiores sunt, quo tectiores & magis occultæ; eo vero magis occultæ quo prætextum pietatis & virtutis præ se ferunt, vnde
2. Cor. 2. Apostolus, *Vt non circumueniamur à Satana, non enim ignoramus cogitationes eius.*

Hinc ergo manifestè sequitur, tantam fore securitatem veræ virtutis exercitæ, quanta fuerit certitudo diuinæ voluntatis pro
l. 3. c. 11. ea exercenda. *Non enim omnis affectio*, vt ait optime Gerson, *quæ videtur bona statim est sequenda, sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.* Vide integrum caput, vbi hæc inter alia Dominus à se discenda monet, *vt desiderium tuum*, inquit, *ponas totaliter secundum beneplacitum meum, & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus amulator.* Quid respondes?

II. PVNCTVM.

SED nisi semper exerceatur virtus, quando sese offert occasio, vix dici poterit quod vmquam exerceatur, quando velit Deus.

Dic

Dic enim, quandònam putas, illam exercebis? cum tibi scilicet placuerit? at credisne tum ita placiturum Deo? Non vereris ne quod ex electione tua est, id ex amore proprio sit, cùm præcipue neglexeris quod certò sciebas ex voluntate seu Prouidentia Dei esse? Non vereris quod ait sanctus Bernardus, *grande malum voluntas propria, qua fit vt bona tua tibi bona non sint?* Si tibi à Superiore vel Directore res aliqua consulta esset, tu vero, illâ neglectâ vel posthabitâ, nonnihil aliud agitares ex ductu tuo, nonne tibi suspectus esset ille ductus tuus quem sic præferres Directoris iudicio? Cur porro non idem iudicas de iis virtutum actibus quos exercere te putas ex electione tua, si illos compares cum exercendis in occasione vbi se Deus manifeste indicat, & vbi à te toties quodammodo posthabetur, quoties occasione neglecta remittis exercitium in aliud tempus quod tibi videbitur opportunius? *Serm. 71. in Cantica*

Sed quis tum promisit gratiam? cum potius nihil in Scripturis crebrius repetatur quam si negligatur occasio & tempus, iactura fiat gratiæ quæ se se cum occasione præsenti offerebat? *Adiuuantes exhortamur*, inquit Apostolus, *ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, ait enim tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*; Et licet alia similis posset occurrere occasio: hoc ipsum tamen quod differs & quod præsens futuro præfers ex arbitrio tuo magis quam ex nutu Dei, nonne indicat te magis velle facere voluntatem tuam quam diuinam? Quod si vetat Sapiens, *Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, cras dabo tibi cum statim possis dare*; quanto magis id vetitum ne sic cum Deo agas? Vellesne sic tecum Deus ageret, quando in necessitate tua rogas illum vt in adiutorium tuum intendat, vt festinet, vt ne tardet? O te inconsultum! vis Deum tibi statim adesse cum illum rogas, & cum te ille rogat seu cum tibi adest, tu illum differs & repellis! *Et noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentem, & aures suas aggrauauerunt, ne audirent. Verterunt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent, surge & libera nos.* Potestne aliquid iniquius cogitari? *2. Cor. 6. Isa. 49. vide etiam Heb. 3. Prou. 3. Zacch. 7. Ier. 2.*

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SI dum ergo adest virtutis occasio, virtus abest, vix vmquam aderit, vix vmquam certò virtutem exercebis; cum in vna Dei voluntate sit posita certitudo, qualis quidem in hac haberi vita potest, neque aliud diuinæ voluntatis indicium sit clarius quàm dum se se offert virtutis occasio; Quidquid de futuro tibi promittis, nimis incertum est, vt ibi figas virtutem; nam præterquam quod neque diem neque gratiam tibi certo polliceri potes, de ipsa tua etiam voluntate si quid tibi promittis, præsumptio est potius & virtutis quædam simulatio quam bona voluntas; si enim esset bona voluntas, esset conformis diuinæ, esset efficax & cooperatrix gratiæ quæ se se offert, vnde illud Prophetæ:
Ier. 13. *Date Domino Deo vestro gloriam, antequam contenebrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucem, & ponet eam in vmbram mortis, & in caliginem.* Formidanda sane verba.

Et certe qui modo differt in aliud tempus, æque proferet illud tempus in aliud atque aliud sine modo sicut iam differt; qua enim difficultate, si quæ talis est, modo impeditur, eâdem & retardabitur semper, imò & grauiori vt supra ostensum est; aut si quæ alias ratio appareat virtutis exercendæ, cum non sit melior
Rom. 9. neque nobilior quam quæ ex diuina voluntate petitur, *Quid adhuc quæritur*, inquit Apostolus? *voluntati enim eius quis resistit?* quis nisi fatuus, arrogans, impius? Sic itaque semper in occursu virtutis: *Ecce nunc hora*; aut modo aut nunquam. Itane verò nunquam virtutem exerceam? ergo modo. Et iam modò vide quid occurrat; atque hoc ipsum propositum virtutis cuiuslibet sic deinceps exercendæ, firmiter statue in Domino; *Iurauí & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.*
Ps. 118. Certa est alioquin Veritas:
Quo longius differs, difficultatem difficilius tolles.

Vide in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, In peccato vestro moriemini.
Ioan. 8.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Illa mundanis præcipuè formidanda sententia: *In peccato vestro moriemini.*

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ decimæ nonæ, & vbicumque de Mundo, de rara pœnitentia, & de paucis saluandis.

FERIA TERTIA.

SVAVITAS ET MANSVETVDO DOMINI IESV, PRODITOREM SVVM ALLOQVENTIS.

Amice, ad quid veniſti? Matth. 26.
Juda, oſculo filium hominis tradis! Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis eſt mitior, eò eſt generoſior.

RATIO EST, Quia quò quis eſt magis compos & ſui potens, eò eſt generoſior.
Sed quò quis eſt mitior, eſt magis ſui potens.
Ergo & generoſior, quod tamen vix crederetur.

I. PVNCTVM.

NVMQVAM defuerunt Chriſto Domino Inimici, neque his vmquam defuit mala voluntas eius perdendi; ſed ad hanc vſque horam nullus fuerat auſus Eum tangere quia videlicet, *nondum venerat hora eius*; At ecce modò nunc hora, ecce primus omnium Iudas ſimulato amici oſculo non Ioan. 7.

veretur eum infami ore contingere, & faciem illam tremendam Angelis attrectare scelestis suis labiis! Paucis hæc Euangelistæ, sed emphaticis Verbis. *Et qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim antecedebat eos; & confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue Rabbi, & osculatus est eum.*

Luc. 22. Matth. 26.

Credibile est ad hos amplexus cohorruisse sacrum Christi Domini corpus; & ad hanc primam plagam, sanctissimum eius vultum sic erubuisse vt licet non fuerit admodum violenta plaga, fuerit tamen valde sensibilis Illi qui pectus amarulentum osculantis cernebat, & in medio pectore Satanam inhabitantem, atque in se per discipulum suum irruentem. Sic enim dictum est, *quod introiuit in eum Satanas.* Mirum quin terra dehiscens absorbuerit hominem, aut cœlum fulgurans non consumpserit! sed erat nobis edendum suauitatis & generositatis exemplum! Admirare, Audi, Vide quâ gratiâ, qua benignitate, quibus verbis iniuriam Christus vlciscitur; *Amice,* inquit, *ad quid venisti?* Hoc erat verbum omni telo acutius, *hic sermo penetrabilior omni gladio ancipiti,* ad proditoris pectus confodiendum & conscientiam sceleris excitandam, nisi contra obdurnisset.

Hebr. 4.

Vide enim & expende vt proponit illi quæstionem, *Ad quid venisti,* cui erubescat respondere, & pudore confusus redeat in animum & resipiscat; sic enim respondere debuisset, *Venio te traditurus,* quod certe si cogitasset & attendisset, tum forte salubrius eum pœnituisset quàm postea. Tùm vero compellans Christus Traditorem proprio nomine, addit; *Iuda, osculo filium hominis tradis!* Quasi ipse Dominus responderet suæ quæstioni, quasi diceret quod ille miser non audebat; Ad hoc scilicet tu venisti vt me tradas! Sed attende quid facias! Nonne vel hoc infame Traditoris nomen te commouet? Tu Iuda traditor! tu ex Discipulo meo, satelles Satanæ! ex Apostolo Apostata, ex primis omnium nimis honorandis amicis, execrabilis omnium qui extiterint hominum! Hoc expende Iuda, redi in te ipsum, ad quid venisti! si data est & accepta pecunia vt me venderes, en me tuum; habes quem quæris; sed cum ego te, iam cariore pretio velim redimere, ne teipsum perdas; Redi ad me redimendus, sicut ego me ipsum tibi sino vendendum. De me nihil queror, nihil satago; moriendum mihi, sed cùm tibi mea morte vitam & salutem restituam, vide ne te perdas hoc ipso tempore quo te

Digitized by

atque omnes homines saluos volo.

Hæc & alia recogitans, vide nùm sic aliquando tecũ suauiter & fortiter ad resipiscendum Christus egerit? Vide quæ tuæ fuerint simulatæ Confessiones, quæ ficta oscula in Communionibus; quanta Christi benignitas, qualis tua in aduersarios, & in aduersis; quanta vis & fortitudo mansuetudinis; quantũ addat ad generositatem, si modo ex virtute non ex naturali quadam indole proficiscatur; quàm illud denique verum sit, *Quò quis est mitior, eo est generosior*, seu fortior & constantior in aduersis vel sustinendis vel aggrediendis. Nam id constat apud omnes, vnumquemque eò esse generosiorem quò est magis sui compos & potens animi. Nemo enim lædituri nisi à seipso: neque aliter seipsum quis lædit, vt suprà visum est, nisi quia se animo turbari finit, & tùm velut amisso rationis clauo, quacumque eum ferunt & voluũt aduersi turbines, misere rapitur: animus vero sibi præsens & sui potens aduersa quodammodo cicurat, & iis ad nutum vtitur velut cicuris animantibus. Sic de suo Sapiente Seneca, *Certi sunt domitores ferarum qui sæuissima animalia cogant pati sub iugum, nec asperitatem excussisse contenti, vsque in contubernium mitigant. Leonibus magister manum insertat; osculatur tygrim suus custos. Elephantem æthiops iubet subsidere in genua. Sic sapiens est artifex domandi mala, dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, vbique horrenda, cùm ad hunc peruenere, mansueta sunt.*

In 1. parte, Domin. 4. post Epiph.

Ep. 86.

At quantò magis hæc vera sunt de vero Sapiente, qualis esse debet omnis Christianus, & qualem instruit Christus Dominus in cuius paucis verbis ad amicos suos plus est ne terreantur, quam in cunctis inimicis ne ipsos terreant: *Dico vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt corpus: & post hæc non habent amplius quid faciant.* Vide in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 10.

Luc 12.

II. PVNCTVM.

SED quò quis est mitior, eò magis est sui potens.

Sic enim Sancti omnes Patres Mansuetudinem definiunt quæ perturbationes animi sedet, & animum sibi conseruet, hæc est patientia in qua anima possidetur, hæc est terra quã possident mites, animum scilicet & corpus quod nunc est terra mortuo-

Luc. 21. Matth. 5.

Digitized by Google

rum, vt ait ſanctus Chryſoſtomus, tunc autem terra viuorum.
4. Strom. *Manſueti vel mites ſunt*, inquit Clemens Alexandrinus, *qui inſidam quæ eſt in anima pugnam ſedauerunt iræ, & cupiditatis, & eo-*
In Pſ. 33. *rum quæ ſub eas cadunt.* Sic verò ſanctus Baſilius; *qui ſedatis ſunt & compoſitis moribus, nempe ab omni affectu vitioſo liberi, adeo vt nullum in animabus ſuis perturbationi reliquerint locum, hi demum manſueti appellantur.* Sanctus denique Ambroſius, *Qui ſunt manſueti niſi quos nullus ſtimulus diſſentionis exagitat, non ira perturbat, non ſæuitia exaſperat, non rabies crudelitatis inflammat?* hoc videlicet eſt quod Chriſtus Dominus vult à ſe diſci cùm dixit,
Matth. 11. *diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde*; id eſt, ſedationem animi, & eo maxime tempore exercendam & demonſtrandam quo periculum eſt præſentius iræ & perturbationis. Qualis tùm animus tuus? non enim ex ſenſu quem modò habes, ſic de manſuetudine tua iudicare debes, ſed ex ſtatu & compoſitione animi quam ſentis in aduerſis prout ei conſentis vel reſiſtis. Hinc
Eccleſ. 28. aptè Sapiens: *ſecundum ligna ſylvæ ſic ignis exardeſcit, & ſecundum virtutem hominis, ſic iracundia illius erit, & ſecundum ſubſtantiam ſuam exaltabit iram ſuam.* Id eſt, quantum vniuſcuiuſque intereſt in re aliqua, tantùm propterea commouetur; aut certe tùm indicat ſe tranquillum eſſe & ſedatum, quando non commouetur, cum ſua multùm intereſſe videt.

III. PVNCTVM.

QVO *quis ergo eſt mitior, eò & generoſior*, cum ſit magis ſui potens & præſens, in qua animi præſentia & potentia tota vis generoſitatis eſt ſita. *Locum tuum ne dimiſeris*, inquit
Eccl. 10. Sapiens: *Locus tuus eſt Ratio*, inquit ſanctus Ambroſius. Atque hîc vide quam longe fallantur ij qui ſibi nomen fortitudinis arrogant, cum iræ & vindictæ cedunt; nihil illis eſt imbecillius; ſicut ebrium, dormientem, aut impotem rationis vel leuiſſimo dejicias ictu; ſic illos perturbatos, caſus vel leuiſſimus aduerſitatis abjiciat. Stat vero contra grauiſſimos quoſq; turbines, immobilis & imperturbatus Mitis, quia nihil eſt mali in aduerſis niſi perturbatio qua inde animus agitatur, & qua mitis ſe liberat dum ſe tam mitem præſtat in occurſu aduerſitatum, quam ſe præſtandum nouit in meditatione vel lectione, dum ſe ad illas

Digitized by Google

comparat. *Paratus sum & non sum turbatus.* *QVASI leo confidens absque terrore erit.* Quid Moyse mitius, de quo Scriptura refert quod *erat Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra?* Et quis eo generosior, qui annos quadraginta totos, duxit exercitum plusquam sexcentorum millium, per maria, per deserta, per inuia, per quidquid horrorem potest incutere, & cum etiam *centum & viginti annorum esset, quando mortuus est: non caliganit oculus eius, nec dentes illius moti sunt,* Quæ Scripturæ Verba non tantum referas ad firmam corporis eius valetudinem, sed ad constantem eius animi moderationem & æquitatem, quam nulla vmquam iræ caligo infuscauit, nec acerbior inflexit oratio.

Ps. 118. *Prou.* 28. *Num.* 12. *Deut.* 34.

Sic de Dauide qui suam satis apertam facit mansuetudinem cùm ait Domino: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.* At fuitne quisquam cum illo comparandus in animi fortitudine, generosoque pectore? Sic præclare sanctus Augustinus in eius persona Christum & cunctos Christianos demonstrat mansuetudine suos omnes aduersarios debellare, & vincere: *Dauid,* inquit, *interpretatur manu fortis, Erat enim magnus belligerator, præsumens quidem de Domino Deo suo. Confecit bella omnia, prostrauit omnes inimicos suos, Deo se adiuuante, quemadmodum se habebat illius imperij dispensatio, præfigurans tamen fortem manu quendam ad debellandum inimicos, diabolum & angelos eius. Hos autem inimicos Ecclesia debellat. Et quomodo debellat? Mansuetudine. Mansuetudine enim ipse Rex noster vicit diabolum. Sæuiebat ille, Iste sufferebat. Victus est qui sæuiebat, vicit qui sufferebat. In ista mansuetudine Corpus Christi quod est Ecclesia vincit inimicos.*

In Ps. 131.

Hoc est igitur omni modo enitendum; *Omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines,* inquit Apostolus. Et acutè Sapiens, *Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat inimicos; & lingua Eucharis in bono homine abundat.* Ex interno quidem animi statu lingua seu verba componuntur, sed quando vel commotus esset animus, si dulce posset proferri verbum, quod certe potest cum gratia, valet vel plurimum ad ipsum animi statum tranquillandum. Magis autem in nostra potestate est linguæ vsus quàm primus animi motus; vnde qui linguæ temperandæ inuigilat, sibi toti seruit; *Qui custodit os suum & linguam suam,* inquit Sapiens, *custodit ab angustiis animam suam.* Sanctus item Iacobus

Tit. 3. *Eccles.* 6. *Prou.* 21.

Digitized by Google

Iac. 3. aptiſſime, *ſi quis in verbo non offendit perfectus eſt vir, poteſt etiam freno circumducere totum corpus; ſi autem equis frena in ora mittimus ad conſentiendum nobis, & omne corpus illorum circumferimus. Ecce & naues cum magnæ ſint, & à ventis validis minentur, circumferuntur à modico gubernaculo, vbi impetus dirigentis voluerit; ita & lingua modicum quidem membrum eſt, & magna exaltat:* id eſt, 2. Theſſ. 4. magnas excitat turbas. *Operam detis, vt quieti ſitis.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium: *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi: omnia ergo quæcumque dixerint vobis ſeruate & facite.* Matth. 23.

VERITATES PRACTICÆ.

Aut nulla, aut tota eſt Charitas in agendis, ſicut Fides in credendis.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. poſt Paſcha.

Qui rationes inquirit Obedientiæ, rationem quærit ſuæ inobedientiæ.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ infra octauam Aſcenſionis.

Quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 4. poſt Paſcha.

SECVNDVM opera vero eorum, nolite facere: Dicunt enim & non faciunt. Alligant enim onera grauia, &c.

Si non facis quod doceris, quia qui hoc docent non faciunt; tam falsò te excuſas, quam vere illi à Domino accuſantur.

In 4.

by Google

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 27. vbi de his expressè verbis Domini.

OMNIA vero opera sua faciunt vt videantur ab hominibus.

Gloriam Christi vertimus in ignominiam, si aliam à Christo quærimus gloriam.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 2. Vide & quæ iam suprà relata est, de Iustitia coram hominibus facta. In eadem 3. parte, Sabbato hebdomadæ 5.

AMANT primos recubitus in cœnis, &c. Qui major est vestrum, erit vester minister.

Quò quis superior est in ordine hominum, eò inferior est in Christi ordine.

Aut è contra.

Quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior est in Christi ordine.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. Quadragesimæ.

QVI autem se exaltauerit humiliabitur, &c.

Qui se Christi exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur.

In hac 2 parte, Feria 4. Septuagesimæ. Vide autem in 4. parte, Dominica 16. congestas simul de hac materia Veritates.

FERIA QVARTA.

PROCEDIT IESVS OBVIAM SVIS INIMICIS, EOSQVE PROSTERNIT.

Vt dixit eis, ego ſum, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia.

Id eſt.

QVISQVIS paratus eſt mori, & pati, ſic ſibi mortem, & aduerſa quæque ſubſternit, vt Chriſtus Dominus.

RATIO eſt, quia tunc dicuntur aduerſa ſubſterni vel ſubijci, quando illis ſuperior animus minime frangitur aut læditur.

Sed quiſquis eſt ad illa paratus, hunc animum ſuperiorem, infractum & illæſum habet.

Ergo & illa ſibi ſubſternit, ac proinde expedit maximopere vnumquemque ſic eſſe paratum.

I. PVNCTVM.

SIC ſanctus Ioannes inter alios Euangeliſtas, rei geſtæ ſeriem ſubijcit: *Iudas ergo cum accepiſſet cohortem, & à pontificibus & phariſæis miniſtros, venit illuc cum lanternis, & facibus & armis. Ieſus itaque ſciens omnia quæ ventura erant ſuper ſe, proceſſit, & dixit eis, Quem quæritis? Reſponderunt ei: Ieſum Nazarenum. Dixit eis; Ego ſum, Stabat autem & Iudas qui tradebat eum cum ipſis. Vt ergo dixit eis, Ego ſum, abierunt retrorſum & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos, Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Ieſum Nazarenum. Reſpondit Ieſus; Dixi vobis quia ego ſum; ſi ergo me quæritis, ſinite hos abire; vt impleretur ſermo quem dixit, quia quos dediſti mihi non perdidi ex eis quemquam.*

Multa hic pie & fructuoſe expendi poſſent. Primò, quod illos interroget quorſum venerint? aut quem quærant? vt cùm reſponderint ſe quærere Ieſum, tum Ieſus ſe potius ſinat & permittat capi quàm ſe capiendum objiciat; Si enim peccarunt in

Digitized by Google

eo capiendo & male tractando, non inde est quod Christus se dederit eis, sed quod ipsi ante vt fatentur, eum perdendum quæsiuerint: sic optimè sanctus Leo, *Admisit in se impias manus furentium, quæ dum proprio incumbunt sceleri, famulatæ sunt Redemptori.* Deinde vt cum etiam sacrum nomen Iesu pronuntiarent, aut illum loquentem audirent, à meditato facinore deterrerentur, sicut olim ministri à Iudæis missi ad eum capiendum, redierunt re infecta, dicentes: *Nunquam locutus est homo sicut hic homo.* Quapropter statim atque audiuerunt eum loquentem, abierunt retrorsum proiecti in terram, vt hoc miraculo territi, & operante intus gratia, erigerentur ad agnitionem sceleris & ad spem veniæ. Hic verò rursus aptissimè sanctus Leo; *Quid iam poterit maiestas eius iudicatura, cuius hoc potuit humilitas iudicanda?* Voluit etiam Christus Dominus ex eorum elicere ore hanc confessionem quod quærerent Iesum, id est Saluatorem, quo nomine requisitus diceret *Ego sum*, ego ille sum Saluator quem quæritis, & qui propterea me vobis trado.

Serm. 10. de Pass.

Ioan. 7.

Serm. 2. de Pass.

Denique sic generosè processit illis obuiam, sicque eos potenter prostrauit vt nos doceret hanc illustrem Veritatem, *Quod quisquis supra mortem est, infra se videt omnia.* Quisquis paratus est mori & pati sicut Christus, sic mortem & aduersa quæque sicut ille sibi substernet & subjiciet. Quid enim est aliud inter aduersa quæuis infracto & illæso esse animo, nisi ipsa prosternere & nobis subjicere ne illis subjiciamur? Nam vt optime notat sanctus Bernardus sic dicitur mors deuicta à Christo, *non quidem vt cogatur non adesse, sed non obesse.* Sicque Deus promittit suis, vt cùm per ignes & alia pericula pertransibunt, se ita affuturum vt non lædantur; tametsi enim comburantur, tametsi doleant corpore, & moriantur, tamen quia eorum fides & animus minime læditur, sic dicuntur superiores & victores: sicque omnes habent in cœlo palmas, quod victi corpore vicerint animo, *& torti torquentibus fuerint fortiores*, vt ait sanctus Cyprianus. Videndum enim est qua de re agatur, vt iudicetur de victoria; non hic autem agitur de robore corporis aut de bonorum conseruatione, sed de constantia & fidelitate conseruanda, quæ si in aduersis retinetur, profecto aduersa, Deo bene iuuante, subjiciuntur.

Isa. 43.

Apoc. 7.

L. 2. Ep. 6.

O admirandam Christi potentiam, qui non tantum in se sed in suis, aduersantia quæque prosternat! Illa illa potentia Christi,

Digitized by Google

Ibid. nostra est, si sicut ille, parati simus mori & pati. *Ille qui pro nobis mortem semel vicit, semper vincit in nobis.*

II. PVNCTVM.

SED quisquis paratus est mori vel pati, hunc animum habet superiorem, infractum, & illæsum ab omni casu.

Quia videlicet nihil quidquam animũ nostrum lædit nisi quod animo repugnanti aduersatur, licet enim sit ex se aduersum & repugnãs naturæ, si tamen animus hanc aduersitatem & repugnantiam libens volensq; suscipiat, non inde lædetur: sicut in voluntariis pœnitentiis & mortificationibus quotidie accidit. *Nihil est alicui pœna,* inquit sanctus Anselmus, *nisi quod est contra voluntatem.* L. de Conc. Virg. c. 4. Vnde eleganter Saluianus, *Nulli vt opinor beatiores sunt, quam qui ex scientia sua atque ex voto agunt: humiles sunt religiosi, hoc volunt; pauperes sunt, pauperie delectantur: sine ambitu sunt, ambitionem & honorem respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur.* L. 1. de Prou. Atqui paratus ad mortem animus & ad alia quæuis sufferenda, sic ea volens lubensque suscipit quando eueniunt, perinde ac si eligeret aut accerseret; In eo enim est animi præparatio, vt quidquid euenire potest expectet, sicut seruus absentem expectat Dominum, dicente ipso Domino; *sint lumbi vestri præcincti & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, vt cum venerit & pulsauerit confestim aperiant ei.* Luc. 12.

Venit enim, vt ait sanctus Gregorius, *per ægritudinis molestias* & alia concomitantia incommoda quæ paratus animus tam lubens suscipit, quàm vere ad illa est paratus.

Ignis, crux, bestiæ, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantum Christo fruar; aiebat sanctus Ignatius Martyr. Hoc est esse paratum: & hoc est esse illæsum & infractum. Itane tu? Quid te terret? Quid te retardat?

III. PVNCTVM.

SIC ergo qui supra mortem est, infra se videt omnia, Et qui paratus est mori & moriendo seu viuendo quælibet pati, tam verè dici potest substrata sibi habere, & subiecta quæcumque

Digitized by Google

alios non ita paratos dejiciunt, quàm verè ab illis non frangetur nec lædetur; Hoc expectabam inquiet; *Et Deus in medio eius non commouebitur.* Egregia est huius parati & illæsi animi sub symbolo equi apud Iobum descriptio, & apud sanctum Gregorium interpretatio; *Exultat audacter, in occursum pergit armatis, contemnit pauorem, nec cedit gladio. vbi audierit buccinam dicit Vah: procul odoratur bellum, exhortationem ducum & vlulatum exercitus.* Ps 45. Iob 39.

Ex multis autem quæ sanctus habet Gregorius & quæ iam supra retulimus, hæc alia rursum aptissima; *prælior Dei cum vim tentationis incumbere conspicit, vtilitatem supernæ dispensationis considerans, ex ipsa validius aduersitate confidit: cuius aduersitatis certamina idcirco illum non superant, quia numquam improuisa tentant. Procul odoratur bellum, id est, sicut flatu narium sic prouisione cogitationum nequitias latentes indagare. De quo odoratu Dominus recte in ecclesiæ suæ laudibus dicit: nasus tuus sicut turris quæ est in libano. Quid per nasum nisi sanctorum prouida discretio designatur? turris vero speculationis in altum ponitur vt hostis veniens longe videatur. Hinc Abacuc, super custodiam meam stabo.* Cant. 7.

Atque hinc vide quantum illa valeat animi præparatio quam tanta vtilitas sequitur qualis est illa constantia & infractum robur. Quid vtilius quam nihil perdere vbi omnes pereunt, imo & lucrari eò abundantius, quo detrimenta videntur grauiora; cum enim superantur aduersa, non modo iactura cauetur & perditio, sed lucrum & emolumentum tale comparatur, vt inde merita nobiliora consurgant. *Vincenti dabo manna absconditum & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit.* Apoc. 2.

Et vero ad hanc præparationem duo imprimis iuuant. Alterum, confidentia in Deo, à quo emanat illa fortitudo. *Ego ante te ibo,* inquit, *& glorioses terræ humiliabo.* Tu vero illi *susceptor meus es tu, & refugium meum, Deus meus sperabo in eum.* Is. 45. Ps. 58.

Alterum, discussio quædam difficultatum, & earum præcipue quæ solent magis terrere, nam mera phantasmata sunt & timores nocturni. Timemus sæpe humiliari vbi maior est exaltatio; aut licet humiliatio accideret, timetur longe grauius malum quam reuera sit, non tantum coram Deo, sed & coram hominibus. *Dominum non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore vbi non erat timor.* Contrà vero imperterritus animus: *Dominus Deus* Ps. Is. 50:

Digitized by Google

auxiliator meus, ideo non ſum confuſus, ideo poſui faciem meam vt petram duriſſimam, & ſcio quoniam non confundar. Iuxta eſt qui iuſtificat me, quis contradicet mihi? ſtemus ſimul, quis eſt aduerſarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus, quis eſt qui condemnet me? ecce omnes quaſi veſtimentum conterentur, tinea comedet eos? Et tu hos timeres? tu hos ignauus fugeres quos tibi ſicut ſibi Chriſtus ſubiecit, ſi cum illo velis quod cum ipſo potes!

Pſ. 17. *In Deo meo tranſgrediar murum. NON in me ſed in Deo meo tranſgrediar murum quem inter homines & cæleſtem Ieruſalem peccata crexerunt*, ait S. Auguſtinus.

Vide ſupra in hac parte, Feria 3. hebdomadæ Sexageſimæ: & Feria 6. eiuſdem, cuius eſt hæc Veritas:

Quantum obeſt aduerſitas improuiſa, tantum præuiſa prodeſt.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Matre filiorum Zebedæi. Matth. 20.

Dic vt ſedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad ſiniſtram, in regno tuo.

Sic petendus à Deo ſtatus, vt non quem quiſque velit, Deus donet; ſed quem Deus donet, quiſque velit.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 25. vbi expreſsè de hac materia.

Sicut à Domino quærendum eſt officium, ita in officio quærendus eſt Dominus.

In hac 2. parte, vbi de ſtatibus in fine, 3. Conſideratione. Vide etiam in Feſto S. Matthiæ 24. Februarij.

Neſcitis quid petatis.

Qui eminentior eſt in illa, quæ dicitur eminens ſcientia, minus inter homines eminere cupit.

Digitized by Google

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ Pentecoſtes.

POTESTIS bibere Calicem quem ego bibiturus ſum? Dicunt ei poſſumus.

Sicut poſſumus, ſic debemus.

Id eſt.

Quâ ratione tenemus nos poſſe bibere Calicem Domini, eâdem tenemur bibere.

In 3. parte, in feſto S. Iacobi, 25. Iulij.

Hîc etiam apta eſt quæ occurrit in proximè ſequenti Feria. Vide & Dominicam 4. & conſequentem hebdomadam.

NON ſic inter vos, &c. Sicut filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.

Quò quis eſt major, eò eſt humilior.

Se anteponit Chriſto qui ſe omnibus non poſtponit.

Quàm benè de Chriſto humilis, tam malè meretur arrogans.

In 1. parte, Feria 6. Sabbato ſecundæ hebdomadæ Aduentus, & Dominica 3. ſequenti.

Exemplo ſuo Chriſtus D. nos magis vrget quàm Imperio.

In 1. parte, die 13. Ianuarij. Quò & aliæ paſſim de Humilitate referri poſſunt.

FERIA QVINTA.

GLADIO SE DEFENDI VETAT CHRISTVS, CVM SIT PARATVS BIBERE CALICEM SIBI A PATRE DATVM.

DIXIT IESVS PETRO: mitte gladium tuum in vaginam; Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Quo in cœlis Corona Gloriæ ſumetur vultu, hoc in terra Calix ſumendus eſt.

RATIO EST, Quia medium ex diuina ordinatione conſtitutum ad aliquem finem, tali vultu, ſeu tam libenter accipiendum eſt, quàm ipſe finis.

Sed Calix iſte nobis datus, tale medium eſt ad illam cœleſtem coronam.

Ergo tali vultu tamque libenter accipiendus eſt, quàm ipſe locus in cœlo deſtinatus, & Corona capiti noſtro imponenda. Quod certe eſt rarum & plurima dignum conſideratione.

I. PVNCTVM.

QVOS alij Euangeliſtæ non deſignant, Sanctus Ioannes aperte nominat, & eum qui percuſſit, & qui percuſſus eſt; ſic enim ait; *Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percuſſit Pontificis ſeruum, & abſcidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen ſeruo, Malchus. Dixit ergo Ieſus Petro; Mitte gladium tuum in vaginam, CALICEM QVEM DEDIT MIHI PATER NON BIBAM ILLVM?*

Eſt quidem Chriſti honor, ſi eum lædi vides, exemplo Petri defendendus, ſed ordinate, religioſe, *non in contentione & æmulatione. Huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis*, ait Apoſtolus, *Nondum autem erat perfectus Petrus*, inquit S. Ioannes Chryſoſtomus, *poſtea vero, verberatus humiliter ferret.*

Gal. 6.

Et verò attentius conſidera cur Chriſtus Dominus Paſſionem & mortem ſuam vocat Calicem ſibi à Patre datum, & quem propterea libentiſſime bibat; Hoc erat ſcilicet in more poſitum

Maldonatus hic.

apud

apud Iudæos vt in suis conuiuiis, qui esset inter omnes conuiuantes honoratior, partem cæteris & mensuram potionis sumendæ præscriberet & porrigeret; vnde in prouerbium abiit, vt quæcumque sors siue casus adueniens, diceretur Calix, quasi pars constituta & præscripta; *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei*, ait Psaltes. Quod frequentius vsurpant scripturæ in designandis aduersis quæ à Deo vnicuique eueniunt; Sic Propheta Ieremias, *Accepi calicem de manu Domini.* Idemque paulo post: *Ecce quibus non erat iudicium vt biberent calicem, bibentes bibent.* Sic ergo Christus Dominus more vulgari loquens, vocat calicem sibi à Patre datum quidquid passurus est sicut & suis iam ante dixerat: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum.* Quia sic reuera illud omne quod erat passurus ita definitum & ordinatum erat à Patre, atque adeo ab ipsomet Christo, cuius erat vna eademque cum Patre voluntas.

Psal. 15. *Ier.* 25. *Ibid.* 49. *Matth.* 20.

Atque illud est quod spectabat maxime in toto vitæ ac passionis decursu, quodque à nobis vel præcipue intelligi volebat, vt scilicet id omne quod figuratum aut quoquo modo de se ordinatum esset, quàm perfecte adimpleret; ideoq; adimpleret quia sic esset ordinatum. Hic erat eius cibus, hoc scilicet alimento nutriebatur; *Vt faciam*, inquit, *voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius.* Quod illustrissimum perfectionis exemplum quoties sese dabit occasio, singulari semper est obseruatione recolendum. Quam in rem plurimum facit Veritas hic proposita si bene expendatur, sicut enim euidenter constat quanta iucunditate Locus ille beatitudinis à Deo nobis constitutus sit aliquando suscipiendus, si semel persuaderi possis tanta Calicem Domini, siue quemlibet Casum esse accipiendum, profecto erit quo animus erigatur in aduersis.

Iam. 4.

Sic autem facile demonstratur; Nam medium ad finem aliquem à Deo prædestinatum sic suscipendum est, sicut ipse finis: Cum enim aliter nolit Deus illum finem nisi per tale medium, certe non potest desiderari finis nisi simul acceptetur medium. Quod cum commune sit de quolibet fine qui non aliter verè desideratur quam per sua certa media; quanto id magis verum de æterna beatitudine diuinoque cultu, vbi rerum summa vertitur in vna Dei voluntate adimplenda, id est in mediis, ab ipso ordinatis? Quis nisi stultus salutem sibi polliceretur sine Fide, sine

L. 2. *q.* 8. *a.* 2.

Charitate, ſine Baptiſmo, & aliis conſtitutis mediis, ſine quibus nulla eſt ſalus? Nam vt ait ſanctus Hilarius, *de noſtro eſt beata aeternitas promerenda, præſtandumque eſt aliquid de proprio.* Quid poteſt autem eſſe aptius quàm quod ipſe Deus ordinarit? ſic enim ratum fixumque eſt, *Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum ſed qui facit voluntatem patris mei qui in cælis eſt, ipſe intrabit in regnum cælorum.* An tu contra poſſes, vel auderes?

In Matth. c. 7.

II. PVNCTVM.

SED calix iſte ſeu quilibet caſus aduerſus, tale medium eſt à Diuina ordinatione præſcriptum ad illam coronam ſeu ad illum locum beatitudinis obtinendum, & ſic à Deo volitum ſicut ipſe locus beatus.

Sic enim particulatim intelligendum eſt quod vniuerſim affirmat Apoſtolus: *patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes, reportetis promiſſionem.* Quo quidem nomine Voluntatis diuinæ tam neceſſario intelligendus eſt Galix ſeu aduerſus caſus, quàm neceſſaria dicitur eſſe patientia, quæ non eſt neceſſaria niſi ad ferendos caſus aduerſos.

Hebr. 10.

Et certe cum dictum fuerit aduerſitatem idcirco dici Calicem quaſi menſuram, quia ſcilicet vnicuique commenſuratur & proportionatur: quæſo te, à quo poteſt legitime commenſurari & proportionari niſi ab eo qui ſuum vnicuique gradum gloriæ, & beatitudinis ordinauit? Nonne certo & determinato gradui gloriæ, certa ſunt determinata media? At vero cuius eſt, hæc determinare media niſi illius qui certos determinauit gloriæ gradus? *Quis nouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius eius? QVONIAM ex ipſo, per ipſum, & in ipſo ſunt omnia*; Id eſt, ſicut ab ipſo pendet danda corona gloriæ, ita omnino dandus calix, ad illam gloriam promerendam; Ac proinde non eſt conquerendum & reluctandum in iſtis aduerſis caſibus, quaſi ſint grauiores, & moleſtiores: nam ab illo ſunt qui coronam prædeſtinando, prædeſtinauit & aduerſitates quibus corona fabricaretur; vnde qui certamen detrectat, detrectat & coronã; *Non enim coronabitur niſi qui legitime certauerit*, hoc eſt quantum neceſſe eſt ad victoriam referendam. *Ecce venio*, ait, *tene quod habes, vt nemo accipiat*

Rom. 11.

2. Tim. 2.

Apoc. 2.

Digitized by Google

corenam tuam. Tremenda ſane verba.

III. PVNCTVM.

QVO igitur in cœlis corona vultu, hoc in terris Calix ſumendus eſt, & tàm libenter accipiendus ille caſus aduerſus, quàm ille locus beatus; Nam idem ab eodem Deo eſt ordinatus: & cùm in loco beato non tam locus quam ordinatio diuina ſit amanda, cumque hæc ordinatio æque reperiatur in calice quàm in ipſa beatitudine, profecto ſequitur æque amandam eſſe, aut non amari talem beatitudinis locum & gradum propter Deum ſic ordinantem, ſed propter ſeipſum, quod eſt nefas cogitare de beatis & ad beatitudinem aſpirantibus.

Beatus vir, inquit ſanctus Iacobus, *qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ quam repromiſit Deus diligentibus ſe.* Videſne probationem quæ in ſumendo libenter calice exhibetur, medium quoddam aſſignari ad coronam, & iam dici beatum qui ſuffert, quod ex illa ſufferentiâ ſit beandus ſeu beatificandus? Sic pluribus confirmari poſſet ex his quæ habentur alibi de quadratis hic lapidibus ad ſupernam illam Ieruſalem conſtruendam. Sed ſufficiat reuoluere, quod pie ſimul & fuſe Kampenſis, Beatos omnes ſuo gloriæ gradu ſiue ſuperiori, ſiue infimo ſic eſſe contentos, vt vna Dei voluntate maxime ſint contenti & beati, adeo vt ſi ordinem Deus vellet inuertere, vt infimi eſſent ſuperiores, & ſuperiores infimi, æque illi deſcenderent, atque iſti aſcenderent, quia æqua eſt omnium voluntas diuinæ voluntati plane conformis. Vnde cum duo Angeli neſcientes voluntatem Dei de manſione aut reditu Iudæorum Babylone degentium, ſimul concertarent pro populo ſuo, poſtea vero cum illis eſt manifeſtata Dei voluntas, tam vnanimiter acquieuerunt, vt vterque habuerit quod optabat, *quorum omnium*, inquit S. Gregorius, *vna victoria eſt, ſui ſuper ſe opificis voluntas ſumma, quam dum ſemper aſpiciunt, quod obtinere non valent numquam volunt.*

Iac. 1.

L. 3. c. 58.

Dan. 10.

17. Mor. 8.

Quid quod aiunt multi Sancti ſi optionem haberent beatitudinis poſſidendæ aut Calicis accipiendi, ſe præleturos Calicem, ſiue ob plura patienda propter Deum, ſiue ob maiorem & diuturniorem conformitatem cum Chriſto; ſiue vt ipſe aiebat,

Act. 20. *quia beatius eſt magis dare quam accipere*; Nec aliud Deo gratius dare poſſimus quam animum Chriſto patienti conformem. Sat longa eſt æternitas beatitudini poſſidendæ; at breuior eſt vita ſumendo Calici, & tolerandæ Cruci. *Quò refertur tota hebdomada Paſſionis.* Vide & in feſtis de Inuentione & Exaltatione Crucis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de diuite Epulone, & de mendico Lazaro. Luc. 16.

VERITAS PRACTICA.

Inter multas quæ ex ſingulis hiſtoriæ partibus poſſent erui, videtur hæc ad populum præcipuè perurgenda, quà quiſque ſerio, dum ſe in propoſito videbit Exemplari, ſibi proſpiciat.

Quam deteſtantur omnes ſortem Diuitis Epulonis, eam pene omnes conſectantur.

Ratio fundatur in his ad Diuitem datis verbis, *Recordare quia recepiſti bona in vita tua.* Hæc eſt eius ſors, & hanc pene omnes conſectantur.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 24. vbi declarandæ hiſtoriæ locus.

FERIA SEXTA.

SCRIPTVRAS ADIMPLENDAS, VERBO ET EXEMPLO DOCET CHRISTVS.

Quomodo ergo implebuntur ſcripturæ, quia ſic oportet fieri? Matth. 26.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Si propter Scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.

RATIO EST, Quia idcirco propter scripturas dicuntur aduersa toleranda, quod à scripturis commendentur, tanquam necessaria ad salutem, & quod oporteat scripturas adimplere.

Sed non aliter scripturæ commendant aduersa toleranda, nec aliter adimplentur, quam si libenter aut patienter tolerentur.

Ergo si propter scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.

I. PVNCTVM.

DVM pergit Christus Dominus cum Petro agere de cohibendo vindictæ impetu, & de sua Passione minime retardanda: *Conuerte,* inquit, *gladium tuum in locum suum, omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt: an putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum: Quomodo ergo implebuntur scripturæ quia sic oportet fieri?* Ex quibus verbis, postrema hæc de Scripturis adimplendis, plurimum faciunt ad scopum huius hebdomadæ, qui de comparanda generositate in occursu difficultatum præfixus est. Nam sicut de Christo, ita & de nobis scripturæ dicunt esse patiendũ, si vero quod dicunt de Christo ita fuerit adimplendum, vt ne vnus quidem apex aut iota defuerit, quanto magis quod de nobis dicunt, illud omnino est consummandum? Et vero quod præcipua consideratione dignum est: *Si propter scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.*

Cur enim propter scripturas tolerentur, nisi quia sic scribuntur & sic dicuntur necessária esse ad salutem, vt oporteat vel scripturas solui, vel salutem perire, vel certe pati? Audi vt loquuntur in vtroque testamento: *Hoc pro certò habet omnis qui te colit, quod vita eius si in probatione fuer t, coronabitur. QVIA acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te. OMNES qui pla-* *Tob. 5.* *Ibid. 12.* *Iudith. 8.*

Digitized by Google

Prou. 4. *cuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles.* QVEM dilegit
Eccles. 2. *Dominus, corripit.* IN *igne probatur aurum & argentum: homi-*
Matth. 11. *nes vero receptibiles in camino humiliationis.* REGNVM *cælorum*
Act. 14. *vim patitur, & violenti rapiunt illud.* QVONIAM *per multas tribu-*
lationes oportet nos intrare in regnum Dei. ET *omnes qui pie volunt*
2. Tim. 3. *viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur.*

Propter hæc itaque & sexcenta similia scripturæ testimonia nemo non videt tam necessario toleranda esse aduersa, quam necessarium est scripturam non posse solui, neque Deum mentiri. Ioan. 10. *Non potest solui scriptura*, dicebat Christus Dominus, Luc. 24. *quoniam sic scriptum est & sic oportebat Christum pati.* Nonne & credis sic de te scriptum esse, & te oportere pati?

II. PVNCTVM.

SED non aliter Scripturæ commendant aduersa toleranda, neque aliter adimplentur, quàm si libenter & patienter tolerentur.

Iac. 1. *OMNE gaudium existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis, scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, vt sitis perfecti & integri in nullo*
Rom. 5. *deficientes.* Sic cū Iacobo Paulus de se & nobis: *gloriamur*, inquit, *in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiā operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.* Vbi aduerte rationem manifestam cur scripturæ non aliter proponant aduersa toleranda quàm patienter & libenter, quia scilicet ordinata sunt ad probationem siue ad exercitium virtutis & meriti; non esset autem virtus aut ratio vlla meriti nisi ille esset volens lubensque animus; in hoc enim velut aurum in fornace, probi ab improbis discernuntur, quod probi libenter, alij
Iudith. 8. non ita patiantur; sicque vt ait Sapientissima Iudith, *qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, & impatientiam suam & improperium murmurationis suæ contra Dominum protulerunt, exterminati sunt ab exterminatore & à serpentibus perierunt.*

Longius abiret oratio si quæ sunt in scripturis similia recenserem; Vnus sit instar omnium Apostolus; Hebr. 12. *Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis aduersus peccatum repugnantes, & obliti estis*
Prou. 3. *consolationis quæ vobis tamquam filiis loquitur dicens, fili mi, noli*
Apoc. 3. *negligere disciplinam Domini, neque fatigeris dum ab eo argueris;*

Digitized by Google

quem enim diligit Dominus caſtigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. In diſciplina perſeuerate, tamquam filiis vobis offert ſe Deus, quis enim filius quem non corripit Pater? quod ſi extra diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes, ergo adulteri & non filij eſtis. O pauenda verba! ô amanda verè aduerſa, quo amore filius vult à patre amari, & amare patrem!

III. PVNCTVM.

Si propter Scripturas igitur ſunt aduerſa toleranda, ſunt libenter toleranda; cum non aliter commendentur quàm vt libenter inferantur, neque aliter Scripturæ impleantur, niſi id præcisè fiat quod intendunt.

Vide autem rurſum & admirare quàm ſint totæ Scripturæ in illa patientia ſeu lubenti tolerantia commendanda, cùm dicat Apoſtolus *quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt, vt per patientiam & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus*; quaſi diceret, idcirco quæ ſcripta ſunt de aduerſis, ſunt ſcripta vt patienter illa feramus: ſeu potius, quæcumque ſcripta ſunt in Sacris Bibliis vtriuſque teſtamenti, ſiue in Geneſi, ſiue in Exodo, in Leuitico, in Numeris, in Deuteronomio: ſiue in libris Ioſue, Iudicum, Regum, & aliis Hiſtorialibus; ſiue in Pſalmis, in Prouerbiis Salomonis, in Prophetis; ſiue in Euangelio, in Apoſtolorum Actis, & eorum Epiſtolis; quæcumque tandem Sacris illis in Paginis ſcripta ſunt, eò omnia tendunt, vt patientiam in aduerſis doceant, & inde conſolationem in iis tolerandis hauriamus, quod ea ſectemur, quæ tantopere nobis commendantur. Rom. 15.

Certe vna vox Dei, vnum Chriſti exemplum ſufficiebat ad id perſuadendum, ſed tam multa ſimul conglobata & cumulata sũt, vt magis erubeſceres poſt tam multa, te vix adhuc moueri ad libenter patiendum. *Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, niſi libenter?* hoc te vrge & preme ſtimulo, donec ex his eſſe poſſis quibus vere dicatur: *Libenter ſuffertis inſipientes cum ſitis ipſi Sapientes.* 2. Cor. 11.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de parabola vineæ locatæ malis Agricolis, qui petenti Domino fructum negarunt.

VERITATES PRACTICÆ.

Quod te imparatum magis reddit ad reddendum fructum, hoc te paratiorem deberet reddere.

Quantò minus puniri timet Infructuosus, tanto iam magis punitus est.

In 3. parte, in fine, vbi de votorum Renouatione.

VEREBVNTVR filium meum.

Cum sit iste omnis fructus vt auferatur peccatum, non veretur filium Dei, qui peccare non veretur.

Quasi diceretur.

Isa. 27. Non veretur Filium Dei qui negat illi fructum quem requirit. Sed qui peccare non veretur, negat illi fructum quem requirit; Cùm ex propheta, iste sit omnis fructus quem ab vnoquoque requirit, vt auferatur peccatum eius. Ergo non veretur Filium Dei, qui peccare non veretur; quidquid tandem præ se ferat pietatis.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 27.

Quò etiam reuocari posset hæc Veritas.

Sic Deus dilexit mundum, vt sic mundus diligeret Deum, sicut dilectus est.

In 1. parte, Feria 1. hebdomadæ 1. in Aduentu.

MALOS male perdet.

Malos quidem omnes perdet Deus, sed non male om-

nes

comprehendere, & ligare vt latronem, atque infandis modis diuexare! Nonne ex illa ſua proſtratione debuerant reuereri eum cuius poteſtatem ita experiebantur vt niſi eo permittente ſe mouere non poſſent? At ecce inde ferociores reſurgunt & quaſi eos puderet ſui caſus, ſeu quaſi acceptam iniuriam vlciſci vellent, eò acrius in eum inſiliunt quò ſe ab eo dolent primo im-
Pſ. 108. petu diutius reuocatos. Sic videlicet abutuntur homines gratiis; *ſic retribuunt mala pro bonis, & odium pro dilectione.*

Interea vero dum ſic ligatur Chriſtus, Diſcipuli omnes eo relicto fugiunt: ſolus ille agnus inter lupos relinquitur, qui manſuetudinem eius, infirmitatem interpretantes, tantùm in eum audent quantùm illis permittit; tantum eis autem permittit, quantùm humana non tantum rabie ſed & diabolico furore acti
Matth. 26. deſæuire poſſunt; *Tamquam ad latronem*, inquiebat illis, *exiſtis*
Luc. 22. *cum gladiis & fuſtibus comprehendere me: cum quotidie vobiſcum fuerim in templo, non extendiſtis manus in me; ſed hæc eſt hora veſtra & poteſtas tenebrarum.* Quaſi diceret, non me ligaretis niſi me ligari libere vellem: ſic autem libere volo quia hæc eſt hora patiendi in qua liber in vinculis, & in libertate vinctus eſſe volo.

Admirandum certe exemplum quo diſcimus, *ſicut ex neceſſitate virtutem, ſic ex virtute neceſſitatem facere.* Quemadmodum enim Chriſtus in vinculis erat liber, ita liberi ſimus oportet vt de neceſſitate fiat virtus: Et quemadmodum ille in libertate fuit vinctus & ligatus, ita nos ei quadammodo erimus ſimiles, quãdo ex virtute fiet neceſſitas. Quod quomodo fiat, nunc eſt conſiderandum attentius. Et quia maior eſſe poteſt difficultas intelligendi quomodo ex virtute fiat neceſſitas, quàm quomodo ex neceſſitate fiat virtus: idcirco vnum ex alio deduci debet, & ex faciliori difficilius explanandum.

Age ergo, quid eſt quod ex neceſſitate virtus fiat? Quando videlicet aliquid accidit contrarium & repugnans, non ex electione noſtra, ſed vel ex Diuina Prouidentia, vel ex obligatione tui ſtatus, vel ex ſuperiorum ordinatione, vel denique ex qualicumque neceſſitate, cui vel repugnare nefas ſit, vel impoſſibile, vel difficillimum; Tunc ſi libere & voluntariè talem caſum acceptemus, & quidquid in eo abſtinendum, vel ſuſtinendum eſt, non minus generosè fiat, & cum ea virtute quæ tunc requiritur, quam ſi ex electione noſtra eſſet: tunc dicetur ex ne-

Digitized by Google

ceſſitate fieri virtus, propter liberam illam acceptationem. *Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum.* Iob 1.

Quod vero ſic ſemper ex neceſſitate virtus ſit facienda, hæc imprimis ſuadet ratio, quòd cùm alioquin, velis nolis, talis ſit ſufferenda neceſſitas, certe id longe ſatius eſt velle, tùm propter tranquillitatem animi quæ inde comparatur, tum ne fruſtra patiaris & ſine merito. Si enim temporalem aliquam iacturam doles, nonne id magis dolendum te in illa temporali iactura, iacturam facere ſpiritualis & æterni boni quod conſequi poſſis ſi velis? ſi poſſes ita redimere illam neceſſitatem, vt nihil temporale ex ea tibi periret, nonne id velles? At ecce maius aliquid tibi offertur cum offertur occaſio virtutis exercendæ: ſic enim fiet vt accedente ſpirituali emolumento reparetur in melius damnum illud temporale quod accidit. Optanda fuiſſet & conquirenda talis occaſio tanti boni ſpiritualis promerendi; at quanto magis acceptanda cum ſeſe offert? Nihilne meriti apud Deum pro ſalute tua tibi vis comparare? At quandònam opportunius quàm quando minor eſt impenſa & maius meritum? Hoc autem vtrumque hic accidit, nam nihil à te petitur, niſi voluntaria damni temporalis ſi quod acciderit acceptatio: quid facilius? Meritum autem inde proueniens maius eſt quam ſi ex ſola tua electione & non ex neceſſitate virtus procederet.

Sic diſertè ſanctus Ioannes Chryſoſtomus: *ſi iacturam audientes non tumultuemur, ſed dicamus, benedictus Deus, multo plures diuitias inueniemus: non enim tantum lucrabitur, in pauperes diuitias diſtribuens, & circumiens vt egenos inueniat, quantum ipſe per hoc verbum lucrifaciet, vnde & Iob magis miror*; Et quæ plura de hoc habet. Quæ cum ita ſint ex communi cæterorum Patrum ſententia, quis niſi ſtultus oblatam tam bene merendi occaſionem non accipiat? cùm alioquin vt dictum eſt, velit nolit ſit paſſurus ſine vllo merito niſi velit libenter pati: imo & cùm demerito & pœna conſequente ſi murmuret, ſi indignetur aut aliter impatientiam ſuam prodat; quod certe procliue eſt niſi tunc animum ad patientiam aut aliam virtutem obfirmet cum gratia. Hinc illa ſunt diuina Sapientis Monita: *Qui patiens eſt multa gubernatur prudentia: qui autem impatiens eſt, exaltat ſtultitiam ſuam.* Et rurſum: *Qui impatiens eſt, ſuſtinebit damnum: & cùm rapuerit, aliud apponet.* Id eſt, ſi per impatientiam aliqua ſe damni parte Hom. 25. ad pop. Prou. 14. ibid. 19.

Digitized by Google

putat eripere, sese in illud aut grauius damnum per ipsummet impatientiæ vitium conjicit.

II. PVNCTVM.

SED nisi ex virtute fiat necessitas; sic priuaberis multo merito; sic frustra multum patieris.

Dicitur ex virtute fieri necessitas, quando talis occasio virtutis exercendæ adest, qualem iam diximus oriri ex illis diuersis casibus, in quibus necessariò est patiendum: tunc enim sicut ex necessitate fit virtus quia necessitas in virtutem vertitur: sic ex virtute fiet necessitas, quando sic semper illa Virtus exercebitur quasi necessariò illam deberes exercere, quasi non esses liber ad eius actum & exercitium: quasi esset præceptum, quasi esset necessaria obligatio sicut esse concipitur in euitando peccato. *Bonum æmulamini in bono semper*, inquit Apostolus; Cur porro ita semper? Quia videlicet si non ita semper & constanter in id euigiles, sæpe deficies, sæpe Virtus deerit, & ex consequenti meritum virtuti annexum; ac proinde sic multo priuaberis merito, sic multum frustrà patieris. *Tanta passi estis sine causa: si tamen sine causa!* Sic deplorabat Apostolus, quasi diceret, tunc sine causa patimini cũ sine merito, sed tamen non sine causa, quia tunc erat causa meriti, si virtutem exercere voluissetis: & hæc erat causa virtutis semper exercendæ, ne sine merito vos vmquam pateremini, iuxta illud, *Electi mei non laborabunt frustra.*

Gal. 4.

Ibid. 3.

Isa. 65.

Non ita quidem semper obligamur ad bonum faciendum, sicut ad malum euitandum: quia non omne genus boni debemus aut possumus facere, sicut omne genus mali debemus & possumus cum Dei gratia euitare: sed tamen hoc sensu semper obligamur ad bonum, quatenus semper tenemur bene quod facimus facere; vnde sicut non debemus otiari sed semper aliquid agere, ita bene semper agere; cùm alioquin nisi bene illud ageretur quod ageres, vel otiosum esset, vel malum: sicque merito tuæ actionis priuareris si esset otiosa, vel pœnam incurreres si mala esset. Quamobrem rectè inferebat Apostolus, *Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.*

1. Cor. 15.

III. PVNCTVM.

SICVT ergo ex neceſsitate Virtus, ita ex Virtute Neceſsitas; Cum non aliter efficacius perſuadeatur ex neceſſitate virtus exercenda, quàm ne alioquin Deo gloria, & tibi meritum pereat; periret autem ſæpiſſime niſi ex virtute eſſet neceſſitas, quo ſenſu dictum eſt; ac proinde vtrumque ex æquo eſt amplectendum. *Neceſsitate ſubditi eſtote*, inquit Apoſtolus, *non ſolum propter iram ſed etiam propter Conſcientiam*, Id eſt, non ſolum propter metum alicuius impendentis pœnæ quæ non ſemper vobis impendet, nec proinde vos ſemper vrget ad virtutem: ſed propter ipſam quæ in vobis eſt, conſcientiam & quæ vos ſemper ſolicitos ac paratos habet ad omne opus bonum, ſicque *bonum facientes non deficiamus: tempore enim ſuo metemus non deficientes.* Rom. 13. Gal. 6.

Itane te ſentis premi ad bonum? Itane te finis vrgeri ad virtutem ex his quibuſcumque caſibus qui tibi vel inuito accidunt ſemper exercendam? Quàm ſæpe deficis, quàm parùm proficis, quàm perperam omnia capis, volendo quod non habes, & nolendo quod offertur. Audi Epictetum, audi hominem Ethnicum: *Ne poſtules ea quæ fiunt ita fieri vt tu vis: ſed ſi ſapis ita velis fieri vt fiunt, ſic omnia ſecunda tibi accident.* In Enchir. Nihil Iſte de Deo, nihil de Cœlo & Virtutis merito loquitur, & tamen ita loquitur; Tu verò qui credis Deum præſidere iſtis omnibus aduerſis caſibus; tu qui probè ſcis Cœlo repoſitam eſſe virtuti mercedem; & qui tandem non ignotas quantùm cœleſtia ſint humanis præferenda: tu nec tamen vt Ethnicus ſapis & viuis! Ah qualis iniuria Chriſto! quale probrum Chriſtiano!

Aduerte diligentius: *& omne quod tibi applicitum fuerit accipe & in dolore ſuſtine.* Eccleſi. 2.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de filio prodigo. Luc. 15.

Quæ multa possent inde produci Veritates, ad hanc potissimùm referuntur.

Qui se à Christo subducit vt fœliciùs viuat, viuit miseriùs ipso misero prodigo.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 24. Vbi de libertate & seruitute Christi: necnon expresse de hac parabola.

Digitized by Google

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

DE CHRISTO EIICIENTE DÆMONIVM, &c.

VERITATES PRACTICÆ.

ERAT Ieſus eiiciens Dæmonium, & illud erat mutuum. Luc. 11.

Obedientia Dæmonum noſtræ eſt condemnatio Inobedientiæ.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 9.

IN Beelzebuth Principe Dæmoniorum ejicit Dæmonia.

Qui ſibi Innocenti factam iniuriam nimis dolet, ſuæ ipſe innocentiæ iniuriam facit.

In hac 2. parte, Feria 2. hebdom. 4. Quadrageſimæ. Vide & in 1. parte, die 16. Ianuarij, vbi de iniuriis non modo non inferendis, ſed illatis ſufferendis.

OMNE regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, &c.

Beati mites. Beati pacifici. Beati qui perſecutionem patiuntur. Beati cum maledixerint vobis.

In 3. parte, in 4. hebdomada.

CVM fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quæ possidet.

Multorum est Conscientia cauteriata & peruersa, nisi se sinant dirigi.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. vbi quod de cauterio dicitur, de mala pace, & falsa quadam securitate Conscientiæ quam procurat Dæmon in animis quos possidet, intelligendum demonstratur.

SI autem fortior illo superueniens vicerit eum, &c.

Qua facilitate vincimur, eadem vincere possumus.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadadæ 7. Vbi de his Christi Domini verbis, & de nostra per ipsum contra omnes Aduersarios fortitudine.

QVI non est mecum, contra me est.

VERITATEM PRACTICAM

VERBA illa continent valde stupendam & fructuosam, quæ cum nullibi declaretur, hîc est modo apertius exponenda.

Quod difficillime crederes, te contra Christum esse, hoc est facillimum creditu, si Christo credis.

RATIO est, quia ex Christi Domini verbis, facillimum creditu est, te contra Christum esse, si cum Christo non sis.

Sed est etiam facillimum creditu, te cum Christo non esse.

Ergo & æquè patet te contra ipsum esse: Quod tamen difficillime crederes, adeo res est stupenda & expendenda.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CVM Christus Dominus, ejecto ab humano corpore Dæmonio, diceret se tam facile ex animis hominum ejecturum hunc hostem, hoc dicebat sensu, dum scilicet vellent homines secum conspirare & concertare contra eundem Aduersarium; Nam si alioquin contra non pugnarent cum ipso, nihil illis magis prodesset quàm si ipse non certaret & vinceret, cùm ipsi fugatum hostem reuocarent & se illi adiungerent. Quod vt apertius illis exponeret: *Qui non est mecum*, inquiebat, *contra me est*. Qui non pugnat mecum contra hunc communem hostem, contra me pro illo pugnat. Qui non est mecum in hac pugna, contra me est. Non est autem ille mecum, qui vitæ operibus non consentit; qui non colligit omnes animæ suæ vires & facultates vt se doctrinæ meæ conformet, dispergit & dissipat quidquid loquor & operor: cumque nihil agat ex his quæ doctrina & vita meæ profiteor; hoc ipso quo non vita mecum consentit, dissentit, & quo non est mecum, contra me est.

O quanta cæcitas hominum, qui cum possint cum Christo Dæmonem expugnare, malunt cum Dæmone pugnare contra Christum! O quàm multi tales non modo Iudæi & Ethnici sed & ipsi Christiani! Tene ex his vnum crederes qui contra Christum pugnent pro Dæmone? *Difficillimè omnino crederes, & tamen hoc est tam facile creditu quàm Christo Domino credes.* Audi & obstupesce.

Cùm enim Christus Dominus aperte dixerit, *Qui non est mecum contra me est:* Nonne ex his verbis quibus te credere profiteris, certissimum atque euidentissimum erit te contra Christum esse, si cum Christo non sis? Nam quod vniuersim dictum est de omnibus, tam certum est particulatim de te dici, quàm verum est te vnum esse ex illis omnibus. Neque aliter te condemnandum putares si non esses baptisatus nec crederes, quam quia vniuersim dictum est, *qui crediderit & baptisatus fuerit, saluus erit:* Marc. 16. *qui vero non crediderit condemnabitur.* Cur non igitur æque tibi aut de te dictum crederes, quod ipse dixit, qui non est mecum, contra me est? An id putas verum de aliquo qui cum Christo

non sit? cur id vero non esset de te verum si tam vere non sis cum Christo quam ille alius de quo dici fateris? Responde, & fatere aut de nullo id esse verum, & te Christo id affirmanti non credere; aut si ipsi credis, id æque de te verum si cum Christo non
Act. 26. es, quam de vllo mortalium. *Credis Rex Agrippa Prophetis?* aiebat Regi Paulus: *scio quia credis.* Quasi diceret, Cum Prophetæ de futuris tamquam de præsentibus pronuntiarint, nonne credis tam vera esse quæ de vno tempore vel de vna persona dixe-
Eccles. 40. runt, atque de aliis? Sic Sapiens, *Fides in sæculum stabit:* Id est, in hoc est vera fides, vt quod vniuersim dictum est de omnibus siue personis siue temporibus, sic de singulis particulatim intelligatur & credatur.

II. PVNCTVM.

SED est etiam euidentissimum & facillimum creditu te cum Christo non esse.

Quid est enim euidentius te cum Christo non esse, si iudicio, si voluntate seu affectu, si vita & moribus ab illo dissentis? nam si vt ait sanctus Ioannes, *qui dicit se in ipso manere debet, sicut ille*
1. Ioan. 2. *ambulauit & ipse ambulare*, profecto qui iudicio & affectu, qui vita & moribus ab illo dissentit, non potest dici ambulare sicut
Amos 3. ille ambulauit, nec proinde cum ipso manere nec esse. *Numquid ambulabunt duo pariter, nisi conuenerit eis*, inquit Propheta?

Iam vero quod non minus sit euidens te sic ab illo dissentire, vt dictum est, Vide quid dixerit, & reuolue sacras Euangeliorum paginas à primo sermone ad vltimum. Audi quid loquatur,
Luc. 6. Matth. 5. *Beati pauperes, Beati qui nunc esuritis; Beati qui nunc fletis, Beati cum vos oderint homines, Væ vobis diuitibus, Væ vobis qui ridetis nunc. Væ cum benedixerint vobis homines. Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos; & qui te percutit in maxillam, præbe & alteram, & ab eo qui aufert tibi vestimentum; etiam tunicam noli prohibere: omni autem potenti te tribue; & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas.*

HOC est Christi de rebus iudicium, hi sunt eius affectus, hæc tota in terris peracta est vita, hi Christi & Christiani mores:
l. de vera Rel. c. 16. vnde hæc sunt egregia S. Augustini verba: *Satellites voluptatum*

Digitized by Google

diuitias perniciosè populi appetebant, pauper esse voluit. Honoribus & imperiis inhiabant, Rex fieri noluit. Carnales filios magnum bonum putabant; tale coniugium prolemque contempsit. Contumelias superbissime horrebant, omne genus contumeliarum sustinuit. Iniurias intolerabiles esse arbitrabantur, quæ maior iniuria quàm iustum innocentemque damnari? Dolores corporis execrabantur; flagellatus atque cruciatus est. Mori metuebant, morte multatus est. Ignobilioſſimum mortis genus crucem putabant, crucifixus est. Omnia quæ habere cupientes non rectè viuebamus, carendo vitia ferit. Omnia quæ vitare cupientes à studio deuiabamur veritatis, perpetiendo deiecit. Non enim vllum peccatum committi potest nisi dum appetuntur ea quæ ille contempsit, aut fugiuntur ea quæ ille sustinuit. Tota itaque vna vita eius in terris per hominem quem suscipere dignatus est, disciplina morum fuit.

Itane vero de rebus iudicas? Itane his afficeris? Itane viuis & mores componis? An potius nonne aliter prorsus iudicas, prorsus afficeris, & aliter plane viuis? Quis sensus de paupertate & diuitiis? de honore & contumelia? de bonis & malis huius vitæ? vtra eligeres si horum daretur optio? nonne id facillimum creditu quod non mala eligeres sicut ille, ac proinde quid euidentius quam te cum illo non esse, à quo ita dissentis iudicio & affectu? *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. SI quis spiritum Christi non habet, hic non est eius.* Gal. 5. Rom. 8.

III. PVNCTVM.

QVOD ergo *difficillimè crederes, te contra Christum esse; hoc est facillimum creditu si Christo credis:* Nam Christo affirmãte, *qui non est mecũ contra me est,* quid sequitur, si hoc credis nisi quod tam certum & euidens erit te contra Christum esse, quàm clare patebit te cum Ipso non esse. Quàm verò id clare pateat, teipsum inspice, vide quantum à Christo dissentias: nam hoc est cum Christo non esse, sic ab eo discrepare & dissentire, sicut appareat in dictis & factis tuis per totum vitæ decursum. Nec aliter mundo Christus est contrarius quàm propter hanc morum & vitæ dissimilitudinem. Sic illi Mundani profitentur qui apud Sapientem clamant: *Contrarius est operibus nostris, dissimilis est aliis vita illius.* Quod & ipse Dominus satis aperte innuit dicens: Sap. 2.

Ioan. 7. *Mundus me odit, quoniam testimonium perhibeo de illo qu d opera eius mala sunt.* Quamobrem sicut diffiteri non potes te cum Christo non conuenire nec esse; sic plane fateri necesse est te contra ipsum esse.

Itane vero tu contra Christum! durus quidem sermo, sed fortior veritas quæ à sermone non potest detrahi, quamdiu sic viues tam parum Christo similis. Sed quod horrendum magis est, sic contra Christum viuis quia sic à Dæmone persuaderis viuere! sic te ab illo reuocat per hanc vitæ dissimilitudinem, & in suas trahit partes, vt vnà simul contra Christum pugnetis. O rem execrandam? te Christus ad se vocat contra Dæmonem pugnaturum: tu à Dæmone reuocatus contra Christum pro illo pugnas! Tu pro Dæmone contra Christum! expende hoc & audi S. Cyprianum, imo & Dæmonem quem S. isse Doctor inducit sic propterea Christo conuitiantem, quod te tuique similes suos fecerit: *Ego pro istis quos mecum vides, nec alapas accepi nec flagella: nec quicquam magni do, sed falsa pollicitatione deludo, & potius ipsi mihi omnia sua tradunt. Tuos tales munerarios Christe demonstra præceptis tuis monitos*; Et quæ plura pergit, sed hæc sufficiant ad Veritatem confirmandam, & talem inde horrorem animi concitandum, Vnde ad conciliandam cum Christo vitæ consensionem magis ac magis exardescas. *Sequar te, quocumque ieris.*

Lib. de Elecm & bonis oper.

Matth. 8.

Et verò cauendus lapsus & recidiuum, ne quod ex dictis Domini supereſt in hodierno Euangelio tibi contingat: *Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.* Qua de sententia, proponitur hæc Veritas:

Melius erat viam Iustitiæ non introisse, quàm retroisse.

In hac 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 4. post Paschа.

HAC HEBDOMADE, Considerantur quæcumque gesta sunt per totam noctem apud Pontifices, vsque ad matutinum diei sequentis, quo Christus ad Pilatum est adductus. Ibi adnotantur aliquot inordinati motus cordis & linguæ, qui frequentiùs ex iniuriis concitantur quas ab inimicis accipimus, & qui exemplo Christi Domini corriguntur.

Digitized by Google

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS ALAPAM INFLIGENTI, MIRA MANSVETVDINE LOQVITVR.

Vnus assistens ministrorum dedit Alapam IESV, *dicens, sic respondes Pontifici? Respondit ei* IESVS, *si male loquutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem bene quid me cædis?* Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Quantum fas est in irâ loqui, tantum ex ira nefas.

RATIO EST, quia idcirco fas est in ira loqui, vt Mansuetudo & Charitas conseruentur.

Sed si ex ira loquereris, Mansuetudo & Charitas potius destruerentur, quod est nefas, quàm conseruarentur.

Ergo quãtum fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas, & cauendũ.

I. PVNCTVM.

QVO magis progredimur in patientis Christi mysteriis, eo minus verborum & humani discursus videtur adhibendum, sunt enim ex se tam vbera & copiosa siue ad intellectum illustrandum, siue ad voluntatem inflammandam, vt sola representatione rei gestæ sit opus. Sic ergo habet sacer Euangelista: *Cohors autem & tribunus & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum.* Et paulo post: *Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius.* O quæ doctrina! ô quàm rari discipuli! quid censes de vtrisque? *Respondit ei Iesus; Ego palàm locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto locutus sum nihil. Quid me*

interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsis, ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

QVID ista responsione verius, mansuetius, iustius? ait sanctus Augustinus. Et tamen ô prodigium audaciæ! *Hæc autem cum dixisset; Vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens, sic respondes Pontifici?* Hic siste animo, & hæc imprimis sancti Augustini verba expende, *Quid non potuisset per potentiam iubere per quam factus est mundus, nisi nos docere maluisset patientiam qua vincitur mundus?* Tum verò respondit Iesus; *si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene quid me cædis?*

Tres possunt cogitari rationes cur hic responderit qui alias ita siluit vt omnes mirarentur. Prima est, vt diluat calumniam sibi factam de contempto Pontifice. Secunda, vt iniuste percutientem moneat, & ad resipiscentiam excitet. Tertia, vt nos doceat aliud esse in ira, seu in iniuriis acceptis aliquid loqui; & aliud ex ira loqui. *Quantum enim fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas.* Quod vt acuratius & ad praxim vtilius expendatur, Ratio hæc ad exemplum Christi Domini adiungitur; Quod idcirco præcipuè fas est in ira loqui, vt Mansuetudo & Charitas conseruentur: Mansuetudo quidem in eo qui iniuriam accipit, & Charitas erga eum qui eam infert, aut etiam ad aliorum ædificationem qui præsentes intersunt. Ad hoc autem moderata confert loquela, quatenus sic temperatè loquendo animus distrahitur à cogitatione iniuriæ & vindictæ, quæ interdum silendo acuitur & inflammatur. Sic peius siluit Absalon contra fratrem suum Ammon quàm si quid fortè locutus esset: nam ex mutuo colloquio se fraterna poterant mitigare corda, quæ ex silentio magis
2. Reg. 13. exasperata sunt; quod apertè Scriptura indicans; *Porro*, inquit, *non est locutus Absalon ad Ammon, nec malum nec bonum: oderat enim Absalon Ammon.* Nempe vel ex odio siluit, vel ex silentio magis odit, quod vtrumque peruersi silentij aperta est nota.

Prou. 16. Quod itaque dicit Sapiens; *Responsio mollis frangit iram*; Et rur-
Ibid. 25. sum, *lingua mollis confringet duritiam*, tam verè accipi potest de ipso qui loquitur, quam de aliis qui audiunt, nam sicut ex animo lingua, sic ex lingua formatur animus: si lingua mollis fuerit, emollescet loquentis animus; si lingua dura, tum animus etiam induratur. Ad conseruandam denique cum aliis Caritatem ne-
Eccles. 8. mini dubium est quod alius ait Sapiens: *Verbum dulce multiplicat*

amicos, & mitigat inimicos: & lingua Eucharis in bono homine abundat. Quamobrem hæ virtutes cùm loquendo potius quàm silendo demonstrentur, sic in ira loqui fas est vt demonstrentur ad ædificationem proximi, & in animis dissidentium conseruentur. Si tempus tacendi est, est etiam tempus loquendi; Tu forte neutrum obseruas, aduerte. *Eccles. 2.*

II. PVNCTVM.

SED si ex ira loquereris, Mansuetudo & Caritas potius destruerentur quod est nefas, quàm conseruarentur.

Hoc est enim vtriusque discrimen loquelæ, vt qui in ira loquitur, sentiat quidem efferuescentis motum sanguinis, sed rationi subiectum, vnde nihil inordinate agit nec loquitur, qualis ira in quouis homine atque in ipso etiam Christo Domino esse potuit, *3. p. q. 15. a. 9.* vt expressè docet sanctus Thomas. Sed qui ex ira loquitur, iræ seruit potius quam dominetur, non solum sentit iræ motum, sed dominatum & imperium quo statim turbatur ratio, & ratione turbata, sermones effunduntur inconditi & turbulenti quibus illæ virtutes illico ruunt & destruuntur. *Ira non habet misericordiam*, inquit Sapiens, *nec erumpens furor; & impetum concitati ferre quis poterit?* Quàm sit autem hoc nefas, audi & contremisce: *Ira & furor, vtraque exectabilia sunt, & vir peccator continens erit illorum*; Id est qui peccatum non reformidat, erit illis obnoxius vitiis, quæ metu læsi numinis & offensæ conscientiæ, coercentur. Vide infrà in hac parte, Feria 3. hebdomadæ 3. post Pascha: vnde quæcumque hîc & in sequentibus de ira dicuntur, multum illustrari possunt. *Prou. 17.* *Eccles. 27.*

III. PVNCTVM.

QVANTVM ergo fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas: Quia quæ virtutes ex vno conseruantur, destruuntur ex alio, sicut ait Sapiens: *Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens est mitigat suscitatas.* *Prou. 15.*

Hæc est doctrina de qua interrogatus est Dominus, hi sunt eius discipuli, qui quod dixit & fecit profitentur; *Discite à me quia mitis sum, & humilis corde*; *MITES quippe sunt*, inquit sanctus *Matth. 11.* *l. 1 de serm. D. c. 3.*

Digitized by Google

Augustinus, *qui cedunt improbitatibus, & non resistunt malo, sed vincunt in bono malum*; Quod disertè sanctus Petrus, *Misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed è contrario benedicentes, quia in hoc vocati estis vt benedictionem hæreditate possidcatis.* 1. Pet. 2.

Neque excuses naturam ad irascendum pronam, *esto enim* inquit S. Ambrosius, *vt sit naturæ irasci, aut plerumque causa: hominis est tamen temperare iracundiam, non leonino raptari furore, non assuescere clamori, non serere nec acerbare familiare iurgium*; *scriptum est enim, vir iracundus effodit peccatum.* l. 1. Ep. 82.

Quod si tibi forte delinquentes corrigendi sunt, caue plus illis delinquas irascendo. *Ira quippe*, ait sanctus Gregorius, *cùm etiam delinquentium culpas exequitur, non debet menti quasi Domina præire, sed post rationis tergum velut ancilla famulari, vt ad faciem iussa veniat, nam si semel mentem possidens cæperit, iustum esse deputat etiam quod crudeliter facit.* O quæ mentis ferocia, sic te crudelem esse! O quæ mentis fallacia, sic te iustum reputare! *Memento timorem Domini, & non irascaris proximo.* l. 7. Ep. 26. Eccles. 8.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de prima Christi Domini prædicatione, in Ciuitate Nazareth habita, & à Ciuibus male accepta.

TOTA eius narratio & conformis Veritas habetur suo loco declarata in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ 2. post Epiphaniam. Quæ verò inde plures aliæ produci possent, referuntur ad Iram, ad Inuidiam, & ad neglectum Dei sermonem, de quibus argumentis sat multa sunt obuia, vel in ipsis quæ modo decurruntur Feriis.

FERIA

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

CHRISTVS DOMINVS FALSO ACCVSATVS, NIHIL RESPONDET.

Non respondes quicquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat & nihil respondit. Marci 14.

VERITAS PRACTICA.

Qui loquendo vinceréris, silendo vincis.

RATIO EST, Quia vincendus vinces si premendo iræ impetum à quo premereris, impedias damnum impendens.

Sed silendo premes illum iræ impetum à quo premereris loquendo, sicque damnum impendens impedies.

Ergo qui loquendo vincereris, silendo vinces; ac proinde silentium tibi est religiose colendum.

I. PVNCTVM.

CVM apud Caypham Principem Sacerdotum, Scribæ & Seniores omnes conuenissent, eò ligatum Iesum misit Annas, vt de morte eius, communi consilio definiretur. *Tum vero*, inquit Euangelista, *summi Sacerdotes & omne consilium quærebant aduersus Iesum testimonium vt eum morti traderent, nec inueniebant: multi autem testimonium falsum dicebant aduersus eum, & conuenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant aduersus eum dicentes, quoniam nos audiuimus eum dicentem: ego dissoluam hoc templum manufactum & post triduum aliud non manufactum ædificabo. Et non erat conueniens testimonium illorum. Et exurgens Summus Sacerdos in medium* Marci 14.

Digitized by Google

interrogauit Ieſum dicens; Non reſpondes quicquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat & nihil reſpondit.

Expende hic primo, quanta Iudæorum in Chriſtum maleuolentia, vt cùm nihil niſi ſanctum in eo eſſet, conquirant vndique falſa teſtimonia quibus eum accuſent. Deinde vero conſidera, vt eſt natura hominum ſui fallax & deceptrix! Non timent Iudæi de morte Ieſu deliberare, & tamen nolunt ſine prætextu aliquo; quaſi minus nocentes ſint, ſi ex falſo prætextu occidant quam ſi nullo. At nonne nos ſic ſæpe vitiis noſtris cauſas prætendimus vt minùs mundo & nobis appareant? Sed numquid
Luc. 16. Deum celabis? *Vos eſtis*, inquiebat Chriſtus, *qui iuſtificatis vos coram hominibus; Deus autem nouit corda veſtra, quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.* Cum autem ſæpe culparum & præſertim iracundiæ, quas ſola libertate committimus, cauſas rejiciamus in naturam ipſam humanam, in officia quæ gerimus, in varias rerum occurrentium ſortes, & quoſlibet contingentes caſus, qui non niſi Deo volente aut permittente obueniunt, quid hoc aliud eſt quàm falſa quædam teſtimonia contra Dominum quærere, quibus nos excuſemus, & ipſum quodammodo accu-
Iob 40. ſemus? Vnde & queritur: *Numquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me vt tu iuſtificeris?*

Eò ſe videlicet aliquando iræ excitatæ impetus rapit, vt non modo apertè proximis excãdeſcamus ſed latenti quadam impietate, ipſi Deo iraſcamur, tamquam authori iniuriæ vel pœna-
4. Reg. 4. rum quas patimur. *Quare percuſſit nos Dominus hodie?* Tunc exemplo Chriſti ſilendum; & quoties ſic liberiùs Ira linguam laxat, refrænanda eſt religioſiùs: *Sic enim qui loquendo vincerĕris, loquendo vinces.*

Quod vt apertius liqueat, non tam multa eſt opus probatione quàm attenta Veritatis conſideratione: Quid enim clarius quàm in iracundiæ pugna Victorem illum eſſe, qui vel concitatum animi ſedat impetum, aut ita cohibet vt nihil inde detrimenti, nihil
Iob 36. inordinati procedat? *Non te ſuperet ira vt aliquem opprimas*, inquit Scriptura; hoc eſt ſcilicet ſuperari, ſi quid ab ira detrimenti contingat: ac proinde hoc eſt ſuperiorem & Victorem eſſe, ſi damnum omne caueatur. O quæ damna! quàm cauenda!

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED ſilendo premes illum iræ impetum à quo premeréris loquendo: ſicque damnum impedies quod loquela importaret.

Cùm enim agatur potiſſimum de illo naturæ impetu, quo iratus iræ cauſas proſequitur & impugnat, certe quemadmodum non niſi loquendo cauſas illas inſectatur, ſic plane ſi loqui deſinat, deſinet ab inſtituta proſecutione, quæ non aliter peragitur quàm loquendo vt dictum eſt: ac proinde etiam ceſſabit ille naturæ impetus, qui ob id vnum excitatus erat vt iniuriæ vel iracundiæ cauſas inſectaretur. *Secundum ligna ſyluæ ſic ignis exardeſcit*, inquit Sapiens, *& ſecundum virtutem hominis ſic iracundia illius erit: & ſecundum ſubſtantiam exaltabit iram ſuam*: Quaſi dicat, tantò magis aut minus iracundus commouetur, quantum ex ira loquitur; tum verò minus ex ira loquitur, quantò minus iræ cauſas inſectatur, ſicque dum ceſſat loqui, ceſſat iraſci. Eccleſi. 28.

Quod quidem alio Sapientis Dicto apertè confirmatur; *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubſtracto, iurgia conquieſcent.* Ligna enim iræ, ſunt verba, ſunt ſuſurri, murmura, clamores & indignationes, quibus ſublatis, ira tollitur. Prou. 26.

Vnde Apoſtolus: *Ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur à vobis, cum omni malitia*, id eſt, ſimul omnem iræ malitiam tollis. O quale ſilentij bonum, quo vno tollitur omnis iræ malitia! Eph. 4.

III. PVNCTVM.

SIC igitur qui loquendo vinceréris, ſilendo vinces, Dum ſic premes iræ impetum à quo premeréris; & illud cauebis damnum, quod certè indè impenderet, niſi caueretur.

Vince amouéque ſilentio malum, inquit S. Baſilius, *& cogita de te periculum fieri, an Deo per patientiam adhæreas, ſeu per iram in aduerſarij partes inclines. Audi Dauid dicentem, dum conſiſteret peccator aduerſum me, non irritatus ſum aut vltus, ſed ſurdus factus, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.* Hinc illud ſcitè dictum à Sapiente; *ſi ſufflaueris in ſcintillam, quaſi ignis exardebit; & ſi expueris ſuper illam, extinguetur: vtraque ex ore proficiſcuntur.* Tum nempe ſufflatur in ſcintillam, cum quis ex ira loquitur & iræ ſuæ cauſas. Hom. 10. Pſ. 38. Eccleſi. 28.

Digitized by Google

profert: ſupra ſcintillam verò expuis, cum vel contemnuntur iniuriæ ſeu quæuis alia iraſcendi incentiua; vel ſi animum commouere incipiunt, ſtatim ſilentio reprimuntur. Hæc autem vtraque, nempe loqui vel ſilere, ex ore proficiſcuntur, id eſt à nobis pendent; non ſic, inuitis & nolentibus nobis producuntur, ſicut primi motus naturalium appetitionum animi; quamobrem maior eſt noſtra culpa ſi non ſilemus, quàm ſi non iraſcimur, quia illud magis eſt in noſtra poteſtate cum Dei gratia, quæ id etiam
Iſ. 7. à nobis exigit. *VIDE VT SILEAS.* Hoc primum ad victoriam de hoſtibus reportandam Regi Achaz à Domino commendatur. Vide in 3. parte Dominicam 5. Vbi hæc exhibetur Veritas:

Hoc ipſo eſt ira iniuſtior, quod nulli vmquam iraſcenti ſua ira videtur iniuſta.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Correptione fraterna, & remittendis ſemper iniuriis.

VERITATES PRACTICÆ.

Si quis corripi noluerit, hoc ipſo magis eſt corripiendus.

In 4. parte, Feria 4. hebdom. 16. Vbi de hoc expreſsè præcepto Domini: poteſtque Veritas conuenire Correptioni tam actiuæ quàm paſsiuæ. Id eſt, vt æque detur & acceptetur.

QVIA vero qui corripitur, timet ſe contemni, tùm ſuggerenda hæc Veritas:

Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet Veritati.

In hac 2. parte, Feria 6. hebdomada 3. poſt Paſcha.

Digitized by Google

ATQVE vt modus seruetur in corripiendo, neque qui corripit inferiorem, audacius agat, opportunè occurrit quod ex crastina profertur Feria: QVI AVDACIVS, &c.

QVOD si quis timet, ne sine sua etiam culpa, infensum sibi reddat quem corripit: tunc

Optabilius bonum bellum, quam mala pax.

In 3. parte. Sabbato hebdomadæ decimæ.

ETIAMSI aliquando non speretur fructus, tamen tentandum.

Opportunè importunè.

Sabbato hebdomadæ vndecimæ.

PRO remittendis semper iniuriis.

Si semel sunt condonandæ iniuriæ, sunt semper condonandæ.

Vel nullas vmquam recte voles condonare, vel semper omnes condonare voles.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 16.

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

In eadem 4. parte. Dominica 21. Vbi & alia his conformia.

Sicut pauci dimittunt suis debitoribus, ita & paucis sua dimittuntur debita.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 6.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS ADIVRATVS A CAYPHA PROFITETVR SE FILIVM DEI.

Digitized by Google

Et princeps ſacerdotum ait illi: adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus Filius Dei; dixit illi Ieſu, Tu dixiſti. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs Superiori loquetur.

RATIO EST, Quia qui audaciùs inferiori loquitur, nimis ſe timeri appetit.

Sed qui nimis timeri vult ab inferioribus, nimis & Superiorem timet, & timidius illi loquitur.

Ergo qui audacius loquitur inferiori, timidiùs Superiori loquetur, Quod licet in quibuſdam caſibus valere poſſit; in multis tamen damnoſum eſt & cauendum.

I. PVNCTVM.

CVM ex falſis teſtimoniis contra Chriſtum prolatis, nihil niſi falſum & inane concludi videret Cayphas ad eius condemnationem; excogitauit malitioſe hanc viam eliciendæ ab eo veritatis: *Adiuro te*, inquit, *per Deum viuum vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus Filius Dei.* Poterat Chriſtus Dominus non reſpondere, vel non niſi contemptim; & vt Supremus Iudex poterat ſpectare Caypham tamquam inferiorem, & ipſum iudicare vt arrogantem & iniquum. Poterat vero etiam ipſummet conſiderare vt ſuum ſuperiorem, & tamquam homo circumdatus infirmitatibus poterat timidiorem ſe præbere, & vereri quod accidit, ſi ſe manifeſtaret prout iubebatur, ne inde Aduerſarij acciperent occaſionem ſui condemnandi.

Verùm ſiue ob reuerentiam Diuini Nominis quod interponebatur, ſiue ob Veritatis cultum, ſiue vt nos doceret neque audaciùs agere cum Inferioribus, neque timidiùs cum Superioribus, ſic ſapienter reſpondit, vt nec inferiorem contemneret, nec ſuperiorem nimis timeret. *Tu dixiſti*, inquit, *Verumtamen dico*

Digitized by Google

vobis amodo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli: Quasi diceret, ita est vt dicis, sum Filius Dei, sed quia nihil modo videtis quod sit conforme huic meæ dignitati, videbitis aliquando cùm tempus accepero; Nunc est tempus meæ abiectionis, tunc erit meæ clarificationis, & quem modo iudicatis, iudicij vestri Iudicem futurum expectate. Quo in loquendi modo, vides quàm modestus esset, & alienus ab omni fastu, quàmque simul erectus & constans contra pusillanimitatem & nimiam illam abiectionem qua plerumque solemus timidiùs agere cum superioribus & dissimulare veritatem, aut nimis seruiliter & abiectè cum illis procedere.

Sed neque arrogantiùs etiam, aut audaciùs cum inferioribus est agendum: nam ab vno extremo facilis est prolapsus in aliud.

Quamobrem vt in illo medio consistamus, quòd à Christo Domino edocemur: hoc nobis certò persuadendum, *Quod qui audaciùs inferiori loquitur, hic timidiùs Superiori loquetur*. Eadem quippe est ratio vtriusque, à superbia; quisquis enim audacius loquitur, affectat authoritatem, præ se fert arrogantiam, & superbè nimis timeri vult. Vnde Sapiens; *Noli esse sicut leo in domo tua,* Eccles. 4. *euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi. VAE pastoribus* Ezech. 34. *Israel, dicit Dominus Deus, qui cum austeritate imperabatis & cum potentia. NEQVE vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis* 1. Pet. 5. *ex animo. PATRES, nolite ad indignationem prouocare filios ve-* Coloss. 3. *stros, vt non pusillo animo fiant; ET vos Domini eadem facite illis,* Ephes. 6. nempe seruis, *remittentes minas, quia illorum & vester Dominus est in cœlis, & personarum acceptio non est apud eum.* Sic docebant Apostoli, sic imperabant. Qualem te in hoc genere præbes? qualem cum pauperibus, cum discipulis, cum seruis, cum implorantibus opem tuam? *Qui obturat aurem suam ad clamorem pau-* Prou. 21. *peris, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

II. PVNCTVM.

SED qui nimis timeri vult ab inferioribus, nimis etiam superiores timet, & timidiùs illis loquetur.

Cur enim nimis timeri vult, dùm est superior, nisi quia timet contemptum, timet ne si non timeretur, contemneretur: At verò dum est inferior, timor hic tantò magis crescit, quantò

Digitized by Google

magis timere potest ne à superiore contemnatur, si libere & confidenter cum illo ageret; Contemnet forte intus superiorem, sed se extrà continebit, ne quid appareat quod ab eo non improbetur, & à quo proinde magis contemnatur; Imò & quò intus superiorem magis contemnet, minus extra quicquam audebit, ne animum suum patefaciat, aut suspicionem vllam moueat suæ superbiæ, quâ se apud illum infamaret; sicque tandem accidit vt non nisi dissimulata vel seruili timiditate agat, quod vtrumque longè est damnosissimum & longissimè distans ab ea filiali & fideli subiectione quæ est reddenda superioribus.

Ephes. 6. Obediendum quidem Dominis carnalibus iubet Apostolus, *in timore & tremore*, sed qualis sit ille timor, explicat dum subiungit, *in simplicitate cordis vestri sicut Christo, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes sicut Domino & non hominibus.* Quod & ante breuius & planiùs declararat; *Rom. 13.* *principes non sunt timori boni operis, sed mali: vis non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa.*

Sic conformiter sanctus Petrus, *subiecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum, siue Regi quasi præcellenti, siue Ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quia sic est Voluntas Dei vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui Dei.* *1. Pet. 2.*

O viles alioquin eorum animas qui se ab illa libertate qua Christus nos liberauit, in miserandam abjiciunt seruitutem, & ancillæ filij malunt esse quam liberæ. *Gal. 4.*

III. PVNCTVM.

HINC ergo fit vt qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs etiam Superiori loquatur; Cum eadem ex radice superbia, tumor & timor nimius enascantur. Quod luculentè apparet in illo Nabal, qui *iuxta suum nomen stultus erat*, sic enim Scriptura de eo refert, quòd esset ita durus, vt nemo posset ei loqui, tum vero in eam timiditatem dilapsus est, vt auditis periculis in quæ inciderat contemnendo Dauidem, *emortuum fuerit cor eius intrinsecus, & factus sit quasi lapis:* ac tandem paulo post obiit. Quamobrem *1. Reg. 25.*

Digitized by Google

obrem rectè Sapiens, sic ab vtroque extremo, per veram humilitatem & mansuetudinem nos reuocat: ***Congregationi pauperum affabilem te facito, & Presbytero humilia animam tuam, & Magnato humilia caput tuum: declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine.*** Eccles. 4.

In vera itaque non ficta humilitate temperamentum vtriusque extremi est positum, ipsa est enim quæ nimiam in inferiores Superiorum audaciam & fastum cohibet; Nam vt ait optime sanctus Gregorius, *præponunt sibi in animo ipsos plerumque quos corrigunt: meliores æstimant eos quoque quos iudicant, quod videlicet agentes, & per disciplinam subditos & per humilitatem custodiunt semetipsos.* Hom. 34. in Euang. Idemque fusè in illa verba Iob: *si contempsi subire iudicium cum seruo meo & ancilla mea, cùm disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cùm surrexerit ad iudicandum Deus, & cùm quæsierit quid respondebo illi? numquid non in vtero fecit me qui & illum operatus est?* Iob 31.

Ipsa etiam est humilitas quæ inferiores à vili & seruili subiectione liberat; est enim magnanimitatis species quæ quanto magis se vni Deo subiicit & hominibus propter Deum, eò minus inordinatè timida est & abiecta. 2. 2. q. 161. a. 4. Falsa est autem alia quæuis & simulata humilitas contra quam optime Sapiens: *Attende ne seductus in stultitiam humilieris: Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.* Eccles. 13. Et Psaltes regius: *Illic trepidauerunt timore vbi non erat timor; quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent, confusi sunt quoniam Deus spreuit eos.* Ps. 52.

Propone tibi iudicium extremum sicut Christus proposuit suo Iudici, & illic disces timere & audere, atque inter vtrumque temperatè loqui & agere. *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.* Eò certe incides si nimis timeri appetis, aut si nimis timere pergis. Hebr. 10. Præmaturum caue casum, *Nam qui timet hominem, citò corruet.* Pr. 29.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de lauando corde potius quàm manibus. Matth. 15.

Tota eſt hebdomada decima quarta tertiæ partis per quinq; conſequentes Ferias, in hoc declarando Euangelio. Quibus quæ ad munditiem cordis, ibi valde commendatam, ſpectant, hæc poſſunt aliunde adjici.

Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem.

In 1. parte, In feſto S. Ioannis Euangeliſtæ, ex Prou. 22.

Niſi quod monet Sapiens, omni cuſtodia ſerues cor tuum, non omnino ſeruas.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. poſt Epiphaniam.

Hæc ſponſæ Chriſti fides eſt, vt ſicut neminem præter Chriſtum velit diligere, ita velit à nullo diligi.

In 1. parte, Sabbato hebdom. 6. poſt Epiphaniam.

Qui nimis ſuos diligit, non ſatis diligit.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ ſanctæ.

Sæpe videtur eſſe Charitas, & eſt magis carnalitas.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 1. poſt Paſcha.

Beati mundo corde.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 3.

Quò minus Concupiſcentiæ mortificabis, eò magis à Concupiſcentia mortificaberis.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 5.

Major eſt voluptas, voluptatem nolle quam velle: voluptatem reliquiſſe quàm capiſſe.

In 3. parte, in fine vbi de votis religioſis.

In 4. vero parte, vide hebdomadam 16. vbi de Infantia ſpirituali: Et Dominicam 17. vbi de Cupiditate cõfrænanda, quæ proximè ſequenti Feriæ poſſunt etiam competere.

Digitized by Google

FERIA QVINTA.

CHRISTVS TOTA NOCTE, APVD PONTIFICEM, INIVRIIS EXPONITVR.

Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes; prophetiza nobis Chriſte, quis eſt qui te percuſſit. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA:

Cæteræ pugnant Virtutes, ſola vincit Perſeuerantia.

RATIO EST, quia ſola illa vincit Virtus, cæteris pugnantibus quæ ſola finem imponit operi.

Sed ſola Perſeuerantia finem imponit operi.

Ergo illa eſt quæ ſola vincit; ac proinde quantumcumque pugnent virtutes, niſi conſtanter perſeueres vſque ad finem, nihil obtinebis.

I. PVNCTVM.

STATIM atque Chriſtus ſe Filium Dei profeſſus eſt, tùm Princeps Sacerdotum, ſcidit veſtimenta ſua dicens; *blaſphemauit, quid adhuc egemus teſtibus; ecce nunc auditis blaſphemiam? quid vobis videtur? At illi reſpondentes dixerunt, reus eſt mortis; Tunc expuerunt in faciem eius,* & quæ ſupra memorantur, audent in eum.

Qualis libertas & audacia, ſiue ſeruorum abſque vllo iuſſu, ſiue Pontificum ita iubentium aut diſſimulantium contra Chriſtum Ieſum. Sic modo etiam homines tam libere in Deum peccant:

cle. 8. quàm si nullus esset Deus, aut nulla iustitia. *Etenim*, vt ait Sapiens, *quia non profertur cito contra malos sententia, absque t more vllo, filij hominum perpetrant mala.*

Et verò cum multa eáque grauissima per totam noctem patiatur Dominus, tum ad hæc quinque capita reuocari possunt; Primum, iudicatur reus & blasphemus; Secundum, vt talis conspuitur in faciem; Tertium, colaphis & alapis cæditur ab vnoquoque; Quartum, velantur eius oculi vt diuinet à quo sit percussus; Quintum, ignominiosè propheta nuncupatur, & in op-
Luc. 22. probrium personæ, interrogant eum dicentes, *Prophetisa quis est qui te percussit? & alia multa blasphemantes dicebant in eum vt* refert sanctus Lucas.

Quæ patientia Domini! qualis benignitas! quanta constantia, sic per totam noctem absque vllo verbo, aut vel modico impatientiæ tædiue signo, ad eorum nutum inter tot contumelias
Ps. 102. perseuerantem constitisse! *Vere longanimis, verè patiens Dominus.*

Hoc est scilicet quod nos docere volebat contra inordinatum illum cordis & linguæ impetum quo ex diuturnitate laborum & difficultate suscepti operis abripimur in impatientiam, & ex impatientia cedimus ignominiosè aduersis, ac velut ignaui milites de statione deiecti abiicimus clypeum, & quidquid meriti patiendo consecuti eramus, totum vno momento, defectione nostra
2. Ioan. 1. deperdimus. *Videte vosmetipsos*, aiebat sanctus Ioannes, *ne perdatis quæ operati estis, sed vt mercedem plenam accipiatis. Omnis qui credit & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet. Cæteræ scilicet virtutes pugnant; sola vero vincit perseuerantia*; Nam sola illa vincit quæ inchoato finem imponit operi, quod alioquin mancum & imperfectum esset nisi ad finem vsque perduce-
Eccles. 11. retur. Vnde apte Sapiens; *In fine hominis denudatio operis illius*: Quasi dicat, multa quidem homo inchoat, sed in fine ipsius videbitur qualia fuerint eius opera, si videlicet ea perfecerit & absoluerit. Vel sic interpretare: Multa quidem operatur homo in vita, sed vnum præcipue habet opus, ad quod cætera omnia reuocari debent, nempe salutem animæ, & perfectionem in sua vocatione, hoc autem opus nisi ex aliis quę illi deseruiunt, denudari non potest, neque manifestari nisi in fine ipsius hominis, quia donec viuit, laborat quidem & pugnat, sed an laborem expleuerit & in pugna vicerit, id ex solo fine agnoscitur: Et quantumcum-

Digitized by Google

que pugnent virtutes, sola illa vincet quæ sola finem imponet. O quam vere dictum: *Non quæruntur in Christianis initia sed finis. Paulus male cæpit, sed bene finiuit. Iudæ laudantur exordia, sed finis proditione damnatur.* S Hier. Ep. 16. ad Furiam.

II. PVNCTVM.

SED sola perseuerantia finem imponit operi.

Sic omnino aptè ad rem nostram sanctus Augustinus, aut quiuis alius author Sermonum ad fratres de Eremo. *O Fratres mei, non tædeat incipere magna, nec fastidiat tenere inchoata, scientes quod perseuerantia informat meritum, colorat boni propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad brauium, conducit cunctos ad portum. Hæc est tunica talaris sancti Ioseph vsque ad finem contingens. Hæc est tunica sacerdotalis vsque ad pedes perueniens. Hæc est cauda hostiæ quam tenemur reddere Deo, & offerre. Hæc est calcaneum bonæ operationis quod contra serpentis morsum debemus obseruare. Hæc est virtus quæ Deum ligat. Hæc est quæ omne bonum informat. Hæc est perseuerantia qua laureantur martyres, qua virgines coronantur, qua Sacerdotes sublimantur, & Confessores.* Serm. 8.

Sic cohærenter sanctus Bernardus, *prorsus absque perseuerantia, nec qui pugnat, victoriam; nec palmam victor consequitur; vigor virium, virtutum consummatio est, nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratia, nec laudem fortitudo; Denique non qui cæperit, sed qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

III. PVNCTVM.

SIC ergo cæteræ pugnant virtutes, sola vincit perseuerantia.

Quod iisdem pene verbis, eodemque plane sensu retulit Petrus Blesensis, pius & grauis author; *Omnes quidem virtutes currunt ad brauium, sed vna perseuerantia coronatur.* Epist. 22.

Quo de argumento cum pleni sint sacri Codices & sanctorum Patrum monimēta, tum illud ex eodem sermone S. Augustini supra relato, consideratione dignissimum: *Bonum inchoare & malo* Serm. 8. ad

Fr. In Ereino. *fine concludere, quid aliud est quàm monstruosas res conficere. Illa enim actio quasi Chimera est, quæ initium habet à ratione, sed finem à sensualitate: cum enim sic agitur, humano capiti ceruicem pictor equinam iungit, & superimponit infructuosas plumas.*

Eccles. 5. Audi ergo Sapientem: *Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam, sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui, & scientia: & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ.*

Quæ vt in praxim distinctius redigas, disce hæc à Christo tria. Primum, cùm posset se liberare his omnibus malis, nulla vsus potestate perinde tolerat omnia, sicut si nihil posset. Secundum, cùm saltem queri aut deprecari posset tot iniurias, ne verbum quidem profert. Tertium, cùm eos punire posset, adeò non malum pro malo reddit, vt è contra non cesset eos mouere ad cognitionem sui, vnde dicuntur vel maximè velasse eius faciem, quod inde promicantes quosdam radios quibus illustrabantur, aduerterent; & forte postea quidam eorum conuersi

Rom. 15. sunt & saluati. *Deus patientiæ & solatij*, ait Apostolus, *det vobis idipsum sapere in alterutrum, secundum Iesum Christum.* O verè Deus patientiæ! sed non solatij, nisi iis qui eius patientiam pro viribus imitentur!

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Socru Petri febricitante, sanata à Christo Domino. Luc. 4.

Febris animi, animo longè periculosior, quàm febris corporis, corpori.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. post Epiphaniam, vbi Euangelica narratio refertur, & ex Diuo Ambrosio, febris animi dicitur esse omnis Cupiditas, de qua proinde quotquot sparsim habentur Veritates Practicæ, possent hûc, cum delectu tamen, transferri: Qualis hæc inter alias:

In leui quidem cupiditate, pars aliqua nostri cordis detrahitur: In graui vero, totum cor Deo perit.

Digitized by Google

In 4. parte, Dominica 17.

QVOD autem sanata mulier, continuò surgens, Christo ac Eius discipulis ministraret, veram indicat Gratitudinem, quæ accepta dona in Donantis vsum refert, quæ quàm rara sit, declarat hæc Veritas:

Vere paucorum est, vera Gratitudo.

In 3. parte, Dominica 13.

DENIQVE quod à multis exirent Dæmonia quæ Christum confiterentur, quorum tamen confessionem Christus nollet: vetaretque de se loqui, non alienum foret quod de grauitate peccati docetur ex illius Viri sancti sensu:

Qui magis liber peccato, possideri à Dæmone, quàm leui cum peccato, liberare possessos.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 3. post Pascha.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS NEGANTEM SE PETRVM BENIGNE RESPICIT.

Conuersus Dominus respexit Petrum. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Læsi amoris ira, quò est suauior, eò est potentior.

RATIO EST, Quia potentior illa est læsi amoris ira, quæ lædentem verius læso subjicit.

Sed quo est talis ira suauior, eo verius lædentem læso subjicit.

Ergo læsi amoris ira quo est suauior, eò est potentior; ac proinde exemplo Christi exercenda.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

DE Petro iam dixerant Euangelistæ quod captum à Iudæis Dominũ, *sequebatur à longe vsque in atrium principis Sacerdotum*, & modò sedebat cum ministris vt videret finem, modò cum illis stantibus stabat & calefaciebat se. Tum verò dum interrogaretur Dominus à Pontifice, aut à Iudæis irrideretur, vt visum est, *accessit ad eum vna ancilla dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras; At ille negauit coram omnibus, dicens, nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, & ait iis qui erant ibi, & hic erat cum Iesu Nazareno; & iterum negauit cum iuramento, quia non noui hominem. Et post pusillum, accesserunt qui stabant, & dixerunt Petro, Verè & tu ex illis es, nam & loquela tua te manifestum facit*; Addidit vnus ex seruis Pontificis, *cognatus eius cuius Petrus abscidit auriculam, nonne te vidi in horto cum illo? Iterum ergo Petrus negauit, & tunc cæpit detestari, anathematizare & iurare quia nescio hominem istum quem dicitis: & continuò, adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuersus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus Verbi Domini, sicut dixerat, quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus fleuit amarè.*

Matth. 26.

Ioan. 18.

Marc. 14.

Luc. 22.

Hic est miserandus Petri lapsus! hæc est deploranda humanæ infirmitatis miseria! hoc pauendum, ad omnem sæculorum memoriam, inconstantis exemplum animi, de quò suprà est Veritas, *Qui se existimat stare, videat ne cadat.* Est vero etiam luculentum pœnitentis exemplum animi, siue quod statim vt est aspectus discipulus à Domino, resipuit: siue quod resipiscens fleuit amare; seu denique quod nunquam flendi peccati modum & terminum posuerit, nisi cum vita.

Fer. 6. post Domin. Septuag.

In primis autem est admiranda summa illa Benignitas & Clementia, qua Iesus vsus est erga suum discipulum. Statim enim vt lapsus est, conuersus ad eum Dominus tam suaui & potenti suo illum aspectu prorsus erexit, vt à Petri peccato ad Christi gratiam, solum illud interceſſerit moræ, quo Petrus peccauit.

O diuinam læsi amoris iram! O suauissimam iræ diuinæ potentiam! Non est dubium quin Christi amor in Petrum valde læsus fuerit Petri peccato, nec alienum à Christo fuerit, cogitare quantum inde Christus moueri & irasci potuerit: at vide etiam

atque

Digitized by Google

atque etiam quàm suauis fuerit illa ira & quam potens in sua suauitate, simulque discè si quando lædaris ab amico, sic suauiter esse irascendum vt eum efficaciter tibi reconcilies. Sic enim vniuersim loquendo; *Læsi amoris ira quò est suauior, eò est potentior.* Quod certe mirum & ad praxim admodum vtile.

Vt autem facilius intelligatur, tria præsupponenda sunt. Primum hîc agi de iusta & temperata ira iuxta illud Psalmi, *irascimini, & nolite peccare:* vt cùm amans ab amato læsus irascitur. Secundũ est, talem iram excitari & permitti ad remedium illato malo inferendum. Tertium denique, tunc potentiorem dici & esse iram, quando, citra culpã omnem, remedium efficacius afferetur. Quibus ita præsuppositis, iã facile est intelligi quod dicitur in prima propositione, illam esse potentiorem læsi amoris iram quæ lædentem læso subjiciat: nam sic remedium læso amori si quod afferri potest, affertur: satis enim esse debet offenso, si se offendentem, sibi subiectum habeat: Neque enim ipsi Reges aut Duces quotquot sibi magnanimitatis nomen fecerunt, aliud expetiuere quam vt hostem sibi substratum cernerent: quia & ipse Leo generositatis Symbolum nihil aliud in præda quærere dicitur, Vnde est illud Poëtæ, *Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni. Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.* Quod itaque efferatæ gentes, & quod ipsæ feræ admittunt, possetne Christianus recusare?

Ps. 4.

Ouid. 1. de Trist.

II. PVNCTVM.

SED quò est talis ira suauior, eò verius lædentem læso subjicit.

Sic aperte Sapiens in Prouerbiis, & Apostolus in Epistola ad Romanos, postquam dixerunt cibandum inimicum si esurierit, & sitienti potum ministrandum, statim addunt, *hoc enim faciens, prunas seu carbones ignis congeres super caput eius*; id est, vt interpretantur quidam; sic facies eius ardebit eo sanguine quem pudor ad maxillas euocat, non secus atque si supra caput carbones congessisses, qui faciem inflammarent. Quomodo enim ille non pudefiat qui videt tam liberalem atque ingenuum animum à se fuisse offensum, à quo pro iniuria, tale recepit beneficium? Vel vt exponunt alij, Carbones ignis congeruntur à persona læsa in caput lædentis, quando illa igneſcebat quidem aliquo iræ

Prou. 25.

Rom. 12.

motu, sed caritate & beneuolentia sic temperauit iram, vt omnis asperitas in suauitatem versa sit, nec aliter se vindicarit quam nouis beneficiis se lædentem cumulando; tunc enim is mirum in modum inflammatur ad amandum; nam vt ait sanctus Augustinus, *Nimis durus est animus qui si amorem nescit impendere, nolit rependere.* Nonne emollesceres ad tantam suauitatem si tibi exhiberetur?

De Catech. rud.

III. PVNCTVM.

LAESI amoris ira sic ergo quò est suauior eò est potentior: quod manifeste patuit in illa Christi Saluatoris ira, si fas est iram dicere, summam illam tristitiam quam habuit de lapsu Petri, quæ quidem ira vel tristitia quàm suauis fuit in eo respiciendo, tam potens fuit in eo reuocando. *Fulgura in pluuiam fecit.* Quo certe facto, nihil ira, nihil tristitia poterat prætendere opportunius, cum sic læso amori reparata magis fuerit iniuria, & allatum malo remedium longe efficacius, quam si à lapsu peccati lapsus esset in infernum. Hi sunt videlicet funiculi Adam, hæc vincula Charitatis quibus nos ad se trahit! Nonne sic tecum sæpius egit cum toties in se peccantem sua te bonitate attraxit miserans tui? *Transiens per te, vidi te conculcari in sanguine tuo; & dixi tibi, cum esses in sanguine tuo, Viue, dixi inquam tibi, Viue.* O bonitatem! o patientiam! sed quid ei propterea reddes, *Vade & tu fac similiter.* Imitare hoc exemplum. *Noli vinci à malo, sed vince in bono malum:* Nec putes à te nimis peti, cùm id pagani fecerint. Sic sanctus Basilius de quodam refert ad confusionem nostram: *Euclidi quidam mortem minatus est ac iurauit se eum occisurum: at ille contra iurauit se eum placaturum, ac ne animo in se hostili sit, effecturum.*

Psal. 134.

Osee 11.

Ezech. 16.

Luc. 10.

Rom. 12.

S. Basil. hom. 11. de patientia.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Samaritana. Ioan. 4.

TOTA in hoc est hebdomada vndecima tertiæ partis, vbi quæ possent etiam aliunde repeti, suis indicantur locis.

Digitized by Google

SABBATO

DE IVDA PRODITORE, MISERRIME PEREVNTE: ET DE MIRO CHRISTI SILENTIO, CIRCA HVIVS INTERITVM.

Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset, pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, & senioribus, dicens; peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, quid ad nos, tu videris; & proiectis argenteis in templo, recessit, & abiens laqueo se suspendit. Matth. 27.

VERITAS PRACTICA.

Qui ruinâ gaudet inimici, ruinam eius in se trahit.

RATIO EST, Quia gaudium de ruina inimici, species est cuiusdam vindictæ.

Sed hæc vindicta trahit in se pœnam & ruinam inimici.

Ergo qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit; quod certe est præcauendum tum ratione culpæ, tum ratione pœnæ simul iunctæ.

I. PVNCTVM.

TAMETSI miser hic Traditor in desperationem & laqueum se non proiecerit, nisi cum adductus ad Pilatum Dominus, petitus ad mortem aut etiam condemnatus

fuit; tamen hîc aptiùs de funesto eius interitu videtur instituenda consideratio, ne sequentis hebdomadæ Mysteria, quæ alium habent ab ista finem, interrumpantur, & qui plerumque accidit inordinatus cordis & linguæ motus in aduersis contra inimicos, exemplo Christi Domini, discatur reprimendus.

Sic ergo est, vt refert Euangelista: Miserum proditorem conscientia patrati facinoris diu terre non potuit; pœnitet eum sui, fatetur publicè crimen, sed desperat veniam; cùmque se ab ipsa luce conspici confunderetur, tenebras quærit; atque in ipsis tenebris cùm nec à terra portari aut aërem spirare posset, *laqueo se*
Act. 1. *suspendit, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem*, vt est in Actis Apostolorum.

En quò recidunt tandem inordinati appetitus! nam licet omnium peccatorum finis non sit ita funestus, est tamen isti plerumque affinis in eo quod à minimis solent incipere, sicque in peius semper delabuntur, vt vix vmquam emergant. *A scintilla vna au-*
Eccles. 11. *getur ignis*, inquit Sapiens: & apte Propheta; *Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri, peccatum.*
Is. 5.

Est vero quidam inordinatus animi motus quo ex morte seu ruina inimicorum exultare solemus siue in vindictam, siue in integritatis aut iuris nostri iactationem, siue ob alium denique peruersum finem, qui corrigendus est exemplo Christi Domini. Cum enim optime sciret horrendum hunc sui proditoris interitum, iamque per ciuitatem diuulgaretur, antequam cruci affixus esset, nonne commode poterat inde testimonium suæ innocentiæ deriuare? Nonne similem suis inimicis comminari mortem? Nonne multum inde sermonem habere? Poterat sane, sed silere maluit vt nos in simili casu doceret quod iam ante dixerat
Prou. 24. Sapiens: *Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas: & in ruina eius ne exultet cor tuum, ne forte videat Dominus & displiceat, & auferat ab eo iram suam.* Quibus ex verbis hæc eruta Veritas valde est consideranda, *Quod quisquis ruinâ gaudet inimici, ruinã eius in se trahit.*

Nam certum est hoc gaudium ordinariè nasci ex appetitu vindictæ. Posset forte aliquando in sanctis proficisci ex Zelo diuinæ gloriæ, vt appareat eius Iustitia, & vt impij terreantur; *Læ-*
Ps. 57. *tabitur iustus*, inquit Psaltes, *cum viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris, & dicet homo, si vtique est fructus iusto-*

Digitized by Google

vtique est Deus iudicans eos in terra. Sed quis sibi præsumat de tali Zelo? quis potius sibi de se non diffidat, & suspectum habeat tale gaudium? Lugendus esset & morte propria redimendus ille casus, & tu exultas? talis exultatio maligna est, vindictam sapit & odium cordis fouet, denique aduersatur Charitati, *quæ non quærit quæ sua sunt, nec gaudet super iniquitate.* Nam vt est alibi declaratum: GAVDERE super iniquitate, plerumque est iniquius, quàm ipsam iniquitatem admittere. 1. Cor. 3. Feria 5. hebd. 3. post Pascha.

II. PVNCTVM.

SED hæc vindicta trahit in se pœnam & ruinam inimici.

Nam Deus ordinarie omnem vindictam sic vlciscitur vt pari aut simili pœna vindicantem se, vindicet. Sic enim apertè Sapiens: *Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit.* Et cùm toties sibi vindictam & vltionem reseruandam testatur Deus in Scripturis, de omni vindictæ modo ac specie id intelligendum est, ne forte putes te indemnem quod tu ipse non vlciscaris; Nam gaudere de ruina & vindicta, grauius esse potest quam si tu ipse vindictam sumeres. Potest enim Iudex aut tu ipse per Iudicem legitime queri, & pœnas iniuriæ reposcere, sed in pœnis illatis non potest ipse iudex aut alius quispiam gaudere, quatenus pœnæ sunt & malum hominis qui condemnatur; vnde patet istud gaudium ipsa vindicta peius esse. Eccles. 28.

Quod si ex iustitia reddita Iudex gaudere potest, tali tamen gaudio iungendus esset mœror de malo proximi quod numquam per se est amandum, nec de eo proinde exultandum. *Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis:* ait ipse Deus supremus iudex; Cum vindictam in hostes parat, illam dolentis vocem præmittit, *heu*, vt significet se dolere de vindicta sumenda; Tu vero non timebis exultare: aut exultans non timebis eius vindictam! Tam certa tamen est, quàm certò constat eum qui se vindicat, sic à Domino vindicari. Teipsum vindica de te ipso, qui quoties peccasti, te læsisti, *Nam qui faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ.* Isa. 1. Tob. 12.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

QVISQVIS igitur ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit, id est, vindictam & perditionem: Nam si putas inimicum hic à Deo punitum esse propter iniuriam & offensam tibi illatam, cur non putabis te puniendum, cùm non minus pecces in Deum & in proximum? In Deum quidem patet, quod assumas eius imperium, & contra ac expresse vetuit, vlcisci audeas, aut vltione illata gaudeas, quod æque vetat ac aliud. Deinde vero in proximum peccas, quod eius malis gaudeas, quod est directe contra charitatem & ab ea longissime charitate quæ reddit bonum pro malo. Vnde conclude quàm sis æque puniendus ac ille de cuius pœna gaudes, ac proinde quam verè eius ruinam in te conuertas.

Iob 31. Sic se Iob puniendum fatebatur, *Si gauisus sum*, inquit, *ad ruinam eius qui me oderat, & exultaui quod inuenisset eum malum, non enim dedi ad peccandum guttur meum, vt expeterem maledicens animam eius.* Miserum te & miserandum omni modo, qui cùm possis Deo, proximo, & tibi plurimum in hoc casu gratificari, Eccles. 14. Deum offendis, proximum lædis, & tibi valde noces! *Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit?* Aduerte anima & cùm ex his tribus vel vnum sufficeret seorsim consideratũ, vt te contineres; quanto 2. Reg. 1. magis cùm tria simul concurrunt ad hunc finem? *Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia veniant super vos, quia ibi abiectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset vnctus oleo!* Sic & pluribus, Dauid de Inimici ruina non exultabat, sed dolebat.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Muliere adultera. Ioan. 8.

Videri debet in 4. parte, Feria 2. hebdomadæ 19.

Digitized by Google

DOMINICA IV. QVADRAGESIMÆ.

De quinque panibus multiplicatis, &c. Ioan. 6.

VERITATES PRACTICÆ.

Sequebatur eum multitudo magna.

Et quidem tanto affectu, vt omnes omnia ſua deſererent, nec repetere cogitarent, nec manducare, nec viuere, dùm ſoli Ieſu quem ſequebantur, adhærerent. Sic plane:

Qui non renuntiat omnibus, non poteſt eſſe Chriſti diſcipulus.

In 1. parte, Feria 3. hebdom. 6. poſt Epiphaniam.

QVO & referri duæ iſtæ poſſunt.

Eſſe diſcipulum Chriſti, & iam non eſſe ſuum, vnum & idem eſt.

Numquam magis eris tuus, quàm cùm totus eris Chriſti.

In 4. parte, Feria 3. & 4. hebdomada 24.

Accepit ergo Ieſus panes, &c.

Si vis quod non habes, da quod habes.

In 1. parte, Dominica 2. poſt Epiphaniam.

PRO acceſſu ad Sacram menſam in hac panum multiplicatione figuratam:

Digitized by Google

Quod præsertim spectat Christus, non est quid ad se afferas, sed quid à te auferas.

In 3. parte, Feria 3. hebdomadæ 13. Plura vide in duabus primis hebdomadibus eiusdem partis.

DISTRIBVIT discumbentibus quantum volebant.

Non quod times, timendum est, ne tibi desit Deus: sed ne tu desis Deo.

In 3. parte, Dominica 6.

NVMQVAM homini magis aut melius prospicitur, quàm cùm homo magis Deo quàm sibi prospicit.

In 1. parte, die 6. Decembris, licet aliis terminis exprimatur Veritas, idem est sensus, eademque ratio.

IESVS ergo cùm cognouisset quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent Regem, fugit iterum in montem ipse solus.

Qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, à Christo fugit ad mundum.

HÆC Veritas nullibi proposita sic videtur declaranda, & paulo attentius expendenda.

RATIO est, quia fugere à Christo ad mundum, nihil aliud est quàm se magis conformare mundo quàm Christo.

Sed qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, magis se mundo conformat quàm Christo.

Ergo à Christo fugit ad mundum; Quod quàm sit turpe & damnosum, quis non videt?

I. PVN-

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

GRATITVDO quidem exhibenda est Christo Domino, & Rex ille tuus agnoscendus, sed numquam melius agnoscès, quàm si cum eo mundi gloriam & honores fugias. *Regnum enim eius non est de hoc mundo.* Quod si è contra, mundi honores consectaris quos fugit Christus, transfuga Christi factus, *à Christo fugis ad mundum.* O probrum, sed tamen necessariò ferendum si quod fugit Christus, insequeris. Ioan. 18.

Quid est enim fugere à Christo ad mundum, nisi desertis iis quæ sunt Christi, sectari ea quæ sunt mundi? Et licet in hac desertione sint varij gradus, atque alij aliis sint grauiores, satis tamen est & plusquam satis vt dicaris ab eo deficere, si tu eius discipulus, tu eius assecla, tu qui profiteris eum sequi & imitari, magis te affectu & effectu conformes mundo quam Christo. Cum enim mundus sit ei oppositus, quisquis se mundo conformat, à Christo necesse est vt se disiungat. Nam si ipse dixit, *qui non est mecum contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit*, certe qui est cum mundo, non est cum illo; Quid restat igitur quàm vt sit contra ipsum, vt supra visum est. Si autem contra ipsum, nonne & Christi desertor, nonne & transfuga dicendus erit? *Vos de deorsum estis, ego de supernis sum; Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo.* Vellesne hoc ipsum tibi diceret quod Iudæis Christus? Luc. 11. Dominic. 3. Quadrag. Ioan. 8.

II. PVNCTVM.

SED qui sectatur honores mundi, quos fugit Christus, magis se conformat mundo, quàm Christo.

Ne putes hic agi de honore regio quem fugit Christus, sed de omni vano & mundano qualis ab hominibus ordinariè exhibetur, & qualis à te inordinatè appetitur. In hoc autem præcipuè Christus Dominus se à mundo differre ostendit, vt contrà ac mundi leges ferunt, ipse ac sui potius contenderent de inferiori loco quam de primo. Nonne iam id toties considerasti? nonne meministi cùm facta esset contentio inter discipulos, *Quis*

Digitized by Google

Luc. 22. *eorum videretur eſſe maior, tùm dixit eis Ieſus; Reges gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur;* VOS AVTEM NON SIC, *ſed qui maior eſt in vobis fiat ſicut iunior, & qui præceſſor eſt ſicut miniſtrator. Nam quis maior eſt qui recumbit, an qui miniſtrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio veſtrum ſum ſicut qui miniſtrat.* Quod & ipſum ante dixe-

Matth. 20. rat, ex alia occaſione, pene iiſdem verbis: *ſcitis quia principes gentium dominantur eorum, & qui maiores ſunt, poteſtatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, ſed quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus: ſicut filius hominis non venit miniſtrari ſed miniſtrare.*

Quid clarius & apertius? Vnde Apoſtolus tam ſæpe & poten-

Gal. 1. ter: *ſi adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* MIHI

Ibid. 6. *abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* NVNC *incipio Chriſti eſſe diſcipulus*, aiebat ſanctus Martyr Ignatius, *nihil de his quæ videntur deſiderans, vt Ieſum Chriſtum inueniam.* Tibi è contra dicendum: Nunc deſino Chriſti eſſe diſcipulus, illa deſiderans quæ videntur, vt mundum inueniam & mundanus fiam.

III. PVNCTVM.

QVIS QVIS *ergo ſectatur honores mundi, quos fugit Chriſtus, à Chriſto fugit ad mundum*, Quia per illos honores aut illorum appetitum, mundo ſe conformat in ea parte viuendi in qua præcipuè ſe ſuoſque à mundo diſcrepare, & verbo & exemplo tam clarè docuit Chriſtus, vt nihil toto in Euangelio ſit clarius, & qui aliud ſentiat, dicatur *palpare in meridie*: vt declaratur in 4. parte, Feria 3. hebdomadæ decimæ nonæ.

Iam vero cogita quale ſit illud; *transfugam & deſertorem eſſe Chriſti?* melius eſſet ſi numquam eius fuiſſes, quam ſic illum de-

2. Pet. 2. ſerere. *Si enim*, vt ait ſanctus Petrus, *refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini noſtri & ſaluatoris Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur: facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus: melius enim erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitionẽ, retrorſum conuerti ab eo quod illis traditum eſt ſanctо mandato.*

Ioan. 6. NVMQVID *& vos vultis abire*, dicebat Chriſtus ſuis, quando eorum quidam abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant?

Digitized by Google

At vero Petrus, *Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes, & nos credimus & cognouimus quia tu es Chriſtus filius Dei.* Hoc ſi credis & profiteris, credes quidquid Chriſtus dixit, nec enim Filius Dei falſum poteſt dicere, hoc autem dixit, *Mundus me odit.* Crediſne hoc? Velleſne vero Chriſtum odiſſe? Aut te ergo mundo renuntiare oportet, aut Chriſto non credere, aut Chriſtum habere odio, Quod vel audire nefas eſt. *Trium tibi datur optio, Elige vnum quod volueris.* *Ibid.* 7. 2. Reg. 24.

HAC HEBDOMADE, conſiderandum venit, quidquid Chriſtus Dominus paſſus eſt, ex quo deductus fuit à Iudæis ad Pilatum, vſque ad eius condemnationem.

Veritatum finis præcipuus hic erit, vt diſcamus à Chriſto ferre conſtanter opprobria, in omni quidem occaſione, ſed in ſex præſertim caſibus, qui ab vnoquoque myſterio paſſionis eruuntur.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS PILATO A IVDÆIS PRÆSENTATVS, ET ACCVSATVS.

Cæperunt illum accuſare, dicentes, hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram, & prohibentem tributa dare Cæſari, & dicentem ſe Chriſtum Regem eſſe. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Qui ſibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, ſuæ ipſe innocentiæ iniuriam facit.

Digitized by Google

RATIO EST, Quia suæ innocentiæ injuriam facit, qui se eius fructu & meritis priuat.

Sed qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, se suæ innocentiæ fructu & meritis priuat.

Ergo & is suæ ipse innocentiæ iniuriam facit. Quod certe iniuriosum est & cauendum.

I. PVNCTVM.

Matth. 27. MANE facto, ait sanctus Euangelista, *consilium inierunt omnes principes Sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent.* Quale consilium! *Et vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato Præsidi.* Quale spectaculum propositum illi ciuitati in qua non ita pridem tam gloriosè triumpharat! Quis concursus, quis sensus populi, cum maxime sic à principibus sacerdotum & senioribus Christus traderetur & accusaretur! Vide vt alij obstupescunt, audi vt alij fremunt, & vt omnes vnanimi consensu ineum insurgunt! Sic pia quædam ex singulis circunstantiis reflexio fieri posset. Legi verò debent quæ de hac apud Pilatum accusatione fusius referuntur ab Euangelistis, vnde illud primum ad praxim reuocandum est, quod spectat calumnias & iniurias famæ ac nomini nostro ab inimicis illatas, exemplo Christi Domini constanter ferendas. Et quia hoc maxime vnumquemque cruciat quod ficta & falsa imponantur, hoc imprimis etiam vnicuique sciendum & attente considerandum est, *Quod qui sibi innocenti calumniam impositam aut iniuriam quouis modo factam nimis dolet & queritur, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.*

Ratio est euidentissima, quia qui se vltro priuat suæ innocētiæ fructu & meritis non potest non dici, sibi suæque innocentiæ magnam inferre iniuriam. Quid est enim iniuria, & quod est eius damnum, nisi quædam iniusta detractio & sublatio boni alicuius, quod vel honorem spectet vel corporis aut vitæ commoda? vnde tu si tibi bonum iniustè detrahis quod ab innocentia tua consequi poteras, nonne tu tibi perinde noces & iniuriam facis ac si alius quiuis bonum illud detraheret? Cur enim tibi putas iniuriam ab eo fieri, nisi quia, vt dictum est, tibi bonum tuum,

Digitized by Google

bonum nomen, bonam famam, bonam ſanitatis vel rei domeſticæ commoditatem contra ius faſque detrahit? At tu ſi eandem in te iniuſtitiam committis, quid eſt quod non tibi & innocentiæ tuæ iniuriam ex æquo inferas? An forte quia tua res eſt, quia tua eſt innocentia: tu de illa detrahere, & te illius priuare bonis & meritis tibi licitum credis? Erras, & erroris tui grauitatem quæ infra patebit clarius, ſic damnauit Sapiens: *Fili, in manſuetudine ſerua animam tuam, & da illi honorem ſecundum meritum ſuum, Peccantem in animam ſuam quis iuſtificabit? quis honorabit exhonorantem animam ſuam?* Itemque paulo poſt: *Qui ſibi nequam eſt, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis ſuis, qui ſibi inuidet nihil eſt illo nequius, & hæc redditio malitiæ illius.* Audiſne nequitiam? Audis malitiam? Eccleſ. 10. Ibid. 14.

II. PVNCTVM.

SED qui ſibi innocenti, calumniam aut aliam illatam iniuriam nimis dolet & queritur, ſe ſuæ innocentiæ fructu & meritis priuat.

Hic eſt enim innocentiæ læſæ fructus, hoc eius meritum, vt gaudium afferat & honorem coram Deo & hominibus, ingentemque bonorum ſpiritualium & cœleſtium in omnem æternitatem, cumulum augeat; ſiue ex ſimilitudine Chriſti patientis, ſiue ex conſcientiæ teſtimonio, ſiue ex patientiæ ſolatio, ſiue ex ipſa Dei bonitate & prouidentia qui protector eſt & pater innocentium: quæ certe quanta ſint bona & commoda quis non videt? *Hæc eſt enim gratia ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias, patiens iniuſte. Quæ enim eſt gloria ſi peccantes & colaphiſati ſuffertis? Sed ſi bene facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum: In hoc enim vocati eſtis quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis.* 1. Pet. 2.

At vero qui nimis dolet & queritur de illatis ſibi iniuriis, ſe priuat iis bonis; quia non eam habet ſimilitudinem cum Chriſto patiente, quæ gaudium affert & gloriam; non illud conſcientiæ teſtimonium quo innocentes recreantur, non illud denique in terris gratiæ aut in cœlis gloriæ meritum quod ſoli virtuti redditur. Neque enim ſufficit ad meritum ſi innocens patiaris, niſi patientiam iungas innocentiæ, nam innocentia impatiens deſinit eſſe innocentia quæ eſt expers totius vitij: & qui nolens inuitusque patitur, tam longe eſt à vera virtute, quàm verum eſt nul-

Digitized by Google

1. Pet. 5. lam esse virtutem vbi nulla voluntas, & nulla pietas. *Non coacte*
Eccles. 2. *sed spontanee secundum Deum. VAE dissolutis corde qui non credunt*
Ier. 46. *Deo, & ideo non protegentur ab eo. CASTIGABO te in iudicio nec quasi innocenti parcam tibi.* Poteratne apertius tibi loqui?

III. PVNCTVM.

QVI sibi ergo innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit; Bonum enim subtrahit quod afferret innocentia si nimis non doleret innocens; Nam vbi est nimietas, Virtus deest quæ in medio sistit; Vbi autem Virtus deest, quid gratiæ & meriti colligas? At nonne hôc innocentiæ
Eccle. 4. probrũ est & iniuria, sic eam suo priuare fructu & merito? *Cur non recogitas dicens, cui laboro & fraudo animam meam bonis?* Cur te tui non miseret, dum gemendo factam iniuriam, grauiorem tibi
Eccles. 30. facis? *Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine: Congrega cor tuum in sanctitate eius, & tristitiam longe repelle à te, multos enim occidit tristitia, & non est vtilitas in illa.*

Certe quando hæc sola esset ratio quam affert Sapiens ad repellendam tristitiam, quod nulla sit eius vtilitas, satis esset sedando animo: sed cùm præterea tot sint incommoda & detrimenta quæ à tali tristitia longè latequè dimanant, quis nisi vecors & propè insanus se ab illa non expediat? Et quia putas tanto id tibi magis licitum flere quanto magis innocens pateris, Vide quàm grauiter erres & pecces, non modo te priuando tuis bonis spiritualibus, quod per se graue est, & non ferendum; sed ipsam incusando Diuinam Prouidentiam, quod te innocentem permittat pati, quasi soli Rei & Nocentes paterentur in hoc mundo!

Duplex hic error: & quod putes te ita innocentem, vt non merito debeas aliquid pati; & quod licet esses innocens, non credas Deum permittere aliquando vt innocentes affligantur.
Ier. 48. Contra verò vtrumque sic Dominus apud Prophetam: *Ecce quibus non erat iudicium vt biberent calicem, bibentes bibent: & tu quasi innocens relinquéris; Non eris innocens, sed bibens bibes.*

Licet itaque sis innocens quâ parte iniuriam ab hominibus accipis, aliunde tamen cùm sis peccator, sic vtrumque iunge ad
Ps. 100. patientiam vt & cum Dauide dicas, *perambulabam in innocentia*

Digitized by Google

cordis mei, in medio domus meæ: Et cum Propheta : *Iram Domini portabo, quia peccaui ei.* Mich. 7.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de eiectis è Templo Venditoribus & Nummulariis. Ioan. 2.

VIDE quæ ad idem prope Euangelium superius producta sunt, Feria 3. hebdomadæ primæ Quadragesimæ, vnde hûc etiam aptius propter flagellum quo hîc expresse dicitur Dominus eiecisse vendentes, transferri potest hæc Veritas, quæ habetur in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ sextæ post Epiphaniam:

Quantò minùs murmuramus, aut quanto magis taceamus flagellati à Deo, tantò altiùs altissimum eius Dominium prædicamus.

Huic adiungi possunt sequentes.

Nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis.

In 1. parte, Die 12. Ianuarij.

Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera benè paratus es.

In 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 5. post Epiphaniam.

Cui nimis adhuc durum videtur pati pro Christo, nimis etiam durum videtur, amare Christum.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus, Vbi & aliæ plures eiusmodi.

Hûc porrò tota spectat hebdomada 2. Quadragesimæ, & proximè sequens, quæ dicitur Passionis.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

CHRISTVS AB HERODE SPRETVS.

Spreuit autem illum Herodes cum exercitu ſuo, & illuſit indutum veſte alba. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Quem pro Chriſto ſperni pudet, Chriſti pudet.

RATIO EST, Quia illum Chriſti pudet qui præ pudore rejicit quæ Chriſtus docuit, quæ libens tulit, & quæ ferenda voluit ſuo exemplo.

Sed quem pro Chriſto ſperni pudet, præ pudore rejicit quæ Chriſtus libens tulit, & quæ ferenda voluit ſuo exemplo.

Ergo quem ſperni pudet, Chriſti pudet: Quod certe eſt omni opprobrio probroſius.

I. PVNCTVM.

CVM Iudæi accuſantes Chriſtum, mentionem feciſſent de Galilæa quæ erat regio à Iudæa diuiſa, Pilatus audito hoc nomine *interrogauit ſi homo Galilæus eſſet, & vt cognouit quod de Herodis poteſtate eſſet, remiſit eum ad Herodem qui & ipſe Ieroſolymis erat illis diebus.* Luc. 23.

Eò igitur adducitur Chriſtus ligatus & ſtipatus ſatellitio publico, velut reus; Cogita quali cum ignominia, quali cum pudore & verecundia! *Herodes autem viſo Ieſu gauiſus eſt valde, erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eò quod audierat multa de eo, & ſperabat ſignum aliquod videre ab eo fieri.* Hæc curioſitas nihil faulti portendit. *Interrogabat autem eum multis ſermonibus. At ipſe nihil illi reſpondebat.*

Quid

Digitized by Google

Quid non poterat hic dicere & facere Christus? quantam sui admirationem & venerationem conciliasset, si vel vnum miraculum facere voluisset? *At ipse nihil illi respondebat! Stabant autem Principes Sacerdotum & Scribæ constanter accusantes eum.* Accusationes istæ quantumlibet acres & constantes sic insulsæ & nullæ visæ sunt Herodi vt noluerit Christum tamquam reum condemnare; sed cum vidisset eum nec sibi nec accusatoribus vllo modo respondentem, condemnauit vt insanum & nihili hominem. *Sprevit autem eum Herodes cum exercitu suo*, ait sacer textus, *& illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum.*

Quanta fuerit hæc illusio, quam stupendum illud, Sapientiam Dei velut stultitiam reputari, & quam excelso animo tale probrum pertulerit Christus, vt si quando affine opprobrium in aliquo ingenij vel animi tui defectu esset ferendum, statueret exemplum constantiæ & magnitudinis in eo perferendo, tu ipse fusius tecum perpende. Certe nisi hinc proficias, expauenda est Veritas quæ inde elicitur, Aut enim te oportet cum Christo lætum & constantem simile probrum pati, si casus ferat; *aut si te sperni pudet, Christi pudet.* Possesne hoc ferre probrum! sed vide quàm necessario tibi eadat.

Cum certum sit ex Euangelio nonnullos erubescere Christum & illius pudere, nihil aliud esse hoc intelligitur quàm præ pudore quodam rejicere, seu nonnisi inuitos & renitentes admittere quæ Christus libens tulit, & quæ idcirco tulit vt nos induceret suo exemplo ad illa ferenda. Sic intelligendus Apostolus vel cum ait *se non erubescere Euangelium*, vel cùm suo Timotheo præcipit, *ne erubescat testimonium Domini nostri neque se vinctum eius.* Idem enim est ac si diceret, si forte contingat te irrideri, & contemni ab hominibus quod de Christo crucifixo loquaris, vel quod Pauli vincti & captiui doctrinam & institutionem profitearis, patere libenter hæc probra; ne te propterea Christi nec mei pudeat; aut certe si naturalis quidam pudor sentitur, sic eum constanter sustine vt ne propterea desistas Christum prædicare, & meum Apostolum tuumque Institutorem profiteri. Sic sanctus Petrus: *Nemo vestrum patiatur vt homicida, si autem vt Christianus, non erubescat; glorificet autem Deum in isto nomine:* Sic denique Christus Dominus cum dixit, *qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.* O qui tùm sensus, quæ suspiria!

Luc. 9. *Rom. 1.* *2. Tim. 1.* *1. Pet. 4.* *Luc 9.*

II. PVNCTVM.

SED quem pro Christo sperni pudet, præ pudore rejicit quæ Christus libens tulit, & quæ ferenda voluit suo exemplo.

De illo enim agitur quem ita pudet irrisum & contemptum vt grauiter inde doleat, & propterea vel à bono quod inchoarat desistat, vel se miserum putet, & queratur. Nam si solus esset pudoris sensus, nec se propterea quis ab inceptis remoueret, sed constans in bono persisteret, tunc Virtus esset non vitium: At verò cum quis vincitur illo pudore, & ita cedit probris vt cedat exercendæ Charitati, Humilitati, Deuotioni, aut alij quam colebat Virtuti, hic est propriè quem pro Christo sperni pudet, & tùm manifestè reiicit quæ Christus tulit & quæ ferenda voluit suo exemplo, nempe hoc virtutis exercitium cum probro iunctum, nempe hæc opprobria propter Christianæ cultum Virtutis illata, nempe humana iudicia & verba quibus nihili reputatur & illuditur.

Hoc est enim quod Christus Dominus tulit, & quod idcirco tulit vt nos suo animaret exemplo, suoque illo confirmaret documento quo dixit, *Non est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum, sufficit discipulo vt sit sicut Magister eius, & seruo sicut Dominus eius. Si patremfamilias Beelzebuth vocauerunt, quanto magis domesticos eius?* Adde, quod si paterfamilias tàm libenter probra tulit pro suis domesticis; quanto magis domestici pro suo patrefamilias? Tunc apparet qui sint eius.

Matth. 10. Ioan. 13. & 16.

III. PVNCTVM.

SIC igitur quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet; Quia videlicet eorum pudet quæ Christus fecit & docuit, quod est erubescere Christum & Euangelium, quod est ipsum contemnere Christum Dominum, quasi non recte fecerit & docuerit, quasi non sit rectum & glorioſum quod docuit, quasi non satis multa fecerit & passus sit, vt me hoc doceret vel moueret ad praxim. Quære à Domino cur tale probrum sustinere voluit ab Herode, respondebit profecto se propterea sustinuisse vt te suo instrueret exemplo ad simile quidpiam tolerandum, si quod tibi

Digitized by Google

contingeret, ſeque ità iudicaſſe hoc tam potens eſſe motiuum vt licet alioquin difficile ſit homini probrum ferre, tamen propter iſtud exemplum quod edidit, difficultas omnis ſit perrumpenda. Iam vero ſi te interroget Chriſtus cur non vtaris hoc exemplo, cur non ad imitationem Domini tui, libentius patiaris te ſperni; quid reſpondebis niſi quod non putas hoc ſufficere ad te permouendum, non ſentis te inde ſatis excitari nec perſuaderi; quidquid egerit quidquid paſſus ſit contra appetitum naturalem, plus tamen ſemper valere appetitum tuum, quàm quod fecit & paſſus eſt; & idcirco te non poſſe ipſum imitari.

Hoc certe vnum eſt quod reſpondere poſſis ſi verè velis reſpondere, aut quidquid dicas, hoc vnum actio & vita tua loquitur. Hoc autem ita Chriſto reſpondere & loqui quid eſt aliud quàm ipſum ſpernere? Nam vel reuera credis non eſſe ſufficiens hoc Chriſti exemplum, ad te permouendum: vel non credis quod dicis, & fateris eſſe ſufficiens. Alterutrum è duobus fatearis oportet: ſi primum, manifeſte contemnis & condemnas eius iudicium quo iudicauit ſatis ſe facere ad te excitandum; errauit ſi non erras. Quod ſi alterum producis, te nempe non diffiteri ſatis eſſe factum, & pluſquam ſatis à Domino; Quæro abs te, cur ergo non idem præſtas, cur dicis te non inde ſatis eſſe permotum, cur denique nihil apud te valet eius exemplum? Quid reſpondere poteris niſi quod ſiue ſit ſatis validum, ſiue non; nihil cures & mouearis, quia ſenſus & mundus contrà repugnant, quibus magis defers quam Chriſto? At porro quid eſt Chriſtum contemnere, niſi hoc ſit? *Et vos inhonoraſtis me!* Ioan. 8.

Et certe, ſi attentius conſiderare velis cur Herodes cum ſuo exercitu, curque modo etiam mundus ſpernat Chriſtum, videbis te eâdem prorſus de cauſa contemnere eius exemplum. Quid eſt quod mouit Herodem contra Chriſtum? Quid eſt quod mundanos excitat ad repudianda illa quæ ſunt Chriſti, niſi apparentia illa exterior quæ eſt contraria humanis ſenſibus & communi ac vſitato modo agendi inter homines? At nonne illud eſt vnde te pudet? ſi enim quod objicitur tibi probrum, tantum à pueris, ab inſanis, aut ſimili hominum genere objiceretur, nec propterea deſineres eſſe in exiſtimatione & honore apud probatos quoſque viros, nonne iam ceſſaret & probrum & pudor? Quod ergo te illa commouent, inde eſt, quia honeſti contrà

Digitized by Google

homines ſentiunt, contrà mundus repugnat, & ſenſus humanus; Ac proinde concludas neceſſe eſt, te non minus contemnere Chriſtum hoc infami pudore quàm ipſe mundus ſuis aliis contemnendi modis, licet apertiores forte ſint & magis expreſſi.

Pſ. 21. *Omnes videntes me, deriſerunt me, locuti ſunt labiis, & mouerunt caput.* Nemo de bona ſui opinione velit quidquam detractum: de Chriſto malit potiùs vt male cogitetur, quàm de ſe. O humanæ mentis peruerſitatem! Quàm rectè monet Apoſto-

1. Cor. 3. lus; *Nemo ſe ſeducat, ſi quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſæculo, ſtultus ſit vt ſit Sapiens: ſapientia enim huius mundi ſtultitia eſt apud Deum: ſcriptum eſt enim, comprehendam ſapientes in aſtutia eorum; & iterum, Dominus nouit cogitationes ſapientium quoniam vanæ ſunt: nemo itaque glorietur in hominibus.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Iam die feſto mediante aſcendit Ieſus in templum, & docebat. Ioan. 7.

VERITATES PRACTICÆ.

Mea doctrina non eſt mea.

Nulla re homo quantumuis glorioſa, gloriari poteſt.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 2. in Aduentu: Vbi & aliæ ſimiles.

Interrogatus quid primum in præceptis Chriſtianæ religionis obſeruandum, quid ſecundum, quid tertium? Reſponde, Humilitatem.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 16.

Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoſcet de doctrina.

Si non agis quod velit Deus, hoc vnum infame

Digitized by Google

habes quod respondeas: Nolo, non placet.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 18.

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui.

In 2. parte, Feria 2. Pentecostes, Vbi quàm aptè ad Christi verba de facienda Dei voluntate, ad cognoscendum & plenius intelligendum, hæc Veritas referatur, patet explicatum.

NOLITE iudicare secundum faciem; sed iustum iudicium iudicate.

Apparet quàm sis ipse iudicandus, qui de rebus vt apparent, iudicas.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 18.

Mendaces filij hominum in stateris, si res non pendunt Cœli pretio.

In 3. parte, Die 21. Iunij.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS BARRABÆ COMPARATVS, ET POSTPOSITVS.

Congregatis illis dixit Pilatus, quem vultis dimittam vobis, Barrabam, an Iesum qui dicitur Christus?

Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barrabam. Matth. 27.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior est in Christi ordine.

RATIO EST, Quia quò quis inferior est in ordine hominum, eò propius accedit ad Christum, qui est postremus illius ordinis. Sed quò quis propius accedit ad Christum, eò est superior seu maior in ordine, vbi Christus est primus, & qui Christi dicitur. Ergo quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior & maior est in Christi ordine, qui quantò est præferendus alteri ordini, tantò expedit ex postremis huius esse, vt sis ex primis Christi Domini.

I. PVNCTVM.

QVOD singuli Euangelistæ referunt de hac ignominiosa Comparatione, sic in vnum contextum digeri potest, cui considerando conformes affectus applicentur. *Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus, & plebe, dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto, ex his in quibus eum accusatis: sed neque Herodes, nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei: emendatum ergo illum dimittam.*

Matth. 27. Ioan. 18. Marc. 15. *Per diem autem solemnem consueuerat præses populo dimittere vnum vinctum quem voluissent, habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barrabas, qui erat latro, & qui in seditione fecerat homicidium. Congregatis ergo illis dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis? Barrabam, an Iesum qui dicitur Christus? Scibat enim quod per inuidiam tradidissent eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populis vt peterent Barrabam, Iesum verò perderent. Respondens autem præses ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barrabam. Dicit illis Pilatus, quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus? Dicunt omnes, crucifigatur; Ait illis præses, quid enim mali fecit? at illi magis clamabant dicentes,*

Digitized by Google

crucifigatur. Pilatus autem volens populo ſatisfacere, dimiſit illis Barrabam. Marc. 15.

Hæc ad verbum Euangeliſtæ, vbi expende quod quando ſola fuiſſet comparatio cum tali viro qui erat inſigniſſimus eorum qui tum vincti erant, non poterat non eſſe ignominioſiſſima Chriſto; quantò magis autem cum illi poſtpoſitus eſt & indignior iudicatus cui gratia præſtaretur! ô humana Iudicia! ô quam longè Matth. 20. à diuinis remota! *Erunt primi nouiſſimi, & nouiſſimi primi.* Vere hoc vſurpari poteſt, quando agitur de præferentia inter homines: nam qui ſecundum æſtimationem humanam & mundanam ſunt primi, ſecundum diuinam & æternam ſunt nouiſſimi; vt è contra, qui ſunt nouiſſimi ſecundum mundum, ſunt primi ſecundum Deum.

Quod vt melius intelligas, & accuratius propoſitam hic Veritatem expendas, propone tibi ob oculos mentis, omnes homines ſic vno ſingulatim ordine incedentes, vt qui eundo erunt primi, redeundo ſint poſtremi. Sit vero ille hominum ordo ita confectus, vt eundo vnuſquiſque tantum præcedat aliis quantum habet ambitionis & mundanæ cupiditatis. Huius ordinis primus & veluti Moderator eſto ille rebellis Angelus, *qui ſimilis voluit eſſe Altiſſimo*, & qui propterea, *Rex ſuper vniuerſos filios ſuperbiæ dicitur*. Poſtremus autem Ille erit, *qui cum in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit*, vt non tantum eſſet homo, ſed & inter omnes abiectus, *deſpectus, & nouiſſimus virorum*. Hic eſt igitur ordo ſecundum mundum, prout hic intelligitur in quo ne mireris poni Chriſtum, cum ſupponamus omnes homines eo comprehendi. Iob 41. Iſ. 53.

Verùm iam, pro reditu, concipiamus hunc ipſum ordinem ita conuerſum, vt qui poſtremi erant, fiant primi; ſitque ordinis ductor Chriſtus, ac proinde ordo Chriſti vocetur. Profecto hinc apertiſſimè patebit Veritas, vt quo quis inferior eſt in ordine hominum, eò ſit ſuperior ſeu maior in Chriſti ordine: Quia quod eſt primo expendendum, quò quis eſt inferior in ordine hominum, eò propius ad Chriſtum accedat neceſſe eſt, quod Chriſtus ſit huius ordinis vltimus, ac proinde quo quis eſt poſterior, eum contingat propius. Nonne eſt ita? quid clarius? Vnde ergo cæcitas illa qua nolumus ex poſtremis eſſe, cum nihil ſit amabilius quam prope Chriſtum eſſe, etiamſi nihil aliud

Digitized by Google

conciperemus quam istam propinquitatem? Responde & erubesce.

II. PVNCTVM.

SED quò quis propius accedit ad Christum, eò est maior & superior in ipsius Christi ordine.

Nam cum Christus sit sui ordinis primus, quis non videt eò quemque aliis priorem seu superiorem esse, quò prius illum sequitur? *Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo.* Nempe intelligebat illa Mater, quæ sic Christo Domino loquebatur, tum filios suos fore aliis superiores quò ei propius adhærerent. Hinc Christus Dominus: *Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus,* illo scilicet honore, vt quò mihi ministrat fidelius, mihi accedat propius; & qui mihi propius accedat, eò aliis glorioſius antecedat.

Matth. 20.

Ioan. 12.

O auidum gloriæ pectus quò anhelas & fatigaris? Cur non ad Christum curris, vbi est vera gloria? Non dolet Christus quod quæras gloriam; sed quod eam quæras, *quæ ab hominibus datur, non quæ à solo Deo est.*

Ibid. 5.

III. PVNCTVM.

QVO quis igitur erit abiectior in hoc mundo, si suam abiectionem amet, & quo quis erit inferior in ordine hominum, si contemptum suum Christiane ferat, eò erit maior & glorioſior in Christi ordine; cùm sic ad Christum propiùs accedat, & in illo accessu sit tota gloria. Hoc egrege figuratum in antiquis illis Patribus quorum natu minores prælati sunt suis maioribus fratribus. Sic Isaac maior Ismaele factus est: sic Iacob maior fratre suo Esau; sic Ioseph maior Rubeno: & Ephraim maior Manasse: sic Dauid & alij in Scriptura memorantur ex inferioribus superiores euasisse, vt qui erant nouissimi, fuerint primi.

Hoc vero est quod apertissimè Christus Dominus in persona paruulorum docuit, quos ad se venire iussit, quos amplexus est, & miris modis sibi coniunctissimos declarauit, ac tandem edixit eum fore maiorem in regno & in ordine suo, qui esset virtute & animo,

Matth. 18.

Digitized by Google

animo, quod hi pueri erant ætate. Sic ipſe Chriſtus non aliter aſcendiſſe dicitur quam quia deſcendit. *Quod aſcendit*, inquit Apoſtolus, *quid eſt niſi quia & deſcendit, primum in inferiores partes terræ.* Itemque alibi : *Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum propter paſſionem mortis, gloria & honore coronatum.* Sic beatiſſima Virgo prius ſe ancillam dixit quàm eſſet mater, vt eſſet prima poſt Chriſtum quæ ſe poſtremam fecerat. Sic ſanctus Ioannes Baptiſta, priuſquam diceretur maior inter homines, ſe infimum dixit, & indignum qui vilius exhiberet officium Chriſto; *Non ſum dignus*, inquiebat, *ſoluere corrigiam calceamentorum eius.*

Eph. 4. *Hebr. 2.* *Luc. 3.*

Sic à primo ad vltimum, aut potius ab vltimo ad primum, agnoſces ordinem gloriæ & honoris, vt quò quis ſe ſponte demiſerit, aut ſe aliunde humiliatum voluerit, eo magis exaltatus & ſublimatus fuerit. *Gloriam præcedit humilitas*, ait Sapiens. Tu ergo qui quæris gloriam, quomodo non amas humilitatem, aut ſi humilitatem amas, quomodo fugis humiliationem, in qua vnà probatur vera humilitas? Non ſic Chriſtus, non ſic; qui ſe omnium infimo poſthabitum vidit! *Beatus qui vbique te ducem habet Domine Ieſu, non illum refugam ſpiritum qui ſtatim aſcendere voluit, & tota Diuinitatis dextera percuſſus eſt. Nos autem populus tuus & oues paſcuæ tuæ, ſequamur te, per te, ad te, quia tu es Via, Veritas, & Vita: Via in exemplo, Veritas in promiſſo, Vita in præmio.* Sic aptè ſanctus Bernardus.

Prv. 15. *Serm. 2. de Aſc. Dom.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cæco nato. Ioan. 9.

VIDE in 4. parte, hebdomadam viceſimam, quæ tota de illo eſt per ſingulas Ferias.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS FLAGELLATVS.

Digitized by Google

Tunc apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit.
Ioan. 19.

VERITAS PRACTICA.

Quæ duo Infidelem à Christo auocant, dolor & ignominia; Fidelem ad Christum vocant.

SENSVS EST, Quod sicut Infideli nihil videtur miserius quàm ignominia simul & pœna, quæ in Christo præsertim apparent, & à quo proinde Ille auocatur: Sic fideli Christiano nihil est beatius quàm illa duo, propter quæ idcirco magis Christo adhæret.

RATIO est, quia propterea infideli nihil his miserius videtur quòd de rebus iudicet per rationes humanas, secundum quas ita iudicatur.

Sed fidelis Christianus non ita de rebus iudicat, sed potius per rationes æternas, secundum quas nihil est beatius quàm ignominia & pœna fortiter tolerata.

Ergo sicut Infideli nihil illis miserius, sic fideli Christiano nihil beatius; & sicut ille inde à Christo recedit longiùs, sic idcirco fidelis accedit propius.

I. PVNCTVM.

Luc. 23. GVM, vt ait sanctus Lucas, *Iudæi instarent contra Christum, vocibus magnis postulantes vt crucifigeretur, & invalescerent voces eorum:* Pilatus nondum quidem propterea contra conscientiam voluit innocentem damnare morte, sed contra omne ius damnauit virgis; Si enim est innocens, cur flagellabitur? Sic videlicet multi nollent eum lethaliter offendere, sed in leuioribus quas putant, culpis, non verentur. *Tunc*
Ioan. 19. *ergo*, inquit sanctus Ioannes, *apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit.* Id est, iussit flagellari, vel ipse primus flagellum impegit.

Digitized by Google

Cogita quàm crudele ſimul & ignominioſum ſupplicium! denudatur Agnus ille manſuetiſſimus & caſtiſſimus coram turba procaciſſima ; columnæ alligatur , parantur flagella cuiuſcumque modi; Lictoribus ſpondentur præmia, hominem vt dilanient ; certatim in tenerrimum corpus contenditur ; ſanguis vndique defluit, venæ diſſecantur, arteriæ comprimuntur, nerui franguntur, caro tota diſſoluitur, oſſa ipſa conteruntur, *Iam non eſt ſpecies ei neque decor*, vt prædixit Iſaias, *& vidimus eum & non erat aſpectus, & deſideravimus eum, virum dolorum & ſcientem infirmitatem! & quaſi abſconditus vultus eius, & deſpectus, vnde nec reputauimus eum. Et nos putauimus eum quaſi leproſum , & percuſſum à Deo & humiliatum.* Hæc putatur fuiſſe intentio Pilati vt in miſerrimum,qui effici poſſet,ſtatum conjiceretur quo ſatiari poſſent Iudæi , & retardari ne vltra pergerent ad petendam eius mortem. Sic ergo factum eſt vt iuſſit præſes, quidquid humana & diabolica induſtria cogitari & fieri potuit ad dilacerandum corpus, cogita in id totum eſſe conflatum , & recogita quouſque tandem crudelitatis deuentum ſit!

Quis verò tum boni Ieſu animus, quæ cogitationes, quæ patientia! quæ magnanimitas, quæ de te intentiones! Nempe te in mente tùm habebat , tua peccata expiabat , tibi remedia & exemplum parabat , vt ſi quándo incideret ſimilis caſus ignominiæ cum pœna coniunctæ , diſceres quo animo ſufferenda. Habeto illi gratiam & pete lumen ad hanc eminentiſſimam totius Chriſtianæ perfectionis Veritatem, quæ tibi nunc proponitur clarius ac clarius cognoſcendam: *Quæ duo ſcilicet, infidelem à Chriſto auocant , dolor & ignominia , quibus nihil miſerius reputat infidelis : illa ipſa duo Fidelem ad Chriſtum magis vocant , quibus nihil beatius & optabilius credit Chriſtianus.*

Quid eſt enim cur Infidelis ita iudicet? nempe quia iudicat ſecundum faciem , ſecundum apparentiam externam , ſecundum ſenſum naturalem,ſecundum rationes humanas,ſecundum præſentem vitam , in qua conſideratione non eſt dubium quin taliis ſtatus ſit omnium miſerrimus , quia nihil eſt quod magis aduerſetur carni & ſanguini , quæ eſt regula iudicij quod infidelis & carnalis format de rebus huius mundi , ſicut ait ſanctus Auguſtinus : *In homine carnali tota regula intelligendi, eſt conſuetudo cernendi. Sed væ qui dicitis malum bonum , & bonum malum, ponentes* Serm. 147. de Temp.

Isa. 5. *tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Nonne tu sic in multis iudicas?

II. PVNCTVM.

SED fidelis Christianus de rebus non ita iudicat, sed potius per rationes Euangelicas & aeternas à Christo Domino institutas, secundum quas nihil gratius quàm ita pati.

2. Cor. 4. *Non contemplantibus nobis quæ videntur,* inquit Apostolus, postquam dixit, *in omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur; humiliamur sed non confundimur: dejicimur, sed non perimus: semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris*; Et post pauca: *propter quod non deficimus, sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis; non contemplantibus nobis quæ videntur. Quæ enim videntur temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna sunt. Scimus enim quod si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis.*

Ex quibus verbis, tria habes ad rem nostram valde accommoda; primum qualis esset Christianorum vita, de omnibus enim loquitur Christianis viuentibus. Secundum, qualis eorum animus in tam misero viuendi genere, quàm fortis, quàm constans & alacer. Tertium denique est, vnde peteretur tanta constantia, nempe ex consideratione æternorum, quibus promerendis sicut nihil propius & aptius quàm pœna & ignominia, sic istis doloribus constanter perferendis nihil potentius quam æternorũ consideratio. Quisquis enim ex hac Æternorum consideratione res metitur, sic ratiocinatur & iudicat; Media participant rationem finis, & eò magis participant quò certiora sunt media: Atqui finis noster est beatitudo æterna, media autem quæ propius & certius attingunt illam finem, sunt ignominia & pœna; ergo ipsa sunt beata: ergo nihil beatius quam in ipsis constantem esse. Sic aperte Christus Dominus & verbo & exemplo;

Digitized by

Beati qui persecutionem patiuntur, Beati cum maledixerint vobis homines. Nulla est pagina Euangelij quæ non id sonet; nulla Christi Domini actio quæ non id confirmet. Et in his adhuc nutas, adhuc dubitas, adhuc te miserum dicis, vbi Euangelium te beatum clamat! vbi est fides tua? *Vide in 1 parte, in festo sanctæ Andreæ.*

III. PVNCTVM.

SICVT ergo Infideli, qui res ex sensu tantum humano metitur, nihil apparet miserius quam ignominia simul ac pœna, & proinde à Christo retrahitur: sic è contra, fideli Christiano qui de rebus aliter iudicat, ex regula scilicet æternorum, & ex Euangelio Christi, nihil credit illis beatius, Quia beatos faciunt seu disponunt proxime ad veram beatitudinem, quâ dispositione & statu nihil beatius in terris æstimari potest, ac proinde tanto magis ad Christum attrahitur qui totus in illis est. Vnde enim pecunia, commoditates, honor, voluptas, & alia quæ naturali appetitu concupiscuntur, putantur esse bona, nisi quia beatos faciunt in hac vita? *Beatum dixerunt populum cui hæc sunt.* Cur non igitur meliori iure ignominia & pœna in bonis censebũtur, cùm tam verè beatos faciant quam verè vna est beatitudo æterna quæ inde certius comparatur? Si vere beata posset esse hæc vita, seu si beatitudo vera hic esset, vera essent bona quæ beatam hanc vitam facerent: sed cùm nulla sit talis beatitudo, restat sola hîc esse vere bona, quæ solum veram beatitudinem, id est æternam & cœlestem attingunt, donec ea perfruamur. *Ps. 143.*

Si in hac vita tantum, inquit Apostolus, *in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus*; sed in æterna spes nostra sita est, vnde & Beatiores sumus. *Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei*, ait idem, *non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem*; Quasi diceret, vt explicat sanctus Bernardus, gloriamur in tribulatione sicut in ipsa gloria, quia in tribulatione spes gloriæ, imo & ipsa gloria continetur, sicut spes fructus in semine, sic & ipse fructus in semine est. *Seminatur in ignobilitate, surget in gloria:* Vel si seminatur in gloria, surget in ignobilitate. *Mutauerunt gloriam suam!* *1. Cor. 15. Rom. 5. Serm. 17. in Ps. 90. 2. Cor. 15. Ps. 105.*

Digitized by Google

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Adoleſcente mortuo ſuſcitato in Ciuitate Naim. Luc. 7.

VIDERI debet Dominica 15. poſt Pentecoſten, quæ eſt prima quartæ partis, vbi hoc idem Euangelium proponitur, atque inde ſex Veritates Practicæ colliguntur.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS PER LVDIBRIVM, REX ET HOMO DICTVS.

Ecce homo.
Ecce Rex veſter. Ioan. 19.

VERITAS PRACTICA.

Sic prudenter cauendum, ne vituperetur Miniſterium tuum; vt ſi nimis id caues, non ſatis caueas.

RATIO EST, Quia non ſatis caues ſi cum offenſione caueas.
Sed ſi nimis caues, non niſi cum offenſione caues.
Ergo ne quid nimis, ne quid ſimul non ſatis ſit: Ac proinde ſic cauendum ne vituperetur miniſterium tuum, vt ſi nimis caues non ſatis caueas; & tu ipſe magis illud vituperes.

I. PVNCTVM.

Matth. 27. FLAGELLATIONEM hæc proxime ſecuta ſunt, quæ narrantur ab Euangeliſtis, *Tunc milites præſidis ſuſcipientes Ieſum in prætorium, congregauerunt ad eum*

vniuersam cohortem, & exuentes eum, clamydem coxineam circumdederunt ei: & plectentes coronam de spinis, posuerunt supra caput eius, & arundinem in dextera eius: & genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes: Aue Rex Iudæorum: & expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. Quæ quidem peracta sunt à militibus in prætorio, siue in interiori quadam domus parte, vnde ad se Pilatus Christum euocauit; *Et exiens iterum foras dicit Iudæis: Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis quia nullam in eo inuenio causam. Exiuit ergo Iesus portans coronam spineam & purpureum vestimentum, & dicit eis: ECCE HOMO.* Ac post multos vltro citroque sermones, qui à sancto Ioanne referuntur, iterum dicit eis, *ECCE REX VESTER: Illi autem clamabant, Tolle tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices, non habemus Regem nisi Cæsarem.* Ioan. 19.

Ex quibus vides quantam in sua potissimùm regali Dignitate Christus Dominus sit passus, ignominiam; & quale nobis exemplum dederit in simili opprobrio, si quod vmquam contingat tolerando. Dicitur autem simile opprobrium quod Conditionis nostræ statum, seu Vocationem aut Officium, & Ministerium particulare spectat, qualis esset Superioris domus, Sacerdotis, Concionatoris, Confessarij, Religiosi, aut Laïci, & cuiusuis Magistratus siue Dignitatis. Tum præcipuè sensibilis est ignominia, & eò minus ferenda videtur quò minus personam nostram tangit quàm Statum siue Officium, in quo scilicet honorificè conseruando, ad gloriam Dei, & proximi ædificationem nobis laborandum esse putamus, Atque hinc fit vt dum de illato probro dolemus & nimis satagimus, nobis palpemus, quasi simus tantum solliciti de honorificando ministerio, cùm reuera de honore aut alio commodo nostro magis angamur. Quamobrem attente tibi hæc consideranda Veritas; *Quod sic prudenter cauendum est ne vituperetur ministerium tuum, vt si nimis id caueas non satis caueas.* Non enim satis caues si cum offensione caueas, ac propterea expressè dicitur ab Apostolo, *Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum*, ad quod ita obligaris ex officio, vt non liceat tibi te infamare cum scandalo. *Nam oportet esse Operarium inconfusibilem, & ita irreprehensibilem ne quod offendiculum ponas Euangelio*, vel Diuinæ prouidentiæ quæ per te regit alios, nisi per te obst quo minus regantur. Obesset au- 2. Cor. 6. 2. Tim. 2.

Digitized by Google

tem offensio quam illis dares propter quam minus facile regeren-
Matth 18. tur. *Væ mundo à scandalis. Væ homini illi per quem scandalum ve-*
1. Tim. 4. *nit. EXEMPLVM esto fidelium. IN omnibus præbe te exemplum*
Tit. 2. *bonorum operum.*

II. PVNCTVM.

SED si nimis caueres ne vituperetur ministerium tuum, non nisi tum offensione caueres.

Illud enim *nimis* significat excessum aliquem, quo impatientiam, superbiam, æmulationem, inuidiam, aut alium similem inordinatum affectum indicas, quo non minus offenduntur subditi, vel quiuis sæculares, quàm alio deprauato motu vel aperto
Eccles. 10. vitio. *Nam odibilis est coram Deo & hominibus superbia:* præcipuè vero in Sacerdotibus, in Prælatis, aut Superioribus cuiuscumque
Num. 16. ordinis, quibus exprobratur, *Cur eleuamini super populum Domini?*
Osee 4. *multum origimini filij Leui. GLORIAM eorum in ignominiam commutabo: TESTIMONIVM perhibeo illis, quod æmulationem Dei*
Rom. 10. *habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Quæ Apostoli verba in hunc sensum commode trahi possunt, vt si ex nimio illo affectu honorificandi ministerij tui, non possis vllum probrum aut iniuriam pati, recte dicaris ignorare Iustitiam Dei, id est, Diuinam Prouidentiam, qua factum est vt probrum aliquod tibi inferretur, tum ad salutem & perfectionem tuam, si patienter illud feras: tum ad aliorum ædificationem, quæ ex patientia tua & humilitate tua relucebit. Vnde idem Apostolus:
2. Cor. 1. *siue tribulamur pro vestra exhortatione & salute:* Et postquam dixit, *nemini dantes vllam offensionem vt non vituperetur ministe-*
2. Cor. 6. *rium nostrum*, statim adiungit, *sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus &c. per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, vt seductores & veraces: sicut qui ignoti & cogniti:* Quo quidem in statu, sicut illi plurimum ædificabant & promouebant suos ad cultum Dei, sic plane tu tuis vitiis oppositis scandalizas & offendis si quos habes subditos vel spe-
Ezech. 24. ctatores tuæ superbiæ. *Noli cibo tuo*, noli superbia, noli impa-

tientia

tientia tua, *illum perdere pro quo Christus mortuus est. Noli propter escam destruere opus Dei.*

III. PVNCTVM.

SIC prudenter ergo tibi cauendum est, ne vituperetur ministerium tuum, vt si nimis id caueas non satis caueas; & tu ipse illud magis vituperes & probrosum reddas per nimiam illam sollicitudinem quæ mera est superbia seu ambitio, quàm si aliam dares offensionem. Hoc est quod præsertim in Pharizæis carpebat Dominus, *Væ vobis quia diligitis primas cathedras. SED væ vobis miseris*, inquit sanctus Hieronymus, *ad quos Pharizæorum vitia transierunt.* Præclare vero sanctus Gregorius: *Nullum puto ab aliis maius præiudicium quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, quando ipsi peccamus qui compescere peccata debu:mus. Nulla animarum lucra quærimus, ad nostra quotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intenta mente captamus. Et quia eo ipso quo cæteris prælati sumus, ad agenda quælibet maiorem licentiam habemus, susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis argumentum.* Luc. 11. Hom. 17. in 10. Luc.

Non sic Christus, non sic Apostoli quorum certè non minus intererat quàm tuà refert, suam tueri authoritatem suumque decus. *Sed tempus est acquirendi & tempus perdendi.* Quod videtur aliquando pro Christo perdi, melius suo tempore per Christum inuenitur. Si quid pro suo munere respondendum: *Cum modestia & timore*, inquit S. Petrus, *conscientiam habentes bonam vt in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem: melius est enim benefacientes si voluntas Dei velit, pati, quàm malefacientes, quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis*: de quo propterea dictum est: *ECCE HOMO*, Id est, exemplar omnium hominum, *ECCE REX VESTER*, cui scilicet subditi conformandi; Numquam certe excellentius Rex & Homo Christus est dictus, quam cùm sic per ludibrium Rex & Homo dictus est, quia sic ipse subditus Deo Patri, nos sibi subjiciebat, nos illam docendo subiectionem, in qua tota est excellentia hominis qui alios regit. Eccl. 3. 1. Pet. 3.

Digitized by Google

Caue autem ne opere dicas quod Iudæi ore clamant: *Tolle tolle, non habemus Regem nisi Cæsarem.* Tu verò, nisi Mundum aut appetitum. *Nos habemus legem*, inquiebant, *& secundum legem nostram debet mori.* Mentiebantur, sed mundus & appetitus habent legem, legem carnis, legem membrorum, secundum quam Christus debet in illo corde mori quod ex illa lege viuit & mo-
Eccles. 41. uetur. *O mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis!*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Lazaro infirmo, mortuo, & suscitato. Ioan. 11.

DE his tribus Lazari statibus, proponuntur distinctæ Veritates, tribus primis Feriis hebdomadæ vicesimæ quintæ post Pentecosten, in quarta parte.

SABBATO.

CHRISTVS A PILATO, EX HVMANO RESPECTV CONDEMNATVS AD MORTEM.

Pilatus volens populo satisfacere, tradidit Iesum flagellis cæsum, vt crucifigeretur. Marc. 15.

VERITAS PRACTICA.

Humanus respectus, inhumanus Christi despectus.

RATIO præsupponit duo per se satis nota: primum, quod respectus humanus sit, quando consideratione personarum quibus placere cupimus aut displicere timemus, omittimus vel

Digitized by Google

committimus aliquid contra conscientiam.

Alterum est, quod hic respectus, tùm inhumanus censeri debeat esse Christi despectus, cùm ex communi omnium sensu tam iniqua est & iniusta personarum quibuscum Ipse Christus confertur & posthabetur, acceptio; vt nulla sit in humanis iniquior. Quibus præsuppositis vt aperte manifestis, supereſt declarandum quod in humano respectu talis reperiatur acceptio personarum. Sic autem declaratur:

PERSONARVM acceptio cò est iniquior, quò personæ de quibus agitur magis inter se differunt, & quò indignior illa est quæ præfertur.

Sed in humanis non reperitur tanta differentia personarum seu talis indignitas eius personæ quæ præfertur, quàm in humano quouis respectu.

Ergo non est iniquior personarum acceptio quàm respectus humanus; ac proinde vere inhumanus est Christi despectus, & pluſquam caueri ſolet, cauendus.

I. PVNCTVM.

TAMETSI Iudæorum improbitati ſiue importunitati poteſt attribui, quòd Pilatus innocentem Dominũ condemnarit; tamen oportuit in illa importunitate aliquid interueniſſe quo permotus fuerit ad hanc decernendam cõdemnationem, cui tam cõſtanter reſtiterat. Nihil autem aliud apparet acciditſſe quàm timorem ſeu reſpectũ humanum, quando ſcilicet illi dictum eſt à Iudæis de Chriſto, quod Filium Dei ſe fecit & Regem; *Si hunc dimittis non es amicus Cæſaris, omnis enim qui ſe Regem facit, contradicit Cæſari.* Tunc enim auditis his ſermonibus expreſsè refertur ab Euangeliſta, Pilatum magis timuiſſe, & ſtatim ſediſſe pro tribunali, ſententiam mortis laturum, ac tandem tradidiſſe Iudæis Ieſum vt crucifigeretur. Timuit ergo ne ſi populo ſatisfaceret, accuſaretur apud Cæſarem & male audiret apud omnes quaſi homo timidus, vel ignarus, vel parum ſtudioſus imperij; ſicque partim cupiditate complacendi Iudæis, partim metu diſplicendi Romanis, miſer ille contra ſuam conſcientiam, *adindicauit fieri petitionem eorum*, nec alia mortis ſententia refertur quam *quod Ieſum tradidit voluntati eorum.* Ioan. 19. Luc. 23.

Quæ certe fuit non modo iniquiſſima ſed & crudeliſſima ſen-

tentia, cùm libertas relicta fuerit inimicis de Christo statuendi quod vellent. O dira cupiditas complacendi hominibus! O crudelis metus displicendi! ô humani respectus de illa cupiditate metuque conflati, quam potentes estis & ad omne facinus perpetrandum parati! Ecce hoc vnum potuit permouere hominem ad condemnandum Iesum! Quod neque Pharizæi suis calumniis, neque Pontifices aut Sacerdotum Principes suis prætentis legibus, neque populus vniuersus suis clamoribus extorquere potuit, vnus obtinet respectus humanus! Timuit Pilatus Cæsarem, voluit populo satisfacere, & statim Iesus permittitur crucifigi!

Marci 15.

Sed quid dicetur bone Iesu, quid de te sentietur cùm auditum fuerit te sententia Iudicis condemnatum! hactenus innocentia tua licet multis calūniis appetita, tibi tamen seruata est; nec quisquam nisi maleuolus te accusauit aut condemnauit; Iam vero cùm in Iudicio apud Præsidem discussa fuerit tua causa, & re cognita damnatus fueris, quis te innocentem credet? Nonne est magis quod timeas quam Pilatus? Audi quid Christus tibi respondeat, Audi quàm contemnat istos respectus humanos, & quàm velit eos à te contemni, hac tibi modo proposita Veritate: *Quod humanus respectus sit inhumanus Christi despectus.*

Neque vero id tantum intelligas de humano illo respectu quo Dominus à Pilato est iudicatus, sed de quouis alio qui frequentissimus est inter homines, & qui tam crudelis & inhumanus est Christi despectus, quàm est inter humanas illa iniquissima & iniustissima personarum acceptio, quibus in humano respectu comparatur & posthabetur Christus. Quomodo autem talis acceptio personarum reperiatur in humano respectu, vt in humanis non sit iniquior, hæc aperta demonstrat ratio; Quia ex communi sensu & omnium recte sentientium iudicio, eò est iniquior personarum acceptio quo personæ de quibus agitur sunt magis differentes, & quò earum vna quæ præfertur longe est indignior altera. Sic enim magis fit contra Charitatem, contra iustitiam particularem, & contra commune bonum totius ordinis, ciuitatis, Regni, vel Ecclesiæ: vnde in sacris scripturis mirum quantum hæc iniustitia proscribatur. *Nulla erit distantia personarum, ita paruum audietis vt magnum. NON consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. SI personas accipitis, peccatum ope-*

Deut. 1.
Leuit. 19.
Iac. 2.

Digitized by Google

ramini, arguti à lege quasi transgressores. Nonne in hoc sæpe peccasti præferens ditiores pauperibus, & te ab aliis præferri volens? *Videte quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium sed Domini, & quodcumque iudicaueritis, in vos redundabit.* De his sanctus Thomas 1. 2. q. 63. 2. Par. 19.

II. PVNCTVM.

SED in humanis, non reperitur tanta personarum distantia seu tanta earum indignitas quæ præferuntur, quàm in humana respectu.

Cum enim, vt iam præmissum est, respectus humanus nihil sit aliud quàm ex cupiditate placendi vel metu displicendi hominibus, aliquod Christianum opus omittere, vel oppositum malum committere; profecto hinc patet homines præferri Christo; hæ sunt videlicet personæ de quibus agitur, Christus ex vna parte qui præcipit bonum aut vetat malum; ex alia vero mundus siue homines quibus placendi cupiditas vel metus displicendi auertunt ab illo bono tenendo, vel impellunt ad malum. At nonne est tanta istarum personarum distantia quanta in humanis alia reperiri non potest? nonne si mundus præfertur Deo, præfertur persona tam indigna quam longe indigna esse potest præ altera quæ posthabetur? quæcumque enim alia fiat comparatio personarum, aut quæcumque earum sit distantia, vel vnius ad aliam proportio, tota tamen illa differentia finita est, & suis terminis circumscripta, cum fiat comparatio inter homines, inter creaturas quarum alia quantumcumque aliam dignitate excedat, excessus ille tamen est determinatus; at inter Deum & hominem nulla prorsus est proportio sed infinita quædam distantia quæ efficit vt cum per respectum humanum præferantur homines Christo & Deo, id præferatur alteri quod tam longe est indignum vt nihil longius, nihil indignius cogitari possit. *Cui assimilastis me, aut adæquastis, & comparastis me, & fecistis similem?* ait Dominus apud Prophetam. Respondе, & erubesce. Is. 46.

Quando esset mundus vniuersus, quid ille est ad Deum nisi quod ait Sapiens, *tamquam momentum stateræ sic est ante te orbis terrarum, & tamquam gutta roris antelucani quæ descendit in terram*; Sic & Propheta: *Ecce gentes quasi stilla situlæ, & quasi momentum stateræ reputatæ sunt.* At certe non interuenit in illo res- Sap. 11. Is. 40.

Digitized by

pectu humano mundus vniuersus, non Angeli, non Beati, non ipsi etiam homines sanctiores, doctiores, sapientiores, non millliones hominum, non millia, non centum, vix decem, vix vnus aut alter; mera est plerumque Imaginatio, timor nocturnus; Et tamen hunc aut alterum præfers Christo! præfers Deo! O indignitatem! Quis vt Deus! Quid tibi videtur de Christo?

III. PVNCTVM.

NVLLA est igitur in humanis iniquior personarum acceptio, quam respectus humanus, cùm nulla sit personarum tanta distantia & tanta indignitas, quanta inter Christum & homines qui per humanum respectum præferuntur Christo; qua in præferentia, cum crudeliter & inhumane despiciatur Christus, quid est humanus respectus nisi inhumanus Christi despectus? *Tu repulisti & despexisti Christum tuum. SERVIERVNT creaturæ potius quam creatori! DEVM qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui!* an te illa creatura nutrit, an illa tuus finis est? an tua compensabit opera? an aderit in necessitate? an in extremo iudicio iudicabit? *Vbi sunt dij eorum in quibus habebant fiduciam? surgant, & opitulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Videte quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me.*

His & similibus cum Dei gratia te exacue, *vt ne deinceps extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in æquitate tua. NE accipias personam vt delinquas. HAEC locutus sum vobis vt non scandalizemini.*

Psal. 88.
Rom. 1.
Deut. 32.
Ibid.
Eccles. 6.
Ibid. 42.
Ioan. 16.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Ego sum lux mundi, &c. Ioan. 8.

VERITAS PRACTICA.

Dum lucet, ambulandum: ne tenebræ fiant.

In 1. parte, Die 5. Ianuarij.

Digitized by Google

DOMINICA PASSIONIS.

Vexilla Regis prodeunt.

SI qui horum Regis noſtri vexillorum quæ modò apertius prodeunt, expreſſi colores pingi aut fingi animo poſſunt, Candor, & Rubor dicendi ſunt, iuxta illud Canticorum, *Dilectus meus candidus & rubicundus:* Id eſt, ſimul eſt Innocens & Patiens. *Talis enim nobis decebat*, inquit Apoſtolus, *vt eſſet Pontifex ſanctus, immaculatus, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, excelſior cælis factus.* Neque nos aliter ſua redemit paſſione, quam quia paſſus eſt Innocens ſeu innocenter, citra omnem culpam. Neque nobis aliter in Exemplar ad imitandum proponitur, quàm vt innocenter Patiens, & patienter Innocens; vt nos ita diſcamus pati.

Cant. 5.

Hebr. 7.

Quamobrem hodie ſimul ac de illius Paſſione memoria celebrior excitatur, de illius etiam innocentia ſingularis habetur mentio, verbáque ipſa quibus olim ipſe Dominus ſuam apud Iudæos vitæ probabat integritatem, nobis exhibentur: *Quis ex vobis arguet me de peccato.* Quaſi nobis aperta voce diceretur, non eſt ſatis Chriſtiano pati niſi patiatur innocens & innocenter: ſicut nec illi ſufficit eſſe innocentem niſi libenter pro Chriſto patiatur, & pro ſua etiam ſarta tecta conſeruanda vitæ innocentia. Quod ſaluberrimum documentum vt altius animis noſtris infigatur, ſic viſa eſt ante alias, hæc Practica Veritas proponenda:

Ioan. 8.

Nemo cum Chriſto candidus, niſi ſit ſimul rubicundus.

Digitized by Google

Nemo effectu candidus niſi ſit affectu rubicundus.
Nemo actu ſatis purus niſi actum puritatis ſuo ſit paratus tueri ſanguine, contra quoduis peccatum.

RATIO EST, Quia nemo eſt actu ſatis purus, niſi dum actui reſiſtendum eſt occurrenti cuiuis peccato ſic reſiſtat, aut ſic reſiſtere ſit paratus, quantum quidem cum Gratia poteſt & debet.

Sed nemo eſt ſic paratus quantum poteſt & debet, niſi ſit paratus ad effundendum propterea ſanguinem, ſi ſit opus.

Ergo nec actu eſt ſatis purus niſi actum puritatis ſuo ſit paratus tueri ſanguine contra quoduis peccatum, quod idem eſt ac, Nemo cum Chriſto candidus niſi ſit ſimul rubicundus.

I. PVNCTVM.

DE ſingulari vitæ innocentia quam dicunt Impeccabilitatem, & quam omnes ita de Chriſto prædicant vt nullo prorſus modo peccare potuerit, fuſius dici poſſet; Nec omittendum quantis vel aduerſariorum omnium teſtimoniis comprobetur.

En proditor Iudas palàm ſe peccaſſe confitetur tradens ſanguinem iuſtum. En omnes ſubornati teſtes conuincuntur falſi teſtimonij. Iudex nullam in eo prorſus inuenit mortis cauſam. Centurio & qui cum illo erant crucifigentes eum, reuertuntur percutientes pectora ſua, & dicentes: Vere hic homo iuſtus erat. Quid certius ad Innocentiam quàm cum inimici ſunt iudices? Sic ſingulariter iuſtus & ſanctus ſanctorum à Prophetis dicebatur Chriſtus, *Hoc eſt nomen quod vocabunt eum, Dominus, Iuſtus noſter,* id eſt, qualem poteramus expetere vt eſſet noſtra Redemptio, noſtrumque Exemplar ſanctitatis conſeruandæ. Quod vt propius imitemur, ſic oportet cum illo eſſe candidos vt ſimul etiam cum illo ſimus rubicundi, neque enim aliter Candor ſine rubore ſeruari poteſt, Nemo aliter candidus, id eſt, amans puritatis probari poteſt, niſi ſit rubicundus, id eſt, niſi ſit paratus ad effundendum potius ſanguinem, quàm ſui candorem animi

Dan. 9.

Ier. 23.

vel

Digitized by Google

vel minima peccati labe coinquinari sinat.

Quod quia plurimum facit ad verius exprimendam in nobis Dominicæ Passionis Imaginem, idcirco paulo attentius in ea Veritate perpendenda nos immorari conuenit. Sic itaque declaratur: Nemo vere dici potest candidus nisi qui vere amat eam puritatem quæ omni peccato repugnat: nemo vero dici potest hanc verè amare puritatem nisi sit paratus illam tueri & peccato resistere quantum quidem cum gratia potest & debet; nam talis amor puritatis est voluntas firma, constans, & efficax non peccandi, aut nisi talis sit voluntas, non est talis amor puritatis qualis hic intelligitur. Quid est vero efficacem habere voluntatem non peccandi nisi sic esse paratum peccato resistere, vt nihil eorum prorsus quæ debes & quæ potes omittas ad talem resistentiam? *Facto perficite quod velle cæpistis*, inquit Apostolus, *vt quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod habetis*: Quasi diceret, facite quod potestis vt verè ostendatis vos vere velle; nam qui dicit se velle facere aliquid, quod tamen non facit quando potest & quando debet; vult & non vult, sicut piger qui vult quidem finem sed non media sine quibus non potest ille finis attingi: sic autem velle non est simpliciter & absolute velle: non est vera voluntas sed velleitas, inquit sanctus Thomas, id est voluntatis simulatio & quædam veluti larua. *Væ rursus duplici corde & labiis scelestis*, quæ videlicet sibi fingunt & dicunt velle quod non volunt. 2. Cor. 8. Pr. 13. 1. parte q. 19. a. 6. Eccles. 2.

II. PVNCTVM.

SED nisi quis sit paratus peccato resistere vsque ad sanguinem, non est paratus ei resistere quantum potest, & quantum debet. Hebr. 12.

Sic apertè Apostolus, *Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes; nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes*: quasi id manifestè diceret, nondum recistis quod debetis facere contra peccatum, nisi vsque ad sanguinis effusionem, & ad ipsam vsque mortem contra pugnetis. Hoc enim debetis facere pro Christo & pro animabus vestris quod ipse Christus propterea fecit, non quod mortem adire debeatis, sed si mortis subeundæ vel peccandi occasio se

Digitized by Google

obtulerit: mors potius subeatur quam peccetur.

Atque hic est literalis & germanus sensus verborum Domi-
Matth. 10. ni: *Qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus:*
Ioan. 12. *qui amat animam suam, perdet eam:* & similium Christi dictorum
Tr. 51. in Ioan. quæ sic explicat sanctus Augustinus: *cum ergo causæ articulus venerit vt hæc conditio proponatur, aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut de hac vita emigrandum, quórum duorum homo si cogatur alterum eligere, comminante mortem persecutore: ibi eligat Deo dilecto emori, quam offenso viuere: Ibi oderit in hoc mundo animam suam vt in vitam æternam custodiat eam.* Itane odisti? itane odiendo custodis animam? *fœlices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando.*

III. PVNCTVM.

NEMO igitur potest esse cum Christo candidus, nisi sit simul rubicundus, Quo sensu dictum est, neminem posse vere dici amare puritatem illam quæ omni peccato repugnet, nisi sit ita paratus contra omne pugnare peccatum, vt nec sanguini parcat nec vitæ; quia hoc est solum verè velle si quod debes facias; hoc autem tam vere debes quam vere Deum debes diligere su-
Ps. 94. per omnia, & ex toto corde tuo. *Qui diligitis Dominum odite*
Eccles. 4. *malum. PRO iustitia agonizare pro anima tua: & vsque ad mortem certa pro iustitia. MELIVS est enim mihi absque opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.* Sic cum casta Susanna dicendũ esset in quacumque peccandi occasione. Quàm vero pauci tales! Sat quidem multi mortem quæ procul abest, videntur non timere, qui tamen aliquod malum sensibile sic reformidant, vt peccare malint quam se illis pœnis exponere! Nec dicãt quod si de fide ageretur non sibi parcerent; nam vbi de peccato vitando agitur, perinde quodammodo censeri debet quantum ad fugam peccati, sicut si de fide res esset. Nam & reuera de fide est, subeunda potius quæuis esse damna quàm peccato consentiendum: & cùm propterea paratus ad mortem animus ab vnoquoque petitur, petitur simul paratus ad alia quæuis quæ sunt morte leuiora. Quam in rem reuocanda huc Veritas quæ in 1. parte, vbi de sanctis Martyribus, proponitur. Sicut ne pereat fides, perdenda est Martyrio vita natu-

Digitized by Google

ralis: sic ne pereat fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis.

A Cruce autem velut vexillo militari, mirum quantum excitari possis ad pugnandum contra repugnantes quosque naturæ corruptæ motus. Sic enim Fides, Ratio, & ipse Sensus simul concurrunt, vnde *triplex ille funiculus efficitur qui difficile rumpitur.* Eccles. 4. Fides quidem in Christo passo ad exemplar nostrum; Ratio autem, quod cum Rex noster sit qui nos præcedit in pugna, plane congruum est vt eum propè sequamur; Sensus denique, cùm ipsa crux, & qui in ea pendet Christus, oculis vbique objiciatur, & vere possimus *esse aspicientes in authorem fidei & consummatorem Iesum:* quem & possimus audire dicentem nobis quod Gedeon suis: *Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediar partem castrorum, & quod fecero sectamini.* Tu vero illi respondebis quod Ethai ad Regem Dauid; *Viuit Dominus, & viuit Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris, Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.* Adde & quod Gerson. *En Rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis, sequamur viriliter, nemo metuat terrores, simus parati mori: fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, vt fugiamus à cruce.* Hebr. 12. Iud. 7. 2. Reg. 15. L. 3. c. 56.

Videnda etiam esset hæc Veritas:

Expediret nullo die velle viuere, quàm non omni die velle cum Christo mori.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 2.

ALIÆ porrò Veritates quæ ab Euangelio peti possint, hæ sunt, cohærenter ad præcipuas Euangelicæ narrationis partes.

QVIS ex vobis arguet me de peccato?

Nulla, nisi primaria, satis esse potest cura de peccatis euitandis.

In 4. parte, Dominica 18.

SI Veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?

Si quid nos reuocat à doctrina Christi, vel ob id maxi-

Digitized by Google

mè recipienda eſt.

In 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 2. poſt Epiphaniam.

QVI ex Deo eſt, verba Dei audit.

Non eſt prius intelligendum vt credas, ſed primò credendum eſt vt pòſt intelligas.

In hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ 4. poſt Paſcha.

PROPTEREA vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.

Qui non audit, non audietur.

In 3. parte, Dominica vndecima.

EGO dæmonium non habeo, ſed honorifico patrem meum.

Quò quis eſt mitior, eò & generoſior.

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ 2. Quadrageſimæ, vbi paſſim de contemptu ſui, ac iniuriis ſufferendis.

ET vos inhonoraſtis me.

Si cum noſtris vitiis noſtræ virtutes comparentur, plus noſtris vitiis inhonoratur Dominus, quàm noſtris virtutibus honoretur.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 19.

EGO non quæro gloriam meam; Eſt qui quærat & iudicet.

Hic erit vere maximus, qui vere eſt minimus.

In hac 2. parte. Die 2. Aprilis. Et paſſim de Humilitate.

SI quis ſermonem meum ſeruauerit, vſque ad mortem ſcilicet, *mortem non videbit in æternum.*

Cæteræ pugnant Virtutes, ſola vincit Perſeuerantia.

In hac 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. Quadrageſimæ.

Digitized by Google

SI ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est.

Licet obtineres quod ambis, non esset contendendum:
At verò licet contendas, non obtinebis.

In hac 2. parte, Sabbato Septuagesimæ, Vbi de contentione ad gloriam agitur.

HAC HEBDOMADE, quæ dicitur Passionis, quidquid à prætorio Pilati, vsque ad Crucifixionem in Caluaria monte, & ipsam crucis erectionem, gestum est, ita consideratur; vt in vnaquaque consideratione aliquod fulgeat Crucis mysterium, id est, ex ipsa re nota & manifesta quæ geritur, alia quædam latens gerenda eruatur, & inde ad praxim Veritates formentur.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS OBLATAM A IVDÆIS CRVCEM ACCIPIT.

Iesum tradidit voluntati eorum. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Non quæsitæ Cruces, sunt magis exquisitæ.

RATIO EST, quia cruces quæ purius mortificant & alios crucis ferendæ fines melius inducunt, sunt magis exquisitæ.
Sed non quæsitæ cruces, crucis ferendæ fines melius inducunt.
Ergo sunt cruces magis exquisitæ: Ex qua conclusione nonnullæ aliæ Veritates Practicæ deducentur.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CVM ſupplicium crucis non niſi Latronibus & Homicidis ex lege Iudæorum decerneretur, quid eſt quod Chriſto crucem parant qui horum neutro crimine ab eis vnquam fuit accuſatus? Vix alia reddi cauſa poteſt niſi quia hoc ſupplicij genus erat crudele, ignominioſum & lentum, ſicque ſperabant infenſi eius hoſtes, illum facilius poſſe proponere populo deridendum, cum maxime duo alij latrones ſimul eſſent
Sap. 2. crucifigendi: *Morte turpiſſima,* inquiebant, *condemnemus eum.* Ergo Dominus Ieſus voluntati eorum traditus, non modo mortem non recuſat, ſed nec ipſum mortis genus, nec quamtumlibet grauem & ponderoſam Crucem quam eius imponunt humeris ad locum vſque ſupplicij baiulandam.

Hic hodie conſiſtamus, & primum crucis myſterium euoluamus; quo erudimur ex multis crucibus quæ nobis in hac vita ſunt ferendæ, eas eſſe demum meliores quæ Cruci Chriſto impoſitæ ſunt ſimiliores, ſeu quæ minus à nobis eliguntur. Hoc imprimis documentum eſt vtile & perneceſſarium iis omnibus qui ſeſe mortificationi dedunt; Facile quidem ferent quas ſibi eligunt & imponunt cruces, ſed quæ aliunde occurrunt ferendæ, ſiue ab officio, ſiue à Superioribus, ſeu alitercumque à Deo miſſis, minus libenter acceptant. Quamobrem, hæc attente Ve-
Sap. 2. ritas expendenda: *Non quæſitæ Cruces ſunt magis exquiſitæ:* Id eſt, ſunt aliis præſtantiores, ſunt magis æſtimandæ & libentius acceptandæ.

Cur enim acceptandæ cruces? Quis eorum finis & quod tandem bonum? Certe qualecumque illud ſit, per quas cruces illud bonum melius inducetur, meliores dicendæ ſunt præ aliis omnibus, & magis exquiſitæ cruces. Nam hæc eſt bonitas inſtrumenti, & excellentia cuiuſlibet medij ad aliquem finem, vt illum ſuum finem inducat; Vnde quò efficacius illum inducet, eò erit excellentius medium & aptius inſtrumentum: ac proindè cum crucis ferendæ ſit aliquis finis, ſitque ipſa mortificatio quoddam inſtrumentum & medium ad perfectionem potiùs quam ſit perfectio: manifeſte profecto patet quod quæ cruces quæue mortificationes finem hunc generalem aut particularem melius indu-

Digitized by Google

cent, sint cæteris præferendæ; *Si secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.* O quanti fructus in illa vita! ô quam pretiosæ cruces vnde illi fructus colligentur! Rom. 8.

II. PVNCTVM.

SED Crucis ferendæ finem melius inducunt non quæsitæ Cruces.

Primo quidem cum per Crucem intelligatur quæuis afflictio carnis aut spiritus, cumque hic vniuersalis sit afflictionum finis vt carnem & spiritum hominis subdant Deo: nunquam hæc subiectio fit purius quam per cruces non quæsitas, dummodo liberè acceptentur; quia libera illa crucis & afflictionis acceptatio quæ ex necessitate fit, est purior & Deo gratior, quàm quæ ex mera nostra libertate & electione, quæ inuoluit semper aliquid naturale & proprium, quod est *inquinamentum spiritus*, à quo nos Apostolus monet esse mundandos vt *perficiamus sanctificationem in timore Dei.* 2. Cor. 7.

Deinde vero, si voluntas Dei pro fine spectari debet, vt certe debet: aut si voluntas illa diuina requirit à nobis aliquid certi per Cruces & mortificationes nostras, vt profecto requirit, nõne per Cruces non quæsitas, certiores esse possumus de omni voluntate Dei, quàm per nostras quæsitas & à nobis solum electas? *Quis quæsiuit hæc de manibus vestris?* hoc ipse Deus à nobis de nostris operibus quærit. An vero æquè certo illi respondere posses quod quidquid ex teipso facis, ideirco facias quia vult, quàm quando ex regula tua facis, vel ex obedientia vel ex necessitate patiendi, quæ est index & interpres Diuinæ voluntatis? *Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, Numquid tale est ieiunium quod elegi?* Isa. 1. Ibid.

Denique, si ad satisfactionem pro peccatis, si ad augmentum Gratiæ & Gloriæ, Cruces sunt institutæ, quis dubitet non quæsitas cruces ad illos magis præstare fines, quàm quæsitas: cùm nemo ignoret ieiunium aut aliquod simile bonum opus ex obedientia susceptum, amplioris esse meriti, quàm aliud pure liberum & voluntarium? *Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini?* Volebat certe holocausta, sed magis obedientiam. 1. Reg. 15.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

NON *quæsita Cruces sunt igitur magis exquisitæ*; Quia finem crucis ferendę certius & excellentius inducunt, quàm quæsitæ; Atque hoc vnum est quod crucem vnam exquisitam & excellentem præ alia facit, si excellentius finem suum inducat possitque veriùs quiuis dici, *mortificatus quidem carne, viuificatus autem spiritu.* 1. Pet. 3.

Hinc porrò plures ad praxim deducuntur Veritates, quæ quidem eòdem spectant omnes, vt pluris faciamus non quæsitas illas Cruces quam quæsitas; sed id variis exponunt modis, vt illa varietate permoti, quod quæritur facilius persuasum habeamus:

Qui quærit Crucem, nec oblatam accipit, non quærit veram Crucem.

Quia videlicet, vera Crux illa est quæ offertur.

Qui quærendo Crucem, se inuenit: se inueniendo perdit quod quærit.

Id est, qui profitetur studium mortificandi sui, nec tamen Cruces & mortificationes aliunde impositas & immissas tam libenter capit quam quæsitas, seipsum in sua Cruce quærit & inuenit, sicque se inueniendo, perdit quod quærebat, nempe fructum & finem mortificandi sui: nam se quærere & inuenire tam oppositum est veræ mortificationi, quàm huius proprium est, numquam se quærere. Vnde illud aliud sequitur quod est prorsus pudendum & exprobrandum:

Qui se in sua Cruce quærit, prævaricatorem se constituit.

Id est, simul ædificat quod destruit. Quærendo enim crucem, peruersum sui amorem destruit, at se in sua Cruce quærendo, hunc ipsum sui amorem ædificat, quod est prævaricari, dicente Apostolo: *si quæ destruxi, iterum ædifico, prævaricatorẽ me constituo.* Gal. 2.

Postremo, fixum ratumque illud maneat quod quæ minus voluntariæ hactenus & minus nostræ fuerant Cruces seu mortificationes,

Digitized by Google

cationes, magis deinceps voluntariæ sint oportet & nostræ; quia cùm sint magis conformes Diuinæ voluntati & magis exquisitæ, nihil nobis debet esse tam voluntarium tamque nostrum quam quod ita diuinum est. *Origo & magnitudo patientiæ*, siue Crucis ferendæ, *Deo authore procedit*, inquit sanctus Cyprianus. *Tract. de bono Pat.* *Diligenda res homini quæ Deo cara est. Bonum quod amat Maiestas Diuina, commendat.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Quæretis me, & non inuenietis. Ioan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Verbum Dei non redit vacuum, aut profit necesse est recipienti, vel obsit.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 8.

Qui diuinam expellunt Sacramentorum gratiam, non minus fortè peccant quam qui olim manna repulerunt.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 13. Et vniuersim de neglectis Gratiis, pene tota est hebdomada 27. quartæ partis.

SI quis sitit, veniat ad me & bibat.

Qui vel vni Creaturæ nimis adhæret, duo mala facit, de quibus ipse Creator: Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas. *Ier. 2.*

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 18. Vbi Euangelium exponitur.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

CHRISTVS IMPOSITAM TOLLIT CRVCEM: ET DEPOSITAM SINIT SIMONI POST SE TOLLENDAM.

Et bajulans sibi Crucem exiuit in eum qui dicitur Caluariæ locum. Ioan. 19.

Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem, & imposuerunt illi Crucem portare post Iesum. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Qui sibi suas, solus, aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet.

RATIO est, quia nulli aptæ Cruces dici possunt nisi quæ sunt inter extrema temperatæ.

Sed qui sibi suas aptat Cruces, si solus aptat, vix erunt temperatæ.

Ergo vix vmquam aptas efficiet; Ac proinde in illis voluntariis pœnitentiis & mortificationibus, alieno potius quam suo quisque fidat consilio.

I. PVNCTVM.

ADMIRABILE prorsus est, Christum Dominum neque sibi imposuisse Crucem, neque deposuisse; sed impositam à Iudæis sustinuit & baiulauit quantum quidem per vires naturales potuit; Quando verò vltrà nil potuit, tùm

Digitized by Google

deficienti suffectus est Simon ille Cyreneus, quem anguriauerunt Iudæi, vt tolleret Crucem eius.

Postquàm itaque nonnihil affectui & pietati dederis, considerando deplorandum illum statum, quo Christus Dominus à Pilati prætorio per vniuersam vrbem alligatus suæ Cruci, tractus est & immanissime tractatus ab omnibus; Admirare Diuinum illud consilium quo sic imponi & deponi suam crucem Christus permisit, vt documentum hoc spirituale, & Practicam Veritatem tantopere necessariam suo exemplo stabiliret, *Ne soli nobis nostras imponeremus Cruces*, sed quidquid spectat ad illam, quæ vocatur externa mortificatio sensuum, alieno potius quàm nostro temperaretur arbitrio. *Nam qui solus sibi suas aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet.*

Ratio quæ affertur est aperta, quod scilicet illæ solæ sint aptæ Cruces quæ sunt in medio positæ, quæ sunt inter extrema temperatæ, quæ neque excedunt, neque deficiunt, in quibus neque plus, neque minus quàm expediat, quantùm quidem temperari possunt, iuxta hæc Scripturæ monita: *Ne declines ad dexteram neque ad sinistram.* *NOLI esse iustus multum, neque plus sapias quàm necesse est, ne forte obstupescas.* Et postquam Apostolus obtecrauit vt *exhibeamus corpora nostra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem*, statim adiungit, *Rationabile obsequium vestrum, vt probetis quæ sit voluntas Dei. Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* *NEC plus vel minus*, inquit sanctus Hieronymus, *sed omnia temperata: Et si à recta via paululum declinaueris, non interest vtrum ad dexteram vadas, an ad sinistram: cum verum iter amiseris.* Denique refert Cassianus communem antiquorum deserti Patrum fuisse sententiam, *nimietates ex vtraque parte se tenentes, æqualiter improbandas.* Auderesne te his opponere; atque aliud à communi sensu sentire?

Prou. 4. Eccl. 7. Rom. 12. In Is. Coll. 21. c. 16.

II. PVNCTVM.

SED cùm quis solus sibi suas aptat Cruces, vix erunt temperatæ: Vix se is continebit, quin aut in excessum aut in defectum sese projiciat. Cùm enim ex vna parte, mortificatio sit instrumentum aptissimum perfectionis acquirendæ; ex alia vero, sit exer-

Digitized by

citium naturæ corruptæ valde odiosum & oneroſum; quicumque suæ perfectionis cupidissimus est, cupiditate sua sæpe rapitur vltrà quàm debeat; & quod in sanctis & perfectis viris legitur factum, sibi, ni caueat, faciendum credet. *Quidam incauti*, ait
L. 3. c. 7. Kempensis, *propter deuotionis gratiam seipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quam rationis iudicium.*

Qui verò non ita feruent, aut qui etiam de suo profectu parùm solliciti sunt, quorum numerus est amplior, in defectum cadent, & vix audebunt aliquid, ne videlicet, vt sibi fingunt, maiora bona impediant, illud etiam in ore frequentissimum habentes, non esse sitam in mortificatione perfectionem, liberum vnicuique esse vt assumat quid velit, sibi non videri aliud imponendum, satis aliundè laborare. O probrum, ô ignauiam.
Cant. 3. *Egredimini & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate quo coronauit illum mater sua, in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. VOBIS dicimus, filiæ Sion,* ait sanctus Bernardus, *ani-*
Serm. 2. In Epiph. Dom. *mæ seculares, debiles, delicatæ, filiæ non filij, in quibus nihil est fortitudinis, nihil est virilis animi, egredimini filiæ Sion, egredimini de sensu carnis ad intellectum mentis, de seruitute carnalis concupiscentiæ ad libertatem spiritalis intelligentiæ.*

III. PVNCTVM.

QVI sibi ergo solus suas aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet, si sibi solus aptat: quia vix vmquam sic se temperabit quin excedat aut deficiat: Et tamen illæ solæ sunt aptæ
Eccles. 31. Cruces quæ sunt inter excessum & defectum temperatæ. *Noli esse*
Ibid. 11. *nimius ne forte offendas. NE dicas quid est mihi opus & quid erunt mihi ex hoc bona? ne dicas: sufficiens mihi sum, & quid ex hoc pessimabor?* Quæ cùm sint tam expressa in Scripturis, audet Diuus Bernardus affirmare, quod qui non vult alterius potius quàm suo regi consilio, *se sui magistrum facit, seque discipulum stulti constituit: & omnia illi desunt qui nihil sibi deesse putat.*

Iob. 30. Egregiè vero sanctus Gregorius ad illa verba Iob, *Versa est in*
20. Mor. 30. *luctum cythara mea:* duo hæc simul iungens, docet in abstinentia seu qualibet alia mortificatione corporis, moderationem esse adhibendam, & non à se sed ab aliis esse petendam. *Pensandum*

Digitized by Google

eſt, inquit, *quod chorda in cythara, ſi minus tenditur, non ſonat: ſi amplius, raucum ſonat; quia nimirum virtus abſtinentiæ, aut omnino nulla eſt, ſi tantum quiſque corpus non edomat, quantum valet: aut valdè inordinata eſt, ſi corpus atterit, plus quam valet. Per abſtinentiam quippe, carnis vitia ſunt extinguenda, non caro: & tanto quiſque ſibimet debet moderamine præeſſe, vt ad culpam caro non ſuperbiat, & tamen ad affectum rectitudinis in operatione ſubſiſtat. Intueri inter hæc, egregium prædicatorem libet, quanta arte magiſterij, fidelium animas velut in cythara chordas tenſas, alias amplius tendendo extenuat, atque alias à tenſione ſua relaxando conſeruat. Aliis etenim dicit, non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis: Et rurſus ait, mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terram. Et tamen Prædicatori cariſſimo ſcribit dicens: Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vtere propter ſtomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Illas ergo chordas attenuando tendit, ne non tenſæ omni modo non ſonent, hanc verò à tenſione temperat, ne dum plus tenditur, minus ſonet.* Rom. 13. Coloſſ. 3. 1. Tim. 5.

In quibus ſancti Papæ verbis non modo vides quod vera mortificatio temperata eſſe debet, ſed quod præcipuè videndum eſt, id aperte patet, quòd ſit noſtra potius ab alio temperanda quàm à nobis, cùm ipſe ſanctus Timotheus quantumcumque ſanctus & peritus, accipere debuerit ab Apoſtolo, ſui regulam victus & temperantiæ normam. Tu verò, tu à te ſolo præſumeres audiendam tuæ temperaturam vitæ! Tu quis es? numquid Timotheo ſanctior aut ſapientior? Audi rurſum Scripturas: *Audiens ſapiens ſapientior erit, & intelligens gubernacula poſſidebit*, id eſt, ille intelligat quomodo ſe tutò & ſecurè poſſit gubernare, vt vix alioquin id ex ſe intelligat: Vnde & ibidem paulò poſt: *Ne innitaris prudentiæ tuæ, ne ſis ſapiens apud temetipſum.* Et iterum, *vidiſti hominem ſapientem ſibi videri? magis illo ſpem habebit inſipiens*, qui ſe videlicet nouit, & ſe ab alio regendum ſinit. Tunc enim inſipiens qui ſapienter ab alio regitur, ſapientior eſt ſapiente qui ſe inſipienter regit. Prou. 1. Ibid. 3. Ibid. 26.

Vide in 1. parte hebdomadam tertiam poſt Epiphaniam, & præcipue Feriam 4. & 5. Vbi hæc declaratur Veritas:

Grande malum propria voluntas, quæ ſe in bono bene faciendo non ſinit dirigi.

Digitized by Google

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Dixerunt ad Iesum fratres eius transi hinc, & vade in Iudæam, &c. Ioan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Humana consilia eò sæpe peiora quò meliora.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 14.

Dixit eis Iesus: Tempus meum nondum aduenit.

Sic est omni negotio tempus & opportunitas, vt nisi adsit tempus & opportunitas, vix vllum fiat negotium.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 18. vbi hoc enarratur Euangelium.

Et murmur multum erat de eo in turba.

CONTRA LINGVÆ INTEMPERANTIAM.

Quæ est regula Temperantiæ in edendo, eadem est in loquendo.

Vel sic.

Eadem est oris Temperantia in loquendo, quæ est in edendo.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 7.

AD SVMENDA, EX ÆQVO, DEXTRA VEL SINISTRA DE NOBIS DICTA.

Humana de nobis iudicia sic sunt humanè audienda, vt non humanitùs audiantur.

Id est, non secundum humanum sensum quo in dextris nimis exultamus, & in sinistris nimis abjicimur.

Digitized by Google

In 4. parte, Feria 2. hebdomadæ 15.

Et cùm alij de Chriſto dicerent quia bonus eſt, alij non, prout vnuſquiſque ſibi de illo fingebat; ſatis opportuna videtur etiam quæ ibidem ſequitur Veritas:

Niſi ſe quiſquis Chriſto conformet, Chriſtum ſibi conformabit.

Id eſt, ſic de Chriſto iudicabit, quoad mores præcipuè, ſecundum ſuum ſenſum, & non ſecundum rei veritatem. Quod eſt valde damnoſum.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS AD SE SEQVENTES ET SE PLANGENTES CONVERSVS, FVTVRAS DENVNTIAT POENAS NON POENITENTIBVS.

Filiæ Ieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete.

Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Crux interdum quidem à corpore, ſed numquam ab animo deponenda.

SENSVS eſt de Cruce pœnitentiæ, ſicut enim lignum aridum eſt omnis impœnitens; ſic fructuoſum lignum ſunt vere pœnitentes. Eſt autem Crux pœnitentis ſeu pœnitentiæ duplex, vna interior, exterior altera. Illa eſt dolor animi de peccato, iſta eſt dolor corporis propterea caſtigandi. Quando itaque dici-

tur Crucem interdum posse deponi à corpore sed non ab animo, perinde est ac si dicas, dolorem corporis posse intermitti, sed non dolorem animi.

RATIO est manifesta, quia semper displicere debet peccatum commissum.

Sed si dolor animi desineret aut intermitteretur, tum etiam desineret displicere peccatum.

Ergo numquam intermittendus ille dolor, nec ab animo Crux deponenda, sicut nec ipse Christus vmquam deposuit.

I. PVNCTVM.

SEQVEBATVR autem illum multa turba populi & mulierum quæ plangebant & lamentabantur eum; Conuersus autem ad illas Iesus dixit: Filiæ Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros, quoniam ecce venient dies in quibus dicent, Beatæ steriles & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos: & collibus, operite nos; Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Ex his verbis elici possunt tres affectus; primus, Compassionis in Christum, ad imitationem illius turbæ & mulierum quæ plangebant eum. Secundus, admirandæ & imitandæ pietatis ipsius Christi Domini qui magis deplorat & deplorandam suadet futuram illorum miseriam, quàm suam propriam. Tertius, peramandæ & nunquam deponendæ Crucis nisi amore ipsius Crucis, ad exemplum Christi qui non alio animo à Cruce ferenda destitit, quàm vt in ea grauius pateretur & moreretur. *Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* O numquam satis ponderata verba! Si Christus innocens ita passus est propter te, quid te conuenit non modo propter illum sed propter teipsum pati? Quod si verò hîc pati recusas, quas non debes expectare pœnas post mortem, tu qui nihil aliud es quam lignum aridum, *cuius consummatio in combustionem?* Hebr. 6.

Quamobrem seriò de amanda & colenda Cruce seu mortificatione continua cogitandum: quæ si tamen interdum quoad corpus

corpus remittitur, numquam vero eſt ex animo deponenda, numquam deponendus affectus ſui corporis mortificandi, numquam deponendum ſtudium ſui animi reprimendi, numquam denique dolor ille deponendus qui ſemel conceptus eſt de peccato quondam admiſſo. Quo in triplici ſenſu propoſita Veritas expendi poſſet, ſed in poſtremo præcipue de Cruce ac dolore interiori vitæ præteritæ, conſiderabitur. *Peccatum meum contra me* Pſ. 50. *eſt ſemper*, inquit pœnitens, id eſt coram me, in mente mea vt ſemper meminerim me peccaſſe, in corde meo vt ſemper oderim & deteſter quod peccaui, in ſenſu meo vt ſemper illud deſleam, & amplius ab illo lauer.

Nam præter innumeras quæ inde proueniunt vtilitates, certè illud certum & omnino neceſſarium, vt numquam placeat, imo vt ſemper diſpliceat quidquid peccatum eſt. *Reuertere ad Do-* Eccleſ. 17. *minum*, inquit Scriptura, *& auertere ab iniuſtitia tua, & nimis odito execrationem.* Quid eſt nimis odiſſe execrationem niſi tam continuo & indeſinenti odio peccatũ proſequi vt pene nimium videatur? Cur vero peccatum dicitur execratio, niſi quod ſemper ſit ita execrandum vt non ſecus atque ipſa execratio ſemper diſpliceat? Quod denique additur, *Cognoſce iuſtitias & iudicia Dei*, quid eſt aliud quàm indicare motiuum potentiſſimum ad hoc perpetuandum execrationis præteritæ odium, nempe quod ſic Deus illam ſemper execretur, ſic execrandam iubet, & adeo tremenda ſunt diuina illius iudicia vt de peccato dimiſſo non ſit etiam tremor deponendus. Sic idem aperte Sapiens; *Ne dixeris*, Eccl. 5. *peccaui, & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor. De propitiato peccato noli eſſe ſine metu, neque adiicias peccatum ſuper peccatum. Et ne dicas, miſeratio Domini magna eſt, multitudinis peccatorum meorum miſerebitur: Miſericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores reſpicit ira illius.*

II. PVNCTVM.

SED Crux interior, ſeu animi dolor de peccato ſi deponeretur aut intermitteretur, verendum eſſet ne & ipſum peccatum diſplicere aeſineret.

Intermitti quidem poteſt dolor ſenſibilis, ſed non ille qui dicitur appretiatiuus, & qui verus & proprius eſt dolor de pec-

Digitized by Google

cato ſuper omnia deploranda. Dicitur vero non intermitti cùm pœnitentis animus ita eſt affectus & diſpoſitus, vt quoties excitatur peccati memoria, dolor renouetur: atque etiam vt crebro dolor ille renouetur, ſæpe ſæpius peccati memoria excitetur.

Thren. 3. *Memoria memor ero, & tabeſcet in me anima mea.*

Hoc autem eſt omnino neceſſarium ne peccatum placere incipiat, aut diſplicere deſinat. Nam cum ſit tam naturale & procliue homini, amore & complacentia ferri in obiecta quibus pecccatum admiſſum inhærebat, vt niſi diligenter cum diuina gratia proſpicias, illuc rapiaris, & tibi placeat quod placere non poteſt ſine peccato: certe non poteſt aliter diligentius nec tutius proſpici quàm per illum dolorem continuum qui directe opponitur tali complacentiæ, & voluntatem contra obſirmat.

Pſ. 37. *Ego tamquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus non aperiens os ſuum: quoniam ego in flagella paratus ſum, & dolor meus in conſpectu meo ſemper: quoniam iniquitatem meam annuntiabo & cogitabo pro peccato meo.* Quaſi diceret, hoc eſt quod me inſenſibilem reddit ad omnia quæ me prouocant ad peccandum, quòd videlicet tùm meminerim olim me peccaſſe, & ita doleam de peccato, vt peccare diſpliceat.

Sic ſanctus Auguſtinus iam conuerſus, cùm à ſodalibus

L. 1. de Ord. c. 10. ad aliquid liberius actitandum forte moueretur, *Nolite*, inquit, *obſecro vos geminare mihi miſerias: ſatis mihi ſunt vulnera mea, nolite obſecro.* Et poſt nonnulla: *Hic vbi plura ne dicerem, lachrymæ mihi modum impoſuerunt.* Videſne quàm ſit opportunus & neceſſarius ille dolor continuus quem tanti Viri renouant quoties periculum inſtat ne in delictis veteribus ſibi complaceant? *Hoc eſt frenum in maxillis ponendum*, de quo paſſim

Iſ. 30. Ez. 29. Scripturæ, quo poſito ſicut facile retardamur à complacentia in peccatum: ſic illo remoto facillimè in eandem prouocamur

Ier. 8. & ruimus. *Omnes conuerſi ſunt ad curſum ſuum*, inquit Ieremias, *quaſi equus impetu vadens ad prælium*; Quia ſcilicet vt ante dixerat non dolent de peccato, aut dolorem ſemel conceptum non continuant.

III. PVNCTVM.

ETSI ergo à corpore Crux interdum deponi poßit, numquam tamen ab animo, Ne ſi animus dolere deſinat de peccato,

Digitized by Google

peccatum diſplicere deſinat. Quod certe nefas eſt & omni modo cauendum. *Fili, peccaſti: non adiicias iterum, ſed & de priſtinis deprecare vt tibi dimittantur. Quaſi romphæa bis acuta omnis iniquitas, plagæ illius non eſt ſanitas:* Id eſt, non poteſt ita ſanari, quin ſemper ſanari poſſit perfectius, dolendo & gemendo propterea non tam timore pœnæ quam amore Dei, ſicut de ſe ait ſanctus Auguſtinus, *Amore amoris tui facio iſtud, recolens vias meas nequiſſimas in amaritudine recogitationis meæ, vt dulceſcat mihi dulcedo non fallax, dulcedo fœlix & ſecura.* Eccleſi. 21. L. 2. Confeſſ. 2.

Atque vt idipſum vnuſquiſque conſtanter obſeruet, ſic idem alibi: *Numquam credat ſufficere, ſemper coram Domino ante quem peccauit, erubeſcat: dolorem cum vita finiat: vbi dolor finitur, deficit pœnitentia: vbi deficit pœnitentia, & ibi venia. Vade & iam noli peccare: hoc eſt pœnitere: Hinc ergo ſemper doleat, & de dolore gaudeat, & non ſemper doluiſſe doleat.* O quale gaudium ſic ſemper poſſe dolere; ſic vere poſſe dicere cum Pſalmiſta, *Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.* Fœlices gemitus, in quibus anni deficiunt: fœlices anni qui nonniſi deficiunt in dolore & in gemitibus. L. de vera & falſa pœnit. c. 13. Pſ. 30.

Vide in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. poſt Epiphaniam, de rationabili ſolicitudine pro peccatis remiſſis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

AD EVANGELIVM, *Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam. Reſpondit eis Ieſus, loquor vobis & non creditis.* Ioan. 10.

Qui cum affectu incompoſito Deum conſulit, non Deum, ſed Deo conſulit.

Quaſi vellet Deum ſibi ſolùm placentia reſpondere. In hac 2. parte, Feria 4. Pentecoſtes.

Vos non creditis quia non eſtis ex ouibus meis.

Quæ cauſa eſt cur pauci ſalui ſint, hæc in te cauſa eſt,

Digitized by Google

cur ex illis forte non sis.

In hac 2. parte, Dominica Septuag. Vide & in 3. die 25. Iunij.

OVES meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me.

Sicut discursum mentis statim sequi debet affectus, ita & affectum effectus.

In 1. parte, die 29. Decembris.

Tantum abest quod qui sunt verè liberi non se subjiciant: vt non sint aliter verè liberi, nisi se subjiciant.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 15.

Sicut Imaginem aut faciem Christi, sic eius vocem fidelis anima reueretur.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 21. quæ pene tota est de hac similitudine pastoris & ouium, ex eisdem Christi verbis.

FERIA QVINTA.

QVATVOR DIMENSIONES CHRISTI CRVCIS ET NOSTRÆ.

Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est Caluariæ locus. Matth. 27.

Huius rei gratia, flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum. Ephes. 3.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Qui à Cruce, ſuas tollit Dimenſiones, tollit à ſe ſuam Crucem.

RATIO EST, Quia qui tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum cuique ferenda eſt, tollit à ſe ſuam Crucem.

Sed qui à Cruce, ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum ferenda eſt.

Ergo tollit à ſe ſuam Crucem; Ac proinde illi maledicto ſubjicitur quod intentat Chriſtus Dominus dicens: Qui non accipit Crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus. *Matth.* 10.

I. PVNCTVM.

CONSCENSO monte Caluariæ, Crux in terram demittitur, locus eminentior montis deligitur vbi illa infigatur; Claui, funes, malleus, cæteraque inſtrumenta ſupplicij educuntur; Quid vero interim bonus Ieſus? Srabat videlicet cum illis duobus nequam qui ſimul ducti ſunt vt interficerentur, ſtabat ligatus velut illi, apparebat nequam & Reus velut illi, parabatur Cruci affigendus vt illi: ſed tamen quàm longe ab illis alius eſſet, tu tecum ipſe recogita. Credibile autem eſt & cogitatu piiſſimum, oculos tunc in Crucem humi jacentem habuiſſe defixos, atque illi tùm quòd poſtea diſcipulus Andreas, animo etiam lætiori dixiſſe, *ô bona Crux diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens ad te venio*; Tum conſiderando ſingulas eius dimenſiones ſic à Patre diſpoſitas, *Etiam pater! quia ſic placitum fuit ante te*; Illam accepto ſua in latitudine, paratus pati quæcumque volueris; Illam amplector ſua in longitudine, tamdiu paſſurus quàm permiſeris; Illam ſuſcipio, ſua in ſublimitate & profunditate, tam excelſo & humili animo toleraturus omnia quàm cognoſco te velle à filio, & quàm filius tibi poteſt exhibere! *Luc.* 23. *Matth.* 11.

Hæ ſunt quatuor Crucis Chriſti dimenſiones de quibus Apoſtolus, & in his refulgere dicitur Crucis myſterium, quia ſic noſtra

Crux ſuas etiam debet habere dimenſiones; aut non erit illa
Luc. 9. Crux quam iubemur quotidie ferre poſt Chriſtum, & in qua cum ipſo affigendi ſumus. *Quæ merito ferri vnicuique ſuadetur,*
Serm. 9. de Quadr. ait S. Leo, *quia propriis modis atque menſuris ab vnoquoque toleratur.* Hinc orta Veritas, *Quod qui à Cruce, ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe ſuam Crucem.* Quia videlicet tollit illam Crucem quæ eſt ferenda poſt Chriſtum, & quam qui non accipit non eſt Chriſto dignus, non poteſt dici Chriſtum ſequi neque Eius eſſe. Non enim omnes qui ferunt Crucem, Crucem ferunt poſt Chriſtum, nec ſequuntur illum. Sunt multæ Cruces inutiles, imo etiam ſunt malæ Cruces & peruerſæ quas quicumque portant, tam longe diſtant à Chriſto quàm à bonitate malitia, & à rectitudine peruerſitas.

Cruces inutiles ſunt labor ille inutilis & caſſa ſollicitudo mentis quâ laborat homo ſub ſole & quam ita deplorat Sapiens,
Eccle. 7. vt penè totus ſic Eccleſiaſtes in ea deploranda.
Sap. 5. Malæ autem & peruerſæ, ſunt illæ viæ difficiles quas impij ambulauerunt, & eſt via iniquitatis in qua laſſati ſunt, vt ipſi clamant in inferno. Quantumcumque enim vitium placeat, ſuas tamen habet moleſtias, & ipſa *eſt ambitio Crux ambientium*, vt ait
Lib. 3. de Conſid. c. 1. ſanctus Bernardus. Quis autem ſanus putet ambitioſum ferre ſuam Crucem poſt Chriſtum Dominum? Cur ita porro, niſi quia non eſt illa Crux quam poſt ſe ferendam iuſſit Chriſtus: non eſt illa Crux qua ſequimur Chriſtum, non eſt illa Crux quæ nos Chriſto ſimiles facit. Ac proinde ſicut ille ſolus vere dici poteſt ferre ſuam Crucem qui fert illam Crucem quam Chriſtus ferendam voluit; ſic plane, hanc qui non tollit, non tollit ſuam Crucem, ſeu quod idem eſt, tollit à ſe ſuam Crucem, non vult pati quantùm neceſſe eſt ad ſalutem aut ad certum perfectionis gradum quò à Chriſto vocatur, licet alia quædam patiatur. Non
S. Auguſt. pœna, ſed cauſa, & modus patiendi martyrem facit.

II. PVNCTVM.

SED qui à Cruce, ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum ferenda eſt.

Tollit nempe ſimilitudinem ſuæ Crucis cum Cruce Chriſti. Quæ vt manifeſtius pateant, expendendæ ſunt accuratius illæ

Digitized by Google

Crucis myſticæ dimenſiones, & tibi applicandæ.

Latitudo Crucis eſt quidquid ex diuina ordinatione patiendum eſt; O quæ & quanta Chriſtus in toto Corpore, in bonis, in honore, & vniuerſim in omnibus! Itane vero tu omnia? Si quid deſit quod non patiaris, tantùm de latitudine tuæ Crucis deeſt, & tantum de eius ſimilitudine.

Longitudo Crucis eſt tamdiu conſtanter pati omnia quam durat occaſio patiendi; ſic Chriſtus in Cruce per tres horas; ſic ab horto ad Crucem: Imo ſic à primo vitæ ortu vſque ad mortem ſemper conſtantiſſime paſſus. Tu verò quàm facile reſilis, quàm parùm duras patiendo, ſicque non imples menſuram longitudinis! *Numquam deeſt tribulatio perſecutionis ſi numquam deeſt obſeruantia pietatis, Totius eſt temporis Crucem ferre,* ait S. Leo. *Serm. 9. de Quadr.*

Sublimitas & profundum Crucis eſt Charitas & Humilitas ſimul iuncta in animo patientis; Sic Chriſtus ex ea ipſa Charitate qua diligebat Patrem, diligebat Crucem, & in hac ſublimi dilectione patiebatur. Tam profunda vero eius humilitas vt exinanitio iure dicatur, quo verbo nihil aptius eſt ad rem exprimendam. *Phil. 2.*

Aduerte autem has duas Virtutes ſic mutuò à ſe pendere, vt quò ſublimior erit Charitas, eò ſit profundior humilitas; & quò profundior humilitas, eo etiam creſcere & apparere ſublimiorem Charitatem; Vnde tu qui humilitate præſertim deficis, & numquam te ſatis dignum tuis te pœnis iudicas, quando aliunde quàm à te proueniunt, timere certe debes ne debita etiam Charitate deſis; Nam ſi vt debes & vt potes cum Gratia, Deum diligeres, ſic Eum doleres à te aliquando fuiſſe offenſum, vt numquam ſatis humiliari & pati poſſe crederes ad aliquam Diuinæ Iuſtitiæ ſatisfactionem exhibendam: diceresque quod eſt in libro Iob, *peccaui, & vere deliqui, & vt erã dignus non recepi.* *Iob. 33.*

Ex quibus tandem patet quod qui à Cruce ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum eſt ferenda, quia non Eum imitatur, neque ſicut ille paſſus eſt patitur; quia non quantum, nec ex quanto vult Deus, aut quamdiu illi ordinatur; quod eſt manifeſtè deficere ab Imitatione & exemplo Chriſti qui omnia pleniſſime conſummauit. *Multi ambulant quos ſæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti.* *Phil. 3.*

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

HARVM ergo defectu dimensionum cùm sua Crux vnicuique deficiat, quid sequitur, nisi *Qui à Cruce suas illas tollit dimensiones, tollit à se Crucem suam*; tollit à se decus suum, tollit à se salutis suæ tesseram, tollit à se omne bonum: *nam in Cruce totum constat, & in moriendo totum iacet.* Vide illud Diuinum caput libri primi de regia via sanctæ Crucis. Et licet nullus Sanctorum tam perfectè passus sit sicut Christus, satis tamen perfectè passi sunt, si suæ Crucis dimensiones cumulate compleuerint; Satis autem cumulate compleuerunt, si omnia sibi patienda, licet non quanta Christus, tolerarint; si tamdiu sustinuerint quàm sustinendum illis fuit, licet non tam diuturno tempore quàm ipsi Christo patiendum fuit; si denique ex toto corde suo, licet cor eorum non fuerit tam sublime aut humile quàm Cor Christi. Sic Apostolus mensuram suæ Crucis impleuit cùm illa passus est quæ Corinthiis commemorat: *Secundum mensuram*, inquit, *qua mensus est nobis Deus*, sic nos vellet *Imitatores sui esse, sicut ille est Christi.* Alioquin caue istud, *Tanta passi estis sine causa.* Itemque illud longe grauius, *Scio opera tua quia nomen habes quod viuas, & mortuus es, Esto vigilans & confirma cætera quæ moritura erant. Non enim innenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis & audieris, & serua, & pœnitentiam age.*

L. 1. de Imit. Chr. 12.

2. Cor. 11.

Ibid. 10.

Gal. 3.

Apoc. 3.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de muliere peccatrice, seu Magdalena pœnitente. Luc. 7.

DE hac tam multæ suo loco producuntur Veritates Practicæ, vt sit longius hic eas referre.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 7. & die 22. Iulij.

Adiungi vero possunt nonnullæ aliæ qua ad pœnitentiam & Conuersionem spectant.

Licet

Digitized by Google

Licet omni peccatori ſit neceſſario pœnitendum, vix tamen vllus eſt qui neceſſariam agat pœnitentiam.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus.

Fruſtra te Chriſti miſeret, niſi te tui prius miſereat.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 1. Quadrageſimæ.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ ſuæ non obſequi peius eſt, quàm primò vocantem ne erraret, non ſequi.

In eadem 2. parte, in fine, vbi de ſtatibus.

Fortioris eſt animi non vinci à bonis blandientibus, quàm ipſa vincere mala terrentia.

In eadem 2. parte, Die 25. Aprilis.

Niſi Chriſto reſiſteres, ſic te Chriſtus in ſe, ſicut panem conſecratum, conuerteret.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 1.

Qui ſibi palpat quod non longè erret, periculoſius ſæpe errat, quàm qui aberrar longiùs.

In 3. parte. Dominica 3.

Hanc ad cæteras impudentiam impudicus adjicit, vt Deum orando irrideat.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 6. Videri & poteſt in 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 4. in Aduentu.

Sicut à peccato ſic à peccati reliquiis, reſurgendum.

In 4. parte, Dominica 15

Niſi ab omni cupiditate voluntas, ſicut ab omni errore intellectus verè conuertatur, vix vlla eſt vera conuerſio.

In 4. parte, Feria 2. hebdomada 16.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS CRVCI AFFIGITVR.

Ibi Crucifixerunt eum. Luc. 23.

Hoc scientes quia vetus homo noster simul Crucifixus est. Rom. 6.

VERITAS PRACTICA.

Quod petenti Christo iuxta Crucem non negasses; hoc à te semper petit, hoc illi semper debes, hoc illi numquam negandum.

SENSVS est præsertim de veteri homine simul crucifigendo, quod præsertim petiisset Christus, & quod ibi præsens non negasses, vnde concluditur numquam id illi negandum, & ad singulos veteris hominis actus reprimendos, tantùm valere Christi considerationem, quantùm valuisset illâ ipsâ horâ quâ vidisses eum Cruci affixum.

RATIO est, quia idcirco non negasses quod Christus petiisset quia reuera sic merebatur, & sic debebas non negare quod petebat.

Sed Christus hoc idem semper petit, hoc idem semper meretur, hoc illi semper debes.

Ergo & semper debes non negare, seu quod idem est, ergo id numquam est negandum; quod certe potens est & efficax cum Diuina Gratia ad continuam mortificationem exercendam.

I. PVNCTVM.

IBI *Crucifixerunt eum*, ait S. Euangelista, quo vno dicto omnia comprehenduntur quæ spectant ad hanc stupendam Crucifixionem. Expende singula cum affectu. Vide vt denudant Sacrum Christi Corpus, vt proiiciunt in supinam Crucem, vt extendunt eius membra in illum doloris lectum, vt manus & pedes summa vi protrahunt, donec attingant locum destinatum vbi affigantur. Audi malleorum ictus, in clauos: Cerne clauorum violentiam in neruos, neruorum scissuras ac venarum in manibus pedibusque, vnde quatuor illa sanguinis flumina quæ totam irrigant terram. Attende & vide si est dolor sicut iste dolor. Quid tum bone Iesu! quid sentiebas? quid cogitabas? Fili, sic de te vno cogitabam quasi vnus fuisses pro quo sic paterer; & hoc præcipue cogitabam vt me totum tibi traderem quò amorem tuum mereri possem. Inscribebam te manibus meis per hos clauos qui tùm infigebantur Cruci, & per sanguinem qui inde profluebat, vt verum fieret quod dixit Propheta, *Non obliuiscar tui*; *In manibus meis descripsi te.* Veni sequere me, Inspice exemplar quod tibi monstro, sic veterem hominem crucifige. *Gen. 2.* *Is. 49.*

Ad hoc anime quid respondes? non est dubium quòd si tùm præsens adfuisses & hæc audiuisses, nullum est mortificationis genus aut actus particularis quin libentissime subjisses, si se eius occasio obtulisset: nonne est ita? Responde. At quæso memineris, quando & quoties veteris hominis reprimendi seu naturalis appetitus coercendi occasio sese dabit. Scito te æque obligatum modò & semper id reddere Christo, ac tùm credidisses illi non negandum. Perinde modo debet valere eius Exemplum & Consideratio, atque tùm valuisset, si vidisses eum pendentem, & audisses à te postulantem talem mortificationis actum qui modo occurrit exercendus.

Quid est enim cur illo tempore non illi denegasses, nisi quia iudicasses id illum à te promereri quod postulat: id ita exigere sanguinem profluentem, id ita vel ab inuito extorquere Crucem & tot Cruciatus quos tui gratia libenter suffert, vt si denegares, impietatis & crudelitatis notam non effugeres: nonne hæc

vna fuisset Ratio? Nam licet præsentia obiecti multum potuisset ad commouendum sensum & animum, tamen negare non potes quin Ratio id persuasisset. Patere ex animo, & id effice
1. Ioan. 3. quod sanctus Ioannes Euangelista, *In conspectu eius suadebimus corda nostra.*

II. PVNCTVM.

SED *Christus hoc idem semper petit: hoc idem semper meretur;*
Rom. 6. *hoc illi semper debes.* Hoc est enim quod ait Apostolus, *hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est: Vt destruatur corpus peccati, vt vltra non seruiamus peccato*; Et alibi, *qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*; Rursumque de seipso, *Christo confixus sum Cruci.* Quorum omnium verborum duplex est sensus, primus quod sicut Christus corpus suum dedit affigendum Cruci, ita nos carnem siue eius appetitum inordinatum qui dicitur vetus homo, tradamus spiritui Gratiæ, ita continendum, vt non magis se mouere possit secundum suos motus naturales peruersos, quàm corpus Cruci affixum. Hoc est facere secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est, quando scilicet quod factum est in carne Christi, hoc in carnali appetitu fiet. Hic est primus sensus.

Secundus vero est, quod quia Christus sic fecit, ideo nos idem etiam præstare oportet, id omnino meretur cum præcipue idcirco sic voluerit crucifigi, vt disceremus sic crucifigendam & continendam carnem, siue id timore culpæ & pœnæ vt dicebat
Ps. 118. Dauid: *Confige timore tuo carnes meas*, siue id solo amore, vt
Gal. 2. Apostolus, *Christo confixus sum Cruci, viuo ego iam non ego, viuit vero in me Christus.*

AT quæso te quandònam id Christus à nobis fieri postulat & quandònam meretur vt quod postulat, exequamur? An pro eo tantum tempore quo patiebatur, aut quo vidisses illum dum pateretur? Nonne id ridiculum cogitatu, & impium dictu? nonne id modò & semper id postulat, id meretur, & id debemus cùm adest occasio carnis reprimendæ? Nonne ad has occasiones confertur nobis gratia quam patiendo promeruit, si sicut de præsenti pateretur? Et nonne nos etiam oportet illi gratiæ obsecundare, ne illud incurramus quod seuere & grauiter ait Apostolus, *qui*

Digitized by Google

Filium Dei conculcauerit & sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit! Hoc est videlicet conculcare filium Dei ac eius sanguinem, cùm eius presentes Gratias quæ non minoris valent quam eius sanguis, rejicimus: ne carnem affligamus, ne vel eius appetitui resistamus! ô probrum, ô ignominiam, *Quæ vtilitas in sanguine meo?* Quæ vtilitas in exemplo meo? Hebr. 10. Ps. 29.

III. PVNCTVM.

QVOD ergo petenti Christo iuxta Crucem non negasses, hoc à te semper petit, hoc illi semper debes, hoc illi numquam negandum est: Quia id semper meretur sicut tùm merebatur: vnde ad singulos veteris hominis actus reprimendos ita semper valere debet Exemplum Christi crucifixi, sicut si modo Cruci affigeretur, ac si præsens adesses huic spectaculo. *IESVS CHRISTVS heri & hodie: Ipse & in sæcula.* Nam cùm certum sit, te tùm Illi non negaturum fuisse hunc mortificationis actum qui occurrit, quia iudicasses illum mereri; profecto neque etiam modo, neque quocumque petat tempore, negare vmquam debes, quia sic iudicare, sic credere, & sentire debes illum tam iustè modò mereri quam quando passus est. Aut enim tùm nihil meritus est quod faceres, aut illud meruit quod modo faciendum est. Expende hoc: quid enim meruit vt faceres, nisi quod potes & debes facere? at quid est illud nisi quod occurrit faciendum? Hoc est scilicet quod ex Cruce vidit, hoc est cui præstando Gratiam destinauit, & salutem affixit: sicut enim te non vidit nisi in ea differentia temporis qua modò viuis, sic neque actum mortificationis quem redderes nisi quo tempore esset reddendus. Quamobrem si hunc negas, negas quod debes, aut negas te illi hoc debere, quæ est horrenda blasphemia, & quæ te aliquando eò deducet vt neges te quidquam illi debere, aut fatearis te nolle quidquam reddere. Nam si non reddis quod petit, quid reddes? Quidquid sit aliud quod non petit, recusabit, & nihil reddes. *Munus non suscipiam de manu vestra.* Hebr. 13. Mal. 1.

Etsi vero alia tibi videantur præstanda, nihil est magis necessarium nihilque certius quod à te exigatur, quàm ille mortificationis actus qui ad euitandam cordis inordinationem adhi-

Digitized by Google

bendus est: sicut enim hanc inordinationem numquam potest probare Christus, ita non potest non petere quod à te necesse
Eccles. 15. est vt cum Gratia coerceatur. *Nemini mandauit impiè agere, & nemini dedit spatium peccandi.* Non ita de positiuis aliis bonis operibus certus esse potes; & vere illud mortificationi continuæ applicari potest quod de præputiis Philistinorum dicebat Da-
1. Reg. 18. uidi Saul: *Non habet Rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philistinorum, vt fiat vltio de inimicis Regis.* Te sponsabat in Cruce Christus, & hæc à te quæ dicta sunt sponsalia postulabat, quæ si negas, vide Cui neges.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Iudæorum Concilio contra Dominum. Ioan. 11.

Quid nequius quàm quod excogitauit caro & sanguis? *Eccles.* 17.

Nempe de Iesu perdendo, vt supra explicatur in hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ infra Septuagesimam.

Expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo.

Non minùs expedit ad salutem vt vetus homo moriatur in nobis, quàm vt nouus Homo moreretur pro nobis.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 25.

Sicut à veteri lege, sic à veteri homine, vnicuique Christiano est abstinendum.

In 1. parte, Sabbato hebdomadæ 5. post Epiphaniam. Vide & Dominicam infra Octauam Natiuitatis Domini: & diem Circumcisionis.

Mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quàm quid mortificationi detrahendum.

Digitized by Google

In 3. parte. 24. Augusti.

Quæ hac denique & sequenti die proponuntur Veritates, satis patet quàm sint conformes superioribus, necnon quæ in parasceue seu Feria 6. hebdomadæ sanctæ.

SABBATO.

CHRISTVS IN CRVCE ILLVSVS.

Tunc Crucifixi sunt cum eo, duo latrones, vnus à dextris, & vnus à sinistris; prætereuntes autem blasphemabant eum. Matth. 27.

Rursum Crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes. Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Quod nouo negatur Homini contra veterem; hoc veteri indulgetur contra nouum.

RATIO EST, Quia quod nouo negatur homini contra veterem, est aliquod mortificationis exercitium.

Atqui hoc negatum mortificationis exercitium, hoc ipsum est quod contra nouum hominem veteri indulgetur.

Ergo quod nouo negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum. Quod certe ignominiosissimum est Christo Domino, qui rursum crucifigitur & illuditur in cordibus nostris, nisi vetus ipse homo sit in nobis plene Crucifixus. Alteruter necessario crucifigendus.

I. PVNCTVM.

CHRISTO Cruci affixo, Crux erecta fuit in eminenti loco, vt spectaretur ab omnibus, & qui in ea pendebat, spectaculum fieret ac portentum ludibriis omnium & opprobriis expositum, sicut prædixerat Dauid; *Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis & mouerunt caput*, & sicut refe- runt Euangelistæ; *Prætereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua & dicentes: vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas, salua temetipsum: si filius Dei es, descende de Cruce. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus, dicebant, Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere: si Rex Israel est, descendat nunc de Cruce, & credemus ei: confidit in Deo, liberet nunc eum si vult, dixit enim quia filius Dei sum. IDIPSVM autem & latrones qui crucifixi erant cum eo, improperabant, & conuiciabantur ei. ILLVDEBANT autem ei & milites accedentes & acetum offerentes ei, & dicentes; Si tu es Rex Iudæorum, saluum te fac.*

Ps. 21. & 68.

Matth. 27

Marci 15. Luc. 23.

Hæc prorsus stupenda omnia & cum affectu reuoluenda, sed quod etiam nunc sic illudatur Christus in cordibus nostris, nisi vetus homo sit plane crucifixus, non minus accurate perpendendum. Hoc autem redditur manifestum discursu tam aperto, vt vix vno aut altero sit opus verbo ad ampliorem eius declarationem: sicque fiet vt dum breuior erit propositæ Veritatis expositio, grauissimum illud probrum de illuso in cordibus nostris Christo, quod inde sequitur, attentius consideretur. Sic ergo habe: *Quod nouo negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum.* Quid est enim contra veterem hominem nisi quod illi displicet & repugnat? quid est autem quod illi displicet nisi quod vocamus mortificationis exercitium? *si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum: si pes, si manus; abscinde, amputa.*

Matth. 5. Marci 9.

Hoc est quod nouus homo petit contra veterem, hoc est quod illi negatur cùm scandalum pedis vel oculi non aufertur. Ah quoties id petitum! ah quoties id negatum! quoties voluit & noluisti!

II. PVN-

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

ATQVI hoc ipſum eſt quod contra nouum hominem veteri indulgetur. Hoc ipſum ſcilicet quòd oculus ſcandalizans non eruitur, quòd pes offenſionis non abſcinditur, quòd imperatus denique mortificationis actus non exercetur; hinc ſolum eſt quod ſe contrà opponit homo vetus, contrarium appetit, oppoſitum poſtulat, & hoc illi indulgetur, *Dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei. Voluptatum amatores magis quam Dei.* Ioan. 12. 2. Tim. 3.

III. PVNCTVM.

QVOD nouo igitur negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum. NOVVS homo, inquit S. Gregorius, *vitæ noſtræ veteri in vitiis enutritæ contrarietatem oppoſuit nouitatis ſuæ. Quid enim vetus, quid carnalis homo nouerat niſi ſua retinere, aliena rapere ſi poſſet, concupiſcere ſi non poſſet? ſed cæleſtis Medicus ſingulis quibuſque vitiis obuiantia adhibet medicamenta. Nam ſicut arte medicinæ calida frigidis, frigida calidis curantur: ita Dominus noſter contraria oppoſuit medicamenta peccatis, vt lubricis continentiam, tenacibus largitatem, iracundis manſuetudinem, elatis præciperet humilitatem.* Hom. 32. in Euang.

At verò contrà ſemper vetus reluctatur: fit pugna de nobis in nobis inter vtrumque hominem, vter alteri cedat aut imperet. Alterutri prorſus obſequendum. Illi ſunt duo Domini quibus nemo ſeruire poteſt, *Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum ſuſtinebit, & alterum contemnet.* Sicut itaque quando mortificatione conſtringitur vetus homo, is dicitur crucifigi, quia ſic comprimuntur eius actus vt nihil agat, perinde ac Crucifixus: ſic plane niſi ſic conſtringatur & crucifigatur, quid ſequitur niſi oppoſitum? quid ſequitur niſi quod nouus ipſe homo cum actibus ſuis comprimatur, compreſſus nihil agat, nihil agens ſit velut Cruci affixus? *Si affiget homo Deum, quia vos configitis me: me vos configitis gens tota*, dicit Dominus per Prophetam. Matth. 6 Mal. 3.

Atque hoc ipſum eſt quod alia ſimilitudine dicitur exſpoliari Epheſ. 4. Coloſſ. 3.

veterem hominem & indui nouum: Vnde quemadmodum hoc ipso quòd vnus exspoliatur, alter induitur: ita prorsus si vnus laxetur & liber agat in nobis, alter crucifigatur necesse est.

Iam vero quàm sit graue & iniuriorsum Christo Domino sic in te constringi & crucifigi, vt nihil spirituale agat, cogaturque per tuam libertatem, cui sese accommodat, cedere æmulo, atque illum intueri dominantem tui, dominantem animo & corpori tuo, tuos mouentem affectus, excitantem actus, & omnia sensualis vitæ opera tecum operantem, poterisne id cogitare, & pati? Nonne tu ipse es qui quotidiana precatione sic illum aduocas; *Dirigere & sanctificare, regere & gubernare, dignare Domine Deus Rex cæli & terræ, hodie corda & corpora nostra, sensus, sermones & actus nostros in lege tua, & in operibus mandatorum tuorum:* Dum vero præsens adest te directurus, dum tibi dicit, *Ecce adsum quoniam inuocasti me*, veni, sequere me; Tu contrà quasi diceres, quis es tu vt sequar te! Sequar cogitationes cordis mei, & ibo in aduentionibus meis. Quid est irridere, quid est illudere nisi hoc sit? *Factus sum in derisum tota die, omnes subsannant me.*

Isa. 58.

Ier. 20.

Prou. 3. Itane semper illudes & non illudéris? *Ipse deludet illusores.* *Ibid. 9.* *Si fueris illusor, solus portabis malum.* Attende diligentius & cum D. Bernardo sic exardesce in teipsum: *Exurgat Deus & cadat armatus iste, cadat & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, cultor sui, amator mundi, seruus Diaboli. Quid tibi videtur? Si recte sentis, mecum dices, reus est mortis, crucifigatur. Noli ergo dissimulare, noli differre, noli parcere: sed festinanter, audacter, instanter crucifige hominem istum, sed cruce Christi, in qua est salus & vita.*

In Meditationibus. Medit. vltima.

Euangelium Feriæ Ioannis 12. solennem ingressum Domini Iesu in Ciuitatem Ierusalem repræsentat, de quo iam supra, semel & iterum; cras vero plenius & opportunius.

Digitized by Google

HAC SANCTA HEBDOMADA, de ſeptem Verbis Domini in Cruce prolatis agitur, vnde diſcamus perfectam in omni genere Renuntiationem, quæ plurimum facit, ad veram ſanctitatem, his præſertim ſacris diebus, comparandam.

DOMINICA PALMARVM.

DE ILLVSTRI PALMA, ET TRIVMPHO, QVEM CHRISTVS DOMINVS REFERT EX INIMICIS, ET QVI EXPRIMITVR PRIMO VERBO IN CRVCE PROLATO.

Pater, dimitte illis, non enim ſciunt, quid faciunt. Luc. 23.

Cùm audiſſent, quia venit Ieſus Ieroſolymam, acceperunt Ramos Palmarum, & proceſſerunt obuiam ei, & clamabant: Hoſanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Iſrael. Ioan. 12.

VERITAS PRACTICA.

Illuſtrior de Inimicis Palma eſt, mori pro eis, ne moriantur; quàm ipſis perditis triumphare.

Digitized by Google

RATIO EST, Quia Charitatis illustrior est triumphus, quàm vindictæ vel fortitudinis.

Sed moriendo pro Inimicis, ne moriantur, Charitatis est triumphus: De ipsis vero perditis, vel vindictæ, vel fortitudinis triumphus est.

Ergo Illustrior de Inimicis Palma, & triumphus est, mori pro eis, ne moriantur, quàm ipsis perditis triumphare.

I. PVNCTVM.

DE celeberrimo ingressu Domini in Ciuitatem Ierusalem habetur in 4. parte, hebdomada integra quæ est 26. seligenturque nonnulla pòst ad ampliores discursus. Hic modo sufficiat pauca hæc breuiter capita, mente percurrere, quibus ad primæ Veritatis propositæ Considerationem fiat progressus. Primum, quòd inter alias causas cur sic magnifice Dominus voluerit ingredi Ciuitatem, hæc vna fuit, vt indicaret se de inimicis triumphare.

Secundum, quod de ipsis triumphat non solum resurgendo post mortem, sed moriendo, & orando pro ipsis in Cruce, ne pereant.

Tertium, quàm luculentè hunc pietatis affectum expresserit in primo quod protulit verbo, *PATER dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt.*

Quartum, quanta in hoc Verbo, seu in pietatis affectu per verbum expresso, quàmque perfecta reluceat Renuntiatio Iuris illius, quod habebat Christus, reposcendi vindictam de Inimicis, necnon de ipsis vindicatis & perditis triumphandi.

Quintum denique, vt ad similem tam generosæ Renuntiationis Imitationem & praxim excitemur, quam sit verum, quod *Illustrior de Inimicis Palma sit mori vel pati pro ipsis ne moriantur & pereant, quàm de ipsis perditis triũphare, aut alio quouis vlcisci modo.*

Ratio quæ à Charitate petitur est insignis ad affectum permouendum, & ad intellectum illustrandum. Quid enim nobilius, quid generosius, & quid sublimius Charitate triumphante?

Vndecumque enim aliter de inimicis triumphes, siue à prudentia, siue à Iustitia, siue à fortitudine, eò semper erit inferior triumphus quò hæ virtutes sunt Charitate inferiores. Et quidem si nuda & simplici Charitate nihil est excellentius, quantò magis ipsa est excellentissima, dum triumphat? Sic enim seipsam quodammodo altius euehit, si quid sit altius quò euehi possit: Vnde Apostolus cum de Charitate ad cætera dona & gratias comparata differeret, *Adhuc excellentiorem*, inquit, *viam vobis demonstro.* Dicite quidlibet, adhuc aliquid excellentius dicam. 1. Cor. 12.

II. PVNCTVM.

ATQVI sic pati sic orare & mori pro inimicis ne pereant, est actus & triumphus Charitatis.

Quod sit actus, patet euidenter: Quod vero ille actus Charitatis, sit eiusdem triumphus, intelligi potest pluribus modis: Primò, quod damnosiores nostri inimici nempe Caro, Mundus & Dæmon sic superentur & triumphentur; sicut enim valde naturale est, valde conforme mundo & valde gratum Dæmoni vindicare se de inimicis, & ad vindictam repoſcendam maxime inuitemur ab his tribus nostræ salutis hostibus: sic cùm resistimus tentationi, cùm non obstante naturali inclinatione, *non maledictum pro maledicto, sed è contra benedictionem*, ex Charitate reddimus, profecto victoria est & triumphus Charitatis de illis hostibus. Secundò potest intelligi de illis ipsis Inimicis quos Charitate nobis vincimus, quos nobis deuincimus, eos emollientes & inflectentes; Vel quos vincimus Deo, eis gratias obtinẽtes quibus resipiscant & saluentur; sic dicitur, *Lucratus eris fratrem tuum: SALVABIS animam eius à morte, & operies multitudinem peccatorum.* Vel denique vincimus inimicos ipso actu Charitatis quem pro eis exercemus, & singularis obedientiæ quam reddimus præceptis vel Consiliis Christi Domini, vnde est illud celebre Sapientis dictum; *Vir obediens loquetur victoriam*; Qua enim ratione hic Charitatis actus est superior meritis & dignitate, illa Inimicorum potentia seu violentia quam in nos exercent; eâdem nos superiores & victores eorum sumus; ac proinde de eis triumphamus. 1. Pet. 3. Matth. 18. Iac. 1. Prou. 21.

Sed prius anime, de te triumphes necesse est; vincendus ille

Digitized by Google

affectus qui te ad vindictam inclinat, atque vt vincatur certius,
Apoc. 6. constanter est impugnandus. *Sic exit vincens vt vinceret.* Vindica me Domine, non de meis Inimicis, sed de meipso.

III. PVNCTVM.

SIC ergo patet, illustriorem illam esse palmam & triumphum qui de inimicis agi possit, quando pro eis potiùs patimur & oramus, exemplo Christi, quàm si eos vltione accepta perderemus, ne quid inulti ab eis patiamur. Quia Charitas longè semper excellentius Bonum est quocumque alio, quod ex vindicta vel ex prætento Iure reposcendæ reparationis læsi honoris vel iniuriæ acceptæ
Coloss. 3. prouenire possit. *Super omnia, Charitatem habete:* Vnde apte S.
L. 3. de nat. & gr. c. 42 Augustinus, *Charitas est verissima, plenissima, perfectissimaque Iustitia.* Et hæc certe consideratio plurimum valere debet ad illam Charitatem exercendam; nam quid quærimus in vindicta reposcenda? hoc vnum nempe vt malum auertamus, vel bonum aliquod procuremus; sed nullum est tam graue malum quam si Charitatem perdas, aut nullum tale bonum quam eius actus & exercitium: ac proinde cedant illi omnia necesse est, aut negandum, Charitate nihil esse maius & excellentius, quod tuta fide & Conscientia cogitari non potest.

Prouerb. O quàm verè & sapienter Sapiens, *Honor est homini qui separat se à Contentionibus.* Non dixit pax est homini, gratia est homini, salus, benedictio aut alia singula bona quæ referre poterat, sed honor est homini, quia de honore magis dubitant homines nùm sit in illa Charitate seruata, & idcirco nos certos & securos esse voluit, vt si honorem quærimus, Charitatem potius quàm vindictam cogitemus. Non potest enim non esse valde honorificum coram Deo & coram hominibus recte sentientibus, cùm maius bonum minori præferimus, aut dum prospicimus ne minus malum maiore malo redimatur. Etenim quis non eum stultum iudicet & derideat qui propter calceum breuiorem, sibi pedem resecaret? Sic plane ille insanit, & merito est deridendus qui propter temporale aliquod bonum, Caritatem violet quæ tale est bonum vt *Charitas Deus sit, & Deus Charitas.* O bo-
1. Ioan. 4. num super omne bonum. Dic ergo ex corde cum Christo, *Pater, Ignosce Illis*; & mihi simul cum illis, si quid contra hanc Veritatem peccaui.

Digitized by Google

Huic affines videri possunt quæ sequuntur.

Iniuriam infert Gratiæ maximam, qui pro ferenda iniuria non certat fortiter.

In 1. parte. In die S. Stephani.

Iniurioſum est Christo, si nulli quidem velis inferre iniuriam, nolis autem illatam ferre.

In 1. parte. Die 16. Ianuarij.

Læsi amoris ira quò est suauior, eò potentior.

Qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit.

In 2. parte, Feria 6. & Sabbato hebdomadæ 3. Quadragesimæ.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras.

In 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 1. post Octauam Paschæ.

Beati pacifici. Beati qui persecutionem patiuntur propter Iustitiam.

In 3. parte, Feria 2. & 3. hebdomadæ 4.

Si semel sunt condonandæ iniuriæ, sunt semper condonandæ.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 18.

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

In 4. parte, Dominica 21.

QVÆ de hodierno Ingressu & Triumpho Domini possent alia memorari, atque inde Veritates ad praxim educi, hæc sunt in primis, ex Euangelica narratione.

INVENIETIS asinam alligatam, & pullum cum ea: soluite, & adducite mihi. Matth. 21. videndus textus.

Quod magis confert ad faciendam ritè Confessionem minus efficitur, nisi cum Sacerdote priùs conferatur.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 3. post Epiphaniam.

Dicite quia Dominus his opus habet. Ibidem.

Sic nempe dicendum in quibus omnibus nos velit Deus, nam Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debemus.

In 1. parte. Die 4. Ianuarij.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Ibidem.

Non nisi subiectis Christo concupiscentiis, Rex Christus re agnoscitur.

Non à magno regno, Rex magnus, Christus ita est prædicandus, quàm à Magno Rege, magnum eius regnum.

In 1. parte. Die 6. Ianuarij.

Quam in se attrahit Gratiam qui se Deo libens offert, eandem sibi detrahit qui quod offert non reddit.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 1. Aduentus, ad stabiliendam veræ virtutis firmitatem.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: Alij autem cædebant ramos de arboribus.

Turbæ autem quæ præcedebant, & quæ sequebantur clamabant dicentes: Hosanna Filio Dauid &c. Matth. 21.

Tria simul hæ turbæ coniungunt quæ sunt ad veram Deuotionem valde obseruanda; Nempe affectum, voces & opera, quæ ad tres corporis partes spectant, Cor, linguam & manus; Vnde hæc manat Veritas:

Nisi Cor, lingua, & manus, ad Deuotionem simul conspirent, ipsa exspirabit Deuotio.

Ratio fundatur in natura veræ Deuotionis quæ nos totos ita Deo

vt

Digitized by Google

reddit, vt nisi totos reddat, non sit vera; non reddit autem totos, nisi tres illæ conspirent partes, vt explicatur fusius in 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 26.

Et vt appropinquauit, videns Ciuitatem fleuit super illam, dicens: Quia si cognouisses & tu. Luc. 19.

Nisi Cor tuum moueatur ad verba Christi lachrymantis, Cor illud est de quo Sapiens, *Cor durum habebit male in nouissimo.* Eccles. 3.

In 3. parte, Dominica 9. Vbi hæc alia subiungitur.

Si te cognosses, hoc in te flendum nosses quod deflet Christus.

ET verò ad conciliandas hoc sacro tempore, vel quandocumque Diuino placuerit Spiritui, salutares lachrymas, plurimùm valere potest hæc Diui Augustini, de Lachrymis sententia, meritòque debet inter Veritates Practicas, sic recenseri & expendi, vt authoritati dicentis, accedat dicti ratio. *Serm. 11. ad Fra. in Er.*

Lachryma Passionis Christi Vicaria.

ID EST,

Vices quodammodo gerit Passionis Christi, dum in animis nostris id operatur quod est præcipuum Passionis Christi opus.

Ratio est, quia præcipuum Passionis Christi opus, est remissio peccatorum, ipso dicente Domino: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum, in omnes gentes. *Tamquam scilicet hoc sit eius proximum, & præcipuum opus.* *Luc. 24.*

Sed Lachryma, sic Domino cooperante, hanc in animis nostris remissionem peccatorum operatur.

Ita omnes Patres, variis quidem loquendi modis, sed idem prorsus significantibus.

Sunt qui Lachrymam comparent cum herba illa fullonum quæ miram habet vim ad eluendas quascumque sordes; & de

Mal. 3. qua est mentio apud Prophetam Malachiam. Sic sanctus Au-
Serm. 11. ad Fratres de Eremo. gustinus, *hæc*, inquit, *lachryma, est herba cœlestis illius fullonis quæ vestes seruorum suorum deturpatas, à sorde quotidie purgat.* Sunt qui dicant esse velut Spongiam qua literatura quæuis deletur.
In Ps. 50. *In codice*, inquit sanctus Ioannes Chrysostomus, *scripta sunt peccata tua; Spongia peccatorum tuorum, Lachrymæ tuæ sunt. Effunde Lachrymas & poteris ea delere.* Rursumque alibi sub alia similitudine:
Hom. 6. in Matth. *In sæcularibus*, inquit, *iudiciis, quamtumlibet post acceptam sententiam lamenteris & lugeas, non tamen effugies flendo supplicium: Hîc verò si toto corde ingemueris ad Deum, soluisti repente sententiam, veniamque consecutus es.*

Sunt qui dicant esse velut naufragium aut velut etiam illud
L. de Pan. c. 12. diluuium quo totus est orbis expiatus. *Lachryma*, inquit Petrus Cellensis *est naufragium vitiorum, portusque naufragatorum.* San-
Ps. 31. ctus autem Hieronymus ad illum Psalmi Versum: *Verumtamen in diluuio aquarum multarum, &c. VIDE*, inquit, *quanta magnitudo sit fletuum vt diluuio comparentur*, Quod non tantum dicit propter abundantiam, sed etiam propter efficaciam. Quo in sensu iidem dicunt Lachrymis nostris Dæmonem magis vri quàm suis flammis, & ipsum inferorum ignem nostris extingui fletibus.

Quid quod sanctus Leo non dubitat affirmare lachrymas à
Serm. 9. de Pass. Diuo Petro fusas esse velut baptismum? *Fælices*, inquit, *lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, Virtutem sacri habuerunt baptismatis.* Et quidem, *iterabilis*, ait sanctus Bernardus, vt
In octaua Pasch. non semel tantum sicut Sacramentum Baptismi, sed sæpius hoc Sacro lachrymarum Baptismate possimus ablui. Poteratne dici expressius aliquid ad propositæ Veritatis fidem illustrandam? Quid enim Baptismo efficacius ad omnes peccatorum maculas eluendas? Et quia Martyrium, Baptismus Sanguinis est qui hoc commune habet cum aquarum Baptismo vt nihil in peccato relinquat non plenè ablutum & detersum, idcirco etiam audet Diuus Chrysostomus cum ipso martyrio conferre lachrymas.
In Psalmum 50. *Dicam*, inquit, *tibi quid valeant lachrymæ, attende diligentius. Quid martyribus majus qui animam suam ponunt pro amico suo? Grandis gloria Martyrum: Martyres effundunt sanguinem: peccatores effundunt lachrymas. Meretrix illa non fudit sanguinem, sed fontes lachrymarum profudit, & deleuit peccata sua.* Tum de Diuo Petro.

Digitized by Google

Numquid ſanguinem fudit? Nonne amare fudit lachrymas, & abſterſit peccatum ſuum, & recepit priſtinam dignitatem?

Ex quibus & aliis Sanctorum Patrum dictis ſicut aperte patet in veris lachrymis, remiſſionem peccatorum contineri, ſic plane liquet quam verè lachryma ſit Paſſionis Chriſti Vicaria, cùm id operetur in nobis quod eſt præcipuum Paſſionis Chriſti opus.

Quamobrem cùm nihil modo ſit opportunius quàm & recolendo ſimul ſalutis noſtræ myſterio, & remittendis vacare peccatis, ſic vtrumque ſimul jungendum eſt, vt & ſacræ memoriæ Paſſionis, lachrymas excitet; & excitatæ lachrymæ memoriam paſſi Domini renouent & virtutem eius communicent. Sic Chriſtus ipſe Dominus vtrumque junxit, vt manifeſte ait Apoſtolus, *qui in diebus carnis ſuæ preces ſupplicationeſque ad eum qui poſſit illum ſaluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus eſt pro ſua reuerentia.* Poſſent alia quæcumque peteres, denegari, ſed petentibus veniam lachrymis numquam negatur. *Non ſuperuacuæ mendicant lachrymæ veniam*, ait S. Cyprianus, *nec vmquam patitur contriti cordis holocauſtum repulſam. Quoties te in conſpectu Domini video ſuſpirantem, ſpiritum ſanctum non dubito aſpirantem; Cum intueor flentem, ſentio ignoſcentem.* Hebr. 5. Serm. 6. de Cœna Dom.

Quod quidem tam proprium eſt & ſingulare lachrymis, vt etiamſi expreſſam non peterent peccatorum veniam, veniam tamen obtinerent: vt egregie proſequitur ſanctus Ambroſius. *Lachrymæ*, inquit, *tacitæ quodammodo preces ſunt. Veniam non poſtulant & merentur. Cauſam non dicunt & miſericordiam conſequuntur. Vtiliores lachrymarum preces ſunt quàm Sermonum. Sermo enim interdum non totum profert negotium; lachryma ſemper totum prodit affectum.* Serm. 46. de pœnit. Petri.

Vide in 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 3. *Beati qui lugent.*

AD VERBA porrò ſupradicta, *Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus.*

Vel adiſta: *Quia ſi cognouiſſes & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi*: & quæ ſequuntur Lucæ 19.

Poſſet adiungi vel conjunctim cum ſuperioribus, vel ſeparatim, hæc Veritas, ad perfectæ praxim Emendationis, plurimum efficax cum Diuina Gratia.

Hoc Sacrum tempus Crisis est æternitatis.

Vel sic expressius.

Hi Sacri dies non minus diligenter sunt obseruandi pro salute animæ, quàm dies Critici pro sanitate corporis.

SIC Ecclesia suo in officio, dum Passionis tempus inchoat.

Isti sunt dies quos obseruare debetis, temporib. suis.

RATIO EST, Quia idcirco pro sanitate corporis obseruantur quidam dies, dicti Critici, quòd ex illis iudicium plerumque fiat, vel indicium capiatur de statu sanitatis.

Sed hi sacri dies, hi sunt ex quibus capi possit indicium pro salute animæ, id est, prout modò se quisque geret, inde sperandum vel timendum erit pro æterno salutis animæ statu.

Ergo hi sacri dies non minus diligenter sunt obseruandi pro salute animæ, quàm dies Critici pro sanitate corporis, imo tanto id diligentius, quanto corporis sanitati salus animæ præstat.

I. PVNCTVM.

PRIMA propositio posset explicari paulo latius ex ipsa quæ in morbis præsertim febrilibus apparet, experientia; dum certis quibusdam diebus, nempe septimo, decimo quarto, vicesimo primo & similibus, Natura morbi seu status morbidi, se apertius prodit: fit pugna quædam in corpore, vires inter naturales, & morbi malignitatem; Contendit Corpus in seipsum pro seipso, dum latentes in se morbi causas expellere nititur, & se domestico liberare hoste. Quod si quidem fœliciter ei succedat; si exudet, si copiosè, si toto corpore, si vi naturali non arte exquisita; tùm prosperæ valetudinis certa spes capitur. Aut si è contra, corpus rigeat, vel in sudatiunculam, vt vocant, laboriosè dissoluatur; tunc metuendum est cor-

Digitized by Google

pori, tunc periculoſa vis morbi eſt & damnoſa pernicies; Inde videlicet indicia capiuntur, inde formantur iudicia, ſiue prognoſtica & præiudicia; Vnde iſta naturalis pugna dicitur *Criſis*, quaſi iudicium, & dies quibus illa ſolet accidere, *dies Critici*, quaſi deciſiui, decretorij, aut velut *arbitri & iudices diſceptationum naturæ & morbi*; Sic illi loquuntur qui de his ſcribunt. O ſi tam periti eſſemus in animæ morbis vel cognoſcendis vel ſanandis! *Omne caput languidum & omne cor mœrens, à planta pedis vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas.* Hæc primo dicuntur de morbis noſtris, tum de Chriſti vulneribus, quæ ſunt morborum remedia, ſi vellemus ea nobis apponere. *Nec minorem febrem amoris eſſe dixerim quàm caloris*, ait ſanctus Ambroſius, *febris noſtra auaritia eſt, febris noſtra libido eſt, febris noſtra luxuria eſt, ambitio, iracundia*, & quotquot inſunt vitia, tot ſunt ægritudines animi; ſuntque animæ certa pernicies, niſi proſpiciat; qua de re fuſius, multis in locis.

Iſ. 1.

In Lucam.

II. PVNCTVM.

SED hi ſacri dies, hi ſunt ex quibus, ſuo quodam modo, capi poſſint indicia pro ſalute animæ, ſicut dictum eſt pro ſanitate corporis.

Nempe his diebus, talis pugna fit inter ſyndereſim & libidinem, inter Diuinam Bonitatem & humanam peruerſitatem, inter Chriſti Gratiam & noſtra vitia, vt prout cuique pugna ſucceſſerit, de futuro ſalutis ſtatu, præiudicari poſſit. Cùm enim hoc præſertim tempore repræſentetur nobis Chriſtus velut ſpirans in tormentis, & expirans in Cruce. Cùm ſit ex præcepto ſacra celebranda Communio, cùm paranda Confeſſio, cùm alia Religionis inſtituta, modo ſint accuratius excolenda; quis dubitet tùm munificentiſſimum Dominum ſua largius effuſurum dona? ſuas abundantius communicaturum gratias? Quis niſi plane perditus & deſperatus non ſentiat ſingulares animi motus in amorem pietatis & in peccati odium? Quis non deploret ſuam intemperantiam, ſuam ferocitatem, ſuam libidinem, ac reliqua ſua vitia.

Et horum quidem motuum communis ſenſus eſt, at longè diſpar effectus: nam qui vocantis Dei Gratiæ reſpondet, neque tan-

Digitized by Google

tùm à peccato, sed etiam ab amore peruerso qui peccati radix est, penitus discedit; magnam sanè spem consequendæ salutis præbet, meritóque in eorum est numero de quibus dicitur à
Osee 6. Propheta: *In tribulatione sua manè consurgent ad me: Venite & reuertamur ad Dominum, quia ipse cæpit, & sanabit nos, percutiet & curabit nos, Viuificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius.* Sic ille, sic Spiritus ipse Sanctus prædicens & denuntians futuram ex his motibus quorumdam animæ prosperam valetudinem, & perpetuam beatitatem.

AT contrà: Si solis in animi motibus hæreat cuiusquam pietas, si non vltra in tale peccati odium se protendat vt iam omnino nolit peccare, si sacris feriis absolutis, ad pristinum redire cogitet genium, nec de arctiori deliberet disciplina, qua se deinceps contineat; tunc plane oppositum formatur judicium, tunc cauendus ei denuntiatur interitus, & certa impendens per-
Ibid. nicies. Audi enim quid sequitur in eodem Prophetæ loco: *Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros manè pertransiens. Propter hoc dolaui in Prophetis; occidi eos in verbis oris mei: & judicia tua, quasi lux egredientur*; Id est; Ex his tuis gestis tam clare iudicari potest quid de te futurum sit quàm est ipsa lux clara & aperta. Cur porro? quia quo tempore formare debebas solidam pietatem quæ te ab omni deinceps peccato auocaret, tu contentus nonnullis quibusdam piis motibus non vltra processisti, sicque tua deuotio transactis festis transiit, & velut nubes aut ros matutinus de repente soluta est; Hoc est ad æternam salutem valdè siniſtrum & infaustum. Quid enim tibi saluando potentius, quam quod suggeritur his diebus? Quid validius ad compungendam quan-
Hebr. 4. tumuis duram Conscientiam, quàm *viuus ille sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus?* Quandònam vero sermo ille diuinus subministratur abundantius, quam hoc tempore, vel efficacius quàm cùm de Christo patiente disseritur? At nonne hoc est quod modò exhibetur? Nonne ad hoc idcirco singulariter à Domino, Concionatores quique excitantur, acuuntur, dolantur, & pene occiduntur, vt per Christi patientis & morientis viscera, te à peccato reuocent, & in stabilem salutis viam te adducant? Nonne tu ipse vides quam sit id æquum & debitum? Et tamen paulo post

Digitized by Google

perinde ac ſi ludicra & ficta eſſent hæc omnia, tam facili propenſione liberiorem repetis viuendi licentiam! Actum eſt de te, periiſti, aut certe tam certo periclitaris quàm verè apta & opportuna erant omnia quibus in veritate, à mundanis tenebris ad Lucem Euangelicam & verè Chriſtianã virtutem conuertereris.

Hoc nempe velut quoddam extremum remedium, extremis noſtris malis diuina prouidit Sapientia, vt per Chriſti vitam & mortem reſipiſceremus, *Verebuntur*, inquiebat, *filium meum*; Nil *Matth 21.* vltra ſupereſt, hoc ſi non ſanaris remedio, *Inſanabilis fractura tua*, *Ier. 30.* *peſſima plaga tua, curationum vtilitas non eſt tibi. IMMVNDITIA* *Ezech. 24.* *tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à ſordibus tuis, ſed nec mundaberis.* Quibus enim opportunius modis? *Quid tibi faciam*, ait Deus, quid tibi vltrà conferam, quid à me expectes aliud quam vt te nouis illuſtrem luminibus, ad cernendum apertius quid ſit peccatum, quid peccatrix anima, quid peccatis inuoluta qualis eſt tua; vel te nouis accendam ardoribus ad audendum melioris vitæ propoſitum? En quod intendo his diebus, en quod præſto, quod ſatago: *Probate me ſuper hoc,* *Mal. 3.* *dicit Dominus, ſi non aperuero vobis cataractas cœli, & effudero vobis benedictionem vſque ad abundantiam.* Tu propterea tamen nihilo factus melior, in eadem perduras mente: *& in omnibus his, ait* *Ier. 3.* *Dominus, non eſt reuerſa in toto corde ſuo, ſed in mendacio!* nec putares inde capi damnationis tuæ tremenda præiudicia! O te inſenſatum ſi non id ſentis! Audi rurſum quid de te Iudex tuus pronuntiet: *VAE eis quoniam receſſerunt à me, vaſtabuntur quia* *Oſee 7.* *præuaricati ſunt in me; & ego redemi eos, & ipſi locuti ſunt contra me mendacia. Ego erudiui eos & confortaui brachia eorum, & in me cogitauerunt malitiam. Reuerſi ſunt vt eſſent abſque jugo, facti ſunt quaſi arcus doloſus*; Id eſt, arcus qui non recte dimittit ſagittam in ſcopum, vel cuius ſagitta retorquetur in ipſum ſagittarium: quaſi diceretur, ſe ad necem ipſi deſignant, ſua in ſe tela conuertunt & arma, ſuis ſe bonis deteriores faciunt. *Hoc eſt judicium,* *Ioan. 3.* *quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem.* Hæc recta & probata iudicandi ratio, de periculo animæ, cum lucem perinde habet ac tenebras, cum diem illum in qua lucebant ei Veritates ſaluberrimæ, quibus ſanari poterat, ſic elabi ſinit, vt perinde poſt in tenebris ambulet, ac ſi lumen non vidiſſet.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

HI *sunt igitur dies quos obseruare debemus. Hi sunt dies non minus diligenter obseruandi pro salute animæ quàm dies Critici pro sanitate corporis.* Quia non minus ex his de animæ, quam ex aliis de corporis periculoso statu iudicari potest, si salutem non operetur, detestando vt oportet non solum omne peccatum, sed rem ipsam quæ est causa peccati, vt sæpe dictum est.

Ps. 37. *Dies tribulationis, & correptionis & blasphemiæ, dies hæc; quia venerunt filij vsque ad partum, & virtus non est pariendi.* Non est partus, nisi verè id efficias quod concipis & promittis te facturum. Quo verò die id promittis, manifesta dies est tribulationis ac correptionis; & quia non promittis seriò aut non satis fideliter exequeris, recte dies etiam blasphemiæ dicitur, & dies decretorius, dies Criticus quo iudicari potest, te in summo versari periculo; tibi valde à te timendum.

Nonne hoc ipsum est quod in Iudæis plorabat Dominus, *quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi!* dies nempe ista qua sic gloriose Christus ingressus est Ciuitatem, qua sic commoti sunt Ciues vt eum quasi Regem agnoscerent, dies eorum erat Criticus, si nempe perstitissent in illo pio affectu, si eius sequi consilia, si parere mandatis voluissent, si peccata

Luc. 19. deponere sicut laudatus ille Zachæus: hanc ipsam Domini vocem audissent & benedictionem accepissent, *Salus huic domui*, salus huic Ciuitati, salus vnicuique conuerso: sed quia mox à seipsis defecerunt, quia nihil de peccatis deponendis cogitarunt, idcirco mutata in maledictionem benedictione, nihil aliud audiunt quam futuras impendentes pœnas, *eo quod non cognouerit tempus visitationis tuæ!*

Notanda hæc singulariter verba quibus confirmat Dominus, quod iam à nobis dictum est, esse certum tempus quo inter alia de salutis negotio præsertim agitur, in quo agnoscendo & obseruando tempore nisi simus sagaces & seduli, peribit temporis Gratia quæ nullo vmquam alio forsan occurret. Vnde & ipse Dominus: *Venient dies quando desideretis videre vnum diem filij hominis, & non videbitis.* Et rursum: *Cum videritis nubem ab occasu, statim dicitis, nimbus venit, & ita fit. Et cùm austrum flantem, dicitis*

Luc. 17.
ib. 12.

dicitis quia æſtus erit, & fit. Hypocritæ faciem cæli & terræ noſtis probare; hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & à vobis ipſis non iudicatis quod iuſtum eſt?

Quod & multo ante per Prophetam illis exprobrarat, adducta ſimilitudine volucrum: *Miluus*, inquit, *in cælo cognouit tempus ſuum, turtur & hirundo, & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui: populus autem meus non cognouit iudicium Domini!* Iudicium ſcilicet quo Dominus de anima iudicat; Iudicium quod ipſa debet anima de Domino iudicare, ſed alio plane diuerſo ſenſu, nempe agnoſcendo tempus quo ſibi ab illo Gratiæ conferuntur, agnoſcendo ſuam in his accipiendis & vſurpandis fidelitatem, agnoſcendo ſuum periculum niſi fideliter obſequatur, vnde idcirco tam ſæpe & grauiter Apoſtolus: *Adiuuantes exhortamur ne in vacuum Dei gratiam recipiatis, ait enim, tempore accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te, ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* Ier. 8. 2. Cor. 6. Iſ. 49.

Ecce nunc vere dies in quibus ad ſalutem operandam non minus Gratia ſingularis nos adiuuat, quam natura corpus ægroti ſtatis illis diebus vt dictum eſt, ad ſanitatem comparandam. Sic itaque cum Gratia ſingulariter operemur, atque hoc in primis penitus animo perſuaſum habeamus, totam illam operam noſtram in hoc præcipuè poſitam eſſe, vt peccatum deponamus, & certum quoddam peccatum quod vniuſcuiuſque morbus eſt grauior, & mortis æternæ futura eſt cauſa, niſi ſerio deponatur.

Hoc intelligendum, hoc inculcandũ, hoc importune & opportune repetendum, non in ieiuniis, non in precibus, non in peregrinationibus aut aliis quibuſuis operibus ita poſitam eſſe operã quæ à nobis exigitur, ad ſanitatem animæ cum præſenti gratia recuperandam, ſicut in peccato expellendo. Non eſt noſter morbus, non orare his diebus, aut etiam non confiteri: ſed hæc eſt tota mali labes non mutare vitam aut non auocare animum ab illis rebus & obiectis quæ nos in peccatum ſolent inducere. Hoc eſt quod ſpectat parata Gratia, hoc eſt quò nos trahit, hoc eſt quò nos illam ſequi poſſimus. Ieiunauerunt Niniuitæ, ſaccis operti ſunt, & multis ſe dederunt lamentis; at nullo tamen iſtorum operum placatus dicitur Deus, ſed tantum mutatione vitæ. *Vidit Deus opera eorum*, inquit Sacer textus, *at quænam opera*, quærit ſanctus Chryſoſtomus, *quod ieiunauerunt? quod ſaccum induerunt? nihil* Ionæ 3. Hom. 3. ad Pop.

horum, sed hæc omnia tacens intulit, Quoniam conuersus est quisque à viis suis malis. Cernis quod non ieiunium periculo eripuit, sed vitæ mutatio.

Hoc est firmum quod dicunt propositum, quo sic muniri debet nostra Confessio, vt tam salubris sit futura, quàm firmum fuerit & solidum hoc emendandæ vitæ propositum.

Angetur fortasse animus, laborabit in dissoluendis vinculis quibus mundo tenetur, timebit famæ, pœnas metuet, & anxia futuri solicitudine retardabitur, sed nihil horum vereatur,
Act. 20. nec faciat animam suam, id est, animalem illam partem quæ rationi & gratiæ se opponit, non faciat inquam pretiosiorem quam se. Hæc est Chrisis, hæc est pugna, hæc agonia quam ipse Dominus subire voluit vt nobis esset exemplo sic pugnandi & vincendi. Nonne sic Dominus in horto timere voluit, nonne inde agonia & sudor fluxit sanguineus? Sed timorem vicit nostræ salutis amor. Nos tùm sibi præsentes fecit, & nostri gratia nihil
Hebr. 12. duri, nil asperi recusauit. *Sic deponentes omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem & Consummatorem Iesum*; vt fusius Feria sequenti sexta. Concludat vero, aut alio quo voles loco,
Serm. 1. de Resurr. Dom. discursum hunc illustret & accendat Diui Bernardi suauis ac potens adhortatio: *Redite ergo prauaricatores ad cor, & in toto corde quærite Dominum, & odite malum: pœnitentes non verbo tantùm & lingua; sed spiritu & veritate. Quia vero non satis cecidisse piget hominem, vt videtur, qui adhuc manere disponit in lubrico: aut erasse qui ducem non quærit, SIT VERAE COMPVNCTIONIS INDICIVM, OPPORTVNITATIS FVGA, SVBTRACTIO OCCASIONIS. Alioquin timendum valde ne dies ista, si quidem & ipsa posita est in ruinam & resurrectionem multorum in Israel, reprobet vos, vel tamquam manifestè alienos à Christo, Christo non communicantes, vel tamquam socios Iudæ in quem intrauit Satanas post buccellam.*

zed by Google

FERIA SECVNDA.

DE SECVNDO CHRISTI DOMINI VERBO.

Amen, dico tibi, Hodie mecum eris in Paradyso. Luc. 23.

ET DE EA RENVNTIATIONIS SPECIE QVÆ SPECTAT VSVM SVÆ POTESTATIS.

VERITAS PRACTICA.

Impietatis genus est pietatis Cultoribus nimis commune: plura quàm possint, velle facere: & quæ possint, non facere.

RATIO cur hoc sit impietatis genus, hæc est inter alias quod velle aliud quàm velit Deus, sub prætextu quodam pietatis, impietatis est quoddam genus.

Sed hoc volunt qui plura quàm possunt volunt, & quæ possunt non faciunt.

Ergo id impietatis genus est; Quod quàm sit nimis commune pietatis Cultoribus, tu ipse ex teipso intelliges si te attente prospexeris.

I. PVNCTVM.

QVAM diuersus vtriusque latronis simul cum Christo pendentis status! Quàm longe alia mens, alia verba & alius eorum vitæ exitus, qui forte eadem vitæ principia seu idem viuendi genus sectati fuerant! ô Diuina Iudicia! Ac

primo quidem videtur vterque ſimul blaſphemaſſe in Chriſtum
Matth. 27. cum Iudæis, ſic enim aperte ſanctus Matthæus: *Idipſum autem &*
Marci 15. *latrones qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.* Itemque ſanctus Marcus, *& qui cum eo crucifixi erant conuiciabantur ei.* Cum vero vnus eorum inſolentius blaſphemaret dicens: *Si tu es Chriſtus, ſaluum fac teipſum & nos*; Tum factum eſt quod Sanctus
Luc. 23. Lucas refert, *Reſpondens autem alter, increpabat eum dicens, neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es; & nos quidem iuſtè, nam digna factis recipimus, hic verò nihil mali geſsit. Et dicebat ad Ieſum, Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Ieſus; Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyſo.*

Quæ omnia longiori conſideratione digniſſima, ſed & illud in primis quod non eſt ita forte obuium & vulgare Conſidera, quàm rectum agendi modum ſeruet Chriſtus, circa hos duos latrones, quàm iuſtum & temperatum ſuæ poteſtatis vſum exerceat. Ecce enim qui tam profuſus eſt erga vnum, vt ſtatim atque locutus eſt, paradyſum promittat; Alteri tam parum liberalis videtur, vt vix ad eius Conuerſionem aliquid poſſit, aut velit.

Si tantùm poteſt erga vnum, vt de latrone Confeſſorem & Beatum repente faciat, cur non illam potentiam in alium æque exercet? Ne plura curioſius anime perſcruteris; Illud vnum admirare quod ſuppoſito vtriuſque diuerſo ſtatu, ſic Chriſtus vtrique poteſtatem ſuam accommodat, vt quod videret in vno ſe debitè poſſe, liberaliſſime faciat; quod autem ſpectaret in alio ſe non æque poſſe, non appetat vltrà facere quam quod poteſt; vellet quidem vtrumque conuerti, ſi Deus ita vellet, ſed quia Deus non ita vult de vtroque abſolute; neque etiam ipſe vult aliter quam quod Deus.

O perfectum Renuntiationis exemplar, contra quod tam multi peccant, quàm multi ſunt pietatis Cultores qui plura quàm poſſint velint facere: & quæ tamen poſſunt non faciant. Non eſt hæc pietas, non eſt hic pietatis cultus ſed impietatis quoddam genus valde execrandum.

Ratio eſt obuia & familiaris; Quid eſt enim impietas niſi aliter de Deo ſentire, aut aliter ei velle ſeruire quam ipſe velit &
Eccl. 3. ordinet? *Vidi*, inquit Sapiens, *ſub ſole, loco iudicij, impietatem, & loco Iuſtitiæ Iniquitatem*; Id eſt vidi res aliter geri ab hominibus quàm æquitas & iuſtitia poſtularent, quod eſt impium & ini-

Digitized by Google

quum, ſeu contra Deum, & homines. Atque hoc quidem magis contra Deum eſt & magis impium, quando fit ſub prætextu pietatis & æquitatis: neque enim vt ait ſanctus Auguſtinus, ſimulata æquitas eſt æquitas, ſed duplex iniquitas, quia & iniquitas eſt, & ſimulatio. *Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.* *In Pſ. 63.* *Iſ. 3.*

II. PVNCTVM.

SED qui plura quàm poſſint, volunt, circa cultum Dei; & quæ poſſunt non faciunt, volunt aliter Deo ſeruire quàm ipſe velit.

Nam cùm poteſtas bene agendi ſit à Deo, ſicut poteſtas Regendi, certe quando datur aut negatur alicui poteſtas, datur index & interpres quædam Diuinæ voluntatis circa illud agendum, cuius eſt data vel negata poteſtas; ſicut enim quando quis debet & poteſt agere, ſignum eſt Deum velle vt agat; ſic quando non poteſt, manifeſtum eſt indicium quod Deus nolit. *Fidelis Deus,* inquit Apoſtolus, *qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis.* Itemque alibi, *Quemadmodum promptus eſt animus voluntatis, ita ſit & perficiendi, ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta eſt, ſecundum id quod habet accepta eſt, non ſecundum id quod non habet;* id eſt hoc tantum ab vnoquoque requiritur quod ipſe poteſt, non quod non poteſt, *vnicuique ſicut Dominus dedit,* ait expreſſe Idem. *Rom. 13.* *1. Cor. 10.* *2. Cor. 8.* *1. Cor. 3.*

Quamobrem liquide patet quod qui plura quam poſſint, volunt pro Deo facere, volunt quod non vult Deus, qui nihil ab vnoquoque vult niſi quod quiſque poſſit. Et cum non faciunt quod poſſunt & debent, nolunt quod vult ab eis Deus qui dedit poſſe quæ præcepit. Ac proinde quis non videt eos aliter atque aliter velle ſeruire Deo quam ipſe velit? Et quidem tam obſtrmate volunt, vt non ſemel duntaxat Diuinæ repugnent voluntati, negando quæ ipſe vult; ſed rurſum eidem repugnant, cum illud etiam velint quod non vult Deus; quaſi melius norint quid ſit acceptum & glorioſum Deo quàm ipſe Deus norit, *Numquid Deus indiget veſtro mendacio, vt pro illo loquamini dolos! Numquid faciem eius accipitis, & pro Deo iudicare nitimini? aut placebit ei quem celare nihil poteſt? aut decipietur vt homo veſtris fraudulentiis?* Sicapte Iob. *Iob. 13.*

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

IMPIETATIS ergo genus est, pietatis cultoribus valde cauendum, cùm plura volunt quàm possint facere; & quæ possunt non faciunt. Sic enim aliter Deo seruire volunt quam ipse velit, quod
1. Reg. 15. est omnino impium. *Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini?* Saltem si illi quod possunt facerent, forte desiderium illud plura faciendi quàm possunt, non esset malum: sed cum non faciant quod possunt, & quod sciunt se debere facere: profecto quidquid appetunt plus quam possunt, non propter Deum appetunt, cui si seruire & magis placere vellent ex animo, non illud negligenter omitterent
Luc. 6. quod possunt. *Quid vocatis me, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* quasi diceret, quid à me plura petitis, cum non ea faciatis quæ scitis?

Vide hîc in quo deficias: quàm multa possis cum Gratia quæ non facis! quàm falso & fraudulente sub quadam specie pietatis plura desideres quæ non habes! Renuntia his vanis desideriis, Accepta tam libenter priuationem negatæ potestatis, quàm libenter datæ vsum exercebis: paratus esto ad maiora per fidelem minorum curam, & diligentem officij tui administrationem; *Sic*
Ibid. 14. *omni habenti dabitur & abundabit.* Denique *labora sicut bonus miles*
2. Tim. 2. *Christi Iesu.* Bonus miles non sibi locum dat pugnæ, sed datum seruat, & dum in illo seruando pugnat & laborat, meretur palmam & locum insigniorem.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cœna in Bethania, ante sex dies Paschæ. Ioan. 12.

De hac Cœna, & de odoriferis Magdalenæ vnguentis, In 4. parte, Feria 3. hebdomadæ 26.

Verùm si quid aliud à Domini Verbis hîc expositis considerandum aut dicendum velles, hac sancta hebdomada, consultius foret illud ex internis Christi doloribus supra declaratis, vel ex ali-

Digitized by Google

quo paſſionis morali myſterio deſumere; ſemper id ſpectando vt cùm tibi tùm aliis, emendatiorem vitam perſuadeas.

FERIA TERTIA.

DE TERTIO CHRISTI VERBO.

Mulier, ecce Filius tuus.
Ecce mater tua.

ET DE PERFECTA RENVNTIATIONE INORDINATI AFFECTVS ERGA PARENTES, AVT ALIAS PERSONAS CARAS.

VERITAS PRACTICA.

Qui nimis ſuos diligit, non ſatis diligit.

RATIO EST, quia qui nimis ſuos diligit, naturali tantum affectu eos diligit.
Sed qui naturali tantum affectu ſuos diligit, non ſatis diligit.
Ergo qui nimis ſuos diligit non ſatis diligere dicendus eſt, & facit iniuriam Deo, ſibi & ſuis.

I. PVNCTVM.

STABANT autem, inquit ſanctus Ioannes, *iuxta Crucem Ieſu, Mater eius & ſoror matris eius, Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidiſſet ergo Ieſus Matrem & Diſcipulum ſtantem quem diligebat, dicit Matri ſuæ; MVLIER, ECCE FILIVS TVVS. Deinde dicit Diſcipulo, ECCE MATER TVA. Et ex illa hora, accepit eam Diſcipulus in ſua.* Ioan. 19.

Quali cum ſenſu pietatis, compaſſionis, cæterorumque affectuum tùm dolentiſſimæ Matris, & cariſſimi Diſcipuli erga pen-

Digitized by Google

dentem Iesum; tum pendentis Iesu erga suos dilectissimos, hæc gesta dictaque fuerint, fusè habetur in Meditatione vernacula, túque ipse facile contemplari potes. Expendendum vero illud ad praxim, quàm perfectam Renuntiationis affectuum formam proposuerit Dominus, circa parentes aut alias personas nobis caras. Cùm enim ex alterutro æque peccari possit, vt non satis vel nimis eos diligamus; sic ille temperauit affectum suum, seu affectus sui effectum, vt nec defuerit pietati, neque nimis affectui indulserit. Certe nisi temperasset naturalem suum affectum, non permisisset matrem illic adesse præsentem, & tantum pati quantum talis Mater in tali morte Vnigeniti pati potest. Verum quia sic illi & nobis expediebat vt quos dolores fugerat pariens Filium, eos sustineret parturiens illic quodammodo genus humanũ: idcirco permisit eam interesse suæ morti & sese mutuis compatientis animi vulneribus simul exulcerare.

Neque verò se ita continuit aut humano affectui renuntiauit quin eam benignè intuitus, & solando allocutus, & omni pietatis officio fuerit prosecutus. En vt fidelissime suo Discipulo illam commendat, Itemque Discipulũ matri! *Ecce filius tuus, Ecce mater tua.* O tela pietatis ardentissima! Perge aliquãdiu in his affectibus; ac deinde ad propositam Veritatem delabere: Est enim Consideratione dignissima & ad praxim opportunissima; Nam ita simul extrema iungit & temperat vt quod in illis est vitiosum extirpet; & quod est officij seu perfectionis, persuadeat.

Sic ergo habe, *quod si nimis tuos diligis non satis diligis*; Etenim nimia illa dilectio non nisi naturalis est & humana, nam si esset supernaturalis & diuina non esset inordinata nec nimia, cùm Diuina Charitas sit ordinata aut non sit Diuina; supereſt igitur quod sit tantum humana & naturalis affectio quæ ordinariè nimis sensibilis est, & in excessum vergens.

2. Reg. 2. Talis erat amor illius patris cui Deus exprobrauit; *magis honorasti filios tuos quam me.* Nùm tibi idem exprobrare posset? & nùm tibi hac exprobratio satis dura videtur?

II. PVNCTVM.

SED qui naturali tantùm affectu suos diligit, non satis diligit. Nam cùm supernaturalis affectus sit multo præstantior naturali,

naturali, ſiue eius originem, ſiue finem & terminum, ſeu modum diligendi ſpectes; Certe qui non diligit ſuos illo affectu ſupernaturali, non ſatis diligit; quandoquidem illis negat amorem præcipuum & excellentiorem; At vero qui ſuos colit naturali tantum affectu, eò minus illos ſupernaturali diligit quo naturalis eſt nimius: nam ſua illa nimietate tantum detrahit de ſupernaturali, quantum excedit rationabilem & Chriſtianum diligendi modum. Si naturalis eſſet temperatus & ſubditus ſupernaturali, ſe quidem mutuo compaterentur, ſeſeque inuicem confouerent: ſed cùm naturalis eſt nimius, ſibi ordinarie ſubiicit ſupernaturalem, eiuſque actus & operationes ita impedit vt non ſupernaturali ſed naturali tantum affectu ſuos diligat qui nimis diligit: ac proinde non ſatis diligat. Hinc apte S. Petrus Chryſologus: *Amarat nimietas quod poterat condire menſura.* Et aperte Chriſtus Dominus. *Nonne & publicani, nonne & Ethnici hoc faciunt?* O impiam pietatem quæ diuina commutat humanis, & ſupernaturalia naturalibus! dumque ſuis minora effundit, negat maiora. *Matth 5.*

III. PVNCTVM.

QVI *nimis igitur ſuos diligit non ſatis diligit*; Quia non eos diligit præſtantiori dilectione, quæ ipſa Charitas eſt, vbi nec plus nec minus reperitur dicente ſponſa de ſponſo in Canticis, *Ordinauit in me Charitatem*: vnde ſanctus Auguſtinus, *Amor ipſe ordinate amandus eſt, quo bene amamus, quod amandum eſt, vt ſit in nobis virtus qua viuitur bene.* Atque hinc liquet quod alij ſancti Patres dicunt de odio quo iubemur à Chriſto parentes proſequi, nempe ex illo odio procreari verum amorem; cum enim odium idcirco tantum præcipiatur vt recedat nimietatem affectus naturalis, eaque temperata ſinatur agere Charitas: profecto eò maior erit amor quo maius odium, id eſt eo magis operabitur Diuina Charitas quò minus affectus naturalis eam impediet, & ſic ex odio amor, ſicut ex amore odium; vt præclare inter alios ſanctus Gregorius; *Quia ſic propinquos ſicut noſmetipſos odio habere præcipimur, diſcamus temperata eos diſcretionis arte, & conuenienter diligere, & ſalubriter odio habere; quatenus ſic ſciat per amorem odium ſurgere, vt valeamus eos verius per odium amare.* *Cant. 2. L. 10. de Ciuit. 22.* *L. 7. Mor. c. 14.*

Digitized by Google

Alioquin certe qui non ita per odium suos amat, non leuem facit iniuriam Deo, sibi, & suis. Deo quidem, quod Deum minus amat qui aliquid præter eum amat quod non propter eum amat. Ille autem affectus naturalis qui est nimius non est secundum Deum neque propter Deum, cùm vt tolecetur, præcipiat Deus odium. Sibi autem etiam nocet, cùm ex illa inordinatione præcipui affectus qui est amor, cæteræ affectiones deprauentur; & virtutes, Deuotio, Caritas, Castitas, Paupertas, aliæque innumeræ non leue detrimentum accipiant. Suis denique etiam male prouidet, cùm supernaturalem eis amorem denegat & Diuinos inde effluentes effectus; Etenim quid affini, quid amico, parenti aut cuicumque personæ comparare possis vtilius quam si diuina illis impetres beneficia? Quandònam vero efficacius impetrabis, nisi cùm ex vera & Diuina Charitate rogabis? Putasne valituras illius preces qui suos inordinate diligit, apud Eum qui toties dixit; *Si quis venit ad me & non odit patrem suum & matrem, & vxorem, & filios & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse Discipulus?* Et hoc illis subtracto beneficio quod maximum à te sperare possent, nonne illis iniuriam facis? Et nonne minus eos amas quantò nimis amas? Aduerte igitur diligenter, & disce à Christo tuos diligere qui è Cruce nos docuit perfectam hanc Renuntitaionis formam: *tamquam lignum illud vbi erant fixa membra morientis, etiam cathedra fuerit Magistri docentis*, ait sanctus Augustinus, vbi agit de hoc tertio Christi verbo.

Luc. 14. Matth. 10.

S. August. Tr. 119. in Ioannem.

Vide in 3. parte, Feria 3. hebdomadæ 5. vbi hæc declaratur Veritas: *Solum pietatis genus est in re saluti aduersa, suis esse crudelem.*

FERIA QVARTA.

DE QVARTO CHRISTI VERBO.

Deus meus, Deus meus: Vt quid dereliquisti me?
Matth. 27.

Digitized by Google

ET DE VOLVNTARIA RENVNTIATIONE CVIVSLIBET SENSIBILIS CONSOLATIONIS.

VERITAS PRACTICA.

Beatius eſt carere omni ſenſibili Conſolatione, quàm ea abundare.

RATIO eſt, quia beatius eſt magis dare Deo quam accipere.
Sed qui caret omni ſenſibli conſolatione dat Deo, quantum homo dici poteſt illi dare.
Ergo beatius eſt magis eâ carere quàm abundare.

I. PVNCTVM.

VT melius intelligatur quomodo Chriſtus potuit eſſe derelictus à Patre, conſiderandi ſunt quinque modi quibus illi erat vnitus. Primus, per Vnionem hypoſtaticam; Secundus per Viſionem beatificam; Tertius per Gratiam Sanctificantem; Quartus per Charitatem actualem ſeu perfectam voluntatum conformitatem; Quintus denique, per aſſiſtentiam quà cum iuſtis præcipue Deus adeſt eos protegendo, confortando ſenſibiliter, aut aliis modis conſolando; Sic ipſe toties promittit in ſcripturis; *Cum tranſieris per aquam tecum ero, & flumina* Iſ. 43
non operient te; cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te, Noli timere, quia ego tecum ſum.

Atque hoc quinto ſolùm modo derelinqui potuit à Patre Chriſtus & à ſeipſo, non autem primis quatuor modis; Sic autem derelictus eſt, vt nulla prorſus conſolatione ſenſibili aut alia demum ratione, tum extremos quos patiebatur dolores voluerit mitigare; ſed pure & plene ſiuerit ſuum corpus atque inferiorem etiam animæ partem pati, quantum naturaliter ex vi tormentorum & omnibus aliis circumſtantiis dolorem augentibus dolere & pati poterat. *Intrauerunt aquæ vſque ad animam* Pſ. 68.
meam, infixus ſum in limo profundi & non eſt ſubſtantia, dicebat Dauid in eius perſona. Sed & nobilis eſt Pſalmus ordine vigeſimus primus ac totus de paſſione Chriſti, qui ab hoc verſu incipit quem Chriſtus Dominus clara voce pronuntiauit: *Deus Deus*

Digitized by Google

meus, respice in me, quare me dereliquisti; Et vt quidam existimant, continuauit, ibi loquendo de delictis suis quasi nos ipsi per eum loqueremur. Quod si tantùm prima illa verba protulit quæ videntur querimoniam continere: *Vox ista non querela sed doctrina est*, inquit sanctus Leo, expressio scilicet doloris maximi & vehementissimi cruciatus: vt intelligeremus quò vsque peccati pœna deuenerit; atque ad eam patientiam eius exemplo vehementius excitaremur, nulla vt prorsus consolatione sensibili, dolores nostros leniri vellemus.

Non est graue humanum contemnere solatium cum adest diuinum. ait optime Author libri de Imit. Christi, *Magnum est & valde magnum tam humano quam Diuino posse carere solatio, & pro honore Dei libēter exilium cordis velle sustinere, & in nullo seipsum quærere.* Hoc est scilicet totum esse Dei, quo quidem statu nihil præstantius; & hac consideratione nihil efficacius ad illum statum vel desiderandum vel libenter recipiendum, quando sic Deus ordinarit. *l. 2. c. 9.*

Sic ergo attente considera quod habet Veritas; *Beatius esse magis carere omni consolatione sensibili quam ea abundare*; *Nam*, vt ait Apostolus, *oportet meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare quàm accipere.* Quod vniuersim & absolute dictum de omni genere doni, magis adhuc videtur verum de donis quæ Deo fiunt; nam vt optimè & fusissime ait S. Ioannes Chrysostomus, beatius est debitorem habere Deum quam nouis nos debitis apud eum constringere; Cum iam enim tam multa illi debeamus, cúmque ex tot capitibus seu nominibus mereatur à nobis coli, certe nihil amanti Deum accidere potest beatius, quam si eum qualicumque beneficio demereri aut si fieri possit debitorem habere valeat. Hoc Beatissimæ Virgini tamquam singulare aliquod priuilegium à sancto quodam Patre prædicatur, *Euge quæ debitorem habes Eum cui nos debemus vniuersi.* Nonne ergo tibi, Anima, glorioſum & beatum erit si quid simile tibi dici potest! Euge quæ debitorem eum habes cui tam multa debes! Da quantum dare potes Deo, & hac beatitudine potieris. *Act. 20.* *Methodius Serm. de Purif.*

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED qui caret omni ſenſibili conſolatione dat Deo quantum homo dici poteſt illi dare.

Supponi duo debent ad declarationem huius propoſitionis; Primum eſt, ſermonem eſſe de homine qui ſe profiteatur Dei & virtutis Cultorem. Alterum, quod libenter talis in obſequio Dei, carere velit omni prorſus ſenſibili conſolatione; Quibus præſuppoſitis, aperte patet tùm illum hominem dare Deo, quantum illi à nobis dari poteſt; Nā quid vltra cogitari poteſt quod à ſeruo detur, ſi poſtquam Domino ſuo quàm potuit cumulate miniſtrarit, nihil prorſus pretij, nihil mercedis, ne quidem cibum repoſcat, imo ſe beatum putet ſi gratis illi ſeruiat, vel ſi etiam male tractetur à Domino, nihil de ſeruitio ſuo remittat, imo eo magis augeat vſque ad mortem quo peius tractatur.

Certe ſi ſeruus aliquis inuitus & nolens eo miſeriarum redigeretur, vix eſſet vlla miſerior ſeruitus, vt patet in Iſraelitis ſic Pharaoni ſeruientibus in Ægypto; ſed ſi ſeruus aut filius ſic Domino vel patri libens volenſque ſeruiret, profecto non eſſet quò ſeruitus ſeu quò donum inferioris ad ſuperiorem extendi poſſet vlterius aut altius promoueri. *Die noctuque æſtu vrebar & gelu.* Vide quæ plura de ſe dicebat Iacob in hanc ſententiam. Cum ergo hic Dei cultor ſit ita liberalis in Deum, vt poſt omnia rite perſoluta, nihil prorſus niſi angores & tædia velit recipere, quid ſupereſt quod dare poſſit Deo? Neque enim tantùm illi reddit obſequia debita, verùm & illud maxime tradit quod maxime deſiderare poſſet, nempe vt ſe gratum eſſe Deo ſuo ſentiret; quo quidem ſenſu & deſiderio dum ſe libenter priuat, & ſe ſeruū inutilem in veritate pronuntiat, ſe ita omnibus & ſeipſo priuat, vt vere is ſit qui pauper & nudus ſpiritu dicatur, & qui cum Propheta dicat, *Quia vnicus & pauper ſum ego. NEMO tamen iſto ditior, nemo potentior, nemo liberior qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.* Vide libri ſecundi caput vndecimum: & in 3. parte, in fine, vbi de voto paupertatis: ac in 4. Feria 6. & Sabbato hebdomadæ 17.

Gen. 31.

Pſ. 24.

l. 2. de Imit. Chr. c. 11.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

BEATIVS est igitur magis carere omni sensibili consolatione quam ea abundare; cum sit dare Deo beatius quàm recipere, per illam autem carentiam humani solatij, Deo detur quàm liberalissimè dari potest.

Exigua quidem res est, & in quibuslibet donis nostris sentien-
1. Par. 29. dum cum Dauide, & dicendum Deo, *Tua est Domine magnificentia & potentia, tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus debemus tibi. Omnis hæc copia quam parauimus, de manu tua est, & tua sunt omnia.*

Serm. de Quad. debito. Sed, vt optime etiam ait sanctus Bernardus, *cùm id totum dedit homo quod potest, certe liberalior esse non potest, & ipsius est Diuinæ magnificentiæ, sua id acceptatione magnum facere quod suo alioquin pretio nullum aut valde modicum esset.*

Iam verò vide accuratius quæ tuæ sint partes circa hanc Veritatem, quis animus, quis vitæ status? Si quid desit solatij, tene beatum putas? tene beatiorem aliis qui redundant bonis? Et vnde ergo illa murmura, illi languores, illæ inuidiæ, quando te miserum præ aliis & infœliciorem putas? Non aliunde est quàm quod mala pateris quæ non illi patiuntur, vel bona non habes quæ ipsi possident; At ecce, beatius est mala omnia perpeti & bonis carere omnibus, quam abundare: Quomodo ergo
Ier. 45. Tob. 10. Ps. 36 te miserum dicis? *Dixisti, væ misero mihi! & tu quæris tibi grandia! Noli quærere. NOLI turbari. NOLI æmulari in eo qui prosperatur.*

FERIA QVINTA.

DE QVINTO CHRISTI VERBO.

Sitio. Ioan. 19.

Digitized by Google

ET DE INTERNA RENVNTIATIONE DESIDERII CVIVSLIBET INORDINATI, ETIAM SPIRITVALIS.

VERITAS PRACTICA.

Sic pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata, vt qua ratione sunt ardentia, eadem sint & temperata.

RATIO cur desiderium naturale debeat esse temperatum satis patet; Cur autem & quomodo ipsa etiam pia desideria quæ debent esse ardentissima, possint & debeant esse temperata.

RATIO EST, quod idcirco vehementia & ardentia esse debent, quia res quæ desideratur, sic merito suo exigit desiderari.

Atqui eadem ipsa res postulat vt temperatè desideretur.

Ergo quâ ratione debent esse ardentia; debent esse & temperata.

I. PVNCTVM.

TRIPLEX hic Christi Domini sitis considerari potest, Corporalis, Spiritualis, & Sacramentalis. Corporalis quà reuera corpus multum laborat: Spiritualis qua Christi animus ardenter sitiebat salutem animarum; Sacramentalis quâ modò existens in sanctissimo Sacramento, quod hac sacra instituit die, vehementer desiderat sibi vniri animam.

In hac triplici autem siti, perfectæ Renuntiationis speciem nobis exhibuit, quâ non modo appetitus naturalis cohibeatur, sed & ipsa meliora & maxime pia desideria ita temperentur vt non desinant esse ardentia, & ita semper ardeant vt simul sint temperata. Vide enim primò vt nullus ei sitienti aquam subministrat, imo eum felle & aceto potant, quod certe est crudelitatis genus acerbissimum. Deinde considera quàm pauci saluentur cũ tamen omnes saluari desideret; & in illa paucitate saluandorum, nec plurium nec aliorum quàm reipsa salui fiant salutem obtineat: Vnde mirum, quantopere desidierio suo renuntiet. De-

pique quàm multo etiam pauciores vehementissimum eius desiderium expleant, quo sibi omnes in Communione sui Corporis & Sanguinis vniri vellet, quámque patienter & temperate ferat illam sitim seu rei desideratæ priuationem. Sic disce renuntiare non modo appetitui naturali, in iis quæ spectant necessitates corporis, sed in ipsis etiam spiritualibus desideriis, quæ sic debent esse ardentia vt sint simul temperata.

Ratio cur ardere & feruere debeant, hæc refertur, quòd res spirituales quæ desiderantur id merito suo exigant, vt non quolibet desiderio sed vehementi & excitato concupiscantur: sic enim ipse Christus Dominus beatos dicit qui *esuriunt & sitiunt Iustitiam, quia ipsi saturabuntur*, quasi diceret, nisi sic esuriant & sitiant non saturabuntur; quia reipsa perfectio & quæcumque ad eam conferunt, sunt ita supernaturalia, sublimia, & excelsa vt nisi eorum sit vehemens desiderium, vix attingantur. Adde quod cùm exquisita sint & pretiosissima Dei dona, ad quæ ipse nos disponit suis antecedentibus gratiis; ordinaria hæc dispositio sit per illa desideria, quæ quo sunt acriora, eo capacior recipiendorum Dei munerum redditur animus; vnde sanctus Bernardus, *qui esurit, esuriat amplius; qui desiderat, abundantius adhuc desideret, quoniam quantumcumque desiderare potuerit, tantum est accepturus.* Sanctus item Augustinus, *desiderium eorum differtur vt crescat, crescit vt capiat: Non enim parum aliquid daturus est Deus desideranti, aut parùm exercendus est ad capacitatem tanti boni.*

Matth. 5.

Serm. 1. in Festo sanct. omn.

In Ps. 83.

II. PVNCTVM.

ATQVI eadem ipsa res postulat vt temperate desideretur, seu vt desideria illa temperentur.

Non ita quidem vt non sint semper ardentia & vehementia sed vt ardor sit temperatus, hoc sensu, quod quidquid spirituale & Diuinum desideratur, non aliter desideretur quàm vt pure Deus videt nobis expedire ad suam Gloriam, & Voluntatis suæ Beneplacitum adimplendum. *Secundum propositum voluntatis suæ*, inquit Apostolus, *in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo.* Atque ita, vt vides, ardor & vehementia desiderij non tollitur, quia semper Dei voluntas eiusque gloria, nec non nostra perfectio, vehementissime desideranda sunt; sed

Ephes. 1.

ſed modus adhibetur & in modo temperamentum includitur, quatenus ſcilicet Deo ipſi videbitur, cum reuera nulla ſit cuiuſquam perfectio, nec vlla Dei gloria, niſi ſic temperate & conformiter ad Diuinam eius voluntatem ordinentur, quæ ponit menſuras & gradus vniuſcuiuſq; ſtatui & perfectioni. *Secundum menſuram regulæ quam menſus eſt nobis Deus. SECVNDVM operationem, in menſuram cuiuſque membri.* 2. Cor. 10. Epheſ. 4.

Vnde manifeſte patet, rem ipſam quæ poſtulat vt deſideria ferueant, exigere etiam vt temperentur; quia ipſa eſt Diuina voluntas in omnibus deſideriis propoſita, & ardenter quidem deſideranda vt fiat: ſed temperate ſimul deſideranda, vt ne aliter fiat quam ipſe Deus ordinet. *Deus autem pacis qui eduxit de mortuis paſtorem magnum ouium in ſanguine teſtamenti æterni, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram ſe, per Ieſum Chriſtum.* Hoc eſt ſcilicet deſiderium temperate ardens, & ardenter temperatum. Hebr. 13.

III. PVNCTVM.

APPARET ergo euidenter quàm neceſſariò duo illa quæ videntur repugnare, ſint ſimul coniungenda; & quàm adeò non vnum deſtruat aliud, vt potius ſeſe mutuo ſtabiliant, & velut duo riui ex eodem fonte ſcaturientes, qui ſimul coeant & irrigent vberius terram cordis arentem & ſitientem: *ſicut riui aquarum in ſiti*, ait Propheta. Horum vero duorum defectum in noſtris deſideriis manifeſtè arguit ſanctus Iacobus: *Concupiſcitis & non habetis: & non habetis propter quod non poſtulatis. Petitis & non accipitis, eo quod male petatis, vt in concupiſcentiis veſtris inſumatis.* Quod enim ait, *non poſtulari*, defectus ardoris eſt; quod vero addit *male peti vt quod petitur in concupiſcentiis inſumatur*, ardoris exceſſus eſt, & defectus temperamenti quod Sapiens ſapienter ſuggerit, primo inquirens, *Animæ veſtræ ſitiunt vehementer?* tum ſubiiciens: *ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam*: id eſt addiſcat & ſeruet modum formandi ſui deſiderij. Vide proptrerea librum tertium de Imitatione Chriſti capite vndecimo, triceſimo octauo & triceſimo nono: vbi de his copioſè. Expende hæc inter alia; *Deſideria te ſæpe accendunt & vehementer impellunt, ſed conſidera an propter ho-* Iſ. 32. Iac. 4. Eccleſi. 51.

norem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris quomodocumque ordinauero; ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & grauat. Committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. Non eſt minimum in minimis ſeipſum relinquere. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius, & homo abnegatus valdè liber eſt & ſecurus.

Plura de deſideriis vide in 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 1. Aduentus. In 2. parte, tota hebdomada Aſcenſionis Domini, & Sabbato vigilia Pentecoſtes. In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. In 4. parte, hebdomada 26. & alibi paſſim.

De Cœna vero Domini, & de Sanctiſſimo Sacramento, ſeu etiam de Communione, Vide in 1. parte Dominica 4. Aduentus & Sabbato hebdomadæ 3. poſt Epiphaniam. In 2. parte, Feria 5. Septuageſimæ, & Feria 6. hebdomadæ 4. poſt Paſcha. In 3. parte, totis duabus primis hebdomadis: necnon Feria 5. 6. & Sabbato hebdomadæ 13.

FERIA SEXTA QVÆ PARASCEVE DICITVR.

DE SEXTO CHRISTI VERBO.

Conſummatum eſt. Ioan. 19.

ET DE ABSOLVTA RENVNTIATIONE OMNIVM QVÆ SVPERSVNT IN HAC VITA, VT CONSVMMEMVR CVM CHRISTO.

VERITAS PRACTICA.

Aut nihil hodie ages, aut ſic ſemper ages.

RATIO eſt, quia niſi eorum omnium quæ aguntur hodie, finem aſſequaris, nihil à te actum exiſtimari prudenter poteſt.

Digitized by Google

Sed eorum finem non aſſequeris niſi ſic ſemper perſeueres.
Ergo aut nihil hodie ages, aut ſic ſemper ages.

I. PVNCTVM.

SIC piis affectibus indulgendum, vt quod eſt præcipuum ad abſolutam Renuntiationem non omittatur. Ad vtrumque autem plurimum valet attenta Conſideratio expirantis in Cruce Chriſti, & ſic omnia conſummantis. *CONSVMMATVM EST*, inquit, *& inclinato capite, tradidit ſpiritum.* Ioan. 19. Hebr. 4. O verbum penetrabilius omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus! *Conſummatum eſt!* nempe illud omne quod in mandatis à Patre habebat, nihil plane omiſſum; *Opus conſummaui quod dediſti mihi Pater.* O vere *Conſummatorem Ieſum!* Ioan 17. Hebr. 12. Sed quo tandem modo, quo labore, quo pretio? Audi anima, hoc iterum audi, *Conſummatum eſt*, id omne ſcilicet quo erat homo Chriſtus, en totum Corpus lacerum, totus profuſus Sanguis, totum exhauſtum robur, totæ diffluxere vires, totus vitalis humor exaruit; En Cor exſuccum, en vita deficit, en totius hominis diſſolutio, dum inclinato capite tradidit ſpiritum!

Obſtupeſcite cæli ſuper hoc & portæ eius deſolamini vehementer, Ier. 2. quàm meritò ſol obſcuratur, terra mouetur, petræ ſcinduntur, & monumenta aperiuntur! Proh Deus immortalis! tantine valet ſalus vnius animæ vt pro mea ſalute Anima Chriſti, tam crudeli morte ſeparanda fuerit à ſuo corpore! Quid hic ſatis dignum cogitem! aut potius quid nimis indignum cogito dum contemplor non me minori valere pretio quam valet Sanguis & Vita Chriſti! Nonne ſatius erat me perire quàm talem vitam! aut certe ſi aliter viſum Chriſto, ſi maluit ſe perire quàm me; egone me poſt tot impenſas perdam! Certe Conſummatum eſt quantum ex parte Chriſti quidquid ad ſalutem ſpectat, ſed mea etiam ex parte quod ſupereſt conſummandum eſt. *Vna enim oblatione conſummauit in ſempiternum ſanctificatos*, inquit Apoſtolus. Hebr. 10. 2. Cor. 5. Quid porro eſt illud quod ſupereſt, niſi quod ait Idem; *Vt qui viuunt iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt?* Hæc eſt Chriſti morientis intentio, hic finis eorum omnium quæ in eius memoriam hodie tanto aguntur apparatu. Vnde ex omnibus ad

Digitized by Google

praxim hodie conſiderandis, hæc vna potiſſimum perpendi debet Veritas, *Aut nihil hodie ages, aut ſic ſemper ages.*

Expende illud Apoſtoli *iam* id eſt deinceps, ſemper, cõtinuo, & ita conſtanter, vt ſi non ita ſemper, nihil fiat. Cum enim in omni negotio ita ſemper ſpectetur finis, vt omnia ad eum dirigantur, & nihil actum putetur niſi finis propoſitus attingatur; certe id multo magis in eo quod agimus negotio, ſpectandus eſt ille finis qui nobis hodie proponitur in recolenda morte Chriſti Ieſu, & qui non poteſt non eſſe excellentiſſimus pro quo tam multa impenduntur. *Tanta paſſi eſtis ſine cauſa, ſi tamen ſine cauſa*, inquit Apoſtolus, quaſi diceret, quidquid paſſi fueritis niſi illud propter quod paſſi eſtis, retineatis, fruſtra paſſi eſtis. Itemque paulo poſt in hunc eundem ſenſum: *Timeo de vobis, ne ſine cauſa laborauerim in vobis:* Si ſcilicet illud propter quod laboraui, vobis depereat, ſine cauſa laboraui; nec tantum mihi dolori eſt laboraſſe, quantum mihi erit, nihil meo labore profuiſſe. Sic tibi à Chriſto moriente dictum puta.

Gal. 3.

Ibid. 4.

II. PVNCTVM.

SED finem tibi propoſitum non aſſequeris, niſi ſic ſemper perſeueres. Iam dictum eſt ex Apoſtolo, hunc finem eſſe, *vt qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt.* Et quidem hodie ſic Chriſto viuere non recuſas; Quanti de illo ſenſus, quam crebri & frequentes in eum animi tui motus! quam libenter propter ipsũ te priuas multis, & omnia tua in eum vnum refers! Velleſne hodie permittere aliquid ſenſualitati? Velleſne vel leue peccatum admittere? Velleſne illum vel leuiter offendere quem vides pro te morientem? Certe nolles, nonne id affirmares? Hoc eſt videlicet illi viuere & tibi mori, hoc eſt quod ait Apoſtolus: *Vt qui viuunt, iam non ſibi viuant*, id eſt, nullos vitæ actus propter ſe, propter commoditatem, propter delectationem & honorem producant: ſed omnia cogitata, omnia verba, omnia facta, omne illud tandem quod viuunt, ad illum referant qui pro ipſis mortuus eſt, vt ſic ſibi mori diſcant & ipſi viuere. Nonne id æquum? Certe ſic iudicas hodie, ſic hodie profiteris. At quamdiu ſic viuendum putabis? quamdiu ſic tibi nihil, & illi omnia? An tantum hodie, vt fieri ſolet, vel aliquot

Digitized by Google

pòst diebus? Hoc est quod tibi modo dicitur, hoc est quod serio expendendum, nisi sic semper perseueres in illa puritate vitæ propter Christum degendæ, sicut hodie viuendum nosti, non assequeris finem tibi propositum, quia sic semper Christo viuendum, & numquam tibi. *Non estis vestri: Empti enim estis pretio magno.* 1. Cor. 6.

Non est quidem semper ieiunandum aut orandum sicut hodie, sed quantum spectat ad eam vitæ puritatem & innocentiam quæ omne prorsus peccatum & sensualem motum ablegat, tanta est obligatio sic in singulos dies viuendi, quanta est hodie. Ac proinde nisi sic deinceps viuere constitutum habeas, finem hodiernum non attingis. Quasi verò in vnum duntaxat diem tale Christi promeritum conitringatur! Mors non est diuisibilis: Quisquis est mortuus, aut omnino & in omne tempus est mortuus, aut nullo modo est mortuus; sicque cùm finis intentus sit plane mori nobis, nisi sic semper mortui simus, finis non obtinetur. *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.* O votis omnibus optanda mors quæ in talem vitam, qualis est vita Iesu, commutatur! 2. Cor. 4.

III. PVNCTVM.

ERGO *aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.*

Nisi enim assequaris finem, vidisti quod nihil agas; & nin perseueres, aut certe deliberatum omnino habeas cum Dei Gratia perseuerare in illa vitæ puritate, quæ non sua sed Christum quærit, non assequeris finem propositum. Quid ergo superest nisi alterutrum ex his duobus, aut te nihil hodie agere, aut si quid bene agis, sic semper agendum? Licet enim ieiunes quantumuis strictissimè, licet plores & mediteris tota die, cùm tamen ista omnia non sint finis propositus, nihil agis. Quod si puriori quidem & sanctiori vitæ simul studeas, nec tamen hoc studium continues, nihil item agis: quia in continuando per totam vitam studio, totum est positum. *Vt qui viuunt*, inquit, *iam non sibi viuant*, hoc est quamdiu deinceps viuent vita naturali, non viuant vita sensuali. Non aliis finitur terminis hæc mors vitæ sensualis quàm ipsius vitæ naturalis; & potius optandum non

Digitized by Google

viuere vita naturali quam non mori vita ſenſuali; dicendumque cum Apoſtolo: *Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Phil. 1.

Non eſt noſtrum ſtatuere de vitæ naturalis diuturnitate: ſed plane noſtrum eſt cum Diuina Gratia, quod quam diuturna hæc erit vita, tamdiu mors illa duret qua debes hodie mori, aut illa pretioſa in conſpectu Domini morte non morietis, ſicque nihil ages, quia hoc maxime eſt agendum, vt ſis de illis, quibus dicitur, *Mortui eſtis & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo.* Coloſſ. 3. Itane vero nihil ages hodie pro tuo Chriſto? Nihil ex eius morte referes? Nihil ex hac Meditatione? nihil ex audita paſſione, nihil ex tot lamentis, tot planctibus & ceremoniis? Plane nihil, niſi hodie tibi moriaris, & niſi quod hodie inchoaris ſic vſque ad mortem compleas & conſummes cum Chriſto Ieſu. *Aſpicientes in Authorem fidei & conſummatorem Ieſum.* Hebr. 12. Vide in 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. Vbi hæc habetur Veritas:

Satius eſſet nullo die velle viuere, quàm non omni die velle cum Chriſto mori.

IN EADEM DIE PARASCEVES.

AD ILLVD IDEM APOSTOLI:

Qui viuunt iam non ſibi viuant. 2. Cor. 5.

VEL IN ILLVD EIVSDEM,

Non eſtis veſtri, empti enim eſtis pretio magno. 2. Cor. 6.

VERITAS PRACTICA.

Nihil eſt in vitæ noſtræ vſu minus noſtrum, quàm ipſe vitæ vſus.

SENSVS & Ratio eſt, quod nihil minus eſt vſurpandum tamquam ſuum, quam quod magis eſt alterius; nihilque magis alterius, quam quod alter vel potiori iure poſtulat, vel æquiori

Digitized by Google

negat se inuito vsurpari.

Sed nihil est quod sit magis alterius quàm vitæ nostræ vsus: nihil est quod magis sit Christi, nihil quod æquiori iure acquiri possit quam quo vitam nostram acquisiuit; nihil denique quod æquius negari possit quam quod negat se inuito vitam nostram à nobis vsurpari.

Ergo nihil est in toto vitæ nostræ vsu minus nostrum, quàm ipse vitæ nostræ vsus. Vnde euidentius apparebit quàm sit verè dictum ab Apostolo: vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed Ei qui pro ipsis mortuus est.

I. PVNCTVM.

CVM cuiuslibet rei atque operis sit maximè spectandus finis, tanto id verius est quantò vel opus est magis eximium, vel finis est sublimior: *Prima causarum omnium,* inquit sanctus Thomas, *est finalis quæ si subtrahatur, necesse est alias subtrahi.* Atque vt nullum est opus excellentius Redemptione nostrâ, nullusque finis eo sublimior quem Redemptor noster sibi nobisque proposuit, certe in his nostris exercitiis diligentius inspectandus est ille finis. Et cùm sine dubio quantum ad profectum nostrum spectat, non sit alius conuenientior, quam vt nobis plane mortui, Christo soli viuamus: in hoc insistamus necesse est, hoc premamus, hoc vrgeamus, siue potius, vt cum Apostolo loquar, sinamus nos à Charitate vrgeri & premi: *æstimantes hoc quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Quod & alibi iisdem pene verbis dixit; *Nemo nostrum sibi viuit, & nemo sibi moritur, siue enim viuimus, Domino viuimus: siue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, siue morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit, vt & mortuorum, & viuorum dominetur.*

1. 1. q. 1. a. 2.

2. Cor. 5.

Rom. 14.

Videsne tamquam finem mortis Domini, & designari dominatum Christi, & talem dominatum in viuos qualem habet in mortuos, id est perinde ac si ipsi viuentes essent mortui, vel

Digitized by Google

perinde ac alij mortui, planè ac perfectè Chriſto ſubiacent, nullo modo reluctantes. Illud autem quod ait Apoſtolus, *vrgeri & æſtimari*, illud ipſum eſt quod ſanctus Ioannes ait: *In conſpectu eius ſuadebimus corda noſtra*, id eſt conuincemus tam firmâ ſolidâque ratione, vt ſi quid forte humanum Diuinæ Charitati & gratiæ quâ nobis Chriſto viuendum eſt, ſeſe opponat, ratione illa reuincatur, *in promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam*, ſicut
2. Cor. 10. ait Apoſtolus.

Talis eſt autem Veritas quæ iam nobis expendenda proponitur; perſuadet plane & conuincit intellectum quantumcumque repugnantem, vt non modo ſpeculatiuè, quod dicitur, agnoſcamus nos non eſſe noſtros, noſtram non eſſe viuendi rationem, noſtram non eſſe vitam, nobis non eſſe viuendum, ſed re ipſa & practicè, noſtri non ſimus, nobis non viuamus. Quis enim noſtrum vel vnum vitæ actum velit vſurpare, ſi intelligat nihil minus eſſe noſtrum; nihil minus vſurpandum quam illum vitæ actum? Sic autem omnino eſt, ſic vniuerſim de vno quolibet vitæ actu intelligendus Apoſtolus: *Non eſtis veſtri*, ſic propoſita Veritas hoc euidenter in ipſis exhibet terminis: aut ſi quid forte eſt minus euidens, ſic apertè declaratur.

Nihil eſt minus vſurpandum tanquam ſuum, quam quod magis eſt alterius, nihilque magis alterius, quàm quod alter vel potiori iure poſſidet, vel æquiori negat ſe inuito vſurpari.

Tria dicuntur in hac propoſitione, quorum primum nullam prorſus habet difficultatem. Quid enim clarius quam illud non eſſe noſtrum quod eſt alterius, qui nolit eſſe noſtrum. *Non quæ*
Ad Philip. 2. *ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea quæ aliorum*, ait Apoſtolus, vbi ea quæ ſunt aliorum manifeſte opponit iis quæ vnicuique propria ſunt. Secundum eſt, nihil tam ſpectare ad alterum, quam quod potiori iure ſuum fecit. Sunt enim varia poſſidendæ rei iura, & ex his alia ſunt aliis potiora ſeu ſtrictiora. Captiuus magis eſt Domini ſui quam ſpontaneus ſeruus, & filius magis eſt Patris, quam captiuus Domini ſui. Poſſunt captiui ſe omni captiuitatis debito ſoluere, at non ſic omnino filij quin ſemper filius debeat Patri quod eſt & viuit. Vnde apte Sapiens: *In toto*
Eccli. 7. *corde tuo honora patrem tuum, & gemitus matris non obliuiſcaris, memento quod niſi per illos natus non fuiſſes, & retribue illis quomodo & illi tibi.*

Tertium

Tertium denique additur: *Quod æquiori iure rem suam se inuito nolit vsurpari.* Nam sic etiam varia potest considerari iuris æquitas, quæ tã diuersa est, vt in quo peccarent aliqui, si vellent sua sibi subtrahi, peccarent alij si nollent. Peccaret fortè pauper pater-familias, si familiæ suæ damno, non repugnaret diuiti rapienti sua: peccaret vero dives si pauperi summa in egestate constituto, sua sibi eripienti non consentiret. *Panis est famelici quem tu tenes*, inquit sanctus Basilius, *nudi tunica quam tu in conclaui conseruas*; O si hoc attenderent diuites, quàm vere *plorarent vlulantes in miseriis quæ ipsis aduenient* quod hæc nolint attendere. O fœlices religiosi quibus ne quid deesset quod darent, sua omnia reliquerunt. *Hom. 6 ad diuitem auarum. Iac. 5.*

II. PVNCTVM.

SED nihil est magis alterius quam vitæ nostræ vsus, nihil est quod magis sit Christi, nihil est quod potiori iure acquiri possit, quam quo vitam nostram acquisiuit, nihil denique quod æquiori negari possit, quàm quod negat se inuito vitam nostram vsurpari posse.

Tria hic etiam distinctè nobis & fusius quam alia sunt explananda. Primum est quod multa quidem sunt iura quibus Dei sumus. Ius est Creationis, Conseruationis, & Finis vltimi, quæ nos totos sic addicunt Deo, vt vnicuique nostrum iure merito possit dicere quod Israeli: *Meus es tu.* Sed apte sanctus Bernardus: *Pro his ita sum amans te quantum possum, sed est quod me plus mouet, plus vrget, plus accendit. Super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Iesu bone, calix quem bibisti, opus nostræ redemptionis, sic omnino amorem nostrum facilè vindicat totum sibi; hoc inquam est quod nostram deuotionem, & blandius allicit, & iustius exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius:* Quasi diceret, tàm naturali, tàm claro & aperto iure emptionis id sibi vindicat, vt quantumcumque velle videremur illi iuri resistere, vel contra quidquam opponere; vix possemus, vix vellemus; sic enim anima propter hoc redemptionis beneficium, suis tribus facultatibus, intellectu, voluntate & memoria, constringitur quodammodo, & suaui quadam violentia trahitur ad cedendum illi emptionis iuri, & ad se totam propterea concedendam, vt quod in aliis titulis & beneficiis cogitari poterat, nullas à Deo, propterea, factas expen- *Isai 43. Serm. 20. in Cant.*

Digitized by Google

ſas. In hoc plurimum valeat, quia certe multum de ſuo Redemptor noſter expendit & effudit.

Ibid. Sic pergens ſanctus Bernardus. *Multum quippe*, inquit, *in eo laborauit Saluator, nec in omni mundi fabrica, tantum fatigationis Author aſſumpſit. Ille denique dixit & facta ſunt, mandauit & creata ſunt; At verò in hoc, & in dictis ſuis ſuſtinuit contradicentes & in factis obſeruatores, & in tormentis illuſores, & in morte exprobratores.*

Serm. 11. in Cant. Et alibi: *Quis dignè penſet quantæ fuerit humilitatis, Manſuetudinis, Dignationis, Dominum Majeſtatis carne indui, mulctari morte, turpari cruce? Sed dicet aliquis: Non valuit opus ſuum reparare Creator abſque iſta difficultate? Valuit, ſed maluit cum iniuria ſui, ne peſſimum atque odioſiſſimum vitium ingratitudinis, occaſionem vltra reperiret in homine. Sanè multum fatigationis aſſumpſit quo multa dilectionis hominem debitorem teneret commoneretque gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minus deuotum eſſe fecerat conditionis facilitas. Quid enim dicebat homo creatus & ingratus? Gratis quidem conditus ſum, ſed nullo Authoris grauamine vel labore. Si quidem dixit, & factus ſum, quemadmodum & vniuerſa. Quid magnũ eſt, quàmlibet magna, ſi verbi facilitate donaueris? Sic beneficium Creationis attenuans humana impietas, ingratitudinis materiam inde ſumebat vnde amoris cauſam habere debuerat, idque ad excuſandas excuſationes in peccatis. Sed obſtructum eſt os loquentium iniqua. Luce clarius patet, quantùm modo pro te, ô homo, diſpendium fecit: de Domino ſeruus, de diuite pauper, caro de Verbo, & de Dei filio, hominis filius fieri non deſpexit. Memento iam te etſi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia; & te inter omnia: at vero per totos triginta annos operatus eſt ſalutem tuam in medio terræ. O quantum laborauit ſuſtinens!*

Tract. de dilig. Deo. Et rurſum alio in loco: *Quod ſi totum*, inquit, *me debeo pro me facto, quid addã iam pro me refecto, & refecto, tali modo? Nec enim tam facile refectus quàm factus: nam qui me ſemel & tantum dicendo fecit, in reficiendo profecto & dixit multa, & geſſit mira, & pertulit dura; nec tantum dura ſed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? In primo opere me mihi dedit: in ſecundo ſe; & vbi ſe dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro ſe?*

In quibus Sancti Patris verbis, aliud eſt quod ſecundo hic

Digitized by Google

loco attentius eſt nobis expendendum, ad illius iuris potentiam apertius declarandam. Non enim me tantum ſibi emit, quod multum eſt, ſed vt me ſibi emeret, vt me totum ſibi compararet ſe Ipſe totum dedit, quod certè in hac materia, vbi de nobis totis tradendis agitur, vel maxime conſiderandum eſt. *Nam*, vt aiebat S. Bernardus, inde apparet, me *bis illi debere meipſum*; nempe & quod me mihi reddiderit, & quod ſe propterea dederit; In quo poſtremo dato, ſi attente perpendatur, tantò eſt aliquid amplius altero, quanto Ipſe qui ſe totum dedit Chriſtus maior me eſt. Sicut enim Nolanus ille quem captiuum ſanctus Paulinus Epiſcopus, ſe donando, redemit, longe illi deuinctior fuit quam alij quos Idem Sanctus ſua pecunia redemerat: ſic plane nos Chriſto Domino, qui nos Se Ipſo toto dato, redemit. Nam in tota Chriſti Paſſione, hoc eſt potiſſimum quod attendamus & ponderemus, *Chriſtum* ſcilicet *ſeſe totum dediſſe*, nihil prorſus ſibi reſeruaſſe, nihil bonorum temporalium, nihil honoris terreni, nihil ſanguinis, nihil vitæ: ſed omnia prorſus omnia conſũmata: vnde ſi quid Iudæi contra ipſum perpetrarunt; non aliunde eſt quam quod ſe illis permiſit, quam quod ſe nobis dedit. *Hæc eſt*, inquiebat, *hora veſtra, & poteſtas tenebrarum*: qua quidem poteſtate ſibi facta ſi ad grauiora infligenda tormenta voluiſſent abuti, paſſus illa fuiſſet Chriſtus, quia ſe totum illis tradiderat, vt ſe mihi totum hoc iure donationis vendicaret. *Luc.* 22.

Atque vt magis etiam appareat quanta ſit illa donatio, præter dignitatem Perſonæ ſe donantis, quod in donatione præcipuũ & maxime conſiderandum venit, *vt ex animo fiat*, hoc certe habet inſigniter hæc donatio, Nam nulla vmquam Charitas par eius Charitati extitit, nullum vmquam donum tam voluntarium, tam liberum, tam liberale, tam internum, & tam ex omni parte abſolutum. *Oblatus eſt, quia Ipſe voluit.* *Iſ.* 53.

Adde quod ſi ad beneficij magnitudinem ſpectari ſolet vel malum à quo quis eripitur, vel bonum quod confertur, vel numerus & multitudo beneficiorum diſparium, vel eiuſdem multoties repetita collatio, quando vel etiam minus is meretur, cui gratia toties redonatur; Quid horum non reperitur in hoc beneficio Redemptionis, & in quouis gradu tam ſublimi, vt vltrà quò procedatur, cogitari non poſſit? Quale enim iſtud eſt malũ, dira Inferorum æternitas vnde ſunt eruti qui ſunt redempti? Quale

illud bonum, ſempiterna beatitudo quò ſunt iidem vocati? Quàm crebrò & frequenter verò beneficium immerenti renouatur? Quoties videlicet ſe homo mortali culpa coinquinat! Tùm enim peccator iterum reuocandus ab inferis, tùm rurſus aperiendi ſunt illi cœli quos noxa lethalis clauſerat: tùm quaſi etiam fundendus Chriſto ſanguis; tùm Chriſto quaſi eſt moriendum, quia mortis eius meritum ita eſt neceſſarium ad reſipiſcentiam peccatoris, vt niſi meritum eſſet inexhauſtum, oporteret toties Chriſtum pati, quoties venia remittitur peccatori.

Qua quidem in multiplicitate beneficij, non ſolum apparet Bonitas Benefactoris, ſed & malitia & indignitas peccatoris, qui poſt acceptum etiam beneficium ſuo Benefactori tam ingratum ſe præbet, vt illum rurſus crucifigat, ſicut in ſequenti diſcurſu patebit clarius: Quòd enim modo hæc commemorentur, eò tantum ſpectant vt demonſtretur quale ſit inde ius Chriſti Redemptoris in nos, quod tam multis, & tam ſtrictis ſimul conflatis conſtat nominibus.

Et ne in contentionem aut dubium aliquod cuipiam tale ius vocari poſſit, hoc tertium eſt exponendum quod ſic à Patre ius illud eſt confirmatum, & à Filio acceptatum, vt Pater in Filij manus nos omnes poſuerit, & Filius nullos tamquam ſuos agnoſcat, quin ſolenni Sacramento ſe ita illi addicant, vt ſibi plane mortui velint eſſe, ſicut ipſe pro ipſis eſt mortuus. Hæc nempe vera eſt baptiſmi ſignificatio, hæc nota Sacramenti virtus & inſtitutio, hæc germana ratio cur baptizati corpus immergatur in aquam. *An ignoratis*, inquit Apoſtolus, *quod quicumque baptizati ſumus, in morte ipſius baptizati ſumus, conſepulti enim ſumus cum ipſo per baptiſmum in mortem.* Id eſt, ſicut ille mortuus, & ſepultus fuit, vt nos ſibi redimeret, ita nos redempti profitemur nos omnibus mori vt ipſi ſoli viuamus. At vero licet poſtea baptiſati nihil cogitantes de tali iure, & debito, prorſus ſibi, non Chriſto viuant, non ſoluuntur tamen propterea ſuo debito, ſed ſemper eo manent obſtricti. Neque vlla vis hominum, nulla ætas temporum, aut nulla poteſtas etiam Dæmonum, characterem in baptiſmo impreſſum quo tale debitum deſignatur, obliterare poterit.

Ioan. 13.

Rom. 6.

Quin addo, nec ipſum poſſe Chriſtum ſe hoc tam debito iure abdicare, ſicut non poteſt non eſſe Chriſtus: Hoc eſt enim illi

Digitized by Google

tam proprium, & vt vocant, eſſentiale, vt quamdiu erit Chriſtus, erit in illo iure, atque in illa iuris exigendi voluntate. Quamobrem plagas in ſuo ſeruauit corpore, quaſi ſuæ teſtes poteſtatis, & juris: quaſi ſignaculum & ſigillum quo ratum fixum in omnem æternitatem ſibi jus illud retineat: quaſi agat ex ſyngrapha cum hominibus; Vos mihi has intuliſtis plagas, & eas libens accepi, vt vos redimerem; mei eſtis, meos vos repeto, jus negare meum non poteſtis, ecce veſtrum debitum: en tabula obſignata, en monimenta authentica, en omni teſtimonio majora ſigna. Quid contra poteſt obiici? O quam iuſtè in cœlo illi canitur: *Dignus eſt agnus qui occiſus eſt accipere virtutem, & Diuinitatem, & ſapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.* *Apoc. 5.*

III. PVNCTVM.

NIHIL eſt igitur in vitæ noſtræ vſu minus noſtrum, quam ipſe vitæ vſus, quia nihil eſt quod ſit magis alrerius, nempe Chriſti, qui iure Emptionis nos ita totos ſibi vendicat, vt nullus poſſit nec velit Chriſtianus de illo jure contendere; non enim humano tantum intellectui lux aperta infunditur vt tale jus videatur, ſed voluntati ſimul flamma injicitur, vt ſe velit illi ſubjicere. Quid enim ad omnem animorum inflexionem potentius, *quid miſericordius intelligi valet*, inquit ſanctus Anſelmus, *quàm peccatori æternis tormentis deputato, & vnde ſe redimat non habenti, Deus pater dicat, accipe vnigenitum meum, & da pro te; Ipſe filius, tolle me, & redime te.* Quaſi hoc dicunt, quando nos ad Chriſtianam fidem vocant & trahunt. *L. 2. cur Deus homo c. 20.*

Sanctus vero Bernardus, deſcendens ad ipſam Veritatis Praxim: *Seruite*, inquit, *Domino in timore, vt ſine timore quandoque de manu inimicorum veſtrorum liberati, ſeruiamus illi. Seruite in ſpe, quoniam fidelis eſt in promiſſis. Seruite ex merito, quia multus in meritis eſt. Nam etſi cætera taceam, hoc ſolo certe non immeritò vitam ſibi vendicat noſtram, quòd pro ea præbuit ſuam. Nemo igitur ſibi viuat, ſed ei qui pro ſe mortuus eſt. Cui enim iuſtius viuam, quam ei qui ſi non morerctur, ego non viuerem? Cui commodius quam promittenti vitam æternam! Cui magis ex neceſſitate, quàm flammas perpetuas minitanti; ſed ſeruio voluntariè quia Charitas* *Ep. 143.*

Digitized by Google

libertatem donat, Charitas ſcilicet vel qua me diligit, vel quaipſa me diligo. O quam pauci ſic illi ſeruiunt, ſic illum diligunt, cum ſic tamen omnes illum diligere teneantur.

Non recordaris, inquis, non venit in mentem talis Chriſti memoria. Res occurrentes nos aliò inde abripiunt, & ſibi nos conglutinant. Verè ita eſt, hæc eſt ingratitudo noſtra. Hæc inſenſibilitas animi circa Liberatorem noſtrum. Hoc eſt quod animæ
Iſai. 17. in primis exprobrat: *Oblita es Dei ſaluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata.* Quaſi diceret, ne te in res externas excuſes, quidquid ſit quod occurrat, ſi mei velles recordari, ſatis potens ſum ad peruincenda omnia; tantùm mei recordare, recordare mei juris, recordare tui debiti.

Hoc eſt quod modò verſandum eſt in animo, & tot modis reuoluendum quibus inſigi queat memoriæ, ad omnem vitæ actum & vſum, vt deinceps nullum nobis vſurpemus; vel in ſubſtantia, nihil aliud facientes quàm quod velit Deus; vel in modo vel in fine, non aliter nec alio fine, quàm vt ipſi placeamus.

Sic cogitemus de vnoquoque vitæ noſtræ actu, ſicut de re aliena quam nobis vſurpare nollemus, ne furti, ne ſacrilegij nos reos redderemus. Nihil iniquius quam defraudare operarium mercede ſua, quod eò iniquius eſt quò quis operarius majorem operam, majoreſue expenſas tùm pecuniæ, tùm corporis, tùm animi & ſi quas alias, ad opus collocarit; talis tum defraudatio re-
Iac. 5. cenſetur inter ea peccata quæ clamant apud Deum vt expreſſe habet ſanctus Iacobus: *Ecce merces operariorum quæ fraudata eſt à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabbaoth introiuit.* Sicut enim nihil erat debitum iuſtius, ſic nihil eſt negatum iniuſtius.

Hæc eſt ſcilicet defraudatio, hæc eſt iniquitas, quæ contra Chriſtum committitur, quando actus vitæ, contra eius voluntatem vſurpatur; nam defraudatur ſua mercede, priuatur ſuo de-
2. Reg. 3. bito, pro quo emendo tot expenſas dedit, quot fluxerunt ab eius corpore, ſanguinis guttæ; *Vt quid perditio hæc? REDDE vxorem meam Michol quam deſpondi mihi centum proputiis Philiſthinorum.* Hoc ſcilicet Dauidi nomine, cara erat in primis iſta
Ibid. 13. vxor, quod tanto illam pretio ſibi emiſſet. Sic quando eſt allata ei aqua de ciſterna Betheemitica, quam valdè ſitiebat; vt audiuit tres illos milites à quibus allata eſt, manifeſtum vitæ pericu-

Digitized by Google

lum adiisse: *Noluit bibere*, inquit Scriptura, *sed libauit eam Domino, dicens: propitius mihi sit Dominus ne faciam hoc: num sanguinem dominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam?* Singularis ille vitæ tuæ actus quem exerces, & particularis gratia quæ præsens adest vt illam exerceas, est velut illa aqua, non hominum vitæ periculo, sed ipsius Dei vitæ pretio tibi comparata: Et tu illam bibes! tu illam exhauries! tu illam tibi libabis non Domino! Caue id etiam atque etiam.

Hoc vnum hodie pietatis & religiosi cultus ostenderunt Iudæi, quod cum Iudas retulisset argenteos ad Sacerdotes: *Non licet*, inquiunt, *eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est.* Sic plane tibi dicendum de vnoquoque vitæ actu: non licet mittere in profanum, in naturalem, in humanum aut alium quemuis vsum, præterquam Spiritualem & Diuinum, *quia pretium Sanguinis est*; & illius ipsius Sanguinis pretium, cuius erant illi argentei. An tu minoris illum facies sanguinem, quàm tùm Iudæi sic loquentes? An tu minus iudicabis, quidquid illo est emptum pretio, non esse profanandum, non esse in alios assumendum vsus, quàm pietatis, & Charitatis? *quia pretium Sanguinis est.* *Matth. 27.*

O qualis ille Sanguis! ô quale illum pretium! ô quale hinc motiuum vitæ totius in Christum referendæ, cùm nulla sit pars vitæ nullusque eius vsus, de quo non possit dici, *pretium Sanguinis est, & pretiũ Diuini Sanguinis.* Hoc nisi Sanguine, hoc nisi pretio Sanguinis, hoc nisi motiuo mouearis ad totam Christo fundendam vitam, Sanguis ille dicetur à te contemni, à te conculcari, & pollui. De te dicetur quod ait Sapiens de audace; *quoniam quasi nihil est ante illum Sanguis*, id est, tam parum mouetur effuso proximi sanguine, quasi nihil illi esset vita proximi. Non sic velles esse audax circa humanum sanguinem: cur non vereberis id audere circa Diuinum? *Hebr. 10.* *Eccles. 8.*

EODEM DIE,
AD HÆC SANCTI PETRI VERBA:

Jesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, affigentes interemistis. Act. 2.

Digitized by Google

VEL AD ISTA SANCTI PAVLI:

Rurſum crucifigentes ſimimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Grauius eſt Chriſto pati à peccato, quàm pro peccato.

RATIO inter alias & quæ cæteras omnes complectitur, hæc eſt, quod quidquid graue fuit Chriſto, cùm pro peccato pateretur, reducitur ad hæc tria, contemptum, pœnam & mortem.

Sed hæc tria Chriſtus à peccato grauius patitur.

Ergo & grauius eſt Chriſto pati à peccato, quam pro peccato. Quod præſertim hodie intelligendum eſt à peccatore.

I. PVNCTVM.

PRIMVS Euangelicus Concionator, Sanctus Petrus, in prima Concione quam habuit ad Iudæos, cùm quædam de Chriſto Domino ad intellectus inſtructionem præmiſiſſet, tùm ad permouendas ipſorum voluntates dixiſſe narratur in Actis Apoſtolorum: *Viri Iſraelitæ, audite verba hæc: Ieſum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus & prodigiis & ſignis per manus iniquorum affigentes interemiſtis.* Et nonnullis interiectis concludens, *Certiſſime ſciat ergo omnis domus Iſrael, quia & Dominum Eum, & Chriſtum fecit Deus, hunc Ieſum quem vos crucifixiſtis. His autem auditis*, inquit Sacer Hiſtoricus; *compuncti ſunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apoſtolos, quid faciemus, viri fratres? Petrus vero ad illos, pœnitentiam* inquit, *agite, & baptiſetur vnuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu Chriſti: & aliis verbis plurimis exhortabatur eos dicens: Saluamini à generatione iſta praua.*

Act. 2.

Hoc eſt videlicet concionari, ſic de Chriſto Crucifixo dicere vt audientes compungantur corde, & dicant, *quid faciemus?* Iſte eſt omnis fructus, vt auferatur peccatum: & iſtud eſt aptiſſimum producendi talis fructus medium, ſi quis ſe peccato ſuo Chriſtum

Iſ. 27.

Digitized by Google

stum interemisse agnoscat. Hoc est quod sanctus Paulus ad eosdem Iudæos, in peccata post baptismum lapsos, scribens agreditur, cùm eos docet nihil minus per peccatum suum effecisse quàm quando Christum crucifixerant, imo & aliquid grauius; *Rursum*, inquit, *crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* Magna vis in illa voce *rursum*, quasi diceret, Graue quidem illud fuit cùm primo Filium Dei crucifixistis, sed longe grauius cum eundem Dei filium per peccata vestra cruci rursum affixistis. Quod quidem patet quam sit grauius, ex eo quod difficilius remittitur: Sic namque præmiserat; *Impossibile est enim*, id est, valde difficile post multos in peccatum lapsus, *rursum renouari ad pœnitentiam.* O quis intelligat hanc peccati grauitatem! ò quis eam intelligens non compungatur de præteritis! &, futura diligenter non præcaueat!

Eò directe spectat proposita Veritas, quæ est tota sancti Augustini, vt iam supra monuimus: sic enim in quodam sermone Christum peccatori loquentem inducit his verbis, *Cur me grauiori tuorum criminum cruci quàm illa, in qua quondam pependeram, affixisti? Grauior enim apud me peccatorum tuorum Crux est, in qua inuitus pendeo, quàm illa in quam tui misertus, mortem tuam occisurus, ascendi.* Quod de sola Cruce non tantum est intelligendum, sed de vniuersa passione, quæ nomine Crucis, & Crucifixionis, frequentius exprimitur, quia pars est passionis Christi præcipua. Serm. 181.

Cùm autem multæ reddi possent rationes cur sic dicatur grauius esse Christo pati, rursum à peccato, quàm cum passus est primùm pro peccato; tum ista inter alias modò refertur quæ vniuersam passionis seriem breui compendio complectitur, nempe omnia reuocando ad triplex caput, *CONTEMPTVM CHRISTI, POENAM, & MORTEM.* Quæ quidem tria distincte Dominus designauit cum de passione sua differens dixit, *Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabantur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint occident eum.* Sicut enim illusiones & sputa contemptum, sic flagellatio pœnam, & occisio mortem manifeste designant. Luc. 18.

Tribus porrò modis tota Declaratio potest institui; Primus, quo narretur vno veluti puncto & vna discursus continuatione, quàm graue fuerit Christo Domino in his tribus pati.

Deinde ad ſecundum punctum quàm grauius illi modo ſit hæc eadem tria pati à peccato quoties peccatur. Alius eſt quo à ſingulari qualibet parte narrationis hiſtoricæ fit moralis reflexio ad eandem cõtemptus vel pœnæ ſpeciem, quæ reperitur in peccato. Tertius deniq;, cæteris præferendus, quo ſingillatim de contemptu, de pœna, & de morte ſic tribus punctis differitur, vt primo ſimul videatur quam grauis fuerit ille contemptus quem pro peccato paſſus eſt Chriſtus; tum deinde quàm grauior ille ſit quem modo à peccato patitur. Sicque conſequenti ſecundo puncto ac tertio de pœna, & de morte.

In quibus enarrandis illud etiam aduertendum quod quæ hîc breuitatis cauſa leuiter attinguntur, videri poſſunt in antecedentibus ſupra hebdomadis, vbi de ſingulis vnoquoque die, myſteriis. Interſerendi ſunt etiam nonnulli affectus in ipſo hiſtoricæ narrationis decurſu, antequam ad moralem de peccato expoſitionem deueniatur.

Quibus ita præmonitis: Primum quod è tribus vniuerſæ paſſionis ſuæ capitibus Chriſtus commemorat, eſt Contemptus; *Tradetur*, inquit, *gentibus & illudetur*. Cum autem variæ fuerint huius contemptus ſpecies, tum ſeptem potiſſimæ ſeliguntur, ad quas aliæ referri poſſunt.

Prima eſt illa Traditio de qua loquebatur Dominus, quæ triplex conſideranda eſt, & vnaquæque multùm probroſa. Prima
Matth. 26. eſt Iudæ proditoris, *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam!* Chriſtum vendi tamquam mancipium! vendi ab vno è ſuis præcipuis diſcipulis, & vendi ſuis inimicis, quo ſolebant mancipia vendi pretio! Tam graue id Chriſto fuit vt cùm de hac traditione primùm ſuis Apoſtolis mentionem faceret, totus inhor-
Ioan. 13. ruerit, *turbatus eſt ſpiritu*, ait Euangeliſta, *& proteſtatus eſt, &*
Ibid. 18. *dixit: amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me.* Alia vero traditio eſt cum illum Iudæi tradiderunt Pilato, qui propterea Chriſto dicebat, *Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi.* Quod certe ad augendum Chriſto probrum excogitarunt, quia Iudæi tam inuiſi erant Gentibus vt quos à Iudæis Gentiles in ſuapoteſtate haberent, miris illuſionum modis diuexarent, quæ in religionis contemptum redundabant, blaſphemantes contra verum Deum qui à Iudæis colebatur; Hinc regius Pſaltes, & in eius per-
Pſ. 68. *Rom. 15.* ſona Dominus, *Improperia improperantium tibi ceciderunt ſuper*

me. Cum autem Pilatus adiudicauit fieri petitionem Iudæorum, & Iesum tradidit voluntati eorum, tertia quædam est traditio quæ probris omnibus viam aperuit, hinc nempe ortum crucis opprobrium; neque enim ex vlla lege sua, poterant Iudæi Dominum cruci affigere. Crux latronum erat supplicium, at numquam Christus latrocinij fuit accusatus, cur ergo fuit crucifixus vna cum latronibus? quia scilicet hoc genus mortis erat probrosius, & quia *traditus illis erat Iesus*, vt pro sua voluntate probris illum afficerent. *Factus sum in derisum omni populo, canticum eorum tota die.* Luc. 23. Thren. 3.

Secunda Contemptus species, cùm tamquam latro captus est & constrictus vinculis ac catenis, vnde ipse Dominus: *Tamquam ad latronem existis comprehendere me.* O qualitum impetu omnes in eum inuolarunt quos pudebat ab eo se in terram paulò ante prostratos! *Quasi rupto muro & aperta ianua, irruerunt super me.* Iob 30.

Tertia species, Petri negatio. Primo is negat se omnino nosse Christum. Deinde id iuramento affirmat. Ac denique tandem anathematisat, id est, cum dira quadam imprecatione Christum execratur & negat se nosse. O quis tùm Christo animus! *Abominati sunt me consiliarij mei, & quem maxime diligebam, auersatus est me!* Iob 16.

Quarta, cùm apud varios Iudices variis est accusatus calumniis; *Surgentes testes iniqui quæ ignorabam, interrogabant me. OS peccatoris & os dolosi super me apertum est, locuti sunt aduersum me lingua dolosa. EGO redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia.* Psal. 34. Psal. 108. Osee 7.

Quinta, cùm præcipuè apud Herodem velut fatuus est habitus, & alba veste indutus, Tum verè *astiterunt reges terræ & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius.* Psal. 2.

Sexta, quando Barrabæ comparatus est & postlıabitus, ac tàm abiectus vt diceret, *Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis.* Psal. 21.

Septima, quando exhibuit Eum Pilatus toti populo coronatum spinis, indutum purpureo vestimento, & arundine tamquam ludicro sceptro decoratum. O quæ tum sannæ! quæ probra! quæ conuitia quæ ad deficientem & extremum vsque spiritum eius perseuerarunt. *Abiectionem posuisti me in medio* Thr. 3.

Ibid. 2. *populi mei, plauſerunt ſuper me manibus omnes tranſeuntes viam, ſibilauerunt & mouerunt caput.* Quæ quam fuerint grauia & acerba Chriſto Domino facile eſt cogitare.

Sed tamen audeo dicere, longe illa grauiora ſunt quæ nunc quotidie per peccata patitur à peccatoribus. *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes.*

AC quidem vniuerſim quod Chriſtus à peccatore contem-
Ioan. 8. natur, nihil eſt clarius. *Et vos inhonoraſtis me?* Quomodo vero particulatim in ſeptem illis ſpeciebus, ſuo quodam modo, concurrentibus ad quodlibet mortale peccatum: paulo attentius eſt indagandum.

Primò aperte venditur Chriſtus in peccato, & traditur Inimicis. Quid eſt enim vendi aut vendere? Nempe alienare à ſe rem vnam pro alia, rem poſſeſſam pro alia poſſidenda. Hoc autem ita fit in peccato; Nam ante peccatum habebas Chriſtum, habebas eius merita, eius gratias, eius amicitiam, eius regnum:
2. Cor. 13. *An non cognoſcitis voſmetipſos quia Chriſtus Ieſus in vobis eſt?* inquit Apoſtolus: poſt admiſſum verò peccatum euaneſcunt illa
Gal. 5. omnia. *Chriſtus vobis nihil proderit,* ait idem Apoſtolus, *euacuati eſtis à Chriſto. A gratia excidiſtis.* Fundus ipſe in quo erat Chriſtus, venditur, nempe anima: de cuius venditione per pecatum, ſic præclare ſanctus Auguſtinus; *Vnuſquiſque peccando, Diabolo*
In Epiſt. ad Rom. *animam ſuam vendit, accepta tamquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis.* Vnde patet non modo vendi & tradi Chriſtum, ſed & iſtam venditionem eſſe illi magis probroſam & grauiorem quàm quando à Iuda eſt venditus; Nam tum facile poterat Chriſtus ſe manibus Iudæorum eripere: & inuito venditore Iuda, poterat ſe ſibi ſuiſque reddere: at quando à te venditur, non poteſt te inuito redire, non poteſt inquam, ſtante lege quam ſtatuit de non cogenda tua libertate, quam ille legem non infringet. Deinde nondum nos emerat quando primò à Iuda eſt venditus, nunc vero poſtquam ſuo nos redemit Sanguine, ſic à nobis vendi, & vendi tam vili pretio quale eſt ſenſualis voluptas! certe minus eſt pretium quàm triginta argentei quibus eſt venditus, & proinde maior contemptus.

Secundo, ſtringitur quibuſdam quaſi vinculis quando per affectus noſtros inordinatos ſic impeditur eius operatio vt quas

Digitized by Google

vellet conferre gratias non conferat ; & sicut dicitur in Euangelio de quibusdam locis aut personis quod ibi non posset virtutes vllas aut paucas facere, propter incredulitatem eorũ: ita parùm operatur cum his qui suo affectu deprauati, non quid velit Deus, sed quid suadeat cupiditas, potius spectant. *Seruire me fecisti in peccatis tuis*, quasi diceret, Ego te gratiis meis præueniebam, vt membra tua Mihi & Iustitiæ seruire exhiberes: sed tu contra resistendo gratiis, me seruire tibi fecisti, me cedere cupiditati tuæ coegisti; Non quod illi tecum consenserit, sed quod à te impeditus & quasi captiuatus non illam coercuerit vt coercere potuisset & voluisset, nisi obstetisses. Nam si Apostolus dicebat se *ita captiuatum esse lege membrorum, vt quod bonum vellet non faceret*; cur non potiori iure id dicetur de Christo qui quod vellet bonum in peccatore non facit, quòd ipsa eadem lege membrorum impediatur, ne faciat: quod perinde est ac captiuari & constringi: sed longe probrosius & indignius, quam captiuaretur Apostolus, primo illo naturæ corruptæ motu quem sentiebat, nam in peccatore lex illa qua Christus captiuatur, est voluntaria & libera. *Gratis absconderunt mihi interitum laquei sui.* Marci 6. Isa. 43. Rom. 6. Rom. 7. Psa. 34.

Tertio, sic negatur manifeste Christus in peccato, non ore non verbo, sicut Petrus negauit, sed factis & operibus, sicut sanctus Paulus ait: *confitentur se nosse Deum, factis autem negant*; Tum verò etiam ille ipse qui à peccato resipuit Petrus: *Eum*, inquit, *qui redemit eos, Dominum negant*. Nempe cum Dominus pro suo in peccatorem iure & imperio vetet peccatum, *Non mentieris, non concupisces, Ego Dominus*: Contra vero peccator concupiscat; quid aliud sua illa concupiscentia facit quàm illum negare Dominum, cuius imperium sic negligit, quasi diceret, vt est apud Iobum, *Quis est omnipotens vt seruiamus ei?* Sic enim Dominus reputat factum quasi dictum, sic ipse loquitur, *Confregisti iugum meũ, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiam.* Et sicut si ageretur de Fide, qui se infidelem potius quàm Christianum vellet profiteri, nonne is negaret Christum? sic vbi agitur de fidelitate in seruandis præceptis, apostasiæ quoddam genus est & infidelitatis species, peccatum perpetrare. Sic disertis & expressis verbis sanctus Cyprianus: *Cum Tyrannus dicit, abnega Christum, & immola Ioui, sæpe lingua negat, corde reclamante; quamquam hoc grauissimum crimen, tamen aliquam impietatis culpam eleuat humanæ natu-* 1. Tit. 1. 2. Pet. 2. Iob 21. Ier. 2. Tract. de duplici Martyrio.

ræ imbecillitas. Ibi Satanas tibi loquitur voce tyranni, per tuam concupiſcentiam: abnega Chriſtum & eſto Dives. Sacrifica mammonæ & Chriſto nuntium remittito. Nec dicit, morere, ſed potius oblecta oculos. Et tamen hîc ſponte ſubmittis genua Satanæ, & ABNEGATO CHRISTO, te totum illi mancipas. Quaſi diceret, non modo negas Chriſtum ſicut ſi negaret apoſtata; ſed fieri poteſt vt grauius etiam Chriſtum offendas quam qui negaret fidem. Nam nullius tibi ſupplicij denuntiatur metus, nullæ iacturæ, nulli terrores; ſolo cupiditatis æſtu permoueris, non de vitæ periculo agitur, ſicut cum de fide agitur. Vnde ex hac parte poteſt dici peccatum minus excuſandum: Quod cùm in Petro locum habeat, vt qui Chriſtum negauerit ore potius quam corde, & terrore mortis abreptus potius quam vllo prauo animo: certe illud Chriſto grauius ſic à peccatore gratis negari quam à Petro. *Quia*, inquit,
Ioan. 15. *odio habuerunt me gratis*, id eſt ex mero contemptu, ſine vlla nec prætenta cauſa.

Quartò, contemptus eſt Chriſtus cùm accuſaretur à Iudæis; Sed quantis peccator illum accuſat, & quàm longe grauius cùm ſe excuſat. Vix vllus eſt qui peccando non excuſet ſuam naturæ procliuitatem, aut repugnantiam, quaſi aliter à ſe non poſſet fieri. Quid porro eſt ſic ſe excuſare, niſi Chriſtum accuſare & condemnare, quod ſit auſterior, quod ſuprà quàm poſſint homi-
Iob 40. nes exigat, & quod grauiùs illos premat? *Numquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me, vt tu iuſtificeris?*

Quintò, vt fatuus coram Herode eſt habitus Chriſtus; mirum certe; ſed quam magis mirum apud te Chriſtianum, quæcumque Chriſti ſunt dicta & facta nobiliora, velut ſtulta & à vero rectæ
1. Cor. 1. rationis ſenſu aliena reputari? *Nonne quod ſtultius eſt Dei, ſapientius eſt hominibus? & nonne id ſtultius eſt hominibus quod eſt Dei ſapientius & ſanctius?* Quid Chriſto magis probatum quàm paupertas? quid à mundo magis reprobatum? Quis mundanus non eum iudicet fatuum qui ex Chriſti conſilio ſua quædam rapienti non repetat, imo etiam quod ipſi ſupereſt, largiatur? An vero fatuus iudicari poteſt ille qui Chriſti ſequitur Conſilium, & non ſimul iudicari ſtultus Chriſtus qui tale dedit conſilium? O humana Iudicia!

Neque Chriſti minor iniuria, in quouis peccato reperitur, quàm quæ ſexto loco notata eſt in comparatione facta cum Ba-

Digitized by Google

rabba; quin potius ſi attente conſideretur quod in omni peccato comparatur Chriſtus cum illa re quæ ad peccandum impellit, tanto majorem Chriſti reperiemus contemptum, quanto res illa quæ Chriſto præfertur, minus eſt aliquid quam homo ille cui ſe Chriſtus poſthaberi voluit. *Quem vultis de duobus?* aut amorem Chriſti, aut amorem voluptatis? Ah pudenda contentio! ah probroſa comparatio! ſed tamen ita fit, ita proponitur, ita quæritur in omni peccandi caſu: & quiſquis peccat, tùm amorem voluptatis, amori Chriſti præfert. *Et eligent magis mortem quàm vitam.* *Matth. 27.* *Ier. 8.*

RESTAT illud opprobrium cui Chriſtum Pilatus obiecit quando eum velut Regem Iudæorum Iudæis illudendum exhibuit. At quam longe eſt ignominioſius illud probrum cui peccatores Chriſtum obiiciunt, quando ipſorum intuitu Dæmon ſic Chriſto exprobrat quod habent ſancti Cyprianus & Baſilius: *Ego pro iſtis quos mecum vides nec alapas accepi, nec flagella ſuſtinui, nec crucem pertuli, nec ſanguinem fudi, nec familiam meam pretio paſſionis & cruoris redemi, ſed nec regnum cœleſte illis promitto: & munera mihi quàm pretioſa, quàm grandia, quàm nimio & longo labore quæſita ſumptuoſiſſimis apparatibus comparant. Tuos tales muneratios Chriſte demonſtra præceptis tuis monitos, & pro terrenis cœleſtia receptaros.* Et quæ plura proſequitur. Certe ſanctus Baſilius iſtam quam vocat aduerſus Dominum, *gloriationem hoſtis,* non tantum ipſi Domino, ſed & peccatori cuius cauſa fit, tam grauem putat aliquando futuram, vt ipſa gehennæ ſupplicia non putet grauiora. *L. de Opere & eleemoſi.* *In regulis fuſiùs diſp. inter. 2.*

Videſne peccator quo in ſtatu & pretio Chriſtum tuum habeas? Nulla eſt in tota eius paſſione contemptus ſpecies, qua non illum deſpicias, abneges, conculces, & traducas. Nec dicas tibi aliam eſſe mentem, te longe alia de Chriſto ſentire, & loqui. Nam & ipſi Dæmones mira de Chriſto ſentiunt & loquuntur. Facta dictis debent conuenire in colendo Chriſto: aut ſi hæc forte inter ſe pugnant, tantum abeſt vt à nobis colatur Chriſtus, quin potius quanto erit in peccatore major Chriſti cognitio, meliórque ſenſus de eius Dignitate & merito, tanto eum peccando contemnet grauiùs, quia major eſt audacia contemnentis eum quem omni dignum cultu nouit. *Filios enutriui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me!* Neſciebant Gentiles Deum ſicut Iudæi, *Iſ. 1.*

Digitized by Google

atque ita non ſe querebatur Deus contemptum ab illis, ſicut ab iſtis: Sic plane neſciebant Iudæi Chriſtum ſicut eum Chriſtiani modò norunt. Sicque iam à Chriſtianis dum peccato contemnitur, magis contemnitur. *Melius erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitionem, retrorſum conuerti ab eo quod illis traditum eſt, ſancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij Canis reuerſus ad ſuum vomitum: & Sus lota in volutabro luti.* Quæ quàm ſint odioſa & probroſa non modo peccatori, ſed & ipſi Chriſto, fuſius infra demonſtratur.

2. Pet. 2.

II. PVNCTVM.

De pœna Chriſti patientis.

COGITANTI attentius de Chriſti Domini pœnis, prout à nobis ſunt explicandæ, Tria occurrunt, vt olim Sapienti, difficilia; & quartum quod penitus ignoro.

Pr. 30.

Primum eſt, cùm Chriſtus ita eſſet paſſibilis & tam multa reuera ſit paſſus pro peccato, dicitur tamen ignoraſſe ſeu non ſenſiſſe pœnas, *Congregata ſunt ſuper me flagella, & ignoraui.* Manifeſte de Chriſto eſt Pſalmus, cum illum ſibi Chriſtus applicet in Euangelio.

Pſ. 34. Ioan. 15.

Secundum eſt, quomodo Chriſtus, qui eſt modo impaſſibilis, dicatur pati à peccato. *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei.*

Tertium, licet aliquo ſenſu dici poſſit pati, quomodo eadem quæ paſſus eſt patitur, & grauiora etiam quam quæ eſt paſſus, vt iam audiuimus ex ſancto Auguſtino: *Grauior eſt illa Crux in quæ inuitus pendeo.*

Quartum denique, quod penitus ignoro eſt, quomodo, ſi ita eſt, audet Chriſtianus peccare: quomodo audet Chriſtianus toties ſuum Chriſtum cruci affigere, quoties peccat mortaliter? *Regem veſtrum crucifigam?* Dicebat ille? Tu vero Regem tuum, Redemptorem tuum, qui iam pro te eſt crucifixus, tu rurſum crucifigas! Vix credi poteſt te hoc velle poſſe, ſi hoc ita eſſe credes; Et vix tantillum audiueris aut cogitaueris quomodo id ita ſit, quin facile credas. Audi, & quid propoſitis dubiis reſponderi poſſit.

De primo, Diuidendæ ſunt primùm, omnes Chriſti pœnæ in internas

in internas & externas: tum vtræque in ſeptem ſubdiuidendæ ſpecies, ad quas cæteræ quæ cum illis ſimilitudinem quandam habent, referuntur.

Pro internis, videnda eſt prima hebdomada Quadrageſimæ, vbi ſex earum ſpecies productæ ſunt & declaratæ quibus ex ſancto Bonauentura ſeptimam hic adiungimus, qua Chriſtus mirum in modum affectus eſt cùm valedixit Matri. Et quia tempore præceſſit alias quæ in horto concipiuntur mentem Chriſti grauius affeciſſe, ſic prima pœnarum animi poteſt dici quam Dominus pati voluit hoc ſacra paſſionis die. Cũ enim prope iam iturus eſſet Ieroſolymam, Agnum Paſchalem cum diſcipulis comeſturus, & inde ſtatim in hortum, vbi à Iuda Iudæis proderetur, Matrem prius adiiſſe, & quæ ſibi ſub proximam imminebant noctem ſingillatim declaraſſe fertur, his aut ſimilibus verbis: MATER colendiſſima: Scio te non ignorare, quid ſit quãobrem è Cœlo in terras venerim. Scio tibi iam ex ipſo Præſentationis meæ die denuntiatum eſſe, me poſitum velut in ſignum cui contradiceretur, & tuam ipſius animam pertranſiturum gladium. Non te latet quod ſæpe indicaui Diſcipulis meis, me tempore definito tradendum Gentibus, & illudendum & flagellandum & occidendum. En tempus illud definitum! En inſtat hora conſummandorum omnium quæ de me Scripta ſunt. Iam conuentio facta eſt inter Iudæos & vnum ex ſelectis meis Apoſtolis de me prodendo. Iam numerata eſt pecunia; Vendor triginta denariis tamquam vile mancipium. Conſtringar funibus velut latro. Accuſabor vt blaſphemus coram Gentili præſide. Deridebor vt fatuus coram Herode Rege. Flagellabor vt reus ad columnam. Condemnabor Cruci, crucifigar & moriar. Cras hac hora non viuam. Vale mi plurimum colenda mater. Sic eſt adimplenda Patris voluntas, ſic peccatum expiandum, ſic procuranda ſalus hominum. His cogitandis te domi contine, vel ſi te pietas excitauerit ad hoc viſendum ſpectaculum, ſpecta mecum in omnibus diuinum Beneplacitum. Cogitemus ſimul Deum eſſe dignum cui placando & reconciliando hominibus diuina vita conſecretur.

In Phare-tra diu. amoris.

Luc. 2.

Tum Mater paucis: FILI cariſſime, non ignoraui quidem te eſſe Redemptorem hominum, & his redimendis non modicum à te perſoluendum pretium. Sed quale tandem illud eſſet, non

ita ſingulatim audiueram. O certe peccatum, malum! ô certe in peccato eſt aliquid grauius quàm humana mens poſſit exquirere, cùm Diuinam propterea dari vitam, & tali morte commutari oporteat. Te Adoro Diuina Iuſtitia, & quidquid materni ſenſus repugnat in morte Filij, totum tibi ſubjicio. Sic me Matrem ſemper cogitaui, vt æterno Patri Mater filij, non minus quam ipſe Filius, tota deberetur. Vnam hanc à te Fili mi poſtulo gratiam, fac tecum moriar vt tecum viuam. Si mea morte poſſem tuam redimere, ſola vellem mori; ſed cùm ſit tibi moriendum, fac ne ſola viuam te mortuo. Fac vt animam meam ſic pertranſeat doloris gladius, vt anima mea dolore gladij cum tua tranſeat, cum tua corpus ſuum deſerat, cum tua viuat.

Ne plura dicerent, ora intercluſit dolor, & diuulſus à Matre Filius didicit ex his quæ tunc perpeſſus eſt, quantus eſſet in amore dolor. Tum vero cæna cum Diſcipulis facta, & conſcenſo monte oliuarum, ſex internis aliis doloribus habenas ita laxauit,

Matth.26. vt quod dixit Diſcipulis ſuis: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem*, perinde eſt ac ſi dixiſſet, Tantus me animi tenet dolor vt iam his internis doloribus morerer niſi me ad plures externos reſeruarem. Vide ſuprà quid aptius excerpi poſſit ad grauitatem vniuſcuiuſque doloris exprimendam, hic eſt enim proximus finis quò eorum conſideratio ſpectare debet. Tum facto tranſitu ad externos dolores, quibus ſe per interiores parauit, ſeptem hæ ſpecies recenſeri debent.

Prima eſt, oſculum proditoris Iudæ, in quem cum introiſſet

Ioan. 13. Satanas vt expreſſe refert ſanctus Ioannes, vix poteſt concipi quomodo Chriſtus Dominus, infame os illud attrectauerit quin ſimul cogitetur toto exhorruiſſe corpore, vt ſupra memoratur.

Secunda, cum totam egit noctem in illis tormentis quæ ſuſtinuit apud Pontificem, ibi alapis eum cædunt, conculcant pedi-

Iud. 16. bus, ſputis illinunt, vinclis ſtringunt, & ſicut Philiſthæi quon-

Pſ. 21. dam Samſonem, quaquà verſum rotant & agitant. *Circumdederunt me vituli multi, & tauri pingues obſederunt me, aperuerunt ſuper me os ſuum, ſicut leo rapiens & rugiens.*

Tertia fuit, horrenda illa flagellatio, quo tormento ſol non

Iſa. 1. vidit crudelius. *A planta pedis vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas.*

Digitized by Google

Quarta, dum ſpinis coronatur & arundine percutitur, mirum quantum inde pateretur, & quanta inde in vultu ſanies, liuor, & plagæ. *Quaſi abſconditus vultus eius & deſpectus, vnde nec reputauimus eum. Vere languores noſtros ipſe tulit & dolores noſtros ipſe portauit, & nos putauimus eum quaſi leproſum, & percuſſum à Deo & humiliatum.* Quæ non modo ad contemptum, ſed ad dolorem indicandum à Propheta memorantur. *Ibid.* 53.

Quinta eſt Crucis bajulatio, quod certe tale tormentum fuit, vt illi ferendo par non eſſet Chriſtus, & tum maxime plangeretur à circumfuſa turba: *Et plangent eum planctu quaſi ſuper vnigenitum, & dolebunt ſuper eum, vt doleri ſolet in morte primogeniti.* *Zacch.* 12.

Sexta eſt Crucifixio, dolor plane ſenſibilis. *Foderunt manus meas & pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea. QVARE rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari? Torcular calcaui ſolus*, Id eſt, ſanguine vndequaque profluente ſic aſperſus erat, vt nihil niſi ſanguineum in eo appareret. *Pſ.* 21. *Iſ.* 63.

Septima poteſt recte dici, ſitis, & illa derelictio de qua in Cruce verba fecit vt intelligeremus ſic Eum purè pati, quâ omni parte corporis erat paſſibilis, vt nec animo ſe ſolari tantiſper vellet, nec dolorem vllo plane modo mitigare, ſed calicem vt eſt in ſcriptura, *vſque ad faces epotaret.* O verè conſummatum eſt opus redemptionis noſtræ! *O verè conſummatorem Ieſum!* *Ezech.* 23. *Hebr.* 12.

Nunc vero exponamus quomodo cum tanta paſſus ſit, dicatur tamen ignoraſſe & quaſi neſciuiſſe. *Congregata ſunt*, inquit, *ſuper me flagella, & ignoraui.* Tam certum omnino eſt Chriſtum Dominum nihil prorſus ignoraſſe quàm plane eſt indubitatum illum fuiſſe plenum Gratiæ & Veritatis; quid eſt ergo quod dicatur ignoraſſe quod & ſcientia ſua Diuina, infuſa & creata nouerat, ac ſuo præterea ſenſu ita ſentiebat vt tametſi alia ignoraſſet, hoc tamen neſcire non potuiſſet?

Duplex eſt interpretatio & vtraque valde opportuna in noſtris tolerandis miſeriis. Prima eſt, *ignoraui vnde tot in me congregarentur flagella*, Id eſt, cauſam in me non vidi cur ita flagellarer & tractarer à meis inimicis. Non deerant quidem cauſæ ex parte peccati noſtri, & ex parte Diuinæ Iuſtitiæ: ſed quantùm ſpectat ad Eum qui patitur, tam longe eſt ab omni culpa & omni cauſa cur patiatur, vt ipſe proditor agnoſcat peccatum ſuum, *quod tradiderit ſanguinem iuſtum:* Ipſe Iudex pronuntiet, *nullam in ſe*

cauſam mortis inuenire; Ipſe latro clamet, *nos quidem iuſte, hic autem nihil mali fecit:* & audito terræ motu, redeant turbæ percutientes pectora ſua & dicentes, *verè hic homo iuſtus erat*; Sic eſt patiendum innocenter, aut ſi non ſumus innocentes, hæc Innocentis noſtri Saluatoris reuocanda eſt nobis in mentem innocentia,
Luc. 23. vt nobis ipſis dicamus quod dicebat latro ad ſocium, *nos quidem iuſtè, hic autem nihil mali fecit.*

Secundò verò, quod non minus eſt intelligendum; tanta patientia & manſuetudine patiebatur Chriſtus, vt quantumcumque ſentiret congregari ſuper ſe flagella, tamen diceret ſe ignorare, quia ita ſe gerebat patiendo quaſi id diceret, quaſi hoc ignoraret quod pateretur. Hæc eſt Metaphorica, figurata & interpretatiua ignorantia: Non excandeſcebat omnino, non agitabatur corpore, non lingua, non oculis, nulla denique parte indicabat ſe tam dira pati. Hoc eſt quaſi neſcire, quaſi non ſentire, quaſi non cogitare: vt doceret nos ſe tã libenter omnia pati quaſi nihil pateretur, ſicque eius exemplo Charitatem & patientiam adiungeremus noſtris preſſuris, cùm alioquin velimus nolimus, patiendumeſt; Sed longe ſatius patiendum eſt in Cruce Chriſti,
1. Pet. 4. vel boni ſaltem latronis, quam in cruce mali. *Itaque & hi qui patiuntur ſecundum voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas ſuas in benefactis.* Extendi fuſius poſſet hæc moralis inſtructio.

Atque hinc quod ſecundum ſequitur difficile intellectu explanari facillime poterit, quomodo videlicet iam dicatur Chriſtus paſſibilis à peccato, cùm ſit reuera impaſſibilis. Quo nempe modo dicitur ignorare quod re tamen vera ſciebat: ſic planè dici poteſt pati quod reuera tamen non patitur. Neque enim magis repugnant Chriſto pati & non pati, diuerſo ſenſu, quàm ſcire & neſcire. Neque minus vtrumque Scriptura refert. Nam in eodem Pſalmo triceſimo quarto vnde ſunt illa verba iam explanata, expreſſe ait Deo Pſaltes, *apprehende arcum & ſcutum*, quaſi diceret, niſi teipſum tuearis, qui me & te impugnant hoſtes, te offendent & ab eis patieris: ſcuto tibi eſt opus vt inimica tela retorqueas. Nonne hoc eſt aperte dicere, Deum eſſe paſſibilem? Eſt autem eadem plane ratio Dei & Chriſti ſedentis ad dexteram Patris. Nam ſicut Deus reuera eſt impaſſibilis, ita & modo Chriſtus: & ſicut dicitur tamen Deus paſſibilis, ita & Chriſtus dicendus eſt.

Digitized by Google

Quomodo autem id dicatur, duplex eſt ſenſus. Primus ille ipſe eſt qui iam de interpretatiua Chriſti productus eſt ignorantia, quod ita ſe Deus gerit erga peccatores, ita ſe Chriſtus habet circa peccatum quaſi pateretur, & quaſi ſentiret malum eius. Non ſe vindicabat Chriſtus de inimicis cùm ab eis malo pœnæ petebatur, & ſic dicebatur malum illud ignorare vel non ſentire. At contrà cum à peccatore impetitur malo culpæ, malum illud non ſinit impunitum, punieris peccator ocyus ſerius, ſicque puniendo malum culpæ ſiue peccatum, dicetur malum hoc ſentire & à peccato pati. Sic expreſſe Scriptura de Deo in peccatores, *tactus dolore cordis intrinſecus, delebo, inquit, hominem quem creaui.* Et manifeſte Apoſtolus: *Nolite contriſtare ſpiritum ſanctum Dei:* vbi ſanctus Anſelmus, *In ſua,* inquit, *ſubſtantia, Spiritus Sanctus contriſtari non poteſt, cum ipſe ſit æterna & incommutabilis beatitudo, ſed ad ſimilitudinem hominis contriſtati dictum eſt qui domum illius qui cum contriſtauit egreditur.* Gen. 6. Epheſ. 4.

Theophylactus autem & alij, in eundem Scripturæ locum ſic alio ſenſu declarant, quomodo Deus dicatur pati à peccatore, licet peccatum non puniret, quia videlicet *peccato Deus offenditur, tamquam oppoſito ſuæ bonitati, ſuæ legi æternæ, ſuo Dominio, cæteriſque perfectionibus ſuis,* quas ſicut non poteſt non amare, ſic non poteſt nō odiſſe, non deteſtari, non grauiter ferre peccatum. Atque ita ſi eſſet paſſibilis, tantum ex vnoquoque peccato dolorem ſentiret, quantum ex re quauis moleſta & graui ſentire poſſint homines. Vnde illud ſemper manet vt quantum eſt ex parte peccati, tam vere dicatur affligi & pati Deus quam ſi reuera pateretur, quia niſi hoc haberet à ſe vt eſſet impaſſibilis, haberet à peccato vt pateretur. Quod perinde eſt ad offenſionem atque iniuriam inferendam ac ſi reipſa ſenſibili motu grauitatem iniuriæ perſentiret. Sicut ſi quis lorica indutus ita percuteretur ab aduerſario vt nullam ſentiret dolorem, non diceretur minus percuſſus, ſed tantum minus læſus; Nec defectus læſionis eſſet à percutiente, ſed à percuſſo; vnde perinde ſemper maneret iniuria percuſſionis ac ſi læſus eſſet. Sic paſſim Scripturæ de Deo vt iam videbitur in explanando Tertio quod eſt propoſitum de Chriſto Domino ſimiles quaſdam & grauiores patiente pœnas à peccato quam pro peccato.

Prima internarum fuit ſeparatio filij à matre, grauis certe do-

Digitized by Google

lor, ſed quam longe eſt grauior quando per peccatum ſeparatur ab anima quam vnice diligebat; ſeparatur enim inuitus, eiicitur ab anima, expellitur, & in eius locum introducitur inimicus: non ad duos aut tres dies, ſed ad menſes aut annos integros, aut ad ipſam etiam æternitatem: neque enim redibit in animam quantumcumque foris pulſet, clamet & expectet, niſi quando libuerit animæ cuius voluntati ſe ita Chriſtus ſubjicit, vt mors & vita quam in ipſa habet ſit in eius voluntate. O ſtupendam Chriſti bonitatem! O execrandam peccati malitiam! *Iniquitates*
Iſ. 59. *veſtræ diuiſerunt inter vos & Deum veſtrum!*

De internis aliis doloribus cùm toti fuerint excitati propter peccatum & miſerias inde conſequentes, vt explicatum eſt ſuo loco, quis non facile capiat toties Chriſto renouari dolorem, quoties renouatur obiectum & doloris materia? Nonne ſic iiſdem pene verbis vtrumque dolorem Scriptura exprimit, & quem in terra paſſibilis ſentit, & quem in cœlo impaſſibilis pa-
4. Reg. 10. titur. *Cæpit Dominus, tædere ſuper Iſrael. FACTA ſunt mihi me-*
Iſ. 1. *leſta, laboraui ſuſtinens. VIDIT Dominus & malum apparuit in ocu-*
Ib. 59. *lis eius, & APORIATVS eſt.* Quo vno verbo quidquid triſtitiæ, timoris, anxietatis & ſimilis cuiuſcumque moleſtiæ Chriſtus in horto pertulit tam apte exprimitur, vt Apoſtolus indicare volens ſe in grauiores quaſque incidiſſe miſerias tùm animi, tùm corpo-
2. Cor. 4. ris, non alio vtatur verbo quàm *aporiamur*, id eſt, omni re prorſus atque ipſo etiam rei agendæ conſilio priuati ſumus. Quis crederet eò reduci Deum! aut quis pius non crederet ſic affirmante Scriptura?

Sic de ſeptem illis externis pœnarum ſpeciebus quas Chriſtus paſſus eſt, nulla prorſus relata eſt cui non aliquid ſimile Scriptura vel Patres referant, quod à peccatore inferatur Deo. Proditoris
Pro. 3. oſculo Iudæ inhorruit! *Sic abominatio Domini eſt omnis illuſor: ſic*
Iob 36. *ſimulatores & callidi prouocant iram Dei.*

Alapis, calce, ſputis & aliis probris per totam noctem pro-
Iob 15. culcatus eſt Chriſtus. At ecce noctu diuque peccator, *tendit aduerſus Deum manum ſuam & contra omnipotentem roboratur.* Ne-
In c. 15. Luc. que minus peccato quam ſputis fœdatur Chriſtus. *Vnde tu qui accepiſti imaginem Dei*, ait ſanctus Ambroſius, *noli eam irrationabili fœditate conſumere.*

Flagellatus eſt ſemel aut iterum Chriſtus; At vero indefinen-

Digitized by Google

ter *ingeminantur flagella Chriſto*, ait ſanctus Auguſtinus, *quia flagellatur ſermo eius*: & afferens illud ſupra memoratum, *Congregata ſunt ſuper me flagella*, ſic pergit, *flagellatus eſt flagellis Iudæorum: flagellatur blaſphemiis falſorum Chriſtianorum: multiplicant flagella Domino Deo ſuo, & neſciunt.* Quid clarius, & quid aptius ad rem noſtrã? Aut ſi forte dubites quomodo blaſphemi flagellent Dominũ, & quinam ſint illi blaſphemi, audi ſanctum Bernardum de vnoquoque peccato loquentem ſub propriæ voluntatis nomine: *In ipſum, horribile dictu, deſæuit authorem. Omnino enim vellet Deum peccata ſua aut vindicare non poſſe, aut nolle, aut ea neſcire. Vult ergo eum non eſſe Deum, quæ quantum in ipſa eſt, vult eum aut impotentem, aut iniuſtum eſſe, aut inſipientem. Crudelis plane & omnino execranda malitia quæ Dei potentiam, iuſtitiam, ſapientiam perire deſiderat.* Hoc eſt ſcilicet blaſphemare, ſic de Deo peruerſe ſentire: & hoc eſt flagellare Dominum Deum, ſic omnia eius attributa proterere, ſicut ſi omnia corporis membra flagellatione contererentur. O verè dictum: *Crudelis plane malitia!*

Tract. 28. in Ioan.

Serm. 5. In Reſurr. Dom.

Quod præterea Chriſtus coronatus eſt ſpinis, quod crucem baiulauit, quod cruci affixus eſt, & in cruce ſitim ac cæteros corporis cruciatus ſine vllo ſolatio tolerauit, totidem reſpondẽt à peccato pœnæ, Chriſto grauiores. Nam dum peccator mundanas ſuas ſolicitudines quæ ſpinis in Euangelio comparantur, præfert Chriſti conſiliis & præceptis quibus regi deberet, quid aliud quam ſpinis coronat Chriſti caput? An agnoſcis Chriſtiane Chriſtum eſſe Regẽ tuum? Agnoſco, inquis. An te illius regimine regi velles? velles certe, ſed ſimul velles illius regimen non eſſe aliud quam quod mente voluis, quàm quod ſolicitè deſideras, & auide cupis. Hæc eſt corona quam illius imponis capiti, tua ſcilicet deprauata voluntas qua te vna vis regi, nec in Chriſti regno aut diuino ſenſu, velles aliud eſſe quod tuo repugnaret; vt ille quidem te regeret ſed peccato tuo te regeret, & non in te Chriſtus ſed peccatum à Chriſto quodammodo approbatum aut diſſimulatum regnaret cum concupiſcentiis. *Luc. 8.*

Væ filij deſertores, dicit Dominus, *vt faceretis conſilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per ſpiritum meum, vt adderetis peccatum ſuper peccatum.* Nempe hanc prauam mentem quam peccator ſuis peccatis addit, vt illa velit Chriſto probari, & a Chriſto per illa regi: *Vt in concupiſcentiis veſtris inſumatis.*

Iſ. 30.

Iac. 4.

Digitized by Google

Quid porro eſt quod inter extremos ſuos dolores numeret,
Iſ. 63. *quia torcular calcauit ſolus*, niſi quod peccato fiat vt ſolus crucem baiulet. Suam nempe peccator crucem abiicit, & quod illi præcipue ferendum erat ad ſalutem, in ſolum Chriſtum reiicit. Quaſi ſit peccatori ſatis quod Chriſtus patiatur! ô peccati ſæuitiam! Hoc eſt quod Ipſe in alio Scripturæ loco plangit acerbiſſimè:
Pſ. 118. *ſupra dorſum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem ſuam.* Quaſi diceret, quidquid ſibi peccatores indulgent, quidquid ad liberiorem vitam ſibi laxandam comminiſcuntur, quidquid ſibi fingunt de omni timore deponendo & de ſecuritate ſuæ ſalutis, totum hoc in me conjiciunt, totum id ita ſibi promittunt, quia pro illis paſſus ſum; quod certe non poteſt non eſſe mihi grauiſſimum, vt quo motiuo deberent vti ad concupiſcentiam reprimendam, eodem abutantur ad illam relaxandam. Quid ditius cuiuis Patri quàm videre filium tanto effuſius ſibi bona parta prodigentem, quanto ipſe filius vidit Patrem in illis bonis acquirendis laboraſſe? Suntne vero hæ parentum expectationes? Suntne hi Crucis fructus?

Sed quod præcipuum eſt in hac tota materia, *Crucifixio*, præcipuum illud eſt quod diſertis Apoſtolus verbis expreſſit, *rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei. SI AFFIGET homo Deum, quia vos configitis me. Me vos configitis gens tota.*
Hebr. 3.

Hoc quærebat aliquando Deus à populo ſuo, Vtrum fieri poſſet vt Deus cruci affigeretur. Et certe ſi de cruce lignea vel quam vocant materiali cruce ſit quæſtio, ſatis aperte conſtat quod non poſſit Deus, vt Deus, crucifigi; & idcirco factus eſt homo vt tamquam homo crucifigeretur. Sed ſi quæſtio ſit de alio quodã genere crucis quo Deus in nobis affigitur velut corpus in cruce, reſpondet ipſe Deus id non modo eſſe poſſibile, ſed id ita fieri à populo ſuo. *In decimis*, inquit, *& in primitiis*; id eſt, per peccatum quod committebant in negandis aut diminuendis quas Templo & Sacerdotibus debebant, decimis; hoc peccato quod memorat inter alia conſtringebatur quodammodo Deus & cuidam veluti cruci affigebatur. Cur porro? quia vt puniret illud peccatum pœna proportionata; cogebatur quodammodo Deus reſtringere, recuſare aut diminuere bona temporalia quæ plena
Ibid. manu ſolebat illis effũdere. *In penuria vos maledicti eſtis, & vos me configitis.* Sic ſe reſtringi & impediri quo minus benefaciat, hoc

vocat

vocat Deus crucifigi. Sicut enim cruci affixus non habet liberum manus vsum, ac proinde nihil potest dare: sic sibi videtur Deus affigi manu quando per peccati & per iustitiæ leges quibus puniri debet peccatum, ita detinetur vt non beneficiat.

In quo certe est maxima Dei bonitas qui magis dolet se non dare hominibus, quam vel ipsi homines gaudeant se ab eo accipere. Sed & quanta sit peccati malitia & quanta etiam Diuina iustitia licet inde colligere, quod tametsi Deus ex se sit propensissimus ad donandum, sic tamen per peccata detinetur, vt velut manu cruci affixa restringatur & retineatur à gratiis, & à quibuscunque donis siue spiritualibus siue temporalibus elargiendis. Atque hic est primus modus quo intelligi potest quomodo per peccatum Christus iterum crucifigatur, quatenus scilicet impeditur ne in nobis agat & ne nobis benefaciat. Sicut enim tunc dicitur, *vetus homo crucifigi cum actibus suis*, quando impeditur ne in nobis agat & operetur, sic plane dicendus est nouus homo qui est Christus crucifigi cum actibus suis, quando detinetur ne in nobis agat sicut ageret, nisi detineretur, vt supra declaratum est fusius. Rom. 6.

Deinde vero rursum crucifigi à peccatore dicitur Christus quia suo peccato, causam renouat crucis Christi. Hoc enim facit propter quod remittendum, oportuit Christum crucifigi, & propter quod toties oporteret illum crucifigi quoties peccat, nisi meritum Christi tam efficax esset, vt ad delenda peccata omnia, sese extendat. At vero quia peccatori per vnumquodque suum peccatum perit istud Christi meritum, nisi denuo per Sacramenta renouetur & applicetur, sicut ista meriti renouatio & applicatio est noua quædam crucifixio, quia de nouo gratia inde hauritur; ita peccare, quod est causa huius renouatæ applicationis, est rursum quodammodo crucifigere filium Dei, & tantò ei grauiorem plagam infligere, quanto magis vellet rursum pati sensibilem crucem, quam peccatum vllum de nouo fieri. *Cur addimus afflictionem afflicto*, dicebat sanctus Bernardus, *magis aggrauant Christum vulnera peccati nostri quàm vulnera corporis sui.* Et de Iudæis agens, *In hoc*, inquit, *forte minus reprehensibiles quàm noui Crucifixores qui manibus & verbis mortem illi accersunt, immortalem mortificant, incrucifigibilem crucifigunt.* Sic sanctus Augustinus suprà relatus, cuius verba hic penticulatius expendi pos- Ser. 2. Paschæ

bitrio nostro dicentes hoc graue est; sed afferamus Diuinam stateram de scripturis sanctis & illâ quid sit grauius appendamus: imo non appendamus, sed à Domino appensa recognoscamus.

Statera dolosa sunt rationes petitæ à carne, à mundo, à visibilibus & transitoriis rebus quarum aspectu & affectu aliter de malo culpæ ac pœnæ iudicamus quàm Christus iudicet, & ex illo iudicio refellimus quidquid ab Euangelio, seu quidquid à Christo perfectionis proponitur, quasi illud esset alienum à receptis mundi huius institutis, quasi esset difficilius, quasi esset alterius quam nostri status, quasi solis id esset Religiosis aut Nouitiis proprium. Hoc est illi fel & acetum porrigere, *hoc est super dolorem vulnerum eius addere*, hoc est ad calculos nostros & ad humanam stateram res diuinas reuocare, quod certe Christo est grauius quam ipsa Crux in qua sic est appensus vt in ea etiam velut in statera malum culpæ & pœnæ appenderit, & quandoquidem malum pœnæ sustinuit ne malum esset culpæ, malum hoc culpæ grauius alio tam aperte declarauit quàm apertum est vnicuique, virum sapientem minus æstimare media quæ impendit ad aliquem finem obtinendum, quàm ipsum finem; & vt ait sanctus Thomas, *Grauior est semper finis priuatio quam eorum quæ ducunt ad finem.* Hæc sunt quæ in Cruce à Domino per tres horas continuas vsque ad mortem appensa sunt, & hæc sunt quæ dicebat sanctus Augustinus, *vt quemadmodum appensa sunt, recognosceremus.* Psal. 68.

III. PVNCTVM.

De Morte Christi Domini.

EXPIRANDVM tandem fuit, consummatis Scripturis restabat ista quæ cæterarum esset consummatio Scripturarum; *Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus. ABSCISSVS est de terra viuentium. DEDI dilectam animam meam in manu inimicorum eius. Expirauit & inclinato capite tradidit spiritum.* Dan. 9. Isa. 53. Ier. 12. Matth. 27. Ioan. 19.

Hoc exigebat peccati grauitas vt non tantum pateretur & quidquid haberet in vita Christus daret, sed, vt ipsa etiam Christi vita daretur, quo salutis humanæ pretio nihil esse potuit pretiosius. O vita Christi! ô mors Christi! quàm suauis illa, quam

Digitized by Google

duta iſta! Quàm præclarè ſimul conueniebant corpus & anima, tam ſuauis erat vita Chriſti : vnde & tam duram ac amaram oportuit eſſe mortem quæ illius fuit corporis & animæ violenta ſeparatio. *Siccine ſeparat amara mors?*

1. Reg. 15. Poſſent & ſeptem alia capita recenſeri vnde hæc mors Chriſto valde grauis eſſet. Primum eſt, genus mortis infame. Secundum eſt, cauſa pretenta mortis. Tertium, ſocietas latronum. Quartum, multitudo perſequentium. Quintum, Iudæorum inde ſequens interitus. Sextum, Gentilium inde futuræ contradictiones. Septimum, futura ex illis contradictionibus dura ſanctorum ſupplicia. O quæ tùm bonus Ieſus ſentiebat qui aliquando in ſuis tot rurſum eſſet paſſurus mortes, quot eſſent futuri Martyres.

Sed quàm grauiori quotidie morte moritur Chriſtus, & in ſingula pene momenta quibus peccatur! ô peccatum! ô peccatorem! ò quàm vere dictum, *ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.* Et quàm verè comparatur peccatum beſtiæ illi quam vidit ſanctus Ioannes cum ſeptem capitibus & aliis partibus monſtruoſis.

Prou. 26.

Apoc. 13.

Septem ſunt capita vnde peti poteſt peccati grauitas, ſeu quàm graue Chriſto fuerit etiam ſupra eius mortem.

Primum eſt, quòd cùm Chriſtus quatuor vitas haberet, vnam tantum perdidit per mortem ſuam : at cum eaſdem etiam quatuor aut affines vitas in anima poſſideat, totas ſimul per peccatum amittit. Quatuor vitæ Chriſti erant Diuina, Beata, Spiritualis, & Naturalis, ex quibus ſola naturali priuatus eſt, remanentibus aliis integris. Nam vt ſuprà dictum eſt, nulla vmquam fuit ſeparatio Diuinitatis à Chriſto, nec Beatitudinis, nec Diuinæ Gratiæ ſeu Charitatis in qua conſiſtit vita ſpiritualis, vnde reſtat ſola naturalis vita quæ diſſoluta eſt decedente à Corpore Anima.

Quatuor vero his quodammodo reſpondentes vitæ quas Chriſtus habet in anima cuiuſcumque fidelis, hæ ſunt, Prima quæ eſt illi communis cum Patre & Spiritu ſancto, & diuina dici poteſt, ea eſt quæ per Gratiam & Charitatem habitualem formatur, de qua ipſe Dominus dicit, *Et ad eum veniemus & manſionem apud eum faciemus.* Secunda eſt, quæ item poſſet dici communis tribus illis perſonis, ſed tamen magis eſt particularis Chriſto Domino, Beata quædam vita eſt quam vult in nobis viuere & ratione

Ioan. 14.

Digitized by Google

cuius dicit, *deliciæ meæ esse cum filiis hominum*, cum illis conuersari, illos regere, illos protegere, illos docere, & hoc eius regnum de quo ipse, *Regnum Dei intra vos est*; *Et si quis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum.* Tertia quæ est etiam particularis ipsi Christo, est Sacramentalis per Sacro-sanctum illud Sacramentum quod est panis vitæ de qua ipse dicit, *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Id est, singulari quodam modo simul habitamus. Quarta denique est de qua ipse ait ad alios quosdam effectus; *Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere:* Nihil scilicet quod sit vitale supernaturali vita, & quod sit fructuosum in vitam æternam. Sicut autem palmes viuit in vite, ita & vitis in palmite. Sic & nos in Christo viuimus, & ille in nobis ad ferendum fructum conformem nostræ vocationi.

Prou. 8. *Luc. 17.* *Apoc. 3.* *Ioan. 6.* *Ibid. 15.*

Verùm, quod in peccato est grauissimũ, quatuor istæ vitæ simul eodem instanti pereunt quo lethalis culpa committitur. Mors est Christi secundum has quatuor vitas; Perit prima vita, pereunte Gratia & Charitate: Perit secunda, pereunte amicitia quæ intererat inter Christum & animam mediante Gratia: Perit tertia, pereunte principio vitæ quod reddebat capacem animam nutrimenti spiritualis, sicut in corpore mortuo nullus est cibi vsus: quidquid sumptum est alimenti perit, & redditur corpus incapax nutritionis. Quarta etiam perit vita, pereunte vnione & communicatione quam habebat anima cum principali Agente, sine quo nihil potest meritorium vnde omnia eius opera sunt mortificata & mortua; mortificata quidem quæ ante facta sunt in statu vitæ: mortua vero quæ fiunt in statu mortis seu in statu peccati. O quam vere dictum: *Væ eis, quoniam recesserunt à me, vastabuntur. Sed & Væ eis, cùm recessero ab eis.* Quàm vere etiam sanctus Ambrosius postquam dixit, *Verbum Dei maxime in nobis viuere. SANE*, inquit, *moritur nobis, si à nostra anima separatur non quò morte corrumpatur, sed quò dissoluatur atque exuatur mens nostra ab eius conjunctione. MORS ENIM VERA EST, VERBI ET ANIMAE SEPARATIO.*

Osee 7. *Ibid. 9.* *L. de fuga sæculi c. 2.*

Atque hoc primum caput, vnde est Christo grauius sic rursum

mori per peccatum, quam quando pro eodem mortuus eſt; quia quadruplex illi perit vita quarum vnaquæque cum ſit ſpiritualis & ſupernaturalis, pluris eam facit quàm ſuam naturalem ſi præciſe tantum, vt erat naturalis, ſpectetur.

Secundum, eſt quod etſi omnia eſſent paria, ſi vna vtrobique vita tantum periret, grauiori tamen morte, morte peccati noſtri periret quam morte ſuæ Crucis, quia volens lubenſque moriebatur in cruce; At nonniſi repugnans & inuitus in nobis moritur. *Fecerunt malum in oculis meis, & quæ nolui elegerunt.* Iſ. 66.

Tertium eſt, quod ad paucos dies Chriſtus eſt mortuus, breui reſurget, & reſurget in gloria, nihilque prorſus illius obſtabit animæ, quin corpus jacens in ſepulchro reſumat quando volet, Non lapis ſuperpoſitus, non cuſtodes oppoſiti, non ipſa mors quæ interuenit, non quiuis hoſtes qui mortem illam procurarũt. *Non timebo*, inquit, *millia populi circumdantis me.* Pſ. 3. At vero quandònam in animam vnde expulſus eſt, reuertetur? quanta obſtacula! quanti obices! quantæ repulſæ! quanto ad januam ſtabit tempore & pulſabit, & clamabit, *aperi mihi ſoror mea, & repelletur?* Cant. 5. Numquid hoc graue eſt & odioſum!

Quartò, in morte Crucis, quanta bona inſunt! quanta Dei eſt gloria! quot hominum ſalus! *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longæuum, & voluntas Domini, in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit & ſaturabitur. In ſcientia ſua iuſtificabit ipſe iuſtus ſeruus meus multos.* Iſ. 53. Hæc certe tolerabilem illam reddebant mortem & valde acceptam. At in peccato nihil prorſus boni, nihil plane niſi mali; malum eſt Dei, malum eſt Chriſti, malum animæ, malum corporis, malum huius & alterius vitæ. *Scito & vide, quia malum & amarum eſt, reliquiſſe te Dominum Deum tuum*, & non ſolum tibi amarum, ſed & ipſi Domino, quem ſic reliquiſti. Ier. 2.

Quinto, Mors Chriſti mors erat peccati: Morte ſua Chriſtus meruit vt deleretur omne peccatum, *Delens*, inquit Apoſtolus, *quod aduerſus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci.* Coloſſ. 2.

At quid eſt peccatum? Mors ipſius meriti mortis Chriſti, totum illud euacuat quantum in ſe eſt & exhaurit quod Chriſtus nobis eſt meritus. Videte, quid grauius Chriſto eſſe poſſit, an ſe peccatum interficere, vel ſe à peccato reuiuiſcente rurſum inter-

Digitized by Google

fici? An delere suis meritis peccatum nostrum: vel peccato nostro sua deleri merita! Hoc est *filium Dei conculcare, & sanguinem testamenti pollutum ducere.* Hebr 10.

Sexto, per mortem suam Christus Dæmones vicit, *per mortem suam destruxit eum qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum & liberauit eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti*, vt ait Apostolus. Ibid. 2.

At peccator inuertit hanc gloriam & victoriam Christi, Dæmonem facit vincere & triumphare de Christo; vterque de te decertabant in occasione peccati; vicisset Christus, si peccatum euitasses; vicit Diabolus dum consensisti peccato, redit in domum suam, *& fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.* Hoc ita referebat Dominus indicans quam sibi esset graue sic à fugato fugari hoste. Luc 11.

Septimo denique, Christo gratissimum fuit præbere mundo exemplar obedientiæ quæ Deo reddenda est vsque ad mortem, sicque omnes reducit homines ad subiectionis statum vnde exciderant pec peccatum. At ecce peccator contra sese opponit, *non seruiam*, inquit, non obediam, non me Deo magis subdam quam si nihil ad me spectaret Christus, aut perinde ac si nihil illud esset quod edidit tam stupendum subiectionis exemplum! Potest hoc videre Christus, & non grauius ferre quàm obedire Patri!

Vnde vt tandem concludamus, videtis quam vera sit vniuersim proposita Veritas de grauiori malo Christi patientis à peccato quàm pro peccato. Cùm totum illud quod pro peccato passus est malum, reuocetur ad hæc tria, *contemptum, pœnam, & mortem*; Neque in his tribus aliquid tam graue reperiatur toleratum, quin aliquid grauius illi tolerandum in peccato viderimus. Quid restat quam acquiescere huic Veritati, & ex illa referre fructum quem proposuimus referendum, qui est discere quid sit peccatum, quid sit vel semel peccasse!

Mihi pro certo est quod si, qua par esset, attentione cogitaretur illa Veritas, aut nullus esset Christianus, aut nullus esset qui tam libere peccatum admitteret sicut admittit. Quid! Christianum credere quod credit de Christo Domino, & velle tantam illi, quoties peccat, inferre iniuriam, quantam est passus à Iudæis! non est hoc credibile, talem esse posse Christianum.

Digitized by Google

Quis niſi Iudæus non deteſtatur vel minimam partem, cogitatè vel minimam eorum partem, quæ hodie contra Chriſtum perpetrata ſunt, ſeu verbo ſeu facto ſeu ſigno? Si tam perfractæ frontis eſſet aliquis qui non erubeſceret profiteri ſe dolere quod ibi tum non adfuerit vt de ſuo conferret cum Iudæis ad Chriſtum illudendum: cenſereturne Chriſtianus qui hoc auderet? nonne vt blaſphemus, vt Iudæus, vt Iudas cum diris & execrationibus ablegaretur? Et tamen ô Chriſtiane peccator, ſi attendis quid ſit peccatum, videbis te illic fuiſſe, & te illic quoties peccas, adeſſe, qui non partem aliquam eorum quæ geſta ſunt gerat, ſed totum ipſe vnus omnino præſtet & ſimul coniunctim perpetret, quodalij non niſi partim & diuiſim commiſerunt.

Adeamus Ieroſolymam, aſcendamus Caluariam, conueniamus vnum ex his aliquem qui ſuam Chriſto crucifigendo locauit operam. Inquiramus ab eo an ſit ille qui Chriſtum vendiderit, qui negarit, qui accuſarit, qui condemnauerit, qui flagellauerit, qui fel & acetum porrexerit: nullus reperietur qui horum omnium fuerit reus. Alius eſt qui prodidit: alius qui emit, alius qui accuſauit, alius qui condemnauit. At tu peccator, tu vnus omnium crimen ſimul & eodem quo peccas momento, ſic in te colligis, vt quod à variis vario tempore paſſus eſt Chriſtus, à te vno totum patiatur. Tu illum vendis, tu illum negas, tu illum accuſas, flagellas, crucifigis & occidis.

Et licet è Iudæis aut Gentibus aliquis plura in Chriſtum perpetraſſet: quis qualiſue Chriſtus eſſet, neſciebat. An tu Iudæe noueras illum eſſe filium Dei, Illum eſſe promiſſum Meſſiam
1. Cor. 2. qui redempturus eſſet Iſrael? plane ignorabat. *Si enim cognouiſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent?* At tu Chriſtiane, nonne credis illum eſſe quem fides Chriſtiana proponit? Et hunc non vereris negare, non pudet illum crucifigere!

Sed eſto fuerit miles qui de Chriſto mira audierit vel viderit: at quod fecit, iuſſus fecit, & tum Chriſtus in tam miſerandum deuenerat ſtatum vt qualis ante fuiſſet iam non cogitaretur. Te vero pecatorem quis coëgit, quis locauit, quis induxit, quis te contra Chriſtum inflammauit, niſi tua propria concupiſcentia? quonam verò in ſtatu credis illum eſſe qui glorioſus in cœlis ſedet ad dexteram patris? Et tu illum vltro appetis, tu illum ad necem vocas!

Dic

Digitized by Google

Die nobis vero miles impie, quoties impietatem tuam in virum illum inocentem exercuiſti? quoties illum flagellaſti? quoties illum crucifixiſti? ſemel tantum reſpondebit. At tu peccator, quoties? numera ſi numerari poteſt quoties peccaueris, agnoſce te toties id auſum eſſe, quod ſemel tantum hodie factum eſt à Iudæis omnibus, & agnoſce tandem quid ſit peccatũ.

Neque id objicias aut cogites quod iam ſupra dilutum eſt, Chriſtum modo eſſe impaſſibilem & longe à malo pœnæ poſitum. Quæro enim abs te quando miles latus eius aperuit, ſenſeritne Chriſtus illud vulnus, cum iam expiraſſet? negabis prorſus quia mortui corporis nullus eſt ſenſus. An vero negabis vulnus illud tam illi fuiſſe iniurioſum & lethiferum quam alia omnia? Nonne inter omnia vulnera, plagæ quinque nobiliores recenſentur, & inter illas plagas, quæ eſt media Lateris ſeu Cordis nonne nobiliſſimum habet locum & cultum? Nonne de quinque illis plagis, iiſdem prorſus verbis loquimur, & eadem ratione ſentimus ſine vlla diſtinctione aut differentia modi quo accepit illas plagas? Et tamen ſcimus, quod cum accepit plagas pedum & manum erat paſſibilis, cùm vero latus eius apertum eſt, erat impaſſibilis. Sed ſcimus etiam quod nihil refert ad rationem contemptus, pœnæ & mortis quod ſit in ſtatu paſſibili vel impaſſibili. Cur igitur mihi differentiam iſtam objicies quando agitur de peccato in quo non minus offenditur quam in Cruce? an ſi quis pugione fodiſſet ſacram Hoſtiam minus iniuriæ diceretur intuliſſe Chriſto, quod ibi eſt impaſſibilis, quam ſi reuera pateretur?

An putas ſentiebat perſecutionem Chriſtus cum diceret Saulo, *Saule Saule, quid me perſequeris?* Et tamen perinde ac ſi ipſe lapidatus eſſet in Stephano & coniectus in carcerem cum ſuis diſcipulis, ecce è cœlo perinde clamat, *Ego ſum Ieſus quem tu perſequeris*, Ego ille ſum, quem tu quæris ad necem. Sic plane ò peccator tibi modo è Cruce loquitur Saluator tuus, Ego ſum Ieſus quem tu perſequeris. Ego Ieſus ille qui ſemel pro te à Iudæis ſum crucifixus, & à te rurſum crucifigor quoties peccas. *Act. 9.*

Populе meus quid feci tibi, aut quid moleſtus fui tibi? reſponde mihi? *Mich. 6.* Ego pro te ſum venditus, vt te liberarem à ſeruitute Dæmonis, & tu me rurſum vendis tuo peccato! Ego pro te triſtitiam & agoniam paſſus diriſſimam, vt tibi gaudium comparatem æter-

num; & tu me grauius quotidie peccato tuo contriſtas! Ego pro te gloriſicando, Gentilibus illudendus & conſpuendus vt vides, fui traditus; & tu me peccato tuo, Dæmoni tradis illudendum! Ego pro te expiando & pro auertendis à te Dei flagellis fui flagellatus: & tu me peccatis tuis flagellas & conculcas! Ego in cruce affixus clauis, vt tamquam ſtylo ſculpam in corpore meo, quantùm te diligo: Et tu me grauiori peccatorum tuorum cruci affigis, vt mihi manifeſtes quantum me oderis! Ego pro te in Cruce mortuus ne morereris in æternum, & tu mihi mortem affers ne viuam in te.

Deut. 32. *Hæccine reddis Domino, populе ſtulte & inſipiens.? Numquid non ipſe eſt qui te fecit & refecit tali modo?* Numquid hoc credis?

Crediſne Chriſtum, crediſne eſſe filium Dei, crediſne eſſe Saluatorem, crediſne ſemel fuiſſe mortuum? Vnde habes niſi ex Scripturis, niſi ex Eccleſia, niſi ex Prædicatoribus tibi dicentibus? At ecce nunc eædem Scripturæ, eadem Eccleſia, & iidem prædicatores tibi pronuntiant, *rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei.* Credis Apoſtolo dicenti primum à Iudæis fuiſſe crucifixum: & non credes dicenti rurſum à te crucifigi! Neque dicas te id nolle, te id non cogitare & intendere. Non eſt neceſſe id cogitare & ita expreſſe velle vt ita fiat, ſatis eſt velle peccatum, vt quod eſt in peccato malum totum fiat; Nolles dum peccas offendere Deum, nolles priuari eius gratia, nolles cœlo excidere, nolles damnari: & tamen iſta omnia ex peccato ſequuntur. Sic plane Chriſti mors, ſiue de illa cogites ſiue non cogites. Quantum quantum eſt crimen occiſi Chriſti, tantum eſt peccati malum in quo totum illud continetur: ac proinde ſi vis ſcire quo affectu, quo dolore, quonam odio ſit deteſtandum peccatum, diſce à teipſo quo affectu crimen occiſi Chriſti deteſtaris: neque vnum vmquam diſiungas ab alio. Iam ſupra dictum eſt quod huc etiam referri poteſt: vt fugiamus homicidam ſiue vt deteſtemur homicidium, Scriptura hoc proponit motiuum; *quaſi nihil eſt ante eum ſanguis:* quaſi nihil eſſet humanum ſanguinem fundere ſic homicida nihili ducit homicidam eſſe. Sic de quouis peccatore, ſic de te cogita ſi non caues deinceps à peccato attentius, quaſi nihil tibi eſſet diuinum fundere Sanguinem, quaſi nihil ſibi eſſet quod Chriſtum perimas tuis manibus tua lingua, tuo corde. Hoccine nihil putas? Deicida! Chriſti-

Eccleſi. 8.

Digitized by Google

cida ! quid feciſti ? quid deinceps facturus es in occurſu peccati ! En anima eius in manibus tuis ſemper.

Vrgeri poteſt peccator vehementius : aut certe in tam horrenda peccati ſæuitia, defixo & cogitabundo dimittatur animo, nec relaxandi ſpatium detur.

EODEM DIE,
AD HÆC AVT SIMILIA VERBA:

Curramus ad propoſitum nobis certamen, aſpicientes in Authorem fidei, & Conſummatorem Ieſum. Hebr. 12.

VERITAS PRACTICA.

Sic eſt propoſitum nobis certamen in ſeptem Chriſti patientis ſtationibus, vt qui vel vnam deſerat, totius militiæ ſit deſertor.

RATIO EST, Quia ſic eſt propoſitum nobis certamen contra ſeptem capitalia vitia vt qui vel contra vnum non certet, totius militiæ ſit deſertor.

Sed in ſeptem Chriſti patientis ſtationibus ſic propoſitum eſt nobis certamen contra ſeptem illa capitalia vitia, vt qui vel vnam deſerat ſtationem, non certet contra vnum vitium.

Ergo ſic eſt propoſitum nobis certamen in ſeptem Chriſti patientis ſtationibus, vt qui vel vnam deſerat totius militiæ ſit deſertor. Quod conciſe hîc quidem & breuiter enarratur, ſed longe fuſius ex antè dictis dilatari poteſt.

I. PVNCTVM.

VEXILLA REGIS PRODEVNT, vt prodeamus ſcilicet ad pugnam & noſtrum ſequamur Ducem.

PANGE lingua glorioſi, lauream certaminis : Et ſuper

Crucis trophæo, dic triumphum nobilem, qualiter Redemptor orbis, immolatus vicerit.

Non eſt dubium quin Chriſtus Dominus patiendo certarit, vicerit & triumpharit; ſed dubitare forſan quis poterit an ſit nobis ita certandum: quamquam quid dubij eſſe poteſt volentibus aliquando coronari, & audientibus ac credentibus neminem
2. Tim. 2. fore coronandum *niſi legitime certauerit?* Eò vocamur omnes quotquot militanti Eccleſiæ aſcripti ſumus: nec cunctandum ſed *currendum ad propoſitum nobis certamen.* Sic eſt autem *propoſitum nobis certamen in ſeptem Chriſti patientis ſtationibus, vt qui vel vnam deſerat, ſtationem ſuam deſerat, & totius militiæ Chriſtianæ ſit deſertor.* Quæ profectò Veritas & toti enarrandæ Paſſioni Dominicæ: & præcipuo ex illa referendo fructui perquàm opportuna & apta eſt.

Ratio quæ affertur eſt vulgaris ſed tantò commodior. Sic eſt propoſitum nobis certamen contra ſeptem capitalia vitia vt qui vel contra vnum non certet, totius militiæ ſit deſertor. Se-
Act. 13. ptem ſunt illæ Gentes quæ ab Iſraelitis erant expugnandæ & quas niſi omnino expugnent, ſint ipſi expugnandi. *Percuties*
Deut 7. *eas*, inquit Moſes, *vſque ad internecionem. Non inibis cum eis fœdus, nec miſereberis earum, neque ſociabis cum eis conjugia, filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo, quia ſeducet filium tuum, ne ſequatur me, & vt magis ſeruiat diis alienis, iraſceturque furor Domini, & delebit te cito. Quin potius hæc facietis eis: aras eorum ſubuertite, & confringite ſtatuas, lucoſque ſuccidite, & ſcuptilia comburite.*

De his autem ſeptem vitiis atque de eorum filiabus fuſe ſan-
l. 31. Mor. c. 31. ctus Gregorius in Moralibus: & alij paſſim. Quod ſit vero certandum contra omnia, tam aperte patet quam contra vnum. Nam qui ab vno ſuperatus eſt, *huius & ſeruus eſt*, inquit ſanctus
2. Pet. 2. Petrus, ſeruus autem peccati, ſeruus corruptionis, ſeruus Dæmonis, nonne eſt deſertor ſacræ militiæ, & ipſius Chriſti transfuga perfidus?

Rom. 6. O quam præclarè Apoſtolus vel de vno vitio! *Non ergo regnet peccatum in veſtro mortali corpore vt obediatis concupiſcentiis eius. Sed neque exhibeatis membra veſtra, arma iniquitatis peccato, ſed exhibete vos Deo*, Et poſt pauca. *Neſcitis quoniam cui exhibetis vos ſeruos ad obediendum, ſerui eſtis eius cui obeditis, ſiue peccati ad mor-*

Digitized by Google

em, siue obeditionis ad Iustitiam?

II. PVNCTVM.

SED in septem Christi patientis stationibus sic propositum nobis est certamen contra illa septem vitia, vt qui vnam deserat stationem non certet contra vnum vitium.

Nam vnam stationem deserere nihil est aliud quam non certare contra illud speciale vitium cuius certamen in ea statione quæ deserta est, propositum erat à Duce nostro.

Præclara porro septem harum figura stationum præcessit in ipso primo introitu promissæ terræ, atque in ipsa prima ciuitate Iericho quam euerterunt Israelitæ. *Septies*, inquit, *circuibitis ciuitatem, & Sacerdotes clangent buccinis. Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent ciuitatis.* Quid enim septem sunt circuitiones nisi septem stationes? quid buccinarum clangor, nisi totidem Verba quæ Christus in Cruce protulit, & quæ vnicuique stationi conueniunt ad idem vitium expugnandum? Quid denique vociferationes illæ nisi septem prodigia quæ simul etiam in eundem finem sunt edita? Quæ quidem tria videtur Psaltes complexus hoc versiculo: *Mementote mirabilium eius quæ fecit, prodigia eius, & Iudicia oris eius.* Iosue 6. Psal. 104.

Mirabilia quæ fecit Dominus sunt mirabiles septem virtutum actus quos edidit ad formam quandam certaminis contra septem illa capitalia vitia cum quibus nobis est decertandum. Non quod essent in eo vitia contra quæ decertaret, nulla plane, sed erant tantum humanæ passiones quæ dicuntur ab Apostolo, *similitudo carnis peccati*, non peccatum sed similitudo quædam, quod circa eandem materiam versentur seu commoueantur atque ipsa vitia nostra. Naturales erant quidam animi motus concitati ex apprehensione boni vel mali sensibilis, sicut in nobis: vnde fiebat timor, ira, tristitia & similes quædam passiones, sed non præueniebant rationem sicut in nobis, nec inordinate eum ferebant quò nollet, sicut nos rapiunt. Quid ergo erat quod certaret & expugnaret, si nihil erat inordinatum, si nihil erat contra voluntatem & contra rationem? Hoc est quod dicimus esse Rom. 8. 3. p. q. 15. a. 4.

Digitized by Google

mirabile, cùm nihil eſſet contra rationem quod facere poterat in illis paſſionibus, tamen ſe continuit in motu naturali quem ſentiebat, non id fecit quod licite poterat facere; aut id ſuſtinuit quod poterat non ſuſtinere: & quia quod tunc fecit, ita fecit contra naturalem inclinationem quam retinuit, idcirco certaſſe dicitur: & agonia quam ſuſtinuit nihil aliud eſt quam certamen & lucta ſui ipſius cum ſeipſo, vt eſſet nobis exemplo ſic eſſe decertandum in ſimili caſu, vbi nos defectu certaminis in vitium incurrimus. Non fuiſſet illi vitium ſi non certaſſet contra ſe, quia vt dictũ eſt, nihil inordinatum feciſſet: ſed nobis ordinarie eſt vitium & peccatum, quod vt diſceremus euitare ſic certando cum illo, idcirco decertauit; & ſic contra vitia decertaſſe dicitur, intelligendo duntaxat motum naturalem in eo, circa eandem materiam & obiectum quod in nobis ſolet vitium excitare. Quibus ita præſuppoſitis, iam ingrediamur cum illo locum certamihis.

PRIMA ſtatio eſt in oliuarũ monte, & primum ibi certamen initum fuit contra illud capitale vitium quod dicitur Acedia, pigritia, negligentia, tædium in rebus diuinis & ſpectantibus ad ſalutem. Diſtinguamus hic quod eſt pure naturale, ſeu naturalis paſſio ſine vlla inordinatione; & quod eſt in nobis vitioſum. Naturale eſt omni homini triſtari, tædere, & angi ad repræſentationem mali ſenſibilis; Sic eſt triſtatus Dominus, ſic cæpit tædere & pauere ſibi repræſentando tormenta quæ imminebant, & damna inde conſequentia, vt ſupra dictum eſt. Cum autem tanto premeretur angore vt ſi naturalem ſequutus fuiſſet ſenſum, tunc mortem fugiſſet; noluit illum ſequi ſenſum, ſed contrà ſe oppoſuit, contrà certauit, & tam fortiter ſe obiecit morti vt & Patri diceret, *Non mea ſed tua fiat voluntas*: Et Apoſtolis: *Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradet.* Ac tandem ipſis inimicis ſe ad necem quærentibus. *Ego ſum*, inquit, *ſi me quæritis, ſinite hos abire.*

Matth.26.

Ioh.18.

Sic eſt porrò nobis certandum contra illud tædium quod aliquando ſentitur in rebus Diuinis aut ſpiritualibus. Sic nihil eorum quæ tunc fieri debent, omittendum eſt: ſic nihil eorum quæ non debent fieri, committendum: ſed quaſi nihil ſentiretur, vnum ſpectetur quod agendum eſt, vna ſpectetur Diuina volun-

Digitized by Google

tas, ad quam ſicut dulcedo nos non impellit, ſed vera fides & Charitas; ſic nec aſperitas ab illa nos non dimoueat. *Quoniam oportet ſemper orare & non deficere. BONVM autem facientes non deficiamus: tempore enim ſuo metemus non deficientes. RECOGITATE enim eum qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem, vt ne fatigemini animis veſtris deficientes: Nondum enim vſque ad ſanguinem reſtitiſtis, aduerſus peccatum repugnantes.* Quæ verba rurſum infra recurrent attentius expendenda. Luc. 18. Gal. 6. Hebr. 12.

Quod conformi verbo in Cruce prolato valde confirmauit Dominus dicens *Conſummatum eſt*, quaſi diceret, nihil prorſus eorum quæ mihi agenda & patienda fuerunt, omiſi. Sic moriendum, explétis & conſummatis omnibus: ſic omnia perfecte ſunt conſummanda, ſi velis ſecurè mori. O qui hæc attente cogitaret, quàm longe à ſe expelleret omnem acediam. Ioan. 19.

Tunc autem *Terra mota eſt*, vt hoc prodigio mouerentur homines ad aliquem pietatis ſenſum cùm viderent immobile illud elementum moueri. Eriſne tu terra grauior, vt non mouearis? eriſne tu illis Gentilibus durior, *qui viſo terræ motu & his quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè filius Dei erat iſte.* Perge in his te vrgere affectibus. Matth. 27. Ibid.

SECVNDA ſtatio eſt apud Caypham, neq; enim apud Annam diu ſubſtitit, cū alter eſſet ſummus Sacerdos, & omne Concilium ad ſe conuocaſſet. Ibi Ieſus interrogatus de doctrina & de diſcipulis reſpondet ſe palam docuiſſe, & multos illic præſentes eſſe qui quod dixit audierint & qui de auditis teſtari poſſint. Tunc *vnus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam Ieſu*, & alij omnes quà verbo quà pugnis, quà ſputis quà calcibus & aliis indignis modis per totam noctem illum diuexarunt. Ioan. 18.

At vero tùm nonne iraſcendi Chriſto cauſæ occurrebant? nonne concitari motus iracundiæ poterant ſicut de illo ante ſcriptum erat, *Circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæcitate cordis eorum?* Poterat certe Chriſtus commoueri, poterat & iraſci ſine vllo vitio: ſed maluit contra omnem iracundiæ certare motum, vt nos qui ab aliis agitati ſemper iraſcimur, neque vix vmquam ſine vitio iraſcimur, diſceremus contra decertare, diſceremus iram reprimere, domare impetum. *Non te ſuperet ira* Marci 3. Iob 36.

Digitized by Google

vt aliquem opprimas. Caue ne declines ad iniquitatem.

Luc. 23. Conforme Chriſti verbum eſt. *Pater, dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt.* O quanta vis in illo verbo!

Ibid. Tunc vero *tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram: & obſcuratus eſt ſol*, contemplare attentius, & conclude quod ſic propter Chriſtum quæcumque apparent irarum cauſæ tegi & obſcurari Eccleſ 28. debent. *Si ſufflaueris quaſi ignis exardebit: & ſi expueris ſuper illam, extinguetur.* Qua de re ſuprà fuſius, & infra in Feria tertia hebdomadæ tertiæ poſt Paſcha.

TERTIA ſtatio eſt apud Herodem, licet enim Pilato Præſidi primũ oblatus fuerit Dominus, tamen vt audiuit quod Galilæus eſſet, ſtatim illum miſit ad Herodem à quo remiſſus ad Pilatum, Luc. 23. tum ibi ſtetit diutius, vt quarto pòſt loco videbitur. *Interrogabat autem Herodes Chriſtum multis ſermonibus. Stabantque Principes Sacerdotum, & Scribæ conſtanter accuſantes eum.*

Tum verò ibi loqui, tùm patrare miracula, tùm ſe mirabilem exhibere, nonne Chriſto fuiſſet glorioſum? Nonne multa erant quæ dictabat Ratio refundenda in aduerſarios, & innocentiæ patrocinio non reticenda? Nonne his poterat moueri Dominus ad loquendum? Poterat certe, nec dubium quin ex legitima ratione eſſet loquutus niſi maluiſſet ex alia ſuperiori ratione ſilere & certare contra illam quæ ad loquendum impellebat. Volebat enim potius noſtram ibi ſuperbiam retundere quam inimicorum calumnias. Volebat noſtris potius quam ſuis conſultum commodis. Nouerat ille Dux noſter quàm acres ſimus & erecti ad omnem vanæ gloriæ captandam auram; quàm porro imbecilles & infirmi ad calumnias tolerandas: quàm parùm denique exercitati ad certamen contra illam geminam ſuperbiæ aciem ineundum; quamobrem ipſe hanc nactus occaſionem in qua erat vel eminere glorioſiſſimum, vel contemni perquàm ignobile: ſic plane ſiluit ne captaret gloriam: & albam illam qua indutus eſt non recuſauit veſtem, qua contemneretur tamquam ridiculi candidatus imperij: ſicque nos erudiret ad ſimile ſubeundum certamen, quoties in ſimili caſu, ſimulata quædam ratio noſtram excitaret ſuperbiam ad plura effutienda quàm recta exigeret ratio.

O quanti refert decertare contra hunc hoſtem, cum tanti conſtiterit

ſed ne ipſi compararetur. At contra maluit adu rſus illum quantumuis rationabilem naturæ motum decertare, vt nos armaret in ſimilem motum quo in nobis inuidiæ conflatur vitium, vt non modo pares ſed etiam, ſi ſic contingat, inferiores nobis
1. Reg. 18. præferri patiamur: nec ſimus illi ſimiles de quo refertur, *non rectis ergo oculis aſpiciebat Saul Dauid, à die illa, & deinceps.*

Luc. 23. Sic quando vnus latronum ab illo petiit, vt in regno ſuo, ſui meminiſſet, id eſt vt ſe in regnum ſuum introduceret, nonne tanta latronis à Chriſto diſparitas longe à regno Chriſti latronem arcere poterat? Sed contra Chriſtus: *Amen dico tibi: Hodie mecum eris in Paradyſo.* Quaſi pares eſſent, ſic pari greſſu in regnum ingrediuntur.

Sic dum reſurgunt reſurgente Chriſto mortui, vt expreſſe ha-
Matth. 27. betur: *Quod multa corpora Sanctorum qui dormierant, ſurrexerunt,* junguntur animæ ſuis corporibus & eos docent qui forte inter ſe diſſiderent, vt in mutuam redeant amicitiam, nec odij, nec inuidiæ, nec vllius deinceps diſſenſionis flamma excitetur: vnde illa
1. Pet. 2. ſunt præclara & vere Apoſtolica Sancti Petri: *Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, & inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes, rationabile ſine dolo lac concupiſcite, vt in eo creſcatis ad ſalutem, ſi tamen guſtatis quoniam dulcis eſt Dominus. Ad quem accedentes lapidem viuum,* AB HOMINIBVS QVIDEM REPROBATVM, *à Deo autem electum & honorificatum: & ipſi tamquam lapides viui ſuperadificamini.* Quaſi diceret, ſi deuicta inuidia libenter cum Chriſto ſuf-
4 fertis poſthaberi aliis minùs forte dignis, tunc Deus vos aliis præferet & præeliget.

QVINTA ſtatio eſt in Columna, vbi flagellatur Dominus. Qualis carnificina in tam tenero corpore! qualis pudor in tam pura mente! quale certamen animi, ſic nolle apparere nudum, & ſic tamen velle! non poterat aliter decertare contra vitium
Epheſ. 5. quod nominari vetat Apoſtolus niſi ſuſtinendo pudorem illum nuditatis quem ſuſtinuit, quia nihil aliud habebat in ſe contrarium. Quod itaque potuit; hoc plane fecit & paſſus eſt, vt nos doceret nulli parcendum labori, nulli dolori, nulli certamini, vt puritatem mentis & corporis, omni ex parte, intactam atq; il-
Eccl. 11. labatam ſeruaremus. *Amoue malitiam à carne tua. IN carne ambu-*

Digitized by Google

lantes, non ſecundũ carnem militemus. REMEMORAMINI priſtinos dies, in quibus illuminati magnum certamen ſuſtinuiſtis paſſionum. 2. Cor. 10. Hebr. 10.

Opportune verò Verbum Crucis, verbum virtutis, verbum virginitatis & perfectæ caſtimoniæ commendandæ. *Cum vidiſſet enim Ieſus matrem & diſcipulum ſtantem quem diligebat, dicit matri ſuæ : MVLIER, ECCE FILIVS TVVS. Deinde dicit Diſcipulo : ECCE MATER TVA.* Quaſi diceret : Hoc eſt Virginum ſeu caſte viuentium ſingulare priuilegium, vt ad Virginem Matrem ſingulariter ſpectent. O caſtitatis dignitatem ! *O quam pulchra eſt caſta generatio cum claritate ! immortalis eſt enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota eſt, & apud homines. Cum præſens eſt imitantur illam : & deſiderant eam cum ſe eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens.* Sic aptè Sapiens. Ioan. 19. Sap. 4.

Et quia caro ſemper concupiſcit aduerſus ſpiritum, paulo attentius conſiderandum eſſet quid ſit caro, vt perſpecta eius vilitate magis te pudeat ab illa vinci.

Sic porro egregie ſanctus Gregorius in illud Iobi : *Dulcedo illius vermis. POTEST*, inquit, *apertius vermis nomine, caro deſignari : vnde & ſuperiùs dicitur, Homo putredo, & filius hominis vermis. Luxurioſi igitur cuiuſlibet atque carnis voluptatibus dediti, quanta ſit cæcitas demonſtratur, cùm dicitur, Dulcedo illius vermis. Quid namque caro niſi putredo ac vermis eſt ? Et quiſquis carnalibus deſideriis anhelat, quid aliud quàm vermem amat ? quæ enim ſit carnis ſubſtantia, teſtantur ſepulchra :* Et quæ plura in hunc ſenſum habet, quæ ſupra relata ſunt, Feria 4. Cinerum. Quibus illud Petri Damiani dictum præclare quadrat : *Non eſt libidini diuerſorium, in qua mente verſatur ſepulchrum.* Iob 14. L. 16. Moy. c. 31. Ep. 114.

Quamobrem his apte iungas quod, inter cætera, prodigium euenisſe refertur. *Et monumenta aperta ſunt*, Id eſt, inuerſi ſunt lapides, ſepulchra diruta, defoſſa terra, & quidquid cadauera mortuorum operiebat, totum expanſum eſt, vt ipſa ſola ſpectarentur corpora, quo in horrendo ſtatu præberentur ſpectanda, vt quid eſſet caro, tùm ipſis pateret oculis. Matth. 27.

Et vero etiam aperiuntur monumenta mortuorum quando ex conſideratione patientis & morientis Chriſti tanguntur illæ Conſcientiæ quæ diuturnum prauæ libidinis fouere ſolent peccatum, & illud tandem integra confeſſione aperiunt, ac ſeria

Digitized by Google

Ezech. 37. Oſee 6. diluunt pœnitentia. *Ecce ego aperiam tumulos veſtros. Venite, & reuertamur ad Dominum, quoniam ipſe cæpit & ſaluabit nos.*

SEXTA ſtatio eſt in monte Caluariæ, quò cum peruenisſet, *dabant ei bibere myrrhatum vinum*, ait ſanctus Marcus, *& non accepit.* Putatur à nonnullis vinum illud fuiſſe exquiſitum & ſopiendis ſenſibus aptiſſimum, quod amici reorum illis porrigebant ad ſolatium aliquod ſupplicij mox in cruce tolerandi. Dicebatur autem myrrhatum quod in myrrhinis eſſet vaſis. Hoc itaque vinum cùm ex commiſeratione, quidam Domino fatiſcenti obtuliſſent, numquid extrema videbatur exigere neceſſitas vt illud acciperet, & ſitim qua laborabat ardentiſſimam quoquo modo ſolaretur? Sed tamen contra certare maluit, & delicato illo potu plane abſtinuit, tùm vt gulæ noſtræ delicias ſua expiaret temperantia, tum vt certandi contra hoc etiam vitio-

Marci 15. Eccleſi. 37. rum genus, daret exemplum. *Propter crapulam multi perierunt, qui autem abſtinens eſt, adjiciet vitam.*

Atque vt Temperantiæ luculentius eſſet exemplum, pateretque magis quàm fortiter contra naturalem appetitum potus, potu abſtinuiſſet, *dixit, Sitio*, quo audito Verbo quidam ad cæteros cruciatus hunc etiam addiderunt vt fel & acetum ei porrigerent. Sic nempe virtus oppoſita vitio perficitur, vt non

L. 9. ep. 4. modo delicatis abſtineat, ſed guſtet etiam aſpera. Recte autem Sidonius Apollinaris non modo de aſperitate ciborum ſed de quauis aduerſitate: *Quamtumlibet*, inquit, *nobis anxietatum pateras vitæ præſentis propinet afflictio, parua toleramus ſi recordamur quid biberit ad patibulum qui inuitat ad cælum.*

Non erit vero inutile tantiſper in ea immorari Iudæorum crudelitate perpendenda qui ſitienti Chriſto, fel & acetũ obtulerũt.

Luc. 16. Certe illi Epuloni ex inferis guttam aquæ inclamanti, licet negata ſit aqua, non eſt tamen fel iniectum: At Chriſto Domino non modo denegantur ſolatia, ſed multiplicantur tormenta.

Pſ. 80. Pſ. 113. Non ſic ille olim ſitientem deſeruit populũ, *quando de petra melle ſaturauit eos, quando conuertit petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum*, vnde hæ merito in Eccleſia Conquerentis audiuntur voces: *populeus, quid feci tibi? Ego potaui te aqua ſalutari, & tu me potaſti felle & aceto!*

Nec dubium quin propterea prodigium illud acciderit: *Et*

Digitized by Google

Petræ ſciſſæ ſunt: quaſi Chriſto ſitienti compaterentur, & quos in ſe aquarum continebant fontes effunderent: vel quaſi ſe minus duras indicarent quàm ille populus qui ad tantum Chriſti ſitientis cruciatum, magis induruit.

Et vero, anima, vide ne modò tuorum amaritudo peccatorum plus eum vexet quam fel & acetum quo potatus eſt: ſic enim dicitur de peccatoribus: *Vua eorum, vua fellis & botri amariſſimi.* Deut. 32. *Fel Draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile. Mea eſt vltio, & ego retribuam in tempore.*

SEPTIMA & poſtrema ſtatio eſt in ipſa Cruce, vbi Chriſtus pendens nudus & exutus omni prorſus ſubſidio, ſic contra rerum omnium indigentiam certat vſque ad mortem, vt quàm fieri potuit efficaciter nos doceret contra illud vitium quo temporalia nimis auide quærimus, ita eſſe decertandum, vt ne ipſius vitæ nimio teneamur affectu, nec propterea deſiſtamus magis eſſe ſoliciti de ſancta quam de ſana vita. Quænam vita nobilior vitâ Chriſti? Et tamen ecce in egeſtate & penuria deficit, neque aliud quidquam præter ſpiritum habet quod dicat ſuum vel ſuis diſceſſurus commendet. Paucas habebat ex piorum eleemoſynis pecunias quibus dum viueret vna cum ſuis ſuſtentabatur, ſed eas ſecum omnes Iudas proditor abſtulit. Veſtem habebat, ſed illam ſibi ſortiti ſunt milites. Diſcipulos quoſdam collegerat, ſed omnes diſperſi ſunt præter Ioannem. Atque hunc etiam Matri ſuæ donat, ſicut & Matrem Diſcipulo. Quid reſtat niſi Corpus? ex quo tamen quid reſtat cum totus inde ſanguis effluxerit, & totum ſibi vſurparint inimici?

Hoc vnum ſcilicet eſt quod poſtremo loquutus ait, *Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum*, quaſi diceret: hoc vnum mihi ſupereſt de quo tamquam de re mea poſſim loqui & teſtari.

Quod cum diceret *ſtatim emiſit ſpiritum, Et velum templi ſciſſum* Matth. 27. *eſt in duas partes*; velum illud videlicet quo ſancta ſanctorum tegebantur. Quæ cùm eſſent figura bonorum cæleſtium, ſic illa veli ſciſſura ſignificabat iam de aliis bonis cogitandum quàm de humanis & temporalibus. Erant videlicet cœli clauſi, nec ante hunc hodiernum diem quiſquam verè beatus fuit, ſed morte Chriſti reſerantur, noſtrum eſt cœlum ſi terram vincimus; vincimus ſi contra terrenos affectus conſtanter certamus: Et cer-

Digitized by Google

tamus conſtanter ſi nihil nobis deperire cogitemus, cùm pro terra cœlum datur: pro tempore, vita æterna: pro mundo, Deus.

2. Cor. 8. *Scitis enim gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti*, ait Apoſtolus, *quoniam propter vos egenus factus eſt cum eſſet diues, vt illius inopia vos diuites eſſetis.*

III. PVNCTVM.

SIC ergo eſt propoſitum nobis certamen in ſeptem Chriſti patientis ſtationibus, vt qui vnam ex his deſerat, totius militiæ Chriſtianæ

Iac. 2. *ſit deſertor. NAM qui totam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus*, quaſi diceret, vniuerſa lex eſt, vt omnia euitentur peccata, ac proinde contra omnia decertetur, vnde ſi quis contra ſex tantum in totidem Chriſti ſtationibus certet & non vniuerſim in omnibus, perinde reus eſt deſertæ militiæ, & violatæ legis, ac ſi in aliis non certaſſet, quia lex iubebat in om-

Hebr. 12. nibus dimicare. Sic aperte Apoſtolus: *Deponentes omne pondus & circumſtans nos peccatum, per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen: Aſpicientes in Authorem fidei & Conſummatorem Ieſum qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem confuſione contempta, atque in dextera ſedis Dei ſedet. Recogitate eum qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem, vt ne fatigemini animis veſtris deficientes, nondum enim vſque ad ſanguinem reſtitiſtis, ADVERSVS PECCATVM REPVGNANTES.*

Expende omnia ſingulatim. Vide vt generatim dicit *repugnandum aduerſus peccatum*, ne ab vlla ſtatione diſcedas. Vide vt affirmat *vſque ad ſanguinem eſſe reſiſtendum.* Vide vt proponit exemplar Chriſti quod non eſt ſemel tantum cogitandum ſed *recogitandum* multoties, & vnum atque idem eius factum dictumue ſibi ſæpius inculcandum. Vide vt ſibi & omnibus idem ait, *Curramus ad propoſitum nobis certamen*, quia ſcilicet non cunctandum in hoc certamine, non ceſſandum, non lento & molli gradu incedendum, ſed ſerio & conſtanter iam ab illis primis annis quibus nos impetunt vitia, neque ceſſant, vſque ad ſenectam & ſenium. Vnde & idem Apoſtolus paulo ante dixerat,

Hebr. 4. *Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, exiſtimetur aliquis ex vobis deeſſe.* Et poſt nonnulla de Iudæis incredulis: *Feſtinemus ergo ingredi in illam requiem, vt ne in idipsũ*

Digitized by Google

quis incidat incredulitatis exemplum. Vide locum vbi & valde perpendi hæc poſſunt, *Habentes ergo Pontificem magnum qui penetrauit cœlos Ieſum filium Dei, teneamus Confeſſionem.* Penetrauit cœlos, id eſt, quaſi vi & violentia facta, irrupit in cœlos, quia certe non aliter eò peruenit quam pugnando; Vnde & facile eſt concludere, neque nos aliter peruenturos. Atque idcirco, *teneamus Confeſſionem*, id eſt, quod ſcimus, exequamur. Pugnemus ſicut ſcimus eſſe pugnandum. Quod proponitur faciendum, ſic reuera fiat. *Tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit,* Apoc. 3. *faciam illum columnam in templo Dei mei.* Sic æterna firmatur ſalus.

SABBATO SANCTO.

DE SEPTIMO CHRISTI VERBO.

Pater, in manus tuas, commendo ſpiritum meum. Luc. 23.

DE DESCENSV AD INFEROS: DE CORPORIS SEPVLTVRA: AC DE POSTREMA RENVNTIATIONE, QVÆ EST LIBERTATIS.

Factus ſum ſicut homo ſine adiutorio, inter mortuos liber. Pſ. 87.

VERITAS PRACTICA.

Nemo liberior quàm qui minus eſt liber.

SENSVS & Ratio eſt, quod is minus liber eſſe dicitur qui ſic renuntiat ſuæ libertati vt ſibi non putet eſſe liberum ea reuocare quibus cum Chriſto renuntiauit.

Sed nemo liberior qua libertate Chriſtus nos liberauit, quàm qui ſic renuntiat ſuæ libertati.

Digitized by Google

Ergo nemo liberior quàm qui minùs eſt liber; ac proinde addenda eſt aliis hæc Renuntiatio noſtræ libertatis, vt illa libertate Chriſti, ſimus perfectè liberi.

I. PVNCTVM.

SIC nobis hodie Chriſtus Dominus proponitur mortuus, vt tamen morientis poſtremum Verbum audiamus, & videamus quàm præclarè iam antè factas Abnegationes, hac poſtrema Renuntiatione, quæ tali verbo continetur, confirmet; Cùm enim dicit ſe in manus Patris ſpiritum ſuum commendare, perinde eſt ac ſi diceret, ſe illi animam ſuam ita committere & abdicare vt quidquid de illa velit ſtatuere, ſtatuat; Si ad cœlos vocare velit, aut ad Inferos, liberandis inde Iuſtis demittere, ſe perinde paratum. Si ſeparatam à corpore velit abeſſe diutius, aut ad corpus quamprimum remigrare; præſto eſt ad vtrumque. Si cùm reſurrexerit, pauci an multi credant; hoc fiat, Pater, quod fuerit placitum ante te. Quod certe eſt Abnegationis genus excellentiſſimum, & quo antè factæ Renuntiationes tam aperte confirmantur quàm manifeſte apparet ſe Chriſtum exuere ſua quodammodo libertate reuocandi illud, & reſumendi quod exuit, niſi quantum Deo Patri placuerit.

Et reipſa ſic præſtitit quod verbo dixit, nam ſtatim vt anima de corpore exiit, deſcendit, volente Patre, ad eam Inferorum partē
Tit 2. vbi Iuſtorum animæ detinebantur, *expectantes beatam illam ſpem & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.* O quale Iuſtis gaudium! quale Dæmonibus & damnatis ſupplicium! Expende vehementius. Sic ſuum etiam Corpus Diuinæ reliquit prouidentiæ: aut vt remaneret in Cruce diutius, aut vt quantocyus inde extraheretur, ac Sepulturæ mandaretur. At vero contemplare vt Deus prouidit homines qui hoc tam debito pietatis officio defungantur. Perpende omnia ſingillatim, vt deponunt Sacrum Corpus, vt depoſitum tradunt dolentiſſimæ Matri, vt ille dilectus Diſcipulus cæterique circunſtantes defigunt in plagas oculos, admirantur, lamentantur, & aliis mouentur affectibus qui facilius cogitari poſſunt quàm exprimi;

Digitized by Google

primi; ac tandem vt ſepelitur & in monumento nouo reponitur, *in quo nondum quiſquam poſitus fuerat.*

Quibus ita pro deuotione recogitatis, eò conſiderationem deuolues vt intelligas ſic ſpiritum tuum in manus Dei commendandum, ſic vniuerſam illi libertatem offerendam & conſecrandam; quaſi iam non eſſes liber vt aliter facias quàm ſtatuiſti in Domino, nec reipſa magis tua libertate vtaris quam ſi penitus vti non poſſes. Sic enim omnia rectè ſtatuta eo firmius confirmabis, quò te ab illis reuocandis longius dimouebis; vt è contra etiam, niſi te quodammodo aſtringas & obliges ad illam firmitatem, citiſſime omnia euaneſcant. Neque vero quidquid grauius timeas ab illa obligatione, *Nam numquam eris liberior & ſolutior, quàm cùm eris minus liber.*

Hoc attentius expendendum. Et Ratio iam ſatis manifeſta ex dictis, patebit adhuc clarius ſi diſtinguas duplicem libertatem: vna eſt naturalis de qua hoc primo puncto agitur, qua ſi velis, potes reuocare ſanctas illas Renuntiationes quas antè actis proximè diebus cum Chriſto ſanctè formaſti: quod nefas ne accidat longè ſatius eſt huic damnoſæ libertati ſic renuntiare quaſi deinceps non ſit tibi liberum & integrum aliter agere, quàm quod in Domino ſtatuiſti: perinde ac ſi fidem dediſſes qua te obſtrictum putares, vt ſuprà dictum eſt de virtute in neceſſitatem commutanda. Et vero iam ſi ſerio & conſtanter hanc tuæ libertatis renuntiationem profitearis, certe fatendum erit te minus eſſe liberum, quàm ſi tua te non abdicaſſes libertate, atque adeo etiam quantò verius & plenius prauæ huius libertatis vſum à te abieceris, tantò minus eris liber. Nonne id clarum & apertum? At nonne id ſtatuis? nonne cum Dauide dices, *Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ?* *Sabb. Hebdom. 2. Quadrag.* *Pſ. 118.*

II. PVNCTVM.

SED nemo liberior quà libertate Chriſtus nos liberauit quàm qui ſic renuntiat ſuæ libertati.

Altera ex duabus propoſitis illa eſt libertas quà per Chriſti gratiam & per conſtantem naturalis illius libertatis renuntiationem, de qua dictum eſt, ſic liberi ſumus à ſeruitute peccati & prauorum affectuum, vt quod ait S. Leo, *Caſtigatis colluctationibus* *Serm. 42 in quadr.*

Serm. 1. *quæ ſunt inter vtramque ſubſtantiam, Animus quem ſub Dei gubernaculis conſtitutum, corporis ſui decet eſſe rectorem, Dominationis ſuæ obtineat dignitatem.* Idemque alibi: *ſi mens rectori ſuo ſubdita terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, ordinatiſſimum tenebit ratio principatum: quia tunc eſt vera pax, & vera libertas hominis, quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præſide gubernatur.* Et rurſum, *Cum caro*, inquit, *concupiſcens aduerſus ſpiritum ſpiritali cupiditate ſuperatur, tunc libera obtinetur ſanitas, & ſana libertas; vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio.*

Serm. 4. de Lein. Penit.

. Hac itaque ſancta libertate, vt vides, liber eſt qui ſuæ alteri libertati, quà poterat ſeruire vitiis, renuntiauit: nam non modo ſuis ſe prauis affectibus exuit, ſed neque hos vmquam reſumendos propoſuit: quo quidem proposito nihil opportunius ad illam Chriſtianam libertatem ſtabiliendam. Nec verò ſolum liber eſt; ſed nemo illo liberior eſſe dicitur, quia cùm illa ſit verior & ſanctior libertas, in qua ſe conſtanter permanſurum cum Diuina gratia ſtatuit, nemo verè liberior quàm qui ſic liber eſt veriori & conſtantiori libertate. O quàm verè Sapiens: *Os iuſtorum liberabit eos*, nempe ore fit Renuntiatio falſæ libertatis, & inde naſcitur vera libertas.

V. l 2. de Imit Chr. c. 11.

Prou. 12.

III. PVNCTVM.

NEMO eſt igitur illo liberior quàm qui minus eſt liber qua libertate dictum eſt: Ac proinde ſi pergis imitari Chriſtum in hac etiã Renuntiatione voluntatis & libertatis tuæ, Renuntia libens volenſque; nec timeas ne quid decidat de pace & libertate tua. Eris quidem minus liber falſa & damnoſa libertate: ſed tanto eris liberior verâ & ſanctâ quam Chriſtus attulit, libertate, quò minus alia liber. *Si vos*, inquit, *manſeritis in ſermone meo, vere diſcipuli mei eritis, & cognoſcetis veritatem, & veritas liberabit vos. Omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Seruus autem non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum. Si ergo vos filius liberauerit, vere liberi eritis.*

Ioan. 8.

Accedet & alia ſimilitudo cum Chriſto, qui cum eſſet mortuus & inter mortuos ageret, dicitur tamen inter eos liber, quatenus non ſicut illi neceſſariò mortis vinculis tenebatur, vt qui proximè reſurrecturus erat; ita tu mortuus quidem es humanis affectibus, ſed in illa es morte liber, quatenus libere & li-

Digitized by Google

benter sic mori velis & sic morientē vitam agere. *Quasi morientes & ecce viuimus.* 2. Cor. 6.

HÆC est præterea ad Sacram Communionem & Paschalem solemnitatem aptissima dispositio, sicut enim Pascha talis transitus dicitur vt non fiat remeatio ad locum vnde transitur, sic plane Anima si sic transit à vitiis & ab affectiouibus inordinatis vt illò non redeat, verè Sacrum Pascha peregisse dicenda est, & non aliter. Sic sanctus Augustinus: *Agimus saluberrimum transitum cùm à Diabolo transimus ad Christum, & ab isto instabili sæculo ad eius fundatissimum regnum. Ideo quippe ad Deum permanentem transimus ne cum mundo transeunte transeamus.* Sic & S. Ambrosius: *Pascha transitus est à passionibus ad exercitia virtutis.* Itemque alibi: *Pascha Domini quotannis celebratur, hoc est animarum transitus à vitiis ad virtutem, à passionibus carnis ad gratiam sobrietatis mentis, à malitiæ nequitiæque fermento ad veritatem & sinceritatem regenerationis.* Sanctus denique Bernardus: *In hac tam præcipua solennitate quid commendetur nobis sedula cogitatione pensemus. Nempe Resurrectio, transitus & transmigratio. Christus enim fratres, non recidit hodie sed resurrexit; non rediit sed transiit, transmigrauit non remeauit. Denique & ipsum quod celebramus Pascha, transitus non reditus interpretatur: & Galilæa vbi videndus nobis promittitur qui resurrexit, non remeationem sonat sed transmigrationem. Si post consummationem Crucis, in nostram hanc mortalitatem, & vitæ præsentis ærumnas Christus Dominus reuixisset, ego eum fratres non transisse dicerem sed rediisse: non transmigrasse in sublimius aliquid, sed ad statum remeasse priorem. Nunc autem quia transiit in nouitatem vitæ, nos quoque inuitat ad transitum, vocat in Galilæam.* Quæ plura ibi sequuntur, in sequentem differuntur diem.

Tract. 55. in Ioan.

L. 1. de Cain c. 8.

L. 1. Hex. c. 18.

Serm. 1. de Res. Dom.

Tu vero interim vt ab vna libertate transeas in aliam, sicque constans permaneas vt numquam resilias & immuteris, dic cum sancto Ignatio Fundatore Societatis Iesu: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem: Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum Gratia tua mihi dones, & dives sum satis, nec aliud quidquam vltrà posco.*

In Exerci. Spirit. 4. hebd.

Vide in 4. parte, Sabbato hebdomadæ 15. & tota hebdomada 24.

Digitized by Google

DIES SANCTVS PASCHÆ
SEV
DOMINICA RESVRRECTIONIS
ET
DIES QVAM FECIT DOMINVS.

Surrexit, non eſt hìc. Marci 16.

Surrexit Dominus verè. Luc. 24.

Fidelis ſermo : Nam ſi mortui ſumus, & conuiuemus. 2. Tim. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nemo cum Chriſto mortuus, qui cũ ipſo non reſurgat:
Nemo cum Chriſto reſurgit, niſi qui cum ipſo ſit mortuus.

RATIO vtriuſque partis eſt, quod cum Chriſto reſurgere ſit hoc vnum & idem ac nouam cum illo vitam agere.

Sed nemo eſt cum Chriſto mortuus qui hanc nouam cum illo non agat vitam: & nemo hanc nouam agit vitam niſi qui cum ipſo ſit mortuus.

Ergo & vtrumque verum quod proponitur, & de vtroque dici poteſt: Fidelis ſermo, nam ſi mortui ſumus, & conuiuemus. *Quod certe eſt conſolationis non modicæ: Si vero etiam non ſumus mortui, nec conuiuemus, nec reſurgemus,*

Digitized by Google

Quod profecto pauendum est, cum præcipue tam pauci sunt qui vere sunt mortui. Quid sequitur nisi quod etiam tam pauci sunt qui vere cum Christo resurgant? Quid porro magis cauendum; & Quid magis opportunum quod consideretur, quàm ex quibus simus?

I. PVNCTVM.

QVOD sanctus ait Apostolus; *Christum Dominum resurrexisse tertia die secundum Scripturas*, Sanctus Anselmus fidelis eius Interpres, refert ad illum locum Osee, vbi Propheta sic loquitur: *Viuificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos.* Quasi locus hic esset insignior inter omnes Scripturas quæ de Christo resurgente prænuntiarunt. Mirum certe, cùm aliæ non deessent Scripturæ quæ clarius & expressius de Christo Domino loquebantur. Iob dixerat, *Scio quod Redemptor meus viuit.* Dauid in persona ipsius Christi cecinerat: *Ego dormiui & saporatus sum, & exurrexi.* Quod & confirmarat Isaias, aliique multi; *Nunc consurgam, dicit Dominus, nunc exaltabor, & nunc sublimabor.* Nonne hæc de Christo sunt aperta? nonne & sunt etiam apertiora quam quæ Propheta dixit Oseas, cùm expressè de Christo non videatur loqui, sed tantum de nobis? Non enim dicit sicut alij, *viuificabitur, suscitabitur*, sed *viuificabit nos, & suscitabit nos*; de nostra potius quàm de Christi resurrectione videtur agere. Cur sic Propheta loquitur? Cur sic Apostolus ad illum præcipue spectauit locum? aut cur eius Interpres sic illius declarat mentem?

1. Cor. 15.
Osee 6.
Iob 19.
Ps. 3.
Is. 33.

Opportune profecto & sapienter omnes. Sic erat Prophetæ loquendum: Sic erat Apostolo referendum; Sic erat Interpreti declarandum. Non est modus loquendi aptior de mysterio Resurrectionis Domini quàm his Prophetæ Verbis, *Viuificabit nos, & suscitabit nos.* Hoc est totum simul plenè & perfecte mysterium enarrare. Pars quædam est tantum mysterij quam alij attingunt cum dicunt, *viuet aut resurget*; Restat pars altera quam omittunt, & quæ tamen totum magis spectat & complet mysterium, nempe vt resurgamus cum Christo, *vt ipse nos secum viui-*

Digitized by Google

ſicet & ſuſcitet. Primam qui dicit partem de Chriſto ſuſcitato, non ſecundam exprimit de nobis ſuſcitatis: Sed qui ſecundam hanc dicit, dicit ſimul & primam, dicit ſimul totum myſterium, & illo præcipuè dicit modo, quo præſertim nobis eſt intelligendum.

Nam cum audimus nos ſuſcitatos à Chriſto vel cum ipſo, ſi-
Coloſſ. 1. mul facile capimus ipſum eſſe ſuſcitatum, ipſum eſſe *primogenitum ex mortuis*, ipſum ſibi primo vitam dediſſe quam communicaret aliis. Et cum præterea ſic audimus Scripturas de nobis potius quam de Chriſto loquentes, hinc aperte cognoſcimus non aliter de Myſterio reſurgentis Chriſti cogitandum aut loquendum, quam vt ſimul de noſtra Reſurrectione cogitemus & diſſeramus; & hanc eſſe præcipuam Feſti partem, vt de nobis ſic Chriſto conformandis meditemur, quia hic eſt omnium quæ Chriſtus egit, finis, qui cum ſine nobis non poſſit perfici & compleri, nobis eſt proponendus, nobis eſt declarandus, vt quod de ſuo cuique eſt conferendum ad ſalutem, non omittat, ne ſi forte Chriſto deſit, Chriſtus nihil illi proſit.

Hoc eſt quod arguere videbatur idem Apoſtolus in Coloſſenſibus, quod ex parte tantum dies ſolemniores facerent, & nihil
Coloſſ. 2. facerent. *Nemo vos*, inquit, *iudicet in parte diei feſti*, quaſi diceret vt quidam interpretantur: Ne putetis vos expleſſe munus veſtrum in celebrando feſto, ſi tantum mente aut ſermone pertractaueritis partem illam quæ ad Chriſtum ſpectat, & quæ iam ſine nobis peracta eſt; pars eſt feſti diei, non totus dies, niſi alteram ſimul adjunxeritis quæ à vobis exigitur vt quod veſtrum eſt cum Chriſto conferatis, & de illa parte attentius cogitetis.
Hebr. 3. *Participes enim Chriſti effecti ſumus*, ait Idem, *ſi tamen initium ſubſtantiæ eius vſque ad finem firmum retineamus*, id eſt, quod incepit in ſuo corpore, & non niſi nobiſcum perficit, vel quod iam in nobis, ex mutua noſtri parte eſt inchoatum, oportet vt ſimul totum compleamus; nempe ſicut cum illo iam nati ſumus, cum illo baptiſati, cum illo mortui, ſic cum illo reſurgamus, ſic cum illo aſcendamus. Sic participes eius effecti ſumus & non aliter. Nec enim ſatis eſt inchoaſſe cum illo, niſi vſque ad finem cum illo perſiſtamus.

Quamobrem recte Apoſtolus, cùm Timotheum ſuum inſtrueret de tractando Reſurrectionis myſterio: *Fidelis*, inquit,

Digitized by Google

Sermo, ſi mortui ſumus, conuiuemus, Quaſi diceret, hic eſt fructuoſus, hic eſt ſeligendus, hic eſt habendus præ cæteris ſermo; ſic te fidelem exhibebis Verbi Diuini miniſtrum, cùm ſalutem tuam ſpectans, & eorum qui te audiunt, ſic de Chriſto reſurgente ſermonem habueris, vt omnes intelligant, non quod tantum aut quomodo Chriſtus reſurrexerit, ſed quomodo nos ſimul cum eo verè reſurgamus; ſi videlicet ſimus cum eo mortui, *Nam ſic conuiuemus*, inquit, *ſi ſuſtinebimus, & conregnabimus: ſi negauerimus, & ille negabit nos*, id eſt, ſi ſuſtinemus quod eſt ferendum vt nobis moriamur, tum ille nobis dabit vt cum ipſo ſurgamus, viuamus, & regnemus. Quod ſi vero illud negauerimus, & ille nobis gratiam reſurgendi negabit. Ac tandem concludit: *Hæc commone, teſtificans coram Domino*: Hæc declara teſtimoniis & rationibus quæ fidem faciant & perſuadeant fidelibus coram Domino, id eſt verè & perfectè vt qui te audierint, vere etiam moriantur, & vere reſurgant, non fictè & ſimulate.

Quod certè eſt valde obſeruandum, vbi de Reſurrectione agitur, atq; idcirco expreſſe de Chriſto reſurgente dicitur. *Surrexit Dominus verè*, Nam poſſunt eſſe quædam Reſurrectiones non veræ. Reſurrexit olim Samuel vt eſt in primo Regum libro, Reſurrexit Moſes & apparuit in monte Thabor cum Chriſto ſe Transfigurante: ſed non vera fuit Reſurrectio, ſicut Chriſti; non illi ſuo in corpore reſurrexerunt ſicut Chriſtus, ſed in aëreo aut phantaſtico & apparenti. Sic multi aparent hodie Reſurgentes, ſed verendum valde ne tantum apparenter, & non vere reſurgant ſicut Chriſtus. Datur autem nobis ab Apoſtolo nota certiſſima qua id dignoſcamus; ſi quis videlicet cum ipſo fuerit mortuus. *Si mortui ſumus cum Chriſto, credimus quia ſimul etiam viuemus cum Chriſto.* Appareat nos eſſe vere mortuos, & apparebit nos vere eſſe viuos. Sicut illi qui dicuntur in Euangelio reſurrexiſſe cum Chriſto & apparuiſſe multis in ciuitate, dicuntur illi eſſe quorum monumenta ſunt aperta, qua die quaue hora Chriſtus eſt mortuus: Ita illi profecto reſurgent ſpiritu & animo quorum Conſcientiæ ſic fuerunt apertæ, nihil vt lateret quod non confiterentur, quod non dolerent, quod non expiarent, quod non manifeſte teſtarentur ſe deteſtari. Hoc eſt eſſe mortuum, mortuum peccato, mortuum mundo, mortuum ſuis prauis affectibus, mortuum iis quibuſcumque quæ ad peccan-

1. Reg. 28

Matth. 27.

Rom. 6.

Matth. 27.

dum possent impellere. Qui sic est mortuus, bene speret, & lætetur se cum Christo resurrexisse: *Fidelis sermo*, sermo indubitatus. Sicut è contra qui non ita est mortuus, plane non resurrexit, neque vmquam resurget nisi prius moriatur.

Hæc est Veritas modo expẽdenda, cuius allata Ratio quidquid de ipso Domino resurgente magnificentius & glorioſius dici potest, dicendum suggerit & subministrat. Quid enim glorioſius de
Rom. 6. Christo dici potest, quam quod ait notter Apostolus, *vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus?* Hæc nempe est maxima Filij gloria quod per gloriam Patris surrexerit, & quod simul effecerit vt in nouitate vitæ cum Ipso ambulemus. At vero hæc est germana Ratio qua proposita Veritas stabilitur, hoc est quo directe demonstratur neminem posse cum Christo resurgere nisi cum ipso sit mortuus; Quia nemo videlicet cum Christo resurgere dicendus est nisi qui cum illo nouam agit vitam; vnde quantum necesse est explicare quid sit nouam cum Christo vitam agere, tantum oportet necessario contemplari quænam sit noua Christi resurgentis vita, quid sit illum per gloriam Patris resurrexisse, & quidquid demum eò spectat.

Omissis autem pluribus interpretandi modis, gloria Patris non alia hic intelligenda est quàm ipsa Diuinitatis gloria seu glorioſa vita; Sensusque est, Christum sic corpus suum quod iacebat in sepulchro resumpsisse, vt in illo corpore iam viueret, non sicut antevixerat, vitam mortalem, vitam corruptibilem, vitam nostræ similem quantum ad pœnas & ærumnas: sed Vitam glorioſam, Vitam immortalem, Vitam diuinam, Vitam similem Deo, quantum quidem per Dotes corporis resurgentis talis vita potest geri.

Sic enim primo per illam Dotem quæ dicitur *Impassibilitas*, ab omni prorsus illæsum & intactum malo sensibili, Corpus eius
Ps. 3. exemptum est, *Non timebo*, inquit, *millia populi circumdantis*
Rom. 6. *me*. Iam non læditur, *iam non moritur, mors illi vltrà non dominabitur*.

Per Dotem *Agilitatis*, nullo pondere retardabatur quin posset in instanti se de loco ad locum tanta facilitate inferre, quanta
Luc. 24. cùm euanuit ex oculis discipulorum quibuscum accumbebat mensæ in Castello Emaus, & tum eodem instanti, vel Petro vel Iacobo apparuit longe distantibus.

Per

Per Dotem *Subtilitatis*, ita corpus opacitatem exuit vt perinde ac spiritus obserato egrederetur sepulchro ac clausis ingrederetur ianuis.

Per Dotem denique *Claritatis*, sic cum vellet, totus refulgebat, vt quemadmodum in Transfiguratione resplenduit facies eius sicut sol, ita toto poterat resplendere corpore, & totum suo splendore mundum illustrare. Hæc est propterea *dies quam fecit Dominus*, quia nouo suo fulgentis splendore corporis magis Diem illustrauit quàm sua sol claritate radiorum; vel quia Christus resurgens vt Sol Iustitiæ nouo bono fecit eum diem: seu noua hominibus hac die communicauit bona sicut Propheta prædixerat: *Orietur vobis sol Iustitiæ, & sanitas in pennis eius.* Vel *Mal. 4.* quod hanc diem sibi ob nouum hoc Mysterium singulariter consecrarit, & consecratam voluerit à nobis obseruari; Vel hæc est denique dies quam fecit Dominus ad hunc finem, *vt exultemus & lætemur in ea*, propter nouam illam & gloriosam Vitam quam Christus in terra cæpit viuere. Nam si dum nasceretur mortalis & passibilis *Euangelizatum est nobis gaudium magnum*, quantò maius oportet esse gaudium cum ex illa mortali vita transiit in immortalem & incorruptam. Quæ certe noua viuendi ratio non minus noua Christi vita & noua eius natiuitas dicitur quam vita temporalis, cùm non minus propter illam dicatur ei à Patre, *Filius meus es tu: Ego hodie genui te.* Non quod noua *Psal. 2. Act. 13.* noui corporis fuerit generatio, sed quod nouus fuerit viuendi modus, sicut cœlum dicetur nouum quando in regeneratione sæculi non eo subsistet modo quo iam voluitur & reuoluitur in sua temporum spatia.

HÆC est altera illa in mundum eius introductio de qua sanctus Apostolus: *& cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei.* Primo est introductus dum nasceretur; Iterum vero dum resurgit. Et sicut in prima noua vita, singulari cultu ab Angelis & hominibus fuit adorandus, ita in secunda noua vita, debet ab illis coli & adorari. *Venite exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro. DIGNVS es Domine Deus noster accipere gloriam, & honorem, & virtutem. DIGNVS est Agnus qui occisus est accipere virtutem & Diuinitatem, & sapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam & benedictionem.* *Hebr. 1.*

Quæ quidem Sanctorum verba duplicem habent sensum, primus est vt Christus dicatur dignus accipere gloriam & alia quæ
Luc. 24. prædicantur, quantum ad corpus, sicut ipse de se dicebat, *oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam.* Dignus est vt communicetur corpori vita glorioſa, vita diuina. Secundus sensus est vt quam indè nouam viuit vitam, agnoscant omnes & prædicent, sicque accipiat virtutem & diuinitatem, accipiendo laudes & præconia quæ à nobis propterea celebrantur. Atque hoc est Pascha quod modo supra dies omnes festos celeberrimum agimus, id est, transitus Christi à morte ad vitam seu à vita mortali ad immortalem quam sua morte promeruit.

Certe quando non fuisset passus; & quando id solum in Christi fuisset Corpore quod *diuinitatis plenitudo in eo habitaret,* merebatur Christus æque esse illa sui parte corporali glorioſus, ac parte alia spiritali animæ quâ semper fuit beatus; sed tamen tanti facit quod sit passus & mortuus, vt hoc singulari nomine & titulo velit intrare in gloriam suam, & hanc suam gloriam vèlit à nobis propterea coli & celebrari glorioſius quam vllam aliam.
Hebr. 2. Vnde Apostolus: *Eum qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter ignominiam mortis, gloria & honore coronatum.* Sicut Noe post diluuium, Ioseph post carcerem, Moses & Dauid post ouium curam, & Daniel post leonum lacum, ac Mardochæus post sibi paratam Crucem, glorioſiores extitere omnes; Sic plane Christus Dominus à cruce & sepulchro gloriam splendidiorem refert. *Occisus est agnus, & vicit Leo.* Videte quanta differentia inter agnum & leonem, tanta inter Christum mortalem & immortalem. Non erat agnus nisi vt esset leo; sed non est leo nisi quia fuit agnus. Atque vt perenne monimentum statueret suæ mortalitatis in immortalitatem commutatæ; suas illas plagas quas in latere, in manibus ac pedibus accipere voluit, deponere noluit, vt sic illustriora fierent æterni gaudij & gloriæ numquam desitura decora, quæ aliquando fuerant doloris & ignominiæ notiora signa.

Hæc est itaque Patris Gloria per quam Christum resurrexisse ait Apostolus, vt quomodo vitam è sepulchro nouam retulit, sic nos si verè cum illo resurgere volumus, in quadam nouitate vitæ nobis propria, & conformi ambulemus. Sic præclare sanctus
In Enchir. c. 53. Augustinus: *Quidquid gestum est in Christi cruce, in sepultura &*

Digitized by Google

in resurrectione, ita gestum est, vt his rebus consignaretur vita Christiana quæ in terris agitur. Propter Christi crucem, dictum est, Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis. *Propter Sepultu-* Gal. 5.
ram: Consepulti sumus cum Christo per baptismum in mortem. Rom. 6.
Propter Resurrectionem, quemadmodum Christus surrexit à mor- Ibid.
tuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus; Qua scilicet nouitate vitæ similitudinem quandam cum ipso resurgente possimus exhibere, vt *omnis vita eius manifestetur in car-* 2. Cor. 4.
ne nostra mortali; Sic enim quatuor illæ quas in Christo fuisse dotes audiuimus, nobis certo quodam modo conferuntur, quibus quantum quidem mortali fas est viuere, vitam viuamus cum Christo quàm simillimam, vt fusè tota hac demonstratur hebdomada, breuiter vero in sequenti puncto.

Nunc illud tantùm firmiter hæreat, nostram non esse aliam cum Christo resurrectionem, quam quæ cum Christo similitudinem illam habet quæ vitæ nouitas dicitur, & in qua totum salutis ac perfectionis nostræ versatur opus. Sic enim rursum idem Apostolus de Christo Domino, *Qui traditus est propter delicta* Rom. 4.
nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram; id est, vt iuste, vt sanctè viuamus: non vt solent homines viuere, sed nouo quodam modo quo pauci viuunt qui sunt in arcta illa via quæ ad vitam ducit. Propter hoc autem resurrexisse Christus dicitur, quia sic similitudine nouæ vitæ nos acuit & excitat ad nouum viuendi genus: sic exemplari suæ vitæ gloriosæ proposito, nos valde instruit & informat quomodo sic cum illo possimus viuere; sic denique dum ipse viuit à mortuis, in nobis viuat, in nobis nouam illam vitam instituat, sicut ipse suis dicebat Apostolis, *Quia ego viuo, & vos viuetis. Et vos in me, & ego in vobis.* Ioan. 14.

O vita Iesu cordium! cor nouum crea in me quod sit capaceius tuæ vitæ recipiendæ. Fili, satis est capax tuum, si mihi totum dederis.

II. PVNCTVM.

SED nouitas ista vitæ sic tota est in morte veteris hominis, vt sicut qui verè mortuus fuerit, vere cum illo nouam aget vitam: sic nisi quis ita fuerit mortuus, non omnino viuet.

Primam propositionis partẽ sic Diuinus Apostolus quo nemo

preſſius & vberius de hoc egit myſterio, ſic conſequen er ad illa verba de nouitate vitæ, pergit declarare mirifico ſane loquendi
Rom 6. modo, *Si enim*, inquit, *complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius, ſimul & reſurrectionis erimus*, Metaphora ſeu ratio loquendi deſumpta eſt à ſurculis ſiue ramuſculis qui naturam & proprietates plantæ cui forte inſeruntur, ita ſolent conſtanter ſequi, vt cùm per hyemem areſcit & pene moritur planta, ſic illi areſcant & moriantur: cum autem verè nouo, & æſtate reuiteſcit ac fructificat planta, ſic illi ſimul vireſcant & fructificent. Ita nos ait Apoſtolus, ſi ij ſumus qui eſſe debemus, ſumus velut quidam ſurculi per fidem, per gratiam, & per Charitatem Chriſto inſerti & complantati; atque ita Chriſto morienti ſimiles eſſe debemus, ſic ſimul cum illo morientes peccatis & prauis quibuſcumque affectibus; quam Chriſti mortem ſi morte noſtra ſic fideliter per primas communicatas gratias imitamur, ſequetur illud aliud quod eſt ſumme optandum, vt per ampliores gratias nobis dandas, Chriſti etiam reſurgentis ſimilitudinem quandam exprimamus, dum nouo viuentes viuendi genere, toto ſupernaturali, toto ſpiritali, toto cœleſti & Diuino, non iam quales ante fuimus, ſed quales oportet eſſe vere Chriſtianos *in ſanctis conuerſationibus & pietatibus* euadamus. Sic ipſe de ſe Apoſtolus quid
2. Pet. 3. inde ageret quidue experiretur; *Configuratus*, inquit, *morti eius, ſi*
Phil. 3. *quo modo occurram ad reſurrectionem quæ eſt ex mortuis, non quod iam acceperim aut quod perfectus ſim, ſequor autem ſi quomodo comprehendam in quo & comprehenſus ſum à Chriſto Ieſu.* Quaſi diceret, ſic in dies conor proficere, non enim perfectionis metam attigi, & ſemper reſtat quo vlterius pergam, ſic autem pergo vt quantum Chriſto morienti ſimilis fio mortificatione corporis & animi, tantum illi reſurgenti euadam ſimilis per veras ſolidaſque virtutes quibus eò tandem perfectionis perueniam quò me vocat Chriſtus.

Vt verò planius intelligatur, quomodo hæc ita fiant, ſic paucis habe quod fuſius alibi. Quatuor in nobis ſunt præcipuè quæ internæ mortificationi ſubjiciuntur, nempe in inferiori parte animæ, ſunt duo appetitus, Concupiſcibilis & Iraſcibilis: In ſuperiore vero, Voluntas, & Intellectus. His quatuor abnegandis & mortificandis partibus ſtudeat omnino neceſſe eſt qui cum Chriſto mori appetat; Studium autem & exercitatio mortifica-

Digitized by Google

tionis eiusmodi per quatuor illas quas vocant Cardinales virtutes sic peragitur, vt Temperantia contineat appetitum Concupiscibilem: Fortitudo moderetur irascibilem; Iustitia regat voluntatem; & Prudentia Christiana dirigat intellectum. Quadriga illa est qua per vias quas vocant purgatiuam & illuminatiuam dicuntur vehi Incipientes & Proficientes. Habet enim vnaquæque Virtus duos distinctos actus quorum vno vitium in purgatiua fugiat, & alio virtutem in illuminatiua sectetur.

Iam verò his virtutibus studiosè colendis & constanter exercendis qui se addixerint, sicut complantantur similitudini mortis Christi, sic etiam similitudini Resurrectionis eius conformabuntur, quia quanta fuerit eorum virtus, tanta mox vnicuique virtuti Dos quædam supernaturalis respondens, illis infunditur, quæ sic eorum animos supra se prouehit, & nobilitat, vt supernaturalem plane & diuinam vitam agant, quæ est vita verè Christiana & religiosa quam Christus sibi & nobis promeruit & nobiscum communicat.

Temperantia illa quæ appetitum concupiscibilem temperabat, sic solidatur, & perficitur, vt fiat quædam Impassibilitas, & iam animus nullis lædatur appetitionum obiectis, nihil terrenum appetat & caducum, *quæ sursum sunt sapiat non quæ super terram.* Fortitudo quæ irascibilem continebat fit Subtilitas quædam interior, quæ difficilia quæque & ardua tam generosè penetrabit, quàm audacter dicebat illa Mulier de corpore sui Dilecti: *Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi, vbi posuisti eum, & ego eum tollam.* Ioan. 20.

Iustitia quæ voluntatem regebat, transit in agilitatem illam *quæ assumit pennas vt aquilæ*, quibus semper volabit anima, nec vmquam deficiet. Prudentia denique quæ intellectum dirigebat, euadet in Claritatem qua non solum animus sibi magis splendescat, sed & aliis præluceat ad omnes virtutum actus de quibus aiebat Apostolus, *inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.* Isa. 40. Phil. 2.

Nonne hæc tibi videtur vita noua, vita gloriosa, vita Christo resugenti quàm similis? Quamobrem hoc illud est quod dicebat Apostolus, *Si complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus, Si mortui sumus, & conuiuemus.* Hoc est quod prima propositionis parte docebatur, certo id futurum vt qui essent cum Christo mortui, nouam cum illo vitam

Digitized by Google

agerent. Nunc quæ reſtat pars altera, quod non aliter noua hæc vita poſſit inſtitui quàm ſi mortui ſimus morte illa ſpiritali vitiorum de qua ſuis congaudebat Apoſtolus, *mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in gloria*, tribus his probatur modis.

Primo, quia cum vita illa ſupernaturalis, ſit excellentiſſimum donum cui recipiendo debet cum gratia diſponi animus, non aliter congruentius diſponitur quam perfecta illa mortifica-
Matth. 10. tione de qua Dominus, *Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Secundo, res ipſa ſic videtur exigere, vt non niſi mortuo vetere homine, nouus viuat. Cum enim ſibi inuicem, ſicut Caro & Spiritus, aduerſentur, certe non poteſt vnus ſubſiſtere, niſi
Ioan. 12. alio deficiente. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet*; Quod de ſua naturali, & noſtra morali morte dicebat Dominus. Quod ita planum eſt & euidens, vt qui aliter ſentiat & ſapiat plane deſipiat, inquit Apoſtolus; *Inſipiens! tu quod ſeminas, non viuificatur niſi prius moriatur!* Et putares te poſſe noua vita viuificari, niſi prius moriaris?

Tertio denique, ſic eſt diuinitus inſtitutum & decretum, vt quemadmodum non eſt ingreſſus ad immortalem & beatam vitam niſi per mortem naturalem, ſic plane nullus ſit aditus ad vitam ſpiritualem & perfectam niſi per illam moralem mortem *dum ſpiritu facta carnis mortificantur*. Quis adeo demens præſumeret ſe niſi morte obita poſſe illò pertingere, quò nullus vmquam mortalium, nec ipſa Virgo Deipara, nec ipſe Chriſtus
Hebr. 2. Dominus, *niſi guſtata*, vt ait Apoſtolus, *morte*, peruenerunt? Et tamen facilius cum aliquo diſpenſaret Deus vt naturali vita viuus in ipſam beatitudinis gloriam transferretur, quam vt animali vita ſpirans in ſpiritualem reciperetur; non enim coutun-
2. Cor. 6. tur, *nec eſt participatio iuſtitiæ cum iniquitate, nec ſocietas luci ad*
2. Cor. 15. *tenebras. CARO & ſanguis regnum Dei poſſidere non poſſunt, neque corruptio incorruptelam poſſidebit.* Ratum ſixumque eſt, *Viuamus vitam Euangelicam, moriendo mortem Euangelicam*, inquit
Ep. 250. ſanctus Auguſtinus. Vide in 1. parte, Sabbato hebdomadæ 5. poſt Epiphaniam.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SIC igitur vtrumque patet quod est propositum. *Nemo cum Christo mortuus, qui cum ipso non resurgit. Nemo cum Christo resurgit nisi qui cum ipso sit mortuus.* Quia tota resurrectionis nostræ Ratio sita est in Nouitate vitæ quam qui non viuunt tam certo non resurgunt, quàm de aliis dubitandi locum non relinquit Apostolus, qui & seipsum explicans & à se dicta confirmans, atque ad Veritatis Praxim nos prouocans, sic apte concludebat, *Igitur si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram*; Id est, in hoc agnoscetis vos consurrexisse cum Christo, si non iam terrena, sed cœlestia; non præsentia sed futura; non caduca sed æterna quæratis & sapiatis. *Quid quæritis viuentem cum mortuis?* dicebant Angeli ad mulieres, *non est hîc, sed surrexi. Venite, & videte locum vbi positus erat Dominus.* Quasi dicerent; si non surrexisset Christus, hic esset vbi sepultus est; & si reuera hic esset, non diceretur resurrexisse; Cùm autem manifestum vobis fiat, hîc non esse, quid sequitur nisi quod resurrexit? *Coloss. 3.* *Luc. 24.* *Matth. 28.*

Ita planè de vnoquoque nostrum discurrendum est vt agnoscatur an vere possit dici resurrexisse. Habent enim singula vitia suum quendam locum internum & externum, in quo qui erat vitiosus, si forte quæritur, & de hoc dici possit, non est hic, dici poterit etiam quod surrexit. Aut certe si quod ait Scriptura, suas in vias vnusquisque redeat, & quam videbatur deposuisse praua consuetudinem, hanc resumat, ibidemque semper sui similis in suo viuat genio, quis illum resurrexisse cum Christo dicat? *Is. 56.*

Esto sit confessus, & rite etiam communicarit, ac viuentem Christum susceperit, nec ausit hodie, quod post biduum aut triduum libere & impunè audebit; non dicerem tamen illum cum Christo, neque Christum in ipso verè, vt dici debet, surrexisse; Nam cum Christo resurgere, non est simpliciter resurgere, sed quomodo Christus surrexit ad immortalem & nouam vitam, sic in nouitate vitæ ambulare, hoc est cum Christo resurgere, nec aliter; aut nos fallit Apostolus. Non est autem in

Digitized by Google

nouitate vitæ ambulare ſi per triduum aut quatriduum te à ſolito viuendi genere temperes, quaſi hoc tuæ tantùm vitæ Is mereatur, qui totam ſuam vitam tibi libens impertiit: Sed quod vitæ eſt reliquum ita velle modo renouare, ſicut nouæ Chriſtus exemplar vitæ nobis eſt factus, vt in ea quam modò tibi proponis vitæ integritate, ſic ſemper velis viuere, Hæc eſt vitæ nouitas & non alia quæ te Chriſto reſurgenti conformet.

Dixi etiam, quod non leuiter dictum putes, nec ipſum Chriſtum Dominum poſſe aliter in te vere dici reſurgens; Quod tametſi videatur idem eſſe ac te cum Chriſto reſurgere, poteſt tamen ſeorſum conſiderari, atque ex vno probari aliud. Ratio autem cur id propriè non poſſit de Chriſto dici, hæc eſt; quod proprie non dicitur Chriſtus *reſurgens à mortuis*, niſi ſimul dicatur, *Iam non moritur, mors illi vltrà non dominabitur.* Hoc autem poſtremum in te non dicetur de Chriſto, niſi talem vitæ conſtituas nouitatem quam, Diuina fauente Gratia, perpetuare velis in annos conſequentes. Nam defectu huius conſtantiſſimæ voluntatis, cito deficies, cito peccabis, & peccato tuo mortem inferes Chriſto, Chriſtus in te tam verè per peccatũ morietur, quàm vere in te viuebat ante peccatum. Iamne vero poteritne dici, quod dicendum erat vt reſurrexiſſe diceretur, Iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur? O peccatum, ô Chriſticidium!

Rom. 6.

Serm 1. de Reſurr.

Sic præclarè ſanctus Bernardus, *Si poſt conſummationem Crucis in hac noſtra mortalite Chriſtus reuixiſſet, Ego eum non tranſiiſſe dicerem ſed rediiſſe.* Alludit ad voces Paſchæ & Galilææ quæ ſignificant tranſitum & tranſmigrationem, & perinde eſt ac ſi diceret: ſi Chriſtus reſurrexiſſet mortalis, non ego eum dicerem reſurrexiſſe quo Scripturæ modo ſignificabant eum reſurrecturum, quia ſignificabant ſic à morte ſurrecturum vt iam vltra non moreretur. Quod autem primò dicitur de illius corporali Reſurrectione, Idem dici deinde debet de ſpirituali qua in nobis reſurgit: ac proinde pari modo ſiue in ſuo corpore, ſiue in tuo pectore dici non poteſt reſurrexiſſe niſi reſurgat immortalis, ſiue iam non moriturus, quantùm quidem cum Gratia per te ſtabit. Hoc eſt quod omnino deliberes, quod planè ſtatuas, & ſanctè firmiterque concludas.

Et certè, quæ duo plurimùm valent ad concitandos noſtros animos,

Digitized by Google

animos, summum bonum, aut summum malum, hæc ambo simul concurrunt, ad illam firmam statuendam voluntatem. Quid enim melius, quid optabilius, quàm nos in Christo, vel in nobis Christum resurgere? Quid detestandum magis, quàm si quidem Christum viuentem recipias, pòst illi verò mortem inferre ausis! Tu Christo mortem! perpende verba, rem metire; para responsum interrogāti Deo quod olim à fratricida Caino: VBI EST ABEL FRATER TVVS? Dic peccator, eloquere, vbi est Christus tuus? Quid dices? Quid respondebis? *Num custos fratris mei sum?* sic reuera custos eras fratris tui, sic tibi datur hodie custodiendus vt vita eius in manu tua sit. O Bonitatem Creatoris! ô malitiam Creaturæ! en humanam Creator assumit vitam quam pro Creatura profundat, & aliam insuper induit Sacramentalem quam illi ipsi Creaturæ totam communicet & bona fide credat: Quid vero Creatura? Quid vero peccatrix anima? Quasi parum illi esset quod iam humana sui Redemptoris vita sit effusa, illam etiam Sacramentalem vitam ipsa ipsa, sua sponte, peccatrix anima illam etiam Sacramentalem vitam de medio cordis sui tollit! Illū Dei conculcat Filium quem pauent Angeli & Sanguinem testamēti pollutum ducit, tot repetitis vicibus, tot renouatis mortibus quot peccata perpetrare placet! Quamobrem verò placet, & quibus tyrannis, quibus tormentis ad tale scelus agitatur? Sola voluptate, sola licentia vitæ liberioris, solo sui amore mota, quo animalem suam vitam Diuinæ præfert; & mauult in se Christum mori, quam se cum Christo viuere! Potestne sceleratius aliquid in humanis cogitari? Potest certe peccatum vnum maius & grauius esse alio: sed non potest aliud esse quoduis malum, malo peccati grauius. Gen. 4.

Vrgeri debet hic affectus quàm vehementer poterit: Et propterea, Vide Sabbato & Dominica præcedenti, verba sancti Bernardi, quibus adde quæ opportune admodum ex eodem sermone sequuntur. *Quid nos dicimus qui sacram Domini resurrectionem Paschæ priuamus nomine, vt sit nobis in reditum magis quam in transitum? luximus his diebus, compunctioni & orationi, grauitati & abstinentiæ dediti: cæterorum negligentias temporum, sacro hoc quadragenario redimere & diluere cupientes. Communicamus passionibus Christi: complantati ei denuo sumus per baptismum quendam lacrymarum, pœnitentiæ, confessionis. Si ergo mortui sumus pec-*

ito, quomodo viuemus adhuc in illo? Si negligentias planximus, quid cauſæ eſt vt recidamus nunc in eaſdem? Inueniemur nunc iterum curioſi vt antè, verboſi vt antè, pigri & negligentes vt antè: vani, ſuſpicioſi, detractores, iracundi, cæteriſque impliciti vitiis quæ iam anxiè deplorauimus his diebus? Laui pedes meos: quomodo iterum inquinabo eos? Exui me tunicam meam: quomodo induam eam? Non eſt tranſmigratio hæc fratres: non ſic videbitur Chriſtus, non hoc iter quo oſtendat nobis Deus ſalutare ſuum. Denique qui retro reſpicit, indignus eſt regno Dei.

Sic amatores ſæculi, inimici crucis Chriſti, cuius in vanum accepto nomine dicuntur Chriſtiani: toto hoc tempore quadrageſimali ad inſtantes inhiant dies reſurrectionis: heu, vt liberius indulgeant voluptati. Obnubilat, fratres, ſolemnitatis lætitiam materia triſtior: ſed ipſius plangimus ſolemnitatis iniuriam, quam diſſimulare non poſſumus, nec in ipſa, imo minus in ipſa. Proh dolor, peccandi tempus, terminus recidendi, facta eſt reſurrectio Saluatoris! Ex hoc nempe comeſſationes & ebrietates redeunt, cubilia & impudicitiæ repetuntur, & laxantur concupiſcentiis frena: quaſi ad hoc ſurrexerit Chriſtus, & non magis propter iuſtificationem noſtram! Sic honoratis miſeri Chriſtum, quem ſuſcepiſtis? venturo paraſtis hoſpitium, confitentes peccata cum gemitu: caſtigantes corpora, eleemoſynas impendentes; & ecce, ſuſceptum proditis inimicis, imo exire compellitis, priores nequitias admittendo. Neque enim cohabitatio eſſe poteſt luci ad tenebras, Chriſti cum ſuperbia, cum auaritia, cum ambitione, cum fraterno odio, cum luxuria, cum fornicatione. Quid enim minus præſenti debetur quam venturo? Quid minus reuerentiæ, reſurrectionis tempus exigit quam paſſionis? Sed vos, vt manifeſtum eſt neutrum honoratis. Nam ſi compateremini, & conregnaretis: ſi commoreremini & conreſurgeretis. Nunc autem ex ſola conſuetudine temporis & ſimulatione quadam, humiliatio illa proceſſit, quam non ſequi-
1. Cor. 11. *tur exultatio ſpiritualis. Propter hoc, vt ait Apoſtolus, multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Propter hoc crebra in diuerſis regionibus hominum mortalitas, ſpecialiter his diebus. Quid enim? deprehenſi eſtis inter anguſtias, prævaricatores, non qui prævaricati eſtis, ſed qui perſiſtitis in peccato, addentes prævaricationem aut penitus impœnitentes, aut tepide pœnitentes: nec pericula fugientes, vel poſt miſeram experientiam, incentiua peccati.*

Si prælibari poſſet aut prælegi tota ſequens hebdomada,

Digitized by Google

consultum foret, ad pleniorem huius Veritatis intelligentiam; Cui & deseruire potest illa quæ habetur in 4. parte, Dominica 15.

Sicut à peccato, sic à peccati reliquiis resurgendum.

HAC HEBDOMADE, Dotes Corporis, seu Vitæ glorioſæ Christi, atque Animæ nostræ simul cum eo resurgentis Qualitates proponuntur; indeque Veritates Practicæ, paradoxæque omnes eruntur.

FERIA SECVNDA.

DE IMMORTALITATE GLORIOSÆ VITÆ CHRISTI.

ATQVE ANIMÆ CVM EO RESVRGENTIS.

Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur, Mors illi vltrà non dominabitur. Rom. 6.

VERITAS PRACTICA.

In Morte Immortalitas.

SENSVS est, quòd quamdiu illa quæ simul cum Christo mortua est & resurrexit Anima, in morte vitæ sensualis permanebit, permanebit etiam in quadam Immortalitate morali, quam participat ex Gratia Domini resurgentis.

RATIO est, quia illa immortalitas consistit in Sanctificatione animæ, quæ est peccati grauioris exclusio.

Sed quamdiu anima permanebit in morte vitæ sensualis, excludetur peccatum, & remanebit semper sanctificata.

Ergo & ſimul Immortalis erit, illa morali immortalite quâ à Chriſto reſurgente participat. Atque ita in morte Immortalitas, & vitæ beatæ quædam ſimilitudo pro qua mors illa millies oppetenda eſſet.

I. PVNCTVM.

QVANDOQVIDEM Myſteria ſeu Apparitiones Chriſti Domini reſurgentis reſeruantur in totum Paſchale tempus, nihil aptius & conuenientius huic triumphanti hebdomadæ conſiderari poſſe videtur, quàm Repreſentatio Glorioſæ Vitæ, ſeu quæ in Chriſto Domino fuit, ſeu quæ eſt in vnoquoque noſtrum qui verè cum eo reſurrexit.

Prima autem Qualitas huius Glorioſæ Vitæ eſt IMMORTALITAS ſeu immutabilitas ſtatus quæ talis erat in Chriſto Domino, vt anima non poſſet ſeparari à corpore, ſicut poterat ante mortem & Reſurrectionem: *Mors illi vltra non dominabitur*; *ABSORPTA eſt mors in victoria*, inquit Apoſtolus. Congaude illi, contemplare ſacrum illud Corpus, admirare Glorioſam illam Vitam quam degebat in terris; exopta vt omnes Illum agnoſcant, diligant, venerentur. *Regi ſæculorum immortali honor & gloria in ſæcula ſæculorum.* Dignus es, *Domine Deus noſter, accipere gloriam & honorem & virtutem.*

Rom. 6. 1. Cor. 15. 1. Tim. 1. Apoc. 4.

Ex hac autem Immortalitate Chriſti, emanat quædam Immortalitas animæ quæ dicitur Moralis, vt diſcernatur à naturali & ſupernaturali. Naturalis illa eſt qua, moriente corpore, nunquam moritur anima, quocumque ſit in ſtatu poſt mortem. Supernaturalis & Beata dicitur, quando anima fruitur æterna Beatitudine. Moralis denique, quando non moritur anima morte illa exitioſa peccati: ſed ſemper ſancta, ſemper Deo placens, & accepta, *de virtute in virtutem quotidie proficit, donec videat Deum Deorum in Sion.*

Pſ. 83.

Hanc Immortalitatem ſicut & alias Qualitates vitæ glorioſæ dicitur communicare Chriſtus Animæ cum Ipſo reſurgenti, quatenus reipſa gratiam confert hoc tempore quà fortiùs anima roboretur contra peccatum, ſiue id in honorem ſuæ Reſurrectionis præſtet, ſiue id precibus Eccleſiæ donet, quæ multæ in eum

Digitized by Google

finem his diebus diriguntur, siue in compensationem laborum quadragesimæ, siue quia verno accedente tempore, humores corporis & passiones animæ magis commouentur, & ideo plus Gratiæ desideretur; siue ob aliam denique causam, id certo experiuntur Fideles quique, se longe robustiores quàm anteà contra peccatum illud, *quod generat mortem*, vnde Immortalitas illa moralis sequitur, si modo fideliter illi gratiæ cooperentur. Quid sit verò fideliter illi Gratiæ cooperari patet ex veritate propolita. *In morte Immortalitas*, Nempe si in morte vitæ sensualis constanter perduremus: Cum enim, vt dictum est, Immortalitas hæc consistat in exclusione peccati mortalis, certe quantò anima longiùs ab eo refugiet, aut eius admittendi minùs erit idonea, tanto dicetur fidelius Gratiæ cooperari, quâ peccato resistitur; Vnde est egregium illud Sapientis Monitum, licet subobscurum: *Si spiritus potestatem habentis*, vel vt habet Chaldæa, *Si spiritus concupiscentiæ malæ ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris, quia curatio faciet cessat peccata maxima.* Id est, si forte aliquando vehementius soliciteris in peccatum contrà ac velles; Ne propterea perturberis, tantum sta firmiter & fideliter in bono proposito non peccandi: & quæcumque tandem occurrant committenda peccata, nullum prorsus committetur, sed cessabunt & euitabuntur omnia per Diuinam Gratiam, & hanc fidelem curam.

tac. 1.

Eccle. 10.

Sic ad illa Psalmi Verba: *qui diligitis Dominum, odite malum:* apte sanctus Augustinus: *Hinc apparet te diligere quod bonum est, si inuentus fueris odisse quod malum est.* O peccatum quod occidit Christum meum, quis te non oderit, quis te non abhorreat! Et tamen, quot quantiq; peccatores! vndenam hoc? quia peccatum scilicet se odisse putant, & rem peccati diligunt. Aduerte, *dissoluendas omnes colligationes impietatis.*

Ps. 96.

ad Is. 58.

II. PVNCTVM.

SED qu[illegible] anima permanebit in morte illa vitæ sensualis, longe sapti[illegible] paratior erit ad excludendum omne peccatum.

Quia [illegible] enim mors illa vitæ sensualis nisi refrænatio concupiscenti[illegible], vnde est omne peccatum? Sicut enim malorum omnium at[illegible]e adeo mortalitatis animæ, de qua hic agitur, radix est

1. Tim. 6.

Digitized by Google

cupiditas non refrænata; ſic etiam eius Refrænatio poteſt dici bonorum omnium atque adeo Immortalitatis animæ radix: ſic enim ait Deo Sapiens: *Noſſe te conſummata Iuſtitia eſt: & ſcire iuſtitiam & virtutem tuam*, RADIX EST IMMORTALITATIS.

Sap. 15.

Non poteſt quidem ita refrænari Concupiſcentia quin aliquæ veniales culpæ, ſiue ex fragilitate, ſiue ex inaduertentia committantur, ſed non inde procedit peccatum ad mortem ſicut ab iis venialibus quæ fiunt ex libidine, ſiue ex appetitu indomito. Tanta eſt differentia vtriuſque ſtatus peccantium, vt qui non ex libidine ſeu immortificatione, ſed ex inaduertentia tantùm peccant, peccare non dicantur. *Et ſcitis*, inquit dilectus Diſcipulus, *quia ille apparuit vt peccata noſtra tolleret, & peccatum in eo non eſt. Omnis qui in eo manet, non peccat. Omnis qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit*; Id eſt, adeo leuiter & venialiter peccat vt præ aliis peccare non videatur, neque ex illis leuibus culpis tale ſit periculum in mortales incidere ſicut ex aliis. Quem eundem in ſenſum dixit Apoſtolus, *Nihil damnationis eſt iis qui ſunt in Chriſto Ieſu, qui non ſecundum carnem ambulant. Lex enim ſpiritus vitæ in Chriſto Ieſu liberauit me, à lege peccati & mortis.* O qualis libertas! qualis Liberator! qualis in Eum animæ liberatæ ſenſus!

1. Ioan. 3.

Rom. 6.

III. PVNCTVM.

PATET *igitur euidenter quàm vere ſit poſita in morte Immortalitas.* Cùm hæc immortalitas ſit in excluſione peccati, & hæc peccati excluſio ſit in morte vitæ ſenſualis: Ac proinde etiã patet quantopere ſit incumbendum, vt quod ait S. Auguſtinus, *relaxatione corporum, puritas non obfuſcetur, ſed potius abſtinentes ab omni luxu, ebrietate, laſciuia, demus operam ſobriæ remiſſioni, ac ſanctæ ſinceritati, vt quidquid modo, corporali abſtinentia non acquirimus, mentium puritate quæramus.*

Serm. 1. in octa. Paſc.

Totus eſt in eo Apoſtolus: vt ſicut Chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur, ita & nos Immortalitatem eius participantes, conemur eam omni modo conſeruare, conſeruantes nos diligentiſſimè in morte vitæ ſenſualis, à qua eſt omne peccatum. Audi enim vt aptiſſimè ad rem noſtram! ſed ita audi, vt rem attingas: *Quod enim mortuum eſt peccato*, inquit, *mortuum eſt*

Rom. 6.

Digitized by Google

semel, quod autem viuit, viuit Deo. Ita & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo, in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore vt obediatis concupiscentiis eius, sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo, tamquam EX MORTVIS VIVENTES, & membra vestra, arma Iustitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur; Et post pauca: *sicut enim exhibuistis membra vestra seruire Immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire Iustitiæ in sanctificationem*: Quasi dicat, vt ait Origenes, *Currebant prius pedes vestri ad effundendum, nunc autem ad liberandum sanguinem currant. Protendebantur manus prius vt aliena diriperent, nunc protendantur vt propria largiantur. Circumspiciebant prius oculi alienum ad concupiscendum, nunc circumspiciant pauperes ad miserandum. Et vniuscuiusque membri ministerium quod exhibuit vitiis, aptet virtutibus, & actum quem exhibuit immunditiæ, ad Castitatem nunc sanctitatemque conuertat.*

Ad Euangelium Feriæ, De duobus Peregrinis euntibus in Castellum Emmaus. Luc. 24.

TOTA de his est hebdomada secunda post Octauam Paschæ.

FERIA TERTIA.

DE IMPASSIBILITATE CORPORIS CHRISTI DOMINI, ET ANIMAE NOSTRAE, SIMVL CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur in Corruptione, surget in Incorruptione. 1. Cor. 15.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

In Patientia Impassibilitas.

SENSVS & Ratio est, quia Impassibilitas animæ resurgentis, est eius Incorruptio.

Sed animæ Incorruptio est in patientia.

Ergo & in patientia Impassibilitas, quæ quanti est pretij, tam pretiosa debet esse patientia.

I. PVNCTVM.

AD Immortalitatem Corporis glorioſi hoc addit IMPASSIBILITAS, vt non tantum à morte corpus ſit liberum, ſed etiam à vulnere, à morbo, & ab omni prorſus inualetudinis ſpecie, adeo vt perpetuo conſtantique vtatur valetudinis commodo. Tale igitur erat Corpus glorioſiſſimum Chriſti Domini reſurgentis qui proinde in Pſalmo dicebat: *Ego dormiui & ſoporatus ſum, & exurrexi, quia Dominus ſuſcepit me; non timebo millia populi circumdantis me.* Vocat mortem ſuam, ſomnum, inquit Bellarminus; quia tam facile illi erat, reſurgere à mortuis, quàm aliis euigilare à ſomno. Quod dicit vero ſe reſurrexiſſe quia Dominus ſuſcepit ipſum, perinde eſt ac ſi diceret, non id humano fretum auxilio effeciſſe, ſed innixum potentia infinita Diuinitatis, qua & ipſum corpus ſuſcitatũ, illæſum deinceps reddet, ab omni prorſus offenſione. Sicut enim in Sanctiſſimo Sacramento, licet in mille partes rumpatur hoſtia, nulla vmquam tamen fiet corporis læſio; ſic prorſus in Corpore reſuſcitato ad gloriam. O quam iure debebatur tali Corpori quod extrema omnia perpeſſum fuerat, talis Impaſſibilitas, vt iam nullo modo pati poſſet!

Pſ. 3.

Sic nos aliquando reſurgemus, *ſic ſimiles ei erimus. Vnuſquiſque in ordine ſuo*; ô quando illa luceſcet dies? Interea vero nunc quandoquidem, animâ, cum illo reſurgimus, hanc etiam *Impaſſibilitatem*, quodammodo participamus. Sed mirum quòd *In patientia ſit illa Impaſſibilitas*. Ita tamen omnino eſt, & hac ratione demonſtratur.

1. Ioan. 3. 2. Cor. 15.

Impaſſi-

Impassibilitas animæ resurgentis est eius Incorruptio, quæ duo denotat valde consideranda, vt discernatur à falsa & simulata Stoïcorum apathia seu corporis insensibilitate & animi luctantis in aduersis. Primum est negatiuum non quo anima nihil sentiat, aut quo non tristetur vel lætetur: sed quo in omnibus siue prosperis siue aduersis, sic se cum Dei gratia contineat, vt nullo prauo corrumpatur affectu. *Non est pondus veræ virtutis*, inquit sanctus Gregorius, *insensibilitas cordis, quia & valde insana per stuporem membra sunt quæ & incisa sentire dolorem nequaquam possunt.* Sic sanctus Augustinus explicans illud quod de Christo Domino dicitur *turbauit seipsum: PEREANT*, inquit, *argumenta philosophorum qui negant in sapientem cadere perturbationes animorum. Turbetur plane animus Christianus non miseria sed misericordia: timeat, ne sibi pereat & Christo: contristetur peregrinari se à Christo: concupiscat regnare cum Christo: lætetur dum sperat se regnaturum esse cum Christo.* Addi vero debet quod licet etiam turbaretur miseria aut aliquo motu humano & naturali, tendente in obiectum non ita honestum & licitum, quale est illud quod commemoratum est, non propterea corrumperetur animus si non consentiret & obediret illi motui. *Nunc quandiu*, inquit idem sanctus Augustinus, *concupiscit caro aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem; sat est nobis non consentire malis quæ sentimus in nobis.*

2. Mor. 16.

Ioan. tract. 60. in Ioan.

L. de Contin. c. 1.

Aliud autem positiuum, quo Incorruptio quæ nostram impassibilitatem facit, à profanis distinguitur, in bono fine & erecta in Deum intentione positum est. Satis erat Stoïco se continere, vt sibi vel mundo placeret in illa sua continentia, & fastum vnum alio calcabat, vt Diogeni Plato exprobrauit, fastu. At Christianus nec sibi nec mundo viuit aut moritur, sed suo Christo; *Propter te*, inquit, *mortificamur tota die.* Hæc est *Incorruptio quæ facit esse proximum Deo.* Hæc est *Incorruptibilitas quieti & modesti spiritus qui est ante conspectum Dei locuples.* Hoc est *aurum ignitum, probatum, quod suaderis emere, vt locuples fias.* Nonne te sines persuaderi?

Ps. 43. Sap. 6. 1. Pet. 3. Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

SED *hæc animæ incorruptio est in Patientia.*

Primò quidem quantùm ad illud negatiuum quo anima

non consentit prauis suis motibus, totum hoc Patientiæ tàm certò referri potest quàm certum est quod habet Tertullianus de Impatientia, *cui omne peccatum esse adscribendum sic docet; Malum, impatientia est boni; nemo impudicus non impatiens pudicitiæ, & improbus probitatis, & impius pietatis, & inquietus quietis.* Sic prorsus ad patientiam refert sanctus Cyprianus quod omnes illi vitiosi motus quibus anima potest corrumpi, reprimantur; *Ipsa est*, inquit, *quæ iram temperat, quæ linguam frænat, quæ libidinis impetum frangit, tumoris violentiam comprimit, incendium simultatis extinguit*, & quæ plura prosequitur, quæ vno verbo expressit Dominus dicens: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* O diues & tuta possessio.

Lib de pat.

Lib. de bono pat.

Luc. 21.

Deinde vero quoad aliud positiuum, Incorruptioni Christianæ proprium, vt Diuina spectet non humana, vt æternis moueatur non temporalibus; quis nescit eò tendere tam rectà & directè Patientiam de qua hic agitur, quàm ipse Deus se vnum quærit & spectat? Nam præter naturalem & acquisitam Patientiam, Alia est supernaturalis infusa, quæ Dos quædam est animæ resurgentis, donum & compensatio fidelitatis quam suis contra se certaminibus exhibuit; vnde illud Christi Domini: *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei*, Id est, tam firmum & constantem vt nulla vi aduersa corrumpatur, tam erectum & sublimem vt vni Deo seruiat. Hæc est *Charitas patiens*, hæc patientia dilectrix Dei & proximi, quæ tam Diuina est, vt & Dei dicatur, & Deus illius esse: *Deus*, inquit, *patientiæ & solatij, det vobis idipsum sapere in alterutrum.* Et rursum; *Dominus autem dirigat corda vestra, in charitate Dei, & patientia Christi.* Hæc est denique *patientia quæ opus perfectum habet, vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.* Tu ne ex illis es?

Apoc. 3.

Rom. 15.

2. Thess. 3.

Iac. 1.

III. PVNCTVM.

SIC ergo *est in Patientia Impassibilitas*, quantùm quidem impassibilitas animæ potest esse in corpore; nam & eam pati oportet necesse est, *quia corpus quod corrumpitur, aggrauat animam:* sed si patienter patiatur non corrumpetur anima, licet aggrauetur, & incorrupta manente anima, fit illa mentis impassibilitas quæ tam pretiosa est, vt ab Apostolo *Thesaurus* nominetur, &

Sap. 9.

Digitized by Google

quanta in se suisque esset sic luculentè describit; *habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur: deiicimur sed non perimus.* Et paulo post: *Vt in nullo detrimentum patiamini.* 2. Cor. 6.

Hoc est esse incorruptum & impassibilem, sic esse illæsum & inuulnerabilem in mediis hostibus, non vt minimè patiaris, sed libenter: non vt minimè sentias mala pœnæ vel culpæ, sed vt illa patienter feras, & hæc religiosè fugias. Hæc est vera Philosophia quæ nec insensibilem in malis reddit, neque nimis sensibilem. Sic præclarè S. Gregorius de constanti Iobo; *Quia*, inquit, *veræ Philosophiæ regulam tenuit, contra vtraque, mira se æquitatis arte seruauit, vt nec quasi dolorem non sentiens flagella sperneret: nec rursum, vltra modum, dolorem sentiens, contra iudicium flagellantis insaniret. Cunctis enim rebus perditis, cunctis liberis amissis surrexit, scidit vestimenta sua, & tonso capite corruens in terram, adorauit. Quod vestimenta scidit, quod tonso capite in terram corruit, monstrat nimirum quia flagelli dolorem sensit: Quod vero additur, adorauit, apertè ostenditur quia in dolore positus contra flagellantis iudicium non excessit. Nec omnino ergo non motus est, ne Deum ipsa insensibilitate contemneret: nec rursum omnino motus est, ne nimis dolendo peccaret.* 2. Mor. 17.

Tu quidem satis esse velles impassibilis, nihil patiendo, nihil sentiendo: sed erras toto cœlo, nam non est impassibilitas, nolle pati sed potius velle. Nemo magis aut minus est passibilis quam qui magis aut minus velit pati. Sic velis pati libenter vt patiendo non pecces, & impassibilis ac beatus existes. Sic egregiè Saluianus; *Nulli vt opinor beatiores sunt quam qui ex scientia sua atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi, hoc volunt: pauperes sunt, paupertate delectantur: inhonorati sunt, honorem respuunt. Itaque quidquid acciderit iis qui vere religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera, nulli lætiores sunt quàm qui hoc sunt quod volunt.* Nonne id ita iudicas? cur ergo non ita gaudes in asperis? L. 1. de vero Iud. & Prou. Dei.

Ad Euangelium Feriæ, de Diſcipulis congregatis in cœnaculo, quibus apparuit Chriſtus, ianuis clauſis. Luc. 24.

HABETVR eius Conſideratio Feria 2. hebdomadæ 3. poſt Paſcha.

Videri etiam debet Dominica prima quæ in Albis dicitur.

Ac denique Chriſto ingredienti domum ianuis clauſis, opportuna eſſe poſſent quæ proponuntur proxime ſequenti Feria.

FERIA QVARTA.

DE SVBTILITATE CORPORIS CHRISTI, ET ANIMÆ NOSTRÆ SIMVL CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur Corpus Animale, ſurget Corpus ſpiritale. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

In Infirmitate Virtus: In Impotentia Potentia.

RATIO eſt, quia vbi maius eſt Diuinum auxilium, ibi magis vere & propriè Virtus eſt, & potentia ad agendum.

Sed in infirmitate & impotentia, ſi humiliter agnoſcantur, & Deo perfectè ſubiiciantur, maius eſt Diuinum auxilium.

Ergo & in infirmitate virtus, & in impotentia potentia. Quæ certè Conſideratio multum valere debet ad rectum infirmitatis noſtræ vſum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

HAC Subtilitatis Dote potiſſimùm cognoſcitur Corpus reſurgens, eſſe ſpiritale; nam hoc eſt maximè proprium ſpiritibus quales ſunt Angeli & animæ, penetrare omnia, nec vllis obſtaculis quamtumcunque duris & opacis detineri. Tale igitur erat glorioſum Corpus Chriſti Domini reſurgentis; Et hoc primum ſuæ gloriæ ſeu glorioſæ vitæ Reſurgens, dedit argumentum quod è clauſo ſignatoque ſepulchro prodiit, ſicut poſtea januis clauſis ſe medium inter ſuos diſcipulos ſtatuens: *Non per incorpoream naturam, ſed per Reſurrectionis corporeæ qualitatem, imperuia vſu clauſtra penetrauit*, inquit S. Ambroſius. *L 10. Cõm. in Lucam.*

Adora hoc glorioſum Corpus: Ama in eo hanc ſpiritalem qualitatem; admirare quàm modicùm & quam piè illa vtatur; non penetrat totius orbis partes, vt poterat: non ciuitatum mœnia, non Iudæorum domos; ſed ſuos duntaxat inuiſit & tamquam bonus paſtor diſperſos colligit. O penetra pectus meum Amator cordis mei! quid foris ſtas? cur tamdiu pulſas? cur clamas, *aperi*, cum ipſe poſſis obſtantia quæque reſerare? *Cant. 5.*

Sic porro Animæ noſtræ cum Chriſto reſurgentes, quoddam Subtilitatis & Fortitudinis heroicæ donum participant, quo difficilia quæque peruincere & ita quodammodo penetrare ſint paratæ, nihil vt ſit tam durum & inuium quod non aggrediantur & ſuperent. Vnde illud generoſiſſimæ Magdalenæ, *Domine ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi vbi poſuiſti eum, & ego eum tollam*, ſic nonnullis libet contemplando dilatare: Etiam ſi fuerit apud Herodem, aut apud Pilatum; etiam ſi fuerit à militibus cuſtoditus; etiamſi ego infirmi ſim ſexus: etiamſi ſola, & loci longa ſit intercapedo: nil me remorabitur, nil me terrebit, nihil me detinebit. Et quod de Dauide dicitur; *Cum leonibus lusit quaſi cum agnis, & in vrſis ſimiliter fecit ſicut in agnis ouium*; Sic proportione quadam de illis qui hoc Dono donati ſunt: Sunt autem ij omnes qui verè cũ Chriſto reſurrexerunt, & quotquot ſibi mortui, Chriſto ſoli viuunt. Cum enim ipſi agnoſcant quam ſint ex ſe infirmi & impotentes, hinc fit vt quo id magis agnoſcunt, id verius dicatur quod modo conſiderandum proponitur: *In infirmitate virtus, &* *Ioan. 20.* *Eccleſ. 35.*

Digitized by Google

in impotentia potentia.

Et Ratio certe eſt euidens & perfacilis. Quis enim dubitet vbi maius eſt Dei virtus & potentia, vbi maius ſentitur Diuinum auxilium, tùm ibi etiam magis verè & proprie dici eſſe virtutem & potentiam, vel ad agendum vel ad patiendum? Nam
Rom. 8. *ſi Deus pro nobis quis contra nos? DOMINVS meus, auxiliator meus,*
Iſ. 50. inquit Propheta, *ideo non ſum confuſus, ideo poſui faciem meam vt petram duriſſimam, & ſcio quod non confundar. Iuxta eſt qui iuſtificat me, quis contradicet mihi? Stemus ſimul: Quis eſt aduerſarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus, quis eſt qui condemnet me?* Denique quidquid ſe contra opponat, vel mundus vniuerſus, vel infernus totus, vel omnes ſimul iunctæ Creaturæ, quamdiu nobiſcum erit Dominus, ſemper illud erit
1. Ioan. 4. verum, quod dilectus ait Diſcipulus; *Maior eſt qui in vobis eſt, quam qui in mundo.* Nonne hoc credis?

II. PVNCTVM.

SED in infirmitate & impotentia ſi humiliter agnoſcantur & perfectè Deo ſubjiciantur, maius adeſt Diuinum auxilium, maior Dei virtus & potentia.

Tres ſunt potiſſimæ rationes ad quas aliæ referri poſſent, Prima petitur ab ipſa Dei bonitate & miſericordia, quæ quo egentiorem videt hominem, primò quidem illuſtrat & monet vt ſe
Apoc. 3. videat, & agnoſcat quàm ſit *pauper & nudus & miſer*; tùm ſi talem ſe agnoſcat, aut ſi ſaltem de ſe nihil præſumat & arroget,
Pſ. 41. benignitatis ſuæ fontem aperit, & abyſſo *miſeriarum inuocante*
Rom. 5. *miſericordiarum abyſſum, vbi abundauerat delictum ibi ſuperabundat gratia.*

Deindè verò, quæ ſecunda eſt Ratio, ſi miſer ille ſic præuentus à Domino non modo non indè ſe efferat, ſed magis ſe ac magis humiliet, paupertatis ſuæ ſemper memor, & infirmitatis prædicatur aſſiduus, ſibi totus diffidat vt ſe totum in Diuinam projiciat Bonitatem; tùm mirum quantum hac delectatus confidentia Dominus, ſperantium in ſe corda roborat, confortat
Pſ. 17. animos, & ad omnia vires ſubminiſtrat. *Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus, Deus meus adiutor*
Pſ. 90. *meus & ſperabo in eum.* Tum verò Dominus; *quoniam in me ſpe-*

Digitized by Google

rauit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Hinc præclarè ſanctus Auguſtinus: *fortitudo noſtra eſt infirmitatis in veritate cognitio, & in humilitate confeſſio.* Tertiò denique maiorem id ſpectat Dei gloriam, vt quo infirmiore vtitur inſtrumento, & apertiùs cognoſcatur Deus eſſe qui facit quidquid eſt admirabile, & quàm ſit admirabile quidquid facit. *Tu venis ad me cum gladio & haſta & clypeo*, dicebat puſillus Dauid Gyganti: *Ego autem venio ad te, in nomine Domini, & dabit te Dominus in manu mea, vt ſciat omnis terra quia eſt Deus in Iſrael, & nouerit vniuerſa Eccleſia hæc, quia non in gladio nec in haſta ſaluat Dominus.* Sic humili, & generoſa Iudith; *Erit hoc memoriale nominis tui cùm manus fœminæ deiecerit eum. Non enim in multitudine eſt virtus tua Domine, neque in equorum viribus voluntas tua eſt, nec ſuperbi ab initio placuerunt tibi, ſed humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio.*

l. de ge. ch. 6. 12.

1. Reg. 17.

Iudith. 9.

Sic ipſe Dominus infirmitatem carnis noſtræ aſſumpſit vt glorioſius in ea de Diabolo triumpharet: vnde illa ſunt præclara ſancti Auguſtini: *Fortitudo Chriſti te creauit, infirmitas Chriſti te recreauit: fortitudo Chriſti fecit vt quod non erat eſſet: infirmitas Chriſti fecit, vt quod erat, non periret:* O quantùm debemus Infirmitati! Quantum eſt ſcilicet Redemptionis beneficium. Iam non miror quàm multus ſit & quam facundus Apoſtolus in hoc Diuino conſilio deprædicando, quo ad maiorem ſui notitiam, *quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes, & infirma mundi, vt confundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia, & ea quæ non ſunt, vt ea quæ ſunt deſtrueret: vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius.* Sed quod miror eſt, adhuc ſupereſſe carnem quæ contra ipſum vanè glorietur. *At maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem, brachium ſuum, & à Domino recedit cor eius.* Vide locum Prophetæ integrum.

Tract. 15. in Ioan.

1. Cor. 1.

Ier. 17.

III. PVNCTVM.

SIC eſt igitur *in infirmitate Virtus, & in impotentia Potentia*, vt quàm verum eſt ibi maxime Diuinum adeſſe auxilium, tàm ſit certum & indubitatum, illic omnem præcipuè reperiri virtutem & potentiam, quæ eſt vnicuique neceſſaria ad perfectè ſimul agendum & patiendum ſuo in gradu & ordine. Quod præclarè

Digitized by Google

figuratum in illis Machabæis de quibus dicitur post implora-
2. Mac. 11. tam Diuinam opem, *quod conualuerunt animis, non solùm homines, sed & bestias ferociſſimas, & muros ferreos parati penetrare. Ibãt igitur prompti, de cælo habentes adiutorem & miſerantem Dominũ.*

Ioel. 3. Nonne hoc ipsum est quod Propheta commendabat, *Infirmus dicat, quia fortis ego sum:* Et quod dicebat Apostolus: *Cum infirmor, tunc potens sum.* Nempe hoc didicerat à Domino dicenti sibi, *sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.*
2. Cor. 12. Atque illud reipsa expertus est, cùm vt ipse scribit, *in mea prima defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: Dominus autem mihi astitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes: & liberatus sum de ore leonis: liberauit me Dominus ab omni opere malo.* Videne quod dicebatur, tanto maius adfuisse Christi auxilium, quanto magis humanum deerat? & quanto magis infirmus erat Apostolus tanto magis firmus fuit?
2. Tim 4.

Hæc est differentia Gratiæ quæ data est Angelis, & quæ nunc
1. p. q. 62. a. 6. datur hominibus: Nam, vt ait sanctus Thomas, data est Angelis gratia secundùm vniuscuiusque naturalem perfectionem: contrà verò datur hominibus secundum eorum infirmitatem & indigentiam, quia medicinalis est gratia, quam quisque maiorem
Ps. 6. recipit qui se magis infirmum nouit & confitetur. *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. OPTANDA infirmitas*, inquit sanctus Ber-
Serm. 25. in Cant. nardus, *quæ Christi virtute compensatur. Quis mihi dabit non solum infirmari, sed & destitui ac deficere penitus à meipso? Domini virtutũ virtute stabiliar, nam virtus in infirmitate perficitur.* Quæ non sic intelligenda sunt quasi vltrò velimus esse infirmi, aut quasi ipsa infirmitas & impotentia naturalis, sint ex se optandæ,
1. Reg. 2. *Dominus est qui mortificat & viuificat, qui pauperem facit & ditat: humiliat & subleuat.* Nostrum vero est nostra infirmitate non tantum non infirmari nec desperare: sed eò magis confidere quò infirmiores sumus; cùm inuocatus non desit Dominus qui nos confortet: aut si etiam non adesset sicut vellemus, velitque nos in nostra imbecillitate relinquere, neque tunc etiam dejiciamur, nec fortiores esse velimus quam velit Deus. Satis enim fortes sumus si nostram infirmitatem libenter portamus: & suam impotentiam generosè ferre; magna Potentia. Vide in-

frà

frà Feria 3. hebdom. 4. & Feria 5. Pentencoſtes: Nec non in 3. parte, Feria 5. & 6. hebdomadæ decimæ.

Ad Euangelium Feriæ, de Septem Diſcipulis Piſcantibus, &c. Ioan. 21.

VIDE Feriam 4. hebdomadæ 3. poſt Paſcha. Tum in 1. parte, Sabbato hebdomadæ 2. poſt Epiphaniam.

FERIA QVINTA.

DE AGILITATE CORPORIS CHRISTI DOMINI, ET ANIMÆ NOSTRÆ CVM EO RESVRGENTIS.

Omnibus mobilibus mobilior eſt Sapientia: attingit autem vbiq; propter ſuam munditiam. Sap. 7.

VERITAS PRACTICA.

In Tarditate Agilitas.

SENSVS & RATIO eſt, quia quæ hic intelligitur Agilitas non eſt precipitata voluntas qua in ſtadio curritur, ſed matura & conſulta diligentia, quà opportunè tenditur & peruenitur ad metam.

Sed illa matura & conſulta diligentia non aliter quàm in Tarditate peragitur.

Ergo in Tarditate Agilitas: Et quænam ſit illa Tarditas, diligenter attendendum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

S. Aug. lib. 22 Ciuit. c. 10. S. Bern. ſer. 1.

AGILITATIS reſuſcitati & glorioſi Corporis Dotem non aliter ſancti Patres nobis commodiùs repræſentant quàm dicendo poſſe illa beata Corpora ſi velint, *cogitationum noſtrarum ſequi velocitatem.* Quid velocius cogitatione noſtra, quæ in inſtanti Romam ſe transfert, ac eódem inde momento Ieroſolymam, & quouis aliò? Talis erat Agilitas glorioſiſſimi Corporis Chriſti Domini, qua ſe ſuis in momento, in ictu oculi ſiſtebat videndum, & ex eorum oculis euaneſcens, mox ſe ſpectandum præbebat aliis. *Vox dilecti mei: Ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles, ſimilis eſt dilectus meus*
Cant. 2. *capreæ hinnuloque ceruorum. En dilectus meus loquitur mihi, ſurge propera amica mea, columba mea, formoſa mea & veni.* Quibus ſponſæ verbis non modo Agilitas corporis Sponſi dum in terris degeret, ſed & eius Spiritus cùm in Cœlum remeaſſet, ad nos velociſſimè viſitandos exprimitur, ſimulque noſtra declaratur quam ab eo participamus, vt quod iubet quantocyus exequamur. O veni Dilecte mi, aut trahe me ad te, vt poſſim currere in odorem vnguentorum tuorum.

Non eſt dubium quin Animæ cum Eo verè reſuſcitatæ hanc participent ſuo modo Dotem ſicut & alias, nam vt ait S. Bernar-
In Se m. de Obed. dus, *velociter currit ſermo eius, & velocem habere deſiderat ſequentem.* Sed quid ea ſit velocitas ſpiritualis & quomodo per tarditatem explicetur nunc attentè conſiderandum.

Sic autem paucis declaratur, ſi dixeris Agilitatem non eſſe præcipitationem aut inconſultam pernicitatem animi quâ quis derepentè fertur quò tendit. Eſt enim hoc vitium contra quod
Pr. 19. ſæpe auditus Sapiens; *Vbi eſt ſcientia animæ, non eſt bonum, & qui feſtinus eſt pedibus, offendet.* Per ſcientiam autem animæ intelligit Conſiderationem quæ ſi omittatur in agendo, erit actio præceps & plena periculi: ſi vero adhibeatur, erit conſulta & deliberata prudenter actio, vnde ſequitur, quod Agilitas in ſuo actu non poteſt melius exprimi quam ſi dicatur eſſe matura & conſulta diligentia, qua opportunè tenditur & peruenitur ad metam aut terminum quem ſibi quiſque proponit. *Sit timor Do-*
2. Par. 19. *mini vobiſcum*, inquit Rex Ioſaphat ſuis, *& cum diligentia cuncta*

Digitized by Google

facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas: quasi diceret, nihil temerè & inconsulto Deo: nihil tiam negligenter agatur. Vtrumque enim vitiosum est & iniquum quod numquam Deus probat: sic verò extrema temperentur, vt sit consulta diligentia. Nonne id æquum & rationabile?

II. PVNCTVM.

SED illa matura & consulta diligentia non aliter quam in Tarditate peragitur.

Sicut enim diligentiæ Consideratio, sic Considerationi Tarditas & maturitas quædam necessaria est, de qua possunt intelligi hæc verba Iob, *Qui fecit ventis pondus & aquas appendit in mensura.* Sic enim præclarè Diuus Gregorius ad illa verba: *Dum superna sapientia replet animas, eas maturitate indita graues reddit, non illa maturitate qua dicitur, filij hominum, vsquequò graui corde? Aliud namque est, Grauem esse per consilium, aliud per peccatum: aliud est grauem esse per constantiam, aliud per culpam. Ista enim grauitas pondus habet oneris, Illa virtutis.* Iob. 28.

De Consideratione verò, quàm sit omnibus opportuna negotiis, sic apte & accommodatè S. Bernardus: *Quid tam ad omnia valens quàm quæ ipsius quoque actionis partes benigna quadam præsumptione suas facit, præagendo quodammodo & præordinando quæ agenda sunt? Necessario sane, ne forte qua & præuisa & præmeditata poterant esse proficuò, præcipitata magis periculo fiant. Et primum quidem, ipsum fontem suum, id est, mentem de qua oritur, purificat Consideratio: deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat. Hæc est quæ confusa disterminat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat vt nihil in mente resideat aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit, quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est.* Quæ & alia Considerationi maximè propria, quis non videat aliter peragi minimè posse, quam cũ aliqua diuturnitate temporis quæ Tarditas dici potest, quantũ opponitur inconsultæ præcipitationi, & quantum requiritur vt quod toties commendat Sapiens, *nihil sine consilio facias, & post factum non pœni-* 1 de Consid. c. 7. Eccles. 32.

[illegible]

Ad Euangelium Feriæ, de Maria Magdalena quærente Dominum in ſepulchro. Ioan. 20.

VIDE Feriam 3. hebdomadæ 1. poſt Paſcha.

FERIA SEXTA.

DE CLARITATE GLORIOSI CORPORIS CHRISTI DOMINI. ET ANIMÆ NOSTRÆ CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur in ignobilitate, ſurget in Gloria. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

In Tenebris Claritas.

SENSVS & RATIO eſt, quod Claritas quæ à Chriſto nobis communicatur præſupponit multos & inſignes Fidei actus atq; abnegationis proprij Iudicij.

Sed illi actus fidei, & abnegationis ſunt tenebræ.

Ergo in tenebris Claritas, quà non modo ſibi, ſed & aliis lucent Viri ſpirituales & perfecti.

I. PVNCTVM.

ADD alias Corporis glorioſi Dotes accedit *Claritas* de qua ſpeciatim Apoſtolus: *alia Claritas Solis, alia Claritas Lunæ, & alia Claritas Stellarum. Stella enim à ſtella differt in Claritate, ſic & reſurrectio mortuorum.* 1. Cor. 15. Non eſt autem dubium quin Chriſtus Dominus velut ſol & longe ſupra ſolem claruerit, cùm

in ipſa ſua Transfiguratione talem ſe ſpectandum dederit Diſci-
Luc. 9. pulis ſuis, ſimulque cum Eo viſi ſint Moyſes & Elias in maieſta-
te ſeu claritate. Et quidem ſic ab ipſa natiuitate ſemper ſplen-
dere poterat niſi ſplendorem illum continuiſſet, vt corpus ſuum
redderet paſſibile & mortale; poſt mortem vero ac Reſurrectio-
nem rarò quidem, quod ſciatur, hominibus glorioſus & reſplen-
dens apparuit, ſed Angelis ac beatis illis Animabus quas ſecum
comites & ſocias ſemper habebat, non niſi in hoc glorioſiſſimo
& ſplendidiſſimo ſtatu videbatur.

Pſ. 44. 2. Reg. 6. Cant. 2. O quàm tum vere *ſpecioſus forma præ filiis hominum! QVAM glorioſus fuit hodie Rex Iſrael!* Quam *dulcis vox tua: & facies tua quam decora,* dilecte mi Ieſu! ô quando te in ea videbo gloria, quando fiet illud quod oraſti patrem: *Pater, quos dediſti mihi, volo*
Ioan. 17. *vt vbi ſum ego, & illi ſint mecum, vt videant Claritatem meam quam dediſti mihi!*

Interim verò ſicut Se hîc nobis communicat, ita & Claritatem ſuam, quantùm in hac mortalitate capaces ſumus, non quidem corporibus noſtris, ſed Animis, & illis præſertim qui
Phil. 3. *configurati morti eius, hoc modo occurrunt ad Reſurrectionem quæ eſt ex mortuis,* vt loquitur Apoſtolus. Verùm quod multa eget conſideratione; *Non niſi in tenebris eſt illa Claritas.* Cùm enim ſit donum Dei eximium, præſupponit multos & inſignes Fidei atque abnegati Iudicij actus. Sic inter alios paſſim & fusè S. Auguſtinus. *Priuſquam mens noſtra purgetur, debemus credere quod intelligere nondum valemus, quoniam veriſſimè dictum eſt per Prophetam:*
1. de Agone Chr. *NISI CREDIDERITIS NON INTELLIGETIS.* Itemque alibi. *Dicis, quomodo creditur ſi non capitur? imo ideo bene creditur quia non citò capitur: nam ſi cito caperetur non opus erat vt crederetur: ſed credendo fis idoneus vt capias, nam ſi non crediderís, numquam capies, quia minus idoneus remanebis.* Et rurſum; *Tantò*
Tract. in Ioan. *quiſque facilius aliquid proficiendo cognoſcit quantò religioſius ante-*
Contra aduerſ. legis & Proph. *quam cognoſceret, Deo credidit.* Quod & planius explicans; *Cre-*
In libro octoginta trium quæſt. *dibilium,* inquit, *tria ſunt genera: alia ſunt quæ ſemper creduntur, & numquam intelliguntur, ſicut hiſtoria temporalis: alia quæ mox vt creduntur, intelliguntur, ſicut omnes rationes humanæ: tertium, quæ primo creduntur, & poſtea intelliguntur, qualia ſunt ea quæ de diuinis rebus non poſſunt intelligi niſi ab his qui ſunt mundo corde, quod ſit præceptis ſeruatis quæ de bene viuendo accipiuntur.*

Digitized by Google

In quibus ſancti Patris verbis tria ſunt notanda. Primùm, quod dicit, *capere, cognoſcere, intelligere,* idem nobis eſſe debet ac Claritatis donum habere, quandoquidem hoc præcipuè dono, Veritates Euangelicæ perfectiùs capiuntur, vnde illuſtratur animus, vita, conuerſatio, & quidquid inde ad alios manat. Secundum eſt, cùm huius intelligentiæ & Claritatis plures ſint gradus & alij aliis longè perfectiores; ab vno ſemper fit progreſſus ad alium, & hos perfectioris intelligentiæ gradus ſic præcedit Fides, vt quo præcedens fides fuerit inſignior in actibus ſuis, eò etiam donum intelligentiæ ſeu Claritatis erit inſignius. Tertium denique obſeruandum eſt, quod quantò magis per Fidem abnegatur & ſubiicitur intellectus, eò maior eſt fides: & quanto difficiliora creditu firmius & abſque vlla hæſitatione creduntur, tanto etiam magis abnegatur intellectus, vt patet in Abrahamo cuius fides præcipuè commendatur quod *contra ſpem in ſpem credidit, & in repromiſſione Dei non hæſitauit diffidentia,* vt ait Apoſtolus. Itane credis? Itane intellectum abnegas & in ſeruitutem Chriſti redigis? *Viſio dura nuntiata eſt mihi,* ait Propheta: *qui incredulus eſt, infideliter agit.* Rom. 4. Iſ. 21.

II. PVNCTVM.

SED illi actus fidei & abnegati intellectus non niſi in tenebris fiunt. Id eſt, nec videntur ea quæ creduntur: nec videtur nec apparet humana ratio cur ita ſint vt creduntur. Imo ſæpe contrariæ & plane oppoſitæ ſeſe offerunt rationes cur non ita ſit vt Fides dicit. Iſta autem rationis humanæ oppoſitio, cæcitas quædam eſt mentis & meræ tenebræ ſunt, ſicut ſi lumine ſolis aut vſu oculorum priuareris. Sic ne videret Abrahamus quod ſibi dictum fuerat de futura prole, occurrebant Rationes ab ætate centum annorum & à ſterilitate coniugis, quæ miras in eius animo creabant tenebras. Nec propterea minor erat eius fides, imo & maior vt dictum eſt, cum ſic eò magis intellectum captiuaret & Deo loquenti ſubjiceret, quò minus videret id humano modo poſſibile & futurum quod credebat.

Sic plane nobiſcum agitur, quamdiu peregrinamur à Domino, ſic omnis noſtra eſt fides in tenebris, in obſcuritate mentis, *in captiuitate intellectus, in ſpeculo, & in ænigmate,* vt ait Apo- 1. Cor. 13.

Digitized by Google

stolus: & quotquot de fide scribunt Patres sic sentiunt, *Habet*, inquit sanctus Hilarius, *non tam veniam quam meritum, ignorare quod credas*. Et sanctus Gregorius; *Diuina operatio, si ratione comprehenditur non est admirabilis: nec fides habet meritum cui humana ratio præbet experimentum.* Et idcirco tam rara est fides, quia nolunt pati tenebras sine quibus nulla est fides quæ Deo placet. *O generatio incredula*, dicebat Christus Dominus, *quamdiu apud vos vero, quamdiu vos patiar?*

8. de Trinitate.

Hom. 26. in Euang.

Marci 9.

III. PVNCTVM.

ERGO *in tenebris Claritas*; Quia Claritas in Fide est, & fides in tenebris, *Quasi lucerna lucens in caliginoso loco; donec dies eluceſcat, & lucifer oriatur in cordibus nostris*, vt ait sanctus Petrus. Et certe, si vt vidimus, Claritas in præmium detur, neque præmium à Deo conferatur nisi merito proportionato & conuenienti cum ipso præmio: quid conuenientius lumini, in ratione oppositionis, quàm tenebræ? quid magis debitum tenebris, si tenebræ merentur aliquid, quam quod eis opponitur, lumen? sicut enim repulsa gratiarum lumina non aptius & frequentius puniuntur quàm damnosis illis tenebris de quibus dicitur, *fiat via illorum tenebræ & lubricum:* sic prorsus fideles & probatæ tenebræ non alio conuenientiori modo compensari possunt quam spirituali Claritate & lumine, quo fit vt *sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.* Hoc fortasse denotatum & expressum fuit in illis duobus Prophetis qui resplendentes apparuerunt in monte cum Transfigurato Domino: nempe illi duo præ aliis cum desiderassent ardentius videre faciem Dei, dum viuerent: nec aliter tamen vidissent quam in latebra, in caligine & in tenebris: tùm vero viderunt Eum in tanta Claritate, quanta numquam se aliis videndum præbuit: vt sic eorum tenebras aperto lumine compensaret.

2. Pet. 1.

Ps. 34.

Ps. 138.

Matth. 17.

Exodi 33. 3. Reg. 19.

O quantum falleris, curiose perscrutator Diuinæ prouidentiæ, cum causas quæris cur res aliter atq; aliter quàm putares aut velles, tibi eueniunt? Si tu altiora quæsieris & plura nosse appetas, quàm permittat Deus, opprimeris à gloria, & in miserandam obtenebrescens cæcitatem: si vero diuinas illas tenebras quas inhabitare dicitur Deus; adoraueris & in quolibet aduerso casu libenter

Prou. 25. Ps. 17.

Digitized by Google

libenter eas toleraris; *tunc erumpet quasi mane lumen tuum, orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies: & requiem tibi dabit Dominus semper, & implebit splendoribus animam tuam.* Isa. 58.

Sic cum Propheta & Apostolo quique fideles profitentur, *quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, Ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ Claritatis Dei in facie Christi Iesu.* 2. Cor. 4.

Salubris porrò est & his opportuna dictis Admonitio eiusdem Apostoli: *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino: vt filij lucis ambulate: Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo.* Ephes. 5.

Vide Verbo *Fides* sparsim in singulis partibus: nominatim vero in 4. parte, Feria 2. 3. & 4. hebdomadæ vicesimæ; vbi de bonis tenebris.

Ad Euangelium Feriæ, De nobilissima omnium Apparitione Domini, facta in monte Galilææ. Matth. 28.

VIDE Feriam 2. hebdomadæ 4. post Pascha.

SABBATO.

DE PLAGIS IN CORPORE CHRISTI RESERVATIS.

AD PERPETVAM MEMORIAM.

Quid sunt Plagæ istæ in medio manuum tuarum? Zacch. 13.

Memoria memor ero, & tabescet in me Anima mea. Thren. 3.

neceſſaria eſt cæterarum rerum obliuio, vt in hac rerum obliuione, dici poſſit eſſe noſtra Chriſti memoria : Et hanc quidem Veritatem allata Ratio ita probat, vt & illam rerum obliuionem ſimul perſuadeat. Quid enim non perſuadeat Redemptionis noſtræ Beneficium in quo illa fundatur Ratio ? Quis verò non videat talem ei recolendo deberi memoriam, qualem poteſt à nobis ſuo exigere merito, & ſua conficere gratia ? Nam ſi *Pater proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum & cum illo donauit omnia :* ſi Filius ipſe pro nobis effuſus eſt ſicut aqua, nihil prorſus reſeruans ſanguinis : ſi denique Spiritus ſanctus abundè nobis eſt datus vt poſſimus quod debemus, ſi velimus ; quis tam impius qui nollet reddere quam tanto beneficio debet & poteſt memoriam ? *Memoria memor ero, & tabeſcet in me anima mea,* Id eſt, totum me exhauriam, totum me dabo in illa memoria quam debeo, conſeruanda. *Memento verbi.*

Rom. 8.

Tit. 3.

Thren. 3.

II. PVNCTVM.

ATQVI hoc Beneficium talem memoriam exigit quæ ſit in obliuione cæterarũ mundi rerum, quibus occupari & impediri poſſet.

Primo enim exigit vt nobis & mundo mortui, ſicut ipſe Chriſtus pro nobis mortuus, ſoli Deo viuamus ; *vt qui viuunt,* inquit, *iam non ſibi viuant ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit.* Talis autem mors, nonne rerum omnium obliuionem inducit & includit ? Deinde vero talem exigit memoriam quæ ſit ita frequens & grata, vt gratitudinem omnem Chriſto Redemptori teſtetur & proferat, quo Ipſè loco & tempore, potiſſimùm velit à nobis proferri ; *Mementote ſermonis mei.* At niſi deponamus ex animo, cæterarum rerum memoriam, occurrent & occupabunt mentem, quo illo tempore, ſui nos meminiſſe vellet Chriſtus : *Quia oblita es Dei Saluatoris tui.* Denique tam ardentem ſimul cum memoria voluntatem à nobis exigit, vt non modò Eius recordemur, ſed affectu moueamur, in recordatione tantæ Charitatis quam exhibuit, nos redimendo, & quam continuat, redemptionis noſtræ diuerſos effectus per ſingula vitæ momenta conferendo. *Fili, tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt.* Niſi vero cætera obliuiſcamur, affectum noſtrum ſic diuident & ſecum rapient, vt vix vllus reſtet ſenſus recolendo

2. Cor. 5.

Ioan. 15.

Iſ. 17.

Luc. 15.

Digitized by Google

Is. 28. & diligendo Christo. *Coangustatum est enim stratum, ita vt alter decidat: & pallium breue vtrumque operire non potest.*

Ah Domine Iesu, quomodo possum tui obliuisci, qui mei dignaris sic continuò recordari? aut quomodo possum sic tui meminisse, vt cætera quæque obliuiscar? Quomodo sic obliuisci omnium, vt tui solius meminerim?

Fili, *diligis me plus his?* Nolo aliam mei memoriam quàm quæ est ex vera dilectione. Qui verè diligit, sic Dilecti meminit, nullis vt aliis rebus memoria retardetur. Cuius vero memoria nullis aliis rebus retardatur, quin Dilecti meminerit, satis superque dicendus est aliorum obliuisci. Sic Scriptum de Leuitis, *qui dixit patri suo & matri suæ: nescio vos; & fratribus suis, & nescierunt filios suos; hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum seruauerunt.* Si dictum sponsæ: *obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.* Sic denique Apostolus: *quæ retro sunt obliuiscens*, quantum scilicet ei obuiabant & eum impediebant ne se ad priora extenderet. Nonne tu sic posses obliuisci?

Deut. 33.

Ps. 44.

Phil. 3.

III. PVNCTVM.

SIC ergo est in obliuione Memoria, quam de Christo conseruare debemus; vt si quid obstet quò minus frequentissimè, & studiosissimè de illo cogitemus & loquamur, totum illud plane abjiciamus, & perinde reputemus atque illa quæ obliuioni mandamus; Sicut de se ait Deus: *Obliuione obliuiscar eorum.* Nullius rei memoriam potest Deus abiicere, dicitur tamen illa obliuisci, à quibus id retrahit quod contulisset. Sic dicuntur ingrati obliuisci Benefactorum, quando id non præstant quod gratitudo exigit, licet meminerint personæ & nominis cui se debere fatentur; sic de his Sapiens; *Repromissorem fugit peccator & immundus: Bona Repromissoris sibi adscribit peccator, & ingratus sensu derelinquit liberantem se.*

Osee 1.

Eccles. 19.

Sicut itaque sufficiens erit rerum obliuio, si nulla res à recogitando sæpe & opportunè Christo te auocet; sic prorsus si quid impedit, si quid magis mentem tuam occupat quã Christus tuus; tunc non rerum sed Christi obliuiscéris. Alterutrius necessariò capienda est obliuio, vel rei quæ memoriam Christi exturbat; vel Christi, cuius memoria cedit illi obiecto quod præualet. Itane

Digitized by Google

vero Christi obliuiscaris, & magis memores nescio quid, quod vel est malum vel bonum? si malum, qualem Christo facis iniuriam, cui quod est malum anteponis? Quod si est bonum: à quo tandem est illud bonum, nisi à Christo? Quam verò reddit gratiam si beneficium Benefactori præfers? Ex omnibus vero datis bonis, seu collatis beneficiis, cùm illud sit excellentius quo nos redemit suo Sanguine, velitque crebrius illud à nobis frequentari; cedant cætera quantum necesse est, ne quæ insignior est gratia cedat aliis.

Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam. *Ibid.*
O quale donum! ó qualem exigit memoriam, si dono debet respondere memoria! Estne aliquid Anima Christi pro te datâ melius & pretiosius? *Memento mei cùm bene tibi fuerit*, dicebat *Gen. 40.*
Ioseph Concaptiuo suo liberando, & in pristinum gradum reuocando. Et tamen *succedentibus prosperis oblitus est Interpretis sui.* Nonne sic mundi prospera te à Christo auertunt? At saltem illum imitare Ægyptium qui demum Iosephi reminiscens ait, *Confiteor peccatum meum.* Sic confitere nimiam ingratitudinem *Ibid. 41.*
tuam; & expaueſce ad id quod de belluis scribit S. Ambrosius: *Illæ impertitæ alimoniæ seruant memoriam; tu non seruas salutis acceptæ.* *L. 6. Hexam. c. 4.*

Vide in 3. parte, Dominicam 13. de vera Gratitudine.

Ad Euangelium Feriæ, De Petro & Ioanne currentibus ad sepulchrum. Ioan. 20.

DE his agitur Feria 6. hebdomadæ 1. post Pascha.

DOMINICA IN ALBIS
QVÆ EST
PRIMA POST PASCHA.

DE IISDEM CHRISTI DOMINI PLAGIS.

AD REMEDIVM INFIRMITATVM NOSTRARVM RESERVATIS.

Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

In Plagis sanitas.

SENSVS est, quod præsentissimum cuiuscunque tentationis & infirmitatis remedium, sit in Plagis Christi.

RATIO est, quia Remedium tentationis & cuiuslibet infirmitatis spiritualis eò est efficacius quò Imaginationem & appetitum seu affectum nostrum cohibere suauiùs & fortiùs simul potest.

Sed talis est Consideratio seu Repræsentatio Plagarum Christi.

Ergo & est remedium præsentissimum seu efficacissimum; atque illius vsurpandi facilitas est comparanda.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

QVÆ de Apparitione Christi Domini facta coram Apostolis, præsente Thoma, ex hodierno Euangelio considerari possent, habentur infrà, Feriâ tertia Dominicæ tertiæ; quibus tantisper consideratis, referendæ sunt Christo gratiæ, quod præsentissimum malis nostris remedium prouiderit in plagis suis; Sic enim sapientissimè prouisum est, vt ad eum tantò libentius & frequentius recurreremus, illique vniremur, quo periculosiùs tentatione vel perturbatione aliqua premeremur. O quàm prouide dixerat, *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos!* Quomodò vero id fiat, expende diligenter. *Matth. 11.*

Ac primò quidem paucis, quid sit laborare, onerari, seu tentari, & turbari. Deinde quàm sit obnoxia vita humana miseriis & tentationibus; Tertiò vel in hoc maxime, tentationis esse malum quod per Imaginationem & appetitum, voluntatem illiciat ad peccatum, nisi remedium quantocyus afferatur. Quartò denique quod expendas accuratius, illud remedium esse efficacius quod imaginationem seu appetitum nostrum cohibere suauiùs ac fortiùs simul possit. Cum enim, vt dictum est, potissima vis tentationis in imaginatione & appetitu naturali consistat, illud certe remedium erit opportunius quod tali malo directius opponetur & occurret. Et vero simul forte sit & suaue remedium necesse est, nam cum imaginatio sit tenacissima specierum seu imaginum quæ sunt instrumenta tentationis, sic fortiter auertenda est ab illis speciebus, vt tamen suauiter auertatur, nec vllo modo lædatur, vt contingit sæpius quando nimis constringitur. Rectè enim Sapiens, *Fili, in mansuetudine serua animam tuam.* *Eccles. 10.* Rursumque Idem; *Vir peritus, animæ suæ suauis est.* *Ibid 37.* Atque ad hæc Apostoli verba: *castigo corpus meum & in seruitutem redigo,* *1. Cor. 9.* sic aptè sanctus Chrysostomus, *Non dixit, perdo & punio, non enim inimica caro est, sed castigo & redigo in seruitutem, quod Domini est non hostis, magistri non inimici, Exercitatoris non aduersarij. O SAPIENTIA quæ attingis à fine vsque ad finem fortiter & disponis omnia suauiter,* veni ad docendum nos viam prudentiæ, & hanc Diuinam salutis scientiam. *Sap. 8.*

Digitized by

II. PVNCTVM.

SED alius eſt Conſideratio plagarum Chriſti, vt fortiter & ſuauiter Imaginationem auertat à nefandis ſpeciebus.

Nihil eſt enim quod Imaginatio concipiat facilius quam plagas ſeu vulnera, quæ quam ſui reddunt imaginem & repræſentationem, eò reddunt faciliorem quò Perſona vulnerata, magis dilecta eſt, & quò vulnus eſt patentius & acerbius; quæ cum omnia reperiantur in Chriſto Domino, certè Imaginatio minimè laborabit in eius Imagine ſibi formanda. *Aſpicient ad me quem confixerunt.* Adde quòd Gratia tùm opportune concurrit; nam ſi Dæmon in inſidiis eſt, vt dum occurrit obiectum aliquod quo concupiſcentia excitari poſſit, ipſe *halitu ſuo prunas ardere faciat*, vt eſt in libro Iob; quantò magis id ſperandum de Gratia ſeu bonitate Dei, qui expreſsè ait. *In tempore accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te?*

Zach. 12. Iob. 41. Iſ. 49. 2. Cor. 6.

Hanc certe inter alias cauſam cur Deus humanam carnem aſſumpſerit, reddunt Sancti Patres: vt ſic facilius conciperetur animo Deus & aliqua eius Imago formaretur, cùm alioquin ſi ſemper Inuiſibilis & incorporeus permãſiſſet, vix de Illo cogitare homines potuiſſent. *Cogitationi hominis non eſt Diuinum ſimile.* Fuit itque humanitas Chriſti velut nubes obumbrans Diuinitatis ſolem, quo ſol ille commodius cerneretur; *Dominus dixit vt inhabitaret in nebula*; Fuit velut plumbum quod cryſtallo ſpeculari ſubjicitur, vt ſpeculum reddat Imaginem quam alioquin non poſſet reddere: *Speculum ſine macula Dei maieſtatis, & Imago bonitatis illius.*

S. Ber. Ser. 20. in Cant. Idem in Natiuit. B. Virg. Act. 17. 3. Reg. 8. Sap. 7.

Cùm verò etiam plagarum ſpecies ad ipſam humanam Chriſti carnem aliquid addat, quod facilius concipi poſſit, quis non videt quod talis ſit earum conſideratio ſeu Repræſentatio qualis deſideratur ad remedium cohibendæ Imaginationis & appetitus naturalis: vt quod ait ſanctus Bernardus, *carnis exturbet vitia, fuget illecebras, deſideria ſedet.* Sicut enim clauus clauo pellitur, Ita plane Imago ſeu imaginatio peruerſa depellitur, alia ſuccurrente & animum occupante. Et ſicut aſpectu ſerpentis ænei quem Moyſes idcirco iubente Domino exaltauit, ſanabantur illi qui à ſerpentibus igneis correpti fuerant, ſic planè ſperanda

Serm. 20. in Cant. Num. 21.

Digitized by Google

randa est salus salutari Eius aspectu qui dixit, *sicut exaltauit Moyses serpentem ita exaltari oportet filium hominis vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.* CREDO *Domine, adiuua incredulitatem meam.* Ioan. 3. Marci 9.

III. PVNCTVM.

IN plagis ergo sanitas, in quibus concurrunt ea omnia quæ ad infirmitatum quarumlibet spiritualium remedia, non minus suauia quam efficacia valere possunt. *Quia ipse capit, & sanabit nos.* Sic Sancti Patres quos inter sanctus Augustinus, *In omnibus rebus non inueni tam efficax remedium quàm vulnera Christi: in illis dormio securus, & reuiuisco intrepidus.* Sanctus item Ambrosius: *vulnus est quod Christus excepit, sed vnguentum est quod effudit.* Sanctus quoque Bernardus ad hæc Canticorum verba: *Surge amica mea & veni Columba mea in foraminibus petræ: ET reuera*, inquit, *vbi tuta firmaque infirmis securitas & requies nisi in vulneribus Saluatoris? Fremit mundus, Premit corpus, Diabolus insidiatur: non cado, firmatus enim sunt supra firmam petram. Quid tam ad mortem quod non Christi morte saluetur? Si ergo in mentem venerit tam potens tamque efficax medicamentum, nulla iam possum morbi malignitate terreri. Foderunt manus eius & pedes, latusque lancea forauerunt, & per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo.* Osee 6. In Man. c. 32. Cant. 2. Serm. 61.

His adiunge Diuinum authorem libri de Imitatione Christi. *Requiesce in passione Christi, & in Sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera & pretiosa stigmata Iesu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties, nec multum curabis hominum despectiones faciliterque verba detrahentia perferes. Si semel perfectè introisses in interiora Iesu, & modicum de ardenti amore eius sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Iesu facit hominem seipsum contemnere.* O quàm pauci amant Iesum, cùm pauci seipsos contemnant. L. 2. c. 1.

DE IISDEM RVRSVS PLAGIS. AD HÆC PROPHETÆ VERBA.

Digitized by Google

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.

Is. 12.

IDEST, de quinque Christi plagis, quæ sunt veluti quinque fontes qui è terestri paradyso quondam erumpebant, *in vniuersam terræ faciem*; Erant enim quatuor memorata in Geneli flumina, *& fons ascendens è terra*, vt ibidem describitur.

Gen. 2.

Non est autem dubium quin sanctus Thomas Apostolus attactu plagarum Domini, mysticas illas hauserit aquas in gaudio de sacris fontibus Saluatoris: Sed cùm simul etiam de peccato suo perfectè contritus fuerit, mirum forte videri posset, quomodo tantus dolor qualis est eius qui perfecte contritus est, conuenire possit cum tali gaudio, quod ex illis haustis aquis percipitur.

Verùm tam præclare simul conueniunt duo illi affectus gaudij & doloris, vt quò est dolor vehementior, eò sit majus gaudium. Atque vt prouocemur ad illum dolorem cum Diuina Gratia tam libenter suscipiendum quàm ipsum gaudium, hæc opportune potest proponi Veritas quæ diligenter expendatur:

Quanto est de peccato major tristitia, tanto est Peccatoris majus gaudium de fontibus Saluatoris.

RATIO est, quia quantò profusius hauriuntur illæ aquæ, tanto majus est gaudium. Clara est propositio.

Sed quantò major est de peccato tristitia, tantò profusius hauriuntur illæ aquæ. Satis euidens erit Conclusio, si vera est hæc propositio: Vnde hoc vnum superest declarare quam sit vera. Sic autem breuiter indicatur, aperiendo quinos fontes seu quinque præcipua capita, vnde ex consideratione plagarum Christi, tanto profusius hauriuntur aquæ in gaudio, quanto maior est de peccato dolor.

PRIMVS fons est Bonitatis qua sic Christus nos diligit, vt quas semel amore nostri plagas accepit, semper conseruare velit. *O fons amoris perpetui, quid dicam de te?* Quas vero aquas effundat ille fons, affectus sunt amoris reciproci, quis enim non eũ diligat à quo se videt sic diligi? & tanto certe profusius hauriuntur illæ aquæ, quanto quis vehemẽtius se sentit diligi & diligere.

L. 3. de Imit. Chr. c. 10.

Iam verò quis hoc vtrvmque apertius sentire potest quàm qui vehementius de peccato dolet? Sic enim hic dolor ex amore

Digitized by Google

nascitur vt ex dolore etiam amor crescat, & sicut quanto quis magis amat, tanto magis dolet, sic vicissim quanto magis dolet, tanto amat etiam vehementius. *Dilexit multum,* inquit Dominus de illa quæ multum doluit, & de qua illud Sapientis dici potest: *in aqua quæ omnia extinguit, plus ignis valuit:* At quid inde retulit nisi pacem & gaudium? *Vade,* inquit, *in pace,* fruere gaudio, tanto majori, quanto profusius amoris aquas hauris, vnde est illud gaudium. Sic dicebat Apostolus, *sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Vide in 3. parte, Feriam 4. hebdomadæ 7. *Luc. 7.* *Sup. 7.* *1. Cor. 1.*

SECVNDVS fons est Misericordiæ & Redemptionis, cum ex aspectu plagarum Christi, velut ex percussa petra defluunt illæ aquæ quibus indurati mollescant ad bene sperandum animi. Quis enim non bene speret vbi tale est patrocinium? Et quanto quis magis sperat de tali misericordia, tanto certe profusiùs illas haurit aquas. *Bonæ spei fecisti filios tuos,* aiebat Sapiens. *Sap. 12.*

At quis est qui magis speret quam qui magis dolet? Cum enim vera spes requirat ex parte nostra dolorem illum, quid potest ad spem desiderari amplius quando ille adest dolor? Vnde ex consequenti quis magis gaudeat, quis in majori gaudio de fontibus Saluatoris aquas hauriat, quam qui magis de peccato dolet? *Spe gaudentes* ait Apostolus, primo quidem illa spe quâ speratur peccati remissi gratia, tum quâ speratur gloria. *Rom. 12.*

TERTIVS fons est Largitatis, ex quo additur ad præcedentem, vt non solum peccata Saluator dimittat, sed & nouas impertiat gratias, quibus peccator surgat velocius & ambulet firmius in diuinis mandatis: Quæ quidem Largitas apparet in plagatis manibus non tantum quia sic apertæ indicant se nihil donorum retinere posse, se nihil continere quod non effundant, sicque *tornatiles* dictæ sunt quod nihil suprà possit residere: sed multo magis id apparet, quod in illis retentis plagis manifeste aperiat quàm sit profusus & munificus, cũ longe plura fecerit ad salutem nostram quã possent exigi. Satis erat Misericordiæ dum corpus viueret, aut dum in cruce staret mortuum, plagas accepisse: sed non est satis Largitati Saluatoris: Nam Sacras illas Plagas etiam dum resurgit & quamdiu viuet, vult reseruare; vt numquam non constet quam sit bene animatus in omnes qui se sibi addixerint. *Cant. 5.*

Digitized by Google

O profusam largitatem, quis non tali obsequatur Domino, quis non tali gaudeat in obsequio, & tanto magis gaudeat, quanto eum in se liberaliorem sentiat!

At quis id verius sentiat quàm qui acerbius de peccato dolet? cùm enim sit donorum optimum sic de peccato dolere, cumque hoc dono se tanto indignum peccator videat quanto acerbius dolet se peccasse, profecto non potest sic dolere quin simul sentiat quantum debeat tantæ Beneficentiæ, & quin ex æquo gaudeat se talem habere Dominum, qui non modo non punit delinquentem, sed *vbi abundauit delictum, superabundare facit & gratiã.* Rom. 5.

QVARTVS fons est Pietatis, vnde Deuotionis hauriuntur aquæ. Mirum enim quantùm hic acquiescat Deuotio considerantis tantam Bonitatem, tantam Misericordiam, tantamque Largitatem & Benignitatem quæ apparet ex illis plagis.

Et quantum quidem crescit Deuotio, tanto profusius dici possunt illæ hauriri aquæ, quæ nihil aliud verè sunt quam isti deuotionis & pietatis affectus. At quæso te, quinam sunt pietatis solidiores affectus nisi qui conjunctum habent de peccatis dolorem? nonne alij omnes suspecti sunt? nonne alij ex amore proprio, vel Dæmone illudente formari possunt? Solius autem Christi gratiâ verus de peccatis dolor haberi possit? *Ego sum qui peccaui, ego inique egi. Vertatur obsecro manus tua contra me.* 2. Reg. 24.

Hæc est vera Deuotio Sacras intuentis plagas, hæc est vera profusio sacras inde haurientis aquas. Ac proinde hoc est verius & majus gaudium quo de fontibus Saluatoris salutares aquæ potentur.

QVINTVS fons est potentiæ seu firmitatis vnde illæ hauriuntur aquæ quibus additur menti vigor & robur contra omnes hostes, vt supra dictum est. Et tanto manifestè profusiùs illæ aquæ hauriuntur, quanto sentitur firmius illud robur, atque animus imperturbatus in quouis casu. Sicut autem peccatori seu peccatum fouenti suum, parùm prodesset se in Christi plagas abdere cùm per peccatum hosti ansam præberet; sic plane si quis deponat peccatum, sicut verè is deponit qui de peccato dolet, ita se fortem & robustum sentit dum in Christi vulneribus delitescit, vt si totus eò Infernus erumperet, toti vnus Inferno resisteret. Ac proinde si quod de protectione Christi sentitur gaudium, vt certe sentitur magnum, tanto illud erit majus, quanto

Digitized by Google

erit major de peccato tristitia, quia eo deleto nil restat quod protectionem diuinam possit infirmare. Huc enim aptè referri potest quod dicebat Achior Holoferni, de Iudæis, *quotiescumque pœnituerunt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cœli, Virtutem resistendi.* Iudith. 5.

Quantum itaque participare volueris de illo gaudio, quo de fontibus Saluatoris, salutares hauriuntur aquæ, tantò te cuiusuis peccati magis pœniteat, & reddetur tibi *lætitia salutaris Dei, & spiritu principali confirmaberis.* Ps. 50.

Vide in 1. parte, die 21. Decembris, vbi pluta de sancto Thoma, & de Euangelio hodierno, quæ huc commodè referri possunt; sicut & quæ passim de Fide & de pace, ac in primis, occasione pacis à Christo datæ, cùm acceptas monstraret plagas, hæc satis opportuna videtur.

Pax in pugna.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ.

AD verba vero Epistolæ, quæ hoc ipso Die legitur:

Hæc est Victoria quæ vincit mundum, fides nostra. 1. Ioan. 5.

Considerari potest hæc

VERITAS PRACTICA.

Quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere; tanta modò est Ignominia, vinci à mundo.

RATIO petitur à fortitudine vel debilitate mundi de quo si dicì potest quod quàm olim fortis erat, tam modo est debilis, verè etiam dici potest, quod quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere: tanta est modo ignominia, vinci à mundo.

Sed verum est dicere quod quàm olim mundus erat fortis, tam modo est debilis.

Ergo & verè sequitur quod quanta olim erat fidelium gloria mundum vincere: tanta modo est ignominia, vinci à mundo. Quod certe diligenter esset aduertendum & cauendum.

Digitized by Google

AD primam propoſitionem, explanari primo debet quid ſit mundum vincere, vel ab eo vinci. Nempe in negotio fidei, religionis, caſtitatis, aut alicuius virtutis, à mundo expugnatæ, ſi non obſtante quauis expugnatione, virtus ſeruetur, vincitur mundus: ſi vero virtus cedat vitio, tunc mundus vincit. Deinde vero exponendum eſſet, quod ille ipſe mundus qui olim fidem & religionem expugnabat, modo etiam illam impugnet, & nobis modò cum ipſo ſic eſt decertandum quotidie, vt vincamus vel vincamur: vel virtuti vitium, vel virtus cedat vitio. Denique quàm verum illud ſit, quod ſi modo mundus tam eſt debilis, quàm olim erat fortis, tanta eſt ignominia nunc ab eo vinci, quanta olim erat eum vincere, gloria; Nam oppoſitorum eadem eſt ratio, ſi gloria victori eſt quod fortiorem vincat, ignominia victi eſt quod à debiliori vincatur: Et quanta eſt illius gloria, tanta eſt iſtius ignominia, ſi præcipue quanta
1. Reg. 17. eſt hoſtis deuicti fortitudo, tanta fuerit vincentis debilitas? Si Dauidi puero glorioſum fuit in funda & lapide Gygantem illum proſternere, qui omni ex parte videbatur eo ſuperior, nonne huic tam ignominioſum fuit ſic proſterni? Quid Samſonis victorias illuſtriores reddidit niſi quod ille vnus vna mandibula
Ibid. 15. aſini, mille viros interfecit? Quid verò ad eius ignominiam turpius quam quod ille ipſe Samſon ab vna Dalila vinceretur? Hoc
Ibid. 9. ſenſit ille Abimelech qui cum multos gloriosè contriuiſſet, tum ab vna percuſſus muliere, ſuo ſe expoſuit occidendum armigero, *Ne dicatur*, inquit, *quod à fœmina interfectus ſum.* O ſi à carne ſic vinci timeremus?

Ad ſecundam vero propoſitionem, late pateret dicendi campus de antiquis Perſecutoribus fidei, quàm varij fuerint, quàm crudeles, quàm omni modo fortes ad expugnandos quoſque fideles, qui tamen ex omni ſexu, & ætate fideles ſæuientem in ſe totum mundum deuicerunt, vt præclarè ſanctus Cyprianus ad
Z. 2. Ep. 6. ipſos Martyres & Confeſſores ſermonem dirigens: *Toleraſtis vſque ad conſummationem gloriæ duriſſimam quæſtionem: nec ceſſiſtis ſuppliciis, ſed vobis potius ſupplicia ceſſerunt. Finem doloribus quem tormenta non dabant, coronæ dederunt. Laniena grauior ad hoc diu perſeuerauit, non vt ſtantem fidem dejiceret, ſed vt homines Dei ad Deum velocius mitteret: Vidit admirans præſentium multitudo cæleſte certamen, certamen Dei, certamen ſpiritale, prælium Chriſti;*

stetisse seruos eius voce libera, mente incorrupta, virtute diuina, telis sæcularibus nudos sed armis fidei ardentis armatos. Steterunt torti torquentibus fortiores, & pulsantes ac laniantes vngulas pulsata ac laniata membra vicerunt. Inexpugnabilem fidem superare non potuit sæuiens diu plaga repetita, quamuis rupta compage viscerum, torquerentur in seruis Dei iam non membra sed vulnera.

Sic alij passim Patres & Sacri Historici ex quibus satis patet quàm olim esset fortis mundus qui fidem & fideles expugnabat. Quod Christus Dominus vno verbo manifestè declarauit cùm dixit suis, *tamquam oues in medio luporum à se mitti.* Videsne, quantis partibus si de pugnando agitur, lupus oue sit fortior? sic erat mundus supra fideles; sic fideles à mundo velut oues à lupis discerpebantur. *Matth. 10.*

NVNC vero quàm sit debilis ille ipse mundus, qui vel fidem subsannat, vel pietatem irridet, vel quocumq; modo te ad se allicit, vt te suis potius conformet dictis & factis, quàm Euangelicis consiliis; tam facile est agnoscere, quàm in promptu est experiri nihil aliud prorsus esse quàm vnius aut alterius ridiculum verbum in te prolatum. Nullæ hic carnificinæ, nullæ tormentorum comminationes, nulla hic exilia, nulli carceres, nulla ne quidem bonorum publicatio, vel iactura. Dic quid times à mundo qui times mundum? Quid tandem in te sæuiet, quid minatur, quid nocebit? Minus, inquis, bene de te sentiet & loquetur; Hoc vnum scilicet in te potest, hoc te vno tecum pugnat, hoc te vno terret, hoc te vno vincit. Hic est iam mundus cum quo pugnamus, nempe Illud *minùs bene sentiri & dici de nobis.* Itane vero hoc solum? Itane vero solum hoc quàm sit debile, quàm sit infirmum, quàm sit nullum, non videas?

Primò enim forte falsum est quod tibi fingis, falsum est quod de te homines minus bene sentiãt, mera est animi tui fictio & suspicio, nocturnus est timor, & vana mẽtis conturbatio. Sed esto, vt dicis, minùs benè de te sentient; quid tandem illud *minus bene?* quid graue admodum & truculentum in illo minus bono de te sensu? An forte infamiam contrahis? an de honore decedit aliquid apud quosuis bene sentientes! an de aliquo dignitatis gradu dejiceris? an tibi peribit aliquid? nihil plane. Quid tandem igitur mali aut quid minus boni in illo minus bono de te sensu?

Digitized by Google

Et demus ſanè aliquid eſſe incommodi quandoquidem ita ſentis: Sed quale illud tandem, quam exiguum & quam nullum præ tormentis illis quæ Fideles olim premebant & diuexabant. Confer illud incommodum tuum cum ſæuientibus belluis, cum cataſtis, cum rotis aculeatis, cum ignitis cratibus, & ſexentis tormentorum generibus quibus fides Chriſtianorum tentabatur; nonne erubeſces in illa tui damni ſi quod ſit, temporalis contentione facta cum illis tam variis & tam diris ſuppliciis? Nonne agnoſces tam debilem nunc eſſe mundum vt tibi verè noceat, quam olim erat potens ad omnem inferendam iniuriam? Et tamen illi mundo cedis! illi tam debili, tam infirmo te ſubjicis quem pueri & puellæ tam robuſtum & potentem deuicerunt! Tu à prima ætate imbutus præceptis Chriſtianis, tu tot præuentus Gratiis, tot Sacramentis roboratus, tot munitus conſiliis, tot inſtructus armis, expaueſcis ad metum vnius verbuli! O pudorem! ô probrum! ô vecordiam!

HINC ergo euidenter patet quod quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere: tanta modo eſt ignominia, vinci à mundo; quia quàm olim erat mundus fortis ad pugnam & victoriam, tam modo eſt fractus & debilis, à quo certe ſic vinci non minus eſt ignominioſum, quàm olim eſſet glorioſum contra eius potentiam pugnare & vincere. *Glorioſi mei ad ignominiam!* Quæ
Pſ. 4. in vulgatis legimus, *filij hominum vſquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* ſic Hebræa red-
Bellarm. dunt, *Filij viri, vſquequò glorioſi mei ad ignominiam, diligentes vanitatem quæritis mendacium?* quaſi dicerent, vos qui eſtis eorum filij & poſteri qui tam præclare & glorioſe ſe geſſerunt in expugnanda & vincenda mundi potentia, quomodo nunc eius vanitati tam ignominiosè ceditis, vt cùm pro Veritate quam profitemini, perdenda eſſent terrena omnia, vos cœleſtia potius omnia perditis pro vanitate & mendacio quod conſectamini. Hæc eſt certe tanta ignominia, quanta fuiſſet gloria ſi quales viros decet, generoſius pugnaſſetis.

Et ne forte putes maiorem olim fuiſſe gratiam quà fideles certarent & vincerent, audi ſanctum Chryſoſtomum: *Habes Chri-*
Ser. 1. de Martyr. *ſtiane competentia arma quibus hoſtem expugnes: habes fortiſſima tela quibus inimicum debelles. Quantam illi patientiam in perituris corporibus*

corporibus ostenderunt, tantam nos in passionibus irrationabilibus continentiam demonstremus. Potens autem est Deus vt præstet vos omnes per eandem fidem, ad parem gloriam peruenire. Hom. 44. de y. Mach.

Paulo expressius verò contra hanc ignauiam quæ mundo cedit sanctus Ambrosius differens: *Equidem doleo*, inquit, *tantam esse in mendacio obseruantiam, in veritate negligentiam, vt confundantur plerique attentiores ad Sacro-sanctam religionem videri, non considerantes vocem dicentis, qui me confusus fuerit, coram hominibus, confundam & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est.* Et quæ plura prosequitur. Ep. 30. ad Sabin.

Egregius vero est in hoc argumento Picus Mirandulanus, Epistola secunda ad Nepotē, vnde excerpta hæc nonulla sunt, contra mundum siue mundanos qui bonos à bono auocant. *A quibus*, inquit, *si petas quò tendant, quò sua studia, opera, curas referant, quem deniq; finem sibi præstituerint, in cuius ademptione fælices futuri sint; aut nihil omnino habebunt quod respondeāt, aut pugnantia secum, controuersaque sibi ipsis verba, velut phanaticorum deliramenta loquentur. Neque enim sciunt ipsimet quid agant: sed more eorum qui flaminibus innatant malè importatæ consuetudinis vi, quasi torrentis impetu feruntur, & hinc cæcante eos nequitia, inde ad malum Satana extimulante, ruunt præcipites in omne facinus, cæci duces cæcorum, donec improuisa eos occupet mors, & dicatur eis: Amice, hac nocte repetunt animam tuam à te. Hæc autem quæ parasti, cuius erunt? Tunc his inuident quos despexerunt, laudant quos deriserunt, & imitari eos vellent cùm non possunt, quos dum poterant sequi, persequi maluerunt.*

Obde igitur, fili carissime, auribus ceras, & quidquid dixerint, quidquid senserint homines de te, pro nihilo habens, solum iudicium Dei spectа qui reddet vnicuique secundum opera sua. Scriptum est, nolite timere qui corpus possunt occidere, sed qui animam potest mittere in gehennam: Quantò minus hi tibi timendi sunt qui nec corpori tuo possunt nocere, nec animæ. qui si nunc tibi detrahunt ex ratione viuendi, nihil detrahent minus, si relicta virtute, vitiis obnaris, non quia illis vitium displicet, sed quia detrahendi vitium illis semper placet. Si insanos eos esse non dubitas qui virtuti detrahunt tuæ, & Christianam vitam, hoc est sapientiam, insaniam vocant, cogita quanta tua esset insania, de insanorum iudicio à recto vitæ instituto dimoueri, cùm error omnis, emendatione tollendus, non imitatione

augendus eſt. De illorum nequitia atque miſeria quantùm ipſe debeas Deo, perpende qui ſedentem in vmbra mortis illuminauit, & de illorum cœtu tranſlatum qui in denſiſſimis tenebris deuij, huc illuc ſine luce bacchantur, filiis lucis aſſociauit. Sonet vox illa Domini ſuauiſſima in auribus tuis ſemper; ſiue mortuos ſepelire mortuos ſuos, tu me ſequere. *Si bene viuentem te homines laudent, porrò hæc virtus tua, quatenus quidem virtus eſt, ſimilem te Chriſto facit, ſed quatenus laudata eſt, facit diſſimilem, qui præmium ſuæ virtutis ab hominibus mortem crucis accepit.*

Hæc Ille & multò plura, quibus hoc vnum ad praxim pugnæ inferendæ, & referendæ victoriæ, poteſt addi ex Propheta,
Iſ. 50. quod ſæpe iam aliàs eſt propoſitum: *Dominus Deus auxiliator meus, ideo non ſum confuſus: ideo poſui faciem meam vt Petram duriſſimam, & ſcio quoniam non confundar: Iuxta eſt qui iuſtificat me quis contradicet mihi? Stemus ſimul, quis eſt aduerſarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus meus auxiliator meus, quis eſt qui condemnet me?* Quaſi diceret, quiſquis ille ſit, conténendus eſt, nec audiendus: Et quidquid tandem producat ad me impugnandum, hoc vno retundetur quod mecum eſt Chriſtus, ſiue ad exemplum quod ſequar, ſiue ad auxilium quod me præueniat & ſequatur.

Vide in 1. parte Dominicam ſecundam Aduentus, & Feriam 4. infra hebdomadam ſextam poſt Epiphaniam. In 2. parte Feriam ſextam infra hebdomadam primam Quadrageſimæ: & Sabbatum infra eiuſdem hebdomadam quartam. In 3. parte Feriam ſextam infra hebdomadam ſecundam poſt octauam Pentecoſtes. Ibidemque totam hebdomadam duodecimam, ac præcipuè in poſtremis Feriis.

EODEM DIE.

AD HÆC VERBA QVÆ EX SANCTO PETRO VSVRPAT ECCLESIA.

Quaſi modo geniti infantes, rationabiles ſine dolo, lac concupiſcite. 1. Pet. 2.

VERITAS PRACTICA.

Infantes esse oportet, vel bonâ vel malâ infantiâ.

RATIO est quia Temperantes esse oportet, vel Intemperantes.
Sed bona vel mala Infantia sumus Infantes, prout temperantes vel intemperantes erimus.
Ergo infantes esse oportet vel bona vel mala infantia: seu potius ne infantes simus mala infantia, oportet esse bonâ infantes.

PRÆMITTI posset quamobrem in hac Dominica fiat Infantium mentio, propter Neophytos scilicet, siue recenter baptisatos, qui acceptam in baptismo vestem albam hac die commutabant, ita tamen vt candor qui de habitu deponebatur, semper in corde teneretur. Ex hac autem occasione inuitamur omnes ad spiritualem infantiam, hoc vel maxime tempore procurandam; Quo nomine ne quis forte offendatur, quasi à viri grauitate degeneret: Veritate proposita edocemur tam necessariam esse spiritualem illam infantiam vt qui sic infans esse nolit, infans esse velit infanda quadam & probrosa infantia, quæ quam timenda est, tam alia est appetenda.

Ratio quæ affertur plana est, ex illa potissimum parte, qua primo dicitur Temperantes nos esse oportere vel Intemperantes; quo nomine non ea solum pars vitij aut virtutis intelligitur quæ circa cibum & potum temperandum occupatur; sed tota vniuersim nominis significatio depromitur, & quidquid ad concupiscibilem appetitum refrænandum spectat, attenditur: Atque ita etiam euidentius prima illa patet propositio. Nam aut refrænare oportet appetitum, quod est esse temperantem, aut non refrænare, quod est intemperantem esse. Quæ cum sint duo contradictoria, necesse omnino est, alterutrum in nobis esse, cum præcipue nisi refrænetur appetitus, tam infrænis ipse & proiectus in malum sit, vt sese abripiat, *sicut equus impetu vadens ad prælium.* Quod cum id semper nimis experiamur quàm verum sit, tum verno potissimum tempore quo ad solem redeuntem sanguis in venis ebullit ardentius, & floreſcentia quæque obie- Ier. 8.

cta sensus pelliciunt acrius ac suauius, vnde totus hic appetitus commouetur, & nisi arctiori cohibeatur temperatia, certe laxiori efferetur intemperantia, *Decolorauit me sol. CONTEMPLARE viam, conforta lumbos, robora virtutem valde. DEMVS operam sobriæ remissioni, ac sanctæ sinceritati, vt quidquid modo corporali abstinentia non acquirimus, mentium puritate quæramus.* Sic Sponsa, sic Prophetæ, sic Doctores.

Cant. 1. Nahum. 2. S. Aug. ser. 257. de tẽp.

AD alteram vero propositionem, non potest melius declarari Conuenientia, siue vnio spiritualis Infantiæ cum Temperantia, quàm iisdem rationibus quibus ipsa definitur & explicatur Infantia spiritualis. Tres sunt præcipuæ; Prima propter Innocentiam vitæ & morum: sicut enim Infans non peccat, ita nobis commendatur vt tam alieno simus affectu ab omni prauitate, nullam vt voluntariè admittamus: quem in statum qui deueniunt, tum Infantes seu Pueri secundum Christum, quæ bona est Infantia, nuncupantur in Scripturis, id habentes per Gratiam & industriam quod Infantes per ætatem. *In hoc tamen*, inquit sanctus Ambrosius, *melior Christi infantia quam naturæ, quòd ista per infirmitatem innoxia est, illa per virtutem: atque ideo laudi magis scribendum est, non tam male facere posse, quam nolle.*

In officiis.

Hoc est autem vel maxime proprium Temperantiæ sic moderari affectus circa quæuis delectabilia quæ sunt præcipua peccatorum incentiua, nulla vt voluptate, nulla libidine, nulla vanitate aut boni temporalis cupiditate mouearis; quam triplicem concupiscentiam qui retinere possit, nonne is innocentiam tibi seruare videbitur? Sicut enim radix malorum omnium Concupiscentia, sic quicumque hanc exscindit radicem, mala propulsat omnia. Hæc est continens anima de qua Sapiens, *omnis ponderatio non est digna continentis animæ.*

Eccles. 26.

SECVNDA ratio cur dicatur & commendetur Infantia Christiana, petitur à simplicitate quæ in eo consistit vt sicut infans non discurrit, non ratiocinatur, non discernit nec de rebus iudicat, sed alieno ductu regitur; ita nos in materia fidei, religionis, & obedientiæ, nos ita subjiciamus Deo, Ecclesiæ, ac Superioribus, nullo vt discursu opposito resistamus, *In captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi. OMNIA facite sine murmurationibus & hæsitationibus, vt sitis sine querela,*

2. Cor. 10. Phil. 2.

Digitized by Google

& simplices filij Dei.

Hanc porro simplicitatem sic promouet Temperantia, vt quantùm quisque temperans fuerit, tantùm credulitatis, & simplicis obedientiæ præstabit cunctis, obsequio: nam nihil est quod frequentius & pertinacius intellectum moueat ad fingendas & opponendas rationes obedientiæ, quàm inordinata mentis affectio, quæ dum per temperantiam reprimitur, sic omnis contradictio cohibetur. Quamobrem sanctus Ambrosius hanc puerilem simplicitatem expressis & disertis verbis affirmat esse quandam *Morum temperantiam, mentisque sobrietatem*, in qua fratrem suum Satyrum sic excelluisse scribit, vt *conuersus in puerum, simplicitate illius ætatis innoxiæ, perfectæ virtutis effigie, & quodam innocentium morum speculo reluceret.* Orat. de Obitu Satyri.

TERTIA denique ratio quæ constituit & commendat Infantiam spiritualem hæc est, vt perpetuum quendam feruoris & propensæ in Deum voluntatis statum retineamus, ne quid per ætatem decedat illius religiositatis & bonæ mentis qua primo illo tempore quo vacare Deo cæpimus, ferebamur vltrò, ad omnes virtutum actus; aut si quid forte interdum intepescat, quàm primùm resarciatur & restauretur in integrum; *quasi modo geniti infantes*, quasi modo inciperemus, quasi nihil hactenus à nobis gestum esset, crebro illud Dauidicũ ore & corde præferremus, *Dixi, nunc cœpi. RENOVABITVR vt aquilæ iuuentus mea.* Vel sicut Iob: *Quis mihi tribuat vt sim iuxta menses pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me: sicut fui in diebus adolescentiæ meæ? Gloria mea semper innouabitur, & arcus meus in manu mea instaurabitur.* Quem in sensum dicebat suis Dominus: *Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum:* Hæc forma scilicet veræ conuersionis & veri status in quo vel oportet esse semper, vel ad quem identidem reuocandi sumus, vt apti regno cælorum reddamur. Psal. 76. Psal. 102. Iob 29. Matth. 18.

Ad hunc autem statum in primis confert Temperantia, primo quidem conseruando religiosam mentem ne inueterescat; nam *inconstantia concupiscentiæ est quæ transuertit sensum*, cui dum concupiscentiæ continendæ vacat Temperans, se ab illius inconstantia tutum reddit. Deinde verò, si quid humani patitur; dum se ad majorem continendi appetitus cautionem reuocauerit, tunc se id effeciisse intelligetur, quod ad spiritus renoua- Sap. 4.

tionem magis requiritur, vt ante ex ſancto Gregorio didicimus,
2.17.Mor 6.13. qui totum eò refert negotium: *Vetuſtæ*, inquit, *vitæ, protinus vſus mutatur, vt anima ſuperno ſpiritu afflata, & in ſummis appetat quæ contemnebat; & contemnat in infimis quæ appetebat.*

Ex quibus manifeſtè apparet, quam recte inter ſe cohæreant Temperantia & Infantia ſpiritualis: Vnde & de Intemperantia & alia mala infantia, facillimum eſt idem concludere, ſicut ex-
2.2 q.142. a.2. preſſe ait Diuus Thomas quærens his ipſis terminis: *vtrum Intemperantia ſit puerile peccatum*; & affirmat cùm ex authoritate Philoſophi, tum ex tribus rationibus quas profert, & quas referre nunc eſſet longius. Paucis poeta: *Inuenile vitium eſt, regere*
1. Cor. 14. *non poſſe impetum.* Apte vero Apoſtolus: *Nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitia paruuli eſtote: ſenſibus autem perfecti eſtote.* Quaſi diceret, alterutrum vobis proponitur; aut quaſi concluderet quod propoſita continet Veritas: *Ergo Infantes eſſe oportet vel bona, vel mala infantia*, non certe mala: ergo bona. Nam ſicut inde probatur alterutram eſſe tibi eligendam infantiam, quod temperantia vel intemperantia quibuſcum illæ infantiæ ſingularem habent communionem, neceſſitate quadam contradictionis vnicuique noſtrum inſint: ſic bonam, vt præeligas infantiam, facit ipſa Virtus oppoſita vitio; aut ſi forte Virtutis excellentiam non perſpiceres, attende vitij deformitatem: ama Virtutem ex odio vitij, ſi nondum potes odiſſe vitium ex amore Virtutis. *Contra malum, bonum eſt, & contra mortem vita*, inquit Sapiens: *Et ſic in-*
Eccleſi. 33. *tuere in omnia opera Altiſſimi. Duo & duo, & vnum contra vnum.* Quaſi diceret; cum oppoſita iuxta ſe poſita magis luceant, ſic ſimul conſideranda ſunt, vt quod eſt bonum, melius appareat ex oppoſito ſibi malo, & facilius acceptetur. Aut certe ſi quid duri & aſperi in bono appareat, non propterea repudietur, quia ſi velis attentius intueri malum oppoſitum, longe tibi duriora inde & deteriora inuenies; ac proinde bono inhærendum.

Times forte aliquid à Temperantia vel Infantia ſpirituali? At quanto magis plura pertimeſcenda ſunt ab Intemperantia vel Infantia ſenſuali? Nullum eſſe vitium probroſius, aut peccatum magis exprobabile quàm Intemperantiam docet expreſſe
2.2.q.142. a.4. ſanctus Thomas, & manifeſte probat quod ex omnibus vitiis iſtud magis repugnet excellentiæ & honori hominis, cum verſetur circa ſenſualia quæ ſunt nobis cum brutis communia, & in

Digitized by Google

quibus tractandis minus insit humani luminis & rationis. Quis vero non sentiat quanti sit probri quantæque infamiæ, si vt Infans vel vt puer appelletur? Tale est certe probrum vt qui hac iniuria temerè Virum sapientem notaret, non modo in virum grauiter, sed & in Deum peccaret.

At citra noxam omnem sic vocari potest Intemperans, qui seipsum suo puerili vitio probris exponit. Quin & ipse Deus sic illum derideri permittit, vt hac saltem sui nominis cura moueatur; aut certè nisi resipiscat, grauius Ipse vecordem puerum castigabit. Sic aperte & opportunè Sapiens: *Infantium insensatorum more viuentes: propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti*, Deus, *Qui autem ludibriis & increpationibus non sunt correcti, dignum Dei iudicium experti sunt.* Sap. 12.

Videndus est Clemens Alexandrinus l. 7. Pædag. c. 5. Vbi egregiè de hac vtraque Infantia. Vide & Feriam 2. infra hebdomadam 16. post Pentecosten, in qua hæ proponuntur expressæ Veritates:

Aut baptismalis seruanda est Innocentia, aut per Infantiam spiritualem reuocanda.

Non est ætas maturior Infantiâ Christianâ.

AD SEQVENTES QVATVOR HEBDOMADAS.

MATERIAM Considerationum seu Veritatum subministrabunt Mysteria Resurrectionis Christi Domini, quæ notiori vocabulo dicuntur Apparitiones. Et quia his Mysteriis respondet Via Vnitiua, quæ est Perfectorum, seu, quæ est in perfectioti Charitatis gradu: idcirco Charitatis proprietates quæ ab Apostolo referuntur, *Charitas patiens est, benigna est*, & quas fusè prosequitur, primæ Corinthiorum decimo tertio, ad vnumquodque Mysterium ita reuocabimus, vt his certissimis notis, quænam sit vera Charitas, discerni possit ab Amore proprio seu Zelo falso & adumbrato. Sic enim sanctus Bernardus, vbi de his agit Mysteriis, *facile est*, inquit, *nosse quàm sint aliena à propria voluntate, quæ propria sunt Charitatis, cui Illa, rectâ fronte, contrariam se constituit. Nam Charitas benigna est, &c.* Serm. 2. de Resurr. Dom.

Digitized by Google

FERIA SECVNDA.

APPARET CHRISTVS D. BEATISS. VIRGINI MATRI.

IN QVA ITEM APPARET PRIMA CHARITATIS PROPRIETAS:

Charitas patiens est.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Ps. 93.

VERITAS PRACTICA.

Quàm verè Charitas includit in se patientiam, tam verè Impatiens excludit à se Charitatem.

RATIO est, quia idcirco verè Charitas includit in se patientiam, siue quod idem est, idcirco verè dicitur patiens, quòd qui agit ex Charitate, tam libenter omnem pro Deo pœnam patiatur, vt qui non omnem pœnam sic patitur, excludat à se Charitatem illam actualem seu actu patientem.

Sed Impatiens non libenter omnem pro Deo pœnam patitur.

Ergo, quàm verè Charitas est patiens, aut quàm verè includit in se patientiam, tàm verè Impatiens excludit à se Charitatem. Quod cùm diligenti Deum sit valdè cauendum, cauendum & às discat, ne sit impatiens.

I. PVN-

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

QVANTA Charitate diligebat Chriſtum ſuum, Beatiſſima Virgo Mater, tanto eius quidem videndi deſiderio tenebatur; ſed illa ſuum ita deſiderium continebat, vt quantum in illa eſſet veræ Charitatis, tantum eſſet & patientiæ. Sic ergo patienter expectat, donec Ipſe reſurgens, appareat & ſuâ glorioſiſſimâ præſentiâ mœrentem conſoletur: Tùm verò quando apparuit; ô qualis vtrique animus! quales amplexus! quale colloquium! Sed quamdiu durabit iſte congreſſus? Quamdiu ſic ſimul ſeipſis perfruentur? Equidem niſi vera eis fuiſſet Charitas, aut niſi vera Charitas eſſet patiens, numquam à ſe diuulſi eſſent; ſed ſi volet Filius, ſtatim diſcedat, inuiſat pias illas Mulieres quæ ipſum quærunt mortuum; Magdalenæ ſeorſim appareat, ſeorſim Petro, tum aliis ſimul Apoſtolis, nec ad Beatiſſimam Matrem niſi cum Filius voluerit, reuertatur; certe poſſet dolere Mater abſentiam Filij, ſed tamen patienter dolebit, Illaque ipſa Charitas quæ dolorem ex abſentia concitabit, dolori patientiam ſic coniunget vt ex æquo ſit eius animus dolens & patiens.

Sic quando Filius relictâ inter homines Matre, in cœlum remigrabit; quanto putas Eum dolore Mater ſeparatum lugebit? Lugebit tamen patienter, & ſeparationem, & luctum feret æquanimis, quia Charitas patiens eſt: & tam conſtanter omnem huius vitæ moleſtiam feret, nullum vt vllo tempore impatientis animi ſignum edat, ſicut nullo tempore extra Charitatem fuit. Vnum ex alio ſequitur, vt qui in Charitate ſemper viuit, numquam ſit impatiens: aut ſi quando eſt impatiens, iam in Charitate illa quæ patiens eſt, non viuat. Quod cùm ſit ad perfectæ Charitatis praxim valde opportunum, ſic expendendum modo proponitur, vt quâ ratione monſtratur Charitas eſſe patiens, eadem demonſtretur eſſe extra Charitatem qui eſt impatiens. *Iam non, ſecundum Charitatem ambulas.* Quænam autem eſt illa Ratio, cur dicatur eſſe Charitas patiens? Nempe hæc manifeſta, quod qui ex Charitate vitam agit, libenter omnem pœnam pro Deo ſubeat: aut qui non omnem pœnam ſic ſubeat, non poſſit dici vitam agere ex illa charitate, ac toties illam à ſe excludere di- *Rom. 14.*

cendus sit, quoties pœnam aliquam non libenter aut non pro Deo feret.

Nam hoc habet Charitas patiens supra virtutem patientiæ, vt non modò quædam aduersa toleret, sed omnia prorsus & libenter, & pro Deo. Tota enim diuina est, tota quod est, Deum amat, totum quod amat, Deus est; totum quod Deus amat, & ipsa sic amat vt nullam differentiam inter res amandas ponat quam quæ ab ipso Deo ponitur, à quo est ordo Charitatis, & à quo sponsa profitetur, *ordinatam in se Charitatem.* Iam verò cùm omnes indifferenter & ex æquo aduersitates, pœnæ, & molestiæ à Deo immittantur & amentur, sic ex æquo Charitas ad vnam omnes amplectitur, vt si vnam excluderet, iam non esset Charitas, quia Deum non intueretur, qui in illa excluſa pœna perinde spectandus erat, atque in aliis: qui autem actus Deum non intuetur, non est Charitatis actus qui Deo totus adhæret.

S. Thomas 2. 2. q. 26. Cant. 2.

Sic præclarè Apostolus: *Quis ergo nos separabit à Charitate Christi? tribulatio? an angustia?* Et expositis quibuslibet patiendis sic concludit; *In his omnibus superamus, propter Eum qui dilexit nos.* Hæc est Charitas patiens, à qua qui vel vnam excludit pœnam quam nolit pati, se ab illa Charitate, aut illam à se excludit.

Rom. 8.

II. PVNCTVM.

SED Impatiens non libenter omnem pro Deo subit molestiam.

Hoc ipso enim quò est impatiens satis indicat se nolle pœnam illam cuius est impatiens: nec aliunde impatientia concitatur quàm ex repugnantia voluntatis cum re aduersa quam nollet sustinere.

Si sola esset sensitiuæ partis contradictio cui voluntas non consentiret, posses quidem simul velle pati, non obstante illa sensus contradictione: sed quando contradictio transit in impatientiam, signum est consentientis voluntatis, signum est dissoluti cordis, & animi à patiendo alieni; nam illa corporis inquieta iactatio, verba illa aspera, frons obducta, & totus in acerbitatem conuersus vultus non aliunde procedunt quàm à libera voluntate quæ sic indicat se nolle, aut non libenter ferre quod occurrit ferendum. *Væ dissolutis corde! Væ his qui perdiderunt sustinentiam!* quid est dissolui corde, & quid perdere sustinentiam, nisi

Eccles. 2.

Digitized by Google

se impatientem præbere in sustinendo? Quomodo vero impatiens sic diceretur dissoluti cordis & perditæ sustinentiæ, nisi voluntatem haberet alienâ à ferendis aduersis? nam si contra repugnantiam naturalem non desisteret à bona voluntate patiendi, iam non perdidisse sed conseruasse sustinentiam dicendus esset: neque illi duplex infaustum *væ* intentaretur, sed potius fœlix & beatus prædicaretur; sicut insignis ille inter suos Eleazarus senex qui *cùm plagis perimeretur, ingemuit, & dixit: Domine qui habes sanctam scientiam, manifestè tu scis, quia cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores: secundum animam vero propter timorem tuum, libenter hæc patior.* 2. Macc. 6.

Hoc est scilicet patientem esse, sic libenter pati vt nullum contra edatur signum quod à libera voluntate pendeat: Vnde à contrario ille impatiens esse agnoscitur qui signo aliquo motuue corporis indicat se nolle pati. *Qui Impatiens est*, inquit Salomon, *exaltat stultitiam suam*: id est, manifeste indicat se nolle pati, quod stultitiæ quoddam genus est, cùm non propterea desinat pati quod nolit, imo tanto magis patiatur, quo minus nolit. O quantus horum stultorum numerus! Prou. 14.

III. PVNCTVM.

ERGO, *quàm verè Charitas includit in se patientiam, tam vere Impatiens excludit à se Charitatem:* seu, quâ ratione monstratur Charitas esse patiens, eadem demonstratur extra Charitatem actualem eum esse qui est Impatiens: Quia sic Charitas dicitur esse patiens, quod omnem pro Deo libenter subeat pœnam: Impatiens verò non illam libenter subeat, propter quam esse impatiens agnoscitur, vnde sicut à se excludit voluntatem patiendi quam includit Charitas, sic à se excludit charitatem illam actualem, seu actu patientem; & quamdiu est impatiens, tamdiu erit extra charitatem quæ patiens est: tanta denique est impatientiæ & charitatis patientis disiunctio, quanta est inter impatientiam & patientiam.

Væ filij desertores dicit Dominus, FILII subtractionis in perditionem, de quibus Apostolus. Hi sunt videlicet filij desertores qui charitatem & animum filialem deserunt, quo præcipue tempore talis animus esset exhibendus. Hi sunt qui se subtrahunt à Is. 30. Hebr. 10.

paterna Dei gubernatione, dum quas immittit plagas, aut pœnas, ipsi refugiunt. Hi sunt qui se vltrò ipsos subtrahunt; Non enim tribulatio, non angustia, non fames, non nuditas, non quælibet alia volentes pati separant à Charitate Christi; sed vt sapienter obseruat S. Bernardus, *Sola est propria hominis voluntas quæ hanc separationem efficere potest.*

Serm. de dupl. bapt. & de relinq. propr. voluntate.

Quamobrem aduerte diligentius: Memento te filium illius Diuini Patris qui non minus se patrem ostendit in aduersis, quàm in prosperis: sic te in vtrisq; filium præbe, vt monet Sapiens, *Disciplinam Domini, fili mi, ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis: quem enim diligit Dominus, corripit: & quasi pater in filio cõplacet sibi.*

Prou. 3.

Hanc verò Sapientis admonitionem sic vrget & extendit Apostolus: *Et obliti estis consolationis quæ vobis tamquã filiis loquitur, dicens: fili mi noli negligere Disciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. In Disciplina perseuerate: Tamquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius quem non corripit pater? quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij.* Expende hanc postremam sententiam qua dicit Impatientem esse extra disciplinam & non esse filium, Nonne hoc idem est quod esse extra charitatem! Et nonne hoc satis potens motiuum est, ne sis impatiens! Adeone tibi vilis est charitas vt pro ea conseruanda nolis illud exiguum pati quod te impatientem facit? *Sustine sustentationes Dei: Coniungere Deo, & sustine.*

Hebr. 12.

Eccli. 2.

Vide suprà, Fer. 5. Sexagesimæ.

FERIA TERTIA.

APPARET CHRISTVS MARIÆ MAGDALENAE:

VBI ET APPARET SECVNDA CHARITATIS PROPRIETAS: Charitas benigna est.

Mulier quid ploras?

Digitized by Google

Quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Si quid Charitas negat, tam benigna negando est, quàm concedendo.

RATIO est, quia Charitas negando aliquid tam vera est Charitas, quam concedendo.

Sed quamdiu vera est Charitas, semper benigna est.

Ergo & negando tam benigna est quam concedendo: Qua in praxi tamen sæpe peccant & qui negant quod petitur, & qui petunt quod negatur.

I. PVNCTVM.

HIC recolenda sunt cum affectu quæ omnes Euangelistæ referunt de pietate Mulierum cum vnguentis ad sepulchrum, ipso summo mane Diei quo resurrexit Dominus, properantium: dumque iam ad monumentum accessissent, viderunt reuolutum lapidem, & Angelum sibi nuntiantem, quem quærunt mortuum Christum, resurrexisse. Quod cùm eiusdem Angeli iussu, Discipulis retulissent, non eis Discipuli crediderunt; Petrus tamen & Ioannes ad sepulchrum, sequentibus eos mulieribus, excurrunt. Sed non inuento Domini corpore, Ierosolymam regrediuntur. Discipulis itaque & postmodùm Mulieribus à sepulchro abeuntibus, sola Maria Magdalena vehementer lugens illic persistit, & dum accedit propiùs ad monumentum, dum se inclinat & prospicit omnia diligenter, vidit duos Angelos in albis sedentes qui dicunt ei: *Mulier quid ploras? Dicit eis, quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Hæc cum dixisset reuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem, & non sciebat quia Iesus est. Dicit illi Iesus, Mulier quid ploras; Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam. Dicit ei Iesus, Maria.*

Matth. 28. Marci 16. Luce 24. Ioan. 20.

Ioan. 20.

Digitized by Google

Conuersa illa dicit ei, Rabboni, quod dicitur magister; Dicit illi Iesus, noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum; vade autem ad fratres meos & dic eis; ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Id est, nondum quidem ascendo, needum discedo vt me quasi valedictura complectaris: discedam tamen breui, & ante mihi sunt videndi fratres mei, mei Discipuli.

In qua quidem apparitione cum multa ad affectum & profectum considerari possint, tum verò summa Benignitas Domini Iesu sic mulierem alloquentis, & suo glorioßissimo conspectu ante ipsos etiam Discipulos gratificantis. Quod verò non patitur se ab ea tangi, prout illa vehementer optabat, præter alias rationes, disce & reuolue attentiùs quod Veritate proposita continetur, tam benignam esse Charitatem negando quod petitur, quàm concedendo.

Et Ratio est euidens, quia Charitas negando quod petitur tam vera est Charitas, quàm dum concedit aut etiam dùm sæpius vltro offert quod impartiatur. Cur enim est Charitas dum concedit quod petitur, nisi quia proximo benefacit propter Deum? At nonne sic exigunt aliquando rationes proximi, vt quod petit negetur potiùs, quam concedatur? Et nonne Charitas hoc proximi bonum respiciens tam vera est Charitas quàm dum illud respicit concedendo quod postulatur? Nam cur desineret esse quod est, si non desinit facere quod suum est? semper enim est ordinata Charitas, & si ordo & Ratio exigunt vt non concedatur quod petitur; adeo non perit propterea
Prou. 29. Charitas, vt potius periret si non illud negaret. *Virga atque correptio tribuunt sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati suæ,*
2. Cor. 12. *confundit matrem suam.* An putas quod non vera fuerit Charitas
Ps. 98. Domini cum recusauit Apostolo, quod ter à se postularat? Nonne potius hoc singularis beneuolentiæ signum notatur, cum Psaltes Deo dicit: *Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum*: Aut cum ipse Deus Dauidi de filio: *Ego ero ei in*
2. Reg. 7. *patrem, & ipse erit mihi in filium, qui si iniquè aliquid gesserit, arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum: misericordiam autem meam non auferam ab eo.* Vellesne tibi concedi quod à Deo vel à Sapiente viro sciretur tibi obfuturum? *Huic anima*
Eccles. 23. *irreuerenti & infrunitæ non tradas me Domine.* Hoc est enim *Da-*

Digitized by Google

tum de quo Sapiens, *quod non eſt vtile.* *Ibid. 20.*

II. PVNCTVM.

SED quamdiu vera eſt Charitas, ſemper benigna eſt.

In eo enim vel maxime ab amore proprio diſtinguitur quod hic ſit leuiſſimus & inconſtantiſſimus, Illa autem ſui ſemper ſimilis & tam conſtans vt numquam excidat; peribit potius tota & potius deſinet eſſe vera, & nulla erit, quàm ſi vera eſt Charitas, deſinat eſſe quod eſt, ſeu quod eſſe debet vt ſit vera. Eſſe autem benignam, tam illi eſt proprium & congenitum quã ſpiritu Dei agi. Cum enim *benignus ſit ſpiritus ſapientiæ*, ſiue vt alibi dicitur, *ſuper mel dulcis, & hæreditas eius ſuper mel & fauum*; cumque aliud nihil ſit vera Charitas quam ipſe Spiritus Dei, aut quàm ipſe Deus, vt ait dilectus Diſcipulus; quomodo poſſet eſſe Vera & Diuina Charitas niſi eſſet benigna? *Sap. 1.* *Eccleſ. 24* *1. Ioan. 4.*

Neſcitis, cuius ſpiritus eſtis, dicebat Chriſtus illis Diſcipulis qui ſe parum benignos oſtenderant in Samaritanos, *Filius hominis non venit animas perdere ſed ſaluare*; Quaſi diceret, non eſt hic ſpiritus meus, non eſt illa Charitas quam vobis communicare volo, quæ ita benigna eſt, vt dum etiam male tractatur, non deſinat eſſe benigna. *Luc. 9.*

Itane ſentis? Itane ſemper benignus, itane poſſis dici *filius altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos*, id eſt ſuper teipſum? *Luc. 6.*

III. PVNCTVM.

SI quid ergo Charitas negat, tam benigna negando eſt quàm concedendo: Quia tam vera eſt Charitas cùm illud negat quam dum concedit: quamdiu autem eſt vera Charitas ſemper benigna eſt: hoc eſt illi tam proprium & quod vocant, eſſentiale, ſicut bonum proximi reſpicere propter Deum. Nam hoc vnum eſt eſſe benignum, ſic proximo benefacere in ſubſtantia & in modo, ſicut Deus iubet. *Vnuſquiſque veſtrum*, inquit Apoſtolus; *proximo ſuo placeat in bonum, ad ædificationem.* Sic & quoties de Charitate vel miſericordia diſſerit, ſemper benignitatem adiungit, quaſi ſit vnum & idem: aut quaſi vnum ab alio decla- *Rom. 15.*

Digitized by Google

Ephes 4. Coloss. 3. retur, *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem.* Et rursum: *Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem.*

Quod quidem non est semper positiuè largiri quod petitur, vt dictum est, in quo multi errant quibus negatur quod petunt, aut qui delinquentes arguuntur. Quia enim dolent se argui, aut sibi quod volunt denegari; idcirco sibi fingunt Charitatem quæ benigna est, lædi. *Sed vulnera illa sunt diligentis quæ longè sunt meliora quàm fraudulenta oscula odientis aut etiam blandientis.* Prou. 27.

Et vero, tu qui aliquid negas, aut aliquem arguis, tu in primis hoc refer monitum, quòd si modum in negando & arguendo non seruares, sane benignitatem offenderes, quæ hîc vel maximè regnare debet, vt quod molestum esse potest in repulsa & correptione, mitigetur & dulcescat. Hoc est *verbum dulce*, quod vt ait Sapiens, *multiplicat amicos & mitigat inimicos: hæc est lingua Eucharis quæ in bono homine abundat.* Eccles. 6. Hoc est denique quod te paucis sed efficacibus monet S. Augustinus: *Supplicem nullum spernas: si potes dare, da: si non potes, affabilem te præsta. Coronat Deus intus bonitatem, vbi non inuenit facultatem. Nemo dicat, non habeo, Charitas non de sacculo erogatur.* In Ps. 103.

Vide suprà Fer. 4. hebdomadæ 3. Quadragesimæ, de Illo qui audacius loquitur Inferiori.

FERIA QVARTA.

APPARET CHRISTVS ALIIS MVLIERIBVS.

ET ALIVM SVAE BENIGNAE CHARITATIS EFFECTVM ILLIS CONFERT.

Et ecce Iesus occurrit illis, dicens, Auete. Matth. 28.

VERITAS

VERITAS PRACTICA.

Sæpe videtur esse Charitas, & est magis Carnalitas.

RATIO affertur ab eodem Authore cuius est hæc sententia, libro primo de Imitatione Christi, capite decimo quinto; quia, inquit, naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis rarò abesse volunt.

Atqui hæc quoties adsunt, & prævalent, magis est Carnalitas, quàm Charitas.

Ergo verissima est sententia, Quòd sæpe vbi videbitur esse Charitas, magis est Carnalitas; Ac proinde diligenter aduertendum est in Exercitio & in positiua praxi huius benignæ Charitatis de qua hic agitur.

I. PVNCTVM.

MVLIERES illæ quæ cum Maria Magdalena semel atque iterum venerant ad Sepulchrum, simulque audierant Angelos sibi nuntiantes resurrexisse Christum Dominum, discipulis Petro & Ioanne abeuntibus, seorsim & ipsæ aliâ viâ reuertebantur, cum *Ecce Iesus occurrit illis, dicens, Auete. Illæ autem accesserunt & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis Iesus, nolite timere, Ite, nuntiate fratribus meis vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.* Matth. 28.

Ex quibus satis apparet quàm Benigna fuerit Charitas Domini Iesu qui non solum se videndum dedit his mulieribus, sed quod etiam negauerat Magdalenæ, suos illis Pedes contingendos & adorandos præbuit. Et hic est alius Benignæ Charitatis effectus cùm id conceditur quod postulatur, qui certe erat vsitatissimus Christo Domino, *qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes*: qui & nobis vt dictum est valde commendatur. *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut Deus in Christo donauit vobis.* De quo item benignitatis genere sic apte S. Ambrosius: *Popularis & grata est omnibus Bonitas, nihilque quod tam* Act. 10. Ephes. 4. 2. Off. 7.

facilè illabatur humanis sensibus. Ea si mansuetudine morum ac facilitate animi, moderatione præcepti, & affabilitate sermonis, verborumque honore, patienti quoque sermonis vice, modestiæque adiuuetur gratia, incredibile quantum procedat ad cumulum dilectionis.

Verùm in istis mutuis donationibus, atque vsu familiari sese colentium animorum, cauendum vel maxime quod proposita Veritate monemur, *ne sit potius Carnalitas quam Charitas*. Hoc est enim valde naturale, diligere diligentem, vel præuenire amore eum à quo aliquid speres, vel denique in mutua illa animorum coniunctione, communique vitæ vsu, quæcunque humanitatis & beneficentiæ præstare officia, quia sic placet, quia sic honorificum, sic delectabile & vtile; Vnde Sapiens; *Omne ani-*
Eccles. 13. *mal*, inquit, *diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi, omnis caro ad similem sibi coniungetur, & omnis homo simile sui sociabitur*; Quasi diceret, hoc ab ipsa natura prouenit nec magnæ
Matth. 5. virtutis est talem exercere benignitatem: Nonne *& Ethnici faciunt?* Nonne & ipsi mundani & peccatores in istis excellunt? Nonne & tu sic sæpius afficeris, & quod pejus est, nonne hunc affectum, Charitatem putas!

II. PVNCTVM.

ATQVI quod tale est, Carnalitas magis est quàm Charitas.

1. Tim. 1. Nam Charitas ex corde puro prouenit, nec alio motiuo mouetur quam supernaturali & Diuino. Non condemnat quidem naturalem affectum, quasi malus semper esset, sed non in eo solo sistit; neque id tantùm, quia ipse naturalis affectus vix se vmquam continet in humanæ & rationalis beneuolentiæ terminis, sed quia licet nihil aliud vitiosum accederet, non satis sibi esse putat Diuina Charitas diligere ex illo affectu naturali, nisi hunc ita purificet & emundet, vt sit potius supernaturalis & spiritualis, quàm naturalis; adeo vt possit dicere cum Apostolo,
2. Cor. 5. *Neminem noui secundum carnem:* nihil à quoquam expecto quod carni est delectabile, quod vitæ est vtile, aut mundo glorioſum. Et hoc est nouum præceptum Charitatis quod se dare Christus
Ioan. 13. pronuntiat, nempe *vt sic nosipsos diligamus sicut ipse dilexit nos.* Hanc præcipuè particulam *sicut* expendunt omnes Patres, asseruntque in ea Vna nouum Charitatis præceptum consistere; *Vt*

Digitized by Google

à carnali dilectione distingueretur, inquit sanctus Augustinus, *addidit „SICVT DILEXI VOS.* Tract. 63. in Ioanne.

Quod & fusiùs prosequens S. Gregorius: *Sunt nonnulli*, ait, *qui diligunt proximos sed per affectum cognationis & carnis, quibus tamen in hac dilectione, sacra eloquia non contradicunt: sed aliud est quod sponte impenditur naturæ, aliud quod præceptis Dominicis ex Charitate debetur obedientiæ. Hi nimirum & proximum diligunt, & tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur, quia amorem suum non spiritaliter sed carnaliter impendunt, proinde cùm Dominus diceret, hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, protinus addidit, SICVT DILEXI VOS, ac si apertè dicat, ad hoc amate, ad quod amaui vos.* Hom. 27. in Euang.

Itane puri sunt affectus tui? nonne *species decipit te, & Concupiscentia subuertit cor tuum?* Dan. 13.

III. PVNCTVM.

SAEPE igitur vbi videtur esse Charitas, magis est Carnalitas. Quia cùm sint iidem effectus externi, eadem pene Verba & signa benignitatis, imo & idem animus qui primò quidem, adeo nihil vitiosum aut sensuale cogitat, vt potius vnicum spirituale bonum prætendat, plane videretur esse Charitas; sed tamen cùm multa permisceantur merè naturalia, cùm fusiora sint colloquia, verba blandiora, teneriores affectus, frequentiora munuscula, & similes blanditiæ, Carnalitas magis est quàm Charitas. *Sic stulti estis vt cum spiritu cæperitis, nunc carne consummemini!* Gal. 3. Quod aperte sanctus Hieronymus, *Crebra munuscula, & sudariola & fasciolas, & vestes ori applicitas, ac degustatos cibos, blandasque & dulces literulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias & lepores, & risu dignas vrbanitates, & cæteras ineptias amatorum, in comædiis erubescimus, in sæculi hominibus detestamur, quanto magis in Monachis & Clericis.* Ep. 2. ad Nepotia.

Neque verò putes hæc quæ commemorat sanctus Doctor ita requiri ad internoscendam Carnalitatem à Charitate, Vt qui non ea præstet, nihil sibi timeat, cùm malum sit ex quouis defectu, bonum autem ex integra causa, id est, vnum eorum sufficit vt carnalis dilectio censeatur: nec vera vmquam Charitas

existimanda est, nisi modus & finis diligendi, quales ex Euangelio præscribuntur, simul conueniant. Sic præclarè sanctus Gregorius: *Nemo cùm quemlibet diligit, habere se protinus Charitatem putet, nisi priùs ipsam vim suæ dilectionis examinet. Nam si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, Charitatem non habet, sed habere se putat: Charitas autem vera est cùm & in Deo diligitur amicus, & propter Deum diligitur inimicus.*

Hom. 38. in Euang.

Vide quantùm in hoc pecces; vel per excessum, vel per defectum. Hinc enim fit vt rara sit admodum Vera Charitas, nam quos naturaliter diligimus, nimis diligimus: alij autem vel sunt odiosi: vel, vt vocāt, indifferentes, nec satis eos diligimus. Quamobrem illud etiam atque etiam crebrò versandum, quod ait S. Petrus: *Animas vestras castifigantes in obedientia Charitatis*; & quæ plura inde alibi relata sunt. Vide in 1. parte, Feria 6. hebd. 4. post Epiphaniam: & Sabbato hebdomadæ 6. In hac 2. parte, Dominica 4. post Pascha. In 3. parte, Feria 2. 3. 4. & 5. hebd. 5.

1. Petr. 1.

O qui scintillam haberet veræ Charitatis, profectò omnia terrena sentiret esse plena vanitatis, nec propterea sineret his cor suum occupari & inficī.

L. 1. de Imit. Chr. c. 15.

FERIA QVINTA.

ANTEQVAM CHRISTVS APPAREAT OMNIBVS DISCIPVLIS SVIS, IN HIS APPARET QVOD CHARITAS non æmulatur.

Non in contentione & æmulatione. Rom. 13.

VERITAS PRACTICA.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras.

RATIO EST, Quia plus perdis Charitatem perdendo, quàm quidquid acquiras æmulando.

Digitized by Google

Sed Charitatem quæ non æmulatur, æmulando perdis.

Ergo quidquid acquiras æmulando, plus perdis quam acquiras;

Quod æmulantibus ſane eſt conſiderandum.

I. PVNCTVM.

QVI conſiderarit Diſcipulos leui de cauſa ſæpius ante mortem & Reſurrectionem Domini, inter ſe contendiſſe & æmulatos eſſe, ſi quis eorum aliis videretur eſſe prælatus, mirari modò poterit quod nulla inter eos contentio aut æmulatio audiatur, licet multæ prætendi poſſent cauſæ cur æmularentur. Ac primo quidē quod Angeli appareant & loquantur de Chriſto, mulieribus potiùs quàm viris; durum eis videri poterat qui perinde ac mulieres Sepulchrum adierant, quorum tamen nulli loquutus legitur Angelus. *Matth. 20. Marci 10. Luc. 24.*

Deinde quod ipſe Dominus prius iiſdem mulieribus quàm vlli Diſcipulorum apparuerit, nec niſi per eas Apoſtolis Reſurrectionem ſuam nuntiarit, certe hoc mirum, & hoc mirandum quod Apoſtoli non æmulentur.

Tertiò cùm poſtea Dominus apparuit ſeorſim Petro redeunti è Sepulchro, vt videbitur, non æmulatur Ioannes, qui cum ipſo cucurrerat, & qui Petro negante, Chriſtum ſequutus erat vſque ad Crucem.

Quartò denique, cæteri omnes Apoſtoli non æmulantur quod duobus peregrinis qui erant tantum Diſcipuli & ipſis Inferiores priuſquam ſibi apparuerit, & tam multa de ſe familiariter loquutus fuerit.

Hæc eſt videlicet *Charitas quæ non æmulatur*, & dùm omni modo Chriſtus annuntietur & honoretur, hoc vnum curat. *Qui veram & perfectam Charitatem habet*, ait Kempenſis; *in nulla re ſeipſum quærit, ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat, nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari.* *Phil. 1.* *L. 1. de Imit. Chr. c. 15.*

Itane tecū eſt? *Quidquid autem prætendas aut acquiras æmulando, plus ſemper perdes quam acquiras.* Quid enim pretioſius Charitate quæ eſt Apoſtolo *excellentior via* quam nobis poſſit demonſtrare? *1. Cor. 12.* *Tract. de Pat.*

Digitized by Google

quæ est Tertulliano, *summum fidei sacramentum, & Christiani the-*
In Par. *saurus nominis*; quæ est Clementi Alexandrino, *præcipuum ho-*
Ep. 20. ad *minis Christiani munus*: Sancto Gregorio Nazianzeno, *doctrinæ*
Theophil. *nostræ caput*: sancto Hieronymo, *cunctarum virtutum mater*: Gre-
Lib. 6. gorio denique magno, *mater & custos bonorum omnium.*
Ep. 60.

Nonne qui hoc perdat, plus perdat quàm acquirat? Quid est enim quod possit acquirere; nisi aliquid temporale quod spectet ad hanc vitam? *At quid est vita nostra nisi vapor ad modicum*
Iac. 4. *parens, & deinceps exterminabitur?* quid est omnis caro, quid om-
Ibid. 1. nis mundi gloria, quid omnis homo viuens, *nisi vniuersa vani-*
Isaiæ 40. *tas*, nisi flos breui transiens, *nisi lanugo quæ à vento tollitur? nisi*
Sap. 5. *spuma gracilis quæ à procella dispergitur? nisi fumus qui à vento diffusus est?* Hæc sunt videlicet quæ acquiri forte possunt æmulando, & hæc ipsa sunt quæ tanto interuallo à Charitatis excellentia distinguntur, quanto terrena distant à cœlestibus, temporalia seiunguntur ab æternis, & à Creatore creata omnia: quan-
1. Ioan. 4. doquidem, *Deus Charitas est, & qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* O securam mansionem! ô fœlicem possessionem!

II. PVNCTVM.

SED Charitatem quæ non æmulatur, æmulando perdis.

Gal. 4. Si quod commendat Apostolus, *Bonum æmulareris in bono semper*, tunc sicut bona esset æmulatio, sic Charitas non perderetur, imo excresceret: vel ipsa esset Charitas quæ te faceret æmulari bonum, vel ipsa esset bonum quod æmulareris & de
1. Cor. 12. quo dicitur, *æmulamini Charismata meliora.*

Sed alia est æmulatio, quâ Charitas non æmulatur, & qua quisquis æmulatur, Charitatem perdit: quando videlicet per inuidiam & contentionem desideratur & prætenditur bonum aliquod seu spirituale seu temporale, non ex amore boni spiritualis, non ex ordinato fine boni temporalis, sed ad complacentiam seu mundanam gloriam, ne minùs quàm alij honoremur, aut ne
1. Macch. 5 illi supra nos reputentur. *Faciamus*, inquiunt, *& ipsi nobis nomen.* Tunc & æmulatio mala est, & tali æmulatione Charitas tam verè perditurquàm verè non potest consistere cum inuidia, cum superbia, cum rixis, cum murmure & aliis comitantibus vitiis:

Digitized by Google

vnde omnes passim Scripturæ: *Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam.* Eccles. 14
CVM sit inter vos Zelus & contentio, nonne carnales estis? VBI Zelus & contentio, Gal. 5. Iac. 3.
ibi inconstantia, & omne opus prauum.

III. PVNCTVM.

QVIDQVID ergo acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras. Nam Charitatem perdis quæ longè aliis rebus antecellit. Hinc apte Sapiens, *vir qui festinat ditari, & aliis inuidet, ignorat quòd egestas superueniet ei:* nempe id perdendo quod est ditius, quid nisi egestas & miseria, tantò quidem maior quantò magis ignoratur? Certe nec ipsam gloriam quam æmulando prætendit superbus, vt supra visum est, obtinebit; sed quando eam obtineret, quid tandem illa gloria præiactura Charitatis & aliarum virtutum, ac donorum cælestium, quibus priuatur. Prou. 28. Sabbato Septuag.

O quàm verè Sapiens: *melius est humiliari cum mitibus quàm diuidere spolia cum superbis.* Melius est cedere cum Charitate, quàm contendere aut contendendo vincere contra Charitatem. *Est qui multa redimat modico pretio, & restituens ea in septuplum,* inquit Ecclesiasticus: hic est scilicet qui Charitatem conseruat quolibet aliquo pretio, quod qualecumque sit, semper erit modicum & septuplo minus quam Charitas. Prou. 16. Eccles. 29.

Nec dicas te non tua quærere sed quæ aliorum, quæ familiæ tuæ sunt, quæ Ecclesiæ & quæ maioris Dei gloriæ: Nam hæc inuolucra sunt quibus æmulatio tegitur; Et hoc Diotrephes ille qui primatum amabat gerere in Ecclesia, contra sanctum Ioannem, objiciebat; quæ tamen erant, *verba maligna quibus hic æmulator garriebat in Diuinum Apostolum*, vt in sua postrema monet Epistola. Caue hoc omni modo, sicut monet Apostolus: *Non in contentione, & æmulatione, sed induimini D. Iesum Christum.* Et tursum: *Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.* Quod & symbolico suo more Sapiens: *Perde pecuniam propter fratrem & amicum tuum*; quasi diceret, pro conseruanda Charitate nihil non perdendum est, cùm alioquin plus perderes, Charitate perditâ, quàm si vt seruetur Charitas, cætera perirent omnia. Quid contra opponis? Vide supra, Sabbato Septuagesimæ: & infrà, Feria 5. quæ est Octaua Ascensionis. 3. Ioan. Rom. 13. Gal. 5. Eccles. 29.

Digitized by Google

FERIA SEXTA.

DVO EX APOSTOLIS, PETRVS ET IOANNES CVRRENTES AD SEPVLCHRVM, OSTENDVNT CHARITATEM

quæ non agit perperam.

Currebant duo ſimul. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior eſt maximâ quauis inordinatione huius Mundi.

RATIO EST, Quia quæuis inordinatio cordis immundi eſt inordinatio Rationis.

Sed inordinatio Rationis quantumuis minima, maior eſt maxima quauis inordinatione totius mundi.

Ergo minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior eſt maxima quauis inordinatione mundi. Quod pauci certe in praxi norunt.

I. PVNCTVM.

REVOCANDA in memoriam quæ obiter antè commemorata ſunt de duobus Apoſtolis Petro & Ioanne, currentibus ad Sepulchrum; & paulo attentiùs conſideranda. Rem accuratè deſcribit ipſe ſanctus Ioannes, & primò agens de Maria Magdalena; *Venit*, inquit, *ad Simonem Petrum, & ad alium Diſcipulum quem amabat Ieſus, & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & neſcimus vbi poſuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius Diſcipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo ſimul, & Ille alius Diſcipulus præcucurrit citius*

citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cùm se inclinasset, vidit linteamina posita, non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille Discipulus qui venerat priùs ad monumentum, & vidit & credidit; Nondum enim sciebant scripturam, quia oportet eum à mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum Discipuli ad semetipsos.

Quod singulariter de Petro narrans alius Euangelista: *Et abiit,* inquit, *secum mirans quod factum fuerat.* Sic ergo illi duo Apo- *Luc. 24.*
stoli, quam in Christum præ cæteris haberent Charitatem, suo illo cursu & intenta solicitudine satis quidem manifeste declarant; sed quomodo sit illa Charitas quæ non agit perperam, sic paucis habe. Primò quidem ex variis interpretationibus, illa hîc tenetur quæ asserit perperam agere, idem esse ac nihil temerè agere, & vt habet Syriaca versio, nihil tumultuosè, nihil confusè, nihil intempestiuè, nihil & inordinatè; ac proinde omnia agere ex ratione & ordine: atque vt monebat Apostolus, *omnia honestè & secundum ordinem.* *1. Cor. 14.*

Deinde verò, hoc est tam proprium Charitati quàm ipsi Sapientiæ cui coniuncta est Charitas & de qua simul dicitur, *quòd attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.* Et *Sap 8.*
alibi, *Cuncta fecit bona in tempore suo.* Sicut enim de fatuo dicitur, *quod non erit ei amicus, & non erit gratia bonis illius, Neq; enim quod habendum est directo sensu distribuit, similiter & quod non erat habendum*; Sic è contra de sapiente: *Tempus & responsionem cor sa- Eccles. 20.*
pientis intelligit, omni negotio tempus est & opportunitas. Hæc est *Eccl. 8.*
discreta & ordinata Charitas de qua fusè Patres, & iam supra dictum est.

Denique, quanta hæc fuerit in duobus Apostolis currentibus ad Sepulchrum, apparet ex his quatuor notis. Prima, non discredunt, sicut alij Apostoli, mulieribus nuntiantibus Resurrectionem Christi, sed neque leuiter credunt; at prudenti consilio susceptо, rem propius inspecturi, Sepulchrum ipsimet adeunt. Secunda, monumentum ingressi cuncta diligenter discutiunt, attrectant lintea separatim, vnum ab alio seiunctum esse prudenter notant, atque ita seorsim inuolutum vt aliquid inde certi possint conjicere. Tertia, de re tota simul inter se conferunt,

Digitized by Google

seseque mutuò corroborant in fide Resurrectionis, & confirmant. Quarta & postrema, soli apud semetipsos Mysterium contemplantur, suspiciunt, venerantur, recolunt audita quædam à Christo Domino de futura sua passione & resurrectione, sicque paulatim & ordinatè cum Diuina Gratia sese disponunt ad pleniorem fidem & Charitatem.

Hoc est agere ordinatè, hoc est agere ex Charitate quæ non agit perperam, non inconsultò, non præpropere & leuiter: sed omnia pensiculate & solerter. Quod vt fiat efficacius, cauenda est quæuis inordinatio cordis nostri seu quæuis affectus immun-
1. Tim. 1. ditia per quam inor dinetur animus, & ipsa Charitas *quæ est de corde puro*, inficiatur. Nam præterquam quod ex immundo & inordinato corde vix aliquod ordinatum extrà procedat: ipsa per se sola cordis immundi inordinatio tam graue malum censeri debet, vt quantumcumque sit minima talis in corde inordinatio, sit tamen maior maximâ quauis quæ extra hominem in vniuerso reperiri possit.

Ratio est euidens quoad illam primam partem quà dicitur, quamlibet inordinationem cordis, esse Rationis ipsius inordinationem; sic enim sumenda est propositio, vt sicut per cor immundum, omnis humani cordis deprauatio exprimitur; ita in illa deprauatione, inordinatio Rationis intelligatur. Tunc nempe dicitur inordinari Ratio, quando ex ordine suo dejicitur: dejicitur vero quando Cor nostrum aliquo deprauatur affectu: nam ordo erat vt Ratio semper præesset appetitui sensitiuo cor-
Gen. 3. dis, sic enim à Deo est ordinatum: *Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius.* At turbatur ille ordo quando Cor ità afficitur, vt sit illi affectus deprauatus: Tunc enim subest Ratio, tunc
Eccl. 10. præest appetitus, *tunc in equis serui videntur, & principes ambulantes super terram quasi serui.* O deplorandam seruitutem.

II. PVNCTVM.

SED inordinatio Rationis quamtumuis minima, maior est maximâ quauis inordinatione mundi.

Maximæ in mundo inordinationes sunt monstra, quando in belluis vel in hominibus aliter corpus efformatum est quàm ex natura communi videmus ordinatum, quando aliter oculi,

Digitized by Google

pedes, vel caput locatum est. Inordinatæ etiam dicuntur anni tempestates, quando hyeme calet aut æstate friget: inordinata est temperies aëris vel aquarum, quando inde morbi hauriuntur. Inordinatus denique tùm vel plurimùm videretur mundus, quando quod poëta finxit, accideret;

In caput alta suum labentur ab æquore retro (Ouid. 1. de Trist.
Flumina, conuersis solque recurret equis.
Terra feret stellas, cælum findetur aratro.
Vnda dabit flammas, & dabit ignis aquas.

His tamen omnibus, & si quæ similes aut magis stupendæ excogitari possint inordinationes, minima quæuis inordinatio Rationis, quale est vnum veniale peccatum, in quacumque materia, dicitur esse maior: Quia primò ille ordo moralis qui perturbatur in illa Rationis perturbatione, est in se dignior quàm ordo totius vniuersi: vnde & eius Confusio ac Inuersio censeri debet grauior quàm cæteræ omnes quæ in natura, vel in arte possunt accidere perturbationes, quod quidem iam supra notatum est ex S. Ambrosio, qui per vniuersale diluuium deleto homine dicit cætera mundi fuisse obruta, *quod principali extincto, reliqua quæ inferiora erant & propter hominem facta sic simul debuerint interire.* l. de Noe & Arca c. 4.

Deinde verò si ad mala seu damna quæ ex qualibet inordinatione prouenire possunt, animum applicemus; longe grauius est malum minimæ cuiusuis inordinationis animi seu Rationis nostræ, quàm cæterarum omnium damna & detrimenta: quia illud malum est culpæ, hoc tantum pœnæ; illud est malum Creatoris, hoc tantum creaturæ; illud est malum quo Deus offenditur, hoc duntaxat quo natura infinitè distans læditur. *Numquid Deo potest comparari homo?* Iob. 22.

Denique si minima quæuis inordinatio Rationis, & offensa venialis fingeretur esse necessaria ad totius vniuersi ordinem conseruandum, satius esset totum funditùs perire orbem, quàm consentire in illam voluntariam offensionem; quia quantumcumque leuis esset offensio, de illa tamen verum esset quod vniuersim de peccato scripsisse dicitur sanctus Augustinus: *peccatum inhonorare Deum est, quod non debet facere homo, etiamsi totum pereat quod Deus non est.* Expende illud *totum quod Deus non est:* & obstupesce quod tamen tam facile nulla de causa Deus offendatur!

Digitized by Google

Ez. 13. *Et violabant me*, inquit, *propter pugillum hordei, & fragmen panis!* Nonne hoc stupendum!

III. PVNCTVM.

MINIMA quæuis igitur inordinatio cordis immundi, maior est maximâ quauis inordinatione huius mundi: Quia cùm sit inordinatio repugnans ordinationi Rationis; quanta est dignitas Rationis humanæ, vel ipsius Dei supra res alias vniuersi, tanta est in genere boni vel mali, vt dictum est, Rationis ordinatio vel inordinatio supra cæteras mundi totius ordinatas vel
Eccles. 26. inordinatas formas. *Omnis ponderatio non est digna continentis animæ.* Quod Sapientis dictum si verum est de vna Virtute Connentiæ, quantò magis id certum dè illa vniuersali Continentia, quâ se anima cum Dei gratia seruat innoxiam ab omni prorsus inordinatione affectus: & diuinum ita constanter sectatur ordinem, tùm intra tùm extra se, nihil vt perperam agat & pertur-
Prou 31. batè? *Quæsiuit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum:* id est, in ordine & conditione sua se continens, quidquid domi vel foris egit, quidquid secum vel cum aliis gessit, sic prudenter & opportunè digesta sunt omnia, vt manus ipsæ rationem & consilium rebus agendis afferre viderentur. Sic Deus
Sap. 17. amat ordinem & ordinatè *cuncta disponit in mensura, in numero, & in pondere.*

Quod certe in Christo Domino Resurgente, & suis apparente, apparet mirum in modum. Contemplare paulisper vt nihil confusè agit, nihil perturbatè, sed omnia ordinatè. Primò quidem, licet maximè desideraret suos consolari de morte sua mœstos, & in fide nutantes reuocare: expectat tamen tertium diem quo resurgat. Deinde, licet statim eos inuisere & alloqui potuisset, non tamen ita, sed pedetentim & progressu quodam facto, ab vno transit ad aliud, quo suauiùs & fortiùs omnia disponantur. Descendunt Angeli qui Resurrectionem annuntient mulieribus; Visionem Angelorum annuntiant mulieres Apostolis; Inquirunt duo primores Apostoli de re tota diligenter; Tùm ipse Christus Dominus apparet Petro seorsim, ac Iacobo; Duobus postea Discipulis peregrinantibus; Postmodum vndecim simul congregatis; Ac tandem quingentis fratribus in Galilæa.

Digitized by Google

Cur porro ita progressus est! Quia *Charitas non agit perperàm*, non tumultuariè, non confusè; sed ordinate; ab vno ad aliud; Quod & ipsum quotidie seruat in conferendis suis donis. Nec enim insigne Castitatis, Deuotionis, Humilitatis, aut alterius perfectionis donum communicat, nisi prius ordinarios harum virtutum actus exerceas, fidelitatemque in exiguis quibusdam obiectis & casibus probaueris, vt *qui fidelis est in minimo super multa constituatur*; Quod sapienter notauit S. Gregorius in moralibus vbi de appositis agit gradibus profectus nostri. *Apparet iis qui fidem habent in illum*, inquit Sapiens. Quibus vero non sic apparet, ij sunt qui vellent summa sine interiectis mediis: aut media sine infimis. Caue hanc inordinationem; *subditus esto Domino, & ora eum.* Vide Sabbatum hebdomadæ 3. post octauam Paschæ.

l. 22. Mor. c. 14.

Sap. 1.

Ps. 36.

SABBATO.

APPARET CHRISTVS SEORSIM PETRO ET IACOBO:

ET IN HIS DVOBVS APOSTOLIS APPARET CHARITAS, Quæ non inflatur.

Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Luc. 24.

Visus est Cephæ; deinde visus est Iacobo. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

Humilitati tuendæ tutius est, vix de se quàm vel humiliter loqui.

RATIO est, quia id dicitur esse tutius & opportunius vnicuique rei tuendæ ac conseruandæ, quod efficaciùs resistit eius contrario.

Digitized by Google

Sed contrario humilitatis efficacius resistitur, dum vix de se quis loquitur quàm si vel humiliter loqueretur.

Ergo humilitati tuendæ tutius est, vix de se quàm vel humiliter loqui. Quod certe in praxi est rarum.

I. PVNCTVM.

CVM à sepulchro recessissent Petrus & Ioannes, vt vidimus, atque etiam cùm à Ioanne Petrus, vt ex sancto Luca colligitur, abiisset secum mirans quod factum fuerat; tum putatur soli Petro apparuisse Christus Dominus, paulo antè quàm conueniret Discipulos euntes in Emmaus; quandoquidem ipsis reuertentibus dixerunt omnes Apostoli, Dominum verè resurrexisse, & apparuisse Simoni. O quæ colloquia! qui affectus vtriusque! Contemplare paulo attentiùs.

Luc. 24.

Quando verò apparuerit Iacobo qui dictus est minor, & qui fuit Ierosolymorum Episcopus, omnino non liquet; neque aliud de hac apparitione scitur quàm quod refert sanctus Paulus, *visum esse Iacobo Dominum.*

1. Cor. 15.

Sed quàm verè apparuerit in hoc vtroque Apostolo Charitas quæ non inflatur, apertum est; Cum enim præ cæteris Apostolis singulari eos apparitione Christus Dominus honorâsset, nihil inde præsumpserunt, nihil supra alios se extulerunt; vix de se loquuti sunt: Et quidem Iacobus ne verbum protulit quod sciatur, nisi post Ascensionem Domini, ad ædificationem fidelium. Quòd verò Petrus retulit, credibile est id habuisse in mandatis, quia Primus erat omnium à quo voluit Dominus alios rescire, sicut cæteros Christianos à summo Pontifice, quæ spectant res fidei; & sicut inferiores à suis Superioribus quæ spectant ipsorum regimen. Quando verò iucundum hunc congregatis Apostolis attulit nuntium, tam modestè & temperatè loquutus est, vt vel ex illa modestia & moderatione loquendi, facillimè intellexerint rem ita esse, nec dubitantes dixerint, *surrexit Dominus verè*. Si enim inflatus fuisset, forte alij æmulati essent, seseque opposuissent: at cùm ei tanto consensu acquieuerint, nullus vt vnus restiterit: signum est longè eum abfuisse ab illo tumore animi, & Charitatem potius exercuisse quæ non inflatur.

Luc. 24.

Digitized by Google

Sic ergo disce eam exercendam & conseruandam, seruato potius de te tuisque silentio, aut verbis rarissimis & pauciſſimis, quàm vel humilibus & abiectis. Id enim carius Charitati se humilianti, quia sic melius conseruatur in sua humilitate: Quod semel dixisse, Sapienti non sufficit, sed postquam monuit: *loquere in causa tua vix*, tùm addit; *Si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum tuum*: Id est, summatim & perpaucis respondе. Et Ratio cur sic melius conseruetur humilis Charitas, est euidens; Nam vnaquæque res, vniuersim loquendo, eò melius conseruatur, quò à suo contrario melius protegitur, illique fortiùs resistitur. Percurre aliquas mente qualitates; calor, sanitas, scientia, sanctitas, robur & similia, nonne hoc vno conseruantur, quo à contrariis suis proteguntur? *Intuere*, ait Sapiens, *in omnia opera Altissimi, duo contra duo, & vnum contra vnum*; Quasi diceret, vnaquæque res habet suum contrarium à quo impugnetur, & à quo conseruanda est, vt seruetur. O quanti & numero & robore contra nos hostes, cùm *vita hominis super terram sit militia*, & nihil aliud viuere sit quàm militare, & se ab hostibus conseruare! Quomodo pugnas? *Non coronatur nisi qui legitimè certauerit.* Ecclesi. 5. Ecclesi. 33 Iob. 7. 2. Tim. 2.

II. PVNCTVM.

Sed contrario humilitatis efficaciùs resistitur, dum vix de se quis loquitur, quam si vel humiliter loqueretur.

Quicumque tandem sit ille contrarius seu Dæmon, seu mundus, seu amor proprius, seu triplex simul ille hostis; aut vitium superbiæ, sic melius illi resistitur: Fit enim sæpius vt verbis illis humilibus laudem potiùs & commendationem aucupemur, quàm humiliationem & contemptum cogitemus: nollemus enim credi quod dicimus, aut si ab alio nobis seriò diceretur quod de nobis ipsi proferimus, forte indignaremur; *natura enim callida est, & omnia ad se trahit*, vt nouerat optime Author libri de Imitatione Christi. Et aperte Sapiens: *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo*; vnde S. Ambrosius, *Multi habent humilitatis speciem, virtutem non habent; multi eam foris prætendunt, & intus impugnant, ad fucum præferunt, ad veritatem abiurant, ad gratiam negant, Est enim qui nequiter humiliat se.* L. 3. c. 54. Ecclesi. 19. Ep. 42. l. 7.

Nihil autem tale est in silentio seu seruata de se loquendi mo-

Digitized by Google

deratione, cùm præcipue seruatur hoc animo, ne si de te quocumque modo loquaris, amori proprio satisfacias qui hos libenter sermones inducit, vnde Idem iterum Sapiens: *Attende ne seductus in stultitiam humilieris, & ne humiliatus in stultitiam seducaris.* Recte monet *attendendum*, quia ibi deceptio & seductio; nam etsi primò esset humilitas, tamen loquendo euanescit, & vanitas se ingerit, sicut edendo sensualitas, quod optimè notat S. Gregorius. Hinc vero ipsis perfectis viris angustiæ remanent animi, nùm blandiùs aut ampliùs de se loquuti fuerint quàm veritas aut necessitas postulabat. Quambrem apte alius Sapiens: *qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam:* Et Propheta, *In spe & silentio erit fortitudo tua.*

Eccles 13.

l. 1. Mor. c. 37.

Prou. 21.

III. PVNCTVM.

SIC ergo humilitati tuendæ tutius est, vix aut ne vix de se quidquam loqui, quàm vel humiliter loqui: Cùm sic Charitas & humilitas melius silentio conseruentur quàm loquela, quæ vel est simulata humilitas, vel præsumpta Caritas in aliorũ ædificationẽ, vel indiscretus Zelus ad alios coarguendos: vel quidquid tandem sit, vix potest esse quid tam tutum & efficax ad virtutis integritatem quàm silentium, quod, vt ait S. Gregorius Nazianzenus, semper præferendum est loquelæ nisi quando est necessarium loqui: raro est autem necessitas de se loquendi humiliter, nisi in Confessione, vel redditione Conscientiæ, vel simili quodam casu de quo non est hìc quæstio, cum de his tantum agatur personis quæ, vt sibi persuadent, non nisi humilitatis exercendæ gratia, humiliter & abiectè de se loquuntur, quod est suspectum, dubium, illusorium & simulationi proximum; ac proinde cauendum, sicut expresse S. Hieronymus monet; *Humilitatem sequere non quæ ostenditur & simulatur gestu corporis, aut fracta voce verborum; sed quæ puro cordis affectu exprimitur. Multò deformior est illa superbia quæ sub quibusdam humilitatis signis latet: Nescio enim quomodo turpiora sunt vitia quæ virtutum specie colorantur.* Quasi diceret, tantum abest vt sit humilitas, sic se exterius humiliare, quin potius mera est sæpe superbia, & eò quidem damnosior quò virtute humilitatis, magis obtegitur.

Ep. 14. ad Celant.

Agnoscant se illi cùm ab aliis humiliantur, an ita libenter audian

diant de ſe abiectè loquentes, ſicut illi loquuntur; hæc eſt enim vera veræ humilitatis nota, vt eſt in Cantico Iudith: *Apparuerunt humiles mei, dum compunxerunt eos.* Humiles mundi apparent dum ſe compungunt & humiliant, ſed humiles Dei apparent dum ab aliis compunguntur. Quamobrem audiamus Apoſtolum: *Eandem Charitatem habentes, vnanimes, idipſum ſentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed quæ aliorum, Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu.* Vide in 3. p. Fer. 6. hebdomadæ 7.

Iudith. 16.

Phil. 2.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Ego ſum Paſtor bonus.

DE his & præcedentibus ac ſequentibus Chriſti Domini verbis quæ habentur decimo capite ſancti Ioannis, tota eſt hebdomada vigeſima prima, in 4. parte, vbi ſex proponuntur Veritates, quibus hæc adjicitur quæ ſingulariter videtur recolenda, ex his boni noſtri Paſtoris verbis.

Et animam meam pono pro ouibus meis. Ioan. 10.

VERITAS PRACTICA.

Nihil æſtimatione ſpeculatiua pretioſius Animâ noſtrâ: ſed practicâ nihil vilius.

RATIO huius poſtremæ partis quæ præcipuè conſideranda eſt, hæc inter alias afferri poteſt, quòd illud inter cætera reputatur vilius cuius perfectio aut detrimentum in noſtra eſt poteſtate, minùs tamen curatur quàm reliqua.

Sed perfectio vel detrimentum animæ noſtræ, in noſtra poſitum eſt poteſtate, & minus tamen curatur quàm reliqua.

Ergo licet æſtimatione ſpeculatiua nihil ſit pretioſius anima noſtra, practica tamen nihil eſt vilius; quod eſt omnino pudendum & pauendum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

QVAM reuera Christus sit bonus Pastor, cùm ex multis agnosci possit, tum ex hac præcipuè nota, quod ponat animam suam pro ouibus suis. Expende verba, & rem verbis comprehensam. O Pastoris bonitatem, ô stoliditatem ouis, si illam non agnoscat & recolat!

Hinc certe patet nihil esse pretiosius animâ nostrâ; nam vnaquæque res æstimatur judicio periti & intelligentis viri; Quis autem intelligentior Christo Domino? Ecce is verò pro redimenda vel vna anima dat animam suam, nonne igitur tanti valet quanta est Eius Anima, cum illam tanti ducat?

Certe si agatur de pretio domus aut alterius cuiusdam rei, quæritur quanti olim vendita vel empta fuerit; & si quidem emptor fuerit sapiens & intelligens, tum res tanti æstimatur, quanti est empta. Sic ergo cùm anima nostra quæ perierat, empta sit ab Eo qui nec falli potest nec fallere, cùm sit ipsa sapientia; tanti profectò valere dicenda est quanti eam emit; Quale autem quantumcumque est illud pretium? Audi anima mea, audi pretium tuũ & obstupesce: *Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi.* Si vniuersus terrarum orbis, si quidquid est auri & argenti, si omnium hominum vitæ, si creata denique omnia pro anima tua essent data, quanti eam æstimares? at pretioso Christi sanguine quàm longe sunt inferiora omnia! vnde Apostolus, *Empti estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro:* quasi diceret, tantùm portare vos putatote quãtus est Deus. 1. Pet. 1. 1. Cor. 6.

Atque hæc quidem fusiùs tùm discurrendo, tùm considerando produci possent; verum in suprà dictam hebdomadam reseruatum est hoc argumentum, atque vt proposita Veritate admonemur, satis id certum est & probatum, in speculatione, vt dicitur; *In praxi vero, vix est aliud quid, quod æstimemus vilius quàm illa ipsa anima,* cuius nunc pretium demiramur. Quamobrem hoc est potissimum expendendum & prospiciendum. Sic autem primò declaratur, exponendo quid sit in praxi & effectiue rem aliquam plus vel minus æstimare. Nempe si eius perfectio aut de-

Digitized by Google

trimentum sit in nostra potestate, tanti censebimur rem facere, quantùm cauebimus ne quid detrimenti accipiat: aut quantùm
Prou.24. curabimus vt crescat, proficiat & augeatur. *Per agrum hominis pigri transiui*, ait Sapiens, *& per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant vrticæ.* Certe hi ostendebant se parui facere suum
Eccl.10. agrum, suamque vineam. *In pigritiis humiliabitur contignatio*, ait Idem, in alio libro, *& in infirmitate manuum perstillabit domus:* Neque is etiam se domum suam satis curare indicat, cuius videt contignationem dissolui, nec prouidet. Sic igitur vniuersim de omnibus, tanta in praxi est cuiusque rei æstimatio, quanta est eius cura; & tanta est eius cura quantum quisque cauet ne depereat, aut quantùm procurat vt proficiat. *Pro quo solicita timuisti?*
Is.57. sic ait animæ tuæ Propheta; Dic quod porrò sentis; & hinc infer illud esse quod magis in praxi æstimas.

II. PVNCTVM.

ATQVI præ cæteris quæ sunt in nostra potestate, vix est aliud quid cuius detrimentum minus curemus aut perfectionem, quàm animæ nostræ.

Percurre omnia, quantùm tempus & animus ferent, & vide si quid sit quod habere velis malum, detritum, imperfectum, aut non æque bonum ac possis? Si de veste agitur, nonne commodiorem quam possis, tibi comparas? Si quid in illa fortè diffutum: si quid lutosum sit aut inuenustum; nonne statim manus adhibetur? Si domus, si cubiculum, si sedile, si liber, si calamus, si attramentum, si charta aut quid demùm eligatur, nonne pro facultate seu possibilitate rei comparandæ, conquires tibi decentiorem & commodiorem? Nonne sic diligenter conquisitam non minore diligentia conseruabis, ac solicite prouidebis ne qua in parte deteratur vel pereat? Itane vero de Anima? Nonne scis, vno vel veniali peccato plus illi accidere detrimenti, quàm si vel vestis luto infecta esset, vel corpus vlcere, atque ipsa facies deformi macula notaretur? Nonne audiuisti toties quid animæ
Ier.2. in peccato dicatur; *maculata es in iniquitate tua, coram me, dicit Dominus Deus: Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas!* An verò ita prouides mundandæ animæ tuæ sicut corpori, vel sicut vesti? Si sanitas corporis in tua esset potestate sicut est sanctitas

Digitized by Google

Animæ cum Gratia: si facilitas bene loquendi, sicut bene viuendi; si apud homines gratia, sicut apud Deum; si quid denique est in humanis quod magis desideres, si æquè posses perficere, atque illud quod à te desideratur pro perfectione Animæ tuæ: nonne illud quamprimùm assequereris? Nonne te diuitem, nõne sanum? nonne eloquentem? nonne potentem, aut ea dote animi vel corporis quam cuperes exornatum, sine mora præstares? Iam verò cùm, Diuina fretus ope, nihil sit ex omnibus quæ ad Animæ tuæ perfectionem vel salutem desiderentur quod non præstare possis, quousque tandem remoraris? At verò illa tarditas, illa segnities, ille animi languor & mera incuria, circa perfectionem & animæ tuæ bonum, nonne id satis superque conuincunt, quod hic erat demonstrandum, vix aliud esse in humanis, cuius detrimentum aut perfectionem magis possis, & minus cures?

Quod cùm sit tam perspicuum vt minime de eo dubitari possit, quia tamen ita est perspicuum & indubitatum, tanto minus credes, nisi ab amore proprio caueas qui multa iactitabit se facere pro salute animæ, quæ non faceret pro quouis alio negotio; nec tibi persuaderi patietur quod dictum est, si semel tibi persuaserit te id omne quod possis facere, nec plura posse quàm facias. Quamobrem audi quid contrà Dominus, audi quid contra præsumentem de suis operibus animam comminetur: *Ego scio, ait Dominus, iactantiam eius, & quod non sit iuxta eam virtus eius, nec iuxta quod poterat, conata sit facere:* Quasi diceret, Rem egò melius noui quam tu: satis te putas facere si quædam faciliora facias: & ne difficiliora simul aggrediaris, impossibilitatem excusas; sed falsò, nam scio quid possis cum mea gratia, & certò scio te non adhibere conatum quem possis, & quem adhibes in aliis negotiis tuis. Quid respondes? *Ier. 48.*

III. PVNCTVM.

PATET ergo quàm verum sit nihil quidem æstimatione speculatiua excellentius esse animâ, & salute nostra; sed practica & effectiua, nihil vilius & magis neglectum. Quam quidem Veritatem sanctus Augustinus sic aperte confirmat: *Quid est quod velis habere malum? dic mihi: omnino nihil, non vxorem, non filium, non seruum, non tunicam, postremò non caligam: & tu vis habere malam* *Serm. 22. in Matth.*

Digitized by Google

vitam, rogo te præpone vitam tuam caligæ tuæ! Omnia tua tibi pulchra, & tu ipse fœdus es. Si tibi possent respondere bona tua, nonne clamarent, sicut tu nos bona vis, & te nos volumus habere bonum Dominum: tua voce interpellant contra te Dominum tuum, Ecce bona tanta dedisti huic, & ipse malus est.

Et certe, quando sola considerarετur dignitas animæ, quando sola eius immortalitas, & futuræ vitæ Conditio in alterutram æternitatem vel Cœli vel Inferni; nonne hæc consideratio sufficeret vt quod toties commendatur, *Custodias temetipsum & animam tuam solicitè?* Verùm accedente ratione quæ à Christo Domino petitur de pretio animæ quo ipse eam æstimauit, mirum quantùm crescat obligatio augendæ nostræ solicitudinis circa eius salutem. Vere enim dictum est à S. Ambrosio: *In teipso quod es, non ex te debes æstimare, sed ex Christo:* Quamobrem si Christus nos tanti fecit, quanti æstimanda est Anima eius & Vita quam pro nobis dedit, quid est quod in praxi & reipsa nos aliter de salutis & animæ pretio decernamus? Nam præterquam quod iniuriam animæ facimus, redundat in Christum iniuria, de cuius Sapientia & Dignitate tantum detrahimus, quantum de animæ nostræ pretio seu practica salutis æstimatione. Aut enim censendum est non illum esse sapientem qui tale pretium dederit pro anima; aut certe pretium illud non esse tanti æstimandum, vt inde ad animæ ponderandum valorem accedat aliquid. Nam si Emptor est sapiens & intelligens, si pretium sanguinis quod datum est non ignoratur, quid restat quin res empta iudicetur cara & pretiosa? Aut si non ita iudicatur, nec talis in vsu & praxi habetur, vnde id fieri potest nisi quod de pretio rei emptæ vel de Emptoris sapientiâ minus dignè sentiatur?

Deut. 4. In Luc. l. 2.

Itane vero Christo detrahere velles & in Deum blasphemare? *Custodite igitur solicite animas vestras! O ANIMA mea,* inquiebat sanctus Augustinus, *insignita Dei imagine, redempta Christi Sanguine, dilige illum à quo tantùm dilecta es, intende illi qui intendit tibi, quære quarentem te, Esto solicita cum solicito, cum vacante vacans, &c.*

Deut. 4. In Man. c. 24.

Et aptè sanctus Bernardus, *Quid ego infœlix quò me vertam, si tantum thesaurum, si pretiosum depositum istud quod sibi Christus Sanguine proprio pretiosius iudicauit, contigerit negligentius custodire? Si stillantem in cruce Domini Sanguinem collegissem, essetque re-*

Serm. 3. de Nat. Adu.

positus penes me in vase vitreo, quod & portari sapius oporteret, quid animi habiturus essem in discrimine tanto? Et certe id seruandum accepi pro quo Mercator non insipiens, ipsa vtique sapientia, sanguinem illum dedit: sed & habeo thesaurum istum in vasis fictilibus, & multo plura quàm vitreis imminere pericula videantur. Expaueſce ad hæc & proſpice cautius.

Vide ſuprà in hac parte, Feria 6. hebdomadæ Quinquageſimæ: Et in 3. parte, Feria 2. hebdom. 1. poſt Oct. Pentecoſtes.

HAC HEBDOMADA, dum apparet Chriſtus duobus Diſcipulis peregrinantibus, apparet Charitas *quæ non eſt ambitioſa*; & cum huius Apparitionis multæ occurrant circumſtantiæ valde conſiderandæ; multi etiam Ambitionis ſe offerunt actus, quibus vera Charitas ſeſe opponit, & de quibus in ſingulos hebdomadæ dies.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS APPARENS PEREGRINIS IN HABITV PEREGRINI, OSTENDERE INCIPIT CHARITATEM MINIME AMBITIOSAM.

Ipſe Ieſus appropinquans ibat cum illis. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Sicut vinum nouum, ſic nouus honor maxime temperandus.

RATIO eſt manifeſta, quia idcirco vinum nouum maxime temperandum eſt, quod nouitate ſua blandiùs excitet ad potum, & facilius inebriet.

Sed nouus honor ita blanditur, & suo modo mentem inebriat. Ergo maxime est temperandus; neque minus ac vinum nouum.

I. PVNCTVM.

ILLA ipsa die Resurrectionis Domini, vt ait sanctus Lucas, *duo ex Discipulis ibant in Castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus: & ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est dùm fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: oculi autẽ eorum tenebantur ne eum agnoscerent.*

Ex his paucis, primò intellige Christum Dominum his duobus peregrinis vt peregrinum apparuisse, sic enim postea peregrinum eum vocant, *Tu solus*, inquiunt, *peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus*; Sic & Diuus Gregorius, *quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat à fide, talem se eis exhibuit in corpore, qualis apud illos erat in mente.*

Hom. 23. in Euang.

Deinde verò expende quanta Charitate, & quàm longè remota ab omni ambitione, se Dominus velut peregrinum peregrinis coniunxerit! Fuit ille quidem semper omni honore & gloria dignus, sed post Resurrectionem cùm à statu vitæ mortalis & passibilis transisset in aliud vitæ genus longe sublimius & gloriosius; certe hic humilis peregrini status & habitus longe minùs ei conuenire videbatur; Et tamen quod ante mortem & Resurrectionem non legitur feciſſe, ita se modo demisit & humiliauit, vt quo tempore in statum glorioſiorem euectus fuerat, Ipse se in humiliorem demittat! ò Charitatem verè humilem & verè non ambitioſam!

Quàm longè aliter homines sentiunt, qui dum ad nouos honores euehuntur, noua etiam omnia statim volunt; habitum, seruos, domos, supellectilem, & vniuersa quæque conformia suo nouo statui, adeo vt ipse eorum animus immutetur, & ita depraiietur, vt qui probatis ante erant moribus, insoleſcant, & velut ebrij à sana mente dimoti videantur: *Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius: & omnis Sapientia eorum deuorata est.* Hinc ergo Veritas apte proponitur; *Vt sicut vinum nouum, ita nouus honor, exemplo Christi Domini, temperetur.* Hoc enim habet vinum nouum vt sua nouitate blandius excitet ad frequentiores potus, & quia nondum

Ps 106.

Digitized by Google

nondum satis ematuruit & decoctum est, facilius etiam inebriet nisi valde temperetur, vnde Sapiens de hoc præcipue: *Ne intuearis vinum quando flaueſcit, cum ſplenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, & in nouiſſimo mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffundet: oculi tui videbunt extraneas, & cor tuum loquetur peruerſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari, & quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo: & dices, verberauerunt me ſed non dolui; traxerunt me & ego non ſenſi, quando euigilabo & rurſus vina reperiam?* Prou. 23. Hæc est insensibilitas humani cordis in suis miseriis, valde deploranda!

II. PVNCTVM.

SED nouus honor ita blanditur, & mentem ſuo modo inebriat.

Sic passim Scriptura loquitur, *Væ coronæ ſuperbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti: pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ ebriorum.* Isaiæ 28. Et post pauca: *neſciernnt præ ebrietate, abſorpti ſunt à vino, errauerunt in ebrietate, neſcierunt videntem, ignorauerunt iudicium,* Id est, sui omnino obliti velut ebrij, neque rationem, neque se admonentes audiunt. Et alibi: *Quomodo vinum potantem decipit, ſic erit vir ſuperbus & non decorabitur.* Habac. 2. Quæ autē sequuntur aptè describunt hunc virum superbum & suo nouo statu insolescentē, ac proinde se risui & contemptui exponentem; sic enim pergit Propheta: *Qui dilatauit quaſi infernus animam ſuam, & ipſe quaſi mors, & non adimpletur, & congregauit ad ſe omnes gentes, & coaceruauit ad ſe omnes populos. Numquid non omnes iſti ſuper eum parabolam ſument, & loquelam ænigmatum eius? Et dicetur; væ ei qui multiplicat non ſua; vſquequo & aggrauat contra ſe denſum lutum? Numquid non repente conſurgent qui mordeant te, & ſuſcitabunt lacerantes te, & eris in rapinam eis?* Quasi diceret; sic se superbus effert vt vellet omnes homines in se vnum intentos; verùm suâ illâ elatione ita se ridiculum præbet vt quotquot eum videri, despiciant; *Nam*, vt Sapiens refert, *ſicut cruciant præcordia fœtentium, & ſicut perdix inducitur in caueam, & vt capreain laqueum, ſic & cor ſuperborum*; Id est, cùm superbus maximè displiceat aliis, non id aduertit, & falsò persuasus se honorari, sic miserè inducitur in errorem, & eò magis se ridendum exhibet, quo se magnificentius effert. Nonne hoc est esse ebrium? nonne hoc sæpe vidisti in aliis? At nonne tu etiam talis es visus! Eccles. 11.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SICVT igitur ne vinum nouum inebriet, oportet vt maxime temperetur, ita honor nouus: Cùm non minus suo modo quàm
Eccles. 11. vinum, mentem euertat, nisi temperetur. *In vestitu ne glorieris vmquam*, ait Sapiens, *nec in die honoris tui extollaris.* Idemque
Ibid. 32. rursus, *Rectorem te posuerunt? Noli extolli, esto in illis, quasi vnus ex ipsis.* Certe hoc pauendum, vt qui ante susceptum munus digni munere videbantur, postea verò se indignos reddant,
1. Reg. 15. *Numquid cùm parvulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es?* ait Sauli Samuel, perinde quasi diceret, vnde ergo ista gloriatio postquam electus es ad hanc dignitatem, cùm ante electionem non ita superbires? Ideone efferri debes contra Deum
Eccles. 3. quia te Deus euexit altius? An non potius, quantò maior es tanto te in omnibus humiliare debes vt inuenias gratiam? An nescis quod sicut Deus humiles exaltat, sic exaltatos humiliat, nisi se in humilitate conseruent?

Dan. 5. Hoc admodùm luculente Daniel Regi Balthazari, de ipsius Patre Nabuchodonozore declarauit. *Quando*, inquit, *eleuatum est cor eius, & spiritus illius obfirmatus est ad superbiam: depositus est de solio regni sui, & gloria eius ablata est, & à filiis hominum eiectus est.* Et post pauca: *Tu quoque filius eius Balthazar, non humiliasti cor tuum, cùm scires hæc omnia*; & quæ plura pergit ad temperandos animos valde vtilia.

Prou. 30. Hoc est vnum ex tribus per quæ ait Sapiens *moueri terram*, nempe *seruus cum regnauerit*; & hoc idem est quartum quod af-
Ibid. firmat *sustineri non posse, nempe ancilla, cum fuerit hæres Dominæ suæ.*

Eccles. 18. *Memento paupertatis*, inquit alius, *in tempore abundantiæ, & necessitatum paupertatis, in die diuitiarum. A mane vsque ad vesperam immutabitur tempus, & hæc omnia citata in oculis Dei:* Id est, facilis & pene subitaneus est transitus à bono statu in alium: & à fœlici in miserum: quapropter viuendum temperatè in illa rerum omnium suspensione & vicissitudine; Nec nimis te abjicias & desperes humiliatus: Neque nimis exultes & præsumas exal-
1. Reg. 14. tatus: sed in medio quodam consistens, *& sicut Angelus Dei nec benedictione, nec maledictione moueris*, vt de Dauide dicitur.

Vide in hac parte, Dominica 2. Quadragesimæ.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

DE FAMILIARI COLLOQVIO CHRISTI DOMINI CVM PEREGRINIS.

Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Hic ascendit ad summos, qui descendit ad infimos.

SENSVS est quod quantò quis est maior, tantò magis reuera crescit, si se ad inferiores demittat.

RATIO est, quia tantò quis magis reuera crescit, quanto apud Deum & apud homines in maiori est pretio & æstimatione.

Sed qui se ad inferiores lubens demittit, hic maiori est in pretio & æstimatione apud Deum & homines.

Ergo hic etiam eò magis reuera crescit, & meretur ascendere ad summos viros, qui sit descendit ad infimos.

I. PVNCTVM.

SIC pergit Dominus ostendere Charitatem non ambitiosam, cùm statim atque sese adjungit duobus peregrinis, se ita familiarem illis exhibet, quasi vnus ex illis aut esset, aut esse vellet, nulla prorsus habita ratione suæ Dignitatis. Sic enim Euangelista; *Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos confertis adinuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens vnus cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus? Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt: de Iesu Nazareno, qui fuit Vir Propheta, po-*

tens in opere & sermone, coram Deo & omni populo.

Hic siste, & primò illud expende, quantæ Charitat's fuerit Christo Domino sic conuenire mœrentes & de se solicitos discipulos; tùm quàm longe ab omni ambitione remota fuerit illa Charitas, quæ ita familiariter eos interrogat, & audit colloquentes, vt inter socios & æquales nihil familiarius cogitari possit. Non sic mundani, non sic elati & superbi, qui quò ditiores & eminentiores sunt, eo magis pauperes & infimos dedignantur,
Eccles. 13. vt præclare Sapiens; *Venatio*, inquit, *leonis, onager in eremo; sic & pascua Diuitum, sunt pauperes; Et sicut abominatio est superbo, humilitas: sic & execratio diuitis, pauper. Dives commotus confirmatur ab amicis suis, humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis. Diuiti decepto multi recuperatores, locutus est superba, & iustificauerunt illum; humilis deceptus est, insuper & arguitur: locutus est sensatè, & non est datus ei locus: Dives locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsque ad nubes perducent; Pauper locutus est, & dicunt, quis est hic, & si offenderit, subuertent illum.* Hæc est ambitionis humanæ iactantia & impietas, contra quam Christus
Rom. 1. Dominus nos docet hodie, quod postea dicebat Apostolus: *Græcis & Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum.*

Quod vt facilius imiteris; disce ex Veritate proposita, nihil tibi vmquam deperiturum si te ad inferiores demiseris; Imo & hinc vel maxime promouendum & reuera crescendum, atque ad summos viros ascensurum.

Quid est enim reuera crescere nisi apud Deum & homines in maiori esse existimatione? Hoc vno constat omnis honor & gloria, si apud alios præclare audias; & quò aliquis de se præclariùs alios homines sentire & loqui putat, eò se gloria & honore
Ps. 61. auctum ac cumulatum credit. *Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Quàm fallant & fallantur hominès, suis in iudiciis & opinionibus, quis non videt? Apud Deum simul & homines crescat & magnus sit oportet qui reuera crescere dicendus sit. Iudicium
2. Cor. 10. enim Dei nec falli nec fallere potest: vnde Apostolus: *Qui gloriatur, in Domino glorietur: non enim qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat.* Ac propterea quando prædicatur futura magnitudo sancti Ioannis Baptistæ, aut cu-
Luc. 1. iuscumque sanctorum, expresse additur; *coram Deo, vel in conspe-*

Digitized by Google

tu Dei, quia, vt iam suprà ex S. Augustino relatum est; *qui ab hominibus solùm laudatur, vituperante vel non laudante Domino; non defendetur nec liberabitur ab hominibus, iudicante & condemnante Domino.*

II. PVNCTVM.

SED qui se ad Inferiores lubens demittit, maiori est in pretio & existimatione apud Deum & homines.

Apud Deum quidem, tam certò constat quàm indubitatum est à Deo talem humilitatis actum commendari; Quid autem crebrius & frequentius in scripturis? *Qui humiliatus fuerit, erit in gloria, & qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur.* Eccles. 3. *QVANTO magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur*; Quasi diceret Sapiens, quod sicut humilitate humilis Deum præcipuo quodam cultu honorat: ita & Deus humilem singulari quadam gratia & honore prosequitur. Iob. 22.

Apud homines vero, ipsâ patet experientiâ, ipsoque animi sensu quo vel mouemur contra ambitiosos, vel quo ad humiles inclinamur. Nam quantum *odibilis est coram Deo & hominibus superbia*, vt ait Sapiens: tam iucunda & accepta est omnibus vera humilitas & modestia; Vnde Dominus hoc etiam proponebat motiuum ad virtutis commendationem contra vitium oppositum: *Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco,* Luc. 14. *ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo, & veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi: da huic locum, & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere; Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco, vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice ascende superius; tunc erit tibi gloria coram omnibus discumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat exaltabitur.* Ibid. 10.

Quâ quidem parabola nihil ad rem nostram aptius poterat dici, quia simul comprehendit iudicium Dei & hominum circa humilitatis actus, quod tale est vniuersim vt quo se quis magis humiliat, eo magis æstimetur & probetur. *Humilia respicit in cœlo & in terra.* Quid notius, quid crebriùs inculcatum? Et tamen quid minus creditum? Psal. 112.

III. PVNCTVM.

ERGO *hic etiam magis reuera crescit qui se ita ad inferiores demittit:* Cùm sic apud Deum & homines in maiorem veniat existimationem & commendationem. Sic rursum Sapiens: Prou 29. *Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.* Necnon Apostolus: Ephes. 4. *Quod ascendit, quid est nisi quia & descendit? Qui descendit, Ipse est & qui ascendit.* Quæ primo dicuntur de Christo Domino, tùm de cæteris omnibus qui ad eius imitationem se libenter demittunt, & ad infimos quosque descendunt. Serm. 2. in Ascens. Dom. Sic præclare S. Bernardus; *Christus,* inquit, *cùm per naturam Diuinitatis non haberet quò crescere vel ascenderet, quia vltra Deum nihil est; per descensum quomodo crescere, inuenit, veniens incarnari, pati, mori ne moreremur in æternum: propter quod Deus exaltauit illum, quia resurrexit, ascendit, sedet ad dexteram Dei. Vade & tu fac similiter; neque enim ascendere potes nisi descenderis.*

Quæ cùm generatim de omni humilitatis actu valeant, tùm vero hîc, praxim applica ad eam virtutis partem quæ à Christo imitanda proponitur; vt quoties inciderit occasio, libenter te demittas ad inferiores, si quos habes; vel ad ipsos qui occurrunt infimæ plebis homines. Caue hinc timeas, ne quid tibi honoris depereat, cùm potiùs inde vel plurimum augeatur. Hoc & monebat Sapiens: Eccles 4. *Congregationi pauperum affabilem te facito: Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi, pacifica in mansuetudine.* Quod & luculentè sanctus Iac. 2. Iacobus; *Nolite,* inquit, *in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ,* quasi diceret, vos quibus hæc gloria collata est vt in Iesum credatis, nolite diuites præferre pauperibus, cùm potius pauperes Christus diuitibus prætulerit; Sic enim subdit sanctus Apostolus; *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes Regni, quod repromisit Deus diligentibus se? vos autem exhonorastis pauperem!* Tùm post pauca; *si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas: Diliges proximum tuum sicut teipsum, benefacitis: si autem personam accipitis, peccatum operamini redarguti à lege, quasi transgressores:* Hoc est, cùm diligendi sint omnes ex præcepto Charitatis, ipsi etiam Diuites sunt amandi & colendi, sed non ratione diuitiarum seu.

Digitized by Google

personæ diuitis in preiudicium & contemptum eorum qui non sunt diuites.

Nonne in hoc erras? An ita facile cum pauperibus atque diuitibus conuersaris? Cum his vero quando colloqueris, quæ sunt tua colloquia? Quid responderes Christo interroganti; *Qui sunt hi sermones quos confertis ambulantes?* An de Iesu, vel de Mundo? An de Cœlo vel de terra? *Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. IPSI de mundo sunt, ideo de mundo loquuntur, & mundus eos audit: Nos ex Deo sumus.* Loquela tua te manifestum faciet. *Et ex verbis tuis iustificaberis aut condemnaberis.* In hoc diligenter attende. Et vide in hac parte Feria 4. hebd. 3. Quadragesimæ. Ioan. 3. 1. Ioan. 4. Matth. 12.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS DE OPPROBRIIS SVAE PASSIONIS LIBENTER AVDIT, ET LOQVITVR.

Quomodo Eum tradiderunt summi Sacerdotes, & & Principes nostri, in damnationem mortis, & Crucifixerunt Eum. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Quæ sunt Ambitioso detrimenta, hæc sunt Humili lucra.

RATIO EST, Quia quicumque habent diuersos & plane oppositos fines, opposita etiam sibi ducunt lucra & detrimenta. Sed ambitiosus & humilis habent oppositos plane fines. Ergo quæ sunt vni detrimenta, sunt alteri lucra.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

IN hoc etiam manifeste apparet Charitas Christi longissimè ab omni fastu & ambitione remota, quòd tam libenter audit de suis opprobriis sermocinantes peregrinos, simulque cum illis loquitur, quàm libenter Ambitiosus audiret & loqueretur de suis laudibus. Sic enim de Iesu Nazareno pergebant dicere: *Et quomodo Eum tradiderunt summi Sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel, & nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie, quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, Ipsum vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ! nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?*

Hæc omnia singillatim expendi possent, sed illud in primis. quod non modo patienter Christus Dominus illos de sua probrosa condemnatione colloquentes sustinuit, sed etiam grauiter arguit quod nondum crederent, nec sibi persuadere vellent sic Christum fuisse condemnandũ & probris afficiendum. Certe si quid ambitiosus vel tantillum opproprij pateretur, numquam probare contenderet se illud oportere pati, neque ita procuraret ab aliis sciri & credi, sicut forte diuulgatur; quin potiùs de iniustitia sibi illata, de reparando honore, de vindicta sumenda, deq; amicis ad sui defensionem prouocandis totus dissereret, nihilq; aliud mente & sermone agitaret; *Non est qui vicem meam doleat ex vobis*, dicebat Saul; Sic & superbus & opproprij impatiens Aman: *Et cum hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro Mardochæum Iudæum sedentem ante fores regias.* Sic videlicet ambitio & humilitas longe aliter mouent & solicitant animum, circa infamiam & illata probra.

1. Reg 22.

Esth. 5.

Atque hinc Veritas vniuersim proposita & ad praxim singulariter commendata: *Vt quæ sunt ambitioso detrimenta, hæc sint humili*

milili lucra. Quia ſcilicet quicumque oppoſitos ſibi ſtatuunt fines, oppoſita etiam ſibi ducunt lucra & detrimenta. Sint alij pecuniæ, & ſint alij gloriæ appetentes; nonne quod illis eſſet detrimentum, iſtis erit lucrum? Quid magis illi cauerent, & quid magis iſti appeterent quam profundere pecunias, & ſplendidè viuere? ô quàm proinde iuuat rectos ſibi fines proponere, & quàm ſapienter Sapiens; *In fine hominis denudatio operũ illius*; quod non modò de fine ſeu termino deficientis vitæ intelligas, ſicut alibi dictum eſt: ſed de fine ſeu intentione quam quiſque ſibi præſcribit, & de qua Dominus; *Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit: ſi autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebroſum erit. Vide ergo ne lumen quod in te eſt, tenebræ ſint.* Eccleſ. 17. Luc. 11.

II. PVNCTVM.

SED ambitioſus & humilis habent oppoſitos ſibi fines.

Quid enim ille niſi apparere, extolli, magnificari, & præire cunctis? Quid iſte contrà, niſi latere, ſubjici, ſeſe demittere & ſubeſſe omnibus? Quæ quam diuerſa ſint quis non videt? Vnde Chriſtus Dominus; *Reges gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur: vos autem non ſic, ſed qui maior eſt in vobis, fiat ſicut iunior: & qui præceſſor eſt ſicut miniſtrator.* Quaſi diceret, non eſt mirum Gentiles contendere de honore & primis gradibus, quia hunc ſibi præfigunt finem; At vos longe ab iſta contentione volo, quia vobis alius præfixus eſt finis. Audi ambitioſum: *In cælum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolum meum, & ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus aquilonis: aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altiſſimo.* Audi & humilem; *Ante Dominum qui elegit me potiùs quàm patrem tuum, & ludam & vilior fiam plus quam factus ſum, & erò humilis in oculis meis, & cum ancillis, de quibus locuta es, glorioſior apparebo.* Vtri te horum ſimiliorem agnoſcis? Luc. 22. Iſ. 14. 2. Reg. 6.

III. PVNCTVM.

QVÆ ſunt igitur ambitioſo detrimenta, ſunt humili lucra.

Nam cùm aliter non ſint ambitioſo detrimenta quàm quia repugnant eius fini; hac ipſa ratione ſunt lucra humili, quia

eius fini & intentioni respondent. Sic etiam è contra dici potest, quæ sunt ambitioso lucra, hæc sunt humili detrimenta: Id est quæ ambitiosus appeteret & omni auiditate exciperet, hæc humilis refugit & non nisi renitens & inuitus acceptat; vnde Apo-
Phil. 3. stolus; *quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifacium.*

Vnde hoc maximè discès, quòd quando in humiliatione vel iniuriis, te læsionem aut detrimentum aliquod accepisse putas, non aliunde putas quam quod ambitiosus es, & finem ambitionis in mente habes; Nam si verè esses humilis, illud ipsum quod
Is. 30. putas detrimentum tuum, tuum esset lucrum. *Superbia tantùm est, quiesce*, inquit aptè Propheta. Hæc est eminens scientia Iesu Christi cui te tamdiu studere oportet, donec hoc ipsum in te sen-
Phil. 2. tias *quod & in Christo Iesu, qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens*: Et quæ plura iam sæpe audiuisti; Sed an ex auditis profeceris, vide, & hæc Diuina monita semper in mente
Luc. 12. habe, *Nolite in sublime tolli*: NOLI *altum sapere sed time.* NON
Rom. 11. & 12. *alta sapientes, sed humilibus consentientes.* QVI *amat primatum*
Ioan. 3. *gerere, Diotrephes, non recipit nos*, ait humilis & dilectus Christi Discipulus. Vide quæ passim alibi de humilitate.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS SCRIPTVRAS, QVÆ DE IPSO ERANT, PEREGRINIS INTERPRETATVR.

Et incipiens à Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis, in omnibus Scripturis quæ de ipso erant. Luc. 24.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Quo gressu Charitas nobilem fugit suggestum, eodem petit ignobilem.

SENSVS est præcipue de his quos illa Charitas, quæ non est ambitiosa, mouet ad procurandam aliorum salutem, quà concionando, quà exhortando, quà instruendo, modis omnibus. Sic enim exemplum Christi Domini ad hoc pietatis officium, eos mouet, vt quo affectu fugiunt nobiles suggestus, id est, celebriores ad docendum vel Concionandum cætus, & splendidiora subsellia: eodem petant villas, pagos, & similia minus splendida minusque speciosa loca.

RATIO est quia quem mouet vera Charitas ad alienæ salutis curam, ita eum verè mouet, vt quo passu & affectu saluti suæ vacat, eodem vacet alienæ, neque alteri altera salutis cura, vllo modo præiudicet.

Atqui vt salus propria & aliena sine vllo sui præiudicio procurentur, oportet vt sicut nobilis fugietur suggestus, ita & petatur ignobilis.

Ergo, quo gressu Charitas nobilem fugit suggestum, eodem petit ignobilem. Quæ sanè Charitas eò est pretiosior quò rarior.

I. PVNCTVM.

HOC certe mirum est, quod Christus Dominus duos hosce Discipulos rudes adhuc & ignaros mysterij Resurrectionis, tam diligenter & particulatim ex scripturis docere voluerit, vt quidquid Moyses, quidquid Psalmi & Prophetæ de hoc fidei articulo scripserant, solis illis seorsim in via retulerit & declararit: nihil vero Ierosolymis, vbi ad loquendum & docendum præcipua & nobilissima erat celebritas, nihil ex quo resurrexit apud Scribas & doctiores viros de sua Resurrectione dixerit!

Hoc est scilicet quod ipse ante Dominus miratus erat: *Confiteor tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea parvulis: Ita pater, quoniam sic placitum fuit ante te.* Matth. 11.

Digitized by Google

Hic est etiam maximè proprius illius Charitatis effectus quæ non est ambitiosa, hic eius motus & affectus; *Vt quo gressu nobilem fugit suggestum, eodem petat ignobilem:* Nec se minus libenter communicet paruulis & rudibus, quàm studiosè refugit alios; Quia videlicet illa est sincera Charitas qua qui mouetur, sic propriæ & alienæ saluti vacat, neutra vt alteri salutis cura præiudi-
Rom. 13. cet. Hæc enim Charitas à Deo est, *quæ autem sunt à Deo, sunt ordinata*; & quæ sunt à Deo ordinata, non sibi obstant, sed sese
1. Cor. 14. potius iuuant, sicut nec Deus sibi est vllo modo contrarius. *Non est enim Deus dissensionis*, Id est, confusionis & perturbati ordinis sed pacis, ait Apostolus, qui & suo Timotheo vramque salutem ex æquo commendans: *Attende*, inquit, *lectioni, exhortationi*
1. Tim. 4. *& doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est. Hæc meditare, in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & doctrinæ: Insta in illis; hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.* O verè ordinatum & instructum à Charitate hominem, qui sic alios instruit, vt se non destruat: & qui sic sibi attendit vt aliis æque intendat.

II. PVNCTVM.

ATQVI vt salus propria & aliena sine vllo sui præiudicio procuretur, oportet vt sicut nobilis fugietur suggestus, ita & petatur ignobilis.

Sic enim dum fugitur nobilis, propria salus in tuto est: dum petitur vero ignobilis, aliena salus comparatur: quæ vtraque salus & perfectio sane periret aut periclitaretur, si conuerso propositionis ordine, ignobilem fugeres suggestum, & nobilem peteres. Nam etsi apud nobiles & potentes aliquid cum Dei gra-
Ier. 23. tia, possis efficere, tamen id rarius & suspectum est, si maxime id ambias & appetas. *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.* Sic ipse Deus, & multò plura passim comminatur. Sicut enim prima Prædicantis con-
Rom. 10. ditio & commendatio est Missio, iuxta illud Apostoli, *quomodo prædicabunt nisi mittantur*, & nisi ostendant se à Deo vocatos ad hoc ministerium; sic planè si desit talis missio & vocatio, prima
Ezech. 13. est sese ingerentis condemnatio. *Væ Prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum!* At nonne is manifestè dicendus est sequi

ſpiritum ſuum qui ex ambitione nobilem ſibi quærat locum?

In humili vero & ignobili loco nihil talis periculi, & latus ad animarum ſalutem aperitur campus. Verè enim de Euangelica veritate id dici poteſt quod Pſaltes: *Audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campis ſyluæ*; Auditur quidem Veritas in magnis ciuitatibus & cætibus, ſed inuenitur in campis inter agreſtes & pauperes. Hi ſunt nempe *qui Euangelizantur*; *& talium eſt regnum cælorum.* His prima, nato Chriſto, prædicatio Euangelij facta eſt ab Angelo; & his natus Saluator ſingulariter & quaſi præ aliis nuntiatur; hi demum ſoli ad eum inuiſendum inuitantur, & hi ſunt qui primi aliis ipſum natum prædicant; ſicut & reſurgentem hi duo rudes Diſcipuli cæteris nuntiant quos ipſe Dominus idcirco præ aliis docuit. *Pſ.* 131. *Matth.* 11. *Luc.* 2.

O quàm vere dictum ab Apoſtolo: *Videte vocationem veſtram: quia non multi ſapientes ſecundum carnem: non multi potentes, non multi nobiles: ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes.* 1. *Cor.* 1.

III. PVNCTVM.

QVO *igitur greſſu Charitas nobilem fugit ſuggeſtum, eodem petit ignobilem*; quantùm quidem ex ſe eſt, ſuáque in electione & poteſtate: nam ſi iubeatur nobilem conſcendere, parebit & omnibus omnia fiet, vt omnes Chriſto lucrifaciat: ſi vero ſibi relinquatur nec aliter à Deo viderit ordinatum; quàm vere ordinata & ſincera erit Charitas, tam verè fugiet quæ ſaluti propriæ nocent, quales ſunt hi nobiles cætus & ſuggeſtus qui ambiuntur; & tam verè petet ignobiles, vbi alienæ ſaluti fructuoſius ac ſine vllo propriæ ſalutis damno, vacet. *Teſtor coram Deo, & Chriſto Ieſu, & electis Angelis, vt hæc cuſtodias ſine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando*: quaſi diceret Apoſtolus; ſic vtrumque ſimul tempera vt neque vacando ſaluti alienæ, præiudices tuæ; neque ita tuæ vaces vt deſis alienæ. *Quis enim*, vt ait Sapiens, *miſerebitur incantatori à ſerpente percuſſo, & omnibus qui appropiant beſtiis?* At certe ij ſunt qui non vocati & non iuſſi ſe obtrudûnt nobilibus illis ſuggeſtis, vbi apud Viros dicant primarios: Ij ſunt inquam qui ſe vltrò lethalibus exponunt periculis, nec vlla miſeratione digni cenſentur, meritòque ſuæ præſum- 1. *Tim.* 5. *Eccleſ.* 12.

Digitized by Google

ptionis pœnas luant. Nam si Ezechieli quamtumuis vocato & iusso dicitur, *quoniam increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas*; quanto magis non vocatis & non missis? Licet enim futuri sint Auditores benigni & à quibus nihil videatur timendum: Ista tamen benignitas & popularis fauor, non minus sæpe obest, quàm inculta & agrestis nonnullorum austeritas.

Ezech. 2.

Quidquid sit autem de humana gratia, sane Christus iram & iustitiam, in illos potius quam misericordiam nisi resipiscant, apertè denuntiat, cùm in Apocalypsi, Viro alioquin Apostolico, imo & Angelico sic grauiter per Ioannem scribit: *scio opera tua, & laborem & patientiam tuam*; Et post multa quibus insigniter commendatur; *Sed habeo*, inquit, *aduersum te, quod Charitatem tuam primam reliquisti*: primum videlicet illum feruorem quo suæ simul ac alienæ indiuisim saluti laborabat; vnde & pergit quod tibi applices: *Memor esto itaque vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin autem, venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* Id est, nisi te reuocaueris ab insana illa mente quâ pretextu salutis alienæ, salutem tuam in discrimen vocas. *Ejice primùm trabem de oculo tuo.*

Apoc. 2.

Matth. 7.

Vide in 1. parte, Die 31. Decembris.

FERIA SEXTA.

CHRISTO LOQVENTE PEREGRINIS, INARDESCVNT EORVM CORDA.

Nonne Cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas? Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Colloquendo de Diuinis, quanto magis luces quàm ardes: tantò minus in te Diuina lucet Charitas.

Digitized by Google

RATIO EST, Quia tantò minus Diuina lucet Charitas quanto minus purè Deum vnum ſpectas.

Sed loquendo de diuinis, quanto magis luces quàm ardes, minus purè Deum vnum ſpectas.

Ergo & tunc tanto minus in te lucet Diuina illa Charitas, quæ non eſt ambitioſa, & quæ magis corda pungit quàm vngit.

I. PVNCTVM.

QVÆ huc referuntur peregrinorum verba de ardenti ipſorum corde, licet prolata tantùm fuerint in caſtello vbi recumbebant, & poſtquàm ex eorum oculis Chriſtus euanuit, ſicut in ſequenti conſideratione videbitur: quia tamen reipſa ille ardor Cordium excitatus fuit, dum loqueretur eis Chriſtus, ſic de ipſo ardore vt aliquid mediteris, magis hic opportune videtur præmittendum quàm differendum.

Cùm itaque Dominus varias de ſe interpretaretur ſcripturas, non ſolum hoc agebat in peregrinorum animis vt eos de fide Reſurrectionis plene inſtrueret; ſed vt eorum affectum planè moueret, vel in Deum qui ſic mũdum dilexerat vt Filium ſuum vnigenitum daret: vel in ipſum Filium qui ſe immolandum permiſerat, per tot ſupplicia & opprobria: vel in Diuinam Iuſtitiam cui ſemel offenſæ ſic reparandum fuit; vel in ſua ipſorum peccata quæ tali victimâ fuerunt expianda: vel in amorem patiendi, pro æternæ ſuæ ſalutis deſiderio, cùm Chriſtum oportuerit tanta pati vt intraret in gloriam ſuam: vel denique in ſimilem pium animi motum, ſe ita permotos ſentiebant duo iſti Diſcipuli, vt quo tempore eum audirent loquentem, non modo intelligerent quid loqueretur, ſed amarent quod intelligebant, & vellent exequi quod amabant. O vere *ignitum eloquium Domini vehementer.* *Pſ.* 118.

Hæc eſt videlicet Charitas minime ambitioſa, quæ magis planctum quàm plauſum quærit, quæ plus prodeſſe quam placere deſiderat, & quæ plus ardet quàm lucet. Quod quia plurimum ad quotidianam praxim valet, idcirco præcipua eſt conſideratione dignum; & quàm longe errent à vera Charitate qui malunt in dicendo lucere quam ardere, non potuit euidentius demonſtrari quàm Veritate propoſita de diuinis & ſpiritualibus

Digitized by Google

colloquiis, siue quæ ex plano, siue quæ ex superiore suggestu, siue in concionando siue in exhortando habentur, quocumque tandem modo de diuinis loquaris, *quanto magis loquendo lucere appetes, quàm ardere: tanto minus in te relucebit diuina Charitas.*

Ratio est aperta, quia cùm sine dubio Charitas vnum purè Deum spectet in omnibus, & illud sibi Prophetæ singulariter
Ps. 72. applicet, *Mihi adhærere Deo, bonum est*; profecto quanto minus apparebis ita Deum pure spectare, minus etiam relucebit Charitas, minùs spectabitur & agnoscetur. Sic enim arbor ex fructu
Ioan. 5. agnoscitur, sic ab effectu causa, vel à causis effectus. *Cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis.* Ipse loquitur quem nihil
Hebr. 4. fallit; & ipsum nihil fallit, *in cuius conspectu non est vlla creatura inuisibilis: omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius.*

II. PVNCTVM.

SED loquendo de diuinis, quanto magis luces quàm ardes, tanto minus pure Deum spectas.

Non est malum lucere, si in bonum finem dirigatur, nec si plus nimio luceas: plus autem nimio lucere dicendus est, qui magis lucet quam ardet, id est qui magis docet quam mouet, qui magis intellectum illustrat quàm voluntatē accendat. Nam cum finis lucendi sit ardor, cum lucere debeat discursus vt ardeat, cum sit illustrandus intellectus vt voluntas accendatur: certè qui plus lucet quam ardet, perinde facit atque is qui plus in mediis quàm in fine poneret, plus in medicina, quàm in sanitate; plus in vtendo quàm fruendo; quod omni repugnat rationi & disci-
2. Mach. 5 plinæ. *Non propter locum, gentem: sed propter gentem, locum Deus elegit:* Quasi diceretur, quæcumque sunt illius loci bona vel mala, non propter ipsum locum immissa sunt, sed propter gentem, cuius gratia locus electus est: quia sic omnia media sunt in finem suum referenda, vt nihil sit in mediis boni, nisi quantum ad finem referri potest illud bonum: ac proinde si bonum illud medij, impediret finem, iam non esset bonum sed malum.

Quibus ita præsuppositis, euidenter patet, quod si magis luces quàm ardes, non purè spectas Deum; nisi enim pro fine Deum habeas, non spectas pure Deum: at quomodo dici poteris Deum pro fine te habere qui finem dicendi à Deo positum non habeas? quis

Quis ſit autem ille finis, iam dictum eſt eſſe ardorem non lucem; tu vero lucem non ardorem pro fine habes, ſi plus luces quam ardes: nam quorſum illud lucere maius quam ardere niſi quia magis id ſpectas & intendis? An vero id propter Deum ſpectes & intendas, longè minus credi poteſt quàm ſi de ardore magis cogitares; nam in lucendo quidquid naturæ corruptæ placet facilius reperitur, quam ardendo. Quid eſt quod naturæ placet niſi placere aliis, doctrinæ laudem aucupari, & vno verbo apud homines commendari, quæ omnia lucendo, id eſt docendo & orationem verbis aut figuris illuſtrando proueniunt, aut certe prætenduntur. Itane porrò ſpectetur Deus! an quid magis contrarium Deo purè ſpectando quàm iſta vanitas placendi auribus? *An quæro hominibus placere?* aiebat Diuinus Apoſtolus, *ſi adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* Ac proinde non *in perſuaſibilibus humanæ Sapientiæ verbis*, ne nimis forte luceret, ſed *in Virtute Dei* vt magis ardere poſſet, loquebatur. *Quæ & loquimur, non in doctis humanæ ſapiẽtiæ verbis; ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia comparantes.* O quæ doctrina ſpiritus qui idcirco in linguis deſcendit igneis vt non ſplendida ſed ardentia promerentur verba. *Qui habet ſermonem meum, loquatur ſermonem meum verè. Quid paleis ad triticum, dicit Dominus? Numquid non verba mea ſunt quaſi ignis, dicit Dominus, & quaſi malleus conterens petram?* Reſponde, & te his ſine conteri verbis, quod illa ignita non quæras verba.

Gal. 1.
1. Corint. 2.
Ibid.
Ier. 23.

III. PVNCTVM.

QVANDO itaque de diuinis ſermo & colloquia conſeruntur; quantò magis luces quàm ardes, tanto minus in te Diuina relucet Charitas; quæ cùm vnum purè Deum ſpectet, tanto minus lucet & apparet, quanto minus Deum ſpectare agnoſcitur: at tùm certe minus agnoſcitur, cùm ſplendorem potius quam ardorem in animos vibrat. *Sic Deus noſter, ignis conſumens eſt.* Sic mons ille in quo legem & præcepta dedit, totus ardere videbatur. Sic lex ipſa dicitur ignea. *Et omnis ſermo Dei ignitus. Sic Elias quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat.* Sic S. Ioannes Baptiſta, *erat lucerna ardens & lucens: NON ait lucens & ardens*, inquit S. Bernardus, *quia Ioannis ex feruore ſplendor, non*

Deut. 4. Hebr. 12. Deut. 33. Prou. 30. Eccleſi. 48. Ioan. 5.

Ser. in Nat. S. Ioan. Baptist. *feruor prodiit ex splendore. Sunt enim qui non cò lucent quia feruent sed magis feruent vt luceant, at isti plane non feruent Charitatis spiritu, sed studio vanitatis.*

Verùm repetenda paulo altius quæ de hoc ipso argumento Idem habet in eodem sermone, quibus mirum quantum proposita Veritas confirmetur. *Est enim*, inquit, *tantùm lucere, vanum: tantum ardere, parum: ardere & lucere, perfectum. Audi quid dicat scriptura: sapiens permanet vt sol: stultus autem vt luna mutatur. Quia enim splendet luna sine feruore, modo plena, modo exigua, modo nulla videtur: mutuatum siquidem lumen numquam in eodem permanet statu, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus non comparet. Sic sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modo magni, modo parui sunt: modo nulli, secundum quod adulantium linguis vel vituperare placuerit vel laudare. At vero solis splendor igneus est, & cùm feruet acriùs, etiam oculis lucidior exhibetur. Sic sapientis ardor internus, foris lucet, & si non ei datur vtrumque, curat semper ardere magis, vt pater suus qui videt in abscondito, reddat ei. Væ nobis fratres, si luxerimus tantùm. Nam lucemus quidem & magnificamur ab hominibus, sed mihi pro minimo est, vt ab humano iudicer die: qui enim iudicat me Dominus est, qui feruorem ab omnibus exigit, splendorem vero non ita. Ignem, inquit, veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur.*

Et post multa, concludens exemplo sancti Ioannis qui occubuit pro veritate fœliciter; *ferueat*, inquit, *etiam in nobis zelus iste, Carissimi. Ferueat amor iustitiæ, odium iniquitatis. Nemo vitia palpet, peccata dissimulet nemo: Nemo quod in se est aquanimiter ferat cùm viderit ordinem deperire, minui Disciplinam. Est enim consentire, silere cùm arguere possis: & scimus quia similis pœna facientes maneat & consentientes.* Addo hic quod idem Sanctus monet, aut quisquis est Author sermonis de duobus peregrinis qui habetur inter eius sermones: *Quoties*, inquit, *in nobismetipsis marcescit anima nostra, & possident nos dies afflictionis, ad memoriam reuocemus quid aliquando in oratione senserimus, qualiter locutus nobis sit Dominus: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis?* Ardoris quidem sensus potest deficere, sed vigere debet semper effectus.

Fer. 2. Paschæ.

Vide in 3. parte, die 4. Augusti.

Digitized by Google

SABBATO.

CHRISTVS DOMINVS ROGANTIBVS SE PEREGRINIS, VT SECVM MANEAT, ACQVIESCIT.

Mane nobiscum, quoniam aduesperascit. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

In dubio, certius est, & Rationi conformius, aliorum Rationi te conformare quàm propriæ.

RATIO EST, Quia quod propius accedit & nos ducit ad diuinam voluntatem, hoc est certius & rationi conformius.

Sed in dubio, se aliorum rationi potiùs conformare quàm propriæ, hoc est quod propius accedit & nos ducit ad diuinam voluntatem.

Ergo id est etiam certius & rationi conformius, nec non exemplo Christi Domini, qui sic rationi peregrinorum & voluntati se conformauit.

I. PVNCTVM.

ET appropinquauerunt castello quò ibant, & ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes, Mane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis; Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum, & ipse euanuit ex oculis eorum.

Hæc Sacer Euangelista: ex quibus facillime intelligas quanta facilitate Christus Dominus acquieuerit voluntati Discipulo;

Digitized by Google

rum, & rationi quam protulerunt vt eum dissuaderent à longiori via; quod scilicet inclinata iam esset dies. Patet et am quanta cum humilitate & Charitate minime ambitiosa, ingressus fuerit exiguum illud domicilium, accubuerit mensæ, panem acceperit & porrexerit, ac denique se illis in omnibus parem aut inferiorem reddiderit Rex ille Gloriæ, Rex ille Regum & Dominus dominantium! Non sic humana solet ambitio & superbia cedere aliis, non sic alienæ se conformare rationi & voluntati: sed sibi potius omnes subjicere & in suam attrahere dominationem. Vnde *inter superbos semper iurgia sunt*, vt ait Sapiens, *& vbi fuerit superbia, ibi erit & contumelia: vbi autem humilitas est, ibi & sapientia*; qua fit, *Vt in quouis dubio iudicetur certius & rationi conformius, aliorum rationi se conformare potius quam propriæ.*

Prou. 13. *Ibid. 11.*

Quæ certe Veritas cùm in quotidiano & frequenti sit vsu, plurimum expendi debet, ne quid contrà peccetur. Sic autem facile declaratur, quia quod accedit propius, & quod rectius ac securius nos ducit ad diuinam voluntatem cognoscendam & faciendam, illud est sine controuersia semper certius & aliis ombus præferendum. Quid enim quærimus, aut certe quid aliud à nobis quærendum est quàm quod ita commendat Apostolus, dum ait, *non cessamus, pro vobis orantes & postulantes vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spirituali, vt ambuletis digne, Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei.* Rursum ibidem; *Semper solicitus pro vobis in orationibus, vt stetis perfecti, & pleni in omni voluntate Dei,* Expende illud *omni,* nempe vt sæpe dictũ est, in substantia, in modo, & in fine rei cuiuslibet peragendæ, quæ est volũtas illa triplex, de qua idem Apostolus *vt probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens & perfecta*; Neque enim aliter dici potest fieri omnis Dei volũtas, nisi fiat quod præcipit, & quo modo vult fieri, ac tandem quia sic illi placet. Si quod horum trium omittatur, licet alia duo permaneant, pauendum illud audietur; *Non est mihi voluntas in vobis*, id est, quandoquidem vobis non placeo, neque mihi placetis. Potestne aliquid audiri grauius?

Coloss. 1. *Ibid. 4.* *Rom. 12.* *Mal. 1.*

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED in dubio, se aliorum rationi & voluntati conformare potius quam propriæ, hoc est, quod accedit propius & quod nos ducit securius ad diuinam cognoscendam & faciendam voluntatem.

Primo quidem hic fieri potest vt alter de re præsenti melius sapiat & sentiat quam nos; vnde eius consilio acquiescentes *quod bonum est tenebimus, & ab omni specie mala nos abstinebimus*, vt est apud Apostolum. 1. Thess. 5. Deinde vero quotiescumque minus est propriæ nostræ voluntatis in quouis nostro negotio, plus esse potest Diuinæ, cui nihil est adeo contrarium ac nostra voluntas, vt diserte sanctus Bernardus: *voluntatem*, inquit, *dico propriam quæ non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum. Hæc aduersus Deum inimicitias exercens est, & guerram crudelissimam: Quid enim odit aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset voluntas propria, & infernus non erit.* Serm. 3. de Resurr. Dom.

Denique, cùm hoc sit proprium Diuinæ prouidentiæ, vnumquemque nostrum regere potius per alium quam per nos ipsos, certe qui se regendum sinet, is propius semper accedit ad illam diuinam ordinationem & voluntatem, quàm si relicto aliorum consilio sibi confideret. Sic apte Sapiens: *Simplicitas iustorum diriget eos*, Et rursum: *Iustitia simplicis diriget viam eius.* Id est, sicut simplices se sinunt facile regi, sic etiam securius reguntur, & tutius diriguntur ad voluntatem Dei perficiendam quàm qui non sic se sinunt regi: Quando hæc sola esset simplicitas & humilitas qua qui se aliorum rationi summittit potius quam suo credat ingenio, sic Deo grata & accepta est, vt expresse dicatur, *voluntas eius in iis qui simpliciter ambulant.* Pr. 11. Ibid.

Neque alia certitudo certior de Diuina voluntate in his ipsis operibus quæ de se bona dicuntur, haberi potest, quàm si non ex propria voluntate sed alieno potius fiant ductu: quia videlicet nihil est tutius ad voluntatem Dei perficiendam, quam sic regi & dirigi, vt sæpe alias dictum. Quanto id verius & certius in dubiis & incertis operibus? Nam si tam grande malum est voluntas propria, vt quæ sunt apertè bona, bona tamen non sint, quia sunt ex voluntate propria potius quam Diuina, quanto id magis timendum esset in aliis quæ non sunt tam manifestè bona? *Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra! numquid tale est ieiunium quod elegi?* Quodnam vero est quod elegit? quodnam est si- In 1. parte hebd. 3. post Epiphan. Is. 58.

Digitized by Google

gnum eius electionis? nempe, *dum non facis vias tuas, & non invenitur voluntas tua.* Hoc est enim quod sequitur in propheta. Hoc est signum voluntatis Diuinæ; Hæc eius nota certior, & certitudo notior, si in re agenda non tuo sed alieno potius ducaris consilio. Vellesne reluctari tam apertæ Veritati?

III. PVNCTVM.

IN dubiis igitur & incertis hoc est certius & Rationi conformius, aliorum se potius conformare rationi quam propriæ; quia sic certius ad diuinam accedimus Voluntatem, in qua perfectè adimplenda, vt non semel audiisti, tota vitæ nostræ ratio & firmamentum consistit; *facientes voluntatem Dei ex animo,* inquit Apostolus loquens de seruitio exhibendo Dominis carnalibus, in quorum voluntate ait voluntatem Dei contineri quam serui faciant, quoties Dominis suis obedient. Sic proportione quadam seruata, tenendum est quod quando in negotio vel quouis rei agendæ occursu, dubitatur de diuina voluntate, certius illa dignoscitur & adimpletur ex aliorum consilio & ductu quam nostro proprio. Licet enim alius in illo dubio æque possit errare atque nos; nos tamen eius potius voluntati quàm nostræ obsequentes, minus errabimus quam si nobis solùm credidissemus. Nihil ad pacem & veram libertatem securius, vt expresse habes in libro de Imitatione Christi, vbi sic Dominus: *Fili, nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis: stude fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam. A DOMINO egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.* Sic parentes Rebeccæ, sic alij quiuis probati viri de diuina voluntate sentiunt & fatentur se melius eam per alios quam per se nosse.

Ephes. 6.

L. 3. c. 23.

Gen. 24.

Quid quod ipse Dominus nihil ex se, nihil ex propria se voluntate facere toties professus est. Et quod magis mirum, non modo ex Diuini Patris nutu totus pendebat, sed ex ipsis hominibus quos vitæ suæ Rectores habuit & quodammodo directores, vnde apte S. Bernardus, *Attende quid fecerit magni Consilij Angelus, quomodo consilium suum postposuerit consilio vel magis voluntati Mulieris vnius, beatam Virginem loquor, & fabri pauperis; Ipsa est Ioseph.* Et nonnullis interiectis tandem concludit, *Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum ipsa Sapientia deseruit?* Vide infra, Feria 5. quæ est Ascensionis Octaua.

Ioan. 5.

Serm. 3. de Resurr. Dom.

Digitized by Google

DOMINICA III. POST PASCHA.

DE TRISTITIA ET GAVDIO APOSTOLORVM EX ABSENTIA ET PRÆSENTIA DOMINI.

EVANGELII hodierni tres distingui possunt & considerari partes, quæ tamen eòdem tendunt vt confortemur in aduersis.

Prima his continetur verbis. *Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem:* Et quæ sequuntur de dubio Apostolorum circa hæc verba.

Secunda, cùm Dominum interrogare vellent Apostoli, nec auderent, sic ipse sermonem continuauit, *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Tertia proponit similitudinem quâ ex tristitia gaudium nasci apparet. *Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Horum autem omnium literalis sensus duplex esse potest. Primus, vt modicum illud tempus quo Apostoli non essent visuri Christum, & inde tristes futuri, sit tempus passionis, nempe illud triduum quo passus, mortuus & sepultus iacuit in sepulchro. Tempus verò quo eum rursus visuri essent & gauisuri, tempus sit quo resurgens Dominus suâ illos præsentiâ recreauit.

Alter sensus est, vt tempus tristitiæ Apostolorum, & absentia Christi, sit totum illud tempus quo vixerunt Apostoli, multum-

Digitized by Google

que laborarunt in disseminando Euangelio, ac veluti pariendæ salute proximi: Tempus autem eorum gaudij & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus quæ sunt magis moralia & practica vt facilius eruantur, tres ex vnaquaque parte proponuntur Veritates.

Ex Prima Euangelij parte, de modico vitæ tempore.

I. VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cùm nil tamen sit tam credibile.

RATIO postremæ partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quòd nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum authoritate quæ fidem diuinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.

Sed tale est modicum vitæ tempus, vt sensu simul percipiatur & ratione & fide diuina quæ ex multa & plana scripturarum authoritate concipitur.

Ergo nil tam credibile, licet nihil minùs credatur.

I. PVNCTVM.

MODICVM illud tempus de quo Dominus in Euangelio, sanctus Augustinus ad totum vitæ nostræ tempus, imò & ad totum præsentis sæculi spatium transferens; *Modicum*, inquit, *est hoc totum spatium quo præsens peruolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandæuus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne alioquin iuniores *propter modicum corruptibilis vitæ tempus decciperentur.* Sic apertè sanctus Iacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hic opportunè de hoc modico vitæ tempore, *quod tam modicè creditur, vt nihil minus credatur, cùm nihil tamen sit tam credibile.*

Tract 101. in Ioan.

2. Mach. 6

Iac. 4.

Quòd non credatur, euidentius est quam vt probetur, & deplorandum

plorandum potius quàm enarretur: ſicut enim ſi modicum illud tam breue & euanidum eſſe crederetur ſicut Scripturæ referunt eſſe breue & citiſſimum, vix vllus eſſet hominum qui non ſibi cautius de ſua prouideret æternitate quæ ex illo pendet modico & momento: ſic cùm apertè pateat vix vllum eſſe qui de ſempiterno illo futuræ vitæ ſtatu ſeriò cogitet & proſpiciat, nonne hinc euidens eſt, quòd non credatur tam breue quàm dicitur? nonne hoc vnum reſpondent omnes, ſe aliquando prouiſuros, nonne hoc apertè cogitant, ſatis eſſe longum vitæ tempus, ſatis ſupereſſe ſpatij quo ſibi conſulant, nunc ſe aliis diſſentos eſſe negotiis, & futuris anteferenda præſentia quæ magis vrgent? O verè *nequam ſæculum*, quod ſic nequiter ſuos fallit & dementat. *Gal. 1.*

Tenent tympanum & citharam & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & ſcientiam viarum tuarum nolumus. Id eſt ſcientiam illam quæ ad Deum ducit, ſcientiam illam ſanctorum & ſalutis, quæ ſita eſt in contemptu præſentium, ex cognitione vanitatis eorum & breuitatis. Hanc pene omnes reiiciunt, quia longe aliud de præſenti vita ſibi perſuadent & promittunt. Vnde ibidem paucis interiectis; *Interrogate*, inquit Iobus, *quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illum intelligere cognoſcetis.* *Iob. 21.* *Ibid.*

Alterum itaque, quòd nil ſit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planiùs poſſe demonſtrari, quàm ſi ſenſu ſimul & humana ratione ac Diuina authoritate conuincatur ita eſſe. Non quòd tria illa ſimul concurrant ad vnum fidei actum, cùm ſe potius impediant, iuxta illud Diui Gregorij; *non habet fides meritum cui humana ratio præbet experimentum*; ſed quòd vnumquodque ex his tribus ſeorſim poſſit ita rei cuiuis credendæ credibilitatem aduehere, vt ſi ſolum vnum eſſet, rem tamen credibilem faceret; vnde illud accedit commodi, vt quando tria illa conueniunt ad vnam eamdemque rem affirmandam, vix vllus dubitare, vix vllus eam negare poſſit; nam ſi vno quis ad credendum non ducatur, ducetur alio, ſi humana ratione non perſuadetur, diuinæ cedet authoritati; aut ſi forte hanc non ſatis reueretur, humanis aſſentietur perſuaſionibus; & ipſo ſaltem ſenſu conuincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit. *Hom. 26.*

Deinde verò, quod eſt valde obſeruandum, cùm naturalis

Digitized by Google

sensus & humana ratio plerumque obstent quo minus authoritati Diuinæ quam debemus fidem expeditè reddamus, si aliunde sensui sensus & humanæ rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstabat diuinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides
Gen. 3. liberiùs & expeditiùs exercetur. *Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab inuicem, possetis credere; si verò gloriam à Deo quæreretis, non acciperetis ab inuicem, sicque illud tolleretis quo sublato facilè
Luc. 17. crederetis. *Domine adauge nobis fidem*, diminue & tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.

II. PVNCTVM.

SED tale est modicum vitæ tempus vt sensu simul percipiatur & ratione, ac Fide Diuina quæ ex multa & plana Scripturarum authoritate concipitur.

Primò quidem id sensu patére dicitur, quando ipsis intuemur oculis quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facilè lethalis hauritur aër; quàm citò prauus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfidæ hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tēpora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorum pauoribus! ac tandem vbi finitur, quis non sentit quàm sit illud totum breue quod desinit, si præcipuè
1. Par 29. consideret quam sit illud longum quod incipit? *Dies nostri quasi*
Sap. 2. *vmbra & nulla est mora. VMBRAE transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri.* Hoc probi simul & improbi, sensu communi testantur.

DEINDE verò, ratio tantæ breuitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis siue naturalibus siue moralibus, & sat apertam ibi suæ fragilitatis radicem inuenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrum gestatile? *Quid enim aliud*, inquit sanctus Ambrosius,

Digitized by Google

niſi quaſi in quodam feretro, hoc eſt, ſupremi funeris inſtrumento, iacemus exanimes, cùm vel ignis immodicæ cupiditatis exæſtuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noſter ſpiritus labe, puræ lucis vacuus mentem alit? hi ſunt noſtri funeris portitores. Lib. 5. in Lucam. Qua ſancti Doctoris verba naturali ſenſu de quatuor elementis ſeu primis qualitatibus, quæ mortalem ac pene in horas morientem faciunt vitam, poſſunt intelligi: vel morali dicto de prauis concupiſcentiis; quæ non animæ tantum ſed corpori vitam eripiunt.

Quod ſi vitæ noſtræ foris adiacentes aduerſarios & inſidiantes hoſtes aduerterimus, tot pene rationes occurrent momentanei noſtri temporis, quot concurrunt & conſpirant creaturæ iam ab ipſo Creatore armatæ & inſtructæ omnes in vltionem peruerſitatis humanæ. Sup. 5.

Quid quod tale eſt à natura deſiderium perpetuandæ vitæ, vt quantumcumque longa ducatur, breuis ſemper & modica ſit dicenda, quia deſiderio non ſatisfacit, imò etiam tanto magis acuitur, quo eſt vita longior, & quo plura ſunt parta bona temporalia quæ non niſi repugnanter deſeruntur. *O mors quàm amara eſt memoria tua, homini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis!* Eccleſ. 41.

Adde quòd cùm vix vllus ſua ſorte ſit contentus, ſed vltra ſemper & vltra, nouas progrediendi vias ſibi expandat, quibus vel diuitiis vel honoribus vel quibuſlibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonne tùm exceſſurus, præciſas ſuas ſpes inclamabit, & tam breues queretur annos, quàm longe ſua prouehebat conſilia? Nonne tùm cum Iobo dicet, *dies mei velocius tranſierunt, quàm à texente tela ſuccliditur, & conſumpti ſunt abſque vlla ſpe.* Iob. 7.

Deniq; quod eſt in hac materia præcipui ponderis, quia numquam deſitura ſequitur vita, dum ad æternos illos conſequentes annos præſens tempus referimus, planè liquet quàm vere dicat Sapiens: *Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? & quid eſt bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum vt multum centum anni, quaſi gutta aquæ maris deputati ſunt; & ſicut calculus ſic exigui anni in die aui.* Eccleſ. 18.

IAM quantis abundet Scriptura ſimilibus dictis, reſtat expromere, vt ſi abeſſent cætera, quod eſt ad faciendam fidem poten-

tius nobis non desit. Tam porrò sunt in his effusæ sacræ paginæ, vt quicquid est in vniuersa rerum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerpsisse, notiorem vt nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatem.

Primò quidem à terra sic comparationem instituunt, *Homo sicut fœnum dies eius, tamquam flos agit sic apparebit.* Psal. 102. *TAM QVAM fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident.* Psal. 36. Psal. 89. *MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & arescat.* Sap. 5. *TAM QVAM memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Tamquam vmbra & tamquam nuntius percurrens, DIES mei velociores cursore.* Iob. 9.

Secundò sic ab aquis. 2. Reg. 14. *Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur, quæ non reuertuntur super terram. AD nihilum deuenient tamquam aqua decurrens.* Psal. 57. Sap. 5. *TAM QVAM nauis quæ pertransit fluctuantem aquã.* Iob. 9. *QVASI naues poma portantes,* quæ videlicet celeriùs properant, siue id à ventis proueniat, propter leuitatem oneris; siue ex industria nauigantium, ne corrumpatur fructus. *TAM QVAM spuma gracilis quæ à procella dispergitur.*

Tertiò ab aëre. Iob. 21. *Sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit.* Sap. 5. *TAM QVAM lanugo quæ à vento tollitur. Tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in* Ibid. 2. *locum destinatum. TRANSIBIT vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur quæ fugata est à radiis solis, & à calore illius aggrauata.*

Quartò ab igne. *Quasi fulgura discurrentia. SICVT tonitruum* Nahum. 2. *magnum in pluuia personabunt. ET erit fortitudo vestra vt fauilla* Eccles. 40. *stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat.* Is. 1.

Audisne vt loquuntur Scripturæ? Videsne quas exhibent ex rebus omnibus leuiores, celeriores, fugaciores? Qui hoc non audiat, qui hoc non videat, nonne ex his erit, quibus Dominus per Prophetam; Is. 42. *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum? quis cæcus nisi seruus meus? & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi?* Sap. 5. Nonne tot tibi sunt nuncij quot in inferno clamant: *Sic & nos nati continuo desiuimus esse?* Sic videlicet quemadmodum illa omnia quæ ipsi commemorant celerrima, *sic & nos,* inquiunt, imo & nos celerius, nam *nati continuo desiuimus, esse.* Quasi nihil esset quod fuissent; Ita modicum & nullum est hîc fuisse.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

PATET igitur euidenter quod quantumcumque hîc modicè modicum vitæ tempus credatur, nil tamen esse magis credibile, Cum in eo declarando tot scripturæ, tot rationes, tot quotidiana conspirent exempla, nostris tam apertè subiecta sensibus, vt mirum sit posse aliter sentire aliquem; & longe magis mirum, vix esse aliquem qui non aliter sentiat, & qui non sibi semper promittat crastinum, ac pene numquam desituros annos, quasi cum morte fœdus percussisset, quasi cum inferno feciſſet pactum.

Erant olim Epicurei qui hac tam aperta momentaneæ vitæ nostræ notitia prauè vsi, seipsos inde magis acuebant ad suum laxandum genium, quasi hoc vno viuerent vt comederent, sic se mutuo prouocabant. *Edamus & bibamus, cras enim moriemur.* *Isa. 22.* Contra quos postquam Propheta Isaias quid sibi à Domino reuelatum esset, intorsit; tum paulo post ad alios qui ex opposito nihil de morte & vita solliciti, vnum curabant vt sine cura viuerent: *Audite*, inquit, *verbum Domini viri illusores; dixistis enim percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.* *Ibid. 28.*

Non quod ita loquerentur, sed quod ita securè viuerent, quasi sic loquerentur; vnde & cohærenter illis denuntians quas ipsi pœnas sibi accerserent, sic addit; *Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis ei in conculcationem: quandocumque pertransierit, tollet vos; quoniam mane diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Quasi diceret, tunc id demum intelligent quando vexabuntur: nam quamdiu suauiter viuunt, suauitate illa tantopere deliniuntur, vt vix aliud recogitent.

Quod præclarè sanctus Ioannes Damascenus atque ad rem nostram accommodè repræsentat, notâ illâ parabolâ, quam instituit de Iuuene, qui dum horrendam fugeret belluam, forte incidit in abrupta terræ loca, vnde prodibat exigua quædam arbor qua se tantisper suspensum sustinebat. At ecce vndequaque succurritur ille arbusculus, hinc duo simul iuncti mures radicem *l. de Barl. & Ioſaph.*

rodunt, illinc aspides quatuor pendentis pedes inuoluunt, atque ex imo fundo erumpit immanis Draco qui expansis faucibus iamiam cadentem prædam excipiat. Quid tum verò agat miser ille pendulus adolescens? Dum se circumuoluit obseruaturus exitum, aduertit in sublimi arboris ramo *modicum mellis*, quò statim manum infert, & eius suauitate sic se totum deliniri & occupari sinit, vt nihil de periculo cogitans se satis tutum ac beatum putet.

Hæc est videlicet, hæc est imago vitæ præsentis, hic est omnium pene viuentium status. Mors vnumquemque insectatur, quam vt omnes fugiant, vitæ præsentis commodis quantum quidem possunt innituntur: sed quid vita præsens, nisi quædam velut arbuscula quam singuli dies ac noctes simul corrodunt, atque ipsa quatuor elementa dum inter se certant, de nostræ interitu vitæ decertant? Quònam verò imcumbit? quònam petit nisi
Is. 5. tetrum illum & feralem inferorum locum qui *dilatauit animam suam*, vt ait Propheta, quia non est in terra scientia. Denique fallax illa mellis gutta, quid aliud quàm naturalis vitæ cupiditas, quæ sic viuentem retinet, vt cæterorum oblitus, solum viuere cogitet, solumque hoc vnum appetat.

Sed tandem moriendum! quis tum mundani animus? quis tum
1. Reg. 14. est animi sensus? *Gustans, gustaui paululum mellis, & ecce morior!* Hæc Ionatæ verba ex animo fusa mirum quantos concitant motus. Horum autem omnium finis & fructus est, vt vitæ præsentis amor temperetur, prosperitas si quæ est, non magni fiat; si quæ occurrunt bona & gaudia, non in bonis ducantur, sicut mundus ea ventitat; de vita denique iudicetur, non vt agitur, sed vt quasi iam acta sit. Nam vt rectè concludit sanctus Augustinus, *hoc modicum, longum nobis videtur, quoniam adhuc agitur;*
Tract. 102. in Ioan. *cùm finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum quale habet mundus de quo dictum est, mundus autem gaudebit.*

2. VERITAS PRACTICA.

Tale est pretium huius modicæ vitæ, vt quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium.

Digitized by Google

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius glorioſam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ glorioſa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Pſ. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectò inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 292.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

Digitized by Google

gnum eius electionis? nempe, *dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua.* Hoc est enim quod sequitur in propheta. Hoc est signum voluntatis Diuinæ; Hæc eius nota certior, & certitudo notior, si in re agenda non tuo sed alieno potius ducaris consilio. Vellesne reluctari tam apertæ Veritati?

III. PVNCTVM.

IN dubiis igitur & incertis hoc est certius & Rationi conformius, aliorum se potius conformare rationi quam propriæ; quia sic certius ad diuinam accedimus Voluntatem, in qua perfectè adimplenda, vt non semel audiisti, tota vitæ nostræ ratio & firmamentum consistit; *facientes voluntatem Dei ex animo,* inquit Apostolus loquens de seruitio exhibendo Dominis carnalibus, in quorum voluntate ait voluntatem Dei contineri quam serui faciant, quoties Dominis suis obedient. Sic proportione quadam seruata, tenendum est quod quando in negotio vel quouis rei agendæ occursu, dubitatur de diuina voluntate, certius illa dignoscitur & adimpletur ex aliorum consilio & ductu quam nostro proprio. Licet enim alius in illo dubio æque possit errare atque nos; nos tamen eius potius voluntati quàm nostræ obsequentes, minus errabimus quam si nobis solùm credidissemus. Nihil ad pacem & veram libertatem securius, vt expresse habes in libro de Imitatione Christi, vbi sic Dominus: *Fili, nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis: stude fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam. A DOMINO egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.* Sic parentes Rebeccæ, sic alij quiuis probati viri de diuina voluntate sentiunt & fatentur se melius eam per alios quam per se nosse.

Ephes. 6.

L. 3. c. 23.

Gen. 24.

Quid quod ipse Dominus nihil ex se, nihil ex propria se voluntate facere toties professus est. Et quod magis mirum, non modo ex Diuini Patris nutu totus pendebat, sed ex ipsis hominibus quos vitæ suæ Rectores habuit & quodammodo directores, vnde apte S. Bernardus, *Attende quid fecerit magni Consilij Angelus, quomodo consilium suum postposuerit consilio vel magis voluntati Mulieris vnius, beatam Virginem loquor, & fabri pauperis; Ipsa est Ioseph.* Et nonnullis interiectis tandem concludit, *Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum ipsa Sapientia deseruit?* Vide infra, Feria 5. quæ est Ascensionis Octaua.

Ioan. 5.

Serm. 3. de Resurr. Dom.

Digitized by Google

DOMINICA III. POST PASCHA.

DE TRISTITIA ET GAVDIO APOSTOLORVM EX ABSENTIA ET PRÆSENTIA DOMINI.

EVANGELII hodierni tres distingui possunt & considerati partes, quæ tamen eòdem tendunt vt confortemur in aduersis.

Prima his continetur verbis. *Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem:* Et quæ sequuntur de dubio Apostolorum circa hæc verba.

Secunda, cùm Dominum interrogare vellent Apostoli, nec auderent, sic ipse sermonem continuauit, *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Tertia proponit similitudinem quâ ex tristitia gaudium nasci apparet. *Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Horum autem omnium literalis sensus duplex esse potest. Primus, vt modicum illud tempus quo Apostoli non essent visuri Christum, & inde tristes futuri, sit tempus passionis, nempe illud triduum quo passus, mortuus & sepultus iacuit in sepulchro. Tempus verò quo eum rursus visuri essent & gauisuri, tempus sit quo resurgens Dominus suâ illos præsentiâ recreauit.

Alter sensus est, vt tempus tristitiæ Apostolorum, & absentia Christi, sit totum illud tempus quo vixerunt Apostoli, multum-

Digitized by Google

que laborarunt in disseminando Euangelio, ac veluti pariendæ salute proximi: Tempus autem eorum gaudij & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus quæ sunt magis moralia & practica vt facilius eruantur, tres ex vnaquaque parte proponuntur Veritates.

Ex Prima Euangelij parte, de modico vitæ tempore.

1. VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cùm nil tamen sit tam credibile.

RATIO postremæ partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quòd nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum authoritate quæ fidem diuinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.

Sed tale est modicum vitæ tempus, vt sensu simul percipiatur & ratione & fide diuina quæ ex multa & plana scripturarum authoritate concipitur.

Ergo nil tam credibile, licet nihil minùs credatur.

I. PVNCTVM.

MODICVM illud tempus de quo Dominus in Euangelio, sanctus Augustinus ad totum vitæ nostræ tempus, imò & ad totum præsentis sæculi spatium transferens; *Modicum*, inquit, *est hoc totum spatium quo præsens peruolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandæuus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne alioquin iuniores *propter modicum corruptibilis vitæ tempus deciperentur.* Sic apertè sanctus Iacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hic opportunè de hoc modico vitæ tempore, *quod tam modicè creditur, vt nihil minus credatur, cùm nihil tamen sit tam credibile.*

Tract 101. in Ioan.

2. Mach. 6

Iac. 4.

Quòd non credatur, euidentius est quam vt probetur, & deplorandum

plorandum potius quàm enarretur: ſicut enim ſi modicum illud tam breue & euanidum eſſe crederetur ſicut Scripturæ referunt eſſe breue & citiſſimum, vix vllus eſſet hominum qui non ſibi cautius de ſua prouideret æternitate quæ ex illo pendet modico & momento: ſic cùm apertè pateat vix vllum eſſe qui de ſempiterno illo futuræ vitæ ſtatu ſeriò cogitet & proſpiciat, nonne hinc euidens eſt, quòd non credatur tam breue quàm dicitur? nonne hoc vnum reſpondent omnes, ſe aliquando prouiſuros, nonne hoc apertè cogitant, ſatis eſſe longum vitæ tempus, ſatis ſupereſſe ſpatij quo ſibi conſulant, nunc ſe aliis diſtentos eſſe negotiis, & futuris anteferenda præſentia quæ magis vrgent? O verè *nequam ſæculum*, quod ſic nequiter ſuos fallit & dementat. *Gal. 1.*

Tenent tympanum & citharam & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & ſcientiam viarum tuarum nolumus. Id eſt ſcientiam illam quæ ad Deum ducit, ſcientiam illam ſanctorum & ſalutis, quæ ſita eſt in contemptu præſentium, ex cognitione vanitatis eorum & breuitatis. Hanc pene omnes reiiciunt, quia longe aliud de præſenti vita ſibi perſuadent & promittunt. Vnde ibidem paucis interiectis; *Interrogate*, inquit Iobus, *quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illum intelligere cognoſcetis.* *Iob. 21.* *Ibid.*

Alterum itaque, quòd nil ſit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planiùs poſſe demonſtrari, quàm ſi ſenſu ſimul & humana ratione ac Diuina authoritate conuincatur ita eſſe. Non quòd tria illa ſimul concurrant ad vnum fidei actum, cùm ſe potius impediant, iuxta illud Diui Gregorij; *non habet fides meritum cui humana ratio præbet experimentum*; ſed quòd vnumquodque ex his tribus ſeorſim poſſit ita rei cuiuis credendæ credibilitatem aduehere, vt ſi ſolum vnum eſſet, rem tamen credibilem faceret; vnde illud accedit commodi, vt quando tria illa conueniunt ad vnam eamdemque rem affirmandam, vix vllus dubitare, vix vllus eam negare poſſit; nam ſi vno quis ad credendum non ducatur, ducetur alio, ſi humana ratione non perſuadetur, diuinæ cedet authoritati; aut ſi forte hanc non ſatis reueretur, humanis aſſentietur perſuaſionibus; & ipſo ſaltem ſenſu conuincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit. *Hom. 26.*

Deinde verò, quod eſt valde obſeruandum, cùm naturalis

sensus & humana ratio plerumque obstent quo minus authoritati Diuinæ quam debemus fidem expeditè reddamus, si aliunde sensui sensus & humanæ rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstabat diuinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides liberiùs & expeditiùs exercetur. *Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab inuicem, possetis credere; si verò gloriam à Deo quæreretis, non acciperetis ab inuicem, sicque illud tolleretis quo sublato facilè credederetis. *Domine adauge nobis fidem*, diminue & tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.

Ioan. 5.

Luc. 17.

II. PVNCTVM.

SED tale est modicum vitæ tempus vt sensu simul percipiatur & ratione, ac Fide Diuina quæ ex multa & plana Scripturarum authoritate concipitur.

Primò quidem id sensu patére dicitur, quando ipsis intuemur oculis quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facilè lethalis hauritur aër; quàm citò prauus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfidæ hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tẽpora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorum pauoribus! ac tandem vbi finitur, quis non sentit quàm sit illud totum breue quod desinit, si præcipuè considerat quam sit illud longum quod incipit? *Dies nostri quasi vmbra & nulla est mora. VMBRAE transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri.* Hoc probi simul & improbi, sensu communi testantur.

1. Par 29.

Sap. 2.

DEINDE verò, ratio tantæ breuitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis siue naturalibus siue moralibus, & sat apertam ibi suæ fragilitatis radicem inuenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrum gestatile? *Quid enim aliud*, inquit sanctus Ambrosius,

Digitized by Goog

niſi quaſi in quodam feretro, hoc eſt, ſupremi funeris inſtrumento, iacemus exanimes, cùm vel ignis immodicæ cupiditatis exæſtuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noſter ſpiritus labe, puræ lucis vacuus mentem alit? hi ſunt noſtri funeris portitores. Lib. 5. in Lucam. Qua ſancti Doctoris verba naturali ſenſu de quatuor elementis ſeu primis qualitatibus, quæ mortalem ac pene in horas morientem faciunt vitam, poſſunt intelligi: vel morali dicto de prauis concupiſcentiis; quæ non animæ tantum ſed corpori vitam eripiunt.

Quod ſi vitæ noſtræ foris adiacentes aduerſarios & inſidiantes hoſtes aduerterimus, tot pene rationes occurrent momentanei noſtri temporis, quot concurrunt & conſpirant creaturæ iam ab ipſo Creatore armatæ & inſtructæ omnes in vltionem peruerſitatis humanæ. Sup. 5.

Quid quod tale eſt à natura deſiderium perpetuandæ vitæ, vt quantumcumque longa ducatur, breuis ſemper & modica ſit dicenda, quia deſiderio non ſatisfacit, imò etiam tanto magis acuitur, quo eſt vita longior, & quo plura ſunt parta bona temporalia quæ non niſi repugnanter deſeruntur. *O mors quàm amara eſt memoria tua, homini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis!* Eccleſ. 41.

Adde quòd cùm vix vllus ſua ſorte ſit contentus, ſed vltra ſemper & vltra, nouas progrediendi vias ſibi expandat, quibus vel diuitiis vel honoribus vel quibuſlibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonne tùm exceſſurus, præciſas ſuas ſpes inclamabit, & tam breues queretur annos, quàm longe ſua prouehebat conſilia? Nonne tùm cum Iobo dicet, *dies mei velocius tranſierunt, quàm à texente tela ſuccliditur, & conſumpti ſunt abſque vlla ſpe.* Iob. 7.

Deniq; quod eſt in hac materia præcipui ponderis, quia numquam deſitura ſequitur vita, dum ad æternos illos conſequentes annos præſens tempus referimus, planè liquet quàm vere dicat Sapiens: *Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? & quid eſt bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum vt multum centum anni, quaſi gutta aquæ maris deputati ſunt; & ſicut calculus ſic exigui anni in die aui.* Eccleſ. 18.

IAM quantis abundet Scriptura ſimilibus dictis, reſtat expromere, vt ſi abeſſent cætera, quod eſt ad faciendam fidem poten-

tius nobis non desit. Tam porrò sunt in his effusæ sacræ paginæ, vt quicquid est in vniuersa rerum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerpsisse, notiorem vt nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatem.

Primò quidem à terra sic compatationem instituunt, *Homo sicut fœnum dies eius, tamquam flos agit sic apparebit. TAM QVAM fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident. MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & arescat. TAM QVAM memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Tamquam vmbra & tamquam nuntius percurrens, DIES mei velociores cursore.*

Psal. 102. Psal. 36. Psal. 89. Sap. 5. Iob. 9.

Secundò sic ab aquis. *Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur, quæ non reuertuntur super terram. AD nihilum deuenient tamquam aqua decurrens. TAM QVAM nauis quæ pertransit fluctuantem aquã. QVAS I naues poma portantes,* quæ videlicet celeriùs properant, siue id à ventis proueniat, propter leuitatem oneris; siue ex industria nauigantium, ne corrumpatur fructus. *TAM QVAM spuma gracilis quæ à procella dispergitur.*

2. Reg. 14. Psal. 57. Sap. 5. Iob. 9.

Tertiò ab aëre. *Sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit. TAM QVAM lanugo quæ à vento tollitur. Tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum. TRANSIBIT vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur quæ fugata est à radiis solis, & à calore illius aggrauata.*

Iob. 21. Sap. 5. Ibid. 2.

Quartò ab igne. *Quasi fulgura discurrentia. SICVT tonitruum magnum in pluuia personabunt. ET erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat.*

Nahum. 2. Eccles. 40. Is. 1.

Audisne vt loquuntur Scripturæ? Videsne quas exhibent ex rebus omnibus leuiores, celeriores, fugaciores? Qui hoc non audiat, qui hoc non videat, nonne ex his erit, quibus Dominus per Prophetam; *Surdi audite, & caci intuemini ad videndum? quis cæcus nisi seruus meus? & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi?* Nonne tot tibi sunt nuncij quot in inferno clamant: *Sic & nos nati continuo desiuimus esse?* Sic videlicet quemadmodum illa omnia quæ ipsi commemorant celerrima, *sic & nos,* inquiunt, imo & nos celerius, nam *nati continuo desiuimus, esse.* Quasi nihil esset quod fuissent; Ita modicum & nullum est hîc fuisse.

Is. 42. Sap. 5.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

PATET igitur euidenter quod quantumcumque hîc modicè modicum vitæ tempus credatur, nil tamen esse magis credibile, Cum in eo declarando tot scripturæ, tot rationes, tot quotidiana conspirent exempla, nostris tam apertè subiecta sensibus, vt mirum sit posse aliter sentire aliquem; & longe magis mirum, vix esse aliquem qui non aliter sentiat, & qui non sibi semper promittat craſtinum, ac pene numquam desituros annos, quasi cum morte fœdus percussisset, quasi cum inferno feciſſet pactum.

Erant olim Epicurei qui hac tam aperta momentaneæ vitæ nostræ notitia prauè vsi, seipsos inde magis acuebant ad suum laxandum genium, quasi hoc vno viuerent vt comederent, sic se mutuo prouocabant. *Edamus & bibamus, cras enim moriemur.* Is. 22. Contra quos postquam Propheta Isaias quid sibi à Domino reuelatum esset, intorsit; tum paulo post ad alios qui ex oppositio nihil de morte & vita solliciti, vnum curabant vt sine cura viuerent: *Audite*, inquit, *verbum Domini viri illusores; dixistis enim percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.* Ibid. 28.

Non quod ita loquerentur, sed quod ita securè viuerent, quasi sic loquerentur; vnde & cohærenter illis denuntians quas ipsi pœnas sibi accerserent, sic addit; *Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis ei in conculcationem: quandocumque pertransierit, tollet vos; quoniam mane diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Quasi diceret, tunc id demum intelligent quando vexabuntur: nam quamdiu suauiter viuunt, suauitate illa tantopere deliniuntur, vt vix aliud recogitent.

Quod præclarè sanctus Ioannes Damascenus atque ad rem nostram accommodè repræsentat, notâ illâ parabolâ, quam instituit de Iuuene, qui dum horrendam fugeret belluam, forte incidit in abrupta terræ loca, vnde prodibat exigua quædam arbor qua se tantisper suspensum sustinebat. At ecce vndequaque succutitur ille arbusculus, hinc duo simul iuncti mures radicem *l. de Barl. & Ioasaph.*

rodunt, illinc aspides quatuor pendentis pedes inuoluunt, atque ex imo fundo erumpit immanis Draco qui expansis faucibus iamiam cadentem prædam excipiat. Quid tum verò agat miser ille pendulus adolescens? Dum se circumuoluit obseruaturus exitum, aduertit in sublimi arboris ramo *modicum mellis*, quò statim manum infert, & eius suauitate sic se totum deliniri & occupari sinit, vt nihil de periculo cogitans se satis tutum ac beatum putet.

Hæc est videlicet, hæc est imago vitæ præsentis, hic est omnium pene viuentium status. Mors vnumquemque insectatur, quam vt omnes fugiant, vitæ præsentis commodis quantum quidem possunt innituntur: sed quid vita præsens, nisi quædam velut arbuscula quam singuli dies ac noctes simul corrodunt, atque ipsa quatuor elementa dum inter se certant, de nostræ interitu vitæ decertant? Quònam verò imcumbit? quònam petit nisi
Isa. 5. tetrum illum & feralem inferorum locum qui *dilatauit animam suam*, vt ait Propheta, quia non est in terra scientia. Denique fallax illa mellis gutta, quid aliud quàm naturalis vitæ cupiditas, quæ sic viuentem retinet, vt cæterorum oblitus, solum viuere cogitet, solumque hoc vnum appetat.

Sed tandem moriendum! quis tum mundani animus? quis tum
1. Reg. 14. est animi sensus? *Gustans, gustaui paululum mellis, & ecce morior!* Hæc Ionatæ verba ex animo fusa mirum quantos concitant motus. Horum autem omnium finis & fructus est, vt vitæ præsentis amor temperetur, prosperitas si quæ est, non magni fiat; si quæ occurrunt bona & gaudia, non in bonis ducantur, sicut mundus ea ventitat; de vita denique iudicetur, non vt agitur, sed vt quasi iam acta sit. Nam vt rectè concludit sanctus Augustinus, *hoc modicum, longum nobis videtur, quoniam adhuc agitur;*
Tract. 102. in Ioan. *cùm finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum quale habet mundus de quo dictum est, mundus autem gaudebit.*

2. VERITAS PRACTICA.

Tale est pretium huius modicæ vitæ, vt quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium.

Digitized by Google

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius glorioſam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ glorioſa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Ps. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus. *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectò inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 192.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

Digitized by Google

gnum eius electionis? nempe, *dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua.* Hoc est enim quod sequitur in propheta. Hoc est signum voluntatis Diuinæ; Hæc eius nota certior, & certitudo notior, si in re agenda non tuo sed alieno potius ducaris consilio. Vellesne reluctari tam apertæ Veritati?

III. PVNCTVM.

IN dubiis igitur & incertis hoc est certius & Rationi conformius, aliorum se potius conformare rationi quam propriæ; quia sic certius ad diuinam accedimus Voluntatem, in qua perfectè adimplenda, vt non semel audiisti, tota vitæ nostræ ratio & firmamentum consistit; *facientes voluntatem Dei ex animo,* inquit Apostolus loquens de seruitio exhibendo Dominis carnalibus, in quorum voluntate ait voluntatem Dei contineri quam serui faciant, quoties Dominis suis obedient. Sic proportione quadam seruata, tenendum est quod quando in negotio vel quouis rei agendæ occursu, dubitatur de diuina voluntate, certius illa dignoscitur & adimpletur ex aliorum consilio & ductu quam nostro proprio. Licet enim alius in illo dubio æque possit errare atque nos; nos tamen eius potius voluntati quàm nostræ obsequentes, minus errabimus quam si nobis solùm credidissemus. Nihil ad pacem & veram libertatem securius, vt expresse habes in libro de Imitatione Christi, vbi sic Dominus: *Fili, nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis: stude fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam. A DOMINO egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.* Sic parentes Rebeccæ, sic alij quiuis probati viri de diuina voluntate sentiunt & fatentur se melius eam per alios quam per se nosse.

Ephes. 6.

L. 3. c. 23.

Gen. 24.

Quid quod ipse Dominus nihil ex se, nihil ex propria se voluntate facere toties professus est. Et quod magis mirum, non modo ex Diuini Patris nutu totus pendebat, sed ex ipsis hominibus quos vitæ suæ Rectores habuit & quodammodo directores, vnde apte S. Bernardus, *Attende quid fecerit magni Consilij Angelus, quomodo consilium suum postposuerit consilio vel magis voluntati Mulieris vnius, beatam Virginem loquor, & fabri pauperis; Ipse est Ioseph.* Et nonnullis interiectis tandem concludit, *Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum ipsa Sapientia deseruit?* Vide infra, Feria 5. quæ est Ascensionis Octaua.

Ioan. 5.

Serm. 3. de Resurr. Dom.

Digitized by Google

DOMINICA III. POST PASCHA.

DE TRISTITIA ET GAVDIO APOSTOLORVM EX ABSENTIA ET PRÆSENTIA DOMINI.

EVANGELII hodierni tres distingui possunt & considerari partes, quæ tamen eòdem tendunt vt confortemur in aduersis.

Prima his continetur verbis. *Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem:* Et quæ sequuntur de dubio Apostolorum circa hæc verba.

Secunda, cùm Dominum interrogare vellent Apostoli, nec auderent, sic ipse sermonem continuauit, *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Tertia proponit similitudinem quâ ex tristitia gaudium nasci apparet. *Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Horum autem omnium literalis sensus duplex esse potest. Primus, vt modicum illud tempus quo Apostoli non essent visuri Christum, & inde tristes futuri, sit tempus passionis, nempe illud triduum quo passus, mortuus & sepultus iacuit in sepulchro. Tempus verò quo eum rursus visuri essent & gauisuri, tempus sit quo resurgens Dominus suâ illos præsentiâ recreauit.

Alter sensus est, vt tempus tristitiæ Apostolorum, & absentia Christi, sit totum illud tempus quo vixerunt Apostoli, multum-

Digitized by Google

que laborarunt in disseminando Euangelio, ac veluti pariendæ salute proximi: Tempus autem eorum gaudij & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus quæ sunt magis moralia & practica vt facilius eruantur, tres ex vnaquaque parte proponuntur Veritates.

Ex Prima Euangelij parte, de modico vitæ tempore.

1. VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cùm nil tamen sit tam credibile.

RATIO postremæ partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quòd nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum authoritate quæ fidem diuinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.

Sed tale est modicum vitæ tempus, vt sensu simul percipiatur & ratione & fide diuina quæ ex multa & plana scripturarum authoritate concipitur.

Ergo nil tam credibile, licet nihil minùs credatur.

I. PVNCTVM.

MODICVM illud tempus de quo Dominus in Euangelio, sanctus Augustinus ad totum vitæ nostræ tempus, imò & ad totum præsentis sæculi spatium transferens; *Modicum*, inquit, *est hoc totum spatium quo præsens peruolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandæuus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne alioquin iuniores *propter modicum corruptibilis vitæ tempus deciperentur.* Sic apertè sanctus Iacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hic opportunè de hoc modico vitæ tempore, *quod tam modicè creditur, vt nihil minus credatur, cùm nihil tamen sit tam credibile.*

Tract 101. in Ioan.

2. Mach. 6

Iac. 4.

Quòd non credatur, euidentius est quam vt probetur, & deplorandum

plorandum potius quàm enarretur: ſicut enim ſi modicum illud tam breue & euanidum eſſe crederetur ſicut Scripturæ referunt eſſe breue & citiſſimum, vix vllus eſſet hominum qui non ſibi cautius de ſua prouideret æternitate quæ ex illo pendet modico & momento: ſic cùm apertè pateat vix vllum eſſe qui de ſempiterno illo futuræ vitæ ſtatu ſeriò cogitet & proſpiciat, nonne hinc euidens eſt, quòd non credatur tam breue quàm dicitur? nonne hoc vnum reſpondent omnes, ſe aliquando prouiſuros, nonne hoc apertè cogitant, ſatis eſſe longum vitæ tempus, ſatis ſupereſſe ſpatij quo ſibi conſulant, nunc ſe aliis diſſentos eſſe negotiis, & futuris anteferenda præſentia quæ magis vrgent? O verè *nequam ſæculum*, quod ſic nequiter ſuos fallit & dementat. *Gal. 1.* *Tenent tympanum & citharam & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt in bonis dies ſuos, & in punctо ad inferna deſcendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & ſcientiam viarum tuarum nolumus.* Id eſt ſcientiam illam quæ ad Deum ducit, ſcientiam illam ſanctorum & ſalutis, quæ ſita eſt in contemptu præſentium, ex cognitione vanitatis eorum & breuitatis. Hanc pene omnes reiiciunt, quia longe aliud de præſenti vita ſibi perſuadent & promittunt. Vnde ibidem paucis interiectis; *Interrogate*, inquit Iobus, *quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illum intelligere cognoſcetis.* *Iob. 21.* *Ibid.*

Alterum itaque, quòd nil ſit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planiùs poſſe demonſtrari, quàm ſi ſenſu ſimul & humana ratione ac Diuina authoritate conuincatur ita eſſe. Non quòd tria illa ſimul concurrant ad vnum fidei actum, cùm ſe potius impediant, iuxta illud Diui Gregorij; *non habet fides meritum cui humana ratio præbet experimentum*; ſed quòd vnumquodque ex his tribus ſeorſim poſſit ita rei cuiuis credendæ credibilitatem aduehere, vt ſi ſolum vnum eſſet, rem tamen credibilem faceret; vnde illud accedit commodi, vt quando tria illa conueniunt ad vnam eamdemque rem affirmandam, vix vllus dubitare, vix vllus eam negare poſſit; nam ſi vno quis ad credendum non ducatur, ducetur alio, ſi humana ratione non perſuadetur, diuinæ cedet authoritati; aut ſi forte hanc non ſatis reueretur, humanis aſſentietur perſuaſionibus; & ipſo ſaltem ſenſu conuincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit. *Hom. 26.*

Deinde verò, quod eſt valde obſeruandum, cùm naturalis

sensus & humana ratio plerumque obstent quo minus authoritati Diuinæ quam debemus fidem expeditè reddamus, si aliunde sensui sensus & humanæ rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstabat diuinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides
Ioan. 5. liberiùs & expeditiùs exercetur. *Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab inuicem, possetis credere; si verò gloriam à Deo quæreretis, non acciperetis ab inuicem, sicque illud tolleretis quo sublato facilè
Luc. 17. credere tis. *Domine adauge nobis fidem*, diminue & tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.

II. PVNCTVM.

SED tale est modicum vitæ tempus vt sensu simul percipiatur & ratione, ac Fide Diuina quæ ex multa & plana Scripturarum authoritate concipitur.

Primò quidem id sensu patére dicitur, quando ipsis intuemur oculis quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facilè lethalis hauritur aër; quàm citò prauus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfidæ hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tēpora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorum pauoribus! ac tandem vbi finitur, quis non sentit quàm sit illud totum breue quod desinit, si præcipuè
1. Par 29. considerat quam sit illud longum quod incipit? *Dies nostri quasi*
Sap. 2. *vmbra & nulla est mora. VMBRAE transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri.* Hoc probi simul & improbi, sensu communi testantur.

DEINDE verò, ratio tantæ breuitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis siue naturalibus siue moralibus, & sat apertam ibi suæ fragilitatis radicem inuenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrum gestatile? *Quid enim aliud*, inquit sanctus Ambrosius,

Digitized by Google

niſi quaſi in quodam feretro, hoc eſt, ſupremi funeris inſtrumento, iacemus exanimes, cùm vel ignis immodicæ cupiditatis exæſtuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noſter ſpiritus labe, puræ lucis vacuus mentem alit? hi ſunt noſtri funeris portitores. Lib. 5. in Lucam. Qua ſancti Doctoris verba naturali ſenſu de quatuor elementis ſeu primis qualitatibus, quæ mortalem ac pene in horas morientem faciunt vitam, poſſunt intelligi: vel morali dicto de prauis concupiſcentiis; quæ non animæ tantum ſed corpori vitam eripiunt.

Quod ſi vitæ noſtræ foris adiacentes aduerſarios & inſidiantes hoſtes aduerterimus, tot pene rationes occurrent momentanei noſtri temporis, quot concurrunt & conſpirant creaturæ iam ab ipſo Creatore armatæ & inſtructæ omnes in vltionem peruerſitatis humanæ. Sup. 5.

Quid quod tale eſt ă natura deſiderium perpetuandæ vitæ, vt quantumcumque longa ducatur, breuis ſemper & modica ſit dicenda, quia deſiderio non ſatisfacit, imò etiam tanto magis acuitur, quo eſt vita longior, & quo plura ſunt parta bona temporalia quæ non niſi repugnanter deſeruntur. *O mors quàm amara eſt memoria tua, homini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis!* Eccleſ. 41.

Adde quòd cùm vix vllus ſua ſorte ſit contentus, ſed vltra ſemper & vltra, nouas progrediendi vias ſibi expandat, quibus vel diuitiis vel honoribus vel quibuſlibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonne tùm exceſſurus, præciſas ſuas ſpes inclamabit, & tam breues queretur annos, quàm longe ſua prouehebat conſilia? Nonne tùm cum Iobo dicet, *dies mei velocius tranſierunt, quàm à texente tela ſuccliditur, & conſumpti ſunt abſque vlla ſpe.* Iob. 7.

Deniq; quod eſt in hac materia præcipui ponderis, quia numquam deſitura ſequitur vita, dum ad æternos illos conſequentes annos præſens tempus referimus, planè liquet quàm vere dicat Sapiens: *Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? & quid eſt bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum vt multum centum anni, quaſi gutta aquæ maris deputati ſunt; & ſicut calculus ſic exigui anni in die aui.* Eccleſ. 18.

IAM quantis abundet Scriptura ſimilibus dictis, reſtat expromere, vt ſi abeſſent cætera, quod eſt ad faciendam fidem poten-

tius nobis non desit. Tam porrò sunt in his effusæ sacræ paginæ, vt quicquid est in vniuersa rerum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerpsisse, notiorem vt nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatem.

Primò quidem à terra sic comparationem instituunt, *Homo sicut fœnum dies eius, tamquam flos agit sic apparebit. TAMQVAM fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident. MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & arescat. TAMQVAM memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Tamquam vmbra & tamquam nuntius percurrens, DIES mei velociores cursore.*

Psal. 102. Psal. 36. Psal. 89. Sap. 5. Iob. 9.

Secundò sic ab aquis. *Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur, quæ non reuertuntur super terram. AD nihilum deuenient tamquam aqua decurrens. TAMQVAM nauis quæ pertransit fluctuantem aquã. QVASI naues poma portantes,* quæ videlicet celeriùs properant, siue id à ventis proueniat, propter leuitatem oneris; siue ex industria nauigantium, ne corrumpatur fructus. *TAMQVAM spuma gracilis quæ à procella dispergitur.*

2. Reg. 14. Psal. 57. Sap. 5. Iob. 9.

Tertiò ab aëre. *Sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit. TAMQVAM lanugo quæ à vento tollitur. Tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum. TRANSIBIT vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur quæ fugata est à radiis solis, & à calore illius aggrauata.*

Iob. 21. Sap. 5. Ibid. 2.

Quartò ab igne. *Quasi fulgura discurrentia. SICVT tonitruum magnum in pluuia personabunt. ET erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat.*

Nahum. 2. Eccles. 40. Is. 1.

Audisne vt loquuntur Scripturæ? Videsne quas exhibent ex rebus omnibus leuiores, celeriores, fugaciores? Qui hoc non audiat, qui hoc non videat, nonne ex his erit, quibus Dominus per Prophetam; *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum? quis cæcus nisi seruus meus? & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi?* Nonne tot tibi sunt nuncij quot in inferno clamant: *Sic & nos nati continuo desiuimus esse?* Sic videlicet quemadmodum illa omnia quæ ipsi commemorant celerrima, *sic & nos,* inquiunt, imo & nos celerius, nam *nati continuo desiuimus, esse.* Quasi nihil esset quod fuissent; Ita modicum & nullum est hîc fuisse.

Is. 42. Sap. 5.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

PATET igitur cuidemter quod quantumcumque hîc modicè modicum vitæ tempus credatur, nil tamen esse magis credibile, Cum in eo declarando tot scripturæ, tot rationes, tot quotidiana conspirent exempla, nostris tam apertè subiecta sensibus, vt mirum sit posse aliter sentire aliquem; & longe magis mirum, vix esse aliquem qui non aliter sentiat, & qui non sibi semper promittat craſtinum, ac pene numquam desituros annos, quasi cum morte fœdus percussisset, quasi cum inferno feciſſet pactum.

Erant olim Epicurei qui hac tam aperta momentaneæ vitæ nostræ notitia prauè vsi, seipsos inde magis acuebant ad suum laxandum genium, quasi hoc vno viuerent vt comederent, sic se mutuo prouocabant. *Edamus & bibamus, cras enim moriemur.* Isa. 22. Contra quos postquam Propheta Isaias quid sibi à Domino reuelatum esset, intorsit; tum paulo post ad alios qui ex oppositio nihil de morte & vita solliciti, vnum curabant vt sine cura viuerent: *Audite*, inquit, *verbum Domini viri illusores; dixistis enim* Ibid. 28. *percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.*

Non quod ita loquerentur, sed quod ita securè viuerent, quasi sic loquerentur; vnde & cohærenter illis denuntians quas ipsi pœnas sibi accerserent, sic addit; *Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis ei in conculcationem: quandocumque pertransierit, tollet vos; quoniam mane diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Quasi diceret, tunc id demum intelligent quando vexabuntur: nam quamdiu suauiter viuunt, suauitate illa tantopere deliniuntur, vt vix aliud recogitent.

Quod præclarè sanctus Ioannes Damascenus atque ad rem nostram accommodè repræsentat, notâ illâ parabolâ, quam instituit de Iuuene, qui dum horrendam fugeret belluam, forte incidit in abrupta terræ loca, vnde prodibat exigua quædam arbor qua se tantisper suspensum sustinebat. At ecce vndequaque succutitur ille arbusculus, hinc duo simul iuncti mures radicem

l. de Barl. & Ioasaph.

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius glorioſam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ glorioſa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Ps. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam sapores quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectò inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 292.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

Digitized by Google

rodunt, illinc aspides quatuor pendentis pedes inuoluunt, atque ex imo fundo erumpit immanis Draco qui expansis faucibus iamiam cadentem prædam excipiat. Quid tum verò agat miser ille pendulus adolescens? Dum se circumuoluit obseruaturus exitum, aduertit in sublimi arboris ramo *modicum mellis*, quò statim manum infert, & eius suauitate sic se totum deliniri & occup ri sinit, vt nihil de periculo cogitans se satis tutum ac beatum putet.

Hæc est videlicet, hæc est imago vitæ præsentis, hic est omnium pene viuentium status. Mors vnumquemque insectatur, quam vt omnes fugiant, vitæ præsentis commodis quantum quidem possunt innituntur: sed quid vita præsens, nisi quædam velut arbuscula quam singuli dies ac noctes simul corrodunt, atque ipsa quatuor elementa dum inter se certant, de nostræ interitu vitæ decertant? Quònam verò imcumbit? quònam petit nisi
Isa. 5. tetrum illum & feralem inferorum locum qui *dilatauit animam suam*, vt ait Propheta, quia non est in terra scientia. Denique fallax illa mellis gutta, quid aliud quàm naturalis vitæ cupiditas, quæ sic viuentem retinet, vt cæterorum oblitus, solum viuere cogitet, solumque hoc vnum appetat.

Sed tandem moriendum! quis tum mundani animus? quis tum
1. Reg. 14. est animi sensus? *Gustans, gustaui paululum mellis, & ecce morior!* Hæc Ionatæ verba ex animo fusa mirum quantos concitant motus. Horum autem omnium finis & fructus est, vt vitæ præsentis amor temperetur, prosperitas si quæ est, non magni fiat; si quæ occurrunt bona & gaudia, non in bonis ducantur, sicut mundus ea ventitat; de vita denique iudicetur, non vt agitur, sed vt quasi iam acta sit. Nam vt rectè concludit sanctus Augustinus, *hoc modicum, longum nobis videtur, quoniam adhuc agitur;*
Tract. 102. in Ioan. *cùm finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum quale habet mundus de quo dictum est, mundus autem gaudebit.*

2. VERITAS PRACTICA.

Tale est pretium huius modicæ vitæ, vt quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium.

Digitized by Google

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius glorioſam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ glorioſa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Psal. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus, *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectlo inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 292.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

Digitized by Google

que laborarunt in disseminando Euangelio, ac veluti parienda salute proximi: Tempus autem eorum gaudij & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus quæ sunt magis moralia & practica vt facilius eruantur, tres ex vnaquaque parte proponuntur Veritates.

Ex Prima Euangelij parte, de modico vitæ tempore.

1. VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cùm nil tamen sit tam credibile.

RATIO postremæ partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quòd nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum authoritate quæ fidem diuinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.

Sed tale est modicum vitæ tempus, vt sensu simul percipiatur & ratione & fide diuina quæ ex multa & plana scripturarum authoritate concipitur.

Ergo nil tam credibile, licet nihil minùs credatur.

I. PVNCTVM.

MODICVM illud tempus de quo Dominus in Euangelio, sanctus Augustinus ad totum vitæ nostræ tempus, imò & ad totum præsentis sæculi spatium transferens; *Modicum*, inquit, *est hoc totum spatium quo præsens peruolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandæuus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne alioquin iuniores *propter modicum corruptibilis vitæ tempus deciperentur.* Sic apertè sanctus Iacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hic opportunè de hoc modico vitæ tempore, *quod tam modicè creditur, vt nihil minus credatur, cùm nihil tamen sit tam credibile.*

Tract 101. in Ioan.

2. Mach. 6

Iac. 4.

Quòd non credatur, euidentius est quam vt probetur, & deplorandum

plorandum potius quàm enarretur: ſicut enim ſi modicum illud tam breue & euanidum eſſe crederetur ſicut Scripturæ referunt eſſe breue & citiſſimum, vix vllus eſſet hominum qui non ſibi cautius de ſua prouideret æternitate quæ ex illo pendet modico & momento: ſic cùm apertè pateat vix vllum eſſe qui de ſempiterno illo futuræ vitæ ſtatu ſeriò cogitet & proſpiciat, nonne hinc euidens eſt, quòd non credatur tam breue quàm dicitur? nonne hoc vnum reſpondent omnes, ſe aliquando prouiſuros, nonne hoc apertè cogitant, ſatis eſſe longum vitæ tempus, ſatis ſupereſſe ſpatij quo ſibi conſulant, nunc ſe aliis diſſentos eſſe negotiis, & futuris anteferenda præſentia quæ magis vrgent? O verè *nequam ſæculum*, quod ſic nequiter ſuos fallit & dementat. *Gal. 1.* *Tenent tympanum & citharam & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & ſcientiam viarum tuarum nolumus.* Id eſt ſcientiam illam quæ ad Deum ducit, ſcientiam illam ſanctorum & ſalutis, quæ ſita eſt in contemptu præſentium, ex cognitione vanitatis eorum & breuitatis. Hanc pene omnes reiiciunt, quia longe aliud de præſenti vita ſibi perſuadent & promittunt. Vnde ibidem paucis interiectis; *Interrogate*, inquit Iobus, *quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illum intelligere cognoſcetis.* *Iob. 21.* *Ibid.*

Alterum itaque, quòd nil ſit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planiùs poſſe demonſtrari, quàm ſi ſenſu ſimul & humana ratione ac Diuina authoritate conuincatur ita eſſe. Non quòd tria illa ſimul concurrant ad vnum fidei actum, cùm ſe potius impediant, iuxta illud Diui Gregorij; *non habet fides meritum cui humana ratio præbet experimentum*; ſed quòd vnumquodque ex his tribus ſeorſim poſſit ita rei cuiuis credendæ credibilitatem aduehere, vt ſi ſolum vnum eſſet, rem tamen credibilem faceret; vnde illud accedit commodi, vt quando tria illa conueniunt ad vnam eamdemque rem affirmandam, vix vllus dubitare, vix vllus eam negare poſſit; nam ſi vno quis ad credendum non ducatur, ducetur alio, ſi humana ratione non perſuadetur, diuinæ cedet authoritati; aut ſi forte hanc non ſatis reueretur, humanis aſſentietur perſuaſionibus; & ipſo ſaltem ſenſu conuincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit. *Hom. 26.*

Deinde verò, quod eſt valde obſeruandum, cùm naturalis

sensus & humana ratio plerumque obstent quo minus authoritati Diuinæ quam debemus fidem expeditè reddamus, si aliunde sensui sensus & humanæ rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstabat diuinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides liberiùs & expeditiùs exercetur. *Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab inuicem, possetis credere; si verò gloriam à Deo quæreretis, non acciperetis ab inuicem, sicque illud tolleretis quo sublato facilè credderetis. *Domine adauge nobis fidem*, diminue & tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.

Ioan. 5.

Luc. 17.

II. PVNCTVM.

SED tale est modicum vitæ tempus vt sensu simul percipiatur & ratione, ac Fide Diuina quæ ex multa & plana Scripturarum authoritate concipitur.

Primò quidem id sensu patére dicitur, quando ipsis intuemur oculis quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facilè lethalis hauritur aër; quàm citò prauus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfidæ hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tēpora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorum pauoribus! ac tandem vbi finitur, quis non sentit quàm sit illud totum breue quod desinit, si præcipuè considerat quam sit illud longum quod incipit? *Dies nostri quasi vmbra & nulla est mora. VMBRAE transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri.* Hoc probi simul & improbi, sensu communi testantur.

1. Par 29.

Sap. 2.

DEINDE verò, ratio tantæ breuitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis siue naturalibus siue moralibus, & sat apertam ibi suæ fragilitatis radicem inuenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrum gestatile? *Quid enim aliud*, inquit sanctus Ambrosius,

Digitized by Google

niſi quaſi in quodam feretro, hoc eſt, ſupremi funeris inſtrumento, iacemus exanimes, cùm vel ignis immodicæ cupiditatis exæſtuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noſter ſpiritus labe, puræ lucis vacuus mentem alit? hi ſunt noſtri funeris portitores. Lib. 5. in Lucam. Qua ſancti Doctoris verba naturali ſenſu de quatuor elementis ſeu primis qualitatibus, quæ mortalem ac pene in horas morientem faciunt vitam, poſſunt intelligi: vel morali dicto de prauis concupiſcentiis; quæ non animæ tantum ſed corpori vitam eripiunt.

Quod ſi vitæ noſtræ foris adiacentes aduerſarios & inſidiantes hoſtes aduerterimus, tot pene rationes occurrent momentanei noſtri temporis, quot concurrunt & conſpirant creaturæ iam ab ipſo Creatore armatæ & inſtructæ omnes in vltionem peruerſitatis humanæ. Sup. 5.

Quid quod tale eſt à natura deſiderium perpetuandæ vitæ, vt quantumcumque longa ducatur, breuis ſemper & modica ſit dicenda, quia deſiderio non ſatisfacit, imò etiam tanto magis acuitur, quo eſt vita longior, & quo plura ſunt parta bona temporalia quæ non niſi repugnanter deſeruntur. *O mors quàm amara eſt memoria tua, homini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis!* Eccleſ. 41.

Adde quòd cùm vix vllus ſua ſorte ſit contentus, ſed vltra ſemper & vltra, nouas progrediendi vias ſibi expandat, quibus vel diuitiis vel honoribus vel quibuſlibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonne tùm exceſſurus, præciſas ſuas ſpes inclamabit, & tam breues queretur annos, quàm longe ſua prouehebat conſilia? Nonne tùm cum Iobo dicet, *dies mei velocius tranſierunt, quàm à texente tela ſuccidatur, & conſumpti ſunt abſque vlla ſpe.* Iob. 7.

Deniq; quod eſt in hac materia præcipui ponderis, quia numquam deſitura ſequitur vita, dum ad æternos illos conſequentes annos præſens tempus referimus, planè liquet quàm vere dicat Sapiens: *Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? & quid eſt bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum vt multum centum anni, quaſi gutta aquæ maris deputati ſunt; & ſicut calculus ſic exigui anni in die aui.* Eccleſ. 18.

IAM quantis abundet Scriptura ſimilibus dictis, reſtat expromere, vt ſi abeſſent cætera, quod eſt ad faciendam fidem poten-

tius nobis non desit. Tam porrò sunt in his effusæ sacræ paginæ, vt quicquid est in vniuersa rerum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerpsisse, notiorem vt nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatem.

Primò quidem à terra sic comparationem instituunt, *Homo sicut fænum dies eius, tamquam flos agit sic apparebit. TAM QVAM fænum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident. MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & arescat. TAM QVAM memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Tamquam vmbra & tamquam nuntius percurrens, DIES mei velociores cursore.*

Psal. 102. Psal. 36. Psal. 89. Sap. 5. Iob. 9.

Secundò sic ab aquis. *Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur, quæ non reuertuntur super terram. AD nihilum deuenient tamquam aqua decurrens. TAM QVAM nauis quæ pertransit fluctuantem aquã. QVASI naues poma portantes,* quæ videlicet celeriùs properant, siue id à ventis proueniat, propter leuitatem oneris; siue ex industria nauigantium, ne corrumpatur fructus. *TAM QVAM spuma gracilis quæ à procella dispergitur.*

2. Reg. 14. Psal. 57. Sap. 5. Iob. 9.

Tertiò ab aëre. *Sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit. TAM QVAM lanugo quæ à vento tollitur. Tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum. TRANSIBIT vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur quæ fugata est à radiis solis, & à calore illius aggrauata.*

Iob. 21. Sap. 5. Ibid. 2.

Quartò ab igne. *Quasi fulgura discurrentia. SICVT tonitruum magnum in pluuia personabunt. ET erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat.*

Nahum. 2. Eccles. 40. Is. 1.

Audisne vt loquuntur Scripturæ? Videsne quas exhibent ex rebus omnibus leuiores, celeriores, fugaciores? Qui hoc non audiat, qui hoc non videat, nonne ex his erit, quibus Dominus per Prophetam; *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum? quis cæcus nisi seruus meus? & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi?* Nonne tot tibi sunt nuncij quot in inferno clamant: *Sic & nos nati continuo desiuimus esse?* Sic videlicet quemadmodum illa omnia quæ ipsi commemorant celerrima, *sic & nos,* inquiunt, imo & nos celerius, nam *nati continuo desiuimus, esse.* Quasi nihil esset quod fuissent; Ita modicum & nullum est hîc fuisse.

Is. 42. Sap. 5.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

PATET igitur cuidemer quod quantumcumque hîc modicè modicum vitæ tempus credatur, nil tamen esse magis credibile, Cum in eo declarando tot scripturæ, tot rationes, tot quotidiana conspirent exempla, nostris tam apertè subiecta sensibus, vt mirum sit posse aliter sentire aliquem; & longe magis mirum, vix esse aliquem qui non aliter sentiat, & qui non sibi semper promittat crastinum, ac pene numquam desituros annos, quasi cum morte fœdus percussisset, quasi cum inferno fecisset pactum.

Erant olim Epicurei qui hac tam aperta momentaneæ vitæ nostræ notitia prauè vsi, seipsos inde magis acuebant ad suum laxandum genium, quasi hoc vno viuerent vt comederent, sic se mutuo prouocabant. *Edamus & bibamus, cras enim moriemur.* Isa. 22. Contra quos postquam Propheta Isaias quid sibi à Domino reuelatum esset, intorsit; tum paulo post ad alios qui ex opposito nihil de morte & vita solliciti, vnum curabant vt sine cura viuerent: *Audite,* inquit, *verbum Domini viri illusores; dixistis enim* Ibid. 28. *percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.*

Non quod ita loquerentur, sed quod ita securè viuerent, quasi sic loquerentur; vnde & cohærenter illis denuntians quas ipsi pœnas sibi accerserent, sic addit; *Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis ei in conculcationem: quandocumque pertransierit, tollet vos; quoniam mane diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Quasi diceret, tunc id demum intelligent quando vexabuntur: nam quamdiu suauiter viuunt, suauitate illa tantopere deliniuntur, vt vix aliud recogitent.

Quod præclarè sanctus Ioannes Damascenus atque ad rem nostram accommodè repræsentat, notâ illâ parabolâ, quam instituit de Iuuene, qui dum horrendam fugeret belluam, forte incidit in abrupta terræ loca, vnde prodibat exigua quædam arbor qua se tantisper suspensum sustinebat. At ecce vndequaque succutitur ille arbusculus, hinc duo simul iuncti mures radicem

l. de Barl. & Iosaph.

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius glorioſam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ glorioſa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Psal. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectlo inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 192.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

Digitized by Google

sit modicus ad tale promerendum præmium qualis est æterna gloria. *Digna est quidem emi labore perpetuo,* inquit S. Augustinus, *sed necesse est vt labore temporali ematur. Certe tantus debuit esse, id est, sempiternus labor pro requie sempiterna. Decies centena millia annorum in labore quid valent? Decies centena millia annorum habent finem; quod tibi dabo, dicit Dominus, non habebit finem. Qualis misericordia Dei? nec dicit, decies centena annorum millia labora, non dicit, vel mille annos labora, non dicit, quingentos annos labora; cum viuis, labora, in paucis annis, inde iam requies erit, & finem non habebit. Et paucos annos laboras, & in ipsis laboribus non deest consolatio, non desunt gaudia quotidiana: sed noli gaudere in sæculo, gaude in Christo, gaude in verbo eius, gaude in lege eius, ad ipsa gaudia pertinet quod loquimur & quod auditis. Quanta ergo sunt istæ consolationes in tantis laboribus? Verum est ergo quod dixit Apostolus: Et enim quod ad præsens est, temporale est & leue tribulationis nostræ, iuxta incredibilem modum & in incredibilem modum, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Ecce quantum pretium damus, quodammodo vnam siliquam ad accipiendos thesauros sempiternos. Siliquam laboris ad requiem incredibilem secundum quod dictum est, iuxta incredibilem modum & in incredibilem modum, æternæ gloriæ pondus operatur.*

In Ps 93.

3. VERITAS PRACTICA.

Ex modico illo quo viuis tempore, plus etiam vitæ perdis quàm viuas.

RATIO est quia plus perdis quam viuas vitæ, si plus vanè quam fructuosè viuas.

Sed diligenter inquirenti de tuo vitæ statu sat euidenter patebit te plus vane quàm fructuose viuere.

Ergo ex modico illo quo viuis tempore, plus etiam vitæ perdis quàm viuas, quod certe est deplorandum & corrigendum.

I. PVNCTVM.

SI de breuitate vitæ dolendum tibi forte videretur, quod non sit satis spatij, vel ad beatam illam promerendam æternitatem

nitatem quam speras, vel ad reddenda Christo quæ debes obsequia, vel ad dissoluenda quæ contraxisti debita, vel ob similem aliquam piam causam; dole quidem & deplora vehementer breuitatem vitæ, sed non propter illas quæ videntur piæ, causas. Satis enim est spatij à diuina prouidentia definiti, si solidè locaretur in illos sacros vsus. Verùm ex illo etiam spatio quod nimis modicum & breue dicimus, plus nostrâ culpâ nobis deperit quàm nostræ pietati superfit. Vnde si vel totum vitæ spatium dolebas esse angustius tuis persoluendis officiis, quanto magis dolere debes illas tibi etiam angustias contrahi & pene totas detrahi? Cumque à te solo tuâque solâ culpâ contrahantur, quanto id cauere debes studio, quanta sollicitudine peruestiganda illa tua culpa, vt serio & gnauiter tibi prospicias?

Hoc itaque persuasum esto quod habet veritas: *Ex modico illo quo viuis tempore, plus à te perdi quàm viuas temporis seu vitæ.*

Hoc est enim vitam & tempus perdi, quando nullus eius vsus, nullus eius vsuræ fructus, nullum illius operæ pretium ponitur. *Non erit terra tua sterilis nec infœcunda. NON erit apud te sterilis vtriusque sexus.* Quæ sic à Domino commendabantur Iudæis, vt agnoscerent sub illis symbolis quod apertius postea docuit Sapiens, *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare:* Tum euidentissime Christus Dominus; *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur:* vnde & Apostolus, *Quem fructum habuistis in illis, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum mors est.* Quasi diceret, quantumcunque laboraueritis, nisi laboris vestri probatus aliquis fructus appareat, labore vano consumpti estis, tempus vestrum ac vitam profudistis, mors est non vita sic viuere. *Non quemquam propter canos aut rugas putes diu vixisse; non ille diu vixit, sed diu fuit. Quid enim si illum multum putas nauigasse, si sæua tempestas à portu exceptum huc & illuc tulit, ac viribus ventorum ex diuerso furentium per eadem vestigia in orbem egit? Non ille multum nauigauit, sed multum iactatus est.*

Exodi 23. Deut. 7. Ec. l. 9. Matth 12. Rom. 6. L. de brevit. vitæ.

Rectè omnino Seneca, sed malim rationem à sanctis nostris audire Patribus, quam ab illo qui certè nimius est in suo solo sapiente commendando.

Sic itaque S. Basilius & Chrysostomus atque alij passim affirmant, non esse propriè viuere, quando homo fructuosè non laborat, quia videlicet *natus est homo ad laborẽ*, & laborem probatum Iob. 5.

Digitized by Google

& vtilem, hic eius humanæ vitæ finis, non vt otiosè & torpidè viuat, non vt in deliciis aut diuitiis cumulandis: sed Deo, sed animæ, sed æternitati laboret; sic posuit Dominus hominem in
Gen. 2. Paradiso *vt operaretur & custodiret illum.* Quid est operaretur & custodiret? nonne terra vltrò sine vlla opera germinabat fructus suos? nonne satis erat tutus locus, vt custode non esset opus? Ita plane, sed ita tamen erat operandum homini vt sibi custodiret paradisum, erat ei operandum quod & quo iubebatur modo; Quod quia non præstitit; desiit viuere quâ viuebat vitâ, & incepit mori quâ morte dictum est, *In quocumque die comederis, morte morieris.*
Ibid. 3.

Zach. 13. Hinc illud Prophetæ. *homo agricola ego sum, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.* Id est, iam inde à primo parente nostro didici me ad laborem natum, atque ad colendum ex diuinis præceptis animæ meæ statum, sicut si agrum colerem, vitæ humanæ sustentandæ.

Cum itaque sit ille finis hominis, quem si ab homine remoueris, tollis eius moralem vitam, sicut si formam remoueres, tolleres naturalem vitam; propterea verissime dicuntur tempus & vita perdi, cùm sine labore fructuoso conteruntur. *Diem perdidi* dicebat ille qui diem indonatum transegerat. O quâti sic dies vacant & inanes transiguntur! ô si saltem hoc sentires & diceres!

II. PVNCTVM.

SED diligenter inquirenti de tuo vitæ statu, sat euidenter patebit, te potius vane quam fructuose viuere.

1. Cor. 3. *Vnusquisque videat*, inquit Apostolus, *quomodo superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autem superædificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, vniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit.* Quasi diceret, vniuscuiusque est seipsum nosse ac diligenter inspicere, an Christiane viuat & fructuosè operetur. Tanta est enim differentia inter nonnullorum hominum opera, quanta est inter aurum & lignum, inter argentum & fœnum, inter lapides pretiosos & stipulam. Et quemadmodum domus ædificata ex auro vel argento, vel ex lapidibus marmoreis, porphy-

Digitized by Google

reticis, & similibus non combureretur igne sicut domus ædificata ex ligno vel stipula, sic opera fructuosa illa sunt quæ manent in æternum, alia vero quæ euanescunt vel quæ consumuntur in hac vita, vana dicenda sunt & omnino nulla.

Vt vero etiã certius possis discernere, quænam illa sint fructuosa vel vana, vide in quo vtraque fundamento superædicentur, nam si extra Christum Iesum aliquid opereris, extra fundamentum ædificas, & nullum erit tale opus. Quamobrem hoc vnum restat, probe intelligere quid sit extra vel supra fundamentum ædificare, & quam sit totum penè vanum quod viuis.

Ad faciliorem autem intelligentiam, quæ plura de hoc fundamento dici possent, distincte referuntur ad quatuor capita, quæ sunt velut quatuor illæ causæ quæ concurrunt ad vnumquodque opus peragendum, de quibus fusius in 3. parte Domin. 7.

Primo enim oportet vt quidquid facis, non sit malum, non sit vetitum, non sit ingratum & odiosum Christo, cum alioquin nullo modo dici posset ædificatum in ipso; Nonne id liquet? *Numquid iniquitas apud Deum? absit.* Neque vero etiam sufficit id non esse malum, aut etiam esse aliquid bonum: nam non omne bonum ab omnibus ex æquo vult, *Numquid vult Dominus holocausta, & non potius vt obediatur voci Domini?* Atque hæc est velut materia, nempe id quod à te velit Dominus, & non aliud, *vnicuique sicut diuisit Dominus: vnumquemque sicut vocauit Deus.*

Rom. 9. 1. Reg. 15. 1. Cor. 7.

Secundo est debita operis forma, nempe vt id agas quo decet modo, ex virtute quæ competit operi, ad exemplar & similitudinem ipsius Christi, neque enim probare posset quod vitiose faceres, licet illud esset in materia vel substantia quod vellet à te fieri, nam expressa vox eius est: *Estote vos perfecti sicut & pater vester cælestis perfectus est.*

Matth. 5.

Tertio quæ est efficiens causa, oportet te in illa esse gratia, quæ sanctificans dicitur, vt sis vnitus Christo, sintque ex hac vnione, tua Deo grata opera, & fructuosa, cum alioquin mortua & nulla essent, *Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, ait Apostolus de suo quouis opere.

1. Cor. 13.

Quartò denique, quod est in primis spectandum, fine recto, & pura intentione sic Christo superædificari opus nostrum necesse est, vt nisi recto fine fiat, non insit illi fundamento,

Digitized by Google

Matth. 6. & nullum planè sit. *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam*, nempe illi qui aliis quam Deo placere volunt. Vnde aptè sanctus Gregorius, ad illa Iobi verba, *super quo bases eius positæ sunt, SICVT fabrica columnis*, inquit, *columnæ autem basibus innituntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione subsistunt.* Et quæ plura prosequitur, quæ vno verbo Apostolus comprehendit, cum ait: *omnia in nomine Domini Iesu Christi.*

1 Iob. 38.

Coloss. 3.

IAM vero quod est propositæ quæstionis præcipuum caput, vt certo cognoscas, quam sint opera tua maiori ex parte potius vana quam fructuosa, vide quantum deficiant ab illis quatuor causis: nam vt sint fructuosa, totas simul oportet conuenire causas: vt sint vero vana, sufficit vel vnam deesse causam. Ratum enim, fixumque est illud Effatum, quod à magno Dionysio pronuntiatum sanctus Thomas confirmat; *Bonum ex integra causa: malum ex quouis defectu.*

1.2. q.18. a. 4.

Si quid in peccato factum, quantumcumque tibi bonum, & laudabile videretur, hoc ipso nullum est, quia deest effectrix causa quæ est Gratia sanctificans. Si quid in illa gratia perperam & segniter agitatum, careatque sua congruenti forma: *Maledictum est illud opus quod est factum negligenter aut fraudulenter.* Si quid denique non recto fine directum, tam illud vacuum & inane reputatur, quam si corpus esset exànime. Quibus ita necessario præsuppositis, dic sincerè, quid ex tota die refers fructuosum, & beatæ capax æternitatis? Metire singulos, per suas horas, dies: Ex horis quatuor & viginti detrahe quæ somno dantur, supersint decem & octo vel septem in quibus vigilas: quid tum porro boni? quid tum recte operaris? Vel enim otiaris, vel laboras: si otiaris, vanum est: si laboras, cupiditati laboras, & labor inanis est ne dicam prauus, non est enim ille laboris finis: quo in labore vacuo & inani cũ totus dies absumatur, quid tandem supererit fructuosi? Preces aliquot à te recitatas fortasse suggeres, sed quantis illæ intercisæ nugamentis! quantis exagitatæ curis alienis! quantis infuscatæ diuersarum cogitationum maculis! quàm illud mancum & exile bonum quis non videt! At esto tamen valeat, sed quantum est istud ad reliquas diei partes? quot in orando ponis horas? confer cum cæteris quæ cassæ sunt & sine fructu abeunt, nonne satis euidenter patebit te magis vanè quam fru-

Ier. 48.

ctuosè viuere? Sic proinde Propheta grauiter; *Ecce omnes iniusti;* Is. 41.
& vana opera eorum, ventus & inane, simulachra eorum; Quasi diceret, sicut idolum nihil est nisi quid vanum & inane, sic eorum opera, sic eorum vita. Quod & paulo post clarius repetit: *Telas* Is. 59.
aranea texuerunt: tela eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis; *opera eorum opera inutilia.*

III. PVNCTVM.

QVAMOBREM *aperte liquet, quod ex modico illo quo viuis tempore, plus vitæ perdas quam viuas*, Neque enim viuere censendum est quod fine viuendi caret, caret autem illo fine, quidquid totum operaris ex terrena & temporali potius cupiditate quam cœlesti & æterna. Vnde in scripturis & decurtati dicuntur anni, & menses vacui, & dies dimidiati, & pueri centum Is. 65.
annorum.

Quod & Homini pagano tam probe cognitum fuit, quàm aperte testantur hæc eius sensa, quæ ex multis pauca, nostram ad verecundiam, legi possunt minutatim & expendi.

Persuade tibi hoc sic esse vt scribo, quædam tempora surripiuntur Senec. Ep.
nobis, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen est 1.
iactura quæ per negligentiam venit: & si volueris attendere, magna vitæ pars elabitur male agentibus: maxima, nihil agentibus: tota aliud agentibus.

NON exiguum temporis habemus, sed multum perdimus. Satis Lib. de brevitate vitæ
longa vita, & in maximarum rerum consummationem largè data est, si tota bene collocaretur: sed vbi per luxum & negligentiam nostram defluit, vbi nulli bonæ rei impenditur: vltima demum necessitate cogente, quam ire non intelleximus, transisse sentimus.

Ita est, non accepimus breuem vitam, sed fecimus, nec inopes eius sed prodigi sumus.

Exigua pars est vitæ quam nos viuimus; cæterum quidem omne spatium, non vita, sed tempus est.

Omnia licet quæ vmquam ingenia fulserunt in hoc vnum consentiant, numquam satis hanc humanarum mentium caliginem mirabuntur.

Nemo inuenitur qui pecuniam suam diuidere velit: vitam vnusquisque suam multis distribuit! astricti sunt in continendo patrimonio:

Digitized by

simul ad temporis iacturam ventum est, profusissimi in eo cuius vnius honesta auaritia est.

Libet ex seniorum turba comprehendere alioquem. Peruenisse te ad vltimum humanæ ætatis videmus. Centesimus tibi vel supra premitur annus. Agedum ad computationem, ætatem tuam reuoca, dic quantum ex isto tempore cliens abstulerit, &c. Videbis te pauciores annos habere quam numeras.

Maxima vitæ iactura dilatio est, maximum viuendi impedimentum expectatio quæ pendet ex crastino. Perdis hodiernum, quod in manu fortunæ positum est, disponis, quod in tua dimittis, quo spectas? quo te extendis? omnia quæ ventura sunt in incerto iacent, protinus viue &c.

Hæc vt dixi, pauca ex multis, quæ si tamẽ plura, quam deceret à profano deriuasse Authore, cuiquam viderentur, his certe legendis abstineat: sed quæ non probat non idcirco improbet, ne probatissimos condemnet viros, in primisque Ludouicum Granatensem, qui tam multus in illius Philosophi scriptis legendis, colligendis, & commendandis fuit, vt ex eis Collectanea, sacris profutura Concionatoribus ediderit: suique rationem operis, cùm ex sanctis Augustino, & Hieronymo reddat: tum ex ipso qui potest inde fructu colligi, fuse narret. Ac ne longius abeamus; quis Christianus illis lectis, quæ de iactura temporis commemorata sunt, non magis sibi dolendum sentiat, quam isti Viro Ethnico, quòd non tẽporalem modo vitam sibi eripiat, sed diuinam in se manentem, sed æternam & beatam in qua mansurus est, & de qua tot demit gradus, quot consequi poterat, si rationem sui temporis duxisset cariorem? Pauendum sane illud, quod narratur de Angelo quem Ioannes vidit stantem super mare, & super terram, qui leuauit manum suam ad cœlum: & iurauit per Viuentem in sæcula sæculorum: *Quia tempus non erit amplius!* Apoc. 10.

Vide in 3. parte Dominicam 7. & in 4. totam hebdom. 18.

EX SECVNDA EVANGELII PARTE.

Amen dico vobis quia plorabitis & flebitis vos, Mundus autem gaudebit, &c.

Digitized by Google

PRIMA VERITAS.

Qui de Christo dolente non dolet cum Apostolis, nec de illo gaudente gaudere potest cum ipsis.

Ratio fuse declaratur in hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ 1. Quadragesimæ.

SECVNDA VERITAS.

Vt Fur de furto, sic Mundus de mundo gaudet.

SENSVS & Ratio est, quod idcirco fur de furto male gaudet, quia de malo gaudet.
Sed Mundus de mundo gaudens sic de malo gaudet.
Ergo & male gaudet, & sicut fur de furto sic Mundus de mundo gaudet.

TOTA ratiocinatio est facilis. Primo quidem quàm prauè fur de furto gaudeat, quis non tam clarè videt quam malum esse, furari. Quod si quis non id videret, *audiat Prophetam Isaiam*, inquit S. Augustinus: *Non est gaudere impiis, dicit Dominus, gaudere quod vocant impij non est gaudere. Vtique videbat Isaias homines in potatione, in luxuria, in theatris, & in spectaculis, totum mundum luxuriari variis nugis, & tamen clamabat: Non est gaudere impiis dicit Dominus; si hoc non est gaudium, quale gaudium videbat, in cuius comparatione hoc non est gaudium?* Ser. 37. de verbis Domini. Is. 57.

Sic & sanctus Prosper: *Gaudere quidem bonum est, sed qui gaudet si non inde gaudeat vnde debet, non potest bonum esse quod gaudet. Siquidem gaudet & raptor cùm desiderata rapuerit: gaudet & ebriosus cùm exoptatæ occasionem potationis inuenerit: gaudet & adulter, cùm ad delectationem concupitam peruenerit. Sed cùm sit gaudere bonum, de his atque huiusmodi gaudere, grande est malum: hæc & his similia sunt vnde gaudere nos vult mundus, cum suis amatoribus periturus. Hæc sunt quæ repudiare debemus vt de bona conscientia, & sanctitate morum, de acquisitione virtutum, de dono Dei, & promissione futuri regni ineffabiliter gaudeamus.* l. 2 de vita cont. c. 13.

DEINDE vero quod secundo dicitur, Mundus de mundo gaudens sic de malo gaudet, tam facile potest intelligi, quàm

Digitized by Google

vox illa *Mundus*, quæ iam sæpissime sic declarata est, vt significare diceretur eos, qui ex concupiscentia, res mundi diligunt, qua posita declaratione nominis, tùm aperte liquet quòd quando de his rebus gaudent, de malo gaudent, non quidem in se, sed in modo rei possessæ cuius possessio parit gaudium. Non sunt quidem malæ diuitiæ, sed malum est diuitias ex praua concupiscentia diligere, & possidere; Vnde quod ex tali dilectione, & possessione procedit gaudium, tam vere de malo est quam mala est illa dilectio, *Væ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram. NVNC autem exultatis in superbiis vestris: Omnis talis exultatio maligna est.*

Luc. 6. Iac. 4.

Qua de re, fusè in 4. parte, hebdomada 17.

PATET itaque Veritas, quod sicut fur de furto, sic de mundo Mundus gaudet, sic peruersè, sic praue, sic falso & non ferendo gaudio: *Verumtamen in hoc nolite gaudere.* Vellesne gaudere de furto? Quamobrem vero, nisi quia malum est quod detestaris. At si gaudere de mundo non minus ei malum & detestandum, cur non minus de illo gaudere nolis? Non est, inquies, tam grande malum quam furtum. Responderi posset, posse furtum tam paruum esse, vt *mundanum esse*, sit grauius; sed esto sit grauius furtum, non hic æqualitas mali quæritur sed similitudo; satisque est bonæ menti malum quâ malum fugere, non quâ tale malum, sicque est satis ad veritatem similitudinis exprimendam, declarasse quod de rebus mundi gaudere sicut Mundus gaudet, tam sit malum, quam furem de furto gauderet, licet non sit tantum malum. Sic vniuersim sanctus Ambrosius: *vt corpus*, inquit, *ægrotum nunc calidioribus fouetur, nunc frigidioribus temperatur, remediorumque mutatio, si iuxta præceptum fiat medici, salutaris est, si contra mandatum vsurpetur, languoris augmentum est: ita medico nostro quidquid penditur Christo, remedium est: quicquid vsurpatur, incommodum, Debet igitur bene conscia mentis esse latitia, non inconditis comessationibus, non nuptialibus excitata symphoniis. Ibi enim intuta verecundia, illecebra suspecta est, vbi comes deliciarum extrema est saltatio.*

l. 3 de virginibus

Quò etiam spectat salubre hoc Diui Augustini monitum: *Sicut non potest homo duobus Dominis seruire, sic & nemo potest in hoc sæculo gaudere, & in Domino. Multum inter se hæc duo gaudia differunt, suntque omnino contraria. Quando gaudetur in sæculo*

Ser. 39 de verbis Domini.

non

non gaudetur in Domino. Vincat gaudium in Domino, donec finiatur gaudium in ſæculo, gaudium in Domino ſemper augeatur, gaudium in ſæculo ſemper minuatur, donec finiatur. Non ideo iſta dicuntur, quia in hoc ſæculo cum ſumus, gaudere non debemus, ſed etiam in hoc ſæculo conſtituti iam in Domino gaudeamus.

Vide in 4. parte, hebdomada 22.

3. VERITAS PRACTICA.

Non te contriſtes contriſtatus, & ipſa tua triſtitia iam vertetur in gaudium.

RATIO eſt, quia iam tùm triſtitia noſtra in gaudium vertitur quando in triſtitia non malum ſed bonum eſſe agnoſcitur.

Sed ſi contriſtatus non te contriſtes, bonum in triſtitia tua clare agnoſces.

Ergo & ipſa tua triſtitia iam vertetur in gaudium; quod certe eſt exoptandum.

I. PVNCTVM.

LICET diſcurſus ſit ſatis planus & facilis, quia tamen eſt admodum fructuoſus, & ad praxim penè quotidianam perutilis: idcirco paulò latiùs videtur explanandus. Atque hoc in primis tamquam fundamentum ſtabiliendæ firmitatis animi, nullo caſu concutiendæ præmittatur, quod ſi quis in naturali vel fortuita ſua triſtitia, non malum ſed bonum ineſſe aliquod ſibi certò repræſentet & credat; tunc profecto gaudium tam facile ſentiet, quàm facile perceperat triſtitiam ex apprehenſo malo quo fuit excitata.

In hoc enim conueniunt hæ diuerſæ duæ paſſiones, quod non niſi ex apprehenſione boni vel mali præſenti concitentur: atque ita fit vt ſicut in vno & eodem obiecto, diuerſa poteſt conſiderari ratio boni vel mali: ſic ex illo ipſo diuerſi motus ſequentur vel triſtitiæ, vel gaudij vel vtriuſque ſimul affectus, prout ſeorſim bonum & malum, vel ſimul obuerſabitur. Hinc illud Prophetæ:

Ioel. 1. *Confuſum eſt gaudium à filiis hominum :* Id eſt, homines gaudent iis rebus quibus mœrendum eſſet : & iis mœrent quibus gaudendum eſſet : quia in illis rebus apprehendunt bonum vel malum aliter atque apprehendi deberet : vnde & alius Propheta : *ve qui dicitis malum bonum : & bonum malum.* Hinc tota ratio gaudij vel triſtitiæ: *ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* O amaram mundi dulcedinem ! O dulcem contrà & ſuauem Chriſtianæ religionis amaritudinem, ſi quod in illa eſt bonum conſideraueris.

Iſa. 5.

II. PVNCTVM.

SED ſi contriſtatus non te contriſtes, bonum in triſtitia tua clare agnoſces.

Supponenda hîc tria. Primum eſt, duplex eſſe genus triſtitiæ; vnum quod in nobis ſine nobis eſt : alterum quod ita eſt à nobis vt ſicut illud ponere, ſic & poſſimus deponere. Secundum quod ſuppõnas eſt, ſieri quidem ordinariè, vt duplex illud genus triſtitiæ ſimul concurrat & ſentiatur : poſſe tamen & debere ab inuicem ſeparari, adeo vt aduenienti nobis ex quocumque aduerſo caſu triſtitiæ, non addamus aliam : neque nos iam contriſtatos, rurſum contriſtemus. Tertium denique, vt melius intelligatur quomodo poſſimus nos iam contriſtatos non contriſtare, oportet prius ſcire quomodo nos contriſtemus; Nempe ita fit, vt cùm incipimus dolere corpore, vel animo ; dolemus nos dolere, Id eſt, reflexione facta ſuper illum dolorem vel triſtitiæ ſenſum quo tangimur, dolet animus quod ille dolor corporis aut animi nobis obuenerit ; Expendit Intellectus miſeriam in qua jacemus ſeu malum illud quod in illo ſentimus aduerſo caſu: Repugnat & contradicit Voluntas tali oppoſito malo, Id eſt vellet non adeſſe ; Memoria tota occupatur in huius cogitatione mali, vel in mediis excogitandis quibus eo liberari poſſes. Hoc eſt ſe contriſtare, ſe miſerum reputare, ſe miſerum cogitare, & dolere ſe miſerum eſſe. *Quare contriſtatus incedo, dum affligit me inimicus?*

Pſal. 41.

Econtra verò, non ſe contriſtare eſt, non cogitare de ſua triſtitia, non inde angi & dolere ; Dolere quidem, ſi quid naturali contrarium cupiditati aduenerit, ſed non duplicare dolorem, ſicut fit cogitando de infauſto illo euentu quaſi de graui

Digitized by Google

malo ; vel dolendo de dolore inde primùm proueniente ; vt dictum eſt : Abſtrahitur quodammodo animus ab iſta reflexione & cogitatione ; Toleratur patienter malum, vndecumque obueniens : Si quod ſit remedium, ſuauiter adhibetur ; aut ſi nullum appareat, obfirmatur animus & cum gratia Dei continetur, ex præſcripto Sapientis : *Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe : & in dolore ſuſtine : & in humilitate tua patientiam habe.* Hoc eſt dicere, Non te contriſtes. Quod & expreſſius Idem ait : *Triſtitiam non des animæ tuæ, & non affligas temetipſum in conſilio tuo.* Audiſne illum ipſum qui dixerat, accipe & ſuſtine quidquid mali acciderit, iam dicere, non des tibi triſtitiam ? Aliud eſt enim accipere, & aliud eſt dare ſibi triſtitiam. Accipitur quando nobis obuenit ſine nobis, vt ſupra dicebatur : Datur vero à nobis, quando vel ſine cauſa nos affligimus, vel cum cauſa iam afflictis afflictionem addimus ex conſideratione mali accepti, quod à ſcriptura dicitur *duplex tædium & gemitus.*

Eccleſ. 2.

Ibid. 30.

Sap. 11.

Iam verò his ita ſuppoſitis & declaratis, Quod erat huius puncti præcipuum, *ſi contriſtatus non te contriſtes, bonum in triſtitia tua clare agnoſces*, ſic euidenter demonſtratur : Nam cùm pacatus & tranquillus ſit animus, ſit etiam capax veritatis agnoſcendæ quam non cognoſceret perturbatus : quando autem non ſe contriſtat, ſit pacatus & tranquillus ; hoc enim vno perturbatur quod ſe contriſtet ; ac proinde hoc ipſo quo ſe continet, redditur capax & aptus ad veritatem illam agnoſcendam, quæ nos ex ſcripturis ſacris apertè docet, in triſtitia ſiue in qualibet contingenti aduerſitate, bonum & bona eſſe innumera.

Nonne ſæpe audiuiſti quanta ineſſent in his malis bona, quæ non niſi Deo permittente nobis eueniunt, ad emendationem, ad probationem, ad exercitationem, ad victoriam, ad coronam ? Hæ ſunt videlicet Beatitudines Euangelicæ : Hæc eſt præcipua Euangelij gratia *ſuſtinere triſtitias*, pati tam libenter, quàm iniuſte pati : *Vobis donatum eſt*, inquit Apoſtolus tamquam inſigne donum & eximium munus, *vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolum vt in eum credatis, ſed vt etiam pro illo patiamini.* Hæc ſunt Apoſtolatus ſigna : *in omni patientia*, id eſt, hæc ſunt ſigna certiora diuinæ vocationis ad magnam gratiam : Hæc ſunt diuinæ argumenta Electionis ad ingentem gloriam, quibus donis & bonis an credis alia poſſe eſſe meliora ?

1. Pet. 2.

Phil 1.

2. Cor. 12.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

NON *te contristes igitur contristatus, & ipsa tua tristitia iam vertetur in gaudium:* Sic enim fiet vt non perturberis aduersus, non perturbatus attente mediteris bona quæ in aduersis continentur; atque illa tandem meditatus bona & commoda
1. Pet. 1. gaudeas & *exultes lætitia inenarrabili & glorificata*; *SICVT exul-*
Is. 9. *tant victores capta præda dum diuidunt spolia*; & sicut excitari solet
Iac. 1. gaudium in apprehensione boni cuiuslibet. *Omne gaudium*, ait S. Iacobus, *existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis*; Nempe illud est omne gaudium quod est solum bonum & solidum; hoc autem solum tale est, quia est de vero bono, cùm cætera mundi gaudia sint de vanis & falsis bonis: vnde ille qui
Eccle. 2. plura hauserat mundi gaudia, *risum reputauit errorem, & gaudio dixit, quid frustrà deciperis.* Est præterea gaudium illud supernaturale & diuinum; neque enim à carne vel dæmone potest excitari gaudium de tristitia & tribulatione; cætera verò mundi gaudia vel sunt carnalia, vel mundana, vel diabolica.

Denique gaudium est proprium & solidum quod non pendet ab incertis & fluxis creaturis, sed in solo Deo fixum, in eius colenda voluntate, in Christi Domini similitudine & imitatione, in spe futuræ Beatitudinis, in Charitatis & omnium virtutum praxi; in ea denique pace Christi quæ *exuperat omnem sen-*
1. Pet. 4. *sum. COMMVNICANTES Christi passionibus gaudete, vt in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes.* Sic Diuinus Apostolus
2. Cor. 7. non modo de se testatur quod *superbundaret gaudio in omni tribulatione*, sed & primis Christianis congaudet, quod sic exultarent
Hebr. 10. in tristitia, quod sic *rapinam bonorum suorum cum gaudio susciperent, cognoscentes se habere meliorem & manentem substantiam*; Quasi diceret, in rapina bonorum non cogitantes malum & incommodum quod ex paupertate prouenire posset, sed potius bonum quod ex illa paupertate patienter accepta, deriuatur: Vnde sicut ex malo sensibili paupertatis, poterat esse aliquis etiam dolor & tristitia sensibilis; sic in illo dolore verum erat gaudium propter bonum quod in illa tristitia continebatur; sicque tandem tristitia vertebatur in gaudium: cum vel exhauriretur om-

Digitized by Google

nino per gaudium ſuperabundans, vel tali miſceretur gaudio, vt eſſet amabilis & ſuauis triſtitia, longeque gratior omni humano gaudio.

Recte igitur Sapiens qui nos monuit accipiendam & non dandam nobis triſtitiam: *Miſerere,* inquit, *animæ tuæ placens Deo & contine; congrega cor tuum in ſanctitate eius; & triſtitiam longè repelle à te;* Quibus verbis tota pene veritatis declaratio continetur; nam quod dicit *miſerere animæ tuæ,* perinde eſt ac ſi diceret, ſatis ſit te eſſe miſerum triſtitia illa quam ex aduerſo caſu accepiſti: neque nouam addas quæ alia longe peior eſt, nam eius exhaurit meritum: Atque vt facile poſſis nouam hanc ſuperuenientem triſtitiam reprimere, *congrega cor tuum in ſanctitate eius,* id eſt, recollige teipſum ad meditandum quid inſit boni in illo aduerſo caſu: quod vt etiam commodiùs facias, repelle triſtes quæ ſeſe ingerunt cogitationes: ſuſtine primùm patienter, tùm lætanter ſuſtinebis. *Eccl. 30.*

Anna cur fles? & quamobrem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior tibi ſum quàm decem filij? Sic Elcana coniugi de ſua ſterilitate ſe contriſtanti. Sic ſuæ Tobias ſenior: *Tace & noli turbari, ſanus eſt filius noſter:* Salua ſunt omnia ſi te non turbes & contriſtes. Sic & ipſe ſibi Dauid: *Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, ſalutare vultus mei, & Deus meus.* Id eſt, niſi me triſtem ipſe magis contriſtarem, adhuc poſſem gaudere, quia poſſem de Deo cogitare, poſſem illi confiteri meam in illo vno repoſitam eſſe ſalutem: atque hæc cogitatio me totum exhilararet. Numquid tu idem poſſes cum Gratia? *1. Reg. 1.* *Tob. 10.* *Pſ. 41.*

EX TERTIA EVANGELII PARTE.

Et vos igitur, nunc quidem triſtitiam trabetis. Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor veſtrum: & gaudium veſtrum nemo tollet à vobis.

1. VERITAS PRACTICA.

Quæ à Chriſto eſt triſtitia, magis iucunda eſt, quàm quæ à mundo iucunditas.

Digitized by Google

RATIO est facilis, nec longiori declaranda discursu: Quia quidquid Christo volente fit, iucundius est quàm quod ipso nolente. Quis Christianus dubiter? *Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo!* Psal. 118.

Sed quæ à Chtisto est tristitia, ipso volente fit: & quæ à mundo est iucunditas, ipso nolente est.

Prima pars ex ipsis patet terminis, nam si à Christo est tristitia, certe non aliter quàm ab ipso volente est; Sicut enim de sua dicebat anima seu vita: *Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso*: sic de quauis eius operatione nemo ambigat dici posse, quòd nisi quam vult, operatur. Quænam sit autem ab illo tristitia, perinde est ac quærere quænam sit bona & probata; nempe quæ ex peccatis propriis vel alienis concipitur: quæ ex desiderio ipsius videndi in gloria, concitatur: quæ ex interiori lucta quam patimur contra rebellantem appetitum, persentitur: quæ ab externis aduersariis, pietatem nostram insectantibus, commouetur. Ioan. 10.

Hæc est, inquit sanctus Petrus, *Hæc est enim Gratia, si propter Dei conscientiam, sustinet quis tristitias, patiens iniustè.* Sicut autem nulla est Gratia nisi à Christo, siue per Christum; sic illarum nulla est tristitia nisi ab illo qui *mortificat & viuificat, deducit ad inferos, & reducit.* 1. Pet. 2. 1. Reg. 2.

Altera vero pars propositionis, quòd *quæ à mundo est iucunditas, Christo nolente fiat*, tam certa est & aperta, quàm facile patet mundanam iucunditatem ipsum esse mundum, de quo tamquam de sibi suisque opposito, Dominus dicit; *Mundus gaudebit, vos autem contristabimini.* Hoc enim ipso vel maxime mundum sibi odiosum & infensum demonstrat Christus, quòd his mundus lætetur & gaudeat quæ Christus nollet; vnde si propter quod vnumquodque tale est, & illud maius, certe ipsa mundi iucunditas magis est inuisa Christo quàm mundus qui propter talem iucunditatem infensus est & graui maledicto feriatus: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.* Ioan. 16. Luc. 6.

Quantùm igitur homini Christiano longe est illud iucundius quod Christo volente & probante fit, quàm quod ipso nolente & reprobante procuratur: tantò certe tristitia quæ ab illo est magis iucunda est, quàm quæ à mundo iucunditas; vnde hoc

Digitized by Google

Dauidicum meritò possit vnusquisque Deo profiteri. *Quia melior est dies vna in atriis tuis super millia: Elegi abiectus esse in domo Dei* Ps. 83. *mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* BONA *vox*, inquit sanctus Augustinus, *gaudenda vox, eligenda vox: ipse elegit abjici in domo Domini, sed ille qui inuitauit ad conuiuium, eligentem inferiorem locum, vocat ad superiorem, & dicit illi, Ascende.* Vide suprà in hac parte, Dominicam 1. post Pascha, vbi de fontibus Saluatoris, & aquis inde hauriendis in gaudio. Nec non infrà, de piis lachrymis, Feria 4. quæ est vigilia Ascensionis Domini. Feria item 4. hebdomadæ tertiæ, partis 3. de Beatitudinibus Euangelicis quarum illa est iucundissima: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

2. VERITAS PRACTICA.

De Christo nos vidente plus esse debet gaudij, quàm de nobis Christum videntibus.

Sic ipse Dominus: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum.*

SENSVS autem & Ratio propositæ Veritatis est, quod circa Christum Dominum plus esse debet, quàm circa nos, sacræ illius dilectionis & Obseruantiæ qua toti acquiescamus in eius Ordinationibus acceptandis, colendis, exequendis. Hoc iam est enim Christum nos videre, cùm nobis prouidet, cùm de nobis ordinat & statuit, prout ipse velit. Hanc autem eius voluntatem verus Amator & Cultor Christi, longe magis amat quàm seipsum seu quàm quid seipsum spectare videat: dicitque illi corde magno & animo volenti quod Ethai suo Regi Dauidi: *Viuit Dominus,* 2. Reg. 15. *& viuit Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.*

Sed vbicumque est plus dilectionis, plus inde est etiam gaudij; cum, vt supra dictum est, Gaudium sit Amoris proprietas quæ talis tantaque est, qualis est ipse amor vnde profluit. Quapropter Sapiens: *Gaudium,* inquit, *iusto est, facere iudicium:* quasi diceret, Prou. 21. cùm iustus inquantum iustus iudicium præcipue diligat, sic gaudium illi est, facere iudicium. Vnde ipse Dominus: *si diligeretis* Ioan. 14. *me, gauderetis vtique, quia vado ad patrem.* Sic indicaretis me diligere, quia de me gauderetis.

Digitized by Google

Patet igitur euidenter quod de Christo plusquam de nobis gaudendum est; Aut negandus illi Amor qui amorem nostri superet; Nam quanto superior fuerit horum alteruter amor, tanto & gaudium cæterique affectus præualebunt. *Ponderibus suis aguntur omnia. Pondus meum, amor meus, eò feror, quocùmque feror.* Sic de se quisque, quod sanctus Augustinus.

L. 13 Confess. c. 10.

Iam verò vellesne Christum minùs quam te diligere? vellesne Christo te præferre? Quid putas porrò vellet Christus, cùm in Euangelio toties odium nostri, ferendamque crucem ita præciperet, vt nullum alioquin se dignum esse, neque suum fore discipulum, affirmaret? Potesne pro Christo te odisse, nec amare Christum plus quàm teipsum? Certe non potes, cum odium illud nihil sit aliud quam ordinatus tui amor, non sit autem ordinatus, nisi plus Deum siue Christū ames quàm teipsum, vt expressè docet D. Thomas, cùm nec teipsum nec alium possis diligere nisi propter ipsum Deum, tamquam finem vltimum nostræ dilectionis & totius nostri, vnde ex toto est diligendus corde, tota mente, totaque vi, neque de illo toto quidquam demendum, quàm prout ille permiserit; vt fusè in 4. parte, Dominica 17. demonstratur.

Matth 10.

2. 2. q. 26.

Itane verò sic illum diligis? itane de illius voluntate gaudes, quando repugnat tuæ, sicut de tua, quando completur? hinc expauesce, hinc formida quod aiebat Dominus; *Cognoui vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis.* Cognoui vos, & vos vobis cognoscendos statuo ex vestris gaudiis, quæ sunt amoris vestri certa signa. Rursumque hæc tremens expende; *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno Dei.* Nemo addictus colendo Christo, quidquam aliud respicit quo magis afficiatur, siue gaudio siue tristitia; vel si quid aliud aspicit non est aptus Christo hic colendo, & Christo in cælis fruendo. Nam quod est valde notandum, amor cælestis siue amor Beatorum in cælo, talis est vt ipsi Deum plusquam se diligant, nec se omnino nisi propter ipsum ament, vnde fit vt de Deo magis quàm de se gaudeant. Audi sanctum Bernardum: *Quoniam Scriptura loquitur Deum omnia fecisse propter semetipsum, erit profecto vt factura sese quandoque conformet & concordet Auctori. Oportet proinde in eumdem nos affectum quandocumque transire, vt quomodo Deus omnia esse voluit propter semetipsum, sic nos quoque nec nos ipsos*

Ioan 5.

Luc. 9.

Tract. de dilig. Deo.

Digitized by Google

ipsos nec aliud aliquid fuisse vel esse velimus nisi æquè propter ipsum, OB SOLAM VIDELICET ILLIVS VOLVNTATEM, NON NOSTRAM VOLVPTATEM. Delectabit sane non tam nostra vel sopita necessitas, vel sortita felicitas, quàm quod eius in nobis & de nobis voluntas adimpleta videbitur: quod & quotidie postulamus in oratione cum dicimus: fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. O amor sanctus & castus; ô dulcis & suauis affectio. O pura & defæcata intentio voluntatis, eò certè defæcatior & purior, quò in ea de proprio nil iam admixtum relinquitur; eò suauior & dulcior, quo totum diuinum est quod sentitur. Sic affici, deificari est. Quomodo stilla aquæ modica multo infusa vino deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit & colorem; Et quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristina propriaque forma exutum; & quomodo solis luce perfusus aër in eamdem transformatur luminis claritatem, adeo vt non tam illuminatus quam ipsum lumen esse videatur; sic omnem tunc in sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquescere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Alioquin quomodo omnia in omnibus erit Deus, si in homine de homine quicquam supererit? manebit quidem substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia. Quando hoc erit? quis hoc videbit? quis possidebit? quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Domine Deus meus, tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Putas videbo templum sanctum tuũ?

Certè non desperandum, sed tamen qui non conetur hic, quantum quidem cum gratia poterit, suum illi cælesti tamquam suæ regulæ conformare amorem, tantùm sibi timere debet, quantum hæc portendunt Christi verba! *non est aptus regno Dei*, non est aptus diligendo Deo, non se propterea satis aptat cum Gratia, quæ idcirco illi offertur, dum ad proprium sui contemptum excitatur.

TERTIA VERITAS.

Quantò fœlicius est illud gaudium, quod nemo à te potest tollere, tantò tu infelicior qui hoc à te tollis.

RATIO est quia tanto es infelicior, quanto magis poteras esse fœlix si voluisses.

Digitized by Google

Sed quanto fœlicius est illud gaudium quod nemo à te potest tollere, & quod tamen à te tollis, tanto magis poteras esse fœlix si voluisses. Ergo & tanto es infelicior qui hoc à te tollis.

TOTA ratiocinatio satis per se perspicua, sic potest illustrari clarius.

Primò quidem ad primam propositionem, tua culpa est quòd id volueris vnde infelix es: deinde culpa est grauior ob ingratitudinem maximi beneficij quod erat datum, *vt nemo posset à te tollere tuum gaudium.* Tertiò pœna priuationis illius gaudij, & sensus oppositæ illi tristitiæ longe est acerbior, in recordatione boni quo te vltrò priualti, & quo si voluisses, iam frueréris. Denique nulla es commiseratione dignus, qui cum posses esse fœlix, si voluisses, maluisti esse infœlix. *Quis miserebitur incantatori à*
Eccl. 12. *serpente percusso? & omnibus qui appropiant bestiis? HOC est iudi-*
3. Reg. 20. *cium tuum quod ipse decreuisti.*

Quæ certe omnia cuiuis infœlici declarant manifestè, Quòd tanto est infœlicior, quanto magis poterat esse fœlix si voluis-
1. Mach. 6. set. *In quantam tribulationem deueni & in quos fluctus tristitiæ in qua nunc sum, qui iucundus eram & dilectus in potestate mea. Nunc verò reminiscor malorum quæ feci. Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me mala ista; & ecce pereo tristitia magna in terra aliena.* Sic infœlix Antiochus, infœlicitatis voluntariæ propositum nobis exemplar.

QVÆ verò est altera propositio vix potest manifestiùs quàm suis ipsa terminis declarari: quid enim ad fœlicitatem gaudij iam satis per se magni desiderari potest vlterius, quàm illius certa perennitas? vnde interrogatus quidam qui ad florentem fortunam ex abiecta fuerat gratiosè promotus, quid sibi vltra vellet? *Clauum,* inquit, *quo mea sistat fortuna fixa.* Tibi autem ô infœlix, tibi erat fixum firmumque gaudium, cum tale hoc esset vt à te nemo posset tollere, si voluisses. Erat enim solidum verumque de Deo gaudium, in quod nulla præter te, cuiquam magis facta potestas, quàm in ipsius Dei lucem quam vocat Apo-
1. Tim. 6. stolus, *inaccessibilem.*

Nonne ergo quanto fœlicius est illud gaudium, quod nemo
Iob. 18. à te potest tollere, tanto tu infœlicior qui hoc à te tollis? *Quid perdis animam tuam in furore tuo? NON contristabit iustum quic-*

Digitized by

quid ei acciderit. Nam, vt ait S. Ioannes Chryſoſtomus, *Deum ſicut oportet timens & in ipſo confidens, voluptatis radicem lucratus eſt, & omnem habet lætitiæ fontem. Et ſicut in mare immenſum decidens exigua ſcintilla facilè deletur, ſic quantacunque Deum timenti illidantur, velut in vaſtum lætitiæ pelagus incidentia, extinguuntur atque perduntur.* Vnde tu qui teipſum miſere crucias, timere profectò debes ne non ſatis Deum timeas, cum te illo præſertim magis excrucies tempore, quo magis gaudendum erat, nempe cùm innocenter pateris, cum in Dei cultu graue aliquid quod auerti non poteſt, occurrit. Tunc erat indicanda fidelitas, quæ Deo gratis ſeruit, & quæ in omni dato, hilarem facit vultum. Quamobrem Deus inter cauſas ſeruitij à ſe defpecti, hanc præſertim recenſet & vrget acriùs, *Eò quod*, inquit, *non ſeruieris Domino Deo tuo in gaudio cordiſque lætitia.* Nam dolenter ſeruire Deo, non eſt ei ſeruire: ſed tantum de diuina ſeruitute detrahere, quantum dolenter ſeruis. Hom. 18. Eccleſi. 35. Deut. 18.

Hinc apertè Pſaltes Regius, *exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.* Pſ. 50. Id eſt, etiam ſi puniar, quia tamen iuſtè puniar, ego in illa tua gaudebo iuſtitia & exultanter eam laudabo. Et rurſum, *lætati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti, annis quibus vidimus mala. Reſpice in ſeruos tuos*, quaſi diceret, hac præcipuè nota deſignantur fideles Dei ſerui; & hoc præſertim nomine ſingulariter ab illo proteguntur, quod tum præſertim lætentur, cùm humiliantur. Vide verbo *triſtitia, gaudium.* Et nominatim in 1. p. die 10. Ian. In 4. parte, Feria 4. & 6. hebdomada 17. Pſ. 89.

FERIA SECVNDA.

CHRISTO DOMINO APPARENTE DISCIPVLIS SIMVL CONGREGATIS, APPARET CHARITAS quæ non quærit quæ ſua ſunt.

Stetit Ieſus in medio Eorum, & dixit, pax vo-

bis, Ego sum, nolite timere. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Charitas non quærendo sua, melius inuenit quàm si quæreret: tantò ditior, quantò pauperior.

RATIO EST, Quia Charitas non quærendo sua, fit pauperior, & facta pauperior est purior.

Sed Charitas purior melius inuenit quæ sua sunt, & fit ditior.

Ergo Charitas non quærendo sua, melius inuenit quàm si quæreret: & tanto est ditior quanto est pauperior.

I. PVNCTVM.

DVO illi Discipuli quibuscum in itinere congressus erat Dominus, & vsque in ipsum Castellum Emaüs introgressus, surgentes eadem hora qua Christus euanuit ex oculis eorum, *regressi sunt in Ierusalem*, inquit sanctus Lucas, *& inuenerunt congregatos, vndecim & eos qui cum illis erant dicentes, quod surrexit Dominus verè & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, & dixit, pax vobis, ego sum, nolite timere; Conturbati vero & conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum; palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.*

Vide, admirare, ac velut si præsens adesses, afficere quantum cum gratia potes, iisdem affectibus in Christum Dominum, eiusque glorioßissimas plagas quibus illi Discipuli permoti sunt.

Tùm vero expende quam manifeste hic appareat in Christo Domino septima veræ Charitatis Proprietas *quæ non quærit quæ sua sunt*; Quanta enim Christus poterat à Discipulis & à Iudæis repetere, cum tamen nihil horũ quærat? Certe quidquid damni quidquid iniuriæ & infamiæ acceperat in passione & morte sua,

Digitized by Google

tam iuſtè poſſet repoſcere quàm quiuis offenſus ab alio, ſiue in bonis ſiue in fama, vt licitè fieri ſolet, & ſæpe ita expedit ad innocentiæ patrocinium, & veritatis ac iuſtitiæ munimentum.

At nihil plane horum, ne vnum quidem Iudæum adit, reſpoſcendæ cauſa iniuriæ, neque Diſcipulis exprobrat quod turpiter fugerint, quod ſe negauerint, quod ſe prodiderint & fidem in ſe perdiderint, ne verbum vllum. Et quod magis mirare, ne quidem de ſe aliter loquitur quam vt eos de ſua Reſurrectione certos faciat, mœrentes erigat, & turbatos conſoletur! O verè Charitas quæ non quærit quæ ſua ſunt: Imò & impertitur quæ reſtant ſua! *Accipite*, inquit. *ſpiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata,* Ioan. 20. *remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Denique vt nihil deſit ad ampliſſimam ſui communicationem, præbet ſe palpandum omnibus, manducat cum illis, interpretatur ſcripturas, aperit ſenſum vt eas intelligant & alios doceant.

Sic ergo colenda eſt ex animo talis Charitas, quando etiam noſtris præter illam deperirent cætera omnia: nam ſola Charitas præualet omnibus, nec in eius comparationem venire aliquid poteſt. Verum vt ſæpe alias, nihil tibi deperibit, *fidelis Deus, negare ſeipſum non poteſt*; Nemo propter illum aliquid de ſuo 2. Tim. 2. donet, quin centuplum recipiat. Sicque vere dici debeat, *Quod Charitas non quærendo ſua, melius inuenit quàm ſi quæreret; & tanto ſit ditior quantò pauperior.*

Quæ propoſita Veritas vt melius expendatur, intelligenda eſt de omni bonorum genere, ſeu temporali ſeu ſpirituali; ſeu humano ſeu diuino: ſeu terreno ſeu cœleſti: quidquid denique tamquam proprium poſſideri & quæri poteſt, hoc etiam dici poteſt Charitas non quærere, atque hoc non quærendo, non quæret quod ſuum eſt, & tamen melius inueniet quam ſi quæreret.

Ratio eſt expedita, quoad illam præcipuè partem quà dicitur Charitas non quærendo ſua, eſſe pauperior & purior Charitas. Quid eſt enim ſua non quærere niſi ſe bonis ſuis vltrò ſpoliare, vel non reſiſtere ſe ſpoliantibus, non pro iure ſuo repoſcere, non ſublatam repetere pecuniam, non illatum vindicare probrum, non queri de iniuriis, non de iniquitate temporum vel hominum: non ipſam etiam bonorum mercedem ita in operando reſpicere, vt ſi Deus operantem, omni mercede priuare vellet,

Digitized by Google

non desineret operans operari, diceretque cum sancto Thoma, nullam Domine aliam, præter te, mercedem posco: Imo & ipso Domino paratus esset priuari, optaretque cum Apostolo, *Anathema esse à Christo pro salute animarum.* Nonne hæc esset Charitas quæ sua non quæreret? Nonne hæc esset tanto pauperior seu affectu seu effectu, quantò minus sua quæreret? ac deniq; nonne hæc esset eo purior Charitas quo esset pauperior, cùm puritas Charitatis in eo sit vt nihil eorum quæ non sunt purè Deus, admixtum habeat; ac proinde tanto magis aut minus pura sit, quanto minus aut magis cæteris omnibus expurgata, & vt ait S. Bernardus defecata fuerit; *Eo certe,* inquit, *defecatior & purior quo in ea de proprio nihil iam admixtum relinquitur.* Hoc est *aurum ignitum probatum,* quod Christus suadet à se emi. Vide quo pretio id ematur, Vide quibus modis id emi suadeat.

Rom. 9.

Tract. de dilig. Deo.

Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

SED Charitas purior melius inuenit quæ sua sunt, sicque fit ditior. Duo sunt modi quibus id expressit Dominus, duabus illis parabolis quas proposuit de thesauro abscondito in agro, & de pretiosa margarita: Vbi antè illud est obseruandum, quod vterque illorum qui inuenit thesaurum vel margaritam, vniuersa sua dedit vt emeret quod inuenit, sic enim apertius intelligitur adumbrari seu figurari Charitatem, suis se omnibus denudantem bonis. Primò itaque cum thesaurus sit aggregatio quædam summæ pecuniariæ ex multis partibus seu speciebus conflatæ, satis aptè significat innumera bona spiritualia, cœlestia, diuina & æterna quibus tanto magis compensat Deus Charitatem quanto est purior. Cùm enim Deus numquam patiatur se à quoquam liberalitate vinci, licet iam pridem nos suis præuenerit donis, tamen ita etiam sibi data remunerat, & sua coronat dona, vt quò quis in eum est liberalior & effusior, ipse vicissim suas in eum profundat copiosius & abundantius gratias: nullus autem sit liberalior quam qui puriorem habet Charitatem: hinc certò fit, vt is tàm multis & variis abundet bonis, vt non possint melius exprimi quam thesauro abscondito.

Matth. 13.

Quasi effodientes thesaurum, inquit Iob, *gaudentque vehementer cùm inuerint sepulchrum:* Quia in sepulchris olim recondebantur

Iob. 3.

Digitized by Google

theſauri; ſed myſtice ad rem noſtram, theſauri gratiarum effodiuntur & reperiuntur in illo ſpirituali ſepulchro, cui pura Charitas comparatur cum dicitur, *fortis eſſe vt mors, & dura ſicut infernus*, Id eſt, tam potens ad ſeparanda terrena omnia ex anima diligente, quam mors & infernus qui pro ſepulchro hic ponitur, potentes ſunt ad ſeparationem naturalem animæ & corporis, ſeu etiam ad ipſius ſepulti corporis partium diſſolutionem faciendam. *Cant. 8.*

Hic eſt theſaurus infinitus & theſaurus ſine defectione ſanctitatis, de quo paſſim ſcripturæ. Imo ſupra theſaurum eſt aliquid nõ modo quia plures memorantur theſauri, ſed quod in dies ſinguli magis ac magis repleantur; *Vt ditem*, inquit, *diligentes me, & theſauros eorum repleam. Ponens* denique *in theſauris abyſſos*, id eſt, inueſtigabiles quaſdam diuitias quæ recenſeri non poſſunt. Atque hinc fit quod licet bona terrena & humana deficerent, licet bona ſublata non redderentur, licet nulla illatis probris fieret reparatio: qui tamen his abundat donis ſpiritualibus & diuini, ita ſibi ſatisfactum & ſe contentum profitetur, nihil vt eorum cogitet & repoſcat. Centuplum illud eſt Euangelicum quod authore ſancto Hieronymo ſpiritualia dona ſignificat, quæ comparatione facta cum terrenis bonis, & merito ſui collato cum aliis, *Ita ſunt*, inquit, *quaſi ſi paruo numero centenarius comparetur.* *Eccleſ. 30.* *Pr. 8.* *Pſ. 32.* *L. 3. in Matth. c. 19.*

At verò, vt ſecundus explicetur modus, ſi Deus etiam pura Charitate dotatam animam, ſuis illis ſpiritualibus & diuinis priuaret bonis, vt certe aliquando ſenſibili priuat conſolatione, atque in eum redigit ſtatum vt ſe anima nudam & vacuam bonis omnibus ſentiat, quid tùm meriti eſt ab illo puriori Charitate? quomodo Charitas tunc dicitur ſua inuenire! *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui. Et concupiſcet rex decorem tuum: quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus.* Hoc vnum quod Domino placeat anima; hoc vnum quod Dominus placeat animæ; hoc vnum quod Dominus Deus eius ſit, hoc vnum inquam ita ſufficit puriori Charitati, vt ſicut pretioſa margarita vnum eſt aliquid quod multa in ſe bona continet, vnde & dicitur vnio; ſic Deus vnus & ſolus in anima diligente Deum, inſtar eſt omnium. *Deus meus & omnia: ſi quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei* *Pſ. 44.* *L. 3. de Imit. Chr. c. 52*

est ipse ardens affectus animæ quæ dicit, Deus meus amor meus, tu totus meus, & ego tuus, Expende hæc diuini Authoris verba, *magnus clamor in auribus Dei*, quasi diceret, verba sunt quæ maxime Deus audit, & quibus auditis maxime permouetur ad reciprocam dilectionem; quâ diuina dilectione quid ditius quid diuinius? *Maior est Deus corde nostro, & nouit omnia*, inquit dilectus discipulus: *Id est*, vt explanat Cornelius, *liberalior, ditior, plenior, perfectior est Deus corde nostro, qui solus ipse cordis nostri desideria satiat & explet: imo exuberat in immensum, nec iis capi potest, sicut mare capi nequit cochleari.*

1. Ioan. 3.

III. PVNCTVM.

CHARITAS igitur non quærendo sua, melius inuenit quàm si sua quæreret: & tanto est ditior, quantò pauperior; Quia sic purior redditur, sic gratior & acceptior Deo, qui idcirco, *bonus cum bonis & sanctus, cum sanctis* dicitur, quia se tanto illis meliorem & liberaliorem ostendit, quantò se in ipsum impendunt liberaliùs, & de suo magis effundunt. *Quoniam Dominus retribuens est*, ait Sapiens, non dicit retribuit sed *retribuens*, quasi fons perpetuo manans, & quasi sol indefinenter lucens & ardens: *Augebit incrementa frugũ iustitiæ vestræ, vt in omnibus locupletati, abundetis in omnem simplicitatem*, inquit Apostolus: quasi diceret, non propterea Deo seruiendum vt sic abundetis, sic enim Charitas sua quæreret, sed retinenda semper simplicitas puri seruitij & amoris Dei, vt siue abundetis siue non, vos semper Deum pure colatis & ametis. Tantum hoc cauete ne amore vestri, vestra quæratis, & vestra quærendo mĩnus purè quæratis Deum, quia sic duplici errore deciperemini; primo quidem quod putaretis aliquid perdi, dum seruitur Deo; deinde vero quod tametsi hoc esset, prospiciendum vobis esse crederetis cum præiudicio diuini cultus. Quod vtrumque falsum est, nam & Deus propter se est amandus & colendus; & amanti Deum nihil peribit.

Psal. 17.

Eccles. 35. 2. Cor. 9.

Quo de argumento sæpe & fusè, Apostolo differendum fuit, quia ex vna quidem parte voluisset omnes sicut se seruire Christo, *in simplicitate cordis, & sinceritate Dei*, id est, pure propter ipsum Deum: ex alia vero videbat *omnes quæ sua sunt quærere, non quæ sunt Iesu Christi*; Quid hic ageret, nisi vtrumque sic temperando

2. Cor. 1.

Phil. 2.

Digitized by Google

rando doceret Charitatem ſua non quærere, & non quærendo tamen ſua melius inuenire, quàm ſi auidiùs quæreret. Sic ipſe Dominus; *Qui perdiderit animam ſuam propter me*, id eſt vitam temporalem, *inueniet eam*, id eſt, inueniet aliam vitam longe meliorem, ſicque ſua non quærendo, meliùs inueniet. *In paucis vexati, in multis bene diſponentur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos ſe. Qui confidunt in illo, intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquieſcent illi, quoniam donum & pax eſt electis eius.* Matth. 10. Sap. 3.

Vide in 4. parte, tota quidem hebdomada 17. ſed præcipue Sabbato.

FERIA TERTIA.

APPARET ITERVM CHRISTVS DISCIPVLIS SIMVL CONGREGATIS, PRAESENTE THOMA.

SIMVL APPARET CHARITAS quæ non irritatur.

Et poſt dies octo, iterum erant Diſcipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Ieſus, ianuis clauſis, & ſtetit in medio, & dixit eis, pax vobis; deinde dicit Thomæ, infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli eſſe incredulus; ſed fidelis. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Eſto appareant aliquæ iraſcendi cauſæ; multo tamen plures ſunt & validiores ne iraſcaris.

Digitized by Google

RATIO EST, Quia rationes æternæ, quæue petuntur à superiori parte animi, longe sunt plures & validiores iis quæ ab inferiori tantum proueniunt.

Sed tales sunt illæ rationes quæ vetant iram.

Ergo sunt plures & validiores, quibus propterea credendum est, nec irascendum.

I. PVNCTVM.

THOMAS autem, vnus ex duodecim qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij Discipuli: vidimus Dominum. Ille autem dixit eis, nisi videro in in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Vide textum: & ex multis quæ inde fructuosè possunt colligi, tùm illa præcipue Charitas Christi quæ non irritatur, expendi debet. Offenderat Dominum Discipulus incredulus, ex his tribus præcipuè capitibus. Primò, quod aliis omnibus referentibus se vidisse Dominum, minime acquieuerit; Secundò, quod nec vmquam crediturum se affirmarit nisi ipse videret in manibus eius fixuram clauorum, quasi ad id vellet astringere Dominum; Tertiò denique quod tamdiu obfirmatus permanserit, vt non nisi octauo die quo Christus illi apparuit, à sua peruicacitate resipuerit. Nonne ista poterant irritare Dominum qui duobus etiam peregrinis dubitantibus de iis quæ iam audierant, succen-
Luc. 24. sere visus est, cùm eis dixit, *O stulti & tardi corde ad credendum?* At eius Charitas non irritatur. En vt apparet iterum omnibus, in vnius Discipuli gratiam! vt illum benignè aduocat! vt ostendit plagas, manus, pedes, ipsum latus! ô singularem bonitatem! ô verè *Dominus & Deus noster!* Quid est in aliis offensis Viris potentius ad iracundiam excitandam, quàm aspectus plagæ acce-
Coloss. 1. ptæ? At non ita in Christo qui per plagas omnia placat, & *pacificat, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt.*

Sic disce nunquam irritari; Et quia interdum apparent aliquæ irascendi causæ, disce ex Veritate proposita, *multo plures & validiores esse cur non irascaris*; Sunt enim multo validiores illæ quæ

Digitized by Google

à ſupremis, ab æternis & ſemper permanentibus principiis petuntur, quàm quæ ab inferioribus; nam illa ſunt principia quæ vocant vniuerſaliſſima, principia fidei, principia in ipſo Deo qui ſemper vnus & idem eſt, fixa & rata; Alia vero ſunt potiùs rationum quædam apparentiæ ſiue ſpecies & ſimulachra vacua, quàm veræ rationes; Nihil quippe eſt aliud quam ipſe appetitus naturalis corruptus & deprauatus qui non quidem praua & aperte mala concupiſcit; ſed qui non aliter mouetur & afficitur ad bonum ſuum quàm conſiderationibus terrenis, mundanis, & fines humanos ſpectantibus. *Reuertimini ad Iudicium*, dicebat puer Daniel: & Chriſtus Dominus, *Nolite iudicare ſecundum faciem, ſed iuſtum iudicium iudicate.* Itemque Apoſtolus, *arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo, ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti: & in promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam.*

Dan. 13. *Ioan. 7.* *2. Cor. 10.*

Diſtinctius verò & expreſſius de hac ſuperiori Ratione ſanctus Auguſtinus, à quo alij acceperunt. *Sublimioris, inquit, rationis eſt iudicare de ipſis corporalibus ſecundum rationes incorporales & ſempiternas, quæ niſi ſupra mentem hominum eſſent, incommutabiles non eſſent.* Et paulò poſt explicans quænam ſit illa Ratio ſuperior; *Quæ* ſcilicet *intendit æternis conſpiciendis, aut conſulendis, & ex his accipit regulas agendorum.* Itemque alibi: *humana anima naturaliter Diuinis ex quibus pendet connexa rationibus, dum dicit, melius fieret hoc quàm illud, ſi verum dicit, & videt quod dicit, in illis ſupernis rationibus videt.*

11. de Trin. c. 2. *Ibid. c. 7.* *L. 3. de Lib. arb. c. 3.*

Ex quibus ſatis euidens eſt, quàm ſint hæ Rationes aliis inferioris ordinis validiores: Quàm ſint inde verò multiplices, ſeu multo plures, patebit ex ſequenti puncto in materia propoſita. Tu vide paululum, antequam eò deuoluaris, ex quali Rationum genere frequentius de humanis rebus iudices, loquaris, & ſentias. Neque tibi iam dicas, oportere te eſſe omnino ſpiritualem & perfectum, vt ſic de rebus iudices, cum potius ſic iudicando de rebus, homo fiat ſpiritualis; ſicut carnalis dicitur qui ſecundum carnis ſenſus iudicat, vnde idem S. Auguſtinus; *In homine carnali tota regula intelligendi, eſt conſuetudo cernendi.* Iudica Domine iudicium meum, & redime me, cunctoſque homines

Serm. 147. de Temp. *Pſ. 118.*

Digitized by Google

ab illa praua iudicandi regula.

II. PVNCTVM.

SED rationes quæ suadent non irascendum, ab illis supremis, æternis, & diuinis petuntur principiis.

Nempe à Deo, & ab æterna eius lege; à Christo Domino & Euangelicis Veritatibus; à Spiritu sancto & spirituali eius regimine; à salute animæ & mediis ad eam ordinatis; à cœlesti beatitudine, & aliis similibus motiuis & considerationibus quæ nituntur Fide diuina, & supra naturam humanam nos euehunt; ex quibus singillatim tam multæ rationes peti possent ad iram dissuadendam, vt longius esset eas referre, satisque prostent apud sanctos Patres. Quamobrem hîc modò sufficiat, in vno ex his capitibus & principiis inhærere, vnde cætera colligantur: Nempe in Christo Domino, cui per iracundiam inordinatam, decem inferuntur iniuriæ, quarum vel vna cùm sit validissima ratio ne irascamur, sic poterunt dici decem rationes quæ inter alias, dissuadent iram.

Prima petitur ab authoritate Christi Domini tam expressè vetantis iram, vt primum sit quod in declaratione nouæ legis supra veterem afferat. *Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Cui conformiter Apostolus: *Omnis amaritudo & ira & indignatio tollatur à vobis.* Quod si alibi videatur iram permittere, proponens illud Dauidicum, *Irascimini & nolite peccare*, sensus est, quod si contingat irasci, sicut sæpe accidit ex naturali motu, tum statim ira sic comprimatur ne vllo modo peccetur; Neque aliter dicimus iram vetari quàm vt peccatum est, vnde primus motus qui est tantùm passio, aut motus vlterior qui rationi semper subest, non est malus nec vetitus: sed quia ratum est hos motus vel tantum esse primo-primos quos vocant, vel secundos & rationi obsequentes, idcirco satius est non irasci, sicque propterea præcipit Dominus: & præcipienti repugnat atque iniuriam facit iracundus, quasi diceret vt Pharao, *Quis est Dominus vt audiam vocem eius: nescio Dominum.*

Matth. 5.
Rom. 12.
Ephes. 4.
Psal. 4.
Exodi 5.

Secunda ratio seu secunda iniuria est, quæ infertur æquitati & iustitiæ Christi Domini. Cùm enim vt optimè obseruauit S. Augustinus, *nulli irascenti ira sua videatur iniusta*, semperque

Ep. 100 ad prosuurū.

iratus prætendat aliquam iuſtam cauſam, quà iraſci debuerit: Quoties proponitur illi præceptum Domini, toties ille opponit ſuam cauſam, quæ ſi æqua & iuſta eſt, certe iniquus Dominus qui vetat & condemnat quod eſt iuſtum. At nonne hoc iniurioſum & blaſphemum Chriſto? *Numquid condemnabis me vt tu iuſtificeris?* Iob. 40.

Tertia eſt quà læditur Chriſti potentia, ſiue diuinæ Virtus Gratiæ quæ ab Eo nobis confertur ad temperandam iram; ſi enim deſit cauſa iraſcendi, dicet iratus non poſſe ſe continere, ſe non poſſe non iraſci, ſibi non eſſe ſatis virium. Itane vero non ſit ſatis Chriſto gratiæ, aut non ſit ſatis potens gratia ad id omne nobiſcum efficiendum quod iubemur? Certe hoc iniquum & iniurioſum eſt Chriſto, longeque ante præmonitum à Sapiente, vt caueres: *Si dixeris, vires non ſuppetunt; qui inſpector eſt cordis, Ipſe intelligit, & Seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini iuxta opera ſua.* Prou. 24.

Atque hinc quarta ratio, ſiue iniuria eſt, quæ fit Euangelio ſeu doctrinæ Chriſti, nec non religioni Chriſtianæ, quaſi minùs poſſit & valeat quàm ſectæ Philoſophorum quæ omnes condemnant iram, & de ira reprimenda dant præcepta, & de ira repreſſa reliquerunt exempla. Tu Chriſti diſcipulis negabis te poſſe aut debere quod Ethnicus profitetur! *Inimici noſtri sũt iudices.* S. Hier. Ep. 9. S. Amb. 1. Off. 21. Deut 32.

Accedit quinta ex his Chriſti Domini verbis: *Dicite à me quia mitis ſum, & humilis corde:* quaſi diceret, hoc vnum præcipue doceo non tantum verbis ſed & factis, hoc vnum præcipue velim in me obſeruetis, hoc me vno præſertim imitemini; hoc de me referatis exemplum & placitum cui vos conformetis. At verò nihil eſt magis oppoſitum quam ira quæ directe pugnat cum manſuetudine & humilitate Chriſti, *qui ſicut ouis ad occiſionem ductus eſt, & tamquam agnus coram tondente ſe obmutuit, & non aperuit os ſuum.* Matth. 11. Iſ. 53.

Quid quod in ſanctiſſimo Sacramento ſe velut agnum nobis comedendum reliquit, vt hanc eius manſuetudinem induceremus? Certe hinc ſexta noſcitur ab ira eſſe iniuria, ſi ſanctum Ioannem Chryſoſtomum audiamus: *Audiamus*, inquit, *& ſacerdotes & ſubditi, quali eſca facti ſumus digni, audiamus & horreamus: ſanctis carnibus ſuis nos dedit impleri, ſemetipſum appoſuit immolatum: quænam igitur erit nobis excuſatio cùm talibus paſti, ta-* Hom 60. ad pop. Ant.

Digitized by Google

lia peccemus? Cùm lupi fiamus, agnum comedentes, cùm tamquam oues pasti, more leonum diripiamus?

Nec leuis alia inde iniuria cognoscitur, quæ ordine septima dici posset, cùm se Pastorem Christus simul atque agnum fecit vt nos velut agnos pasceret & regeret, quanta cura & solicitudine pastor gregem suum pascit. An vero luporum est pastor, an ouium? quomodo iracundus se sinit ab eo regi? quomodo vocem eius audit? quomodo sequitur præcedentem? Nihil æque pugnat cum hac pastoris solicitudine quàm iracundia quæ animum ita occupat, ita turbat & commouet vt nec audire possit loquentem, nec sequi præcedentem, nec retinere secum habitantem Christum, cùm *locus eius sit in pace*, nulla vero pax sit iracundo.

Ioan. 10.

Ps. 75.

Quid tandem fiat si hihil agit Christus in irato & perturbato homine, quid fiat nisi discessio & separatio, atque in eius locum, quæ octaua est iniuria, succedat Dæmon cui recipiendo nulla est aptior via, quàm per iram, vt facile intelligitur ex Apostolo, qui cum dixisset, *Sol non occidat super iracundiam vestram*, statim addit, *nolite locum dare Diabolo*, qui, vt interpretatur sanctus Hieronymus, *tamquam leo rugiens quærit aditum, per quem possit irrumpere.*

Ephes. 4.

Atque octo istæ iniuriæ personam quodammodo Christi attingunt, nunc quæ surpersunt duæ, ipsum offendunt in proximo & in nobis. In proximo quidem, quatenus ira semper aut sæpius desæuit in aliquem minis, probris, pugnis, & omni modo lædit. *Sic autem peccantes in fratres, in Christum peccatis*, inquit Apostolus.

1. Cor. 8.

In nobis denique sic per iram offenditur, vt præterquam quod vitium est & offensa Dei, specialis tamen offensa est Christi, quatenus animam nostram tanti facit Christus vt pro ea suam dederit, tanti decorem & pulchritudinem eius quotidie æmulatur vt in ea colenda, paranda, & spectanda immoretur, atque in castis suis ponat deliciis posse dicere, *quàm pulchra es, amica mea: quàm pulchra es.* At vero tota per iram defœdatur ista pulchritudo, quando vel sola esset ira, tum dejicitur de sua sede Ratio, tùm naturalis ipse ordo confunditur; quanto magis ille supernatulis qui in pace & tranquillitate consistit? sic denique anima dedecoratur vt propterea Sapiens dixerit, *fili in mansuetudine, serua*

Cant. 4.

Eccles. 10.

Digitized by Google

animam tuam, & da illi honorem ſecundum meritum ſuum : peccantem in animam ſuam quis iuſtificabit? & quis honorificabit exhonorantem animam ſuam? Iam vero ſi ſola numquam ſit ira, ſi verum eſt quod ait ſanctus Hieronymus: *Ianua vitiorum omnium eſt, quâ clausâ, virtutibus intrinſecùs dabitur quies; apertâ vero ad omne facinus armabitur animus:* Quâ tandem fœditate tùm infuſcari animam neceſſe eſt, & quâ iniuria ſponſum offendi Chriſtum? *In Prou. 1. 3. c. 29.*

III. PVNCTVM.

ESTO *igitur appareant aliquæ iraſcendi cauſæ; multò tamen plures ſunt ac validiores non iraſcendi :* Cùm ſint æternæ & ſupremæ, cùm ſint in ipſo Chriſto fundatæ, qui eſt fundamentum totius ædificij, qui eſt caput totius corporis, qui eſt Ratio ſuperior totius hominis; Quid contra opponat iracundus niſi quid ſtultum, quid imprudens, & aliquid inconſultum ac temerarium, quandoquidem, vt ait Sapiens, *Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum?* Ac proinde prorſus iraſci deſinat, nec prætendat aliquas iræ ſuæ cauſas; nam vel omnino nullæ ſunt, vel ſi putet ſe habere cauſam iraſcendi, certe cogitet ſe habere plures & validiores cur non iraſcatur. Expendat cauſam cum cauſis, rationem cum rationibus, perſonas cum perſonis, damna cum damnis, offenſam cum offenſis; & quantò magis volet ratione ſe in iracundia tueri ſua : tanto ſe minùs tuebitur, quia ratione potentiori reuincetur; & ſatiùs illi eſſet fateri ſuum vitium & cum Diuina gratia proſpicere, quam dum illi cauſam prætexit, non deſinit eſſe vitium, & deſinit agnoſci & curari. *Prou. 21.*

Hinc forte dicitur *quòd ira in ſinu ſtulti requieſcit*; quaſi diceretur, nonniſi ſtultum oportet eſſe illum hominem qui cauſas iræ prætendit, vt quieſcat in illis ſuis prætentis cauſis; nam cùm ſint multo plures & validiores vt non iraſcatur, ſtultum eſt veris relictis, falſas & apparentes pretendere. Et quantò magis inclamat quod illatæ ſibi iniuriæ remedium velit iraſcendo adhibere: tanto ſe magis ſtultum & deridendum exhibet, vt qui maiorem ſibi afferat iniuriam iraſcendo, quàm patiendo. Non eſt adhibere malo remedium, quando malum augetur: nec niſi ſtulti eſt minus malum grauiori velle curare malo; Vnde apte Sapiens, vt *Eccle. 7.*

Digitized by Google

Prou. 14. iam supra monuimus, *Impatiens operabitur stultitiam*, Et paulo
Ibid. 29. post, *qui patiens est multa gubernatur prudentia, qui autem impatiens est exaltat stultitiam suam*: Rursumque expressius ad rem nostram: *Qui impatiens est sustinebit damnum: & cum rapuerit, aliud apponet.* Quod sic declarat Ecclesiasticus: *Iracundia animositatis illius, subuersio illius est: vsque in tempus sustinebit patiens,* Ibid. 28. *& postea redditio iucunditatis.* Denique rem concludit quod idem ait, *Homo iracundus incendit litem: si sufflaueris in scintillam quasi ignis exardebit: & si expueris super illam, extinguetur:* Quasi diceret, quid faceres si quis forte scintillam ignis in vestem tuam iecisset? an velles illam insufflando magis inflammare? an potiùs supra expuendo extinguere? Hoc ipsum de ira seu de causa iræ cogita: si illatæ iniuriæ iraſceris, in scintillam ignis insufflas: si vero iram comprimis, tu in scintillam expuis, & extinguis. Nonne hoc satius? nonne hoc consultius? Nonne hoc statues in Domino, atque aliis procurabis?

Vide passim vbi de ira vel de mansuetudine: præsertim in Quadragesima, cùm de Christo patiente ageretur.

FERIA QVARTA.

APPARET CHRISTVS SEPTEM DISCIPVLIS DE NOCTE PISCANTIBVS: VBI ET APPARET CHARITAS quæ non cogitat malum.

Mane autem facto, stetit Iesus in littore. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset.

RATIO EST, Quia malum de Charitate cogitari posset, si Charitas

ritas Charitati pugnantia faceret.

Sed si Charitas cogitaret malum, secum pugnaret seu pugnantia Charitati faceret.

Ergo si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset. Quod cum omnino nefas sit, nefas est & cogitare malum de aliis.

I. PVNCTVM.

HISTORIA rei gestæ quæ fusius à sancto Ioanne refertur, videri potest. Summa hæc est: Septem Discipuli Petro duce cùm de nocte piscando, nihil prendidissent: stetit Iesus summo mane in littore, tùm primùm quidem illis incognitus, suasitque ad dexteram nauigij, mitti rete; quo facto cæperunt multitudinem piscium copiosam. Agnouit illicò Ioannes Dominum, dixitque Petro, *Dominus est*; at Petrus statim cæterique ad Eum conuenerunt.

Quæ & alia postquam menti subieceris & tantisper reuolueris; Aduerte quod licet in hac piscatione non peccarint Discipuli, cùm, vt ait sanctus Gregorius, *negotium quod ante conuersionem sine peccato extitit, hoc etiam post conuersionem repetere culpa non fuit*; ac proinde Christus Dominus non potuerit cogitare malum de illis, cum reuera nullum esset: Iudæi tamen, aut alij si vidissent Apostolos sic vnà simul piscantes, forte suspicari potuissent illos repetiisse seculum aut sæcularia negotia quæ videbantur abieciſſe. Nonne illi ipsi sunt qui relictis omnibus sequuti sunt Dominum? quid ergo resumunt quod reliquerunt? Quod eò vel maximè in deteriorem partem sumi poterat, cùm diu multumque laborantes nihil magis cæperint, quàm dum primo ante conuersionem dixerunt, *per totã noctẽ laborantes, nihil capimus.* Nam si bene agunt, cur non illis adest Christus? Aut si non adest, cur non liceat saltem cogitare & suspicari minus forte prudenter & consultò ab illis agi?

Hom. 24. in Euang.

Luc. 5.

Has humanas cogitationes cùm suscipere possent homines, hoc saltem videbat Christus sic posse ab hominibus de hac discipulorum piscatione male cogitari, sicque illis poterat quod alias dicere, *Non scandalizemus eos.* At vero Christi Charitas,

Matth. 17.

Charitas est quæ nec cogitat, nec cuiquam imputat malum: Non modo nec ipse Christus cogitat malum: sed nec ab aliis vel tantillum cogitari significat. Contemplare attentius hanc singularem eius Charitatem, perpensis omnibus circumstantiis: Vide vt amanter subuenit laborantibus; vt suauiter cum illis loquitur; vt amicè monet qua parte nauigij mittant rete, fœlicius piscaturi: vt prouidet prunas & panem; vt denique familiariter cum illis prandet & conuersatur; *Afferte*, inquit, *de piscibus quos prendidistis nunc: venite, prandete.* O Charitatem longè remotam à cogitando malo!

Hanc vt imiteris diligentiùs, proponitur Veritas expendenda, quà id ita Charitati necessarium esse asseritur vt Charitas desineret esse Charitas si malum cogitaret. Nam quod dicitur si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset, hoc ipsum est dicere, Charitas non esset Charitas: cum si malum de Charitate cogitari posset, iam mala esset Charitas, ac proinde nulla esset, cum malam esse Charitatem non minus repugnet, quam bonum esse malum. Quomodo vero de Charitate malum cogitari posset, si Charitas malum cogitaret, ex eo euidenter probatur, quòd tunc sibi repugnantia faceret: Quis autem dubitet quod si quæ Charitati repugnant, Charitas faceret, si secũ ipsa pugnaret, si se destrueret aut læderet, quis nõ videt quod mala esset Charitas, & quod malum de ea cogitari posset? Cur enim inuidia, cur rixæ, dissensiones, sectæ, scandala, odia, & similes animi motus sunt mali & vetiti, nisi quia Charitati repugnant, Charitatẽ destruunt & pessundant? *si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum Charitatem ambulas*, inquit Apostolus; quo vno dicto satis sibi visus est demonstrasse, quod malum esset sic contristare fratrem. Nonne & tibi idem videtur? Nonne oppositum bono, malum est? & oppositum optimo, pessimum? Nonne hoc iam à sapiente audiuisti, *contra malum bonum, contra mortem, vitam?* Et sic reciproce contra bonum, malum: & contra vitam, mortem? quasi diceretur, quod est contra malum, illud est bonum; & quod est contra bonum, illud est malum. Sic expresse Dominus contra eos qui Charitatem læserant: *Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum, si quidem ex fructu arbor cognoscitur.* Id est, aut Charitas bonum aget & erit vera Charitas: aut si bono pu-

Rom. 14.

Eccles. 33.

Matth. 12.

Digitized by Google

gnantia & oppoſita quædam agat, non erit bona, non erit vera Charitas; *Nec enim poteſt arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala fructus bonos facere.* *Ibid. 7.*

II. PVNCTVM.

SED ſi Charitas cogitaret malum, ſecum pugnantia faceret & ſe quodammodo deſtrueret.

Quando ſcilicet cogitatio ita eſſet voluntaria & diuturna vt iudicium ferretur de malo alterius, nec aliter de perſona niſi vt mala temere cogitaretur; tunc plane non minus id opponeretur Charitati, quàm ſi proximum læderet, cùm tale iudicium, taliſue cogitatio nō poſſit ſubſiſtere ſine aliqua proximi lęſione & offenſa. Sicut enim fieri poteſt vt reuera malum de quo cogitatur, inſit in proximo: ſic etiam fieri poteſt vt non reuera ſit; atque in illa incertitudine, non poteſt non ei fieri iniuria ſi in deteriorem partem trahas quod poſſet accipi in meliorem & ſuauiorem. Nam ſi accidat vt ſæpe fit, quod falsò iudices, nonne eſt iniuria manifeſta? Et cùm id ſæpius accidere poſſit, vt falsò quam verè iudices; nonne vel quando etiam verum iudicares, non deſineres tamen ab inferenda aliqua iniuria, quia cum poſſis falli & errare in iudicio ac cogitatione tua, tu teipſum tamen mauis in periculum illud iniicere, cum præiudicio veritatis & Charitatis, quàm ſalua Charitate & iuſtitia, te continere?

Sic apte diuus Hieronymus: *In hoc errore iudicij quæ poteſt eſſe certa ſententia?* Quod & Caſſianus fuſe proſequitur in inſtitutionibus monaſticis. Quod etiam confirmatur ex naturali lege Charitatis qua quidquid volumus ab aliis nobis fieri, hoc illis præſtemus; & quod nolumus fieri, neque hoc illis faciamus. At certum eſt quod nollemus ſic iudicari, & vellemus nobiſcum mitius agi; vnde egregiè S. Auguſtinus: *Maxima pars generis humani, indiſcreto iudicio ad reprehendendum prompta & parata eſſe probatur, cùm tamen non ita velit ab aliis iudicari, quomodo vult alios iudicare.* *Contra luciferianos, & Epiſt. 39.* *Caſſ. l. 5. c. 30.* *Serm. 102. de Temp. Et in Pſ. 147.*

Atque hinc toties & tam grauiter in Scripturis vetamur omnino iudicare de aliis: *Nolite iudicare vt non iudicemini, in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. PROPTER quod inexcuſabilis es, ô homo omnis qui iudicas. TV quis es qui iudicas alienum ſeruum?* *Matth. 7.* *Rom. 2.* *Ibid. 14.*

Ibid. *Domino suo stat aut cadit. Tu, quid iudicas fratrem tuum aut quid spernis fratrem tuum? omnes stabimus ante tribunal Christi. Vnusquisque nostrum, rationem pro se reddet Deo: non ergo amplius inuicem iudicemus. QVI iudicat fratrem suum detrahit legi & iudicat legem: si autem iudicas legem, non es factor legis sed iudex. Vnus est legislator & iudex qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum?*

Iac. 4.

Quisquis es, quæso te, cur Scriptura id tam vehementer caueat, nisi sit certum periculum in illis incertis ferendis iudiciis? Quodnam autem periculum nisi violandæ Charitatis? Vnde si Charitas cogitat malum, nonne in hoc se periculum injicit, nonne secum pugnantia facit, nonne se destruit?

Adde, cùm Charitatis sit excusare delinquentem quibus modis excusari potest, multi sint autem modi, multæque viæ quibus qui iudicantur, excusentur: quomodo Charitas non secum pugnabit si iudicet potius quam excuset! Sic præclare sanctus Bernardus: *Etiamsi perperàm actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi & dicito apud temetipsum, vehemens fuit nimis tentatio: quid de me illa fecisset, si in me accepisset similiter potestatem?*

Serm. 4. in Cant.

Denique cùm sint liberæ hominum cogitationes, ac proinde cùm Charitas in homine tam possit continere cogitationem mali de aliquo, quàm mouere: quare non eam retineat, si sit vera Charitas? aut quomodo vera esse possit Charitas si non eam retineat? Nonne id magis proprium & connaturale est Charitati vt id omne quod proximum tantisper lædat, auersetur & auertat, quantum quidem auerti potest? Sic rursum sanctus Bernardus, vbi post multa de cohibendis iudiciis & cogitationibus à manifestis etiam aliorum delictis, sic concludit; *Memento quia Charitas operit multitudinem peccatorum*, applicans illud sancti Petri in hunc sensum, vt operire multitudinem peccatorum sit quasi non videre, non cogitare; quantumcumque multa & manifesta sint, tamen ingeniosa Charitas ita scit illa operire, vt quasi non sint, quasi non videat, omnino non cogitet. Quod cum ita sit proprium Charitati vt nemo dubitet; quis dubitare possit si è contra Charitas intueatur peccatum & cogitet malum

Serm. 12. in Cant.

1. Pet. 4.

Digitized by Google

proximi, quod ſecum ipſa pugnet, ſeſeque deſtruat?

III. PVNCTVM.

SI ergo Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari poſſet: Cum cogitari poſſet aliquid contrarium ipſi Charitati, quod non eſt niſi malum. Quod cùm omnino fieri non poſſit, duo hæc ſequantur neceſſe eſt, aut quod vera Charitas non cogitet malum; aut ſi quis cogitet malum non ſit in vera Charitate, ſed falſa & ſimulata, qualis eſt tua ſæpius quæ ſub pretextu curæ & ſolicitudinis de aliorum ſalute & protectu, nimis te angis & torques, ſi quid videlicet quod non placet in proximo videas, tum ſtatim offenditur animus, exacerbatur, commouetur, ſuſpicatur plura quam videat, atque illud etiam quod videt exaggerat. Incertum pro certo habet & apparens pro vero credit; dumque ſic mente verſas aliena facta, putabis eſſe Zelum, putabis eſſe Charitatem! ô mendaces in ſtateris homines. *Pſ. 61.* Non ſic non ſic Charitas cogitat malum, aut ſi ſic cogitat malum: malum hoc de illa veriùs cogitari poteſt, quod non ſit Charitas ſed Zelus ille amarus & contentioſus qui à Scriptura reprobatur, & qui tam alienus eſt à vera Charitate, quam vitium *Iac. 3.* à virtute. Recte omnino Sapiens: *multos ſupplantauit ſuſpicio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum.* *Eccleſi. 3.* Vbi illud in *vanitate*, non tantum ſignificat ſuperbiam aut complacentiam ſui, ſed inanitatem & falſitatem rei, quaſi diceret, fruſtra ſuſpicantur & commouentur; nihil eorum eſt quod cogitant, aut non tam graue eſt quàm putant: ſuo ipſi ſenſu detinentur in ſuſpicione & cogitatione mali, non certo & ſolido iudicio. Interim vero patitur iuſtus quando ſic male & falſo iudicatur.

Caue hanc in cogitando de aliis vanitatem & iniuſtitiam. *L. 1. de Imit. Ch. c. 14.* *Ad teipſum oculos reflecte*, inquit pius author, *& aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios homo fruſtra laborat, ſæpius errat & leuiter peccat, ſeipſum vero iudicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut res nobis cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus, nam verum iudicium propter priuátum amorem faciliter perdimus.*

Hoc ipſum grauiter ſanctus Ambroſius: *Cùm vnuſquiſque ſit ſuorum conſcius peccatorum, quomodo poteſt de alterius iudicare pec-* *In Pſ. 118. Hom. 20.*

Digitized by Google

cato ? Iudicet de alterius errore qui non habet quod in seipso condemnet. Iudicet ille qui ad pronuntiandum, nullo odio, nulla offensione, nulla leuitate ducatur. An tu hoc de te iudicare præsumeres, quod nulla in iudicando de aliis leuitate ducaris, nihilque habeas quod in teipso condemnes ?

Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 14.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS DOMINVS PETRO SVAS PASCENDAS OVES CONCREDIT; SIMVLQVE DEMONSRAT CHARITATEM,

quæ non gaudet super iniquitate.

Pasce agnos meos, pasce oues meas. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Gaudere super iniquitate, plerumque est iniquius quam ipsam iniquitatem admittere.

RATIO EST, Quia quo magis voluntarium est malum eò est maius seu iniquius.

Atqui gaudere super iniquitate, plerumque magis est voluntarium, quàm ipsam iniquitatem admittere.

Ergo & est iniquius.

I. PVNCTVM.

CVM prandissent, inquit sanctus Ioannes Euangelista, *dicit Simoni Petro Iesus, Simon Ioannis diligis me plus his ; dicit ei, Etiam Domine, tu scis quia amo te ; Dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ioannis, diligis me? Ait illi,*

Digitized by Google

etiam Domine tu ſcis, quia amo te; Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Ioannis amas me? Contriſtatus eſt Petrus quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu noſti omnia, tu ſcis quia amo te; Dixit ei, paſce oues meas.

Expende hic primo quàm præcipuè fundata ſit Eccleſia & Religio Chriſtiana in cognitione & amore Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quando enim Dominus promiſit claues regni cœlorum Petro, hanc exegit ab eo fidei confeſſionem, *Tu es Chriſtus filius Dei viui*; Nunc vero cùm ei tradit quod promiſit, amorem ſui poſtulat; *& negationi trina trina confeßio redditur, ne minus amori lingua ſeruiat quam timori*; vt ait S. Auguſtinus. *Matth.16.*

Deinde conſidera quod ſi Petrus oſtendit ſe amare Chriſtum Dominum, acceptando curam ouium Chriſti, quanto magis ipſe Dominus Petrum & oues ſuas diligere ſignificauit, quando paſtori prouidit omnia quæ ad paſcendas & ſeruandas oues eſſent opportuna? Cumque in primis poteſtas remittendi peccata fuerit neceſſaria, Cogita quam amplam & integram primo quidem ipſi Petro tradiderit, dicens ei, *quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis*; *& quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*; Tum verò reliquis ſimul Apoſtolis: *Accipite ſpiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* *Matth 16.* *Ioan.20.*

Tertio quod hic maxime eſt proprium, expende quàm verè de hac Chriſti Domini Charitate dici poſſit, *quod non gaudeat ſuper iniquitate.* Cùm enim tùm iniquitas maxima in mundo abũdaret, & meritas à Diuina Iuſtitia prouocaret pœnas, En potius Diuina Clementia veniam, remiſſionem, relaxationem, & omnium peccatorum condonationem loquitur, & prædicat, ſicut ante ex Prophetа Chriſtus ipſe Dominus declararat: *Euangelizare pauperibus miſit me, ſanare contritos corde, prædicare captiuis remiſßionem, & cæcis viſum, dimittere confractos in remiſßionem, prædicare annum Domini acceptum & diem retributionis.* *Luc. 4.* *Iſ 61.*

Hæc eſt vere Charitas quæ non gaudet ſuper iniquitate, cùm ei potius condoleat & commiſereatur, & remedium afferat. Huic Charitati debes ſalutem tuam, cùm ei debeas peccatorum tuorum remiſſionem ſine qua nulla eſt ſalus.

Et vero hanc vt imiteris, caueaſque diligenter ne aliquando gaudeas ſuper iniquitate, Attende ex Veritate propoſita, quàm illud iniquum & impium ſit ſupra ipſam etiam iniquitatem de

Digitized by Google

qua gauderes. Nempe illud peccatum semper habetur iniquius quod à liberiori profectum est voluntate. Est enim libertas voluntatis, & aduertentia intellectus, principium & radix totius malitiæ & iniquitatis, vnde quò voluntas erit liberior siue quò iniquitas erit magis voluntaria, eo erit grauior, vt expresse sanctus Thomas: *Actus*, inquit, *intantum est peccatum, inquantum est voluntarius, & in nobis existens: esse autem aliquid in nobis dicitur per rationem & voluntatem: vnde quanto ratio & voluntas ex se aliquid agunt, non ex impulsu passionis, magis est voluntarium & in nobis existens, & secundum hoc passio minuit peccatum, inquantum minuit voluntarium: passio autem consequens magis auget, vel potius est signum magnitudinis eius, inquantum demonstrat intentionem voluntatis ad actum peccati.* Idemque alibi: *Cum peccatum principaliter in voluntate consistat, quanto motus peccati est magis proprius voluntati, tantò peccatum est grauius, cæteris paribus.* Atque hinc Apostolus: *voluntariè peccantibus nobis, iam non relinquitur pro peccatis hostia:* Quasi diceret, cum alia aliis sint magis voluntaria peccata, si quæ sint magis voluntaria, sunt graviora & difficilius remittuntur. O quanta voluntati humanæ debetur vigilantia, vnde tantum importatur detrimenti!

1. 2. q. 77. a. 6.

q. 78. a. 4.

Hebr. 10.

II. PVNCTVM.

AT QVI gaudere super iniquitate plerumque magis est voluntarium, quam ipsam iniquitatem admittere.

Cum enim multa libertatem seu voluntarium in ipso peccati actu diminuere possint, vt inaduertentia, fragilitas, præcipitatio, acceptæ iniuriæ sensus, quælibet passio quæ dicitur antecedens, aut metus impendentis mali, vel quid simile de quo S. Thomas & alij, tum nihil horum in gaudio quod sentitur super iniquitate, locum habere potest; valde enim libere & plene voluntariè concipitur tale gaudium, & est expressa quædam peccati approbatio, & supremus veluti gradus peccantium; vnde Sapiens, *Qui lætantur cum malefecerint & exultant in rebus pessimis*, & iterum, *qui exultant in malis, consenescunt in malo.* Sanctus item Iacobus: *nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis maligna est:* quasi diceretur, hoc est quod præcipuè indicat malignitatem animi, sic exultare in peccato. *Agnitio vultus eorum respondit eis, væ animæ eorum.* Sic apte Propheta & grauiter.

1. 2. q. 77.

Pr. 2.

Eccles. 17.

Is. 3.

III. PVN-

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SIC ergo gaudere ſuper iniquitate, plerumque eſt iniquius quàm ipſam iniquitatem admittere: Quia maior eſt libertatis & voluntatis acceſſio, vnde maior exurgit iniquitas. *Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.* Quæ certe conſideratio plurimum valere debet ad compeſcendum illud gaudium, cùm forte nolles illud peccaſſe quod alium gaudes perpetraſſe; & tamen gaudendo idem peccas & grauius, vt vidiſti. Quod validè confirmatur ex ante dictis, vbi oſtenſum eſt, quod qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in ſe trahit. Vide in hac parte, Sabbatum hebdomadæ 3. in Quadrageſima. Pſ. 72.

Certe quàm verum eſt illud ſancti Auguſtini, *Gaude bono meo & tuum eſt*, tam certum eſt iſtud: ſi gaudes malo meo, tuum eſt; hoc enim efficit gaudium in quamcumque ſe dedat partem, vt meritum vel demeritum participet eius operis cui congaudet; *Quoniam qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolum qui ea faciunt ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Adde quod cùm iſtud gaudium ſit manifeſtè contra Charitatem, tam longe grauius eſſe poterit iniquitate alterius, quàm virtus cui opponitur talis iniquitas, erit inferior Charitate. *Inuidia Diaboli mors intrauit in orbem terrarum, imitantur autem eum qui ſunt ex parte illius,* inquit Sapiens; Velleſne ex parte eſſe Diaboli? At illius plane ſunt qui gaudent ſuper iniquitate, quoniam hoc eſt vnum ipſius gaudium. Rom. 1. Sap. 2.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS DOMINVS MITTENS SVOS IN VNIVERSVM MVNDVM, ET PROMITTENS SE MIRACVLIS CONFIRMATVRVM QVAE PRAEDICARENT, OSTENDIT

Digitized by Google

CHARITATEM quæ con-
gaudet veritati.

Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni Creaturæ. Marci 16.

VERITAS PRACTICA.

Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum : aut non amanda Charitas quæ congaudet veritati.

RATIO EST, Quia vbicumque est Veritas, eam amat & congaudet illi Charitas, aut ipsa Charitas non amatur & deponetur.

Sed in tui contemptu, est veritas, seu veritas est te esse contemnendum.

Ergo ex illa Charitate aut amandus est tui contemptus, aut illa Charitas non amanda & deponenda. Quod cum sit damnosissimum, assumenda hæc consideratio ad faciliorem contemptus sui tolerantiam.

I. PVNCTVM.

HVC referenda sunt quæ habentur Marci vltimo, vbi Dominus apparens vndecim recumbentibus, *exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant Eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni Creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur; in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent;* Et quæ plura habentur, ex quibus patet primo quidem Christi Domini Charitas qui mundo vniuerso prouidet & constituit Prædicatores qui eum veritatibus Euangelicis imbuant ; tùm

Digitized by Google

vero etiam apparet ea Charitas *quæ congaudet Veritati*, quando promittit se miraculis confirmaturum Veritates illas quæ prædicarentur & crederentur; Est enim miraculum approbatio quædam cælestis & Diuina illius doctrinæ, cuius causâ tale patratur miraculum, vnde prædicantibus vbique Euangelium Apostolis cui Dominus cooperaretur & quorum sermonem confirmaret sequentibus signis, tàm certò ipsa erat eius Charitas quæ tùm verè congaudebat Veritati, quàm certum erat sic comprobari Veritatem.

Hinc porro disce ad stabiliendum magis magisque tui Contemptum in quo tam sæpe laboras, quod si habes illam Charitatem, gaudebis te contemni, & congaudebis te contemnenti; aut si non ita gaudeas, verendū maximopere ne desit illa Charitas. Nam vbicumque est Veritas, illi congaudet Charitas, id est, gaudet de illa veritate quisquis habet illam Charitatem; Est enim proprietas Charitatis indiuidua, vt quamlibet veritatem amet, approbet & magnifaciat. Nam cùm Veritas & Charitas sint à Deo, tam necesse est Veritatem à Charitate coli, quàm Charitatem à veritate prædicari: Vnde Apostolus tam sæpe vtramque coniungit vt vix vnam ab alia separet. *Veritatem*, inquit, *facientes in Charitate, crescamus in illo per omnia qui est Christus.* Et alibi, *in iis qui pereunt, eo quod Charitatem Veritatis non receperint vt salui fierent.* Audisne anima? aut pereundum, aut Charitas veritatis recipienda. *Ephes. 4.* *2. Thess. 2.*

II. PVNCTVM.

SED ipsa est Veritas, Tui contemptus? Ipsa est veritas, te contemptibilem esse & contemnendum; Ipsa est veritas te dignum esse omni opprobrio & contemptu.

Licet enim is qui te contemnit, forte peccet; aut forte id falsum dicat vel cogitet quo te contemnat; aliunde tamen tam verum est te semper esse dignum omni opprobrio, vt quidquid dicant & sentiant homines, id semper verum sit; Nam reuera peccator es, & in veritate seu coram Deo, omnis peccator se omni contemptu dignum existimare debet, aut nescit quid sit esse peccatorem. Apte Propheta; *Contemptibilis tu es valde, superbia cordis tui extulit te.* Cui conformiter Author libri de Imitatione *Abdias.*

Digitized by Google

l. 3. c. 4. Iesu. *Ego te doceho, ait veritas, quæ recta sunt & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore, & numquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Reuera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolueris. Non habes quicquam vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare; quia multò infirmior es quàm vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis: nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nil verè laudabile & desiderabile nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia, æterna veritas, displiceat tibi super omnia, semper maxima vilitas*
c. 13. *tua.* Et in alio capite eiusdem libri, *Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti & toties infernum meruisti? sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo, vt cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres, & ad veram subiectionem & humilitatem te iugiter dares, PATIENTERQVE PROPRIVM CONTEMPTVM FERRES.*

Digna certe consideratio quæ diligenter expendatur. Nonne pœnas inferni & opprobrium illud sempiternum meruisti! At ecce commutauit illud Deus in leuem illum contemptum qui modo tibi accidit. Fecitne tibi Deus iniuriam? Cur autem non auderes dicere tibi ab eo factam iniuriam, nisi quia reus es & reuera dignus tali pœna? An concedes te dignum quidem contemptu qui à Dæmonibus apud Inferos inferretur, & negabis te illo dignum qui ab hominibus hîc in mundo ferendus est? hæc est peccati tui pœna quam nisi fatearis te mereri, vix te peccato-
Ps. 118. rem agnosces. *Cognoui Domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.*

III. PVNCTVM.

AVT ergo est amandus tui contemptus & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet omni veritati, qualis est illa quæ de contemptu tui tam certa est quàm te esse peccatorem. Quod egregie confirmatur ex his quæ passim habet san-
l. 14. de ctus Augustinus, duos nempe amores fecisse duas Ciuitates,
Ciuit. c. 28. vnam à contemptu sui vsque ad amorem Dei; alteram ab amore

Digitized by Google

sui vsque ad contemptum Dei; vbi manifestè opponit Charitatem, & amorem nostri; & tam necessario infert contemptum tui ex Charitate Dei, quàm contemptum Dei ex inordinato amore tui.

O quale illud, *Deum à te contemni!* possesne id admittere? Ergo admittendus tui contemptus. Et nullus ita te potest deprimere & contemnere, quin tu ipse teipsum magis infrà ducas & spernas, quia te magis quam vllus alius debes agnoscere peccatorem & contemnendum. Et licet ista sensu non percipiantur, imo contraria sæpe sentiantur; tamen agendum est fide & ratione, tùm quidquid contradicat appetitus aut reluctetur sensus, dicendum cum Dauide; *Quid mihi & vobis est? Dimittite eum vt maledicat, iuxta præceptum Domini: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?* 2. Reg. 16.

Itemque cum Diuino Kempenti, *Domine in cæcitate sumus; & vanitate citò seducimur. Si rectè me inspicio, numquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè habeo conqueri aduersum te. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur confusio & contemptus, tibi autem laus & gloria.* L. 3. c. 41.

Vide in hac parte totam hebdomadam 4. Quadragesimæ. Et in 3. parte, Sabbatum hebdom. 8.

SABBATO.

DE MIRACVLIS SPIRITVALIBVS QVAE CHARITAS DOMINI QVOTIDIE OPERATVR, VT OSTENDAT SE CONGAVDERE VERITATI.

In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Marci 16.

Digitized by Google

Ibid. *Domino suo stat aut cadit. Tu, quid iudicas fratrem tuum aut quid spernis fratrem tuum? omnes stabimus ante tribunal Christi. Vnusquisque nostrum, rationem pro se reddet Deo: non ergo amplius inuicem iudicemus. QVI iudicat fratrem suum detrahit legi & iudicat legem: si autem iudicas legem, non es factor legis sed iudex. Vnus est legislator & iudex qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum?*

Jac. 4.

Quisquis es, quæso te, cur Scriptura id tam vehementer caueat, nisi sit certum periculum in illis incertis ferendis iudiciis? Quodnam autem periculum nisi violandæ Charitatis? Vnde si Charitas cogitat malum, nonne in hoc se periculum injicit, nonne secum pugnantia facit, nonne se destruit?

Adde, cùm Charitatis sit excusare delinquentem quibus modis excusari potest, multi sint autem modi, multæque viæ quibus qui iudicantur, excusentur: quomodo Charitas non secum pugnabit si iudicet potius quam excuset! Sic præclare sanctus Bernardus: *Etiamsi perperàm actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi & dicito apud temetipsum, vehemens fuit nimis tentatio: quid de me illa fecisset, si in me accepisset similiter potestatem?*

Serm. 4. in Cant.

Denique cùm sint liberæ hominum cogitationes, ac proinde cùm Charitas in homine tam possit continere cogitationem mali de aliquo, quàm mouere: quare non eam retineat, si sit vera Charitas? aut quomodo vera esse possit Charitas si non eam retineat? Nonne id magis proprium & connaturale est Charitati vt id omne quod proximum tantisper lædat, auersetur & auertat, quantum quidem auerti potest? Sic rursum sanctus Bernardus, vbi post multa de cohibendis iudiciis & cogitationibus à manifestis etiam aliorum delictis, sic concludit; *Memento quia Charitas operit multitudinem peccatorum*, applicans illud sancti Petri in hunc sensum, vt operire multitudinem peccatorum sit quasi non videre, non cogitare; quantumcumque multa & manifesta sint, tamen ingeniosa Charitas ita scit illa operire, vt quasi non sint, quasi non videat, omnino non cogitet. Quod cum ita sit proprium Charitati vt nemo dubitet; quis dubitare possit si è contra Charitas intueatur peccatum & cogitet malum

Serm. 12. in Cant.

1. Pet. 4.

Digitized by Google

proximi, quod ſecum ipſa pugnet, ſeſeque deſtruat?

III. PVNCTVM.

SI ergo Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari poſſet: Cum cogitari poſſet aliquid contrarium ipſi Charitati, quod non eſt niſi malum. Quod cùm omnino fieri non poſſit, duo hæc ſequantur neceſſe eſt, aut quod vera Charitas non cogitet malum; aut ſi quis cogitet malum non ſit in vera Charitate, ſed falſa & ſimulata, qualis eſt tua ſæpius quæ ſub pretextu curæ & ſolicitudinis de aliorum ſalute & protectu, nimis te angis & torques, ſi quid videlicet quod non placet in proximo videas, tum ſtatim offenditur animus, exacerbatur, commouetur, ſuſpicatur plura quam videat, atque illud etiam quod videt exaggerat. Incertum pro certo habet & apparens pro vero credit; dumque ſic mente verſas aliena facta, putabis eſſe Zelum, putabis eſſe Charitatem! ô mendaces in ſtateris homines. *Pſ. 61.* Non ſic non ſic Charitas cogitat malum, aut ſi ſic cogitat malum: malum hoc de illa verius cogitari poteſt, quod non ſit Charitas ſed Zelus ille amarus & contentioſus qui à Scriptura reprobatur, & qui tam alienus eſt à vera Charitate, quam vitium *Iac. 3.* à virtute. Recte omnino Sapiens: *multos ſupplantauit ſuſpicio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum.* *Eccleſi. 3.* Vbi illud in *vanitate*, non tantum ſignificat ſuperbiam aut complacentiam ſui, ſed inanitatem & falſitatem rei, quaſi diceret, fruſtra ſuſpicantur & commouentur; nihil eorum eſt quod cogitant, aut non tam graue eſt quàm putant: ſuo ipſi ſenſu detinentur in ſuſpicione & cogitatione mali, non certo & ſolido iudicio. Interim vero patitur iuſtus quando ſic male & falſo iudicatur.

Caue hanc in cogitando de aliis vanitatem & iniuſtitiam. *L. 1. de Imit. Ch. c. 14.* *Ad teipſum oculos reflecte*, inquit pius author, *& aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios homo fruſtra laborat, ſæpius errat & leuiter peccat, ſeipſum vero iudicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut res nobis cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus, nam verum iudicium propter priuatum amorem faciliter perdimus.*

Hoc ipſum grauiter ſanctus Ambroſius: *Cùm vnuſquiſque ſit ſuorum conſcius peccatorum, quomodo poteſt de alterius iudicare pec-* *In Pſ. 118. Hom. 20.*

Digitized by Google

cato ? Iudicet de alterius errore qui non habet quod in seipso condemnet. Iudicet ille qui ad pronuntiandum, nullo odio, nulla offensione, nulla leuitate ducatur. An tu hoc de te iudicare præsumeres, quod nulla in iudicando de aliis leuitate ducaris, nihilque habeas quod in teipso condemnes ?

Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 14.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS DOMINVS PETRO SVAS PASCENDAS OVES CONCREDIT; SIMVLQVE DEMONSRAT CHARITATEM,

quæ non gaudet super iniquitate.

Pasce agnos meos, pasce oues meas. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Gaudere super iniquitate, plerumque est iniquius quam ipsam iniquitatem admittere.

RATIO EST, Quia quo magis voluntarium est malum eò est maius seu iniquius.

Atqui gaudere super iniquitate, plerumque magis est voluntarium, quàm ipsam iniquitatem admittere.

Ergo & est iniquius.

I. PVNCTVM.

CVM prandissent, inquit sanctus Ioannes Euangelista, *dicit Simoni Petro Iesus, Simon Ioannis diligis me plus his ; dicit ei, Etiam Domine, tu scis quia amo te ; Dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ioannis, diligis me? Ait illi,*

Digitized by Google

etiam Domine tu ſcis, quia amo te; Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Ioannis amas me? Contriſtatus eſt Petrus quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu noſti omnia, tu ſcis quia amo te; Dixit ei, paſce oues meas.

Expende hic primo quàm præcipuè fundata ſit Eccleſia & Religio Chriſtiana in cognitione & amore Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quando enim Dominus promiſit claues regni cœlorum Petro, hanc exegit ab eo fidei confeſſionem, *Tu es Chriſtus filius Dei viui*; Nunc vero cùm ei tradit quod promiſit, amorem ſui poſtulat; *& negationi trina trina confeßio redditur, ne minus amori lingua ſeruiat quam timori*; vt ait S. Auguſtinus. *Matth.16.*

Deinde conſidera quod ſi Petrus oſtendit ſe amare Chriſtum Dominum, acceptando curam ouium Chriſti, quanto magis ipſe Dominus Petrum & oues ſuas diligere ſignificauit, quando paſtori prouidit omnia quæ ad paſcendas & ſeruandas oues eſſent opportuna? Cumque in primis poteſtas remittendi peccata fuerit neceſſaria, Cogita quam amplam & integram primo quidem ipſi Petro tradiderit, dicens ei, *quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis*; *& quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*; Tum verò reliquis ſimul Apoſtolis: *Accipite ſpiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* *Matth 18.* *Ioan.20.*

Tertio quod hic maxime eſt proprium, expende quàm verè de hac Chriſti Domini Charitate dici poſſit, *quod non gaudeat ſuper iniquitate.* Cùm enim tùm iniquitas maxima in mundo abũdaret, & meritas à Diuina Iuſtitia prouocaret pœnas, En potius Diuina Clementia veniam, remiſſionem, relaxationem, & omnium peccatorum condonationem loquitur, & prædicat, ſicut ante ex Prophetа Chriſtus ipſe Dominus declararat: *Euangelizare pauperibus miſit me, ſanare contritos corde, prædicare captiuis remißionem, & cæcis viſum, dimittere confractos in remiſſionem, prædicare annum Domini acceptum & diem retributionis.* *Luc. 4.* *Iſ 61.*

Hæc eſt vere Charitas quæ non gaudet ſuper iniquitate, cùm ei potius condoleat & commiſereatur, & remedium afferat. Huic Charitati debes ſalutem tuam, cùm ei debeas peccatorum tuorum remiſſionem ſine qua nulla eſt ſalus.

Et vero hanc vt imiteris, caueaſque diligenter ne aliquando gaudeas ſuper iniquitate, Attende ex Veritate propoſita, quàm illud iniquum & impium ſit ſupra ipſam etiam iniquitatem de

Digitized by Google

qua gauderes. Nempe illud peccatum semper habetur iniquius quod à liberiori profectum est voluntate. Est enim libertas voluntatis, & aduertentia intellectus, principium & radix totius malitiæ & iniquitatis, vnde quò voluntas erit liberior siue quò iniquitas erit magis voluntaria, eo erit grauior, vt expresè sanctus Thomas: *Actus*, inquit, *intantum est peccatum, inquantum est voluntarius, & in nobis existens: esse autem aliquid in nobis dicitur per rationem & voluntatem: vnde quanto ratio & voluntas ex se aliquid agunt, non ex impulsu passionis, magis est voluntarium & in nobis existens, & secundum hoc passio minuit peccatum, inquantum minuit voluntarium: passio autem consequens magis auget, vel potius est signum magnitudinis eius, inquantum demonstrat intentionem voluntatis ad actum peccati.* Idemque alibi: *Cum peccatum principaliter in voluntate consistat, quanto motus peccati est magis proprius voluntati, tantò peccatum est grauius, cæteris paribus.* Atque hinc Apostolus: *voluntariè peccantibus nobis, iam non relinquitur pro peccatis hostia:* Quasi diceret, cùm alia aliis sint magis voluntaria peccata, si quæ sint magis voluntaria, sunt grauiora & difficilius remittuntur. O quanta voluntati humanæ debetur vigilantia, vnde tantum importatur detrimenti!

1. 2. q. 77. a. 6.

q 78. a. 4.

Hebr. 10.

II. PVNCTVM.

AT QVI gaudere super iniquitate plerumque magis est voluntarium, quam ipsam iniquitatem admittere.

Cum enim multa libertatem seu voluntarium in ipso peccati actu diminuere possint, vt inaduertentia, fragilitas, præcipitatio, acceptæ iniuriæ sensus, quælibet passio quæ dicitur antecedens, aut metus impendentis mali, vel quid simile de quo S. Thomas & alij, tum nihil horum in gaudio quod sentitur super iniquitate, locum habere potest; valde enim libere & plene voluntariè concipitur tale gaudium, & est expressa quædam peccati approbatio, & supremus veluti gradus peccantium; vnde Sapiens, *Qui latantur cum malefecerint & exultant in rebus pessimis*, & iterum, *qui exultant in malis, consenescunt in malo.* Sanctus item Iacobus: *nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis maligna est:* quasi diceretur, hoc est quod præcipuè indicat malignitatem animi, sic exultare in peccato. *Agnitio vultus eorum respondit eis, væ animæ eorum.* Sic apte Propheta & grauiter.

1. 2. q 77.

Pr. 2.

Eccles. 17.

Is. 3.

III. PVN-

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SIC ergo gaudere ſuper iniquitate, plerumque eſt iniquius quàm ipſam iniquitatem admittere: Quia maior eſt libertatis & voluntatis acceſſio, vnde maior exurgit iniquitas. *Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.* Quæ certe conſideratio plurimum valere debet ad compeſcendum illud gaudium, cùm forte nolles illud peccaſſe quod alium gaudes perpetraſſe; & tamen gaudendo idem peccas & grauius, vt vidiſti. Quod validè confirmatur ex ante dictis, vbi oſtenſum eſt, quod qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in ſe trahit. Vide in hac parte, Sabbatum hebdomadæ 3. in Quadrageſima. *Pſ. 72.*

Certe quàm verum eſt illud ſancti Auguſtini, *Gaude bono meo & tuum eſt,* tam certum eſt iſtud: ſi gaudes malo meo, tuum eſt; hoc enim efficit gaudium in quamcumque ſe dedat partem, vt meritum vel demeritum participet eius operis cui congaudet; *Quoniam qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolum qui ea faciunt ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Adde quod cùm iſtud gaudium ſit manifeſtè contra Charitatem, tam longe grauius eſſe poterit iniquitate alterius, quàm virtus cui opponitur talis iniquitas, erit inferior Charitate. *Inuidia Diaboli mors intrauit in orbem terrarum, imitantur autem eum qui ſunt ex parte illius,* inquit Sapiens; Velleſne ex parte eſſe Diaboli? At illius plane ſunt qui gaudent ſuper iniquitate, quoniam hoc eſt vnum ipſius gaudium. *Rom. 1.* *Sap. 2.*

FERIA SEXTA.

CHRISTVS DOMINVS MITTENS SVOS IN VNIVERSVM MVNDVM, ET PROMITTENS SE MIRACVLIS CONFIRMATVRVM QVAE PRAEDICARENT, OSTENDIT

CHARITATEM quæ congaudet veritati.

Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni Creaturæ. Marci 16.

VERITAS PRACTICA.

Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum : aut non amanda Charitas quæ congaudet veritati.

RATIO EST, Quia vbicumque est Veritas, eam amat & congaudet illi Charitas, aut ipsa Charitas non amatur & deponetur.

Sed in tui contemptu, est veritas, seu veritas est te esse contemnendum.

Ergo ex illa Charitate aut amandus est tui contemptus, aut illa Charitas non amanda & deponenda. Quod cum sit damnosissimum, assumenda hæc consideratio ad faciliorem contemptus sui tolerantiam.

I. PVNCTVM.

HVC referenda sunt quæ habentur Marci vltimo, vbi Dominus apparens vndecim recumbentibus, *exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant Eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni Creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit; saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur; in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent;* Et quæ plura habentur, ex quibus patet primo quidem Christi Domini Charitas qui mundo vniuerso prouidet & constituit Prædicatores qui eum veritatibus Euangelicis imbuant ; tùm

Digitized by Google

vero etiam apparet ea Charitas *quæ congaudet Veritati*, quando promittit se miraculis confirmaturum Veritates illas quæ prædicarentur & crederentur; Est enim miraculum approbatio quædam cælestis & Diuina illius doctrinæ, cuius causâ tale patratur miraculum, vnde prædicantibus vbique Euangelium Apostolis cui Dominus cooperaretur & quorum sermonem confirmaret sequentibus signis, tàm certò ipsa erat eius Charitas quæ tùm verè congaudebat Veritati, quàm certum erat sic comprobari Veritatem.

Hinc porro disce ad stabiliendum magis magisque tui Contemptum in quo tam sæpe laboras, quod si habes illam Charitatem, gaudebis te contemni, & congaudebis te contemnenti; aut si non ita gaudeas, verendū maximopere ne desit illa Charitas. Nam vbicumque est Veritas, illi congaudet Charitas, id est, gaudet de illa veritate quisquis habet illam Charitatem; Est enim proprietas Charitatis indiuidua, vt quamlibet veritatem amet, approbet & magnifaciat. Nam cùm Veritas & Charitas sint à Deo, tam necesse est Veritatem à Charitate coli, quàm Charitatem à veritate prædicari: Vnde Apostolus tam sæpe vtramque coniungit vt vix vnam ab alia separet. *Veritatem*, inquit, *facientes in Charitate, crescamus in illo per omnia qui est Christus.* Et alibi, *in iis qui pereunt, eo quod Charitatem Veritatis non receperint vt salui fierent.* Audisne anima? aut pereundum, aut Charitas veritatis recipienda. *Ephes.* 4. 2. *Thess.* 2.

II. PVNCTVM.

SED ipsa est Veritas, Tui contemptus: Ipsa est veritas, te contemptibilem esse & contemnendum; Ipsa est veritas te dignum esse omni opprobrio & contemptu.

Licet enim is qui te contemnit, forte peccet; aut forte id falsum dicat vel cogitet quo te contemnat; aliunde tamen tam verum est te semper esse dignum omni opprobrio, vt quidquid dicant & sentiant homines, id semper verum sit; Nam reuera peccator es, & in veritate seu coram Deo, omnis peccator se omni contemptu dignum existimare debet, aut nescit quid sit esse peccatorem. Apte Propheta; *Contemptibilis tu es valde, superbia cordis tui extulit te.* Cui conformiter Author libri de Imitatione *Abdiæ.*

Digitized by Google

sui vsque ad contemptum Dei; vbi manifestè opponit Charitatem, & amorem nostri; & tam necessario infert contemptum tui ex Charitate Dei, quàm contemptum Dei ex inordinato amore tui.

O quale illud, *Deum à te contemni!* possesne id admittere? Ergo admittendus tui contemptus. Et nullus ita te potest deprimere & contemnere, quin tu ipse teipsum magis infrà ducas & spernas, quia te magis quam vllus alius debes agnoscere peccatorem & contemnendum. Et licet ista sensu non percipiantur, imo contraria sæpe sentiantur; tamen agendum est fide & ratione, tùm quidquid contradicat appetitus aut reluctetur sensus, dicendum cum Dauide; *Quid mihi & vobis est? Dimittite eum vt maledicat, iuxta præceptum Domini: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?* 2. Reg. 16.

Itemque cum Diuino Kempensi, *Domine in cæcitate sumus; & vanitate citò seducimur. Si rectè me inspicio, numquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè habeo conqueri aduersum te. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur confusio & contemptus, tibi autem laus & gloria.* L. 3. c. 41.

Vide in hac parte totam hebdomadam 4. Quadragesimæ. Et in 3. parte, Sabbatum hebdom. 8.

SABBATO.

DE MIRACVLIS SPIRITVALIBVS QVAE CHARITAS DOMINI QVOTIDIE OPERATVR, VT OSTENDAT SE CONGAVDERE VERITATI.

In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Marci 16.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Sapienter Ille, qui maluit liber peccato possideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare possessos.

Anonymus ille est, de quo sic Surius in vita sancti Seuerini Noricorum Apostoli, octauo Ianuarij. *Seuerus*, inquit, *Sulpitius refert ex relatione Posthumij, virum quemdam magnis virtutibus signisque mirabilem, ad expellendam de corde suo iactantiæ vanitatem quam incurrerat, exorasse vt permissa in se, mensibus quinque, Diaboli potestate, similis his fieret quos ipse curauerat.* Et post pauca: *Itaque correptus à Dæmone, tentus in vinculis, omnia quæ Energumeni ferre solent perpessus, quinto demum mense curatus est, non tantum à Dæmone, sed quod illi erat vtilius atque optatius, ab elationis vanitate.*

Iam ergo quod Sapienter ille maluerit liber peccato possideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare possessos:

RATIO est, quia Sapientis est ex duobus malis semper minus eligere, seu maius euitare.

Sed possideri à Dæmone, minus malum est quàm vel leue peccatum committere, quacunque de causa.

Ergo Sapienter Ille qui maluit liber peccato possideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare possessos. Quod certe est consideratione dignissimum.

I. PVNCTVM.

QVICET idem Euangelium eademque Veritas quæ olim ab Apostolis, etiam nunc prædicetur & obseruetur, non tamen eadem semper, seu non eodem modo facta sequuntur miracula; non iam ita frequenter Dæmones ejiciuntur è corporibus sicut olim; non linguæ audiuntur nouæ, non serpentes, non morbi omnes sic tolluntur, aut similia patrantur miracula, sicut initio nascentis Ecclesiæ; nec tamen propterea Charitas Domini deest quin semper appareat & congaudeat Veritati prædicatæ, creditæ & obseruatæ. Nam quod primis tem-

Digitized by Google

poribus, sensibili fiebat modo circa Corporum Sanitatem, id spirituali nunc & inuisibili gratia geritur circa Salutem & Sanctitatem animarum. Vt fusè tractat Cassianus collatione duodecima, capite duodecimo.

Quid enim est peccatum expelli aut prauos ab anima motus coerceri, nec non vitiosos exui habitus, quid aliud inquam est quam Dæmonem pelli aut serpentes vel morbos tolli ? Et cùm per Euangelicæ veritatis prædicationem & obseruantiam sic anima liberetur peccato, suisque prauis affectibus vt iã plane aliter viuat & loquatur, nonne ea est Diuinæ Charitatis operatio quæ se semper ostendit congaudere Veritati? Sic apertè diuus Gregorius: *Habemus*, inquit, *de his signis atque virtutibus quæ adhuc subtilius considerare debeamus: Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritualiter facit quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat.* Quæ postquàm fusius declarauit, sic concludit: *quæ nimirum miracula tanto maiora sunt, quanto spiritualia: tanto maiora sunt quanto per hæc non corpora sed animæ suscitantur.* Hom. 29. in Euang.

Quæ quidem postrema verba sunt valde consideranda: neque enim ita fert communis opinio & vulgaris sensus de miraculis. Vide quanti fiat apud homines, Dæmonem expelli à corpore, mortuum suscitari, aut aliud simile miraculum; Et certe est quod colatur & celebretur Gratia quæ gratis data dicitur & cui totus non æquiparetur mundus; verum si comparetur cum Gratia sanctificante, cum Charitate aut aliis virtutum heroïcis & meritoriis actibus, qui dicuntur miracula spiritualia: certissimum est quod ait sanctus Gregorius, tanto hæc præstare miraculis corporalibus quanto animam Corpori, quanto sanitatem corporis sanctitati animæ, & quanto vitam spiritualem ac æternam temporali.

Nouerat hoc ille Sanctus qui cùm in Dæmones ex humanis corporibus expellendos diuinum quoddam exerceret imperium, timeretq; sibi à vana gloria; *Sapienter maluit liber peccato ab ipso dæmone quem expellebat possideri, quàm vel leui cum peccato liberare possessos.* Quæ sancti Viri sentẽtia quia plurimum facit ad discretionem veri boni, verique mali; idcirco Veritatis loco Practicæ nobis esse debet, quæ sic aperte declaretur & attentius consideretur.

Constanter illud tenendum est quod ex duobus malis grauius

Digitized by Google

semper est declinandum, & minus eligendum: quando videlicet vtrumque simul euitari non potest, & necessitas quædam incumbit, aut manifestum periculum incurrendi in alterutrum è duobus; tunc perinde Ratio & Religio suadent maius malum esse vitandum, sicut omne malum esse fugiendum. Cùm sint autem duo præcipua malorum genera, quæ diuersas sub se species continent, nempe malum morale seu spirituale quod est malum culpæ: & malum naturale seu temporale quod est malum pœnæ: sic Propositio debet intelligi, vt si necesse sit incidere in malum aliquod naturale vel morale; morale hoc fugiatur potius quam naturale; quia maius est malum, vt dicetur sequenti puncto. Si vero etiam duo concurrant moralia, in quorum alterum necesse sit cadere, tunc minus eligatur, sicut natura satis docet ex duobus naturalibus & sensibilibus malis, illud fugere quod est grauius, & eligere potius morbum quam mortem, medicinam quam morbum, venæ præcisionem qnam brachij, aut certe iacturam brachij quam totius corporis. *Sic nemo vmquam carnem*

Ephes 5. *suam odio habuit, sed & nutrit & fouet eam, sicut Christus Ecclesiam,* inquit Apostolus, id est, si de carne seu de vita naturali conseruanda solum agatur, certe debet præferri bonis aliis naturalibus, nec pro pecunia vel prædiis & domibus vita est prodigenda: Sed

Rom. 8. si agatur de anima, tunc ait Idem, *debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus.* Et præclare S. Bernardus: *sic amet anima carnem, vt non ipsa in carnem transisse putetur, dicaturque ei à*

Serm. 16. in Ps. Qui habitat. *Domino, non permanebit spiritus meus in homine quia caro est: Diligat anima carnem suam, sed multo magis suam ipsius animam seruet. Amet Adam Euam suam, sed non sic amet, vt voci eius plus obediat quàm Diuinæ. Denique ne ipsi quidem expedit sic amari, vt videlicet cui interim caues à flagello paternæ correptionis, thesaurizes iram æternæ damnationis.*

II. PVNCTVM.

SED possideri à Dæmone, minus malum est quàm vel leue peccatum committere, quacumque de causa.

Est enim illud malum ex eo genere quod diximus naturale, & pœnæ, nempe quo corpus diuexetur; aliud vero malum est morale & culpæ, quo non tantùm anima læditur, sed & ipse Deus offenditur:

Digitized by Google

offenditur: vnde quanta est distantia non solum animæ & corporis sed & ipsius Dei, & hominis ac totius vniuersi, tanta omnino est inter vtrumque illud malum; ac proinde minus est mali quidquid omnes patiantur homines, siue in terra, siue in purgatorio, seu etiam in Inferno, quam vel vnum veniale peccatum; quia quamtumcumque grauis sit illa pœna, pœna est hominum, malum est creaturæ: At peccatum, malum est Creatoris, læsio est & iniuria Diuinæ maiestatis; quod malum etiamsi leue sit in suo genere, in eo tamen genere mali est, vt minimum huius generis malum sit maius maximo & grauissimo alterius generis malo: atque illud quod communiter dicitur, maximè hîc locum habeat: *Infimum supremi, maius est supremo infimi.*

Iobum intuere suis inuolutum pœnis à planta pedis ad verticem, admirare quo mentis robore tantam malorum molem sustineat potius quam se mortali culpa inquinet: verùm quæ est humana fragilitas, in venialem incidit, & vt ipse loquitur, *insipienter locutus est, & quæ vltra modum excederent scientiam ipsius:* Iob. 42. tanta verò eum pœnitudo huius offensæ tenuit vt quasi nihil pateretur, nouas sibi pœnas imposuerit quibus illam culpam expiaret, cuius malum sentiebat esse grauius quàm quidquid in corpore sustineret, quia scilicet Iobus se maiorem Deum norat, quem se vel leuiter offendisse videbat. *Idcirco*, inquit, *ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere.*

Atque hoc est quod pro certo apud omnes & ex fide docetur, dolorem Contritionis seu Attritionis vel de vno peccato, super omnem esse dolorem, non quidem in sensu, sed in appretiatione: id est, si fieret optio sustinendi quoscumque mentis & corporis cruciatus, aut peccandi: eligerentur potius quæcumque mala pœnæ, quàm vel minimum culpæ malum. *Melius est mihi absque* Dan. 13. *opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.* Sic pudica Susanna, sic fidelis quæque Anima; vel ii quæ non ita sentiret & loqueretur, infidelis esset, impœnitens esset, peccatrix esset, atque si in eo statu moreretur, in peccato moreretur.

III. PVNCTVM.

SAPIENTER *Ille igitur qui maluit liber peccato possideri à Dæmone, quam vel leui cum peccato liberare possessos*; quia Sapientis & Christiani est ex duobus malis semper euitare grauius, & eligere minus: possideri autem à Dæmone, minus malum est quàm vel leue peccatum, quacumque de causa, pro damnatis etiam omnibus liberandis, commissum, cùm sit Dei offensa, quæ quantumuis minima, purgatoriis tamen ignibus expiari debet qui omnes huius vitæ acerbitates & cruciatus sua superant grauitate pœnæ. *Amen dico tibi*, ait ipse Christus, *non exies inde, donec reddas nouissimum quadrantem: donec etiam nouissimum minutum reddas*: id est nullum est minimum culpæ malum cuius non debitæ soluantur pœnæ, & cuius pœnæ soluendæ non sint grauissimæ, si cum huius vitæ pœnis comparentur.

Matth. 5. Luc. 12.

Illud scitote, inquit sanctus Bernardus, *quod post hanc vitam in purgabilibus locis, centupliciter quæ fuerint hic neglecta reddantur vsque ad nouissimum quadrantem.* Sanctus item Augustinus: *Ille purgatorius ignis durior erit quàm quid potest in hoc sæculo pœnarum videri aut cogitari aut sentiri.* Cur porro illic tam graues pœnæ pro minima culpa, nisi quia minima culpa grauius & maius est malum, malis his omnibus pœnæ?

In obitu Humberti. Serm. 41. de sanctis.

Sic Dæmon ipse acerrimus hominum hostis non tam curat homines diuexare quàm in peccatum inducere; hoc vnum pro fine habet, per pœnas vel per illecebras, in malum culpæ prouocare; quia hoc scilicet nouit vnum esse malum.

Quin quod ipse Deus Diuinique homines vtuntur pœnis corporalibus, atque ipso etiam Dæmone, velut flagello, ad euitandas quascumque culpas. Quod non sic fieret nisi culpa maius esset malum quàm pœna, quàmue Dæmon possidens corpus aut torquens hominem, vnde Apostolus tradidisse se ait, *hominem, Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini.*

1. Cor. 5.

Denique pœnarum omnium causa, peccatum est, pœnam vult Deus & statuit; at peccatum velle numquam potest. Tu è contra, vis peccatum, nec vis pœnam quæ esset necessaria ad illud euitandum, & quam si velles, peccato abstineres. Cur autem non vis pœnam nisi quia maius putas malum? Caue id dein-

Digitized by Google

ceps credas; & illud sancti Anselmi adiunge ad sententiam huius sancti Viri quam modo explanamus: *Si hinc peccati pudorem, & illinc gehennæ cernerem horrorem, & necessariò vni eorum haberem immergi; prius me in Infernum immergerem, quàm peccatum in me immitterem. Mallem enim purus à peccato & innocens gehennam intrare, quàm peccati sorde pollutus, cælorum regna tenere; cùm constet solos malos in inferno torqueri: & solos bonos in cælesti beatitudine foueri.* Tu idem fortè dixeris quando abest peccandi occasio: sed quando hæc adest, tunc indicandum an verè dixeris. *L. de similitudinib c. 190.*

Digitized by Google

DOMINICA IV. POST PASCHA.

DE NECESSARIO CHRISTI DISCESSV, ET IN EIVS VICEM VENTVRO SPIRITV SANCTO, QVI MVNDVM ARGVAT DE PECCATO. Ioan. 6.

VERITATES DIVERSÆ PRACTICÆ.

Vado ad eum qui misit me.

Sicut à Deo, sic ad Deum.

SENSVS est, quod sicut à Deo sumus, sic nos ad Eum nostraque omnia referamus. Tanta est necessitas vnius atque alterius. Differentia quidem est necessitatis, quandoquidem illa est Physica & extra nos posita, quâ sumus à Deo; altera verò quâ nos ad eum referamus, est Moralis, & à nobis cum diuina dependens gratia; sed tamen hæc tam vna tantaque est necessitas, vt verè dici possit, quòd sicut necessariò sumus à Deo, sic necessarium sit vt nos ad eum referamus. Liberum quidem nobis est, vt id actu fiat cum gratia; sed ne desimus gratiæ, nostroque debito, persuadeamur oportet id esse nobis tam necessarium quàm si non esset liberum.

RATIO hæc est inter alias, quòd non minus de fide sit, Deum esse necessariò Finem nostrum, ad quem nos nostraque omnia referre debeamus, quàm necessarium esse Principium vostrum à quo sumus.

Sed posita illa fide, si velimus debito nostro satisfacere, tam ne-

Digitized by Google

ceſſarium nobis eſt vt nos ad Deum noſtraque omnia referamus, quam ſi non eſſemus liberi.

Ergo ſicut à Deo, ſic ad Deum. Sicut non dubitamus de vno, ſic certi ſimus de alio: ſicque in praxi quod noſtrum eſt cum gratia conſtanter peragamus.

De prima propoſitione paſſim omnes Theologi, quos inter accuratè Leſſius tractatu de perfectionibus moribuſque diuinis, libro 14. Satiſque patent omnibus ſacræ Scripturæ tam euidenter vtrumque ſimul proponentes, vt qui agnoſcat Deum eſſe noſtrum principium à quo ſumus, agnoſcat & eſſe finem cuius gratia ſumus, & ad quem nos noſtraque omnia referre teneamur. *Ego Dominus, primus & nouiſſimus ego ſum. EGO primus & ego nouiſſimus, & abſque me non eſt Deus. PROPTER me, propter me faciam, vt non blaſphemer, & gloriam meam alteri non dabo. Audi me Iacob & Iſrael quem ego voco: Ego ipſe, Ego primus & ego nouiſſimus; manus quoque mea fundauit terram, & dextera mea menſa eſt cælos, Ego vocabo eos & ſtabunt ſimul.* Quaſi diceret, hoc in primis attende quiſquis es Dei cultor, ſicut ego ſum Primus & Princeps, à quo ſunt omnes creaturæ, ſic Ego ipſe ſum Nouiſſimus, & omnium Finis ad quem referri debent. Et quidem cæli ac terra ſtatim atque iuſſero, ſiſtent ſe vt famuli ad nutum heri ſui; tu verò fili, liber es, ſed vt me audias, vt ad me venias inuito, excito, moneo: ſi libertatem tuam ſpectas, quod voles facies; ſi tuum verò debitum, non minus venies quam cætera creata omnia. *Iſ.* 41. 44. 48.

Ne cui verò eſſet ambiguum, quin vox, *nouiſſimus*, æque ſignificaret finem; *ac primus*, principium; ſic alibi tria hæc ſimul vnà conjunguntur, vt nullus ambigendi ſuperſit locus. *Ego ſum α & ω, primus & nouiſſimus, principium & finis.* Quod quidem ita de fide eſt, vt cùm vigeret Arianiſmus, Chriſtiani morientes qui ſe volebant orthodoxos profiteri, ſuis in ſepulchris incidi curabant α & ω, quaſi dicerent, ſe in illa vixiſſe & mortuos eſſe fide quæ Ieſum profiteretur æquè eſſe Deum ac Deum Patrem, & æquè de vtroque intelligi quòd ſit principium & finis noſter; *Qui*, vt ait Sapiens, *vniuerſa propter ſemetipſum operatus eſt*: Et Apoſtolus, *ex ipſo & per ipſum & in ipſo ſunt omnia*, græcè eſt εἰς αὐτὸν in ipſum, ſiue ad ipſum, vt ipſemet Apoſtolus alibi clarè *Apoc.* 22. *Apud Corn. Apo. l. ex Ambr. Morales.* *Prou.* 16. *Rom.* 11.

Digitized by Google

Hebr. 2. ait, *Propter quem omnia, & per quem omnia.*
Ibid. 2. Denique quantùm indubitanter Deus dicitur & creditur Do-
Matth. 11. minus noster, Dominus Cæli ac Terræ, Dominus omnium, tam certò affirmatur esse finis noster, vt non sit aliud esse Dominum,
Eccl. 17. quàm de nobis posse statuere prout velit; nec sit aliud, esse finem nostrum, quàm vt sic prout velit de nobis statuat; & quod sta-
1. Reg. 3. tuerit, planè velimus. *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* Nonne id credis & dicis?

SED, quæ est altera propositio, *si certa fide hoc creditur, velimusque debito nostro satisfacere, tàm necessarium nobis est, vt nos ad Deum nostraque omnia referamus, quàm si non essemus liberi*; Neque enim talis libertas nos à debitis nostris magis exoluit, quàm à cæteris omnibus Christianæ iustitiæ tùm positiuis, tùm negatiuis officiis, ad quæ præstanda similiter liberi sumus. Sed quo sensu liberi? nempe vt possimus nolle, aut velle cum gratia: si autem volumus, libere ac voluntarie, id velimus quod debemus: atque hoc ipsum quod debemus & volumus, semper exequamur, non necessario sicut animantes belluæ, non coactè sicut seruiles ani-
1. Tim. 1. mæ. Quo in sensu etiam dixit Apostolus, *legem iusto non esse positam*, id est, non coerceri iustos legibus sicut iniustos, quia vltro illi & sponte legem obseruant: Sunt enim in qualibet lege tria consideranda, nempe *obligare, dirigere*, & *coercere siue punire*. Duo priora lex in iustos æque vt iniustos exercet, tertium verò in iniustos qui se duobus primis non subjiciunt.

Hoc ipso itaque quo agnoscis Deum esse finem tuum, tanta necessitate, tanto iure, tantaque teneris obligatione, te ad illum totum referre, quanta est ipsa quodammodò necessitas qua Deus est finis tuus. Expende verba, necessitatem pondera, vide etiam atque etiam qualis quantaque sit illa necessitas, *Deum esse finem tuum*, nempe vt aliter omnino non possit esse; Nec enim potest Deus non esse finis noster, tanta est huius perfectionis in Deo necessitas, quanta est eius absolutæ perfectionis, imò & existentiæ, quâ certe necessitate nihil maius dici potest. Sic ergo de te cogita: sic te obstrictum crede ad finem illum tuum prosequendum, vt aliter licitè non possis velle. Liberum tibi quidem est licite vel illicitè velle quod agas: sed posito quod velis tantùm, sicut tantùm velle debes, licitè agere; tam necessarium tibi

Digitized by Google

est ad illum finem tendere, quàm quod de Deo dicimus, illum esse necessariò finem nostrum.

O strictissimam simul & libertimam, atque amantissimam necessitatem! Quis enim non libens volens sese illi subiiciat? quid illo Fine præstantius? quid delectabilius? aut quid vtilius? Et tamen quàm pauci se totos illò referunt? quàm multi contrà toti sunt in concupiscentiis tam studiosè complendis, quasi finem & scopum alium non haberent! Tu in quantis hîc delinquas, attentè discute. Ne ita spectes quid bene agas quàm quid non bene, nam totum bene tali fini debetur. Expressa vox est in illo primo & maximo mandatorum mandato, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*; Nam *cùm Deus*, inquit sanctus Thomas, *vt vltimus finis sit diligendus, ad quem omnia sunt referenda, decuit nobis mandari vt eum ex toto corde diligeremus.* Et paulo post, *& ideo totalitas quædam fuit designanda circa præceptum de dilectione.* Et tum sequenti articulo, *conuenienter nobis præcipitur, vt Deum diligamus ex toto corde, id est, vt tota nostra in Deum referatur intentio.* 2. p. q. 44. a. 4. & 5.

Qua de re vide in 1. parte, die 3. & 4. Ianuarij. In 4. parte, Dominicam 17. Ibidemque præcipuè Sabbato hebdomadæ 15. vbi de libertate proponuntur hæ duæ Veritates suprà dictis multùm accommodæ.

Quâ re vnâ potissimum à Dei, cultu auocamur, eâdem potius ad eum aduocandi sumus. *Nempe, libertate.*

Tantùm abest quòd qui sunt verè liberi, non se subjiciant; vt non sint aliter verè liberi, nisi se subjiciant.

Ad verba etiam proposita, *Vado ad eum qui misit me*, possent hæ referri.

Sicut à Deo quærendum est officium, ita in officio quærendus est Deus.

In 2. parte, vbi de statibus in fine, consideratione 3.

Ad Sacramentum vnde virtutes exeunt, reuertuntur, vt iterum fluant.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 2.

Qui non eſt ſemper paratus, numquam eſt paratus.
In 4. parte, Feria 3. hebdomadæ 28.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia.
In 2. parte, hebdom. 2. Quadrageſimæ.

ALIA DEINDE PROPONVNTVR EVANGELII VERBA, QVIBVS PRACTICÆ SVBIICIANTVR VERITATES.

VERITATEM dico vobis, expedit vobis, vt ego vadam.

Non quid liceat, ſed quid magis expediat.
In 1. parte, Die 8. Ianuarij.

Sic pia etiam deſideria debent eſſe ardentia & temperata: vt quâ ratione ſunt ardentia, ſint eadem & temperata.
In 2. parte, Feria 5. hebdomadæ Sanctæ.

SI enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.

Inordinata quæuis affectio, licet parùm ſit mala, non eſt tamen paruum malum.

RATIO Verborum Domini, ac ſubiectæ Veritatis, quia non refertur alibi, ſic videtur paulo hîc fuſius enarranda.

Non eſt paruum malum, quod impedit magnum bonum.
Sed inordinata quæuis affectio, licet parùm ſit mala, magnum tamen impedit bonum.
Ergo non eſt paruum malum, nec parùm conſiderandum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

ISTANE sic expediebat Christum à suis discedere, vt nisi discessisset, numquam Paraclitus ad eos veniisset ? Sic plane, quandoquidem sic aperte Christus Dominus. Sed numquid si remansisset in terris poterat æque suum communicare spiritum ? Poterat quidem sed *illi non poterant capere spiritum, quamdiu secundum carnem, Christum nosse persistebant :* sic sanctus Augustinus, ex quo & aliis mox referendis, hæc inter alias, stupenda colligitur ratio dictorum Domini, quod cùm Apostoli diligerent ita Christum vt eum à se separari non nisi ægrè & dolenter ferrent, ista dilectio non satis ordinata videbatur, & quamdiu sic minus ordinati essent, minus erant capaces sancti Spiritus recipiendi.

Diligebant, inquit sanctus Bernardus, *& non diligebant : Diligebant dulciter sed minus prudenter : diligebant carnaliter sed non rationabiliter : Dilectio eorum contra salutem eorum.* Sanctus quoque Gregorius : *quia Discipuli in carne Dominum cernentes, corporeis hunc oculis semper videre sitiebant, recte eis dicitur, nisi abiero, paraclitus non veniet : ac si aperte diceretur, si corpus non subtraho, quis sit amor spiritus non ostendo, & nisi me desieritis carnaliter cernere, numquam me discetis spiritualiter amare.* Sanctus denique Augustinus paulò quam supra expressius : *si carni carnaliter hæseritis, capaces spiritus non eritis : non potestis capere spiritum, quamdiu secundum carnem persistitis nosse Christum : vnde ille qui iam acceperat spiritum, & si nouerамus, inquit, secundum carnem, Christum, sed nunc iam non nouimus.*

Serm. 20. in Cant.

2. Dial. c. 38.

Tract. 94. in Ioan.

2. Cor. 5.

Sic sancti patres ; Quod certe mirum & stupendum ! Quid enim amabilius Christo Domino ? Quid non modo dulcius sed & desiderabilius eius præsentia ! quid iustius quàm timere ne discedat, quàm dolere si discedat ? Et tamen isti affectus non erant satis ordinati, & ista inordinatio quantumuis modica poterat impedire tam magnum bonum qualis erat aduentus Spiritus sancti, ac ne illud impediret bonum, hinc discedendum Christo fuit !

O quàm vera quàm solida quæ inde nobis elicitur Veritas, *Quod inordinata quæuis affectio, licet parum sit mala, non est paruum*

malum, Quia videlicet non id debet censeri paruum malum quòd magnum impedit bonum. Si enim malum in genere nihil est aliud quam priuatio boni, certe malum in particulari, tale erit malum, quale erat bonum cuius est priuatio; Vnde si bonum erat magnum, quid sequitur nisi quod etiam malum quod priuat illo bono sit magnum malum? Sic mater Tobiæ malum absentiæ filij sui ex bono eiusdem præsentiæ perpendebat: *Heu heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ. Omnia simul in te vno habentes te non debuimus dimittere à nobis.* Sic Antiochus tristitiam suam non aliter quam ex priuatione contrarij boni exaggerat: *Qui iucundus eram & dilectus in potestate mea!*

Tobiæ 10.

2. Mach. 6.

Sic vniuersim non aliter metimur & sentimus malum quàm ex priuatione boni quod impedit, cuius quidem veritatis exemplum non est aliud luculentius quàm quod in proposita materia nunc obuersatur. Quid enim minùs videbatur inordinatum quam hæc Apostolorum affectio quà Christo Domino adhærebant? aut si quid tantisper inordinata esset, quid magni mali erat in tam modica cordis inordinatione? & tamen quia spiritus sancti aduentum impediebat, quis non eam dixisset magnum malum, quæ tanto priuabat bono? Quàm parua est pupilla oculi! quam modicus puluis qui eam inficit; Et tamen hæc modica, quis putet parua mala quæ priuant tali bono, quale est lumen oculorum?

O veritas Deus meus, fac me verè de rebus sentire, fac me de his iudicare non secundum faciem, sed prout ipse sentis & iudicas.

II. PVNCTVM.

SED inordinata quæuis affectio licet parùm sit mala, magnum tamen impedit bonum.

Triplex est bonum quod præcipue retardare solet aut impedire. Primum est, pax & quies animi; Nihil inquietius inordinato affectu, vnde est illud primi de Imitatione Christi, *quandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit.* Quò etiam referas illud sancti Iacobi: *Vnde bella & lites in vobis?*

c. 6.

Iac. 4.

Digitized by Google

nonne hinc, ex Concupiſcentiis veſtris quæ militant in membris veſtris? 13. *Conf.* 10. Illud item ſancti Auguſtini; *minus ordinata, inquieta ſunt; ordinantur, & quieſcunt.* Denique non is aliter definit pacem quam *tranquillitatem ordinis.* 19. *Ciuit.* 13. *fuit.*

Secundum eſt, vnio maior habitualis vel etiam actualis cum Deo; ſicut enim certum eſt talem vnionem non eſſe niſi in Caritate, ſic indubitatum eſt Caritatem eò minorem eſſe quò animus alicui Creaturæ, inordinato amore adhæſerit; quantum enim de toto corde deduxeris quo debes amare Deum, tantò minus illum amas; *& quantum dilectionis in hæc inferiora inſumpſeris, tantum neceſſe eſt vt demas de toto*, inquit ſanctus Baſilius: & ſanctus Chryſoſtomus; *pro quanta parte plus aliquid amaueris, tanta parte minùs amas Deum.* *In Pſ.* 44. *Hom.* 42. *in Matth.*

Vnde & orationum ac Sacramentorum fructus non is eſt qui certe eſſet ſi nulla talis inordinatio impediret. *Ego ſum puritatis amator*, inquit ille, *ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Si vis vt veniam ad te, & apud te maneam, expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.* *L.* 4. *de Imit. Chr. c.* 12.

Tertium denique, eſt viſio Dei quo ſaltem ad tempus poſt hanc vitam priuat inordinata quæuis affectio, donec in purgatorio igne plane expurgetur animus, vt expreſſe ait ſanctus Auguſtinus, *Tantum neceſſe eſt vrat dolor, quantùm hæſerit amor: à quo dolore, tanto eſt quiſque ſecurior, quanto ea vel minus amauerit, vel tanquam non habens habuerit.* *L.* 21. *Ciuit. c.* 26.

Et quod de venialibus peccatis alibi dicit, hîc etiam locum habet, *quòd ſcilicet noſtrum decus ita exterminant, vt ab illius ſponſi ſpecioſi forma præ filiis hominum caſtiſſimis amplexibus ſeparent, niſi medicamento quotidianæ pœnitentiæ diſſecentur.* At affectus inordinati non ita diluuntur niſi prorſus exuantur, vnde patet quod priuant illis bonis quamdiu ſubſiſtunt, & ſatis etiam aperte patet, quam magna ſint illa bona quibus priuant. *O ſi ſcires donum Dei*, & quid ſit vniri Deo, aut illum in cœlo intueri! *L.* 50. *Homiliarum Hom.* 50.

III. PVNCTVM.

INORDINATA igitur quæuis affectio licet parùm ſit mala, non eſt paruum malum; quandoquidem tam magnis bonis priuat, quorum priuatio non minus cenſeri debet mala, quàm multùm

Digitized by Google

illa censentur bona. *Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? In hoc afflictio pessima est*, inquit Sapiens. Et apte ad rem nostram Diuus Kempensis: *Modicum quandoque est quod gratiam impedit & abscondit: si tamen modicum, & non potius grande dici debeat quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum grande vel modicum amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.*

Eccl. 4. L. 4 c. 15.

Efficax certe motiuum cum gratia vt quod inordinatum in te sentis, ordines & componas. Nimis enim infame est, tantillum illud quod inordinate diligis sic æstimare & colere, vt præ illo, *pacem, vnionem cum Deo, visionem eius*, & innumera inde consequentia bona, tam magna tam certa & tantopere desideranda contemnas! Hoc est enim contemnere non modo Diuina illa bona sed & ipsum bonorum Largitorem, cum vltrò ponis obicem bonis illis recipiendis: *Aut vnum sustinebit, & alterum contemnet*, dicit Dominus de duobus quæ simul non conueniunt. *At væ qui spernis! Nonne & ipse sperneris? cùm fatigatus desieris contemnere, contemneris.* Certe & si alia deessent omnia, vel hoc vno patebit malitia tui affectus, si postquàm visum est quanto te bono priuet & quantùm insit mali ac damni, adhuc retinetur. *Ephraim, quid mihi vltra Idola?* Nempe ille affectus, Idolum est Zeli de quo alius Propheta, & de quo Deus præcipue queritur, quasi sibi per affectus illos opponerentur æmuli ad prouocandum Zelum quo nos diligit, & quo dolet se non ita pure & vnice à nobis diligi. *Post Idola enim cor eorum gradiebatur! EMVNDATE manus peccatores, & purificate corda, duplices animo.* Vtinam in nobis fiat quod dicebat Dauid, *Auferes spiritum eorum & deficient, & in puluerem suum reuertentur. Emittes spiritum tuum & creabuntur. Non enim receptaculum spiritus sancti quisquam efficitur, nisi spiritu suo primitus euacuetur*, ait S. Gregorius.

Matth. 6. Isai. 33. Osee 14. Ezech. 8. Ibid. 20. Iac. 4. Psal. 103.

Huic porrò Veritati multæ passim quadrant.

Qui nimis suos diligit, non satis diligit.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ sanctæ.

Minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior est quâuis inordinatione huius mundi.

In 2. parte, Feria 6. hebdom. 1. post octauam Paschæ.

Si nec in ipso cælesti gustu sistendum est, longe mi-

Digitized by Google

nus in ſenſuali.

In 4. parte, Feria 5. hebd. 15.

Vide Verbo *affectio.*

CVM venerit ille, arguet mundum.

Si quis argui & corripi noluerit, hoc ipſo māgis eſt arguendus & corripiendus.

In 4. parte, Feria 4. hebd. 16.

Quod nos magis lætificat, hoc magis contriſtat Spiritum ſanctum.

In 2. parte, in die Pentecoſtes.

Sanitas non erit tibi : tibi nil proderit Spiritus ſanctus: quod grauius in te eſt malum, hoc eſt quod ille magis, hoc eſt quod minus velles ſanari.

In 1. parte, Feria 5. hebdomada 6. poſt Epiphaniam.

ARGVET mundum de peccato, quia non crediderunt in me.

Nullus eſt Chriſtianus qui non verè credat Chriſtum eſſe filium Dei : Et vix vllus eſt Chriſtianus qui hoc verè credat.

In 3. parte, in feſto Transfigurationis Domini.

Si quid videtur difficile quod dixit Chriſtus, hoc ipſo redditur facile, quòd Chriſtus dixit.

In 3. parte, Feria 5. hebd. 5. Pentec.

Vide ſequentem Feriam, & alias paſſim de fide obuias.

ARGVET mundum de iuſtitia, quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me.

Id eſt, arguet mundum qui meam vitam & doctrinam arguit & condemnauit quaſi fallacem & deceptricem, quaſi ipſe mundus me eſſet iuſtior & ſanctior : quāſi melius ſentiret de pietate, de bonis moribus, & de his quæ hoc generali *Iuſtitiæ* nomine bo-

Digitized by Google

na solēt intelligi. In hoc enim vel maximè Mundus errauit, quòd Christi Domini iustitiam, id est, sinceram vitam & doctrinam repudiarit, suamque falsam & oppositam suppositam tamquam veriorem. Qua de iustitia & veritate sanctitatis Spiritus sanctus arguet mundum per Apostolos, & conuincet erroris ac falsitatis; *Quia*, inquit Dominus, *ad Patrem vado*, quia cælos repeto recipiendus à Patre meo & cum eo regnaturus, hoc enim est certissimum meæ iustitiæ & iustificationis argumentum; hæc est euidentissima demonstratio sinceræ Vitæ ac Doctrinæ. Nam quos Deus in cælo recipit & remunerat, sunt iusti & sancti. Sed me Deus pater suscipiet, & quæcumque feci ac dixi, tum ipse in cælo probabit & remunerabit in æternum, tum Spiritus sanctus suis admirandis effectis confirmabit in terra. Ergo ipse sanctus & iustus sum: Ergo impius & iniustus mundus est, qui mea condemnata sanctitate & iustitia, suam falsam substituit. *Ire ad Patrem*, inquit sanctus Chrysostomus, *argumentum fuit, quòd irreprehensibilem vitam egisset, ne possimus dicere, peccator est, & non est ex Deo.*

Hæc est huius loci facilior interpretatio, cui possunt congruentes hæ Veritates aptari.

Nemo Christianus Christi iudicio condemnabitur, nisi qui prius suo Christum iudicio condemnauerit.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Si quid nos reuocat à Doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est.

In 1. parte, Feria 6. hebdom. 2. post Epiphaniam.

Nemo sui boni vel mali bonus iudex.

In 3. parte, Feria 3. hebdom. 14.

Arguet mundum de iudicio, quia Princeps huius mundi iam iudicatus est.

Id est, ostendet & conuincet mundum, nisi resipiscat, esse iudicandum & condemnandum, quia Diabolus qui tamquam Princeps mundi mundanis dominatur, iam condemnatus est, & pœnis addictus æternis: sed mundus qui se illi conformat,

Digitized by Google

eiuſque ſuperbiam imitatur, mea humilitate contemptâ, pari pœna eſt dignus. Sic ergo etiam iudicabitur & condemnabitur. Sic apparebit euidenter mundum eſſe perituru̇m & damnandam. Sic confirmant hæ Veritates.

Non minus formidandum mundano præſepe Chriſti naſcentis, quàm Tribunal iudicantis.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Qui nimis humana timet iudicia, non ſatis reueretur diuina.

In 1. parte, Feria 4. hebd. 6. poſt Epiphaniam.

Qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur.

In 2. parte, Feria 4. poſt Septuageſimam.

Superbo maximè formidandum, Diuini Tribunal Iudicij.

In 3. parte, Feria 5. hebd. 12.

Illud mundanis præcipuè tremendum eſt Chriſti verbum: In peccato veſtro moriemini.

In 4. parte, Feria 5. hebd. 19.

Ad illa quæ ſuperſunt ex Euangelio, vide Dominicam quæ eſt infra octauam Aſcenſionis, & Diem Pentecoſtes.

HAC HEBDOMADA, quæ ſuperſunt proprietates Charitatis, applicantur celeberrimæ illi Apparitioni quæ facta eſt in Galilæa, ſeu poſtremis verbis illic à Chriſto prolatis.

FERIA SECVNDA.

APPARET QVINGENTIS DOMINVS,

IN MONTE GALILÆÆ:
VBI ET APPARET CHARITAS
quæ omnia credit.

Abierunt in Galilæam, in montem vbi constituerat illis Iesus.
Et videntes eum, adorauerunt. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Non est priùs intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas.

RATIO est, quia præmium non datur ante meritum.
Sed intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum, est præmium ipsius fidei.
Ergo non est prior intelligentia quam fides: nec priùs intelligendum est vt credas, sed potius ante credendum est, vt post intelligas: quod tamen paucis est vsitatum.

I. PVNCTVM.

CELEBERRIMA est hæc apparitio & singulariter à Christo Domino denuntiata priusquam fieret. *Eant,* inquit, *in Galilæam, ibi me videbunt.* Eò igitur abierunt in montem vbi constituit illis Iesus; primò quidem vndecim Apostoli, vt ait sanctus Matthæus, tùm cæteri omnes Discipuli siue Credentes, qui numero plusquam quingenti conuenerunt, sic referente Apostolo, *visus est plusquam quingentis fratribus simul.* Ex his autem aliqui dubitasse dicuntur nùm qui scilicet in monte appareret, esset Christus; tùm vero cùm illum viderunt insolito quodam fulgore resplendentem, sibique propius accedentem, & loquentem, non est dubium quin omnes crediderint & Eum adorarint. Cum enim eorum testimonium producat Apostolus in confirmationem fidei, quomodo testes essent nisi credidissent?

Matth. 28.

1. Cor. 15.

Digitized by Google

dissent? *Tunc manifestius*, inquit sanctus Hieronymus, *ostendit latus lancea vulneratum, & manus fixas clauis.*

Sic autem omnes affecti sunt aspectu & auditu loquentis Christi, vt credentes magis dilexerint, & diligentes magis crediderint. Præcessit fides dilectionem, sed dilectio multum auxit fidem; quando enim diligimus aliquem à quo vicissim nos putamus diligi, tùm facilius ei credimus, nec ab eo nos decipi posse cogitamus. *Et nos cognouimus*, inquit dilectus Discipulus, *& credidimus Charitati quam habet Deus in nobis.* Itane diligis? Itane credis omnia? 1. Ioan. 4.

Hoc præcipue circa fidem tuam examinandum, an sit firma & integra, an sit vniuersim de omnibus; nam si vel vnus deesset articulus cui non æque crederes atque aliis, tùm plane nulla esset fides. Hic enim vel maxime locum habet sancti Iacobi dictum, *qui offendit in vno, factus est omnium reus: Et quia*, vt ait Apostolus, *multi languent circa quæstiones & pugnas verborum*, volentes prius intelligere quam credere; Idcirco contrà proponitur Veritas modo expendenda, *Non prius intelligendum est vt credas, sed potius primò credendum, vt pòst intelligas.* Iac. 2. 1. Tim. 6.

Ratio est multiplex, sed illa est certior quæ petitur à natura fidei, & ab ordinatione Diuina sic singula disponente, vt vel simpliciter credamus sine vlla clara intelligentia rerum creditarum: *in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi*: vel si quid velit nos intelligere, non id nostra industria, non humano captu & labore putemus comparandum, sed à Deo expectemus tamquam singulare Dei donum, vel tamquam fidei nostræ præmium. Quæ quidem ratio vt esset euidentior, præmittendum fuit quod per se est satis clarum, non dari præmium ante meritum, non dari mercedem laborantibus in vinea, nisi cum sero factum est: non accipi brauium nisi post cursum in stadio: non denique quemquam coronari nisi qui legitimè certauerit: vnde Apostolus, *laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere*, id est, si vult fructus percipere, oportet prius laborare: quasi diceret, quod videmus in natura, hoc fit in gratia, vt sicut terra non dat fructum nisi post laborem, ita nec cœlum aut ipse Deus non soleat ea imperti i dona quæ per modum præmij solet dare, nisi post meritum. Atque hinc à regio Psalte dictum est: *Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas*, quod san- 2. Corr. 10. Matth 20. 1 Cor. 9. 2. Tim. 2. Psal. 24.

1 p. q. 21. a. 4. ctus Thomas exponens ait, sic in omnibus Dei operibus reperiri bonitatem & iustitiam Dei, vt sicut præcedit Bonitas, sic sequatur Iustitia; præuenit hominem diuina bonitas suis gratiis, quibus, prout homo bene vel male vtitur, tùm Iustitia præmium vel pœnam ordinat. Apoc. 22. *Ecce venio ad te, & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua.* Nonne credis sic redditurum operibus Dominum quod merentur? At quomodo reddet nisi præcedant opera? sequuntur quidem morientes, sed non sequuntur nisi præcesserint in viuentibus cum Diuina gratia.

II. PVNCTVM.

SED intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum est præmium ipsius fidei, diu multumque exercitæ.

Iam suprà id fusè probatum est ex sancto Augustino qui tam multus est in hac materia, vt hæc præterea subministret: Feria sexta post Pasc. In Ps. 118. *Si non intelligis, crede: Intellectus est enim merces fidei: ergo noli quærere intelligere vt credas, sed crede vt intelligas.* Et rursum, in illud Isaiæ, *nisi credideritis non intelligetis*; *FIDES debet præcedere intellectum vt sit intellectus fidei præmium: fides enim illuc peruenit quò* De Publ. & Phar. *intelligentia naturalis non attingit.* Itemque alibi, quod de visione habet, idem de intelligentia intelligendum est: *Meritum*, inquit, *visionis, fides est: merces fidei visio est, quid quæris ante opus mercedem?*

Cui conformiter sanctus Gregorius: In Ezech. *Contemplatio Dei est merces fidei, cui mercedi recipiendæ, per fidem corda mundantur sicut scriptum est, fide mundans corda eorum.* Quibus adde pium Kempensem: l. 4. c. 18. *subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout fuerit tibi vtile ac necessarium*; quasi diceret, non ad curiositatem & vanitatem sicut appeteres, sed ad vtilitatem, ad pietatem & profectum.

III. PVNCTVM.

NON est ergo prius intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas: Quia videlicet non est optanda merces ante meritum; & cùm instar mercedis & præmij quod meretur fides, detur intelligentia; certe tam certo debet præcedere fides Eccles. 51. intelligentiam, quàm præcedunt merita præmium. *Operamini*

Digitized by Google

opus veſtrum ante tempus, & dabit vobis mercedem veſtram in tempore ſuo, inquit Sapiens. Quod ſi quæras cum Iudæis, *quid faciemus vt operemur opera Dei*, reſpondebit tibi quod illis Dominus: *Hoc eſt opus Dei vt credas in Eum quem miſit Ille.* Vix ipſi credis Christo; & toties monenti de te abnegando, de Cruce ferenda quotidie, de puerili ſeruanda innocentia, de malo potius ſuſſerendo quàm inferendo, deque aliis ſimilibus ad ſalutem & profectum tuum ſpectantibus, cum ſimpliciter deberes credere & credendo exequi quod præcipitur; tu mauis ſemper inquirere quomodo hæc & illa ſint intelligenda, vnde fit vt neque credas neq; intelligas, neque te Chriſto conformes; atq; ita ipſe aiebat, *verumtamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?* Recte enim ſanctus Gregorius: *fidei noſtræ veritatem in vitæ noſtræ conſideratione debemus agnoſcere:* Vnde ſi vita noſtra tam longe à Chriſti præceptis vel conſiliis diſtat, quomodo dicemur eis credere, niſi quo ait modo Apoſtolus, *ore confitentur, factis autem negant! CERTA bonum certamen fidei.* Vide in quibus; vt, quod idem ait, *milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conſcientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt.* Ah quale naufragium! quam multi iam in ſæculo ſic naufragantes! quale periculum, ne vel eos inde eripias, vel ab illis rapiaris; nec magis credas Chriſto pauperi, quàm diues huius ſæculi!

Ioan. 6.

Luc. 18.

Hom. 29. in Euang.

Tit. 1. 1. Tim. 3. Ibid. 1.

Vide ſuprà in hac parte, Feria 6. poſt Paſcha.

FERIA TERTIA.

DE POTESTATE QVAM SIBI CHRISTVS DATAM DICIT, VNDE EST ILLA CHARITAS quæ omnia ſperat.

Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Vera Fiducia Confidenti numquam infida.

RATIO EST, Quia numquam infida est fiducia, si quod confidit se obtenturam, semper obtineat.
Sed vera fiducia semper obtinet quod confidit se obtenturam.
Ergo numquam est infida: ac proinde quænam sit illa vera fiducia, diligenter indagandum, vt in praxi sic confidas.

I. PVNCTVM.

CVM in illo monte Galilææ, quò quingenti Fideles conuenerant, conspiciendum se præbuit Dominus, primò quidem putatur sublimis fuisse in aëre, insolita quadam refulgens forma, vt sic liberius videretur & adoraretur ab omnibus. Tùm vero factum est quod narrat Euangelista: ***Et accedens Iesus locutus est eis,*** id est, è sublimi descendens, & ex plano loquens, dixit: ***Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra.*** Quod idcirco dixit vt eos excitaret ad habendam in se fiduciam. Cum enim proximè discessurus esset ab eis, multaque passuri essent in mundo, à Iudæis & ab aliis, qui se prædicationi Euangelicæ opponerent: ne diffiderent animis neue turbarentur, confirmat illos, affirmans se omnem habere in cœlo & in terra potestatem; ac proinde certo confiderent nihil ipsis euenturum quod non permitteret, neque quidquam permissurum quod non illis expediret: quo certe dicto minime dubium est, quin valde excitata in omnibus fuerit Charitas erga Eum, qui se ipsis tam beneuolum & tam bene affectum demonstrarat. Deinde vero cùm tali beneuolentiæ viderent summam esse adiunctam potestatem, quid est quod non in eo vere sperarent, verè confiderent, & verè dicerent: ***Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo?*** *Ps. 117.*

Hanc vt fiduciam verius discamus & exerceamus, sic formata est Veritas quæ modo expendatur, ***Vera fiducia confidenti numquam infida,*** seu quod idem est, Confidentem numquam confundit nec decipit. Et ratio est, quia sicut hoc esse infidum dicitur, quando quid decipit & quando aliter euenit ac speratur: sic à *Hebr. 13.*

Digitized by

contrario si quod fiducia confidit se obtenturam, illud obtinet, profecto non erit infida, sed fidelis. Hoc est enim quod præcipue in fiducia expetitur vt sit firma & certa, non inconstans & labilis: nam cùm sit vitæ sustentaculum, seu animi firmamentum in aduersis, nisi firmitas & stabilitas quædam esset, non esset firmamentum aut sustentaculum. Vnde spes comparatur anchoræ; Atque vt etiam nullo modo spes nostra vacillaret, mirum quod ait Apostolus, Deum nobis promittentem aliquid non solo verbo, quod certe sufficiebat ad certitudinem promissionis, sed & iureiurando interposito verbum suum confirmasse. *In quo abundantius*, inquit, *volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus, immobilitatem consilij sui, interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus.* O qualis animorum tranquillitas in tam firma fiducia! ô qualis stimulus ad hanc firmam fiduciam conquirendam, quod sic tranquillat animos! *Hebr. 6.*

II. PVNCTVM.

SED vera fiducia semper obtinet quod se confidit obtenturam. Quid est enim quod confidit se obtenturam? Non est hoc, aut illud aliquid in particulari: Nam licet aliquando sic confidat se habituram quod determinatè petit à Domino, vt sanitatem, incolumitatem & alia quædam; non id tamen certò semper obtinet, neque id necessarium est ad firmam & veram fiduciam vt illa particularia bona quæ petit, obtineat; neque in eo sita est fiducia vt confidat se illa obtenturam. Licet illa petat & postulet confidenter; neque enim sæpe expedit vt illa possideamus quæ possidenda optantur. Alia sunt Dei iudicia & consilia quæ nos sæpe latent. Vnde apte sanctus Augustinus: *Exauditur Diabolus, & non exauditur Apostolus: petierunt Dæmones se ire in porcos, & concessum est: petiit Diabolus Iob tentandum & accepit. Non est autem exauditus Apostolus, qui ter rogauit Dominum. Exaudiuit eum quem disponebat damnare, & non exaudiuit eum quem volebat sanare. Nam æger petit multa à Medico: non dat medicus,* *In Ps. 85.* *2. Cor. 12.*

non exaudit ad voluntatem vt exaudiat ad sanitatem. Non deerat Apostolo fiducia; neque Apostoli fiduciæ defuit Dominus: sed Apostoli fiducia non erat, quod confideret se obtenturum quod determinate rogabat, nempe liberationem stimuli carnis. Quid ergo erat? quid sperabat? quid confidebat? & in quo tandem vera fiducia?

Nempe quod dixit Dominus: *sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.* Id est, sufficit tibi, te non deseri à me, sufficit tibi quidquid de te ordinauero, Ego scio quid sit tibi melius, Confide mihi, quia volo & possum tibi illud dare. Ecce fiduciam Christianam, ecce veram confidentiam; Nempe quòd Christus ita sit bonus & potens vt quidquid viderit expedire ad maiorem Dei gloriam, & maius meum bonum, id mihi possit & velit prouidere, ac propterea quidquid post orationem meam
Hebr. 11. acciderit, id putare melius & salubrius: *Deo pro nobis melius aliquid prouidente*, inquit Apostolus. Hoc est quod vera fiducia se confidit obtenturam, & hoc quod semper obtinet; tùm quia
2. Tim. 2. numquam fallit Christus in quo confidimus; *Ille fidelis permanet, negare seipsum non potest:* tùm quia, vt dictum est, non aliud fiducia confiderat se obtinere quàm quod Christus vellet, quàm quod permitteret, quàm quod reipsa eueniret; proindeque qua ratione illud habet quod ipsi accidit, eadem plane habet & obtinet quod confidebat se habituram.

Hæc est fiducia quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos, inquit dilectus Discipulus. Tum addit: *& scimus quia audit nos quidquid petierimus, quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo.* Quæ verba duplicem habent sensum, primo quasi diceret, idcirco scimus quod audit nos, quia id obtinemus quod petimus; vel secundò, idcirco id omne obtinemus quod optamus & petimus, quia nihil optamus & petimus quàm quod velit nos habere; hoc pro certo habentes id fore melius quam quod aliud petieramus. *Non quod ego volo, sed quod Tu.* Itane oras? Itane tantum oras!
1. Ioan. 5.
Marci 14.

III. PVNCTVM.

VERA *ergo fiducia Confidenti numquam infida*; quia semper id obtinet quod confidit se obtenturam; & sicut in eo vera

eſſe diſcernitur à falſa quadam fiducia, quod nihil velit aut ſperet melius quam quod Deus prouiderit, *cuius prouidentia in ſui diſpoſitione non fallitur*: ſic verè in omni euentu gaudet & lætatur, perinde ac ſi illud determinatè petiiſſet, quia non petiit niſi bonum ſuum, & hoc eſſe bonum ſuum reputat, & melius bonum quod Chriſtus tale iudicarit & immiſerit. *Vnus eſt bonus, Deus*: & vnum eſt bonum quod Deus tale iudicat, & nobis ordinat. *Fac cum ſeruo tuo ſecundum miſericordiam tuam.* Hoc vnum mihi præſtes: hoc vnum volo, dicebat ille qui in ſpe & fiducia ita excelluit vt propterea ſingulariter à Deo dilectus & protectus fuerit. Hæc eſt *ſpes quæ ſperantem non confundit, quia Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritum ſanctum qui datus eſt nobis*: quaſi diceret, vt interpretatur ſanctus Auguſtinus, *quomodo nos ille falleret cuius tale pignus accepimus*: vel ſic, Idcirco Spes non confundit, quia Charitas nos ea tantum deſiderare & ſperare facit quæ Deus nobis dare velit; atque in his ſperandis non confundimur, quia non aliud expectamus quàm quod dare velit Deus; & quidquid dederit, hoc eſt quod expectamus; hoc ſemper habemus quod petimus, quia nõ aliud petimus quàm quod habemus.

Matth. 19. *Pſ. 118.* *Rom. 15.*

Hoc vnum itaque ſemper, nec aliud ſentiamus, hoc loquamur, hoc profiteamur, & vt ait Apoſtolus, *hanc teneamus ſpei noſtræ Confeſſionem indeclinabilem: fidelis enim eſt qui repromiſit.* Vnde ſic egregiè ſanctus Auguſtinus: *plane cum patientia ſalutem expecta: quibus te medicamentis curet, ille nouit, quibus ſectionibus, quibus vſtionibus, ille nouit. Tu tibi ægritudinem comparaſti peccando, ille venit non ſolum fouere, ſed & ſecare & vrere. Non vides quanta homines patiantur, ſub medicorum manibus, ſpem incertam homini promittentium! Sanaberis, dicit medicus, ſanaberis ſi ſecuero. Et homo dicit, & homini dicit: Nec qui dicit certus eſt, nec qui audit, quia ille dicit homini qui non fecit hominem, & non perfectè ſcit quid agatur in homine: & tamen ad verba hominis plus preſcientis quid agatur in homine credit homo, ſubdit membra, ligari ſe patitur, aut plerumque etiam non ligatus ſecatur & vritur, & accipit forte ſalutem paucorum dierum, iam ſanatus quando moriatur ignorans, & fortaſſe dum curatur moritur, & fortaſſe curari non poterit. Cui autem promiſit Deus aliquid & fefellit?*

Hebr. 10. *In Pſ. 85.*

Qui confidunt in illo, intelligent veritatem. *Sap. 3.*

Vide in 3. parte, Fer. 3. hebdomadæ 7.

na solēt intelligi. In hoc enim vel maximè Mundus errauit, quòd Christi Domini iustitiam, id est, sinceram vitam & doctrinam repudiarit, suamque falsam & oppositam suppositam tamquam veriorem. Qua de iustitia & veritate sanctitatis Spiritus sanctus arguet mundum per Apostolos, & conuincet erroris ac falsitatis; *Quia*, inquit Dominus, *ad Patrem vado*, quia cælos repeto recipiendus à Patre meo & cum eo regnaturus, hoc enim est certissimum meæ iustitiæ & iustificationis argumentum; hæc est euidentissima demonstratio sinceræ Vitæ ac Doctrinæ. Nam quos Deus in cælo recipit & remunerat, sunt iusti & sancti. Sed me Deus pater suscipiet, & quæcumque feci ac dixi, tum ipse in cælo probabit & remunerabit in æternum, tum Spiritus sanctus suis admirandis effectis confirmabit in terra. Ergo ipse sanctus & iustus sum: Ergo impius & iniustus mundus est, qui mea condemnata sanctitate & iustitia, suam falsam substituit. *Ire ad Patrem*, inquit sanctus Chrysostomus, *argumentum fuit, quòd irreprehensibilem vitam egisset, ne possimus dicere, peccator est, & non est ex Deo.*

Hæc est huius loci facilior interpretatio, cui possunt congruentes hæ Veritates aptari.

Nemo Christianus Christi iudicio condemnabitur, nisi qui prius suo Christum iudicio condemnauerit.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Si quid nos reuocat à Doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est.

In 1. parte, Feria 6. hebdom. 2. post Epiphaniam.

Nemo sui boni vel mali bonus iudex.

In 3. parte, Feria 3. hebdom. 14.

Arguet mundum de iudicio, quia Princeps huius mundi iam iudicatus est.

Id est, ostendet & conuincet mundum, nisi resipiscat, esse iudicandum & condemnandum, quia Diabolus qui tamquam Princeps mundi mundanis dominatur, iam condemnatus est, & pœnis addictus æternis: sed mundus qui se illi conformat,

Digitized by Google

eiuſque ſuperbiam imitatur, mea humilitate contemptâ, pari pœna eſt dignus. Sic ergo etiam iudicabitur & condemnabitur. Sic apparebit euidenter mundum eſſe perituru̇m & damnandam. Sic confirmant hæ Veritates.

Non minus formidandum mundano præſepe Chriſti naſcentis, quàm Tribunal iudicantis.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Qui nimis humana timet iudicia, non ſatis reueretur diuina.

In 1. parte, Feria 4. hebd. 6. poſt Epiphaniam.

Qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur.

In 2. parte, Feria 4. poſt Septuageſimam.

Superbo maximè formidandum, Diuini Tribunal Iudicij.

In 3. parte, Feria 5. hebd. 12.

Illud mundanis præcipuè tremendum eſt Chriſti verbum: In peccato veſtro moriemini.

In 4. parte, Feria 5. hebd. 15.

Ad illa quæ ſuperſunt ex Euangelio, vide Dominicam quæ eſt infra octauam Aſcenſionis, & Diem Pentecoſtes.

HAC HEBDOMADA, quæ ſuperſunt proprietates Charitatis, applicantur celeberrimæ illi Apparitioni quæ facta eſt in Galilæa, ſeu poſtremis verbis illic à Chriſto prolatis.

FERIA SECVNDA.

APPARET QVINGENTIS DOMINVS,

IN MONTE GALILAEAE:
VBI ET APPARET CHARITAS
quæ omnia credit.

Abierunt in Galilæam, in montem vbi constituerat illis Iesus.
Et videntes eum, adorauerunt. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Non est priùs intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas.

RATIO est, quia præmium non datur ante meritum.
Sed intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum, est præmium ipsius fidei.
Ergo non est prior intelligentia quam fides: nec prius intelligendum est vt credas, sed potius ante credendum est, vt post intelligas: quod tamen paucis est vsitatum.

I. PVNCTVM.

CELEBERRIMA est hæc apparitio & singulariter à Christo Domino denuntiata priusquam fieret. *Eant,* inquit, *in Galilæam, ibi me videbunt.* Eò igitur abierunt in montem vbi constituit illis Iesus; primò quidem vndecim Apostoli, vt ait sanctus Matthæus, tùm cæteri omnes Discipuli siue Credentes, qui numero plusquam quingenti conuenerunt, sic referente Apostolo, *visus est plusquam quingentis fratribus simul.* Ex his autem aliqui dubitasse dicuntur nùm qui scilicet in monte appareret, esset Christus; tùm vero cùm illum viderunt insolito quodam fulgore resplendentem, sibique propius accedentem, & loquentem, non est dubium quin omnes crediderint & Eum adorarint. Cum enim eorum testimonium producat Apostolus in confirmationem fidei, quomodo testes essent nisi credidissent?

Matth. 28.

1. Cor. 15.

Digitized by Google

dissent? *Tunc manifestius*, inquit sanctus Hieronymus, *ostendit latus lancea vulneratum, & manus fixas clauis.*

Sic autem omnes affecti sunt aspectu & auditu loquentis Christi, vt credentes magis dilexerint, & diligentes magis crediderint. Præcessit fides dilectionem, sed dilectio multum auxit fidem; quando enim diligimus aliquem à quo vicissim nos putamus diligi, tùm facilius ei credimus, nec ab eo nos decipi posse cogitamus. *Et nos cognouimus*, inquit dilectus Discipulus, *& credidimus Charitati quam habet Deus in nobis.* Itane diligis? Itane credis omnia? 1. Ioan. 4.

Hoc præcipue circa fidem tuam examinandum, an sit firma & integra, an sit vniuersim de omnibus; nam si vel vnus deesset articulus cui non æque crederes atque aliis, tùm plane nulla esset fides. Hic enim vel maxime locum habet sancti Iacobi dictum, *qui offendit in vno, factus est omnium reus: Et quia*, vt ait Apostolus, *multi languent circa quæstiones & pugnas verborum*, volentes prius intelligere quam credere; Idcirco contrà proponitur Veritas modo expendenda, *Non prius intelligendum est vt credas, sed potius primò credendum, vt pòst intelligas.* Iac. 2. 1. Tim. 6.

Ratio est multiplex, sed illa est certior quæ petitur à natura fidei, & ab ordinatione Diuina sic singula disponente, vt vel simpliciter credamus sine vlla clara intelligentia rerum creditarum: *in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi:* vel si quid velit nos intelligere, non id nostra industria, non humano captu & labore putemus comparandum, sed à Deo expectemus tamquam singulare Dei donum, vel tamquam fidei nostræ præmium. Quæ quidem ratio vt esset euidentior, præmittendum fuit quod per se est satis clarum, non dari præmium ante meritum, non dari mercedem laborantibus in vinea, nisi cum sero factum est: non accipi brauium nisi post cursum in stadio: non denique quemquam coronari nisi qui legitimè certauerit: vnde Apostolus, *laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere*, id est, si vult fructus percipere, oportet prius laborare: quasi diceret, quod videmus in natura, hoc fit in gratia, vt sicut terra non dat fructum nisi post laborem, ita nec cœlum aut ipse Deus non soleat ea imperiri dona quæ per modum præmij solet dare, nisi post meritum. Atque hinc à regio Psalte dictum est: *Vniuersa via Domini misericordia & veritas*, quod sau- 2. Cor. 10. Matth 20. 1 Cor. 9. 2. Tim. 2. Psal. 24.

Ep. 9 21. c. 4. ctus Thomas exponens ait, sic in omnibus Dei operibus reperiri bonitatem & iustitiam Dei, vt sicut præcedit Bonitas, sic sequatur Iustitia; præuenit hominem diuina bonitas suis gratiis, quibus, prout homo bene vel male vtitur, tùm Iustitia præmium vel pœnam ordinat. *Ecce venio ad te, & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua.* Nonne credis sic redditurum operibus Dominum quod merentur? At quomodo reddet nisi præcedant opera? sequuntur quidem morientes, sed non sequuntur nisi præcesserint in viuentibus cum Diuina gratia.

Apoc. 22.

II. PVNCTVM.

SED intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum est præmium ipsius fidei, diu multumque exercitæ.

Iam suprà id fuse probatum est ex sancto Augustino qui tam multus est in hac materia, vt hæc præterea subministret: *Si non intelligis, crede: Intellectus est enim merces fidei: ergo noli quærere intelligere vt credas, sed crede vt intelligas.* Et rursum, in illud Isaiæ, *nisi credideritis non intelligetis*; *FIDES debet præcedere intellectum vt sit intellectus fidei præmium: fides enim illuc peruenit quò intelligentia naturalis non attingit.* Itemque alibi, quod de visione habet, idem de intelligentia intelligendum est: *Meritum*, inquit, *visionis, fides est: merces fidei visio est, quid quæris ante opus mercedem?*

Feria sexta post Pasc. In Ps. 118.

De Publ. & Phar.

Cui conformiter sanctus Gregorius: *Contemplatio Dei est merces fidei, cui mercedi recipiendæ, per fidem corda mundantur sicut scriptum est, fide mundans corda eorum.* Quibus adde pium Kempensem: *subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout fuerit tibi vtile ac necessarium*; quasi diceret, non ad curiositatem & vanitatem sicut appeteres, sed ad vtilitatem, ad pietatem & profectum.

In Ezech.

L. 4. c. 18.

III. PVNCTVM.

NON est ergo prius intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas: Quia videlicet non est optanda merces ante meritum; & cùm instar mercedis & præmij quod meretur fides, detur intelligentia; certe tam certo debet præcedere fides intelligentiam, quàm præcedunt merita præmium. *Operamini*

Eccles. 51.

Digitized by Google

opus veſtrum ante tempus, & dabit vobis mercedem veſtram in tempore ſuo, inquit Sapiens. Quod ſi quæras cum Iudæis, *quid faciemus vt operemur opera Dei*, reſpondebit tibi quod illis Dominus: *Hoc eſt opus Dei vt credas in Eum quem miſit Ille.* Vix ipſi credis Christo; & toties monenti de te abnegando, de Cruce ferenda quotidie, de puerili ſeruanda innocentia, de malo potius ſuſſerendo quàm inferendo, deque aliis ſimilibus ad ſalutem & profectum tuum ſpectantibus, cum ſimpliciter deberes credere & credendo exequi quod præcipitur; tu mauis ſemper inquirere quomodo hæc & illa ſint intelligenda, vnde fit vt neque credas neq; intelligas, neque te Chriſto conformes; atq; ita ipſe aiebat, *verumtamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?* Recte enim ſanctus Gregorius: *fidei noſtræ veritatem in vitæ noſtræ conſideratione debemus agnoſcere:* Vnde ſi vita noſtra tam longè à Chriſti præceptis vel conſiliis diſtat, quomodo dicemur eis credere, niſi quo ait modo Apoſtolus, *ore confitentur, factis autem negant! CERTA bonum certamen fidei.* Vide in quibus; vt, quod idem ait, *milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conſcientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt.* Ah quale naufragium! quam multi iam in ſæculo ſic naufragantes! quale periculum, ne vel eos inde eripias, vel ab illis rapiaris; nec magis credas Chriſto pauperi, quàm diues huius ſæculi!

Ioan. 6.

Luc. 18.

Hom. 29. in Euang.

Tit. 1. 1. Tim. 3.

Ibid. 1.

Vide ſuprà in hac parte, Feria 6. poſt Paſcha.

FERIA TERTIA.

DE POTESTATE QVAM SIBI CHRISTVS DATAM DICIT, VNDE EST ILLA CHARITAS quæ omnia ſperat.

Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Vera Fiducia Confidenti numquam infida.

RATIO EST, Quia numquam infida est fiducia, si quod confidit se obtenturam, semper obtineat.
Sed vera fiducia semper obtinet quod confidit se obtenturam.
Ergo numquam est infida: ac proinde quænam sit illa vera fiducia, diligenter indagandum, vt in praxi sic confidas.

I. PVNCTVM.

CVM in illo monte Galilææ, quò quingenti Fideles conuenerant, conspiciendum se præbuit Dominus, primò quidem putatur sublimis fuisse in aëre, insolita quadam refulgens forma, vt sic liberius videretur & adoraretur ab omnibus. Tùm vero factum est quod narrat Euangelista: *Et accedens Iesus locutus est eis,* id est, è sublimi descendens, & ex plano loquens, dixit: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra.* Quod idcirco dixit vt eos excitaret ad habendam in se fiduciam. Cum enim proximè discessurus esset ab eis, multaque passuri essent in mundo, à Iudæis & ab aliis, qui se prædicationi Euangelicæ opponerent: ne diffiderent animis neue turbarentur, confirmat illos, affirmans se omnem habere in cœlo & in terra potestatem; ac proinde certo confiderent nihil ipsis euenturum quod non permitteret, neque quidquam permissurum quod non illis expediret: quo certe dicto minime dubium est, quin valde excitata in omnibus fuerit Charitas erga Eum, qui se ipsis tam beneuolum & tam bene affectum demonstrarat. Deinde vero cùm tali beneuolentiæ viderent summam esse adiunctam potestatem, quid est quod non in eo vere sperarent, verè confiderent, & verè
Ps 117. dicerent: *Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo?*

Hanc vt fiduciam verius discamus & exerceamus, sic formata
Hebr. 13. est Veritas quæ modo expendatur, *Vera fiducia confidenti numquam infida,* seu quod idem est, Confidentem numquam confundit nec decipit. Et ratio est, quia sicut hoc esse infidum dicitur, quando quid decipit & quando aliter euenit ac speratur: sic à

Digitized by Google

contratio ſi quod fiducia confidit ſe obtenturam, illud obtinet, profecto non erit infida, ſed fidelis. Hoc eſt enim quod præcipue in fiducia expetitur vt ſit firma & certa, non inconſtans & labilis: nam cùm ſit vitæ ſuſtentaculum, ſeu animi firmamentum in aduerſis, niſi firmitas & ſtabilitas quædam eſſet, non eſſet firmamentum aut ſuſtentaculum. Vnde ſpes comparatur anchoræ; Atque vt etiam nullo modo ſpes noſtra vacillaret, mirum quod ait Apoſtolus, Deum nobis promittentem aliquid non ſolo verbo, *Hebr. 6.* quod certe ſufficiebat ad certitudinem promiſſionis, ſed & iureiurando interpoſito verbum ſuum confirmaſſe. *In quo abundantius*, inquit, *volens Deus oſtendere pollicitationis hæredibus, immobilitatem conſilij ſui, interpoſuit iuſiurandum, vt per duas res immobiles quibus impoſsibile eſt mentiri Deum, fortiſsimum ſolatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem, quam ſicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vſque ad interiora velaminis, vbi præcurſor pro nobis introiuit Ieſus.* O qualis animorum tranquillitas in tam firma fiducia! ô qualis ſtimulus ad hanc firmam fiduciam conquirendam, quod ſic tranquillat animos!

II. PVNCTVM.

SED vera fiducia ſemper obtinet quod ſe confidit obtenturam.

Quid eſt enim quod confidit ſe obtenturam? Non eſt hoc, aut illud aliquid in particulari: Nam licet aliquando ſic confidat ſe habituram quod determinatè petit à Domino, vt ſanitatem, incolumitatem & alia quædam; non id tamen certò ſemper obtinet, neque id neceſſarium eſt ad firmam & veram fiduciam vt illa particularia bona quæ petit, obtineat; neque in eo ſita eſt fiducia vt confidat ſe illa obtenturam. Licet illa petat & poſtulet confidenter; neque enim ſæpe expedit vt illa poſſideamus quæ poſſidenda optantur. Alia ſunt Dei iudicia & conſilia quæ nos ſæpe latent. Vnde apte ſanctus Auguſtinus: *Exauditur Diabolus, & non exauditur Apoſtolus: petierunt Dæmones ſe ire in porcos, & conceſſum eſt: petiit Diabolus Iob tentandum & accepit. Non eſt autem exauditus Apoſtolus, qui ter rogauit Dominum. Exaudiuit eum quem diſponebat damnare, & non exaudiuit eum quem volebat ſanare. Nam æger petit multa à Medico: non dat medicus,* *In Pſ. 85.* *2. Cor. 12.*

non exaudit ad voluntatem vt exaudiat ad sanitatem. Non deerat Apostolo fiducia; neque Apostoli fiduciæ defuit Dominus: sed Apostoli fiducia non erat, quod confideret se obtenturum quod determinate rogabat, nempe liberationem stimuli carnis. Quid ergo erat? quid sperabat? quid confidebat? & in quo tandem vera fiducia?

Nempe quod dixit Dominus: *sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.* Id est, sufficit tibi, te non deseri à me, sufficit tibi quidquid de te ordinauero, Ego scio quid sit tibi melius, Confide mihi, quia volo & possum tibi illud dare. Ecce fiduciam Christianam, ecce veram confidentiam; Nempe quòd Christus ita sit bonus & potens vt quidquid viderit expedire ad maiorem Dei gloriam, & maius meum bonum, id mihi possit & velit prouidere, ac propterea quidquid post orationem meam
Hebr. 11. acciderit, id putare melius & salubrius: *Deo pro nobis melius aliquid prouidente*, inquit Apostolus. Hoc est quod vera fiducia se confidit obtenturam, & hoc quod semper obtinet; tùm quia
2. Tim. 2. numquam fallit Christus in quo confidimus; *Ille fidelis permanet, negare seipsum non potest*: tùm quia, vt dictum est, non aliud fiducia confiderat se obtinere quàm quod Christus vellet, quàm quod permitteret, quàm quod reipsa eueniret; proindeque qua ratione illud habet quod ipsi accidit, eadem plane habet & obtinet quod confidebat se habituram.

Hæc est fiducia quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos, inquit dilectus Discipulus. Tum addit: *& scimus quia audit nos quidquid petierimus, quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo.* Quæ verba duplicem habent sensum, primo quasi diceret, idcirco scimus quod audit nos, quia id obtinemus quod petimus; vel secundò, idcirco id omne obtinemus quod optamus & petimus, quia nihil optamus & petimus quàm quod velit nos habere; hoc pro certo habentes id fore melius quam quod aliud petieramus. *Non quod ego volo, sed quod Tu.* Itane oras? Itane tantum oras!

1. Ioan. 5.

Marci 14.

III. PVNCTVM.

VERA ergo fiducia *Confidenti numquam infida*; quia semper id obtinet quod confidit se obtenturam; & sicut in eo vera

Digitized by Google

esse discernitur à falsa quadam fiducia, quod nihil velit aut speret melius quam quod Deus prouiderit, *cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur*: sic verè in omni euentu gaudet & lætatur, perinde ac si illud determinatè petiisset, quia non petiit nisi bonum suum, & hoc esse bonum suum reputat, & melius bonum quod Christus tale iudicarit & immiserit. *Vnus est bonus, Deus*: & vnum est bonum quod Deus tale iudicat, & nobis ordinat. *Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam.* Hoc vnum mihi præstes: hoc vnum volo, dicebat ille qui in spe & fiducia ita excelluit vt propterea singulariter à Deo dilectus & protectus fuerit. Hæc est *spes quæ sperantem non confundit, quia Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis*: quasi diceret, vt interpretatur sanctus Augustinus, *quomodo nos ille falleret cuius tale pignus accepimus*: vel sic, Idcirco Spes non confundit, quia Charitas nos ea tantum desiderare & sperare facit quæ Deus nobis dare velit; atque in his sperandis non confundimur, quia non aliud expectamus quàm quod dare velit Deus; & quidquid dederit, hoc est quod expectamus; hoc semper habemus quod petimus, quia nō aliud petimus quàm quod habemus.

Matth. 19. Psal. 118. Rom. 15.

Hoc vnum itaque semper, nec aliud sentiamus, hoc loquamur, hoc profiteamur, & vt ait Apostolus, *hanc teneamus spei nostræ Confessionem indeclinabilem: fidelis enim est qui repromisit.* Vnde sic egregiè sanctus Augustinus: *plane cum patientia salutem expecta: quibus te medicamentis curet, ille nouit, quibus sectionibus, quibus vstionibus, ille nouit. Tu tibi ægritudinem comparasti peccando, ille venit non solum fouere, sed & secare & vrere. Non vides quanta homines patiantur, sub medicorum manibus, spem incertam homini promittentium! Sanaberis, dicit medicus, sanaberis si secuero. Et homo dicit, & homini dicit: Nec qui dicit certus est, nec qui audit, quia ille dicit homini qui non fecit hominem, & non perfecte scit quid agatur in homine: & tamen ad verba hominis plus prescientis quid agatur in homine credit homo, subdit membra, ligari se patitur, aut plerumque etiam non ligatus secatur & vritur, & accipit forte salutem paucorum dierum, iam sanatus quando moriatur ignorans, & fortasse dum curatur moritur, & fortasse curari non poterit. Cui autem promisit Deus aliquid & fefellit?*

Hebr. 10. In Psal. 85.

Qui confidunt in illo, intelligent veritatem. Sap. 3.

Vide in 3. parte, Fer. 3. hebdomadæ 7.

FERIA QVARTA.

DE INTEGRA OBSERVATIONE MANDATORVM, QVAM CHRISTVS SVIS COMMENDAT;

ET DE ILLA CHARITATE QVAE IDCIRCO omnia suffert & omnia sustinet.

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut Fides in credendis.

RATIO est, quia idcirco nulla est fides aut tota est in credendis omnibus, quod alioquin violaretur authoritas Christi reuelantis.

Sed nisi esset tota Charitas in agendis omnibus, æque violaretur Christi mandantis Authoritas, quæ non est minor quàm eiusdem reuelantis.

Ergo aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut fides in credendis. Quod certe mirum.

I. PVNCTVM.

CONSIDERANDVM monent Interpretes præclarum illum ordinem quem hic obseruat, & suis sequendum præscribit Dominus, in conuertendis ad fidem hominibus

Digitized by Google

minibus. Primò quidem docendi sunt vniuersim de credendis & agendis. *Euntes*, inquit, *docete omnes gentes*. Deinde fidei sacramentis sunt imbuendi, *Baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti*. Denique sigillatim ad omnia obseruanda sunt instruendi; *docentes eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis*.

Sic ipse Christus Dominus habebat in mandatis facere & docere omnia quæ fecit & docuit; *opera enim*, inquit, *quæ dedit mihi Pater vt perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me*; Et rursum: *qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar*. Nec dubium quin etiam Apostoli non modo docuerint sic perfectè omnia obseruanda, sed etiam ipsi religiosissime obseruarint, & tàm exemplo quàm verbo nobis præiuerint; *facti forma gregis ex animo*, vt ait sanctus Petrus; quo quidem in Apostolico munere quanta sint passi, paululum recole, & conclude nùm æque nobis sit agendum & patiendum in nostra vocatione quod illi in sua; cùm idem sit nobis Dominus, eadem sint præcepta, eadem merces, & pœna proposita; *Quod vobis dico, omnibus dico*, dicebat omnium Dominus.

Ioan. 5. *Ibid. 12.* *1. Pet. 5.* *Marci 13.*

Certe nemo Christianus dubitet quin æque teneatur omnia credere, atque ad credendum omnem sibi vim facere, sicut tenebantur Apostoli: cur autem non sic ad agendum & patiendum in nostro vitæ gradu ac genere, sicut in suo quiuis alij? Non enim minùs vniuersim obligat vera Charitas, quam vera fides: nec minus certa Veritas quæ iam proponitur expendenda de Charitate, *Quod nulla est aut tota est in agendis & patiendis, quàm de fide in credendis*. Eadem plane est vtriusque ratio, idem motiuum, idem declarandi modus: Nempe alioquin violaretur Diuina Christi authoritas si ex multis quæ credenda proposuit, non omnia crederentur: violatâ verò Diuina authoritate, intereat fides necesse est, quæ illi velut motiuo proprio debet inniti: quia dixit, quia reuelauit, quia est Veritas prima quæ nec falli potest nec fallere.

2.2. q. 1. a. 1.

Quamtumcumque iuret hæreticus se fide Diuina credere Trinitatem, nec tamen credat Sacro-sanctam Eucharistiam, falsò iurat, nec verè credit sed opinatur: nam sicut nemo credit aliquid fide Diuina nisi propter Diuinam Authoritatem: sic quæcumque credenda sunt per illam authoritatem, omnino credit, quandoquidem idem est motiuum credendi: aut si quid credendum

Quarto, Quod dicitur, *niſi ſit tota Charitas in agendis*, perinde eſt ac ſi diceretur, niſi homo ex Charitate ſit ita formatus & affectus vt velit omnia prorſus facere, dicatque cum minore Tobia, *omnia quæcumque præcepiſti mihi faciam, pater.* Tob. 3.

Quinto, quod eſt præcipuum in hac ſecunda propoſitione declarandum, eodem planè modo per vnum defectum Charitatis violatur Authoritas Dei mandantis, ac violatur eiuſdem reuelantis authoritas, per vnum defectum fidei. Sicut enim idcirco Dei reuelantis authoritas violatur ab eo qui vnum negat articulum, quod propter illam ipſam authoritatem qua credebantur alij articuli, debebat & is qui negatur credi; ſic plane authoritas Dei mandantis violatur ab eo qui vnum prætermittit præceptum, quia perinde apud ipſum, vt ſeruaretur tale præceptum quod prætermiſſum eſt, valere debebat hæc authoritas ſicut valuit in aliis quæ ſeruauit præceptis; vnde quod non ita vniuerſim valuerit in agendo, tam verè læſa eſt & violata Chriſti authoritas ex illo defectu Charitatis, quàm læſam fuiſſe diximus ex vno defectu fidei.

Sic expreſsè ſanctus Iacobus: *Quicumque totam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus*: id eſt, nihil illi prodeſt quod alia legis ſeruauerit cùm per vnam offenſam ita offenderit Deum, vt omnis eius authoritas offenſa fuerit: ſic nempe pergit ſanctus Apoſtolus, *qui enim dixit, non mœchaberis, dixit, & non occides. Quod ſi non mœchaberis, occides autem, factus es tranſgreſſor legis*; Quaſi diceret, cùm ſit vna & eadem eius authoritas qui vnum vetuit, atque aliud; plane ſequitur vt in quolibet eorum infracto quæ vetuit, tota eius infringatur authoritas. Iac. 2.

Hinc ipſe Dominus non modo legem ſuam violari queritur per tranſgreſſores totius legis, ſed ſeipſum Deum, ſeipſum Dominum violari affirmat, per vnum particulare delictum, quamtumque forte hominibus exiguum videretur; *Et violabant me ad populum meum, propter pugillum hordei, & fragmen panis.* O ſi noſſes Illum quem violas? ſed tamen ſatis Eum notti, ne vllo modo violes. Ezech. 13.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

AVT nulla est igitur aut tota est Charitas in agendis, sicut fides in credendis; quia non est minor obligatio voluntatis ad volendum ex Charitate quidquid Deus pro suo in homines iure mandat, quàm intellectus ad credendum ex fide quidquid reuelat; vnde si ab intellectu sic tota requiritur fides ad omnes vniuersim credendos articulos quando proponuntur, vt si desit vni non credendo, tota desit fides, & nulla plane sit: ita omnino à voluntate sic tota exigitur Charitas ad omnia integre obseruanda, vt si vni obseruando desit, tota desit Charitas, & nulla prorsus sit non modo in habitu sed in actu. *Cognoui vos*, dicit Dominus, *quia dilectionem Dei non habetis in vobis.* Apte etiam Saluianus; *si pro arbitrio suo serui Dominis obtemperant, ne in iis quidem in quibus obtemperauerint obsequuntur. Quando enim seruus ex Domini iussis ea facit tantummodo quæ vult facere, iam non Dominicam voluntatem implet, sed suam.*

Ioan. 5.

l. 1. de Pro

Et quidem quod vno solo mortali, tota intereat habitualis Caritas, nulli vmquam dubiū fuit: quod vero actualis etiam pereat, sic facile intelligi potest, vt quamdiu quis in mortali est, nihil ex Caritate faciat, nihil propter Deū operetur, nisi prius resipiscat, atq; in gratiam cum ipso redeat. *Vade prius reconciliari. LAVAMINI, mundi estote, & venite.* Saluiani vero dictum quod est in praxi frequentius, sic expendi potest, & vrgeri; si qui nollent, qui certe multi sunt, si qui nollent inquam furari, mœchari, occidere, aut grauiora legis violare, ne scilicet Deū offendant quem colunt & diligunt, nec tamen vererētur detrahere, aut immūdis immorari cogitationibus, non illi Deū colunt, non illum diligunt vllo modo, non possunt dici propter Deum non furari aut non mœchari, nulla prorsus in eis Caritas, quæ tota periit vel in detractione, vel in immunda cogitatione, aut alio simili quouis peccato: *Si quis diligit mundum, non est Charitas Patris in eo:* Quod sæpe etiam in venialibus accidit, vt cùm quis propter Deum ab omnibus culpis abstinere paratus est, præter vnam; à nullis ipse abstinet propter Deum, nulla est eius Charitas in euitandis culpis: non propter Deum vetantem, illas euitat; nam & hanc vnam quam excludit euitaret, cùm perinde ac alias esse à Deo vetitam non ignoret.

Is. 1.

1. Ioan. 2.

Digitized by Google

Non propter Labanũ ſocerum, Iacob diligebat Rachelẽ coniugem, quia ſic dilexiſſet Liam quæ erat Labani filia, ſicut Rachel. Nec propter Iacobum patrem, filij eius diligebant fratrem ſuum Benjaminum, quia ſic dilexiſſent fratrem ſuum Ioſephum, qui non minus erat patri carus quàm Benjaminus. Sic plane ne tibi palpes, quod diligas aliquid propter Deum, ſi non id omne diligis quod diligit; ne tibi perſuadeas te amare iuſtitiam amore Dei, quod nulli velles facere iniuriam, niſi ſic ames veritatem & caſtitatem vt nullum prorſus mentiri velis mendacium, nec vllum contra puritatem cordis nævum admittere; nam ſi Deus amat iuſtitiam, amat & veritatem, amat & Caſtimoniam; & qui vetuit iniuſtitiam, vetuit mendacium & omnem immunditiam. *Præteritis iudicium & Charitatem Dei. Hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.* O quàm multis hæc dicta ſunt! O quàm pauci recogitant! O quale motiuum perfectionis in omnibus, quod nulla ſit Charitas niſi tota; nulla in ſingulis, niſi tota in omnibus. *Vigilate, ſtate in fide, viriliter agite, & confortamini, omnia veſtra in Charitate fiant.* Vide in 1. parte, in feſto Purificationis, vbi hæc expreſſa declaratur Veritas:

Gen. 29.

Ibid. 44.

Luc. 11.

1. Cor. 16.

Qui à lege excludit aliquid, excludit à ſe totam legem.

FERIA QVINTA.

DE CHARITATE QVÆ NON EXCIDIT:

ET QVAE APPARET IN CHRISTO REMANENTE NOBISCVM, SICVT PROMISIT, HIS VERBIS:

Ecce Ego vobiſcum ſum, omnibus diebus, vſque ad Conſummationem ſæculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Meliùs erat viam iustitiæ non introisse, quàm retroisse.

RATIO hæc est inter alias, quia vbi maior est Dei contemptus, ibi grauius est malum, & hoc melius est euitare quam quod est minus.

Sed maior est Dei contemptus, retroire quam non introire viam iustitiæ.

Ergo melius erat non introisse quàm retroisse. Quod non modo de Apostatis & Desertoribus fidei seu Religionis dicitur: sed de iis etiam qui à via perfectionis & Charitatis quam inierant, excidunt.

I. PVNCTVM.

QVÆ postrema sunt Christi Domini ad Discipulos verba, postremam Charitatis proprietatem quà dicitur *non excidere*, clare demonstrant. Quid est enim dum à nobis recedit, *nobiscum semper esse*, nisi eam habere & exercere Charitatem quæ nullo vmquam temporum aut locorum spatio deficiat, sed perinde ac si præsens esset, vt certe Diuinitate numquam aberat, sic Charitate & beneficiis numquam non prosequi, numquam non adesse?

Cùm autem multi sint modi, quibus vniuersim, Ecclesiam suam, seu in particulari quosque fideles, constantissimè comitetur & protegat, tùm vero hic præcipuè considera quàm id fidelissime præstet per Gratiam seu habitualem & sanctificantem, seu actualem. Etenim vbi semel expulso lethali peccato, nobiscum adest per illam Gratiam & Charitatem qua sanctificatur anima, & ius acquirit ad hæreditatem cœlestem, ita perpetuam & constantem apud nos mansionem facit; vt numquam ex se numquam prorsus discedat, nisi prius à nobis per mortalem culpam expellatur. *Sponsabo te mihi in æternũ*, inquit Diuinus Sponsus. Ego vero, ait infidelis sponsa, pro tempore aut pro libito

Ioan. 14.

Osee 2.

Digitized by

meo, te admittam aut repellam! obstupesce ad tantam perfidiam!

Itane verò Sponsus expulsus excidet à Charitate quæ non excidit? *Ecce ego*, inquit ille perseuerans per gratias suas actuales, *ecce ego ad gentem quæ non inuocabat nomen meum. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona, post cogitationes suas: populus qui ad iracundiam prouocat me, ante faciem meam semper.* Et rursum: *Hæc dicit Dominus, inuenit gratiam in deserto populus, & in Charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans*; Quæ de gratiis excitantibus ad Conuersionem à peccato dicuntur, & ad feruorem à tepiditate mentis, vnde satis patet quam sit eius firma constansque dilectio. Si quid vero in hac materia potentissimum requiras, siue ad plenius cognoscendam hanc Christi Domini constantissimam Charitatem, siue ad nostram excitandam, omnino vide caput secundum & tertium prophetiæ Ieremiæ. *Is. 65.* *Ier. 31.*

Atque illud quod refertur, sic in dies experimur, vt potius cogitandum videatur de defectu & inconstantia nostræ Charitatis, quæ vix aliquando perfectionis viam ingreditur, & quod peius est, si semel viam introierit, tam facile & turpiter inde resilit, vt quod sanctus Petrus de sui temporis Apostatis & Desertoribus fidei, scripsit, nimis verè de nobis dictum appareat: *si refugientes*, inquit, *coinquinationes mundi, in cognitione Domini nostri & Saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora, deteriora prioribus: Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem retrorsùm conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij: Canis reuersus ad suum vomitum: & sus lota in volutabro luti.* 2. Pet. 2. Prou. 26.

Quæ quàm sint grauia & damnosa quis non videt? At verò quam sint etiam odiosa Deo, & qualem eius inducant contemptum ac iniuriam, opportunè videtur expendendum, vt proposita Veritas tanto magis eluceſcat, quanto apparebit clariùs cum illis detrimentis quæ ex tepiditate nostra proueniunt, coniunctam esse summam, aut certe maiorem quàm putemus, Dei optimi maximi offensionem. Hoc est enim quod *melius* aut *peius* reuera dicitur, quod est maius aut minus malum. Et hoc est quod maius aut minus malum dici debet, quod maiorem vel

minorem Dei contemptum & iniuriam parit. Nam cùm vniuersim hæc sit præcipua peccati malignitas vt Deum offendat & contemnat: certe quò magis aliquod in particulari peccatum dicetur Deum offendere & contemnere, hoc dicetur etiam quod
1. Reg. 2. sit maior iniquitas & malignitas: vnde est illud Scripturæ, *si peccauerit vir in virum, placari ei poterit Deus: si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo?* Id est, si tantum in peccato esset offensa hominis, non ita graue malum esset peccatum, sed cum sit offensa Dei, hoc est quod illud graue facit, & eò quidem grauius quò maior in peccato inest Dei offensa & contemptus:
Ibid. Ac proinde ibidem Deus: *Quicumque*, inquit, *glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.*

Quod & Prophetæ Ezechieli manifeste indicauit, cùm ei varios peccantium gradus patefecit, inter quos illi semper grauiores censentur, in quibus maior Dei apparet contemptus, *Fili hominis, putasne vides tu quid isti faciant, abominationes magnas? &*
Ezech. 8. *adhuc conuersus videbis abominationes maiores. Ingredere & vide.* Ac rursum iteratis visionibus; *Adhuc conuersus*, dixit, *videbis abominationes maiores his.*

Ah qui seipsum nosset & videret sicut videtur à Deo, vix seipse ferret. Et qui sciret quale sit monstrum vel vnum leue peccatum quo Deus spernitur, vix coram Deo stare posset!

II. PVNCTVM.

SED maior est Dei contemptus, retroire: quam non introire viam iustitiæ.

Nam vbi est maior gratia & facultas ad cognoscendum & amandum Deum, ibi est maior Dei contemptus, si nolis eum cognoscere, vel cognitum nolis amare. Cum enim cognitio & amor Dei sint tam pretiosa & Diuina dona, non possunt certe rejici quin magna fiat iniuria non modo donis sed & Donanti, quasi aliquid illo melius & pretiosius inueniri posset. At certe semel ingresso viam iustitiæ maior est data gratia cognoscendi & amandi Dei, quàm non ingresso; aut certe si satis nosset Deum quando aggressus est institutum colendi Dei: cur in ipso progressu deficit? cur retro agitur? quid est quod illum à Diuino cultu reuocet? Aut aliquid contrà obstat, aut nihil prorsus.

Digitized by Google

ſus. Si nihil obſtat quo minus conſtanter in incepta via progrederetur, nonne iniuria Dei eſt & contemptus, ſic leuiter nulla de cauſa, ſed merè gratis eum deſerere? Quod ſi quid obſtare dicis, ſi quid laborioſius, ſi quid minus iucundi & vtilis quàm putabatur, nonne hoc iniurioſum eſt Deo, & proximo valde nociuum qui forſan inde auertetur? *Quid inuenerunt in me iniquitatis*, ait Dominus, *quia elongauerunt à me, & ambulauerunt poſt vana & vani facti ſunt?* Ier. 2.

Sicut enim valde glorioſum fuit Salomoni cùm Regina Saba cognouit & profeſſa eſt verum eſſe ſermonem quem de illo audiuerat, & non mediam partem eorum quæ laudanda vidit, fuiſſe relatam; ſic plane Religioni & ipſi Deo ignominioſum, cùm quis ab eo deficiens cogetur dicere ſe non inueniſſe quietem aut illud bonum quod promittebant Scripturæ. Itane ſentire de Deo velles? Sic nauſeantes Iſraelitæ ſuper manna, & Ægyptum recogitantes, Deum grauiter offenderunt: Sic Iudas proditurus Iudæis Criſtum, illos in maleuolentia & cogitato facinore de eo necando plurimum obfirmauit, cum viderent vnum ex familiaribus ſic ab eo deficientem, ſicque Domino grauem intulit ignominiam. Sic Paganis ſapientibus tamquam graùiſſimum objicit Apoſtolus, *quod cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt aut etiam gratias egerunt*, Itemque Galatis, *Nunc autem*, inquit, *cùm cognoueritis Deum, imo cogniti ſitis à Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuo ſeruire vultis?* quaſi diceret, hoc eſt grauius, ſic retroire à Deo poſtquam illum cognouiſti, quam ſi ante non cognouiſſes. 3. Reg. 10. Num. 14. Rom. 1. Gal. 4.

Vnde & idem alibi; *voluntarie peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia, terribilis autem quædam expectatio Iudicij, & ignis æmulatio quæ conſumptura eſt aduerſarios.* Quod expreſſius paulo ante dixerat: *Impoſſibile eſt enim eos qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti & prolapſi ſunt, rurſum renouari ad pœnitentiam, rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Terra enim ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem ſpinas & tribulos, reproba eſt & maledicto proxima, cuius conſummatio in combuſtionem.* Ex quibus Apoſtoli verbis ſatis patet & quantus ſit contemptus Hebr. 10. Ibid. 6.

Dei, in retrogressu à via iustitiæ seu veritatis: & quanta pœna maneat talem retrogressum ac contemptum Dei. Nonne iam expaueſcis ad tale impietatis portentum?

III. PVNCTVM.

MELIVS ergo erat viam iustitiæ non introisse, quam retroire; Cùm melius sit ex duobus malis, euitare maius: maius autem malum sit retroire quam non introisse viam iustitiæ, quandoquidem in tali retrogressu talis est contemptus Dei, quem vix alibi reperias: & qua proportione crescit hic Diuinus contemptus in peccatis, eadem prorsus in grauitate & malitia crescunt peccata, quia nihil est in deformitate peccati deformius quàm Deum contemnere cui honor & gloria tot debetur nominibus vt dissoluendo debito numquam pares simus.

Hoc primum est quod per Prophetas conqueritur & ad quod audiendum cœlum & terram inuitat vt testes sint quam iuste
Is. 1. conqueratur: *Audite cœli & auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.* Expende singula: Deum sperni! sperni à filiis! à filiis enutritis & exaltatis! Hæc valde augent iniuriam! sicut autem hi filij desertores contemnunt Deum, ita & valde contemptibiles red-
Apoc. 3. duntur coram Deo & hominibus: Coram Deo quidem, qui
Cass. 4. Coll. 19. propterea se illos à se ait euomere; vnde hæc plæclara sunt Cassiani; *Nec immeritò eos Dominus quos iam in visceribus receperat Charitatis, noxiè tepefactos, cum quadam conuulsione pectoris sui euomendos esse pronuntiat, qui cùm salutarem ei quodammodo potuissent præbere substantiam, auelli ab eius visceribus maluerunt, tanto deteriores effecti illis qui numquam ori Dominico illati sunt cibis, quàtò id quod nausea compellente projicimus, odibilius detestamur. Quidquid enim frigidum est, etiam ore nostro susceptum vertitur in calorem, & salutifera suauitate percipitur; quod autem semel vitio pernicioſi teporis abiectum est, non dicam labiis admouere, sed etiam eminus intueri sine ingenti horrore non possumus. Rectissimè ergo pronuntiatur esse deterior, &c.*

Prou. 28. 2. Pet. 2. Coram hominibus vero quàm sint odibiles & horrendi, ex eadem similitudine vomitus, Scriptura satis iudicat cum eos comparat vtroque testamento cani vomitum resorbenti, &

Digitized by Google

immundo animali lutum repetenti, quibus quid est fœdius quid horribilius? *Horribilis profecto res est*, inquit S. Augustinus, *propriũ resorbere vomitũ, nec in summa quidem fame à quoquam vsurpatum.* In Ps. 30.

Caue itaque tepiditatem, caue negligentiam; paulatim irrepit casus & ruina. *Mons cadens defluit, & saxum transfertur de loco suo.* Vide Iob decimo quarto, & tricesimo octauo, vbi quod quæritur, *de cuius vtero egressa est glacies; & gelu de cœlo quis genuit!* apte sanctus Gregorius tibi aptat, *Quod de vtero Dei tamquam glacies egrederis, quando qui iam intus incalueras, ex virtutum dono frigescis, & inde exteriorem gloriam torpendo appetis, vnde ad interna diligenda ardentius flagrare debueras.* Exardesce ad feruorem. Et Vide in 2. parte, Die 7. Ianuarij. In hac 2. parte Feriam 5. Sexagesimæ. In 3. Fer. 3. hebdomadæ 1. In 4. Fer. 3. hebdom. 18. Et Verbo *Feruor*, *Renouatio.* 29. Mor. 23

FERIA SEXTA.

DE EADEM CHARITATE CHRISTI DOMINI, QVA NOBISCVM SEMPER MANET IN SANCTISSIMO SACRAMENTO.

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem sæculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Quàm glorioſum est Sacramento, multa in nos posse, si velimus: tam ignominiosum est pauca posse, quod nolimus.

RATIO EST, quia quàm glorioſum Christo est diuitias bonitatis suæ nobis communicare, tam ignominiosum est eas à nobis negligi.

Digitized by Google

Sed multa in nos posse, si velimus, est diuitias bonitatis communicare, & pauca posse quod nolimus, est illas à nobis negligi.

Ergo quàm glorioſum est Sacramento ſeu Chriſto Domino ſic remanenti nobiſcum, multa posse in nos si velimus; tam ignominioſum est pauca posse quod nolimus; Vnde excitanda est in Domino melior voluntas & dispositio ad illas gratias.

I. PVNCTVM.

QVANTA ſit Charitas Chriſti ſeipſum relinquentis in Sanctiſſimo Sacramento, & quàm verè Charitas illa non excidat cùm ſic nobiſcum maneat *omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi*, & per ſe patet, & aperte demonſtrant hæc Tridentini verba; *Saluator noſter diſceſſurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc inſtituit in quo Diuitias Diuini ſui erga homines amoris velut effudit.* Seſſ. 13. c. 2.

Verè hîc Chriſtus *Emmanuel, id eſt nobiſcum Deus*, longè etiam commodius & opportunius quàm cùm inter homines olim verſaretur; nam in vno duntaxat viuebat loco, in vna Paleſtina, ſolis Iudæis notus, nondum paſſus, nondum glorificatus, ac proinde nondum de Spiritu ſuo tam abunde communicans. At modo per hoc admirabile Sacramentum, vbique locorum eſt, vbique ſe totum intus in cor noſtrum, in penitiora quæque animi noſtri ſeſe infundit; aut potius animum noſtrum in ſe penitus trahit & immutat; *Qui manducat*, inquit, *meam carnem & bibit meum ſanguinem, in me manet & ego in illo. VNVM corpus efficimur*, ait ſanctus Chryſoſtomus, *non tantum per Charitatem, verùm & ipſa re: propterea ſemetipſum nobis immiſcuit & corpus ſuum in nos contemperauit, vt vnum quid ſimus tamquam corpus capiti coaptatum; ardenter enim amantium hoc eſt.* Ioan. 6. Hom. 62. ad popul. Antioch.

O quàm verè dictum, *Cùm dilexiſſet ſuos qui erant in mundo, in finem dilexit eos!* ſed quod magis mirum dictu, & ſuaue cogitatu: non modo ſic ſeipſum reliquit in hoc diuiniſſimo Sacramento vt nobiſcum eſſet; ſed vt nobis benefaceret, & ſuis ita plene cumularet gratiis vt potius deeſſemus illis recipiendis quàm ille nobis conferendis. O rem ſupra communem hominum fidem & morem! quis crederet homines qui nulla rerum Ioan. 13.

Digitized by Google

habendarum cupiditate ſatiantur, ita tamen parùm moueri ad has ſpirituales & cœleſtes Diuitias, vt pene quanto magis velit Chriſtus nobis eas elargiri, tanto minus velimus eas recipere! Et ſicut ſi vellemus, nullum eſt boni genus quod non poſſet & vellet nobiſcum communicare; ſic plane ſi tam pauca communicet non aliunde eſt quam quod nolimus. Atque hinc fit quod ad ſtupiditatem noſtram excitandam non parùm valere poteſt cum gratia, ſi cogitemus *Quod quàm glorioſum eſt Sacramento ſeu Chriſto, tam multa in nos poſſe ſi vellemus, tam certe eſt ignominioſum, tam pauca poſſe vel facere quod nolimus.*

Ratio iam ex dictis patet; Quid enim glorioſius Chriſto poteſt accidere, quàm cùm magis agnoſcitur? At quandònam magis agnoſcitur nili cùm bonus & potens demonſtratur? Vbinam vero clarius hæc demonſtratio bonitatis & potentiæ Chriſti aperitur, quàm in hoc Sacramento vbi diuitias bonitatis ſuæ, id eſt, ipſam totam quanta eſt, bonitatem effundit? *Haurite ex me tamquam ex Nilo*, dicebat quondam Veſpaſianus Ægyptiis: ſed quàm arcta eſſet & anguſta illa gratia quis non videt, cùm ipſius Nili liberalitas cui ſe comparat, non ſe multum effunderet. At vero Chriſtus Dominus: Haurite ex me tamquam ex Deo qui fons eſt Bonitatis inexhauſtus. Hoc certe Chriſto tam glorioſum eſt, vt quantumcumque gloriæ iam in cœlo poſſideat, magis ac magis ei deſideretur & concinatur à Cœlitibus Incolis; *Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam & honorem, & virtutem.* Apoc. 4.

Verùm quod eſt alteum propoſitionis caput; quàm glorioſum eſt Chriſto ſic ſe poſſe & velle nobis communicare, tam certe ignominioſum eſt ſi talis communicatio negligatur à nobis. Sicut enim gloria quæ illi datur in cœlo vel in terra, nihil eſt aliud quàm teſtimonium excellentiæ quæ in eo agnoſcitur; ſic neglectus communicatæ bonitatis & gratiæ non eſt aliud quàm ſignum modicæ vel nullius æſtimationis quæ habetur de tali gratia; nihil quippe negligitur niſi quod non æſtimatur: non æſtimare autem aliquid in Chriſto tam eſt indignum & probroſum quàm illud eſt glorioſum & æſtimabile quod æſtimatur. *Commutauerunt gloriam eius in ignominiam.* O humanæ portentum nequitiæ? velleſne hoc tibi objici? Oſee 4.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED quando dicitur Christum vel Sacramentum multa in nos posse si velimus, & pauca facere quod nolimus, perinde est ac dicere quas Christus Dominus diuitias suæ bonitatis nobis communicat, à nobis negligi.

Cùm enim ex sua parte Dominus ita sit paratus ad profusionem sui communicandam, vt quod est in Scriptura hoc vnum
4. Reg. 4. à te petat, *Affer mihi vas*, id est, puritatem animi, id est, voluntatem pronam & bene affectam ad recipiendas & conseruandas gratias; profecto si quid non faciat, defectus humanæ voluntatis est, sicut nonnisi deficientibus vasis stetit oleum à Propheta
Ioan. 5. impetratum. *Et non vultis*, inquit, *venire ad me, vt vitam habeatis!*
Matth. 23. *QVOTIES volui, & noluisti!*

At vero nolle tale bonum quale est vita spiritualis, vita æterna, vita Christi, vita Dei, nonne est illud negligere, cum præcipue nihil impediat ab eo recipiendo, non impensa, non labor, non dedecus: immo multa inuitent & compellant; Rei ipsius dignitas, Christi offerentis bonitas, donorum ampla vtilitas, &
Mal. 1. sexcenta huiusmodi. *Mensa Domini contaminata est, & quod superponitur contemptibile est*, ait Propheta, aut potius ait impius per Prophetam, qui quas offert Sacramentum diuitias nolendo recipere negligit, & negligendo perinde facit ac qui reputaret vile & contemptibile quod offertur in mensa Domini. Vellesne hoc dicere; vellesne hoc de te diceretur? Et tamen is qui tàm multa in te posset si velles, facitne quæ posset omnia? facitne vel mediam eorum partem? At vnde hoc nisi quia non vis, nisi
Rom. 2. quia negligis? nisi quia *diuitias Bonitatis eius contemnis?*

III. PVNCTVM.

QVAM glorioſum est igitur Sacramento, multa in nos posse si velimus, tam ignominioſum est pauca posse quod nolimus: quia quæ illi gloria est à bonitate quã demonstrat, vertitur quodammodo in ignominiam, à prauitate nostra quæ talem bonitatem recusat & negligit; quasi non esset tale bonum quod multum
Num. 21. æstimetur & magni fiat à nobis! *Anima nostra iam nauseat super*

Digitized by Google

cibo iſto leuiſſimo, dicebant Iſraelitæ de manna : & hoc dicentes nonne ipſi mannæ vel potius Deo tantùm inferebant iniuriæ & ignominiæ, quantùm illi gloriæ debebatur quod ſicut ait Sapiens: *Angelorum eſca nutriret populum ſuum, & paratum panem de cælo præſtaret eis ſine labore, omne delectamentum in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuauitatem?* Hinc aptè ſanctus Ioannes Chryſoſtomus: *Si Chriſtus nos attenderet, & non infinitam ſuam bonitatem, iam à nobis abſtuliſſet diuina Sacramenta: dignos enim nos hac pœna efficimus, & indignos ipſis Sacramentis, dùm ea ſuſcipientes minùs dignè, & illa & Chriſtum traducimus, & quantùm in nobis eſt, fama & honore priuamus.* Sap. 16. Hom. 66.

Certe ſi vellet ſua ſumma & abſoluta vti poteſtate, poſſet in te quod vellet, quis eſt enim qui poſſit ei reſiſtere? ſed poſt oblatam primam gratiam, quà ſi velis, potes quod à te Chriſtus exigit, iam id à te non aliter exigit & repoſcit quàm vt libenter velis quod potes. At verò tam multa ſunt, vt ante dixi, quæ te mouere debent ad id libenter volendum, vt tametſi flagella, morbos, mortem & ſi quid eſt aſperius tibi inferret, tu libenter acceptare deberes, quia Dominus eſt, quia bonus, quia iuſtus, quia Deus; & niſi abſolutum quod in te habet Dominium libens agnoſceres, tùm forte cogereris illud nolens volenſque venerari & dicere: *Iuſtum eſt, ſubditum eſſe Deo.* Quando autem nihil niſi delicias offert & diuitias, tu qui deliciis & diuitiis maxime permoueris, quid eſt quod aſpernèris & negligas quas tibi offert opes? quid eſt quod illi reſpondere poſſis, niſi quod alias habes delicias quæ tibi ſuauiores videntur, & alias cupis diuitias quæ tibi apparent commodiores? At quid eſt iniuriam & ignominiam Chriſto inferre niſi hoc ſit? Quaſi ille neſciret quales eſſent veræ deliciæ & diuitiæ, aut quaſi non poſſet aut nollet tibi conferre quas ſciret eſſe opportunas? *Cognouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui; Iſrael autem me non cognouit, & populus meus non intellexit!* Afficere magis ac magis in ſanctiſſimum Sacramentum, deſidera vehementius, ſuſpira frequentius, & ſemper cum Iobo dicas; *antequam comedam, ſuſpiro.* 2. Macch. 9. *V. S. Greg. in l. 1. Reg. c. 2.* Iſ. 1. Iob. 19.

Videri poſſunt in 3. parte, duæ primæ hebdomadæ; necnon poſtremæ tres Feriæ hebdomadæ 13.

Digitized by Google

SABBATO.

DE EADEM IPSA CHARITATE CHRISTI QVA CONSTANTER NOBISCVM MANET, PER SVPERIORES ET DIRECTORES.

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem saculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. 1. *Reg.* 15.

RATIO EST, Quia ariolari & idola consulere idcirco peccata sunt, quod relicto vero Deo quæratur Dæmon tamquam director & Actor rerum agendarum.

Sed quando repugnamus aut nolumus acquiescere superioribus, idem quodammodo præstamus.

Ergo quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere. Quod per se patet quàm sit horrendum.

I. PVNCTVM.

ETIAM nobiscum adest Dominus constantissimè, vsque ad consummationem sæculi per Pastores, Rectores, Superiores & Directores, per quos sic vniuersim regit Ecclesiam, & particulatim vnumquemque, vt verissime propterea dicat Apostolus, *Iesus Christus heri & hodie, ipse & in sæcula.* Hebr. 13. Sic nempe voluit homines per homines regere, primò vt suauior

&

& accommodatior eius esset gubernatio; Deinde ne si solis eius inspirationibus regeremur, nostras sæpius inclinationes naturales, aut falsas Dæmonis illusiones, pro diuina voluntate sequeremur; verè enim sanctus Gregorius, *alioquin fiet vt dum se quisque sancto Spiritu impletum præsumit, Discipulus hominis esse renuat, & magister erroris fiat.* Denique sic plurimæ excellentes exerceri possunt virtutes, in primisque humilitas, abnegatio iudicij & voluntatis, obedientia, simplicitas & similes quibus exercendis non modo ingentem meritorum cumulum nobis comparamus, sed gubernationem Superiorum suauiorem & efficatiorem reddimus, sicut ait Apostolus, *Obedite præpositis vestris,* *Ibid.* *& subiacete eis; Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes; hoc enim non expedit vobis.*

Quod quanti referat, quantumque ad id merito affici debeamus, vt apertius constet, certe plurimum valet attenta Consideratio Veritatis propositæ, quæ tota est ex sacris Literis, sic Samuele ad Saülem loquente: *Numquid vult Dominus holocausta &* 1. Reg. 15. *victimas, & non potius vt obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum. Quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere; pro eo ergo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus ne sis Rex.* Itaque non tam probanda est ista veritas quam breuiter declaranda & attente considerandæ, in hunc finem vt discas quàm graue sit & horrendum non acquiescere superioribus: Nempe hoc, *quasi peccatum ariolandi est, & quasi scelus idololatriæ:* quo quidem dicto quid grauius, cùm id præsertim fide diuina non minus tenendum sit quàm quidquid aliud ex credendis?

Et reuera quid est ariolari, aut quid est quod tam graue sit peccatum, quos diuinos vocant adire, & idola consulere, nisi quia sic Dæmon consulitur ad res nostras agendas, & ab eo expectatur quod à solo esset Deo expetendum & expectandum? quæ certe Dei est atrox iniuria, quasi non possit Deus aut nolit dicere quod nobis necesse sit scire; aut quasi nos attentemus id inuestigare & scire quòd nobis ignotum esse vult, & quod expresse vetuit, ne quæreremus. *Non inueniatur in te qui ariolos stifi-* Deut. 18. *tetur, & obseruet somnia: neque qui Pithones consulat, neque diui-*

Eccles. 4. *nos, & quærat à mortuis veritatem. ALTIORA te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper: & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.*

II. PVNCTVM.

SED quando repugnamus aut nolumus acquiescere, quasi Dæmon consulitur, relicto Deo.

1. Reg c. 15. Sic expressè sanctus Gregorius, cuius etiam authoritas declarationi veritatis fidem conciliabit: *Quasi peccatum ariolandi est repugnare, quia velut contempto Diuino altari ad aras Dæmonum responsa percipiunt, dum cordis sui præstigiosis ac superbis adinuentionibus credunt, & salubribus prælatorum consilijs contraria sentiendo refragantur. Nolle autem acquiescere, idololatriæ sceleri simile dicitur, quia nimirum in inobedientiæ suæ obstinatione nemo persisteret, si propositi sui figmentum in corde quasi idolum non gestaret. Dum enim agenda in corde concipit, quasi idolum facit: Et dum conceptum mentis propositum se acturum deliberat, quasi ad adorandum simulacrum se inclinat. Quasi ergo scelus idololatriæ est, nolle acquiescere, quia quisquis in propria deliberatione obstinatus est, idcirco foris in maiorem contemptum erigitur, quia intus eis quæ fingendo statuit proposito sui simulachris incuruatur.* Videri potest idem sanctus Doctor in eodem Commentario, capite 4. vbi de Samuelis obedientia. Et libro 35. Moralium, capite decimo.

Quæ sic declarata quomodo practicè & reipsa fiant à nobis, quando repugnamus, aut nolumus acquiescere, ex ipso Saülis facto cuius occasione prolata est à Samuele sententia, patebit euidenter. Ecce enim à Propheta tàm apertè declaratur Saülī, Diuina voluntas circa vniuersum Amalecitarum interitum, vt de hac nullo modo dubitare possit: sed ille quasi contemneret, ait Sanctius, accuratus Interpres, quasi non probaret Diuina consulta, quasi aut iniqua essent aut Israeliticis commodis importuna, ad alias aras sese conuertit, alia petit oracula à sua suorumque prudentia. Iubet Deus vt pereat Amalec: at contrà humana prudentia iudicat durum esse & inhumanum, antiquum illud genus extingui, perire Regem luculentum & nobilem: neque prudentis esse consilij pretiosas vestes quæ ornamento esse possent Israelitidi genti, aboleri flammis; neque præterea fas

esse illis carere exuuiis milites quorum studia & labores non alio modo compensari poterant. Deinde non satis videri religiosum ac pium, vt oues pingues, & armenta crassa atque nitentia, ferro concisa coruos alant potius aut putrescant quàm sacrificiis deseruiant, & sacerdotes alant.

Sic meditabantur humana iudicia contra Diuinum, ac tandem ex hac ratiocinatione quæ vocari *potest Idolorum responsio* concludunt isti impudentes arioli contrà quàm esset à Domino constitutum, parcendum esse Regi & pretiosis ornamentis, & ex gregibus optima quæque seruanda, & satis videri præcepto satisfactum esse Diuino si quidquid esset reprobum ac vile, ferro ac flamma perderent. Sic nos plane discurrimus, sic ratiocinamur in nostris repugnantibus concupiscentiis, sic prudentiam carnis quæ mors est spiritus, cœlesti & Diuinæ opponimus; sic vno verbo Diabolicis potius quam Diuinis suggestionibus nos regendos tradimus. O impietatem! ô scelus! *Populus meus mutauit gloriam suam in Idolum!* Rom. 8. Ier. 2.

III. PVNCTVM.

SIC ergo quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.

Ac proinde patet quantopere id cauendum & dicendum quod Israelitæ: *absit à nobis hoc scelus, vt recedamus à Domino, & eius vestigia relinquamus, extructo altari præter altare Domini Dei nostri.* De hoc etiam fusè Cassianus tota collatione secunda, vbi hæc inter alia: *Nullo vitio tam præcipitem Diabolus monachum pertrahit & perducit ad mortem, quàm cum neglectis consiliis seniorum suo iudicio persuaserit, definitionique confidere.* Ioſ. 22. c. 11.

Tum vniuersim de omnibus, Idem ibidem, *Impossibile est quemquam qui proprio fidit iudicio, Diaboli illusione non decipi: vt è contra nullatenus fraudibus & insidiis inimici decipi potest qui non suo iudicio sed maiorum viuit exemplo.* Quod quidem eò periculosius est quo religiosior apparebit prætextus repugnantiæ, siue apparentis oppositæ rationis: Vndè apte sanctus Bernardus: *Eant nunc qui se faciunt religiosiores aliis, qui non sunt sicut cateri hominum; ecce Arioli & Idololatræ facti sunt, si tamen vel ei qui dixit hoc, plus quam sibi iudicant esse credendum.* Serm. 3. de Resurr.

Alia quidem & plurima sunt argumenta quibus ostendi possit quantum expediat sic se sinere regi & dirigi, vt tota hebdomada tertia post Epiphaniam, ostensum est; sed hîc illud vnum vrgendum, quòd alioquin relicto Deo requiratur Dæmon; Hoc enim quàm sit impium & sceleratum cùm facilè concipiatur, vnum sufficiet ad rem conficiendam. *Numquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelzebuth, Deum Accaron? quamobrem hæc dicit Dominus, de lectulo super quẽ ascendisti non descendes, sed morte morieris.* Hæc vni semel dicta, semper dicentur omnibus qui repugnant & non acquiescunt. Vide infrà in hac parte, Feria 4. Octauæ Ascensionis, vbi hæc Veritas exponitur:

4. Reg. 1.

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ.

Digitized by Google

DOMINICA V. POST PASCHA.

DE ORATIONIS EFFICACIA FREQVENTIA, ET ALIIS PROPRIETATIBVS.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

VERITAS PRACTICA.

Ne dicas te petere in nomine Domini; aut ne dicas te nihil obtinere.

SENSVS eſt, quod quidquid petitur in nomine Domini, obtinetur; aut ſi quid non obtinetur, non petitur in nomine Domini: ac proinde qui dicit ſe petere in nomine Domini non debet dicere ſe nihil obtinere, cùm alioquin mentiretur & blaſphemaret.

RATIO eſt, quia vel petes aliquid aliud quàm quod velit Deus, vel hoc plane vnum.

Sed ſi petis aliquid aliud, non petes in nomine Domini: aut ſi hoc vnum petis, ſemper illud obtinebis.

Ergo ne dicas te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

SIC suis Christus Dominus, ne quid dubitarent de orationis suæ virtute ac efficacitate, asseueranter loquebatur; *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo: petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.*

Hic primò contemplare tria illa potissima Dei attributa, Bonitatem, Potentiam & Sapientiam, vt in Christo relucent. Bonitas est in promissione facta nostris orationibus; Potentia in effectu quem consequuntur; Sapientia in docendo quem suggerit orandi modo.

Deinde verò vt melius promissionem Christi intelligas, ac ne dubites aliquando quin certissima sit, etiamsi tibi aliud videretur, Expende accurate quod habet Veritas atque eius declaratio; *Aut te non petere in nomine Domini, aut semper obtinere quod petis: ac proinde non aliter esse loquendum.* Quidquid enim petis vel conforme sit oportet Diuinæ voluntati, vel ab ea quouis modo alienum. Quid censes? horum alterutrum omnino negari non potest, neque in eo discutiendo longius tibi est immorandum; sed hoc vide tantum ex illis duobus vtrum tibi sit familiarius, vtrum Dei an tuam magis voluntatem exquiras? quanta sit vtriusque voluntatis differentia & distantia; Nempe vt ait sanctus Augustinus quantum Deus dignitate & merito distat à te, tantum eius voluntas, quæ Deus ipse est, distat à tua. Quanta porro est illa distantia? ô prodigium peruersitatis, cum se homo comparare Deo non veretur, & se etiam illi præfert! ô quam præclarè Iob: *Verè scio quod ita sit, & quod non iustificetur homo compositus Deo.*

In Ps 31.

Iob. 9.

II. PVNCTVM.

SED si petis aliquid aliud quàm velit Deus, non petes in Nomine Domini; aut si hoc vnum petis, semper illud obtinebis.

Prima pars propositionis nihil habet dubij, nec enim vllo modo est cogitandum in nomine Domini posse peti à Deo, quod

Digitized by Google

Deo non sit acceptum; Nam, vt recte monet sanctus Augustinus, & iam supra retulimus, *non sonum literarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat, & quod eo sono rectè ac veraciter intelligitur, hoc accipiendum est dicere cùm dicit*, IN NOMINE MEO. Quid porro est aliud quod rectè ac veraciter intelligi queat, nisi quod spectat ad Dei gloriam, nostramque salutem & perfectionem, prout singulatim de vnoquoque nostrum disposuit Deus? *Tract. 102 in Ioan.*

Hoc est enim nomen Domini, nomen Iesus, nomen Saluatoris, & hæc est eius nominis ratio, vt quidquid ad salutem spectat, eo nomine contineatur, nihil vero præterea; Vnde idem apte sanctus Augustinus, *non petitur in nomine Saluatoris quidquid petitur contra rationem salutis.* Est autem ratio salutis non modo ipsa salus, sed modus, siue media vnicuique ordinata ad salutem, quæ cùm in mera sint Dei prouidentia & voluntate, hinc manifestissime patet, non peti in nomine Saluatoris si quid petitur quod non velit Deus; nam sicut non potest esse ratio salutis siue medium ad salutem, quod non est conforme Diuinæ voluntati, ita nec continetur hoc nomine Saluatoris. O verè *sanctum & verè terribile nomen*, quo rationes illæ occultæ & pauendæ vniuscuiusque salutis hominum continentur! *Ps. 110.*

ALIA vero pars propositionis quà dicitur, semper obtineri quod petitur secundum voluntatem Dei, tam certa est, vt etiamsi res ipsa quæ petitur negaretur, dicenda tamen sit obtineri æqualiter: Id est, quod negando conceditur, æquare id merito & pretio quod petebatur: Seu quod idem est, æquè in petentis verum bonum redundabit quando quid negabitur; ac si concederetur. Nam vt aiunt sancti Augustinus & Bernardus, *misericordiæ est aliquando subtrahere misericordiam, quemadmodum iræ & indignationis misericordiam exhibere, vt cùm datæ sunt carnes Hebræis, quas murmurando postulabant.* Qua de re fusius in superiori hebdomada, Feria 3. *Tr. 73 in Ioan. Serm. contra vitium ingrat.*

Quod autem ista rei petitæ quæ dicitur æqualitas, siue æquiualentia, sit infallibilis, quatuor sunt quæ omnino persuadent. Primum est promissio Christi quæ vana esse non potest & de qua nos voluit esse tam certos, vt non semel sed iterum & pluries affirmarit quod quidquid recte peteretur, id fieret; confirmatque sanctus Ioannes, hanc esse habendam non modo spem sed

Digitized by Google

1. Ioan 5. & fiduciam, *quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos.* Secundum est, ipsius Christi meritum quo fit vt quidquid in ipsius nomine nec alienum à Diuina voluntate petitur, obtineatur; sicut si ipse peteret: *Ego sciebam*, inquit ipse ad Patrem, *quia semper me audis.* Tertium est, Diuina Bonitas quæ cùm ex se satis sit propensa in omnem benignitatem, quanto magis cùm oratur in tali Nomine, & tali fine, vt nihil nisi secundum quod velit, donet. *Si vos*, inquit, *cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester de cælo dabit spiritum bonum petentibus se?* Quartum denique, petentis dispositio quæ talis est ex hypothesi, vt nihil aliud velit quàm quod Deus, ac proinde si res petita negatur, cùm ex voluntate Dei peræquè negetur ac si concederetur, profecto illud sequitur quod intentum obtinetur. Sic aptè Psaltes Regius, cùm etiam puniretur; *Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me: aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.* Hoc est enim exaudiri, quando fit nobis Dominus in salutem, Id est, quando id nobis salubre redditur quidquid de nobis ordinauerit: vel potius, quando à nobis tanti fit Dominus, vt sit nostra salus illi seruire ac placere. *Ipse autem Medicus, salus est*, ait ibi sanctus Augustinus.

Luc. 11. Psal. 117.

III. PVNCTVM.

NE dicas igitur te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere; cùm falsum & blasphemum alioquin loquereris, quandoquidem nil petitur in nomine Domini, quod non petatur secundum voluntatem Dei, & nihil ita petitur quod non obtineatur; *Secundum propositum eius qui operatur omnia, secundum consilium voluntatis suæ vt simus in laudem gloriæ eius, nos qui ante sperauimus in Christo.* Sic opportunè Apostolus, qui sic obtinuit quod petebat, licet negatum fuerit, neque enim aliter petebat quàm secundum illud Diuinæ voluntatis consilium quod tale erat vt pateretur angelum Satanæ. Sic ipse Christus Dominus *exauditus est pro sua reuerentia*, licet Calicem biberit quem transire petebat; quia non aliter petebat quàm prout vellet Deus, *Non mea voluntas*, inquit, *sed tua fiat.* Itane oras?

Ephes. 1. 2. Cor. 12. Hebr. 5. Luc. 22.

Pensate,

Digitized by Google

Penſate, inquit ſanctus Gregorius, *petitiones veſtras, videte ſi in nomine Ieſu petitis, id eſt, ſi gaudia ſalutis æternæ poſtulatis. In domo enim Ieſu Ieſum non quæritis ſi in æternitatis templo importunè pro temporalibus oratis.* Expende illud *importunè*, quod vitioſum eſſe poteſt in modo, & fine. In modo quidem, ſi nimis auidè temporalia peterentur: in fine vero, ſi ex affectu ipſorum temporalium minimè ordinato ad ſalutem: vnde ſanctus Iacobus, *petitis & non accipitis, eò quod malè petatis, vt in concupiſcentiis veſtris infumatis*; id eſt vt hic concupiſcentiæ ſatisfaciatis. Quo in ſenſu apud Caſſianum hæc ſunt egregie dicta: *Nihil caducum vult à ſe, nihil vile, nihil temporale æternitatum Conditor implorari. Itaque magnificentiæ eius ac munificentiæ maximam irrogabit iniuriam, quiſquis ſempiternis petitionibus prætermiſſis, tranſitorium aliquod & caducum ab eo maluerit poſtulare; & offenſam potius quàm propitiationem iudicis ſui, vilitate orationis incurret.* Sic ſanctus Auguſtinus: *ſi illa petieris, iniuriam facies illi, & damnum tibi, præponendo illi quod fecit, cùm velit ſeipſum dare qui fecit. In hoc amore dixit illi anima quædam: Numquid ipſe es pars mea Domine? Eligant ſibi qui volunt quid poſſideant, faciant ſibi partes de rebus: pars mea tu es, te mihi elegi.* Et iterum; *Dominus pars hæreditatis meæ: poſſideat te vt poſſideas illum: eris prædium ipſius, eris domus ipſius: poſſidet & poſſidetur vt proſit, Numquid vt aliquid ei tu ei proſis? nam dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.*

Hom. 27. in Euang.

Iac. 4.

Coll. 9. c. 23

In Pſ. 34.

Hùc etiam ſpectant hæ conſequentes Veritates.

Diſcedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini.

In 1. parte, In die Circumciſionis, ex 2. Timoth. 2.

Senſitiuæ Deuotionis ſubtractio, veræ & ſolidæ Deuotionis eſt probatio.

In 1. parte. Die 12. Ianuarij.

Sicut in aduerſis, ita & in proſperis inuocandus eſt Dominus.

In 1. parte, Dominica 2. poſt Epiph. Vbi ad nuptias vocatus eſt Ieſus.

Si ad humanam gratiam diuina postulas, diuinam ipsam repellis gratiam.

In 1. parte, Feria 2. hebdom. 2. post Epiph. Vbi de Nazarenis miracula petentibus.

Nulla in aduersis conquerendi est ratio, aut nulla erit conquerentis oratio.

In hac 2. parte, Sabbato post Sexagesimam, Ad ipsa Euangelij hodierni verba iam suprà exposita.

Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

In 2. parte, Sabbato post Cineres.

Qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eadem necesse est, vt cœlestia tantùm, & non terrena desideres.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ sequentis.

Erranti in dubiis, & non oranti, nulla est erroris excusatio.

In 2. parte, Feria 6. post Octauam Ascensionis. Vide ibi & sequens Sabbatum: Necnon Feriam 4. Pentecostes, de consulendo Deo.

De septem vero petitionibus orationis Dominicæ quibus septē opponuntur vitia capitalia: Tota est in eis declarandis hebdomada 6. per singulas Ferias, in 3. parte. Quæ omnia sic in vnum conflari possunt vt demonstretur *Vsque modò non petiisse quicquam* eos qui suis prauis desideriis seu vitiis reprimendis non vacant. Sibi enim contradicunt & obstant in orando. Vnde hæc ad fructuosam praxim formatur veritas:

Qui sibi non contradicit in suis malis desideriis: sibi contradicit in bonis.

RATIO EST, Quia ille sibi contradicit in bonis suis desideriis, qui sibi Dominicam oranti orationem contradicit.

Sed qui sibi non contradicit in suis malis desideriis; ille sibi Do-

Digitized by Google

minicam oranti orationem contradicit.

Ergo & ſibi contradicit in ſuis bonis deſideriis; ac proinde nihil obtinet, nihil orat, nihil quicquam petit; ſimulator eſt, hypocrita eſt, ex illis vnus eſt de quo bene Iſaias, & Chriſtus Dominus Iſ. 29. Matth. 15. Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt à me.

I. PVNCTVM.

PRIMA propoſitio tam certa eſt, quàm verè ſanctus Cyprianus de ſingulis orationis Dominicæ petitionibus ſcripſit: *Hæc vbi petierimus à Deo, nihil remanet quod vltra debeat poſtulari.* Tr. de Orat. Dom. Hoc enim eſt apertè dicere, nullum eſſe bonum deſiderium, ſeu nullum eſſe bonum deſiderandum ac petendũ, quod illis ſeptem petitionibus nõ contineatur; ac propterea, qui ſibi talem oranti orationẽ contradicat, ſibi manifeſtè contradicat & repugnet, in ſuis bonis deſideriis. *Labia doloſa in corde & corde loquuti ſunt*, ait Pſaltes: Cõtra vero Moſes, *Iuſte quod iuſtũ eſt perſequeris.* Pſ. 11. Deut. 16. Id eſt, caue ne dum iuſta iniuſtè proſequeris, tibi contradicas & obſtes. Vnde & Sapiens, *Qui cuſtodierint iuſta iuſtè, iuſtificabuntur*, quaſi diceret, Illi demum habebuntur iuſti & integri qui ſuis in bonis operibus ſibi cohærebunt, ſibi conſentient; non autem illi qui ſibimetipſis contradicunt, dum ore aliud & corde aliud profitentur. *Væ duplici corde, & labiis ſceleſtis!* Sap. 6. Eccliſ. 2.

II. PVNCTVM.

SED qui ſibi non contradicit in ſuis malis deſideriis, ille ſibi Dominicam oranti orationem contradicit.

Tria ſunt hic enodanda. Primùm eſt, quòd quæcumque ſint mala deſideria ſeu vitia, referuntur ad illa ſeptem quæ dicuntur capitalia, vt expreſſe docet Diuus Thomas, tùm authoritate S. Gregorij, tùm Ratione quam fusè proſequitur, quod videlicet *finalis cauſæ tot ſint nec plures principales & primariæ rationes mouendi appetitum.* 1. p. q. 84. a. 4. L. 31. Mor. c. 31. Videri poteſt ſanctus Doctor.

Secundum eſt, quod qui ſibi non contradicit ſuis in malis deſideriis ſeu vitiis, cenſetur ea velle, non tantùm quando illis

Digitized by Google

actu consentit, sed quamdiu voluntatem seruat illis consentiendi quoties libuerit, quod est habitu vitiosum esse, quo in statu sunt pene omnes qui suis malis desideriis reprimendis non vacant, quod idem est ac dicere, qui sic affecti sunt vt pro libito
2. Pet. 3. suo suis se sinant vitiis, *iuxta proprias concupiscentias ambulantes.* O quam multi sic ambulant, quos deplorat Apostolus, *inimicos*
Philipp. 3. *crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.*

Tertium est, talem virum sibi oranti orationem Dominicam contradicere & repugnare, quia volendo septem illa vitia, vel vnum ex his aliquod, voluntatem habet oppositam septem illius orationis petitionibus, aut earum vni vel alteri, prout magis aut minus praue affectam gerit voluntatem. Sicut enim vitia virtutibus suis contrariis opponuntur, ita & opponuntur Dominicis illis, quas S. Chrysostomus vocat, *sententiis*, nos communiori vocabulo, *petitionibus*, quæ septem singulæ, septem virtutes includunt, plane & directe pugnantes cum totidem vitiis capitalibus sat ex se notis.

Hæc essent declaranda singillatim, sed quia longiùs traheretur oratio, viderique possunt quæ suo designato loco reseruantur vberius explanauda, sic in pauca contrahuntur. Primæ petitioni respondet Humilitas, superbiæ seu vanitati repugnans. Secundæ, Liberalitas seu quæuis alia virtus, auaritiæ contraria. Tertiæ, Mansuetudo iræ opposita. Quartæ, Temperantia gulæ contraria. Quintæ, Charitas inuidiæ aduersaria. Sextæ, Castitas inimica Luxuriæ. Septimæ, Diligentia siue deuota sedulitas contra pigritiam aut acediam.

Quibus ita manifestè propositis, iam accedat Vitiosus ad orandum, iam effundat orationem Dominicam, iam prõnuntiet quod à Patre nostro cælesti petendum Filius docuit: voluat illud & reuoluat quantũ volet, nihil dicit, nihil nisi sibimet cõtradicit.
Matth. 20. *Nescitis quid petatis*, dicebat Dominus duobus illis Discipulis qui primas ambiebant sedes in ipsius regno: nam si sciuissent quænam essent illæ sedes, & quid esset esse primum in regno Christi, numquam illo postulassent animo talem primatum. Prima sedes in regno Christi est humilitas, humiliatio, contemptus
Ibid. sui, contemptus mundi; *qui voluerit maior esse, sit omnium minor, sit minister & seruus omnium*, ait Rex noster; at certè hoc non
Luc. 22.

Digitized by Google

petebant qui de primis contendebant ſedibus, imò planè oppoſitum, quale ſibi fingit appetitus cum ambit eminentiores gradus, & primas cathedras; vnde ſibi totis repugnabant, nam petebant præeſſe ſimul & ſubeſſe cæteris: præeſſe quidem, prout ambitione mouebantur; ſubeſſe verò, prout Chriſtus ſtatuerat primos ſui regni fore demiſſiores; quæ quàm eſſent pugnantia & contradicentia quis non videt?

Sic tu planè peccator, ſic tu quiſquis ſuperbus oras *ſanctificari nomen Dei:* vel omnino neſcis quid ores, vel ſuperbiam deponas neceſſe eſt, & veram induas humilitatem, vel tibi prorſus contradicis. Nam idem eſt ſanctificari ac celebrari; vnde dicitur *ſanctificate Sabbatum*, id eſt, celebrate ſeu celebrem & feſtum diem habetote: Quid eſt autem celebrari nomen Dei? quid eſt ante omnia primum hoc poſtulare, niſi ſigillatim vnumquemque profiteri ſe nihil deſiderare vehementius, quàm vt Deus in his omnibus quæ nos ſpectant, agnoſcatur Author & promotor: Illi vni gloria deferatur, non nobis Pater, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam: tu enim bonorum es author omnium; vnde ſi ſoli Bono debetur gloria, tibi vni debetur qui ſolus es bonus, & à te omne eſt bonum, omne laude dignum & gloriâ; quod verò noſtrum eſt, ſola eſt infirmitas, ſolum peccatum, ſola malitia. *Tibi Domine Iuſtitia, nobis autem confuſio faciei.* *Ier. 17. Ez. 20. Dan. 9.*

Hoc eſt ſanctificari, hoc eſt celebrari & glorificari nomen Dei, nec planè aliter. Vnde Diuus Chryſoſtomus, *digna prorſus oratio eo qui Deum patrem appellauit, nihil omnino prius quàm pro illius gloria ſupplicare: Iuxta illud ſcilicet Domini, ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt.*

Itane verò ſuperbus hoc primum & vehementius velit? itane velit de ſe nihil vt boni cogitetur? nihil reddatur gloriæ, nihil commendetur, nihil celebretur, non ſcientia, non nobilitas, non diuitiæ, non peritia; non pulchritudo, non veſtes, non capilli, non quicquid glorioſum apparet, nihil horum in ſe ſpectetur? Deo cuius eſt totum, totum deferatur, nihil ſibi præter ſuum nihilum & peccatum ſuum, cui non gloria, ſed confuſio reddenda eſt? Itane ſuperbus hoc de ſe dicat & ſentiat, quod reuera dicendum eſſet vel tacitè ſentiendum, ſi verè primum & vehementius peteret Dei Nomen celebrari? Vel non eſſet ſuperbus

Digitized by Google

si hoc sentiret, vel nisi hoc sentiat, superbus est; & quamdiu superbus est, tam alienus est ab illa mente, quâ prima petitio debet fieri, quàm aliena est ab humilitate superbia; tantumque sibi contradicit, quantum qui volebant primores gradus in regno Christi, & qui petebant primas sedes.

Sic auarus qui petit *vt adueniat regnum Dei*, nihil minus petit, nihil magis timet. Nam cum terrenis bonis suis sit valde affixus, & noua in dies congerenda & cumulanda cogitet, nihil magis timet quàm mortem, nihil magis optat quàm longæuam, & si fieri posset, perpetuam vitam. Petere autem vt adueniat regnum Dei, & simul petere diuturnum vitæ tempus, ita sunt sibi opposita, sicut mors & vita. Nam vt adueniat regnum Dei, regnum cæleste, regnum illud beatitudinis sempiternæ, necessum est omnino mori, & tametsi desiderium mortis expressum non exigatur ad hoc rite postulandum, debet tamen paratus esse animus, aut profecto non debet ita esse auersus & alienus, qualis est auari animus, qui dum nihil magis timet quàm mori, nihil minus petit quàm quod petit regnum Dei. *O Mors quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus*: Id est qui sibi sic prouidit in omnibus quæ sunt vitæ propagandæ opportuna, vt nihil timeat nisi mortem.

Eccles. 41.

Hoc idem de Iracundo, de Guloso, cæterisque notato vitiis, probatum habes in memorato tertiæ Partis loco. Sicut enim nulla re magis nota fit voluntas Dei, quàm quæ necessitate aliquâ implicatur, sic Iracundus qui orat vt voluntas Dei fiat, nihil magis alienum in animo versat. Quid est enim vnde magis irascitur & excandescit, nisi quia non potest quod vellet? at vnde illud non potest, nisi ex voluntate Dei, quæ tantò illi manifestiùs innotescit, quantò illud quod magis vellet, minus potest? Vnde in libro Iob rectè describitur: *Tetendit aduersùs Deum manum suam, & contra Omnipotentem roboratus est; cucurrit aduersùs eum erecto collo, & pingui ceruice armatus est.*

Iob 15.

Cùm verò gulæ addictus panem à Deo petit: quæro, an à solo expectat Deo quod petit, an ab alio? si ab alio, non leuem Deo facit iniuriam, qui quod minoris ducit, nempe panem, à solo expectet Deo: quod autem in maioribus habet deliciis, aliunde sibi procuret. Quod si suas simul delicias & lautiores cibos à

Deo poſtulet, nonne hoc rurſum eſt iniurioſum Deo, ſic ab eo poſtulare, quod gulæ ſuæ ſeruiat, quod peccati fomitem ſubminiſtret, quod diuinam incurrat offenſam? *Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum, & ira Dei aſcendit ſuper eos.* Pſ. 77.

Quid porro petit Inuidus, quid acceptæ memor iniuriæ, quid vltionis appetens, quando ſua ſibi petit dimitti debita, ſicut dimittit debitoribus ſuis? An reuera deſiderat ſibi remitti, vel fictè & ſimulatè tantùm orat? affirmabit ſe reuera deſiderare, vel deſperatæ eſt mentis; ſed falsò affirmabit: nam vox illa, *ſicut*, quam interponit, manifeſtæ hunc arguit falſitatis; cùm enim ſuis non dimittat debitoribus, nec aliter ſibi velit dimitti, quàm ſicut ipſe dimittit, quid eſt nolle quod petit, niſi hoc ſit? Et præclarè Sapiens, *homo homini reſeruat iram, & à Deo quærit medelam? in hominem ſimilem ſibi non habet miſericordiam, & de peccatis ſuis deprecatur? Ipſe cum caro ſit, reſeruat iram, & propitiationem petit à Deo? quis exorabit pro delictis illius?* Quaſi diceret, nihil pugnantius fingi poteſt, quàm vt homini homo non parcat, & ſibi à Deo parci petat! Eccleſi. 28.

Audebis verò etiam, Impudice, Cæleſtem rogare Patrem, ne te inducat in in tentationem in quam teipſũ effusè proiicis? Caue id præſumas, caue id audeas, nam hoc aperte eſt irridere quem rogas; Deus autem impune *non irridetur.* Gal. 6.

Reſtaret de pigro dicere, niſi de illo iam à Sapiente dictum eſſet, *vult & non vult piger*, quod tum maximè profitetur, cùm petit à malo liberari. Vult enim quia petit, & tamẽ non vult quia piger eſt, *& abſcondit manum ſub aſcella, nec ad os ſuum applicat eam,* Id eſt, illa præſtare non vult quæ de ſuo conferre debet cum Diuino præſidio, vt à malo liberetur. *Pigrum deiicit timor*, hoc eſt, ſic abiicit, vt quantumuis velle videatur aliquid, non tamen velit, quia non facit quod ille faceret, qui verè vellet. Prou. 13. Ibid. 19. Ibid. 28.

III. PVNCTVM.

QVI ſibi ergo non contradicit in ſuis malis deſideriis, ſibi contradicit in bonis, vel certè nulla dici poteſt habere bona deſideria: nam ſi quæ ſint bona, non eſt dubium quin ſeptem orationis Dominicæ petitionibus comprehendantur, ac ſi quando depromi debeant, tùm vel illo maximè tempore quo talis pronun-

Digitized by Google

tiatur oratio: nam vt ait sanctus Cyprianus, *intentione sincera Dominum debet non vocis sonus, sed animus & sensus orare*, vnde hoc primum rectè asseritur, quòd si tùm oranti sibi Vitiosus contradicit, sibi contradicit in bonis desideriis; nonne id patet? At verò aliud non minùs est euidens, quòd ille ipse qui est vitiis implicitus, tum sibi oranti contradicit, cùm vnicuique petitioni suum sit oppositum vitium, quo fit vt corde neget quod affirmat ore; Quis hoc non videat, & quidem ipsum sibi tot se diuersis modis opponere, quot habet vitia Dominicis opposita propo-
Ier. 2. sitionibus? *Arguet te malitia tua.*

Et certè pernicioſa malitia, quæ vel omnino non sinet te orare, vel nisi fictè & simulatè, quod peius est quàm si penitus non orares! vellesne sic interdici sacris omnibus, vt ipsa tibi Dominica vetaretur oratio, nec tibi plus relinqueres pietatis erga Deum, quàm si Deum prorsus ignorares? Possetne fingi status isto miserior? Et tamen, ô deplorandam vitiosæ mentis perniciem! si Deum oras in tuis illis vitiis, quibus exuendis non vacas, miserius & damnosius est aliquid quàm status ille qui extremam miseriam tibi videbatur attingere. Nam sic fictè orando, vel cor tuum putas Deo notum vel ignotum; si putas ignotum, quem tu facis Deum? Deum nescientem! Deum ignorantem! ô blasphemiam! Quòd si Deo notum putas quod fingis, quem te ipsum facis qui hoc audeas? tu præsenti! tu scienti videntique Deo non verearis affingere, non erubescas illudere?
Iob. 12. Hoc est *audacter prouocare Deum.* Sic Scriptura, sic Iob Deo ple-
Osee 12. nus loquitur, sic Deus ipse sentit; *Ad iracundiam me prouocauit Ephraim, in amaritudinibus suis.* Id est, in peccatis quæ mihi valde displicent, vel quæ fingit peccator aliquando sibi displicere. Quod est etiam *accedere malignè ad Dominum, & cor habere ple-*
Eccles 1. *num dolo & fallacia*, quod quàm sit capitale, pluribus vrget Sapiens.

Fictè locutus est, vel semel Adonias Salomonis frater quando Abisag Sunamitidem sibi vxorem dari petiit, quod cum sensisset
3. Reg. 2. Salomon, *hæc*, inquit, *faciat mihi Deus & hæc addat, quia contra animam suam loquutus est Adonias verbum hoc; Et nunc viuit Dominus quia hodie occidetur Adonias.* Notanda verba illa, *contra animam suam*, nam & simul significant contra mentem id factum & contra salutem, quod euidentissimum est oranti vitioso accidere,

dere, qui non semel, non vna in re, non in re temporali aut ciuili; sed quoties septenas illas iterat precationes in quibus salutis nostræ summa vertitur, toties ille contra animam suam loquitur, contra mentem, contra salutem; *Oratio eius execrabilis*, ORATIO *eius in peccatum.* Prou. 28. Ps. 108.

Certè si duntaxat vni deesset petitioni sincera mens, si vel vnum oranti adesset vitium quod vni è septem aduersaretur virtuti; solum hoc sufficeret vt quod ait sanctus Augustinus, tota penitus exhauriatur oratio; quantò magis id pauendum, quando vix vnum deest, quin omnes simul ex æquo pessundentur precandi formulæ!

Quamobrem non modò id manifestè patet, quòd *vsque modò*, nihil quidquam vitiosus petierit, quod sanè est luctuosum; sed quod sibi etiam graues accersiuerit pœnas, qui contra animam suam tam sæpe tam audacter loquutus est. Et quanti refert non in eo mori statu in quo nullus sit orationis vsus & fructus, tanti scito tua intereſſe, non in his viuere vitiis, quorum finis interitus, interitus fictionum, interitus precum, interitus salutis animæ.

Quæ de Oratione hîc plura suggeri possent, vide in sequenti Feria Rogationum.

Ad hæc verò Verba quæ supersunt ex Euangelio: *Ipse Pater amat vos quia me amastis:* Tota est hebdomada 3. Aduentus in 1. parte, vbi de amore Christi.

HAC HEBDOMADE, conformes Mysterio Ascensionis Domini Considerationes & Veritates, ex primo Capite Actuum Apostolorum eruuntur: atque his velut stimulis & motiuis excitantur Corda nostra, *vt quæ sursum sunt quærant & sapiant, vbi Christus est in dextera Dei sedens.* Colos. 3.

Digitized by Google

FERIA SECVNDA IN ROGATIONIBVS.

DE PRIMO MOTIVO COELESTIS DESIDERII.

QVOD IBI PROMISSVM NOBIS SIT REGNVM DEI.

Præbuit ſeipſum viuum poſt Paſſionem ſuam in multis argumentis, per dies quadraginta, apparens eis, & loquens de Regno Dei. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Quantam in te vim habet deſiderium Regni Cœleſtis, tantam tibi vim facies.

RATIO eſt, quia quantam in nobis vim habet deſiderium rei cuiuſlibet, tam potens eſt & efficax, vt complectatur medium quod ad eam obtinendam in primis eſt neceſſarium.

Sed ad Regnum cœlorum in primis eſt neceſſaria vis & violentia nobis facienda.

Ergo quantam in te vim habet deſiderium Regni cœleſtis, tantam tibi vim & violentiam facies: aut certe quantum deeris huic violentiæ, tantum & deſiderio.

I. PVNCTVM.

TAMETSI Regnum illud de quo cum Apoſtolis ſæpiſſime Chriſtus egiſſe dicitur, poſſit Eccleſia intelligi, ſiue Religio Chriſtiana, cuius ſacramenta, præcipuaſque ceremonias tunc ordinauit & ſuis obſeruanda tradidit: quia ta-

Digitized by Google

men non alio fine militantem hîc Ecclesiam instituit, nisi vt Thriumphantem in cœlo faceret & regnantem, neque alia lege subditos sibi homines habere voluit nisi vt eosdem Reges constitueret; Idcirco commode Regnum illud Dei, Regnum ipsum est cœli, vbi non modo Deus regnat in Beatis, sed & Beati regnant in Deo. *Accipient,* inquit Sapientia, *regnum decoris & diadema speciei de manu Domini.* Et aperte Apostolus, *si sustinebimus, & conregnabimus.* Denique sic agnoscunt omnes Beati dicentes Domino; *Redemisti nos & fecisti nos Deo nostro Regnum.* O qualis ille Rex est, & quale eius Regnum, cuius quotquot sunt serui, tot sunt Reges! Quàm piè sanctus Augustinus: *Non timuit ille habere coharedes quia hæreditas eius non fit angusta, si multi eam possederint: Illi ipsi certe eo possidente fiunt hæreditas ipsius, & ille vicissim fit hæreditas illorum.*

Sap. 5. *2. Tim. 2.* *Apoc. 5.* *In Ps. 49.*

Hoc itaque cogitandum esset attentius, atque inde motiuum efficax deducendum ad excitanda nostra desideria, hoc vel maxime tempore, quo Christum illuc ascendentem colimus, vbi nos secum aliquando regnare vult, & interim regni sui cupiditatem accendi. Quale illud est, proh Deus immortalis! quale illud in omnium hominum animis, *Regem esse!* & quanta regnorum disparitas, Terreni & Cœlestis! Quidquid enim est in terreno incommodi, longe abest à cœlesti! & quidquid in illo est fœlicitatis & commodi, purius & abundantius in cœlo est. *Percipietis immarcessibilem gloriæ coronam. DABO tibi coronam vitæ. POSSIDETE paratum vobis regnum à constitutione mundi.* O quis hæc credat & non excitetur? ó quis hæc audiat à Scripturis, & non credat?

1. Petr. 5. *Apoc. 2.* *Matth. 25.*

Verùm audienda est etiam proposita Veritas, & alte animo infigenda: *Quod quantum est desiderium Regni huius Cœlestis, quantum est efficax, & quantam in te vim habet, tantam tibi vim & violentiam facies.* Quando enim res desiderata non potest acquiri sine aliquo medio, certum est tantum esse huius medij desiderium, quantum & rei cuius est medium; vnde fit vt tanta in omnium mortalium animis infixa sit pecuniæ cupiditas quanta sentitur; quia cùm multa desiderent homines & ad illa comparanda medium singulare sit pecunia, quanto omnes honorem, commoditates, vitamque ipsam diligunt, tanto pecuniam amant sine qua commodè non putant posse viuere. Atque inde translatum

Digitized by Google

eſt vt ſi quid etiam valde opportunum ad Beatitudinem vel ſanctitatem ſacra nobis Scriptura commendatum velit, tamquam
Prou. 2. pecuniam illud commendet; *Si quæſieris eam*, inquit Sapiens de ſapientia, *quaſi pecuniam, & ſicut theſauros effoderis illam*, id eſt, quanto affectu ſolet quæri pecunia. Certe eſt pudor ſi non maiori affectu cœleſtia & ſpiritualia proſequamur, ſed longe magis pudendum, cùm hæc etiam multo minus quam pecuniam inquiramus.

II. PVNCTVM.

SED ad Regnum Cælorum in primis requiritur vt vim & violentiam nobis faciamus.

Matth. 11. Sic enim expreſſe Chriſtus Dominus; *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Atque ita quando nihil aliud eſſet quam eius ordinatio & tale decretum, vt nullus regnum illud poſſideat, niſi ſibi ſuiſque motibus inordinatis violentiam faciat ad eos comprimendos, ſatis ſuperque eſſet ad fidem & praxim. Quis enim in re tam aperta dubitare poſſit?

Verum & manifeſta ratio eſt, cur ita neceſſario vis & violentia nobis ſit adhibenda. Nam cùm neceſſaria ſit virtus, neceſſaria Humilitas, Caſtitas, Caritas & aliæ ſimiles; non poſſint autē virtutes efficaciter exerceri niſi naturæ corruptæ vis & violentia inferatur; tam neceſſaria eſt hæc violentia, quàm ipſa virtus; & ſi-
Hebr. 10. cut de vna virtute ait Apoſtolus, *patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes reportetis promiſſionem*, ſic plane de vi nobis inferenda, cùm alioqui nulla ſit ſolida virtus. *Qui vicerit, dabo ei ſedere mecum in throno meo, ſicut & ego vici, & conſedi cum*
Apoc. 3. *patre meo in throno eius. O SICVT ET EGO VICI*, quam multa hic ad affectum & effectum! quaſi apertè diceretur, non aliter ſedebit mecum, niſi pugnet & niſi vincat; cum ego ipſe non aliter ſeſſionem illam meruerim quàm pugnando & vincendo.

III. PVNCTVM.

QVANTAM ergo in te vim habet deſiderium regni cæleſtis, tantam tibi vim facias omnino neceſſe eſt; Quia hæc eſt certiſſima & vnica nota veri deſiderij vt ſit efficax, & amplectatur medium

Digitized by Google

necessarium ad rem desideratam obtinendam ; aut si non illud amplectitur, non est efficax, non est verum desiderium sed cassum, inane, & miserum ; Vnde Sapiens : *desideria occidunt pigrum,* Prou. 21. *noluerunt enim quidquam manus eius operari, tota die concupiscit &* lib. 13. *desiderat : qui autem iustus est tribuet & non cessabit.* De illo scilicet pigro loquitur, de quo antea dixerat ; *vult & non vult piger*, id est vult finem, & non media, quod est absolutè nolle ; numquam enim finem assequetur, & hoc vnum habet ex desiderio suo vt valde torqueatur & penè occidatur sine vllo fructu, quandoquidem non assumit media necessaria : qui autem iustus est, id est qui iustè de rebus iudicat, & qui in his comparandis ordinata seruat media, tali rerum abundantia fruitur, vt de suo etiam aliis liberaliter & indesinenter tribuat.

Hic tibi quis animus? quale est tuum cœli desiderium? qualis vigor & violentia quam tibi facis ? qualis esse soles in occursu difficultatum ? An emollescis ! an expugnas & vincis quidquid durum & asperum sese objicit ? Tùm enim maxime vis inferenda cùm reluctatur appetitus, tùm de Regno Cœlorum agitur, tùm ostendis quantùm illud facias & appetas. O quam remissè & frigidè, cùm vix vmquam tecum pugnes & semper difficultati cedas ! Itane verò Regnum contemnitur ? Quæ bella, quæ vitæ discrimina non libenter suscipiunt homines, vt Regnum, vt prouinciam, vt vrbem, vt castellum acquirant aut conseruent ! Et pro immortali gloria, pro numquam perituro Regno vix decertatur, cùm tamen nisi pugnetur non adueniat : certa vero sit & parata decertanti victoria & corona ! *Bonum certamen certaui,* ait 2. Tim. 4. Athleta nobilissimus, *cursum consummaui, fidem seruaui, in reliquo reposita est mihi Corona iustitiæ, non solum autem mihi, sed & iis qui diligunt aduentum eius.* Et vero, inquit idem : *qui certat in agone,* Ibid. 2. *non coronabitur nisi legitime certauerit.* Et rursum ; *Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur* 1. Cor. 9. *sic curro, non quasi in incertum ; sic pugno, non quasi aërem verberans : sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Audisne anima, & non expauescis ! Hem, nisi Apollolus pugnet, timet excidere regno, licet parato, & tu non timebis ! *Ecce venio cito*, dicit Rex Regum, *tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam.* Apoc. 3.

Digitized by Google

AD Euangelium de Rogationibus, Lucæ vndecimo; præter illa quæ proximè præcedenti Dominica proponuntur de oratione, diſtribui poſſent in tres Rogationum dies, tria illa quæ à Domino commendantur, *petite, quærite, pulſate*. Quæ tria verba licet vnum & idem, ad maiorem commendationem, videantur ſignificare; non deeſt tamen in ſingulis, obſeruanda vis aliqua, quæ rem magis auget. Eſt enim in quærendo nonnihil amplius operæ quàm in petendo. Et dum moram quis patitur in pulſando, quis non videt ibi diutius perſiſtendum, & aliquid grauius obeundum? Quamobrem eæ potiſſimũ ſeliguntur Veritates quæ & vnicuique Verbo conformes ſint, & proponant præcipuè quid ex noſtra parte deſit, quò minùs rectè defungamur his quæ à Chriſto commendantur, vt detecto malo remedium facilius adhibeatur.

PETITE & dabitur vobis. Luc. 11.

Niſi diligenter aduertas; Quod petis à Deo iuſtiùs; hoc eſt quod petis iniuſtiùs.

In 3. parte, Feria 3. & Sabbato hebdomadæ 7.

Si vis quod non habes, da quod habes.

In 1. parte, Dominica 2. poſt Epiphaniam.

Si forte times mediatorem Chriſtum; non ille timet alios mediatores.

Tot ipſe tibi exhibet, ſi velis, adhibendos; quot habes ſanctos.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 26.

QVAERITE, & inuenietis. Luc. 11.

Quò ſæpe vehementiùs aliquid Deum oras, ore quidem illi aſtas propiùs, ſed corde diſtas longiùs.

In 3. parte, Feria 4. hebdom. 14.

Si quod creditur neceſſarium, quærenti deſit: creden-

Digitized by Google

dum potius non illud esse necessarium, quàm quòd quærenti desit.

In 4. parte, Feria 2. hebdom. 21.

Sicut pietas valet ád omnia, sic omnia valent ad pietatẽ.

In 2. parte, Feria 6. hebdomadæ Pentecostes.

PVLSATE & aperietur vobis. Luc. 11.

Nisi cor, lingua, & manus ad deuotionem simul conspirent, ipsa exspirabit deuotio.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 26. Vbi quæ dicuntur de deuotione, facile possunt de oratione & de perseuerantia intelligi.

Vera fiducia, confidenti numquam infida.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Pascha.

Sicut qui nimis satagit, non satis Deo fidit, sic neque is qui de suo non satis agit.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 14. vbi de Cananæa.

Vide & in 2. parte, Feria 5. hebdom. 3. in Quadragesima, vbi de perseuerantia, quæ, *dum cæteræ pugnant virtutes, sola vincit.*

FERIA TERTIA.

DE SECVNDO MOTIVO EXCITANDI IN COELVM DESIDERII: QVOD IBI OMNIA NOSTRA DESIDERIA COMPLEANTVR.

Igitur qui conuenerant, interrogabant eum dicentes; Domine si in tempore hoc restitues Regnum Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora,

Digitized by Google

vel momenta, que Pater posuit in sua potestate. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantùm & non terrena desideres.

RATIO est, quia idcirco terrena tantùm & non cœlestia desideras, vt appetitiones animi sic facilius expleantur.

Sed explendis appetitionibus animi necesse est potius vt cœlestia tantùm, & non terrena desideres.

Ergo qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres; Quod quàm sit ad praxim perutile, diligenter inquirendum.

I. PVNCTVM.

CVM nondum scirent Discipuli quo Christus tempore quoue modo, Regnum suum in hoc mundo manifestaret, vehementer id auebant rescire, ac propterea illum omnes interrogant, quasi vno omnes desiderio rei tantæ & tamdiu expectatæ tenerentur: *Domine, si in tempore hoc restitues Regnum Israel:* Id est Israelitico populo, cui à Romanis erat substractum & translatum ad Herodem Idumæum. At Christus volens eos auertere à cogitatione Regni temporalis ad Cœleste & æternum, hoc vnum eis respondit: *Non est vestrum, nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate*; quasi diceret, quamdiu hic viuitur, ponendus modus curiositati ac humanis desideriis; Non est hoc tempus neque locus cupiditatis etiam licitæ & honestæ adimplendæ; Cœlo ista reseruantur, vbi quidquid volet rationalis appetitus obtinebit; sicut ante illis expresse dixerat, *In illo die me non rogabitis quidquam*, quia videlicet, vt ait sanctus Augustinus, *videbimus eum vbi iam nihil rogemus, nihil interrogemus, quia nihil desiderandum remanebit, nihil quærendum latebit.* Ioan. 16.

Hic

Digitized by Google

Quia vero non omnes regiones pulchrum habent horizontem, ideo quidam
horizontem rectum, quidam obliquum, quidam parallelum nominant. Rectus
est, cuius æquinoctialis circulus cum meridiano facit angulos rectos. Obliquus
autem est, cuius æquinoctialis circulus cum meridiano non facit angulos rectos.
Parallelus est, cuius æquinoctialis circulus cum meridiano facit unum angulum
rectum. Rectus horizon habitatoribus sub æquinoctiali circulo constitutis
competit. Obliquus habitatoribus inter æquinoctialem circulum & alterum
polum constitutis competit. Parallelus habitatoribus sub polo constitutis
competit. Quia quidem quod ad
horizontem rectum attinet, ipse
duos polos mundi in puncto
capitis & pedum habet, ideo
quod ad eum attinet, ipse
æquinoctialis circulus per
horizontem & per meridianum
transit. Quod ad horizontem
obliquum attinet, ipse duos
polos mundi in puncto capitis
& pedum habet, ideo quod ad
eum attinet, ipse æquinoctialis
circulus per horizontem &
per meridianum transit. Quod
ad horizontem parallelum
attinet, ipse unum polum
mundi in puncto capitis habet,
ideo quod ad eum attinet, ipse
æquinoctialis circulus per
horizontem & per meridianum
transit.

filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vſque in diem ſe-
Luc. 8. *pulturæ, in matrẽ omnium,* vt ait Sapiens. Hæ ſunt ſpinæ ſuffocan-
Ibid. 14. tes ſementem Euangelicam, vt nullum ferat fructum. Hæ ſunt eorum excuſationes qui ad cœnam magnam inuitati nolunt
1. Tim. 6. venire. Hæc denique *deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Nempe ita immerguntur ſuis deſideriis ad explendum rei deſideratæ appetitum, vt potius intereant quam expleantur, & potius deſinant viuere quam appetere. O verè nociua deſideria.

II. PVNCTVM.

ATQVI ob hanc ipſam cauſam, nempe vt appetitiones noſtræ plenius & facilius expleantur, res nobis tantum cæleſtes & non terrenæ deſiderandæ ſunt.

Quia videlicet ſi ſolæ deſiderentur, ſolæ ſunt capaces explendis noſtris deſideriis, non in hac quidem præſenti vita, ſicut in futura, pleniſſimè *& ſuperabundanter magis quam credimus:* ſed quantùm interim idonei ſumus præguſtandæ illius ſupremæ fœlicitatis, tantùm illa ſola fœlicitas verè concupita, ſeu Deus
Pſ. 102. ipſe deſideratus noſtrum poteſt explere deſiderium. *Qui replet in bonis deſiderium noſtrum.* Hoc illi tamquam proprium & ſingulare dicitur: hoc ille ſolus efficit, ſed diuerſimodè ſecundum ſtatum noſtrum: perfectè quidem & complete in cœlo à poſſidentibus; hic autem à deſiderantibus inchoate & incompletè, ſi videlicet comparetur deſiderium cum ipſa poſſeſſione.

At ſi fiat comparatio cæleſtis deſiderij cum terreno, tunc cœleſte dicendum eſt explere animum tam perfectè quam hic poteſt expleri, dummodo ſcilicet ſit purum & defecatum deſiderium, id eſt, nullius rei terrenæ affectu permixtum, ſiue ne vt illa permixtione inficiatur, ſiue ne in plura diuidatur & debilitetur. Hoc enim habent deſideria cordis humani ſi pura ſint & non permixta, vt rei deſideratæ naturam & proprietates participent & quodammodo induant; vnde fit, vt ſicut terrena deſideria non poſſunt ſatiare appetitum quia res ipſa terrena quæ deſideratur non eſt capax huius ſatietatis efficiendæ: ita plane cœleſtia deſideria nos replent & ſatiant, quia hoc eſt proprium rei cœleſtis quæ deſideratur; vt nos exſatiet & repleat.

Digitized by Google

Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum, ait Dominus de terre- Ioan. 4.
nis desideriis: *qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitã æternam*, NEMPE, inquit S. Chrysostomus, *qui habet in se fontem non afficitur siti*, sic desiderium vitæ æternæ comparatum cum desideriis huius mortalis vitæ, fons quidam est quo ita expleatur appetitus, vt non sitiat sicut sitit desiderãdo terrena.

Sitiunt certè desiderantes cœlum, *sitiuit in te anima mea*, sed Ps. 62.
sibi quadam suaui & beatifica, qualis in ipso cœlo reperitur, vbi *qui bibunt adhuc sitiunt, & in eum desiderant prospicere quem vident* Eccles. 24.
Angeli. Vnde sicut sitis & desideria in cœlo non impediunt satie- 1. Pet. 1.
tatem Beatorum, ita neque hic sanctarum mentium quæ illûc desiderando aspirant. At vero sitis terreni cordis aspera est, inhumana est, crudelis est & barbara quæ tanto magis inanem & vacuum reddit animum quo se magis explere putat. *Sicut somniat sitiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit &* Is. 29.
anima eius vacua est, inquit Propheta: Et paulo pòst, *Ecce serui mei bibent, & vos sitietis: Ecce serui mei lætabuntur, & vos confunde-* Ibid 65.
mini. Tum enim præcipue sentitur confusio cùm aliter atque expectatur accidit, quod in siti terrena tam familiare est, quàm decipi & illudi in humanis & terrenis desideriis, frequens est & prope quotidianum.

Domine, da mihi illam aquam quam promittis vt non sitiam, neque illuc amplius pergam haurire, vbi *cisternæ sunt cisternæ dissi-* Ier. 2.
patæ quæ continere non valent aquas.

III. PVNCTVM.

QVA ergo ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres: quia cùm desideria sint velut quædam animi vacuitates quas desiderando animus vellet expleri, numquam explebit terrenis & caducis, sed solum cœlestibus ac æternis: & sicut terrena desiderans auocatur à cœlestibus ne quid terreno desiderio detrahatur: ita desiderantes cœlestia prorsus auocandi sunt à terrenis quæ animum ita diuidunt & distrahunt, vt illis cœlestibus ac beatis satis digne desiderandis par & idoneus esse non possit. Hinc Sponsus sponsæ: *Pone me*, inquit, *vt signaculum super cor tuum*, In Cant. 8.

Digitized by Google

signaculo scilicet sunt cauitates sicut in corde nostro vacuitates illæ quas diximus; si qua autem in materia impressum est & formatum signaculum, numquam replentur illæ cauitates nisi per ipsiusmet signaculi super-impositam formam: sic plane desideria nostra numquam replebuntur nisi per illum ipsum ad cuius imaginem & similitudinem formati sumus; Vnde illud tam frequens sancti Augustini: *Creasti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te:* Necnon istud Diui Bernardi, *Capacem quippe Deo animum quidquid Deo minus est non implebit: Cæteris rebus occupari potest, at non repleri.* Quod non minus pie quàm vere & fuse Thomas Kempensis: *Quidquid desiderare possum vel cogitare ad solatium meum non hîc expecto, sed in posterum. Expecta modicum anima mea, expecta Diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo: si nimis inordinate ista appetis, perdes æterna & cælestia; sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono tẽporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata; Etsi omnia bona creata haberes, non posses esse fælix & beata, sed in Deo qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & fælicitas consistit, non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus, sed qualem expectant boni Christi fideles & prægustant interdum spirituales ac mundi corde quorum conuersatio est in cælis.*

L. 3. de Imit. Chr. c. 16.

Vide in 3. parte, in fine, Vbi de Votis Paupertatis & Castitatis. Necnon in 4. Sabbato hebdomadæ 18.

FERIA QVARTA.

QVÆ EST VIGILIA ASCENSIONIS DOMINI. DE TERTIO MOTIVO DESIDERII SVRSVM FERENDI: QVOD ILLVC SVSPIRARE NOS FACIAT, QVI IN NOBIS HABITAT SPIRITVS SANCTVS.

Digitized by Google

Accipietis virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti, in vos. Act. 1.

Flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ. Pſal. 147.

Ad maxillam deſcendunt, & à maxilla aſcendunt vſque ad cœlum. Eccleſi. 35.

VERITAS PRACTICA.

Lachrymarum deſcenſus, aſcenſus eſt: quò eſt deſcenſus celerior, eò & aſcenſus velocior.

RATIO poſtremæ partis quæ priorem ſatis declarat, hæc eſt, quòd deſcenſus lachrymarum ex cœleſti deſiderio manantium quò eſt celerior, eo & cœli deſiderium vehementius eſſe deſignat.

Sed quò cœli deſiderium ſic per lachrymas deſignatur eſſe vehementius, eò magis valet apud Patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis, quod eſt aſcenſum lachrymarum eſſe velociorem.

Ergo quo earum deſcenſus eſt celerior, eo & aſcenſus velocior. Ac proinde quando flabit ſpiritus & fluent aquæ, fluant quantum flabit, & cœleſte deſiderium magis ac magis ſemper accendatur.

I. PVNCTVM.

HÆC Spiritus ſancti virtus quam illi erant accepturi quibus Chriſtus Dominus loquebatur, non erat tantū fortitudo ad corroborandos contra difficultates eorum animos, ſed etiam pietas ad eos ita emolliendos conſideratione rerum Diuinarum & præſertim cœleſtis Beatitudinis, vt, quod ait Apoſtolus, *ipſi intra ſe gemerent* eò ſuſpirantes & feſtinantes. *Et nos ipſi*, inquit, *primitias ſpiritus habentes, & ipſi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis noſtri-* Rom. 8. 2. Cor. 5.

quemdam teneriorem sensum eò perueniendi, siue ob dilatum dissoluendi corporis tempus, siue ob vehementius quoddam desiderium videndi Dei numquam à nobis offendendi, de quo desiderio hic potissimum agitur, quod tantam cum piis illis lachrymis cognationem habet, vt quò desiderium est vehementius, eo sint vberiores & celeriores lachrymæ: & quo sunt vberiores lachrymæ, eo magis significent desiderium illud esse altius, seu profundius & vehementius. Sic sanctus Augustinus, *quanto, inquit, quisque est sanctior, & desiderij sancti plenior, tanto sit eius in orando fletus vberior.* Et in Psalmos, ad hunc versiculum: *fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte,* sapienter aduertit non esse dictum à Dauide lachrymas fuisse potus, *ne si lachrymando potaret, videretur sitim qua inardescebat ad fontem viuum, extinxisse; sed cum dicit lachrymas velut panem manducasse, sic indicat manducando plus sitiuisse ad fontes.* Et cùm additur, *die ac nocte:* sic explicat, *siue in prosperis siue in aduersis rebus, ego desiderij mei lachrymas fundo, ego desiderij mei auiditatem non desero.*

L. 20. Ciuit. c. 11.

Ps. 41.

O SVPREMAE ciuitatis mansio beatissima! ô dies aternitatis clarissima quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat. O vtinam dies illa illuxisset!

L. 3. de Imit. Chr. c. 8.

II. PVNCTVM.

SED quò Cœli desiderium sic per lachrymas designatur esse vehementius, eò magis valet apud Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, quod proprie est, ascensum illarum lachrymarum esse velociorem, quasi gradu pari descendant & ascendant, seu qua vehementia descendunt, eadem simul tangant *& moueant sinum diuinæ pietatis.*

Duo enim sunt quæ seorsim sumpta magnam apud Deum vim habent; nempe desiderium, & lachrymæ: at quanto magis simul iuncta poterunt apud ipsum? Sic agnoscebat Dauid: *Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo*; id est, vt habet quædam versio, *intra te, in sinu tuo*; quod illustrans sanctus Chrysostomus, *nihil, inquit, ita conglutinat atque vnit Deo, vt lachrymæ.* Itemque alibi: *Neque enim perinde amnium fontes, floridos reddunt hortos, vt plantam precationis fontes lachrymarum irrigantes faciunt in summam altitudinem excurrere.* Atque hùc referas ex Eccle-

Psal. 55. Symmachi. Hom. 6. in Matth. orat. 2. de Anna.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΤΕΡΟΝ ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι τοῖς ἐν τῷ βίῳ τῷ ἀνθρωπείῳ γενομένοις ἐπιτιμᾶν, ἢ τὸ ἐπαινεῖν· ὅτι τὸ μὲν ἐπαινεῖν ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐστὶ τοῖς ἐπαινοῦσιν, τὸ δὲ ἐπιτιμᾶν ἐκ τοῦ ἀνομοίου. ἐπαινοῦμεν γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ τοῦ ἀγαθοὺς εἶναι ἡμᾶς· ἐπιτιμῶμεν δὲ τοῖς κακοῖς ἐκ τοῦ μὴ κακοὺς εἶναι. ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ βίῳ ἀγαθοὶ μὲν ἄνδρες ὀλίγοι γίγνονται, κακοὶ δὲ πολλοί, ἐπαινοῦμεν μὲν τοὺς ὀλίγους, ἐπιτιμῶμεν δὲ τοῖς πολλοῖς· καὶ ἐπαινοῦμεν μὲν τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἐπιτιμῶμεν δὲ τοῖς κακοῖς ἐκ τοῦ ἀνομοίου. ἐν τῷ θείῳ δὲ βίῳ ἀγαθοὶ μὲν ἄνδρες πολλοί, κακοὶ δὲ ὀλίγοι γίγνονται·

vel momenta, que Pater posuit in sua potestate. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantùm & non terrena desideres.

RATIO est, quia idcirco terrena tantùm & non cœlestia desideras, vt appetitiones animi sic facilius expleantur.

Sed explendis appetitionibus animi necesse est potius vt cœlestia tantùm, & non terrena desideres.

Ergo qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres; Quod quàm sit ad praxim perutile, diligenter inquirendum.

I. PVNCTVM.

CVM nondum scirent Discipuli quo Christus tempore quoue modo, Regnum suum in hoc mundo manifestaret, vehementer id auebant rescire, ac propterea illum omnes interrogant, quasi vno omnes desiderio rei tantæ & tamdiu expectatæ tenerentur: *Domine, si in tempore hoc restitues Regnum Israel:* Id est Israelitico populo, cui à Romanis erat substractum & translatum ad Herodem Idumæum. At Christus volens eos auertere à cogitatione Regni temporalis ad Cœleste & æternum, hoc vnum eis respondit: *Non est vestrum, nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate*; quasi diceret, quamdiu hic viuitur, ponendus modus curiositati ac humanis desideriis; Non est hoc tempus neque locus cupiditatis etiam licitæ & honestæ adimplendæ; Cœlo ista reseruantur, vbi quidquid volet rationalis appetitus obtinebit; sicut ante illis expresse dixerat, *In illo die me non rogabitis quidquam*, quia videlicet, vt ait sanctus Augustinus, *videbimus eum vbi iam nihil rogemus, nihil interrogemus, quia nihil desiderandum remanebit, nihil quærendum latebit.*

Ioan. 16.

Hic

Hic ergo attentius cogitari posset de hac futura in Cœlo fœlicitate, quâ plene satiabitur anima; & inde sic exardere desiderio Dei videndi, nihil vt præterea desideres, *Apparebo conspectui tuo, satiabor cùm apparuerit gloria tua! QVAM dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Qui vt affectus solide & efficaciter ad fructum & effectum concitentur, opportuna est admodum Veritas qua sic vrgemur ad reprimenda quæque terrena & humana desideria, *Vt illâ ipsâ ratione quâ terrena tantum & non cælestia desideras, eâdem necesse sit cælestia tantùm & non terrena desideres.* Ps. 16. Ps. 83.

Quænam porro est ratio cur terrenis adeo teneamur affectibus, vix autem cœlestia nos vllo modo moueant? Nempe vt rei desideratæ appetitus sic facilius expleatur. Est enim desiderium animæ, velut quædam fames corporis seu velut appetentia cibi quæ tamdiu corpus vexat, donec satietur. Sic à Sapiente, Concupiscentia comparatur *sanguisugæ cuius filiæ*, id est appetitiones *semper dicunt, affer, affer*: Quia scilicet hæc earum est natura vt semper appetant donec expleantur. Atque hinc fit vt cùm terrena sint magis sensibilia & præsentia quàm cœlestia, non modo magis illis afficiamur quàm cœlestibus, sed ita toti afficiamur, vt quod dicit Psaltes, *transeamus in affectum siue in concupiscentiam cordis*, id est quidquid sumus, intellectu, voluntate, memoria, & totis affectibus, circa res terrenas & humanas occupemur, seu sperando, seu timendo, seu gaudendo, seu dolendo, prout illæ occurrant, vixque aliquid superfit animi ad res cœlestes & diuinas cogitandas. *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem!* Imo etsi cœlitùs, vt sæpe fit, æternæ beatitudinis infunderetur cogitatio, statim repellitur, ne quid subducat aut detrahat humanis illis affectibus quibus toti, terrenis bonis inhiamus. *O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes! FILII hominum vsque quo graui corde!* Prou. 30. Ps. 72. Ps. 105. Prop. Ps. 4.

Certe oportet humanum cor esse valde graue quod non obstantibus tot motiuis quibus ad cœlestia sursùm attrahitur, semper deorsum recidat, & quærenti Prophetæ *vsque quò* sint homines tam graui & depresso corde, respondendum sit ita esse ab incunabulis, aut ab ephèbis, vsque ad tumulum. *Hæc videlicet occupatio magna creata omnibus hominibus, & iugum graue super* Eccles. 40.

filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vſque in diem ſe-
Luc. 8. *pulturæ, in matrẽ omnium,* vt ait Sapiens. Hæ ſunt ſpinæ ſuffocan-
Ibid. 14. tes ſementem Euangelicam, vt nullum ferat fructum. Hæ ſunt eorum excuſationes qui ad cœnam magnam inuitati nolunt
1. Tim. 6. venire. Hæc denique *deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Nempe ita immerguntur ſuis deſideriis ad explendum rei deſideratæ appetitum, vt potius intereant quam expleantur, & potius deſinant viuere quam appetere. O verè nociua deſideria.

II. PVNCTVM.

ATQVI ob hanc ipſam cauſam, nempe vt appetitiones noſtræ plenius & facilius expleantur, res nobis tantum cæleſtes & non terrenæ deſiderandæ ſunt.

Quia videlicet ſi ſolæ deſiderentur, ſolæ ſunt capaces explendis noſtris deſideriis, non in hac quidem præſenti vita, ſicut in futura, pleniſſimè *& ſuperabundanter magis quam credimus:* ſed quantùm interim idonei ſumus præguſtandæ illius ſupremæ fœlicitatis, tantùm illa ſola fœlicitas verè concupita, ſeu Deus
Pſ. 102. ipſe deſideratus noſtrum poteſt explere deſiderium. *Qui replet in bonis deſiderium noſtrum.* Hoc illi tamquam proprium & ſingulare dicitur: hoc ille ſolus efficit, ſed diuerſimodè ſecundum ſtatum noſtrum: perfectè quidem & complete in cœlo à poſſidentibus; hic autem à deſiderantibus inchoate & incompletè, ſi videlicet comparetur deſiderium cum ipſa poſſeſſione.

At ſi fiat comparatio cæleſtis deſiderij cum terreno, tunc cœleſte dicendum eſt explere animum tam perfectè quam hic poteſt expleri, dummodo ſcilicet ſit purum & defecatum deſiderium, id eſt, nullius rei terrenæ affectu permixtum, ſiue ne vt illa permixtione inficiatur, ſiue ne in plura diuidatur & debilitetur. Hoc enim habent deſideria cordis humani ſi pura ſint & non permixta, vt rei deſideratæ naturam & proprietates participent & quodammodo induant; vnde fit, vt ſicut terrena deſideria non poſſunt ſatiare appetitum quia res ipſa terrena quæ deſideratur non eſt capax huius ſatietatis efficiendæ: ita plane cœleſtia deſideria nos replent & ſatiant, quia hoc eſt proprium rei cœleſtis quæ deſideratur; vt nos exſatiet & repleat.

Digitized by Google

Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum, ait Dominus de terre- *Ioan. 4.*
nis desideriis: *qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitã æternam*, NEMPE, inquit S. Chrysostomus, *qui habet in se fontem non afficitur siti*, sic desiderium vitæ æternæ comparatum cum desideriis huius mortalis vitæ, fons quidam est quo ita expleatur appetitus, vt non sitiat sicut sitit desiderãdo terrena.

Sitiunt certè desiderantes cœlum, *sitiuit in te anima mea*, sed *Ps. 62.*
sibi quadam suaui & beatifica, qualis in ipso cœlo reperitur, vbi *qui bibunt adhuc sitiunt, & in eum desiderant prospicere quem vident* *Eccles. 24.*
Angeli. Vnde sicut sitis & desideria in cœlo non impediunt satie- *1. Pet. 1.*
tatem Beatorum, ita neque hic sanctarum mentium quæ illûc desiderando aspirant. At vero sitis terreni cordis aspera est, inhumana est, crudelis est & barbara quæ tanto magis inanem & vacuum reddit animum quo se magis explere putat. *Sicut somniat sitiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit & anima eius vacua est*, inquit Propheta: Et paulo pòst, *Ecce serui mei bibent, & vos sitietis: Ecce serui mei lætabuntur, & vos confundemini.* Tum enim præcipue sentitur confusio cùm aliter atque expectatur accidit, quod in siti terrena tam familiare est, quàm decipi & illudi in humanis & terrenis desideriis, frequens est & prope quotidianum. *Is. 29.* *Ibid 65.*

Domine, da mihi illam aquam quam promittis vt non sitiam, neque illuc amplius pergam haurire, vbi *cisternæ sunt cisterna dissipata quæ continere non valent aquas.* *Ier. 2.*

III. PVNCTVM.

QVA *ergo ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres:* quia cùm desideria sint velut quædam animi vacuitates quas desiderando animus vellet expleri, numquam explebit terrenis & caducis, sed solum cœlestibus ac æternis: & sicut terrena desiderans auocatur à cœlestibus ne quid terreno desiderio detrahatur: ita desiderantes cœlestia prorsus auocandi sunt à terrenis quæ animum ita diuidunt & distrahunt, vt illis cœlestibus ac beatis satis digne desiderandis par & idoneus esse non possit. Hinc Sponsus sponsæ: *Pone me*, inquit, *vt signaculum super cor tuum*, In *Cant. 8.*

Digitized by Google

signaculo scilicet sunt cauitates sicut in corde nostro vacuitates illæ quas diximus; si qua autem in materia impressum est & formatum signaculum, numquam replentur illæ cauitates nisi per ipsiusmet signaculi super-impositam formam: sic plane desideria nostra numquam replebuntur nisi per illum ipsum ad cuius imaginem & similitudinem formati sumus; Vnde illud tam frequens sancti Augustini: *Creasti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te:* Necnon istud Diui Bernardi, *Capacem quippe Deo animum quidquid Deo minus est non implebit: Cæteris rebus occupari potest, at non repleri.* Quod non minus pie quàm vere & fuse Thomas Kempensis: *Quidquid desiderare possum vel cogitare ad solatium meum non hîc expecto, sed in posterum. Expecta modicum anima mea, expecta Diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo: si nimis inordinate ista appetis, perdes æterna & cælestia; sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono tẽporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata; Etsi omnia bona creata haberes, non posses esse fælix & beata, sed in Deo qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & fælicitas consistit, non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus, sed qualem expectant boni Christi fideles & prægustant interdum spirituales ac mundi corde quorum conuersatio est in cælis.*

L. 3. de Imit. Chr. c. 16.

Vide in 3. parte, in fine, Vbi de Votis Paupertatis & Castitatis. Necnon in 4. Sabbato hebdomadæ 18.

FERIA QVARTA.

QVÆ EST VIGILIA ASCENSIONIS DOMINI. DE TERTIO MOTIVO DESIDERII SVRSVM FERENDI: QVOD ILLVC SVSPIRARE NOS FACIAT, QVI IN NOBIS HABITAT SPIRITVS SANCTVS.

Digitized by Google

Accipietis virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti, in vos. Act. 1.

Flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ. Pſal. 147.

Ad maxillam deſcendunt, & à maxilla aſcendunt vſque ad cœlum. Eccleſi. 35.

VERITAS PRACTICA.

Lachrymarum deſcenſus, aſcenſus eſt: quò eſt deſcenſus celerior, eò & aſcenſus velocior.

RATIO poſtremæ partis quæ priorem ſatis declarat, hæc eſt, quòd deſcenſus lachrymarum ex cœleſti deſiderio manantium quò eſt celerior, eo & cœli deſiderium vehementius eſſe deſignat.

Sed quò cœli deſiderium ſic per lachrymas deſignatur eſſe vehementius, eò magis valet apud Patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis, quod eſt aſcenſum lachrymarum eſſe velociorem.

Ergo quo earum deſcenſus eſt celerior, eo & aſcenſus velocior. Ac proinde quando flabit ſpiritus & fluent aquæ, fluant quantum flabit, & cœleſte deſiderium magis ac magis ſemper accendatur.

I. PVNCTVM.

HÆC Spiritus ſancti virtus quam illi erant accepturi quibus Chriſtus Dominus loquebatur, non erat tantũ fortitudo ad corroborandos contra difficultates eorum animos, ſed etiam pietas ad eos ita emolliendos conſideratione rerum Diuinarum & præſertim cœleſtis Beatitudinis, vt, quod ait Apoſtolus, *ipſi intra ſe gemerent* eò ſuſpirantes & feſtinantes. *Et nos ipſi*, inquit, *primitias ſpiritus habentes, & ipſi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis noſtri.* Rom. 8. 2. Cor. 5.

quemdam teneriorem ſenſum eò perueniendi, ſiue ob dilatum diſſoluendi corporis tempus, ſiue ob vehementius quoddam deſiderium videndi Dei numquam à nobis offendendi, de quo deſiderio hic potiſſimum agitur, quod tantam cum piis illis lachrymis cognationem habet, vt quò deſiderium eſt vehementius, eo ſint vberiores & celeriores lachrymæ: & quo ſunt vberiores lachrymæ, eo magis ſignificent deſiderium illud eſſe altius, ſeu profundius & vehementius. Sic ſanctus Auguſtinus, *quanto*, inquit, *quiſque eſt ſanctior, & deſiderij ſancti plenior, tanto ſit eius in orando fletus vberior.* Et in Pſalmos, ad hunc verſiculum: *fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte*, ſapienter aduertit non eſſe dictum à Dauide lachrymas fuiſſe potus, *ne ſi lachrymando potaret, videretur ſitim qua inardeſcebat ad fontem viuum, extinxiſſe; ſed cum dicit lachrymas velut panem manducaſſe, ſic indicat manducando plus ſitiuiſſe ad fontes.* Et cùm additur, *die ac nocte*: ſic explicat, *ſiue in proſperis ſiue in aduerſis rebus, ego deſiderij mei lachrymas fundo, ego deſiderij mei auiditatem non deſero.* L. 20. *Enar.* c. 11. Pſ. 41.

O SVPREMAE ciuitatis manſio beatiſſima! ô dies æternitatis clariſſima quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat. O vtinam dies illa illuxiſſet! L. 3. *de Imit. Chr.* c. 8.

II. PVNCTVM.

SED quò Cœli deſiderium ſic per lachrymas deſignatur eſſe vehementius, eò magis valet apud Patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis, quod proprie eſt, aſcenſum illarum lachrymarum eſſe velociorem, quaſi gradu pari deſcendant & aſcendant, ſeu qua vehementia deſcendunt, eadem ſimul tangant *& moueant ſinum diuinæ pietatis.*

Duo enim ſunt quæ ſeorſim ſumpta magnam apud Deum vim habent; nempe deſiderium, & lachrymæ: at quanto magis ſimul iuncta poterunt apud ipſum? Sic agnoſcebat Dauid: *Poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo*; id eſt, vt habet quædam verſio, *intra te, in ſinu tuo*; quod illuſtrans ſanctus Chryſoſtomus, *nihil*, inquit, *ita conglutinat atque vnit Deo, vt lachrymæ.* Itemque alibi: *Neque enim perinde amnium fontes, floridos reddunt hortos, vt plantam precationis fontes lachrymarum irrigantes faciunt in ſummam altitudinem excurrere.* Atque hùc referas ex Eccle- Pſal. 55. *Symmachi* *Hom. 6. in Matth.* *orat. 2. de Anna.*

Digitized by Google

FERIA QVINTA.

ASCENSIO DOMINI.

DE QVARTO MOTIVO COELESTIS DESIDERII.

QVOD CHRISTVS IN COELVM ASCENDERIT, IBIQVE REGNET.

Et cùm hæc dixiſſet, videntibus illis eleuatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Nemo veriùs aſcendentis Chriſti Myſterium aſſequitur, quàm qui veriori deſiderio aſcendentem Chriſtum ſequitur.

RATIO eſt, quia nemo veriùs Chriſti aſcendentis myſterium aſſequitur, quam qui myſterij finem attingit.

Sed nemo veriùs myſterij finem attingit, quàm qui veriori deſiderio Chriſtum aſcendentem ſequitur.

Ergo & nemo verius aſcendentis Chriſti myſterium aſſequitur, quàm ille ipſe qui ſic aſcendentem Chriſtũ proſequitur. Quæ certe conſideratio plurimum valere poteſt augendis noſtris deſideriis.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CONSIDERARI potest hodie Christus Dominus vno eodemque ferme tempore, in triplici statu valde diuerso. Primò quidem stat in monte oliuarum cum Apostolis, cæteraque illa beata turba quæ ex eius præscripto illùc conuenisse creditur, prætertim Beatissima Virgo mater. Deinde post extrema verba, post suauissimam valedictionem, atque impertitam benedictionem, *Ascendit in altum captiuam ducens captiuitatem.* Denique *sedet à dextris Dei, constitutus in cœlestibus supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem & dominationem.* Eph. 1.

Contemplare quàm sit amabilis in primo statu, cum Apostolico illo cætu cui valedicens benedicit! Quàm sit admirabilis in secundo, cum beata illa captiuitate quam secum in triumphum ad cœlos ducit! Quam adorabilis in cœlo cœlorum cum Angelis qui certatim sua illi deferunt obsequia, Regem agnoscunt, Reparatorem venerantur, Creatorem colunt & adorant. Dic illi cum Apostolis; *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tuæ.* Dic cum beatis comitibus: *Attollite portas, principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex Gloriæ.* Ac denique cum Angelis alternatim canentibus: *Quis est iste Rex Gloriæ? Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio, Dominus virtutum, ipse est Rex Gloriæ.* O qui labores ante hanc Gloriam! ó qualis Gloria post tot labores! Ps. 131. Ps. 23. Ibid.

Sic piè quidem & religiosè Christum Dominum ascendentem prosequéris & coles; sed longe veriùs & perfectiùs si verè cum Apostolo dicas: *Desiderium habens dissolui & esse cum Christo*; Dices autem & senties si attente consideras idcirco vel maximè Christum Dominum cœlos ascendisse, vt hoc sui videndi desiderium excitaret; neque aliter quisquam verius ascendentis Christi mysterium assequetur, quam qui veriori desiderio ipsum ascendentem sequetur. Phil. 1.

Nam cùm in hoc, atque in quolibet vitæ Christi mysterio, sit certus quidam finis ab ipso Christo intentus; nihil aptius ad mysterij intelligentiam & cultum dici aut cogitari potest, quàm quod spectat & attingit illum finem. Est enim finis in moralibus

Digitized by Google

velut forma in phyſicis, quâ poſita vel ſublatâ ponitur aut tollitur res ipſa naturalis; ſic poſito vel ſublato fine: vnde hæc ſunt
1.2.q.1. a.2. expreſſa ſancti Thomæ verba, *Cauſarum adinuicem ordinatarum ſi prima ſubſtrahatur, neceſſe eſt alias ſubtrahi. Prima autem eſt cauſa finalis.*

In Enchir. 4.c.54. Sic verò apte ſanctus Auguſtinus vniuerſim de myſteriis Chriſti: *Quidquid geſtum eſt in Chriſti Cruce, in Reſurrectione & Aſcenſione, ita geſtum eſt vt his rebus conſignaretur vita Chriſtiana quæ in terris agitur:* Quaſi diceret, in quolibet myſterio, eſt aliquid certi propoſitum à Chriſto Domino ad imitationem, ſiue ad affectum noſtrum concitandum, ſiue etiam ad effectum conformem producendum: quod quidem præcipue eſt in illo myſterio inueſtigandum & recolendum. O ſingularem Chriſti Domini bonitatem, qui mihi ſic intendit & conſulit, vt non ſibi magis quàm mihi vacet!

II. PVNCTVM.

SED nemo veriùs Chriſti aſcendentis myſterium attingit quàm qui veriori deſiderio Chriſtum aſcendentem ſequitur.

Nam hic eſt inter alios præcipuus Myſterij finis, vt quod ait
3.p.q.57. a.1. ſanctus Thomas, *noſtræ Charitatis affectus erigeretur ad cæleſtia, vt vbi eſt theſaurus noſter, ibi ſit & cor noſtrum.* Atque hoc ipſum eſt
Ioan.14. quod Chriſtus ſuis dixerat: *Vado parare vobis locum, & ſi abiero & præparauero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad meipſum, vt vbi ſum ego, & vos ſitis.* Quid apertius? quid amabilius?

Et certè ſi de cœlo venit in terras vt nos ad cœleſtia pertraheret, quanto magis putandum eſt illud ipſum ſpectaſſe quando cœlos repetiit, cùm id longe validius è cœlo quàm è terra nobis hoc perſuadere poſſit? Etenim quamdiu inter homines remanſiſſet, præterquàm quod cœlum minime obuium & apertum erat, vix etiam perſuaſiſſet hominibus, cœlum terræ præferendum, cùm ipſe terram cœlo præferret; & quò ſe amabiliorem redderet, eò minus ſe ab illo ſeparari paterētur quotquot eum noſſent, vt patet in Apoſtolis, quibus admodum grauis & moleſtus fuit ſermo quem cum illis habuit de inſtanti ſuo diſceſſu. Nunc verò cum terras deſeruerit & in ſuprema Cœlorum ita conſcenderit numquam vt inde niſi ad Iudicium ſeſe dimoueat, quis illum

Digitized by Google

amet & illum videre non cupiat, illique perpetuò conuiuere & conregnare ?

Nonne hoc ipsum est etiam quod dicebat, *& ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Sic ergo ascendit, *sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas*; Et alius apte Propheta, *Ascendit pandens iter ante eos*; vnde nihil prorsus restare potest dubij quin idcirco ascenderit vt nos ad se attraheret, sicut sponsa pridem exoptabat: *Trahe nos, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Itane sentis, itane reuera postulas ? Ioan. 12. Deut. 32. Mich. 2. Cant. 1.

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur verius Christi ascendentis mysterium assequitur, quàm qui veriori desiderio Christum ascendentem sequitur:* quia cùm in omni mysterio non modo Patris æterni suamue Gloriam spectarit Christus, sed aliquod particulare nostrum bonum quod voluit etiam à nobis particulatim intendi; quid est quod cogitari possit vel Christo glorioſius vel nobis vtilius quàm quod ipse Dominus sibi & nobis præfixit tamquam vnum finem spectandum? quis autem ille præfixus finis nisi quem ipse designauit, vt VBI ILLE EST, ET NOS SIMVS, nunc qui lem mente & affectu, post vero corpore & effectu, seu præsentia magis effectiua & reali. Sic de se ac de nobis luculentè Apostolus, *sequor autem, si quomodo comprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu: quæ quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus.* Et post pauca, quibus miserandum eorum statum deplorauit qui terrena saperent, sic pergit: *Nostra autem Conuersatio in Cælis est, vnde etiam saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* O quando erit illa hora ? Interim vero nostra Conuersatio sit in cœlis. De hac præclare sanctus Bernardus Sermone quarto: *Vide,* inquit, *quid sit conuersari in vno loco: quam suaue sit conuersari in cælo, quam glorioſum & vtile!* Et verò vide quàm id tibi rarum & infrequens, in cœlo conuersari! Vnde hæc raritas ? vnde hæc infre- Ioan. 17. Phil. 3. Ser. 4 in Asc. Dom.

Digitized by Google

quentia? Nimis terrena ſapis; pluma infecta lùto non poteſt ita
Iſ. 12. ſurſum erigi ſicut euolaret ſi non eſſet lutoſa. *Excutere de puluere, conſurge, ſolue vincula colli tui:* & audi ſanctum Auguſtinum:
Ser. 175. de Temp. *Aſcendamus cum Chriſto interim corde, vt cum dies eius promiſſus aduenerit, ſequamur & corpore.* Et paulo pòſt: *ſi ergo rectè ſi fideliter, ſi deuotè, ſi ſanctè, ſi piè Aſcenſionem Domini celebramus,*
Ser. 176 de Temp. *aſcendamus cum illo, & ſurſum corda habeamus.* Itemque alio conſequenti ſermone: *Elaboremus ergo cariſſimi vt quemadmodum Dominus hac die, noſtro cum corpore ad ſuperna conſcendit, ita nos poſt illum quomodo poſſumus, ſpe aſcendamus, & corde ſequamur. Ipſo affectu pariter & profectu aſcendamus poſt illum, etiam per vitia & paſſiones noſtras. Si vtique vnuſquiſque noſtrum ſubdere eas ſibi ſtudeat, ac ſuper eas ſtare conſueſcat, ex ipſis ſibi gradum conſtruit quo poſſit ad ſuperiora conſcendere. Eleuabunt nos ſi fuerint infra nos. De vitiis noſtris ſcalam nobis facimus, ſi vitia ipſa calcamus.*

O quæ Diuina bonitas, quæ de malis noſtris tanta bona eliciat! quis ſe audeat ab hac aſcenſione mentis excuſare, cum nullus ſit qui vitia non habeat per quæ poſſit aſcendere!

Videnda ſunt quæ hac tota proponuntur hebdomade; quorum omnium hic vnus & idem finis: Ad quem vehementius etiam excitandum adhiberi poteſt & hæc Veritas.

Tanti cuiuſque refert ſe à terra retrahere, quanti ad cælum trahi.

Ratio eſt, quia tanti refert impedimentum boni poſſidendi tollere, quanti bonum ipſum poſſidere.

Cum videlicet alioquin niſi ſublatis illis impedimentis vix aut ne vix tale bonum acquiri poſſet. *Vſquequò marcetis ignauia, &*
Ioſ. 18. *non intratis ad poſſidendam terram, quam Dominus Deus Patrum veſtrorum dedit vobis?* ſic Ioſue concitabat ſuos ad excutiendam illam ignauiam quæ tali obſtabat bono poſſidendo.

Sed ſe à terra retrahere, hoc eſt tollere impedimentum cæli poſſidendi, ſeu diuinæ attractionis ad cælum deſiderandum & poſſidendum.

Licet enim multa ſint quæ ſeſe opponant; aut potiùs licet vnum in lethali peccato verſetur obſtaculum: tamen vel illa om-

Digitized by Google

nia, vel hoc vnum lethale quod cæleſti obſtat bono, ſic referuntur ad amorem terrenorum tamquam ad ſingularem cæli obicem, vt illo amore ſublato vel mitigato, dicantur ceſſare cætera; vel quia terrenus ille amor quicquid eſt aliud impedimenti complectitur; vel quia peccati labes inde damnoſior effluit; vel quia cum humanus animus omni vacare affectu non poſſit, quæratque ſibi ſemper aliquid, quo vel poſſidendo vel inquirendo ſe occupet, quando ſemel ſe terrenis exuit curis, tum facilè ſe diuinis admiſcet: vel quia cùm ſecundæ ſiue ſequentes gratiæ ſemper à nobis exigant vt primis obſecundemus, ſitque illa prima gratia quâ prouocamur in melius, vt à terrenis recedamus: ſic proinde fit vt ille terrenorum receſſus ſit acceſſus ad cælum; neque aliter accedendi fiat poteſtas, quàm recedendo; quia ſic eſt ſtatuta diuinitus via, quam prætergredi nefas ſit & præcipitium. Vnde beatus Iob: *veſtigia eius ſecutus eſt pes meus, viam eius cuſtodiui, & non declinaui ex ea.* Iob. 23.

Denique quocumque intelligatur modo, ſic Scripturæ pene omnes, quando de cælis agitur, de terra primum loquuntur; quando ad cæleſtem nos excitant aſſequendam beatitudinem, à terrenis antè nos euocant cupiditatibus, vt euidenter liqueat hoc vnum intereſſe obſtaculum, quo ſublato cælum teneatur. *Egredere de terra tua & de cognatione tua & de domo Patris tui, & veni in terram quam monſtrabo tibi.* *CONSIDEREMVS*, inquit ſanctus Ambroſius libro de Abraham Patriarcha, *ne forte hoc ſit exire de terra ſua, de huius terra, hoc eſt, de corporis noſtri quadam commoratione egredi, de qua exiuit Paulus qui dixit, noſtra autem conuerſatio in cælis eſt.* Quod aperte declarans idem Apoſtolus ſic de illo ipſo Patriarcha; *Fide*, inquit, *demoratus eſt in terra repromiſſionis tamquam in aliena, in caſulis habitando cum Iſaac & Iacob cohæredibus repromiſſionis eiuſdem. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem cuius artifex & conditor Deus.* Id eſt, idcirco ſic illi Patriarchæ ſua deſeruerant, vt quæ ſibi à Deo eſſent promiſſa conſequerentur, quia ſic Deus iuſſerat, & quia ſic figurabant deſerenda eſſe vel effectu vel affectu terrena noſtra, vt promiſſis cæleſtibus perfruamur. Gen. 12. c. 2. Hebr. 11.

Quod & confirmat exemplo cæterorum omnium veteris teſtamenti Principum ac virorum qui fide illuſtriores habentur, *quibus dignus*, inquit, *non erat mundus*, ac proinde à Patria libentes Ibid.

Digitized by Google

exulabant, *vt meliorem inuenirent* nempe cæleſtem: Quos inter eximius Moyſes, *grandis factus negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æſtimans theſauro Aegyptiorum, improperium Chriſti: aſpiciebat enim in remunerationem.* Quaſi diceret, ſic videbat contemptu temporalium, remunerationem promerendam.

Sed quid vmbram & figuram conſectamur, cum ipſa lux & veritas Chriſtus Dominus tam apertè ſe prodat, vt alterum ex
Matth. 6. altero ſuadeat, *Nolite*, inquit, *theſaurizare vobis theſauros in ter-*
Ibid. 19. *ra, theſaurizate autem vobis in cælo. VADE, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo.* Quod cum Adoleſcens, cui loquebatur, renuiſſet; tum Ieſus Diſcipulis ſuis. *Filioli quàm difficile eſt confidentem in pecuniis in regnum Dei intrare! Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire quàm diuitem intrare in regnum Dei*, nempe affectu ſuis bonis adhærentem; quo affectu depoſito quàm facile protinus & peruium reddatur illud regnum, & iam ante dixerat docendo, *Beatos eſſe pauperes quorum eſſet regnum cælorum*, & conſequenter confirmat dum ait Petro inquirenti, quid ſibi relinquenti omnia futurum eſſet:
Marci 10. *Amen, dico vobis, nemo eſt qui reliquerit Domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me & propter Euangelium, qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc; & in ſæculo futuro, vitam æternam.*

De quibus Domini verbis fusè in 4. parte, tota hebdomada 17. vbi ex multis propoſitis Veritatibus, hæ viderentur præſenti argumento commodiores.

Hoc amanti cælum paupertas eſt: quod amanti terram, diuitiæ.

Quantò id minus verum putant diuites quod de ipſis Chriſtus dixit, tantò id magis verum eſt putandum.

Non fit à Chriſto diuitibus difficultas regni cælorum, ſed illam ſibi faciunt diuites contra ipſum Chriſtum.

Quanta eſt facilitas diuitiarum vt amentur, tanta eſt difficultas diuitum vt ſaluentur.

Quantumcunque ſint neceſſariæ & licitæ diuitiæ, nunquam

Digitized by Google

quam tamen eſt neceſſarium & licitum, velle eſſe diuitem, ſicut omnes volunt.

Vix ſe vllus talem putat diuitem, qualis in Euangelio improbatur; Et vix tamen vllus eſt qui non ſit talis.

Nempe affectu omnes nimio ſuis adhærent commodis vel deliciis, ſub prætextu quodam neceſſitatis, vnde eſt illud impedimentum cœli poſſidendi, de quo hic agitur, & ad quod auferendum concluditur:

Tanti ergo refert cuiuſcumque noſtrum ſe à terra retrahere, quanti ad cælum trahi. Quæ quidem vberius ex Apoſtolicis ſcriptis, & ſanctorum Patrum ſententiis illuſtari poſſent: ſed Chriſtus hodie præſertim audiendus: ac propterea ſequens etiam Veritas erit opportuna:

Sedentem in Cælo Chriſtum, & inde nobis loquentem non audire, periculoſius eſt, quàm dùm in terris loqueretur.

HOC IPSVM EST QVOD PROPONIT APOSTOLVS: *videte ne recuſetis loquentem. Si enim illi non effugerunt recuſantes eum qui ſuper terram loquebatur: multò magis nos qui de cælis loquentem nobis auertimus.* *Hebr.* 12.

Id eſt, ſi conſideremus illos qui olim in deſerto ſibi loquentem Deum ſæpe recuſarunt; ſiue illos qui Chriſtum Dominum in Palæſtina prædicantem repudiarunt, non eſt dubium quin vtrique grauiter peccauerint, ac meritas peccati pœnas dederint; ſed id certum nobis eſſe debet, nos multò grauius peccaturos & puniendos fore, ſi de cælis modo loquentem nobis Chriſtum auertimus.

RATIO eſt, quia tantò grauius eſt peccatum eorum qui loquentem ſibi Chriſtum recuſant, quantò magis cognoſcitur Chriſtus eſſe Deus.

Sed cùm è cælis modo nobis loquitur, magis cognoſcitur eſſe Deus, quàm cùm in terris loqueretur.

Ergo nos grauiùs & peccabimus & puniemur, ſi loquentem no-

bis Christum auertimus aut recusamus. Seu quod idem est, ergo id periculosius ad peccatum atque ad pœnam, quàm dum olim loqueretur & recusaretur.

I. PVNCTVM.

QVANDO Theologi tractant de obiecto quod vocant formale fidei, quo tanquam motiuo firmissimo innitamur ad credendum, vna voce omnes affirmant cum sancto Thoma, non esse aliud quàm ipsum Deum, vt est prima & infallibilis veritas, quæ nec decipi cogitando, nec loquendo po-
2.2.q.1.a.1 test decipere. *Nihil credimus*, inquit sanctus Doctor, *nisi quia Deus reuelauit*: At quando etiam scimus aliquid diuinitus reuelatũ, id tam certò debemus credere, quàm certum est nihil aliud fide di-
Amos. 3. uina credendum esse. *Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit?* Quasi Propheta diceret, sicut statim ad Leonis rugitum timent omnes; sic ad Deum loquentem minas, flagella, cædes, & aduersos quoscunque casus, licet à sua bonitate multum alienos, tam certo tamen timendum est id futurum quod dixit; Vnde infidelitatis peccatum, quo se loquenti quis opponit Deo, & quod primæ contradicit veritati, graue profecto peccatũ est grauiq; pœna dignum; sed cum peccati, pœnæq; grauitas maior aut minor esse possit ex variis qui circumstant peccatum casibus: tantò erit peccatum illud grauius, quantò quis magis scire poterat Deum esse qui loquitur & Cui loquenti resistit.

Sunt enim aliis alia notiora signa; *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*, ait Propheta Regius, id est, omnes hoc signum habent à naturali lumine, quod sit Deus, & quod sit colendus: ac propterea nullus excusari potest ab aliquo Dei cultu. Sed cùm ad illud rationis lumen magis illustrandum accedunt alia, siue à creaturis, siue à Deo; siue ex mirandis naturæ effectibus, siue à stupendis supra naturam signis; tunc illi minùs excusantur magisque peccant, qui clariùs Deum vident, nec tamen confitentur; Vnde ex Gentilibus illi perfidiores, qui Doctiores: supra Gentiles verò Iudæi nequiores, & ex Iudæis illi miserrimi, qui erant beatiores ex præsentia colloquioque Christi Domini, cuius Do-

Digitized by Google

strinam respuerunt, mores contempserunt, vitam sustulerunt, *qui & Dominum occiderunt Iesum & Prophetas*, inquit Apostolus, 1. Thess. 2 *& nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur, prohibentes nos Gentibus loqui vt saluæ fiant, vt impleant peccata sua semper: peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem.*

Quale est enim illud incredulitatis portentum non illi credidisse, cuius Diuinitatem antiqua denuntiarant oracula, noua in dies probabant signa, Dæmones expulsi corporibus loquebantur, cæli, aquæ, terra, totus vniuersim orbis confitebatur, ipsius denique Sanctitas vitæ & Doctrinæ palam dæmonstrabat! Quàm dura illi ceruice & incircumcisis cordibus, qui tantæ obsisterent credulitati! Cui crederent nisi loquenti Deo? Quem verò Deum esse credent, nisi qui diuina patrat opera, Deum vt se testetur esse? vnde & illis dicebat, *si non facio opera patris mei, nolite credere mihi: si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.* Sic ostendebat illis, inquit D. Chrysostomus, *se nihilo esse minorem patre ab operum qualitate, substantiam enim eius videre non poterant.* Quamobrem tanto grauius eorum peccatum fuit, qui loquentem recusarunt, quanto apertiùs scire poterant ipsum esse Deum, quia quicquid hoc nomine loqueretur, non poterat non esse veritas, & illi certò non poterant sine peccato veritati loquenti resistere. 3. p. q. 43. a. 4. Ioan. 10.

II. PVNCTVM.

SED cùm modo de cælis nobis loquitur Christus, magis cognoscitur esse Deus, quàm cum in terris loqueretur.

Tria hic essent explananda nisi alibi fusiùs haberentur.

Primum, quomodo nobis iam è cælo loquatur Christus. Secundum, quid loquatur. Tertium, quàm verè modo magis cognoscatur esse Deus, cùm de cælo nobis loquitur.

De primo, vide in 3. parte, Dominicam vndecimam, vbi hæc veritas exponitur, *Qui non audit, non audietur.*

Septem ibi producuntur voces seu modi, quibus Christus dici potest nobis loqui, iuxta septenarium illud quod in Psalmis refertur: *Vox Domini super aquas; vox Domini in virtute; vox Domini in magnificentia*; & quæ sequuntur, ex quibus satis modo nobis sit vnam aut alteram vocem seu formam loquendi nobis Psal. 28.

proponere; magisque laboremus in re ipsa efficienda quam loquitur, quàm in modo indagando quo loquitur.

Complectemur itaque, breuitatis causa, secundum ex illis propositis cum illo primò, simulque proferemus quid & quomodo iam Christus nobis loquatur. Iam audiuistis, iam vox emissa est, iam vobis proclamatum, *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, thesaurizate autem in cælo.* Nonne vox Christi est? nonne ad nos perinde modo dirigitur, ac cùm illam primò protulit Dominus? Nonne fides, nonne spes nostra tota posita est in eius verbis? Quorsum verò in eius verbis, nisi nos illa spectent verba? Vobis ministrabant, inquit opportunè S. Petrus, *vobis ministrabant ea quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis.* Quasi diceret, dum Christus loquebatur Iudæis aut Discipulis suis, vobis parabat quod modò vobis loqueretur. Vos habebat ita præsentes atque illos omnes quibuscum aderat. Tam probè notat futurum hoc tempus quo illa verba vobis erant nuntianda, quàm cùm ea primùm enuntiaret. Nec minorem à vobis reposcet rationem de seruatis aut non seruatis suis verbis, quàm ab illis qui loquentem audierunt. *Qui crediderit, saluus erit; qui non crediderit, condemnabitur. Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.* Quasi diceret, sicut omnium ego sum Iudex, sic omnes ex sermone iam habito, quasi ex sententia iam prolata, iudicabo. At nonne tu ex illis es quorum Christus est Iudex? Quomodo vero te ex verbis suis iudicabit, nisi ad te verba illa sua prius retulerit?

1. Pet. 1.

Ioan. 12.

Sed dices, non diffiteor ad me spectare illa Christi verba, verùm quod erat in quæstione, quomodo quæ in terris olim pronuntiauit, iam de cælo proferre dicendus est? Respondetur primò, satis esse ad propositam veritatem, iam illum esse in cælo qui nobis olim in terra locutus est. Deinde verò, etiam de cælo nunc loquitur, quando nunc per me vobis hoc ipsum prædicat & commendat, nam ipse est qui per suos loquitur, ipse est qui reuera tam auditur, & spernitur; quàm verè dixit suis, *qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Vnde audacter Apostolus, *An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus?* Nec oportet esse Apostolum ad hanc Christi personam exhibendam; satis est esse approbatum eius verbi ministrum; satis est si

Luc. 10.

2. Cor. 13.

Digitized by Google

quis legitimè & ordinatè verba eius enuntiet. Quæ quidem enuntiata Christi verba si quis sperneret, nonne ipsum diceretur Christum spernere? Quamobrem verò, nisi quia Christi sunt loquentis verba, Christus ipse representatur, ipse loquitur, ipse in dicente sicut in dictis suis spernitur aut honoratur; *Non te abiecerunt, sed me.* 1. Reg. 8.

Denique quando Christi verbum audis, nisi sis omnino saxeus, nonne cor tuum emollitur, nonne accenditur, nonne pauet, nonne terretur, nonne quoquo modo commouetur? At vnde quæso est illa commotio? Non est profectò, non est humanæ vocis opus. Non est in omnium potestate hominum vel exilem veræ pietatis commouere sensum. Diuina Christi vox & virtus è cælo est, quæ quidquid boni sensus est, operatur. Vox loquentis in Christi nomine, *vox est Clamantis*: Vox quidem solùm humana est, sed non solus homo qui loquitur, quantũ ad vocis effectũ spectat; *Vox Christi est in virtute, in magnificentia, vox confringentis cedros, vox commouentis desertum.* Sicut in Sacramentis humana vox est pronuntians sacra verba, sed Vis diuina Christi est, effectum voci de cælo præbens: vnde Apostolus suis: *Christus exhortetur corda vestra*, quasi diceret, aurem ferire possumus corporis, at Christi solius est cor mouere; *sufficientia nostra ex Deo est, qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti.* Psal. 28. 2. Thess. 2. 2. Cor. 3.

Quamobrem quod tertium est & præcipuum propositionis nostræ caput, facile est explanare, quàm sit videlicet maius & illustrius ad declarandam Christi Domini Diuinitatem, quod sit ipse in cælis, atque inde nobis modo loquatur, quam cùm in terris esset. Nam & illa omnia suæ diuinitatis argumenta quæ Christus dabat Iudæis, nos habemus; & illud insuper eximium & singulare, quod non habebant, nobis collatum est, vt quod resurrexit & ad cælos ascendit, credamus & profiteamur omnes. Dico illud esse eximium & singulare præ cæteris quæ conferre possint ad certissimam diuinitatis Christi fidem roborandam; nam vt notarunt Sancti Patres, in aliis Christi mortalis mysteriis semper occurrit humanum & infirmum aliquid, quod tametsi à Diuina non est alienum persona, tamen humanæ magis est proprium naturæ quàm Diuinæ: Cùm autem in cœlis est, cum se illuc sua virtute promouet, cùm supra quidquid creatum est, ad dexteram Patris sedet, & æqualis est cum illo potestatis; cùm

Digitized by Google

inde sanctum emittit Spiritum, quo totum in se conuertat mundum; cùm nos denique ad se ita trahit, vt in odorem vnguentorum eius curramus, quid est quod in isto Mysterio non sit eximium & singulare, in quo totum est cæleste, totum diuinum? Quid est quod desideretur apertius ad Christum verum Deum agnoscendum? *Ad quem enim Angelorum dixit aliquando, sede à dextris meis,* vt præclarè Apostolus.

Hebr. 1.

Matth 12. Hoc est quod expetebant illi qui de cælo signum petebant, sed nobis erat reseruatum. Hoc est quo vno præcipue Christus suam ex veteri testamento Diuinitatem indicauit, cùm à Iudæis quæreret, quid sibi videretur de Christo, cuius esse filium dicerent? Cúmque respondissent esse Dauidis; at quomodo, ait eis, *quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens, dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis.* Quasi diceret, nonne hinc manifestè videtis supra hominem esse quem Dauid Dominum vocat, & tùm reuera Dominum apparere, cum sedet à Dextris Dei? Hoc illud ipsum est quo, vt supra est expositum, quidquid in vita Christus gesserat, quàm sanctè & iustè gestum esset, affirmabat manifestandum fore; *quia*, inquit, *ad patrem vado*, quia sic patebit me esse Deum, ac proinde nihil nisi iustum egisse.

Ibid. 21.

Psal. 109.

Ioan. 16.

Serm. 2. de Asc. Dom. Hoc est *unde ipsi beati Apostoli qui*, vt ait sanctus Leo, *tot miraculis confirmati, tot sermonibus eruditi, atrocitatem tamen Dominicæ Passionis expauerant, & veritatem resurrectionis eius non sine hæsitatione susceperant: tantum de Ascensione Domini profecerunt, vt quicquid illis priùs intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim contemplationem animi, in diuinitatem ad Patris dexteram sedentis erexerant, nec iam corporeæ visionis tardabantur obiectu, quo minus in id aciem mentis intenderent, quod nec à Patre descendendo abfuerat, nec à discipulis ascendendo discesserat. Tunc igitur, dilectissimi, filius hominis, Dei filius excellentiùs sacrâtiúsque innotuit, cùm in paternæ maiestatis gloriam se recepit, & ineffabili modo cæpit esse diuinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior. Tunc ad æqualem Patri filium eruditior fides gressu mentis cæpit accedere, & contrectatione in Christo corporeæ substantiæ quæ patre minor est, non egere: quoniam glorificati corporis manente natura, eo fides credentium vocabatur, vbi non carnali manu sed spiritali intellectu par genitori vnigenitus tangeretur.*

Sic denique Diuus Thomas, vbi de rationibus Ascensionis Do-

Digitized by Google

mini, hanc in primis affert, *vt magis agnosceretur Deus, in cæli sede,* 3. p. q. 57. & 58.
inquit, *tamquam Deus & Dominus qui dona dat hominibus iuxta illud, ascendit super omnes cælos vt impleret omnia, suis scilicet donis: Et augetur nostra reuerentia dum iam non existimamus Eum sicut hominem terrenum, sed sicut Deum cælestem*, citatque illud Apostoli, *etsi cognouimus secundum carnem, Christum, id est, hominem mortalem, sed nunc iam non nouimus. Nunc magis eum considerantes in cælis quàm in terris*, magis cum eo, vt Domino Deo, conuersamur quàm cum mortali homine. O felicem humanæ sortis commutationem! Cum hominibus conuersatus est in terris Deus, vt iam in cælis homines conuersentur cum Deo! 2 Cor. 5.

III. PVNCTVM.

SEDENTEM igitur in cælis Christum & inde nobis loquentem non audire periculosius est, quàm dum in terris loqueretur: periculosus est, inquam, ad lapsum, ad noxam, ad pœnam & detrimenta quæuis tantò grauiùs incurrenda, quantò facilius est & illum agnoscere Deum esse qui de cælo loquitur; & qui loquenti Deo repugnat, veritati manifestæ repugnare: qua repugnantia quid sceleritius ad culpam? & ad pœnam quid grauius? *Reuelatur enim ira de cælo super omnem impietatem & iniustitiam hominum eorum qui veritatem Dei in iniustitia detinent, quia quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestauit. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, vt contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutauerunt veritatem Dei in mendacium.* Rom. 1.

Videsne Apostolum hoc vno magis veteranos illos Infideles insectari, quo magis manifestæ veritati repugnarunt. Vnde & in alios, quibus etiam illustrior irradiarat veritas, vide quàm acerbius inuehatur: *O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati?* Gal. 3.

Ac denique illorum miseriam qui ab Euangelio dissentirent, propterea vel maximè deplorandam ait, *eo quod charitatem veritatis non receperunt vt salui fierent*, id est, veritatem practicam & agentem: *ideo mittet illis Deus operationem erroris vt credant mendacio, vt iudicentur omnes, qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati.* Quasi diceret, primò quidem eorum fuit 2. Thess. 2.

Digitized by Google

culpa, quòd noluerint credere manifestæ veritati, cùm possent illi facilè credere; post verò, hæc est eorum culpæ pœna, vt non
Iob. 5. possint tam facile, licet velint. Palpabunt in meridie. *Per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte sic palpabunt in meridie.*

Quapropter attente modo nobis est audiendus Apostolus, vt deinceps attentiùs audiatur Christus: *Videte ne recusetis loquentẽ.*

Videte quas illi subierint pœnas, qui loquentem in terris recusarunt. Videte quàm sit modo damnosius illum è cœlis loquentem nobis auertere. Videte quis loquatur, quid loquatur, quibus
Ioan. 2. modis & à quibus auertatur? *videte vosmetipsos ne perdatis quæ operati estis, sed vt mercedem plenam accipiatis.* Videte quantis partibus supra cæteros omnes via vobis ad eam veritatis notitiam sit aperta. Videte quid inde vos auertat, quam sit vanum & ludicrum! Videte quòd si à vobis aliquid terrenum petitur, pro terreno cœleste, pro temporali æternum, pro modico summum & quod est vnicum bonum promittitur. Videte quòd res vestræ non tam postulentur quàm temperatus rerum affectus, vnde nihil vobis deperit, sed potius accedit plurimum & quietis & honoris & gratiæ. Videte quòd sit solus defectus fidei: quàm sit pauendum illud incredulitatis vitium, quo retardamini.

His & similibus, cum gratia, vehementiùs exardesce ad contemptum terrenorum & amorem cœlestium iuxta illud etiam
Hebr. 4. Apostoli: *festinemus ergo ingredi in illam requiem, vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum*: Est enim festinare, non retardari terrenis affectibus, sed recta quò vocamur, & indesi-
Serm. 2. nenter pergere. Quod & præclare sanctus Leo, *sursum vocatos animos desideria terrena non deprimant, ad æterna præelectos peritura non occupent, viam veritatis ingressos fallaces illecebræ non retardent, & ita à fidelibus hæc temporalia decurrantur, vt peregrinari se in hac mundi valle cognoscant, in qua etiamsi quædam commoda blandiantur, non amplectenda nequiter, sed transeunda sunt forti-*
1. Pet. 2. *ter. Ad hanc enim nos deuotionem beatissimus Apostolus Petrus incitat, & secundùm illam dilectionem quam pascendis Christi ouibus trina Dominici amoris professione concepit, obsecrans dicit, Charissimi obsecro vos tamquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis quæ militant aduersus animam. Cui autem nisi Diabolo carnales militant voluptates, qui animas ad superna tendentes corruptibilium bonorum delectationibus obligare, & ab illis sedibus, de quibus*

ipse

Digitized by Google

ipse excidit, gaudet abducere?

Vide in 3. parte, Feriam 6. hebdomadæ 13. vbi ad verba Christi Domini, *ego sum panis viuus qui de cœlo descendi*; quibus hæc Apostoli contormantur, *sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cælestis*, exhibetur hæc veritas:

Qui cælesti pane sic viuunt vt cælestes fiant, sic in suis viuunt corporibus, sicut Cælites in assumptis.

Vide etiam in 4. parte, in festo Sanctorum omnium.

FERIA SEXTA.

DE QVINTO MOTIVO EXCITANDI IN COELVM DESIDERII: QVOD TAM IVSTE DEBITVM SIT HOC DESIDERIVM, VT INIVSTI SIMVS ET INDIGNI COELO CONSEQVENDO, NISI COELVM DESIDEREMVS.

Viri Galilæi, quid statis aspicientes in Cœlum? Hic Jesus qui assumptus est à vobis in Cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in Cœlum. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sic dignum est Cœlum nostris desideriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo sis indignus.

RATIO est, quia nisi cœlum desideres, cœlum despicis.
Sed si cœlum despicis, cœlo es indignus.
Ergo sic dignum est nostris desideriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo sis

indignus, & omnino priuandus; Quod quàm sit pauendum satis patet.

I. PVNCTVM.

CVM Apostoli cæterique spectatores Ascensionis Christi, vt refert sanctus Lucas, *intuerentur in cœlum euntem illum. ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis; qui & dixerunt; Viri Galilæi quid statis aspicientes in cœlum? Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntẽ in cœlum.* Quasi dicerent, sic spectate & prædicate ascendentem Dominum vt sciant omnes sic eum Iudicem aliquando descensurum ad exigendam vitæ actæ rationem & ad reddendum vnicuique secundum opera sua. Quod præclare sanctus Gregorius;

Hom. 29. *Oportet*, inquit, *vt illum sequamur corde vbi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terrena fugiamus: nihil nos iam delectet in infimis qui patrem habemus in cœlis. Et hoc nobis est magnopere perpendendum, quia is qui placidus ascendit, terribilis redibit, & quidquid nobis cum mansuetudine præcepit, hoc à nobis cum districtione exiget, Nemo ergo indulta pœnitentiæ tempora paruipendat, nemo curam sui dum valet agere negligat, quia Redemptor noster tantò tunc in iudicio districtior veniet, quanto nobis ante iudicium magnam patientiam prærogauit.*

Ex quibus sancti Doctoris verbis patet, quod sicut non est satis cœlum desiderare nisi adhibeatur cura salutis comparandæ, ita etiam ad eam comparandam multùm valere cœli desiderium; Neque aliter cogitare possumus interrogatos ab Angelis Apostolos, quid tamdiu mirarentur & cœlum aspicerent, nisi vt monerentur, non esse quidem satis cœlum intueri aut desiderare, nisi simul cœlo laborarent; Et verò etiam ad hunc laborem suscipiendum non parum valere cogitationem & desiderium cœli, de quo agitur in illo labore & opere peragendo. Quod vt efficacius persuadeatur, sic est proposita Veritas, vt non modo desiderij cœlestis vtilitas aut dignitas demonstretur, sed & ipsa necessitas; *Sic enim dignum est cœlum nostris desideriis, nostris votis & suspiriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo te indignum ad omnem æternitatem præstes.*

Ratio est facilis & euidens: Nam nisi cœlum desideres, cœlum despicis: sicut si proponeretur facili pretio, res æque commoda, & vtilis, ac pretiosa & rara; Quis talis rei desiderio non tange

retur? aut quis nullo rei tantæ tactus desiderio non diceretur vel insipiens vel retum suarum negligens, vel ipsius rei propositæ contemptor & irrisor? Nam si res esset tantum præstans & non vtilis, dici posset seruari pretium in res vtiles ac necessarias: sed quando additur æque vtilem esse siue necessariam atque est præstans; reuincitur talis excusatio. Quod si etiam res quidem esset vtilis sed minime præstans, aut cuius pretium esset carius quam vt quis eam sibi comparare posset, certe is excusandus esset; sed expresse est additum, rei tam vtilis ac præstantis perfacile admodum esse pretium: vt si quis valde egeret veste, domo, libris: & percommode, is omnia si vellet, reperiret, quis porro nollet? Hoc motiuo sæpe nos excitat sacra scriptura; *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite: venite, emite absque argento, & absque vlla commutatione vinum & lac.* *Isa. 55.*

At Cœlum nonne tale est? proponitur tibi Cœlum ipsum, quantum quantum est, ipsa æterna Beatitudo, qua quid excellentius, quid vtilius, quid magis necessarium? Requiritur vero tantum à te, efficax quoddam desiderium eius tibi comparandæ; quid facilius cum Dei Gratia, siue subiectum, siue obiectum spectes? Subiectum quidem, tua ipsa est voluntas cuius maxime proprium est desiderare suum bonum; at quid tam tuum quam tua voluntas? Obiectum vero est ipsum summum bonum quo quid est desiderabilius! Nonne ergo res valde vtilis, valde præstans, & necessaria tibi proponitur, cum cœlum proponitur? Et nonne eius pretium perfacile, cùm sola voluntas, solum eius desiderium à te exigitur? Quid est ergo rem tantam non desiderare, nisi eam despicere? Quid est non desiderare nisi eam credere non esse desiderabilem, nisi vel non esse præstantem, vel non vtilem vel nimis caram & difficilem? Quid hoc denique est nisi rei propositæ detrahere, nisi rem despicere, & pro nihilo ducere? *Vsquequò detrahet mihi populus iste? quousque non credent mihi?* Sic Deus contra detrahentes terræ promissæ. *Num. 14.*

II. PVNCTVM.

SED si cœlum despicis, cœlo es indignus. Nos quidem omnes cœlo indigni sumus si nos solos spectemus: *Eramus na-* *Ephes. 2.*

III. PROPOSITIO.

Si vna figura ab vna reliqua diuidatur, et vni earum linea quæpiam ducatur, quæ figuram diuidat, et cum ea angulum contineat, qui ad vnum latus figuræ, quod ab ea non secatur, sit æqualis angulo, qui ad latus figuræ, quod ab ea secatur, et ad eandem partem, ad quam figura, quæ ab ea secatur, ducta autem linea latus figuræ, quod ab ea secatur,

contemptoribus comminatus erat, *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum. CADVNT super eum qui modo contemnunt,* inquit sanctus Augustinus, *cadet vero super eos cùm in pœnam contemptus, conteruntur & perduntur, tamquam puluis quem projicit ventus.* Matth. 21. Lib. 1 de Quæstion. Euang. c. 30.

Anteuerte hanc pœnam, agnosce quàm peccaueris, non satis desiderato cœlo tam desiderabili. Confitere quam inde indignitatem contraxisti; Dic cum Esdra Sacerdote: *Deus meus confundor, & erubesco leuare faciem meam ad te:* Et cum Rege Manasse: *Non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cœli.* Aut cum filio prodigo: *Pater, peccaui in cœlum, & coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus.* 1. Esd. 9. Oratio Manasse. Luc. 15.

SABBATO.

DE SEXTO MOTIVO ACVENDI IN COELVM DESIDERII: QVOD INDE GAVDIVM SPIRITVALE REDVNDET.

Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem, cum gaudio magno. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Spes cœli, cœlum est.

SENSVS est, quod licet spes omnis quæ differtur affligat animam, afflictio tamen animæ sperantis cœlum, sic suauis est, vt quidam cœli præguſtus videatur: & quo maior est afflictio, eò sit suauitas maior, & præguſtus cœli suauior. Prou. 13.

RATIO est, quia quò maior est animæ sperantis cœlum affli-

ctio, eò maior est cœli possidendi seu futuræ Beatitudinis certitudo & fiducia.

Sed quò maior est talis certitudo, maior est suauitas, & prægustus cœli suauior.

Ergo & quò maior est afflictio, inde est maior illa suauitas: & sic abundat consolatio vt iam cœlum possideri putetur, sicque spes cœli, cœlum dici possit; ac proinde etiam, mirum inde quantùm cœlestia prouocentur & acuantur desideria.

I. PVNCTVM.

DVBITARI non potest quin aliquam ex recessu Christi Domini mœstitiam omnes Discipuli senserint, & quò eum præsentem magis diligerent, quin eò dolentius absentem deplorarent; Verùm cùm de illius cœlesti Gloria certi essent, & de sua futura bene sperarent, vbi eum aliquando reuiserent; tanto omnes derepente repleti sunt gaudio, vt nihil nisi de eo colendo, adorando & benedicendo cogitarint, in eaque cogitatione & cœlesti gaudio permanserint toto vitæ decursu.

Hoc illud est scilicet gaudium de quo iam ante illis Dominus dixerat: *Gaudete quod nomina vestra scripta sunt in cœlis. GAVDETE & exultate quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Et certe quid est aptius ad excitandum illud gaudium, quam talis cogitatio? & quid potentius ad illam cogitationem crebro & frequenter vsurpandam, quam gaudium illud quod inde redundat? *Loquar*, ait sanctus Bernardus, *quod expertus nouit, inexpertus ignorat; animalis enim homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Numquid non plerumque orantibus nobis omnia viscerum succutiuntur occulta, ad memoriam gaudij illius quod est in Ierusalem, quæ sursum est, quæ est mater nostra: & lachrymarū vnda vultus meditantium perfundit? Si oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea, adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuero Ierusalem in principio latitiæ meæ. Vere in principio latitiæ, quia finis illic repositus est. Principium gaudij illius quod hîc quandoque sentimus, stilla est, guttula est, de flumine illo descendens, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei.*

Luc. 10. Matth. 5.

Ser. in verba Apost. non est Regnum Dei esca & potus.

Digitized by Google

Sed quod magis mirum est magisque perpendendum, cùm *spes quæ differtur, affligat animam*, vt ait Sapiens, & quotidiana sentitur experientia: quomodo spes cœli quæ coniuncta est cœlesti desiderio, & quæ tantopere hic differtur, quomodo inquam non affligit sperantem? aut si affligit quomodo eum consolatur, quomodo tali replet gaudio, quale iam dictum est?

Hoc vt declaretur apertius, præmittitur Veritas paucis quidem expressa verbis, sed multo plena sensu, *Spes cœli, cœlum est.* Prou. 13. Spes est quidem affligens quia differtur, sed afflictio illa tam suauis est vt quò magis affligit, magis afficiat suauitate quadam cœlesti quæ Cœlum dici potest in terris, quod ea prægustet gaudia quæ sunt in cœlis.

Ratio quæ affertur, in sua prima parte & propositione, continet duplex documentum valde vtile & scitu necessarium.

Primum est, quod afflictio spei cœlestis dilatæ quò maior est, eò maiorem inuehit cœli possidendi & futuræ Beatitudinis certitudinem, quanta scilicet haberi potest in terris, talis enim afflictio manifeste indicat desideria terrena iam nulla esse, nullam terrenam solicitudinem, nullum mundanum solatium; sed totum in cœlis defixum esse animum; totum ibi esse thesaurum & cor totum. Quæ certe animi dispositio magnam in se habet cœli certitudinem: Vt è contra, quod aliud est documentum, quem nullum mouet desiderium, quem nulla dilatæ spei tangit afflictio, signum est, ordinarie loquendo, vix vllam eius animi partem esse in cœlo, vix illum aliquid suum existimare in cœlis esse repositum; nam de hoc crebrius cogitaret, sicut frequenter cogitat de suis prædiis, de suis negotiis, de suis bonis. *Portio mea in terra viuentium*, Psal. 141. inquiebat Dauid, quasi diceret, non hic in terris sed in cœlo mea sunt omnia posita, vnde quid in se sentiret desiderij & certitudinis pro futura sua fœlicitate statim exprimit, *Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo; me expectant iusti donec retribuas mihi.* Quod explanans S. Bernardus, *sic nempe*, inquit, *portio nostra in terra viuentium, si vt decet memoriam affectio comitetur*, & paucis interiectis: *alioquin quid istud negligentiæ, quid pigritiæ, imo quid vecordiæ est vt non crebris suspiriis & feruentissima affectione abrumpere hinc, & in illa tam fœlicia agmina iaculari animos studeamus. Væ nobis à duritia cordis nostri, væ à peccato gentium quas Apostolus memorat sine affectione fuisse.* Serm. 5. in festo Sanct. omnium.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED quo maior est certitudo & fiducia possidendi cæli seu futuræ beatitudinis, eò maior est suauitas, & prægustus cæli suauior.

HOC EST fortissimum solatium quod habemus, inquit Apostolus, *qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.* Hebr. 6. In Ps. 127. Fulè autem & aptè sanctus Augustinus in illud Psalmi, *labores manuum tuarum manducabis, QVASI peruersè*, inquit, *videtur dicere non intelligentibus; debuit enim dicere, fructum laborum tuorum manducabis.* Tum verò reddens rationem cur potius dictum sit labores manducabis, quam fructum laborum: *Modo*, inquit, *labores habemus, fructus postea erit; sed quia ipsi labores non sunt sine gaudio, propter spem de qua paulo ante diximus, spe gaudentes, in tribulatione patientes, modò nos ipsi labores iucundant, & letos nos faciunt de spe.* Quod confirmans ex alio psalmo vbi dicitur, *surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris: ISTE est*, inquit, *labor fructuum, pànis doloris: nisi enim manducaretur non diceretur panis, nisi autem haberet aliquam suauitatem panis iste, nemo illum manducaret cum tanta suauitate. Plorat in gemitu qui orat: dulciores sunt lachrymæ orantium quàm gaudia theatrorum.* Ps. 126.

Ps. 41. Itemque in hos versiculos, *quare tristis es anima mea & quare conturbas me: spera in Deo. ECCE*, inquit, *iam quadam interiore dulcedine lætati sumus: ecce acie mentis aliquid incommutabile superstrictim & raptim videre potuimus. Non dubitas de Deo tuo: Iam aliquid incommutabile perspexisti, &c.* Ac rursus in alium Psalmum, vbi hæc refert Ioannis verba: *nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. QVIS non exultaret*, inquit, *si subito nescio cui peregrinanti, & ignoranti genus suum, patienti aliquam egestatem & arumnam, & in labore constituto diceretur: filius senatoris es, pater tuus amplo patrimonio gaudet reuera, reuoco te ad patrem tuum. Quasi gaudio exultaret, si hoc non fallax promissor diceret. Venit ergo non fallax Apostolus Christi, & ait: quid est quod vos affligitis, habetis patrem, habetis patrimonium, filij Dei sumus, nondum apparuit quid erimus, sed iam sumus in spe.* Quasi diceret; quàm certum est de præsenti nos esse filios Dei, tam verè nobis exultandum de futura patris hæreditate. O quæ patris hæreditas! O quæ filiorum beatitudo! Ps. 84. 1. Ioan. 3.

III. PVN-

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SPES ergo cæli, cælum est; etiamsi spes differatur, etiamsi dilata sperantem affligat, tamen ipsa sperantis afflictio tam suauis est propter certitudinem & fiduciam quæ inde maior percipitur, vt quò est afflictio grauior, eo sit suauitas dulcior & securior: vnde iam ex hac vita beati dicuntur qui sic sperando lugent & lugendo sperant: *labores manuum tuarum manducabis, beatus es & bene tibi erit. BEATVS es, de præsenti est*, inquit sanctus Augustinus, *bene tibi erit, de futuro est: cum manducas labores fructuum tuorum, beatus es: cum peruueneris ad fructum laborum tuorum, bene tibi erit quod dixit: Nam si bene tibi erit, vtique beatus eris; & si beatus eris, bene vtique tibi erit. Sed interest inter spem & rem. Si spes tam dulcis est, quanto res dulcior erit?* Itemque alibi, *sicut spe salui, ita & beati facti sumus.* Psal. 127. l. 19. Ciuit. c. 4.

Quomodo verò fletus & gaudium simul sit de cœlo, sic idem piè non minus quàm luculente in psalmum, *super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. INDE oportet vt fleas recordando Sion: multi enim flent fletu Babylonico quia & gaudent gaudio Babylonis: gaudent lucris, & flent damnis: vtrumque de Babylonia est. Flere debes sed recordando Sion. Si recordando Sion fles, etiam quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet vt fleas. Attendat quisque ipsam fœlicitatem suam qua exultat: attendat si non fluat illa fœlicitas, si potest certus esse de illa quod maneat in æternum. Si autem non est certus, & videt fluere vnde gaudet, fluuius Babylonis est, sedeat supra & fleat. Sedebit autem & plorabit si recordatus fuerit Sion. O pax illa quam videbimus apud Deum! O pax illa & sancta æqualitas Angelorum! ô illa visio & spectaculum pulchrum. Ecce in Babylonia, pulchra sunt quæ cines ipsius Babylonia tenent: sed non te teneant non decipiant. Aliud est solatium captiuorum, aliud gaudium liberorum.* Psal. 136.

Quæ cum sanctus Doctor fusissimè toto illo psalmo explanando prosequatur, tum sic aptè concludit: *Quàm libenter audistis, tam libentius agite quod audistis, si non vultis esse salices Babylonia, pasti de fluminibus eius & fructum nullum afferentes. Sed suspirate in æternam Ierusalem: quò præcedit spes vestra, sequatur vita vestra: Ibi erimus cum Christo: Christus nobis modo caput, gubernat nos modo*

deſuper; amplectetur ſecum in illa ciuitate, cùm æquales erimus Angelis Dei. Non auderemus hoc ſuſpicari de nobis, niſi promitteret Veritas: Hoc ergo concupiſcite fratres, hoc die noctuque cogitate. Quidquid de mundo fœliciter arriſerit nolite præſumere, nolite libenter colloqui cum voluptatibus veſtris. Si vultis armati eſſe contra tentationes in ſæculo, creſcat & roboretur deſiderium Ieruſalem æternæ in cordibus veſtris.

Quod autem hic vno verbo dicit ad confirmandam noſtram certitudinem, id promiſiſſe veritatem, paulo vberius & expreſſius ſic in alium pſalmum: *qui promiſit Deus eſt, crede crede, plus eſt iam quod fecit quàm quod promiſit. Quid fecit? mortuus eſt pro te.*
Pſ. 148. *Quid promiſit! vt viuas cum illo. Incredibilius eſt quod mortuus eſt æternus, quàm vt in æternum viuat mortalis. Iam quod incredibilius eſt, tenemus. Si propter hominem mortuus eſt Deus, non eſt victurus homo cum Deo? non eſt victurus mortalis in æternum, propter quem mortuus eſt qui viuit in æternum? accepit ex te vnde moreretur pro te: Induit ſe vbi moreretur pro te. Induet te vbi cum illo viuas. Vbi ſe induit morte? in virginitate matris. Vbi te induet vita? in æqualitate Patris. Quiddam veſtrum iam ſurſum eſt: quod hic accepit, vbi mortuus eſt, vbi crucifixus eſt. Iam quædam præmitia tua preceſſerunt, dubitas quia ſecuturus es?*

Ne dubita, dum modo non deſis Gratiæ.

Digitized by Google

DOMINICA
INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS.

Cum venerit Paraclitus, &c. Ioan. 15. & 16.

EX duobus diuerſis capitibus depromptum Euangelium hodiernum duas etiam valde diuerſas continet partes. Prima in promiſſione Spiritus ſancti bonum omne complectitur. Secunda tota eſt in denuntiandis malis quæ ſint paſſuri Apoſtoli.

Ad priorem partem tres referri poſſunt Veritates, ex conſequenti verborum Chriſti textu.

CVM venerit Paraclitus quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis.

Sicut ſpiritus & veritas ſunt ſimul & ſeorſim indiuiſibiles, ita ſi hunc à Deo ſpiritum veritatis velis accipere, oportet te toto indiuiſim Dei eſſe.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ vndecimæ, vbi de adorando Deo in ſpiritu & veritate.

ILLE teſtimonium perhibebit de me.

Quàm rarò cogitas Chriſtum, tàm crebrò reſiſtis Spiritui ſancto.

Vel ſic

Nullâ in re frequentiùs Spiritui ſancto reſiſtitur, quàm quòd infrequentiùs de Chriſto cogitatur.

Quia videlicet nulla res eſt ad quam Spiritus ſanctus impellit frequentiùs, quàm ad pias de Chriſto cogitationes, cùm propterea præ-

puè ſit de cælo miſſus, prout declaratur in 1. parte, Feria 4. hebdomadæ primæ Aduentus.

Et vos teſtimonium perhibebitis, quia ab initio mecum eſtis.

In paruis maior eſt ſerui de Chriſto teſtantis fidelitas.

In 1. parte, Feria 6. hebdom. 6. poſt Epiphaniam. Vbi & vide quæ de ſanctis Martyribus in communi habentur circa finem.

AD POSTERIOREM EVANGELII PARTEM PLVRES REDVCVNTVR VERITATES.

Hæc locutus ſum vobis vt non ſcandalizemini.

Quantùm obeſt aduerſitas improuiſa, tantùm præuiſa prodeſt.

In 2. parte, Feria 6. ſexageſimæ.

Sicut ſcandalizans, ita peccat ſcandalizatus.

In 1. parte. Dominica 2. Aduentus.

Quem pro Chriſto ſperni pudet, Chriſti pudet.

In 2. parte, Feria 3. hebdom. 4. in Quadrageſimæ.

Absque Synagogis facient vos.

Beatius eſt magis carere omni ſolatio quàm abundare.

In 2. parte, Feria 4. maioris ſeu ſanctæ hebdomadæ.

Beati eſtis cùm maledixerint vobis.

In 3. parte, Feria 3. & 4. hebdom. 4.

Venit hora vt omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo.

Inter Dei ſeruos, tantò hic maiori præſtat obſequio, quantò illum qui perſequitur, maius obſequium arbitratur ſe præſtare Deo.

Ratio eſt manifeſta, quia tantò hic aliis maiori præſtat obſequio,

cæteris paribus, quantò molestius præstat obsequium.

Sed tantò illud est molestius obsequium, quantò illum qui persequitur, maius obsequium arbitratur se præstare Deo: sic enim qui persecutionem patitur, iustè pati iudicatur, tamquam impius & blasphemus, atque omni dignus supplicio: quod certè est in quauis pœna molestius.

Vnde est euidens Conclusio propositæ Veritatis, & colenda praxis.

Neque tamen propterea nimis esse dolendum, docet hæc veritas:

Qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.

In 2. parte, Feria 2. hebdom. 4. in Quadragesima.

HAEC facient vobis quia non nouerunt Patrem neque me.

Quidquid de Christo se scire dicant impij, Christum nescire dicendi sunt.

In 4. parte, Feria 4. hebdom. 19.

HAEC locutus sum vobis, vt cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis.

Si dum adest occasio, Virtus abest, vix vmquam aderit.

In 2. parte, Feria 2. hedom. 2. in Quadragesima.

Si quod Christus dixit, cogitetur difficile; hoc ipso reddetur facile, si cogitetur quòd Christus dixit.

In 3. parte, Feria 5. hebdom. 5.

Vel nulla Christi recoletur memoria; vel nulla erit in eius cultu querimonia.

RATIO quæ hic debet expendi fusius, hæc est inter alias, quòd nulla erit in Christi cultu querimonia, si nullus est labor.

Sed aut nulla Christi recoletur memoria, vel in eius cultu nullus erit labor.

Ergo nec vlla erit querimonia, vel nulla Christi recoleretur memoria. Quod postremum nimis pudendum ne accidat, curanda potius frequens & familiaris eius recordatio, qua difficultates omnes mitigentur & querimoniæ comprimantur.

I. PVNCTVM.

HÆC postrema Euangelij verba quibus præcipuè Dominus recordationem sui, suis commendat Apostolis, iam illis aptè conueniunt, hoc toto tempore quo ab ascendente Domino simul iuncti & vniti promissum expectabant Spiritum sanctum. Quid enim aptius cogitarent aut inter sese conferrent quam de verbis & de rebus gestis Domini, quibus se ad ardua & difficilia quæuis pro eius cultu suscipienda præpararent? ô beati non iam
Luc. 10. eorum oculi qui vîderunt, nec tantum beatæ aures quæ audierunt; sed Beatissima mens quæ visa & audita recordatur!

In hac porrò Recordatione verborum aut Personæ Domini tanta vis est ad agendum & patiendum, vt vere dictum sit; *vel nulla Christi recoletur memoria, vel in eius cultu nulla sit querimonia.* Et Ratio quidem aperta est, quoad primam præcipuè partem qua dicitur, nullam fore querimoniam si nullus sit labor, qui non libenter subeatur: Hinc enim totæ diffluunt querimoniæ, seu murmura, cum quid iubetur difficilius, aut quidquid sit quod iu-
Num. 21. betur, si non libenter acceptetur. *Et tædere cœpit populum itineris ac laboris, locutusque contra Deum, & Moysem, ait, Cur eduxisti nos de Ægypto vt moreremur in solitudine?* Audisne querimoniam? at vnde excitatur nisi ex prætento labore nimio quem nolebant ferre? vnde si nullus fuisset labor, aut si laborem lubentes sustulissent, profecto nullum fuisset murmur, nulla querimonia: quamobrem qui erant in misero illo populo sapientiores & fideliores, licet eundem ferrent laborem atque alij, non ita tamen murmurabant aut querebantur de Domino, quia libenter hunc laborem sustinebant, atque ex hac libenti sufferentia quam in Dei cultu demonstrabant, probabatur eorum fidelitas, vt Sa-

Digitized by Google

piens illa Iudith optimè sentiebat, dum populum suum sic adhortaretur, *memores sint quia tentati sunt patres nostri vt probarentur si verè colerent Deum suum.* Expende illud *verè colerent*, nam aliud est colere, & aliud verè colere. Iudith.8.

II. PVNCTVM.

SED, *vel nulla Christi recoletur memoria; vel in eius cultu nullus erit labor.* Quod perinde est ac dicere; *Si recolitur Christi memoria, nullus est in eius cultu labor; vel si quis sit labor qui non libenter accipietur, nulla eius recoletur memoria.*

Nam vel reuera nullus est in illo quod agitur opere labor, & nulla rationabilis difficultas, sed mera naturæ deprauatio quæ huic gratis repugnat & contradicit operi: aut certe est aliquâ in opere difficultas. Si primum fatearis, recole Christum tuum, repræsenta tibi nascentem in præsepi, aut in Cruce morientem. Audi quid contra naturæ deprauatæ motus dixerit; *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam & sequatur me. Qui non accipit Crucem suam & sequitur me, non est me dignus.* Aut pudebit te tui si hæc audias: pudebit te tui mollis & dissoluti animi in conspectu Christi tui: aut pudebit illum conspicere & clamabis, *tolle tolle, grauis est nobis ad videndum, contrarius est operibus nostris. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum, grauis est etiam nobis ad videndum, quoniam dissimilis est vita illius.* Sic scripturæ loquuntur, sic cedat animus quamtumuis vitiosus Christo repræsentato, aut tali cedat Christus animo, & se repelli patiatur. Matth.10. Sap.2.

Quod si reuera operi, nonnulla forte difficultas & labor inest, vt aliquando accidit, nonne si tùm Christus obuersetur animo quasi qui laborem hunc imperet, & sic ordinatum à se declaret, atque ad ipsum tolerandum persuadeat; nonne sic suaui quadam dulcedine laborantem afficiet, vt non modo non sit grauis labor sed suauis & iucundus, dicasque cum Apostolo, *ego non solum laborare & alligari, sed & mori paratus sum pro Domino Iesu.* Hoc omnino sentias & dicas necesse est, aut inane esset quod Christus dixit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugũ enim meum* Act.21. Matth.11.

Digitized by Google

suaue est & onus meũ leue. Credisne ita esse vt dixit Christus? Credis forte dum nihil pateris, sed dum laboras, diffiteris. At vide quàm contrà sentiret S. Augustinus, vix credebat cùm id audiret à Christo dictum & nihil dùm pateretur. Quando vero pro Christo patiendum fuit, tunc illud verius credidit. Audi enim vt loquitur: *Compressisti à timore superbiam meam, & mansuefeciſti iugo* 10. Conf. 36 *tuo cervicem meam. Et nunc porto illud, & leue est mihi, quia promisisti, & feciſti; & verè sic erat, & nesciebam quando id subire metuebam.*

III. PVNCTVM.

VEL nulla igitur Christi recoletur memoria, vel nulla erit in eius cultu & seruitio querimonia. Quia nullus erit labor quem non libenter subeas, dum illum recoles; aut si quis esset labor quem subire nolles, tu potius à tua mente Christum abiiceres, quam hunc nolles laborem ferre. Durius enim tibi videretur, si Christum diligis, pro dilecto præsente & vidente, nolle laborare, Isa. 26. quàm laborem quamtumuis durum pro illo sustinere. *Tantum in te recordemur nominis tui*, ait Propheta, quasi hoc ipsum diceret quod Apostolus: *In his omnibus superamus propter Eum qui dilexit nos*; Hanc tantum peto gratiam vt eius possim recordari.

Hoc inter alios patres, piè ac fusè sanctus Bernardus, ad illud Serm. 43. Canticorum, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. NON fascem sed fasciculum dicit quod leue præamore ipsius ducat quidquid laboris immineat & doloris. Vnde & dilectum nominat, monstrans dilectionis vim omnium amaritudinum superare molestiam. Tu quoque si sapis imitaberis sponsæ prudentiam, atque hunc myrrhæ tam carum fasciculum, de principali tui pectoris nec ad horam, patieris auelli; amara illa omnia quæ pro te pertulit semper in memoria retinens, & assidua meditatione reuoluens, quo possis dicere tu, fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi.*

Et post multa: *Mihi hic salutaris fasciculus seruatus est, nemo tollet eum à me, inter vbera mea commorabitur. Hæc meditari dixi sapientiam, in his iustitiæ mihi perfectionem constitui. Hæc me erigunt in aduersis, in prosperis reprimunt, & inter læta tristiaque vitæ præsentis, viâ regiâ incedenti, tutum præbent vtrobique ducatum, hinc inde mala imminentia propulsando. Hæc mihi conciliant mundi Iudicem,*

cem; dum tremendum potestatibus, mitem humilemque figurant, dum non solum placabilem, sed & imitabilem repræsentant Eum qui inaccessibilis est principatibus, terribilis apud reges terræ.

Propterea hæc mihi in ore frequenter, sicut vos scitis; hæc in corde semper, sicut Deus scit: Hæc stylo meo admodum familiaria, sicut apparet: hæc mea sublimior interim philosophia, scire Iesum, & hunc crucifixum. Hunc & vos dulcissimi tam dilectum fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, vt & vobis inter vbera commoretur. Habete illum semper non retro in humeris, sed ante præoculis, ne portantes & non odorantes, & onus premat, & odor non erigat. Si eum ante oculos habueritis quem portatis, pro certo videntes angustias Domini, leuius vestras portabitis. Quod breuius alibi repetens, *Vbi est, amor*, inquit, *non est labor, sed sapor.*

Vide in 1. parte, Dominica 4. Aduentus, vbi hæ proponuntur Veritates:

Sic facta sunt aspera in vias planas, vt tam iucunde per aspera quàm per plana viuamus.

Maius est Christi beneficium, amaritudines nobis reliquisse amabiles, quàm nullas nobis reliquisse.

Aut non amatur Christus, aut amatur asperitas.

Cui nimis adhuc durum videtur pati pro Christo, nimis etiam durum videtur amare Christum.

Huc etiam spectat tota hebdomada 22. partis 4.

HAC HEBDOMADA, quæ in Actis Apostolorum narrantur feciſſe Diſcipuli Domini, dùm ab eius Aſcenſione ad Pentecoſten, expectarent Spiritum ſanctum, referuntur ad ſex Virtutes, totidemque Veritates Practicas, quæ nos ad Eundem ſpiritum ſanctum plenius recipiendum diſponant; ex quibus duæ nos propius ſpectant, duæ proximum, duæ ipſum Deum.

FERIA SECVNDA.

DE CONTINVATA PER DECEM DIES RECOLLECTIONE APOSTOLORVM: ET DE NOSTRA INSTITVENDA, AD RECIPIENDVM CVM EIS SPIRITVM SANCTVM.

Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt vbi manebant Petrus & Ioannes &c. Hi erant perseuerantes vnanimiter in oratione, cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Nulli magis necessariò secedendum, quàm qui minus necessarium sibi putat secessum.

RATIO est, quia nulli magis necessario secedendum, quam qui minorem sui cognitionem & curam habet.

Sed qui minus necessarium sibi putat secessum, minorem sui cognitionem & curam habet.

Ergo nulli magis necessariò secedendum, quam qui minus necessarium sibi putat secessum.

I. PVNCTVM.

Luc. 24. Luca.

QVOD refert sanctus Lucas in fine sui Euangelij, Apostolos ab Ascensione Domini semper, siue assidue in templo fuisse, hoc Interpretes intelligendum docent post Aduentum Spiritus sancti, cùm ipsemet S. Lucas in Actis Apostolorum aperte dicat eos omnes in eandem conuenisse domum,

Digitized by Google

vnde digreſſi non putantur niſi poſt Pentecoſten, prout illis Dominus expreſſe dixerat; *ſedete in Ciuitate, quoaduſque induamini virtute ex alto.* Luc. 24.

Erat igitur *turba hominum ſimul*, vt Sacer Hiſtoricus refert, *fere centum viginti*; quod & ſequenti capite repetens, *erant*, inquit, *omnes pariter in eodem loco*, ſemoti ſcilicet ab omni alia conuerſatione & quibuſlibet negotiis, vt ſic in vnum Recollecti melius ſeſe diſponerent, cum Diuina Gratia, ad maiores illas Gratias quas erant recepturi. Act. 1. Ibid. 2.

Notari vero poteſt triplex quoddam genus Recollectionis; Nam primò illa eſt quæ ſic domi inſtituitur vt libertate vagandi per vrbem ſibi ſimul interdicant; Deinde, ne quidem per domum diuagantur, ſed vno omnes loco & cænaculo & cubiculo, quod erat in ſuperiori domus parte, ſeſe continent; Ac denique non modo corpore ſed & animo, non ſolum externo ſeceſſu ſed & interno, totis animæ viribus & facultatibus in vnum veluti recollectis, tanto propius Deo coniunguntur, quantò longius à Creaturis recedunt. O qualis illorum animus! qualis meditatio! quinam affectus! quænam colloquia!

Quantum autem, ad ampliora recipienda conferat iſta Recollectio, vel ex hoc Diuino diſce oraculo: *Propter hoc, Ecce ego lactabo eam & ducam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius.* Expende verbum illud *lactabo*, id eſt alliciam, perſuadebo, adducam ita ſuauiter, vt vnuſquiſque libenter veniat: quod fit vel per inſpirationes internas, vel per conſiderationes vbertimorum fructuum qui euidenter inde ad omnes permanant. Oſee 2.

Qualis hîc animus tuus? an ſe ſinit lactari & duci in Beatam illam ſolitudinem, an contrà reluctatur? Nec dicas tibi minus videri neceſſarium talem ſeceſſum: *Nam hoc ipſo quo ſic tibi videretur minus neceſſarius, magis neceſſariò tibi ſecedendum eſſet.* Ratio eſt valde expendenda, quia videlicet nulli magis eſt neceſſario ſecedendum, quàm qui minorem ſui cognitionem & curam habet. Idcirco enim talis ſeceſſus eſt inſtitutus vt quod ſpectat ad ſalutem, & quod in turba negotiorum minùs commode peragi poteſt, illic opportunè conficiatur. *Statue tibi ſpeculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam.* Quo de argumento, & maxime de neceſſitate conſiderandi ac noſcendi ſui, præclarè inter alios S. Bernardus in libris de Conſidera- Ier. 31.

Digitized by Google

tione ad Eugenium Papam, vnde hæc ad rem nostram peridonea:

L. 1. c. 5. *Memento proinde non dico semper, non dico sæpe, sed vel interdum, reddere teipsum tibi. Vtere tu quoque te inter multos. Quid indulgentius? Hoc enim dico secundum indulgentiam, non secundum iudicium, puto & ipso Apostolo indulgentiorem me in hac parte. Ergo plus quàm oportet, inquis? Non inficior. Quod si ita oportet? nam, vt confido, nostra non eris meticulosa informatione contentus, sed abundabis magis.*

L. 2. c. 3. *A te, tua consideratio inchoet, ne frustrà in alia extendaris, te neglecto. Quid tibi prodest si vniuersum mundum lucreris, te vnum perdens! Et si sapiens sis, deest tibi ad sapientiam, si tibi non fueris: quantum vero, vt quidem senserim ego, totum. Noueris licet omnia mysteria, noueris lata terræ, alta cœli, profunda maris, si te nescieris, eris similis ædificanti sine fundamento, ruinam non structuram faciens. Quidquid extruxeris extra te, erit instar congesti pulueris, ventis obnoxium. Non ergo sapiens qui sibi non est sapiens; sibi sapiens erit, & bibet de fonte putei sui, primus ipse. A te proinde incipiat tua consideratio; non solum autem, sed in te finiatur. Quocumque euagetur, ad te reuocaueris eam cum salutis fructu. Tu primus tibi, tu vltimus. Sume exemplum de Summo omnium Patre, Verbum suum & emittente & retinente. Verbum tuum consideratio tua, quæ si procedit, non recedat: sic progrediatur, vt non egrediatur: sic exeat vt non deserat. In acquisitione salutis nemo tibi germanior vnico matris tuæ. Contra salutem propriam cogites nihil. Minus dixi, contra: præter, dixisse debueram: quidquid se considerationi offerat quod non quoquo modo ad tuam ipsius salutem pertineat, respuendum.*

Plura sequenti puncto: hæc sufficiant vt videas, quanti referat consideratio de propria sui notitia, & quàm verè dicatur Nulli esse magis necessario secedendum quàm illi qui se minus norit, cùm idcirco præcipuè secessus commendetur, vt hæc sui notitia comparetur. *Deus semper idem, nouerim me, nouerim te.* Sic frequentissimè sanctus Augustinus.

2. Solit. 1.

II. PVNCTVM.

SED qui minus necessarium sibi putat secessum, minorem sui cognitionem & curam habet.

Quod enim sic de se sentiat & reputet, oriri potest ex tribus

causis quæ simul omnes declarant quàm modicam sui cognitionem & curam habeat. Prima ex tepiditate, quasi non putet sibi maiorem perfectionem esse necessariam, nec proinde illo secessu esse opus. Itane verò est, se nosse & sui curam habere, sic de suo iudicare profectu! Quàm longe est alius sancti Bernardi & veritatis sensus! Audi vt ille ad Eundem Papam: *Rara vox est; nihil mihi conscius sum. Cautior in bonis ambulas, si & mala non lateant. Quamobrem vt dixi, noueris te, vt inter angustias quæ non desunt, fruaris conscientiæ bono: magis autem vt scias quid desit tibi. Nam cui non desit?* OMNIA ILLI DESVNT QVI NIL SIBI DEESSE PVTAT. *Numquid quia summus Pontifex, ideo summus? Infimum noris esse, si summum putas. Quis summus? Cui addi non possit. Grauiter erras si te illum existimes. Absit: non tu de illis es qui dignitates, virtutes putant.* Et post pauca: *quomodo proficis, si iam sufficis tibi? non sit proinde tibi aut pigrum vestigare quid desit, aut fateri quid desit, verecundum. Loquere & tu voce Antecessoris tui: non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim. Et rursum: Ego me non arbitror comprehendisse. Hæc scientia sanctorum, hæc longè ab illa quæ inflat. Hanc qui apponit, apponit & dolorem: sed dolorem hunc nemo vnquam sapiens subterfugit. Est quippe medicinalis dolor per quem stupor ille lethalis animi duri & impœnitentis excluditur. Et ideo sapiens qui dicere potuit: Et dolor meus in conspectu meo semper.* l. 3. c. 7. Phil. 2. Psal. 37.

Secunda causa posset esse quod licet perfectioni suæ studeat, non putet tamen ad illam opus esse secessu, aut quid aliud esse necessarium quàm quod ordinarie facit. Atqui hoc est minus se nosse, hoc est minus nosse quam sit procliue cuiuis homini à seipso deficere & in pernicioſum labi statum, nisi se aliquando introspiciat attentius, & in seipsum penitùs redeat. Hoc est non nosse quod sacræ Literæ nos tam crebro monent de homine veterascenti renouando, quod sic egregiè sanctus Gregorius explicat: *Hoc ipsum enim in hac mortali vita consistere, quasi ad vetustatem ire est, & cùm indiscussa mens relinquitur, in quodam senio torporis sopitur: quia sui negligens, propositum robur insensibiliter perdens à forma prioris fortitudinis dum nescit, senescit: vnde & per Prophetam sub Ephraim specie dicitur, Comederunt alieni robur eius & nesciuit: sed & cani effusi sunt in eo, & ipse ignorauit. Cùm vero semetipsam quærit, & subtiliter pœnitendo, se discutit: ab ipsa hac ve-* 25. Mor. 6. Osee 7.

Digitized by Google

tustate sua, tota lachrymis & mœrore incensa renouatur: & quæ iam pene inueterata frixerat, per subministrata interni amoris studia, nouum calet. vnde Paulus Apostolus vsu mortalis vitæ veterascentes Dis-
Eph. 4. *cipulos monet: Renouamini spiritu mentis vestræ.*

Tertia denique causa est, quod cùm naturæ corruptæ onerosus & odiosus esse possit secessus, sibi quis facile fingat, non illum sibi esse necessarium, vt quem timet laborem fugiat. Qua in re, vel aperta malitia est, sic secum dissimulare, vbi agitur salutis & perfectionis negotium; vel cæca sui, nec condonanda ignorantia, quasi adhuc nescias, nec videas sic naturam deprauatam dolis suis occultandis causas obtendere; & quidquid non vult, sic obuelare vt non appareat idcirco nolle illud quia molestum est & laborioſum: sed quia non est necessarium, non opportunum, non tempestiuum aut quid simile speciosum. *O plene omni dolo &*
Act. 13. *omni fallacia! non desinis subuertere vias Domini rectas? Eris cæcus & non videns solem.* Sic Apostolus Elymæ cuidam seductori, quod tu tibi applices, teipsum seducenti.

III. PVNCTVM.

NVLLI ergo magis necessariò secedendum, quàm qui minus necessarium sibi putat secessum; Nam cùm is cæca quadam sui laboret ignorantia, cui curandæ opportunus est in primis secessus, profecto vel nulli est necessarius, vel isti cæco, qui cæcitatem suam si cognouit, cur non illuminari desideret? si autem non cognouit, nonne idcirco magis excitandus est vt secedat & audiat
Apoc. 3. admonentem, *collyrio iniunge oculos tuos vt videas.*

Sic Christus Dominus vt surdum & cæcum sanaret, remouit
Marci 7. eos seorsum à turba, vt expresse narrat sanctus Marcus, *& apprehendens eum de turba seorsum*, inquit de surdo, *misit digitos suos in*
Ibid. 8. *auriculas eius.* Tum verò pòst de cæco: *Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos eius, impositis manibus suis interrogauit eum si quid videret.* Cur ita porro? cur sic Christus illos seorsum retrahit? Eratne id necessarium sanandis illis? Nonne id æque poterat cùm essent in turba simul cum aliis, atque cum inde extracti sunt? Poterat sane, nec absolute id necessarium Christo fuit: potest tamen dici hoc fuisse necessarium condicionate, vt vocant, ex hypothesi scilicet quod non aliter eos sanare

Digitized by Google

statuisset. Sic plane de secessu cogita, non esset quidem necessarius absolutè, nec alia desunt Christo media quibus tuæ saluti & perfectioni consulat; sed cùm iam nobis tot signis indicauerit hoc se singulari medio velle vti ad persanandos & renouandos animos, sane tam necessarius dici potest talis secessus ex illa præsupposita dispositione Diuinæ prouidentiæ, quàm necessaria dicuntur alia quædam media, certos ad fines, qui non aliter attinguntur.

Numquid, si naturam sacrificij spectes, erat necessarium Israelitis in Ægypto manentibus, vt inde secederent in desertum ad sacrificandum Domino? Non erat omnino necessarium, sed quia tamen sic ordinatum à Deo erat, non poterant omnino sacrificare in Ægypto. Nec mysterio vacat quod Pharaoni ne- *Exodi 8.*
ganti hunc secessum respondit Moyses: *Abominationes Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro: quod si mactauerimus ea quæ colunt Aegyptij, coram eis, lapidibus nos obruent:* Id est, arietes, vitulos, tauros sacrificare debemus, quos cùm Ægyptij colant tamquam Deos, abominatio seu abominabile scelus apud illos erit nostrum sacrificium, nec patientur nos iugulare coram ipsis quos colunt Deos; ac propterea nobis est secedendum. Sic omnino dicendum cogitanti conuersionem aut renouationem animi; Sic prorsus immolandæ sunt Domino abominationes mundi; id est, quæ mundus colendo reddit abominabilia, vt sunt honores, deliciæ, diuitiæ, fastus & similia quæ coram mundo sacrificare, mundus credet abominabile, nec quietè sinet sacrificium hoc, religiosè persolui. Quamobrem diiungendi tantisper sumus; atque ex Ægypto seu mundana conuersatione, si verè velimus egredi, parandum nobis in deserto verum nostri sacrificium, siue vt illud ipsum identidem comfirmemus & renouemus quod iam aliquando cæpimus: siue vt de nouo aliquid inchoemus: dicamusque magno & volenti animo cum tribus pueris in fornace orantibus: *In animo contrito & spiritu humilitatis* *Dan. 3.*
suscipiamur, sicut in holocausto arietum & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi. Vel cum Dauide: *Cogitaui vias meas, &* *Ps. 118.*
conuerti pedes meos in testimonia tua.

Vide in 1. parte, die 14. Ianuarij. In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 13. In 4. die sexta Octobris.

FERIA TERTIA.

DE MODERANDA CVRA NOSTRI OFFICII, AD EXEMPLVM PRINCIPIS APOSTOLORVM, SANCTI PETRI.

In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, &c. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Sic internis externa sunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat.

RATIO EST, *Quia sic internis externa sunt temperanda, vt nec vlli eorum præiudicium fiat, nec vlli virtuti.*

Sed nisi temperamentum sic fieret, vt neutrum importunè vel vtrumque opportune sibi cedat: alterutri eorum præiudicium fieret & virtuti.

Ergo sic internis externa sunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportune sibi cedat. Quod certe ad praxim est perutile.

I. PVNCTVM.

ERAT vt diximus *turba hominum simul ferè centum viginti*, quos inter præcipui erant Apostoli, & inter Apostolos sanctus Petrus, qui cùm meminisset Scripturæ quæ de funesto Iudæ casu, deque alio in eius locum sufficiendo prædixerat, sic loquutus est omnibus: *Viri fratres, oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus sanctus per os Dauid de Iuda qui fuit Dux eorum qui comprehenderunt Iesum, qui connumeratus erat in nobis,*

nobis, & sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem, ita vt appellaretur ager ille lingua eorum Aceldamach, hoc est ager sanguinis: Scriptum est enim in libro psalmorum, fiat commoratio Psal. 68. *eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: & Episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex iis viris qui nobiscum sunt congregati, testem Resurrectionis eius nobiscum fieri.*

Sed hæc postrema in sequentem diem, satis modò sit ex illo sermone, quem sanctus Petrus habuit ad omnes fideles congregatos, agnoscere singularem eius solicitudinem & curam verè pastoralem, quæ est exemplar illius quam vnumquemque par est suo in munere rite administrando profiteri. Vide & admirare quod neque præceps fuerit, neque tardus; Non statim vt fuerunt congregati, loquutus est sanctus Apostolus, sed aliquot dies posuit in Recollectione & oratione; Neque vero etiam Recollectioni tantùm indulsit, quin illo ipso tempore de negotio tam vtili cum aliis ageret, pro ratione sui Officij: sicque vtrumque sapientissimè temperauit & moderatus est, vt neque nimia eum solicitudo exteriorum ab interna recollectione impediret; neque nimis continuata Recollectio ab officij ministerio retardaret.

O verè dignum Pastorem ouium qui non modo suos regeret & pasceret, sed quomodo etiam sic vnusquisque deinceps sui curam officij gereret, edocuit verbo & facto. Quod vt amplius extendatur & vberius ad praxim reuocetur, sic intelligendum est quod dicitur de officio seu ministerio proprio, vt externa quæuis opera siue ad illud spectantia siue ad quiduis aliud, pari sensu & nomine comprehendantur: *sicque internis seu spiritualibus exercitiis externa quæuis alia temperentur, & ita inter se conueniant, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat.*

Ratio est vniuersalis, & ad plura se proferens documenta, si diligenter expendatur: Nam quando agitur de his temperandis quæ cùm sint inter se diuersa, temperari debent vt simul conueniant, sic vniuersim loquendo, temperamentum eorum debet fieri, vt neutri parti aut vlli virtuti fiat præiudicium. Quale enim esset temperamentum, si plus vni daretur quam alteri, contra Ra-

tionem & virtutem? Quid est temperamentum rei cuiuslibet nisi modus & moderatio inter extrema diuersa, seu inter excessum aut defectum, quibus res illa corrumperetur, nisi tali modo temperaretur? At verò cuius est talem modum adhibere nisi virtutis? aut quomodo concipi poterit modus sine virtute aut virtus sine modo?

2. de Consid 8. Sic præclarè sanctus Bernardus discurrens per ipsas quatuor virtutes Morales seu Cardinales, *Quid tam iustitiæ quam modus,* inquit, *Alioquin si quid extra modum reliquit, non plane cuique tribuit quod suum est, quod tamen suum ipsius est facere. Quid tam rursum temperantiæ, quæ non aliunde profecto temperantia est nisi quod nil immoderatum admittit? Sed puto fatebere non minus esse fortitudinis cùm vel maxime ipsa sit quæ ab irruentibus vitiis & quasi hinc inde suffocare conantibus, purum illud potenter eruit, & vindicat in quoddam stabile fundamentum boni, sedemque virtutis. Est autem prudentia quæ modum diu animi neglectu posthabitum & vitiorum inuidia quasi in abditis reclusum & coopertum, quadam vetustatis caligine prior reperit & aduertit: propterea dico tibi à paucis aduertitur, quia paucorum prudentia est. Itaque Iustitia quærit, prudentia inuenit, vindicat fortitudo, temperantia possidet.*

Ex quo sancti Patris discursu, manifestè patet, quòd sicut virtutis est modum & temperamentum adhibere, ita nullus erit modus nullumue temperamentum, si vel vni virtuti præiudicetur: quanto minus si pluribus?

II. PVNCTVM.

SED nisi temperamentum internorum atque externorum sic fieret, vt neutrum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat, alterutri eorum præiudicium fieret & virtuti.

Tria sunt distinctè hic explananda. Primùm, quid sit opportunè vel importunè aliquid fieri: Nempe illud est opportunè quod fit suo tempore, suo loco & modo, seruatisque aliis circumstantiis, sicut ait Sapiens: *Tempus & responsionem cor sapientis intelligit: omni negotio tempus est & opportunitas.* Importunum è contra est quod fit extra tempus vel locum vel indebito modo, *vt musica in luctu, importuna narratio,* inquit Ecclesiasticus, Itemque; *Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo.*

Eccle. 8.

Eccles. 22. Ibid. 20.

Digitized by Google

Secundum inde explicandum est, tunc interna & externa cedere importunè, quando alterutrius eorum exercendi peruerteretur tempus vel modus, sine graui & vrgenti causa: quando scilicet vacandum est orationi, si tùm vacares studiis literarum vel externo cuiuis operi: Vel contrà, quando ex officio tibi forte incumberet negotiari aliquid; Tu relicto negotio velles orare aut studere. Hoc est *perperam agere*, quod vera nescit Charitas. Cederent vero sibi opportunè, si tantum vni cedat aliud, quantum vtriusque exigit necessitas siue opportunitas & conuenientia. *Da locum timori Altißimi.* Sic enim ipse ordinat. 1. Cor. 13. Eccles. 19.

Tertium hinc denique deducendum est, quod nisi tale esset internorum & externorum temperamentum vt neutrum importunè, & vtrumque sibi opportunè cederet, præiudicium alterutri afferretur & virtuti. Nam eadem plane est vtrorumque ratio; atque ex iis quæ sunt aperta & manifesta, licebit alia minus fortè nota cognoscere. Nonne si importunè oratio cederet studio, tunc præiudicium fieret orationi? At vero si cùm est opportunum studendi literis tempus, si non cederet oratio studiis literarum, nonne etiam præiudicium fieret studiis & literis? Percurre porrò quatuor illas virtutes quarum est modum & temperamentum afferre rebus, & vide nùm ex æquo violentur, vel quando vnum alteri cedit importunè, vel quando non cedit opportunè? Prudentia certe læditur in importuno studendi tempore, quia prudentis est obseruare tempus. Iustitia violatur quia quod erat debitum orationi vel alteri negotio detrahitur, & iniustè studio cõceditur. Temperantia corrumpitur quia plus datur appetitui quam Ratio postulet. Fortitudo denique eneruatur quia non resistit naturæ deprauatæ quæ se importunè atque inordinate projicit in opus alienum.

Iam verò sit opportunum studendi tempus, sit commoda negotij conficiendi opportunitas, & cuiuis operi sua vacandi hora: nonne si tũ oratio non cederet aut quælibet mentalis exercitatio, non minus læderetur Prudentia, quia non seruaret debitum tempus: non minus violaretur Iustitia, quia non redderet quod cuiq; suum est; non minus denique Temperantia & Fortitudo corrumperentur, quia plus cederent, aut non quantũ est satis, resisterent appetitui quem Ratio non minus regere debet vt id fiat quod opportunitas exigit fieri, quàm ne id fiat quod fieret importunè.

Eccl. 3. O quàm pauendè Sapiens qui postquam vnicuique rei suum esse tempus ostendit, miram hanc adjicit sententiam : *Justum & impium iudicabit Deus,* & TEMPVS OMNIS REI TVNC ERIT. Id est, tunc apparebit quantum momenti esset positum in cuiusque rei seruando tempore, quia hinc iustus & impius iudicabuntur, prout rerum tempus obseruarint.

III. PVNCTVM.

SIC internis igitur externa sunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat; quia fieret alioquin alterutri præiudicium & virtuti; sicque nullum esset temperamentum, sicut nullus est modus aut moderatio sine virtute, quemadmodum nulla est etiam virtus nisi suo modo temperetur inter extrema : Vnde toties in scripturis illud commendatum;

Deut. 5. Iosue 1. Prou. 4. 1. Tim. 5. *Non declines ad dexteram neque ad sinistram.* Quod sane grauiter his vrget verbis Apostolus : *Testor coram Deo & Christo Iesu, & electis Angelis, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando.*

L. 18. Mor. c. 25. Sic aptè sanctus Gregorius : *Pleni superna sapientia discernunt qualiter debeant & ad aliquid vacare intrinsecus, & ad aliquid extrinsecus occupari; vt si forte occulta Dei ordinatione aliquid eis non appetentibus de huius sæculi curis imponitur, cedant Deo quem diligunt; & præ amore eius intrinsecus solam illius desiderant visionem: præ timore vero eius, impositam sibi extrinsecus humiliter expleant actionem, vt & vacare Deo appetant ex gratia dilectionis, & rursum curas superimpositas ex conditione expleant seruitutis.* Et paucis interiectis sic pergit : *Intrant ad cor suum, & ibi consulunt quid velit occulta voluntas Dei, seseque subditos debere esse summis ordinationibus cognoscentes, humiliant ceruicem cordis, iugo Diuinæ dispensa-*

Cant. 8. *tionis.* Itemque in illud Canticorum : *Pone me vt signaculum super cor, vt signaculum super brachium tuum,* dilectam animam inuitari ait *vt in exteriori actione æque ac in meditatione pro signo habeat & ferat Christum suum.*

Serm. 49. Sic fusè sanctus Bernardus, in illud etiam Canticorum : *ordinauit in me Charitatem, QVOD veritas indicat præponendum, id charius amplectendum, ordo postulat Charitatis. Orantem hominem cum*

S. . 50. *Deo loqui quis dubitet? Quoties tamen inde Charitate iubente abdu-*

Digitized by Google

cimur & auellimur propter eos qui noſtra indigent opera & loquela? quoties piè cedit negotiorum tumultibus pia quies? quoties bona conſcientia ponitur codex, vt operi manuum inſudetur? quoties pro adminiſtrandis terrenis iuſtiſsimè ipſis ſuperſedemus celebrandis miſſarum ſolemnis?

Tum de ſe particulatim, *Patienter auellor ab infœcunda Rachelis amplexibus, vt de Lia mihi exuberent fructus profectuum veſtrorum: orare, legere, ſcribere, meditari & ſi quæ ſunt alia ſpiritualis ſtudij lucra, hæc arbitratus ſum propter vos detrimenta.* Ser. 51.

O quanti eſt meriti Caritas recte ordinata, cuius operâ fit vt opus externum quamtumuis humile & temporale plurimùm valeat: & cuius defectu fit vt opus internum quamtumuis ſublime & ſpirituale nihil profit.

Vide in 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 18. Vbi hæc exhibetur Veritas:

Sic eſt omni negotio tempus & opportunitas, vt niſi adſit tempus & opportunitas, vix vllum fiat negotium.

FERIA QVARTA.

DE PERFECTA OBEDIENTIA QVAM CAETERI OMNES CONGREGATI, SANCTO PETRO PRAESTITERVNT. ET DE NOSTRA REDDENDA SVPERIORIBVS.

Oportet ergo ex his Viris qui nobiſcum ſunt congregati, in omni tempore quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Ieſus, teſtem Reſurrectionis

Digitized by Google

eius nobiſcum fieri, vnum ex iſtis. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit ſuæ inobedientiæ.

RATIO EST, Quia qui rationes inquirit obedientiæ, vix obedit niſi videat rationes.

Sed qui vix obedit niſi videat rationes obedientiæ, rationem ſuæ inobedientiæ quærit.

Ergo & qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit ſuæ inobedientiæ, quod certe eſt pernicioſiſſimum.

I. PVNCTVM.

ADMIRATIONE plane dignum eſt, nullum vnum in tanta Congregatorum turba extitiſſe, qui ſancto Petro proponenti hanc electionem reſtiterit, aut vllo modo contradixerit! Quàm multi verò multa poterant illi obiicere? Nempe ne verbum quidem hac de re à Chriſto Domino eſſe factum, tametſi ſæpius illis poſt Reſurrectionem ſuam apparuit & de Regno Dei, ſiue de ordinanda Eccleſia diſſeruit: Quæ verò ipſe Dominus reliquit Apoſtolis diſponenda, non niſi poſt acceptum Spiritum ſanctum diſponenda videtur reliquiſſe, cum apertè de illo dixerit, *ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia.* Cur ergo non illum expectat Petrus? cur in re tanti momenti feſtinat? cur non expectat aliquot dies quibus ille venturus eſt, à quo debent erudiri de omnibus! an ita certus eſt Petrus de pſalmi citati intelligentia, vt de plano eius ſenſu dubitari non poſſit? Nonne hæc & ſimilia poterant Apoſtoli ſancto Petro referre & obiicere, ne quid de hoc negotio concluderetur? Et tamen nullus contrà obſiſtit! nullus ne verbum quidem opponit; ſed omnes intellectu & voluntate ſubiecti, hoc vnum volunt quod æquum bonum Superiori viſum eſt S. Petro.

Ioan. 14.

Sic nempe parendum erat; ſic parandus erat aditus diuino

Digitized by Google

Spiritui per inſignem obedientiam, quæ vt eſſet inſignior ſic ſubiiciendus erat intellectus, nullas vt prorſus inquirerent rationes cur ſic præciperetur, vel cur ſic obedirent. *Nam qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit ſuæ inobedientiæ.* Quæ certe Veritas ſi bene intelligatur, multum valere poteſt ad imitandam illam perfectam Apoſtolorum obedientiam. Vt autem melius intelligatur, ſic videtur ratiocinandum: Qui rationes inquirit obedientiæ, ſic paratum ſe exhibet ad obediendum, vt vix paratus ſit obedire niſi reddantur rationes quas inquirit cur id fiat quod iubetur, vel cur id ſibi iubeatur. Licet enim forte obediret, etiamſi rationes non redderentur, non obediret tamen ex motiuo quod vocant formali obedientiæ, ſed vel motu naturali vel politica conſideratione, vel humano aliquo affectu, quò qui tantum agitur non facit actum Chriſtianæ obedientiæ, quæ cum Diuina gratia debet ſupra naturam euehi, ſicut expreſſè monet Apoſtolus: *ſerui obedite Dominis carnalibus, cum timore & tremore in ſimplicitate cordis veſtri ſicut Chriſto, non ad oculum ſeruientes, quaſi hominibus placentes, ſed vt ſerui Chriſti, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate ſeruientes, ſicut Domino, & non hominibus, ſcientes quoniam vnuſquiſque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, ſiue ſeruus, ſiue liber.* Ephes. 6.

Hæc ſunt videlicet motiua ſupernaturalia quibus moueri debet Chriſtianus & Religioſus, vt Chriſtianè & Religiosè agat, & quibus non videtur permouendum eum qui rationes inquirit obedientiæ. Nam cùm rationes illæ quas inquirit merè humanæ ſint: vel reddentur, vel non reddentur; ſi reddantur, propter illas tantum obediet, & ſic humano tantum motiuo mouebitur: vel ſi non reddantur, dolebit ſe obedire, murmurabit obediendo, nec niſi valde oſcitanter obediet, quod certe non eſt obedire Chriſtiane. Nam ſi Chriſto ſic obedires, putareſne te obedire! at debes obedire Superiori ſicut Chriſto, aut ſi non obedis vt Chriſto, non obedis vt Chriſtianus. *Subiecti eſtote omni humanæ Creaturæ propter Deum: ſiue Regi quaſi præcellenti: ſiue ducibus tamquam ab eo miſſis.* 1. Pet. 2. *QVODCVMQVE facitis, ex animo operamini ſicut Domino, & non hominibus, ſcientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis. Domino Chriſto ſeruite.* Coloſſ. 3. Quid expreſſius?

PROPOSITIO VI.

Si recta linea secta fuerit vtcunque, quadratum totius, & quadratum vnius partium simul sumpta, æqualia sunt duplicato rectangulo totius, & prædictæ partis, & quadrato reliquæ partis.

Sit recta linea A B secta vtcunque in C. Dico quadratum totius A B, & quadratum partis A C simul sumpta, æqualia esse duplicato rectangulo A B, & A C, & quadrato reliquæ partis C B.

Describatur enim quadratum A D, & compleatur figura. Quoniam igitur rectangulum A E æquale est rectangulo A F, & rectangulum C E æquale rectangulo C F, erunt rectangula A E, & C E æqualia rectangulis A F, & C F. Sed rectangula A E, & C E æqualia sunt quadrato A D, & rectangulo A E, & C E. Ergo quadratum A D, & rectangulum A E, & C E æqualia sunt rectangulis A F, & C F. Sed rectangula A F, & C F æqualia sunt quadrato A D, & rectangulo A E, & C E. Ergo quadratum A D, & rectangulum A E, & C E æqualia sunt quadrato A D, & rectangulo A E, & C E. Sed quadratum A D, & rectangulum A E, & C E æqualia sunt quadrato A D, & rectangulo A E, & C E. Ergo quadratum A D, & rectangulum A E, & C E æqualia sunt quadrato A D, & rectangulo A E, & C E.

Quod erat demonstrandum.

III. PVNCTVM.

SIC igitur, qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ; nec parùm graue crimen incurrit, quale est prætendere causam suo peccato, & quasi velle peccare cum causa; aut velle causam fingere, cur non peccetur, non obediendo vt peccetur liberius. *Væ filij desertores, dicit Dominus, vt faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum.* Is. 30.

CVR præcepit vobis Deus vt non comederetis de omni ligno paradysi? Audisne primum serpentis sibilum quo primos nostros parentes est aggressus, in inquirenda scilicet ratione cur præcepisset Deus ne comederent de fructu vetito? Nouerat enim Serpens callidus quod statim atque induxisset hominem ad inquirendam causam præcepti, tum facile eum auocaret ab obedientia, quia non videndo rationem cur non comederet, putaret se habere rationem comedendi; *sic enim*, vt ait S. Augustinus, *dum circa rationem præcepti & obedientiæ secum meditabatur, dicere poterat, si bona est arbor, quare non tango, si mala est quid facit in paradyso*; & hinc fortasse periit, vt videas quam sit cauenda talis inquisitio. Gen. 3. In. Ps. 70.

Rectissime autem idem sanctus Augustinus ibidem obseruat, *in eo vel maxime positum fuisse primum illud præceptum & meritum obedientiæ, vt ignorata causa, nec inquisita ratione præcepti, simpliciter obediret, quia iubebatur, quia Dominus erat qui iubebat, & seruus homo cui iubebat: hac tota causa quia seruus es ô homo. Quæ si parua videtur esse causa, dedignaris esse Dei seruus.* Vellesne hoc dedignari? An te pudet esse Dei seruum? an te pudet ei obedire quia ille tuus est Dominus, tu eius seruus? Caue ergo ne inquiras rationes obedientiæ, nam sic aliud quæreres vt obedires quam quod ille est Dominus, & tu seruus. *Ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocausto.* Hoc est vnum quod maxime diligit in obedientia nempe subiectum iudicium: hoc est quod holocaustum facit vel rapinam in holocausto, prout datur vel negatur iudicium, id est, prout rationes præcepti non quæruntur vel quæruntur. O quàm frequens & crebra est in hoc holocausto rapina! Is. 61.

Vide in 1. parte, Feria 5. hebd. in Aduentu. In 3. parte, de voto obedientiæ. In 4. Feria 4. hebdom. 15. Vbi habetur hæc Veritas:

Nihil est in Abnegatione rationabilius, quàm quod in illa videtur minus rationabile.

FERIA QVINTA.

DE VNANIMI CONSENSV DISCIPVLORVM IN ELECTIONE DVODECIMI APOSTOLI: ET DE NOSTRO SIMILITER PROCVRANDO.

Et statuerunt duos, Ioseph qui vocatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus, & Matthiam. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui sensu suo priuato, saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu.

RATIO est, quia sano se priuat sensu qui sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

Sed qui sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

Ergo is sano se priuat sensu. Et dum se solum bene sentientem putat, solus est qui non sentiat malum suum, quod certe est deplorandum.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

CONSIDERANTI quam faciles eſſent Apoſtoli, etiam præſente Domino, ad contentiones & æmulationes, mirum omninò videri poterit, quàm ſint modo inter ſe & cum aliis congregatis vnanimes & idipſum ſentientes. En duo tantum ex turba centum viginti hominum, ſtatuuntur, quorum vnus eligatur in duodecimum Apoſtolum; & nullus contra pro ſe vel pro alio contendit, nullus refragatur, nullus ne verbum contra obiicit; ſed omnes tam vnanimi conſenſu conueniunt in vnum atque idem, vt iam de illis dici poſſit quod poſtea ſcriptum eſt, *multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna.* O quam euidenter apparebat inter eos ille eſſe *qui habitare facit vnius moris in domo!* Iam profectò ſentiebant quod orauerat Chriſtus Dominus, *vt omnes vnum eſſent ſicut pater in filio, & filius in patre.* Sic denique aptius diſponendi erant ad ampliorem ſpiritus ſancti Receptionem, vt de his canit Eccleſia, *inuenit eos concordes Charitate, & colluſtrauit eos inundans gratia Deitatis.* Sicut enim anima non infunditur in corpus niſi organis omnibus apte diſpoſitis; ſic plane Spiritus ſanctus dum ex pluribus vnum myſticum corpus facit quod inhabitet, requirit omnes inter ſe apte cohærentes; & quò facilior ad communem eris conſenſum, eò facilius quanta quanta volet infundere Donorum Author, & recipies & conſeruabis. *Luc. 22. Act. 4. Pſ. 67. Ioan 17.*

Quia vero vnuſquiſque ſuo in priuato ſenſu ſic abundat & acquieſcit, vt ſibi ſemper melius ſentire quam alij videatur: Idcirco tibi eſt diligentius attendendum, vt quantum vnicuique noceat ſuus priuatus ſenſus, probe intelligas. Neque vero melius intelliges quàm ex hac propoſita Veritate: *Qui priuato ſuo ſenſu ſaniorem ſe aliis putat, ſano ſe priuat ſenſu.* Quod quidem non poteſt etiam efficacius declarari, quam explicando quid ſit ſanus ſenſus, quid ſit ſane de rebus ſentire & iudicare. Nempe hoc eſt, ſic vniuſcuiuſque rei vel negotij naturam & proprietates inueſtigare, vt in his dignoſcendis non ſoli proprio fidas iudicio. Nam cùm tanta ſit in homine, rerum ingnorantia, & tanta iudiciorum de rebus diuerſitas, vt quot ſunt capita, tot ſint diuerſi ſenſus; quis ſanæ mentis audebit in illa iudiciorum & ſenſuum

diuersitate, sic sibi fidere in iudicando, vt sibi soli velit fidere? Nonne hoc est quod scripturæ toties monent: *Ne innitaris prudentiæ tuæ: ne sis sapiens apud temetipsum. VAE qui sapientes estis in oculis vestris. QVI confidit in corde suo, stultus est. SALVS vbi multa consilia. VIA stulti recta in oculis eius, qui autem Sapiens est, audit consilia. VIDISTI hominem sapientem sibi videri: magis illo spem habebit insipiens.* Nam vt alibi iam dictum est, saltem insipiens qui se talem agnoscit, sibi diffidit & cauet; sed sapiens qui sibi videtur ita sapiens, vt non putet egere alterius consilio, sua se perdit sapientia: atque vt optimè ait sanctus Bernardus: *Illi omnia desunt qui nihil sibi deesse putat.*

Prou. 3. Is. 5. Pr. 28. 11. 12. 26. Eccle. 7.

Quod & de se Salomon sic aptè expressit: *dixi, sapiens efficiar, & ipsa longius recessit à me: multò magis quam erat: & alta profunditas, quis inueniet eam?* Quasi diceret, non est vnius priuati hominis sic posse sapienter de rebus iudicare vt suo soli fidat iudicio: nimis alta rerum profunditas, vt eas vnus inuestigare possit: Et quo propius se accedere ad intimam rerum notionem crederet: eò ipsa rerum notio longius ab illo recederet. Vnde euidenter patet quod sanus ille sit sensus qui sic de rebus sentit & iudicat, vt soli suo non fidat iudicio. Atque ita ex consequenti qui sic suo fidit ingenio vt non aliter de rebus sentiat quàm vt ipse solus sentit & iudicat, sano se hoc priuat sensu; pleneque aliud nihil restat nisi vt insanus aut insensatus dicatur. *Nos insensati!*

Sap. 5.

II. PVNCTVM.

SED qui suo priuato sensu saniorem se aliis putat, sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

In hoc enim est priuatus sensus, vt nihil commune cum aliis habeat, diciturque proprium iudicium & consilium, de quo sic egregiè & aptè ad rem nostram sanctus Bernardus: *Lepra proprij consilij eò pernicioſior quo magis occulta: & quanto plus abundat, tanto sibi quisque sanior esse videtur. Hæc illorum est qui Zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes errorem suum, & obstinati in eo ita vt nullis velint consiliis acquiescere. Hi sunt vnitatis diuisores, inimici pacis, Charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes sibi, & magni in oculis suis, ignorantes Dei iustitiam, & suam volentes constituere. Et quæ maior superbia quam vt*

Serm. 3. in Resurr. Dom.

Digitized by Google

vnus homo toti congregationi iudicium suum præferat, tamquam ipse solus habeat Spiritum Dei!

Quæ sancti Patris dicta sufficient quidem ad iudicandum quis sit priuatus sensus,& quis in genere sic sentiat: sed te in particulari forsan, minus inde talem esse cognosces, quasi non sentias tot mala quot enumerat. At vero hoc vnum attende quod refert vnde alia possis timere, *nempe occultum hoc esse malum,* & eo magis damnosum quo est magis occultum.

III. PVNCTVM.

QVIS QVIS igitur sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu, qui vel in eo maxime agnoscitur esse sanus, si quis de rebus ita sentit & iudicat, vt non soli suo fidat iudicio: Aut è contra si quis sic sentiat vt sibi soli credat & confidat, tam verè sano se ille priuat sensu, quã vere ptiuatus est eius sensus. Quod quàm sit damnosum & cauendum, præterquam quod iam satis visum est, tum vero amplius disce ex sanctis Patribus,quos inter sanctus Basilius in illud Isaiæ: *Et restituam Consiliarios tuos sicut antiquitus: SACRA,* inquit, *quædam res est consilium, voluntatum vnio, fructus dilectionis, humilitatis insigne. E diuerso intolerabile est superbiæ argumentum, existimare se nullius egere consilio, sed sibi vni attentum esse quasi solus possit sibi consilio decernere quæ optima sunt.* Et in regulis breuioribus, *non est rationi consonum si quis in omnibus, suo stare velit iudicio: nec periculo aut contumaciæ suspicione caret, in congregatione multorum, nolle maioris partis sententiæ acquiescere.* Sanctus item Ambrosius, *Negligere bonorum iudicia, vel arrogantiæ vel dissolutionis est: quorum alterum superbiæ adscribitur, alterum negligentiæ.* Integram hac de re Cassianus collationem habet, vbi hæc inter alia satis quidem vulgata, sed numquam satis perpensa: *Nullo alio vitio tam præcipitem Diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quàm cùm neglectis consiliis seniorum, suo iudicio persuaserit definitionique confidere.* Sanctus quoque Dorotheus: *Cùm subiecti simus multis passionibus, prauisque affectibus, nostro iudicio non debemus omnino fidere: quando enim norma vel regula curua est & inflexa, numquam quod secundum eam dirigitur, rectum efficitur sed distortum.* Sanctus verò Bernardus hoc de se profitetur: *Amor primatus aufert mihi verùm*

Is. 1.

q. 523.

1. Off. 47.

Coll. 2. c. 11.

Serm. 19.

Digitized by Google

c. 66. de inter don. o. l. 1. c 9.

iudicium : Idcirco parum mihi credo de meipso vt pote homini mendaci, timens ne si meipsum iudico, mentiatur iniquitas sibi. Author denique libri de Imitatione Iesu : *Quis est ita sapiens qui omnia scire plene potest ? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere : si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis & alium sequeris, magis inde proficies.*

Iam verò tu homo priuati sensus & consilij quid sentis de sensu horum Patrum ? Rectene illi contra tuum priuatum sensum ? Malè tu ergo contra illos hunc retinebis : neque deinceps, tantùm communi aliorum hominum sensui repugnabis, sed ipsis sanctis patribus, ipsi sacræ scripturæ, ipsi denique Christo, qui

Matth. 18. se, vbi plures essent congregati, promisit in eorum affuturum medio, non vbi solus esses.

Vide suprà in hac parte, Sabbato Septuagesimæ.

FERIA SEXTA.

DE FERVENTI ORATIONE DISCIPVLORVM: ET DE NOSTRA CONSIMILI, ADPETENDVM LVMEN IN DVBIIS.

Et orantes dixerunt, Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus, vnum. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Erranti in dubiis & non oranti, nulla est erroris excusatio.

RATIO est, quia tota excusatio tùm peti posset vel ab ignorantia vel ab aliqua rei difficultate.

Digitized by Google

Sed non orantis Deum in dubiis, nulla eſt ignorantiæ vel difficultatis excuſatio.

Ergo neque erroris tum commiſſi. Quod pauci tamen aduertunt, licet ſint multi qui errent.

I. PVNCTVM.

IAM ſuprà viſum eſt, ex quo tempore ſimul congregati fuerant Diſcipuli, expectantes Spiritum ſanctum, omnes vnanimiter in oratione perſeueraſſe. Nunc verò conſiderari poteſt attentius, triplex eorum orationis genus. Primò quidem vniuerſim orabant variis illis modis qui ab Apoſtolo deſcribuntur dum ait: *Implemini ſpiritu ſancto loquentes vobiſmetipſis in pſalmis, & hymnis, & Canticis ſpiritualibus, cantantes in cordibus veſtris Domino, & gratias agentes ſemper pro omnibus, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti Deo & Patri.* Et rurſus; *Obſecro,* inquit, *primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Epheſ. 5. 1. Tim. 2.

Deinde verò hærebant diutius in vno ex his orandi modis, poſtulantes ardentiſſime aduentum Spiritus ſancti, quem quidem non ignorabant venturum ex promiſſione Domini, ſed cum neſcirent tempus, illud vrgebant vehementius ſicut antiqui Patres aduentum Chriſti: atque eorum precibus forte eſt acceleratus Spiritus ille Diuinus qui ſe idcirco vult expectari & orari vt ſe abundantius communicet. O quæ illorum deſideria! quæ ſuſpiria!

Denique, ſi quid interea præſentius & particularius occurreret de quo dubitarent & ad quod perficiendum, opus eſſet Diuino lumine, tum illud vnanimiter obſecrabant, vt patet in hac electione duodecimi Apoſtoli pro quo orantes dixerunt, *Tu Domine qui corda noſti omnium, oſtende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum miniſterij huius & apoſtolatus de quo preuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locum ſuum. Et dederunt ſortes eis, & cecidit ſors ſuper Matthiam, & annumeratus eſt cum vndecim Apoſtolis.* Qua de re in ipſius ſancti Matthiæ feſto dictum eſt fuſius. Nunc verò expende accuratè quàm ſit neceſſarium ſic orare in dubiis & difficultatibus, cùm alioquin vt habet propoſita Veritas: *Errantis &* Act. 1.

Digitized by Google

ritus ſanctus, vel ex his Chriſti Domini verbis collige: *Si vos,* Luc. 11.
inquit, *cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filiis veſtris: quantò magis Pater veſter de Cælo dabit Spiritum bonum petentibus ſe?* ô qualis promiſſio tanti Boni! ô quanta eſt orationis poteſtas, quæ illud promeretur! Sed ô qualis quantaque vecordia non orantis tale bonum quod eſt oranti promiſſum!

III. PVNCTVM.

ERGO erranti in dubiis & non oranti, nulla eſt erroris excuſatio. Nam cum erroris excuſatio vel ab ignorantia vel à difficultate peti poſſet, nulla autem, ſi oraſſes, ignorantia vel difficultas ſuperfuiſſent, quid reſtat quod excuſes? At verò multa ſunt quæ te accuſent, nempe orandi & impetrandi facilitas: errorum grauitas & multitudo quæ orationis defectu proueniunt; orationis continuæ & numquam ceſſantis toties repetita in Scripturis commendatio; Sanctorum Patrum Exempla, & conſilia; Motus interni Spiritus ſancti; aliaque innumera quæ te negligentiæ vel malitiæ tam aperte accuſant, vt nihil reſtet quam deplorare præterita, & in futurum ſerio perſpicere quod ait Sapiens: *In omnibus deprecare Altiſſimum vt dirigat in veritate viam* Eccleſi. 37.
tuam. Et quod Apoſtolus: *In omni oratione & obſecratione, cum* Phil. 4.
gratiarum actione, petitiones veſtræ innoteſcant apud Deum.

Vide hic etiam libri 3. de Imitatione Chriſti caput triceſimum octauum: vbi de Moſe ſemper recurrente ad oraculum & ad orationē, & de Ioſue decepto à Gabaonitis quod eò non recurriſſet.

Quæ plura verò de Oratione deſideres, habentur ſuprà, Dominica 5. poſt Paſcha, & ſequenti Feria Rogationum.

SABBATO
IN VIGILIA PENTECOSTES.

DE PERFECTA DISCIPVLORVM, ET NOSTRA RESIGNATIONE AD RECIPIENDVM SPIRITVM SANCTVM.

Digitized by Google

Et cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla sibi danda æque paratus est.

RATIO EST, Quia nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui donantis voluntatem spectat potius quam donum eius, aut suum commodum.

Sed qui ad nulla sibi danda dona æque paratus est atque ad omnia recipienda, spectat potius voluntatem Donantis quam ipsius donum, aut suum commodum.

Ergo nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quam qui ad nulla sibi danda æque paratus est: & qui possit perinde dicere vt recipiat vel non recipiat: paratum cor meum
Ps. 56. Deus: paratum cor meum.

I. PVNCTVM.

CVM nescirent Discipuli quo præcise die quàue hora Spiritus sanctus descenderet, sic Eum expectabant omni hora, vt æque essent parati ad eum iam iam recipiendum si aduenirent, ac diutius expectandum si aduentum retardaret. Iam penè decem in illa suspensione animi fluxerant dies, & nullus eorum conqueritur, nullus se domo summouet, ac ne quidem cubiculo vbi congregati erant: sed omnes pariter siue vnanimiter consistunt in eodem loco, in eadem mente, in eadem positione corporis & animi quam decebat eos qui toti pendebant ànutu & voluntate Dei. Non anteuertunt tempus egredi-
1. Reg. 13. di foras sicut Saül; non definiunt dies expectandi Diuini auxi-
Iud. 7. lij sicut Betulitæ; nec velut parentes Tobiæ iunioris nimiam fi-
Tob. 10. lij deplorant moram; Sed hoc vnum agunt, hoc vnum cogitant vt nihil agant aut cogitent nisi quod purè velit Deus. Sunt vi-

Digitized by Google

giles illi ſerui quos Dominus ita deſcripſerat vt ſuccincti lumbos, & lucernas in manu tenentes, expectarent de nocte Dominum ſuum vt quando veniret & pulſaret, confeſtim illi aperirēt. *Luc. 12.*

Hæc erat proxima eorum diſpoſitio in perfecta quam voçant Reſignatione animi: Et hæc erat perfecta eorum Reſignatio, ſic æquali mentis ſtatu conſiſtere, vt vel expectarent diutius, vel reciperent quantocyus Spiritum ſanctum, prout vellet aut nollet ſe illis communicare. Sic proinde nos ad eorum exemplum, ſic ad vtrumque ſemper parati ſimus, vt numquam magis velimus quod velit Deus, quam nolimus quod nolit. Quidquid aliud parueris, *Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quam qui ad nulla ſibi danda æque paratus eſt.*

Ratio quæ affertur continet documentum vitæ ſpiritualis eximium quod ſpectat ad perfectionem Reſignationis quæ eſt proxima, Deo bene iuuante, diſpoſitio ad omnia Dei dona recipienda: nempe vt ſpectemus magis Deum donātem, quàm eius dona. Hoc enim non modo eſt nobilius & excellentius, ſed magis intimum, &, vt vocant, eſſentiale ipſi Reſignationi ſiue præparationi quæ in eo præcipue ſita eſt vt nos totos integrè & perfecte ſubdat Deo, nihil vt ſuperſit quod noſtrum reputemus & ſpectemus, ſed toti quodammodo in Diuinum mutati beneplacitum, hoc vnum cogitemus, velimus & ſuſpiremus quod ille. *Et nunc quæ eſt expectatio mea: nonne Dominus? Et ſubſtantia mea apud te eſt.* *Pſ. 38.* *Quia inflammatum eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt; &* *Pſ. 72.* *ego ad nihilum redactus ſum & neſciui. Vt iumentum factus ſum apud te: & ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxiſti me, & cum gloria ſuſcepiſti me. Quid enim mihi eſt in Cœlo? & à te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Hoc eſt vnum ſpectare Dominum, hoc eſt eſſe reſignatum, hoc eſt eſſe paratiſſimum ad omnia Dei dona; hic eſt animus quem maxime Deus reſpicit. Hic eſt homo de quo ait, *ecce ſeruus meus ſuſcipiam eum, electus meus, complacuit ſibi in illo anima mea, dedi ſpiritum meum ſuper eum.* *Iſ. 42.* O qualis animæ noſtræ ſtatus in qua ſibi complaceat ipſa Dei animal in qua ſuæ Beatitudinis aliquod velut incrementum inueniat!

II. PVNCTVM.

SED qui ad nulla sibi danda dona Dei, aque paratus est, atque ad omnia recipienda, ille est qui spectat potius Donantem quam ipsius donum aut vllum suum commodum.

Nam cum dona spiritualia & cœlestia sint præcipua bona, & quæ iustius atque auidius desiderari & recipi possint: profecto qui ad nulla recipienda, æque paratus est, atque ad omnia, prout dare vel negare voluerit Deus, sic se indicat purè spectare Diuinam voluntatem supra quiduis aliud: quandoquidem illa Bona superant dignitate & vtilitate cætera omnia: dummodo scilicet, vt supponitur, id faciat non ex negligentia vel incuria, sed ex intuitu Diuini Beneplaciti quod pluris facit quàm suum bonum, etiam spirituale & æternum. Sicut supra dictum Beatos in cœlo magis gaudere, quod Diuina in ipsis voluntas impleatur, quam quod beati sunt, vnde sunt tam contenti in nouissimo atq; in primo loco vt ait S. Bernardus. Hic est excellentissimus perfectæ Resignationis actus qui tantopere celebratur in sancto martyre Laurentio, non quod tantùm paratus fuerit pati cum Xisto Pontifice, sed potius, id auide cùm expeteret, tam paratus fuerit ad minimè patiendum cum eo, quia sic voluntas Dei ferebat, quàm ad martyrium subeundum.

Tr. de dilig. Deo c. 7

Vid. l. 2. de Imit. Ch. c. 9.

In homine sæculari & minus perfecto, perfectionis studium esset, magna semper velle agere, & magna pati: In homine vero perfecto, imperfectionis nota esset sic velle magna semper agere vel pati, vt non æque parua vel nulla velit pati aut agere, prout pure Deus ordinarit. *Pondus æquum voluntas eius*, inquit Sapiens, id est voluntate Diuina sic ponderantur à sanctis omnia, vt siue parua siue magna sint, sint tamen illis æqua & æqualia, quia vnam Dei respiciunt voluntatem. Vel sic: sicut pondere suo feruntur omnia quocumque feruntur: ita sanctorum pondus est Diuina voluntas quæ ipsis videtur tam æqua & sancta in omnibus, vt eò indifferenter ferantur quo Diuina voluntate feruntur. Sic rursus dicuntur Beati sic colere Diuinam voluntatem vt si talis esset Dei voluntas, cœlum desererent non modo vt terras iterum repeterent, sed in ipsas purgatorij vel æterni damnatorum ignis pœnas descenderent, dicerentque cum Iobo, *Dominus dedit,*

Pro. 11.

Digitized by Google

Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum: ſed tanto id glorioſius & magnificentius dicerent ſupra Iobum, quàm cœlum terræ præſtat. O Diuinas ſanctorum mentes! quam longe ab his abſumus, qui terrenum neſcio quid vix patimur nobis negari, cùm cœlum ipſum pro Deo deſerendum eſſet!

III. PVNCTVM.

NEMO ergo paratior ad omnia Dei Dona recipienda, quam qui ad nulla ſibi danda aque paratus eſt; Quia ſic purius Deum reſpicit, ſic donantem potius quam dona ſpectat: ſic perfectius Deo ſubjicitur & vnitur, quæ perfecta ſubiectio capaciorem & paratiorem Deo recipiendo facit animam, cui propterea dicitur: *Dilata os tuum & implebo illud.* Id eſt, vt interpretatur ſanctus Auguſtinus, *anguſtias pateris in te, deſere teipſum, vt in me tranſeas, ſicque dilataberis vt magis implearis.* Quod & expreſſius idem Regius Pſaltes: *Doce me,* inquit, *facere voluntatem tuam quia Deus meus es tu,* Tum verò ſtatim ſubdit, *ſpiritus tuus bonus deducet me in terram rectam*; Quaſi diceret, ſtatim atque me ad voluntatem tuam comparauero, ſpiritus tuus me ſibi comparabit & acquiret. Itemque alibi luculente; *Auferes ſpiritum eorum & deficient, & in puluerem ſuum reuertentur, Emittes ſpiritum tuum & creabuntur & renouabis faciem terræ,* Tùm enim aufertur ſpiritus noſter & deficit cum perfecte ſubjicitur Deo; at loco noſtri ſpiritus, Diuinus ille ſubſtituitur qui replet vaſa vacua, & cui potius deficient vaſa quam ille vaſis, ſicut de oleo Elizæi narratur.

Oſſa arida audite verbum Domini, præclara eſt figura apud Ezechielem. Vide locum, & illud maxime annota quod dicitur, *A quatuor ventis veni Spiritus.* Sic enim myſtice à quatuor ventis ſuper nos inuocatur & venit ſanctus Spiritus, id eſt, per quatuor motiua repræſentata per quatuor mundi partes vnde quatuor principales venti perflant, & continentur in hymno de Spiritu ſancto. Sic enim primò venit velut ab oriente per beneficia commemorata: *Veni Creator Spiritus, &c.* Deinde ſecundo & tertio verſu velut à meridie per Charitatem: *Qui paracletus diceris, &c.* Tùm verò quarto verſu velut ab occidẽte per infirmitates & pec-

Pſ. 80.

Pſ. 142.

Pſ. 103.

4. Reg. 4.

Ezech. 37.

Digitized

cata nostra : *Accende lumen sensibus, infirma nostri corporis, &c.* quinto denique versu velut à septentrione, propter hostes ; *Hostem repellas longius, &c.* Atque hæc ardenter, constanter & purè propter Deum, nihil aliud postulando quam quod ipse velit, & quia sic ipse vult vt postules. Nihil in vacuo natura operatur ; at
1. Cor. 1. contrà, tota est in vacuo Gratia ; *Vt non glorietur omnis Caro in conspectu eius.*

HAC HEBDOMADA, ſic pergetur in hiſtoria Actuum Apoſtolorum, vt inde diebus ſingulis manifeſtentur ſeptem Dona Spiritus ſancti, totidemque ex illis erutæ Veritates.

DOMINICA PENTECOSTES.

DE MISSIONE SPIRITVS SANCTI.

ET DE DONO SAPIENTIÆ.

Et factus eſt repente de Cœlo ſonus tamquam aduenientis ſpiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erant ſedentes. Et apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tamquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum. Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Humana ſapientia ſic Diuinæ opponitur, ſicut humanæ ſtultitia.

RATIO eſt, quia idcirco humanæ Sapientiæ ſtultitia opponitur quod priuet hominem vſu Rationis naturalis ſiue quo nulla eſt

Digitized by Google

humana sapientia.

Sed hæc humana sapientia sic priuat hominem vsu supernaturalis Rationis, siue quo nulla est Diuina sapientia.

Sic ergo illi opponitur, ac proinde tam cauenda est quam stultitia timeretur.

I. PVNCTVM.

QVANTO hic plura dici possent de admirabili Mysterio descendentis in Discipulos congregatos Spiritus sancti, tanto breuius constringentur, quia plana sunt vnicuique & obuia. Tantùm vide ne multitudo vel varietas rerum quæ considerari possunt, te obruant. Distingue singula, suas in partes & in certas circunstantias, nisi forte te occupet & possideat Diuinus ille spiritus cui te totum debes permittere possidendum.

Contemplare primò *Quis* descendat, quale donum detur hominibus, *Donum ipsum essentiale*, vt ait sanctus Thomas, siue donum quo cætera omnia dona supernaturalia continentur: non iam per gratiam visitationis & operationis, sed per ipsam præsentiam maiestatis. O effusam Bonitatem!

S. August. Serm. 185. de Temp.

Secundo *quibus* detur; *Erat*, vt dictum est, *turba hominum simul ferè centum viginti*, quos inter, mulieres quædam sanctæ, & Maria mater Iesu. Sed hac vna excepta, quales alij erant? pauperrimi scilicet, ignorantes, idiotæ, peccatores, & tamen hos dignatur inhabitare Deus!

Tertio, quò descendat *loco & tempore*: Non enim vacat Mysterio quod in Congregatos, ipso in cœnaculo, vbi Sanctissimum Sacramentum fuerat institutum, & quod erat in superiori domus parte, descenderit; ac multo etiam magis quod ipso die Pentecostes, quo lex olim data fuerat quam spiritus sanctus in corde fidelium erat superscripturus.

Ier. 31. Hebr. 8.

Quarto, *modus* ipse descendentis Spiritus sancti maximè considerandus; nempe ille repentinus de Cœlo sonus, & illæ igneæ supra singulos sedentes linguæ. Quale prodigium! qualia Spiritus sancti Symbola: *ventus, ignis, & lingua!*

Quinto,

by Google

Quinto, *quo fine* venerit & quos effectus produxerit. *Hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi* de qua Pſaltes, plane tum mutati ſunt & conuerſi homines cùm ex peccatoribus ſancti, ex ſuperbis humiles, ex carnalibus ſpirituales, ex piſcatoribus prædicatores omnium linguis loquentes, ex timidis fortes, ex terrenis denique Cœleſtes & Diuini facti ſunt. *Erant tum in Ieruſalem*, ait Sacer Hiſtoricus, *habitantes viri Religioſi ex omni natione quæ ſub cælo eſt. Facta autem hac voce conuenit multitudo & mente confuſa eſt quoniam audiebat vnuſquiſque lingua ſua illos loquentes. Stupebant autem omnes & mirabantur dicentes, Nonne ecce omnes iſti qui loquuntur Galilæi ſunt! Et quomodo nos audiuimus vnuſquiſque linguam noſtram in qua nati ſumus! parthi & medi, &c. Audiuimus eos loquentes noſtris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes & mirabantur, adinuicem dicentes quidnam hoc vult eſſe? Alij autem irridentes dicebant, quia muſto pleni ſunt iſti.* Pſ. 76.

Videſne dum alij mirantur Apoſtolos, alij eos irrident? Mirabantur videlicet quidam excellentiſſimum illud *Donam Sapientiæ* quod eminebat inter alia, primoque ſe producebat, cùm mira de Deo ſaperent, ſentirent & loquerentur; Hoc eſt enim Sapientiæ donum, *ſapor & connaturalitas ad res Diuinas*, inquit ſanctus Thomas, id eſt, ſapor & quidam veluti guſtus tam ſuauis rerum Diuinarum vt connaturalis videatur. 2. 2. q. 45.

Quidam verò & qui forte ſapientiores videbantur, irridebant, ſeu vt habet aliaverſio, ſubſannabant quaſi ebrios & mente captos, iniuriis & conuitiis appetebant, quia ſcilicet humana ſapientia non niſi ſtultam Diuinam putat, vnde fit vt ipſa humana in ſtultitiam degeneret quando ſic Diuinæ opponitur. Quod certe eſt valde obſeruandum, vt quantum naturalis ſtultitia timeri poteſt, tantum humana ſapientia caueatur, *quæ ſic eſt Diuinæ oppoſita, ſicut ipſi humanæ ſapientiæ opponitur ſtultitia naturalis.*

Et quidem Ratio eſt euidentiſſima; Quid enim clarius quam quod in declaratione Veritatis propoſitæ dicitur, idcirco humanæ ſapientiæ ſtultitiam opponi, quod hominem priuet vſu Rationis ſiue qua nulla eſt humana ſapientia? Siue enim ſit priuatio mentis à natura, quæ dicitur proprie ſtultitia: ſiue à caſu, quæ eſt amentia: ſiue à deprauatis moribus, quæ fatuitas nuncupatur, perinde nobis eſt vt intelligamus oppoſitionem omnem ad hoc

Digitized by Google

vnum redire quod priuet hominem vsu rationis, ac proinde omni humana sapientia quæ tota est in illo naturali rationis vsu. Vide quàm deplorandus stulti status! quanta dignitas rationis si probe regeretur ad suum finem! quanta eius deprauatio & malignitas! Quàm variæ species humanæ sapientiæ! quàm damnosa illa quæ omnium sublimissima & fœliciſſima reputatur, quæ-
L. 10 Mor. c. 16. que sic à S. Gregorio describitur: *Cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere, quæ vera sunt falsa demonstrare. Hæc nimirum prudentia vsu à iuuenibus scitur, hæc à pueris pretio discitur: hanc qui sciunt cæteros despiciendo superbiunt: hanc qui nesciunt, subiecti & timidi in aliis mirantur, quia ab eis hæc eadem duplicitatis iniquitas, nomine palliata diligitur, dum mentis peruersitas, vrbanitas vocatur.* Nihilne in illis tuum esse agnoscis?

II. PVNCTVM.

SED hæc humana sapientia priuat hominem vsu supernaturalis rationis, sine qua nulla est Diuina sapientia.

Tria hic distincte sunt reuoluenda ex multis ante dictis. Primum quæ dicatur Ratio supernaturalis, nempe vt sanctus Tho-
2. 2. q. 45. a. 3. mas refert ex sancto Augustino, *quæ intendit rationibus supernis seu Diuinis conspiciendis & consulendis, secundum quod per Diuina de humanis iudicat actibus, & per diuinas regulas dirigit actus humanos,* vt si dixero & credidero *Beatos pauperes spiritu quoniam ipsorum*
Matt. 5. Luc. 6. *est Regnum cælorum*; *VAE vobis diuitibus quia habetis consolationem vestram. CVM facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos & cæcos, & beatus eris quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in Resurrectione Iustorum.* In his enim & similibus Euangelicis sententiis, vides Rationem peti vel à Deo sit loquente, vel à promissis æternis & futura Beatitudine.

Deinde considera quomodo sapientia humana priuet hominem vsu supernaturalis Rationis; quia scilicet cùm attendat tantum ad causas & rationes naturales, humanas, temporales, & transitorias, id est, petitas à sensu naturæ humanæ corruptæ, ab opinione hominum secundum carnem viuentium, nihil aliud reputat bonum siue beatum, nihil aliud malum aut miserum æstimat, quàm quod sensus naturalis, & communis opinio tale

Digitized by Google

ſentit: vnde cum paupertas, iniuriæ & calumniæ humano iudicio mala ſint; Diuitiæ vero, deliciæ & honores, bona cenſeantur; ſic manifeſtè fit vt euertat rationes ſupernaturales; & quàm verum eſt ſecundum Deum Beatos eſſe pauperes, tam falſum ſit ſecundum homines. *Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum,* *Iſ. 5.*
ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras; Sic differentem Dominum de Beatitudinibus Euangelicis deridebant auari & ſa- *Luc. 16.*
pientes mundani, quibus tum Chriſtus Dominus; *Vos eſtis qui iuſtificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda veſtra, quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum*: Stupenda certe ſententia.

Hac autem euerſa Ratione ſupernaturali, ſimul euertetur ſapientia Diuina, quod erat tertium expendendum, quia hic eius propius & maxime natiuus effectus eſt per ſupremas illas cauſas ſic illuſtrare & ſic afficere hominem, vt quod cognoſcit bonum animi, ſapiat, guſtet, proſequatur & amet, licet ſit amarum ſenſibus; & quod cognoſcit malum, oderit, fugiat & deteſtetur, licet ſit ſuaue carni. Iam vero ſi tollantur illæ ſupremæ Cauſæ, tolletur hic effectus, quia res non cognoſcentur in veritate prout ſunt, & ſic non vere afficient & ſapient. *Gens abſque con-* *Deut. 32.*
ſilio eſt & ſine prudentia; vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent.

III. PVNCTVM.

SIC igitur humana ſapientia Diuinæ opponitur, ſicut ſtultitia humanæ ſapientiæ.

Nam cum ratio & cauſa oppoſitionis ſit eadem, nempe priuatio Rationis, quid ſequitur niſi vt eadem ſit oppoſitio? Et certe quid magis oppoſitum quam quod humana ſapientia ſentit, & Diuina? Quid magis oppoſitum quàm amare Diuitias, aut contemnere? Miſeram dicere paupertatem, aut beatam? Honores vel ambire vel fugere? Crucem & perſequutiones odiſſe, vel amare? Hæc eſt videlicet oppoſitio humanæ & Diuinæ ſapientiæ: nam quantum humana proſequitur Diuitias, honores & voluptates; tantum Diuina fugit: vnde aptè ſanctus Iacobus: *Si zelum*, inquit, *amarum habetis & contentiones ſint in cordibus veſtris,* *Iac. 3.*
quæ ſcilicet ex concupiſcentiis proficiſcuntur, *non eſt iſta ſapien-*

v. 2. 2. q. 45. a. 1. ad 5.

tia desursum descendens à patre luminum, sed terrena, animalis, Diabolica; quæ autem desursum est Sapientia, primùm quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, &c.

Denique sicut mors & vita sunt inter se oppositæ, oppositione maxima quæ est priuatiua: sic vtraque hæc sapientia, quarum vna quæ dicitur sapientia & prudentia carnis, *Mors est*, inquit, Apostolus, prudentia autem spiritus *vita & pax*, quoniam prudentia carnis, *inimica est Deo. Legi enim Dei non est subiecta, neque enim potest.*

Rom. 8.

Atque hinc facilius intelliges quod frequentissimum est in Scripturis, humanam sapientiam non nisi stultitiam coram Deo reputari, sicut Diuinam apud homines stultam æstimari. *Stultam*, inquit idem Apostolus *fecit Deus sapientiam huius mundi. QVOD stultum est Dei, sapientius est hominibus, & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere quia spiritualiter examinatur.* Quorum omnium ratio est quam diximus, quia vtraque sapientia sunt inter se oppositæ, oppositorum autem plane est diuersa ratio, vnde quod vni bonum & dulce est, alteri sit malum & amarum necesse est.

1. Cor. 1. & 2.

At vero quæ verior est sapientia? Diuinam non dubitabis in Meditatione dicere, sed in praxi vide ne humanam anteponas. Illud videlicet obstat quod si secundum Diuinam sapientiam velis viuere, stultus habearis mundo, quod certe durum est; sed vide ne dum sapiens mundo vis haberi, stultus Deo existas. Vide ne dum stultitiam mundi velut sapientiam consectaris, sapientiam Dei velut stultitiam reiicias. Alterutrum enim necessario est concludendum, aut Dei aut mundi sapientiam esse stultitiam. Vtrum è Duobus? O quam hic præclare Apostolus; *Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Sapiẽtia enim huius mundi stultitia est apud Deum, scriptum est enim, Comprehendam sapientes in astutia eorum; Et iterum, Deus nouit cogitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus.*

1. Cor. 3.

EODEM DIE.

IN ILLVD APOSTOLI:

Digitized by Google

Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei. Epheſ. 4.

VERITAS PRACTICA.

Quod nos magis lætificat, hoc magis contriſtat Spiritum ſanctum.

RATIO EST, Quia hoc magis contriſtat Spiritum ſanctum per quod magis illi reſiſtimus.

Atqui per id magis illi reſiſtimus, quod nos magis lætificat.

Ergo hoc ipſum eſt quod Eum magis contriſtat. Quod quia nimis eſt impium, idcirco corrigendum illud quod nos ſic peruerse lætificat.

I. PVNCTVM.

LEGRAT in lege veteri lex expreſſa de non contriſtandis peregrinis & aduenis: *Aduenam non contriſtabis, neque affliges eum.* Ratio eius legis videtur fuiſſe quod cum aduenæ & peregrini, non minus à Iudæis diſtarent moribus quàm patria, fieri facile poterat vt Iudæi male illos tractarent, irriderent, & contemnerent; quod idcirco ſpeciali lege cauetur. Exodi 22.

At vero nobis hodie lex illa opportune videtur commendanda: ſicut enim Spiritus ſanctus dicitur hoſpes animæ noſtræ, *Conſolator optime, dulcis hoſpes animæ, dulce refrigerium:* Ita niſi diligenter caueamus, facile eſt nobis illum contriſtare & affligere, propter diuerſitatem morum & motuum noſtrorum ab eius motibus & agendi modis. O quanta eſt illa diuerſitas! Eaproter forte Apoſtolus, *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei.*

Fierine verò poteſt vt ille Spiritus contriſtetur qui eſt gaudium indeficiens, & ipſa eſſentialis beatitudo? Ille qui eſt author purioris gaudij quod poſſimus percipere? Ille qui eſt purus ſpiritus, & omnis expers perturbationis ac triſtitiæ, quomodo contriſtari poteſt? quomodo verò à Chriſtianis? à Religioſis, & à nobis? Hoc certe mirum, atque eò etiam magis mirandũ, quod vno hoc præcipue contriſtetur quod nos magis lętificat.

Digitized by Google

Ratio valde expendenda est, quod hoc vno potissimùm contristatur Spiritus sanctus, per quod nos illi præcipuè resistimus. Certum est quidem non Eum contristari sensibiliter sicut nos: sed tamen humano modo sic loquitur sacra Scriptura de Deo, vt intelligamus sic se Deum effectiuè erga homines gerere, quando id eorum peccata exigunt, sicut si affectiuè moueretur. *Non irascitur quasi mutabilis*, inquit sanctus Ambrosius, *sed ideo hæc dicuntur, vt exprimatur peccatorum nostrorum acerbitas, tanquam eò vsque increuerit culpa, vt etiam Deus qui naturaliter non mouetur, aut ira aut odio, aut passione vlla, prouocatus videatur ad iracundiam.* Sic breuius sanctus Hilarius; *pœna patientis, ita creditur esse decernentis.* Hoc autem non modo accidit quando peccamus, sed quando illi resistimus, quando illi monenti de culpis, & mouenti ad meliora, contradicimus, reluctamur, rebellamus, *Ipsi fuerunt rebelles lumini. VOS semper Spiritui sancto resistitis.* Sic Bonitas eius offenditur, si eius voluntas benefaciendi nobis auertitur: sic Christi meritum euacuatur; sic nostra salus aut perfectio periclitatur: sic Dæmon contra nos magis prævalet, magis carni seruitur quàm spiritui, magis naturæ obtemperatur quam Gratiæ, magis mundo quam Christo.

1. de Noe c. 4.

Iob. 24.
Act. 7.

Proptera irritatur, commouetur, & contristatur suo modo Spiritus sanctus, sicut filij contristant parentes, aut subditi suos superiores quando non acquiescunt illorum monitis: Vnde Apostolus; *Vt cum gaudio hoc faciant & non gementes. Hoc enim non expedit vobis.* Et certe hi possent vt homines aliquando errare in re vel in modo: vnde idem Apostolus: *patres, nolite ad iracundiam prouocare filios vestros:* At Bonitas illa Diuina nullo plane modo aberrat; & in nobis videt meram malitiam oppositam suæ Bonitati: falsitatem veritati: & ignauiam suæ solicitudini. Vnde Propheta grauiter æque ac piè: *Ad iracundiam prouocastis Deum, exacerbastis eum qui fecit vos, contristatis nutricem vestram.* Et rursum Apostolus. *Qui spiritui Gratiæ contumeliam fecerit.*

Hebr. 13.

Ephes. 6.

Baruch. 4.

Hebr. 10.

Nonne hæc tibi satis expressa sunt ad rem indicandam? Quoties vero voluit & noluisti? Quoties vocauit & renuisti?

II. PVNCTVM.

ATQVI per id magis ei resistimus quod nos magis lætificat. Quid est enim quod nos magis lætificat quàm quod na-

Digitized by Google

turaliter seu secundum inclinationem naturalem magis diligimus, magis appetimus & magis prosequimur! *exultatis in superbiis vestris*, ait sanctus Iacobus, quando scilicet quam appetitis laudem & gloriam, auide & peramanter recipitis, hoc est quod valde lætificat: sed male, inquit idem Apostolus, *omnis exultatio talis maligna est:* Ac proinde nos inde Spiritus sanctus præcipuè reuocat, quia illa lætitia est, velut approbatio cupiditatis & quidam consensus illi datus. Nos vero Illi tum maxime resistimus; quia natura in eo quod diligit tenacissima est, difficilius cedit, & contra Gratiam contendit diutius, vnde dicitur *auersio contentiosa*, qua sic à Spiritu sancto auertimur, tumque vel maxime *Caro concupiscit aduersus Spiritum, Spiritus autem aduersus carnem*, nam in his sibi inuicem præcipue aduersantur. *Iac. 4.* *Ibid.* *Ier. 8.* *Gal. 5.*

Hæc ratio posset vrgeri vehementius à detrimentis quæ nobis importantur ex inordinato amoris affectu, quem cæteræ omnes sequuntur passiones, vt est apud Prophetam: *In desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris sui, nullus auertet eam.* Et tunc vere dici potest quod alius refert: *Omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas.* Atque hoc est propterea quod Spiritus sanctus expugnat vehementius vt dictum est; *Fili hominis, ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum in plaga. AN putatis quia inaniter scriptura dicit: ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam.* Egregius certe sancti Iacobi locus, & fusius reuoluendus, vbi aperte ostenditur quo Zelo Spiritus sanctus feratur erga animam in qua inhabitat, & quæ tamen mundo nimis afficitur; Zelotypia quædam est, amor sponsi est non ferens consortem & comparem: aut discedat ab illa mundus anima, aut spiritus inde discedat; *Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi, inimica est Dei?* *Ibid. 2.* *Is. 64.* *Ezech. 24.* *Iac. 4.* *Ibid.*

III. PVNCTVM.

QVOD *nos ergo magis lætificat, hoc est quod magis contristat Spiritum sanctum:* quia videlicet hoc est quo illi magis resistimus: hoc est quod expugnabat vehementius, & quod à nobis præcipue volebat tolli: nos vero contra repugnantes & insanientes in medicum, in magistrum, & in patrem; ij verè sumus de quibus dictum est: *Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo.* *Ps. 105.*

Digitized by Google

Sicut è contra, nihil illum magis lætificat quam quod nos magis contristat, si verè contristati sumus ad pœnitentiam: quemadmodum dicebat Apostolus, *quis est qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me?* Aut illum non oporteret esse bonum, & nostri amantem; aut nos oporteret esse dociliores & magis subditos: nam quamdiu ille erit Bonus, non desinet hic nobis bene velle: & quamdiu nos ei resistemus, non desinet contristari, quòd bona eius voluntas nihil nobis prosit.

2. Cor. 2.

Sap. 12. *O quàm bonus & suauis est Domine spiritus tuus in omnibus: ideoque eos qui exerrant, partibus corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te, Domine.* Sed quàm malus est spiritus noster qui sic resistat bono! Tantine facimus gaudium illud nostrum vt propterea non timeamus contristare Spiritum sanctum? *Si propter cibum frater tuus contristatur,* inquit Apostolus, *iam non secundum Charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Quantò hæc verius & iustiùs de Spiritu sancto? An vero possis anime, eo lætari gaudio quo ille contristetur? An tu verum & solidum putabis gaudium, quo is contristetur qui solus dare potest solidum gaudium? An tu possis gaudere, & videre tuo illum mœrentem gaudio, à quo expectas gaudium sempiternum? An possis cum illo viuere & habitare cum quo tam malè conuenias vt quo lætaris, ille contristetur: & quo ille lætatur contristeris? *Numquid ambulabunt duo pariter nisi conuenerit eis?* Quod si ad conueniendum simul, necesse est vt alteruter de suo cedat aliquid, cuinam conuenit potius cedere? an velles potius Deum tibi concedere quod amas inordinate, quã te ex illo affectu inordinato decedere? Non times te ab eo tandem deserendum quem non potes retinere, nisi deseras quod ille tantum odit, quantum tu illud amas? Si autem ab eo deseraris, quid facies? quid orabis? quid sperabis? quid vel loqui vel cogitare poteris cùm nihil sine illo possis, cùm nemo possit dicere, *Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto? ERVDIRE Ierusalem ne forte recedat anima mea à te, ne forte ponam te desertam, terram inhabitabilem.*

Rom. 14.

Amos 3.

1. Cor. 12.

Ier. 6.

DE PECCATO IN SPIRITVM SANCTVM.

Prou. 1. *En proferam vobis Spiritum meum.*

O quam

Digitized by Google

O quam bonus est Domine Spiritus tuus! ideoque eos qui exerrant corripis. Sap. 12.

Vos semper Spiritui sancto resistitis! Act. 7.

VERITAS PRACTICA.

Peccati contra Spiritum sanctum malignitas sic est singularis, vt multis iam peccatoribus sit communis.

RATIO est, quia peccati contra Spiritum sanctum malignitas, siue quoad culpam, siue quoad pœnam, in hoc maximè sita est, quòd apertè contra bonitatem Dei peccetur.

Sed iam multis peccatoribus hoc est commune, vt apertè contra bonitatem Dei peccent.

Huius ergo peccati malignitas sic est singularis, vt multis iam peccatoribus sit communis. Quod quidem in hac materia præcipuè considerandum est, vt sic facilius vnusquisque norit, in quantam veniat huius peccati partem ac seriò sibi prospiciat.

I. PVNCTVM.

DIVINA Sanctissimæ Diuinitatis attributa sic Tribus indiuisim conueniunt sacris Personis, vt quod de vna vel affirmatur, vel negatur, pari modo de aliis sit prorsus intelligendum. *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum,* sic vniformiter, vno & eodem sensu ac consensu pariter de Tribus idem celebratur. *Is. 6.*

Nil propterea tamen obstat, quin ex humano nostro concipiendi modo, quædam Patri præcipue, tum quædam præsertim Filio, quædam etiam singulariter sancto Spiritui referantur; quia videlicet Pater priùs à nobis nominatur, & tamquam origo Diuinæ communicationis concipitur, ideirco quæcumque sunt potentiæ, potissimum illi assignantur, vt rerum creatarum effectio. Et quia Filius per viam intellectûs generatur, ideo quæcumque sunt Diuinæ Sapientiæ, qualis est rerum conseruatio

Digitized by Google

certosque suos in fines mira promotio, dicuntur huius esse Personæ. Sic denique quia Spiritus sanctus per viam amoris & voluntatis procedit, propterea quæcumque sunt bonitatis & gratiæ, qualis est totius humani generis reparatio, necnon particularis vniuscuiusque vocatio, iustificatio, glorificatio; Diuinus ille esse dicitur spiritus qui singula prout vult singulis diuidit & largitur.

Atque hinc fit, vt quæcumque peccata Diuinam hanc præsertim bonitatem impetunt, præsertim etiam in Spiritum sanctum dicantur perpetrari: non quòd in alias duas non peccetur Personas, sed in tertiam potissimum eo sensu, quo de illa potissi-
Ephes. 4. mum Bonitas prædicatur. *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei in quo signati estis in diem redemptionis.* Id est, per quem accepistis gratiam sanctificantem. Neque vero etiam vllum omnino peccatum admittitur, quin aduersus Dei bonitatem committatur,
Rom. 4. verèque omni dicatur peccatori; *contristasti nutricem tuam*, id est, bonitatem diuinam te sustentantem: Sed sicut effusior aliquando est illa bonitas & miseratio largior, ita tùm proiectius in hanc peccatur, & tum maxime peccata dicuntur in bonitatem atque in Spiritum sanctum, cùm sic directius & apertius diuinæ gratiæ pessundantur. *An diuitias bonitatis eius contemnis?*
Rom. 2.

2 2 q. 14. a. 1. Sic sanctus Thomas diuersis ea de re productis opinionibus, illorum sententiam refert & sequitur, *qui dicunt peccatum vel blasphemiam esse, quando aliquis peccat cõtra appropriatum bonum Spiritui sancto, cui appropriatur bonitas, sicut Patri appropriatur potentia, & Filio sapientia. Vnde peccatum in Patrem dicunt esse quando peccatur ex infirmitate; peccatum verò in Filium, quando peccatur ex ignorantia, peccatum autem in Spiritum sanctum, quando peccatur ex certa malitia, id est, ex ipsa electione mali.* Et nonnullis interiectis, explicans illam malitiam; *Contingit ex eo*, inquit, *quod per contemptum abjicitur & remouetur id, quod electionem peccati poterat impedire, sicut spes per desperationem, & timor per præsumptionem.*

Quæ sancti Doctoris verba sunt valde obseruanda. Vnde tandem concludit, *quod sicut illa quæ peccati electionem impediunt, sunt effectus Spiritus sancti, sic à se illa remouere, est malitia quædam singularis, ex qua qui peccat, peccat in Spiritum sanctum.*

Quanta sit autem illa malitia siue malignitas vel culpæ vel pœnæ consequentis, satis euidenter expressit Dominus, quando

Digitized by Google

dixit peccatum eſſe, *quod non remittetur neque in hoc ſæculo, neque in futuro*; Quod ſanctus Marcus ad peccatorem referens, ſic ait, *non habebit remiſſionem in æternum, ſed reus erit æterni delicti.* Quæ formidanda Domini verba ſic Idem ſanctus Thomas intelligenda quoad culpam fusè declarat, *Sicut aliquis dicitur morbus incurabilis, ſecundum naturam morbi, per quem tollitur id per quod morbus poteſt curari, putà cum morbus tollit virtutem naturæ, vel inducit faſtidium cibi & medicinæ, licet talem morbum Deus poſſit curare. Ita etiam peccatum in Spiritum ſanctum dicitur irremiſſibile ſecundum ſuam naturam in quantum excludit ea per quæ fit remiſſio peccatorum. Per hoc tamen non præcluditur via remittendi & ſanandi omnipotentiæ & miſericordiæ Dei, per quam aliquando tales quaſi miraculosè ſpiritualiter ſanantur.* Et paulò poſt in reſponſis ad obiecta: *Liberum*, inquit, *arbitrium remanet quidem ſemper in hac vita vertibile, tamen quandoque abjicit à ſe id per quod verti poteſt ad bonum, quantum in ipſo eſt, vndè ex parte ſua peccatum eſt irremiſſibile, licet Deus remittere poſſit.*

Matth. 12. Marci 3. 2. 2. q. 14. a. 3. ad 3.

Quod quia plurimi refert probè intelligere, ſic ſancti Doctoris ſententiam eruditus illuſtrat Eſtius in commentariis. *Senſus eſt*, inquit, *quod eiuſmodi peccata nihil in homine relinquant, ex quo ſperari poſſit eius pœnitentia, & per conſequens, peccati remiſſio. Nam qui peccat etiam grauiter ex ignorantia, præſumitur conuertendus, ſi veritatem eſſet edoctus; qui autem ex infirmitate peccat, præſumitur acturus pœnitentiam, vbi vehemens carnis paſſio tranſierit. At qui ſciens & prudens ex deſtinata voluntate peccat, nihil eiuſmodi relinquit ex quo ſpem reſipiſcentiæ eius concipere liceat. Et fortaſſe hoc eſt peccatum ad mortem de quo Ioannes in prima Epiſtola, capite quinto.*

Marci 3. 1. Ioan. 5.

Sunt verò innumera quæ ex ſcripturis proferri poſſent ad hoc ipſum confirmandum teſtimonia. *Si mutare poteſt Æthiops pellem ſuam, aut pardus varietates ſuas; & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. MVLTO labore ſudatum eſt & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis quia mundare te volui & non es mundata à ſordibus tuis, ſed nec mundaberis prius, donec quieſcere faciam indignationem meam in te. Ego Dominus locutus ſum, veniet & faciam. Non tranſeam, nec parcam, nec placabor; iuxta vias tuas & iuxta adinuentiones tuas iudicabo te, dicit Dominus. QVID faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? miſericordia veſtra quaſi nubes matutina, & quaſi ros mane pertranſiens.*

Ier. 13. Ezech. 24. Oſee 6.

Id est, quicquid gratiæ contulero tam parum in vobis durat & agit, quàm parum nubes euanida vel ros matutinus qui primo sole siccatur. *An diuitias bonitatis eius & patientiæ & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei.* Vide hebræorum sexto, tum decimo. Ex quibus & aliis quæ satis vbique patent, qui non videat quàm sit singularis malignitas huius peccati, tantò magis in seipso id probat, quantò minus videt.

II. PVNCTVM.

SED iam multis peccatoribus, & tibi forte, Lector atque Auditor, hoc est commune & familiare, vt apertè contra Bonitatem pecces.

Cum enim contra Bonitatem aperte peccare nihil sit aliud quàm apertè scire & sentire primò quidem quod peccetur, deinde verò quod peccetur contra conscientiam, contra manifestum rationis lumen, contra reuocantes diuinæ motus gratiæ; nonne hoc multis commune est, vt sic præfractè peccent? Quodcumque tandem sit peccati genus ac species; siue sit superbia, siue inuidia, siue luxuria, siue auaritia, gula, ebrietas, aut quod simile vitium; primò quidem quando ex ipsa naturæ procliuitate patratur, simplex ac nudum est vitium contra virtutem sibi oppositam; sed procedente tempore cum peccator per gratiam resipiscit, cum iterum labitur, iterumque multiplicatis sæpe actibus cadit & resurgit, ac iam non sola fragilitate, sed malitia, sed impulsu prauæ voluntatis contra pungentes animi stimulos ipse se in peccatum sciens volens præcipitem agit; tunc illud peccatum, illud ipsum quod ex suo ante genere peccatum fuit luxuriæ vel auaritiæ, fit peccatum contra Dei bonitatem, nempe contra tot lumina, tot gratias, tot bonos motus quibus peccatum emendaretur, & quibus omnibus peccator restitit; mutatur quodammodo peccati species, aut accedente noua ista circumstantia Bonitatis diuinæ toties impugnatæ sic aggrauatur, vt aliud coram Deo censeatur quàm reputatum esset, si talis peccandi ratio non interueniisset. Quanta est enim bonitas Dei, sic multoties delinquentem auocare, deterrere, complecti, fouere, ac singularibus demereri gratiis, tanta est eius malitia, tantaque delicti labes & secutura pernicies.

Digitized by Google

Quia vocani, & renuistis; obserua illud *quia*; sic enim suam Deus nostræ opponit malitiæ bonitatem, & idcirco grauiorem sibi videri ait talem malitiam, quia tali repugnat bonitati. Prou. 1.

Atque vt teipsum hîc agnoscas, dic quotum agis annum? quibus subiaces vitiis? à quo incipiunt dominari tempore? quoties inde fuisti reuocatus? quantis propterea lancinatus animi stimulis? Ignorasne te peccare? desuntne tibi præsidia seu motiua quibus peccatum caueas? an illa tibi proponis vel abiicis? fatere quod est. Nonne sæpius in ipso peccati procinctu pedem retrahis, quasi nolens quod perpetras crimen: quasi audires contra monentem, quasi videres minitantem, quasi sentires auertentem? Et tamen, quæ est audacia tua, non desistis à crimine, non inde reuocas animum, contra stimulum calcitras, nec quiescis donec opere compleas quod mente percepisti! Quid tu iam vocas istud peccati, nisi certæ cuiusdam malitiæ diuinam impugnantis bonitatem? Quid aliud dicebat sanctus Thomas cum supra definiret illud peccatum, vel peccatorem? Nonne hoc vno veluti charactere designabat eius malitiam animi, *quòd remoueret à se id quod electionem peccati poterat impedire, velut timorem, præsumendo de Dei bonitate?* At nonne hoc ipsum est in quo peccas? nonne sanctum illum peccandi timorem, quem Deus iniicit, tu peccando abiicis & pessumdas? nonne tibi fingis Deum ita bonum vt peccatis sit potius indulturus quã iraturus? *Existimasti inique, quod ero tui similis*; Nam si timeres, si diuinam reformidares iustitiam, non ita præceps rapereris, quò te libido concitat. *Etenim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore vllo filij hominum perpetrant mala.* Psal. 49. Eccl. 8.

III. PVNCTVM.

SIC est igitur singulare peccatum quod dicitur in Spiritum Sanctum, vt sit tamen multis commune peccatoribus. Singulare est in sua specie, singulare est in sua malitia, singulare est in sua consequente pœna; sed commune est & familiare tam multis, quàm multi sunt qui contra bonos illos motus à peccato auertentes, non timent sæpe obsistere & scientes volentesque peccare; *Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus:* hoc enim ipse peccandi actus dicit, hoc ipso efficitur peccati Iob. 21.

Digitized by Google

facto. Repulsus recedit Deus, & viarum eius scientia repudiatur. Quàm multi porro sint qui sic libere viuant & peccent, tam euidenter patet, vt vix de mundo sint alij, qui non sic libere viuant & peccent. *Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.* Ier. 8.

Quid verò inde sequitur, nisi quod peccatum illud quod multi leue putant, sit valde graue ac damnosum? *Elatio quippe contemnentis atque impœnitentis obstinatio*, inquit sanctus Bernardus, *in minimis quoque mandatis, culpam facit non minimam, & conuertit in crimen grauis rebellionis, nœuum satis leuem simplicis transgressionis.* lib. de præcepto & dispē. c. 14. Non iam attenditur quid peccetur, sed qua fronte, quo animo, qua libertate peccandi. Non arguit peccatores illos Diuina Iustitia, quod se obscœnis inquinauerint cogitationibus, quod pecuniæ, quod deliciis plus æquo sese dederint; nihil horum commemorat, sed quod *extenderit manum suam, & non fuit qui aspiceret; quod despexerint omne consilium suum, & increpationes suas neglexerint.* Prou. 1. Hoc illa in peccato considerat, hoc expendit & in ius vocat; hoc vnum denique est, vnde hæc peccatoribus tam grauis pœna decernitur: *Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo, cum vobis id quod timebatis aduenerit, cùm irruerit repentina calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio & angustia. Tunc inuocabunt me & non exaudiam, mane consurgent & non inuenient me; eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ;* Quasi non sufficeret primò vel semel dixisse, hanc eorum esse peccati pœnæ causam, quòd oblatas neglexerint gratias; rursus hoc repetit, & primum ac postremum hoc vt intelligamus satagit, & omni modo prouidet, quia hoc vno maxime decipimur, quod quam ingraueſcant in dies peccata nostra, quamque formidando interitu sint castiganda, non ponderamus.

Quapropter aptè Apostolus, dum ipse ait, *quapropter sicut dicit Spiritus sanctus; hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Hebr. 3. Psal. 94. Et quæ plura pergit ex psalmo regio: vnde tandem concludit, *videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi à Deo viuo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati.*

Digitized by Google

Perpende ſingula : Vide cur vocet in fidelibus cor malum incredulitatis. Nempe dum peccant non credunt ſe tam grauiter velle peccare, vt diſcedant à Deo viuo, priuati eius gratia & ſempiterna gloria ; nolunt ſibi hoc perſuadere ne à peccato deterreantur; quod certè incredulitatis genus eſt, & certum mali cordis ſignum, cui placet peccatum.

Deinde verò conſidera quàm opportune dicit, *adhortamini voſmetipſos*, nam quod extremum eſt humanæ malitiæ, ſeſe mutuis homines ſermonibus adhortãtur ad vitia, nec ſi adeſſent prauitatum probatores, vix eſſent prauitates. *Defecit ſanctus, diminutæ ſunt veritates à filiis hominum: vana locuti ſunt vnuſquiſque ad proximum ſuum. VENITE & fruamur bonis quæ ſunt, & vtamur creatura tamquã in iuuẽtute celeriter.* At cõtra, inquit Apoſtolus, aut ſimili ſi vultis modo in re diſſimili, voſmetipſos excitate per ſingulos dies, donec hodie cognominatur. Quid verò iſtud, *donec hodie ?* Singuli forte dies, donec hîc viuitur, poſſent intelligi, cum donec expirent homines, non expiret tempus gratiæ, non miſericordiæ ceſſet dies. Verùm cùm alludat ad verba Pſalmi, *hodiè ſi vocem Domini audieritis*, non alio ſenſu intelligendus eſt Apoſtolus quàm ipſo Pſalmiſtæ Regij, qui manifeſtè nobis indicat dies eſſe aliquos, quibus apertius vox è cælo fundatur, quam audire homines tanti referat, quanti recipere vel negligere quæ cum illa voce ſimul offeruntur dona cæleſtia. Non ita quidem ſemper certo ac definito tempore concluduntur illæ ſupremæ monitiones, quia ſe in plures extendant dies : At non ita verò ſeſe illi effundunt dies quin ſæpe contrahantur & contenebreſcant; quamobrem ab illo ipſo ſancto Spiritu qui luminum & gratiarum eſt diuiſor & donator, admonemur vt *donec hodie cognominatur*, quo is videlicet die Lumen & vocem effudit, tum arrectos mentis oculos atque aures habeamus, ne quid ex oblatis gratiis nobis depereat. *Nolite obdurare corda veſtra*, nolite ſic prolatare conuerſionem, quali aliàs cum libuerit, tanta poſſitis facilitate conuerti. Quod Chriſtus Dominus apertè dixerat, *ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant. ORATE vt non fiat fuga veſtra hieme aut Sabbato.*

Pſ. 11. Sap. 2. Ioan. 12. Matth. 24.

Si quis autem illuſtris dies, ſi quis ex illis vnus eſt fortunatis & ſerenis, quibus nobis illuceat & loquatur Dominus, certe eſt hodiernus, quo effuſi quondam Spiritus ſancti memoria non

Digitized by Google

alio præsertim nomine celebratur, quàm vt eamdem pro captu nostro participemus gratiam. Quamobrem hodie qui vocem eius audiuistis, nolite obsurdescere, nolite obdurare corda vestra, ne forte numquam audiatis. En vox hodierna quam audistis; peccatum vestrum, nisi diligentius cum gratia caueatis, *peccatum est in Spiritum sanctum*, peccatum est contra bonitatem Dei, peccatum est ex certa quadam malitia, peccatum est quod vix remittetur, peccatum est in quo moriemini si persistitis in eo viuere. Si contra hanc vocem cor induratis, cor illud erit durum, de quo Sapiens; *Cor durum habebit malè in nouissimo : & qui amat, periculum in illo peribit.* *Eccles. 3.* *CONVERTIMINI ad correptionem meam, En proferam vobis spiritum meum,* *Prou. 1.* quo id scilicet nunc possitis facere quod postea vobis erit tam arduum vt posse desperetis: eò enim tandem deuenitur, & pene omnis in desperationem transit præsumptio. Sicut nempe qui nimis differt, se semper posse præsumit; sic quando nimis distulit, iam se posse desperat. Nunc ergo donec dies est, donec hodie cognominatur, *conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite à vobis omnes præuaricationes vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum; & quare moriemini Domus Israel, quia nolo mortem morientis dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite.* *Ezech. 18.*

Iungendus verbis affectus & effectus affectui.

Vide in 1. parte pro hac singulari materia, Dominicam 4. Aduentus. In 2. Dominicam Septuagesimæ. In 3. Dominicam 9. In 4. Feriam 5. hebdomadæ 19. & diem 22. Septembris, in Festo sancti Mathæi, vbi habetur hæc Veritas:

Qui differt sequi gratiam, spiritui gratiæ contumeliam infert.

QVOD si quis forte contenderet quæ hic dicta sunt de peccato in Spiritum sanctum, tum vera tantum esse, quando peccatum illud cum blasphemia coniungitur: Sit Veritas sequens, præcedentis confirmatio, & difficultatis solutio.

Qui peccant in Spiritum sanctum, vix peccant quin blasphement.

Ratio

Digitized by Google

RATIO est, quia blasphemare in Spiritum sanctum hoc esse dicitur quando aliquid de illo affirmatur quod non est, vel negatur quod est. SED qui peccant in Spiritum sanctum, prout ordinarie modo peccatur, vix peccant quin affirment de illo quod non est, vel id negent quod est; ERGO & vix peccant quin blaphement, quod est horrendum dictu.

Totus discursus ex Diuo Thoma colligitur, locis annotatis, vbi de hac expressè materia. Prima quidem propositio nullam difficultatem habet, & volenti rem explicare fusiùs, præsto sunt apud sanctum Doctorem variæ species quibus vniuersim in Deum, & particulatim in Spiritum sanctum blasphematur. 2. 2. q. 13. & 14.

Secunda verò propositio sic declaratur: Qui modo peccant in Spiritum sanctum, his tribus modis, vt plurimum peccant, in quibus sigillatim ostenditur vix illos peccare quin affirment vel negent falsum de hac Diuina Persona.

Primus est, qui iam supra est explicatus, quando remouentur illa quæ peccati electionem possent impedire, vel quæ pœnitentiam possent inducere; tunc sine dubio peccatur directius in Spiritum sanctum, quia ille est, qui bonitate sua nos à peccato committendo retrahit, vel à commisso reuocat: vnde illud ex sapientia semper memorandum: *O quam bonus & suauis est Domine spiritus tuus in omnibus! ideoque eos qui exerrant, partibus corripis, & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine.* Sap. 11. Econtrà verò exclamandum: ô quàm malignus & durus est Peccator, qui tantæ bonitati resistit! Sed quàm sit etiam blasphemus & impius, sic demonstratur, quia sic peccantem hominem si roges, cur ita benigne auocantem à peccato repudiet Spiritum sanctum; vel negabit se tantam experiri bonitatem, vel si tantam experitur, affirmabit se sperare semper illum tam bonum fore Deum, vt quoties ipse peccator velit resurgere, velit & bonus Deus, atque ita non timeat, & stimulum si quem sentit, retundat. *Sic stultus transilit & confidit*, vt ait Sapiens. At nonne hoc est vel negare verum vel affirmare falsum de Spiritu sancto? Quid verius quàm quod de hoc diuino spiritu iam dictum est, quod peccatores à prauitate auocat, & quid proinde falsius quam id negare? Quid deinde magis oppositum sacris scripturis, quam negare diuinam iustitiam, aut eam affirmare bonitatem quæ tota peccatis sic blandiatur & indulgeat, nunquam vt illa puniat, nunquam vt peccatorem destituat illis auxiliis, quibus ante foueba- Pr. 14.

Eccleſ. 5. tur, cùm expreſſe ſit ſcriptum; *ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor; de propitiato peccato noli eſſe ſine metu, neque adjicias peccatum ſuper peccatum; & ne dicas, miſeratio Domini magna eſt, multitudinis peccatorum meorum miſerebitur, miſericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores reſpicit ira illius. Non tardes conuerti ad Dominum & ne differas de die in diem: ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore iræ diſperdet te.* Poteratne Scriptura grauius & expreſſius denuntiare quàm timenda eſſet peccatori iuſtitia, & quam formidanda præſumptio, qua ſibi palpat peccator de impunitate peccati? Poteſtne verò quidquam magis falſum de Spiritu ſancto dici, quàm quod magis oppoſitum dicitur eius verbis?

Secundus modus, in quo præſertim iam peccant homines contra Spiritum ſanctum, eſt impugnatio Veritatis agnitæ vel ita manifeſtæ, vt illam qui non vident, nolint videre. Nolunt intelligere, vt bene agant. Tales ſunt non illi modo qui à fide catholica ſunt alieni, ſed quotquot moribus ſuis repugnant Euangelio, nonne & verbis illud impugnant, quibus ſeſe tueantur in illis ſuis moribus? Quid clarius quàm quod de beata prædicatur paupertate? de beatis miſeriis & iniuriis iniuſte ac patienter latis? quis tamen ſe in illis fœlicem credat? quis è mundo paupertatem tamquam ſummum malum non deteſtetur potius quam ſe in illa beatum putet? quis illatas ſibi non doleat quantumuis leues iniurias? quis ſe denique vel de mundo eſſe cenſeat, licet totus ſit in explendis concupiſcentiis? vel ſe de mundo eſſe, quis pernicioſum putet, licet apertè mundus ſit in Scripturis proſcriptus & damnatus? Iam vero ſi tam apertæ repugnare ſcripturæ ſit apertam impugnare veritatem, & peccare in Spi-
2. q. 14. a. 2. ritum ſanctum, vt expreſſe docet Diuus Thomas ex ſancto Auguſ-
Ioan. 14. tino, nonne eſt ſimul negare verum & affirmare falſum de ſancto illo Spiritu qui eſt *ſpiritus veritatis quem mundus non poteſt accipere*, quia ſe Illius veritati opponit?

Tertius denique modus eſt quo pene omnes peccant, cum vix vnus ſit qui non ſibi optet ingenium præſtans & ſublime, & vix tamem vllus ſit qui Spiritum ſanctum hoc ſibi optet nomine, licet illo nullum præſtantius & ſublimius poſſit eſſe ingenium. Nonne ſi quem videres expreſſe affirmantem poſſe aliquid Spiritu ſancto reperiri præſtantius, non dubitares illum

Digitized by Google

affirmare falſum, & mentiri, & peccare in Diuinam illam perſonam? Tu verò qui humanum & naturale ingenium quo poſſes eſſe doctus, eloquens, & mundo illuſtris magis optas quàm illud ſpirituale quo poſſes eſſe humilis, pauper, abiectus & patiens: quid hoc eſſe putas niſi affirmare aliquid præſtantius diuino Spiritu? Quod enim illud tibi magis velles quam iſtud, non alia profecto poteſt eſſe cauſa, quam quod illud putares tibi n elius, tibi vel commodius vel honorificentius vel delectabilius. At quæſo te, quandoquidem illud vt aliquid melius optas, nonne hoc ipſo affirmas eſſe melius? Fierine poteſt vt aliter aliquid magis optes, quàm vt ſimul exiſtimes maius eſſe bonum? Cum enim bonum ſit quod omnes appetunt, certe illud quod quis magis appetit, maius illi bonum videtur, nec aliter magis appetit quàm quod ita videtur. *Omnia probate, quod bonum eſt tenete*, inquit Apoſtolus, poſtquam expreſsè dixit, *Spiritum nolite extinguere*, quaſi diceret, ſi qua donorum naturalium cum ſpiritualibus fiat comparatio, cauete naturalia ſpiritualibus præferatis; quod bonum eſt, tenete, nempe quod eſt ſpirituale, quod eſt à bono & ſancto Spiritu. Tu verò, qui aliud cenſes, nonne falſum cenſes de illo diuino Spiritu? nonne illum arguis de iudicio quaſi ſit infirmius, quaſi tantum ſectetur humilia, deſpecta & vulgaria; ſicut ille mundũ arguit de iudicio quod ſit ſuperbum, arrogans, animale, vanum & diabolicum? ô diuina & humana iudicia, quàm ſunt diſſita, quam ſunt diſparia, *ſicut ſcilicet exaltantur cæli à terra.* 1. *Theſſ.* 5. *Iſ.* 55.

Sic igitur qui modo peccant in Spiritum ſanctum, hoc ipſo contra blaſphemant, quo peccant: aut vix certe peccant quin blaſphement, quia modò tribus illis modis qui recenſiti ſunt, frequentius contra peccatur, quibus qui peccant modis, pene ſemper vnà ſimul affirmant aut negant aliquid ſecus quam ſentiendum eſſet de diuino Spiritu, quod eſt proprie blaſphemare, quo ſenſu in Scripturis vſurpatur. *Educ blaſphemum extra caſtra, & ponant omnes qui audierunt, manus ſuas ſuper caput eius, & lapidet eum omnis populus.* Tam graue ſcilicet crimen eſt, vt neque minori ſit expiandum pœna. Nunc illa vero corporalis in ſpiritualem pœna mutata eſt, & tanto magis aucta quanto Spiritus anteit corpori, & quanto æternitas tempori; dicente Domino, *qui blaſphemauerit in Spiritum ſanctum, non habebit remiſſionem in* Leuit. 16. Marci 3.

Digitized by Google

æternum. Id est, qui peccauerit quo iam solent modo peccare frequentius, qui peccant in illum diuinum spiritum.

2. Pet. 3. *Hi sunt illusores*, de quibus Princeps Apostolorum, *venient in nouissimis diebus, in deceptione, illusores: iuxta proprias concupiscentias ambulantes*, quibus scilicet vt liberius indulgeant, illudunt sacris omnibus dictis, quibus inde auerti possent. Et licet nihil ore proferrent, hoc ipsum tamen corde loquuntur & cogitant, hoc ipsum suis præ se ferunt operibus, vnde est blasphemia cordis, oris, & operis, vt ait sanctus Thomas, cuius verba sunt valde 2. 2. q. 14. a. 1. ad 1. obseruanda; *Sicut*, inquit, *confessio fidei non solum consistit in protestatione oris, sed etiam in protestatione operis: ita etiam blasphemia Spiritus sancti potest considerari & in ore, & in corde, & in opere.* Vnde illi omnes qui vitam agunt repugnantem illis veritatibus quas manifestè docet Spiritus sanctus; tametsi nihil aliud contra dicerent aut cogitarent, vita eorum loquitur, vita eorum tam vere blasphemat & irritat sanctum Domini, quàm suis verè ope- 4. Leg. 15. ribus impugnant cognitam veritatem. *Cui exprobrasti & quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam*, vitam tuam, *& eleuasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israël! NVNC verò de-* Col. 3. *ponite & vos omnem iram indignationem, malitiam, blasphemiam, & turpem sermonem de ore vestro.*

De aliis verò quæ generatim spectant aut quæ referri possunt ad Solennitatem hodiernam, vel ad materiam de Spiritu sancto, præsto sunt hæ sparsim expositæ Veritates.

Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus.

Numquam est amor Dei otiosus.

Amor non nisi amore compensatur.

In 1. parte, Feria 4. 6. & Sabbato hebdomadæ 3. in Aduentu.

Sic Charitas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent.

In 2. p. Fer. 5. hebdomadæ Sexagesimæ.

Colloquendo de diuinis, quantò magis luces quàm ardes, tantò minus in te lucet Diuina Charitas.

In 2. p. Feria 6. hebdom. 2. post Paschæ.

Aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut Fides in credendis.

Digitized by Google

In 2. p. Feria 4. hebdomada 4. post Paſcha.

Affectum probat effectus.

In 3. parte, Feria 2. hebdom. 9.

Tantò vnuſquiſque eſt magis aut minus bonus & ſanctus, quantò magis minuſue participat de Spiritu ſancto.

In 3. p. die 11. Iunij de S. Barnaba qui dictus eſt vir bonus & plenus Spiritu ſancto.

Diminutio cupiditatis augmentum eſt Charitatis; & augmentum cupiditatis diminutio Charitatis.

In 3. p. Dominica 17. vbi & plura de Charitate.

Huc etiam referri poſſunt quæ tota ſequenti hebdomade continentur.

FERIA SECVNDA.

DE PRIMA PRÆDICATIONE SANCTI PERTI, AD IVDÆOS: ET DE DONO INTELLECTVS.

Stans autem Petrus cum vndecim, leuauit vocem ſuam & locutus eſt eis; Viri Iudæi, & qui habitatis Ieruſalem vniuerſi, hoc vobis notum ſit, & auribus percipite verba mea, &c. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui.

Digitized by Google

SENSVS & RATIO EST, quia quod intellectus confert actioni seu virtuti exercendæ, est cognitio eorum quæ sunt necessaria ad illius virtutis exercitium.

Sed ipsa virtus exercita, refert illam cognitionem, seu multum confert ad illam ipsam cognitionem augendam.

Ergo quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui: ac proinde si ad Veritatem Practicam requiris intellectum, require magis ad intellectum, Veritatem Practicam.

I. PVNCTVM.

CVM loquentes Apostolos omnium gentium linguis magnalia Dei, quidam è Iudæis irriderent & dicerent eos esse musto plenos & ebrios, tùm sanctus Petrus commodam inchoandæ Prædicationis nactus occasionem, silentium postulat. Et mox: *Non sicut vos æstimatis*, inquit, *hi ebrij sunt, cùm sit hora diei tertia, sed hoc est quod dictum est per Prophetam Ioel, Et erit in nouissimis diebus, dicit Dominus: effundam de spiritu meo, super omnem carnem.* Vide quæ fusius prosequitur, & mirare primò quanta facilitate Prophetias & Psalmos referat & intelligat. Deinde quanta fœlicitate persuaserit quod volebat de Domino Iesu, adeo vt statim post finitam concionem, *Compuncti corde dixerint, quid faciemus, viri fratres? Petrus autem ad illos; pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti:* Et post multa: *Saluamini à generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.*

Hic erat status nascentis Ecclesiæ,, & in eo manifestum apparebat Donum intellectus, quo non tantum Apostoli, sed & ipsi Iudæi tam citò intellexerunt quæ audierunt, & tam feruenter exequuti sunt quæ intellexerunt. *O quam velox est sermo sapientiæ*, ait sanctus Leo, *& vbi Deus magister est, quam cito discitur quod docetur.*

Serm. 1. de Pent.

Valde exoptandum est istud Donum intellectus ad Veritates.

Digitized by Google

noſtras Practicas exercendas; ſed & ipſæ Veritates creberrimè ſunt exercendæ ad recipiendum vel augendum iſtud Donum. *Nam quod praxi ſeu actioni confert intellectus, hoc ipſum actio refert intellectui*, nempe cognitionem eorum omnium quæ ſunt ad illius veritatis aut virtutis exercitium, neceſſaria: ſeu ad quamlibet actionem rite peragendam.

Cùm enim actionis ciuiuſlibet perfectio multum dependeat à circumſtantiis perſonæ, loci, temporis, finis, modi & aliis; plurimaque inde dubia & difficultates naſci poſſint, niſi animus cœleſti quodam lumine colluſtretur; hoc lumen confertur Dono intellectus, cuius proprium eſt *intus quodammodo legere*, vt ait ſanctus Thomas, quæ alioquin nec in Scripturis, nec in libris, nec naturali nec fidei lumine capi poſſent. *Quæ Dei ſunt*, inquit Apoſtolus, *nemo cognouit niſi ſpiritus Dei. Nos autem non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis.* Itaque crebro cum Dauide dicendum. *Da mihi intellectum & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Et iterum; *Da mihi intellectum, & diſcam mandata tua.*

2. 2. q. 8.
1. Cor. 2.
Pſ. 118.
Ibid.

II. PVNCTVM.

SED ipſa virtus exercita, refert illam cognitionem, ſeu multum confert ad illam ipſam cognitionem augendam.

Hoc ſacra paſſim Scriptura, hoc sãcti Patres, hoc Ratio & Experientia manifeſtè probant. *Intellectus bonus omnibus facientibus eum*; id eſt verè illi ſapiunt qui faciunt quod intelligunt; & faciendo prout intelligunt, merentur intelligere quod melius & perfectius agant. Sic datur manibus intellectus & conſilium, ideoque de ſe ſuiſque Dauid affirmabat: *In intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.* Et Sapiens de forti muliere: *operata eſt conſilio manuum ſuarum:* nempe ſecundum intelligentiam quam agendo percepit. Vnde & idem Sapiens: *Da occaſionem ſapienti, & addetur ei Sapientia.* Itemque alibi: *poſt induſtriam ſequetur ſapientia.* Quod & Pſaltes regius ſibi plurimùm profuiſſe teſtatur: *ſuper omnes docentes me, & ſuper ſenes intellexi, quia mandata tua quæſiui.* *QVIA enim*, inquit S. Gregorius, *ſtuduit operando implere quod didicit, accepit intelligere quod doceret.* Idemque in illud Prouerbiorum, *præpara foris opus tuum, diligenter exerce agrum tuum:*

Pſ. 110.
Pſ. 177.
Pr. 31.
Pr. 9.
Eccleſi. 10.
Pſ. 118.
11 Mor. 9.
Pr. 24.

Digitized by Google

10. Mor. 16 SVNT *nonnulla*, inquit, *cogitationis acumina quæ ex operatione nascuntur: sicut ab animo opus sumitur, ita ob opere animus eruditur: Mens imperat bona quæ fiant, sed ipsa suis exercitata actionibus, discit cùm imperare bona inchoauerat, quantum minus videbat.* Quod
6. Mor. 4. & ante in libris Moralium sic clarius expresserat: *Qui & idcirco ad intelligentiæ alta perueniunt quia agere quæ intellexerunt, vel minima nulla contemnunt, & dum sensum manibus adiuuant, sese vltra*
Prou. 30. *altitudinem ingeniosorum leuant; vnde bene per Salomonem dicitur: stellio manibus nititur, & moratur in ædibus regis: quia illò simplex per intentionem recti operis peruenit quò ingeniosus minimè ascendit.*
Ioan. 13. Sic sanctus Augustinus ad illa verba Domini volentis lauare pedes Petri, *Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. CVM scilicet meo exemplo lauabis aliorum pedes, hoc ipsum quod modo facio ad humilitatis praxim, melius intelliges.*

Quid, quod tres omnium sapientissimi Viri, sic dicuntur actione & exercitio cognitionem rerum percepisse? Certe Adamo infusa erat scientia pene infinita, & tamen ex arbore scientiæ
In Ps. 30. boni & mali, *didicit*, vt ait sanctus Augustinus, *per experientiam quid esset bonum & malum*; ac proinde sic dictam illam arborem volunt quod inde deducta esset scientia quædam experimentalis boni & mali.

Quis Salomone Doctior & Sapientior? Tam multa tamen sepe̊r actionem & experientiam didicisse profitetur, quanta hæc
Eccles. quæ sæpe vsurpat verba significant, *tentaui, vidi, didici, intellexi, ecce hoc inueni:* & similia.

Coloss. 2. Quod & magis mirum de Christo Domino, *in quo cum essent omnes thesauri sapientiæ & scientiæ abscondititi; & cum esset filius*
Hebr. 5. *Dei, didicit tamen ex iis quæ passus est, obedientiam*, inquit Apostolus; tùm paulò post quod subiungit, vide quam aptum; *perfectorum est solidus cibus, eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni & mali:* quasi diceret, hi sunt qui perfecte intelligunt quid sit bonum & malum, qui sese exercent in illo faciendo & hoc declinando. Vnde non est mirum si tam parùm in diuinis intelligas, qui tam parùm operaris.

III. PVNCTVM.

QVOD *igitur intellectus confert actioni, hoc intellectui refert actio:* Et ad veritatum praxim si requiritur intellectus, ad intellectum

Digitized by Google

intellectum etiam requiritur praxis qua fit vt omnia melius cognoſcantur. *Intellige quæ dico*, ait Apoſtolus ſuo Timotheo, poſt commendatum impensè laborem; tum verò ſubdit, *dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum*; vt ſcilicet melius illa intelligas operando, quàm dum ipſa te doceo. Atque idcirco Idem Apoſtolus tàm ſæpe omnibus Chriſtianis, vt opere exercerent quod docebantur, inculcat: *propterea abundantius oportet obſeruare nos ea quæ audiuimus ne forte pereffluamus; SICVT ergo accepiſtis Ieſum Chriſtum Dominum, in ipſo ambulate. QVAECVMQVE ſunt vera, quæcumque pudica, quæcumque iuſta, quæcumque ſancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ, hæc cogitate. Quæ & didiciſtis, & accepiſtis, & audiſtis, & vidiſtis in me, hæc agite, & Deus pacis erit vobiſcum.*

2 Tim. 2. Hebr. 2. Col. 2. Phil. 4.

Atque vniuerſim Apoſtoli non tam multa prædicabant, quam multùm inculcabant ſemel dicta, vt obſeruarentur, *Confirmantes animas Diſcipulorum, exhortanteſque vt permanerent in fide.* Quod in ipſo naſcentis Eccleſiæ exordio magis mirum eſt vt ſupra retulimus, cùm vix vnum aut aliud præceptum docuiſſent Apoſtoli, dicuntur tamen omnes fideles *perſeuerare & perdurare in doctrina Apoſtolorum*, quaſi iam doctrinam Chriſtianam vniuerſam plenè didiciſſent; Sed non tam multa ſcienda ſunt vt faciamus, quàm multa facienda ſunt vt ſciamus. Exequamur pauca quæ nouimus & plura cognoſcemus. *Quia vero plures magis ſcire deſiderant quam bene viuere*, inquit Thomas à Kempis, *ideo ſæpe errant, & pene nullum vel modicum fructum ferunt. O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicut ad mouendas quæſtiones!* Tibi, tibi hæc dicuntur.

Act. 14. 1. de Imit. Chr. 3.

AD Euangelium Feriæ: *Sic Deus dilexit mundum, &c.* Ioan. 3. Vide in 1. parte, Feriam 2. primæ Aduentus hebdomadæ: Vbi quæ de dono Filij dicuntur, accommodari rectè poſſunt dono Spiritus ſancti: Quamquam, his diebus, non tanta debet haberi ratio propoſiti Euangelij, quanta Solennitatis exhibitæ, cui deſeruiunt non modò quæ ſuprà iam ipſo die Dominico dicta ſunt, ſed quæ ſingulis huius hebdomadæ Feriis referuntur.

Digitized by Google

FERIA TERTIA.

DE PRIMO VIVENDI GENERE NASCENTIS ECCLESIÆ: ET DE DONO SCIENTIÆ.

Omnes qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia: possessiones & substantias vendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qui eminentior est in hac eminenti scientia, minus inter homines eminere cupit.

RATIO est, quia eminere in hac scientia est, perfecte cognoscere tantùm res humanas valere quantùm valent ad salutem.

Sed qui perfecte id cognoscet, non optabit inter homines eminere.

Ergo neque is qui hac in scientia eminebit; Quod certe est consideratione dignissimum.

I. PVNCTVM.

HOC erat primum viuendi genus nascentis Ecclesiæ, vt quotquot crederent simul omnes conuiuerent, simul omnia sua conferrent quæ omnibus essent communia, nihil vt suum quisquam diceret, sed singulis diuideretur quod cuiq; videretur opus. O cœleste & diuinum viuendi genus! Tanta erat certe in admiratione apud Iudæos vt tametsi non crederent, credentes tamen idcirco venerarentur quod ita viuerent. Sic aperte Diuus Hieronymus vbi de S. Marco & primis Chri-

Digitized by Google

stianis: *Philo*, inquit, *disertissimus Iudæorum videns Alexandriæ primam Ecclesiam adhuc Iudaizantem, quasi in Laudem gentis suæ, librum super eorum conuersatione scripsit. Et quomodo Lucas narrat Ierosolymæ credentes omnia habuisse communia, sic & ille quod Alexandriæ sub Marco fidei Doctore cernebat, memoriæ prodidit.* l. de Script. Eccles.

Quàm verò iam mutatæ rerum vices! quàm pauci modo sic suarum rerum contemptores! quàm multi retinentes! Sed numquid mutatum Euangelium? numquid mutata veritas, numquid mutatus Christus? plane idem *heri & hodie, ipse & in sæcula*, inquit Apostolus, sed illud est quod Propheta monuit: *Iudicium Domini cum habitatoribus terræ: Non est enim veritas & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra.* Donum erat Scientiæ quo sic primi Christiani humana omnia contemnebant, quemadmodum de se Apostolus tam expressè affirmat: *Verum tamen existimo omnia detrimentum esse propter Eminentem Scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Dicitur eminens scientia quia valde eminet in vita Christi, & valde eminentes facit eos qui sic omnibus rebus creatis supereminent. Sed tamen quod mirum est & valde considerandum; *Qui eminentior est in hac scientia, minus eminere cupit inter homines.* Hebr. 13. Osee 4. Phil. 3.

Quod vt intelligatur, perpendendum accuratè quid sit eminere in hac scientia, nempe id perfectè cognoscere, tantùm res humanas valere, quantum valent ad salutem & perfectionem. Sic apertè sanctus Thomas, *Ad scientiam*, inquit, *propriè pertinet rectum Iudicium Creaturarum*; Tum ibidem; *Homo per rectum iudicium scientiæ, creaturas ordinat in bonum Diuinum*, Quasi diceret paucis his verbis, quod alij fusius, quisquis ex hac scientia de rebus creatis & humanis iudicat, de his recte iudicat; Et qui de his recte velit iudicare, debet ex hac scientia iudicium sumere, quæ propterea scientia animæ dicitur de qua Sapiens: *vbi non est scientia animæ, non est bonum.* 2. 2. q. 9. Pr. 19.

Iam verò qui recte de his iudicat, non aliter eas æstimat nec aliter valere videt quam prout valent ad salutem seu bonum Diuinum, ad hunc enim finem sunt omnia condita; vnde sequitur non aliud esse eminere in hac scientia, quàm sic perfectè cognoscere tantum res humanas valere, quantum valent ad salutem, quia hoc solum est recte de his iudicare.

Digitized by Google

O scientiam Diuinam supra cæteras vere eminentem! ô quàm
Prou.30. vere Sapientissimus hominum dixit se *stultissimum esse virorum*, quod careret illa quam vocat *sanctorum scientia*, Hinc etiam ab
Sap.10. eodem apte dictum de Domino quòd *Iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam sanctorum*; nempe hæc est scientia qua sancti per vias rectas deducuntur inter huius vitæ prospera & aduersa, sic vtrisque vtendo quantum prosunt saluti comparandæ.

II. PVNCTVM.

SED qui id perfecte cognoscet, non optabit inter homines eminere. Quo scilicet modo naturaliter desideratur ad vanitatem, ad iactantiam & æstimationem; Nam cùm hæc nihil prosint, imo valde obsint ad salutem, quomodo is ea desideraret qui non aliter res æstimat & cupit, quàm prout ad salutem valent? Certe si pro salute aliena, si pro iuuandis proximis, si pro defensione Ecclesiæ & veritatis, ac denique si ob similem aliquem bonum finem vellet quis eminere, vt quanto plus eminet tantò magis prodesse posset, laudabilis esset cupiditas: sed quotus quisque est qui sic pure & sincerè aliis præeminere velit, & non potius præesse quam prodesse cupiat? Quod cùm ad salutem tantum obsit quantum cupiditas vehementius exardescet, nonne is qui probè id cognoscet, id omnino non optabit: aut sane salutem negliget?
Ind.9. *Numquid possum deserere pinguedinem meam, dulcedinem meam, & bonum meum, vt inter ligna cætera promouear?* Sic oliua, sic ficus, & vitis dixerunt aliis lignis se in Regem suum volentibus constituere, vt refert apologus in libro Iudicum. Quantò tu verius: Numquid possum deserere vocationem meam, salutem meam, pacem meam, & Christum meum, vt inter alios forte magis emineam?

III. PVNCTVM.

QVI ergo est eminentior in hac eminenti scientia, minus inter homines eminere cupit. Quia scilicet rectius de rebus iudicat, & hoc est rectum de rebus iudicium, sic eas æstimare quantùm ad salutem valent, vnde cùm sic vane eminere inter homines nihil ad cœlum prosit, imo multum obsit, plane concludendum

Digitized by Google

est quod qui magis eminet in hac scientia, minus inter homines eminere velit, aut sibi ipse contradicat. *Qui altam facit domum suam, quærit ruinam.* Atque inde infer nonnisi vanos, ignaros & stultos eos esse, qui nullo probato sibi proposito fine, honores ambiunt vel aunde oblatos suscipiunt; cur enim superbiunt & in superbiis suis exultant, nisi quia bonum se aliquod adeptos putant? At si veram haberent scientiam, itane iudicarent? Si autem vera illis deest scientia, nonne ignari sunt? Nonne imprudentes? nonne errant? nonne idcirco dicitur: *Propterea captiuus ductus est populus meus quia non habuit scientiam. Propterea dilatauit Infernus animam suam & aperuit os suum absque vllo termino.* Propterea etiam Sapiens factus Sapientior, *vanitas vanitatum*, inquit, *& omnia vanitas.* Non quod res creatæ & humanæ vanæ sint in se, quæ potius bonæ sunt, à Deo factæ & à Deo approbatæ: sed quia bonis male vtitur homo; cúmque sit quasi ordinarius rerum vsus vt non aliter eis vtantur homines quam ex inordinato appetitu, idcirco dicuntur vanæ & malæ, atque *in odium factæ, in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium.*

Prou. 15. Is. 5. Eccle. 1. Sap. 14.

Hinc propterea fit, vt licet possent bona temporalia, honores & dignitates licite appeti, quæri & conseruari, non modo ad hanc vitam temporalem, sed & etiam ad æternam; melius tamen deseruntur & contemnuntur, quia plus valent & proficiunt contempta quam possessa. Vix vmquam totà vita plurimis actibus promotus ad dignitates promerebit quod vno semel actu is meretur qui omnia sua præsentia & futura reliquit effectu, vel affectu.

Atque huius eminentis Christi scientiæ tres sunt veluti classes; *Bethleem, Nazareth, & Caluaria.* Disces in Bethleem abstinere superfluis aut necessariis si quando permittat Deus. Disces in Nazareth Benè vti concessis. Disces in Caluaria, sustinere defectum rerum omnium, exemplo illius *qui cum diues esset, propter nos egenus factus est, vt illius inopia diuites esse possemus.* O veras salutis diuitias, *sic scire & humiliari, & abundare; vbique & in omnibus institutum esse, & satiari & esurire, & abundare, & penuriam pati, & omnia posse in eo qui nos confortat.*

2 Cor. 8. Phil. 4.

Ad Euangelium Feriæ de Christo Pastore, ac eius ouibus quarum est ostium, ex Ioannis decimo, videnda tota hebdomada 21. in 4. parte.

FERIA QVARTA.

DE PRIMO MIRACVLO QVOD REFERTVR AB APOSTOLIS FACTVM: ET DE DONO CONSILII.

Petrus & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur, &c. Act. 3.

VERITAS PRACTICA.

Qui cum affectu incomposito Deum consulit, non Deum sed Deo consulit.

Non à Deo consilium petere, sed Deo dare velle videtur.

RATIO EST, quia is Deo dare velle consilium dicendus est qui pro affectu nimio quem circa rem habet aliquam, vellet Deum permouere potius ad suum affectum, quam suum affectum subiicere diuinæ voluntati.

Sed qui cum affectu incomposito Deum consulit, sic vellet ad se permouere Deum.

Ergo ille non Deum sed Deo consulit. Non à Deo consilium petere sed Deo dare velle videtur. Quod cum sit supra modum audax & impium, cauendus omnis affectus accedenti ad Deum, qui non sit conformis eius consilio & voluntati.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

IAM dictum erat ab Historico sacro, *multa prodigia & signa per Apostolos in Ierusalem fieri, vnde metus erat magnus in vniuersis*; sed quod primum narratur certum & determinatum miraculum, sanitas illius viri est qui *claudus ex vtero matris baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portam templi quæ dicitur speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne dixit, Respice in nos; At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit, argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi dabo; In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. Et apprehensa manu eius dextera, alleuauit eum, & protinus consolidatæ sunt bases eius & plantæ. Et exiliens stetit & ambulabat, & intrauit cum illis in templum, ambulans & exiliens & laudans Deum.* Act. 2.

Videri possunt quæ sequuntur de conuersione quinque millium Iudæorum, statim post hoc miraculum facta: Sed quod præcipue considerandum modò venit, illud est quod initio refertur, *Petrum & Ioannem ascendisse in Templum ad horam orationis nonam.* Non enim frustra locus & tempus hic singulariter commemorantur, vt videlicet intelligamus illos tùm Apostolos singulari motu qui dicitur Spiritus seu Donum Consilij, fuisse motos vt irent in templum, tali hora, quo loco & tempore tale patrarent miraculum, talemque Iudæorum multitudinem erudirent & conuerterent. Licet enim Deus non sit astrictus locis, temporibus aut personis, sibi tamen eligit aliquando quædam loca & tempora, in quibus illud per aliquos operatur quod aliàs non efficeret. Et quidem verum est quod ait Sapiens vniuersim, *omni negotio tempus est & opportunitas*; sed id lõge certius particulatim de quibusdam agendis quæ Deus vni inspirat aut alteri, certo quodam & determinato tempore cui non deesse, tanti refert, quanti consilium Dei sequi vel negligere. *Consilium Dei spreuerunt apud semetipsos*, dicebat Christus Dominus de illis Iudæis qui prædicante sancto Ioanne Baptista, non erant conuersi, sicut pu- Eccl. 8. Luc 7.

FERIA QVARTA.

DE PRIMO MIRACVLO QVOD REFERTVR AB APOSTOLIS FACTVM: ET DE DONO CONSILII.

Petrus & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur, &c. Act. 3.

VERITAS PRACTICA.

Qui cum affectu incomposito Deum consulit, non Deum sed Deo consulit.

Non à Deo consilium petere, sed Deo dare velle videtur.

RATIO EST, quia is Deo dare velle consilium dicendus est qui pro affectu nimio quem circa rem habet aliquam, vellet Deum permouere potius ad suum affectum, quam suum affectum subiicere diuinæ voluntati.

Sed qui cum affectu incomposito Deum consulit, sic vellet ad se permouere Deum.

Ergo ille non Deum sed Deo consulit. Non à Deo consilium petere sed Deo dare velle videtur. Quod cum sit supra modum audax & impium, cauendus omnis affectus accedenti ad Deum, qui non sit conformis eius consilio & voluntati.

Digitized by Google

I. PVNCTVM.

IAM dictum erat ab Historico sacro, *multa prodigia & signa per Apostolos in Ierusalem fieri, vnde metus erat magnus in vniuersis*; sed quod primum narratur certum & determinatum miraculum, sanitas illius viri est qui *claudus ex vtero matris baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portam templi quæ dicitur speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne dixit, Respice in nos; At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit, argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi dabo; In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. Et apprehensa manu eius dextera, alleuauit eum, & protinus consolidatæ sunt bases eius & plantæ. Et exiliens stetit & ambulabat, & intrauit cum illis in templum, ambulans & exiliens & laudans Deum.* Act. 3.

Videri possunt quæ sequuntur de conuersione quinque millium Iudæorum, statim post hoc miraculum facta: Sed quod præcipue considerandum modò venit, illud est quod initio refertur, *Petrum & Ioannem ascendisse in Templum ad horam orationis nonam.* Non enim frustra locus & tempus hic singulariter commemorantur, vt videlicet intelligamus illos tùm Apostolos singulari motu qui dicitur Spiritus seu Donum Consilij, fuisse motos vt irent in templum, tali hora, quo loco & tempore tale patrarent miraculum, talemque Iudæorum multitudinem erudirent & conuerterent. Licet enim Deus non sit astrictus locis, temporibus aut personis, sibi tamen eligit aliquando quædam loca & tempora, in quibus illud per aliquos operatur quod aliàs non efficeret. Et quidem verum est quod ait Sapiens vniuersim, *omni negotio tempus est & opportunitas*; sed id lõge certius particulatim de quibusdam agendis quæ Deus vni inspirat aut alteri, certo quodam & determinato tempore cui non deesse, tanti refert, quanti consilium Dei sequi vel negligere. *Consilium Dei spreuerunt apud semetipsos*, dicebat Christus Dominus de illis Iudæis qui prædicante sancto Ioanne Baptista, non erant conuersi, sicut pu- Eccl. 8. Luc 7.

Digitized by Google

blicani ; Nempe illud erat tempus quo ex consilio Dei conuerti dedebant.

O quam multi sic spernunt consilia Dei, etiam illi ipsi, quòd magis mirum est, qui videntur eum consulere suis in negotiis, & rogare vt consulat siue inspiret quid sit ipsis agendum ! Quotquot nempe affectus inordinatos aut nimis tenaces retinent, nisi ante deponant quàm consulant Deum, nullum ab eo consilium referunt, nec tam videntur consilium à Deo petere, quàm velle illi dare, *Non Deum sed Deo consulunt.* Qua impietate cùm nihil sit dementius, nihil scelerarius: visa est huius Veritatis Consideratio potẽtior, si sic proponeretur da componendos animos, quoties Deum adimus de re aliqua consulendum aut rogandum. Aut componendus ante affectus quàm Deum consulas : aut si cum affectu incomposito Deum consulis, hac te impietate obstringis vt Deo dare consilium magis velle videaris quàm ab eo petere vel expectare.

Ratio rem aperte declarat; Tum enim Deo consulere vel consilium dare velle dicendus est, qui Deo importunè suggerit quod faciat, & eum acriùs permouet ad illud ipsum efficiendum: nam hoc est absolutè & vniuersim loquendo consulere cuiuis personæ, quando vel petenti consilium vel non petenti, proponis vltro quid faciat : & rationes adhibendo cur ita faciat, inflectis voluntatem eius in id quod consulis : vnde sicut bonum est opus si bene consulis ; sic plane malum, & consulenti pessimum si peruersè cuiquam consuleres ; sic enim Sapiens ; *facienti* Eccles. 17. *nequissimum consilium, super ipsum deuoluetur.* Longe est autem aliud, Deum orare quantumuis etiam vehementer & cum ardenti affectu ; atque aliud, ipsum adire & rogarè cum tali studio & affectu de quo hìc loquimur, qui scilicet tanta rei quam petit cupiditate teneatur, vt sibi potius Deum quam se Deo subjiciat : qua de prauitate dictum est in prima parte, satisque patet quã sit impium, cùm vel ex ore impio sacra hæc verba profluxe- 2. Macch. 9 rint, *Iustum est, subditum esse Deo :* vel si mauis loquentem de his Rom. 10. prauis consultoribus audire Apostolum ; *Ignorantes*, inquit, *iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Quasi diceret, qui sic cum Deo agunt vt humanis suis rationibus magis consultum velint quàm Diuinis, videntur velle de Iustitia cum ipso Deo contendere, nec verentur etiam sese quodam-

quodammodo magis iustos & æquos profiteri. Hoc nempe est quod semper præ se fert qui sic alteri consulit, vt suo illum consilio velit ad se pertrahere.

II. PVNCTVM.

SED qui cum affectu incomposito Deum consulit, sic vellet si posset, Deo suggerere quid faciat, atque ad illud ipsum faciendum permouere.

Vellet enim Deum suo conformiter affectui respondere, & approbare, & indulgere quod concupiscit. Et licet verbis non exprimat, licet etiam aliud ore petat quàm quod affectu desiderat, tamen Deus qui affectum magis considerat quàm verba sibi loquentium, videt in illius animo qui se rogat, sic efformatum affectum vt si auderet, plane suggereret Deo quid secum ageret: atque vt ipsum quod suggerit ageret, quantum in se est permouere. *Quid clamas ad me*, dicebat Dominus Moysi, cùm tamen nihil ille prorsus oraret; sed vt optimè ait sanctus Gregorius, *valentiores voces apud secretissimas aures Dei non verba faciunt sed desideria.* *Exodi 14.*

Atq; illi propterea qui sic aliud desiderāt & aliud orant, dicuntur esse *duplici corde & labiis scelestis*; dicuntur *accedere malignè ad Dominum, & cor eorum plenum esse dolo & fallacia*: de quibus vide Ecclesiasticum, primo & secundo capite: Satis hîc fuerit ad plenam propositionis elucidationem illud expendere quod expresse habet S. Augustinus de hoc argumento: *Vbique Veritas præsides omnibus consulentibus te, simulque respondes omnibus etiam diuersa consulentibus. Liquide tu respondes, sed non liquide omnes audiunt. Omnes vnde volunt consulunt, sed non semper quod volunt, audiunt. Optimus minister tuus est qui non magis intuetur hoc à te audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle quod à te audierit.* *Eccles. c. 1. c. 2.* *L. 10 Confess. c. 26.*

Videsne quid voluntas consulentis Deum, vellet à Deo? nempe quod ipsa vult non quod ipse. At quænam est illa voluntas nisi quæ affectum habet incompositum & deprauatum? Quid est autem voluntatem velle potius à Deo quod ipsa velit, quàm quod ipse; nisi velle Deo suggerere quod nobis respondeat & indulgeat? Sit fas aut nefas quod petit, hoc vnum æquum ducit quod illa voluntas appetit. O peruersum peruersissimæ volun-

tatis affectum! peruerſus certe affectus qui ſic voluntatem corrumpat, ſed peruerſiſſima voluntas quæ ſic velit Deum ſibi attrahere! *Numquid Deum docebit quiſpiam ſcientiam, qui excelſos iudicat?* Iob. 21.

III. PVNCTVM.

QVISQVIS igitur cum affectu incompoſito Deum conſulit, non Deum, ſed Deo conſulit: Non à Deo conſilium petit, ſed ipſi dare velle videtur: Quia quod in affectu habet, vellet Deum ſibi reſpondere: vellet quantùm amat illud quod amat, ſic perſuadere Deo vt idipſum amaret & conſuleret, quod eſt tam verè velle Deo conſulere quam vere Deus nobis conſulit, quando quid proponit quod ſequamur ſi velimus. *Populus ad iracundiam prouocans eſt, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, nolite videre, & aſpicientibus, nolite aſpicere ea quæ recta ſunt. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte à me viam, declinate à me ſemitam, ceſſet à facie noſtra ſanctus Iſrael.* Iſ. 30.

Plane hoc ipſum eſt quod dicimus, hoc eſt quod tractatur in eius animo qui cum affectu male compoſito Deum adit, ſiue ipſum immediate adeat ſiue mediate, interponens quos putabit efficaciores ad id obtinendum quod vehementius cupit. *Dic vt ſedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad ſiniſtram in Regno tuo.* Nonne hoc eſt conſulere Chriſto, quid faciat? Nonne hoc eſt quod tam ſæpe facis quàm ſæpe velles non aliud tibi à Deo ſuggeri quam quod ipſe deſideras? nonne vides quàm ſit hoc peruerſum & profanum cùm ſic velles *detorquere cor Dei quod ſemper rectum eſt, ad prauitatem cordis tui,* vt ait ſanctus Auguſtinus? Cum ſic velles habere Deum te ſequentem & te illum præcedentem; Cùm ſic velles conſilia tua diuinis anteferre; Cùm ſic velles Deum regere potius quam ab eo regi! *Nùm conſiliarius Regis es? quieſce, ne interficiam te:* Sic Amaſias cuidam Prophetæ; ſic Deus tibi; ſic tu Deo; ſed quàm longe diuerſo modo! Expende penſiculatim, & hæc Apoſtoli verba; *Quis cognouit ſenſum Domini? aut quis conſiliarius eius fuit?* vt fiat tandem quod monuit Sapiens: *Cuſtodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias.* Id eſt, vide quomodo Matth. 20. In Pſ. 64. 2. Par. 25. Rom. 11. Eccle. 4.

Digitized by Google

adeas Deum, quo cordis affectu, vt eum consulas, qua mentis dispositione, vt consulentem audias & sequaris.

Vide in 4. parte, Feria 4. & 5. hebdomadæ 18. Et pro Euangelio Feriæ, In 3. parte, Feria 5. 6. & Sabbato hebdom. 13.

FERIA QVINTA.

DE PRIMA PERSECVTIONE APOSTOLORVM.

ET DE DONO FORTITVDINIS.

Quid faciemus hominibus istis? Comminemur eis, ne vltra loquantur in nomine hoc, vlli hominum. Act. 4.

VERITAS PRACTICA.

Qui non satis audet in magnis, nimis audet in paruis.

RATIO est, quia qui non satis audet in magnis, non satis fidit Deo.

Sed qui non satis fidit Deo, nimis audet & in paruis.

Ergo qui non satis audet in magnis, nimis audet in paruis. Aut si quid audet in paruis confisus Deo, sic confidenter audendum in magnis.

I. PVNCTVM.

MIRACVLIS & prędicationibus sancti Petri res Christiana fœliciter admodum progrediebatur; At ecce indignantur Sacerdotes illorum temporum, Magistratus templi, Scribæ, Saducæi, & quotquot nomen Domini non libenter audiebant, injiciunt manus in Petrum & Ioannem, po-

Digitized by Google

nunt eos in custodiam, aduocant ambos in concilium suum, interrogant in qua virtute aut in quo nomine claudum sanauerint, comminantur ne vltra loquantur in nomine hoc, iterumque denunciant, ne omnino doceant in nomine Iesu.

Contrà vero Apostoli; *Si iustum est*, inquiunt, *in conspectu Dei, vos potius audire quàm Deum, iudicate; Non enim possumus quæ vidimus & audiuimus, non loqui.* At illi cõminantes tum quidem dimiserunt illos; sed cùm non desinerent à prædicatione & à miraculis; magisque augeretur credentium in Domino multitudo, virorum ac mulierum, fieretque concursus omnium ægrotorum, & sanarẽtur omnes; Tùm princeps Sacerdotum & Saducæi nouo repleti zelo rursum injiciunt manus in Apostolos & constringunt eos in custodia publica, vnde ab Angelo statim educti & confirmati ad prædicandum, accersuntur iterum à Magistratu, accusantur rebellionis & seditionis, & post multos vltro citroque sermones habitos cæsis denuntiatur, ne omnino loquantur in nomine Iesu, & dimittuntur. *Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo & circa domos docentes & Euangelizantes Christum Iesum.*

Hæc omnia fusius & distinctius, Actuum quarto & quinto capite, ex quibus non modo liquet quàm grauis Apostolorum persecutio fuerit, sed quanta eorum fortitudo & constantia; vt non solùm patienti, sed læto & gaudenti animo contumelias & flagra pertulerint; Quod eò magis mirum est quòd non ita pridem ad vocem vnius ancillæ primus eorum turpiter Dominum suum negauerat. *O verè dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit eos.*

S. Greg. Ps. 117.

Donum illud erat fortitudinis quæ ad virtutem eiusdem nominis additur *ad peruincenda difficiliora, & consummanda inchoata, vsque in finem, cum singulari quadam fiducia Diuini auxilij contrarium timorem excludente*, vt ait sanctus Thomas. Hæc est fortitudo non modo Martyrum sed & eorum omnium qui vocati à Domino ad quæuis ardua munia, sic in eius confidunt potentia & auxilio, vt æque in magnis audeant atque in paruis, quia in illis æque potens est Dominus in quo confidunt atque in istis. *Confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius.*

2. 2. q. 139. a. 1.

Ephes. 6.

Tu in paruis quidem & facilioribus satis audes, sed in magnis

Digitized by Google

& difficilioribus non ita forſan. At vero audi Veritatem propoſitam, *Qui non ſatis audet in magnis, nimis audet in paruis.* Quæ quidem Veritas non idcirco proponitur vt non in paruis audeas, ſed potius vt à teipſo diſcas etiam in magnis audere, cum ſit eadem ratio in vtriſque. Atque hæc ratio magis vrgebit cùm ita concludet tam neceſſario in magnis eſſe audendum ac in paruis, vt ſi non ſatis in illis ſit audaciæ & fortitudinis, nimis in illis audeas & præſumas. Sic autem facile declaratur: Qui non ſatis audet in magnis non ſatis Deo fidit, non ſatis ſperat in eius gratia & auxilio: quia ſi certo confideret ſibi tale affuturum auxilium quale exigit actio quam aggreditur, cur timeret? cur non auderet? *Confortate manus diſſolutas*, ait Propheta, *& genua debilia roborate. Dicite puſillanimis, confortamini, & nolite timere.* Quaſi diceret, idcirco infirmi eſtis corpore & fracti animo, quia timetis: inde vero timetis quia non ſperatis in Deo: at confortamini & iam nolite timere quia vobis non deerit Deus. Sic apte Dauid: *In Domino ſperans non infirmabor*: vnde ſi poſt infirmatus eſſet, nonne ipſi recte potuiſſes obiicere: Tu non ſperas in Domino, quia in Domino ſperans non infirmaris: atque idcirco hoc vno ſeſe cum Gratia confortabat ſi quando deficeret; *Quare triſtis es anima mea & quare conturbas me, ſpera in Deo.* Nonne tu idem poſſes dicere, nonne huius defectu fiduciæ nimis times, vbi erat audendum ſi Deo confidiſſes? *Iſ. 35.* *Pſ. 25.* *Pſ. 42.*

II. PVNCTVM.

SED qui non ſatis fidit Deo, nimis audet in paruis.

Nimis enim audet qui ſine Deo aliquid quantumcumq; paruum & facile, ſe facturum putat, cum tam expreſſe Chriſtus dixerit, *ſine me nihil poteſtis facere*; vbi ſanctus Auguſtinus, *ſiue parum ſiue multum, ſine illo fieri non poteſt, ſine quo nihil fieri poteſt.* At quiſquis non ſatis fidit Deo, ſi quid audet in paruis, id audet ſine Deo, id audet quaſi ex ſe poſſit quod paruum eſt & factu facile. O rebellem audaciam quæ numquam longius ſe à Deo diſiungit, quàm cum ſe fingit propius ad ipſum accedere per bonum aliquod opus quod à ſe putat factum! Quid iniquius & ſceleratius quam hoc audere, quàm dicere de ſuis factis: *Manus noſtra excelſa, & non Dominus, fecit hæc omnia?* *Ioan. 15.* *Deut. 32.*

Digitized by Google

Quod si dicas, te longe abesse ab hoc crimine, nec omnino putare te aliquid ex te posse in paruis sine gratia, cum id sit ita credendum ex fide: Quæro abs te, vndenam speres illam Gratiam, qua sic confisus audeas vt nihil in paruis dubites? Dices profecto à Scripturis, à promissione Dei, ab eius bonitate & misericordia. Recte omnino: sed instо, cur in magnis ad quæ te vocat Deus non æque speres illam gratiam, cùm sit æque promissa in scripturis, & æque expectanda de Dei bonitate & prouidentia, qui non iuberet aliquid arduum cui sustinendo impar esses, & cui ferendo non conferret gratiam?

Respondebis puto, te non audere magna illa sperare auxilia quibus te nimis indignum iudicas, siue ex conditionis tuæ exiguitate, siue ex peccatorum tuorum magnitudine: tibi satis esse si parua facias, de magnis vero nec posse nec velle cogitationem suscipere. Itane verò te dignum putes cui conferatur in paruis gratia, vt nihil quidquam denegetur quod in istis optes? Itàne te iustum putes, vt nihil vmquam grauius deliqueris propter quod non merearis obtinere quod roges in quibus placeat operam ponere! Itane Deo legem statues vt quidquid de magnis iubeat & promittat, tu quasi tuæ fortunæ faber & salutis author, magna relinquas aliis, tibi parua tantum assumas! Hoc est præsumere, hoc est nimis audere, hoc est non se nosse: nam si te vere peccatorem nosses, vt fingis te fateri, nec minimo gratiæ gradu te dignum crederes, sed potius extremis pœnis, & æternis supplicіis. Tu terra & cinis audes præsumere te dignum Diuinis Gratiis! Tu indurate peccator qui toties Infernum meruisti, etiam nunc audes tantùm tibi palpare, vt non iudices te indignum gratiis quas toties conculcasti? Numquamne audiuisti Apostolum

Hebr. 6. hæc intonantem: *Impossibile est eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam Donum cœleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam. Terra enim proferens spinas & tribulos reproba est & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.*

Ibid. 10. Et rursum: *voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij.* Nonne tu vero sæpe prolapsus es? Nonne tu ille es voluntarius peccator post tot acceptas veritates? Et tamen non timebis! Hoc est nimis audere.

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

QVISQVIS ergo non ſatis audet in magnis, nimis audet in paruis.

Quia quod eum reuocat ab audendo in magnis, reuocare etiam in paruis deberet: & ſi quid confidentiam præſtat in paruis, præſtat ex æquo in magnis, quando videlicet Deus ad illa magna vocat, aut quando coniuncta ſunt vocationi vel officio, tunc non minus ſperanda eſt in magnis Gratia quàm in paruis; nec timendum quin ſit ſatis potens gratia, cum ſit omnipotentis virtus qui vt ait ſanctus Bernardus, *in hoc maxime ſuam omnipotentiam manifeſtat quod omnipotentes facit omnes qui in ſe ſperant.* Serm. 85. in Cant.

Et certe, ſicut infirmitas humana magis cognoſcitur quando quis in paruis peccat quam in magnis: ita virtus Diuina clarius innoteſcit quando in magnis homo plus poteſt & operatur quàm in paruis. Atque idcirco quia valde expedit nos id probe intelligere, ſæpe Deus quos in magnis potentes facit, permittit in paruis infirmari; vt expreſſe obſeruauit ſanctus Chryſoſtomus de ſancto Petro, qui cum auderet vocante Chriſto ambulare ſuper ipſum mare efferueſcens, timuit tamen ventum, & in aquas deſiliit. Quod quidem ab Iſaia magnifice prædicatum habes: *Qui dat laſſo virtutem, & his qui non ſunt fortitudinem, & robur multiplicat. Deficient pueri & laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent; qui autem ſperant in Domino mutabunt fortitudinem, aſſument pennas ſicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.* Id eſt, dum alij qui videbantur fortes & robuſti deficient, alij è contra qui erant debiles & infirmi, roborabuntur & nulla vi aduerſa concident. Iſa. 40.

Quamobrem, vt alius ait Propheta, *Infirmus dicat: quia fortis ego ſum.* Dicat confidens Deo: Dicat in magnis æque in paruis: Dicat quoties de infirmita ſua cogitat: Dicat ad ſe acuendum: Dicat ad excitandam confidentiam: Dicat ad inchoandum quoduis opus difficile: Dicat ad continuandum: Dicat ad conſummandum. Ioel. 3.

Vide ſuprà in hac 2. parte, Feria 2. Sexageſimæ. In 3. verò, Feria 3 & 5. hebdomadæ 7. Vbi hæ Veritates declarantur:

Non certiùs in spem itur, quàm contra spem.
Qua facilitate vincimur, eadem vincere possumus.

Denique pro Euangelio Feriæ, videnda est hebdomada decima tertiæ partis.

FERIA SEXTA.

DE PRIMA ORATIONE PVBLICA ECCLESIAE. ET DE DONO PIETATIS.

Vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine tu es qui fecisti Cœlum, & Terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, &c. Act. 4.

VERITAS PRACTICA.

Sicut pietas valet ad omnia, sic omnia valét ad Pietatem.

RATIO est, quia idcirco Pietas valet ad omnia, quod in vsu rerum respiciat Deum, & hoc respectu valorem & vtilitatem spiritalem rebus impertiat.

Sed omnia valent ad hunc Diuinum respectum ex seipsis eliciendum.

Ergo & valent etiam ad pietatem, sicut pietas valet ad omnia; quæ certe praxis est vtilissima.

I. PVNCTVM.

CVM primùm ex Apostolis duo, Petrus & Ioannes dimissi sunt è carcere in quem post sanatum Claudum, & conuersos inde Iudæos plurimos, coniecti fuerant, atque prohibiti

prohibiti ne vltra loquerentur de Domino Iesu; Tunc vt ait Sacer Historicus, *venerunt ad suos*, scilicet Coapostolos, *& annuntiauerunt eis quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. Qui cùm audissent, vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum & dixerunt, Domine tu es qui feciſti cœlum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt: qui Spiritu sancto per os patris nostri Dauid pueri tui, dixisti, Quare fremuerunt gentes & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius; Conuenerunt enim verè in ciuitate ista aduersus sanctum Puerum tuum Iesum quem vnxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israel facere quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri. Et nunc Domine, respice in minas eorum, & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per nomen sancti Filij tui Iesu.*

In qua quidem oratione apparet vel maxime Pietatis Donum *quo filiali quodam affectu*, vt ait sanctus Thomas, *mouemur in Deum tamquam Patrem:* Eum laudamus in omnibus & benedicimus, etiam cùm nobis aliquid aduersi contigerit, certissimum illud habentes, nihil paternam eius Prouidentiam fugere & nihil nisi bonum à tam bono Patre posse nobis accidere. Qui pietatis affectus etiam ad proximos extenditur, quando, vt videre est in Apostolis & primis illis Credentibus, coluntur omnes vt fratres, & fraternis se iuuant omnes subsidiis. Sic enim expressè habes in consequenti textu historiæ post supra dictam orationem: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, neque quisquam egenus erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant & ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat:* ô pietatem eo magis cõmendandam, quo iam est rarior & magis necessaria!

2. 2. q. 121. a. 1.

Verùm non modo in oratione ad Deum aut in his fraternæ Charitatis officiis pietas exhibetur, sed quod ait Apostolus, ad omnia se extendit, *ad omnia vtilis est*, ad omnia valet; & ad eius amplificandam vtilitatem omnia etiam de suo conferunt, vt habet proposita Veritas. Quod certe est consideratione dignissimum.

1. Tim. 4.

Ac primo quidem expende quod dicitur, idcirco pietatem valere ad omnia quod dùm in vsu rerum, respicit Deum; hic respectus Dei, talem rebus vtilitatem confert, atque ipsarum vsui tam spiritalem & pretiosum impertit valorem, vt quidquid agas quidquid opere tractes quantumuis temporale & terrenum, si pietatem adhibeas, id est, si Deum in eo tractando respicias, si eius statutum ordinem, si voluntatem & nutum attendas, tùm spiritualis efficitur actio, & tanti fit opus meriti, quanta in opere fuerit pietas. Nonne hoc pretiosum & locuples in conspectu Dei?

1. Cor. 3. Hoc ipsum est quod dicebat Apostolus, *super idem fundamentum super-ædificari aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum & stipulã.* Nempe, quanta est differentia auri & ligni, argenti & fœni, lapidum pretiosorum & stipulæ: tanta potest esse diuersitas meriti & valoris vniuscuiusque rei, seu actionis nostræ prout in illa Deum & Dominum Iesum spectaueris. Si temporalem tantum vtilitatem vel delectationem, vel gloriam, vel simile aliquod transitorium lucrum & commodum in agendo respicias, hoc est ædificare lignum & stipulam, hoc est *opus operari corruptibile* de quo Sapiens, *quod in fine deficiet, & qui illud operatur, ibit cum illo.* Hoc est *telas aranea texere*; hoc est *seminare multum & inferre parum.* Hoc est *serere super spinas*; quod Prophetæ multum deplorant. Sed qui *omne quodcumque faciunt in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi faciunt, gratias agentes Deo & Patri per ipsum. Et siue manducent siue bibant, siue aliud quid faciant, omnia in gloriam Dei faciunt,* sicut commendat Apostolus: hi sunt videlicet, qui aurum & argentum & lapides pretiosos inde reportant, vnde alij paleas & fœnum referunt. Hi sunt *operarij sufficientes sibi, quorum vita condulcabitur, & in ipsa inuenient thesaurum,* vt ait Sapiens: Hi sunt *qui operantur non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam:* quod consulebat Dominus. Tu quibusnam ex illis velles esse similior?

Eccles. 14. Isa. 59. Agg. 1. Ier. 4. Coloss 3. 1. Cor. 10. Eccles. 40. Ioan. 6.

II. PVNCTVM.

SED omnia etiam iuuant & valent ad hunc Diuinum respectum ex seipsis eliciendum.

Nam primò quidem Creaturæ omnes cùm aliquem naturalis

Digitized by Google

gradum bonitatis contineant, quæ est participatio quædam bonitatis Diuinæ, nos intuitu suo permouent ad Deum Creatorem suum respiciendum & laudandum; *Sic cæli enarrant eius laudem,* Psal. 18. sic stellæ, sic terra, sic aer & omnia, quando nos ad eum laudandum excitant & pertrahunt, sic vna vox est Creaturarum omnium, aut potius vnus Concentus ex multis vocibus, quo perpetuas laudes Deo celebrant & beneficentiam eius deprædicant. *Tanta hæc formarum varietas atque numerositas specierum in rebus conditis, quid nisi radij sunt deitatis?* ait Diuus Bernardus. *Inuisibilia enim ipsius à Creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus, & Diuinitas,* inquit Apostolus. Ser. 31. in Cant. Rom. 1.

Quod & verius est in Creaturis sensibilibus aut etiam ratione præditis in quibus quo plus bonitatis animaduertitur, plus Diuinitatis sentitur; Neque longius à nobis progrediendum est vt intueri Deum possimus, cùm à nobis non longe absit; *In ipso enim viuimus, & mouemur & sumus.* Quocumque igitur te motu moueas, quemcumque vitæ actum exerceas, quocumque in situ animi vel quauis corporis positione consistas; si non viuis, si non moueris, si non existis nisi prorsùs in Deo; nonne in omnibus illum potes respicere? Nonne omnia de suo conferunt ad illum in seipsis contuendum? *Prouidebam Dominum,* inquit Psaltes, *in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear, propter hoc lætatum est cor meum & exultauit lingua mea; insuper & caro mea requiescet in spe.* O quantum illi errant qui se tristes futuros crederent si sic Deum semper prouiderent; Nihil lætius, nihil non modo vtilius, & honestius, sed nil etiam iucundius. Act. 17. Psal. 15.

III. PVNCTVM.

SICVT igitur Pietas valet ad omnia, sic omnia valent ad pietatem; cùm omnia valeant ad excitandum illum Diuinum respectum, quo fit vt dignitas, valor & tale meritum rebus atque actionibus nostris impertiatur, *vt beatus ille vir, qui sic in omnibus Deum respicit sit velut lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet: & omnia quæcumque faciet, prosperabuntur.* Psal. 1.

Maxime vero propterea comparatur palmæ, quæ arbor est adeo fructuosa, vt supra trecentas, vtilitatum diuersæ species
Cant. 7. numerentur, quas cultoribus suis afferat. *Statura tua assimilata est palmæ*, inquit Sponsus, quasi dicat, ipse situs & minima quæuis actio sic vnitæ Deo animæ mirum quantum prosit ad meritum.
Ecl. 19. Sic dicuntur *sicut palma multiplitari dies eorum*, nam licet numero non augeantur, merito tamen crescunt & sic multiplicantur,
Sap. 4. quo sensu dicitur à Sapiente, *senectus venerabilis non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata, & consummatus in breui expleuit tempora multa.*

Cant. 7. *DIXI, ascendam in palmam & apprehendam fructum eius.* Dicit, qui serio statuit praxim propositam; Ascendit, qui seipsum supra quod videt in creaturis erigit: apprehendit autem fructum, qui sic erecta in Deum mente, illi vni in omnibus placere studet: quasi hoc vnum haberet studium, hoc vnum tractaret negotium: in quo tractando & conficiendo se beatiorem existimat quam si toti mundo vel cognoscendo vel possidendo vacaret. Sic præcla-
L. 5. Conf. 4 re sanctus Augustinus: *Sicut melior est qui nouit possidere arborem & de vsu eius tibi gratias agit, quamuis nesciat vel quot cubitis alta sit, vel quanta latitudine diffusa, quàm ille qui eam metitur, & omnes ramos eius numerat, & neque possidet eam, neque Creatorem eius nouit aut didicit: sic fidelis homo cui totus mundus diuitiarum est, & quasi nihil habens omnia possidet, inhærendo tibi, cui seruiunt omnia, quamuis nec septentrionum gyros nouerit, dubitare stultum est, quin vtique melior sit quàm mensor cœli & numerator syderum, & pensor elementorum, & negligens Tui, qui omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti.*

1. Tim. 4. *EXERCE teipsum ad hanc pietatem:* Et vide in 4. parte, hebdomada 26. quæ tota est de Pietate seu Deuotione.

Ad Euangelium verò Feriæ, videri debet in 1. parte, hebdomada 4. post Epiphaniam de Paralytico per tegulas summisso.

SABBATO.

DE PRIMA QVÆ REFERTVR IN

Digitized by Google

Ecclesia, perpetrata culpa, sequentique poena. Et de Dono Timoris.

Dixit Petrus Ananiæ, cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri? Act. 5.

VERITAS PRACTICA.

Amori potius ab amore timendum est, quàm à timore.

SENSVS EST, quod amori Diuino quo nempe debemus Deum diligere, maius instet damnum & periculum à falso & supposito quodam amore, vel ab ipso etiam Diuino amore seu potius diuini amoris abusu, quàm ab ipso timore quem multi putant amori repugnare.

RATIO est, quia maius est damnum, magisque timendum Diuino amori, si nullus omnino sit amor qui putatur esse Diuinus, quàm si non sit omnino perfectus amor.

Sed ab amore potius quam à timore de quo est quæstio, prouenire potest, quod nullus omnino sit amor.

Ergo amori potius ab amore timendum est, quàm à timore. Quod sane est diligenter perpendendum.

I. PVNCTVM.

VIR autem quidam nomine Ananias cum Sapphira vxore sua, vendidit agrum & fraudauit de pretio agri, conscia vxore sua: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus, Anania, cur tentauit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate? Quare

Digitized by Google

posuisti in corde tuo hanc rem? non es mentibus hominibus sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & expirauit. Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt.

Sic Sacer Historicus in Actis Apostolorum, qui & similia narrare pergens de Sapphira vxore, addit iterum: *Et factus est timor magnus in vniuersa Ecclesia, & in omnes qui audierunt hæc.* Et profectò erat quod expauescerent omnes ad talem pœnã seu potius ad talem culpam! pœna quidem grauissima, sic expirare repentina morte, sic puniri propter mendacium aut tenacitatem aliquam cupiditatis; sed culpa longe grauior sic adhærere cupiditati, sic dissimulare, sic mentiri, si velle decipere. Itaque tametsi primo qui viderunt & qui audierunt impositam pœnam, timuerint timore pœnæ, cũ tamen postea perpenderunt grauitatem culpæ, maiestatem, præsentiam, & iustitiam Dei offensi, credibile est eos magis timuisse timore culpæ seu timore qui dicitur reuerentialis & filialis, & qui proprie Donum est Spritus sanc-
2. 2. q. 19. ti, quo, vt ait sanctus Thomas, Deum reueremur & refugimus, nos Ipsi Deo subducere. Non est dubium quin iste timor qui est ipse amor, sit perfectior alio quouis timore bono. Sed non propterea tamen quiuis alius bonus timor est negligendus quasi repugnet Diuino amori quo Deum super omnia debemus diligere. Quin potius si quid sit timendum Diuino amori, *ab ipso potius amore timendum est quam à timore.*

Quæ proposita Veritas sic expendi debet, non vt aliquid de dignitate & merito Diuini amoris detrahatur, sed potius vt magis ille Diuinus amor conseruetur conseruato timore sine quo vix amor vllus esse potest. Atque hinc Ratio sumitur cur sit amori potius ab amore timendum quàm à timore: quia scilicet maius imminet damnũ amori Diuino si nullus sit omnino amor, quam si non sit forte perfectus. Quid hac prima propositione clarius? nihil enim timetur nisi damnum seu malum: Quò vero maius est malum aut damnum, eò certe magis timendum est & cauendum. Quod verò damnum maius amori Diuino inferri posset, quam si fictitius & suppositititius pro vero sumeretur, aut si verus esset, destrueretur, atque à seipso deficeret, sicque tandem nullus vere esset amor Dei, sed tantum præsumptus, prætentus, adumbratus, & simulatus.

Nonne satius esset aliqua saltem ex parte Deum diligere

quam non omnino diligere? Certe à sancto Petro plus diligi visus est Dominus, quàm à cæteris Apostolis, cùm ab ipso quæsitus est an se plus his diligeret: *Simon Ioannis diligis me plus his?* Ioan. 21. At quis neget melius tamen esse saltem diligere Dominum sicut cæteri diligebant Apostoli, quàm non omnino diligere, sicut Iudæi quibus dicebat Dominus, *Cognoui vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis?* o verbum! verbum penetrabilius omni gladio ancipiti. Expende singula. Cognoui *vos*, & quod *in vobis* non habetis dilectionem, quasi diceret. Ego noui quod non nostis, ego video quid sit intus in corde, & an reuera sit amor, vt vos fingitis, an in specie tantum, apparenter, & simulatè. *Quia ego sum scrutans renes & corda, & dabo vnicuique vestrum secundum opera sua.* Id est, prout quisque opere & veritate diligit, non verbo & hetitiè. Ibid. 5. Hebr. 4. Apoc. 2.

II. PVNCTVM.

SED ab amore potius prouenire potest quod nullus sit amor Dei, quam à bono timore.

Tribus id modis prouenire potest; primo, cùm quis aliquem sentit pietatis affectum erga Deum, aut res Diuinas, neque tamen edomitas habet animi appetitiones, aut his edomandis non vacat, vnde nonnullis cupiditatibus & peccatis implicatur; tùm is forte quem sentit pietatis affectum, putabit esse Diuinum amorem, & errabit, illudetur, decipietur; *Nam*, vt ait S. Gregorius, *qui adhuc per illicita desideria defluit, profectò Deum non amat, quia ei in sua voluntate contradicit.* Hom. 30. in Euang. Hoc autem sæpe accidit & iis potissimum qui vt sibi videntur aspirantes ad perfectiora, primo suæ ad Deum conuersionis impetu & feruore, alienum à se putant timorem illum qui dicitur initialis, & quo in via, quæ vocatur purgatiua, solemus expurgari à vitiis & concupiscentiis; vnde fit vt quod diximus, dum se putant altius prouehere, deprimuntur interius & grauius ab ipsis suis cupiditatibus demerguntur, quas salubri & sancto timore nesciunt vel nolunt coercere. Hinc aptè sanctus Gregorius: *Praua mens si non prius per timorem euertitur, ab assuetis vitiis non emundatur.* Hom. 34. in Euang. Atque hunc optabat timorem, qui sic orabat: *Confige timore tuo carnes meas; à iudiciis enim tuis, timui.* Ps. 118. Sic & ille in lege gratiæ qui aiebat,

1. Cor. 9. *Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.*

Secundo, etsi concederemus aliquos vel non ita suis vrgeri cupiditatibus, vt grauius peccent; vel in illis reprimendis nonnihil studij ponere: si tamen propterea sic certi essent se Diuinũ habere amorem vt omnem inde timorem excluderent, excluderent simul amorem si quem haberent: Et hoc ipso quo se ita certos faciunt de suo in Deum amore, vt non dubitent nec timeant: hoc ipso, inquam, deficit & nullus est eorum amor; quia nullus est verus Dei amor, vbi vera est præsumptio spiritus quam Deus execratur: Ibi autem est præsumptio spiritus vbi talis est certitudo amoris, nullus vt sit timor nullumue dubium quin sit amor. Nam cum aperte scriptura dicat de probis etiam & sanctis viris: *sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei, & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta*: quis se ita certum dicat vt non timeat, aut non simul euidenter præsumat? Quid est enim præsumere si sancto credimus Augustino, *quàm quid asserere priusquam veritas pateat?* Quod ita nefas est vt inde sanctus Doctor concludat de nulla re præsumendum, *Quando*, inquit, *nec de iustitia*, sit præsumendum, id est, de statu animæ nostræ; vnde in præsumentem manifeste Apostolus, *Noli altum sapere, sed time.*

Eccl. 9.

I. 2. de Trin. c. 1. In Ps. 58.

Rom. 11.

Tertiò denique quod magis mirum est, ipse Diuinus amor seipsum quodammodo destruit aut potius à non timente destruitur, quando plus affectat quàm potest & quàm debet. Licet enim non possit talis esse excessus in Charitate vt homo Deum diligat plusquam debet: cum è contra numquam satis prout debet diligat: potest tamen, inquit sanctus Thomas, *ex parte nostra reperiri quidam excessus quando quis ferretur in Deum supra mensuram suæ conditionis.* Quod egregie docet sanctus Gregorius vt est iam alibi obseruatum: *Cum miro*, inquit, *consilio author ac dispositor noster huic illa largitur quæ alij denegat: alij hæc denegat quæ isti largitur: mensuras sibi positas egredi nititur quisquis posse plusquam acceperit conatur, vt fortasse is cui tantummodo datum est præceptorum occulta differere, tentet etiam miraculis coruscare.* Et post pauca: *In præcipitio enim pedem porrigit qui mensurarum suarum limitem non attendit: & plerumque amittit & quod poterat qui audacter ea ad quæ pertingere non valet, arripere festinat.* Ac nonnullis interiectis,

2. 2. q. 64. a. 4.

28. Mor. 8.

Bene

Bene itaque Dauid Propheta intra acceptas ex diuina largitate menſuras pedem cordis preſſerat, cùm dicebat: Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Super ſe quippe in mirabilibus ambularet, ſi apparere magnus vltrà quàm poterat quæreret. Super ſe namque in mirabilibus attollitur qui & in his ad quæ non ſufficit, videri idoneus conatur. Bene inter has menſuras etiam in ipſa Paulus prædicationis ſuæ ſe latitudine coarctabat cum diceret; Non enim audeo aliquid loqui eorum quæ per me non efficit Chriſtus. Pſ. 130. 1 Cor. 15.

Quod & Diuus Bernardus fusè proſequitur in illud Canticorum, *ordinauit in me Charitatem*; poſtquam videlicet introducta eſt ſponſa in cellam vinariam, periculum erat ne feruentioti Deuotionis æſtu vel zelo raparetur, idcirco ſtatim ait ordinatam in ſe charitatem vt ſe contineret. Nonne & illud legiſti vel iam audiuiſti quod ait Dominus apud Kempenſem; *Quidam incauti propter Deuotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non penſantes ſuæ paruitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes quàm rationis iudicium. Et quia maiora præſumpſerunt quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam perdiderunt: facti ſunt inopes & viles relicti qui in cœlum poſuerunt nidum ſibi, vt humiliati & depauperati diſcant non alis ſuis volare ſed ſub pennis meis ſperare.* Cant. 2. Serm. 47. L. 3 de Imit. Ch. c. 7.

Non ſic temere non ſic volaſſent inconſulto, ſi timorem Domini retinere voluiſſent, nec ſuo tantum amori credere quaſi amor non eſſet Diuinus ſi eſſet timoratus.

III. PVNCTVM.

AMORI ergo potius timendum eſt ab amore quam à timore: quia videlicet plus amori timendum eſt, ne nullus omnino ſit quam ne ſit inchoatus, imperfectus, aut aliqua tantum ex parte mancus. At vero ab amore prouenit quod nullus plerumque ſit amor qui putatur eſſe, imo & quo maior & purior eſſe fingitur, eo minus reuera eſt quia totum abſorpſit præſumptio, vanitas & elatio, *euanuerunt in cogitationibus ſuis. QVID uiteris bonam oſtendere viam tuam ad quærendam dilectionem?* Excellentior eſt quidem via, Charitas, ad ſalutem, ad perfectionem, ad omnia: de hoc dubitari non poteſt: ſed excellentior etiam ad Charitatẽ via quæritur, & dum quiſque nititur bonam Rom. 11. Ier. 2.

oſtendere viam ſuam ad illam Charitatem, verendum eſt ne quod quærit perdat, ſi ſuam ita deprædicat viam vt vituperet & condemnet alienam.

Zacch. 13. Hæ ſunt *plagæ in medio manuum Chriſti quibus ſe plagatum dolet in domo eorum qui diligebant ipſum*, id eſt, qui profitentur ipſum diligere, & tamen dum de dilectione plus aut minus ſapiunt quam oporteret, dilectionem ſcindunt & myſticum Chriſti corpus plagant.

1. Ioan. 4. At nonne perfecta Charitas foras mittit timorem? mittit ſanè, ſed non omnem, non caſtum, non reuerentialem, non filia-

Mal. 1. lem qui eſt ipſe amor Diuinus. *Si pater ego ſum, vbi eſt honor meus? & ſi Dominus ego ſum, vbi eſt timor meus?* Pellit itaque ſeruilem & initialem illum qui eſt pœnæ & ſeruorum, cuius loco ſic perfecta ſuccedit Charitas, vt niſi ſit perfecta non ſuccedat, neque omnino timorem pellat; ſed qua proportione creſcit

2. 2. q. 19. a. 10. Charitas, decreſcit ille timor; dumque interim timor manet donec perfecta ſit Charitas, tum quidem aliqua ex parte ſit manca & imperfecta neceſſe eſt, quandoquidem non eſt perfecta: ſed nondum eſſe perfectam Charitatem in eo qui incipit, vel qui quotidie proficit, non eſt certe tantum Charitati ſeu amori Diuino damnum, quantum eſt illud quod ex amore prouenit ſi omnis deſit timor. Non quod perfecta Charitas non ſit melior quam non perfecta, ſed quod ſit melius non præſumere ſe Charitatem perfectam habere, ſicque ei perficiendæ ſemper vacare

Phil. 2. *cum metu & tremore Domini*, ac denique timendo ſimul & diligendo ſemper proficere.

Eccleſi 40. Sic forte propterea dictum eſt à Sapiente; *Non eſt in timore Domini minoratio*: id eſt, nihil tibi deperibit à timore bene formato; nam quod ex vna parte Charitas videtur perdere dum ſe altius non extollit, recuperat ex alia, dum ſe in humilitate & ſancto timore continet. Quamobrem ſi ſapis ſic cum ſancto Ber-

Serm. 54. in Cant. nardo ſemper ſenties: *In veritate didici nihil æque efficax eſſe ad gratiam promerendam, retinendam & recuperandam quàm ſi omni tempore coram Deo inueniaris non altum ſapere ſed timere. Beatus homo qui ſemper eſt pauidus. Time ergo cùm arriſerit Gratia time cùm abierit, time cum denuò reuertetur.* Et alibi: *ſicut ſecu-*

Tract. de dons Spir. ſanct. *ritas vel deſidia cauſa eſt & mater omnium delictorum, ſic timor Domini radix eſt & cuſtos omniũ bonorum: vnde ſcriptum eſt, ſi non in ti-*

more Domini tenueris te instanter, cito subuertetur Domus tua. Omne namque virtutum ædificium illico vergit in præcipitium, si huius gratiæ amiserit præsidium. Descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam: & cecidit, & fuit ruina illius magna. Matth. 7.

Vide in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Epiphaniam. In 2. parte, Feria 6. Septuagesimæ: Feria 2. & 4. Sexagesimæ: Feria 5. primæ hebdom. Quadragesimæ: & alibi passim de sancto timore Domini.

Ad Euangelium verò Feriæ, de Socru Petri sanata, in 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. post Epiphaniam.

FINIS SECVNDÆ PARTIS IN VITAM DOMINI IESV.

Digitized by Google

VERITATES PRACTICÆ.

AD DIES FESTOS SANCTORVM QVI INCIDVNT IN HANC SECVNDAM PARTEM.

24. Febr. ## *DE SANCTO MATTHIA APOSTOLO.*

Et dederunt ſortes, & cecidit ſors ſuper Matthiam, & annumeratus eſt cum vndecim Apoſtolis. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sicut in manu Domini ſors noſtra eſt, ſic in ſorte noſtra, manus eſt Domini.

ID EST, Diuina directio, quam ſequamur tanta fidelitate in miniſterio noſtro exercendo, quantam habere oportuit in eo expectando, & ſuſcipiendo de manu Domini.

RATIO eſt, quia idcirco magna opus eſt fidelitate ad miniſterium noſtrum ſuſcipiendum de manu Domini, ne deerremus à viis eius, quæ ſunt viæ ſalutis & perfectionis noſtræ.

Sed niſi eâdem fidelitate ſequamur Diuinam directionem in exercendo miniſterio noſtro, deerrabimus à viis Domini & à viis ſalutis noſtræ.

Digitized by Google

Ergo tanta fidelitate ſequenda eſt Diuina illa directio in miniſterio noſtro rite obeundo, quantam habere oportuit in eo expectando & ſuſcipiendo de manu Domini.

I. PVNCTVM.

QVÆ ſuprà dicta ſunt fuſius in hac parte de electione ſancti Matthiæ ſic poſſunt breuiter in tria contrahi, quæ triplicem temporis differentiam complectuntur. Primum ante electionem, quando nominatus fuit cum Ioſepho qui eligeretur in locum proditoris Iudæ, nullus è tota turba fuit qui contradiceret, licet multa poſſent objici quæ retardarent talem nominationem vſque ad aduentum Spiritus ſancti. Secundum, in ipſa electione, licet Ioſephus qui erat alter Candidatus, tantæ eſſet probitatis vt vulgo *Iuſtus* cognominaretur, tamen datis ſortibus, id eſt, coniectis nominum chartulis in vrnam, vt fieri ſolet, Matthias prælectus eſt à Domino, *& annumeratus cum vndecim Apoſtolis*. Tertium denique poſt electionem, Apoſtolatus dignitatem cumulauit inſignibus meritis de quibus ſic ſanctus Antoninus; *Fuit in lege Domini Doctiſſimus, corpore mundus, animo prudens, in conſilio prouidus, in ſermocinatione expeditus, multorum ſignorum Patrator, ac tandem Martyr extenſis in cœlum manibus ſpiritum Deo reddidit.*

Infra Octauam Aſcenſionis.

1. p. Tit. 5. c. 2.

Congaude ſancto Apoſtolo, venerare ſanctitatem, cole Gloriam, imitare virtutem in exercendo miniſterio tuo, tanta cum fidelitate quantam adhibere oportet ad illud expectandum & ſuſcipiendum de manu Domini. *Sicut enim in manu Domini ſors noſtra eſt, ſic in ſorte noſtra, manus eſt Domini*, qua nos videlicet regat & cui nos totos regendos in adminiſtratione noſtri officij relinquamus, ſicut non aliter quàm ab Eo ipſum officium ſeu miniſterium fuit acceptandum.

Ratio plane eſt eadem & digna quæ ſæpius expendatur, nempe ad eligendum vitæ ſtatum ſiue ad acceptandum quodlibet officium & miniſterium, opus omnino eſt magnam adhibere fidelitatem in exquirenda Dei voluntate & ſequenda, ne ſi alium ſtatum acceperimus quàm ille ſtatuerit, deerremus à viis eius, & à

Digitized by Google

Initio tertiæ partis.

viis perfectionis & salutis nostræ : Qua de re fusè in libris de ordine morum & vitæ, nec non in prima parte huius operis, tota hebdomada quinta post Epiphaniam, vbi de sancti Matthæi vocatione, atque in hac etiam parte, infra in considerationibus quæ sunt communes omnibus statibus, quibus hoc vnum addi modo sufficiat quod habet Lessius in eo quem scripsit libro de statu vitæ eligendo; vnde clarè patebit quanti momenti sit statum seu officium ac ministerium suum, fideliter à Domino expetere, & non nisi eo volente suscipere, quantùm quidem eius voluntas hac in parte potest explorari & cognosci. *Sunt enim*, inquit, *in mente Diuina mille auxiliorum ordines, & mille mediorum series quibus cum quolibet nostrum vti potest, & certissimè nouit quid ex qualibet serie esset secuturum. Nouit enim qua serie mediorum esses salutem consecuturus, cum qua in exitium & damnationem lapsurus. Nouit quod officium, quis locus, quæ habitatio, qui socij, quæ occasiones, quæ studia tibi forent ad salutem, quæ ad perniciem. Salus enim & interitus sæpissimè à re modica & leui occasione pendent. Maximum beneficium est si salutarem mediorum seriem obtineamus, maximum incommodum si ab ea excidamus. Ex illa mediorum serie pendet donum perseuerantiæ sine quo nemo saluatur, cuius præparatio in mente Diuina, est nostra prædestinatio.*

quæst. 12. Num. 154.

Hæ sunt videlicet viæ Domini, à quibus deerratur quando vitæ status eligitur non consulto & volente Deo. Quomodo verò salus & exitium pendeant à re modica quam nisi Diuina Prouidentia procurauerit vel auerterit, certissimè peribis, sic paulo ante declarat expressius. *Adit quis conuiuium, audit ibi verbum minus sibi honorificum, oritur rixa, occiditur. Alius exit vesperi ebrius vel domum redeat, incidit in aduersarium, contrahitur pugna, confoditur. Alij iter facienti occurrit biuium, eligit viam quæ videtur commodior, incidit in latrones qui viatoribus ibidem insidiabantur, ab his spoliatur & interficitur. Similia quotidie plurima eueniunt: sicut ex minima scintilla sæpe maximus accenditur ignis, ita ex modica occasione sæpissime maxima pernicies. Poterant istæ occasiones innumeris modis à Deo qui omnia præuidet impediri, vel minima inspiratione auerti, nisi se homo reddidisset indignum*, non inquirendo scilicet viam Domini seu vitæ degendæ statum & officium sicut par erat inquirere. *Isti non cognouerunt vias meas, vt iurauiin ira mea, si introibunt in requiem meam.*

4. 8. n. 97.

Psal. 104.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED niſi cãdem fidelitate ſequamur Diuinam directionem in exercendo miniſterio noſtro, deerrabimus à viis Domini, & à viis ſalutis noſtræ.

Cur enim deerraſſes à viis Domini ſi ſtatum aut miniſterium tuum non accepiſſes à Domino, niſi quia Domini voluntas erat & Gratia, vt in illo viueres ſtatu? At nonne eſt eadem Domini voluntas vt in illo quem ſuſcepiſti ſtatu recte & perfecte viuas? nonne ob id vel maxime Gratia datur? nonne idcirco directio Domini proponitur? nonne inde Diuina Gloria, tua perfectio, & quidquid ad ſalutem ſpectat, in eo vno ſiſtit, vt ſicut monet Apoſtolus, *videas miniſterium quod accepiſti in Domino, vt illud impleas?* Coloſſ. 4.

An putares ſatis eſſe ad tenendam viam Domini ſi quis in eo quidem eſſet vitæ ſtatu in quo eum vellet Dominus; nec vltra tamen de recta viuendi via cogitaret? Et quorſum tandem abirent tam crebræ voces Apoſtoli, vt *videamus vocationem noſtram, vt ſicut vocauit Deus, ita & ambulemus, & vnuſquiſque in quo vocatus eſt, in hoc permaneat apud Deum?* Quid eſt videre vocationem, quid eſt ſecundum illam ambulare, aut in ea permanere apud Deum, niſi ſic in ea viuere, vt ſecundum Diuinam eius directionem & voluntatem viuamus? Quod ita verum eſt vt ſatius eſſet non cognouiſſe viam Domini in ſtatu eligendo, quàm non eam tenuiſſe in colendo ſtatu prout à te coli volebat Deus. Vnde idem Apoſtolus: *Quandoquidem ego ſum Gentium Apoſtolus, miniſterium meum honorificabo.* Quaſi diceret: non ita meum duco quod ſim Gentium Apoſtolus, cùm ignorem quamdiu me talem eſſe voluerit Dominus, quàm donec talis fuero, recte perfungar hoc munere, & tam fideliter illud obeam, vt ſicut mihi eſt honorificum munus, ita & ego munus honorificem. 1. Cor. 7. Rom. 11.

III. PVNCTVM.

SICVT igitur in manu Domini ſors noſtra eſt & miniſterium, vt ab illa fideliter quodcumque Dominus voluerit, acceptemus: ſic in ſorte noſtra & miniſterio, manus eſt Domini & directio quam ſequa-

Digitized by Google

mur eàdem prorſus fidelitate : Quia eadem eſt ratio & ſuſcipiendi muneris à manu Dei, & exercendi per manum eius, ne alioquin videlicet à viis Domini aberremus, & ne nobis obiiciatur in noſtris inde naſcentibus malis: *Numquid non iſtud factum eſt tibi quia dereliquiſti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viã?* Ier. 2.

Huius fidelitatis exemplum luculentiſſimum patet in Dauide qui cùm fide Diuina certus eſſet ſe Saüli ſucceſſurum, quidquid ille contrà moliretur; ſic tamen ſe obſeruabat & Diuinæ directioni collaborabat in omnibus, vt nihil eorũ prorſus omitteret quæ quiſque conſultiſſimus prouideret, nihil plane committeret quæ ſupremam prouidentiam anteuerterent aut retardarent. *Pes meus ſtetit in directo :* quaſi diceret, neutram in partem declinaui, ſed rectà quò me ducebat Deus per occurrentes quoſlibet caſus, eò ſemper dirigebar. Quod & ante pari fidelitate Iob præſtitit qui vt documento nobis eſſet ſimilis obſeruantiæ, ſic de ſe loquebatur: *veſtigia eius ſecutus eſt pes meus, viam eius cuſtodiui, & non declinaui ex ea.* Pſ. 25. Iob. 23.

Admirabile vero eſt, atque ad hanc quam conſideramus Diuinam directionem religioſiſſimè, obſeruandam, ſingulare prorſus exemplar quod refert ſanctus Paulinus in Epiſtola ad Macharium de Valgio quodam ſene Cathecumeno poſtea Victore appellato, qui cum ſolus è naufragio in naui iactabundus, mare æſtuoſiſſimum oberraret, ſic eum Chriſtus Dominus ſaluum & incolumem in portum duxit, vt indicaret ſingula quæ ab ipſo fieri ſecum vellet, faceretque bonus ſenex cum Chriſto quod Chriſtus cum ſene conficiebat. Non poterat ſolus ſenex, nolebat ſolus Chriſtus, ſimul ambo rem peragebant. Si eſſent explicanda vela, vela pro viribus mouebat ſenex, tum ſtatim explicabantur & antemnis alligabantur: ſi ſentina exhaurienda, parabat ſenex ſitulam, indeque educebat, quantum ſemel aut iterum poſſet, tum ſiccatam illico nauim cernebat, ſicque in aliis nauigandi muniis ſe ſtrenuum exhibebat, vt manus Chriſti manifeſtè quidem cerneretur manum ſenis ad opus admouere, ſed & manus ſenis ad Chriſti manum erat adiungenda. *Dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis ſortes meæ.* Epiſt. ad Macariũ. Pſ. 30.

Vide ſuprà citatos conformes locos.

DE

Digitized by Google

DE SANCTO IOSEPHO, SPONSO BEATÆ VIRGINIS.

Die 19. Martij.

Vide in prima parte, Sabbato primæ hebdomadæ Aduentus Domini: quibus aptari poteſt & ſequens Veritas.

DE SANCTO IOACHIMO, PATRE B. VIRGINIS.

Die 20. Martij.

Laudemus viros glorioſos & parentes noſtros in generatione ſua: Qui de illis nati ſunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Eccleſ. 44.

VERITAS PRACTICA.

Affinitas ſanctitatis cum Beatiſſima Virgine, magis æſtimanda, quàm ſanguinis.

RATIO eſt, quia non poteſt æſtimari affinitas ſanguinis cum Beatiſſima Virgine, niſi propter bonum quod eſt vel honeſtum vel vtile vel delectabile.

Sed illa triplex ratio boni, melius reperitur in affinitate ſanctitatis quàm ſanguinis.

Ergo magis eſt æſtimanda.

I. PVNCTVM.

TANTA eſt dignitas Beatiſſimæ Virginis Matris vt quicumque eam contingant ſanguine, dignitatem & nobilitatem inde hauriant ſingularem; quamobrem cùm

inter omnes, Pater eius ſanctus Ioachimus attingat eam propius, nobiliorem etiam inde extrahit Claritatem, & ampliori meretur à nobis honore coli. Verùm cùm non modo ſanguinis ſed & ſanctitatis affinitate ſanctiſſimam Filiam ſuam Pater optimus tangat, ſitque hæc ſanctitatis affinitas longe maior quam ſanguinis, erit ad gloriam ſancti Ioachimi nobilius, & ad profectum noſtrum accommodatius ſi in veritate propoſita attente conſideranda tantùm immoremur. Sic ergo eſt, *Affinitas ſanctitatis cum Beatiſſima Virgine magis eſt æſtimanda quàm ſanguinis.*

Tota enim ratio æſtimandæ cuiuſlibet rei atque adeo affinitatis humanæ in id recidit, vt quantum eſt in illa re boni, tantum æſtimetur; bonum autem cùm ſit triplicis generis, vel honeſtum, vel delectabile, vel vtile, hinc profecto ſequitur vt quantum honeſti, quantum vtilis, & delectabilis boni reperitur in hac humana cognatione, tanta erit & ratio illius æſtimandæ. Sic regia dignitas cùm abundet iſtis bonis, omnium opinione ſuprema eſt inter humanas & politicas, cæteræque hominum conditiones & ſtatus tanto habentur in pretio quanta eſt illorum ad regiam propinquitas & acceſſio. Quamobrem vide hîc quantus ſit honos, quanta vtilitas & quanta vitæ iucunditas Patrem eſſe illius Virginis quæ Mater eſt Dei. Certè ſicut nulla vmquam nobilior Mater matre Dei, ſic nullus Pater nobilior patre Matris Dei. Quod ſi veteres illi Patriarchæ Abrahamus, Iſaacus & cæteri tanto apud poſteros in honore ſunt habiti quod ad Chriſti Domini ſtirpem ſpectarent, quanto maior eſt ſancti Ioachimi honos qui Dominum Ieſum eo propior contingit ſanguine quò poſterior eſt tempore.

Quanta porro vtilitas in Beatiſſimum Virum emanarit, cogitare licet ex precibus & meritis ſanctiſſimæ Filiæ quæ haud dubie non ingrata erat, & Gratitudinis debitum ſuo apud Deum merito perſoluebat. Reſtaret de vitæ iucunditate dicere niſi ſatis notum eſſet cogitanti, nihil eſſe poſſe Parenti iucundius quam amabilem prolem, & cum maxime proles diu fuit expectata, cùm antè longis expetita votis, & iis corporis atque animi dotibus exornata, quibus inter omnes Creaturas eminebat Virgo pulcherrima ſimul & ſanctiſſima.

Sit ergo nobis vel hoc etiam nomine plurimùm commendandus ſanctus Ioachimus, quòd Illam omnium proxime, ſan-

Digitized by Google

guinis affinitate contingat, quæ quantùm in ſe boni continet & honeſti ſimul & vtilis & iucundi, quod certe eſt vtrobique præcipuum & ſingulare, tantùm à nobis meretur coli.

II. PVNCTVM.

SED illa triplex ratio boni, melius reperitur in affinitate ſanctitatis quàm ſanguinis.

Dicitur affinitas ſanctitatis inter eos qui non modo ſunt in Gratia ſanctificante, ſed virtutum omnium actibus & præcipue Charitatis, conantur in dies ſanctiores fieri & perfectiores, ſicut ſanctiſſima Virgo quotidie imo & per horas & momenta creſcebat Gratia, meritis, & omni ſanctitatis modo. Habent cum illa igitur affinitatem quotquot ſancti ſunt, id eſt, in Gratia & Charitate conſtituti, & eo quidem maiorem quo ſanctitate propiùs ad eam accedunt. Verùm, tanta eſſe dicitur illa affinitas vt minimus eius gradus ſuperet omnem ſanguinis affinitatem, quia videlicet plus continet boni honeſti, vtilis, & delectabilis.

Ac de honeſto patet, cùm tota ratio boni honeſti ſit in ea conformitate quam res habet ad rationem humanam & Diuinam: nihil autem ſit conformius rationi vel humanæ vel Diuinæ, quam hominem in eo eſſe ſtatu quo Deum Creatorem ſuum præcipuè colat, & ſingulariter ab eo diligatur, ſicque rectius ad finem cui conditus eſt, æternamque Beatitudinem perueniat: quod non alio verius præſtatur modo quàm per Gratiam illam Sanctificantem quæ adiunctam habet Charitatem & alios virtutum actus, qui quo ſunt numero plures & merito præſtantiores, eo & illa boni honeſti ratio cenſetur amplior.

Bonum hîc vero vtile ſuprà quam etiam in humana cognatione longe vberius reperitur, cùm bonum illud ſit animi non corporis, ſit æternum non temporale, ſit Diuinum non humanum; imo vtrumque ſimul & animi & corporis, temporale & æternum, humanum & Diuinum. Nam quanta quanta eſt Diuinæ merces amicitiæ, Diuinæ fœcunditas vnionis, & Diuinæ viſionis amplitudo, tanta eſt huius ſanctæ per omne tempus & in omnem æternitatem affinitatis vtilitas.

Delectabile porro eſſe quis dubitet ſupra omnem humanæ vitæ iucunditatem cùm ſit ipſa poſſidenda Beatitudo cuius ſemen

est Gratia, & cuius fructus est vita æterna, & gaudium ipsius Dei, quod nemo tollat à nobis.

Quod quidem triplex Boni genus in hac sanctitatis affinitate contentum peropportunè simul coniunxit Sapiens sub nomine Sapientiæ de qua dixit: *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius, & lætatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia, & ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam sine fictione didici & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.* Itane æstimas illum statum?

Sap. 7.

III. PVNCTVM.

AFFINITAS ergo sanctitatis cum Beatissima Virgine magis est æstimanda quam sanguinis; cùm quidquid æstimandam facit affinitatem sanguinis magis reperiatur in alia, videlicet triplex Boni ratio quæ est honesti, vtilis & delectabilis.

Sic apertè S. Ioannes Chrysostomus de Timotheo quem suum sæpe Apostolus filium vocat: *Non fuisset*, inquit, *tam beatus Timotheus si Pauli filius à natura fuisset, quàm nunc est admirabilis, quoniam secundum carnem nihil ad ipsum attinens, per Cognationem quæ est secundum religionem, in ipsius se adoptionem induxit, cum sedulitate disciplinæ illius characteres in omnibus seruans.*

Hom. 7. ad pop.

Neque hinc deperit aliquid gloriæ sancto Ioachimo Patri sanctissimæ Virginis, imo multum accrescit, cùm non modo eam attingat sanguine sed & sanctitate. Et patebat quidem eius sanctitas antequam filia nasceretur, cum totus esset in precibus, & partiendis in pauperes bonis suis, qua pietate tantum promeruit apud Deum, vt illam sibi, nobisque omnibus progenerarit filiam. O quale viri promeritum! ô quanta totius humani generis erga talem Virum debet esse gratitudo cui talem debet filiam, quam suam agnoscit Matrem! At vero cum hæc ei diuinitus nata est cumque suo vitæ exemplo, suis precibus & meritis, sanctitatem patris haud dubiè, tam potenter promouerit quam erat potens & gratiosa: quis mente complecti possit quò ille perfectionis ascenderit?

Digitized by Google

In obitu tandem poſtremoque die perfungendo, quæ illi non ſubſidia detulit obſequentiſſima filia? quibus eum expirantem orationibus non eſt comitata vt eò Beatitudinis excelſiorem in cœlo gradum obtineret, quò depreſſiorem in terris eum videreat & ſanctiorem? Niſi enim dum viueret Sanctitatem coluiſſet, nihil illi fateor ad Beatitudinem, ne quidem continuatæ per totam vitam filiæ preces, potuiſſent; ſed cùm, vt dictum eſt, non minus Sanctitate quam Sanguine Filiam attigerit, duplici hac affinitate ita colendus eſt vt diſcamus tamen maiorem hanc eſſe magiſque æſtimandam Sanctitatis affinitatem quam ſanguinis. Quod ita verum eſt, vt ſi quis affinitate tantum ſanguinis contingeret Beatiſſimam Virginem, & non ſanctitatis, inferior eſſet & diſiunctior ab illa Virgine quam qui tantum ad illam accederet propinquitate Sanctitatis & non ſanguinis.

Quod minime mirum videri debet cum illud ipſum de eadem Sanctiſſima Virgine circa Filium dici poſſit, vt iam ſupra notauimus; Nempe ſi hoc tantum haberet quod eius Mater eſſet, & non ſancta Mater, minùs ad illum accederet quàm qui Sanctus eſſet; *Quæ eſt Mater mea, aut qui ſunt fratres mei,* dicebat Ille, cum de Matre ſua interpellaretur, *Et extendens manum in diſcipulos ſuos, dixit: Ecce mater mea & fratres mei: Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in cœlis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt*; Quaſi diceret, ſi mea carnalis mater non faceret voluntatem Patris mei, non ita mihi diceretur mater aut propinqua, ſicut qui faceret Patris voluntatem. *Matth. 12.*

Sic ſanctus Hieronymus, *non negat Matrem*, inquit, *ſed docet carni ſpiritum præferendum.* Vbi & Diuus Chryſoſtomus; *Vna nobilitas eſt, Dei facere voluntatem.* Itemque Beda: *Chriſtus docet religioſiorem cordium copulam quàm corporum.* Et cum alias prædicaretur beatus venter qui talem portaſſet filium, & vbera quæ ſuxiſſet; *Quin imo*, inquit, *Beati qui audiunt verbum Dei & cuſtodiunt illud.* Quod explicans ſanctus Chryſoſtomus; *Non eſt reſponſum*, inquit, *repudiantis matrem, ſed oſtendentis quod nihil ei partus profuiſſet, niſi fidelis fuiſſet.* Sic rurſum Beda: *Dei genitrix, inde quidem beata quod Verbi incarnandi miniſtra temporalis: ſed inde multa beatior, quia eiuſdem ſemper amandi cuſtos æterna.* *Luc. 11.*

Sed omnium excellentiſſimè S. Auguſtinus poſt relata Chriſti Verba: *Ergo*, inquit, *& Maria, quia fecit voluntatem Patris. Hoc in* *Tr. 10. in Ioan. 10.*

ea magnificauit Dominus quia fecit voluntatẽ patris, non quia caro genuit carnẽ. Intendat Charitas vestra: Propterea cùm Dominus in turba admirabilis videretur faciens signa & prodigia, & ostendens quid lateret in carne, admiratæ quædam animæ dixerunt, fælix venter qui te portauit: Et ille, imo fælices qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Hoc est dicere: Et mater mea quam appellastis fælicem, inde fælix, quia verbum Dei custodiuit: non quia in illa verbum caro factum est, sed quia custodit illud ipsum verbum Dei per quod facta est, & quod in illa caro factum est. Homines non gaudeant prole temporali, exultent si spiritu iunguntur Deo. Et alibi: *Beatior fuit Maria percipiendo fidem Christi quàm concipiendo carnem Christi. Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi fælicius Christum corde quam carne gestasset.* Sanctus denique Iustinus in quæstionibus, *non matrem debito honore fraudat Dominus, sed docet qua ex Maternitate virgo sit beatissima.*

L. de sanct. Virg. c. 2.

q 536.

Quæ cum omnia propositam valde confirment Veritatem, videsne anime quantum tibi ex Sanctitate boni accedat, qui dum sis sanctus, propior eris Beatæ Virgini quàm propinquus eius, cui deesset sanctitas: Imo propior eris ipsi Christo Iesu, quàm eius esset Mater, si sancta non esset. O Sanctitatem supra res omnes creatas exoptandam, cùm supra Patrem Virginis matris, aut ipsam Dei supra Matrem, qua dignitate nihil sublimius, ipsa tamen Sanctitas præstet & emineat.

Vide in hac 2. parte, Feria 6. post Cineres, vbi de Sanctitate. Et in 3. parte. Die 26. Iulij de sancta Anna.

Die 21. Martij.

DE SANCTO BENEDICTO.

Inter Benedictos benedicetur. Eccles. 24.

VERITAS PRACTICA.

Inter benedictos benedicetur, non cui melius omnia: sed qui ex omnibus melior.

SENSVS & RATIO est, quod ex multis qui putantur in

Digitized by Google

hac vita benedicti, ille est vere benedictus dicendus, non cui fœlicius succedunt omnia, aut qui pluribus abundat bonis, sed qui rebus aut successu rerum melius vtitur.

Sed non est melior rerum aut bonorum vsus quam si ipse qui ea recipit, fiat ex eis melior & sanctior.

Ergo inter benedictos benedicetur non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior: sicut ipse sanctus Benedictus.

I. PVNCTVM.

VIT Vir vitæ venerabilis, inquit sanctus Gregorius, *GRATIA BENEDICTVS ET NOMINE: ab ipso suæ pueritiæ tempore cor gerens senile: ætatem quippe moribus transiens, nulli voluptati animum dedit, sed dum in hac terra adhuc esset, quo temporaliter libere vti potuisset, despexit iam quasi aridum mundum cum flore: qui liberiori genere ex prouincia Nursia exortus, Romæ liberalibus literarum studiis traditus fuerat: sed cùm in eis multos ire per abrupta vitiorum cerneret, eum quem quasi in ingressu mundi posuerat, retraxit pedem, ne si quid de scientia eius attingeret, ipse quoque in immane præcipitium totus iret. Despectis itaque literarũ studiis, relicta domo rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctæ conuersationis habitum quæsiuit: Recessit igitur scienter nescius, & sapienter indoctus.* Tum de vita eius & miraculis sanctus ille Doctor toto Dialogorum secundo libro. Sed ex illis paucis, imo ex solo Nomine cui res respondet, satis superque rerum est quæ considerentur. 2. l. Dial. c. 1.

Quid est enim *Gratiâ BENEDICTVM esse & nomine* nisi tantis donorum cœlestium abundare benedictionibus vt per Antonomasiam & excellentiam præ cæteris BENEDICTVS sit dicendus! Et certe legi non possunt sine stupore animi, quæ de sancto Viro tam mira & stupenda referuntur; siue sanctitatem vitæ respicias, siue miraculorum multitudinem, siue Ordinis quem instituit religiosi præstantiam; Quæ à nobis quidem fusius in vernacula meditatione descripta sunt. Verùm, quod mihi modo ex omnibus magis admirandum & ad praxim accommodatius venit, non est illa Gratiarum copia, non bono-

Digitized by Google

rum etiam spiritualium abundantia, nec fœlices instituti progressus ordinis : sed rectus & probatus rerum omnium vsus, quo non ad priuatam ille gloriam & singularem nominis commendationem, aut simile aliquod singulare commodum ; sed ad suam sanctitatem, ad communem totius Ecclesiæ prouentum & æternam animarum salutem, quæcumque sibi cœlitus donarentur & accideren t, deriuabat. Hoc est reuera benedici ; Hoc est esse *Benedictum Gratia & nomine :* Hoc est quod de sapientia seu de sapientiori Viro scribit Sapiens, *inter Benedictos esse benedictum ; NON cui melius omnia fiant & succedant, sed qui ex omnibus fiat melior.*

Ratio præsupponit quod in comperto est, plures Benedictionum reperiri species quibus benedici contingat in hac vita. Is. 3. Sunt enim primo benedictiones quæ dicuntur mundi, seu quæ à mundo & mundanis dantur, *cùm*, vt ait Propheta, *iustificatur* Luc. 6. *impius & iniquus laudatur in iniquitate sua. VAE cum benedixerint* Mal. 2. *vobis homines. MALEDICAM benedictionibus vestris.* Deinde sunt benedictiones terrenæ & temporales de quibus frequens est mentio in Scripturis. Ac denique dicuntur à Domino benedici qui plures vel singulares Gratias ab eo recipiunt siue in suum Ps. 23. siue in aliorum vsum ; *hic accipiet benedictionem à Domino,* quasi diceret, non à mundo, non à terra, non ab hominibus, sed à Domino cuius quidem benedictio longe est aliis præferenda, ratione dantis & doni ; Sed tamen nisi recte quis datis donis vtatur, Ps. 108. quid prodest illi benedictio ? audi Psalmistam : *Et dilexit maledictionem & veniet ei : & noluit benedictionem & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius.* Putasne sit aliquis qui nolit benedictionem Domini & qui maledictionem diligat ? non aliter est putandus quam qui accepta benedictione abutitur & in maledictionem conuertit, sicut Iudas traditor de quo est totus ille Psalmus.

Non est itaque satis ad veram benedictionem, siue vt quis vere benedictus dicatur, si benedictionem à Domino accipiat, si multa, vel singularia, si rebus abunder, si prosperis gaudeat euentibus : Sed si accepta benedictione & omni rerum abundantia fuerit recte vsus, multi enim benedicti à Domino, sed inter benedictos ille vnus benedicetur, qui cum Diuina Gratia sic bonis datis

Digitized by Google

tis bene vtitur vt quod est in Scriptura, *Dominus impleat in eo benedictionem suam.* Inchoata est in aliis benedictio, sed impletur in recte vtentibus. Tob. 7.

II. PVNCTVM.

IAM verò, non est melior rerum aut bonorum vsus, quam dum ipse qui bona recipit, fiet ex eis melior & sanctior.

Nam primò, etsi quis non abuteretur bonis in vitium, sed tantum in temporale commodum, quis non videt non hunc esse finem propter quem sua Deus communicat qui *vniuersa propter semetipsum operatur?* Deinde si dixeris id Deo fore glorioſum, dumnodo Deum inde laudes & ames: at quænam eius laus dignior quàm à digniori & meliori animo quem ipse Deus suis benefactis semper prætendit & prouocat quantum in ipso est, vt ait sanctus Psaltes, *Etenim benedictionem dabit legislator. Ibunt de virtute in virtutem.* Et Apostolus: *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus: vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in Charitate.* Videsne finem quem habet Dominus qui benedicit? Potestne vero esse alius illo melior? Et quando esset alius finis, deberetne is qui recipit benedictionem, aliud in ea spectare quam quod is spectat qui benedicit? Pr. 16. Psal. 83. Ephes. 1.

O quam acutè Sapiens: *Compedes in pedibus, stulto doctrina, & quasi vinculum manuum super manum dextram:* Id est, qui nescit recte vti suis animi dotibus & quibuscumque donis acceptis, perinde est ac qui pedibus manibusque constrictus, suorum vsu membrorum priuaretur. Nescit autem illis animi donis recte vti qui non inde sapientior & melior efficitur. Eccles. 21.

Quod & paulò antè, Idem Sapiens, sit per auari similitudinem luculenter expressérat: *viro cupido & tenaci sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.* Quasi diceret, hoc est esse sibi malum, non esse bonum ex bonis suis: hoc est sibi velut inuidere, quando quis mauult parcere suis bonis, quàm inde sibi benefacere ac prodesse. Ibid. 14.

Digitized

III. PVNCTVM.

INTER benedictos igitur benedicetur non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior, qui sic omnibus datis & acceptis recte vtetur, vt ex omnibus & singulis sanctior, humilior, ad omne virtutis exercitium paratior, & vt ait Apostolus, *vas sit in honorem sanctificatum, & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum.* Hoc est non modo benedictionem accipere & implere, sed in ipsam quodammodo transire benedictionem, vt ait Dominus per Prophetam: *Saluabo vos, & eritis benedictio*, Id est, sic inter benedictos benedicemini vt ipsa sitis benedictio, non modo quia plus aliis benedictionis accipietis, sed quia benedictione acceptâ melius vtemini, quando ad vestram salutem & perfectionem, eius vsum conuertetis: sic enim sancti & salui facti, verè tùm eritis ipsa benedictio, cuius finis & effectus est sanctitas & salus vestra.

2. Tim. 2.

Zach. 8.

Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum; qui timet scilicet quod dixit Dominus de his qui suis abutuntur donis: *Quia ego dedi ei frumentum & vinum & oleum, & argentum multiplicaui ei, & aurum, quæ fecerunt Baal.* Et ibidem: *argentum suum & aurum suum fecerunt sibi idola vt interirent.* Nec non quod dixit Dominus in Euangelio: *omni cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.* Hoc enim si vere times, sic intentus tibi eris in omnibus vt quemadmodum accepisti à Domino vt loquaris & agas, sic omninò perficias; sicq; fiet quod precabatur Moses, *Benedictus eris tu ingrediens & egrediens*: id est, vniuersim in omnibus, & singulatim in vnaquaque actione, dum eam inchoando, tu propones cum Gratia quod est perfectius, & finiendo recoles an id effeceris.

Ps. 127.

Osee 2.

Ibid. 8.

Luc. 12.

Deut. 28.

Vide in 1. parte, hebdomada 5. post Epiphaniam vbi duabus consequentibus Feriis hæ duæ Veritates proponuntur:

Gratitudo animi nulla formari potest digna beneficio Vocationis, nisi se animus dignè cõformet Vocationi.

Non est minus perfectæ mortificationis, bene vti rebus, quàm omninò non vti.

Digitized by Google

IN FESTO

ANNVNTIATIONIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Die 25. Martij.

QVÆ tribus primis Aduentus hebdomadis propositæ sunt Considerationes & Veritates, siue de Mysterio Incarnationis, siue de Annuntiatione Mysterij, hûc opportunè referri possunt: quibus & nonnullas in pauca contractas addimus, quas vnicuique promptum erit aliunde latius producere.

DE CVLTV BEATÆ VIRGINIS.

IN PARVIS REBVS.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam Viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis, Maria. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem, sæpe fidem facit majorem in paruis, quàm in magnis.

RATIO est, quia majorem sui cultus ac pietatis fidem is facit, qui magis indicat se purè colere Beatam Virginem.
Sed sæpe id magis indicatur in paruis quàm in magnis.

Digitized by Google

Ergo sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem, fidem sæpe majorem facit in paruis quàm in magnis. Quod præsertim Adolescentibus, aut plebeis viris, aut incipientibus est opportunum.

I. PVNCTVM.

QVID *sibi voluit Euangelista*, inquit sanctus Bernardus, homilia prima super MISSVS EST, *Quid sibi voluit tot propria nomina rerum in hoc loco, tam signanter exprimere? Credo quia noluit nos negligenter audire quod tam diligenter studuit enarrare. Nominat si quidem nuncium qui mittitur, Virginem ad quam mittitur, Sponsum quoque Virginis; amborumque genus, Ciuitatem, ac regionem propriis designat nominibus. Putasne aliquid horum superuacuè positum sit?* Tùm Ille sigillatim de vnoquoque disserit. Sanctus vero Petrus Chrysologus sic de his vniuersim: *Locum, tempus, personam, sanctus Euangelista designat, vt relationis Veritas manifestis ipsarum rerum comprobetur indiciis.* Sic enim fit sæpius vt dum minutiora quæque recensentur, apertius innotescat quod narratur, quàm si maiora tantum proferrentur. Adde quod, vbi Mysterium describitur, in quo quæ magna sunt, facta sunt parua: & quæ parua erant, facta sunt magna, conuenientissimum fuit sic parua magnis jungere, vt paruis magna dignitatem conferrent, & magnis parua fidem astruerent. Denique nihil ad cultum Beatæ Virginis designandum aptius, quàm vt intelligamus sic magna esse paruis annectenda, vt neutra sibi præiudicent, sed se vtraque potius iuuent; & magnorum merito, parua nobilitentur: & paruorum numero, magna consistant. Si nostra quidem spectamus debita, nihil tam magnum reddimus quin paruum censeri debeat: Si vero dignitatem eius quam colimus, nihil tam paruum est, quod non magnum fiat illius magnitudine. Nullum est itaque genus officij & pietatis omittendum in eius Cultu, quod præstare possimus cum Gratia.

Serm. 140.

Nec magna suis sumptibus aut difficultatibus nos deterreant, nec parua suis minutiis nos deludant, quasi nihil esset ad cultum & meritum quod in illis præstatur. Illam enim colimus quæ & satis potens est vt magna quæque compenset, & satis benigna

Digitized by Google

est vt parua quæque respiciat.

Et quia facilius est vnicuique parua quàm magna præstare, vnde & minus excusabiles sumus, si desimus in his quæ magis possumus; idcirco præcipue in his inuigilandum est, ne quid propositi prætermittamus officij, quamtumcumque sit illud exiguum. Imo quo est magis exiguum, minus omittamus, siue quia vt dixi, facilius est factu, siue quia vt dicendum est ex proposita Veritate, magni est meriti. Sicut enim ex paruis illis *Galilææ, Nazareth, sexto mense*, & aliis minutionibus circumstantiis, sacer historicus historiæ suæ fidem apertiorem facere dicebatur, sic plane sic ex paruis & quotidianis illis quæ potes reddere, *Tu majorem fidem præstabis tuæ deuotionis & pietatis in Beatam Virginem, quàm si forte quid majus esset & dignius.*

Ratio quæ affertur iam supra partim aut infra magis agitatur, in prima scilicet & tertia parte, locis in fine hic annotatis; vnde hæc pauca in rem præsentem deducuntur. Suæ quisque pietatis in Colendissimam Dei matrem, maiorem facit fidem qui melius & apertius indicat quàm purè illam colat, Id est, vel sincere & ex animo, vel purè propter eius meritum & dignitatem, vel purè propter morum & cordis puritatem, qui certe cultus quocumque horum trium modo sumatur, est excellentissimus & acceptissimus.

Quasi Libanus, inquit, *non incisus vaporaui habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.* Quasi diceret, Et in me & in meis hoc est quod præsertim eminet vt nihil sit mixtum & infectum, sed pura omnia & sincera, *Virgo erat*, inquit sanctus Ambrosius, *non solum corpore sed etiam mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum.* Nec amare, nec amari: nec quidquam colere, aut à quoquam velle coli, nisi pure & sincere, Hoc est Parthenicum, hoc est Virgineum, hoc est Marianum. *Eccles. 24.* *L. 2. de Virgin.*

II. PVNCTVM.

SED sæpe id magis indicatur in paruis, quàm in magnis.

Primo quàm purè & sincere, ex animo, & non verborum tenus: Nam illa parua sunt ordinariè magis voluntaria quàm magna; sunt illa quæ idcirco ex Deuotione dicuntur fieri, quia fiunt voluntariè, seu ex propria potius propensione bene affe-

Digitized by Google

ctæ voluntatis, quàm ex vlla obligatione vel motiuo extrinsecus aduentante. *Omnis voluntarius & prono animo*, inquit Scriptura, *offerat aurum & argentum & æs, hyacinthum & purpuram, pilos caprarum, pelleſque arietum rubricatas.* Id est, siue aurum siue æs offerat, siue purpuram, siue pilos caprearum, quæ certe sunt in se valde diuersa, si tamen voluntario & prono animo offerantur, perinde acceptantur omnia, nisi quod ea quæ magis voluntarie offeruntur, magis etiam placent, quia illa est voluntatis propensio quæ præsertim spectatur. Non est dubium quin si aurum tam propenso daretur animo, sicut æs, aut quid vilius, auri oblatio esset pretiosior, sed quia rara est non modo talis oblatio, sed & talis propensio voluntatis etiam in his qui commode pretiosa possent offerre; idcirco verè dicitur, in paruis sæpius & pene in solis paruis hanc animi pronitatem reperiri, atque propterea sic melius indicari quam purè & sincere ex animo colant Eam cui sic sua deferunt. *Corde perfecto & animo voluntario*, sic vtrumque simul scriptura jungit.

Exod. 35.

1. Par. 28.

Deinde quod est magis considerandum, cùm parua fideliter fiunt, non magna inde speratur merces, sicut in magnis; non id spectatur, non id attenditur, sed purè Dignitas & Excellentia Sanctissimæ Virginis Matris, quæ tanti est meriti, vt posse illi seruire, censeri debeat acceptum potius beneficium quàm officium persolutum: quod certe est purè illam colere, purè propter eius Dignitatem & meritum, cui licet valde impar & longe inferius sic illud paruum quod præstatur, quia tamen pure præstatur propter eius Celsitudinem, ab illa puritate haurit quod à paruitate deesse poterat. *Offeret vnusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui, quam dederit ei.* Quidquid detur, purè detur propter eius excellentiam cui datur, sic excellet omnibus donis.

Deut. 16.

Denique cùm nullus sit Virginis Cultor qui non audierit in seruanda cordis & corporis puritate cultum eius præcipue situm esse, quis nescit illam cordis & corporis puritatem tanto magis indicari, quanto minora erunt quæ propterea curabuntur? Quis è duobus purior & sanctior: aut qui ne primas quidem occurrentis vitij species quamtumcumque leues ferre possit quin expugnet: aut qui solum illud quod est in vitio grauius caueat? *Muscæ morientes perdunt suauitatem vnguenti.* O præclarè dictum

Eccl. 10.

Digitized by Google

à Sapiente ! quamtumcumque suaues & acceptæ sint illæ preces quæ offeruntur, si tamen ab impuro corde offerantur, perit eorum suauitas; Tanti refert cor illi purum seruare ! tanti refert primis & modicis inuigilare cordis motibus vbi tota consistit puritas !

III. PVNCTVM.

SIC igitur sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem; sæpe fidem facit majorem in paruis quàm in magnis rebus, quia sic indicat se purius illam colere, in qua Cultus puritate tota versatur pietas quæ tantæ Dignitati & Bonitati debetur. *Accipite*, inquit, *disciplinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis quàm aurum eligite.* Quasi diceret, si quid mihi vultis offerre gratum & acceptum, nolite laborare in conquirendis exquisitis & pretiosis rebus, obuias & quotidianas prout edocemini, prout scitis & potestis, malim mihi à vobis præsentari. Sicut & à me non expectetis temporales diuitias & humanas illas dotes quibus inhiare solet naturalis cupiditas. Meo vos exemplo doceo, & quid petere, & quid dare debeatis. In paruis æque versata sum ac in magnis; Et quidquid in me fuerit magni, non ita magnitudinem meam sicut humilitatem & paruitatem, respexit Deus. *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.* Id est, humilitate & exilitate mea potius attractus est ille Rex regum, quàm vlla virtute alia. Hæc est disciplina mea, hæc vitæ ratio quam tenui, vt semper parua magnifacerem; & hæc est doctrina quam profiteor vt qui meus esse velit, hanc sequatur. *Si quis est paruulus veniat ad me. NVNC autem filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas, audite disciplinam, & estote Sapientes, & nolite abjicere eam.*

Prou. 8.

Cant. 1.

Prou. 9. 8.

Mirum certe quod Sponsa Sponso poma offerat & similes quosdam vulgares fructus; quæ vt manifestius videas spectare ad Sanctissimam nostram Virginem, recordare quod alias ex sancto Ambrosio commemoratum est, quod illa quanta quanta esset, se tamen pauperum precibus commendabat, & in eorum prece tantum ponebat quantum in diuitiis diuites huius sæculi. Potesne iam dubitare quin illi parua placeant: aut si non dubitas, potesne illi recusare? Et tamen in quantis parcus es & auarus, Quàm multis otiosis verbis abstinere posses, in eius cultu? Quàm multis cupiditatum motibus? Quam multis mundanis & sæcula-

Cant. 5.

L. 2. de Virgin.

ribus nugis? Non commemoro poſitiuos quos vocant pietatis actus, qui multi parui & quotidiani poſſent exerceri, ſed negatiuos illos vrgeo qui videntur actu minores, qui tamen merito ac beneplacito ſunt maiores. Nam illa ſunt quæ tam libenter recipit optima Parens noſtra, quàm vehementer optat noſtram ſalutem, quæ ex his negatiuis actibus magis pendet quam aliis.

Eccleſ. 14. *Qui operantur in me*, inquit, *non peccabunt*, qui mihi colendæ vacant, qui mihi ſuo velint placere cultu, ſi me audiunt, non peccabunt, ſi mihi vere velint placere, hoc vno quod volunt agent, ſi non peccent, ſi ſe ab omni ſpecie mala quamtumuis leui, contineant.

Vide in 1. parte, Feriam 6. infra hebdomadam ſextam poſt Epiph. Et in 3. parte; Feriam quintam infra hebdomad. 8. poſt Pentecoſten. Et in Feſtis B. Virginis.

DE SANCTITATE BEATISSIMÆ VIRGINIS VNICVIQVE MAGIS PROPONENDA.

Et ingreſſus Angelus ad Eam dixit: Aue Gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet, eſt eius Sanctitas: non quàm ſit ſancta, ſed quàm tota ſit ſancta.

SENSVS & RATIO eſt, quia quod magis ſimul promouet maiorem Virginis gloriam, & noſtram ſpiritualem vtilitatem, illud eſt quod cuique magis ex Virgine proponi debet. Sed eius ſanctitas ſic propoſita, vt non ita quàm ſancta ſit, quàm quod

quod tota sit sancta spectetur, magis simul promouet maiorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem.

Ergo illud est quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet; omnibus quidem Christianis sed præsertim proficientibus & perfectis.

I. PVNCTVM.

IGNARI viarum viatores si forte incidissent in triuium: ne aberrarent longius, erant olim appositæ quædam statuæ seu acerui lapidum qui dicebantur Mercurij, vnde vnaquæque via designabatur: cuius saltem nominis mentionem facit Sapiens in Prouerbiis. Sic opportunè dici posset Cœlestis Nuncius iam nobis repræsentari, vt tanta in diuersitate rerum quæ occurrunt tractandæ, determinetur nobis quid aptius & quid tutius quò tendamus. *Aue*, inquit, *Gratia plena*. Quàm multa proferri poterant in Eius quam salutabat laudem & gloriam? sed nihil aptius, nihil sublimius, nihil vtilius quàm vt eius Sanctitas quæ est ipsa Gratiæ plenitudo, nobis proponatur, siue ad Cultum, siue ad Imitationem huius sanctissimæ Virginis Matris. Quod vt apertius patefiat, in hoc est posita Veritas modo expendenda, & Veritatem Ratio sic demonstrat. *Prou. 16.*

Quod magis simul promouet maiorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem, illud est quod cuique magis ex Virgine proponi debet. Non alterum sine altero; neque nostra sola spectetur vtilitas, neque sola illius Gloria, quia vix aliter commodius alterutrum promoueri potest quam si simul indiuisim proponatur. Quæ est enim nostra vtilitas siue illius Gloria? Aut quam apud nos consequetur gloriam, nisi quales illa nos optat & procurat, efficiamur, aut effici studeamus? *Gaudium meum & corona mea*, dicebat Apostolus suis Philippensibus. Et rursum aliis explicatius: *Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante D. N. Iesum Christum? vos estis gloria nostra & gaudium.* *Phil 4.* *1. Thess. 2.*

Certe nisi Paulus iam fuisset sic à Christo glorificatus vt eximius esset Apostolus, nec Philippenses, nec Thessalonicenses aut alij quibus prædicabat, tantam ex eo prædicante percepis-

sent vtilitatem ; Et nisi multum hi ex Apostolo profeciſſent, non tanta fuiſſet Apostoli gloria, vnde manifeste patet quantum se illa duo inuicem iuuent & promoueant.

Quod in Beata Virgine tanto potiorem habere locum necesse est affirmare, quanto nobis arctius intercedit cum illa vinculum eorum omnium quæ ad salutem spectant. Illius gloria, nostra est vtilitas ; & nostra vtilitas, illius est gloria. Quantò enim excellentiorem eam esse & sublimiorem audiuerimus, tantò erit & Cultus noster, & animus totus in illam propensior ; quantòque hæc nostra propensio magis religiosa fuerit, tanto & Illa in nos effundetur splendidiùs. *Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.* Non vna tantum sed duæ sint oportet simul ex vtraque parte pendentes murenulæ, quæ quidem sunt aureæ ex Virginis merito, & vermiculatæ argento, ex nostra vtilitate simul iuncta. *Flos est campi & lilium conuallium,* ad vtilitatem scilicet & eorum omnium opportunitatem qui ea velint vti.

Cant. 1.

Ibid 2.

Illa est quæ petit *fulciri floribus, & stipari malis* ; quasi diceret, se florere nolle nisi simul fructificet. Illa est cui sic dilectus loquitur, *surge, propera amica mea, columba mea, formosa mea.* Nempe amica ex merito suo, columba ex nostra vtilitate, & inde ex vtroque pulchra & formosa. Tùm quod subiungitur, quàm apte & cohærenter! *ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis; vox enim tua dulcis, & facies tua decora :* Nempe ad eius meritum cognoscendum desideratur facies ; & ad vtilitatem hauriendam vox & sermo petitur.

Ibid.

Sic euolui possent quæcumque in Canticis de illa referuntur symbola, in quibus illa duo sic simul iuncta, mutuam sibi seruant fidem, vt quod Deus sic coniunxit, nefas sit hominem separare.

II. PVNCTVM.

SED eius sanctitas sic proposita, vt non ita quàm sancta sit, quàm quod tota sit sancta, spectetur, magis simul promouet majorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem.

Primo quidem quod Sanctitas quæ omnes internas gratias, & omnes externos virtutum actus comprehendit quàm longe superet dignitate & merito quascumque alias animi seu corporis dotes, atque ipsius etiam Maternitatis eminentissimam dignita-

Digitized by Google

tem, vide & recole quæ in Conceptionis festo & de S. Ioachimo relata sunt. *Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata.* Dic quicquid voles de Virgine Matre, nisi dixeris eam sanctam, nihil dicis ad eius gloriam, quia quæcumque anima fuerit illa sanctior, erit & glorioſior, nam gloria in sanctitate est, *Magnificentia in Sanctificatione eius. MAGNIFICENTIAM gloriæ sanctitatis tuæ loquentur.* Hoc est quod in Cœlo à primoribus Angelis de Deo celebratur magnificentius: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus.* Hoc est quod de Christo commendatur singularius, *Sanctus sanctorum. QVOD nascetur ex te sanctum, filius Dei vocabitur.* Hoc est quod de nostra Virgine primum & præcipuum commemorat Angelus, *Aue Gratia plena,* Gratia illa omni videlicet quæ & sanctificans dicitur, & qua sanctificatio perficitur, qua qui abundat plenius, eo est sanctior, & quo est sanctior, eo est Deo propior & glorioſior. *Qui sanctus est sanctificetur adhuc,* nam sanctitati præcise adæquatur Beatitudo & Gloria.

Eccles. 26. *Ps. 95.* *Ps. 144.* *Is. 6.* *Dan. 9.* *Luc.* *Apoc. 22.*

De Sanctitate porro seu Gratia Beatissimæ Virginis cogitare volenti aut dicere, tria essent distincte proponenda, nempe qualitas, quantitas & plenitudo. Qualitas eius est, superioris cuiusdam ordinis supra omnes alias gratias tam excellens vt minimus eius gradus excellat supremo gradui cæterarum, *omne desiderabile, ei non potest comparari.* Quantitas vero talis, quæ respondeat Dignitati Matris quæ cùm aliquo modo sit infinita, vt ait sanctus Thomas, sic Gratia & Sanctitas non nisi abyssus inscrutabilis, & immensum quoddam mare dici potest; vnde hæc sunt præclara S. Augustini: *Maria dignitatis & gratiæ effectum, nec cor concipere, nec lingua valet exprimere. Ineffabilem enim sanctificationis gratiam quam Concipiendus præbuit, conceptus & natus non abstulit, sed auxit: quæ quantum in corpore valuerit Virginis, illi soli notissimum est, qui de eius natura naturam suscepit quam condidit.*

Pr. 8. *1. p. q. 25. a. 6.* *Opusc. de Assumpt. Virginis.*

Plenitudo denique hoc quantitati & qualitati addit, vt nulla fuerit animæ facultas, nulla pars corporis, nulla vitæ actio, nulla vno verbo res capax Sanctitatis, quæ ad sanctam spectauit Virginem, cui non infusa fuerit Sanctitas tam constanter & effuse vt nihil nisi sanctum toto vitæ decursu egerit, dixerit, cogitarit. *Tota pulchra es amica mea & macula non est in te*; Nihil prorsus inordinatum. *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus, Deus in medio eius non commouebitur.* In medio eius, id est, in corde vnde

Cant. 4. *Ps. 45.*

cæteri vitæ actus emanent & sancti sint. Vel potius in medio cuiuscumque eius actionis vt eam dirigat, purificet & omni Sanctitate repleat; *Non commouebitur*, id est, numquam inde recedet, numquam deficiet, sancta vbique & semper in omnibus sicut ipse Deus, non natura sua, sed gratia diuinitus communicata & conseruata: de cuius plenitudine quomodo à cæteris differat, vide in sequenti discursu.

Hoc est autem quod in sanctitatis gloria dico eximium, hoc est vel maxime quod de sancta Virgine glorioſum commendetur, non tam præcisè quod sit sancta qualibet qualitate aut quantitate sanctitatis, quàm quod sit tota sancta, quàm quod nihil prosus defuerit ad talem sanctitatem quæ maternitati Diuinæ competebat, nihil prorsus in vita eius vacuum & inane
1. Reg. 3. fuerit quod non sanctitas & Gratia totum impleuerit & meritis cumularit. *Et Dominus erat cum ea, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram.*

At quantumcumque sublimis & singularis fuisset eius Gratia, si quo in actu vitæ Virginalis defuisset, si qua in parte corporis, si quo in motu cordis defeciſſet, apparuisset lacuna & macula, nec tota pulchra & sancta fuisset, quod sane de eius gloria multum detraheret. Nunc vero cum dicitur plena, nihil lacunoſum, nihil infectum, nihil inane, nihil naturale, nihil ne humanum quidem cogitatur, sed totum spirituale, totum cœleste, totum Diuinum. Quæ certe laus, laudis ipsius est gloria, seu ipsius corona gloriæ, id est, extremum quo humana Creatura possit ascendere.

Sicut aurum quantò est purius, tanto est pretioſius, sicut Angelus quanto magis est incorporeus, eo magis est spiritus & excellentioris naturæ, sicut & ipse Deus quanto est simplicior, & ab omni corpore, seu accidente remotior, tanto est in sua natura perfectior; Sic plane de quouis homine cuius perfectio est quam proxime ad Angelos aut ad ipsum Deum accedere, tantò magis eò promouetur, quanto magis totus euadit spiritualis, *non per-*
Rom. 8. *mutatione suæ corporalis substantiæ, sed mutatione vitæ & morum*, vt ait S. Paulinus in illud Apostoli, *In carne non estis, sed in spiritu.*

Ep. 77. *Hoc laboramus errore*, inquit præclarè Seneca, *sic nobis imponitur quod neminem æstimamus Eo quo est, sed adjicimus illi ea quibus adornatus est. Atqui cùm voles veram hominis æstimationem inire*

Digitized by Google

& scire qualis sit, nudum inspice, ponat patrimonium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia, corpus ipsum exuat, animum intuere, qualis quantusque sit, alieno an suo magnus. Nos vero in sublimiore instituti schola, dicamus etiam, animum ipsum quodammodo exuendum esse, quantum quidem ad naturalem spectat statum & ordinem, inspiciendus est qualis quantusque sit in supernaturali statu & ordine, & tantò demum erit magis æstimandus & prædicandus, quanto magis in eo purius & sincerius erit statu, nulla vt rei cuiusquam inferioris permixtione deprauetur.

Sic autem perfecte pura & tota spiritualis dicitur sancta Virgo, cum plena Gratia dicitur, quasi diceretur nihil in ea posse aliud inueniri quod non in Gratiam transierit, quod non in se Gratia transmutarit, sicut ignis ferrum sic ignefacit vt non ferri quidem naturam destruat, sed suas illi qualitates ita communicet vt in ignem ferrum transiuisse videatur.

Hoc probe intellexit sanctus Ambrosius cum explicaret illa verba sancti Ioannis de Beatissima Virgine Matre sibi à Domino data in matrem, *Et accepit eam discipulus in sua. QVID est*, inquit; *in sua, cùm reliquerit patrem & Christum sequutus sit: aut quomodo in sua, cum ipsi Apostoli dixerint, Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te? Quæ sua habebat Ioannes qui mundana & sæcularia non habebat quia de mundo non erat? Bonus verbi sapientiæque possessor, bonus præceptor gratiæ. Audite quæ Apostoli à Christo acceperunt, Accipite, inquit Spiritum sanctum. Neque enim mater Domini Iesu, nisi ad possessionem gratiæ demigrarit, vbi Christum habebat habitaculum. Hæc Ambrosius doctè & acutè*; ait Cardinalis Toletus, *Beata enim Virgo inter spiritualia bona maxime putatur quæ Apostoli non reliquerunt, sed acceperunt; In temporalibus pauperrimi, sed in spiritualibus ditissimi.* *In exhort. ad Virgin.* *In Ioan.*

O qui sciret pretium gratiæ, ô qui sciret longam illam & prope infinitam distantiam quæ intercedit inter naturæ opus & gratiæ: quantum illud stuperet in Virgine Matre, quòd nullum nisi opus gratiæ toto in vitæ decursu ediderit: & quantum in cæteris hominibus miraretur, quod vix vllum eorum opus sit gratiæ, vix vllum quod naturæ non sit & naturæ corruptæ!

SVPEREST vt de spirituali nostra vtilitate inde potissimum permanante consideremus. Quod quidem erit facillimum

agnoscere si duo hæc principia satis per se nota præsupponas. Primum est, ad spiritualem profectum in primis valere solidum cultum & sinceram pietatem in Beatissimam Virginem, cui hæ propterea Sapientiæ voces communi totius Ecclesiæ sensu conueniunt, *Qui me inuenerit, inueneniet vitam, & hauriet salutem à Domino. IN me gratia omnis viæ & veritatis: In me omnis spes vitæ & virtutis.* Qua de re infra fusius. Alterum est, hunc solidum cultum & sinceram pietatem non posse melius institui quàm si pro nostra quique vacatione studeamus illam imitari, sicut Ipsa nos inuitat, *Beati qui custodiunt vias meas*, & sanctus Bernardus expresse monet; *vt impetres eius orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum.*

Prou. 8. *Eccles. 24.* *Prou. 8.* *Serm. 2. super missus.*

Quibus sic præsuppositis, nihil ad Imitationem aptius aut conuenientius proponi potest quàm illa sanctitatis plenitudo sic declarata, per omnes vitæ degendæ partes. Quid enim imitemur in eius Gratiæ qualitate vel quantitate quã nulli hominum aut Angelorum fas est non modo adæquare, sed nec æmulari? At vero plenitudinem eius sanctitatis & gratiæ sic possumus & debemus imitari, vt secundum gratiam nobis communicatam non vni aut alteri solum virtuti vacemus, sed omnibus vniuersim. Nec aliquibus duntaxat virtutum actibus aut aliquo tantum tempore, vel loco, vel motiuo, sed vbique, semper, & eodem quo illa fine ac proposito, intendamus, inuigilemus, insenescamus, & immoriamur vniuersæ virtutis studio, nulla vt prorsus ex parte *defraudemur à die bona; & particula boni doni nos non prætereat.*

Eccles. 14.

Hoc est eam imitari, hoc est illi esse addictum, hoc est illi esse carum; hoc est in via esse ad profectum, hoc est *impleri in omnem plenitudinem Dei*, quod optabat Apostolus, id est, quantum ipse Deus velit; Hoc est quod aiebat S. Bernardus, *ne deseras eius Conuersationis exemplum.* Non dicit eius Contemplationis, non eius Zeli & ardentissimæ Charitatis, quæ forte essent sublimiora, sed *Conuersationis*, Id est, rerum in tuo vitæ statu agendarum spiritualem industriam, nihil vt agatur perperam, improuide, negligenter, otiosè; sed omnia honeste, ordinate, in spiritu, ex virtute & ratione superiori; Quid iustius? Quid rationabilius? Sed expendenda sunt sancti Abbatis verba, *ne deseras eius exemplum.* Id est, vbique, semper, in omnibus. In hoc enim vno sita est plenitudo gratiæ vt ad omnia se extendat ne

Ephes. 3.

Digitized by Google

cuiquam noſtrum dicatur: *Non inuenio opera tua plena coram Deo meo*: Sed potius, *Conſummatus in breui, expleuit tempora multa, placita enim erat Deo anima illius.* Certe ſi eſt placita Virgini, erit & Deo: placebit vero Virgini ſi Virginitatem illam quæ eſt actionum integritas ſeruet, ſicque non recedet ab eius Conuerſationis exemplo. *Apoc. 3.* *Sap. 4.*

III. PVNCTVM.

SIC ergo *quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet, eſt eius Sanctitas,* non ſic quidem propoſita, vt qualis quantaque fuerit, ſubtilius enarretur, ſed quam fuerit integra, plena & perfecta, non in habitu ſolo, ſed in actu ſimul & opere, ſeu potius in tot gratiæ & Sanctitatis actibus quot eius vitæ fluxerunt dies, quot fuerunt horæ, & momenta, quibus omnibus & ſingulis præſidebat gratia, dominabatur virtus, & imperabat Sanctitas. *Conſideranit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit.* *Pr. 31.*

Sic enim primo intelligetur quàm fuerit digna Mater Dei, quo vno Titulo quidquid ad eius gloriam dici poteſt, continetur. Deinde vero, quod aliud eſt in his noſtris quærendum exercitationibus, apparebit quid fructus inde colligi, quid ſpiritualis emolumenti poſſit in vitam & mores redundare. Nam quando hoc vnum eſſet, quòd omiſſis cæteris quæ humana ſunt & naturalia, de Virgine Matre hoc vel maximè prædicatur, quòd ſit ſancta, quod ſit expers omnis culpæ, & totius Virtutis Domina, quod vnum hoc in toto vitæ decurſu agat, vt bene in omnibus agat: certe fit euidens, quid ſit in rebus verè boni aut mali: & quàm longe fallantur homines *qui dicunt malum, bonum: & bonum malum.* Quis enim dubitet, ſi hæ diuitiæ & deliciæ quæ in præcipuis ponuntur bonis, vere eſſent bona, quin eorum partem bonorum non contemnendam Chriſtus communicaſſet Matri? Aut ſi paupertas tale eſſet malum quale ſibi fingunt homines, cur malum hoc non auertiſſet à ſuis Deus! Nunc vero cùm vnum malum quod eſt peccatum à ſacra Virgine Deus auocarit; & in eam, vnum bonum quod eſt Gratia ſiue Sanctitas, plena manu congeſſerit: Quis non diſcat aliter de rebus iudicare quàm mundus iudicet: & de bono ac malo ſentire aliter quàm Caro ſentiat? *Iſ. 5.*

Digitized by Google

Hoc autem qui perfecte didicerit, atque in quotidianam praxim adduxerit, næ is proficiet & iam multum profecerit, cum is Incarnandi Verbi præcipuus finis fuerit. Hoc est scilicet quod
Is. 7. Propheta prædixit: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel: Butyrum & mel comedet vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.* Id est, sic nobiscum erit Deus, in illo Virginis filio, vt ille Virginis filius sit simul Deus & homo. Atque vt appareat manifestius quod naturale & humanum corpus habeat, nutrietur & crescet illis alimentis quæ infantibus in Iudea subministrantur. Et sicut dum erit infans, ipso gustu sciet quid sit bonum & suaue palato, vel quid malum & amarum: ita per hanc ipsam experimentalem scientiam cognoscet, & procedente ætate cognoscendum mundo dabit, quid sit in aliis rebus omnibus verè bonum & malum. Nam hoc ipso quo ex malis omnibus, in se & in matre sua, solum peccatum reprobabit, hoc solum esse malum docebit. Et dum ex omnibus bonis, sola illa quæ sunt spiritualia & diuina sibi & matri præeliget, hæc sola verè esse bona, declarabit. O verè Arborem scientiæ boni & mali, reparatricem funestæ illius quæ primum delusit hominem.

Serm. 143. Atque hinc forte dictum à sancto Petro Chrysologo de illa Virginis gratia: *Hæc est gratia quæ dedit cælis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus disciplinam.* Nempe vt si velimus, sic possimus ordinare vitam. Atque vt velimus, hoc vnum nobis in colenda & imitanda Virgine proponamus: hoc vno nos ab illa diligendos & in spiritualem nostrum profectum dirigendos cogitemus, sicque illi ex in-
Cant. 1. timo dicamus corde. *Trahe me: post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.*

DE NECESSITATE VIRGINIS MATRIS AD SALVTEM.

Ecce concipies in vtero, & paries filium. Luc. 1.

VERITAS

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Non tam ſibi quam nobis, Chriſtus elegit Matrem.

SENSVS & RATIO eſt, quod ſi non ita erat neceſſaria Chriſto mater vt eſſet Saluator noſter, quàm neceſſaria nobis eſt vt ſalui ſimus: verè dici poteſt, quod non tam ſibi quam nobis, Chriſtus elegit matrem.

Sed non ita erat neceſſaria Chriſto mater, ac nobis.

Ergo non tam ſibi quam nobis, Chriſtus elegit matrem: vnde profecto conſtabit quantum illi debeamus Matri.

I. PVNCTVM.

LEGATIONIS Angelicæ hoc erat præcipuum caput, vt dùm intelligeret Virgo ſe electam in filij Dei matrem, huic Electioni conſentiret, & mox Verbum in ea Caro fieret. *Virgo regia Dauidicæ ſtirpis eligitur*, inquit ſanctus Leo, *quæ ſacro grauidanda fœtu, diuinam humanamque prolem prius conciperet mente, quàm corpore. Et ne ſuperni ignara conſilij ad inuſitatos pauoret effectus*, ſic enim aptius videtur legendum quàm, affatus, *quod in ea operandum erat à Spiritu ſancto, colloquio diſcit angelico. Nec damnum credit pudoris, Dei Genitrix mox futura.* Recte autem & acutè ſanctus Petrus Chryſologus, ad hæc Angeli verba; *Ecce concipies in vtero: PROPTER reuerentiam dixiſſe ſuffecerat, CONCIPIES: quod exaggerat IN VTERO, quid eſt? Vt Conceptus eſſet Veritas non figura: vt partus eſſet proprietas non imago: vt ſicut de Deo vero, Deus verus natus eſt, ſic de vero conceptu, veritas humani corporis naſceretur. In ortu Chriſti, fratres, humani corporis iniuria ſublata eſt, non natura, nec eſt creatura deleta, ſed culpa damnata. Eſt ergo hæreſis quæ Chriſtum aërium corpus aſſumpſiſſe mentitur, nec habuiſſe carnem, ſed hominem ſimulaſſe confingit.* *Serm. 1. de Nativit. Dom.* *Serm. 14.*

At quis non miretur ſic carnem de carne Deum aſſumpſiſſe? quis non obſtupeſcat ſic Deum eſſe factum infantem in vtero Virginis? ſic Deum voluiſſe in terris habere matrem qui ſolum

in cœlis habebat Patrem! Sunt hæc certe stupenda, sed posito quod Deus esse vellet homo, non minus forte mirum, nec minus expendendum, *Quod non tam sibi quam nobis suam elegit Matrem.* Hoc certe ad praxim de necessario nobis illius Matris subsidio agnoscendo & demerendo, plurimùm facit.

Sic autem aperte declaratur proposita Veritas, vt quod primo præmittitur non sit pluribus illustrandum. Quid enim clarius ex ipsis terminis, quàm si non ita erat necessaria Christo mater vt esset Saluator noster, quàm necessaria nobis est vt salui simus per ipsum Christum, vere dici possit quod non tam sibi quàm nobis elegerit in suam matrem? Nihil de certa necessitate hic agitur; sed ex hypothesi pòst declaranda, quod nobis magis necessaria fuerit quam Christo mater, nonne euidenter illud infertur, quod non ergo tam sibi quam nobis illam elegit matrem?

Nonnè sic ratiocinatur Apostolus cum dicit Philippensibus se quidem aliquando ignorasse quid eligeret, an mori & esse cum Christo, an diutius viuere propter ipsos; hoc tamen postremum
Phil. 1. elegisse, *quia*, inquit, *permanere in carne, necessarium propter vos.* Quasi diceret, si iam viuo, non tam mihi quàm vobis viuo, quia vobis est magis necessarium quàm mihi, vt viuam longius. O eximiam Apostoli Charitatem, qui cùm in corpore velut in carcere se constrictum sentiret, maluit tamen sic viuere quàm dissolui, quia sic videbat suis esse oportunum! Sed quam longe hanc etiam superat Charitas Christi Iesu, Qui nostri causa, non in suo tantum sed in materno corpore sic constringi voluit quo cæteri modo infantes constringuntur! Vide in Aduentu, hebdomada 3.

II. PVNCTVM.

SED non ita erat necessaria Christo mater, vt esset Saluator noster, quàm necessaria nobis est vt salui simus.

Ne quidem erat necessarium Deo fieri hominem, vt nos saluaret; cùm multæ aliæ suppeterent viæ quibus id potuisset, sed quia sic erat conuenientius *sananda nostræ miseriæ*, vt ait sanctus
3. p. q. 1. Augustinus, Homo fieri voluit. Iam vero vt homo esset, satis illi erat habere corpus humanum quale habent cæteri homines; neque ad hoc habendum corpus, magis ei erat necessaria mater

Digitized by Google

quàm Adamo & Euæ qui duo primi progenitores nostri, vere corpus humanũ habuerunt sine vlla Matre. Sic expresse sanctus Thomas, vnde quod matrem habuerit, alias oportet esse causas, in quibus illa recensetur non postrema, quòd sic nobis magis expediret, esset que ita necessarium vt vix alioquin sine illa Matre salui esse possemus. Non quod Christus ex se non sufficiat, non quod aliunde sine illo possit salus comparari: sed propter Rationem iam supra ex parte productam in prima parte, Feria sextæ primæ Aduentus hebdomadæ, vbi quod de perseuerantiæ dono dicitur, debet ad alias actuales transferri gratias, sicque vlterius declarari potest quàm sit nobis necessarium tantæ Matris patrocinium ad salutem. *Ibid. q. 37. a. 4.*

Cum enim nulla sit salus post mortale peccatum nisi peccator per seriam pœnitentiam resipiscat: Ad hanc autem pœnitentiam serio instituendam tanto sit opus maioribus gratiis & auxiliis, quantò peccator grauioribus oneratur peccatis: sit vero Diuinæ iustitiæ & æquitatis in pœnam præcipuè Recidiui & toties repetiti peccati, denegare peccatori robustiores illas gratias quas accepisset, nisi Spiritum sanctum sua peruicacia contristasset; quo tandem modo & ratione peccator saluabitur nisi quis diuinam illam mitiget & flectat iustitiam? *Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?* *1. Pet. 4.*

Ne dicas, vt monet Sapiens, *Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur: misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.* Nec dicas etiam Christum pro te passum, ea tibi meruisse quibus redires in gratiam, & salutem consequereris. Nam quas ille tibi gratias promeruit & obtinuit, tu toties neglexisti & conculcasti, vt iam in pœnam sic contemptæ gratiæ sanguis ille pro te fusus contra te clamet vindictam, & qui erat Redemptor tuus si redemptionis gratiæ & beneficio respondisses, factus sit aduersarius & Iudex tuus; qui talentum reposcat, & non habentem puniat; qui seruum inutilem mittat in tenebras exteriores; qui dimissum debitum ab eo reuocet qui sibi debita non remittat; qui nolentem se regnare super se præcipiat coràm interfici; qui denique statuat hædum à sinistris suis & dicat ei, Ito maledicte in ignem æternum. *Eccles. 5.* *Matth. 25. 18.* *Luc. 19.* *Matth. 25.*

Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam Veritatis, *Hebr. 10.*

iam non relinquitur pro peccatis hostia; terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio quæ consumptura est aduersarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione duobus aut tribus testibus moritur, quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit, mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterum, quia iudicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.

Hæc ad verbum Apostolus, ex quibus videas sic stante miserorum tuarum statu, quàm sit opportunum aliquod & necessarium subsidium quo Diuina concilietur iustitia. Hoc autem esse dicitur Beatissima Virgo mater, quæ pro materna sua benignitate peccatorem ad se recurrentem excipiat, & pro sua potestate Filium exoret, & nobis abunde impetret quod numquam nisi à matre Christus exoratus, concessisset. Sic passim sancti Patres quos supra memorato loco retulimus, quibus hæc addi possunt egregia sancti Bernardi: *Vehementer quidem nobis, dilectissimi, vir vnus & mulier vna nocuere: sed gratias Deo, per vnum nihilominus virum & mulierem vnam, omnia restaurantur, nec sine magno fœnore gratiarum.* Et post pauca: *Et quidem sufficere poterat Christus, si quidem & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est, sed nobis bonum non erat, esse hominem solum. Congruum magis, vt adesset nostræ reparationi sexus vterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis planè & potens Mediator Dei & hominum homo Christus, sed diuinam in eo reuerentur homines majestatem. Absorpta videtur in deitatem humanitas, non quod mutata sit substantia, sed affectio deificata.* Valde notanda verba. *Non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter & iudicium, quia etsi didicit ex his quæ passus est compassionem vt misericors fieret, habet tamen & iudiciariam potestatem. Denique Deus noster ignis consumens est: quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, sic pereat ipse à facie Dei. Opus est mediatore ad mediatorem istum, nec alter nobis vtilior quam Maria. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suauis est, omnibus offerens lac & lanam. Reuolue diligentius Euangelicæ historiæ seriem vniuersam, & si quid forte increpaterium, si quid durum, si quod denique signum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de*

De verbis Apoc. Signum magnum.

Digitized by Google

tatero ſuſpectam habeas, & accedere verearis. Quod ſi, vt verè ſunt, plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena mauſuetudinis & miſericordiæ, quæ ad eam pertinent, inueneris: age gratias ei qui talem tibi Mediatricem benigniſſima miſeratione prouidit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum. Et quæ plura ibi fuſe pergit.

Tùm vero etiam fuſius in proxime conſequenti diſcurſu, vnde hæc pauca quibus alia confirmentur: *Ecce coram tremendo Iudice, peccatores aſſiſtimus, cuius manus terribilis gladium iræ ſuæ vibrat ſuper nos. Et quis auertet eam? Nemo Domina, tam idoneus, vt gladio Domini manum pro nobis obiiciat, vt tu Dei amantiſſima, per quam primùm in terris ſuſcepimus miſericordiam de manu Domini Dei noſtri. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis vmbraculum confugimus, à facie formidinis fortitudinis Dei. Ad te Domina mea, ſtillant oculi noſtri, te deuotionis clamore valido obſecramus, vt Filij tui Domini noſtri iram quam grauiter peccando ſuccendimus, erga nos mitiges: eiuſque gratiam à qua ingrati excidimus nobis tua conciliet. Cuius liuore ſanati ſumus, eius iterum medelam depoſcimus, quia putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices noſtræ, & non eſt in nobis ſanitas.* Ad eam deprecatio.

Hæc non modo intellectum illuſtrant; ſed affectum etiam incenderent vehementiſſimè, ſi quemadmodum ille Vir ſanctus ſentires peccati tui vulnera. O quæ ſunt tua vulnera, ſi ſunt ea ſancti Bernardi quæ ipſe plangit!

III. PVNCTVM.

NON *tam ergo ſibi quàm nobis Chriſtus hanc elegit matrem, quæ nobis magis quàm ipſi eſt neceſſaria*, neceſſitate ſalutis, neceſſitate pœnitentiæ, neceſſitate Gratiæ: qua quidem neceſſitate nulla maior eſſe poteſt. Vnde ſi Apoſtolus conſiderata neceſſitate, vel ordinatione diuina volebat idcirco Chriſtianos ſubditos eſſe poteſtatibus ſublimioribus, quanto id nos magis vrgere debet vt ſubdamur & ſeruiamus tantæ Matri, quæ non ad temporalem aliquam vtilitatem, ſed ad ipſam æternam vitam eſt neceſſaria; & quæ ita eſt ordinata nobis à Filio in colendiſſimam Matrem, vt in ea colenda ſalutis noſtræ quodammodo ſummam poſuerit. Rom. 13.

Sic apte S. Bernardus: *Intuere, ô homo, conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientiæ, conſilium pietatis. Cœleſti rore aream rigaturus,* De aquæ ductu.

Digitized by Google

totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, pretium vniuersum contulit in Mariam! Vt quid hoc? forte vt excusaretur Eua per filium, & querela viri aduersus fœminam deinceps sopiretur. Ne dixeris vltra, ô Adam, mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno vetito: Dic potius, mulier quã dedisti mihi, me cibauit fructu benedicto. Tum paulo post sic inde infert: *Altius ergo intuemini quanto deuotionis affectu à nobis eã voluerit honorari qui totius boni plenitudinem posuit in Maria: vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare quæ ascendit deliciis affluens. Tolle corpus hoc solare quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtique magni & spatiosi, quid nisi caligo inuoluens & vmbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur? Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Hæc inquam voluntas eius est, sed pro nobis. In omnibus siquidem & per omnia prouidens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem.*

Et post multa sanè pia & efficacia, sic concludit vniuersim pro ipsa in Deum ac Christum Dominum pietate: *Cæterum quidquid illud est quod offerre paras, Mariæ commendare memento, vt eodem alueo ad largitorem gratiæ, gratia redeat quo influxit. Neque enim impotens erat Deus & sine hoc aquæ ductu infundere gratiam prout vellet, sed tibi vehiculum voluit prouidere. Forte enim manus tuæ aut sanguine plenæ, aut infectæ muneribus quod non eas ab omni munere excussisti: Ideoque modicum istud quod offerre desideras, gratissimis illis & omni acceptione dignissimis manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam.*

Comment. tomo 2. Tract. 5.

Si quid denique vltra desideres ad ampliorem huius Veritatis notitiam, sic apte Salmeron vbi de plenitudine Gratiæ seu de differentia plenitudinis gratiæ quæ de Christo Domino dicitur, & de Beata Virgine, ac de nonnullis aliis sanctis: *Christus*, inquit, *vt fons & Caput omnium electorum, plenus est, de cuius plenitudine vniuersi electi ab initio mundi acceperunt, accipiunt, & in finem vsque mundi accipient. Maria vero illi proxima, ac singulariter conjuncta, plena dicitur gratia, quantam Matrem Messiæ habere decebat, quamtumque pura creatura poterat esse capax, & quantum expediebat vt illa tamquam mater pientissima in nos omnes tamquam filios effun-*

Digitized by Google

deret: vt pote quæ aſſumpta fuerat à Chriſto, non ex vlla neceſsitate, aut impotentia ſua, verum propter ſuam meram bonitatem & gloriam in matre communicandam, atque illuſtrandam: nimirum vt eſſet, ſi ita loqui licet, CORREDEMPTRIX, MEDIATRIX, ET COOPERATRIX SALVTIS HVMANI GENERIS, *& ad quam, tamquam ad ſingularem aduocatam, quæ ſemper pro ſua reuerentia à filio exauditur, communi fidei inſtinctu & deuotione omnes fideles, tam iuſti quam peccatores, ad impetranda omnia bona atque beneficia, tam corporalia quàm ſpiritualia, omni tempore, & omni loco confidenter accedere deberent atque confugere. Hæc eſt plenitudo Gratiæ ſpectans ad Matrem Meſſiæ. Reliqui verò ſiue Apoſtoli, ſiue Martyres, ſiue Virgines, ſiue Confeſſores ſi pleni gratia dicuntur, intelligendi ſunt eatenus Dei Gratiam participare, quatenus ratio officij ſui, ſiue vocationis exigere & poſtulare videbatur.*

Hæc ille in Commentariis, vnde ad rem noſtram duo quædam particularius colligas. Primum, quod ſi vnumquemque Sanctorum merito credas ſuæ reſpondiſſe vocationi & gratiæ, quanto id certius affirmandum de ſanctiſſima noſtra Matre, quantumcumque excellentior & ſublimior fuerit eius gratia & vocatio, quàm cæterorum omnium. Secundum eſt, quanta inde obligatio & neceſſitas Eius colendæ, quanta eorum ſecuritas qui ad eam confugiunt, vt quæ ſuo non deſit officio & muneri: quanta eorum miſeria & calamitas qui non Eam debitè colunt, cùm ſic Eam Chriſtus velit ab omnibus honorari; vt omnes ab ea pendeant pro ſua ſpirituali vita, ſicut ab illa pendere voluit pro ſua temporali. Ratum fixumque eſt: Chriſtus honorat in nobis Matrem: honorat autem cum eius Cultores remunerat, aut cum Eius punit Contemptores. Honorat, inquam, dum nihil per illam exoratum recuſat; aut dum nihil niſi per eam donat.

DE IMITANDA BEATISSIMÆ VIRGINIS DOCILITATE.

Dixit autem Maria ad Angelum:

Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?
Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Fruſtra Beatam Virginem oras, ſi non quæris ſicut illa, quod ignoras.

RATIO EST, Quia ſi vltro & voluntariè manes in culpa, fruſtra Beatam Virginem oras.

Sed ſi non quæris ſicut illa, quod ignoras & quod eſt tibi ſcitu neceſſarium, vltro & voluntariè manes in culpa.

Ergo fruſtra Beatam Virginem oras, ſi non quæris ſicut illa, quod ignoras.

Ergo ne fruſtra illam ores, imitanda eſt eius docilitas, inquirendo diligenter quod neſcis; & credendo firmiter quod didiceris.

I. PVNCTVM.

De verbis Apoc. ſignum magnum.

RECTE ſanctus Bernardus de firmo propoſito ſeruandæ Virginitatis quod Beata Virgo conceperat: *Probat propoſiti immolabile fundamentum quod tam conſtanter promittenti filium Angelo reſpondit, quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Forte enim propterea primo turbata eſt in ſermone eius, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio, quod benedictam ſeſe audiſſet in mulieribus, quæ nimirum benedici in Virginibus ſemper optabat. Et ex tunc quidem cogitabat qualis eſſet iſta benedictio, quod iam videretur eſſe ſuſpecta. Vbi verò in promiſſione filij, manifeſtum Virginitatis periculum videbatur; non potuit vltrà diſſimulare quin diceret: quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Merito proinde & illam meruit benedictionem & hanc non amiſit: vt longe glorioſior fiat & Virginitas ex fœcunditate, & ex Virginitate fœcunditas, ac mutuis ſeſe radiis illuſtrare hæc duo ſydera videantur.*

In quibus verbis illud præcipue obſeruandum quod ait de Beatiſſima Virgine, cum in promiſſione filij manifeſtum Virginitatis

nitatis periculum animaduertit, tunc interrogaſſe Angelum quomodo id fieri poſſet, ſaluo ſcilicet Virginitatis propoſito. Quaſi Angelo diceret Virgo prudentiſſima: Nihil recuſo quod velit à me Deus, ſed cum ſciam illum à me velle Virginitatem, Tu vero mihi de Maternitate loquaris cui repugnat Virginitas, quæro vt me accommodem Diuinæ voluntati, quomodo illa duo ſimul conuenire poſſint. Qua in quæſtione propoſita, luculentum prudentiæ & Docilitatis exemplum nobis dedit, vt quoties ex Euangelio, ex obedientia, ex Diuinis conſiliis proponitur aliquid vel intellectu vel factu difficile, inquiramus modeſte quomodo fiat iſtud; non idcirco repudietur quia non intelligitur vel quia repugnat naturæ, vel quidquid tandem appareat quod opponatur: ſed ſuſpendatur iudicium & affectus, expectetur vel quæratur interpretatio difficultatis, ne anticipata prævaleat opinio, ne pudeat nos ignorare aliquid, aut interrogare quod ignoramus; nam alioquin vel negabis te poſſe facere quod tamen poſſes, ſi quod neſcis ſcires; vel indicabis te nolle quod tamen velle oportet; vel te excuſatum putabis vbi nulla erit legitima ſe excuſandi ratio; res eſt denique plena periculi, nec leue cenſeri debet periculum vbi de diuina voluntate & de ſalutis negotio agitur.

Quamobrem in id ſerio inuigilandum, & attente conſideranda Veritas qua excitamur ad hanc imitandam Beatiſſimæ Virginis docilitatem, efficaci ſane motiuo, & acri ſtimulo. Quid enim Cultori Beatæ Virginis accommodatius atque ad agendum quod perſuadere velis potentius quam niſi hoc agat, fruſtra Virginem oret, fruſtra illam colat & veneretur. Nihil illi cum Virgine, nihil cum illo Virgini. Nonne hoc pauendum? Hoc eſt autem quod dicitur, *Niſi quod ignoras interroges & inquiras ſicut illa, quomodo fiet iſtud, fruſtra illam oras & colis.* Nam vt habet declaratio Veritatis, certum eſt quod ſi vltro in culpa quam vocant habituali & graui permaneas, neque velis aut ſatis cures ex illo damnoſo ſtatu emergere, nihil tibi proſit quidquid ores aut colas Beatam Virginem. Quid enim proſit quod neque glorioſum Virgini, neque tibi ad ſalutem opportunum eſſe poſſit? At quamdiu in lethali peccato vis viuere, quid illi à te glorioſum: quid ab illa tibi ſalutiferum eſſe poteſt? Peccauiſſe aliquando, & velle reſipiſcere, ac propterea vehementer illam orare, ſanè

illi est glorioſum & tibi ſaluberrimum : ſed ita peruicacem eſſe in culpa, vt illam nolis vmquam deponere, facis & Virgini, & pietati, & animæ tuæ injuriam, ſi putes in eo ſtatu te colere Virginem & Salutem.

Quando vel omnium reus eſſes delictorum quæ tamen diſpliicerent, accede nec deſperes vmquam, aut ſi vel in ipſum deſperationis barathrum, inquit ſanctus Bernardus, forte incideris, inclama Virginem, inuoca Virginem Matrem, nomen ipſum Mariæ cogita, nec fruſtra verbum effluet, nec cogitatio. Quando vero vel ſola vna lethalis hæreret culpa quam expiare nolles, etſi tum preces multiplicaueris, etſi dona, etſi vota, & quidquid pium cogitari poteſt addideris, nihil agis, quia hoc vnum vel maximè tibi eſſet agendum, vt culpam expiares, quæ te ab æterna felicitate procul excludit. Vel enim putas te cum illa culpa ſaluandum, vel minime. Si primum ais, falſum ais & blaſphemum : Si ſecundum, quid tibi vltro pereunti cum Virgine, quæ ſi pereuntem adiuuare velit, tu adjuuantem auertis ; aut ſe illa vltro auertet, & ſicut olim Iſmaelis mater, *Non videbo*, dicet, *morientem puerum.*

Hom. 2. ſuper miſſus.

Gen. 21.

II. PVNCTVM.

SED ſi non quæras ſicut illa quod ignoras, vltro & voluntariè manes in culpa.

Quando illud ſcilicet quod ignoras, debes & potes ſcire, tunc niſi quæras, ignorantia eſt voluntaria & affectata, quæ ſane lethalis eſt vt expreſſe ait ſanctus Thomas, & tum perinde eſt ac nolle agere, iuxta illud Pſalmi : *Noluit intelligere vt bene ageret.* Illud autem quod ſic voluntarie ignorari poteſt cùm ſit varium & multiplex, tum vero ad triplex reuocatur genus. Primum eſt eorum quæ ſunt omnibus Chriſtianis communia, vt *non eſſe de mundo ; Non eſſe in lata via, Nolle diuites fieri, Non eſſe tepidos,* Certum eſt ex ſcripturis, hæc eſſe vetita, hæc damnoſa & condemnata : neque tu qui hæc legis, ignoras ita eſſe ; Sed noſtine quid ſit eſſe de mundo ? quid in lata via ? quid eſſe tepidum, aut ditari velle ? Si hoc ignoras, ignoras quod ſcire debes & potes, & illa eſt ignorantia voluntaria, inexcuſabilis & peccato annexa. Cum enim procliue tibi ſit eſſe de mundo, niſi diligenter aduertas, non poſſis autem hanc adhibere diligentiam niſi probè ſcias quid ſit

1. 2. q. 76. a. 3.

Pſ. 35.

Digitized by Google

esse de mundo; Certe hoc te scire tam oportet quam aliud quod non negas: ac proinde ignorari non potest sine culpa. *Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, propterea infernus dilatauit animam suam, & aperuit os suum, absque vllo termino.* Isa. 5.

Secundum genus eorum est quæ sunt tui status aut officij, si Sacerdos, si Religiosus, si Confessarius, ignores autem quæ spectent ad ministerij tui exercitium in re graui, in peccati periculo; possisque tam facile quidquid ignoras scire, quam facile posses studere, vel interrogare, nec tamen studeas aut interroges, peccas ignorando, & ille es de quo Apostolus, *si quis ignorat ignorabitur*, id est, relinquetur in peccato & peribit, quasi qui versatur in periculo vnde non potest eripi nisi adiuuetur, nec tamen adiuuatur, quia ignoratur in tali esse periculo. Sic est qui ignorat quæ scire debet & potest. *Quia numquam noui vos.* 1. Cor. 14. Matth. 7.

Tertium denique te magis adhuc spectat, si quo rei aut creaturæ prauo teneris affectu, de quo dubites an sit prauus, nec tamen dubij tui solutionem quæras, ne forte contra ac velles respondeatur tibi, & cogaris affectum deponere, quem tu mauis fouere: tunc ignoras esse mortale quod putas esse tantum veniale, & in illa tua ignorantia tibi blandiris & palpas, quasi securus inde sis quod si scires esse mortale, non cõsentires. Sed peruersa est illa securitas & ignorantia, fraudulenta est & dolosa peruersitas, *In dolo renuerunt scire me, ait Dominus.* Hi sunt qui apud Iob, *dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus. Nolunt scire*, inquit sanctus Gregorius, *quid faciant: & quasi minus vapulaturos se existimant si nesciant quod operari debuerunt. Sed aliud est nescisse; aliud scire noluisse, nescit namque qui apprehendere vult & non valet: qui autem vt nesciat aurem à voce veritatis auertit, iste non nesciens sed contemptor addicitur.* Quod & paulo post apud eundē Iobum sic repetitur. *Quasi de industria recesserunt ab eo: & omnes vias eius intelligere noluerunt.* Ier. 7. Iob. 21. 15. Mor. 19. Iob. 34.

Numquid hoc est esse in culpa? Numquid hoc est quod miseri lugent in Inferno, *viam Domini ignorauimus*, quia scilicet eam poterant & debebant scire, nec tamen voluerunt sed neglexerunt. *Talis negligentia facit ignorantiam esse voluntariam & peccatum.* Ipsa sunt sancti Thomæ verba. Ipsa sunt contra te manifesta testimonia & aperta iudicia, Sap. 5. supra.

III. PVNCTVM.

FRVSTRA igitur Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa, quod ignoras. Fruſtra, inquam, ad ſalutem tuam, & ad ſalutis media quæ ab illa ſeu per illam poſtulamus. Nam tu te illi & teipſum tibi opponis, quamdiu manes in illa voluntaria ignorantia, quæ tam mera eſt culpa, quàm ſi quid velles agere quod certo ſcires eſſe peccatum. Si quid enim te latet ex his quæ
2. Petri 3. ſcire debes & potes, te volentem latet; *Latet eos hoc volentes,* ait ſanctus Petrus, quaſi diceret, perinde eſt quantum ad culpam & pœnam, ac ſi ſcirent, nam culpa eſt, velle neſcire quod eos ſcire oportet.

At vero non dubitas quod ſi eſſes in manifeſto crimine nec pœnitere velles, nihil tuæ tibi prodeſſent orationes, nihil ſanctiſſimæ Virginis ſuffragia, nihil quidquam diuinitùs inſtitutum; quia quod illa præſtant eſt pœnitentia, ſeu oblata Gratia qua poſſis pœnitere ſi velis: aut profecto ſi nolis, non te impœnitentem ſaluabit Gratia, nec quamtumcumque gratioſa Virgo, quæ & mediis ſibi ordinatis ad ſalutem vſa eſt, & ſuos quoſque
Pr. 8. ad hoc ipſum verbo & exemplo inuitans; *Nunc ergo,* inquit, *filij, audite me. Beati qui cuſtodiunt vias meas. Audite diſciplinam, &*
Ibid. 1. *eſtote Sapientes, & nolite abjicere eam. AVDIENS ſapiens ſapientior erit, & intelligens gubernacula poſſidebit. Audi Fili mi diſciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.*

Hæc ſunt prima Sapientiæ monita de quibus fuſe in prima parte, tota hebdomada tertia poſt Epiphaniam. Certe hoc mirum! Vix eſt aliud negotium de quo non libenter inſtruamur à peritis, præter ſalutis negotium, quod vix tamen tutò geri-
L. 1. de Serm. D. in monte c. 3. tur ſine ductu Inſtructoris aut Superioris, *à quo niſi quiſque iuuetur,* inquit ſanctus Auguſtinus, *nullo modo ſibi eſt idoneus vt*
Iſ. 30. *ſeſe tantis miſeriarum implicamentis expediat. ET os meum non interrogaſtis,* ait Dominus, *habentes fiduciam in vmbra Ægypti.* Quaſi ad diſſoluenda omnia Conſcientiæ dubia ſatis eſſet reſpondere quod ſic mundus docet & agit. Hæc eſt vmbra Ægypti, hæc eſt adumbrata pene omnium ratio qui ne videant ſe peccare, ſe
Ibid. mundi velant vmbra, ſe mundi tegunt tenebris. *Erit vobis fiducia vmbra Ægypti in ignominiam.*

Digitized by Google

DE INIVRIA FACTA VIRGINI MATRI, AB IIS QVI EXCVSANT IMPOSSIBILE.

Quia non erit impoßibile apud Deum, omne Verbum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui dicunt se non posse quod iubentur, non possunt id dicere sine iniuria Virginis Matris.

RATIO est, quia qui aliquid dicunt contra Bonitatem & Potentiam Virginis Matris, non possunt id dicere sine eius iniuria.

Sed qui dicunt se non posse quod iubentur, dicunt aliquid contra Bonitatem & Potentiam Virginis Matris.

Ergo id non possunt dicere sine eius injuria, quod certe est impium & cauendum.

I. PVNCTVM.

TAM nouum illud erat & tam mirum quod Angelus nuntiabat Virgini, Virginem parituram, vt meritò ad Diuinam omnipotentiam tale opus retulerit, dicens, *Non erit impoßibile apud Deum, omne verbum*, siue omne opus quod dixerit se facturum. Hanc autem omnipotentiam breuiter explicans sanctus Bernardus: *Apud Deum*, inquit, *nec verbum dissidet ab intentione, quia veritas est: nec factum à verbo quia virtus est: nec modus à facto quia sapientia est: ac per hoc non erit impoßibile apud Deum, omne Verbum.* Hom. 4. super missus.

Hæc est diuina potentia quam præ cæteris Attributis sic magnificabat Virgo Deipara: *Quia fecit in me Magna qui potens est*, Verè magna, vere magnifica, vere magnificanda per omnes ætatum vices. Hic est diuinæ Potentiæ singularis actus quem Chri-

ſtus Dominus naſcens exercere voluit, relinquendo ſuis cauſis ſuos alios naturales effectus, & hoc vnum ſibi aſſumens vt Matrem Virginem conſeruaret. Hoc eſt denique diuinæ opus omnipotentiæ quod ſpectandum in primis proponunt ſancti Patres ad firmandam noſtram fidem ſiue in iis quæ ſpeculatiua dicuntur, ſiue in practicis. Sic certe ſanctus Ambroſius pro veritate ſanctiſſimi Sacramenti. *Numquid naturæ vſus præceſſit cum Ieſus Dominus ex Maria naſceretur? Si ordinem quærimus, viro mixta fœmina generare conſueuit: liquet igitur quod præter naturæ ordinem, Virgo generauit: & hoc quod conficimus Corpus, ex Virgine eſt; Quid hîc quæris naturæ ordinem in Chriſti corpore, cum præter naturam ſit ipſe Dominus Ieſus partus ex Virgine?*

l. de initiandis c. & de Sacram. 4.

Sic & ſanctus Leo pro iis quæ ad mores ſpectant & virtutum praxim. Poſtquam dixit Dei eſſe Gloriam ex Matre Virgine Chriſti naſcentis infantiam: *In terra autem*, inquit, *illa pax conceditur quæ homines efficit bonæ voluntatis. Quo enim ſpiritu de intemeratæ matris viſceribus naſcitur Chriſtus, hoc de ſanctæ Eccleſiæ vtero naſcitur Chriſtianus, cui vera pax eſt, à Dei voluntate non diuidi, & iis ſolus quæ Deus diligit, delectari.* Sanctus quoque Chryſoſtomus: *Auditu quidem mirabile eſt quod ineffabilis Deus, per Virginis ad nos venit vterum, & fieri ex muliere dignatus eſt:* Tùm paucis interiectis, *quod ſi ambigis de his quæ ad tuum ſpectant honorem, ab his quæ illius ſunt, etiam tua diſce credere. Quantum enim conſequi poteſt humana ratio, multò eſt difficilius Deum hominem fieri, quàm hominem, Dei filium conſecrari. Natus eſt ſecundum carnem, vt tu naſcerere ſpiritu: Natus eſt ex muliere, vt tu deſineres filius eſſe mulieris.*

Serm. 9. de Natiu. D.

Hom. 2. in Matth.

Et tamen quàm multi etiam nunc cauſantur iſta quæ ad ſalutem aut perfectionem noſtram iubentur & conſuluntur, eſſe impoſſibilia, aut certe tam difficilia vt vix in mundo præſtari poſſint! Diſce incredule, diſce ex iis quæ ſunt Chriſti & Virginis Matris, etiam quæ tua ſunt credere. Crediſne potuiſſe Deum ſe hominem facere, & ſuam Virginem Matrem? Cur non credes illum poſſe te, ſi velis, facere humilem, pauperem ſpiritu, patientem, mitem, & reliquis ornatum virtutibus, atque etiam vt libenter velis id poſſe, niſi plane reſiſtas eius poteſtati? Neque enim renitentem coget. Sane hoc vnum ſufficeret ad omnem retundendam calumniam qua religionem impetunt non modo

Digitized by Google

hæretici sed è Catholicis bene multi qui sibi fingunt non posse quod nolunt, & quod iubentur tamen facere. Religionis hæc est orthodoxæ iniuria, Diuinæ est violatio Potestatis, & cœlestis gratiæ non parua offensio. *Potens est enim Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, vt abundetis in omne opus bonum*, inquit Apostolus, qua de re sæpe alibi. 2. Cor 9.

Sed quia non tam defectu Diuinæ Potestatis, quàm effectu Diuinæ Iustitiæ qua priuantur gratiis, dicunt sibi contingere vt non possint quod vellent, opponamus illis Potentiam quam sibi etiam opponi voluit Diuina Iustitia, & demonstremus quod licet indigni essent Gratiis, digna tamen semper est Virgo Mater quæ nobis illas obtineat, *Vnde aut numquam debent dicere se non posse quod iubentur, aut non possunt id dicere sine illius Matris iniuria.* Nam si quid contra eius Potentiam & Bonitatem dicunt, nonne tam apertam ei faciũt iniuriam quã qui alieno detrahit nomini, quod quidem scelus tam graue est, quã Nomen cui detrahit, est gloriosum! Non defuerũt certe impij qui blasphemas in eam voces euomerent; *Nam illa est*, inquit S. Bernardus, *quondam à Deo promissa mulier, serpentis antiqui caput, virtutis pede cõtritura: cuius plane calcaneo in multis versutiis insidiatus est, sed sine causa, sola enim contriuit vniuersam hæreticam prauitatem. Alius non de substantia carnis suæ, Christum edidisse dogmatizabat: alius paruulum non peperisse, sed reperisse sibilabat: Alius post partum viro cognitam blasphemabat; Alius Dei matrem audire non sustinens magnum illud nomen THEOTO'COS impiissimè sugillabat. Sed contriti sunt insidiatores, conculcati supplantatores, confutati derogatores, & beatam eam dicunt omnes generationes. Denique & continuò post Herodem Draco insidiatus est parienti vt nascentem excipiens filium deuoraret quod inimicitiæ essent inter semen mulieris & Draconis.* De verbis Apoc. signum magnum.

Hæc ille ad verbum sanctus Pater, ex quibus facile est intelligere quod qui de illa negant quæ glorioſe possidet, aut qui affirmant dedecorosa quibus exempta est, iniuriam illi faciunt; sic plane qui qualem habet potentiam & Benignitatem denegaret, non minus Ei foret iniurius, non minus eam læderet, & sacrum eius nomen violaret.

O quis ille tam impius qui modò vellet suam Draconi præstare operam, vt per se, Virginem sic oppugnaret?

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED qui dicunt se non posse quod iubentur, dicunt aliquid contra Bonitatem & potentiam Virginis Matris.

Nam dicunt se non habere gratias, se non audere petere, se non meteri obtinere. At saltem eant ad Beatissimam Virginem quæ idcirco electa est à Christo Domino in matrem nostram potius quam in suam, vt supra dictum est. Negare certe non possunt se orando posse illam adire, quid enim periculi, quid molestiæ, quidue negotij? Quod vnum itaque supereſt, dicunt se frustra illam adituros cùm non possit aut nolit quod petant impertiri. Nam si possit & velit quod petunt, quid est ex illius parte quod non obtineant? aut si diffidant obtinere, quid est quamobrem diffidunt, nisi quia vt dictum est, vel non possit, vel nolit conferre quod postulant?

Quod autem verè possit & velit vnumquemque ad se vere & sincere accurrentem adiuuare: audi vt loquitur. *Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilant ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiæ & gloria, vt ditem diligentes me & thesauros eorum repleam.* Quod vel ex solo Nomine Matris Dei concludunt omnes sancti Patres. Hoc enim nomen meretur vt quidquid petat à filio, non neget filius, *Neque enim fas est*, inquiebat matri Salomon, *vt auertam faciem tuam.* At quanto magis id dicet qui plusquam Salomon est pietate & sapientia? Vide in tertia parte in die Assumptionis, quibus addes ex Petro Damiano: *Accedit ad aureum illud diuinæ seueritatis tribunal, non rogans sed imperans: Domina non ancilla. Quomodo enim potestati tuæ obuiare poterit illa potentia quæ de tuis visceribus traxit originem?*

Prov. 8.

3. Reg 2.

De illius vero Bonitate seu Benignitate quis dubitet si Dei matrem ac nostram cogitet? Nam vt mater est Dei, tanta Charitate repleta est, quantam illa decet matris Dignitas, & quantam esse oportet quæ est omnium constituta mater. At vero tanta Charitas possetne recusare petenti quod posset illi dare: cum præsertim id à Deo acceperit vt dispensaret petentibus. Si fideli seruo dandam pauperibus dedisses pecuniam, essetne fidelis seruus si sibi eam reseruaret, neque eam opportunè daret? Et putares de Virgine Matre quod non communicet acceptam gratiam

quam

quam idcirco accepit vt illam suis communicet ? Vocanda in ius esset, & de tot gratiis compellanda quot negasset. Absit hoc à me vel vt cogitem, Virgo Sanctissima, sed tam constanter teneo te non minus esse fidelem in daudis, quàm potentem in accipiendis gratiis, vt malim credere te vocandam in ius esse, quod est auditu absonum, & creditu impium : quàm te fidelem aut benignam non esse. Hoc enim de te audiui & credidi quod à tuo scriptum est, fideli Seruo, quodque velim ab omnibus sciri & credi : *Omnibus omnia facta est : sapientibus & insipientibus copiosissima Charitate debitricem se fecit : omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi : captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filij persona carnis humanæ substantiam, vt non sit qui se abscondat à calore eius.* *De verbis Apoc. apparuit signum.*

III. PVNCTVM.

QVI *ergo dicunt se non posse quod iubentur, non possunt dicere sine injuria Virginis Matris* ; Quia non possunt dicere sine offensa eius potentia & Bonitate, quæ duo diuinæ Maternitatis insignia sic in illa relucent vt quàm certo quisque credit eam esse Matrem Dei, tam verè credere debeat eam esse satis potentem & benignam, vt se in cunctis adiuuet ; aut si de hac eius potentia dubitet, dubitet eam esse Dei matrem, aut Deum eius filium non eam honorare. Sic planè sanctus Bernardus sic infert ex eius electione & assumptione, *Ascendens ergo in altum Virgo beata dabit ipsa quoque dona hominibus. Quidni daret ? siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina cœlorum est, misericors est. Denique mater est vnigeniti filij Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius seu pietatis magnitudinem commendare : Nisi forte aut non creditur Dei filius honorare matrem, aut dubitare quis poterit omnino in affectum Charitatis transisse Mariæ viscera, in quibus ipsa quæ ex Deo est Charitas, nouem mensibus corporaliter requieuit.* *Serm. 1. de Assump.*

Vellesne de his ambigere ? Vellesne dubitare vtrum satis bona sit Virgo Mater vt quæ potest, tibi conferat : aut satis bonus eius Filius vt quàm possit illam honorare, non honoret ? Nolles sane tam impie tam scelerate de vtroque sentire ; Et tamen quid dicis, quid sentis quando te excusas ab his quæ tibi in tuo vocationis

gradu præstanda essent ? Quid tibi vel aliis tunc respondes ? Cur non illum qui occurrit Humilitatis, aut Patientiæ vel Charitatis actum exerces, Responde modò quid dicas ? Nonne statim impossibile clamitas, nonne statim illud ingeminas, tibi non esse satis virium, tibi non esse satis gratiæ ? nam alioquin si posses, si valeres cum gratia, cur non faceres quæ tibi vides facienda ? Dicendum esset necessario, te nolle, te liberum esse, tibi non placere ; Quod cum erubescerres dicere, nil restat quam vt impossibilitatem excuses : Quod vnum & idem est, implicite, vt vocant, ac dicere quod vel non sit satis bona Virgo quæ te adiuuare velit, vel non sit satis potens vt possit. Nam si posset, nam si vellet, quid est cur non posses ? responde quid est quod non posses, cum tantum possis quantum illa tibi, si eius potestatem tibi aduocares. Quod autem non tibi aduoces, non est defectus potestatis sed voluntatis sed fidei sed pietatis, qui sane defectus non minus etiam injurioſi sunt Beatissimæ Virgini Matri, quàm alij de quibus diximus, quia sic aperte est contemnere eius beneficentiam, eius patrocinium, eius solicitudinem, & suam inimicis animam prodere ac salutem.

Num. 14. *Recessit ab eis omne præsidium.* Actum est de illis, nostri sunt, *sicut panem ita eos possumus deuorare.* Sic Iosue de Cananæis & Amorrhæis. Sic de te Dæmones, si non recurras ad Mariam. Recessit à te omne præsidium, actum est de salute tua, de fide tua, de castitate tua, quod vnum tenebricosos illos fugabat hostes, præsidium præsens Virginis, hoc illos excitabit dum recesserit; hoc se stimulo simul concitant ad nos audacius inuadendos, recessit ab eis omne præsidium.

O quisquis te intelligis ! Vide in Natiuitate B. Virginis, & aliis eius festis, nec non Feria sexta primæ Aduentus hebdomadæ: & alibi verbo, *Difficultas, Salus.*

DE HVMILITATE ET CELSITVDINE MATRIS DEI, SIMVL IVNCTIS ET SIMVL COLENDIS IN BEATA VIRGINE.

Digitized by Google

Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum Verbum tuum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Talis ſuperbi faſtus eſt, vt ne quidem Dei Matrem veneretur.

RATIO EST, Quia is Matrem Dei non veneratur, qui ancillam eam & humilem non veneratur.

Sed talis ſuperbi faſtus eſt, vt ancillam eam & humilem non veneretur.

Ergo neque vt Matrem Dei. Quod certe vix vllus credat ſuperbus, aut vix vllus ſe ſuperbum credat.

I. PVNCTVM.

HABET hoc quidem vera humilitas & deuotus animus vt quod ait ſanctus Petrus Chryſologus, *inſulis beneficiorum creſcat ad obſequium, augeatur ad gratiam, non ad arrogantiam proſiliat, non ad ſuperbiam pertumeſcat.* Sed vera hæc humilitas *rara eſt auis in terris*, ait ſanctus Bernardus. Vnde & ipſe admirans eam in Beata Virgine, *Quæ eſt*, inquit, *hæc tam ſublimis humilitas quæ cedere non nouit honoribus, inſoleſcere gloria neſcit? Mater Dei eligitur, & ancillam ſe nominat! Non mediocris reuera humilitatis inſigne, nec oblata tanta gloria obliuiſci humilitatem. Non magnum eſt eſſe humilem in abiectione, magna prorſus & rara virtus, humilitas honorata. Si me miſerum homuncionem, meis decepta ſimulationibus, ad aliquem vel mediocrem honorem prouexit Eccleſia, Deo nimirum hoc, vel propter mea, vel propter ſubditorum peccata permittente, nonne ſtatim oblitus qui fuerim, talem me puto, qualis ab hominibus, qui cor non vident, putatus ſum? Credo ſane, Conſcientiam non attendo, & reputans non honorem virtutibus, ſed virtutes honore, eo ſanctiorem, quo ſuperiorē me æſtimo: Videas pleroſque in Eccleſia de ignobilibus nobiles, de pauperibus diuites factos, ſubito intumeſcere, priſtinæ obliuiſci abiectionis, genus quoque ſuum*

Serm. 142. de Annūs.

Serm. 45. in Cantica. Ser. 4. ſua permiſſus.

erubescere, & infimos dedignari parentes.

Durum certe & impium quod hic sanctus Pater postremum ait de contemptis à superbo parentibus, sed quanto magis impium quod proposita Veritate asseritur, vt nec ipsam Christi Domini Matrem veneretur. Eo se scilicet extendit fastus superbi, *Vt qui non vult Beatam Virginem venerari vt ancillam & humilem, nec eam colat & veneretur vt Dei Matrem.* Tantæ notitia vesaniæ qua superbus intumescit, tortassis erit aptior ad deponẽdum hoc tam immane vitium, quàm proposita ipsius virtutis excellentia, cuius splendorem ne perspiciat, obest tumor mentis.

Perpendẽda est itaque diligenter hæc prima propositio, quod qui matrem Dei non veneratur vt ancillam & humilem, nec eam veneretur vt matrem. Quia videlicet Maternitas Domini, prout consideratur in Beata Virgine, sic coniuncta est cum eius humilitate, vt nisi Virgo esset humilis humilitate ancillæ, non esset Mater Dei. Potuisset quidem non humilis esse Mãter Domini, sicut non Virgo & non sancta; *Nam*, vt ait sanctus Anselmus, *Quamuis de mundissima Virgine Filius Dei conceptus fuit, non tamen hoc ea necessitate factum est, quasi de peccatrice parente, iusta proles nasci nequiuerit; quia tamen non id decebat,* & quia sic decretum erat vt non nisi ex Virgine nasceretur Dei Filius, vere dici potest, quod si Maria non fuisset Virgo non fuisset Mater Dei, & qui Mariam non coleret vt Virginem, non eam coleret vt Matrem Dei: sic plane de humilitate & multo magis, si Diuum Bernardum audimus, cuius hæc sunt memoranda verba: *Sine humilitate audeo dicere, nec Virginitas Mariæ placuisset. Super quem, inquit, requiescet spiritus meus nisi super humilem & quietum! super humilem dixit, non super virginem. Si igitur Maria humilis non esset, super eam Spiritus sanctus non requieuisset: si super eam non requieuisset, nec impregnasset. Quomodo enim de ipso sine ipso conciperet? Patet itaque quia vt de Spiritu sancto conciperet, sicut ipsa perhibet, respexit humilitatem ancillæ suæ Deus, potius quam virginitatem. Etsi placuit ex virginitate, tamen ex humilitate concepit. Vnde constat quia etiam vt placeret virginitas, humilitas procul dubio fecit.* Et paulo post: *Vt igitur quæ Sanctum sanctorum concepturа erat pariter & paritura, sancta esset corpore, accepit donum virginitatis: vt esset & mente, accepit humilitatis.* Ex quibus inferas quod quò sanctitas mentis excellentior est & cõformior Mater-

1. de Concept. Virg. c. 38.

Hom. 1. super missus est.

Ib Hom. 2.

Digitized by Google

nitati Diuinæ quàm corporis, eò magis humilitas per quam Dei Mater, ſancta mente efficitur, coniuncta eſt cum ipſa maternitate: ac proinde ſicut non crederes te venerari Mātrem Dei niſi virginem & ſanctam corpore venerareris: quanto id minus credendum eſt ſi non eam colas vt mente ſanctam, id eſt, vt humilem & vt ancillam Domini?

Hoc ipſum, Idem ſanctus Pater valde confirmat in hæc Canticorum verba: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es.* *QVAERAMVS*, inquit, *geminam animæ pulchritudinem; hoc enim mihi videtur innuere. Decor animæ, humilitas eſt. Non à meipſo hoc dico, cùm Propheta prior dixerit: Aſperges me hyſſopo & mundabor, humili herba & pectoris purgatiua, humilitatem ſignificans. Hac ſe poſt grauem lapſum rex & Propheta lauari confidit, & ſic niueum quendam innocentiæ recuperare candorem. Verùm in eo qui grauiter peccauit, etſi amanda non tamen admiranda humilitas. At ſi quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem iungit, nonne is tibi videtur geminum animæ poſſidere decorem? Sancta Maria ſanctimoniam non amiſit, & humilitate non caruit, & ideo concupiuit rex decorem eius, quia humilitatem innocentiæ ſociauit.* Serm. 45. in Cant.

Iam verò ſi humilitatem illam tollas, nonne eius tolles decorem? Nonne id tolles quo permotus eſt Deus vt eam ſibi eligeret in Mātrem & Nutricem? Nonne id tolleres ſine quo non eſſet Dei Mater? Ac proinde nonne vides ſic eius humilitatem eſſe coniunctam cum diuina maternitate, vt niſi fuiſſet humilis non magis fuiſſet Mater Dei, quàm ſi decora & innocens non fuiſſet.

O admirabile commercium tam excelſæ ſimul humilitatis, & tam profundæ Celſitudinis! quis tam audax & impius qui tam pie iuncta & connexa velit diſſoluere?

II. PVNCTVM.

SED ſuperbus ancillam eam & humilem non veneratur.

Nam cùm duo ſint ad cultum & venerationem Perſonæ neceſſaria, vnum ex parte venerantis vt id æſtimet quod veneratur; & aliud ex parte perſonæ cui cultus & veneratio exhibetur, nempe vt gratam & acceptam habeat talem venerationem: duo illa deſunt ex vtraque parte.

Primum quidem ex parte ſuperbi, non æſtimat humilitatem

& demissionem; nam si eam æstimaret & coleret, superbus non esset, imo superbiam ita detestaretur sicut humilitatem coleret, cùm sint contrarij contrariorum affectus & effectus: vnde ex opposito fit vt quandoquidem superbus est, humilitatem plane abo-
Eccles. 15. minetur. Sic enim expresse Sapiens: *abominatio est superbo humilitas*, quod certe est magis emphaticum & expressum, quam si diceretur, superbus humilitatem abominatur, sic enim abominatur vt ne nomen eius ferre possit.

Quod si dicas, superbum quidem in se abominari humilitatem seu humiliationem, non tamen ita in aliis, imo eam suspicere & venerari. Nihil dices, nihil oppones; Nam quid est venerari Beatissimam Virginem vt ancillam Domini? Non est tantum æstimare eius humilitatem, sed est eam tanti æstimare vt te illi plane subiicias. Hoc est enim in genere seu generatim loquendo de cultu Beatæ Virginis, qui dicitur Hyperduliæ cultus, id est, debitæ supra sanctos alios seruitutis, hoc est eam venerari & colere, si te illi subjicias quocumque id modo fiat. At vero eam venerari vt ancillam, singularis quædam est ratio cultus qua te illi subiicias vt humili & ancillæ, quod non fit tantum per externas quasdam demissiones corporis, neque per internos animi motus quibus te illi totum mancipes & submittas: sed per verum & realem affectum quo eius humilitatem in te æstimes, in te colas, & pro viribus imiteris. Quod eò vel maximè verum est cùm ipsa considerata vt humilis, nihil aliud magis amet, nihil suggerat, nihil suadeat, nihil præcipiat & commender vehementius, quàm ne superbias, quàm vt humilieris, quam vt aliis cedas, quàm vt iniurias patienter toleres, quàm vt te infimum reputes. Hæ sunt eius viæ, viæ salutis quas docet custodiendas, hæc est
Prou. 8. disciplina qua suos erudit vt toties ex Sapiente audiuisti, *Nunc ergo filij audite me: Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote Sapientes, & nolite abjicere eam.* At nonne hæc sunt quæ in primis odit & detestatur superbus? quomodo ergo illam audiet? quomodo illi obsequetur! quomodo illi se subiiciet; ac denique quomodo illam colet & venerabitur vt ancillam cùm
Iud. 16. venerari nihil sit aliud quam illi obedire? *Quomodo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum?*

ATQVE hinc aliud patet quod est ex parte ipsius Virginis

vt eſt humilis ancilla Domini, quàm parùm ipſi grata & accepta eſſe poſſit ſuperbi veneratio, quæcumque tandem illa ſit. Nam vt eſt humilis non minus deteſtatur ſuperbiam quàm ſuperbus humilitatem. Sic enim apud eundem Sapientem ſub nomine Sapientiæ, *arrogantiam*, inquit, *& ſuperbiam, & viam prauam & os bilingue deteſtor.* Neque id tantum in ſe, ſed in aliis æque deteſtatur, vnde aliqua verſio habet, *arrogantem & ſuperbum deteſtor.* Sicut cùm Deus dicit: *Deteſtor ego ſuperbiam Iacob, & domum eius odi*: ſic illa; deteſtor eius ſuperbiam qui me colit; nihil enim commune ſuperbo & humili. *Si quis eſt paruulus*, inquit, *veniat ad me*; quaſi diceret, ne elatus ne ſuperbus veniat quia nihil mihi cum illo eſt: ſic in ſuo Cantico poſtquam de humilitate ſua egit; tùm in ſuperbos, *fecit potentiam in brachio ſuo, diſperſit ſuperbos mente cordis ſui, depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles.* Adde quod cùm, vt vidimus, hoc vnum præcipue ancilla Domini à ſuis cultoribus exigat vt ſe humilient ſui exemplo; quidquid aliud præſtent, quid gratum illi eſſe poteſt cum id negatur quod ſibi magis eſſe gratum ſignificat? *Quis quæſiuit hac de manibus veſtris?* quidquid dicant quidquid orent, non exaudiam: *os bilingue deteſtor* ſimul cum ſuperbia, id eſt, ſuperbum mihi loquentem humilia, & ſuperba cum aliis loquentem & agentem. Nonne tu ſic bilinguis es?

Prou. 8.

Amos 8.

Prou. 9.

Iſ. 1.

III. PVNCTVM.

SVPERBVS igitur qui Matrem Domini non veneratur vt ancillam, nec veneratur vt Matrem: quia ſicut non fuiſſet Mater Domini niſi eius ancilla fuiſſet, ſic plane non coletur vt Mater Domini, niſi vt eius ancilla colatur: neque vt eius ancilla coletur, niſi ſic ametur eius humilitas, vt reipſa & ipſis actibus exerceatur ab eo qui ſe dicet eam venerari; quod tam repugnat ſuperbo, vt eſſe ſuperbus deſinat ſi ſe ita humiliet, aut niſi ſe ita humiliet, numquam humilitatem colet, neque humilem ancillam Domini, neque ſublimem venerabitur Domini Matrem.

O quam vere dictum à ſapiente: *omnes inſipientes & infœlices ſupra modum animæ ſuperbi!* Quid enim inſipientius quàm putare ſe ſuperbum humili poſſe placere Deiparæ! Quid infœlicius quam ei nolle placere, cum poſſis, ſi deponas ſuperbiam!

Sap. 15.

Digitized by Google

Quid insipientius & infœlicius quam dùm contendas te illi placere, magis in te concites eius odium & execrationem prouoces, atque inde consequentes infaustos casus! Neque enim humilis ancilla Domini aliter odit & detestatur superbum, quam eum à se repellendo nec quomodolibet cõmunicando. Non est odium in affectu sensibile sicut in nobis est, aduersus odiosos: sed est odium in effectu; id est, ita se gerit aduersus superbum, sicut in aduersarium & odiosum; neque tantùm non acceptat eius cultum & preces; sed odit quodammodò ac detestatur.

Estne vero quidquam insipientius & infœlicius? quid facies auersa virgine à qua omnis despectus intereat necesse est: sicut ab illa omnis aspectus impossibile est vt pereat? Recole quæ supra dicta sunt in hanc sententiam, & sanctum audi Bernardum vbi post multa de virginitate & humilitate sanctissimæ matris:

Hom. 1. super missus est. *Si non potes*, inquit, *virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus, virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista præcipitur: ad illam inuitaris, ad istam cogeris: de illa dicitur, qui potest capere capiat; de ista dicitur, nisi quis efficiatur sicut paruulus iste, non intrabit in regnum cælorum. Illa ergo remuneratur, ista exigitur: potes denique sine virginitate saluari, sine humilitate non potes.*

Et paulo post: *Quid dicis virgo superbe; Maria Virginem se oblita, gloriatur de humilitate, & tu negligendo humilitatem, blandiris tibi de virginitate! Respexit, ait illa, humilitatem ancillæ suæ: Quæ illa? Virgo vtique sancta, virgo sobria, virgo deuota: Numquid tu castior illa? numquid deuotior? Aut numquid tua forte pudicitia gratior castitate Mariæ, vt tu scilicet sine humilitate placere sufficias, ex tua, quod illa non potuit ex sua? Denique, quanto honorabilior es ex singulari munere castimoniæ, tanto tibi tu maiorem iniuriam facis quod eius in te decorem fœdas permixtione superbiæ.* Vide quæ plura hic habet & expende quod ù virgini tam necessaria est humilitas, & tam cauenda superbia, quid impuro? quid impio?

Serm. 41. in Cant. Propterea sic ille idem alibi aptè. *Ergo beati qui custodiunt vestimenta sua munda, videlicet simplicitatis & innocentiæ, si tamen & decorem induere humilitatis adjiciant. Profectò audiet quæ huiusmodi inuenitur: Ecce tu pulchra es amica mea. Vtinam vel semel dicas anima meæ, Domine Iesu, ecce tu pulchra es. Vtinam mihi humilitatem custodias, nam primam vestem ego malè seruaui. Seruus tuus sum ego,*

nec

nec enim audeo profiteri amicum qui teſtimonium decoris mei cum repetitione non audio. Sufficit mihi ſi ſemel audiam. Sed quid ſi & hoc in quæſtione ſit? Scio quid faciam. Venerabor amicam ſervus, cumulatum in ea decorem deformis homunculus admirabor, gaudebo ad vocem ſponſi tantam nihilominus pulchritudinem admirantis. Quis ſcit ſi ſaltem ex hoc inuenturus ſim gratiam in oculis amicæ, vt gratia ipſius & ipſe inueniar inter amicos? Sic nempe inchoanda eſt humilitatis praxis, agnoſcendo ſe ſuperbum, & ſeſe humiliando quòd non ita humilis. *Humiliemus illi animas noſtras. REVERTERE ad Dominam tuam & humiliare ſub manu eius.* Iudith. 8. Gen. 16.

DE PRÆCEPTO QVOD ACCEPISSE AIT VIRGO DEIPARA VT INHABITARET IN IACOB.

Tunc præcepit & dixit mihi Creator omnium. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi: in Iacob inhabita, & in Iſrael hæreditare, & in electis meis mitte radices. Eccleſi. 24.

VERITAS PRACTICA.

Qui præcepit & dixit Beatæ Virgini vt inhabitaret in Iacob, tibi ſimul præcepit & dixit, vt quantum velles illam in te habitare, tantum eſſe velles alter Iacob.

RATIO eſt, quia quando Deus alligauit finem certis quibuſdam mediis, tunc dicitur ita præcepiſſe media, vt quantum quis vellet finem, tantum velle deberet media.

Sed cùm præcepit Beatæ Virgini vt inhabitaret in Iacob, ſic finem alligauit medio, vt non aliter in quoquam Virgo habitaret niſi qui vellet eſſe vt Iacob.

Ergo tibi simul præcepit & dixit vt quantum velles illam in te habitare, tantum esse velles alter Iacob. Quod certe motiuum est efficax ad inquirendam & exprimendam similitudinem vitæ & morum cum antiquo illo Patriarcha.

VIX intelligi potest Ratio nisi quibusdam ante prænotatis, quæ si vel breuiter proponantur, ita euidenter patebit ratio, vt hîc aliud non sit opus quàm prænotanda illa paucis attingere.

Eccl. 9. Primum est quod licet nemo sciat, *vtrum amore an odio dignus sit*, vtrum salutem prosequatur æternam, aut ab illa forte excidat: tamen vt cum gratia prouocemur vehementius ad capessendam salutis viam, certa quædam eius impressa sunt vestigia, vt quemadmodum ait sanctus Bernardus & alibi infra fusius exponitur, *electis consolatio ministretur, & subtrahatur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hac negligit, manifestè conuincitur in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem comprobatur.*

Ser. 2. in Oct. Pasch.

In 3. parte In Natiu. S. Ioan.

Secundum est, quod signa hæc præluxerunt in antiquo illo Patriarcha seu Patriarcharum Iudæorum duodecim Patre, qui dictus est Iacob & Israel, filius Isaac & frater Esau: Vnde est illud apud Prophetam & Apostolum, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, quod primo quidem dictum est de illis duobus fratribus, ac eorum posteris, quantum spectat ad majorem curam quam Deus præ se tulit habere de Iacob & de Iudæis potiùs quam de Esau & de Idumæis qui ab hoc descenderunt. Deinde vero translatum est ad electos & reprobos qui hoc ipso designantur tales esse, quo ad diuersos mores Iacob & Esau videntur propius accedere, de quibus paulo post.

Mal. 1.

Rom. 9.

Tertium obseruandum est, quod cum Beatissima Virgo Deipara hoc inter alia singulare priuilegium habuerit, vt singularem electorum curam susciperet, idcirco illi dictum esse *vt in Iacob inhabitaret*, Id est, in illis qui similitudine morum Patriarcham Iacob exprimerent, imperium & dominationem exerceret, vt eos regeret, & dirigeret quemadmodum Rebecca Iacob: Atque illi etiam præcipuo quodam pietatis cultu mouerentur in Sanctissimam illam Virginem velut in suam Matrem, ac futuræ salu-

Digitized by Google

tis parentem optimam : ſicque ille mutuus pietatis ſenſus quo & mater filios & filij matrem proſequerentur, eſſet quædam beatæ radix æternitatis, ſicut gratia dicitur ſemen futuræ gloriæ. *Et in electis mitte radices.*

Quartum quod aduertas eſt, ſic dictum eſſe Beatæ Virgini vt ſimul etiam præceptum fuerit inhabitare in Iacob. *Tunc præcepit,* inquit, *& dixit mihi,* hoc eſt, ſic decretum eſt apud Deum, ſic firmum fixumque eſt, vt in ſimilibus Iacob inhabitem, tamquam ſi præceptum eſſet impoſitum, cui obſeruando proinde ſic aſtricta ſum vt mihi non liceat in aliis inhabitare. Aut Iacob ſimiles inueniam oportet aut faciam, præceptum eſt & non præteribo.

Quintum, quod propius Veritatem propoſitam ſpectat, hinc planè ſequitur quod quantum quis velit in ſe ſanctam inhabitare Deiparam, tantum oportet vt velit eſſe alter Iacob, quia talem illa non faciet niſi volentem : & qui talis eſſe noluerit, numquam in eo Dei Mater inhabitabit. Quod vt firmius apprehendatur, dicitur etiam eſſe ſimul præceptum cuicumque volenti hanc ſanctam Virginis curam & inhabitationem, vt ſe vita & moribus velut Iacob exhibeat. Nam eſt quoddam veluti medium ſic à Deo inſtitutum ad illum finem conſequendum ; quandoquidem non poteſt aliter Virgo in quoquam habitare qui talis eſſe nolit. Sicut cùm præceptum eſt Apoſtolis vt neminem niſi baptizatum & pœnitentem abſoluerent à peccatis, ſimul etiam præceptum eſt omnibus qui abſolui cuperent, vt baptiſari vellent & pœnitere ; cum alioquin illi aliter nullos poſſent abſoluere. Sic planè cùm præcipitur Beatæ Virgini vt in Iacob inhabitet, præcipitur etiam omni volenti hanc inhabitationem vt velit eſſe Iacob, quia medium quoddam eſt ad illam inhabitationem, ſicut baptiſma & pœnitentia ad peccatorum abſolutionem. Certum eſt autem quod quando Deus ſic fines aliquos certis quibuſdam mediis attexuit, tam neceſſariò vnicuique præcepit illa media quàm quiſque volet illos fines.

DENIQVE quod ſextum & poſtremum eſt ad praxim in primis opportunum, reſtat inquirere qualis fuerit Iacob, quinam eius diuerſi à ſuo fratre mores, quæ nobis cum illo ſimilitudo vel diſcrepantia.

Septem ex Scripturis colliguntur differentiæ morum vtriuſque fratris, quarum prima his continetur verbis ; *Factus eſt Eſau* Gen. 25.

vir gnarus venandi & homo agricola, Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Id est, quantum vnus sese foras effundebat, tantum alter sese domi continebat. Magna certe & notanda diuersitas.

Secunda est quod Iacob erat pius vt patet ex multis ab eo
Hebr. 12. erectis altaribus; Esau autem *profanus* ab Apostolo dicitur. O quantum vtriusque interuallum.

Tertia, Iacob erat pudicus quantum illa ferebant tempora, neque vmquam de Coniugio cogitauit nisi ex parentum consi-
Gen. 26. lio & iussione. Esau vero duxit vxores, *quæ amba offenderant animum Isaac & Rebeccæ*, vnde & *fornicatorem* eum vocat Apostolus.

Quarta, Iacob suis animi vacabat temperandis appetitionibus, vt apud Labanum socerum & sæpe alias patuit: Esau vero suis
Hebr. 12. indulgebat intemperantius, vnde & arguitur quod *propter vnam escam primitiua sua vendiderit.*

Quinta, licet Esau cogitaret interdum de diuinis & cœlestibus: rarius tamen, secundariæ quodammodo erant illius curæ, cùm longe magis addictus esset caducis bonis cumulandis: Iacob vero etsi bonis abundaret, non hæc erat tamen eius prima & præcipua solicitudo circa hæc bona sibi comparanda, sed potius vt bonorum Parentem omnium coleret, à cuius nutu totus pendebat. Quæ quidem differentia videtur apte comprehensa in diuersa benedictione quam à patre suo Isaac, vterque
Gen. 27. legitur accepisse. Sic enim dictum Iacob, *Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti & vini*: Esau vero; *In pinguedine terræ & in rore cæli desuper erit benedictio tua.* Nulla hic mentio Dei; *Et de rore cæli* pronuntiatur post pinguedinem terræ, cùm è contra Iacob, nihil de terra dictum esset nisi post rorem cœli à Deo dandum, quasi diceretur, quod vni primum est, postremum est alteri; Qui primus est in mente Iacob cultus Dei, postremus est in Esau. Non propter bona, Deum Iacob colit, sed quia Deum colit, bona consequitur. Esau vero vt bene sibi sit, Deo supplicat, non tam Deo quam sibi seruiens. Videsne disparitatem vitæ?

Sexta, si forte peccasset Iacob, pœnitebat Eum sui, redibat statim in Gratiam cum Deo, & cum hominibus; frequenterque
Gen. 28. illud ore vsurpabat. *Erit mihi Dominus in Deum.* Esau vero post

Digitized by Google

graue crimen admiſſum, *abiit paruipendens quod primogenita vendidiſſet*, & tametſi videretur aliquando reſipiſcere, *non inuenit tamen pœnitentiæ locum*, ait Apoſtolus. Quod certe multis accidit. *Ibid.* 25.

Septima denique Iacob ſuorum talem habebat curam vt omnes in diuino cultu contineret. *Abjicite Deos alienos qui in medio veſtri ſunt.* Eſau verò de his tam parum ſolicitus fuit, vt eius poſteri ſtatim à vero Dei cultu detecerint: *Ipſe eſt Eſau pater Idumæorum*, inquit Scriptura, quaſi diceret, parens eorum qui nominati ſunt inter Infideles. O quantum ab vno in multos boni vel mali deriuatur! *Gen.* 35. *Ibid.* 36.

Hic eſt itaque vitæ & morum diuerſus character qui Iacob ab Eſau, qui electos à reprobis, & qui Parthenicos ac veros Virginis Matris Cultores à falſis certò diſcriminet. Quàm quiſq; caſtus, ſimplex, ſibi vacans & aliis ornatus erit virtutibus quas in Iacob ſpectauit, tantum erit apud illam in gratia, & tantum certitudinis ac firmitatis obtinebit ad æternam ſalutem conſequendam. Non illa ſine virtutibus, ſed nec virtutes ſine illa. Sicut nempe parant Illi ad tempus in mente noſtra virtutes habitaculum, ſic parat Illa virtutibus & menti noſtræ ſempiternum in cœlo domicilium. Non ſtaret cultus Beatæ Virginis ſine virtutum præſidio, ſed neque virtutes conſiſterent, aut ſatis valerent apud Filium niſi cultus accederet Sanctiſſimæ Matris. Hac inſignitæ notâ virtutes, tantam ſupra cæteras referunt dignitatem, quanta prope eſt Ipſa Mater ſuper alias creaturas. O pondus Virtutis & pretium, quanta eſt ipſa dignitas Diuinæ Matris!

Quamobrem etſi alia non adeſſet virtutum commendatio, ſingulari tamen hoc nomine quo nobis gratiam Beatiſſimæ Virginis demerentur, ſingulariter à nobis eſſent colendæ, non modo quia inde plus nobis referunt meriti & valoris; ſed quia nos inde etiam plus adhibemus animi ad roborandas virtutes quæ tantæ Matri offerantur & placeant. Neque enim illa minutis virtutibus delectatur ſed veris & ſolidis, non ore, non ſuſpiriis, non hic fuſis duntaxat precibus exoratur, ſed generoſo conflictu cum vitiis, ſed conſtanti caſtitatis cura, ſed inuicta ſalutis comparandæ ſolicitudine: Cum alioquin niſi precibus adiungantur opera, *Vox quidem vox Iacob eſt, ſed manus manus ſunt Eſau.* In die Virginis ſacro, vox quidem vox Iacob eſt, ſed in aliis diebus, manus manus ſunt Eſau. In templo quidem vel dum orat, vox Iacob *Gen.* 27.

eſt; ſed dum aliis vacat muneribus, manus ſunt Eſau.

Perge vlterius hanc proſequi peruerſitatem, & ingemiſce tuis animi deſultoriis leuitatibus. *Vir duplex animo inconſtans in omnibus viis tuis.* Vide potius *ne dimittas legem Matris tuæ.*

Iac. 1.
Prou. 1.

Vide in 3. parte, Die 24. Iunij, vbi ad hæc verba quæ in Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ dicebantur, *Quis, putas, puer iſte erit*, hæc exhibetur Veritas:

Sicut prima & puerilis ætas index eſt ſecuturæ vitæ præſentis: ita hæc vita præſens indicium eſt futuræ pòſt æternitatis.

Die 2. Aprilis.

DE SANCTO FRANCISCO DE PAVLA.

FVNDATORE ORDINIS MINIMORVM.

Ego Minimus in domo Patris mei. Iudicum 6.

VERITAS PRACTICA.

Hic erit verè maximus, qui verè eſt minimus.

RATIO EST, quia qui maximam in hac vita Gratiam ſeu Charitatem, & parem in alia Gloriam conſequetur, Hic erit verè maximus.

Sed qui vere eſt minimus, maximam Gratiam & Gloriam conſequetur.

Ergo hic erit verè maximus.

I. PVNCTVM.

DVÆ duæ ſunt in domo Domini ſeu in Chriſtiana familia maximè commendatæ virtutes, Humilitas & Charitas, eæ Ambæ præ cæteris eminent in ſancto Franciſco

de Paula, Fundatore sanctissimi Ordinis PP. Minimorum: Humilitas quidem tanta vt se suosque omnium MINIMOS & dici & esse vellet: Charitas verò tam sublimis vt vnum Deum respiraret, vnum Eum ab omnibus diligendum vellet, vnam Charitatem in ore haberet, in corde gestaret & in opere exerceret. Hæc videri possunt fusius in eius vita, indeque colligi quò Sanctitatis & Gloriæ peruenerit, cùm Gloria respondeat Charitati, siue Gratiæ, & Gratia humilitati, vnde eruitur hæc vniuersalis Veritas valde Practica & valde expendenda: *Hic erit verè maximus qui verè est minimus.*

Ratio quæ affertur est euidens quoad omnes suas partes, nec tanta eget probatione ad intellectum, quanta consideratione ad voluntatem & affectum. Quid enim clarius ex principiis nostræ Religionis quàm quod prima propositione dicitur, qui maximam in hac vita Gratiam seu Charitatem, & parem in alia Gloriam consequetur, hic erit verè maximus? Nam cum vera Magnitudo rei alicuius sit in commensurata proportione ad suam Regulam; moralis autem nostræ magnitudinis nulla sit alia regula certior quàm Caritatis & Gratiæ Sanctificantis pro hac vita, & Gloriæ beatificæ pro alia; certe qui plus hic gratiæ & plus in cœlo Gloriæ consequetur, hic Diuino & humano iudicio dicetur maior. *Sic inter natos mulierum non est maior Ioanne Baptista*, quia nullus est Gratia sanctior. Sic *excellentiorem* dicit Apostolus *viam Charitatis*, quia nihil est excellentius ad promerendam Gloriam, cuius semen est Gratia, & via certa Charitas. Sic denique paucis sanctus Augustinus quod totâ fusissimè quanta quanta est scripturâ, continetur; *Ille tenet, & quod patet & quod latet in Diuinis eloquiis, qui Charitatem tenet in moribus.* Hinc Ille apte qui orabat, *ô veritas Deus, fac me vnum tecum in Charitate perpetua. Tædet me sæpe multa legere & audire, in te est totum quod volo & desidero.*

Matth. 11.

1. Cor. 12.

De Laudib. Carit.

L. 1. de Imit. Ch. c. 3.

II. PVNCTVM.

SED qui verè minimus est, maximam Gratiam & Gloriam consequetur. Vere minimus dicitur qui exemplo sancti Francisci se infra omnes alios demittit, qui quo plura & maxima bona facit, eò se magis etiam humiliat, quia se Deo videt magis obstri-

ctum, & cum tam multas recipiat Gratias quibus forte alius fidelius vteretur, timet sibi ab ingratitudine & negligentia; qui denique quæ Dei sunt, Deo reddit, nempe gloriam & honorem totius boni, sibi autem quæ sua sunt perpetuò repræsentat, nempe nihilum & peccatum, dicitque cum Propheta Daniele: *Tibi Domine Iustitia, nobis autem confusio faciei.*

Dan. 9.

Talis autem maximam consequetur Gratiam & Gloriam, quia sic Deus exaltat humiles, vt promisit; sicut enim Deum maxime honorant humiles, ita eos Deus, vt habet Sapiens: *Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam, quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.* Sic aptissimi sunt ad Dei dona recipienda, quia seipsis vacui non ad inanem gloriam, non ad propriam commoditatem & jucunditatem, sed ad vnam Dei gloriam, illa recipiunt & referunt. Deus enim cum sit ex se propensissimus ad dona sua conferenda, hoc vno impeditur nobis ea conferre largius, quòd iis abuteremur, vnde quò humiles procul sunt ab illo Gratiarum abusu eò propius disponuntur ad earum receptionem. Refugit natura vacuum in quo nihil operatur: At Gratia *quæ non sunt eligit, vt quæ sunt destruat. NON solidum sed inane & cauum intrinsecus facies illud, sicut in monte monstratum est*, nempe altare. Sic Denique præcessit in Capite vt quantum se humiliauit Dominus, tantum & exaltatus fuerit, vnde necesse est vt id sequatur in membris, quemadmodum ipse toties in Euangelio dixit: *Volo vt vbi ego sum, illic sit & minister meus*, qui scilicet mecum fuerit humiliatus, mecum erit in Gloria. Vnde Apostolus postquam de humiliato Christo Iesu: *Propter quod*, inquit, *& Deus exaltauit illum.* Et alibi: *Eum autem qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum. SIC ponit humiles in sublime.* Nonne *melius est vt dicatur tibi ascende huc, quam vt humilieris coram principe? SVPERBVM sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.*

2. Cor. 1.
Ex. 27.
vide Ephes. 4.
Ioan. 17.
Hebr. 2.
Tob. 5.
Prou. 25.
Ibid. 29.

III. PVNCTVM.

ERGO hic erit verè maximus qui verè est minimus.

Quia hic maximam assequetur Gratiam & Gloriam in quibus vera est Magnitudo. *Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi.*

Matth. 20.

Digitized by Google

simi. SIC HONORABITVR quemcumque voluerit Rex honorare. Esther 6.
Vult autem humilem & solum humilem. *Sola est humilitas quæ exaltat*, inquit sanctus Bernardus, *sola quæ ducit ad vitam: qui aliter vadit, cadit potius quam ascendit. O peruersitas, ô abusio filiorum Adam, quia cum ascendere difficillimum sit, descendere autem facillimum, ipsi & leuiter ascendunt, & descendunt difficilius, parati ad honores, ad celsitudines graduum Ecclesiasticorum ipsis etiam Angelicis humeris formidandas.* Sic & grauiter sanctus Basilius: *Hæc est hominis sublimitas, hæc gloria & magnificentia, verè cognoscere hoc quod magnum est & illi conglutinari, ac gloriam à Domino gloriæ quærere.* Serm. 2. de Asc. Hom. de Humil.

De necessaria vero conjunctione Charitatis & Humilitatis sic præclare sanctus Ambrosius, postquam ex Apostolo retulit Charitatem esse patientem, non inflari, non esse ambitiosam; *Inflatio ergo*, inquit, *& ambitio possunt destruere Charitatem, possunt euacuare Martyria: huic autem ruinæ nihil subuenit, quia aut difficile peccatum suum superbus agnoscit, aut etiamsi intellexerit non currit ad medicum. Hunc autem pestilentia flatum spiritus veræ humilitatis & veræ Charitatis excludit. In nullo enim hæ virtutes ab inuicem diuiduntur, & ambarum tam indiscreta connexio est vt qui in vna earum construitur, simul vtraque potiatur. Sicut enim parens Charitatis est Humilitas, ita parens humilitatis est Charitas. Et si illa recolamus quæ sine bono Charitatis infructuosa esse Apostolus definiuit, inueniemus eadem similem habere Charitatem, si eis humilitas vera defuerit. Quem enim fructum habebit aut cum inflatione scientia, aut cum humana gloria fides, aut cum iactantia largitas, aut cum elatione martyrium?* Lib. 10. Epist. 85. ad Demetr.

Hæc fructuose omnia, sed illud aptissimum quod ait vnum quodammodo totum conflari ex duabus partibus, Charitate & Humilitate. Illudque est quod scripsit sanctissimus Gebennensis Episcopus, Humilitatem nihil esse nisi Charitatem demissam, sicut Charitas est ipsa humilitas exaltata. Sicque in sancto Francisco de Paula recte vtramque virtutem sic ad vnam reduxeris, si dicas humilitatem eius nihil nisi Charitatem exinanitam seu descendentem fuisse, & eius Charitatem nihil nisi ipsammet humilitatem impletam & ascendentem. *Vade & pete tibi vasa vacua non pauca* quæ sacro repleantur oleo. *Spiritum vobis & vitam reddet sicut nunc vosmetipsos despicitis. SVSCITAT de puluere egenum & de stercore erigit pauperem vt sedeat cum principibus. QVIA hæc dicit excelsus & sublimis habitans æternitatem &* 4. Reg. 4. 2. Macch. 1. 1. Reg. 2. Is. 57.

ſanctum nomen eius in excelſo & in ſancto habitans & cum contrito & humili ſpiritu : vt viuificet ſpiritum humilium, & viuificet cor Contritorum. Diuina plane verba.

Vide plura paſſim de humilitate, ac præſerim in hac 2. parte, hebdomada 4. Quadrageſimæ, Vbi hæc inter alias ſat conformis iam expoſitæ veritati Veritas demonſtratur:

Quò quis inferior eſt in ordine hominum, eò ſuperior eſt in Chriſti ordine.

Die 25. Aprilis.

DE SANCTO MARCO EVANGELISTA.

Similis factus eſt Leoni in operibus ſuis. 1. Macch. 3.

VERITAS PRACTICA.

Fortioris eſt animi, non vinci à bonis blandientibus, quam ipſa vincere mala terrentia.

RATIO EST, quia vbi reperitur maior conflictus & difficultas, tum fortioris opus eſt animi.

Sed maior eſt conflictus & difficultas cum bonis blandientibus quam cum malis terrentibus.

Ergo fortioris eſt animi, non ab illis vinci quam iſta vincere.

Quod tamen pauci putant.

I. PVNCTVM.

L. 1. contra Iouinianū.

NON fruſtra ſanctus Marcus comparatur Leoni, nec propter eam tantum cauſam quam refert ſanctus Hieronymus, *quia ſuum Euangelium inchoat à voce Clamantis in deſerto, parate viam Domini rectas facite ſemitas eius*; ſed quia vt

dicitur de Iuda Machabæo, *Similis factus eſt Leoni in operibus ſuis.* Fuit enim excelſo & generoſo animo in ſuperandis quibuſuis difficultatibus: quod vel maxime patuit in ea vitæ forma quam Alexandriæ inſtituit & omnibus Chriſtianis ſeruandam perſuaſit, vt refert idem ſanctus Hieronymus. *Aſſumpto*, inquit, *Euangelio quod Ipſe confecerat, porrexit in Ægyptum & primus Alexandriæ Chriſtum annuntians, conſtituit Eccleſiam tanta doctrina & vitæ continentia, vt omnes Sectatores Chriſti ad exemplum ſui cogeret. Denique Philo diſertiſſimus Iudæorum videns Alexandriæ primam Eccleſiam adhuc Iudaizantem, quaſi in laudem gentis ſuæ librum ſuper eorum conuerſatione ſcripſit. Et quomodo Lucas narrat Ieroſolymæ credentes habuiſſe omnia communia, ſic & ille quod Alexandriæ ſub Marco fidei Doctore cernebat, memoriæ tradidit.* *L. deſcript. Eccleſ.*

Hoc ipſum Caſſianus Collator ſic religioſe commemorat *Qui à beatæ memoriæ Euangeliſta qui primus Alexandrinæ vrbi pontifex præfuit, normam ſuſcepere viuendi, non ſolum illa magnificarc tinebant quæ primitùs Eccleſiam, vel credentium turbas in Actibus Apoſtolorum legimus celebraſſe, multitudinis ſcilicet credentium erat cor vnum, &c. verùm etiam his multo ſublimiora cumulauerant; etenim ſecedentes in ſecretiora ſuburbiorum loca, agebant vitam tanto abſtinentiæ rigore diſtractam, vt etiam his qui erant religionis externæ, ſtupori eſſet tam ardua conuerſationis eorum profeſſio.* *2. Inſtit. 5*

Hoc igitur tam arduum vitæ inſtitutum vt agrederetur ſanctus Euangeliſta, vt proponeret, vt perſuaderet ſuis, & ad fœlicem tandem exitum perduceret, nonne oportuit eum generoſam Leonis indolem eſſe inuitatum, *Qui*, vt ait Sapiens, *ad nullius pauet occurſum?* Quot enim difficultates, quot pericula, quot obices non occurrerunt contra tale propoſitum: quæ omnia inuictus Marci animus ſuperauit? Ipſa certe viuendi ratio cuius erat Authot aut certe promotor & exemplar, cùm tota fuerit in continentia & iis humanæ vitæ bonis abdicandis quibus carere difficillimum eſt, non aliter tranſigi potuit, quàm per continuatos fortitudinis actus qui longe inſigniores ſunt omnibus aliis qui ex hac virtute procedunt. *Prou. 30.*

Hinc nata Veritas valde expendenda, *Quod fortioris eſt animi non vinci à bonis blandientibus, quam ipſa vincere mala terrentia.* Et quidem Ratio facilis quoad illam primam partem qua dicitur quando conflictus & difficultas eſt maior, tùm maioris & fortio-

ris esse argumentum animi, si non vincaris, quam si minor esset difficultas. Sic enim vel ad acuendam fortitudinem ante certamen excitamur, propositis hostium viribus, quemadmodum his nos vrget Apostolus: *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus*; Vnde infert, *propterea accipite armaturam Dei vt possitis resistere in die malo*: Vel quando pugna peracta est, sic victorum Virtus illustrius commendatur, quod plures & robustiores deiecerint: Quod trecenti milites Gedeonis, multa hostium fregerint millia: quod vnus Samson *in maxilla asini, in mandibula pulli asinarum*, vt ipse aiebat, *deleuerit & percusserit mille viros* in se irruentos: quod puellus Dauid prævaluerit aduersum Philistæum illum Gygantem in funda & lapide: quod nos denique potestates omnes & spirituales nequitias, si volumus, peruincamus. O quanta fortitudo sic posse, ò quanta ignauia sic nolle vincere!

Ephes. 6.

Iud. 15.

1. Reg 15.

II. PVNCTVM.

SED maior est conflictus & difficultas ne vincaris à bono sensibili & blandienti, quam vt vincas mala terrentia.

Bona illa sensibilia sunt, pecunia, possessiones, delectationes, honores, dignitates & quæcumque appetitum concupiscibilem mouent; quæ quia mouent illum vehementissime, tantus est in his motibus reprimendis labor, vt pauciſſimos reperias qui libidinem verè reprimant, vnumque illud allegant, quod sit difficilius. Hæc nempe est *arcta via* quam pauci tenent; contrà vero *spatiosa & lata via* quam cæteri omnes percurrunt. *Beatus diues*, inquit Sapiens, *qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris: quis est hic & laudabimus eum?* Quasi dicat rariſſimus est, sicut & qui non sectetur honores & quas potest vitæ delicias. *Omnes enim*, vt ait Propheta, *conuersi sunt ad cursum suum: quasi equus impetu vadens ad prælium.* Hæc est caro quæ concupiscit aduersus spiritum. Hæc sunt carnalia desideria quæ militant aduersus animam. Hæc est denique militia & tentatio vitæ hominis super terram. *Inter omnia certamina Christianorum*, inquit sanctus Augustinus, *sola sunt ista prælia castitatis, vbi quotidiana est pugna, & rara victoria. Grauem namque sortita est*

Matth. 7.

Eccles. 31.

Ier. 8.

Iob. 7.

L. de Hon. mul. c. 2.

Digitized by Google

Castitas inimicum, cui quotidie resistitur & semper timetur.

In sustinendis & vincendis quidem malis vt est morbus, paupertas, frigus, fames & similia, non desunt certe difficultates, sed rariores sunt casus, & hi sunt ita necessarij quando occurrunt, vt vix aliter possint expugnari quàm sustinendo; sicque necessitas facile in virtutem commutatur, & eò etiam facilius quo manifeste patet hanc esse Dei voluntatem vt sustineamus; quandoquidem nullum est aliud mali remedium. *Sustine sustentationes Dei, coniungere Deo & sustine*, ait Sapiens. Eccles. 2.

At vero in continendis bonis sensibilibus, non ita rari sunt casus, neque rari conflictus sed quotidiani & ordinarij, vt qui carni adhæreant nec à nobis diiungantur; non est etiam illa physica & naturalis necessitas iis continendi quæ est sustinendi mala; nam quisque pro arbitrio, licet male agat, libere tamen potest vel cogitare vel concupiscere vel quouis modo suis indulgere cupiditatibus; Vnde à Sapiente quæritur, *qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit*, quia scilicet tam rarus est vt vix vnus aut alter inter sæculares reperiatur. Est ergo conflictus & difficultas longe maior ne vincatis ab his bonis quæ ita demulcent & alliciunt vt tantum absit quod expugnentur, quin potius exquiruntur, & vltro se abjiciunt & sese prouocant homines ad ea consectanda, tamquam ad vnum suæ vitæ bonum: *Venite, fruamur bonis quæ sunt, & vtamur Creatura tamquam in iuuentute celeriter.* Vide quæ sequuntur & ingeniisce, vel quod ex illis si-, vel quod vt ait Apostolus, *in quibus & nos omnes aliquando conuersati sumus, in desideriis carnis nostræ, facientes voluntatem carnis & cogitationem.* Eccles. 31. Sap. 2. Ephes. 2.

III. PVNCTVM.

FORTIORIS *est igitur animi non vinci à bonis blandientibus quàm ipsa vincere mala terrentia.* Hoc est enim seipsum vincere, quod est certamen difficillimum, hoc est *certamen forte* quod Deus permittit sanctis vt vincant & triumphent. Hinc est illa Virtus *quæ in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens.* Hoc fusè & diserte sancti Patres, quorum grauissimis verbis non modo intellectus ad veritatis cognitionem instrui poterit, sed & affectus ad eiusdem praxim & quo- Sap. 10. Ibid. 4.

Digitized by Google

Ep. 10. tidianam exercitationem cum Dei Gratia concitari. *Grandis virtutis eſt*, inquit ſanctus Hieronymus, *& ſolicitæ diligentiæ, ſuperare quod natus ſis; in carne non carnaliter viuere, tecum pugnare quotidie, & incluſum hoſtem, Argi vt fabulæ ferunt, centum oculis obſeruare.* Ep. 22. Tum idem alibi de ſeipſo: *O quoties ego ipſe in eremo conſtitutus, & in illa vaſta ſolitudine quæ exuſta ſolis ardoribus horridum monachis præſtat habitaculum, putabam me romanis intereſſe deliciis!* Et quæ plura proſequitur.

L. 1. Offic. c. 36. Sic ſanctus Ambroſius: *Reuera*, inquit, *iure ea Fortitudo vocatur, quando vnuſquiſque ſeipſum vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur atque inflectitur. Quid autem excelſius & magnificentius quàm exercere mentem, afficere carnem & in ſeruitutem redigere, vt obedias imperio, conſiliis obtemperes?* In Pſ. 2. pœnit. Sanctus quoque Gregorius, *quid fortius*, inquit, *quàm omnes animi ſui motus rationi ſubigere, omnia carnis deſideria ſpiritus virtute frænare, proprias voluntates abiicere, contemptis viſibilibus ea quæ non videntur amare?*

Lib. 1. Inſtit. c. 9. Lactantius etiam egregiè poſtquam illud ex Oratore retulit, *nulla eſt tanta vis quæ non ferro ac viribus debilitari frangique poſſit; At animum vincere, iracundiam cohibere, fortiſſimi eſt quæ ille nec fecit vmquam nec potuit. Hæc qui faciat non modo cum cum ſummis viris comparo, ſed ſimillimum Deo iudico.* VELLEM, inquit, *adjeciſſet de libidine, luxuria, cupiditate, inſolentia vt virtutem eius impleret quem ſimilem Deo iudicabat.* Tum de ſingulis pergens dicere, oſtendit fortitudinis gloriam in hoc præcipue ſitam eſſe, *ne ab illis vincaris.* Et certe ſi turpe eſt à quoquam vinci, quanto Apoc. 18. magis ab ipſa turpitudine! *Quantum glorificauit ſe & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.*

Plures ex ſingulis partibus huc facile poſſunt referri Veritates de quibus vide in indice, Verbo *Fortitudo, Virtus.*

DE SANCTIS PHILIPPO, ET IACOBO APOSTOLIS.

Tanto tempore vobiſcum ſum, & non cognouiſtis

me : Philippe qui videt me, videt & Patrem. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Si tempus respicis comparandæ tibi virtutis : vix vllam tibi comparatam respicies.

RATIO est, quia vix vlla est virtus si non respondet tempori aut Gratiis datis.

Sed si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam respicies tempori aut Gratiis datis respondentem.

Ergo & vix vllam tibi comparatam respicies ; quod certe est expauendum.

I. PVNCTVM.

CVM in illo postremo sermone quem Christus Dominus post Cœnam habuit cum Apostolis, multa de Patre suo differeret, dicit ei Philippus, *Domine ostende nobis patrem, & sufficit nobis* ; Tum Dominus Iesus ; *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me ! Philippe qui videt me, videt & patrem ! Quomodo tu dicis, ostende nobis patrem ? Non creditis quia ego in patre, & pater in me est !* Et quæ plura pergit Dominus, satis indicant ignorantiam Discipuli non vacasse culpâ, in eoque potissimum omnes redarguit quod cùm tanto iam tempore cum illis fuisset, & tam multis sermonibus ac miraculis de Diuinitate sua instruxisset, adhuc essent ita rudes & ignari vt peterent videre Patrem, nec crederent Eum esse in Filio, sicut Filius erat in Patre ; quod etsi tolerari posset cum primùm ad ipsum accessere ; iam vero postquam tamdiu simul sunt commorati, id penitus esse probrosum & intolerandum. Sic sanctus Hilarius ait arguisse Dominum Apostolos, *in cognoscendo se, ignorantes : cùm toties vidissent ea quæ gerebat propria Deo esse, vt calcare vndas, iubere ventis, peccata dimittere, mortuis vitam reddere.* Sed, vt ait sanctus Ioannes Chrysostomus, eorum ignorantia & imperfectio

nobis reuelatur, vt cognoſcamus quales ex ſe, qualeſue ex Spiritu ſancto fuerint: Nam ille ipſe Philippus qui tanto tempore tam parum profecerat in cognoſcendo Chriſto, ſic poſtmodum eum eſſe verum Deum agnouit & prædicauit, vt propterea Cruci affixus & lapidibus obrutus fuerit, Hierapoli Phrygiæ. Sanctus item Iacobus cum interrogatus fuiſſet à Iudæis quid de Chriſto ſentiret, reſpondit conſtantiſſime illum eſſe Dei filium; quamobrem in altiſſimum Ieroſolymitani templi locum eum adduxerunt, atque inde præcipitatus, fuſte fullonis occiſus eſt. O ſi tandem aliquando perueniremus eò virtutis & perfectionis quo nos vocat Chriſtus! ô ſi ſaltem agnoſceremus nos nondum eo peruenisſe, & quàm ſit modica, aut prope nulla virtus noſtra, probe noſſemus! ſed miſeri miſeriam noſtram ignoramus! *& neſcis quia tu es miſer & miſerabilis, & pauper & cæcus & nudus.*

Apoc. 3.

Ad hanc autem miſeriam & paupertatem agnoſcendam, opportune ex verbis Domini quibus Apoſtolos arguebat, *Tanto tempore vobiſcum ſum, & non cognouiſtis me*, proponitur Veritas expendenda; *Quod ſi tempus reſpicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam reſpicies.* Sicque ſaltem erit quo te, fauente Deo, poſſis agnoſcere. Ratio vero propoſitæ veritatis & quæ ex Chriſti Domini verbis eruitur, hæc eſt: quod quæ virtus non reſpondet tempori aut Gratiis acceptis ad eam rectè formandam, non eſt ſufficiens aut vlla virtus. Certum eſt enim primò virtutis multos eſſe gradus, & qui gradus ſufficeret Nouitio non ſufficiet Veterano. Deinde ſatis conſtat iſtam differentiam graduum virtutis ita pendere à Gratiis datis & acceptis vt cui plus datum eſt plus exigatur ab eo. Denique licet aliquando breui tempore plus gratiarum vni detur quàm alteri per multos annos; ordinarie tamen loquendo, progreſſus virtutis ſit procedente tempore, ſi videlicet primæ datæ gratiæ & conſequentibus reſpondeat anima, tum Gratia, ſimulque virtus, creſcit velut aurora conſurgens, aut vt ait Sapiens, *Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit & creſcit vſque ad perfectam diem.*

Luc. 12.

Prou. 4.

Sic de Chriſto Domino dicitur: *puer creſcebat & confortabatur ſpiritu, plenus ſapientia:* Et paulo poſt, *Et Ieſus proficiebat ſapientia & ætate & gratia apud Deum & homines*, Id eſt, edebat noua ſigna virtutis quæ correſponderent ætati, vt nos doceret ſic virtutem

Luc. 2.

Digitized by Google

tutem nobis esse debere velut coætaneam & eiusmodi gradus ac vigoris quem exigit temporis & gratiæ diuturnitas. *Ecce tres anni* Luc. 13. *sunt* dicebat Dominus vineæ, *ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio.* Vides numerari tempus & annos, & pro ratione temporis quæri fructum, & expendi virtutem an ædæquetur Gratiis: & si quidem respondeat, tùm approbetur & compensetur: sin minus, tum reprobetur & puniatur. *Appensus es,* Audi anima, audi quid vni dictum sit & in vno tibi: *Numerauit Deus regnum tuum & compleuit illud. Appensus es in statera, & inuentus es minus habens.* Et alteri; *non inuenio opera tua plena coram Deo meo,* quia scilicet *non habebat in mente qualiter accepisset & audisset*; nec id ipsum ita seruabat. Vnde planissimum est, virtutem eam quæ non respondet tempori aut Gratiis, non esse sufficientem, non esse plenam, non esse viuam sed mortuam, vno verbo, non esse virtutem; ac proinde illi viro dicitur cuius non erant opera plena, *Nomen habes quod viuas, & mortuus es.* O infidum nomen quo virtus nominatur; & nulla est. Dan. 5. Apoc. 3. Ibid.

II. PVNCTVM.

SED si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam respicies tempori aut gratiis datis respondentem.

Cùm enim Deus sua natura sit liberalissimus & propensissimus ad conferendas Gratias, nos vero contrà valde angusti & restricti ad eas accipiendas, quòd earum pretium, dignitatem, necessitatem & vtilitatem nesciamus, aut non cogitemus; certe verendum est vnicuique, ne cùm multa sic dantur, pauca recipiantur: ne cum semen in agro seminatur, pars in spinas, aut lapides aut viam omnibus obuiam decidat & nullum fructum ferat. Vndenam putas toties in scripturis conqueri Dominum *quod nullus sit cæcus aut nullus surdus, nisi ad quos misit nuncios* seu Prophetas? Nonne hinc, quia paucissimi sunt qui oblatas recipiant gratias: plurimi vero qui respuunt aut quam duntaxat volunt, particulâ sumunt. *Et locutus sum ad vos de nocte consurgens, & loquens: & non audistis. ET misit Dominus ad vos, omnes seruos suos Prophetas consurgens diluculo, & non audistis. Et verterunt ad me terga & non facies, cum docerem eos diluculo, & erudirem, & nollent audire vt acciperent disciplinam. ET noluerunt attendere,* Isa. 42. Ier. 25. Ibid. 32. Zacch. 7.

& auerterunt ſcapulam recedentem, & aures ſuas aggrauauerunt ne audirent, & cor ſuum poſuerunt vt adamantem ne audirent legem. Quæ & ſimilia quibus abundant Scripturæ ſatis indicant tam rarum eſſe prouentum quàm frequentem ſementem.

2. Cor. 13. Tu ipſe Iudex eſto, *Voſmetipſos tentate*, inquit Apoſtolus, *ſi eſtis in fide, ipſi vos probate.* A quo tempore vacas virtuti ? quas non accepiſti tum Gratias, lumina, motus & quæcumque tibi acquirendæ virtuti ſunt neceſſaria ? Iam vero qualis tua virtus ? qualis humilitas, patientia, deuotio, manſuetudo, Caritas, Caſtitas & aliæ tuo magis conformes ſtatui ? Itane firmæ ac robuſtæ omnes prout requirit tempus ſtudij,& Gratia profectus tui ! Si tantùm temporis poſuiſſes in literis aut arte aliqua comparanda, nec plus profeciſſes quàm in humilitate profeceris, nonne aperte cognoſceres literas tuas non reſpondere tempori ſtudiorum? Cur non idem cognoſces de virtute ? an quia neſcis ita dijudicare defectum virtutis ac literarum ? ô te miſerum & miſerandum, qui nec dum didiceris agnoſcere ipſum profectum vel defectum virtutis !

Etſi certe alia tui defectus argumenta deeſſent,hoc vnum planè ſufficit vt agnoſcas quàm longe diſtes ab eo qui eſſe deberes, pro ratione poſiti temporis : cùm nec ſcias agnoſcere vtrum ex æquo profeceris ! Quàm tibi aptè Apoſtolus ; *Etenim cum deberetis eſſe Magiſtri propter tempus, rurſum indigetis vt vos doceamini quæ ſint elementa exordij ſermonum Dei, & facti eſtis quibus opus lacte ſit non ſolido cibo. Omnis enim qui lactis eſt particeps, expers eſt ſermonis iuſtitiæ, paruulus enim eſt : Perfectorum autem eſt ſolidus cibus, eorum qui pro conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni ac mali.* Nota hæc poſtrema verba vt videas quicumque hanc non habet diſcretionem boni & mali, eſſe ignorantem vt puerum : & illum eſſe puerum de quo dicitur : *puer centum annorum morietur* ; id eſt, cui virtus non reſpondet annis : qui eſt ætate centenarius, & virute decennis.

Hebr. 5.

Iſ. 65.

III. PVNCTVM.

SI tempus ergo reſpicis comparanda tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam reſpicies: Quia vix vlla erit quæ reſpondeat tẽpori & gratiis datis,quibus ſi virtus non reſpondet,non eſt virtus, non

Digitized by Google

eſt virtus Sacerdotis quæ eſſet laici, non eſt virtus veterani Patris, quæ eſſet iunioris religioſi; ſicut non eſſet ſcriptio Rhetoris quæ poſſet eſſe Grãmatici. *Vnicuique ſicut diuiſit Dominus.* Hoc eſt ſcilicet quod illi clamant in Inferno: *Et virtutis quidem nullum ſignum valuimus oſtendere.* Putaſne nullum prorſus valuiſſe? non eſt ita, cùm vix ſit vllus tam improbus qui non aliquod ſaltem in vita virtutis ſignum edat; ſed vere tamen ſe nullum dediſſe dicunt, quia tametſi aliquam virtutis ſpeciem præ ſe ferrẽt, virtutem tamen reipſa non habebant, quia non habebant virtutem ſibi conuenientem, virtutem coæuam ætati, virtutem Gratiis reſpondentem: qui defectus veræ virtutis ſi anteriora illa tempora maculauerit, quanto magis verendum ne hæc noſtra contaminet, cùm aperte Apoſtolus prædixerit: *In nouiſſimis diebus fore tempora periculoſa quibus homines eſſent ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.* Quænam eſt ſpecies pietatis aut humilitatis & Charitatis? Actus quidam exerciti. Quænam eorum actuum virtus abnegata? Illa vis ſcilicet & illud robur quod ex ætate deberent habere, ſi ætati reſponderent: vnde nihil reſtat niſi ſpecies & apparens quædam imago virtutis, virtus autem nulla. 1. Cor. 7. Sap. 5. 2. Tim. 3.

Ephraim factus eſt ſubcinericius panis qui non reuerſatur. Comederunt alieni robur eius, & ipſe neſciuit: ſed & cani effuſi ſunt in eo & ipſe ignorauit. Aptiſſima prorſus Prophetæ verba: nam ſubcinericius panis qui non reuerſatur, licet diu ſub cinere iacuerit, non eſt coctus, nec proinde bonus; ſic virtus non exculta: robur autẽ comeſtum ab alienis, & effuſi cani neſcientis & ignari, ipſa eſt virtus animi deficiens ab ætate, cuius tamen defectum non aduertimus nec cogitamus, ſicque fit vt quod ait Iob: *Gigantes gemunt ſub aquis*, Id eſt, prouecti ætate laborant defectu virtutis, *Et quid facient cùm inſpicere cæperit Dominus?* Hoc eſt modo gemendum & proſpiciendum. Oſee 7. Iob 26. Eccleſ. 12.

Vide in 3. parte, Dominicam 7. & vbi agitur de Renouatione vetorum, in fine.

Die 3. Maij.

IN FESTO INVENTIONIS SANCTÆ CRVCIS.

Notas facite in populis adinuentiones eius. Is. 22.

VERITAS PRACTICA.

Si quid forte asperius inueniatur de quo conquereris, de inuenta Cruce conquereris.

RATIO est aperta, quia Crux id omne dicitur quod est asperum in virtute seu diuino cultu. Vt verò melius intelligatur quomodo hæ querimoniæ & murmura redundent in ipsam Christi Crucem, sic alia videtur alteri subiicienda Veritas:

Inuentæ Cruci tantum quis detrahit, quantum in pœnis murmurat.

RATIO est, quia detrahere Cruci est virtutem eius diminuere. Sed qui murmurat in pœnis, tantùm diminuit virtutem Crucis quantum murmurat.

Ergo & illi tantum detrahit. Quod ne fiat, disce libenter pati.

I. PVNCTVM.

TRES possunt considerari adinuentiones Crucis, seu triplex adinuentio Dei, circa Crucem.

Prima quæ hodie colitur quando Helena Constantini Mater Imperatoris Christiani diuino mota consilio, sactum illud lignum in quo Christus Dominus pependit, inuenit Ierosolymis in monte Caluaria, vbi per trecentos pene annos latuerat. Inuentio est etiam Dei, seu Diuina adinuentio, non quia tantùm

diuino, vt dixi, motu facta est, sed quia idcirco facta est vt Christiani hoc salutari signo per vniuersum orbem celebrato, salutis suæ instrumentum & Saluatoris sui memoriam præcipuo cultu venerarentur. *O Crux splendidior cunctis astris. Hæc est arbor dignissima, in paradysi medio situata, in qua salutis author propria morte mortem omnium superauit.*

Secunda Dei adinuentio circa Crucem, est admirandum Diuinæ Sapientiæ consilium quo reparandi humani generis hic adinuentus est modus; Quàm stupendum hoc consilium! qualis adinuentio! quis cogitasset salutem hominum, maximum illud diuinorum omnium opus, in tam vili & probrosa materia quale erat infame lignum Crucis, esse restaurandam? *Christus factus est pro nobis maledictum, quia scriptum est: maledictus omnis qui pendet in ligno.* Gal. 3. Quis vero non demiretur illam Crucis infamiam in tantam modo Gloriam & honorem esse commutatam, vt nihil Cruce sit glorioſius, nihil pretioſius? *Vobis honor credentibus, non credentibus autem lapis quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: MIHI autem absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* 1. Pet. 2. Gal. 6.

Tertia denique adinuentio est, cùm ex honore & pretio Crucis in qua Christus Dominus salutem nostram est operatus, infertur æstimatio & commendatio Mortificationis & tolerantiæ, quæ est genus quoddam Crucis de quo Dominus: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me.* Luc. 9. Sicut enim quod erat infame lignum, per contactum Christi, factum est glorioſum, ita pœnæ & opprobria quæ secundum carnis & mundi sensum erant horrenda, nunc per Christum facta sunt suauia & amplectenda. *O bona Crux quæ decorem de membris Domini mei accepisti!* S. Andreas quod non tam dictum de ligno quam de tormento Crucis, seu de qualibet alia pœna, cuius Dominus tam verè abstulit opprobrium & aculeum, vt non sit minus honorificum & suaue pati quam gestare Crucem. Vndenam ergo nunc inter Christianos de pœnis quas inueniunt murmura? Certe vndecumque veniant & quicumque sint qui sic in pœnis murmurent, Iudaicum, Paganum & profanum aliquid redolere dicendi sunt; cùm tantum detrahant honori Crucis cuius hodie honor commendatur, quantum in pœnis murmurant.

Hæc est propoſita Veritas ad praxim non minus vtilis quam

Digitized by Google

facilis ad intelligentiam. Quid eſt enim honori Crucis detrahere, niſi vim eius & virtutem diminuere? Nonne ſi quis negaret miracula, ſanitates, expulſiones dæmonum, mortuos ſuſcitatos & alia innumera per ſacrum Crucis lignum mirè patrata; ſi quis ea derideret quaſi per illud lignum nihil tale fieri poſſet, nonne Cruci detraheret? Quia ſcilicet vim eius & virtutem negaret. Nonne profiteris Crucis ſigno quod in fronte formas, eam ineſſe vim vt dæmones pellat, tentationes arceat, diuinam concilien opem, & ſexcentis abundet bonis? ſit igitur hæreticus aliquis qui hæc irrideat, nonne is Cruci detrahet? Cur porro niſi quia vim eius & virtutem diminuet? ſed abſit hoc erroris portentum, & quod ab ipſo naſcentis Eccleſiæ primo exordio factum eſt, ſic ſemper fiat quod Tertullianus luculente ſcribit: *Ad omnem progreſſum atque promotum, ad omnem aditum atque exitum, ad veſtitum & calceatum, ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, ad ſedilia, quæcumque nos conuerſatio exercet, frontem Crucis ſignaculo terimus. Harum & aliarum diſciplinarum ſi legem expoſtules, ſcripturarum nullam inuenies. Traditio tibi prætenditur auctrix, conſuetudo confirmatrix, & fides obſeruatrix.*

L. de corona mil. c. 3. & 4.

II. PVNCTVM.

SED qui murmurat in pœnis, virtutem Crucis tantùm diminuit, quantùm murmurat.

Hæc eſt enim virtus Crucis vt pœnas acceptas & gratas faciat; hoc eſt *lignum*, quod in aquis amaris poſitum dulces illas fecit; hæc eſt *farina*, quæ in ollam coniecta, omnem inde amaritudinem ſuſtulit; hic *fauus mellis*, ex ore leonis eductus; hoc eſt *oleum*, quo inunctum iugum computreſcit & fit ſuaue iugum Chriſti, de quo tam ſuauiter ſanctus Auguſtinus: *Manſuefeciſti iugo tuo ceruicem meam, & nunc porto illud & leue eſt mihi.* Hic *faſciculus myrrhæ*, qui dum inter vbera ſponſæ morabitur, nihil eſt tam aſperum & inſuaue quod non condiatur, vt de ſe ſuiſque profitetur ſanctus Bernardus. Denique ſicut in Cruce eſt ſalus, ita in ea eſt infuſio ſupernæ ſuauitatis vt eſt apud Kempenſem.

Exodi 15. 4. Reg. 4. Iud. 14. Iſ. 10. 10. Conf. 36. Cant. 1. Serm. 43. 2. 2. c. 12.

Vndenam porro illa ſuauitas, illa facilitas niſi à Cruce Chriſti? ſiue quod inde Chriſtus Gratiam promeruerit, ſiue quod eius intuitu nos ita formet: ſiue quod ex eius veneratione, ani-

Digitized by Google

mus in pœnarum amorem facile tranſeat. Quocumque id denique modo fiat, prope illud eſt quod in templorum conſecratione peragitur dùm vnguntur Cruces. *Vos qui expertis eſtis*, inquit ſanctus Bernardus, *ecce ſcitis quia vere Crux noſtra inuncta eſt & per Gratiam ſpiritus adiuuantis, ſuauis & delectabilis eſt pœnitentia noſtra, & vt ita dicam, amaritudo noſtra dulciſſima.* *Serm. 1. in Dedic. Eccleſ.*

Tu vero quiſquis murmuras, nonne hanc virtutem Crucis negas aut minuis? Vnde enim murmur tuũ niſi ex aduerſo animi ſenſu, quẽ pœnæ sẽſus excitat? Quid porro eſt aduerſus ille animi ſenſus niſi iudiciũ quoddam de amaritudine & acerbitate doloris quem ſuſtines? quod quidem iudicium tuum ſi verum eſt, falſum eſſe neceſſe eſt quod de virtute Crucis dicitur, ſicque virtutem eius tantum diminuis per murmur, quantum per illud iudicas id eſſe malum quod per Crucem factum eſt bonum. Eſto ſit adhuc ſenſibilis dolor, non eſt ſublatus per Crucem dolor, ſed ille duntaxat animi angor & mœror quem ex dolore percipis, ſi modo velles ad Crucem Chriſti attendere; ſicut Dæmon dicitur victus & mors mortua per mortem Chriſti, cum tamen nec Dæmon ceſſet tentare neque mors vitam abripere, ſed quia per mortem Chriſti facile poſſumus Dæmoni reſiſtere & æternæ mortis damna euitare, ſic mors cogitur *non quidem non adeſſe ſed non obeſſe*, ait ſanctus Bernardus. Ita plane de pœnis ſentiendum, ſic per Crucem Chriſti ſunt mitigatæ, vt remaneat quidem dolor, ſed non angor ille qui murmur excitat, ſi cum Diuina gratia cogitare velis ſic te per pœnas conformari Crucifixo, ſic te ſalutem & perfectionem aſſequi, ſic te, vno verbo, tibi certiores gratiæ, gloriæque theſauros cumulare. Vnde quàm verum eſt hanc eſſe vim & virtutem Crucis vt illum angorem & murmur poſſit compeſcere, tam certo liquet te hanc diminuere virtutem cùm adhuc murmuras; nam illi te opponis, eius reſiſtis Gratiæ, neque minus ei contradicis quàm ſi negares quod dicitur de eius virtute & potentia, palámque diceres te contrarium experiri. O te miſerum qui cum Chriſti hoſtibus expugnas Crucem, à qua poteras contra tuos hoſtes propugnari!

III. PVNCTVM.

SIC ergo quando quis inuenit aliquid aſperum de quo conqueritur, & de inuenta Cruce conqueritur, & inuentæ Cruci tantùm is de-

Digitized by Google

trahit, quantum in pœnis murmurat, Quia sic virtutem eius diminuit quod est illi detrahere, & honorem qui hodie ab omnibus illi confertur velle quodâmodo subtrahere, perinde ac si Crucis hostis, & de illis esset quos Apostolus vocat, *Inimicos Crucis Christi!* Certe non alios ita vocat quàm qui terrena sapiunt & delicias præferunt veris bonis, atque hoc sæpe cùm à se dictum scribat, nunc se flentem ait iterare ac rursum repetere, cum sic ad Philippenses scriberet. Quod & alius Apostolus his apte verbis exponit: *Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes.*

Phil. 3.
S. Iudas.

Videsne quò impietatis te murmur tuum adigat? Videsne quàm grauiùs in pœnas deuoluaris cum de pœnis conquereris! nihil enim ita celeriter ac seuere punit Deus quam istos murmuratores, vt præclare Iudith suis Bethulitis, vnde & patientiæ commendandæ sumit argumentum: *Omnes*, inquit, *qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. Illi autem qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, & impatientiam suam & improperium murmurationis suæ contra Dominum protulerunt, exterminati sunt ab exterminatore & à serpentibus perierunt. Et nos ergo non vlciscamur nos pro his quæ patimur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse, flagella Domini quibus quasi serui corripimur, ad emendationem & non ad perditionem nostram euenisse credamus. Et dixerunt illi Ozias & Presbyteri; omnia quæ locuta es, vera sunt & non est in sermonibus tuis vlla reprehensio.*

Iudith. 8.
1. Cor. 10.
Num. 11.

Vellesne tu illam reprehendere? Nonne tu igitur reprehensibilis es, si murmurare pergis! *Custodite ergo vos à murmuratione quæ non solum nihil prodest*, vt monet Sapiens, sed & valde nocet vt visum est, vnde idem pergit; *& à detractione parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit, os autem quod mentitur occidit animam.* Vide supra in Quadragesima, singulis pene hebdomadis & feriis.

Sap. 1.

CONSI-

CONSIDERATIONES ET VERITATES COMMVNES OMNIBVS STATIBVS.

PRIMA CONSIDERATIO.

NON SINE DEO STATVM ESSE DELIGENDVM.

Væ filij deſertores, dicit Dominus, vt faceretis conſilium & non ex me; & ordiremini telam, & non per ſpiritum meum, vt adderetis peccatum ſuper peccatum, & os meum non interrogaſtis. Iſaiæ 30.

VERITAS PRACTICA.

Præcipitatio animi in ſtatu vitæ deligendo, præcipitium eſt animæ.

SENSVS eſt, quod qui ſine Deo temere ſtatum vitæ præſentis eligit, timere debet ne ſtatum eligat futuræ damnationis.

RATIO eſt, quia illi ſuo in ſtatu timendum eſt in futuram vitam, qui ſtatum exercet ſine ductu & Gratiis Dei.

Sed qui ſine Deo temere ſtatum vitæ præſentis eligit, ſtatum exercet ordinarie ſine ductu & Gratiis Dei.

Ergo timere debet ne ſtatum eligat futuræ damnationis; ſitque animæ præcipitium illa præcipitatio animi quo mouetur in hoc vel illud vocationis genus, non ritè priùs conſulto Deo.

I. PVNCTVM.

QVANTI sit momenti hæc Consideratio vel ex hoc liquet, quod non modo totius vitæ præsentis sed & futuræ, necnon æternitatis operosum illud Negotium agitur, cui vni operando creati sumus. Neque vero tantus est labor in cognoscendo & eligendo vitæ statu, si Deum consulas, quantum est periculum ne consulas, & quantum est damnum si statum eligas non consulto Deo. Quamobrem sic est formata Veritas quæ considerandæ proponitur, vt serio apprehendas non esse quidquam statuendum sine Deo, de statu vitæ præsentis; cùm sic alioquin statueretur de statu futuræ damnationis. Expende singulas propositiones quæ id declarant.

Prima est manifesta; quid enim speret Is aut quid non timeat qui sine ductu & Gratiis Dei statum exercet? An poterit aliquid boni sine Deo? aut si nihil boni præstet, an poterit rectè sperare salutem? an poterit non timere damnationem? Nonne à statu vitæ velut à certa viuendi regula, petenda est Ratio totius boni quod agas, orationum, eleemosynarum, ieiuniorum, & similium bonorum operum quæ ita dependent à proprio cuiusque statu, vt in quo vnus bene, male alius operari posset? Iam vero si status sit à Deo destitutus, neque eius ductus & gratia dirigatur, nonne velut distorta regula quidquid ad eum dirigetur deprauabit? Si radix est amara, quales erunt fructus? *Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus?* si scaturigo luculenta, quales riuuli fluent? si nequam oculus fuerit, nonne etiam, quod aiebat Dominus, *corpus tuum tenebrosum erit? vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint; nam si tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt:* vide ne infausta illa in te cadant: *Væ eis quoniam recesserunt à me; sed & væ eis cùm recessero ab eis.*

Matth. 7.

Luc. 11.

Matth. 6. sec 7. & 9.

II. PVNCTVM.

SED qui sine Deo temere statum vitæ præsentis eligit, statum exercet ordinarie sine ductu & Gratiis Dei.

Primo enim qui rem tanti momenti, qualis est electio status, sine Deo constituit, quæ minora sunt sine illo facile agredie-

Digitized by

tur, nec multum curabit ductum eius aut gratias quibus regatur. Illa illa libido quæ traxit animum ad talem vitæ ſtatum, ſic conſtanter inducet ad eum exercendum, vt vix vllo alio moueatur motu. *Prouerbium eſt*, inquit Sapiens, *adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit non recedet ab ea. VNVSQVISQVE in viam ſuam declinauit.* Pr. 22. Iſ. 53.

Deinde verò licet oraret, nonne hæc eſt ordinaria pœna peccatorum vt eorum preces difficiliùs exaudiantur, cùm præcipue circa id orant in quo peccauerunt? Si peccatum quidem ſuum agnoſcerent & de inſtaurando ſtatu cogitarent, forſitan ignoſceret Deus, vt alia meditatione vdebitur; ſed cùm ſuo in errore permanentes efflagitarent gratias ad illum ſtatum exercendum quem noluit Deus, aut certe in quo eligendo non eſt conſultus, vix eas obtinerent, & iuſte remitterentur ad illos quorum conſilium potius quam Dei quæſierunt; *Surgant, & opitulentur vobis, & in neceſsitate vos protegant.* Deut. 32. Nam ſi parentes filium qui ſe inconſultis matrimonium contraxiſſet, iure priuarent ſuis bonis, aut gratiâ quam illi alioquin contuliſſent, nonne eodem & potiori iure Deus *filios illos ſubſtractionis* puniet, qui nec eo rogato nec conſulto, in ſtatum vitæ ſe iniecerunt? *Væ qui prædaris nonne & ipſe prædaberis, & qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris? Cùm conſummaueris deprædationem, deprædaberis, cùm fatigatus deſieris contemnere, contemneris.* Hebr. 10. Iſ.

III. PVNCTVM.

SIC ergo eſt, quod qui ſine Deo temerè ſtatum vitæ præſentis eligit, timere debet ne ſtatum eligat futuræ damnationis.

Nam quicumque ſit ille ſtatus, niſi Deus adſit, quis dignè Deo poterit eum exercere? Quis ſine Deo tutus, cùm etiam adiuuante Deo, tam multi ſua culpa cadant? Quis porrò iuſtius à Deo dici poteſt in ſtatu exercendo deſeri quàm qui dum ſtatum eligeret, Deum deſeruit? Nonne illis iam pridem dictum, *dereliquiſtis Dominum vt derelinqueret vos?* quantumcumque ſint illi prudentes, *peribit ſapientia à ſapientibus eius, & intellectus prudentium eius abſcondetur. Væ qui profundi eſtis corde, vt à Domino abſcondatis conſilium, quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt, quis videt nos, & quis nouit nos? peruerſa eſt hæc veſtra cogitatio, quaſi ſi* 2. Par. 24. Iſ. 29.

lutum contra figulum cogitet & dicat opus factori suo, non feciſti me, & figmentum dicat fictori suo, non intelligis.

Quamobrem id ſummopere præcauendum, & audiendus in primis Sapiens: *fili, ſine conſilio nihil facias, & poſt factum non pœnitebit. In via ruina non eas, & non offendes in lapides: nec credas te viæ laborioſæ, ne ponas animæ tuæ ſcandalum.* Rurſumque Idem & apertius. *Cor boni conſilij ſtatue tecum, non eſt enim aliud pluris illo. Anima viri ſancti enuntiat aliquando vera, quàm ſeptem Circumſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. Et in his omnibus deprecare Altiſſimum, vt dirigat in veritate viam tuam. LOQVERE Domine quia audit ſeruus tuus. NOTAM fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis Domine, & doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomen tuum: Domine viuificabis me in æquitate tua.*

Eccleſi. 31.

Ibid. 37.

1. Reg. 3. Pſ. 142.

De Diuina autem voluntate agnoſcenda circa ſtatum, vide plura in libris de Ordine, atque hîc in Meditatione vernacula.

CONSIDERATIO SECVNDA.

DE NON DIFFERENDA STATVS SEV VOCATIONIS COGNITAE ACCEPTATIONE.

Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Eccleſ. 5.

VERITAS PRACTICA.

Non euitat præcipitium ſed mutat, qui ne nimis ſit præceps, nimis eſt lentus.

RATIO eſt, quia præcipitium euitandum de quo hic agitur, hoc eſt, ne quid in ſtatu eligendo fiat contra vel præter voluntatem Dei.

Digitized by Google

Sed ſi nimis ſis lentus vel ad inquirendam vel acceptandam Diuinam voluntatem, fieri poterit aliquid contra ipſam Dei voluntatem.

Ergo non euitat præcipitium ſed mutat qui ne nimis ſit præceps, nimis eſt lentus; ac propterea ſicut tamdiu deliberandum eſt de vitæ ſtatu, donec cognoſcatur Dei voluntas: ſic eâ cognitâ, non eſt diutius dubitandum, nec differenda ſtatus acceptatio.

I. PVNCTVM.

QVÆ in omni negotio cauenda maxime ſunt duo illa extrema, præcipitatio & tarditas: ea præcipue ſunt in ſtatu vitæ deligendo euitanda. Neque minus periculi aut detrimenti eſt in vno extremorum quàm in alio, cùm ex vtroque perinde, ni caueatur, periculum ſit, ne quid præter aut contra Dei voluntatem fiat, quod eſt maximum in hac materia detrimentum. Quamobrem ſicut antè prouiſum eſt ne quid præcipites, ita modò ne differas: & eadem prorſus vtriuſque eſt ratio quæ à Diuina Voluntate petitur & in Veritate propoſita continetur.

Sic ergo habe, totum hoc negotium in hoc vno verti, vt voluntas Dei de nobis agnoſcatur & fiat. Hæc vna deliberandi cauſa, hæc vna præcipitationis cauendæ ratio; hæc vna eſt legitima ad illos reſponſio qui temerè contra poſtulantes religioſum habitum, fremunt & objiciunt, vbique & in vnoquoque ſtatu Deum poſſe coli, ac ſalutem æternam comparari; Non eſt enim hoc aliter verum de vnoquoque ſingulari, quàm ſi fuerit in ſuo ſtatu, id eſt, in eo quem deſtinauit illi Deus. *Secundum propoſitum voluntatis ſuæ*, inquit Apoſtolus, *ſecundum propoſitum eius qui operatur omnia ſecundum conſilium voluntatis ſuæ, vt ſimus in laudem gloriæ eius.* Epheſ. 1.

Cùm enim Diuina Sapientia ſic mundum regat per varios hominum ſtatus, vt videmus; prouidit ipſa quem cuique ſtatui potiſſimùm applicaret, ſingulisque naturales dotes, talenta & gratias deſtinauit quibus non in hac tantùm vita rite ſuum illud munus obirent ad quod vocati ſunt, ſed & æternam inde vitam ac

Digitized by Google

beatitudinem promererentur. Sit vero aliquis qui temerè se in statum præcipitet non quem destinarat Deus, sed quem sua libido proposuit; illumne putas hominem tam certò suam salutem in hoc suo statu consequuturum quàm in illo alio cœlitùs destinato? Caue id putes; non quod status ille sit malus, sed quod non ille sit quem volebat Deus, & cui propterea suas gratias attexuerat, quarum præsidio seruandus erat is qui earum defectu peribit
Pr. 7. in alio statu quem nolebat Deus. *Velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.*

Id ergo plane pendet à prima illa Dei quam Apostolus vocat *Voluntate Bonitatis*, qua scilicet de vnoquoque benigne statuit non quidem absolute sed conditione adiecta si velit, si consen-
2. Thess. 1. tiat, si cooperetur; *Oramus*, inquit, *semper pro vobis vt dignetur vos vocatione sua Deus noster, & impleat omnem voluntatem Bonitatis*; Tum enim demùm beatus is qui sè illi primæ voluntati accommodet & totum conformet; si quis vero dissentiat & aliter de se suisque ordinet, nihil nisi distortum, inordinatum, confusum, & perturbatum expectet, quia non habet Deum prouisorem
Iac. 2. & adiutorem, *quoniam obtriuit Dominus confidentiam tuam, &*
Exodi 14. *nihil habebis prosperum in ea. NOLITE ascendere, non est enim Dominus vobiscum, ne corruatis coram inimicis vestris.*

Hæc est ergo ratio cur sic deliberandum est ante statum, ne quid scilicet contra hunc Diuinum ordinem statuatur, vnde in totam vitam atque ipsam etiam æternitatem pernicies importa-
Ps. 57. retur. *Errauerunt ab vtero, loquuti sunt falsa, furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas, quæ non exaudiet voces incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Hæc si attente perpendas, videbis quàm apta sint & congrua. Sed & egregius est locus apud Isaiam qui his opportunè accom-
Is. 65. dari posset: *Et vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis fortunæ mensam & libatis super eam. Numerabo vos in gladio, & omnes cæde corruetis: pro eo quod vocaui & non respondistis: locutus sum & non audistis, & faciebatis malum in oculis meis, & quæ nolui, elegistis: Propter hoc, hæc dicit Dominus Deus: ecce serui mei comedent & vos esurietis.* Et quæ plura pergit in hunc sensum quo declaratur tam male futurum iis qui sibi sine Deo statum vitæ eligunt, quam bene aliis.

Digitized by Google

II. PVNCTVM.

SED ſi nimis ſis lentus vel ad inquirendam vel ad acceptandam Diuinam voluntatem, periculum eſt ne quid fiat contra ipſam Dei voluntatem.

De inquirenda quantocyus Diuina voluntate ſatis per ſe patet & ex ſuperiori Conſideratione manifeſtum relinquitur. Nunc vero de acceptanda ſine dilatione quando cognoſcitur: ſeu de fugienda tarditate in acceptando ſtatu cognito, ne forte vmquam acceptetur ſi nimis differas, ſecunda hæc propoſitio potiſſimùm eſt intelligenda. Ac primo quidem illa dilatio licet totum negotium non penitus deſtrueret, ita tamen diſplicet Deo qui iubet ſtatim dari quod noris dandum, neque in craſtinum differri quod hodie poſſis, vt merito timeri poſſit ne quid periculi & detrimenti ab ea dilatione proueniat. Sic enim Sapiens poſtquam dixit: *Non tardes conuerti, nec differas*, ſtatim addit, *ſubito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te.* Prou. 3. Eccleſi. 5.

Secundo, minùs paratum indicat animum quàm par eſſet ad cultum Dei: Quid enim nutas cùm noris quid velit Deus? hoc vnum erat exquirendum, hoc vnum in deliberationem venerat, quod cùm ſit modo manifeſtum, quid eſt quod rurſum deliberas? quid eſt quod dubitas aut longius differs? *Quid adhuc retardatis*, ait Dominus, *& quid dicitis in his*, quæ ſunt ſcilicet tam manifeſta vt non ſit dubitandi locus! Eccleſi. 5ta

Tertiò denique quod caput eſt, cùm nihil ſit leuius & inconſtantius humana voluntate, hoc vnum cunctationes illæ producunt, vt nihil tandem fiat, nihil eorum quæ deliberaſti, aut quæ facta deliberatione ſtatuiſti; quod ex triplici capite prouenit. Primò quidem ab inconſtantia humana quæ ſe facillimè diuerſas rapit in partes quando ſibi relinquitur, *faſcinatio enim nugationis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum.* Sap. 4. Deinde verò à Dæmone qui ſi deliberationem impedire non potuit, conatur effectum retardare & penitus detorquere, ſub prætextu conſilij certioris capiendi, vel aliqua etiam pietatis prætentâ causâ: *permitte me primum ire, & ſepelire patrem meum.* Ac tandem ipſe Deus tali offenſus mora & tarditate, hominem deſerit, lumen ab intellectu ſubtrahit, affectum & voluntatem, & Matth. 8.

Prou. 1. Luc. 7. cogitationem & memoriam ſubuertit omnem. *Vocaui & renuiſtis, deſpexiſtis omne conſilium meum! CONSILIVM Dei ſpreuerunt in ſemetipſos.* Vnde poſtremò ſit vt miſeranda illa anima quò ſe vertat neſciat, vbique tenebras, vbique luctus, vbique damnum timet. *Aſcendunt vſque ad cœlos, & deſcendunt vſque ad abyſſos,* Pſ. 106. *anima eorum in malis tabeſcat, Turbati ſunt, & moti ſunt ſicut ebrius, omnis ſapientia eorum deuorata eſt.* O quàm ille ſapientius qui Pſ. 118. dicebat: *paratus ſum & non ſum turbatus, vt cuſtodiam mandata tua.*

III. PVNCTVM.

NON euitat ergo præcipitium ſed mutat, qui ne nimis ſit præceps, nimis eſt lentus: quandoquidem ex hac lentitudine & tarditate non minus eſt periculi ne diuina fiat voluntas in eligendo Ier. 48. ſtatu, quàm ex præcipitatione, & inconſulta deliberatione. *Fertilis fuit Moab ab adoleſcentia ſua, & requieuit in facibus ſuis, nec transfuſus eſt de vaſe in vas, & in tranſmigrationem non abiit, idcirco permanſit guſtus eius in eo, & odor eius non eſt immutatus.* Tum poſt multa inde futura damna, ſic Propheta pergit *pauor & fouea & laqueus ſuper te, ô habitator Moab, dicit Dominus. Qui fugerit à facie pauoris, cadet in foueam: & qui conſcenderit de fouea, capietur laqueo.* Sic plane qui lentiores ſunt: ſic inopes redduntur conſilij vt omnia timeant, & vnum fugiendo periculum in aliud incidunt. Poſſet quidem differri exequutio propter iuſtas cauſas, ſed non acceptatio & præparatio animi ad exequendam Dei voluntatem, cùm perinde periculum ſit ne vmquam fiat ſi ſic retardetur, atque ſi non eſſet deliberatum de illa Dei voluntate cognoſcenda.

Iob. 17. *Si ſuſtinuero,* inquit Iob, id eſt, ſi tardauero: *infernus domus mea eſt.* O quale verbum & quàm diligenter expendendum. Primo quidem intelligi poteſt de ipſo loco tormentorum, qui certe tam timendus eſt ſi non fiat Dei voluntas, quam certum eſt nullam eſſe ſalutem non facienti voluntatem Dei. Secundò domus, id eſt, manſio, ſtatus exterior vitæ, infernus eſt retardanti, & non facienti voluntatem Dei, nam omnia inordinata, vt dixi, confuſa, ſuſq; deq; verſa, *Ibi nullus ordo ſed ſempiternus horror inhabitat.* Tertiò, domus interior eſt Conſcientia, & eſt Infernus ille infe- Pſ. 85. rior de quo Dauid, *eruiſti animam meam ex inferno inferiori,* talis

vero

vero domus eſt Cunctatori, cùm vndique ſtimuletur & quibuſdam dubiorum atque angorum aculeis conſtringatur. *Expectabam bona & venerunt mihi mala, præſtolabar lucem, & eruperunt tenebræ:* quia tu ſcilicet nimis expectaſti. Hûc etiam atque etiam refer & reuolue quod ſupra dictum eſt ex Propheta: *omnes in cade corruetis pro eo quod vocaui, & non reſpondiſtis, locutus ſum & non audiſtis.* Nam ſi quis vmquam in tumultu, vel in ſeditione aut repentino caſu pereat, ille eſt ordinarie qui bonum diſtulit quod iam facere debuiſſet. Caue: *& Memor eſto, quoniam mors non tardat, & teſtamentum inferorum quia monſtratum eſt tibi:* Id eſt, decretum mortis, & infaustæ mortis, ni caueas. Ac tandem: Quo longius differs, difficultatem difficilius tolles.

Iob. 30.

Iſ. 65.

Eccleſ. 14.

Vide in 1. parte, Feria 2. hebdom. 4. poſt Epiphaniam.

CONSIDERATIO TERTIA.

QVO DIE SVSCIPITVR ADMINISTRATIO STATVS, VT PERFECTE SECVNDVM DEVM EXPIEATVR: VEL QVOCVMQVE DIE, DE OFFICIO RITE ADMINISTRANDO COGITETVR.

Dicite Archippo, vide miniſterium quod accepiſti in Domino, vt illud impleas. Coloſſ. 4.

VERITAS PRACTICA.

Sicut à Domino quærendum eſt officium: ita in officio quærendus eſt Dominus.

SENSVS planior eſt, quod quâ ratione probatur miniſterium à Domino eſſe accipiendum, eâdem prorſus concluditur, eius

Digitized by Google

administrationem ad Dominum esse referendam.

RATIO EST, quod idcirco præcipue à Domino Deo ministerium est accipiendum, quia Dominus est, & sic Dominus vitæ nostræ agnosci debet & coli.

Sed hæc eadem ratio exigit vt omnis administratio ad eum referatur.

Ergo æquè est referenda: Et sicut à Domino quærendus fuit status seu officium, sic in officio exercendo quærendus est Dominus; non vanus honor, non mundi gloria, non emolumentum proprium, aut quid terrenum simile.

I. PVNCTVM.

In Ps. 118. VERISSIME & aptissimè sanctus Augustinus de omni negotio ac potissimùm de officio suscipiendo; *Magni*, inquit, *interest cùm aliquid boni facimus, cuius rei contemplatione facimus. Officium quippe nostrum non initio sed fine pensandum est, vt scilicet non tantùm si bonum est, sed præcipuè si bonum est propter quod facimus, cogitemus. Hos oculos quibus contemplamur quare facimus quid facimus auerti poscit (Dauid) ne videant vanitatem, id est, ne hanc attendat propter quam faciat cùm boni aliquid facit:* Et post multa de hac vanitate seu amore laudis humanæ sic pergit: *Porrò si vanum est propter hominum laudes bona facere, quantò vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam siue retinendam, & si quid huiusmodi est commodi temporalis quod nobis accidit extrinsecus: propter ipsam denique temporalem salutem non debemus facere bona opera nostra, sed potius propter illam quam speramus æternam vbi bono immutabili fruamur, quod est ipse Deus.*

Ex quibus sanctissimi Patris verbis collige quod nisi aduertatur initio suscipiendi muneris aut alterius boni operis faciendi, statim adrepunt animo tres illi Concupiscentiæ naturalis motus, *Vanitas, Voluptas & Commoditas*, in iisque tota intentio operis defigitur & deprauatur. Quamobrem id maximopere præcauendum, & discendum hodie, Quod si ministerium à Domino est accipiendum, eius quoque administratio prorsus ad ipsum est referenda. Eadem quippe est vtriusque ratio, vt attente conside-

Digitized by Google

ranti patet. Quid eſt enim quod à Domino miniſterium ſeu officium quodlibet ſit ſumendum, niſi quia Dominus ſic vitæ noſtræ Dominus agnoſci debet & coli? Nam cùm reuera ſimus eius ſerui & filij, atque noſtræ ſeruitutis & obſeruantiæ teſtimonia & notas proferre debeamus quoties ſeſe occaſio dederit, & maxime quoties poſtularit, id autem poſtulet & ratio ſuadeat, vt in officio ſuſcipiendo quod eſt tanti momenti ad reliquam vitam, eius voluntatem & ordinationem ſpectemus; profecto iſta ſubiectio & dependentia denegari non debuit cùm à filiis deferatur parentibus, & nos longe plura Deo quam filij progenitoribus debeamus. *Numquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit te, & fecit* Deut. 32. *& creauit te?* Vnde ſi quis hoc tam debito deeſſet officio, tantam incurreret ingratitudinem vt in eam prouocentur cœli & terra: *Audite cœli, & auribus percipe terra quoniam Dominus loquutus eſt: Iſ. 1. filios enutriui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me: Cognouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, Iſrael autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.*

II. PVNCTVM.

SED hæc ipſa Ratio exigit vt ad Deum omnis adminiſtratio noſtri officij referatur. Sic enim verè Dominus vitæ noſtræ agnoſcetur, cum non modo præcipuam ſed ſingulas eius partes in eius obſequium impendemus; *Per ſingulos gradus meos pronuntiabo il-* Iob 31. *lum*, aiebat Iob: Sic verè à nobis id exigit vt cùm nobis non ſimus nati, non nobis etiam laboremus & operemur, ſed ipſi à quo toti ſumus & pendemus, cui totum debemus quod ſumus, & cui totum poſtquam reddiderimus, *ſerui ſemper inutiles ſumus, quod* Luc. 17. *debuimus facere, fecimus.* En omnes Creaturas noſtro miniſterio deputat, quin & Angelos nobiliſſimas illas intelligentias, noſtræ ſalutis & incolumitatis adminiſtros ordinauit, vt ſic illi obſequi noſque totos illius obſequio mancipare diſceremus, quale id probrum eſſet non deferre Deo quod Creaturæ nobis non denegant! Audi quid omnes loquantur apud Hugonem Victorinum; *Vide homo, dicit mundus, quomodo amauit te qui propter te, fecit me: Seruio tibi quia factus ſum propter te, vt ſernias illi qui fecit & me & te: me propter te, & te propter ſe: ſi ſentis beneficium, redde debitum; ſi accipis benignitatem, redde Charitatem.* Adde quod Crea-

tor ipse & Dominus plus tibi quodammodo seruit quàm tu ipsi:
Act. 17. In ipso enim ita viuimus, mouemur & sumus vt sine ipso ne pedem, ne manum mouere possimus; sine ipso nihil prorsus boni
2. Cor. 3. nec agere nec cogitare. *Non enim sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est*. Quid ergo non meretur ex quibuslibet ministerij & vitæ nostræ partibus, qui primus & præcipuus eius operator exitit? An verò aliquid ipse agat nisi propter se? Potestne Deus alium habere finem
Is. 48. quàm seipsum? *Propter me, propter me, faciam, & gloriam meam alteri non dabo. Ego ipse, ego primus, & ego nouissimus.* Si autem nos cum ipso & ille nobiscum vna eademque simul operatione conuenimus, quid decentius quid rationabilius quam vt nos in idem vna etiam eademque prorsus intentione coeamus? ac proinde sicut ipse nihil quam se solum aut propter se alia, sic nos nihil aliud præter ipsum aut propter ipsum attendamus?
Rom. 14. *Nemo nostrum sibi viuit & nemo sibi moritur*, ait Apostolus, *siue enim viuimus, Domino viuimus; siue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, siue morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit, vt mortuorum & viuorum dominetur.*

Admiranda plane verba & quæ propositionem nostram valde confirment, siue consideres quid fecit viuens Christus & quid meruit moriens; siue expendas illud quod dicitur *vt viuorum dominetur sicut & mortuorum.* Videsne quomodo mortuorum dominatur? quomodo toti sunt eius, siue in cœlo, siue in purgatorio, siue etiam in inferno: nullibi enim aliter quam prout ipse ordinauit, sesè prorsus quisquam mouet: sic viuorum dominari posset si vellet: sed quia liberi sunt quamdiu viuunt, ideo non dominatur nisi velint, velle autem debent quia sic meretur Do-
Ser. 20. in Cant. minus: *& dignus est plane morte*, inquit sanctus Bernardus, *qui tibi Domine Iesu recusat viuere, & mortuus est, & qui tibi non sapit desipit, & qui curat esse nisi propter te, pro nihilo est & nihil est. Propter temetipsum Deus fecisti omnia, & qui vult esse sibi & non*
Contra Demetrid. *tibi, nihil esse incipit inter omnia.* Quod & grauiter sanctus Cyprianus, *ipse de seruo tuo exigis seruitutem & homo hominem tibi obedire compellis, & cùm sit vobis eadem sors nascendi, conditio vna moriendi, corporum materia consimilis, animarum ratio communis; nisi tibi pro arbitrio tuo seruiatur, nisi ad voluntatis obsequium pareatur, imperiosus & nimius seruitutis exactor flagellas, verberas, fame*

Digitized by Google

ſitique frequenter & carcere affligis & crucias; & non agnoſcis miſer Dominum tuum, qui ſic exerceas in homine dominatum!

III. PVNCTVM.

SICVT ergo à Domino quærendum eſt officium, ita in officio quærendus eſt Dominus: ſeu quod idem eſt, *qua ratione miniſterium eſt à Domino accipiendum, eâdem profus eius adminiſtratio eſt ad Dominum referenda*; cùm vt eſt Dominus non modo in præcipua vitæ parte aut aliquo miniſterij gradu ſit à nobis colendus, ſed in ſingulis quibuſque partibus: adeo vt toti eius & voluntate & effectu ſimus, ſicut debito toti ſumus. *Reddite quæ ſunt Dei Deo, CORPVS, animam voluntatem*, inquit ſanctus Hilarius; *ab eo enim hæc profecta, atque aucta retinemus: proinde condignum eſt vt ei totum reddant cui debere ſe recolunt & originem & profectum.* Matth. 22.

Et certe quid prodeſſet tantopere deliberare in ſtatu deligẽdo, ſi cùm ſtatum accepimus & adminiſtramus, non Deum ſed vanitatem, commoditatem aut quid aliud infimum quæreremus? Nonne propterea vel maxime cautio eſt adhibenda in electione ſtatus ne ſi Deum non conſulamus, vt dictum eſt; ex vanitate, vel voluptate, aut aliis concupiſcentiis in officium aliquod temere nos iniiciamus, vnde illa detrimenta quæ conſiderata ſunt importarentur in totam vitam, imo in totam æternitatem? Iam vero, eſto elegeris qua par eſt religione & ratione ſtatum tuum, nec quemquam acceptaris niſi quem putas velle Deum: Quid te iuuabit hæc electio aut deuotio ſi dum adminiſtras ſtatum, id adminiſtratione ſequaris quod electione fugiſti? Eligendo ſtatum ſeu officium, cauebas Concupiſcentiam: & in exercendo pòſt officio non times ipſam conſectari? Quale hoc portentum & crimen putas niſi prævaricatorẽ te conſtituere, *cùm quæ deſtruxiſti rurſum ædificas?* Sic aperte Apoſtolus, qua de re ſupra fuiſſimè, & modo etiam ſatis, ſi quod idem vrget expendas: *Miror quod ſic tam cito transferimi ab eo qui vos vocauit in Gratiam Chriſti.* Gal. 2. Ibid. 1.

Nonne idem Deus & idem Dominus poſt electum & acceptatum ſtatum atque in ipſa electione & acceptatione ſtatus? Nonne idem debitum ſeruitutis tuæ vt ne adminiſtres illum tuum ſtatum niſi propter ipſum, ſicut ne ſtatum eligas niſi per ipſum? Nonne vna & eadem ipſius voluntas eſt, vt ab eo pendeas, illique

vni viuas siue in inchoando siue in producendo aut perficiendo quolibet munere? An vna pars vitæ & muneris illius est & non alia? Nùm locus aliquis vbi non sit præsens: aut tempus aliquod vbi non sit Deus & Dominus tuus? Cur ergo tu alius, cur tu à te in alium translatus, aut potius cur à Deo in teipsum male immutatus & peruersus? Responde si vales, aut si non vales, caue sic interrogeris, *& Vide ministerium quod accepisti in Domino vt illud impleas*, nihil aliud in eo spectando quam quod ipse spectauit. Quidquid proponat mundus, quidquid suggerat Concupiscentia, semper illud Prophetæ vigeat & præualeat, qui postquam dixit: *Inimici hominis domestici eius: Ego autem*, inquit, *ad Dominum aspiciam, expectabo Deum Saluatorem meum.* Tota de his est hebdomada 5. post Epiph. in 1. parte: vbi & vide quarto Ianuarij. Et in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ nonæ. Necnon suprà Die 24. Februarij.

Coloss. 4.

Mich. 7.

CONSIDERATIO QVARTA.

DE ORDINANDO STATV, SI FORTE SIT INORDINATVS.

Scrutemur vias nostras, & quæramus & reuertamur ad Dominum. Thren. 3.

VERITAS PRACTICA.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ suæ, non obsequi peius est, quàm primò vocantem ne erraret, non sequi.

RATIO est, quia quod maiori Dei Bonitati opponitur, illud censendum est peius.

Sed maior est Bonitas Dei, reuocare errantem quàm primò vocare ne erret.

Ergo tùm peius est non illi obsequi.

Digitized by

I. PVNCTVM.

INORDINATVM statum hîc dicimus qui contra vel præter ordinem & dispositionem Dei est susceptus, vno ex his tribus modis. Primus cùm nullo modo consultus est Deus, sed humano tantum cõsilio de re deliberatum est, vnde acciderit alium forte statum fuisse electum quem noluisset Deus: *Quæ nolui, elegerunt.* Secundus, cùm in suscipiendo statu aliqua iniustitia interuenit, vt sunt contractus dolosi, simoniæ, fraudes, circumuentiones, fallaciæ circa ætatem, capacitatem & similia de quibus dicitur: *Non est veritas non est misericordia, & non est scientia Dei in terra. Maledictum & mendacium & homicidium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra.* Tertius, cùm sola vel ambitione, vel terrenæ commoditatis respectu, aut sensualis delectationis motu res tota transacta est, *concupierunt concupiscentiam.* Sicut enim terrena & humana vacatio bono & laudabili fine suscepta, laudem meretur & merito salutis æternæ deseruit; sic etiam Ecclesiastica licet & spiritualis si vitiosâ & culpabili intentione assumatur, inordinata est. Sic expressè sanctus Augustinus, *finis quò referuntur ea quæ facimus, id est, propter quem facimus quidquid facimus, si non solum inculpabilis sed etiam laudabilis fuerit, tunc etiam facta nostra, laude aliqua digna sunt: sin ille meritò culpatur, quem spectamus & intuemur cum in aliquo versamur officio, id quoque officium nemo improbandum vituperandumque dubitauerit.* Quomodo vero status sic inordinatus ordinari potest, dicetur aptius tertio puncto, postquam animus ad debitum ordinem reuocandum exarserit consideratione Veritatis propositæ. Sic igitur habe & diligenter expende, *Quod reuocanti hominem Deo ab errore viæ suæ, siue ab inordinato statu, peius est non obsequi quàm primo vocantem ne aliquo ex tribus dictis modis errares, non sequi.*

Isa. 66. *Osu. 4.* *Ps. 105.* *L. 2. de Morib. Manich.*

Ratio est euidens, quia quod maiori Dei Bonitati opponitur, illud censendum est peius. Cum enim malum sit oppositio quæ dicitur priuatiua, boni; certè quo bonum illud est melius, eò peior est etiam eius priuatio. Et licet omne peccatum opponatur Bonitati Diuinæ, atque ex ea parte sit graue malum, quia tamen

Digitized by Google

Bonitas illa maior ac maior apparet in nonnullis casibus, tunc humana malitia quæ illi resistit, eo peior censenda est quo Bonitas maior. Sic peccata in Spiritum sanctum, id est, in Diuinam Bonitatem idcirco grauiora dicuntur aliis & eorum remissio longe difficilior. *An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?* *DVRA ceruice & incircumcisis cordibus & auribus vos semper spiritui sancto resistitis! NON habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti.*

Matth 20.
Act. 7.
Matt. 12.

II. PVNCTVM.

SED maior est Bonitas Dei, reuocare errantem quàm primò vocare, ne erret.

Certe magna est Bonitas primo vocare, præuenire, mentes excitare, *si quis est paruulus, veniat ad me.* *BONITATEM fecisti cum seruo tuo.* Sed longè maior apparet illa Bonitas quando iam semel aut pluries contempta fuit, quando iam vocanti est illi opposita via, quando iam status præfectus, quando iam statuta vitæ degendæ ratio: quando iam *notum fecit nobis Sacramentum voluntatis suæ*, vt vocat Apostolus, & nos nulla eius ratione habita, *facientes voluntatem carnis & cogitationem*, nos tamen requirit, & reuocat, *Redite ad cor, conuertimini filij reuertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester:* Ah tùm certe, *diuitiæ sunt & thesauri Bonitatis.*

Pr. 9.
Ps. 118.
Ephes. 1.
Ier. 3.

O quàm bonus & suauis est Domine spiritus tuus, ideoque eos qui exerrant corripis, & de quibus peccant admones vt relicta malitia credant in te Domine! Videsne hanc potissimum à Sapiente poni notam Bonitatis Diuinæ, quod errantes requirat & corripiat? sic agnoscebat sanctus Augustinus: *Tu Domine licet in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamen es in operibus pietatis. Si pœniteo, parcis: si reuertor, suscipis: dum differo, præstolaris: reuocas errantem: inuitas repugnantem, expectas torpentem, amplexaris redeuntem.* Hoc est certe mirum! Vel tam bonum esse patrem erga tam malos filios: vel tam malos esse filios, erga tam bonum Patrem.

Sap. 12.

III. PVN-

Digitized by Google

III. PVNCTVM.

SIC igitur reuocanti hominem Deo, ab errore viæ ſuæ, non obſequi peius eſt, quàm primò vocantem ne erraret, non ſequi: Quia maior eſt bonitas Dei ſic reuocare hominem: & maior eſt malitia hominis ſic maiori Dei bonitati reſiſtere. Quod vtrumque Ieremias luculentè deſcribit; *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ſuſcipiam te. Ergo ſaltem amodò voca me: pater meus, dux virginitatis meæ tu es. Numquid vidiſti quæ fecit auerſatrix Iſrael? abiit ſibimet ſuper omnem montem excelſum, & ſub omni ligno frondoſo; Et fornicata eſt ibi. Et dixi: cùm feciſſet hac omnia, ad me reuertere, & non eſt reuerſa.* Quaſi diceret, in hoc apparet maxime eius malitia quod non reuerſa ſit, ſicut apparebat mea bonitas cùm illam reuocarem. Ier. 3

Sic paucis ſanctus Anſelmus contra induratos quos ipſo Dæmone peiores eſſe ſic oſtendit à bonitate Diuina cui reſiſtunt: *Diabolus perſiſtit in malitia, Deo reprobante; Ego vero Deo reuocante. Ille obduratur ad punientem, ego ad blandientem: Etſi vterq; contra Deum, Ille contra non requirentem ſe, ego contra morientem pro me. Ecce cuius imaginem horrebam, aſpicio in me horribiliorem.* Poteſtne aliquid peius & deterius cogitari? poteſtne verò aliquid melius & opportunius repræſentari ad ordinandum ſtatum ſi forte ſit inordinatus, quàm hæc mali extremitas quæ vel incurrenda eſt, vel ordinandus ſtatus cum Gratia quæ ſe offert in hunc finem?

Legenda eſſent quæ fuſius habentur in libris de ordine de hac materia; ſic vero paucis triplex Inordinatio de qua primo puncto, dictum eſt, ordinari poteſt. Primò ſi in eligendo ſtatu Deum omnino non conſuluiſti, agnoſce culpam, agnoſce ſupremum eius dominium, cui hoc erat deferendum vt rem tanti momenti non agredereris ſine eius conſilio & nutu. Subjice te illi in hoc ipſo tuo ſtatu. Et quidem ſi deponi poteſt, oſtende te ad id paratum ſi noris Deum ita velle: aut ſi deponi non poteſt, depone ſaltem illam libertatem qua es abuſus vt inconſulto Deo illum eligeres & exerceres. Non ita deinceps, non ita vt voluiſti, ſed purè & nude vt vult Deus cuius voluntas agnoſci-

tur, & colitur in illa necessitate seu impossibilitate mutandi status. Quod enim aliter fieri non potest, ad Deum referri debet; & dum ex necessitate fiet virtus, fiet eius voluntas, & iam ordinatus erit status quando sic eum ex eius voluntate nec aliter exercebis. Sic apte sanctus Bernardus cuidam inordinato suadet vt
Ep. 87. dicat; *male quidem egi sed factum est, & iam non potest non fieri; quis scit si hoc mihi Deus expedire praeuiderit, & de malo meo ipse qui est bonus, bonum mihi operari voluerit. Malum ergo puniat quod ego feci, bonum autem maneat quod ipse prouidit. Nostris quippe inordinatis seu voluntatibus seu actionibus nouit Bonitas Dei vti, semper quidem rectè in sui ordinis pulchritudinem; sæpe etiam piè in nostram vtilitatem.*

Secundo, si quo contra iustitiam peccatum est, reparetur quo
Eccles. 10. efficaciore fieri potest modo, apud Deum & homines. *Nihil agas*
& 17. *in operibus iniustitiæ. ATTENDITE ab omni iniquo.*

Tertio denique corrigantur praua illæ intentiones ex concupiscentiis ortæ, & reipsa assumantur rectæ & puræ sicut supra dictum est secundum Dei voluntatem, vt quod intendit Deus ita
Is. 58. plane fiat. *Dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos depri-*
Ps. 118. *mentes. COGITAVI vias meas & conuerti pedes meos in testimonia tua.* Sic cogita, sic statue, sic conuerte prauos affectus tuos, & statum ordinasti. O facilitatem Diuinæ bonitatis, ô peruicaciam humanæ mentis, si tantæ bonitati se rursum opponit! *Ecce ego*
1. Reg. 3. *quia vocasti me. Ecce ego quia vocasti me.* Vide in fine 3. partis, de Renouatione: de qua est & illa Veritas in 1. parte, die 7. Ianuarij. Non aliud sed aliter.

CONSIDERATIO QVINTA.

IN PONTIFICIS INAVGVRATIONE SEV CONSECRATIONE.

Christus non semetipsum clarificauit, vt Pontifex fieret. Hebr. 5.

Digitized by Google

VERITAS PRACTICA.

Dum consecratur Pontifex sic affectus esse debet, vt omnes affectus habeat consecratos.

RATIO hæc est inter alias quia sic affectus & dispositus esse debet Pontifex dum consecratur, vt tunc puram & rectam intentionem habeat.

Sed nisi omnes affectus suos habeat consecratos, tunc actu puram & rectam intentionem non haberet.

Ergo sic affectus esse debet dum consecratur, vt omnes affectus habeat consecratos & puros, sicut ipsam intentionem. Quod certe rarum est nisi diligenter aduertatur.

I. PVNCTVM.

HODIE incipiam exaltare te, coram omni Israel. Sic Deus Pontifici consecrando, quod olim Iosue. Nam quantacumque nobilitate, scientia, vel authoritate, vel cæteris animi, fortunæue donis sit commendatus Pontifex, nulla re tamen ita exaltatur atque Pontificia dignitate, qui est supremus Ecclesiasticæ Hierarchiæ gradus. Et hæc quidem exaltatio tanta est vt Pontifici non sit parum timendum & cauendum ne hinc animo nimis exaltetur, & ne forte exultet in superbiis suis illa exultatione quæ à sancto Iacobo *maligna* dicitur. *Iosue 3.* *Iac. 4.*

Quamobrem audiat Sapientem; *Ne in die honoris tui extollaris:* audiat Apostolum, *Christus non clarificauit semetipsum vt fieret Pontifex:* audiat Veritatem sibi propositam: *Dum consecratur Pontifex sic affectus esse debet vt omnes suos affectus habeat consecratos.* Audiat denique & expendat Rationem quæ inter plures alias modò affertur, Quia dùm consecratur, tunc quantùm fieri poterit cum gratia puram & rectam debet habere intentionem quam habere non poterit nisi suos omnes affectus habeat consecratos & puros. Hoc itaque primò præmittendum & declarandum est quàm sit Pontifici necessaria in ipso consecrationis actu, *Eccles. 11.*

Digitized by Google

pura & recta intentio, non modo vt consecretur in Pontificem, sed vt consecretur Pontifex in illum Sanctum finem qui à Christo prætenditur.

Certè, si nulla vmquam humana actio priuari suo recto & debito fine debet, quanto minus ista quâ consecratur Pontifex, quæ cùm sit excellentissima, tanto dolentius deploranda esset eius iactura meriti, quæ à defectu finis & intentionis incurreretur.

Eccles. 14. *Non defrauderis à die bono.*

Adde, quod cùm sit prima quædam actio vnde multæ in reliquam vitam & in suo genere multum excellentes pendent, volut à fonte riui aut à radice rami: profecto quanti refert riuos esse puros, & ramos virentes ac fructuosos, tanti plane interest præcipuam fontis & radicis habere rationem. Recte enim sanctus

1. Mor. 17. Gregorius: *omne quod in actione sequitur, eò purum mundumque non exit quo hæc ab origine perturbatur.*

Quod quidem in hac præcipue actione tantò magis timendum est, & tantò magis procurandum vt reipsa, actu pura & recta sit intentio, quâtò ex huius actionis obiecto natura prona est & facilis sibi prauos fines statuere. Quodnã est huius actionis seu consecrationis obiectum in quo naturalis defigi solet obtutus? Nonne est ipsa Pontificia dignitas? At nonne in hac dignitate omnia insunt quæ naturam deprauatam commouere possint ad deprauandum actionis finem? Dic enim quænam illa sunt quæ solent finem in nostris corrumpere & deprauare operibus? Nonne hæc sunt, honor, commoditas seu facultas, deliciæ, authoritas, ministrantium turba, & similes Concupiscentiæ naturalis fomites atque illecebræ, At nonne illa omnia in dignitate Pontificia reperiuntur? nonne illa ab oculos facillime obuersantur? nonne placent? nonne alliciunt? nonne blandiuntur, & ita mentem naturaliter occupant vt nisi oculi auertantur ab hac vanitate, vanitas excæcet oculos & finem actionis plane deprauet? At vero cuius est ab hac vanitate oculos auertere, nisi puræ cum Dei gratia intentionis? Aut quomodo pura hæc intentio talem cohibebit vanitatem, nisi actu & reipsa tùm formetur, tùm purificetur, tùm dominetur intentio, cùm alioquin actu prauum & distortum sibi natura corrupta proponeret finem & omnem corrumperet actionem?

Apte rursum sanctus Gregorius ad illa Domini Verba; *Lu-*

cerna corporis tui est oculus tuus: QVID per oculum, inquit, *exprimitur, nisi opus suum præueniens cordis intentio? quæ priusquam se in actione exerceat, hoc iam quod appetit, contemplatur.* Notanda valde verba, quibus manifeste ostenditur quod sicut in proprio Pōtificiæ Dignitatis exercitio multa sunt quæ naturali appetuntur affectu, sic in prima dignitatis susceptione, illa ipsa sese repræsentant quæ amantur & quorum intuitu fuscatur oculus, nisi diligenter aduigilet. Vnde infert sanctus Doctor: *Vigilanti igitur curâ intentio nobis nostra pensanda est, vt nihil temporale appetat, tota se in soliditate æternitatis figat, ne si extra fundamentum actionis nostræ fabrica ponitur, terra dehiscente soluatur.* Tum pergens in explanando textu libri Iob ad illa verba, *super quo bases illius solidatæ sunt: BASES*, inquit, *vniuscuiusque sunt animæ, intentiones suæ. Nam sicut fabrica columnis, columnæ autem basibus innituntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione subsistunt. Et quia scriptum est, fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Iesus; tunc bases in fundamento sunt, cum intentiones nostræ in Christo roborantur. Incassùm vero alta super se bases ædificia erigunt si non ipsæ in fundamento solidatæ consistunt; tantòque grauiora ruinæ super se damna ædificant quanto altiora ædificia extra fundamentum portant.* Matth. 6. L. 28. Mor. c. 13. Iob 38.

O verba, verba numquam satis ponderata: quasi diceret, cùm Prælatura sit altissima dignitas, si absque pura intentione quæ est eius fundamentum, suscipitur, nihil aliud expectari potest quam ingens ea ruina quæ accideret excelso ædificio male fundato. Vnde tandem concludit: *Non ergo pensandum est, bases quid sustineant, sed vbi sustineantur, quia profecto humana corda Diuinitus perscrutantur, non solum quid faciunt sed quid in operibus quærunt.*

II. PVNCTVM.

SED nisi suos omnes affectus consecratos & puros haberet Pontifex dum consecratur, tunc actu puram & rectam intentionem non haberet.

Cùm enim puritas intentionis, vt dictum est, in eo sita sit vt purè Deum spectet, aut si quid aliud spectetur, purè referatur ad Deum, nec vt in se appetibile est, appetatur: profecto hinc aperte patet tam puros debere esse affectus, quàm ipsam

Digitized by Google

intentionem quæ nihil aliud videtur eſſe quàm ipſa interni af-
Pſ. 38. fectus expreſſio & efformatio. *Et nunc quæ eſt expectatio mea? Nonne Dominus? & ſubſtantia mea apud te eſt.* Neque aliter vllo modo intelligi poteſt quod quis in vno actu vel obiecto pure velit placere Deo, niſi ſimul intelligatur nihil in eius animo eſſe contra eundem actum vel obiectum quod hanc voluntatem placendi Deo violet & corrumpat: tunc enim ſibi contradiceret & mentiretur & Deum irrideret. Niſi vero ſint puri affectus Prælati, dum conſecratur, erit aliquid quod opponatur illi voluntati quam præ ſe fert placendi Deo, erunt impuri & inordinati affectus circa honores mundi, circa commoditates, blanditias, aut quidquid ſimile palpat & detinet animum: qui quidem affectus tam directè pugnant cum pura intentione ſeu voluntate ſeruiendi & placendi Deo, quàm impuritas cum puritate, quàm
2. Cor. 6. caro cum ſpiritu, quàm natura corrupta cum Gratia. *Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate! aut quæ ſocietas luci ad tene-*
Iac. 3. *bras! NVM QVID fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Numquid poteſt ficus vuas facere, aut vitis ficus? ſic neque ſalſa dulcem poteſt facere aquam,* ait ſanctus Iacobus: perinde ac ſi diceret, non poteſt impuritas cordis puram facere intenti-
1. Tim 1. onē; pura intentio eſt Charitas, *& Charitas eſt de corde puro &*
Matth. 23. *conſcientia bona, & fide non ficta. MVNDA prius quod intus eſt vt fiat id quod deforis eſt mundum. COR mundum crea in me Deus, &*
Pſ. 50. *ſpiritum rectum in noua in viſceribus meis: VIDE ordinem,* inquit ſanctus Gregorius, *primò cor mundum, deinde ſpiritum rectum. Prius enim abrenuntiandum eſt tibi, omni peccato, & omnis à corde vitiorum fœditas eliminanda, vt omne quod agitur aut dicitur, eò purum in conſpectu Dei ac lucidum appareat quo ex bonæ intentionis origine quaſi de puro quodammodo fonte manat. Quomodo enim poterit eſſe perſpicuum quod in ipſa origine fuerit vitiatum? ſcriptum eſt enim, bonus homo de bono theſauro profert bona, & malus homo de malo theſauro profert mala.*

III. PVNCTVM.

DVM ergo ergo conſecratur Pontifex, ſic affectus eſſe debet & diſpoſitus vt omnes ſuos affectus conſecratos & puros habeat; Quia tum puram actu debet habere intentionem ſeruiendi &

gitized by Google

placendi Deo, quam non potest omnino talem habere si simul haberet impuros sibi placendi & sua conquirendi affectus. Vnde tam puri sint necesse est cordis affectus quàm puram habere voluerit mentis intentionem. *Quæ procedunt de ore, de corde exeunt*, inquit hoc sensu Dominus, vt quæ procedunt de ore, sint tam pura aut impura coram Deo, quàm putũ aut impurum Cor erit. Quidquid dicas, *Cor intuetur Deus*. Et sicut intentio placendi Deo quam debet habere Pontifex non est tantum pro tempore quo consecratur, sed quamdiu erit Pontifex in omnibus obeundi sui muneris partibus: ita puritas affectuum quam simul habere debet non est pro illo tantum actu consecrationis, sed pro reliquis vitæ actibus, & his præsertim quos in sancto suo ministerio exercebit. Nempe vt non se quærat in illis, sed Christum: non sua, sed suorum salutem: non suam sed Domini sui Gloriam. Nam vt apte ait sanctus Augustinus; *Qui hoc animo pascunt oues Christi, vt suas velint esse non Christi, se conuincuntur amare non Christum, vel Gloriandi, vel Dominandi, vel acquirendi cupiditate: non obediendi, & proximo subueniendi, & Deo placendi Charitate.* In quibus sancti Patris verbis aduerte prauos affectus qui *gloriandi vel dominandi vel acquirendi cupiditate* comprehenduntur, sic opponi puræ intentioni quæ *obediendi & proximo subueniendi & Deo placendi Charitate* exprimitur, vt nisi praui illi affectus purificentur & consecrentur, pura non possit esse intentio.

Matth. 15.

1. Reg. 16.

Tract. 123. in Ioan.

Quod Idem alibi sanctus Doctor ex ipso Episcopi ethymo seu nomine, grauiter & luculente confirmat: *In actione*, inquit, *non amandus est honor in hac vita, siue potentia, quoniam omnia vana sub sole, sed opus ipsum quod per eundem honorem vel potentiam fit, si recte atque vtiliter fit, id est, vt valeat ad eam salutem subditorum quæ secundum Deum est. Propter quod ait Apostolus: qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat; Exponere voluit quid sit Episcopatus, quia nomen est operis non honoris. Græcum est enim atque inde ductum vocabulum, quod ille qui præficietur, eis quibus præficitur superintendit, curam eorum scilicet gerens; ἐπὶ quippe super, σκοπὸς vero intentio est: ergo ἐπισκοπὴ si velimus latine, superintendere possumus dicere: vt intelligat, Non se esse Episcopum, qui præesse dilexerit, non prodesse.*

L. 9. de Ciuit. Dei. c. 19.

Sic conformiter sanctus Gregorius: *Plerumque qui præesse concupiscunt ad vsum suæ libidinis, instrumentum Apostolici sermonis*

1. p. Past. c. 8.

Digitized by Google

accipiunt, quo ait: si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, qui tamen laudans desiderium, in pauorem vertit protinus quod laudauit, cùm repente subiungit: oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse; ac si aperte dicat: laudo quod quæritis, sed prius discite quid quæratis, ne dum vosmetipsos metiri negligitis, tanto fœdior vestra reprehensibilitas appareat, quanto & à cunctis conspici in honoris arce festinatis.

CONSIDERATIO SEXTA.

QVO DIE SACER ORDO SVSCIPITVR.

Sancti eritis, quia ego sanctus sum. Leuit. 11.

VERITAS PRACTICA.

In qua sanctitate Ordinandus debet esse, debet ordinatus semper esse.

SENSVS non est de præciso gradu sanctitatis, sed de ipsa quam vocant essentiali sanctitate, quæ tam necessaria est Ordinato, quàm Ordinando.

RATIO petitur à dignitate Sacri ordinis quæ tanta est vt non debeat suscipi nisi in aliqua sanctitate.

Sed hæc eadem ratio seu consideratio dignitatis valet vt in illa sanctitate saltem essentiali sit semper ordinatus, in qua est ordinandus.

Ergo indubitata veritas, vt in qua sanctitate Ordinandus debet esse, sic debeat ordinatus semper esse.

I. PVNCTVM.

1. Pet. 1. LICET ad omnes Christianos hæc verba Leuitici de Sanctitate transferat sanctus Petrus; tamen quia primò dicta sunt ad Leuitas seu Sacerdotes, his etiam maxime competunt

competunt & his præſertim incumbit ſanctitatem excolere, *incenſum enim Domini & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt.* Vnde ſanctus Chryſoſtomus, *neceſſe eſt*, inquit, *ſacerdotem ſic eſſe purum vt ſi in ipſis cælis collocatus, inter cæleſtes illas virtutes medius ſtaret.* *Leuitar. 21. In libris de Sacerd.*

Sanctitas porro in tribus præcipue conſiſtit, quæ Ordinandi ſolent afferre ad ſacros ordines; Primum eſt Gratia Sanctificans, nempe extra ſtatum peccati mortalis ſint, & idcirco antè confitentur. Secundum, Caſtitas quæ dicitur ſanctimonia, quia ſcilicet retrahit ab his cupiditatibus quæ immundam faciunt animam, & huius votum implicitum & tacitum faciunt quotquot ſacris ordinibus initiantur.

Tertium denique, deuotio ſeu deuotæ mentis oblatio quam præ ſe ferunt ordinandi ad ſpecialem cultum & miniſterium Dei. Sic ergo ſancti ſunt cùm ordinantur; ſed vt conſtanter ſic ſancti permaneant, admonentur Verbo Dei, & Veritate propoſita, quæ ſic declarata, diu multumque debet expendi.

Ratio cur ſanctitas requiratur ad ſuſcipiendos ſacros ordines hæc eſt præcipua, quod tanta ſit dignitas & meritum Sacramenti Ordinis, vt non aliter quã in ſanctitate, id eſt, in tribus illis quę dicta ſunt, ſuſcipi debeat. Confertur enim in illo Sacramento Character indelebilis, & poteſtas ex ſe perpetua, circa corpus Chriſti reale & myſticum, id eſt, circa Sanctiſſimam Euchariſtiam quæ eſt verum & reale corpus Chriſti, cuius conſecrandi facultatem ſacerdotes habent; & circa fideles Eccleſiæ quæ eſt myſticum eius corpus, quorum peccata retinendi & remittendi poteſtatem accipiunt. Quæ certe dignitas patet quàm ſit eminens quàm cæleſtis quàm Diuina, & qualis ipſius Chriſti Domini Saluatoris cuius miniſtri ſunt Sacerdotes in tam ſacris & tremendis Myſteriis.

Ac proinde ſicut Ille ſanctus eſt & illi ſancti ſint; nam cùm arctiorem quandam ſimul affinitatem contrahant, ſimulque vniantur vt per modum vnius Sacramenta conficiant; profecto ad iſtam vnionem & ad operationem tam ſanctam, qualis eſt Sacramentorum Euchariſtiæ & pœnitentiæ confectio, non poteſt non magna requiri Sanctitas. Etenim ſi ad ſuſcipiendam legem in tabulis ſcriptam iuſſi ſunt Iſraelitæ per triduum variis pietatis officiis & virtutum exercitationibus ſanctificare ſe & præparare; quanto magis ad ſuſcipiendum illud Sacramentum quo ad alia *Exodi 19.*

etiam augustiora potestas confertur? ô dignitatem ipsis Angelis superiorem! ô Sanctitatem ipsis etiam beatis spiritibus majorem si fieri posset, exoptandam! At saltem qualis afferri potest, non negligatur.

II. PVNCTVM.

SED hæc eadem ratio dignitatis valet, vt in illa saltem essentiali sanctitate sit semper ordinatus in qua est ordinandus.

Facilè enim conceditur afferendam esse Sanctitatem, & vix vllus est ordinandus qui non ita sanctus accedat; verùm an ita perseueret, aut sibi etiam persuadeat ita perseuerandum esse, dubium facit tanta peccandi facilitas quæ in Ordinatis cernitur; perinde ac si nulla post Ordinationem seu Consecrationem religione tenerentur. *Polluerunt sanctuaria mea, inter sanctum & profanum non habuerunt distantiam; inter pollutum & mundum non intellexerunt.* At verò contra tùm maxime, aut certe tùm ex æquo sancti sint necesse est, aut omnino numquam necesse est; nam si, vt dictum est, tenentur ordinandi ad sanctitatem propter Diuinam illam Gratiam & potestatem quâ nouam affinitatem & vnionem cum Christo Domino contrahunt; cur non ordinati ad eandem sanctitatem tenebuntur, cùm eadem potestas eademque affinitas semper maneat, sintque semper velut alij Christi de quibus dicit Dominus, *Nolite tangere Christos meos, QVI tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei.* Esto non sit nouum & distinctum peccatum quod in peccato sint, sicut distinctum peccatum esset si in peccato susciperent ordinem, nisi cum in peccato etiam suum illum ordinem seu ministerium exercerent: non desinit tamen eadem obligatio peccati euitandi seu sanctitatis conseruandæ, quòd eadem ipsa obligationis ratio manifeste valeat æque pòst atque ante ordinationem, siue ante susceptum ordinem. *Audite me Leuitæ & sanctificamini, mundate domum Domini, auferte omnem immunditiam de Sanctuario. Nam ab immundo quid mundabitur?*

Ezech. 22.

Ps. 104. Zacch. 2.

2. Par. 29.

Eccles. 34.

III. PVNCTVM.

IN qua ergo Sanctitate Ordinandus esse debet, debet ordinatus semper esse. Quia eadem ratio dignitatis quæ in sacro est ordine Sanctitatem ex æquo requirit, siue dum ordinatur sacerdos, siue

Digitized by Google

dum ordinatus eſt. *Mundamini qui fertis vaſa Domini*; quanto magis qui eſtis vaſa Domini. Et cùm multa ex ſacra Scriptura, ex ſacris Conciliis, ex Decretis, ex Patribus & ex Ratione ſint, vnde ſe ad eam munditiem & ſanctitatem excitare poſſint & debeant cum Diuina Gratia; tum verò ex ſeipſis hoc motiuum ſumant, cogitando quales primò acceſſerint ordinandi; Quænam eos Ratio ſic mouebat ad digne accedendum, nùm eadem modò æque & magis valeat? An pro ipſo tantum tempore quo erant conſecrandi ſiue ordinandi, ſanctitatem aſſumpſerant, an pro reliquo vitæ ſpatio? Reſpondeant neque diſſimulent; Si primum dicunt: ſanctitatis fictio eſt & ſimulatio, de qua ſeuerè Sapiens: *ne ſis incredibilis timori Domini & ne acceſſeris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum, & non ſcandalizeris in labiis tuis. Attende in illis ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem, & reuelet Deus abſconſa tua, & in medio ſynagogæ elidat te: quoniam acceſſiſti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum eſt dolo & fallacia.* Si ſecundum reſpondent, cur datam fidem violant? cur infideles ſe & perfidos Chriſto faciunt? *Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique. Tu vero homo vnanimis, dux meus, & notus meus, qui ſimul mecum dulces capiebas cibos; in domo Dei ambulauimus cum conſenſu.* Eccleſ. 1. Pſ. 54.

Quod ſi timebant nouum peccatum ſuſcipiendo ſacrum ordinem in peccato, cur non etiam nouum timeant, peccando in ordine, vel contra votum Caſtitatis quod infert duplex peccatum, vel contra quiduis aliud quod infert ſcandalum, vel quoquo modo peccetur à ſacerdote, tanto ſemper videtur peccari grauius, quanto magis videbatur, minus eſſe peccandum. Hinc apte ſanctus Hieronymus: *Grandis Dignitas ſacerdotum, ſed grandis ruina eorum ſi peccent: lætemur ad aſcenſum, ſed timeamus ad lapſum: non eſt tanti gaudij excelſa tenuiſſe, quanti mœroris de ſublimiori corruiſſe.* In c. 43. Ezech.

Sanctus quoque Gregorius: *Hinc quoque ſcriptum eſt per Prophetam: laqueus ruinæ populi mei, ſacerdotes mali. Hinc rurſus de ſacerdotibus malis per Prophetam Dominus dicit. Facti ſunt domui Iſrael in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in Eccleſia nocet, quàm qui peruerſe agens, nomen vel ordinem ſanctitatis habet delinquentem. Namque hunc nemo redarguere præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ordinis pec-* 1. Paſt. c. 2.

cator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus pondera fugerent, si veritatis sententiam solicita cordis aure pensarent, quæ ait: qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, melius erat ei vt ligaretur mola asinaria in collo eius, & projiceretur in profundum maris. Per molam quippe asinariam, secularis vitæ circuitus ac labor exprimitur, & per profundum maris, extrema damnatio designatur.

CONSIDERATIO SEPTIMA.

QVO DIE PRIMVM SACRVM SACERDOS OFFERT.

Hostiam Viuentem, Sanctam, Deo placentem. Rom. 12.

VERITAS PRACTICA.

Sacerdos sic cum Christo sacrificet, vt sit ipse sicut Christus, sacrificans & sacrificium.

RATIO EST, quia Sacerdos in ratione ministerij sui, debet se Christo similem reddere, quantum quidem potest cum Gratia. Sed potest esse cum Christo simul sacrificium sicut tùm ipse est sacrificans, nec potest melius illum assimilare quàm si cum Christo sic sacrificet. Ergo sic cum Christo sacrificet, vt sit ipse sicut Christus sacrificans & sacrificium.

I. PVNCTVM.

QVANTA dignum præparatione sit illud diuinum opus quod Sacerdos aggreditur, res ipsa loquitur; sed in quo potissimum consistat illa præparatio non ita forte liquet. Hæc certe inter alias aptissima videbitur accuratè meditanti, si

Sacerdos ſic ſe aptet cum Gratia, faciendo ſacro, vt ſit ipſe ſicut Chriſtus ſacrificans & ſacrificium. Ratio ſimilitudinis fundatur in ratione miniſterij & præſertim illius ſacro-ſancti quod Miſſa dicitur & quod cum indiuiſim à Chriſto & à Sacerdote ſimul exerceatur, debet Sacerdos quantum quidem poteſt cum Gratia ſe Chriſto ſimilem reddere.

Idcirco præcipue Sacerdotes dicuntur filij Dei; *afferte Domino filij Dei, afferte Domino filios arietum.* Quia videlicet, vt ait ſanctus Baſilius in hunc verſum, *Vero Dei Filio ſimiles eſſe debent, qui ſolus potuit acceptum Patri offerre ſacrificium, & qui Sacerdotes inſtituit vt idem ſecum ſacrificium iugiter continuarent vſque ad finem ſæculi.* Quapropter Sacerdos ille Dei ſummi Melchiſedech ſingulariter ab Apoſtolo dicitur *aſſimilatus Filio Dei*, quia præter cæteros Sacerdotes qui Chriſtum præceſſerunt præcipuam cum Chriſto retulit ſimilitudinem. At vero quænam erat illa ſimilitudo? quænam illa erant in quibus ſimiles extiterunt? Hoc eſt valde obſeruandum, Non enim propterea tantum Melchiſedech dicitur ſimilis filio Dei quod panem & vinũ obtulit ſicut Chriſtus, ſed ob multas alias conuenientias quæ ab Apoſtolo memorantur, vt videlicet intelligant Euangelici Sacerdotes ſibi ſatis non eſſe ad hanc ſimilitudinem cum Chriſto exhibendam ſi duntaxat cum Chriſto ſacrificent in altari: ſed quàm vltrà poteſt extendi ſimilitudo, tantum eniti debeant cum Gratia vt nihil omittant quo minus hanc ſimilitudinem plene aſſequantur. *Pſ. 28.* *Hebr. 7.*

Et certe cùm tantæ dignitatis ſit ſacrum illud munus quod obeunt Sacerdotes, dum miſſam celebrant, quid tandem ſatis dignum & ſatis conueniens tanto muneri facere poterunt? At ſaltem quod poſſunt non omittant: vt ſi quid deſit, ſit potius poteſtatis defectus, quàm voluntatis. Nonne id æquum? Nonne ita ſentis? Nonne velles poſſe plura? at illa ſaltem quæ potes, vt ex iis ſis *qui corde magno & volenti animo Deum colunt, ſuaſq; illi primitias mente promptiſſima atque deuota offerunt.* *2. Macch. 2.* *Exodi 35.*

II. PVNCTVM.

SED Sacerdos poteſt eſſe cum Chriſto ſimul ſacrificium, ſicut cum ipſo eſt ſacrificans, nec poteſt melius illum aſſimilare quam ſi ſe cum Chriſto ſic ſacrificet.

Cogitandum hic primo quid ſit ſe ſacrificare cum Chriſto, nempe ſibi ſuiſque omnibus inordinatis affectibus velle mori, adeout ſicut panis in Corpus Chriſti & vinũ in Sanguinem conuertuntur, aut ſicut ipſe Chriſtus Dominus ſe totum immolat; ita plane Sacerdos quantùm ad vitam ſenſualem & animalem totus immoletur, vt iam non deſideriis & ductu naturæ corruptæ moueatur, ſed rationis & gratiæ diuino motu. Sic ſanctus Paulinus illud Diui Apoſtoli explicans, *In carne non eſtis ſed in ſpiritu: CARO*, inquit, *tranſit in ſpiritum non ſubſtantiæ commutatione ſed vitæ:* quaſi diceret, in hoc eſt ſacrificium carnis non vt caro mutetur in ſpiritum, ſed carnalis vita in ſpiritualem.

Ep. 4. Hom. 6.

Et ne putet Sacerdos id eſſe nouum aliquid & nimis ſublime; perpendat quod ipſe orans in altari dicet, expanſis ſupra Calicem manibus: *Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, acceptam, ratam, Rationabilem, acceptabilemque facere digneris*; quid eſt *Rationabilem* eſſe oblationem? reſpondet ſanctus Thomas, *id eſſe per quam à beſtiali ſenſu exuamur: Illudque ipſum quod Apoſtolus omnibus Chriſtianis commendat, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, Sanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum. Et nolite conformari huic ſæculo, ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri, vt probetis quæ ſit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta.* Et rurſum: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Domini.* Hoc eſt ſeipſum immolare: hoc eſt Sacerdotium ſanctum, hoc eſt *offerre ſpirituales hoſtias, acceptabiles Deo per Ieſum Chriſtum*, ſicut ait ſanctus Petrus; Hoc eſt quod tam facile poſſumus cum Gratia, quàm peccatum euitare: cùm in eo perfecte euitando tota ſit praxis & exequutio huius ſpiritualis ſacrificij.

3. p. q. 83. a. 4. ad 7.

Rom. 12.

2. Cor. 7.

1. Pet. 2.

Sed quod eſt præcipue conſiderandum, nihil reſtat ex noſtra parte quò propius ad hanc Chriſti ſimilitudinem accedamus; Nam præterquam quod iſta Immolatio, Virtutem omnem, atq; vniuerſam ſanctitatem qua Chriſto ſimiles reddimur, comprehendit; hoc inſuper ſingulare habet, vt in materia ſubiecta ſeu in re de qua eſt quæſtio, ſimilitudo conueniens tota reperiatur. Sicut enim Efficacia in dicendo magis propria ſimilitudo eſſet cum Chriſto prædicante; aut ſuauitas morum cum ipſo Conuerſante: ſic cum ipſo ſeipſum ſacrificante nihil ſimilius, nihil aptius & conuenientius quam ſacrificium fieri. Hoc eſt quod innuebat

Digitized by Google

Sapiens ex septuaginta interpretum versione : *Quando sederis vt comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam : & statue cultrum in gutture tuo, sciens quoniam oportet te talia præparare ; NEMPE*, vt ait Salazar, *sicut Christus Dominus se hic sacrificat & jugulat, ita oportet te dare totum*, Vide hunc Interpretem, & Molinam Carthusianum qui de his fusius disserunt, ex sanctis Patribus. *Mentes nostras & corpora possideat quæsumus Domine, doni cœlestis operatio, vt non noster sensus in nobis, sed jugiter eius præueniat effectus.* Sic apte orat Ecclesia. Prou. 23. Tr. 2. c. 2. Dom. 15. post Pent.

III. PVNCTVM.

IGITVR *sic sacerdos cum Christo sacrificet, vt sit ipse, sicut Christus, sacrificans & sacrificium*, Quia sic pleniorem quam possit referre similitudinem cum Christo referet, qua quidem similitudine sicut nihil est honorificentius, ita nec quidquam vtilius, nec Deo gratius. *Sicut in holocausto arietum & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie vt placeat tibi : Et nunc sequimur te in toto corde.* Hoc nempe est sacrificium quod æquiualet omnibus, sic se offerre. Sic porro in fornace loquebantur tres pueri : at quanto verius de spirituali sacrificio sacerdotis, iuncto cum Eucharistico dici debet ; cum sic reuera Sacerdos sequatur Dominum in toto corde, sese immolando sicut Christus se immolat : & sic vnum & idem sacrificium fiat ex Christo & Sacerdote, sicut vnus ex vtroque fit sacerdos & sacrificans. Hoc est verè adorare Deum in spiritu & veritate, quemadmodum sancti Patres interpretantur, non modo de reali & incruento sacrificio quod Christus offert cum sacerdote, sed de spirituali quod sacerdos offert cum Christo. Sic inter alios sanctus Athanasius : *Veri adoratores*, inquit, *sunt illi qui sic viuunt vt ipsi de domibus, de corporibus, de operibus, de verbis, de cogitationibus templa & sacrificia faciant.* Daniel. 3. Ioan. 4. Serm. de natali Domini.

Quanti sit autem meriti sic se offerre, docet sanctus Augustinus his verbis : *sunt multi qui vouent, alius pallam, alius oleum, alius ceram ad luminaria noctis, alius vt vinum non bibat per aliquot annos, alius vt ieiunia certo tempore faciat, alius vt carnes non comedat : non est istud votum optimum, nec perfectum, adhuc melius volo. Non eligit Deus nec speciem tuam, nec oleum tuum, nec ieiunium tuum, sed*

Digitized by Google

hoc quod te redemit, ipsum offer, hoc est animam tuam. Et si interroges me, quomodo animam meam, quam ipse habet in potestate, offeram? Respondebo tibi, quomodo: moribus sanctis, cogitationibus castis, operibus fructuosis, auertendo à malo, & conuertendo ad bonum.

Quàm vero sit necessarium Sacerdoti sic se offerre, sic paucis sanctus Gregorius Nazianzenus: *Nemo*, inquit, *sacrificio dignus est, nisi qui prius seipsum hostiam viuentem & sanctam Deo exhibuerit*; quia scilicet nimis indignum & nimis alienum à statu sacrificantis Sacerdotis qui Sanctam & Diuinam illam Christi Vitam manibus suis immolet, si suam vilem atque animalem vitam mactare nolit. Si de naturali vita tum ageretur, certe illam Christo si reposceret, negare iuste non posset: at quanto minus sensualem vitam, quam numquam viuere oporteret, etiamsi Sacerdos non esset aut sacrificium non offerret? *Absit vt fugiamus*, inquiebat Iudas Machabeus, *& si appropiauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros, & non inferamus crimen gloriæ nostræ.* Crimen profecto infertur gloriæ tui Sacerdotij & Sacrificij, si dum Christus pro te & per te moritur, Sacramentalem illam quam viuit vitam immolando: tu mortem fugis, nec iudicas illum satis dignum cui miseram vitam tuam tradas in spiritualem & diuinam conuertendam! *Eamus & nos & moriamur cum eo.*

1. Macch. 9.

Tom. II.

Statius esset nullo die velle viuere, quàm non omni die, sic velle cum Christo mori.

Declaratur hæc Veritas in 3. p. Feria 5. hebd. 2. Cui conformis hæc est, in 2. p. Fer. 5. Septuagesimæ.

Ingratus est tanti beneficij, qui se tantùm ex parte immolat, se totum immolante Christo.

CONSIDERATIO OCTAVA.

QVO DIE RELIGIOSVS INDVITVR HABITVS.

Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea

mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento Iustitiæ circumdedit me: quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Is. 61.

VERITAS PRACTICA.

Non est in nouo habitu nouum cordis gaudium, sed in nouo corde.

RATIO est, quia nouum illud gaudium quod percipitur hodie in sumendo habitu Religioso, non est nisi à Gratia vocationis.

Sed illa vocationis Gratia non est in nouo præcise habitu, sed in nouo corde sumentis habitum.

Ergo non est in nouo habitu nouum illud cordis gaudium, sed in nouo corde; In corde scilicet eius nouitij qui deponendo habitum sæcularem deponit sæculares omnes affectus, & induendo religiosum, simul induit affectus omnes suo conformes instituto.

I. PVNCTVM.

SANCTVS Augustinus agens de pace seu gaudio spirituali, tale esse ait bonum, *vt in rebus terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremo possit melius inueniri.* Et alibi sese apertius explicans: *Scire*, inquit, *debetis quod quædam sunt bona quæ non sunt iucunda, quædam autem iucunda, quæ non sunt bona; verbi gratia, bona sunt ieiunia, vigiliæ, macerationes & similia; hæc enim bona sunt sed non iucunda quia caro in his non iucundatur sed læditur: Iucunda quippe sunt ebrietates, comessationes, sed non sunt bona: vix poteris reperire in præsenti vnum quod sit bonum & iucundum: cupis tamen illud inuenire? persequere pacem & amplectere eam; hæc est enim sola virtus quæ habet bonum & iucundum.* Quasi diceret, hoc est plenius & cumulatius in suo genere bonum quod possideatur

Ciuit. 22.

Ad fratres in eremo Serm. 2.

Digitized by Google

in terris, quia quod aliis deest, in eo vno reperitur, nempe vt sit verum simul & sensibile bonum. Licet enim *omnem sensum exuperet*, vt ait Apostolus, non desinit tamen esse sensibile: sed non est sensuale, id est, non est sensibile modo sensuali, at modo quodam spirituali qui est perfectior & sublimior quàm vt possit explicari. *Absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples*, ait sanctus Petrus.

Phil. 4.

1. Pet. 3.

Hoc est itaque gaudium quod sentitur hodie in sumendo habitu religioso, hoc est bonum religiosæ vocationis tam suaue, vt iam ex ipso ingressu sese reddat sensibile. Hoc est bonum supra omnia sæculi bona, quæ si iucunda sunt, non sunt vera bona, & si quædam verè bona reperirentur, non permittit sæculum illis frui. At vero in religione, jamjam ex ipso limine. *In opere ipsius*, aiebat Sapiens, *exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.* Propheta vero eximiè: *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento Iustitiæ circumdedit me.* Nonne videtur ipse Nouitius loqui? Nonne videtur tale suum indicare gaudium quale diximus, bonum scilicet & iucundum, bonum sensibile & bonam sensibilitatem? *Gaudens*, inquit, *gaudebo in Domino*, quasi diceret non est simplex gaudium sed geminum, non est oris gaudium sed cordis simul & oris, non est gaudium futurum sed præsens, non præsens transitorium sed permanens; id est præsens simul & futurum; *gaudens gaudebo*, quod nunc incipio, semper erit, quia illud est in Domino qui fons est gaudij iugiter manans. Cur vero & vnde tale gaudium? *Quia*, inquit, *induit me vestimentis salutis*; O pretiosa vestimenta quæ salutem meam continent! O iucunda dies quæ his me vestimentis induit! ô sancta indumenta quæ mihi à Domino sic parata sunt, vt me iam non esse meum sed Domini cuius vestes induo, probe intelligam! Sic pluribus indulgeri posset affectui.

Eccles. 6.

Is. 61.

At vero vt fructuosior sit Consideratio, diligenter indagandum, quomodo inde hodie ex sumpto habitu tale sentiatur gaudium. Non enim simpliciter & præcise, *ex nouo habitu, nouum est illud cordis gaudium: sed ex nouo Corde.* Quæ consideranda Veritas duplicem afferet fructum. Primus, vt cognitâ verâ causâ gaudij, causam constanter retineamus, quâ gaudium semper conseruetur. Secundus, vt sic ametur gaudium, non propter se aut propter

Digitized by Google

nos; ſed propter illam nobilem & Diuinam cauſam vnde effluit, vt ſic magis ac magis purum & Spirituale reddatur gaudium.

Ratio autem propoſitæ Veritatis plana eſt & expedita, cùm dicitur ſanctum illud gaudium quod in ſumendo habitu percipitur, non eſſe niſi à Gratia vocationis, ſiue quod idem eſt, non eſſe niſi à Domino. Sicut enim non eſt niſi in Domino, non eſt niſi ſanctum & ſpirituale, ſic plane non eſt niſi à Domino, cui propterea Dauid dicebat: *Dediſti lætitiam in corde meo.* Solus ille eſt qui dat veram cordis lætitiam, & ſola eſt vera cordis lætitia quæ cum religioſo ſumitur habitu. Sic probatur vnum ex alio, vt quàm verum eſt ſolam eſſe veram lætitiam quæ percipitur hodie, tam certum ſit, illam eſſe à Domino. Neque enim vera eſt lætitia quæ non ſit à Domino, neque alia poteſt eſſe lætitia quàm vera & certa quæ percipitur hodie cum nouo habitu. Cùm enim falſæ lætitiæ tres eſſe poſſint tantum ſpecies, vna carnis, alia mundi, alia dæmonis, profecto neutra trium harum poteſt obuolui ſacro religionis indumento. Non quidem carnis, aut mundi, quia renuntiatur omnibus eorum curis & deſideriis; atque ex conſequenti non etiam dæmonis quia non aliter facilius quàm per carnem aut mundum in nos agit. *Nihil in me funeſtè inuenies cruenta beſtia,* dicebat Dæmoni ſanctus Martinus: quod idem vere dici poteſt à quouis deſerente mundum, ſi verè mundum deſerit. Quamobrem ſupereſt vt ſola vera ſit lætitia, ſolum illud ſit gaudium quod eſt fructus & vnctio Spiritus, quod eſt centuplum promiſſum, quod eſt manna abſconditum, quod eſt denique anticipata merces illius qui dixit, *venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos,* quod iugum ſuaue eſt & onus eius leue. Si quid videtur oneris, rotæ ſunt in curru quibus mouetur commodius, & alæ ſunt in auibus quibus iuuantur non quibus impediuntur.

Pſ. 4.

Matth.

II. PVNCTVM.

SED illa vocationis gratia non eſt in nouo præciſe habitu, ſed potius in nouo corde ſumentis habitum.

Sicut enim habitus non facit religioſum ſed cordis immutatio & conformatio ad illud religionis inſtitutum quod ſuſcipitur, ſic plane vocationis gratia in hac cordis immutatione & nouitate

Digitized by Google

consistit. Quod ita verum est vt vocari aliquem à sæculo in religiosum statum, nihil aliud sit quam vocari ad hanc cordis mutationem & nouitatem, vt qui naturali affectu mundana & sæcularia diligeret, iam illa detestetur: & qui detestaretur aspera & humilia, iam illa velit amplecti, ac propterea sæculum deserat & religioso se aggreget instituto. Neque aliud concipi potest quid sit respondere vel non respondere vocationi quàm si quis velit aut nolit cor suum sic immutari & nouari, vt quæ amabat oderit, & quæ oderat amet. Sic aptè sanctus Gregorius: *vetustæ vitæ protinus vsus mutatur, vt anima superno spiritu afflata, & in summis appetat quæ contempserat, & contemnat in infimis quæ appetebat.* Ad hoc autem efficiendum, dicitur cor mutari & nouari quia de statu suo naturali quo tendit in carnalia & terrestria dimouetur in alium statum quo spiritualia quærat & cœlestia.

l. 27. Mor. c. 13.

Ezech. 36. Dabo vobis cor nouum & spiritum nouum ponam in medio vestri, & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis, & operemini.

Nonne hoc est de quo præcipuè interrogatur Nouitius, & de quo sincere debet respondere, an scilicet sit ad illa paratus omnia quæ natura magis exhorret nisi per Diuinam Gratiam ad illa paratus esset? Et nonne huic propterea datur nouitiatus seu tempus probationis quo & ipse religionem & ipsum probet religio, nùm constantem & perpetuam sic possit vitam producere? Si quando denique, quis intepesceret & de asperis vel abiectis officiis quereretur, nonne illud est quod ipse sibi objiciat & repræsentet: *Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum:* quasi diceret, nulla est de his conquerendi ratio, cùm ego ipse ea vltro elegerim, eligendo istum vitæ degendæ statum in quo essem abiectus & infimus. Hoc est potissimum in quo eligendo vocatio sita est, ad quod eligendum datur cor nouum, & in quo denique retinendo, tota vertitur vocationis Gratia.

Ps. 83.

III. PVNCTVM.

NON *est igitur in nouo habitu nouum cordis gaudium, sed in nouo corde*; cum in vocationis gratia sit nouum illud gaudium, & illa vocationis Gratia sit in nouo corde quod profecto

Digitized by Google

non gauderet in ingreſſu religionis, niſi nouum eſſet & mutatum ſicut dictum eſt, quia gaudium non niſi ex amore naſcitur, atque adeo vt ſit gaudium ſpirituale debet eſſe amor ſpiritualis; vt ſit gaudium de mortificanda carne debet eſſe odium carnis & amor ſpiritus, quod certe carnis odium & amor Spiritus non eſſet in Nouitio niſi cor eius mutatum eſſet. *Conuerte me & conuertar,* Ier. 31. ait Propheta, *quia tu Dominus Deus meus: poſtquam enim conuertiſti me, egi pœnitentiam, & poſtquam oſtendiſti mihi, percuſſi femur meum. QVID in femore, niſi voluptas carnis accipitur,* inquit ſanctus Gregorius, *& quid eſt quod ait, poſtquam oſtendiſti mihi, percuſſi femur meum, niſi poſtquam ſuperna ſpiritaliter vidit, omne quod in ſe inferius carnaliter viuebat extinxit, vt quanto magis ſumma pateſcerent, tanto amplius ima qua tenuerat non liberent. Nam quanto incipit quiſque ſuperius viuere, tanto & inchoat inferius interire.* L. 24. Mor. c. 16.

Sicut enim mutata dicitur perſona quia mutatus eſt eius vitæ ſtatus: ſic etiam mutatus eſt vitæ ſtatus quia mutata eſt perſona: ſed vtraque mutatio tùm perſonæ tùm ſtatus vt ſit vera & ſincera, cor mutatum eſſe debet: *Cor eſt primum viuens, & vltimum moriens*; hoc vulgare dictum de vtraque vita, ſeu morte, tam naturali quam ſpirituali vere debet intelligi: ſicut & illud Sapientis: *omni cuſtodia ſerua cor tuum quia ex ipſo vita procedit.* Quaſi Nouitio diceretur: quia nunc, quando ſumitur habitus, cor eſt nouum & in ſua nouitate integrum, ſpirituales ſentis affectus, amore commoueris & gaudio: bene habet, hoc eſt ſuaue Chriſti iugum, hæc eſt vitæ religioſæ ſuauitas; Sed quamdiu putas ſic ſuauiter viues? audi & crede. Quandiu ſcilicet cor tuum conſeruabis in ſua integritate & nouitate. Hic eſt ſcopus propoſitæ Veritatis, & totius finis diſcurſus vt quantùm gaudere ſemper velis, tantùm in hac nouitate cordis perſiſtas. Statim enim atque cor inueteraſcet, deſinet gaudium. Tùm autem inueteraſcet quando aliter de rebus ſenties ac modò ſentis. Modo tibi omnia vana videntur præter Deum & ſalutem, & nihil tam abiectum in religione quod non libenter acceptes: ſi poſt aliter ſentias & iudices, tùm puta te inueteratum & ne mireris ſi te priuatum gaudio ſentias quia non eſt gaudium niſi in corde nouo, niſi in corde nouitatem ſuam conſeruante. Prou. 4.

Mirum eſſet ſi modò non gauderes, qui modo agnoſcis bonum quod poſſides: ſic plane poſt, ſi non tibi ſapit illud bonum;

Digitized by Google

non eſt mirum ſi non gaudeas, imo mirum eſſet ſi gauderes, quia vt toties dictum eſt, gaudium ex amore, & amor ex apprehenſione boni formatur; quamdiu manebit illa boni apprehenſio quam modo habes, manebit eius amor & manans inde gaudium: at quando illa deſinet, deſinent ſimul conſequentes affectus. *Ingemuerunt omnes qui lætabuntur corde, ceſſauit gaudium,* inquit Propheta, quia videlicet vt ante dixit, *tranſgreſſi ſunt leges, mutauerunt ius, diſſipauerunt fœdus ſempiternum:* vno verbo, non ij fuerunt corde qui priùs erant. *Scrutetur proinde vias ſuas,* ait ſanctus Bernardus, *& ſtudia ſua qui promiſſam centupli gratiam ſibi deeſſe cauſatur, & videbit profectò ſe non omnia reliquiſſe, nec propterea miretur ſe non illud percipere quod non eſt promiſſum niſi his qui relinquent omnia, & inter omnia ſemetipſos.* Quamobrem idem ſanctus Pater ad ſe primo accedentes, & ad ſumendum paratos habitum ſic vrgebat vehementius: *Age ergo qui relinquere vniuerſa diſponis, te quoque inter relinquenda numerare memento. Imo verò maxime & principaliter abnega temetipſum ſi deliberas ſequi Eum qui exinaniuit propter te ſemetipſum: pone grauiſſimam ſarcinam, pone aſinariam molam, terrenam molem, pone illa quinque non hominum planè iuga, ſed boum quæ tibi inſipienter emiſti. Alioqui ſequi ſponſum & venire ad nuptias ſpirituales quinaria hac preſſus & oppreſſus corporis ſenſualitate non poteris.* Vide quæ plura proſequitur, & quæ opportuniùs referuntur in quarta parte, hebdomada decima ſeptima, quæ tota eſt de ſuis relinquendis, aut ſemel relictis, numquam relumendis: vbi quæ Religioſos ſpectant, & hoc præſens argumentum: hæ præter plures alias exhibentur Veritates.

Iſ. 24.

In illa verba: Ecce nos reliquimus omnia.

Nulli melius ſunt omnia quàm omnia relinquenti.

Plura dat Chriſto qui dat omnia, licet pauca & vilia, quàm qui multa & pretioſa, non datis omnibus.

Væ Religioſo non relinquenti omnia.

Sua omnia melius relinquit qui ſe relinquit non relictis bonis, quam qui ſua bona relinqueret, ſe non relicto.

Ne terrearis difficultate relinquendi omnia. Minor eſt

Digitized by Google

difficultas omnia relinquenti quàm partem aliquam.

Qui ſe dicit ſua omnia reliquiſſe, nec contentus viuit; mentitur, aut mendacem facit Chriſtum.

Niſi ab omni cupiditate voluntas, ſicut ab omni errore intellectus, verè conuertatur; vix vlla eſt vera Conuerſio.

Hæc poſtrema proponitur in eadem 4. parte, Feria 2. Hebd. 16. ſequens autem in 3. parte, Feria 6. Hebdom. 8. & Feria 3. Hebdom. 13.

Non tam ſpectatur in diuinis quid dones, quam quid non dones.

Non tam quid Chriſto afferas, quàm quid à te non auferas.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

INDEX

RERVM PRÆCIPVARVM SECVNDÆ PARTIS.

ABNEGATIO. Multos eius actus requirit fides. pag. 470.

Actio. Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui, dum scilicet exercendo virtutem, magis ac magis intelligitur quid sit illa virtus. 767.

Aduersa. In his cauenda perturbatio. 75. seruanda constantia. 85. quantùm obest aduersitas improuisa, tantùm præuisa prodest. 87. nulla in his conquerendi ratio. 91. vide *Prouidentia.* Quo in cælis gloria sumetur vultu, hoc in terris calix sumendus est. 232. si propter scripturas aduersa sunt toleranda, sunt libenter toleranda. 237. tùm nimis conqueri valde damnosum est. 284. Quæ duo sunt magis aduersa, pœna & contemptus, ea sunt in Christiana Religione magis commendata. 298.

Affectus. Qui nimis suos diligit, non satis diligit. 367. v. *Inordinatio. Desiderium.*

Ambitio. Quàm cauenda. 46. 540. quæ sunt humili lucra, hæc sunt ambitioso detrimenta. 535. sex humilitatis actus illi oppositi. 527. & seq. tota hebdomada.

Amor. V. *Charitas, timor.*

Anima. Nihil æstimatione speculatiua nobis pretiosius, sed practica, nihil vilius. 522.

Auaritia. Quàm sit noxia. 64.

BEATITVDO. Sex eius desiderandæ motiua proposita. 665. primum, quòd sit regnum æternum. 666. secundum, quòd ibi nostra omnia desideria compleantur. 672. tertium, quòd illuc suspirare nos faciat Spiritus sanctus. 676. quartum, quod Christus ibi regnet. 684. quintum, quod tale desiderium tam iustè est debitum, vt iniusti simus & indigni cælo nisi illud desideremus. 649. sextum, quòd ex tali desiderio, spirituale percipiatur gaudium. 703.

S. Benedictus. Nomine & gratia benedictus. 808. inter benedictos benedicetur, non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior. *ibid.*

Blasphemia. Qualis sit in Spiritum sanctum. 765.

COELVM. V. *Beatitudo. Desiderium.* Tanti cuiusque refert se à terra retrahere, quanti ad cælum trahi. 688.

Charitas. In ferendis iniuriis. 28. constans in aduersis. 85. eius proprietates applicatæ mysteriis Resurrectionis Christi, siue apparitionibus. 495. Charitas patiens est. 496. benigna est. 501. sæpe tamen videtur esse charitas, & est magis carnalitas. 505. non æmulatur. 508. & quicquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras, cùm charitatem perdas, quâ nihil est melius. 510. non agit perperam 512. non inflatur. 517. non est ambitiosa. 527. non quærit sua, & melius tamen sic inuenit. 580. non irritatur. 585. non cogitat malum. 592. non gaudet super iniquitate. 598. congaudet veritati 602. omnia credit. 614. omnia sperat. 627. omnia sustinet. 632. non excidit. 637. charitatis & humilitatis coniunctio. 859.

Crisis. Corporum & animarum. 356.

Christus D. Quantæ dignitatis. 20. quanta eius iactura & vnde proueniat. 21. quòd sit vera via. 81. tum præcipue cum consideratur patiens. 96. V. *Perfectio. Imitatio.* Quam se infirmum nostri causâ fecerit. 182. de illius doloribus tam internis quàm externis. à pag. 177. per totam quadragesimam. Quam tremenda hæc eius sententia, *qui non est mecum, contra me est.* 248. de illo nobis plus esse debet gaudij & amoris, quàm de nobis ipsis. 575. non minor eius auctoritas præcipientis aliquid quod agamus, quàm reuelantis quod credamus. 633. magis audiendus de cælo nobis loquens, quàm dum in terra loquebatur. 691. cogitatio eius omnem difficultatem mitigat. 712.

Cogitatio. Quàm sint pernicioſæ humanæ nisi contineantur. 19. non est temerè de aliis cogitandum malum. 594.

Cognitio. Quàm necessaria sui cognitio. 717. cognitio quidem præcedit actionẽ, sed actione crescit & perficitur. 768

Concordia. Qui sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu. 731. V. *Contentio.*

Concupiscentia. Causa est cur pauci saluentur, & cur ex illis paucis tu forte non sis. 9. V. *Mors*, cuius cogitatione reprimitur. *Mundus*, quem sola facit concupiscentia.

Confusio. Quæ in malo bona est, in bono mala est. 192. Quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet. 288.

Consideratio. Bonum est otium, & quantùm valeat ad bene operandum. 3. 466. quãtum profit ad sui cognitionem. 717.

Consilium. Donum est Spiritûs sancti. 766. nihil sine consilio. 878.

Consolatio. V. *Gaudium.*

Contemptus. Aut amandus tui contemptus & te contemnenti congaudendum, aut non amanda charitas quæ congaudet veritati. 602. contemptus terrenorum. 672. 689. 694. 698. 773.

Contentio. Licet obtineres quod contendis & a nobis, non esset contendendum: licet verò contendas, non illud obtinebis. 44. Vide *charitas, concordia.*

Contritio. Dolorem sensibilem nec includit, nec excludit. 202. Quantò est de peccato maior tristitia, tantò est peccatori maius gaudium de fontibus Saluatoris. 482. V. *Lachryma, peccatum.*

Conuersio. Nisi verbum Dei te conuertat, tu peruertes verbum Dei. 49. in vera contritione vera conuersio. 205.

Crux. Non quæsitæ cruces, magis exquisitæ. 317. & sequentes per totam hebdomadam Passionis. De Inuentione Crucis 870. V. *Mortificatio.*

DESIDERIVM. Pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata 375. qui sibi non contradicit in suis malis desideriis, sibi contradicit in bonis, orando scilicet orationem Dominicam cui opponuntur mala desideria. 658. De desideriis cælestibus, fusè tota hebdomada Rogationum siue Ascẽsionis Domini, à pag. 666. Vide *Beatitudo.*

Deus. Magis timendus, quia bonus. 7. & quo magis apparet eius bonitas, eò peccatum est grauius illi resistere. 889. V. *Peccatum in Spiritum sanctum.* Cum bonis bonus est, seu liberalis & magnificus. 582. sicut à Deo cuncta, sic ad illum sunt referenda. 602. sicut creaturæ omnes nos ad eum ducunt si volumus, ita volendum est. 789. sicut ab illo quærendum est officium, ita ille in officio quærendus est. 888.

Dilatio. Cauenda in acceptando statu seu vocatione cognita. 878.

Diuitiæ. Quàm sint illæ ac solicitudines mundi damnosæ. 62.

Donum. Donatio nostri facta Deo, sit integra. 35. sic debetur Christo. 382. sic amplè cõpensatur à Deo. 583. in acceptãdis donis diuinis, spectandus est potius qui donat, quàm quod donatur. 741. septem dona Spiritus sancti applicantur ad septe ia quædam Apostolorum nobiliora facta vel dicta post nũssionem ipsius

Digitized by Google

Spiritus ſancti. 745. donum ſapientiæ. 747. donum intellectus. 761. donum ſcientiæ. 772. donum conſilij. 776. donum fortitudinis 781. donum pietatis. 786. donum timoris. 791.

Dotes. Quæ ſunt corporis glorioſi, communicantur animæ cum Chriſto ſuſcitatæ, à pag. 445. *per totam hebdomadam Reſurrectionis Domini.*

EPISCOPVS. Quid voce hac ſignificetur.

Excuſatio. Nulla eſt ſanctitatis acquirendæ. 158. nulla imitandi Chriſti. 184. nulla iraſcendi. 585.

FIDELITAS. In minimis non minima 14. tanta fidelitate miniſterium eſt exercendum quantam habere oportuit in eo expectando & recipiendo de manu Domini 798. V. *Miniſterium.*

Fides, fiducia. Claritas eſt in tenebris. 469. hæc eſt victoria quæ vincit mundum fides noſtra. Aut hæc eſt noſtra ignominia ſi vincat mundus fidem noſtram. 485. non eſt priùs intelligendum, vt credas; ſed primò credendum eſt, vt pòſt intelligas. 624. vera fiducia confidenti nunquam infida. 628. fides tota eſt in credendis omnibus. 633. Chriſto loquenti de cælis magis credendum eſt quàm loquenti in terris. 691. defectus fiduciæ quàm noxius. 783.

Fortitudo. Qui non ſatis audet in magnis, nimis audet in paruis 742. fortioris eſt animi non vinci à bonis blandientibus, quàm ipſa vincere mala terrentia. 860.

S. Franciſcus de Paula. Verè minimus & verè maximus. 856.

GAVDIVM. Qui cum Chriſto dolente non dolet, non poteſt cum ipſo gaudente gaudere. 178. beatius eſt carere omni ſenſibili conſolatione, quàm ea abundare 371. vt fur de furto, ſic mundus de mundo gaudet. 568. quomodo triſtitia vertatur in gaudium. 569. gaudiũ quod nemo poteſt à nobis tollere. 578. gaudium de iniquitate alterius peius eſt quàm ipſa iniquitas. 592. gaudium Religioſi de nouo habitu. 906.

Gratia. Opportunè illi cooperandum. 217. 360. differentia gratiæ Angelorum & hominum. 464. multæ in vſu ſacramentorum nobis noſtro defectu pereũt. 646

HOMO. Vetus homo crucifigendus. 338. alioquin nouus iterum crucifigitur. 343.

Honor. Sicut vinum nouum, ſic nouus honor maximè temperandus. 527.

Humilitas. Qui ſe Chriſti exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur. 29. quo quis inferior eſt in ordine hominum, eò ſuperior eſt in Chriſti ordine. 294. humilitati tuendæ tutius eſt vix de ſe, quàm vel humiliter loqui. 517. videnda tota hebdomada 2. poſt Octauam Paſchæ. Vndénam præſertim humilibus tot dentur gratiæ. 857. humilitatis & charitatis cognatio. 859.

Hypocrita. Quis cenſendus. 146.

IACOB. Figura electorum, & filiorum B. Virginis. 852. quàm diuerſus eſſet à fratre ſuo Eſaü. 852. quàm ſit neceſſe eos qui velint ſubſidium B. Virginis, ipſum Iacob imitari. *ibid.*

S. Iacobus. Pro Chriſto necatus. 866.

Iciunium. Quomodo ſit celebrandum. 108. Vide Feriam 4. Cinerum.

Imitatio. Non quidquid Chriſtus egit, ſed quomodo. 128. 146. non excuſat infirmitas ab imitando Chriſto. 183.

Indifferentia. Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla ſibi danda æquè paratus eſt. 740. adhibenda eſt orationi. 778.

Infans. Infantes eſſe oportet vel bona vel mala infantia. 491.

Ingratitudo. In quo conſiſtat. 35.

Innocentia. Qui ſibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, ſuæ ipſe innocentiæ iniuriam facit. 284.

Inordinatio. Quantumuis parua cordis & rationis, non eſt paruum malum. 512. 616. inordinatus animus ſeu affectus impuram facit intentionem.

Intellectus. Tantùm ab actione illuſtratur,

Digitized by Google

quantùm ipse actionem illustrat. 767. sequi potius fidem debet quàm præcedere. 624.

Intentio. Sicut à Deo, sic ad Deum omnia. 612. sicut à Domino quærendum est officium, ita in officio quærendus est Dominus. 883. V. *Respectus humanus, Pontifex.*

Invidia. Quàm sit iniquum gaudere de iniquitate alterius. 592. V. *vindicta.*

S. Ioachimus. Quantæ vir Sanctitatis. 803.

S. Ioseph. In 1. parte.

Ira. Quantùm fas est in ira loqui, tantùm ex ira nefas. 253. quæ est ira suauior, eò est potentior. 273. Esto appareant aliquæ irascendi causæ, multò tamen plures sunt & validiores ne irascaris. 585.

Iudicium. Iudicare de rebus secundum rationes æternas, proprium Christiano. 300. Non est temerè iudicandum de aliis. 595. nostro non est fidendum iudicio. 734.

LABOR. Nullus est labor nisi sit in vinea Domini, & in vinea Domini nullus est labor. 5. cogitatione Christi mitigatur omnis labor. 713. 872.

Lachryma. Passionis Christi vicaria. 353. quæ manant ex cælesti desiderio, quò descendunt celerius, eò ascendunt velociùs. 677.

Liberalitas. Quanta in Deo. 582.

Libertas. Nemo liberior quàm qui minus est liber. 431.

Loquela. Qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs superiori loquetur. 262. vix de se loquendum, etiam humiliter. 519.

MANSVETVDO. Quò quis mitior, eò generosior. 219.

S. Marcus. Quàm benè per Leonem repræsentetur. 680.

S. Maria Virgo. Valedicit illi passurus proximè filius. 401. adstat cruci. 358. Charitas eius patiens, etiam post resurrectionem filij. 497. Affinitas cum illa maior est sanctitatis quàm sanguinis. 803. plus est, illam esse sanctam quàm Matrem Dei. 867. in festo Annūntiationis eius per multas Euangelicæ narrationis partes. Vide primum Indicem.

S. Mathias. Eligitur in Apostolū. 737. 799.

Memoria. In obliuione cæterarum rerum, memoria Christi est. 478. vel nulla Christi recoletur memoria, vel nulla erit in eius cultu querimonia. 711.

Ministerium. Quâ fidelitate sit exercendum. 724 799. 884.

Misericordia. Diuinæ abusus. 118. 757. 889.

Moderatio. In aduersis & prosperis. 210. in internis & externis. 722.

Mors. Mortificatio. Mortificandis concupiscentiis opportuna mortis memoria. 133. Quæ viuenti res fuit gratior, hæc fiet morienti grauior. 140. vt vita mortem ordinat, sic mors vitam. 141. qui supra mortem est, infra se videt omnia. 225. V. *Crux & tota Passionis hebdomada. Resurrectio.* Quantam in te vim habet desiderium regni cælestis, tantam tibi vim facies. 666.

Mundus. Non excusamur inde à peccato. 105. mundum facit concupiscentia. 167. Qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, à Christo fugit ad mundum. 280. vinci à mundo quam turpe. 485. vanum eius gaudium 566. quomodo eum arguat Christus de iustitia & de iudicio. 621.

Murmur. Cogitatione Christi reprimendum. 711. alioquin nulla oratio in eius nomine. 82. & fit iniuria sanctæ Cruci. 873.

NECESSITAS. V. *Virtus.*

Negligentia. In audiendo Dei verbo. 54. in salute procuranda. 193. in vsu Sacramenti 646.

OBEDIENTIA. In omnibus sicut fides. 632. quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus Idololatriæ, nolle acquiescere. 648. Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ. 728.

Occasio. Quanta peccandi. 41. si dum adest

Digitized by Google

occaſio, virtus abeſt, vix vnquam aderit. 215. 242.

Officium. V. *Miniſterium. Status.*

Oratio. Facta in nomine Saluatoris. 81. 654. quomodo obtinetur quidquid oratur. 629. 655. de oratione ſat multa. 657. & ſeq. in Feriis Rogationum. De oratione Dominica cui contradicitur in ſingulis capitalibus vitiis. 659. orans debet eſſe compoſitis affectibus. 778.

Otium. Sicut nemo otioſus operatur in vinea Domini, ſic nemo bene operatur niſi otioſus. 1. plus vitæ perdis quàm viuas. 560.

PASCHA. Quid ſignificet. 435.

Patientia. In audiendo Dei verbo, quæ ſi deſit, magis aliunde eſt patiendum. 66. quàm multis ſcriptura doceat eſſe patiendum. 288. in patientia impaſſibilitas. 456. quàm verè charitas includit in ſe patientiam, tam verè impatiens excludit à ſe charitatem. 496.

Peccatum. Progreſſus peccati ab vno ad aliud. 22. quantæ occaſiones peccandi. 41. peccatum ex negligentia. 54. peccati grauitas ex Chriſto patiente agnoſcitur. 97. 392. nullum peccandi tempus 103. ſocietas & multitudo peccantium magis auget peccatum. 106. peccati continuatio quàm damnoſa. 116. in omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. 143. principiis obſta. 175. reſiſtendum vſque ad ſanguinem. 312. grauius eſt Chriſto pati à peccato, quàm pro peccato. 292. & ſeq. toto Paſſionis Dominicæ diſcurſu. Propoſitum certamen in ſeptem Chriſti ſtationibus & verbis contra ſeptem vitia capitalia. 419. mors peccati ſeu vitæ ſenſualis quomodo ſit animæ quædam immortalitas. 453. quo magis voluntarium peccatum, eò maius. 599. 641. ſapienter ille qui maluit liber peccato poſſideri à dæmone, quàm leui cum peccato liberare poſſeſſos. 606. ſingulis ſeptē petitionibus orationis Dominicæ ſeptem oppoſita peccata capitalia. 660. peccatum in ſpiritum ſanctum. V. *Spiritus.* Vbi maior Dei contemptus, maius peccatum. 639. vbi maior Dei bonitas, maior Dei cōtemptus. 755. 889. V. *Inordinatio.*

Perfectio. Tres eius acquirendæ viæ, quibus multum confert Chriſti patientiæ conſideratio. 96. tantò altiùs perfecti, quantò magis Chriſto ſubiecti. 126.

Perſeuerantia. Cæteræ pugnant virtutes, ſola vincit perſeuerantia. 267. 379. ſic charitas & conſtantia ſimul iunctæ conſtant, vt niſi ſint ſimul iunctæ non ſibi conſtent. 83. melius erat viam iuſtitiæ non introiſſe quàm retroiſſe. 638.

S. Philippus. Pro Chriſto cruci affixus 866.

Pietas. Sicut pietas valet ad omnia, ſic omnia valent ad pietatem. 786.

Pœna. Quàm ſit à Chriſto ſuauis. 298. 713. 872.

Pœnitentia. Nulla eſt ſine propoſito emendationis. 150. interior quæ eſt peccatorum dolor, nunquam deponenda. 378.

Pontifex. Quo die conſecratur, conſideranda veritas.

Præcipitatio. Præcipitatio animi in ſtatu vitæ deligendo præcipitium eſt animæ. 875.

Præſumptio. Quàm damnoſa. 43. nimia firmitas, infirmitas. 71.

Proſperitas. V *Honor.*

Prouidentia. Multum confert eius conſideratio ne aduerſis perturbemur. 76. aduerſa præuidere, quāti referat. 87. 228.

Prudentia. In rebus agendis. 516. V. *Conſilium.*

RATIO. Eius inordinatio licet parua,

non paruum malum. 512. modum in rebus & medium inter extrema semper quærit. 723. rationibus æternis & supernaturalibus potius quàm humanis & naturalibus oportet duci. 300. 730. V. *Sapientia. Voluntas.*

Religio. Persecutionem patitur à malis Christianis. 113. quo die religiosus induitur habitus. 906.

Renuntiatio. Multæ sunt eius species, quarum omnium exemplar luculentissimũ Christus dedit septem suis in cruce prolatis verbis. 347. & seq.

Resignatio. Vide *Indifferentia.*

Respectus. Humanus respectus, inhumanus Christi despectus. 306. cauendus prædicando. 545. V. *Intentio.*

Resurrectio. Nemo cum Christo mortuus qui cum ipso non resurgat: nemo cum Christo resurgit, nisi qui cum ipso sit mortuus. 436. quænam sint dotes resurgentis cum Christo animæ. 456. & seq. tota ferè hebdomada Resurrectionis Domini.

SACERDOS. In qua sanctitate ordinandus debet esse, debet ordinatus semper esse. Sic cum Christo sacrificet, vt sit ipse sicut Christus sacrificans & sacrificium. 902.

Sacramentum. In vsu sanctissimi Sacramenti, tota nostri debet esse immolatio; alioquin ingratus est tanti beneficij, qui se tantùm ex parte immolat, se totum immolante Christo. 34. quàm glorioſum est Sacramento multum in nos posse, si velimus; tam ignominioſum est pauca posse quod nolimus. 643.

Salus. Saluus. Pauci saluantur, & quæ causa est vt pauci salui sint, hæc in te causa est, cur ex illis forte non sis. 9. salutis æternæ pericula. 40. 59. nulla grauior persecutio quàm quæ contra salutem animæ. 113. si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris. 166. frustra te Christi miseret, nisi te tui prius misereat, vt inde scilicet saluti diligentiùs prospicias. 188. indicia pro salute animæ sicut pro sanitate corporis. 357. V. *Anima. Conuersio.*

Sapientia. Humana sapientia sic diuinæ opponitur, sicut humanæ stultitia. 745. donum sapientiæ. 747.

Scandalum. Sicut non est afferendum, ita est sufferendum. 25. 303.

Scientia. Qui eminentior est in illa quæ dicitur eminens scientia, minus inter homines eminere cupit. 772. vbi de dono scientiæ. V. *Zelus.*

Scriptura Sacra. Nisi te conuertat, hanc peruertes. 51. *vbi de Verbo Dei.* Non aliter scripturæ dicunt aduersa tolerandа, quàm libenter. 237.

Secessus. Nulli magis necessariò secedendum, quàm qui minus necessarium sibi putat secessum. 716. V. *Considerатio. Otiũ.*

Silentium. Qui loquendo vinceréris, silendo vincis. 357.

Solicitudo. Spinæ sunt suffocantes verbum Dei. 61. solicitudo temperata suî officij. 722.

Spes. Non confundit. 628. spes cæli, cælum est; quasi iam illud præguſtaret. 703.

Spiritus sanctus. Sex virtutes ad eum recipiendum disponentes. 715. septem eius dona. V. *Donum.* Quod nos magis lætificat, hoc illum magis contristat. 751. de peccato in Spiritum sanctum, quàm sit singulare in malitia, & multis tamen commune. 755. Qui peccant in Spiritum sanctum, vix peccant, quin blasphement. 762.

Status. Non debet eligi sine Deo. 875. alioquin sine Deo exercetur. 876. quàm fideliter secundum Deum exerceri debeat. 883. V. *Fidelitas, ministerium.* Quis sit status inordinatus, &

quomodo possit ordinari. 888.

Superbia. Quàm timenda. 31. odibilis Deo & hominibus. 46. reprimitur memoria mortis. 137. nimis audacem facit & nimis timidũ. 163. non colit Virginem Matrem Dei, quia non eam vt humilem colit Ancillam. 845. humilitas illi opposita per omnes gradus. Vide in quadragesima singulis penè Feriis, & tota secunda hebdomada post Octauam Paschæ. V. *Ambitio, humilitas.*

TEMPERANTIA. Ipsa est bona infantia. 491.

Tempus. Qui ad tempus credunt, nullo credunt tempore: qui temporales sunt, nullius sunt temporis. 58. Tempore carnisprinij, quibus armis impietas propugnatur, iisdem expugnatur. 100. Nihil vnquam Christiana Religio passa est grauius, quàm quod à Christianis tùm patitur. 111. Tempus Passionis Christi, crisis quædam est æternitatis. 396. quàm sit modicum vitæ tempus 552. quantum ex illo modico nobis etiam perit. 660. si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam respicies, quia nulla est virtus, si non respondet tempori. 885.

Tentatio. Quantæ nos circumstent. 41. quàm salubris timor contra præsumptionem. 43. si tentatorem permiseris ingredi, non se permittet egredi. Facilius excluditur quàm eiicitur. 174. vbi plura de hac materia. In plagis Christi, sanitas siue remedium tentationis. 478.

Timor. Qua parte peccator à se timorem Dei excutit, eâdem Deus peccatori timorem magis incutit, nempe à bonitate Dei. 6. hinc rectè dicitur: Posuisti firmamentum eius formidinem. 33. qui se existimat stare, videat ne cadat. 39. 272. vbi maius est peccandi periculum, ibi maior sit timor. 105. Amori potius timendum est ab amore quàm à timore. 791.

Tristitia. Quomodo vertatur in gaudium. 569. quæ à Christo est, magis iucunda est, quàm quæ à mundo iucunditas. 573. V. *Contritio, gaudium, pœnitentia.*

VERBVM DEI. Quænam sint eius impedimenta 53. V. *Scriptura Sacra.*

Veritas. Quomodo illi congaudet charitas. 602. Deus est prima veritas, cui credendum est in omnibus. 633. Christus veritas est & vera via, in qua melius est claudicare quàm præter viam fortiter ambulare. 78. V. *Fides.*

Vindicta. Qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit. 275. illustrior de inimicis palma est, mori pro eis, ne moriantur; quàm ipsis perditis triumphare. 347.

Virtus. Si non semper, vix vnquam. Vide *Occasio.* Si times difficultatem virtutis, maior est difficultas sine virtute. 67. virtutis commendatio ex Christo patiente 100. sicut ex necessitate virtus, ita ex virtute necessitas. 241. in infirmitate virtus. 460. septem virtutes in septem Christi stationibus contra septem capitalia vitia. 410. septem eædem virtutes comprehensæ in septem petitionibus orationis Dominicæ 660. in modo & medio est posita. 723. nulla si non respondet tempori. 866.

Vita. Sic tota debetur Christo, vt nihil sit in vitæ nostræ vsu minus nostrum, quàm ipse vitæ vsus. 382. quàm sit breuis 552. quàm multò etiam breuiorem eam faciamus. 560. vita immortalis in morte, vita scilicet gratiæ in morte peccati. 451.

Vocatio. Quando est cognita, non est retardanda. 878.

Voluntas. In adimplenda Dei voluntate

Digitized by Google

noſtra eſt virtus. 217. noſtra etiam perfectio 129. impietatis quoddam eſt genus, velle aliter ſeruire Deo quàm ipſe velit, quod his euenit, qui plura quàm poſſint, volunt facere; & quæ poſſunt, non faciunt. 363. in dubio certius eſt & rationi conformius, aliorum rationi te conformare quàm propriæ, quia ſic melius diuina voluntas cognoſcitur & exercetur. 548. qui non orat in nomine Domini, nihil orat; & qui non orat ſecundum diuinam voluntatem non orat in nomine Domini. 653. idem de ſpe ac fiducia dicitur. 628.

ZELVS. Scientia ſine zelo, arma ſine milite: zelus ſine ſcientia, miles ſine armis 120. ſaluti alienæ vacandum ſine præiudicio ſuæ propriæ. 540. ardére oportet potiùs quàm lucere. 544.

FINIS.

ERRATA SECVNDÆ PARTIS.

Pagina.	*Linea.*	*Erratum.*	*Correctio.*
32	33	*Eccleſi* 18	*Eccleſi* 10
41	21	*multa ſunt*	*multæ ſunt*
46	23	apud, hominẽs	apud homines
67	19	priuant	priuat
	23	qui ſunt	quæ ſunt
	35	veluti ipſo	velut ipſo
89	3	preturbatione	perturbatione
137	26	immolandorum	immolandarum
142	29	inordinatur	ordinatur
144	6	alterutro	alterutri
176	35	vel ocitate	velocitate
191	31	potentibus	petentibus
192	13	prædicatiorem	prædicationem
221	35	qua poſſident	quam poſſident
240	4	deeſt locus S. S.	Math. 21.
282	28	*Chriſti?*	*Chriſti!*
284	27	meritis	meritis,
332	1	ill is	illis
353	17	lachryma paſſionis	lachryma, paſſionis
387	26	*animo*	*animo*
391	21	illum	illud
393	31	*conſummabantur*	*conſummabuntur*
401	10	hoc	hac
409	4	beneficiat	benefaciat
410	2	*tulerius*	*tuleruns*
418	37	ſibi	tibi
420	26	*ſemptilia*	*ſculptilia*
451	8	eruntur	eruuntur
468	26	currit niſi non	curru niſi
476	1	quod	quid
	14	ſi	ſic
477	4	reddit	reddis
480	22	itque	itaque
481	18	*ſunt*	*ſum*
489	16	*ademptione*	*adeptione*
490	6	ſiue	ſine
492	1	*genili*	*geniti*
	37	2. *Cor.* 20.	2. *Cor.* 10.
493	34	inuetereſcat	inueteraſcat
520	23	raro	rara
537	26	*ſolum*	*ſolium*
558	1	258	558
603	5	diuina	diuinæ
604	1	504	604
607	28	ſanitatẽm	ſanitati
	29	ſanitati	ſanitatem
649	1	*repugnata*	*repugnare*
666	1	*vinam*	*vinum*
678	23	monec	moucꝯ

Pagina.	*Linea.*	*Erratum.*	*Correctio.*
729	14	quò	quo
785	32	infirmitæ	infirmitatẽ
802	30	antemnis	antennis
816	26	ſic	ſit
819	27	ſiue	ſiné
834	18	*immolabile*	*inuiolabile*
876	22	ductus	ductu
885	13	hoc	huic
889	31	*errarei*	*errare*
906	24	*ſtatiue*	*ſatiue.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google